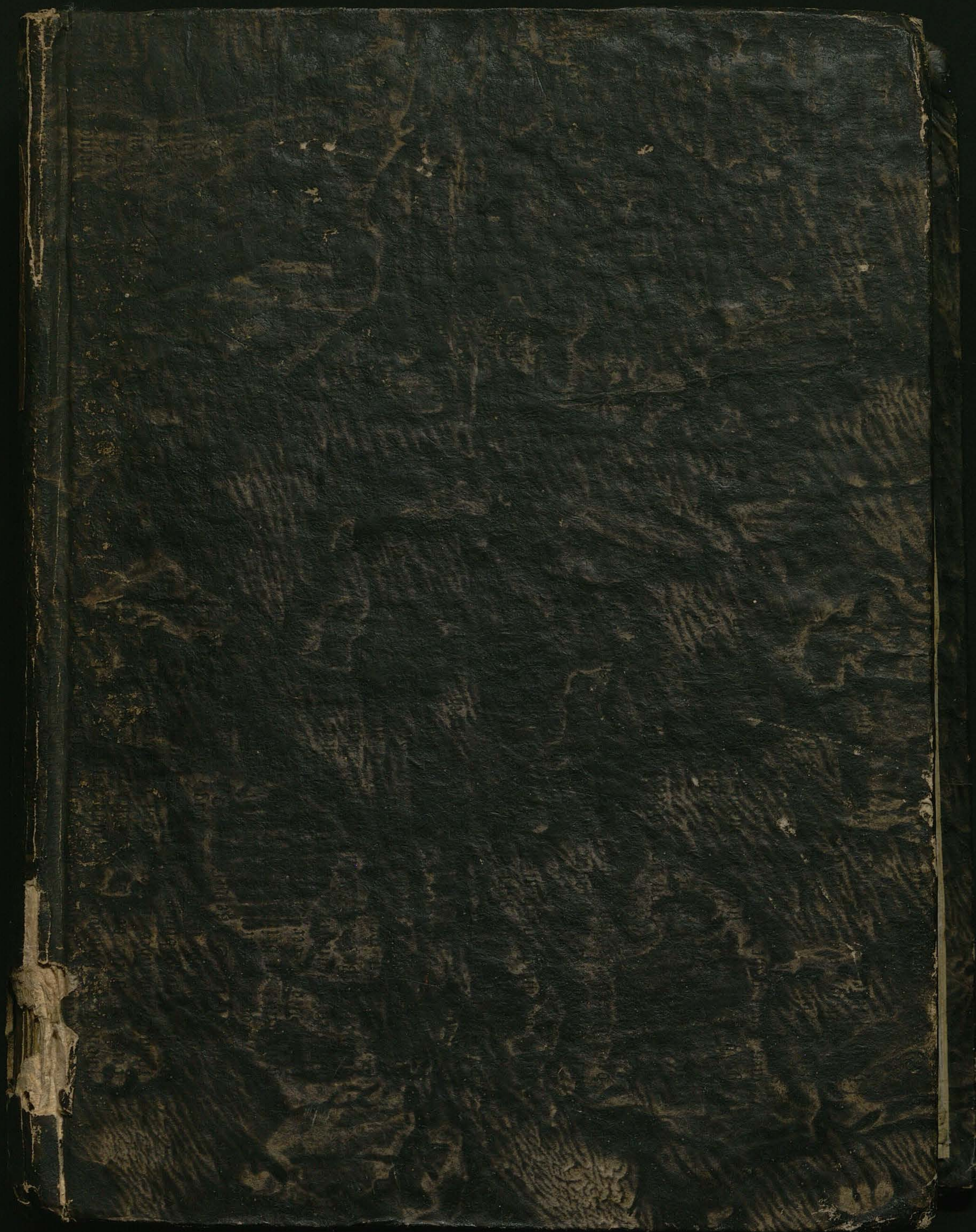

Tractatus primus

Iste est tractatus summula rum magistri petri hyspani. In quo ipe compendiose determi nat de his que in libris logice arestotelis Boetij et Porphirij. plixe tractant᷑. Et dicit᷑ iste liber summula per similitudinē ad summam ꝓprie dictam. Est em̄ summa ꝓprie dicta magnus numerus resultans ex aggregatōne plurium ꝑuorum numerorum. Et transumptiue ꝑ similitu dinem ad talem summam aliquis liber in quo est aggregatio pluriuꝫ tra ctatuum paruoꝝ vel capitulorum dicitur summula. ⁊ summula est dimi nutiuum a summa sic accepta transumptiue. Et qꝛ iste liber breuis est ⁊ compendiosus. Ideo vocat᷑ summula ⁊ dicitur Petri hyspani ad denotā dam causam efficientem huius tractatus. Ipe em̄ hunc tractatum extrax it ex libris Arestotelis ⁊ aliorum logicoꝝ. Et ꝑ hoc patꝫ titulus huius li bri. Est em̄ titulus denominatio libri ſm̄ om̄es causas vel aliquas suaꝝ causarum. ¶ Sciendum est ꝓ̇mo. ꝙ huius libri sicut ⁊ alioꝝ libroꝝ quat tuor sunt cause. scꝫ causa efficiēs. materialis formalis ⁊ finalis. Causa aūt efficiēs dicta est. Sꝫ causa materialis ei⁹ siue subiectū est argumentatio. sicut ⁊ totius logice. Cuius ratio est. qꝛ ꝯditōes subiecti attributōis sibi ꝯueniunt respectu hui⁹ sciētie. Unde tres sunt ꝯditōes subiecti attribu tionis. Una est ꝙ illud sit ꝓ̇ncipalit᷑ ꝯsideratum in scientia cui⁹ est subie ctum. Et ideo passiones ꝓ̇ncipia ⁊ ꝑtes subiectiue et integrales q̄ ratōne subiecti ꝯsiderant᷑. ⁊ nō ꝓ̇ncipaliter nō habent ratōem subiecti. Scd̄a est. ꝙ omnia ꝯsiderata in scientia cuius est subiectū habeant reductōnem ad tale subiectū ⁊ sub eo ꝯtineant᷑ quantū ad ratōem ꝯsiderādi. Un̄ aliqua reducunt᷑ ad subiectū vt ꝓ̇ncipia ei⁹ aliqua vt passiones Et aliqua vt par tes subiectiue vl̄ integrales. Tertia ꝯditio est ꝙ tale subiectum sit ade quatum scientie cui⁹ est subiectum. Ita ꝙ sub tali ratōne formali in nulla alia scientia ꝯsideretur. sed ꝙ sit ꝓprium illi⁹ scientie sub tali ratōne formali. ¶ Sciendum scd̄o. ꝙ subiectum accipitur octo modis. Primo dicitur obiectum alicui⁹ potētie. vt color dicit᷑ subiectum visus. i. obiectuꝫ. Scd̄o accipit᷑ ꝓ famulo alicuius dn̄i. vt seruus dicit᷑ subiectus suo dn̄o. Tertio ac cipitur ꝓ corpore posito sub alio. vt fundamentū est subiectum parietis. Quarto ꝓ subiecto accidētis. Quinto ꝓ subiecto ꝓpositōnis vt homo ē animal. Sexto capit᷑ ꝓ subiecto ꝓprie passionis. vt homo est subiectum ri sibilis. Septimo pro subijcibili vel inferiori alicuius superioris. vt homo respectu animalis. Octauo ꝓ subiecto attributōnis de quo modo est hic principaliter ad ꝓpositum qui modi in his versibus ꝯtinentur. Obiectuꝫ verna positum sub cui quid inheret Quod prius est copula proprij logica liter infra. Quo sil᷑ ars heret sunt bis subiecta q̄terna. ¶ Diffinit᷑ ergo sic subiectū attributōnis. Est quid cōmunissimū ꝓ̇ncipaliter ꝯsideratum in scientia ad quod oīa ꝯsiderata habent reductōem vel reducunt᷑ ſm̄ eorū formalē ratōem ꝯsiderādi nō excedēs metas illi⁹ scientie. ita ꝙ sub tali ratōe formali in nulla alia scīa ꝯsideret᷑. Ul᷑ breui⁹. Est quid ꝓ̇ncipal᷑r ꝯsidera tum in aliqua scīa sub cuius ratōne formali considerandi nō excedens me tas illius scientie ⁊ sub tali ratōe formali in nulla alia scientia ꝯsideratur

Deus fecit

27. VII. ... 122.

Petri hyspani

¶ Sciendum tertio ꝙ duplex est causa finalis huius libri. scȝ extrinseca ⁊ intrinseca. Unde finis intrinsecus est ꝑfecta cognitio argumẽtatõis quã tum ad sua principia ꝑtes ⁊ passiones sicut in qualibȝ scientia speculatiua finis ꝓpinquus est ꝑfecta cognitio sui subiecti. Sed finis eius extrinsecus est cognitio omniũ aliarum scientiarũ que per argumentatõnem acquirũ tur. Et ideo cum omnis sciẽtia vera sit bonum ⁊ ꝑfectio ipsius anime ex cedens in ꝑfectõne omnia bona corporis. sequit̃ ꝙ logica ꝑ quam omnes scientie acquirunt̃ est necessaria ⁊ vtilis. Unde bonitas rei ⁊ vtilitas artẽ duntur ex parte finis. ¶ Sciendum quarto. ꝙ causa formalis est duplex scȝ forma tractandi ⁊ forma tractatꝰ Forma tractandi est modus proce dendi q̃ est diffinitiuus. diuisiuus. ꝓbatiuus ⁊ exemplorum positiuus Sȝ forma tractatus est diuisio eius ꝑ tractatus ⁊ tractatuum ꝑ capitula ⁊ ca pitulorum per partes. Unde in hoc libro sunt septem tractatus Primus est de enunciatõne correspondens libris perihermenias arestotelis. Secũ dus est de vniuersalibus correspondens libro predicabiliũ porphirij Ter tius est de predicamentis correspondens libro predicamẽtorum arestotel. Quartus est de syllogismo simpliciter dicto correspondens libris priorũ arestotelis. Quintꝰ est de locis dyaleticis correspondens libris thopico- picorum arestotelis. Sextus est de fallatijs correspondens libris elenco- rum arestotelis Septimus est de paruis logicalibus ꝯsiderans de aliqui bus proprietatibus terminorum scȝ de suppositõnibꝫ relatiuis de amplia tionibus de restrictõnibus de appellatõnibus de distributiuis de synca- thegreumatibus. qui tractatus nõ correspondent aliquibus libris specia libus logice. sed est extractus ex diuersis libris. Et licet via doctrine seq̃ tur tractatum fallatiarum tamen ordine nature debet sequi immediate tractatum predicamentorum. quia ibi determinat̃ de passionibus termi norum incõplexorum. Et per hoc patẽt titulus cause ⁊ diuisio huiꝰ libri

¶ Contra predicta arguitur primo sic. Iste liber est tantũ vna summu- la. ergo male nominatur summule in plurali numero Secundo sic Ani ma est subiectum huius scientie. quia est subiectum cuiuslibet scientie. er- go male dicit̃ ꝙ argumentatio sit subiectum huius scientie Tertio sic. Scientia est habitus ꝯclusionis. sed argumentatio nõ est cõclusio. ergo de ipa nõ est scientia nec est subiectum huius scientie. Quarto sic. Prius nunq̃ reducitur ad posterius. sed principia subiecti ꝑcedunt ipsum. ergo nunq̃ habent reduci ad ipsum subiectum sicut est dictum. Quinto sic. Finis logice est ꝑfectio anime cum sit finis cuiuslibet scientie. ergo perfe cta cognitio argumentatõnis non est hic finis cum illa cognitio sit effectꝰ anime consequens suum esse completum.

☞ Ad primum dicitur ꝙ si consideretur iste liber vt est vnꝰ totalis tra ctatus tunc bene dicitur summula in singulari numero. sed si cõsideretur vt continet plures tractatus Tales bene dicitur summule in plurali nu- mero. Ad scđm ꝙ licet anima sit subiectum inhesionis huius scientie ⁊ capiendo subiectum pro subiecto accidentis. Non tamen est subiectuȝ at tributõnis eius de quo hic est ad ꝓpositum. Ad tertium ꝙ de conclusi one tantum est scientia directe tanq̃ de ꝓprio obiecto eius. sed tamen in-

Hic autor ponit diffinicionem dyalectice in qua reddit auditores beniuolos et attentos ostendendo huius scientie dignitatem et utilitatem dicens quod dyalectica est ars artium ...

Petri hyspani

directe est scientia de subiecto ↄclusionis ⁊ de p̄dicato ei⁹ ⁊ de principib⁹ et de ptibus ipsius subiecti. Modo lz argumētatio nō sit ↄclusio tamē vt designat̄ p modum incōplexi potest esse subiectum ↄclusionis. Ad q̄rtum dicitur ꝙ lz principia subiecti ƀm suum esse nō habeāt reduci ad subiectum tamē possunt reduci ad ipm quantū ad ratōem ↄsiderādi. Ad quintum dicit̄ negando ↄsequentiam. ⁊ causa est q̄ꝛ pfecta cognitio argumentatōis est ipamet pfectio anime ⁊ licet ipsa sit effectus anime, nihilominus tamen potest esse pfectio accidentalis eius. ⁊ potest pficere ipsam in ordine ad suum vltimum finem ĝ est summa felicitas.

Dyaletica est ars artium scientia sciētiarum ad omnium methodorum principia viam habens. Sola enim dyaletica probabiliter disputat de principijs omniū aliarum scientiarum.

Postq̄ est visum de q̄ttuor causis ⁊ titulo hui⁹ libri. Hic ↄsequēter accedendū est ad materiā ei⁹. In p̄ncipio tn̄ autor p̄mittit p̄hemiū suuz. Et q̄ꝛ in p̄hemio q̄libet autor debet reddere auditorē beniuolū' docilez ⁊ attentū. Ideo ratōe hui⁹ autor hic ostēdit excellentiā vtilitatē ⁊ ordinez hui⁹ scie. Primo diffiniendo dyaleticā dicendo ꝙ Dyaletica est ars artium scia scientiaꝝ ad oīm methodoꝝ p̄ncipia viam habēs. In qua diffinitōe ostēdit̄ excellētia ei⁹ cū d̄r ars artium scia sciētiarum. Et tāgit̄ vtilitas eius cū d̄r methodoꝝ p̄ncipia viā habēs p cui⁹ intellectu. ¶ Sciendū p̄mo ꝙ ars capit̄ dupl'r. Uno mō special'r. vt ab arestotele diffinit̄. ꝙ est recta rō reꝝ a nobis factibiliū. Et sic ē vn⁹ habit⁹ intellectualis ab alijs distinct⁹. Et hoc mō diuidit̄ in septē artes mechanicas q̄ in versib⁹ ↄtinent̄. Lana nemus miles nauigatio rus medicina. His ars fabril'iungat̄ mechanice sunt. Et dicunt̄ ille artes mechanice q̄ꝛ faciūt intellectum mechari. i. cōmisceri cū reb⁹ exterioꝛib⁹ ⁊ alienari a sua p̄pria opatōe q̄ est speculatio. Alio mō capit̄ ars general'r vt diffinit̄ a Tullio. ꝙ est collectio pluriū p̄ceptoꝝ in vnū finē tendentiū. ⁊ hoc mō est ad quoddā superius ad sciam ⁊ artē p̄prie dictā. Et hoc mō ponit̄ in diffinitōe dyaletice Ratōe cui⁹ p̄us ponit̄ ars q̄ȝ scia. Et nō capit̄ hic special'r vt opponitur scie q̄ꝛ sic opposita ponerent̄ in eadē diffinitōe. ¶ Sciendū scd̄o ꝙ ars general'r capta sub se ↄp̄rehēdit plures habit⁹ intellectuales ab inuicē distinctos. Un̄ q̄nq̄ȝ sunt habit⁹ itellectuales. sc̄ȝ sapiētia intellect⁹. scia prudētia ⁊ ars. Quoꝝ sic habet̄ sufficiētia. q̄ꝛ oīs habit⁹ itellectual'vl' ē speculatiu⁹ vl' practic⁹ Si speculatiu⁹ h̄ ē tripl'r vl' d̄t cognitōez p̄ncipioꝝ ⁊ ↄclusionū sil' ⁊ sic ē sapia vl' p̄ncipioꝝ tm̄. ⁊ sic ē intellect⁹. vl' d̄t cognitōez ↄclusionū tm̄ et sic ē scia. Si sit practic⁹ h̄ ē dupl'r. vl' ē circa agibilia. ⁊ sic ē prudentia. que est recta rō rerum a nobis agibilium. vel est circa factibilia. et sic est ars. que est recta rō rerum a nobis factibilium. Et omnes isti habitus aliquo modo ↄtinent̄ sub arte general'r dicta. q̄ꝛ in quolibet est collectio plurium p̄ceptorum vel regularium ad vnū finē tendentiū. Et q̄

ptz ꝙ sub arte communiter accepta ꝯtinent septez artes liberales. qꝛ ille ꝯtinent sub scia que sunt grammatica logica rethorica musica arismetri-
ca geometria astronomia que cum suis actibus in his versibus continen
tur. Gra loqtur. dya vera docet. re verba colorat Mu canit. ar numerat.
geo ponderat. ast docet astra Et haꝝ tres pme dicunt triuiales quasi tri
bus vijs in vnū finem tendētes. scz in cognitōnem sermonis qꝛ grāmati-
ca ꝯsiderat de sermone congruo vł incōgruo. Logica vero de sermone ve
ro vł falso. Et rethorica de sermone ornato vł inornato Sz alie dicuntur
quadruuiales. quasi quattuor vijs in vnum finem tendentes. scz in co-
gnitōnem quātitatꝭ. qꝛ arismetrica est de quātitate discreta nō ꝯtracta. s.
de numero. Musica aūt est de quātitate discreta ꝯtracta ad sonum. Et
geometria est de quātitate ꝯtinua nō ꝯtracta. Et astronomia de quātita
te ꝯtinua ꝯtracta ad motum. Et dicunt iste artes liberales qꝛ libere of-
ferunt se nostro intellectui sine nimia difficultate. vł qꝛ dirigūt nos in ope
ratōem liberam. Et propter hoc physica ⁊ metaphysica qꝛ nō libere of-
ferunt se nostro intellectui nō dicunt liberales. Metaphysica em̄ est de
nimis eleuatis supra nostrū intellectū. Et physica de nimis impressis ma
terie sensibili. Sufficientia septem artium liberalium sic habet. qꝛ oīs ars
aut tractat de sermone aut de quātitate. Si de sermone hoc est tripłr. aut
est de sermone congruo vł incōgruo. ⁊ sic est grāmatica. aut est de sermo-
ne vero vel falso. ⁊ sic est logica. Uel de sermone ornato vł inornato ⁊ sic
est rethorica Si de quātitate hoc est dupłr. aut est de quātitate ꝯtinua vł
discreta. Si de quātitate ꝯtinua hoc est dupłr. aut est de quantitate ꝯti
nua nō ꝯtracta. aut ꝯtracta ad motum. si de nō ꝯtracta. sic est geometria
si ꝯtracta ad motum sic est astronomia. Si de quātitate discreta hoc est
dupłr. aut de quātitate incōtracta. aut de quātitate ꝯtracta ad sonum. si
pmum sic est arismetrica. si scdm sic est musica. ¶ Sciendum tertio ꝙ me
thodus accipitur dupłr. vno modo proprie ꝓut est breuis via ⁊ recta nos
cito ducens ad optatum terminum. Alio modo transumptiue ⁊ similitu-
dinarie. ⁊ sic est scientia cōpendiose tradita cito ducens in cognitōem sub
iecti. ⁊ hoc modo capitur in diffinitōne ista. Sed cuz dicitur ꝙ logica ha-
bet viam ad principia omnium methodorum. sensus est omnium scienti
arum. Et valet per hoc ad omnium methodorum pncipia. quia conside-
rat de argumētatōne per quam inquirimus de pncipijs omnium scientia
rum. ⁊ nulla alia scientia ab illa docet modum arguēdi probabiłr. Ideo
sola dyaletica probabiłr disputat de principijs aliarum scientiaꝝ ¶ Sci
endum quarto. ꝙ dyaletica accipit vno modo generałr pro tota logica.
Alio modo solum pro ista parte logice que traditur in libris thopicoruz.
hic autem diffinitur pro tota logica tamen sub nomine illius partis. qꝛ ra
tione illius toti cōuenit probabiliter disputare. Et per hoc patz expositio
diffinitōnis dyaletice. ¶ Contra predicta arguitur pmo sic. ars est de
factibilibus a nobis cum ars sit recta ratio rerum a nobis factibiliū Sed
logica nō est de factibilibus a nobis. ergo logica non est ars. Scdo sic.
Modus sciendi nō est scientia. sed logica est modus sciendi. ergo nō est
scientia. Tertio sic. ille genitiuus scientiarum importat excellentiam lo

Tractatus primus

gice vltra alias scientias cum omnis genitiuus pluralis numeri reflexus
supra noiatiuum singularem importat excellentiam. sed logica nō est excel
lentior alijs scientijs cum multe sunt digniores. vtputa scia de anima me
taphysica rc. ergo male dicitur q̄ logica sit scia scientiarum. Quarto
sic. logica est quedam methodus. ergo si doceat viam ad p̄ncipia omniuz
methodorum tunc etiam docebit viam ad sua p̄ncipia quod est inconue
niens. ergo male dicitur q̄ logica habet viam ad p̄ncipia omnium metho
dorum. Quinto sic p̄ncipia scientie sunt per se nota. ergo logica nō ha-
bet viam ad cognitōnem ipsorum p̄ncipiorum.

☞ Ad p̄mum dr̄ q̄ lz ars specialr̄ capta sit de tm̄ factibilib⁹ a nobis: tñ
ars generalr̄ accepta nō est de tm̄ factibilib⁹ a nobis r sic capit̄ hic. Ad
scdm̄ dr̄ q̄ logica accipit̄ dupl̄r. vno modo pro p̄fecta cognitōe argumēta
tionis que dr̄ logica docens. r sic est scia r nō modus sciendi Alio modo p̄
vsu argumentatōnis quo nos vtimur argumentatōe ipa in alijs sciētijs
q̄ quidem vsus dr̄ logica vtens. r sic logica est modus sciendi r nō sciētia
Ad tertiū dr̄ lz logica nō est excellētior oibus alijs scientijs in dignita
te r p̄fectōne. est tamen excellētior ceteris in vsu subiecti r in applicatione
eius ad acquirendum alias scientias Ad quartum dr̄ q̄ ratōne argu-
mentatōnis p̄ quam possumus inquirere de p̄ncipijs logice. logica valet
ad cognoscendum sua principia fm̄ q̄ argumētatio est instrumentū scien
di. Unde argumētatio in p̄ticulari ꝯsiderata est instrumentū acquirēdi
seipam ꝯsideratā fm̄ ratōem suam vl̄em vel p̄ncipia eius. Ad quintū
dicitur q̄ licz p̄ncipia sint per se nota fm̄ se tamen sunt ignota quo ad nos
Et argumētatio ex p̄te nostri valet ad cognitōem ipsorum p̄ncipiorum

Et ideo in acquisitōne scientiarū dyalētica debet eē prior
Dicitur aūt dyaletica a dya q̄d ē duo et logos sermo et lexis
ratio quasi duorū sermo vel ratio scz opponentis et responde̅
tis in disputatōne. Sed q̄r disputatio nō potest haberi nisi
mediante sermone nec sermo nisi mediante voce nec vox nisi
mediante sono. Omnis eīm vox est sonus. ideo a sono tanq̄
a priori inchoandum est.

Postq̄ autor posuit diffinitōem dyaletice. In qua diffinitōne osten-
ditur vtilitas r excellentia huius scientie. Hic consequenter ostendit de
quo r quo ordine sit in hac scientia p̄cedendum. Ratōe cuius infert vnuz
correlariū dicens q̄ dyaletica in acq̄sitōne scientiaꝝ debet esse p̄or. Cui⁹
ratio est q̄r p̄ncipia omnium scientiarum r ꝯclusiones acquirunt̄ per argu
mentatōnem. sed logica considerat de argumentatōne r docet modum
arguendi. ergo debet p̄us acquiri q̄ alie scie. Ideo in acq̄sitōe scientiarū
debet esse p̄or. ¶ Sciendum p̄mo q̄ vna scia potest dici p̄or alia dupl̄r.
Uno mō ordine nature r p̄fectōis r hoc mō scientie reales p̄cedunt logi-

Tractatus primus

cam. Et ratio est qꝛ ordine nature scientie ordinant᷑ sicut ⁊ sua subiecta. s[ed]
ens reale est prius ente ratõnis. ergo sciẽtie reales. vt physica ⁊ metaphysi
ca que sunt de ente reali p̄cedunt logicam que est de ente ratõis. Alio mõ
vna scientia dicitur p̄or alia ordine discipline ⁊ quo ad nos. Et hoc modo
intelligit᷑ ꝙ logica sit p̄or oĩbus alijs scientijs. Ideo notãter dicit ꝙ nõ sit
prior simpliciter. sed in acquisitõne omnium aliarum scientiarum. ¶ Sci
endum scd̃o ꝙ autor ponit interpretatõem huius nomis dyaletica quod
potest dupl'r deriuari. Uno modo d᷑ a dia scriptum per i nostruz quod ẽ
de. ⁊ logos sermo ⁊ ycos quod est sciẽtia. quasi scientia de sermone. Alio
modo dicitur a dya scriptum per y grecum quod est duo. ⁊ logos sermo
vel ratio ⁊ ycos scientia. quasi scientia duorum. scz opponẽtis ⁊ respondẽ
tis in disputatõne. Et licet idem possit arguere ⁊ respondere ⁊ facere dis
putatõnem. tamẽ hoc nõ est nisi inquãtum tenet vices ⁊ officia duorum.
Ex quo patet. ꝙ hic nõ capitur dicitur vt tantum valet sicut profert᷑ vel
p̄dicatur. sed vt tantum valet sicut deriuatur. ¶ Sciẽdũ tertio ꝙ in isto
libro inchoandum est a sono tanꝙ̃ a p̄ori ⁊ cõmuniori. Cuius ratio est qꝛ
logica considerat de argumentatõne tanꝙ̃ de proprio ⁊ adequato subie
cto eius vt dictum est prius ⁊ de disputatõne que fit mediante argumen
tatõne. sed argumentatio nõ potest fieri nisi mediante sermone nec sermo
nisi mediante voce. nec vox nisi mediante sono. ⁊ quia sonus est commu-
nior omnibus istis. ergo a sono tanꝙ̃ a priori inchoandum est. ¶ Scien
dum quarto. ꝙ disputatio potest fieri multis modis. Primo modo men
taliter quando scz aliquis per seipsum disputat. ⁊ talis disputatio potest
fieri sine vocibus ⁊ sermone. Alia est disputatio vocalis. que repetitur in
ter opponentem ⁊ respondentem. que quidem proprie est disputatio. Et
illa non potest fieri. nisi mediante sermone. ⁊ voce. Et de illa solum hic in
telligitur cum dicitur ꝙ disputatio non fit nisi mediante sermone ⁊ voce.
Et sic habetur ordo istius scientie ad alias scientias ⁊ interpretatio dya-
letice. ⁊ de quo sit hic determinandum. ⁊ a quo incipiendum sit. ¶ Con-
tra predicta arguitur primo sic. Grammatica debet prius acquiri ꝙ̃ lo-
gica. cum logica presupponat significata terminorum ⁊ modum congrue
loquendi que habẽtur per grammaticam. ergo grammatica est prior logi
ca in acquisitõne. Secundo sic. plures medici acquisierunt scientiam
medicine ante inuentõnem logice. vt ipocras ⁊ multi alij qui nõ habue-
runt logicam. ergo nõ est prior in acquisitõne omnium aliarum scientiaꝝ.
Tertio sic. omnis sonus ⁊ vox ab ore animalis eque cito p̄ferunt᷑. ergo
sonus nõ precedit vocem nec vox fit mediante sono. Quarto sic. Idez
nõ debet considerari in diuersis scientijs. sed sonus consideratur in phy-
sica. ergo nõ debet considerari in logica. Quinto sic. Qualitas est com
munior ꝙ̃ sonus cum sit gen⁹ ipsi⁹. ergo incipiendũ ẽ a qualitate ꝙ̃ a sono
☞ Ad p̄mum dicit᷑ ꝙ duplex est grammatica. scz grammatica positi-
ua ⁊ regularis siue ꝓbatiua. Unde positiua dat cognitõem terminorum
solũ. ⁊ talis grãmatica bene p̄cedit logicam ⁊ talis nõ est scia. sed ẽ quedã
cognitio impfecta. Sed grãmatica regularis ẽ cognitio ꝓpter q̇d scz p causas ⁊ p̄ncipia. Et talis ẽ scia. ⁊ nõ potest pfecte acq̇ri nisi p argumẽtatõez

Ad secundū dr̄ q̄ tales medici acquisiuerunt medicinā imperfecte per quādā argumentationē naturaliter factam et per cognitionem nostri intellectus qui est naturaliter discursiuus non tamen acquisiuerūt eam perfecte ꝛ per argumentatōnem artificiose factam q꞉ non habuerūt arteʒ arguendi ꝛ inde fuit q̄ sepe ceciderunt in errores. Ad tertium dicitur licet sonus nō precedat vocem ꝫm tempus tamen bene precedit ꝫm naturam. ꝛ in ratione pͥncipij formalis. ꝛ ideo vox fit mediante sono in genere cause formalis ꝛ nō efficientis Ad quartum dicit᷑ q̄ idem sub diuersis rationibꝫ potest in diuersis scientijs considerari. licet non sub eadem ratione Modo sonus in phisica consideratur. vt est passio rei naturalis ꝛ in ista scientia consideratur vt est signū conceptus mentis. Ideo sub diuersis rationibus hic ꝛ ibi considerat᷑ Ad quintum dicitur q̄ qualitas est communior sono ꝫm predicatōem non tn̄ vt est signū conceptus mentis. quia non est signū nisi vt est in sono. ꝛ sub illa rōne sonus hic ꝯsideratur

Sonus est quicquid proprie ab auditu percipitur. Dico autem proprie licet homo vel campana audiatur hoc non est nisi per sonum eius Sonorum alius vox alius non vox. Sonus vox idem est q̄ ipsa vox

Postq̄ autor posuit prohemiū suum. hic consequenter aggredit᷑ suum tractatum. ꝛ quia in isto tractatu cuius subiectum est enūciatio. Primo determinat de noīe ꝛ verbo eo q̄ sunt ptes enūciationis ꝛ in eorū diffinitionibus ponit᷑ vox cuius sonus est genus. Ideo autor prius determinat de sono ipsum sic diffiniens. Sonus est quicquid proprie ꝛ per se ab auditu percipit᷑ ¶ Sciendum primo. q̄ sensibile in communi dicitur qd̄ aptum natum est sentiri Et diuiditur in sensibile per se ꝛ in sensibile per accidēs Sensibile per se est quod per se immutat sensum non rōne alterius sibi accidentis sicut color per se nō ratione sui subiecti imutat visum ꝛ sapor gustum. Sed sensibile per accidens est quod non ratione sui sed ratione accidentis eius immutat sensum sicut campana immutat auditum non ratione sui sed ratione soni qui est sibi accidens ¶ Sciendum secundo. q̄ sensibile per se iterum diuiditur in sensibile cōmune et ꝓprium. Sensibile commune est quod a pluribꝫ sensibus percipitur. vt sunt ista quinqꝫ sensibilia. magnitudo. numerus. figura. motus et quies. que dicuntur cōmunia nō quia ab omnibꝫ pcipiantur sensibꝫ sed quia quodlibet eorum a pluribus sensibus percipitur. Sed sensibile proprium est quod ab vnico sensu particulari percipitur sicut color est proprium sensibile visus et sonus obiectū auditus. et odor obiectum olfactus. et sapor obiectuʒ gustus ꝛ qualitates tangibiles scʒ calidum frigidum. humidum ꝛ siccum sunt propria obiecta tactus ¶ Sciendū tertio q̄ sensibile in cōmuni vt patet ex predictis est genus soni. Et illud datur intelligi in sua diffinitione. cū dicit᷑ quicq̄d percipitur. i. perceptibile vel sensibile. q꞉ percipitur in illa definitione dicit ap-

titudinem & non actum. Et sic illa prima pars definitionis soni ponitur loco generis. Deinde ponitur per se ad differentiam sensibilium per accidens. qz vt dictum est. sonus est sensibile per se. Et ponitur proprie ad differentiam sensibilium cōmuniū. quia sonus est proprium sensibile auditus. Et subiūgitur ab auditu ad differentiam sensibilium propriorū aliorum sensuum. Et sic intellectus diffinitionis est ꝙ sonus est sensibile per se & proprium auditus. Et melius sic diffinitur per suum genus propinquū qđ est sensibile ꝙ per suum genus remotū quod est qualitas sensibilis vt ipm diffinit Buridanus Et posset etiam hec diffinitio probari. qz sibi cōueniūt conditiones bone diffinitionis. ideo est sufficiens. ¶ Sciendum quarto. ꝙ tres sunt conditiones bone diffinitōnis. Prima est. ꝙ diffinitio debet conuenire omni contento sub diffinito. Secūda est ꝙ conueniat soli diffinito. Et ratio earum conditionū est. qz diffinitio componitur ex genere & propria differentia. sed illa differentia cōuenit omni contento sub diffinito & soli diffinito & conuertitur cum ipo. Ideo diffinitio debet cōuenire omni & soli. Tertia conditio ꝙ diffinitio debet sufficienter explicare naturam diffiniti & facere ipm differre a quolibet alio. Ratio huius est. quia natura rei sufficienter explicat per genus et differentiam que dicunt potētium primam & vltimum actum nature rei. diffinitio autem fit ex genere et differentia. Et ratione proprie differentie. facit diffinitū differre a quolibet alio. Iste autem tres conditiones conueniunt diffinitioni soni. vt probaret inductiue. ideo est sufficiens Contra predicta arguitur primo sic. Omnis propositio est falsa in qua predicat vniuersale vniuersaliter sumptum. s3 sic est in ista diffinitione sonus est quicquid percipitur. Nam quicquid est signū distributiuū includens naturā distributionis sue. ergo diffinitio est insufficiens. Secūdo sic. Audibile non est de essentia soni sed accidens eius. ergo male ponitur in diffinitiōe eius. Tertio sic. Omnis motus est sensibile commune. vt patet ex predictis sed sonus est quidam motus. cum sit motus aeris fracti. vt habetur secūdo de anima. ergo sonus est sensibile cōmune. & per ꝯsequens male ponitur in diffinitione eius proprie. Quarto sic. Nullum obiectum potentie passiue debet diffiniri per suam potentiam. cuius est obiectum cum ipm sit prius & notius sua potētia. sed sonus est obiectum auditus que est potentia passiua. ergo male dicitur in diffinitione eius ab auditu Quinto. Silentium pcipitur propter per se ab auditu. qz non percipitur ab eo per aliquod accidens eius. nec etiam percipitur ab alijs sensibus ꝙ ab auditu. et per ꝯsequens diffinitio soni conuenit sibi & cum silentium sit aliud a diffinito ipsa diffinitio cōuenit alijs quod est cōtra vnam conditionem diffinitionis supra positam

Ad primum dicitur. ꝙ quicquid est signū distributiuum sed tamē in hac definitione nō tenetur distributiue sed indiffinite. et vt patet ratione & scḋm ꝙ habitum est per primam particulam in qua dicitur quicquid percipitur. id est aliquod perceptibile siue sensibile & sic apparet ꝙ ibi non predicatur vniuersale vniuersaliter sumptum Ad secundum dicitur. ꝙ licet audibile vel audibilitas sit accidens proprium ipsius soni. ideo per se dicitur de sono. nō tn̄ est accidens cōe qđ ꝯtingit adesse vel abesse. ideo bene ponitur

omnis apostata ut [illegible] sue legis [illegible]

talis corporis Ad quintum dicit᷑. q̄ licet in tussi nō sit ꝑcussio duoꝝ cor-porum inanimatorum ſm substantiam tamē bene quo ad moduȝ operā-di. quia ibi nō fit aliqua formatio vocis ſm cognitōnem virtutis anime

Vocū alia significatiua alia nō significatiua. Vox signi-ficatiua est que auditui nostro aliq̄d repſentat. vt homo equ⁹ Vox non significatiua est que auditui nostro nihil represen-tat. vt bu ba baf.

Postq̄ȝ autor posuit diffinitōnem soni. ⁊ diuisionē eius ⁊ diffinitōnes membroꝝ eius. Hic consequenter subdiuidit illud membrum de quo si-bi est ad ꝓpositum. scȝ sonum vocem aliud membrum relinquens. quia suo proposito nō deseruit ⁊ diuiditur ꝑ vocem significatiuam ⁊ voceȝ nō significatiuam. Cuius ratio est. quia omnis vox obijcit se auditui. vel er-go representat aliquid auditui taq̄ȝ signum alterius vl' solum representat seipām ⁊ nō vt signum alterius significati. Si primum sic est vox signifi-catiua. Si scōm sic est vox nō significatiua. ⁊ nō est ista diuisio generis in suas species sed subiecti in sua accidētia. quia accidit voci q̄ capiatur ſm se vel vt signum alteri⁹ significati nec ille sunt essentiales nec formales dif-ferentie vocis sed accidentales. ¶ Sciendum primo q̄ vox significatiua est illa que auditui aliquid representat ⁊ intelligitur q̄ representat aliquid tanq̄ȝ significatum eius cuius est signum. Signum aūt vt dicit Tullius est quod offert se auditui aliquid relinquens intellectui quod fit hoc mo-do quia vox ordinatur ad significandum ⁊ cum sit quidam sonus primo se obijcit auditui ⁊ ꝑ auditum species vl' similitudo illius vocis representa-tur intellectui per quā speciē intellectus cognoscens impositōnem vocis ad significandum cognoscit ⁊ accipit significatū talis vocis ⁊ sic mediāte auditu representat intellectui suum significatum. ¶ Sciendum scdo. q̄ vox significatiua duo includit. Primum est materiale quod est ipsa vox. Scōm est formale quod est ipsa virtus significandi ⁊ representandi actu-aliter suum significatum que virtus sibi conuenit per institutōnem ⁊ or-dinatōnem ad significandum. Per hoc em̄ quod ipsa imponitur ad ali-quid significandum ⁊ efficit᷑ signum eius accipit virtutem representandi formaliter illud significatum. Et hec virtus vocatur quādoq̄ȝ significa-tio habitualis quia habetur ab ipa voce tanq̄ȝ forma a materia ⁊ quādo-q̄ȝ ratio significandi. quia est ratio ⁊ causa propter quā vox ē significatiua Et datur ipi voci quandoq̄ȝ per impositōnem primi imponentis qui or-dinat vocem ad vnum significatum ⁊ nō aliud. quandoq̄ȝ prouenit per or-dinatōnem que fit ab instinctu nature que inclinat animalia ad forman-dum voces suas effectus representantes Ex quo patet q̄ ad vocem signi-ficatiuam primo requiritur q̄ habeat significatum aliud a se voce cuius ipsa sit signum. Secundo requiritur q̄ habeat ordinatōem ad tale signi-ficatum vel ſm placitum imponentis vel ſm instinctum nature. ¶ Scien-dum tertio. q̄ licȝ quinq̄ȝ sint obiecta sensuuȝ particularium sicut superi⁹

visum est tamen vox magis conueniens est ad significandum conceptus
et affectus anime q̃z obiecta aliorum sensuum. Cui⁹ ratio est quia voces
sunt in potestate nostra ⁊ possumus eas formare dum volumus ⁊ varia-
re ipsas ꝺm multas ratõnes ⁊ differentias. nõ autem possumus formare
ꝺm placitum nostrum obiecta aliorum sensuum vtputa colores sapores.
⁊c. Ideo vox est magis conueniens ad significandum conceptus anime
et ad hoc ꝙ fiat significatiua q̃z cetera sensitiua. ¶ Sciendum quarto ꝙ
vox non significatiua est que auditui nihil representat quod intelligitur ꝙ
nihil representat preter seipam per modum signi. licz em̃ representet seipaz
per modum signi. non tamen representat seipam per modum rei. sicut bu
ba que voces nihil representant. Si tamen iste voces proferãtur indignã-
ter cum austeritate vocis possunt designare derisionem vel aliquem affe-
ctum mentis ⁊ sic essent interiectõnes sed quando proferuntur sine specia-
li signo seu gestu corporali vel modo proferendi sic sunt non significatiue.
et per hoc patent diuisiones vocis ⁊ diffinitõnes membrorum eius.

¶ Contra predicta arguitur primo sic In bona diuisione diuidentia nõ
debent excedere diuisum sed significatiuuz excedit vocem cum multa sint
significatiua que non sunt voces sicut est circulus ante tabernam pendẽs
ergo ista diuisio non valet. Secundo sic. Omnis vox fit cum intentõne
significandi vt patet per diffinitõnem vocis datam a Philosopho. ergo
omnis vox est significatiua. Tertio sic. Vox nõ obijcit se intellectui sed
tantum auditui. sed auditus non comprehendit significatum vocis. ergo
vox significatiua non representat alteri suum significatum. Quarto sic
Omnis vox representat id cuius est vox. ergo male dicitur ꝙ vox nõ signi-
ficatiua nihil auditui representat. Quinto sic Omne subiectum propo-
sitõnis est nomen ⁊ per consequens est vox significatiua. sed bu ⁊ ba sunt
bene subiecta propositõnis vt dicendo bu est vna vox vel sonus. ergo ta-
les voces sunt nomina. ⁊ per consequens sunt voces significatiue.

☞ Ad primum dicitur ꝙ significatiuum in cõmuni bene excedit vocẽ
nec est membrum huius diuisionis. sed significatiuum vt est adiectiuum
vocis ⁊ tantum valet sicut vox significatiua nõ excedit vocem ⁊ hoc mo-
do ponitur membrum huius diuisionis. Ad secundum dicitur ꝙ illa
diffinitio vocis que ponitur in scdo de anima. principaliter conuenit voci-
bus significatiuis ⁊ ꝑ analogiam vocibus non significatiuis. Unde non
oportet ꝙ diffinitio analogi pro qualibet sui parte conueniat cuilibet mẽ-
brorum diffinitõnis sed sufficit ꝙ complete cõueniat primo ⁊ ꝺm aliquas
partes conueniat alijs. Ad tertium dicitur. ꝙ licz vox significatiua nõ
primo ⁊ per se obijciat se intellectui. tamen bene se sibi obijcit ex consequẽ-
ti mediante auditu. quia per auditum representat suam similitudinem ⁊
ex consequenti representat suum significatum intellectui. Ad quartũ
dicitur. ꝙ licet quelibet vox representet aliquid sicut effectus suam causaz
efficientem. Non tamen sicut signum suum signatum ad quod imponi-
tur ad significandum de qua representatõne solum est hic ad ꝓpositum.
Ad quintum dicitur. ꝙ bu vel ba ꝺm se non possunt esse subiectum ꝓ-
positõnis cum non habeant significatum. sed si capiantur ab intellectu lo

to vnius vocis imposite ad significandum talem vocem imperfectam ex defectu alterius signi sunt subiectum propositõis. ꝛ sunt nomina in tali propositõne sicut currit potest esse nomen in hac propositõe currit est verbum ꝛ tenetur materialiter pro seipso.

Vocum significatiuarum alia ad placitum alia naturaliter. Vox significatiua naturaliter est que apud omnes homines idem representat. vt gemitus infirmorum latratus canum. Vox significatiua ad placitum est que ad voluntatem primi instituentis aliquid representat. vt homo.

Postq̃ autor posuit diuisionem vocis in cõmuni ꝛ diffinitõnes partium eius. Hic consequenter subdiuidit vocem significatiuam dicens Vocum significatiuarum quedam est significatiua naturaliter ꝛ quedam ad placitum. Cuius ratio est. quia omnis vox significatiua habet impositionem ꝛ ordinatõnem ad suum significatum. vł ergo talis ordinatio fit ₛm instinctum nature. ꝛ sic est vox significatiua naturaliter. vel ₛm placitum impositoris ꝛ sic est significatiua ad placitum. ¶ Sciendum primo ꝙ vox significatiua naturaliter est illa que apud omnes homines idem representat vt gemitus infirmorum. Et ratio huius est. quia ipsa vox significatiua naturaliter ordinatur ad significandum vel ad representandum suum significatũ per instinctũ nature que inclinat animal ad formãdũ talẽ vocẽ ĩpfectã ad exp̃mẽdũ suas affectões vtputa ad exp̃mẽdũ irã vł gaudiũ famẽ vel sitim et sic de alijs passionibꝫ. Et qꝛ natura ẽ eadẽ apud oẽs. ꝛ eodem mõ inclinat animalia ad exprimendum suas passiones Ideo vox significatiua naturaliter idem significat apud omnes. Sed vox significatiua ad placitum nõ idem significat apud omnes. sed solum apud illos qui cognoscunt impositõnem eius ad significandum. ¶ Sciendum scdo ꝙ vox significatiua naturaliter ꝛ ad placitum quadrupliciter differunt. Primo in prolatõe quia vox significatiua naturaliter nõ perfecte formatur neqꝫ profertur propter impedimentum passionis que impedit hominem ad debite proferendum. sed significatiua ad placitum est pfecte formata ꝛ plata. Scdo differũt ex pte modi significandi. qꝛ vox ſcatiua naturaliter apud omnes hoies idẽ repñsentat. Alia vero nõ ſꝫ solũ apud illos q̃ cognoscũt impositõem eius. Tertio differũt ex pte significati qꝛ vox ſcatiua naturał'r significat affectões. passiones. appetitus naturał'r Alia vero significat conceptus intellectus. Quarto differunt ex parte cause sue ordinatõnis ad significandum. quia vox significatiua naturaliter ordĩnatur ad significandum ab instinctu nature. Alia vero ordinat̃ ₛm placitum imponentis. ¶ Sciendum tertio. ꝙ vox significatiua ad placitum ẽ illa que ad placitum primi instituentis aliquid significat vel representat Unde differunt sic placitum ꝛ volũtas. Unde voluntas est potentia volitiua vel actus eius q̃ incipit ab intra ꝛ terminat̃ ad extra scꝫ in obiectum

Sed econtra placitum nominat actum voluntatis qui incipit ab extra ꝛ
terminatur ad intra. Incipit em̄ a re cognita ꝛ terminatur ad voluntateꝫ
et quia vox significatiua ad placitum imponitur ad significandum rem.
que concipitur ab anima ꝛ illa cognitio venit a re ad extra. Ideo magis
proprie dicitur significare ad placitum ꝙ̄ ad voluntatem. ¶ Sciendum
quarto. ꝙ cum res representatur intellectui mediante sensu. ipsa generat
suam similitudinem in anima. ꝛ per illam similitudinem anima format in
tra se ꝯceptum rei quem postea velit exprimere propter quod imponitur
vox significatiua ad significā dum talem conceptum ꝛ mediante ipso rem
conceptam. Ideo apud proferentem. vox primo significat conceptum. liceꝫ
apud audientem primo representet rem conceptam. nec proprie significat
conceptum tantum. sed rem sub conceptu. vnde ista quattuor scꝫ res. con
ceptus rei. voces. ꝛ scripture sic se habent per ordinem quia conceptus si-
gnificat res a quibus causatur in anima. Et voces immediate significant
conceptus. Et scripture significant voces que sunt signa tantum Nec vl
terius signatur per aliud. Ex ipsis patet diuisio ipsius vocis significati-
ue ꝛ diffinitiōnes membrorum eius vt superius sufficienter declaratum
est circa diuisionem vocis significatiue naturaliter ꝛ ad placitum ꝛ cetera
¶ Contra predicta arguitur primo sic. Sicut se habent concept⁹ ad res
ita voces ad conceptus. Sed conceptus naturaliter significant res. ergo
voces naturaliter significant conceptus ꝛ per consequēs nec sunt signifi-
catiue ad placitum. Secundo sic. Omne signum habet similitudinem
signati sed omnis vox significatiua est signum rei. ergo habet similitudinē
rei. ꝛ per consequens nulle sunt significatiue ad placitum Tertio sic. illā
vox significat naturaliter que de sua natura representat significatum suuꝫ
sed gemitus infirmorum de sui natura non representat suum significatuꝫ
quia si proferatur ab homine sano talis vox nō significabit dolorem. ergo
talis non significat naturaliter. Quarto sic. quilibet cognoscens impo
sitōnem vocis significatiue ad placitū cognoscit suum significatū. sed oēs
pn̄t cognoscere talē ipositōeꝫ sicut oēs pn̄t cognoscere ipositōeꝫ hui⁹ vo-
cis hō. g talis vox idē representat apud oēs. Quinto sic. illud qđ fit ad
placitum est variabile in infinitum. ergo si vox significaret ad placituꝫ sua
significatio erit variabilis in infinitum. ꝛ per consequens nulla est certa
cognitio de significatōne vocis significatiue. quod est inconueniens. ergo
ipsa nō significat ad placitum vel ad voluntatem primi instituentis.
☞ Ad primum dicitur ꝙ licet in illis sit hoc simile ꝙ voces significant
conceptus ꝛ conceptus rēs. Est tamen dissimile in hoc quia concept⁹ est
essentialis similitudo causata a re ipsa naturaliter. ideo significat eam natu
raliter. sed vox non causatur naturaliter a conceptu. sed a voluntate cōci-
pientis. ideo non significat eam naturaliter. Ad secundum dicitur ꝙ si-
gnum causatum a natura semper habet similitudinem sui signati. sed nō
oportet de signo causato a voluntate sicut circulus taberne non habet in
se similitudinem vini. Ad tertium dicitur. ꝙ si gemitus eodem modo
formetur ab homine sano ꝛ infirmo tunc representat dolorem. sed si non
habeat eandem formam prolationis in gestu corporali tunc nō repꝛsentat

idem nec est eadem vox nisi materialiter tantum. Ad quartum dicit. ꝙ si omnes cognoscerent impositionē huius vocis homo tunc sīcaret idē apud omnes. sed nō sine causa impositōnis sue ⁊ illa in ipo non est eadem apud omnes. et sic non est inclinatio naturalis qua vox significet naturalr. Ad quintum dicitur ꝙ illud quod fit ad placitum cuiuslibet variatur in infinitū. nō tamen illud qđ fit determinate ad placitum vnius sicut est vox significatiua. q̄ sīcat solum ad placitum p̄mi instituentis.

Uocum significatiuarum ad placitum. alia complexa vt oratio. alia incomplexa vt nomen et verbum

Postq̄ autor posuit diuisionē vocis significatiue ⁊ diffinitiones membroꝝ eius. Hic ꝯsequēter diuidit vocē sīcatiuā ad placitū p̄ ꝯplexā ⁊ incōplexam. Cuius ratio est. q2 om̄is vox significatiua ad placitum vel cōtinet plures voces sīcatiuas. vel vnā tantum. Si p̄mū sic est vox sīcatiua cōplexa. si scđm sic est vox sīcatiua incōplexa ¶ Sciendum p̄mo ꝙ quelibes res dupliciter concipitur. Uno modo sm̄ se. et tunc fit conceptus simplex ⁊ incōplexus. vt cū sortes sm̄ se ⁊ non sm̄ habitudinem ad aliud apprehenditur. Alio modo aliquid concipit sm̄ comparatōem vel habitudinem ad aliud. vt cum sortes sub albedine vel animali concipitur. ⁊ tunc fit conceptus cōplexus. ideo est duplex conceptus rei. s. cōplexus ⁊ incomplexus. Et q2 vox significatiua ad placitum sīcat conceptum anime ideo aliqua est cōplexa sīcans conceptum complexum sicut oratio. Alia est incōplexa sīcans conceptum incōplexum. vt nomen vel verbum ¶ Sciendū secundo. ꝙ vox complexa est illa in qua vniuntur plures voces sīcatiue ad placitum ⁊ representant conceptum complexum vt oratio. ⁊ ideo ad pfectam rōnem vocis complexe tria req̄runtur Primū est ꝙ ibi sunt plures voces sīcatiue incōplexe ⁊ ille voces se habeant tanq̄ materiale vocis cōplexe Secundū est ꝙ ille voces habeant complexionē ⁊ vnionē inter se. ita ꝙ vna habeat se vt determinatio. et alia se habeat vt determinabile. ppter qđ ibi non est vox complexa homo asinus quia licet ibi sint plures voces sīcatiue. non tamen habēt cōplexionem inter se cum ibi non sit vnio determinatiōis et determinabilis. ⁊ hoc dicitur esse formale in voce cōplexa Tertio requiritur ꝙ talis vox sīcet conceptum complexū. sed illud est minus principale in voce complexa q̄uis tamen requiratur ex pte cause finalis ¶ Sciendū tertio ꝙ vox incōplexa est illa que continet vnam solam vocem sīcatiuam. vt homo vel asinus. et representat conceptum incōplexum. ⁊ ad talem vocem non sufficit ꝙ habet sīcatum incōplexum. sed magis requiritur ꝙ sit tm̄ vox vna sīcatiua. et ideo licet diffinitio habeat tm̄ vnum sīcatum remotum qđ est diffinitum quod est incomplexum q2 tamen continet plures voces sīcatiuas distinctoꝝ conceptuum ꝓpinquorum. scz generis ⁊ differentie ipsa est vox complexa.
¶ Sciendum quarto ꝙ ad vocem incōplexam non requiritur ꝙ habeat vnum sīcatum tm̄. sed sufficit ꝙ sit actualiter dictio vna. scz q̄tum ad vocem ⁊ modum proferendi. ideo omne nomen equiuocū sicut canis ē vox

incōplexa. quia licet habeat plura ſcata. est tamen vox actualiter vna non continens plures voces significatiuas. nec requirit ad vocem incōplexam ꝙ non sit composita ex pluribꝰ vocibus. sed sufficit ꝙ ille voces si sint plures non sint significatiue in toto. ideo nomen composite figure cum ꝑtes eius non sint significatiue in toto est vox incōplexa. ideo non idem est complexio ſm logicum ⁊ compositio ſm grammaticum. ⁊ per hoc patet diuisio vocis significatiue ad placitum ⁊ diffinitiones membrorum eius

☞ Contra predicta aeguitur primo sic. Omnis vox incōplexa est ꝑs vocis complexe ⁊ in ipsa ↄtinetur. ergo vnum membrū huius diuisionis continetur in alio. ⁊ per ↄsequens membra non sunt opposita. ⁊ sic diuisio est insufficiens ¶ Secundo sic. omīs conceptus est incōplexus. sꝫ omnis vox significat conceptum. ergo omnis vox est incōplexa. ⁊ sic diuisio est insufficiens. Maior probatur. quia intellectus non potest simul plura intelligere. sed vnum tm̄. ergo omīs conceptus est incōplexus Tertio sic. oratio est tm̄ vna vox ſcatiua. ⁊ non cōtinet plures voces cū sit vnum nomē ergo male dicit ꝙ quedā est vox cōplexa vt oratio Quarto sic. oē complectens vocem ⁊ ſcatum est complexum. sed omnis vox significatiua cōplectitur vocem et ſcatum. ergo omnis vox est complexa. et ꝑ consequens nulla incōplexa. Quinto sic. omnis vox componit ex litteris ⁊ syllabis sicut ex elementis. ergo quelibet vox est cōplexa. ⁊ sic male dicitur ꝙ quedam est incōplexa. vt nomē et verbū. Ad primū dicitur ꝙ licet vox incōplexa ↄtineatur materialiter in voce complexa. nō tamen formaliter tanꝙ ꝑtinens ad formā vocis complexe cū ipsa se habeat per modum materie ⁊ non forme respectu totius vocis complexe Ad secūdum dicitur ꝙ licet intellectus non possit simul plura intelligere habētia se per modū plurium. tamen potest simul plura intelligere per modum vnius. quia plura simplicia sunt sub vna compositione vel voce complexa Ad tertiū dicit ꝙ si sumatur oratio pro illa voce vel intentione. tunc est vox incōplexa. sed si sumatur pro re subiecta intentioni siue pro significato illius vocis vt hic sumitur tunc est vox complexa Ad quartum dicitur ꝙ si capiat cōplexum generaliter ꝓ quacūꝙ complexione reali vel rationis. tūc conceditur ꝙ omne cōplectens vocem ⁊ significatum est qōdam cōplexum. Sed si capiatur specialiter ꝓ vnione plurium vocū ſcatiuarū. vt hic sumitur. sic maior est falsa Ad quintum dicitur. ꝙ licet vox significatiua cōponatur ex litteris et syllabis tanꝙ ex elementis. qꝛ tamē non sunt significatiue. ideo non oportet ꝓpter hoc ꝙ vox debeat dici complexa.

Nomen est vox significatiua ad placitum sine tempore cuius nulla pars separata aliquid significat finita et recta Vox ponitur in diffinitione nominis pro genere. Significatiua ponitur ad differentiam vocis nō ſcatiue Ad placitū ponitur ad differētiā vocis ſcatis

Tractatus primus

naturaliter Sine tempore ponit᷑ ad differentiaȝ verbi quod significat cum tempore Cuius nulla pars sep̄ate aliquid significat ponitur ad differentiam oratõnis cuius p̄tes sep̄ate aliquid significãt. Finita ponitur ad differentiam nominis infiniti. vt nõhomo quod non est nomen ꝑm dyalecticum sed nomen infinitum. Recta ponitur ad differentiam nominum obliquorum. vt cathonis ni. que non sunt nomina ꝑm dialecticum sed nomina obliqua. Unde solus ntũs siue rectus dicitur esse nomen ꝑm dyalecticum

Postq̄ȝ autor determinauit de sono ⁊ de voce q̄ sunt p̄ncipia materialia ptiũ orõnis. hic ꝯñr determinat de p̄tibꝫ orõnis scȝ de noīe ⁊ ꝟbo priusq̄ȝ de tota orõne. qꝛ p̄tes ex q̄bꝫ fit aliq̄d totũ natura p̄cedũt ip̄m totum Et qꝛ nomen ꝟcat substantiam a qua egredit᷑ actus verbi. verbũ vero significat actum egredientē a substantia. ideo prius determinat de nomine q̄ȝ de verbo ip̄m sic diffiniens. vt patet in textu. Nomen est vox significatiua ⁊c̄ Pro cuius diffinitionis intellectu ¶ Sciendum primo. ꝙ in hac diffinitione ponitur vox loco generis. quia vox habet modũ generis respectu vocis significatiue ⁊ non ꝟcatiue et totũ residuũ ponit᷑ loco dr̄e. scȝ ꝟcatiua ad dr̄am vocis non significãtiue. Et ad placituȝ ad dr̄am vocis naturaliter significãtis. Nomen enim ip̄m consideratum materialiter quantum ad ip̄am vocem ꝑm placitum imponit᷑ ad significandũ. Sed tamē si cõsideretur formaliter sub ratione signi de necessitate est significatiuum quia de ratione signi necessitate est esse ꝟcatiuum. quia hoc deest ratione signi.

¶ Sciendum secundo. ꝙ nomē significat per modum substantie et ꝑmanentis ⁊ non per moduȝ fluxus et fieri. et quia tempus est mensura fluxus ⁊ motus. ideo nomen ꝟcat sine tempore. quod ponitur hic ad differētiam verbi quod ꝟcat cum tempore quod ponitur hic ad differentiã verbi qd̄ significat cũ tempore. Et licet multa nomina. vt annus dies mēsis significant tempus non tamen significant cũ tempore. vnde tempus significare est de suo principali ꝟcato importare tempus. Sed significare cũ tempore est cum suo principali significato importare aliquam differentiã temporis scȝ. presens preteritum vel futurum. ⁊ hoc nulli nomini conuenit in quo differt a verbo. Deinde ponitur cuius nulla pars ⁊c̄. ad differentiam orationis cuius partes sunt significatiue. Et ponitur finita ad differentiam nominũ infinitorum. Et ponitur recta ad differentiam obliquorum ¶ Sciendum tertio ꝙ ꝑm logicum. illud solum dicitur nomē qd̄ potest esse subiectũ enũciationis. de quo p̄t aliquid vere vel false enũciari. Et qꝛ nomen infinitum non potest esse subiectum enunciationis. qꝛ non st

gnificat aliquod determinatum de quo possit aliquid enūciari Similiter nomen obliquum non ẜcat per modum substantie absolute sed per modum dependentis. ideo non potest esse suppositum verbi. ideo nomina infinita ⁊ obliqua non sunt nomina apud logicum. Item nomen est vox primo ⁊ per se significatiua. sed nomen infinitum non est primo ⁊ per se significatiuum sed solum ratione nominis finiti. cui adiungitur negatio infinitans. Et nomen obliquum solum significat ex consequenti ratione recti, a quo descendit. ideo nomina infinita ⁊ obliqua apud logicum non sunt nomina. ¶ Sciendum quarto. ꝙ nomen infinitum est cuius priuata est qualitas determinata substantia remanente infinita. vt nonhomo non equus. In nomine enim est substantia que finitur per qualitatem et est qualitas determinans substantiam. ⁊ negatio adueniens nomini per compositionem tollit illam qualitatem ⁊ compositionem eius cum substantia relinquens substantiam indeterminatam. et sic reddit nomen infinitum. Sed ad hoc ꝙ nomen infinitetur due requiruntur conditiones. Prima est ꝙ habeat qualitatem determinatam. defectu cuius nomina transcendentia vt res verum bonum ⁊ ens captum in cōmuni ⁊ nomina infinita vt quis aliquis. Et signa distributiua. vt omnis quilibet non possunt infinitari quia non habent qualitatem ⁊ substantiam determinatam. Secunda est ꝙ tale nomen non sit negatiuum sed habeat qualitatem positiuam defectu cuius hec nomina nemo nihil ⁊ similia non possunt infinitari. ex quibus patet intellectus diffinitionis. Contra predicta arguitur primo sic. nulla materia predicatur de toto composito cum non dicat totū eius esse. sed vox est materia nominis. ergo male dicitur ꝙ nomen est vox.

¶ Secundo sic. fluxus et fieri mensurantur tempore. sed motus importat fluxum et fieri ⁊ multa alia similia. ergo motus quod est nomen significat cum tempore ¶ Tertio sic. partes nominis compositi aliquid significant sicut partes huius nominis equiferus et tamē est nomen. ergo male ponitur cuius ptes nihil significant Quarto sic. nomen infinitum potest esse subiectum propositionis. vt dicendo nonhomo currit. et similiter nomen obliquum. vt dicendo regis interest. ergo ipsa sunt nomina ẜm logicum ¶ Quinto sic. aliquis est nomen infinitum ⁊ alter ⁊ reliquus. et tamen in ipso non est priuata qualitas determīata quia nunꝙ habuerūt eam. ergo ꝯtra diffinitionem nominis infiniti. Ad primum dicitur ꝙ licet materia propria dicta que est materia ex qua in naturalibus non predicetur de toto composito quia non dicit totum esse eius. tamen materia in qua. et materia ẜm modum. verificatꝛ bñ de toto composito. vt dicendo homo est albꝰ. modo vox est ẜm modum materia nominis et habet similitudinē cum materia rei artificialis. Ad secundum dicitꝛ ꝙ motus dupliciter potest considerari. Uno modo ẜm esse materiale quod habet in mobili. ⁊ sic est ens nō permanens sed successiuum Alio modo ẜm esse qḋ habet in anima que copulat primam ptem motus cum alijs ⁊ sic concipitur vt est pmanens. ⁊ quia modus ẜcandi eius inmediate sumitur ab illo modo intelligendi quo concipitur ab anima. Ideo motus non ẜcat per modum fluxus et fieri. licet fluxū ẜcet. ideo nō significat cum tempore.

Ad tertium dicitur q si ptes nominis compositi cōsiderantur vt sunt partes orationis sic bene aliquid significant. Sed si considerentur vt sunt partes nominis compositi sic nihil significant. et est causa quia pars in cōposito nomine non imponitur ad significandum sed totum nomen compositum vnico conceptu significat suum significatū. Unde ptes huius noīs eqferus in h noīe nihil scāt per se licet bn̄ aliqd significēt vt sunt ptes hui⁹ orationis equus ferus ¶ Ad quartū dicitur. q si nomē infinitum consideretur vt infinitum est sic non potest esse subiectum enunciatōnis. sed si cōsideretur inqtum virtute intellectus determinatur ad aliquid finituz vt puta nonhomo si capiatur pro asino bene fit subiectum enūtiationis. sed sic non capitur vt infinitum sed per modum finiti. Dicitur secundo q in hac oratione. regis interest et in similibus obliquis non est subiectum sed rectus intellectus in verbo personali. vt patet resoluendo regis interest. id est aliquid est ptinens ad regem Ad quintum dicitur. q si capiatur generaliter nomen infinitum pro omni illo quod significat substantiam infinitam et habet significatum indeterminatum sic aliquis et reliquis bene sunt nomina infinita. Sed si capiatur specialiter pro illo nomine qd̄ fit infinitum per aduentū negatōis pro quo hic diffinitur. sic non sunt nomina infinita. Et ideo hec diffinitio non cōuenit eis

Verbum est vox significatiua ad placitum cuz tempore cuius nulla pars separata aliquid significat finita et recta. Cum tempore ponitur ad differentiam nominis quod significat sine tempore. Finita ponit ad differentiā verbi infiniti vt non currit non laborat que non sunt verba sm dialecticum. Recta ponitur ad differentiam verborum obliquorum. vt currebat cucurrit. que nō sunt verba sm dyalecticum sed verba obliqua Unde solum verbum presentis temporis indicatiui modi dicitur esse verbum secūdum dyalecticum. Omīa autem alia verba einsdem modi et aliorum modorum dicuntur verba obliqua Omnes autem alie differentie ponuntur hic in verbo eadem ratione qua et in nomine ponebantur. Et sciendum q dialecticus solū ponit duas partes orationis. scz nomen et verbum. reliquas āt oēs appellat syncathegoreumaticas. i. consignificatiuas.

Postq̄ autor prius determinauit de noīe quod ꝑcat substantiā et est
materia propositionis. hic cōsequenter determinat de verbo quod signifi-
cat actum egrediētem a substātia ꝛ est predicatum formale propositionis
primo ipm sic diffiniens in textu. Verbū est vox significatiua ad ꝛc.
¶ Sciendum ꝓmo in hac diffinitione ponitur vox loco generis. et totum
residuum in ratione differentie. scꝫ significatiua. ꝛ alia eadem ratione ħ po
nuntur sicut in noīe. sed cum tempore ponitur ad drām nominis quod sig
nificat siue tempore. Et ponitur finita ꝛ recta ad differentiam verborū
infinitorum ꝛ obliquorum que ſm logicū nō sunt verba. In ipa aūt diffi-
nitione non ponitur illa ꝑticula. ꝛ est semper nota eorum que de altero dicū
tur que ponitur ab Aresto. qꝛ illa solum ponitur de bene esse et ad maiorē
declaratōnem. ꝛ non de necessitate Sciendum secundo. ꝙ om̄is fluxus
et fieri mēsuratur tempore. Tempus em̄ est mēsura motus et fluxus ſm
ꝓus ꝛ posterius. ꝛ qꝛ verbum ſm suum essentialem modum ꝑcandi signi-
ficat per modum fluxus ꝛ fieri. ideo om̄e ꝟbum ꝑcat cum tempore. id ē cū
proprio ꝑcato significat tempus. non tamen capiendo tēpus ꝓpe vt est
numerus motus ſm ꝓus ꝛ posterius Sed capiendo tempus generaliter
pro omni modo temporis. vt reperitur in qualibet mensura durationis.
scꝫ eternitate euo et tpe proprie dicto. sicut em̄ ꝟbum non sꝑ ꝑcat verum
fluxum sed sufficit ꝙ significet ꝑ modū fluxus. sic non semꝑ significat verꝫ
tempus. sed tamē ꝑcat per modum temporis. Sciendum tertio ꝙ ver
bum infinitum est cuius priuatus est actus specialis remanente actu ge-
nerali indeterminato. Sicut em̄ in noīe est substantia ꝛ qualitas finiens
talem substantiam. sic in oī verbo altero ab isto verbo est includitur actus
generalis qui est esse. et actus specialis siue res verbi que importatur per
ꝑticipium talis verbi. ideo om̄e verbum preter illud verbum est resoluitꝰ
per est ꝛ suum participium. vt currit. id est. ē currens. Et ideo sicut in no-
mine negatio adueniens remouēs qualitatem a substantia facit nomē in-
finitum. similiter in verbo negatio tollens actum specialem q̄ determinat
actum generalem reddit ꝟbū infinitū quod ꝑcat actuꝫ infinituꝫ cōmunē
tam ad ens q̄ȝ ad non ens. Ex quo ꝑtꝫ ꝙ tale verbum non potest enūcia
ri de aliquo subiecto. qꝛ non ꝑcat aliquem actum determinatum qui dica
tur de alio. ideo non est verbū ſm logicum. vnde tale verbū non potest infi
nitari in oratōne neqꝫ est infinitum dum est in oratō ne. qꝛ negatio sibi ad
ueniens in oratione negat compositōnem actualem extremorū et non com
positōnem intrinsecam verbi. Unde ad hoc ꝙ verbum infinitetur requi-
runtur duo. Primo ꝙ significet ante infinitatōnem actionē vel passioneꝫ
determinatam ꝛ non generalem. et ꝓpter hoc. hoc verbū est nō potest infi-
nitari. qꝛ hoc verbum est ꝑcat generalem actum essendi inclusum in omni
alio verbo. Scdo req̄ritur ꝙ tale verbū nō determinet sibi certum suppo
situm. et iō verba excepte actōis ꝛ verba ꝓme vel scde ꝑsone nō pn̄t infini-
tari. Sciendū quarto. ꝙ ꝟba obliqua sunt verba ceteroꝝ tp̄m ꝛ modo
rum a p̄n̄ti tpe indicatiui mōi. quoꝝ aliqua sunt obliqua ſm tp̄s. vt prete
rituꝫ et futuꝝ indicatiui modi. Aliqua sꝫ obliqua ſm modū tm̄. vt p̄sen
tiā alioꝝ modoꝝ. Alia vero ſm vtrūqꝫ vt p̄terita ꝛ futura de alijs mo-

nō tm̄ sed etiam

dis ab indicatiuo. vñ talia verba obliqua nõ pñt vere vel false enũciari de aliquo nec faciũt pmo 7 p se oratõem verã vel falsam. Et qz sm logicum solũ illud est nomẽ qð p se pmo 7 non rõne alterius pt esse subiectũ enũciationis. Et sic solũ illud est verbũ apud logicũ qð p se pmo 7 non rõne alterius vere vel false de aliquo pdicat. ideo sm logicũ verba obliqua non sunt verba. vñ sm ipm tm sunt due ptes oratõnis s. nomen 7 vbũ. qz ipse capit ptes oratõis pncipales necessario requisitas ad enũciatõem veram vel falsam 7 sic nõ capit ipam generalit sicut grammaticus q capit partez oratõnis p oi voce scatiua q ponit in orõne siue ponat vt pars pncipalis siue vt dispõ eius rõne cuius ponit octo ptes orõis. 7 p hoc ptz declaratio diffinitõis vbi Cõtra pdicta arguit pmo sic. verbũ scat p suã scatõem sed scatio est de natura vbi cũ virtus scandi sit de natura eius. g verbuz scat naturalr 7 nõ ad placitũ Scdo sic. creare est vbũ. 7 tñ nõ scat cum tpe. qsi nõ scat fluxũ vel fieri cũ scat actũ qui fit in indiuisibili. g male ponitur in diffinitõe verbi cũ tpe Tertio sic. ptes vbi sunt lre 7 syllabe et sunt scatiue sepate. qz sicut voces scãt õceptus. ita lre scant voces. g ptes vbi sepate aliqd scãt Quarto sic. verbũ infinitũ pt predicari in põne ergo est vbũ sm logicũ. Añs pbat. qz scat actũ cõem enti 7 non enti. sz oẽ cõe pdicat de suis inferiorib9. g tale verbũ predicat in põe Quinto sic iste põnes sunt vere. adam fuit. antixps erit. 7 tñ ibi pdicãtur obliq. ergo verbũ obliquũ pt vere predicari de obliquo. ergo est verbũ sm logicũ.

Ad pmũ dicit. q si verbũ õsideret formaliter in rõne signi sic ptus scãdi est de rõne 7 natura eius ergo verbũ hoc modo de necessitate est scatiuuz naturaliter 7 non ppie ad placituz. sed si consideret materialiter in rõe vocis. sic scatio non est de natura eius sed sibi attribuitur ad placitũ Ad scdm dr q creare non scat fluxũ realẽ q mẽsuret tpe. sz scat p modũ fluxus et fieri ideo scat sub modo tpis. et hoc sufficit. Ad tertiũ dr q si capiat lra p figura scripta in aliqua supficie tũc littere sunt scatiue vocũ. sz sic nõ sunt ptes verbi. sed si capiat lra p voce idiuisibili scata p illã figurã q proprie dr elementũ tũc littere 7 syllabe bñ sunt ptes verbi sz sic non sunt significatiue Ad qrtũ dr q oĩe cõius determiatũ pt enũciari de suis inferiorib9. nõ tñ cõius i determiatuz 7 infinitũ qð nõ potest determinate õcipi p intellectũ. modo vbũ infinitũ scat actũ cõem indeterminatuz Ad quītũ dr q vba preteriti 7 futuri tpis indicatiui mõi nõ vere pdicant de aliq nec faciũt orõem verã vel falsaz inqtum obliqua sunt. sed solũ inqtũ includũt pñs tẽpus indicatiui modi. vñ põnes de pterito 7 futuro nõ st vere nec false nisi p reductõem ad illas de psenti. vt ista non est vera adam fuit nisi qz ista semel fuit vera adaz est. et ista antixps erit non est vera nisi qz semel verum erit dicere antichristus est

Propositio est vox significatiua ad placitũ cui9 ptes sepate aliqd scãt. Hoc totũ cui9 ptes 7c. ponit ad differẽtiaz nois et verbi quoz ptes sepate aliqd scãt. Reliq aũt ṗticule ponũtur hic sub eadẽ rõe qua in noĩe et vbo ponebãt

Tractatus primus

Postq̄ autor determinauit de nomine ꝛ verbo que sunt ꝑtes materia
les enunciationis. hic consequenter determinat de oratione que est genus
enunciationis Et quia diffinitio explicat esse rei. diuisio vero posse rei seu
separationem partium eius. et esse precedit posse ꝛ separatōnem. Ideo pri
us anteq̄ diuidit orationem ponit eius diffinitionem que talis est Ora
tio est vox significatiua ad placitum ꝛc. ¶ Sciendum primo. q̄ oratio
tripliciter accipitur. Uno modo pro re subiecta intentioni ſm se ꝛ isto mo
do nō diffinitur hic. q2 hoc modo est vox complexa. ꝛ cōplexoꝝ non est dif
finitio inq̄tum huiusmodi. igitur ꝛc. Alio modo potest capi absolute ꝓ
illa intentione vel voce significatiua orationis ꝓmo modo accepte. et sic ite
rum non diffinitur hic. q2 eius partes separate nihil significant. Tertio ca
pitur pro illa intentione vt est significatiua rei subiecte que est significatuz
eius. ꝛ isto modo diffinitur hic. Sicut em̄ diffinitur homo sub illa voce ho
mo. ꝛ pro significato quod est animal rationale mortale. ita similiter hec
vox oratio diffinitur pro suo significato quod est quedam vox complexa.
¶ Sciendum secundo. q̄ licet quelibet oratio non sit vna vox incom-
plexa. est tamen vna per complexionem. Et potest dici vna propter duas
causas. Primo rōne forme. q2 ibi est vnitas ordinis ꝛ complexionis plu-
rium vocū significatiuarum que sub tali forma vniuntur. Secūdo ex par-
te finis. quia predicte voces vniuntur ad significandum vnum conceptū
complexum. Ideo in diffinitione orationis bene ponitur vox tanq̄ genus
¶ Sciendum tertio. q̄ licet oratio non fuerit primo et per se imposita
ad significandum. tamen fuit imposita ad significandum ex consequenti
ratione impositōnis suaꝝ partiū Per hoc enim q̄ partes orōis sunt signi
ficatiue. oratio composita ex ipsis trahit suum significatum. ꝛ tamen ha-
bet significatum distinctum ab ipsis. quia iste partes significant ꝯceptus
simplices. Oratio vero primo et per se significat conceptum complexum.
et eodem modo potest dici significare ad placitum ratione impositionis
suarum partium que facta est ad placitum. licet oratio ſm se primo non si
gnificat ad placitum Ideo in diffinitione oratōnis sicut in diffinitionibus
nominis et verbi cōuenienter ponitur ad placitum ¶ Sciendum quar
to. q̄ duplices sunt partes orationis. Quedam sunt remote. vt littere et
syllabe. quedam sunt propinque. vt nomen ꝛ verbum. prime autem non
sunt significatiue nec sunt partes orationis nisi ſm quid. sed alie sunt sig-
nificatiue que proprie dicuntur ꝑtes orationis de quibus intelligitur pre
dicta diffinitio. et sic patet declaratio diffinitionis orationis que satis con-
cordat cum diffinitione posita a Prisciano dicente. Oratio est congrua
dictionum ordinatio ex modis significandi causata. ☞ Contra predi
cta primo arguitur sic. Nullum complexum potest diffiniri cum non ha-
beat vnum esse. sed oratio est quoddam complexum. ergo male diffinitur
hic oratio. ¶ Secundo sic. Nulla q̄ntitas est vox cum vox sit qualitas
quedam. Oratio autem est quātitas cum sit species q̄ntitatis discrete. er-
go male dicitur. q̄ oratio est vox significatiua ꝛc. ¶ Tertio sic. omnis
vox significatiua habet aliquod proprium significatum. sed oratio non est
huiusmodi. quia non significat nisi ratione suarū partium. ergo male dicit'

oratio est vox significatiua Quarto sic Nullum significans de necessitate significat ad placitum. sed ista oratio homo currit in pма eius significatõne significabat suum significatum de necessitate scꝫ hominem currere cum nõ poterat aliud significare ꝛ similiter quelibet alia oratio. ergo oratio non significat ad placitum primi instituentis. Quinto sic dicendo. curro curris ꝛ pluit sunt oratões ꝛ tamen partes nihil significant sepate. ergo male ponitur illa particula cuiꝰ partes sepate aliqd significãt ¶ Ad primum dicitur ꝙ licet nullum complexum complexe designatum inquantum huiusmodi diffiniri potest quia ibi nõ essꝫ explicatio vnius diffiniti. sed tamen nomen complexum incomplexe designatũ sub voce incomplexa bene diffinitur ꝛ sic est in proposito. Ad scdm dicitur. ꝙ si capiatur oratio pro mensura prolatiõis vocis sic est quãtitas discreta nec isto modo diffinitur hic sed si capiatur pro voce significatiua complexa sicut capitur in proposito sic nõ est quantitas sed quantum ad suũ materiale quod est vox est quedam qualitas. Ad tertium dicitur ꝙ licet oratio trahat suum significatum causaliter ex suis partibus tamẽ nõ habet ipsum formaliter a partibus sed habet proprium significatum ratione compositõnis partium ꝛ illud est conceptus complexus significatiuorum suarum partium. Ad quartum dicitur. licꝫ illud quod significat necessario suum significatum nõ significet primo ꝛ per se ad placitum. bene potest tamen ex consequenti. Sic est de oratõne que significat ad placitum propter impositõnem suarum partium factam ad placitum supposita tamẽ tali impositõne partium oratio composita ex ipis necessario habet significatum determinatum. Ad quintum dicit. ꝙ iste voces curro curris. vel pluit de vi sermonis nõ sunt oratões sed verba tantum. sꝫ virtute intellectus qui subintelligit suppositum in verbis prime vel scde personarum. in verbis excepte actõis. vt sunt pluit. choruscat. ningit. tonitruat. fulminat. grandinat. ꝛ similibus sic sunt oratões ꝛ partes sepate ipsarum aliquid significant. dum intelligitur suppositum. vt curro. tantum valet sicut ego curro. curris tantum valet sicut tu curris. pluit tantũ valet sicut deus vel natura pluit.

Orationum alia perfecta. alia imperfecta. Oratio perfecta est que perfectum sensum generat in animo auditoris. vt homo currit. Oratio imperfecta est. que imperfectum sensum generat in animo auditoris. vt homo albus Orationum perfectarũ. alia indicatiua. vt homo currit. Alia imparatiua. vt petre fac ignem. Alia optatiua. vt vtinam essem bonus clericus Alia coniunctiua. vt cum veneris ad me dabõ tibi equum Alia deprecatiua. vt miserere mei deus Harum

A i

Tractatus primus

autem orationum sola indicatiua oratio dicit᷑ esse ꝓpositio.

Postq̄ȝ autor posuit diffinitōem oratōnis que explicat ipam a priori Nic ꝯsequēter ponit diuisionem eius que explicat ipam a posteriori sic diuidēs eam. Orationū alia ꝑfecta. alia impfecta. Cui⁹ diuisionis ratio est. Nam omnis oratio repñsentat aliquem sensum intellectui. vel igit᷑ repñsentat sensum ꝑfectum ⁊ sic est oratio ꝑfecta. vel impfectuȝ sic est oratio impfecta. ¶ Sciendū ꝑmo ꝙ sensus ꝑfectus est ille q̄ cōplete terminat actum intellectus. nō suspendēs animū audiētis ad vlteriorem inquisitionem alterius req̄siti ad suam intellectōnem. vt cum dicit᷑. homo est aīal. ibi est sentētia ꝑfecta nō requirens additōnem alterius. vt cōplete intelligatur. Sed sensus impfectus est sententia incōpleta que non terminat actum intellectus. sed indiget alio vt cōplete intelligat᷑. vt dicēdo albus homo. ibi est sentētia impfecta ⁊ incōpleta in qua intellectus audiētis nō complete ⁊ ꝑfecte terminat᷑. ideo ibi est sensus impfectus. Ex quo clare patet. ꝙ nō capitur hic sensus pro potentia sensitiua anime. sed capit᷑ hic pro sentētia que est significatio oratōnis. ¶ Sciendū scd̄o ꝙ oratio perfecta est. q̄ ꝑfectum sensum generat in animo auditoris. id est in intellectu audiētis ipam. Per hoc em̄ ꝙ ipa p̄sentat᷑ auditui. sua spēs siue silitudo defert᷑ ad intellectū. ⁊ intellectus cognoscens ꝓcatōes terminoꝝ apprehēdit ꝑ illas ꝓcatōnes ꝑfectum sensum oratōnis. Et ita oratio ꝑfecta mediante sua specie ⁊ silitudine ꝑfectū sensum generat in aīo auditoris. Sȝ oratio impfecta est que impfectum sensum generat in aīo auditoris. Et capitur hic generat vt dt̄ aptitudinem ⁊ nō actum. qꝛ oratio nō semꝑ generat actu sensum. sed bene ꝓm aptitudinem. ¶ Sciendū tertio ꝙ oratō ꝑfecta diuiditur in indicatiuā impatiuam optatiuam ꝯiunctiuam ⁊ depcatiuam. Quaꝝ sufficiētia sic habet᷑. qꝛ omnis oratio ꝑfecta explicat ꝑfectum sensum. vel ergo explicat conceptum intellectus vel affectum appetitus Si ꝯceptum hoc est dupl'r. vl' explicat talem ꝯceptum cathegorice et determinate. ⁊ sic est indicatiua. vl' dubitatiue ⁊ ꝯditional'r. ⁊ sic ē coniunctiua. Si explicat affectū. hoc est dupl'r. vl' ꝑtinet ad appetitū ꝯcupiscibilem. ⁊ sic est optatiua. vl' ad irascibilē. ⁊ hoc ē dupl'r. qꝛ vl' denotat imperium qđ fit ad minores. ⁊ sic est impatiua. vl' depcatōem que fit ad supiores. ⁊ sic est depcatiua. Et hec est diuisio generis in suas spēs. Et simil'r ꝓcedens ⁊ licȝ oratio nō sit verum genus ⁊ ꝓm rem. tamen est genus ꝓm modum ⁊ diuidit᷑ ad modum diuisionis generis. ⁊ iste diuisiones sub diuisione generis ꝯtinentur. ¶ Sciendum quarto ꝙ oratio indicatiua est cuius verbum principale est indicatiui modi. Et impatiua cuius verbū principale est impatiui modi. ⁊ sic de alijs. Et qꝛ verbum indicatiuū ceteris est ꝑfectius. ideo oratio indicatiua ceteris est ꝑfectior. Unde sola indicatiua ꝓcat verum vel falsum. eo ꝙ alie nō dicant determinate aliq̄d esse vel nō esse sed sola indicatiua. ratōe verbi indicatiui modi Ideo ipa sola dicitur ꝓpositio siue enunciatio. Ex quibus patȝ. diuisio oratōis et diffinitōnis membrorum eius. ⁊ etiam diuisio oratōnis perfecte.

¶ Contra predicta arguitur primo sic. nihil est perfectum cui potest fieri additio. sed cuilibet oratōni potest fieri additio. ergo nulla est perfecta.

Secundo sic. omne qd habet debitam compositõnem materie z forme eius. est perfectum. Dicitur em̃ perfectum cui nihil deest de requisitis ad suum cõplementum. sed omnis oratio habet debitam compositionem materie z forme. ergo omnis oratio est perfecta z sic dicta diuisio nulla. Tertio sic. oratio nõ agit in animam auditoris. ergo oratio nõ generat perfectum sensum in animo auditoris. Maior probatur tripl'r. Primo omne quod agit est suppositum. ergo zc. Scdo quia oratio nõ psentatur intellectui. cum sit quedam vox quia vox nõ peruenit vsq3 ad intellectum. sed ad auditum tantum. Tertio. quia intellectus est impassibil' cum sit immaterialis. ergo cum passio oriatur a materia oratio nõ agit in intellectum. Quarto arguit' sic. Aliqua est oratio perfecta infinitiua. quia talis componitur ex nomine z verbo. z tamen nõ ponitur in diuisione oratõnis perfecte. ergo illa diuisio est mala. Quinto sic. hec oratio. vellem esse bonus clericus significat verum vel falsum. ergo nõ solũ indicatiua dicitur significare verum vel falsum.

Ad pmum dicit' q aliquid dicitur perfectum dupliciter. Uno modo simpliciter z absolute cui nulla simpliciter potest fieri additio. z sic oratio nõ est perfecta sed solus deus. Alio modo aliquid dicitur esse perfectum in genere vel specie cui nihil deest de requisitis ad suam perfectõem in tali genere vel specie. Et sic oratio bene dicitur perfecta. cui nõ potest fieri additio essentialis requisita ad suum genus vel speciem sed accidentalis tantum. Ad scdm dicitur. q licet omnis oratio potest dici perfecta. perfectõne primatiua que resultat ex debita complexione materie z forme que est modus eius proferendi. tamen nõ oĩs oratio est perfecta perfectõne finis oratõnis que est representatio vel significatio perfecti cõceptus complexi. Ad tertium dicitur. q licet oratio nõ agat per modum efficientis principalis z tanq3 orõ quod. quia hoc conuenit soli supposito. tamen bene agit per modum forme. vel instrumenti z tanq3 quo. Dicitur scdo q ipsa psentatur intellectui ex consequenti fm suam speciẽ licet nõ fm se primo. Dicitur tertio q licet intellectus non sit passiuus passione corruptiua. est tamen passiuus passione saluatiua z perfectiua q3 perficitur per speciem intelligibilem. Ad quartum dicitur. q licet oratio infinitiua habeat nomen obliquum. tamen nõ hab3 rectum. quare nõ generat perfectum sensum in animo auditoris. Ideo nõ est oratio perfecta nec debuit poni in diuisione oratõnis perfecte. Ad quintum dicitur. q si ista oratio. vellem esse bonus clericus consideretur vt optatiua ẽ. et vt explicat desiderium non est vera neq3 falsa. Sed si consideretur. vt virtualiter includit vnam indicatiuam. sc3 illam. voluntas mea ẽ q esse3 bonus clericus. sic est vera vel falsa. z sic de aliis.

Ropositio est oratio verum vel falsum significãs indicando. vt homo currit. Propositionum alia cathegorica. alia hipotetica.

Postq3 autor determinauit de oratõne que est genus enunciatõnis.

Tractatus primus

Hic ꝯsequenter determinat de ip̄a enunciatōne de qua p̄ncipaliter inten
ditur in primo tractatu. ⁊ ip̄am primo sic diffinit sub nomine propositio
nis dicens. ꝙ propositio est oratio verum vel falsum significans indican⸗
do. in qua diffinitōne oratio ponitur loco generis. ⁊ ponitur verum vl' fal
sum significans. ad differentiam oratōnum imperfectarum ⁊ aliarum ꝑ⸗
fectarum ab indicatiua. quia nulla earum significat verum vel falsum. et
ponitur indicando ad maiorem explicatōnem. scʒ ad ostendendum ꝙ so⸗
la indicatiua oratio dicitur esse propositio ⁊ q̄uis hoc posset intelligi per
hoc ꝙ dicitur veruʒ vel falsum significans. nō tamē eque explicite. Ideo
illa pars nō superfluit. quanq̄ʒ etiam aliqua propositio hipotetica sit con
iunctiua. non tamen significat verum vel falsum. nisi per reductōnem ad
indicatiuam. ¶ Sciendum primo ꝙ enunciatio ⁊ propositio idem di⸗
cunt realiter. sed differunt ratōne quid nominis. Nam dicitur enūciatio
inquantum per eam extra intellectum nunciatur predicatū de subiecto.
Dicitur enim enunciatio ab e quod est extra ⁊ nuntio Ip̄a enim est qua
si nuntius intellectus nuntians conceptum interiorem extra intellectum
Sed dicitur propositio inquantum ponitur pro alio. scʒ pro conclusione
inferenda in argumentatōne. Sed quia idem sunt realiter. ideo habent
eandem diffinitōnem essentialem. vnde diffinitur enunciatio ꝙ est oratio
in qua verum vel falsum est. hec est eadem diffinitio cum diffinitōne pro
positōnis. Ideo hic diffinitur enunciatio sub nomine propositōnis. quia
hic consideratur vt finaliter ordinatur ad syllogismum. ¶ Sciendum
scd̄o. ꝙ significare veruʒ. est ꝟcare aliquid ita esse sicut est vel nō esse sicut
nō est. Sed significare falsum est ꝟcare aliq̄d nō esse sicut est. vl' esse sicut
nō est. Ideo ꝓpositio ꝟcat verum quando rep̄sentat illam compositiōem
adequate sicut est. Sed significat falsum. quando rep̄sentat illam compo
sitōnem inadequate ⁊ aliter q̄ʒ sit. Ex quo patʒ ꝙ veritas ꝓpositōnis est
est adequatio eius ad suum significatum. Et falsitas est inadequatio ei⁹
ad suum significatum. Patet vlterius ꝙ primum significatum ⁊ forma⸗
le propositōnis est compositio extremorum. sed verū ⁊ falsum sunt ꝟcatū
materiale. ⁊ scd̄ariū ꝟcatū ꝓpōis. Ipsa em̄ ꝟcat p̄mo ip̄am ꝯpositōnem
Et dicitur significare verum vel falsum quantum ad modos significan
di vel representandi illam compositōnem. ⁊ per hoc patet intellectus dif
finitōnis propositōnis. ¶ Sciendum tertio ꝙ propositio in cōmuni di⸗
uiditur in cathegoricam ⁊ hipotericam. Cuius diuisionis ratio est. quia
omnis propositio est oratio vera vel falsa. vel ergo talis oratio componi⸗
tur immediate ex terminis vel oratōnibus. Si primum sic est cathegori
ca. Si scd̄m sic est hipotetica. Et hanc diuisionem ponit Arestoteles in
libro perihermenias. tamen sub alijs verbis Unde dicit ꝙ enunciatōnuʒ
alia est vna simpliciter. alia coniunctōne vna. que dicitur hipotetica.
¶ Sciendum quarto ꝙ ista diuisio datur penes substantiam propositio
nis eo ꝙ propositio cathegorica ⁊ hipotetica differunt ꝟm suam speciem
id est ꝟm formam ⁊ materiam. ⁊ per consequens ꝟm totam substantiam.
Habet em̄ cathegorica subiectū ⁊ p̄dicatum ꝓ materia. ⁊ copulā verba
lem ꝓ forma. Et hipotetica hʒ duas cathegoricas ꝓ materia ⁊ ꝯiūctōeʒ

vnientem pro forma. Et sic patet explicatio huius diuisionis.
Contra predicta arguitur primo sic. Nulla distincta de se inuicem verificantur. cum distinctio semper includat oppositiõem 7 in ea fundetur sed ꝓpositio et oratio a se inuicem distinguuntur. cum oratio sit cõmunior propositione. ergo male dicit᷑ ꝙ propositio est oratio. ¶ Secundo sic. in nulla bona diffinitõne debēt poni opposita. ſ3 sic est hic. sc3 verũ et falsum. ergo non est bona. Tertio sic. Oratio significãs suum significatu3 ad qđ est imposita semper est vera. sed omnis propositio ſcat suu3 significatum. vt ista homo currit. semper ſcat hominem currere. siue currat siue non. ergo omnis propositio semper ſcat verum 7 non falsum. Quarto sic. Omnis bona diuisio debet dari per opposita. sed ista non datur ꝑ opposita. ꝗ2 vnum membrũ continetur sub alio. sc3 cathegorica sub ypothetica. ergo ipa non est bona. Quinto. hec oratio. tm̄ homo currit est propositio. 7 tamen non est cathegorica. quia continet plures orationes. Nec ypothetica. cum ibi non sit coniũctio vniens plures cathegoricas. ergo diuisio est insufficiens. Ad primum dicit᷑ ꝙ illa que distinguũtur essentialiter vt disparata de se inuicem nõ verificantur. sed illa que distinguunt᷑ accidentaliter tm̄. vt superius 7 inferius bene de se inuicem verificãtur. Ad secundũ dicitur. ꝙ si opposita considerentur vt opposita sunt et se inuicem destruunt non debent poni in aliqua diffinitione. Si autem ponantur ad circũloquendũ aliquod supius ipsorum vel vt explicent diuersas passiones alicuius diffiniti. sic bene ponuntur disiũctiue in eadem diffinitione. 7 sic ponuntur verum et falsum in hac diffinitione ad circũloquẽdum. propriam passionem ipsius diffiniti. et diuersas passiones suorum inferiorum. Ad tertium dicitur. ꝙ propositio non dicitur vera. eo ꝙ representat suum significatu3. sed ideo quia ipm adequate representat et sic maior est falsa. Ad quartum dicitur. ꝙ licet propositio cathegorica materialiter cõtineatur sub ypothetica tanꝗ̃ pertinens ad materiã eius. non tamen formaliter tanꝗ̃ ꝑtinens ad formam eius. Licet enim ibi maneat cathegorica ſm formam eius. tamen illa forma se habet per modum materie respectu ypothetice. Ideo non manet ibi formaliter. et ideo opponũtur ille propositiones ſm suas formas. Ad quintum dicitur. ꝙ ista tm̄ homo currit est formaliter cathegorica. quia ponit solum vnam cathegoricam preiacentem eius. sed est virtualiter ypothetica. ꝗ̃a virtualiter 7 implicite continet duas cathegoricas coniunctas copulatiue. vt patet in resolutione eius. quia valet tantum sicut homo currit. et nihil aliud ab homine currit.

Propositio cathegorica est que habet subiectum predicatum et copulam tanꝗ̃ principales partes sui. vt homo currit. In hac enim propositõne homo currit. homo est subiectum. et currit predicatum. Et quod coniungit vnum cu3

A iij

altero dicitur esse copula. vt patet in resoluendo. vt homo currit id est homo est currens. Ibi hoc nomen homo est subiectum et currens predicatum. et hoc verbum est dicitur esse copula. quia coniungit vnum cum altero Et dicitur cathegorica a cathegoriso as are quod idem est quod predico as are. Subiectum est illud de quo aliquid dicitur Predicatum est illud quod dicitur de altero: scꝫ de suo subiecto

Postꝗ autor posuit diffinitōnem ꝓpōnis ꝛ etiam diuisionem eius in cathegoricā ꝛ ypotheticam. Hic ꝯsequēter incipit determinare de membris eius diuisionis. Et quia propositio cathegorica est pars ꝓpōnis ypothetice. ꝛ pars naturaliter precedit totum quod ipa cōponit. Ideo autor prius determinat de propositione cathegorica. ipam primo sic diffiniens Propositio cathegorica est illa que habet subiectum ꝛ predicatum tanꝗ ptes pncipales sui. ꝛ cum hoc copulam verbalem. ¶ Sciendū primo ꝙ in hac diffinitōne ꝑ hoc relatiuum illa intelligitur genus diffiniti scꝫ ꝓpositio. Est eñ illa relatiuum substantie ydentitatis ꝛ supponit pro suo antecedente. qđ est propositio. Ideo dat intelligere genus diffiniti Et totum residuum ponitur ad differentiam propositionis ypothetice in qua licet sint subiectum ꝛ predicatum et copula Non tamen principales ptes sui. sed sunt ptes minus pncipales ꝛ remote ꝛ per subiectum ꝛ predicatū intelligitur materia propositionis cathegorice. ꝛ per copulam intelligitur forma ptis eius. Et sua forma totius est esse vnitū resultans ex vnione predicati et subiecti. Ideo per hanc diuisionē sufficienter explicatur natura propositionis cathegorice. ¶ Sciendum secūdo. ꝙ in propositione cathegorica dicitur aliquid de aliquo. et ideo in qualibet cathegorica tria requiruntur. Primo illud de quo aliquid dicitur quod est subiectū. Secundum est illud quod dicitur de alio quod est predicatum Tertium est illud per quod ꝛ mediante quo vnum dicitur de alio quod est copula vel predicatum formale propositionis. et ideo dicitur cathegorica quasi predicatiua. a cathegoriso as. quod est predico as. quia semper aliquid predicatur de subiecto. Et magis dicitur predicatiua a predicato. ꝗꝫ subiectiua a subiecto. quia predicatum in ipsa habet rationem forme. subiectuꝫ vero rationē materie. modo a formaliori debet fieri denominatio. Ideo attenditur hec denominatio principaliter ex parte predicati formalis qđ est copula. ¶ Sciendum tertio. ꝙ subiectum propositionis dicitur illud de quo aliquid dicitur scꝫ predicatum. ꝛ predicatum est illud quod de altero dicitur scꝫ de subiecto. Duplex tamen reperitur predicatum in propositione. scꝫ materiale. quod vnitur cum subiecto per ipsam copulam. ꝛ predicatum formale. quod vnit predicatum materiale cum subiecto quod est ipa copula. vt in ista propositione homo est animal. Ibi hoc

verbum est dicitur predicatum formale. et animal predicatum materiale. Et quandoqꝫ in propositione. materiale predicatum ⁊ formale formaliter ⁊ fm vocem distinguuntur. Quandoqꝫ vero distinguuntur ratōne tm̄ ⁊ non fm vocem ⁊c. ¶ Sciendū quarto ꝙ ꝓpositionū cathegoricarum quedam sunt de est secundo adiacente. in quibus non ponitur aliquod predicatum materiale preter hoc verbum est. vt Sortes est. Alie sunt de est tertio adiacente in quibus preter illud verbum est ponitur materiale predicatum. vt homo est animal. Et in propositionibus de est tertio adiacente predicatum materiale et formale fm vocem distinguuntur et formaliter. Sed in illis de est de secūdo adiacente nō distinguūtur realiter. sed bene distinguuntur fm rationem. hoc modo quia tale verbum significat quēdam actum per modum fluxus ⁊ fieri. Et importat ipsum vt fluit ab agente ⁊ recipitur in patiens. Ratione cuius hoc verbum est significat per modum actionis ⁊ passionis ⁊ dicibilis de alio. Et ratione actus dicit illud quod continetur in subiecto. ⁊ habet rationem predicati materialis. Sed inquātum respicit illud cuius est. scilicet id a quo fluit est vnitiuum sui ipsius ad subiectum. Et habet rationem predicati formalis. Ideo in propositione de est secundo adiacente predicatum materiale et formale fm rationem distinguuntur

☞ Contra predicta arguitur primo sic. Tantum due sunt partes principales orationis. scꝫ nomen ⁊ verbum. ergo propositio cathegorica non habet tres partes principales. ¶ Secundo sic. In hac propositione homo est non reperiuntur subiectum et predicatum ⁊ copula. ⁊ tamē est cathegorica. ergo diffinitio non conuenit omni contento sub diffinito.

¶ Tertio sic. In hac propositione. homo est homo. homo est subiectū et tamen de ip̄o non dicitur aliud. cum idem predicetur de seip̄o. ergo male dicitur ꝙ subiectum est de quo dicitur aliud. ¶ Quarto sic. subiectum ⁊ predicatum opponuntur. quia de ratione subiecti est esse sub. et de ratione predicati est esse supra. ergo predicatum non dicit̄ de subiecto. et per cōsequens male diffiniūtur in textu ¶ Quinto sic Idem non est diffiniens ⁊ diffinitum respectu eiusdem. quia si sic. idem esset notius ⁊ ignotius. sed subiectum diffinitur per predicatum. ergo male ip̄m predicatuꝫ diffinitur per subiectum ☞ Ad p̄mū dicitur. ꝙ licet sint tm̄ due partes propositionis distincte essentialiter q̄ꝫtum ad modos significandi scꝫ nomen et verbum. tamen sunt plures accidentaliter distincte q̄ꝫtum ad situm et numerum earum in propositione. et sic cathegorica habet tres ptes. Ad secūdum dicitur. ꝙ licet in illa propositione homo est. predicatum et copula non distinguantur fm vocem et realiter. distinguuntur tamen ratione. vt prius visum est. ⁊ ideo potest resolui in istam. homo est ens. vbi p̄dicatum ⁊ copula formaliter distinguunt̄. Et similiter quelibet propositio in qua ponitur nomē ⁊ verbū tantū potest resolui per pticipiū illius verbi ⁊ per hoc verbuꝫ est. vt homo legit. id est homo est legens.

Ad tertiū dr̄ ꝙ licet in illa ꝓpōe. hō est homo. predicatū nō sit aliud realiter a subiecto. est tn̄ aliud fm suū sitū ⁊ numerū vocis ⁊ h̄ sufficit. qꝛ hic nō sumit̄ aliud put dr̄ essentialē diuersitatē Ad q̄rtuꝫ dr̄ ꝙ p̄dicatū et

subiectum accepta formaliter q̄ntum ad intentiones subiecti et predicati opponūtur. Ideo ista est impossibilis subiectū est predicatum. et econ-tra. tamen accepta materialiter q̄ntum ad id q̄d sunt non opponuntur. et hoc modo vnū dicitur de alio. ¶ Ad quintum dicitur. q̄ licet in entibus absolutis idem non sit diffiniens ꝛ diffinitum. tamen bene est in respectiuis in quibus vnum potest esse magis notum ꝛ minus altero ſm diuersas rationes. et huiusmodi sunt subiectum ꝛ predicatum. Ideo cō-uenienter p̄ se inuicem diffiniuntur.

Propositionum cathegoricarum. alia vniuersalis. alia particularis. alia indiffinita. alia singularis. Propositio vniuersalis est in qua subijcitur terminus communis signo vniuersali determinatus. vt omnis homo currit. Vel propositio vniuersalis est illa que omni aut nulli inesse significat. vt omnis homo currit. nullus homo currit. Terminus cō-munis est qui aptus natus est predicari de pluribus. vt homo est terminus communis. quia predicatur de Sorte et platone. et de vnoquoq̄ȝ homine. Signa vniuersalia sunt hec. Omnis. nullus. nihil. quilibet. quicunq̄ȝ. alter. vter. neuter. et similia.

¶ Postq̄ȝ autor posuit diffinitōnem propositionis cathegorice. Hic consequenter diuidit eam per vniuersalem propositionem p̄ticularem in-diffinitam et singularem. Cuius diuisionis sic habetur sufficientia. quia in omni propositione cathegorica est subiectum. predicatum et copula. Vel ergo subiectum tenetur singulariter pro vnico supposito. vel tenet communiter. Si singulariter sic est singularis. Si communiter hoc est du-pliciter. vel tenetur sub quātitate non determinata per aliquod signum et sic est indiffinita. vel sub quantitate determinata per aliquod signum et hoc dupliciter. vel quia illud subiectum determinatur per signum vniuersale. et sic est vniuersalis. vel particulare. et sic est particularis. Et ista diuisio sumitur ex p̄te quātitatis propositionis. ¶ Sciendum primo q̄ quātitas propositionis est dispositio subiecti. qua mensuratur eius acceptio pro vno vel pro pluribus suppositis. Et dicitur illa dispositio q̄n-titas transsumptiue ꝛ per similitudinem ad quātitatem proprie dictam et realem. q̄ꝛ sicut quantitas proprie dicta est mensura substantie. sic ista dispositio est mēsura acceptionis subiecti propositionis. ꝛ quia ista diui-sio sumitur ex parte dispositiōis subiecti propositionis. vt patet per eius sufficientiam.

Petri hyspani

ideo sumit͛ ex pte q̄ntitatis. Et q͛ ista quātitas se tenet ex pte subiecti et materie ꝓpositionis. ideo ista diuisio sumit͛ ex pte materie ꝓpositōnis. licet immediate sumat͛ ex q̄ntitate. ex q̄ pz ꝙ nō est diuisio generis in suas spēs. q͛ illa diuisio semꝑ fit ꝑ formales differētias qd̄ nō ꝯuenit isti diuisioni sz mag̨ est diuisio subiecti in accidētia ¶ Sciendū scd̄o ꝙ ꝓpositio vl̄is est illa in qua subijcit͛ termin⁹ cōis signo vl̄i determinatus. vt oīs hō currit Et sic ad ip̄am p̄mo requirit͛ ꝙ ibi sit termin⁹ cōis cōiter tentus defectu cui⁹ ista nō est vl̄is. oīs homo est totū in q̄ntitate. q͛ licz hō s̄m se sit terminus cōis. tn̄ capit͛ ibi singularit͛ ꝓ seip̄o nō distributo in ordine ad p̄dicatum. Scd̄o reqritur ꝙ talis termin⁹ sit signo vl̄i determinat⁹ scz ꝙ distribuat͛ ꝑ ipsum ⁊ teneat͛ vl̄r. defectu cui⁹ ista nō est vl̄is. nō oīs hō currit sz pticularis. q͛ illud signū oīs nō distribuit subiectū. sz ꝑ negatōem impeditur actio ei⁹. Et sic ptz ꝙ ad ꝓpositōem vl̄em requirit͛ termin⁹ vl̄is ⁊ vl̄r tentus quoꝝ primū habet ratōne subiecti. scd̄m ratōne signi distributiui. ¶ Sciendū tertio ꝙ ad notificandū diffinitōem ꝓpositōis vl̄is. autor notificat terminū cōem ⁊ signa vl̄ia. Vn̄ termin⁹ cōis est q̄ aptus nat⁹ est p̄dicari de pluribꝫ. Cui⁹ ratio est. q͛ termin⁹ cōis dicit͛ cui⁹ significatū est cōmunicabile mult̨. sicut hō s̄cat humanitatē. q̄ est cōmunicabilis Sorti Platoni. et sic de alijs hoībꝫ Et q͛ tale significatū reperit͛ in mult̨ actu vl̄ aptitudine. Ideo termin⁹ cōis potest p̄dicari de mult̨. Tenet ꝯsequētia. q͛ p̄dicari de mult̨ p̄supponit eē in multis. ⁊ cōitas ei⁹ attendit͛ ex pte significati vocis. ⁊ nō ex pte sue vocis. q͛ ex pte vocis hō nō habz maiorē cōitatē q̄ȝ sortes. ¶ Sciendū quarto ꝙ signū vl̄e dicit͛ illud qd̄ facit terminum cōem cui adiungit͛ teneri vl̄r ꝓ oībꝫ suis suppositis aut pluribꝫ copulatiue. Et signoꝝ q̄dam distribuūt vl̄r ⁊ affirmatiue. vt oīs q̄libet. Alia vero vl̄r ⁊ negatiue. vt nullus neuter. Ex q̄ ptz ꝙ signū vl̄e est q̄dā dispositio subiecti. nō tn̄ est dispositio absoluta. dicēs qualesit subiectū s̄m se sz est dispositio respectiua. dicēs q̄liter subiectū subijcit͛ p̄dicato. et ꝓpter h̄ repta fuerūt signa Et ꝑ hoc pz diuisio ꝓpōis cathegorice. ⁊ diffinitio p̄mi mēbri ei⁹. Contra p̄dicta arguit͛ p̄mo sic. Membra diuisionis ꝓpōis cathegorice nō sunt opposita. ergo nō ē bona. Antecedēs patz. q͛ ꝓpositio pticular̨ ꝯtinet͛ in vl̄i. ergo nō opponunt͛ vl̄ opposita erūt siml̄ in eodem. Scd̄o sic in ista. Cuiuslibet hois asin⁹ currit. ibi subijcit͛ termin⁹ cōis signo vl̄i determinat⁹. ⁊ tn̄ ip̄a est indiffinita. ergo diffinitio ꝓpositōis vl̄is cōuenit alijs a diffinito. Tertio sic. Ista est vl̄is nihil est in bursa. ⁊ tn̄ ibi nō subijcit͛ termin⁹ cōis. sed tm̄ signū vniuersale. scz nihil. ergo contra diffinitōem. Quarto sic. Ista est vl̄is. nō homo currit cū sit ꝯtradictoria hui⁹ hō currit. ⁊ tn̄ ibi nō ponit͛ signū vniuersale. ergo in illa diffinitōe male ponit͛ signo vniuersali determinat⁹. Quinto sic. Omē vniuersale p̄dicat͛ de mult̨. sz nullū signū p̄dicat͛ de mult̨. ergo nulla sunt signa vl̄ia Ad primū dicit͛ ꝙ licet ꝓpositio pticular̨ s̄m suū significatū ꝯtineat͛ in vniuersali nō tn̄ formaliter s̄m vocē. ideo formaliter opponunt͛ penes vniuersale ⁊ pticulare. Ad scd̄m dicit͛. ꝙ in ista cuiuslibet hois asin⁹ currit est duplex subiectū. scz locutionis qd̄ reddit suppositū verbo. Et subiectū distributōis qd̄ ibi distribuit͛. ratōe p̄mi est indiffinita. ratōe scd̄i est vl̄is et silr̄ dicendū est de istis. cuiuslibet hois ocul⁹ est dexter. ⁊ oēm hoiem

videt sortes Ad tertiū dr̄ ꝙ licz in ista. nihil est in bursa nō ponat̄ terminus cōis explicite tn̄ ponit̄ implicite. q2 includit̄ in illo signo nihil qd̄ includit terminū sue distributōis scz ens. Ad quartū dr̄ ꝙ licz in ista. nō hō currit nō ponat̄ formalit̄ signū vl'e. tamē ibi ponit̄ virtualit̄ illa eñ negatio nō primo ⁊ ꝑ se negat veritatē illi⁹ propositōis. homo currit. ⁊ ex ꝯsequēti distribuit subiectū ponēdo istā null⁹ homo currit. Ad quintū dr̄ ꝙ oīe vniuersale in p̄dicādo dicit̄ de mult̄ sz nō vl'e in distribuendo cuiusmodi sunt signa.

Propositio ꝑticularis est illa in qua subijcitur termin⁹ cōmunis signo particulari determinat⁹. vt aliquis homo currit quidā equus mouetur. Signa ꝑticularia sunt hec. aliq̄s quidam. reliquis. et similia. Propositio indiffinita est illa in qua subijcitur terminus cōmunis nullo signo determinat⁹. vt homo currit.

Postq̄ autor determinauit de ꝓpositōe vl'i q̄ inter alias habz ꝑfectiorem quātitatē. eo ꝙ subiectū eius tenet̄ actu ⁊ ſm modū enūciandi ꝓ oībus suis suppositis qd̄ nō fit in alijs. hic ꝯsequent̄ autor determinat de ꝓpositione ꝑticulari ⁊ indiffinita ⁊ q2 ꝓpositio ꝑticularis habz quātitatem sui subiecti determinatā ꝑ signū. nō aūt indiffinita. ideo prius determinat de ꝑticulari ipsam primo sic diffiniens. Propositio ꝑticularis est illa in qua subijcit̄ termin⁹ ꝯmunis signo ꝑticulari ⁊c̄. vt quidā homo currit. ¶ Sciendū primo ꝙ in ꝓpositione ꝑticulari subiectū ꝯtrahit̄ ad standuz ꝓ aliqua ei⁹ ꝑte siue ꝓ aliquo suoꝝ ꝑticulariū. ⁊ iō dr̄ ꝑticular̄. Et q2 termin⁹ discret⁹ nō hz aliquā partē subiectiuā sub se. iō nō p̄t ꝯtrahi ad standū ꝓ ꝑticulari ei⁹ nec p̄t esse subiectū ꝓpositōis ꝑticular̄. iō optet ꝙ in ea subijciat̄ termin⁹ cōis. Et q2 termin⁹ cōis nō habz de se maiorē determinatōem ad standū ꝓ natura simplici. q̄z ꝓ ꝑticulari. nec ad standū ꝓ oībus suppositis simul. vl' ꝓ aliquib⁹ tm̄ Ideo ad determinandū ipm̄ ꝓ aliqua ꝑte ei⁹ requirit̄ ꝙ sit determinat⁹ ꝑ signū ꝑticulare sumptū ꝑticulariter. ⁊ ꝑ hoc differt ab vl'i. ¶ Sciendū sc̄do. ꝙ signū ꝑticulare est dispositō subiecti determinās ipm̄ ad standū ꝓ ꝑte indeterminata ei⁹. scz ꝓ indiuiduo vago in ordine ad p̄dicatū. ⁊ inde dr̄ ꝑticulare a ꝑs ꝑtis. q2 ꝯtrahit terminū ad aliquā partē ei⁹. vt dicēdo q̄dā hō currit. ibi q̄dā determinat hoīem ad indiuiduū. lz indeterminatū. remoto eñ illo signo nō hz talem determinatōem sz posset indifferent̄ accipi ꝓ natura cōi vl' ꝓ suppositis. Et nō est signū ꝑticulare dispositio absoluta subiecti. sz ē dispositio respectiua dicēs qualit̄ subiectū supponit̄ siue subijcit̄ p̄dicato. sicut dictū ē de signis vniuersalib⁹. ¶ Sciendū tertio. ꝙ ꝓpositio indiffinita est illa in q̄ subijcit̄ termin⁹ cōis sine signo. vt hō currit. ⁊ sic de alijs exemplis. Cui⁹ ratio est. q2 ꝓpositio indiffinita ē indeterminata ſm quātitatē ⁊ acceptionem sui subiecti Et q2 termin⁹ singular̄ sp̄ hz determinatā acceptōez. q2 tenet̄ ꝓ vnico supposito determinato. iō i ꝓpositōe indiffinita nō p̄t subijci

terminꝰ discretꝰ. sed ibi reqrit terminꝰ cōis Et qꝛ terminꝰ cōis acceptꝰ cū signo vľi vľ ꝑticulari ſꝑ hꝫ determinatā quātitatē. Ideo ad ꝓpositōeꝫ indiffinitā reqritur ꝙ talis terminꝰ ponat ſine signo determināte ipm ad certā quātitatē mēsurādo acceptōeꝫ eiꝰ ꝓ vno ſuppoſito. vľ ꝓ pluribꝫ Et ad ꝓpositōeꝫ indiffinitā ⁊ ꝑticularē reqrit ꝙ ibi ſit terminꝰ cōis cōiter tentus. defectu cuiꝰ hec nō est īdiffinita. hō est ſpēs. qꝛ hō ibi tenet singularit

¶ Sciendū quarto ꝙ indiffinita ꝓpoſitio nō dr indiffinita. qꝛ nō habeat determinatā quātitatē ſm rem ⁊ intellectū. qꝛ oīs ꝓpoſitio ſm rem habet determinatā quātitatē. cū in ea ſit determinata acceptio ſui ſubiecti. ſꝫ dr indiffinita. qꝛ acceptio ſui ſubiecti nō est determinata ad certā quātitateꝫ ſm modū enūciandi q ꝓueniat ex diſpoſitōe ſubiecti ꝑ signū vľe vľ ꝑticulare. ideo dr indiffinita. i. indeterminata. qꝛ ſubiectū eiꝰ nō est determinatum signo vľi vľ ꝑticulari ad aliquā quantitatē Et lꝫ ſubiectū eiꝰ ſuppoñat determinate quantū ad illud ꝓ q verificat locutio. tñ tenet indeterminate quantū ad modū enunciādi in hoc qd nō determinat ꝑ aliqd signū et ꝑ hoc patent diffinitōes ꝓpoſitōnis ꝑticularꝫ ⁊ indiffinite. Contra pdicta arguit pmo ſic. hec est ꝑticularꝫ. nō oīs hō currit. ⁊ tñ nō est ibi terminus cōis signo ꝑticulari determinatꝰ. ergo ꝯtra diffinitōem ꝓpoſitōis ꝑticularꝫ. Scdo ſic. nullū cōmuniꝰ pt determinare minꝰ cōe cū minꝰ cōe ſit magꝫ determinatū ꝙ̄ ſit ꝯmuniꝰ. ſed signū ꝑticulare est cōmuniꝰ termino cōi. qꝛ pt applicari ad quēlibet terminū cōeꝫ. ergo. ⁊c. Tertio ſic. signū ꝑticulare nō remouet ꝯmunitatē termini cōis. qꝛ qdā hō pt verificari de tot hoībꝫ ſicut hō. ergo signū ꝑticulare nō ꝯtrahit terminū cōmunē ad aliquā partē eiꝰ. Quarto ſic. hec est indiffinita. Sortes ē dictio biſſyllaba. qꝛ ſortes tenet ꝓ vocibꝫ platꝫ a diuerſis hoībꝫ ⁊ pt ꝓ qlibet verificari. ⁊ tñ ibi nō ſubijcit terminꝰ cōis. ſꝫ discretꝰ. ergo in indiffinita nō ſubijcit terminꝰ cōis. Quinto ſic. hec ē indiffinita. tm̄ hō currit. ⁊ tñ in ea nō ſubijcit terminꝰ cōis ſine signo. ergo ꝯtra eandē diffinitōnem.

Ad pmū dr. ꝙ licꝫ in iſta. nō oīs hō currit nō ſit signū ꝑticulare formaliter. est tñ ibi virtualr ratōe negatōis remouentꝫ vniuerſalitatē signi vľis ſequentꝫ ⁊ ponentꝫ ex ꝯſequēte ꝑticularitatē. Ad scdm dr. ꝙ lꝫ signum ꝑticulare ſit minꝰ determinatū ſm ſpēm ꝙ̄ terminꝰ cōis. qꝛ ē applicabile indifferent ad oēs ſpēs. tñ ē magꝫ determinatū ſm numeꝝ. ⁊ q ad hoc pt ꝯtrahere terminū cōeꝫ ad aliquā ꝑtē eiꝰ. Ad tertiū dr. ꝙ lꝫ signū ꝑticulare nō ꝯtrahat terminū ad ꝑtē determinatā eiꝰ ſcꝫ ad indiuiduū signatum. tñ bñ ꝯtrahit ipm ad ꝑtē indeterminatā. Et licꝫ qdā hō verificet de tot hoībꝫ ſicut hō. nō tñ pt teneri ꝓ natura ſimplici ſicut hō ꝑ ſe acceptꝰ. iō ibi est determinatio quantū ad acceptōem ⁊ etiā pdicatōeꝫ indiuidui vñ qdā hō nō pdicat de multꝫ hoībꝫ niſi equoce. lꝫ de multꝫ pdicet pdicatōe ſcꝫ ſpeciei. Ad quartū dr. ꝙ ſi ſortes ſumat ꝓ ſuo significato. tūc est terminꝰ discretꝰ. ſꝫ ſi ſumat loco vniꝰ vocis impoſite ad significanduꝫ oēs ſiľes in platōne. ſicut ſumit in hac. ſortes est dictio biſſyllaba. ſic habet ratōem termini cōis. ⁊ ideo illa est indiffinita. ⁊ ibi ſortes ſupponit indeterminate Ad quintū dr. ꝙ lꝫ in iſta. tm̄ hō currit ſit signum excluſiuum. nō tñ est signū vľe vľ ꝑticulare diſponens ſubiectum ſm vniuerſalitatem vľ ꝑticularitatē. ⁊ de illo ſolū est hic ad ꝓpoſitum.

Tractatus primus

Propositio singularis est illa in qua subijcitur terminꝰ singularis siue discretꝰ. Uel in qua subijcitur terminꝰ cōis cuꝫ pronomine demōstratiuo p̄matiue spēi. vt sortes currit. vel iste homo currit. iste asinus currit. Terminus singularis est qui aptus natus est p̄dicari de vno solo vt Sortes de seipo.

Postq̄ determinatū est de ꝓpositōne vniuersali. ꝑticulari ⁊ indiffinita
Hic ɔsequenter autoꝛ determinat de ꝓpositione singulari. ⁊ ratio huiꝰ est
qꝛ in p̄mis tribꝫ subijcit terminꝰ cōis cōiter acceptꝰ. q̄ sp̄ p̄t teneri ꝓ mul-
tis. In singulari vero est terminꝰ singularis singularit acceptꝰ q̄ nō p̄t ac-
cipi ꝓ pluribꝫ. ideo in illis tribꝫ est ꝑfectioꝛ q̄titas subiecti q̄ in singulari.
Ratōne cuiꝰ inter has ꝓpositōes vltimo determinat de singulari ipaꝫ sic
diffiniēs. Singularis ꝓpositio est illa in qua subijcitur terminꝰ discretus
vel terminus cōmunis cū ꝓnomine demōstratiuo. ¶ Sciendū p̄mo q̄ in
ꝓpositiōe singulari subiectū debet teneri singulariter ⁊ ꝓ vno tm̄. sic q̄ nō
possit teneri ꝓ pluribꝫ. ⁊ qꝛ oīs terminus cōiter acceptus tenet actu vl' ap-
titudine ꝓ pluribus. Ideo in ꝓpositōne singulari nō potest subijci termi-
nus cōis cōiter acceptus. sed ibi requirit terminus discretꝰ q̄ solū tenet ꝓ
vno vel aliqd̄ sibi equalens. qd̄ etiā tenet singularit ⁊ ꝓ vno tm̄ sicut ē ter-
minꝰ cōis cū ꝓnomine demōstratiuo. qd̄ quidē ꝓnomē ɔtrahit terminuꝫ
cōem ad vnū suppositū determinatū. ¶ Sciēdū scd̄o q̄ ꝓpositio singularis
dicit quattuoꝛ modis Uno mō quādo ibi subijcit terminꝰ discretus. vt
sortes est. Scd̄o quando subijcit ibi terminꝰ cōis sumptꝰ cū ꝓnoīe de-
monstratiuo. vt iste homo currit. qd̄ debet intelligi de ꝓnoīe demōstrati-
uo p̄matiuo et nō deriuatiuo. qꝛ hec nō ē indiffinita mea tunica est alba.
Tertio mō quādo ibi subijcit terminꝰ cōis captꝰ ꝓ natura simplici signi-
ficata ꝑ ipm vel habens suppositōnem simplicē. vt homo est spēs. aīal est
genus. Quarto qn̄ subijcit aliqd̄ dictū. vt hoīem currere est possibile. vel
hic. hoīem esse aīal est necessariū. est ꝓpositio singularis simılit in oībꝫ mo-
dalibꝫ. Sciendū tertio q̄ cū dicit hoīem currere est possibile. illud dictuꝫ
hoīem currere. ibi accipit ꝓ seipo defectu vniꝰ vocis q̄ nō est imposita ad
significandū ipm. Ideo solū supponit ꝓ tali. nec p̄t supponere vel appella-
re ꝓ alio dicto sicut nō potest sumi ꝓ isto dicto. asinū moueri. vel hoīem eē
asinū. ideo tenet singularit ⁊ reddit ꝓpositōem singularē. Et licet ibi non
subijciat terminꝰ discretus formaliter. tn̄ ibi subijcit equalenter. ⁊ similiter
in alijs modalibꝫ. vnde ad declaratōem diffinitōnis ꝓpositōis singularis
hic diffinit terminꝰ discretus. ¶ Sciendū quarto. q̄ terminꝰ discretus est
q̄ aptus natꝰ est p̄dicari de vno solo. Cuiꝰ ratio est. qꝛ terminꝰ discretus
habet significatū incōicabile qd̄ est discretū id est ab oībus alijs distinctū
sꝫ incōicabile nō ɔuenit pluribꝫ actu vl' aptitudine Et qꝛ ab eē in pluribꝫ
 umit dici de multis. ideo terminꝰ discretꝰ nō potest dici de multis. sꝫ tm̄
de vno solo scꝫ de seipo. vn̄ ptꝫ q̄ idē ē terminꝰ discretꝰ s̄m logicū ⁊ nomē
ꝓprie q̄litatꝭ s̄m grāmaticū. sicut idē ē terminꝰ cōis ⁊ nomē appellatiuum
Nomē em̄ appellatiuū hꝫ significatū cōicabile multꝭ. ꝓpriū aūt icōicabile

homo

et sic pz declaratio diffinitionis ꝓpositōis singularis et termini discreti. Cōtra p̄dicta arguit̄ sic. Jsta ē singular̄. hō est sp̄es. et tn̄ ibi nō subijcit̄ termin⁹ discret⁹. vꝫ t'i⁹ cōis cū ꝓnoīe demōstratiuo. g̃ ꝯ diffinitōem ꝓpositōis singular̄. Scd̄o sic. ista est singular̄. oēs apl'i dei sunt duodecim et tn̄ ibi nō subijcit̄ termin⁹ discretus. nec formal'r nec ꝟtual'r. qꝛ subiectū tenet̄ actu ꝓ pl'ib⁊. g̃ diffinitio nō est sufficiēs Tertio sic in ista. tot⁹ sor. est alb⁊ subijcit̄ t'min⁹ discretus. et tn̄ nō est singular̄. qꝛ equalet huic q̄libet ps sortꝫ est alba. mō equalētes sꝫ eiusdē q̄titatis. g̃ diffinitio ꝯuenit alijs a diffinito. Quarto sic. nullū indeterminatū ꝯhit terminuz cōem ad standū ꝓ vno singulari discreto. sꝫ ꝓnomē demōstratiuū est indeterminatuz. ꝛ h't subam infinitā. et p̄t demōstrare gn̄alit̄ oīe ens reale vel rōis. g̃ termin⁹ cōis sumptus cū ꝓnoīe demōstratiuo nō facit ꝓpōem singularez Quinto sic. sor. est termin⁹ discretus ꝛ tn̄ p̄dicat̄ de isto sorte. et de alio ergo t'i⁹ discret⁹ nō p̄dicat̄ de vno solo. sꝫ de pl'ib⁊ Ad p̄mū dz. ꝙ ī ista hō est sp̄es non subijcit̄ t'i⁹ discretus formal'r. sꝫ bn̄ ꝟtual'r et equalēter. qꝛ hō tenet̄ simpl'r. ꝓ natura simplici in se accepta ꝑ modū vni⁹ discreti. ꝛ illa habet moduz vnius singular̄ respectu huius p̄dicati sp̄es. qḋ ꝯuenit sibi ƀm se ꝛ nō ea ꝑte qua cōis est suis inferiorib⁊. sꝫ inq̄tum differt ab ip̄is. Ad scd̄m dz. ꝙ si in ista. oēs apl'i dei sunt duodecim. oīs sumat̄ distributiue vel sincathegreumatice ip̄a est vl'is et falsa. sed si teneat̄ collectiue siue cathegreumatice. est singular̄ ꝛ vera. Et licet subiectū ibi teneat̄ actu ꝓ pl'ib⁊. tn̄ illa pl'a capiunt̄ vt sꝫ collecta ꝑ modū vnius discreti. ꝛ sunt vnum subiectū hui⁹ nūeri duodecim. et sic ibi ꝟtualiter est terminus singularis Ad tertium dz. ꝙ si in illa. totus sortes est alb⁊. totus teneat̄ cathegreumatice. ꝓ ꝑfecto est singularis. sed si teneat̄ distributiue. ꝓ ꝑtib⁊ itegralib⁊ vt tantū valet sicut q̄libet ps. tunc est ꝟtualiter vl'is. sꝫ adhuc est formal'r singularis Ad quartū dz. ꝙ ꝓnomē ꝯsideratuz ƀm suos modos s'cādi essentiales q̄ sunt s'care ꝑ modos sube indeterminate determinabilis. est indeterminatū nec p̄t terminare vel ꝯtrahere terminū cōem. Sed ipsum ꝯsideratū q̄tuz ad suos modos s'candi accidentales q̄ sunt demōstratio et relatio ꝟtute illoꝝ p̄t ꝯtrahere terminū cōem ad standū ꝓ vno supposito determinato Ad quintuz dz ꝙ licet sortes dicat̄ equiuoce de isto et de alio. nō tn̄ dz de ip̄is vniuoce. qꝛ non ƀm vnā rōem. Et licet ille sortes et alius habeant vnā rōem cōem vt ꝯueniūt in noīe hoīs. non tn̄ vt ꝯueniūt in nomine sortis. qꝛ sortes non s'cat eos ƀm vnū s'catū. nec ƀm vnam impositōem vocis ꝛc.

Propositionū cathegoricarū. alia affirmatiua. alia negatiua. Affirmatiua est illa in qua predicatum affirmatur de subiecto. vt homo currit. Negatiua est illa in qua predicatuz negatur de subiecto. vt homo non currit.

Postq̄ autor posuit diuisionem ꝓpositionis cathegorice sumptam ex ꝑte q̄titatis et materie eius. et etiam posuit diffininitiones mēbroꝝ eius. Hic ꝯn̄r ponit aliam diuisionē ꝓpositionis cathegorice que se tenet ex ꝑte

Tractatus primus

forme et qualitatis essentialis ꝓpõnis dicẽs ꝙ ꝓpositionũ cathegoricaꝝ
alia est affirmatiua alia negatiua. Cuius diuisionis rõ est. q2 in oĩ ꝓpõne
cathegorica.est ↄpositio subiecti et p̄dicati. vel ergo ibi fit ↄpositio ſm vo
ces tm̄ et sic est negatiua. vel ſm voces et ſcata simul. et sic est affirmatiā
¶ Sciendũ p̓mo. ꝙ ad vocẽ ↄplexã requirit̃ ↄpositio pluriũ vocũ ſcatiua
ruꝫ. Et q2 ꝓpõ cathegorica est quedã vox ↄplexa ex subiecto ꝛ p̄dicato.
ideo in qualibet cathegorica ẽ ↄpositio subiecti ꝛ p̄dicati. ſꝫ subiectũ qñꝫ
ↄponit̃ cũ p̄dicato ſm vocẽ ꝛ ſcatũ sil̃r. vt hic. hõ est aĩal. ibi est ↄpositio ho
minis et aĩalis ſm voces et ibi designat̃ ↄpositio eaꝝ ſm ſcata. qñꝫ vero
ↄponũtur subiectũ et p̄dicatũ ſm voces tm̄. ꝛ denotat̃ diuisio eoꝝ q̃tum
ad ſcata. vt hic. hõ nõ est asinus. Ibi denotat̃ diuisio et remotio ſcatoruꝫ
hois et asini ¶ Sciendũ ſcd̃o ꝙ ꝓpõ affirmatiua est illa in qua p̄dicatũ
affirmat̃ de subiecto. vt oĩs hõ currit. et ponit̃ illa loco generis diffiniti et
residuũ loco drñtie. Et dr̃ aliq̃d affirmari de subiecto aliquo qd̃ ponit̃ cuꝫ
ip̄o mediãte copula ṽbali non negata. Et q2 in ꝓpõne affirmatiua p̄dica
tuꝫ ↄponit̃ cũ subiecto mediante copula ṽbali sine negatione in ip̄a deno
tat̃ ↄpositio ſcatoꝝ subiecti ꝛ p̄dicati. ideo in ip̄a p̄dicatũ ↄponit̃ cũ subie
cto. Tamẽ nõ est intelligendũ de intentiõib9 p̄dicati et subiecti ꝙ ↄponant̃
inter se. ſꝫ debet intelligi de reb9 subiectis illis intentõib9 ¶ Sciendũ ter-
tio. ꝙ ꝓpositio negatiua est illa in qua p̄dicatuꝫ remouet̃ a subiecto. vt hõ
nõ currit. Cuius rõ. q2 illud dr̃ remoueri a subiecto qd̃ ↄponit̃ soluꝫ cũ eo
ſm vocẽ et denotat̃ diuidi ꝛ separi ab eo ſm rem ſꝫ sic est in negatiua sicut
prius dictũ est cũ p̄dicatũ remoueat̃ in ea a subiecto ſm modũ enũciandi
ſcꝫ mediãte negatione ↄpositionis designate p̱ ṽbũ est. ꝛ p̱ hoc differt a ꝓ
positõe affirmatiua. Ex quo patꝫ ꝙ ꝓpõ affirmatiua et negatiua specifice
inter se drñt. Cuius rõ est. q2 quecũꝫ drñt ſm suas formas essentiales. sic
ꝙ drñtia sumat̃ ab illis formis eẽntialib9 dũmodo ↄueniãt ĩ gñe drñt spẽ.
ſꝫ drñtia ꝓpõnis affirmatiue ꝛ negatiue sumit̃ ſm suas formas essentiales
q2 sumit̃ ex p̱te ↄpõnis q̃ est forma essentialis ꝓpõnis cathegorice. ideo ille
ꝓpõnes spẽ drñt. et ideo diuisio p̓us posita est ſm modũ diuisio generꝭ in
suas spẽs ¶ Sciẽdum q̃rto. ꝙ affirmatio ꝛ negatio dupl̃r capiunt̃. vno°
formaliter ꝓ ↄpositione affirmatiua p̄dicati cum subiecto. et negatio pro
ↄpositõe negatiua earũdẽ q̃ fit p̱ negatõem appositã ṽbo accipiẽdo nega
tionẽ ꝓ aduerbio negandi ꝛ isto° affirmatio et negatio sunt drñtie forma
les enũciatiõis cathegorice. Scd̃o mõ capiunt̃ materialiter ſcꝫ affirmatio
ꝓ orõne affirmatiua. ꝛ negatio ꝓ orõne negatiua. ꝛ hoc mõ sunt spẽs enũ-
tiationis Et ab aresto. sic diffiniunt̃ / Affirmatio est enunciatio alicuius
p̄dicati de aliquo Et negatio alicui9 ab aliq̃ et capiẽdo affirmatõem et ne
gatõeꝫ isto° p̄cedẽs diuisio fit p̱ spẽs. ſꝫ capiẽdo affirmatõem ꝛ negatõem
p̓mo° sic fit p̱ drãs formales. Contra p̄dicta arguit̃ p̓mo sic. Nulla ora-
tio in qua destruitur forma ꝓpositionis est ꝓpositio ſꝫ in negatiua destrui
tur forma ꝓpõnis. q2 negatio destruit ↄpositõem que est forma ꝓpõnis. g̃
orõ negatiua nõ est ꝓpõ Scd̃o sic. hec ꝓpõ qd̃libet est vel nõ est. et tñ nõ
est affirmatiua vel negatiua. q2 vnuꝫ membrũ affirmat̃ ꝛ reliquũ negat̃. et
sic non debet magis dici affirmatiua q̃ꝫ negatiua. g̃ ↄtra diffinitõem datã
Tertio sic. hec est affirmatiua. hõ qui nõ currit mouet̃. et tñ p̄dicatum

non affirmat̄ de subiecto cum ibi sit negatio negãs p̄cedens p̄dicatū. ergo male diffinit̄ ꝓpō affirmatiua Quarto sic. vbi predicatū ꝯponit̄ cū subiecto. nō remouet̄ ab eo. sꝫ in ꝓpōne negatiua p̄dicatū ꝯponit̄ cuꝫ subiecto cum hoc fit de rōne ꝓpōnis. ḡ non remouet̄ a subiecto Quinto sic. hec ē negatiua. hō non est aīal. et tñ p̄dicatū nō remouet̄ a subiecto. cū impossibile sit aīal remoueri ab hoīe. ergo diffinitio ꝓpōnis negatiue non est bona Ad p̄mū dr̄. ꝙ licet in ꝓpōe negatiua destruat̄ ꝯpositio ꝑcatoꝝ p̄dicati cū subiecto. nō tñ copula ꝟbalis destruit̄ ſm se. neqꝫ ꝯpositio subiecti et p̄dicati ſm vocē Ad scōm dr̄. ꝙ si ista q̄libet est vel nō est sit vna disiūctiua sic est affirmatiua. qꝛ eius copula p̄ncipalis scꝫ illa ꝯiunctio vel non negat̄. sil'r si sit cathegorica de disiūcto p̄dicato est affirmatiua. qꝛ eiꝰ copula p̄ncipalis nō negat̄. sensus em̄ est. q̄libet est ens vel nō ens. qꝛ illud verbuꝫ ē nō negat̄ Ad tͥū dr̄ ꝙ hec ē simpl'r affirmatiua. hō q̄ nō currit mouet̄. qꝛ p̄ncipale eius ꝟbū scꝫ mouet̄ non negat̄. ꝛ licet negatio negãs p̄cedat ip̄m. hoc tñ nō est imediate. sed actus eius fertur sup illud ꝟbū currit q̄d se habet ex ꝑte subiecti. qꝛ hoc totū q̄ nō currit est q̄dã reduplicatio determinatia subiecti Ad quartū dr̄. ꝙ vbi p̄dicatū ꝯponit̄ cū subiecto nō remouet̄ ab eo ſm illud in quo ꝯponit̄. sꝫ bñ ſm aliud. Modo in negatiua p̄dicatū ſm diuersa ꝯponit̄ ꝛ diuidit̄ a subiecto vt p̄us visum est. Ad q̄ntū dr̄ ꝙ in ista. hō nō est aīal p̄dicatū nō remouet̄ a subiecto ſm rē. sꝫ bñ ſm modū enūciãdi. scꝫ ꝑ negatōem q̄ denotat̄ ab ip̄o separi. Et h̄ mō intelligit̄ remoueri a subiecto in diffinitōe ꝓpōnis negatiue.

Diuisa propositione tripliciter. Sciendū est. ꝙ triplex est quesitiuū per quod querimus de ipsa propositione. scꝫ q̄ qualis et q̄ta. Que q̄rit de substantia propositionis. Unde ad interrogatōem factam per que. respondendum est. cathegorica vel ypothetica. Sed qualis q̄rit de qualitate propositionis. Unde ad interrogationem factam per qualis respondendum est affirmatiua vel negatiua. Quanta q̄rit de q̄ntitate propositionis. Unde ad interrogationem factam ꝑ q̄nta respondēdum est vniuersalis vel ꝑticularis. indiffinita vel singularis Unꝰ sus Que ca. vel yp. qualis ne vel af. v q̄ta par. in. sin

Postq̄ꝫ autoꝛ posuit tres diuisiones. Unã ꝓpōnis in cōmuni. ꝛ duas diuisiones ꝓpōnis cathegorice Hic ꝯsequenter ondit aliqua quesitiua illis diuisionibꝰ correspondentia ad querendū de mēbris earūdem dicens ꝙ ſm diuisionē triplicē ꝓpōnis triplex est eius q̄sitiuū. s. q̄ qualis. q̄ta. quoꝝ sic habet̄ sufficientia. Nam om̄e q̄sitiū ꝓpōnis. vel q̄rit de subā eius.

vel de accidente. Si ṗmū sic est que.si scd̄m hoc est dupl'r. vel q̄rit de q̄nti
tate. et sic est quāta. vel de qualitate et sic est qualis ¶ Sciendū ṗmo. ꝙ
hic non enumerātur oīa q̄sitiua qb⁹ p̄t interrogari de ꝓpōne. sȝ solū enume
rant̄ hic q̄sitiua correspōdentia trib⁹ diuisionib⁹ p̄missis. qb⁹ querimus de
sub̄a. q̄ntitate ⁊ qualitate ꝓpōnis. et magis enumerant̄ illa ꝙ̄ alia q̄sitiua
vt sunt ne aut vtꝝ duplici rōne. Prima q̄z ista tria q̄runt de sub̄a. q̄li
tate et ꝙ̄titate ꝓpōnis. alia vero de veritate et falsitate. Modo inferius
determinabit̄ de oppositione ꝯuersione ⁊ eq̄pollentia. ad quas cognoscē
das necesse est sp̄ cognoscere sub̄am q̄litatē ⁊ ꝙ̄titatē ꝓpōnis non āt veri
tatem ⁊ falsitatē ꝓpōnis Scd̄a rō est. q̄z ista tria querūt de his q̄ ꝯueni
unt ꝓpositōi absolute. Cetera vero de his q̄ sibi ꝯueniūt respectiue ad si
gnificatū eius. Ideo ista in textu posita hic potius enumerant̄ ꝙ̄ alia.
¶ Sciendū scd̄o. ꝙ vt d̄r in textu. que querit de sub̄a eo ꝙ est nomē infini
tuȝ ꝑcās sub̄am infinitā et est quesitm̄ sub̄e rei ad̄ quā applicat̄ Et q̄rit
instrāl'r tm̄ nō aūt ṗncipaliter ꝑ modū agentis ṗncipalis. Et sibi debȝ re
spōderi cathegorica vel ypothetica q̄ dicunt sub̄am ꝓpōnis. et sunt mēbra
diuisionis date penes sub̄am. Sȝ ꝙ̄ta q̄rit de ꝙ̄titate ꝓpōis. eo ꝙ est q̄si
tiuū ꝙ̄titatis ad qd̄ dabet rn̄deri vl'is vel ꝑticularis. indiffinita vel singu
laris. eo ꝙ illa sunt mēbra diuisionis ꝓpōnis sumpte penes ꝙ̄titatē eius.
Sed qualis querit de qualitate ꝓpōnis eo ꝙ est q̄sitm̄ qualitatꝭ. Et sibi
debet rn̄deri affirmatiua vel negatiua q̄ dicūt q̄litatē ꝓpōnis ¶ Sciēduȝ
tertio ꝙ sub̄a accipit̄ dupl'r. Uno° ꝓprie vt est ens ꝑ se. sicut dicimus ꝙ h̄
nomē hō ꝑcat sub̄am. Alio° capit̄ generalit̄ ⁊ trāssumptiue ꝓ oī illo qd̄ ac
cipit̄ ꝑm se et ꝑ modū sub̄e. In ꝓpōne āt non repit̄ sub̄a ꝓp̄e dicta. sȝ intelli
git̄ ꝙ in ip̄a est modus sub̄e. et q̄ querit de sub̄a ei⁹ accepte ꝑ modū sub̄e
sil'r in ip̄a non repit̄ ꝙ̄titas ꝓprie dicta. vt in mēsura sub̄e materialis, sȝ re
perit̄ ꝙ̄titas similitudinarie. vt est mēsura acceptōis subiecti ꝓpōnis Et
sil'r est de q̄litate. Uñ affirmatio et negatio ꝑm silitudineȝ dicunt̄ q̄litates
ꝓpōnis. ¶ Sciendū quarto. ꝙ dupl'r p̄t intelligi affirmatōem et negatio
nem esse q̄litates ꝓpōnis. Uno° ꝙ sint q̄litates accn̄tales. et accn̄tia ꝯse
quētia ꝓpōem affirmatiuā et negatiuā. et hoc mō non debet intelligi. q̄a
nō adueniūt sibi post suū esse cōpletū q̄z non est ꝓpō affirmatiua nisi habe
at affirmatōem. Alio° intelligit̄ ꝙ sint q̄litates eēntiales ip̄aꝝ ꝓponū. et h̄
modo dicunt̄ q̄litates ꝓpōnis. et h̄n̄t modū accn̄tis respectu ꝓpōnis in cōi
cuius sunt dr̄n̄tie diuisiue q̄ sp̄ h̄n̄t modum accidentis respectu generis
Contra p̄dicta arguit̄ ṗmo sic. ꝑ vtꝝ bn̄ querimus de sub̄a et etiā de
ꝙ̄titate ꝓpōis. vt dicēdo. vtꝝ ista hō currit sit cathegorica vl' ypotetica. et
tn̄ illud q̄sitm̄ nō enumerat̄ int̄ ista q̄sitiua. g̊ insufficiēter enūerant̄ h̄ q̄siti
ua ꝓpōnis correspōdentia trib⁹ diuisionib⁹ p̄dictis Scd̄o sic. Per que
q̄rimus de ꝙ̄titate ꝓpōis vt dicendo, que ꝙ̄titas est in ista ꝓpōne hō cur
rit. g̊ que non solum querit de sub̄a ꝓpōnis. sȝ etiā de ꝙ̄titate Tertio sic
oīs ꝙ̄titas est ꝯtinua vel discreta. sȝ ꝓpō nō hȝ ꝙ̄titatē ꝯtinuā vel discre
tam. g̊ non hȝ ꝙ̄titatē. et sic ꝙ̄ta non q̄rit de ꝙ̄titate Quarto sic. Uni⁹
quesitiui est tm̄ vnū respōsiuū. sȝ ꝙ̄ta est vnicū q̄sitiuū. ergo sibi non debet
responderi hec scȝ vniuersalis. particularis. indiffinita et singularis
Quinto sic. qualis est quesitm̄ qualitatis in cōi. g̊ non est ꝓpriū quesitiuū

ꝓpositõis. ergo male enumerat̃ inter q̃sitiua eius.

Ad primũ dicit̃. ꝙ ꝑ illud q̃sitiuũ vtꝝ bene q̃rit̃ de substãtia indirecte vel quãtitate propositõis nõ tñ directe sed ꝑ ipsum querit̃ directe de veritate propositõis in qua p̃t fierimentio de substantia vel quãtitate: vt hic vtꝝ ista, ꝑpositio. hõ currit sit cathegorica directe querit̃ veritas hui⁹ ꝓpositõis. hõ currit q̃ est cathegorica. Ad scõm dicit̃ ꝙ licet ꝑ que bene querim⁹ de quãtitate propositionis accepte ꝑ modũ substãtie ꝛ ſm suaꝫ essentiã. nõ tñ querit de ipa ſm esse quãtitatis vt est denoĩatiuũ propositionis. sed hoc solũ fit ꝑ quãta. Ad tertiũ dicit̃ ꝙ oĩs quãtitas ꝓprie dicta est ↄtinua vel discreta. nõ tñ quãtitas accepta trãssumptiue sicut hic sumit̃. Ad quartũ dicit̃. ꝙ vni⁹ quesitiui est tm̃ vnũ responsiuũ adeq̃tum ꝛ ꝓpriũ. tñ possunt esse plura nõ adeq̃ta. ꝛ sic ẽ de illo q̃sitiuo quãta. Et propriũ eius responsiuũ est quãtitas propositõis in cõmuni. Et ꝑticularia ei⁹ responsiua ↄtenta sub quãtitate propositõis. sunt vl'e. ꝑticulare. ꝛ sic de alijs. ꝛ debet respõderi vnũ illoꝝ cũ querit̃ de vnica propositõe et de diuersis dant̃ diuersa responsiua. Ad quintũ dicit̃ ꝙ qualis in cõi est q̃sitiuũ qualitatis in cõi. sed ꝑ applicatõem ad ꝑpositõeꝫ p̃t dici q̃sitiuum q̃litatis ꝑpositõis. ꝛ etiã propriũ. eo ꝙ nõ querit de alijs accidentibus eius ꝛ similiter de alijs quesitiuis.

Item propositionũ cathegoricarũ. Alie ꝑticipant vtroqꝫ termino. vt homo currit. hõ nõ currit. Alie vero altero termino. vt hõ currit. homo disputat. Alie vero nullo termino. vt Plato disputat. equus mouetur.

Postqꝫ autor determinauit superi⁹ de ꝓpositõe ſm se ꝛ quantũ ad ꝓ̃ncipia ei⁹. Hic ↄsequent̃ incipit determinare de aliquib⁹ passionib⁹ eius. scꝫ de oppositõe. ↄuersione ꝛ equipollẽtia. Et anteqꝫ de ipis determinet p̃mittit duas diuisiones valẽtes ad cognitõeꝫ ipsaꝝ. Quaꝝ p̃ma est. ꝙ ꝓpositionũ cathegoricaꝝ quedã ꝑticipant vtroqꝫ termino. Alie in altero tm̃. Alie vero nullo ꝑticipant. Cui⁹ diuisionis sic p̃t haberi sufficientia. q2 oẽs propositõnes cathegorice ↄueniunt in extremis vl' discõueniunt. Si ↄueniant hoc est dupl'r. vl' ↄueniunt in vtroqꝫ simul. ꝛ sic est primuꝫ mẽbrũ. vel in vno tm̃. ꝛ sic est scõm. Si discõueniãt sic est terciũ mẽbrum.

¶ Sciendũ p̃mo ꝙ ꝑticipare accipit̃ triplicit̃. Uno mõ. i. ratõem ꝑticipati in se suscipere. sicut spẽs ꝑticipat gen⁹. q2 suscipit diffinitõnem eius. Scdo mõ ꝑticipare. i. partẽ rei cape. sicut duo fratres dicuntur ꝑticipare sua bona. Tertio mõ. i. ↄuenire. vt qñ aliqua duo ↄueniũt in aliq̃ tertio. Et isto tertio mõ sumit̃ in ꝑposito Ideo ꝓpositões dicunt̃ ꝑticipare vtroqꝫ termino q̃ ↄueniunt in vtroqꝫ suoꝝ terminoꝝ. vel extremoꝝ. scꝫ in subiecto ꝛ p̃dicato. ¶ Sciẽdũ scdo. ꝙ termin⁹ est dictio material'r ꝑ se terminans ꝓpositõem. Et dicit̃ material'r ad differẽtiã copule ꝟbalis q̃ solum terminat formal'r. Et dicit̃ ꝑ se ad drñtiam dispositionũ subiecti ꝛ p̃dicati. sicut sunt signa distributiua. vl' adiectia q̃ ꝑ se nõ terminãt ꝓpositionem. Et dr̃ termin⁹ a terminãdo. eo ꝙ terminat ꝓpositõeꝫ sicut extremũ

¶ Sciendū tertio .ꝙ ꝯueniētia vl'discōueniētia vni⁹ ꝓpositōis ad aliam
ex ꝑte terminoꝝ est accidēs respectiuū ꝓpositōis ⁊ nō absolutū Et q꞉ ista
diuisio sumiꝛ penes ꝯuenientiā vl'discō uenientiā vni⁹ ꝓpositōnis cū alia
ex ꝑte suoꝝ terminoꝝ. ideo ista diuisio sumiꝛ ꝫm accidētia ꝓpositōis. ⁊ est
diuisio subiecti in accidētia. ⁊ nō generꝫ in suas spēs. Et ista diuisio valꝫ
ad cognoscendū qbꝫ ꝓpositionibꝫ ꝯueniat oppositio. ꝯuersio ⁊ eq̄pollentia
Et q꞉ iste ꝓprietates solū ꝯueniūt ꝓpositōibꝫ ꝑticipātibꝫ vtroq꞉ termino
ideo iste sunt passiones respectiue q̄ solū ꝯueniūt ꝓpositōni ꝑ ꝯꝑatōem ad
aliā ꝓpositōem. ¶ Sciendū quarto ꝙ ꝓpositōnes ꝑticipantes vtroq꞉ ter
mino iteꝝ diuiduntꝛ. q꞉ quedā ꝑticipāt vtroq꞉ termino eodē ordine. alie or
dine ꝯuerso. Vn̄ ille ꝓpositōes sunt ꝑticipātes eodē ordine q̄ sunt eiusdeꝫ
subiecti ⁊ p̄dicati. vt hō est asin⁹ hō nō est asin⁹ Sed ille sunt ꝑticipātes
ordine ꝯuerso quaꝝ p̄dicatū vni⁹ est subiectū alteri⁹. ⁊ ecōuerso. vt hō ē
asinus. asinus est hō. Et ꝑ hoc faciliꝛ p̄t dari sufficiētia huius diuisionis.
Et valet hec diuisio similiter sicut p̄cedens ad cognoscendū qbꝫ ꝓpositio
nibꝫ ꝯueniat oppositio ⁊ eq̄pollentia q꞉ solū ꝯueniunt ꝓpositōnibꝫ ꝑtici⸗
pātibꝫ vtroq꞉ termino eodē ordine ⁊ qbꝫ etiā ꝯueniat ꝯuersio. q꞉ solū con
uenit ꝓpositōibꝫ ꝑticipātibꝫ ordine cōuerso. Et ꝑ hoc patēt iste due diui
siones ꝓpositōnū cathegoricaꝝ. Contra p̄dicta arguiꝛ p̄mo sic. Distin
cte ꝓpositōes sp̄ habēt diuersos terminos cū distinguantꝛ ꝑ sua subiecta ⁊
p̄dicata. ergo nulle ꝓpositōes distincte ꝑticipant vtroq꞉ termino Scd̄o
sic. Oēs ꝓpōnes cathegorice ꝯueniūt tm̄ ratōne ꝓpositōis cathegorice. er
go nulle ꝯueniūt in vno termino tm̄. ⁊ sic nulle ꝑticipāt in altero tantuꝫ
Tertio sic. In oī ꝓpōne cathegorica repiꝛ hoc ꝟbū ē qd̄ ē termin⁹ ꝓ⸗
positōis. q꞉ terminat ⁊ actuat ꝓpōnem ⁊ etiā ē p̄dicatū ꝓpōis. g̊ oēs ꝓpo
sitōes in aliq̊ termino ꝑticipāt. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō sunt aliq̄ nullo modo ꝑticipā
tes. Quarto sic in q̄libet ꝓpōne ē vn⁹ ordo. g̊ diuerse ꝓpōnes habēt di
uersos ordines. ergo nulle sunt ꝓpōes ꝑticipātes eodē ordine Quinto
sic Ordo ꝓpōis ē ordinatio suoꝝ terminoꝝ scꝫ subiecti ⁊ p̄dicati. sꝫ ī oībꝫ ē
sil'is ordina° suoꝝ t'minoꝝ. q꞉ subiectū ⁊ p̄dicatū sil'r ordināꝛ cū subiectū
p̄cedat p̄dicatū. g̊ nulle ꝓpōes cathegorice sunt ꝑticipātes ordīe ꝯuerso.
Ad p̄mū d꞉. ꝙ lꝫ oēs ꝓpōes habeāt diuersos terminos ꝫm numeꝝ qd̄
ē eīn sel' dictū in vna ꝓpōne ampli⁹ resumi nō p̄t idē in numero. tn̄ bn̄ ha
bent eosdē terminos ꝫm spēm. qd̄ ē intelligendū ꝫm spēm vocꝫ ⁊ significa
tisil'. Ad scd̄m d꞉. ꝙ si tm̄ faciat exclusionē respectu ꝯueniētie in cōi. sic
nulle cathegorice ꝯueniunt tm̄ in vno termino. Sꝫ si faciat exclusionē re
spectu terminoꝝ. sic aliq̄ ꝯueniūt in altero termino tm̄. Et sic ītellgiꝛ circa
p̄n̄tē diuisionē. Ad tertiū d꞉. ꝙ hoc ꝟbū ē nō ē termin⁹. q꞉ lꝫ terminet
ꝓpōem formal'r ⁊ in ratōe copule. nō tn̄ material'r inquātū hꝫ rōem copu⸗
le. Et si aliqn̄ sit p̄dicatū. vt hic hō ē. tn̄ in rōe copule nō d꞉ p̄dicatū Ideo
ratōe ipsi⁹ nō oēs ꝑticipāt in vno termino. Ad q̄rtū d꞉. ꝙ lꝫ diuerse ꝓ⸗
positōes sp̄ habeāt diuersos ordines in numero nō tn̄ in specie Ad q̄n
tum d꞉ ꝙ lꝫ p̄dicatū ⁊ subiectū accepta ꝫm illas intētōnes sil'r ordinenꝛ in
q̄libet ꝓpōne. q꞉ sp̄ illud qd̄ hꝫ intētōeꝫ subiecti p̄poniꝛ alteri qd̄ hꝫ itētōeꝫ
p̄dicati. tn̄ quantū ad res subiectas illis intentōibꝫ nō sil'r ordinanꝛ. q꞉ sub
iectum vnius ꝓpositionis bn̄ sit predicatum alterius. ⁊ econtra.

Petri hyspani

Item propositionū ꝑticipantium vtroqꝫ termino ſm eun
dem ordinem. alie ſunt cōtrarie. alie ſubcontrarie. alie cōtra
Contrario dictorie. alie ſubalterne. Cōtrarie ſunt vniuerſalis affirmati
ua. et vniuerſalis negatiua eiuſdē ſubiecti et p̄dicati. vt oīs
hō currit. null⁹ hō currit. Subcōtrarie ſunt ꝑticularis af
firmatiua et ꝑticularis negatiua eiuſdē ſubiecti et p̄dicati. vt
quidam homo currit. quidam homo non currit.

Poſtq̄ꝫ autor poſuit ſuperius duas diuiſiones valētes ad cognoſcen
dū oppoſitōes ꝯuerſiones ⁊ eq̄pollētias ꝓpoſitionū Hic ꝯſequēter deter
minat de illis paſſionib⁹. ⁊ p̄mo de oppoſitōe. Cui⁹ ratio eſt. q2 oppoſitio
ſolū ꝯuenit ꝓpoſitōnib⁹. q̄ ꝑticipant ſm eundē ordinē vtroqꝫ termino Et
ꝯuerſio ꝯuenit illis q̄ ꝑticipāt ordine ecōuerſo. Ideo oppoſitio p̄cedit cō
uerſionē. Et eq̄pollentia eſt paſſio ꝓpoſitōnum oppoſitaꝝ. q̄ fiūt eq̄pollen
tes. Ideo etiā oppoſitio p̄cedit eq̄pollentias quare ꝯueniēter p̄us deter
minatur de oppoſitōnib⁹ q̄ꝫ de alijs. ¶ Sciendum p̄mo ꝙ duplex ē oppo
ſitio. quedā eſt rerum vel terminoꝝ. que eſt repugnantia aliquoꝝ duoꝝ
nō ꝑmittentiū ſe ſimul in eodem ſubiecto ⁊ reſpectu eiuſdem. Et de iſta
nō determinat hic ſed in poſtp̄dicamētis. Alia eſt oppoſitio ꝓpoſitionum
vel modorum enūciandi eiuſdem p̄dicati de eodem ſubiecto. que eſt repu
gnantia duaꝝ ꝓpoſitionū cathegoricaꝝ eiuſdē ſubiecti ⁊ p̄dicati in quan
titate vel in qualitate vł in vtroqꝫ ſimul. Et iſto mō hic ꝯſideraṫ de op
poſitōe ⁊ de ꝓpoſitōnibus oppoſitis. Unde ad cognoſcendū ſpēs oppōis
p̄dictas autor ponit diuiſionē ꝓpoſitōnū oppoſitaꝝ. ¶ Sciendū ſcđo. ꝙ
ꝓpoſitōnū oppoſitaꝝ Alie ſunt ꝯtrarie. alie ſubcōtrarie. alie ꝯtradictorie
alie ſubalterne Cui⁹ diuiſionis rō ē. q2 oēs ꝓpōes oppoſite h̄nt īter ſe repu
gnātiā. vł ḡ repugnāt ī q̄litate ⁊ q̄ntitate ſił. ⁊ ſic ſunt ꝯtradictorie. vel in
altero illoꝝ tm̄ ⁊ hoc dupł'r. q2 vł in quātitate ſolum repugnāt. ⁊ ſic ſunt
ſubalterne. vł in q̄litate ſolū ⁊ hoc tripł'r. q2 vł ambe ſunt vłes. ⁊ ſic ſunt
ꝯtrarie. vł ambe ꝑticulares aut īdiffinite. ⁊ ſic ſunt ſubcōtrarie. vł ambe
ſingulares ⁊ ſic iteꝝ ſunt ꝯtradictorie. ¶ Sciendū tertio. ꝙ ꝯtrarie ſunt
vłis affirmatiua ⁊ vłis negatiua eiuſdē ſubiecti ⁊ p̄dicati. vt oīs hō cur
rit. nullus hō currit ⁊ in ip̄is req̄ritur identitas ſubiecti ⁊ p̄dicatiū trib⁹.
Primo ꝙ ſint eedē quantū ad ſuppoſita ꝓ q̄b⁹ teneṅṫ. ita ꝙ termini eque
āple ⁊ eque ſtricte teneaṅṫ in vtraqꝫ rōe cui⁹ iſte nō ꝯtrariaṅṫ. oīs hō eſt
alb⁹. null⁹ hō fuit alb⁹ q2 ī p̄ma hō ſupponit ꝓ p̄ntib⁹ tm̄. ⁊ ī alia ꝓ p̄ntib⁹
et p̄teritis ſił. ⁊ ſic nō ſunt eiuſdē ſubiecti ſm rem ⁊ vocē ſił q̄ tn̄ ſp req̄ri
tur in oīb⁹ ſpecieb⁹ oppoſitōis. Scđo ꝙ ſint eedē ſm vocē ratiōe cui⁹ ille
nō ꝯtrariaṅṫ. Oīs hō currit. nullū aīal ratōnale currit. Tertio ꝙ ſint ee
dem ſm ſcata ratōe cui⁹ iſte nō ꝯtrariaṅṫ. Oīs canis currit. null⁹ canis
currit. ſi canis teneaṫ eq̄uoce. q2 p̄nt ſił eē vere ¶ Sciedū q̄rto. ꝙ ſubcōtra
rie ſunt ꝑticularꝫ affirmatiua ⁊ ꝑticularꝫ negatiua eiuſdē ſubiecti ⁊ p̄dica
ti. Uñ ad ip̄as req̄riṫ ꝙ ambe ſint ꝑticulares vł īdiffinite. Cui⁹ ratio eſt

ista. qz subcōtrarie dicunt quasi sub cōtrarijs posite. sed sub cōtrarijs nō ponunt ꝓpositōes vl'es neqz singulares qz nō sunt de eiusdē subiectis ꝛ ꝓdicatꝭ cū ipis. iō subcōtrarijs sp ponunt ꝑticulares ꝛ indiffinite. ꝛ qz nō repugnāt in quātitate. oportet ipas repugnare in qualitate. ꝛ vna debet eē affirmatiua ꝛ alia negatiua. Et nō ponunt alique subcōtradictorie sicut subcōtrarie. qz in cōtradictorijs vna est ꝑticularꝭ sub qua nō pt subsumi aliqua ꝓpositio qz sub ꝑticulari nihil est sumere. Et sic ptz diuisio ꝓpositionū oppositaꝝ ꝛ diffinitōes ꝯtrariaꝝ ꝛ subcōtrariaꝝ. Contra pdicta arguit pmo sic. Iste ꝓpositōes. oīs hō currit. nullus hō nō currit. ꝑticipāt vtroqz termino eodē ordine. ꝛ tn̄ nō sunt contrarie vl' subcōtrarie. ꝛ sic de alijs. sed sunt eqpollētes. ergo hic male diuidunt ꝓpositōes vtroqz termino ꝑticipātes eodē ordine. Scdo sic. Oīa ꝯtraria sunt forme actie ꝛ passiue inter se. ergo nulle sunt actiue vl' passiue inter se. ergo nulle ꝯtrarie. Tertio sic. Diffinitio ꝯtrarioꝝ ꝯuenit istis. oīs hō currit. nullꝰ hō currit. ꝛ silr istis. oīs hō est albꝰ. nullus hō est albꝰ. ꝛ tn̄ ille nō sunt cōtrarie. qz in pmis hō supponit ꝓ viris ꝛ mulieribꝰ. in scda ꝓ viris tn̄. ergo diffinitio est insufficiēs. Quarto sic. oēs ꝓpositiones q̄ se simul ꝯpatiūtur in veritate nō opponunt. qz nō habēt repugnantiā. sed subcōtrarie se simul cōpatiuntur in veritate. ergo male diffiniuntur hic tanqz opposite.

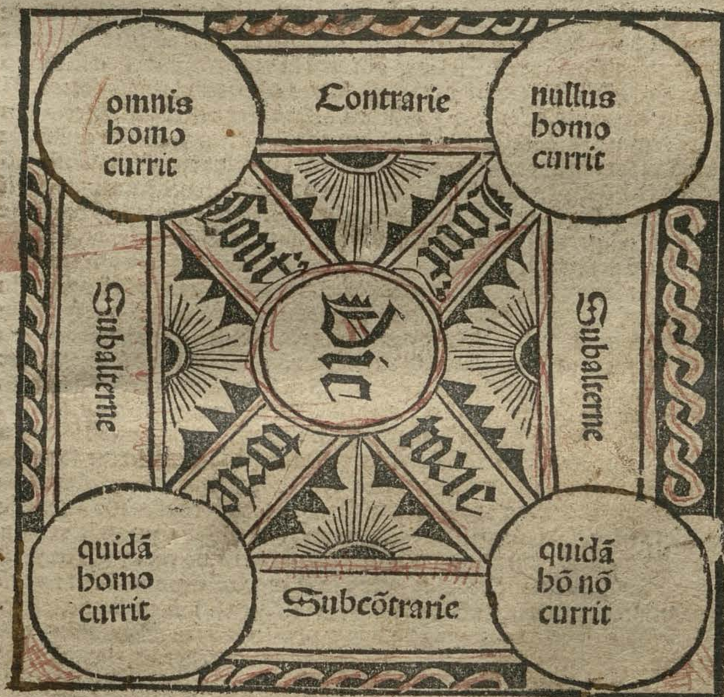
Quinto sic. Iste sunt subcōtrarie. iste hō currit. iste homo nō currit. qz sunt posite subcōtrarijs q̄ sunt sue vl'es. ꝛ tn̄ iste nō sunt ꝑticulares. ergo male diffiniuntur hic subcontrarie.

Ad primū dr. qꝫ hic nō diuidunt propositōes ꝑticipātes vtroqz termino in cōi. sed tm̄ diuidunt hic propositōes ꝑticipātes vtroqz termino q̄ repugnant. Et sic ptz diuisio posita in textu. Modo iste ꝓpositōes nō sunt opposite. ergo nō ponunt sub aliq̄ mēbro diuisionis. Ad scdm dicit. qꝫ licet ꝯtraria incōplexa sint forme actiue ꝛ passiue. nō tn̄ ꝯtraria ꝯplexa. de qbꝰ est hic solū ad ꝓpositū. Ad tertiū dr. qꝫ licet de virtute sermonis iste nō ꝯtrariant. oīs hō currit. nullus hō currit. qz subiectū nō tenetur in vtraqz ꝓ eqmultis suppositis. sunt tn̄ cōtrarie virtute vsus. qz ƀm vsum hō in pma ꝓpositōe restringit ad standū ꝓ viris tm̄. ꝛ sic stat hō in vtrisqz ꝓ viris. Et est ibi restrictio ab vsu. Sed de alijs dr. qꝫ vere ꝯtrariant. qz albꝰ in pdicato p ꝯsignificatōem eiꝰ q̄ est genus restringit hoīem in vtraqz ad standū ꝓ viris. ꝓ quibꝰ distribuit solū. Ad quartū dr. qꝫ licet subcōtrarie nō repugnāt in veritate. tn̄ repugnāt in falsitate. ꝛ etiā in q̄litate eo opponunt. Ad qntū dicit. licz ille singulares ƀm rem sunt posite sub ꝯtrarijs que sunt sue vl'es. nō tn̄ ponunt sub ipis ƀm idē subiectū qz in cōtrarijs hō supponit ꝓ oībꝰ suis suppositis. ꝛ in illis singularibꝰ ꝓ vno solo. Ideo nō habent idem subiectum cū suis vniuersalibus. qđ tamē requiritur ad subcōtrarias respectu cōtrariarum.

Cōtradictorie sunt vniuersalis affirmatiua. et ꝑticularis negatiua. vel vniuersalis negatiua. et ꝑticularis affirmatiua eiusdem subiecti et predicati. vt omnis homo currit. quidā

homo nō currit. vel nullus homo currit. quidā homo currit.

Subalterne sunt vniuersalis affirmatiua. et ꝑticularis affirmatiua. vel vniuersalis negatiua et ꝑticularis negatiua eiusdem subiecti et p̄dicati. vt omnis homo currit. quidā hō currit. nullus hō currit. quidā homo nō currit.

Postq̄ autor determinauit de ↄtrarijs ⁊ subcōtrarijs. Hic ↄsequēter determinat de ↄtradictorijs ⁊ subalternis. Ratio ordis est q2 ↄtrarie et subcōtrarie sunt eiusdē quātitatꝫ. sꝫ ↄtradictorie sunt diuerse quātitatis. ⁊ silr subalterne. Et q2 ↄtradictorie opponunt simplr ⁊ ẜm rem. subalterne vero tm̄ ẜm modū enunciādi vlr ⁊ ꝑticularit. Ideo ꝑus determinat de ↄtradictorijs q̄ subalternis. ipas sic diffiniēs. Cōtradictorie sunt vlis affirmatiua ⁊ ꝑticularꝫ negatiua. vel vlis negatiua ⁊ ꝑticularꝫ affirmatiua eiusdē subiecti ⁊ p̄dicati. ¶ Sciendū p̄mo. q̄ duplices sunt con-

ɔtradictorie.qꝫ quedã repugnãt in veritate ⁊ falsitate.⁊ in qualitate soluꝫ
et nõ in quãtitate.⁊ tales sunt ɔtradictorie ẜm rem tantũ.⁊ ex parte suoꝝ
rum significatoꝝ nõ aũt ẜm rem ⁊ modũ simul. Et hoc mõ due singula
res eiusdẽ subiecti ⁊ p̄dicati diuerse q̄litatꝫ bñ sunt ɔtradictorie. Alie ꝟo
sunt ɔtradictorie q̄ repugnãt in veritate ⁊ falsitate.in q̄litate ⁊ q̄ntitate siľ
et iste sunt ɔtradictorie ẜm rem ⁊ modũ siľ.⁊ iste ꝑfecte ɔtradicũt.⁊ de ta
libꝫ solũ daꝛ diffinitio ista.⁊ nõ de alijs.iõ dꝛ ꝙ ɔ̄dictorie sꝫ eiusdẽ subie
cti ⁊ p̄dicati.diuerse q̄litatꝫ ⁊ q̄ntitatꝫ.vñ ĩ talibꝫ ẽ ꝑfecta ɔ̄dictio. ¶ Sci
endũ scd̄o ꝙ ɔtradictio ẽ affirmatio ⁊ negatio eiusdẽ de eodẽ ad idẽ ẜm
idem siľr ⁊ in eodẽ tp̄e. Vñ ad ip̄m req̇runꝛ q̇nqꝫ. Primo ꝙ affirmeꝛ ⁊ ne
geꝛ idem de eodẽ ẜm vocẽ ⁊ rem simul.defectu cui⁹ iste nõ ɔtradicũt mar
cus currit tuli⁹ nõ currit. Scd̄o ꝙ p̄dicatũ in vtraqꝫ enuncieꝛ de subiecto
cõꝑato ad idẽ Jdeo iste nõ ɔtradicũt.sortes est pater platonis.sortes nõ
est pater ciceronis. Tertio ꝙ predicatũ affirmeꝛ et negeꝛ de subiecto ẜm
eandẽ rem vel ratõem. Jdeo iste nõ ɔtradicũt.sortes videt ẜm oculũ.sor
tes nõ videt ẜm aures Quarto ꝙ subiectũ ĩ vtraqꝫ teneaꝛ siľr.iõ iste nõ
ɔtradicũt.hõ ẽ spẽs null⁹ hõ ẽ spẽs.qꝫ in prima hõ teneꝛ ꝓ natura simplĩ
ci.⁊ in scd̄a ꝓ suppositis Quinto ꝙ predicatũ enũcieꝛ in vtraqꝫ ꝓ eodẽ tp̄e
Jdeo iste nõ ɔtradicũt.sortes currit hodie.sortes nõ curret cras. Et per
illas ɔditões satis p̄t cognosci natura ɔtradictõis ¶ Sciendũ tertio ꝙ
subalterne sunt vľis affirmatiua ⁊ ꝑticularis affirmatiua vľ vľis negatiua
et ꝑticularꝫ negatiua eiusdẽ subiecti ⁊ predicati. Vñ ad ipsas req̇ritur ꝙ
sint diuerse qualitatꝫ. Cui⁹ ratio est ista.qꝫ in subalternis vna ponitur su
pra aliã sicut totũ supra partẽ.ſꝫ due vľes nõ ponunꝛ supra seinuicẽ. Nec
due ꝑticulares eiusdẽ subiecti ⁊ p̄dicati.iõ in subalternis req̇riꝛ vna vľis
q̄ poniꝛ supra ⁊ ẽ subalternãs.⁊ vna ꝑticularis q̄ poniꝛ sub ⁊ ẽ subalterꝫ
nata Scd̄o req̇riꝛ ꝙ sint eiusdẽ q̄litatis qꝫ negatiua nunqꝫ poniꝛ sub affir
matiua.nec ecõtra de eodẽ subiecto ⁊ p̄dicato. Jdeo subalterne sunt vel
ambe affirmatiue vel ambe negatiue. ¶ Sciendũ quarto. ꝙ subalterne
nõ opponunꝛ ẜm rem ⁊ ex parte suoꝝ significatoꝝ.ſꝫ tm̃ ẜm modum Cu
ius causa est.qꝫ solũ iste ꝓpositões opponunꝛ ẜm rem q̄ repugnãt in veriꝫ
tate ⁊ falsitate.⁊ ex parte suoꝝ ẜcatoꝝ.ſꝫ subalterne nõ repugnãt in veriꝫ
tate nec falsitate.qꝫ p̄nt simul ẽẽ vere ⁊ false.ergo nõ opponunꝛ ẜm rem.iõ
Aresto.inter oppositões nõ enumerat oppositõem subalternã.qꝫ capit op
positõem specialiter ꝓ repugnãtia duaꝝ ꝓpositionũ ẜm affirmatõeꝫ ⁊ ne
gatõem.sed petrus hyspan⁹ q̄ capit oppositõnem generaľr ꝓ omni repuꝫ
gnãtia duaꝝ ꝓpositionũ eiusdẽ subiecti ⁊ p̄dicati in q̄litate vľ quantitate
ponit ipsam oppositõeꝫ subalternã vnde ip̄e subalterne opponunꝛ ẜm mo
dum enũciandi scꝫ ex ꝑte quãtitatis siue penes vniuersale ⁊ ꝑticulare.
Contra p̄dicta arguitur primo sic Nã iste ɔtradicũt.sortes est.sortes
nõ est cũ ibi sit affirmatio ⁊ negatio eiusdẽ de eodem.⁊ tñ ibi nulla ẽ vľis
vel ꝑticularis.ergo ɔtra diffinitõem ɔtradictoriaꝝ. Scd̄o. Jn ɔtradi
ctorijs subiectum debet teneri siľr.sed in vniuersali ⁊ ꝑticulari nõ tenetur
simiľr.qꝫ in vna distribuiꝛ ⁊ in alia nõ.ergo vľis ⁊ ꝑticularꝫ nõ opponũꝛ
ɔtradictorie. Tertio sic. Jste ɔtradicũt.oĩs hõ ẽ ens.q̇dã hõ ẽ nõ ens.
et tñ ãbe sunt affirmatiue.ḡ in ɔtradictorijs nõ ẽ sp̄ negatiua Quarto

sic. Uniuersalis affirmatiua ⁊ pticularis affirmatiua eiusdē subiecti ⁊ pdicati. nō opponuntur inter se. qꝛ pticularis ꝯtinetur sub vniuersali. ⁊ seqtur ad vniuersalem. ergo nō sunt subalterne. Quinto sic due subcōtrarie sunt subalterne qꝛ sunt sub alijs posite ⁊ tamē nō sunt vniuersalis affirmatiua ⁊ pticularis affirmatiua nec ecōtra. ergo ꝯtra diffinitōez subalternaꝝ.

Ad primū dicitᷣ qꝫ licet iste singulares sint cōtradictorie ſm rem. nō tn̄ ſm rē ⁊ modum silr. quia repugnāt in qualitate solum ⁊ nō in quantitate modo diffinitio datur de ꝯtradictorijs ſm rē ⁊ modū simul. Ad scdm dicitᷣ qꝫ licet in vli ⁊ pticulari subiectū nō teneatᷣ similitᷣ quantū ad distributōem. tn̄ tenetᷣ silr quantū ad supposita p qbꝫ accipitᷣ. qꝛ in vtraqꝫ tenetᷣ p oībus suis suppositis. vel p illis ad q̄ restringitᷣ Ad tertiū dicitur. qꝫ ille ꝟtualiter ꝯtradicūt ⁊ nō formalitᷣ. ⁊ eo mō q̊ ꝯtradicūt vna ē negatiua ꝟtualitᷣ. scꝫ ista qdā hō ē nō ens qꝛ īcludit istā hō nō ē ens. Ad qrtū dꝛ qꝫ licet pticularis ꝯtineatᷣ ⁊ sequatᷣ ad vlem ratōe sui ſcati. nō tn̄ ratōe sue quātitatis ſm quā opponuntur ⁊ hābēt repugnantiā. Ad quintū dicitur qꝫ licet subcōtrarie sint subalterne respectu suorum ꝯtrarioꝝ. non tamē sunt subalterne īter se. qꝛ vna nō ponitᷣ sub altera modo diffinitio intelligitᷣ de his q̄ adinuicem subalternantᷣ. ⁊ exempla pdictoꝝ satis patēt et possunt videri in figura posita in textu.

Propositionū triplex ē materia. scꝫ naturalis cōtingēs et remota. Naturalis est in qua pdicatū est de ēē subiecti vel ppriū eius vt homo est animal. homo est risibilis.

Postqꝫ autor determinauit de oppositōnibꝫ ꝓpositōnū Hic ꝯsequentᷣ vult determinare de legibꝫ eaꝝ ⁊ qꝛ ille leges vl regule variantur ſm variatōem materie ꝓpositionū. iō anteqꝫ de ipis determinet pus agit de materia ꝓpositionū. Et qꝛ ꝓpositio ſm suū materiale qđ est vox est accidens. et quantū ad suū formale qđ est esse signū ꝯpositōis facte apud intellectū est ens ratōis. ideo nō habꝫ materiā ꝓprie dictā sed solū similitudinarie acceptam. ¶ Sciendū primo qꝫ ꝓpositio habet materiā ex qua silitudinarie ⁊ materiā ī qua ⁊ circaquā. vn̄ subiectū ⁊ pdicatū sunt materia ex qua ꝓpositōis ⁊ subiectū vocis est materia in qua vel ipa vox si ꝓpositio ꝯsideretur quantū ad suū formale. sꝫ enūciabile de q̊ fit ꝓpositio est sua materia circaquā. vn̄ hic capitᷣ mataria ꝓpositōis solū p ꝯditōe sue materie ex qua scꝫ p habitudine pdicati ad subiectū. ⁊ ideo materia ꝓpositōis vt hic sumitur est habitudo pdicati ad subiectū ex qua fit ꝯpositio pdicati ⁊ subiecti ⁊ in qua subiectū ⁊ pdicatū ꝯueniūt. Sciendū scđo qꝫ triplex est materia. s. naturalis ꝯtingēs ⁊ remota. qđ pꝫ p sufficientiā. Nā materia ꝓpositionis ē habitudo pdicati ad subiectū. vl ergo illa habitudo dꝛ repugnātiaꝫ pdicati cū subiecto ⁊ sic ē materia remota. vl dꝛ ꝯueniētiā pdicati cū subiecto ⁊ hoc dupliciter. qꝛ vel dicit ꝯuenientiā necessariā ⁊ sic ē materia naturalis. vl dicit ꝯuenientiā ꝯtingentē ⁊ accidētalē. ⁊ sic est materia ꝯtingēs Et qꝛ ꝯueniētia necessaria pfectioꝛ ē qꝫ ꝯtingēs ⁊ ꝯtingēs qꝫ remota. iō materia naturalꝭ ē pꝰoꝛ alijs. deīn ꝯtigēs ⁊ vltio remota q̄ ē ipfectioꝛ ceterꝭ. ¶ Sciēdū tertio qꝫ materia naturalꝭ ē illa ī q pdicatū ē de eēntia subiecti

vel ꝓprium eius. vt hō est aīal. homo ē risibilis. ⁊ dꝛ naturalis materia. qꝛ
p̄dicatū naturalr̄ ꝯuenit subiecto ⁊ hꝫ naturalē habitudinē ad ipm̄. sed
illud qd̄ hꝫ naturalē habitudinē ad subiectū est de natura subiecti vl̄ ne-
cessario ꝯsequens naturā eiꝰ sicut ꝓpriū ꝯsequit̄ spēm. lꝫ em̄ ꝓpriū nō sit de
natura sui subiecti. tñ immediate seq̄tur naturā eius. ¶ Sciendū quarto
ꝙ essentia dꝛ id q̄ formalr̄ res hꝫ esse sicut humanitas dꝛ id q̄ formalr̄ hō
habet esse. ⁊ silr̄ aīa rationał. Esse ꝟo ꝑm Boetiū est inexistētia forme in
materia vel actꝰ in potētia. Quid aūt sit ꝓpriū videbit̄ in p̄dicabilibꝫ. ⁊ ꝑ
hoc patet intellectꝰ huiꝰ diuisionis ⁊ diffinitōis materie naturalis Co
tra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic. Habitudo p̄dicati ad subiectū ē forma ī qua
illa extrema ꝓpositōnis ꝯueniūt. ergo illa habitudo nō ē materia ꝓpositio
nisi sꝫ forma. Scd̄o sic. illa ꝓpositio sortes ē ens est in materia naturali
cū ens sit de ratōe substātie ipsiꝰ sortis ⁊ etiā est in materia ꝯtingenti. qꝛ
p̄dicatū p̄t adesse ⁊ abesse subiecto cū sortes p̄t esse vel nō eē. ergo mate-
ria naturalis ⁊ ꝯtingēs coincidūt. ergo mēbra diuisionis nō opponuntur
Tertio sic. hec ē in materia naturali. aīal est hō. ⁊ silr̄ hō ē hō. cū ille sint
necessarie ⁊ tñ p̄dicatū nō est de essentia subiecti. qꝛ inferiꝰ nō est de essen-
tia sui supioris nec idē de essentia suipsiꝰ nec etiā est ꝓpriū eiꝰ. ergo ꝯtra
diffinitōem materie naturał. Quarto sic. ista ignis est calidꝰ est in ma-
teria naturali cū sit necessaria. ⁊ tñ p̄dicatum nō est de essentia sui subiecti
cū sit accidēs eiꝰ nec ꝓpriū cū ꝯueniat alijs. ⁊ silr̄ argueret̄ de ista aqua ē
frigida. Quinto sic dicēdo. hō ē aīalitas p̄dicatū ē de essentia sui sub-
iecti ⁊ tñ nō est in materia naturali. sꝫ remota cū sit impossibił qꝛ p̄dica-
tum nō vere dꝛ de subiecto. ergo diffinitio nō est bona.

Ad p̄mum dꝛ ꝙ lꝫ illa habitudo sit forma respectu subiecti ⁊ p̄dicati.
tñ habet modū materie respectu actuał ꝯpositōis ꝓpositōnis. ideo bñ dꝛ
materia ꝓpositōis Ad scd̄m dꝛ ꝙ si capiat̄ ens noīaliter. vt idem est ꝙ
essentiā habēs sic ē de essentia substātie ⁊ ceteroꝝ entiū. ⁊ hoc mō illa sor-
tes est ens est in materia naturali. sꝫ si capiat̄ ens ꝑticipialr̄ vt tm̄ valꝫ sicut
existēs sic ꝯuenit substantie ꝯtingent̄ silr̄ sorti. ⁊ sic illa ꝓpositio ē in mate-
ria ꝯtingenti. sꝫ nō est tūc idem p̄dicatū illiꝰ ꝓpositōis cū priori quare nec
est eadē ꝓpositio in materia ꝯtingēti ⁊ naturali. ideo mēbra diuisionis nō
coincidūt. Ad tertiū dꝛ ꝙ lꝫ homo nō sit de essentia aīalis in cōi. est tñ
de essentia aliquoꝝ suppositoꝝ aīalis scꝫ illoꝝ q̄ ꝯtinent̄ sub hoīe. vñ ī ista
aīal ē hō aīal supponit ꝓ suppositis suis ⁊ homo ꝓ natura simplici ⁊ verifi
catur locutio ꝓ suppositꝭ aīalis. ideo p̄dicatū est de essentia subiecti quan
tum ad supposita ꝓ q̄bꝫ verificat̄. ⁊ in ista hō est homo. hō in subiecto sup
ponit ꝓ suis suppositis. ⁊ in p̄dicato ꝓ natura cōi. ideo p̄dicatū ē de essen
tia subiecti in quantū natura simplex q̄ ē homo verificat̄ de suppositꝭ sub
iecti. Ad quartū dꝛ ꝙ lꝫ esse calidū nō sit ꝓpriū q̄rto mō respectu ignis
est tñ ꝓpriū scd̄o mō ⁊ hoc sufficit ad hoc ꝙ sibi cōuenit ꝙ sit in materia
naturali qꝛ ꝓpriū scd̄o mō ⁊ ꝓpriū q̄rto mō necessario ꝯueniūt suo subie
cto ⁊ ideo ambo faciūt ꝓpositōem in materia naturali. Et de ista aqua ē
frigida dꝛ ꝙ si eē frigidū dicat aptitudinē sic ē ī materia naturali ⁊ ē ꝓpriū
eius. sꝫ si dicat actū tūc est in materia ꝯtingenti qꝛ p̄t adesse vl̄ abeē aque
Ad quintū dꝛ ꝙ lꝫ aīalitas ꝑm rem sit de essentia hoīs. nō tñ ꝑm mo-

dum q̄ p̄dicat̄ in illa ꝓpositōe. q2 p̄dicatū in abstracto sumit̄ cū p̄cisione suoꝝ inferioꝝ. iō sub tali mō nō conuenit subiecto. sed illa propositio est in materia remota ꝛc.

Contingēs materia est in qua p̄dicatū p̄t adesse et abesse subiecto p̄ter eius corruptōem. vt homo est albus. homo nō est albus. Remota est in qua p̄dicatū nullo modo p̄t cōueni re cum subiecto. vt homo est asinus. leo est vacca.

Postq̄ȝ autor determinauit de materia naturali. hic ꝯn̄ter determinat de ꝯtingēti ꝛ remota. ꝛ p̄mo de ꝯtingēti q̄ sic diffinit̄. Materia ꝯtingēs ē illa in qua p̄dicatū p̄t adesse vel abeē subiecto. vt hō currit in q̄ diffinitōe ponit̄ adesse ad dr̄ñam materie remote in q̄ p̄dicatū nō p̄t ꝯuenire subiecto. ꝛ ponit̄ abesse ad differētiā materie naturalis ī q̄ p̄dicatū nō p̄t abeē. ¶ Sciendū p̄mo ꝙ materia dr̄ ꝯtingēs eo ꝙ p̄dicatū ꝯtingent̄ cōuenit subiecto. id aūt qd̄ cōuenit alicui ꝯtingent̄ p̄t sibi adesse cū nō habeat repugnantiā ad ipm ꝛ etiā p̄t abesse tali subiecto. q2 nō ꝯuenit sibi necessario iō qd̄ ꝯtingent̄ inest p̄t nō ineē. iō bn̄ diffinit̄ materia ꝯtingēs. ē in qua p̄dicatū p̄t adesse vel abeē subiecto. nō tn̄ intelligendū ē ꝙ possit sil̄ adeē et abeē ſm actū. q2 hoc īplicat ꝯtradictōem. ſ3 ſm aptitudinē ꝛ successiue ¶ Sciendū scd̄o ꝙ cōtingēs a q̄ venit ꝯtingent̄ dupl̄r accipit̄. Uno mō cōiter ꝓ oī illo qd̄ p̄t eē. ꝛ sic ꝯuertit̄ cū possibili ꝛ dr̄ tā de necessario q̄ȝ de nō necessario. Alio mō specialit̄ ꝓ ꝯtingēti nō necessario qd̄ p̄t eē ꝛ nō esse et diuidit̄ ꝑ ꝯtingēs natū ad vtrūlibet. ꝛ ꝑ ꝯtingēs raꝝ ꝛ a ꝯtingenti hoc mō accepto venit ꝯtingent̄ qd̄ denoīat materiā ꝯtingentē ꝛ nō a ꝯtingēte accepto ī cōi. q2 tale ꝯtingēs nō p̄t sꝑ esse ꝛ nō eē cū dicat̄ de necessario qd̄ sꝑ est. ¶ Sciendū tertio ꝙ materia remota ē illa in q̄ p̄dicatū nō p̄t cōuenire cū subiecto vt hō est asin᷒. Et ratio ē q2 in materia remota p̄dicatum h3 repugnantiā ꝛ distinctōe3 a subiecto ꝛ a tali repugnātia siue remotione p̄dicati a subiecto dr̄ materia remota. ſ3 id qd̄ h3 repugnātiā cū aliq̄ subiecto nullo mō p̄t sibi ꝯuenire. sicut asin᷒ ꝓpter repugnātiā qua h3 cū hoīe ꝑ rōnale nō p̄t sibi ꝯuenire. iō bn̄ dr̄ materia remota in q̄ p̄dicatū non p̄t ꝯuenire subiecto ꝓpter remotōem ei᷒ a subiecto. ¶ Sciendu3 q̄rto ꝙ tripl̄r p̄t fieri remotio p̄dicati a subiecto. Uno mō ꝑ negatōem negando ipm de subiecto. vt hō nō ē asin᷒. Scd̄o remouēdo ipm a subiecto ſm vocem tm̄ ꝛ de istis remotōnib3 nō est hic ad ꝓpositū. Tertio mō sic intelligitur ꝙ remoueat̄ a subiecto ſm suū ſcatum ꝓpter repugnantiā quā hn̄t ad inuicem siue sit ſm esse ꝛ essentiā. siue ſm essentiam tantū. ꝛ a tali remotōe que est repugnātia p̄dicati cū subiecto dr̄ materia remota. Ex q̄ p3 ꝙ ꝓpositōes affirmatiue q̄ sunt in materia remota sunt false. ꝛ negatiue sunt vere sicut in materia naturali semꝑ affirmatiue sunt vere ꝛ negatiue false In ꝯtingenti vero ꝛ affirmatie ꝛ negatiue pn̄t sil̄ eē vere vl̄ false. ꝛ ꝑ hoc p3 intellect᷒ p̄dictaꝝ materiaꝝ. Cōtra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic. hec est in materia ꝯtingenti. hō est quant᷒ ꝛ tn̄ p̄dicatū nō p̄t abesse subiecto. ḡ ꝯtra diffinitōe3 materie ꝯtigētꝭ. maior p3 q2 nō ē in materia naturali cū

p̄dicatū nō sit de natura subiecti nec ꝓpriū eius. nec in materia remota. ḡ est in materia ꝯtingēti. Scđo sic hec est in materia ꝯtingēti coruus ē niger ꝛ tñ p̄dicatū nō pt abesse subiecto. s. coruo cū sit accidēs ei⁹ inseparabile ergo ꝯtra diffinitōem eius. Tertio. in ista ꝓpositōe hō viuit p̄dicatū pōt adesse vel abeē subiecto. ꝛ tñ nō est in materia ꝯtingēti cū vita sit de essentia hoīs ꝛ eadem cū aīa ei⁹. ꝛ siłr ar. de ista hō est. ergo diffinitio conuenit alijs a diffinito. Quarto sic. hec est in materia remota. sortes ē albedo. sortes ē qualitas. ꝛ tñ p̄dicatū pt ꝯuenire subiecto ḡ male diffinit materia remota. Quinto sic ista est in materia remota hō nō est asin⁹ cū affirmatiua ꝛ negatiua sint in eadē materia. ꝛ tñ p̄dicatū pt ꝯuenire subiecto. qꝛ vere enūciat de subiecto. ergo diffinitio eius insufficiens.

Ad p̄mū dr ꝙ ista ꝓpō ē in materia naturali. ꝛ lꝫ quātitas nō sit ꝓpriū q̄rto mō. ē tñ sibi ꝓpriū scđo mō. ꝛ ē ꝓpriū q̄rto mō respectu corpis de gñe substātie qđ est superi⁹ ad hoiem ꝛ ideo est in materia naturali sicut ista. homo est risibilis. Ad scđm dr ꝙ lꝫ nigredo nō pt abesse coruo manē‑tib⁹ p̄ncipijs cōplexionalib⁹ tñ pt remoueri ab ipo p mutatōem cōplexio‑nis. Et dr accñs inseparabile nō qꝛ possit separi vł abesse coruo. sꝫ qꝛ diffi‑culter remouet. Ad tertiū dr ꝙ si viuit dicat actū viuēdi ꝛ actuale esse viuent. sic pt abesse hoi ꝛ ista est in materia ꝯtingēti. sꝫ si dicat aptitudi‑nem tūc sibi ꝯuenit naturałr ideo nō potest sibi abesse. ꝛ hoc modo est in materia naturali. simiłr de illa homo est. qꝛ est potest dicere actum existē‑tie siue esse in actu. quod ꝯtingent ꝯuenit rei cū existentia cuilibet rei accidat. vel potest dicere actum existentie vt est in suis causis quod semper cō‑uenit. primo modo est in materia ꝯtingenti. sed scđo modo est in materia naturali. Ad quartum dicit ꝙ ista est in materia remota. sortes est al‑bedo. licet albedo possit inesse sorti ꝑm rem. nō tamen ꝑm predicatōnem. vt designatur in abstracto quia sic significatur cum precisione a subiecto. Ideo de ipo verificari nō potest ꝓpter repugnantiā quam habet cum ipo

Ad quintum dicit licet predicatum vere enuncietur negatiue de sub‑iecto. nō tñ ꝓpter hoc habꝫ ꝯuenientiā cū subiecto. sed magꝭ repugnātiā et causa ē. qꝛ dici de alio negatiue nō sumit abesse in alio sꝫ magꝭ a nō inesse

Lex et natura contrariarum talis est. ꝙ si vna est vera. reliqua est falsa et nō econuerso. Possunt em̄ ambe esse false. in materia cōtingenti. vt oīs hō est albus. nullus hō est albꝰ In naturali em̄ materia sp si vna est vera reliqua erit falsa. et ecōuerso. vt oīs hō est aīal. null⁹ hō est aīal. Et siłr in materia remota. vt omnis hō est asinus. null⁹ hō est asinus. Et in materia ꝯtingēti qñ accñs ē iseparabile vt oīs coruus ē niger nullus coruus est niger. Sed ille q̄ sunt de accidēte separabili pñt ambe esse false. vt omnis hō est albꝰ. nullus hō est albus.

Postq̄ autor determinauit de materia ꝓpositionū cuiꝰ cognitio valꝫ
ad cognoscendū leges ꝓpositionū oppositaꝝ. Hic ꝯñter ꝓsequit̄ de illis
legibꝫ ꝓpositionū oppositaꝝ. ꝛ q̄ꝛ ꝓpões ꝯtrarie p̄cedunt oēs alias ꝓpões
ſm ordinē superiꝰ positū eo ꝙ ꝯtrarie sunt ābe vl'es ꝛ hn̄t ꝑfectiorē quā
titatē alijs ꝓpōibꝫ oppositꝫ iō autor p̄us determinat de legibꝫ ꝯtrariaꝝ q̄
alijs. ¶ Sciendū est p̄mo ꝙ due ꝯtrarie nūq̄ pn̄t sil' eē ṽe in q̄cūq̄ mate-
ria. Cuiꝰ duplex ē rō. Una est q̄ꝛ in ꝯtrarijs vna ē vl'is affirmatiua deno
tans p̄dicatū ꝯuenire subiecto suo ꝓ q̄libet supposito. Et alia ē vl'is nega
tiua denotās p̄dicatū remoueri a q̄libet supposito subiecti. sꝫ ip̄ossibile est
idē p̄dicatū ꝯuenire cuilibet supposito subiecti ꝛ remoueri a q̄libet q̄ꝛ hoc
implicat ꝯtradictōem. Ideo due ꝯtrarie nō pn̄t sil' eē vere. Scd̄a rō ē q̄ꝛ
si due ꝯtrarie q̄ sunt ābe vl'es essent sil' vere. tūc cū ad veritatē vl'is sequit̄
veritas ꝑticularꝫ ꝑ legē subalternaꝝ sic due ꝯtrarie essent sil' ṽe cū ip̄is q̄
sunt due ꝑticulares ꝛ ꝑ ꝯñs ꝓpões oēs de quattuor angulis q̄ sunt ꝯtra-
dictorie essent sil' vere qd̄ ē ip̄ossibile. ḡ ꝯtrarie nō pn̄t sil' eē vere. ¶ Scien
dū scd̄o. ꝙ due ꝯtrarie bn̄ pn̄t sil' eē false in ꝯtingēti materia dūmodo acci
dens sit sep̄abile. Cuiꝰ rō ē q̄ꝛ in materia ꝯtingēti p̄dicatū p̄t ꝯuenire sub
iecto ꝓ aliquibꝫ suppositis eius ꝛ nō ꝓ alijs sicut album conuenit homini
pro aliquibus suppositis ꝛ pro alijs nō sed pro illa parte qua nō conuenit
subiecto vniuersalis affirmatiua falsificatur. ꝛ ea parte qua conuenit. vni
uersalis negatiua falsificat̄. ergo in tali materia ambe ꝯtrarie possunt sil'
esse false. Et dicit̄ notant̄ dūmodo accidens sit sep̄abile. q̄ꝛ si esset simpli-
citer insep̄abile affirmatiua sꝑ esset vera ꝛ negatiua falsa. ꝛ sic non possent
esse simul false. Sciendū tertio ꝙ due ꝯtrarie in materia naturali ꝛ re
mota nūq̄ pn̄t sil' eē false. Cuius ratio est. q̄ꝛ in ꝯtrarijs in materia natu
rali semꝑ vniuersalis affirmatiua est vera cum p̄dicatū ꝯueniat subiecto
ꝓ q̄libet supposito ꝛ vl'is negatiua falsa ē. ꝛ econuerso in materia remota.
vl'is affirmatiua sꝑ est falsa cū p̄dicatū sꝑ repugnet subiecto ꝛ negatiua ṽa
et sic ibi due ꝯtrarie nūq̄ pn̄t esse sil' false. Ex q̄bꝫ pꝫ ꝙ tres sunt ꝑtes in le
ge ꝯtrariaꝝ. Prima ē ꝙ ꝯtrarie nō pn̄t sil' eē vere. sꝫ in q̄libet materia re-
pugnant in veritate. Scd̄a ꝙ in materia ꝯtingēti ābe pn̄t simul esse false
et nō repūgnāt in falsitate. Tertia ꝙ ī materia naturali ꝛ remota nō pn̄t
simul esse false. Sciendū quarto ꝙ repugnātia in veritate ꝯuenit ꝯtrarijs
ratōne sue forme oppositōis. q̄ꝛ in quacūq̄ materia sint semꝑ ꝯuenit eis. ꝛ
iō ꝑtinet ad legē ip̄aꝝ. sꝫ repugnātia ī falsitate q̄nq̄ ꝯuenit ip̄is vt ī mate
ria naturali ꝛ remota q̄nq̄ ṽo nō vt ī materia ꝯtīgēti iō repugnātia ī falsi
tate ꝑtinet formal'r ad legē ip̄saꝝ ꝯ̄riaꝝ sꝫ tm̄ p̄mū mēbrū scꝫ repugnātia
ī veritate. Cōtra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic. lex ē institutio p̄cipiēs honestū
et ꝓhibens malum. sed in ꝯtrarijs nō est talis īstitutio nec in alijs oppōi-
bus. ergo nō ē lex ꝯtrariarum. Scd̄o sic. iste ꝯtrariantur. omnis homo
currit. nullus homo currit. ꝛ tamen possunt simul esse vere q̄ꝛ simul habēt
potentiam ad hoc ꝙ sint vere cum quelibet sit in potētia ad veritatem. er
go ꝯtrarie possunt simul esse vere. Tertio sic. omnis homo est totum in
quantitate ꝛ nullus homo est totum in quantitate sunt ꝯtrarie. ꝛ tamen
sunt sil' vere. ḡ ꝛc̄. Quarto sic. in ꝯtrarijs includunt̄ ꝯtradictorie. ḡ si
due ꝯtrarie sunt sil' false seq̄ret̄ ꝙ due ꝯ̄dictorie eēn̄t simul false. qd̄ est im-

possibile. Quinto sic. Iste ꝯtrarie sunt in materia naturali vel remota omne animal est homo. nullū animal est homo. ⁊ tamē sunt simul false. ergo in materia naturali vel remota ꝯtrarie possunt simul esse false.

Ad pͥmū dr̄ q̄ lex capit̄ dupl'r. Uno mō vt ē regula de rebꝫ humanis docēs modū bn̄ viuēdi sic nō capit̄ hic sicut ē lex nature vl' diuina vl' humana ⁊ hoc mō ē p̄cipiēs bonū ⁊ ꝓhibēs malū. ⁊ hoc mō nō repit̄ in ꝓpositōibꝫ oppositꝭ. Alio mō sumit̄ similitudinarie ⁊ trāsumptiue vt ē regula de mō repugnātie ꝓpōnū oppositaꝝ ⁊ solū isto mō hic capit̄ ⁊ ꝯuenit bn̄ ꝓpositōibꝫ ꝯtrarijs Ad scđm dr̄ q̄ hec ē duplex. ꝯtrarie pn̄t sil' eē veꝝ. q2 vl' ista determiātio sil' pt referri ad pn̄t ⁊ sic ē sensus q̄ ꝯtrarie hn̄t potentiā ad h̄ vt sint sil' v̄e ⁊ hoc mō ē veꝝ. Alio mō pt referri ad eē. sic ē sensus q̄ ꝯtrarie pn̄t sil' eē v̄e ⁊ sic ē falsū. ⁊ h̄ mō ponit̄ sil' in pn̄ti loco. Ad tertiū dr̄ q̄ si ī istis ꝓpōibꝫ ōis hō ē totū ī q̄titate. null⁹ hō ē totū ī quātitate si hō distribuit̄ tūc vna ē falsa ⁊ sunt ꝯtrarie. s3 si hō teneat̄ simpl'r ꝑ seipso sic nō sunt ꝯtrarie s3 sunt singl'ares ābe ita debet teneri hic hō v̄tute ꝑmonis ⁊ rōe illi⁹ attributi totū in quātitate Ad q̄rtū dr̄ q̄ ad falsitatē vl'is nō sequit̄ falsitas ꝑticularꝭ. iō nō op3 q̄ si due ꝯdictorie icludāt̄ ī ꝯtrarijs sil' falsis q̄ ꝓpter h̄ ꝯdictorie sint sil' false. Ad q̄ntū dr̄ q̄ l3 iste sint in materia naturali vl' remota ē tn̄ p̄dicatio indirecta. ⁊ hoc dictū ꝑus q̄ ꝯtrarie in illis materijs nō pn̄t sil' eē vere debet intelligi de p̄dicatōne directa. Et l3 ista animal est hō sit in materia naturali. nō tn̄ ista ōme aīal est hō. s3 est in materia remota. quia animal stat pro alijs animalibus ab homine quibus homo non potest conuenire.

Lex siue natura subcōtrariarū talis est q̄ si vna est falsa reliqua erit vera et ecōuerso. Possunt em̄ simul esse vere in materia contingenti et hoc quando accidens est sepabile. vt quidam homo est albus. quidam homo non est albus Unde lex subcontrariarū cōtrario modo se habet ad legem contrariarū Lex contradictoriarū talis est q̄ si vna est vera reliqua erit falsa et ecōuerso. In nulla em̄ materia ābe possunt esse simul vere vel simul false. vt omnis homo est animal. quidam homo nō est animal. et sic de alijs.

Postq̄3 autor superi⁹ determinauit de lege ꝯtrariaꝝ. hic ꝯn̄ter determinat de lege subcōtrariaꝝ in qua sunt plures ꝑtes. Prima ē q̄ due subcōtrarie in nulla materia pn̄t sil' eē false. ꝓbat̄ q2 si due subcōtrarie essent simul false sequeret̄ q̄ due ꝯtradictorie essent simul false. vt si iste due subcōtrarie q̄dam hō currit q̄dam hō nō currit sint simul false cum ad falsitatē particularis sequat̄ falsitas vniuersalis. vt ad falsitatem illius q̄dam hō nō currit sequit̄ falsitas illius nullus hō currit que est contradictoria prime. sc3 q̄dam homo currit. ergo due contradictorie erunt simul false q̄d ē

impossibile. ideo in subcõtrarijs oportet ꝙ si vna sit falsa ꝙ altera sit vera et nõ econuerso. ¶ Sciendũ ē pͥmo ꝙ due subcõtrarie in materia ꝯtingē ti dũmodo sit accidēs sepabile pñt sil' esse vere. Cuiꝰ ratio est. qꝛ in mate ria ꝯtingenti p̄dicatũ pt ꝯuenire subiecto ꝓ aliq̄ supposito eiꝰ ⁊ ꝓ aliq̄ nõ sed ꝓ supposito cui ꝯuenit verificaꝛ ꝑticularis affirmatiua. ⁊ cũ ad verita tem ꝑticularꝫ negatiue sufficit p̄dicatũ remoueri ꝓ vnico eiꝰ supposito. et ideo due subcõtrarie pñt sil' esse vere in materia ꝯtingēti. vt iste q̇dā hõ ē cecꝰ. q̇dam homo nõ est cecus. ¶ Sciendũ scd̃o ꝙ in materia naturali et remota due subcõtrarie nunq̄ꝫ pñt simul esse vere. Cuiꝰ ratio est. qꝛ ĩ ma teria naturali p̄dicatũ ꝯuenit cuilibet supposito subiecti. ideo negatiua sꝑ est falsa ⁊ affirmatiua ꝟa ⁊ ecõtra est in materia remota. qꝛ in ipa p̄dicatũ remoueꝛ a q̊libet supposito subiecti. ergo affirmatiua sꝑ est falsa ⁊ negati ua sꝑ vera. Ex q̊ patet ꝙ tres sunt ꝑtes in lege subcõtrariaꝝ. Prima est ꝙ nõ possunt simul esse false. Scd̃a ꝙ in materia ꝯtingenti pñt sil' esse vere. Tertia est ꝙ in materia naturali ⁊ remota nunq̄ꝫ possunt esse sil' vere. ⁊ sic sꝑ repugnāt in falsitate. ⁊ hoc ꝯuenit ipis ratõe sue forme oppositõis. ideo ꝑtinet formal'r ad legem ipaꝝ. sed quādoq̄ꝫ repugnāt in veritate ⁊ quan doq̄ꝫ nõ. ideo hoc ꝯuenit ipis gratie materie nec ꝑtinet formal'r ad legem vñ ptꝫ ꝙ lex subcõtrariaꝝ ꝯtrario mõ se hꝫ legi ꝯtrariaꝝ. Sciendũ tertio ꝙ due ꝯtradictorie in nulla materia pñt simul esse vere. Cuiꝰ ratio est. qꝛ in ꝯtradictorijs denotaꝛ idē inesse ⁊ nõ inesse eidē. qꝛ idē affirmaꝛ ⁊ negaꝛ de eodē. sed impossibile est idē inesse ⁊ nõ inesse eidē. qꝛ hoc est ꝯtra pͥmuꝫ pͥncipiũ oīm ꝯplexoꝝ de quo agit Aresto. quarto metaphi. ideo due ꝯtra dictorie nunq̄ꝫ pñt simul esse vere. sꝫ si vna ē vera reliqua ē falsa. ¶ Sciē dum q̄rto ꝙ due ꝯtradictorie in nulla materia pñt simul esse false. Cuius ratio est. qꝛ si pñt simul eē false tũc cũ vnũ ꝯtradictorioruꝫ sit ens ⁊ aliud nõ ens seq̄reꝛ ꝙ inter ens ⁊ nõ ens esset dare mediũ. sꝫ hoc est impossibile. qꝛ ens ꝯtinet oīa entia ⁊ oīne aliud ab ente dꝛ nõ ens. ideo due ꝯtradicto rie nunq̄ꝫ pñt simul esse false. sꝫ habēt repugnantiā in veritate ⁊ falsitate sil'. ⁊ hoc ꝑtinet formal'r ad legē ipsaꝝ. ⁊ sic patet ꝙ due ꝯtradictorie ma gis repugnāt q̄ꝫ due subcõtrarie qꝛ repugnāt in falsitate tm̄. Contra p̄dicta arguiꝛ pͥmo sic. due subcõtrarie pñt sil' esse false. qꝛ falsitas vl'is ꝓ uenit ex falsitate ꝑticularis. ergo si due ꝯtrarie pñt simul esse false due sub cõtrarie sunt simul false. Scd̃o sic. idē nõ p̄t inesse ⁊ nõ inesse eidē nec vere affirmari ⁊ negari de eodē. sed in subcõtrarijs sꝑ idem affirmaꝛ ⁊ ne gaꝛ da eodē. ergo in materia ꝯtingēti nõ pñt sil' esse vere. Tertio sic. iste sunt simul vere q̊dā ens est bonũ. q̊dā ens nõ est bonũ. ⁊ tñ sunt in ma teria naturali cũ bonũ sit ꝓprietas entis. ergo in materia naturali due sub cõtrarie pñt simul esse vere. Quarto sic. in morte sortis sortes hꝫ esse ⁊ nõ eē sil'. ergo due ꝯtradictorie pñt sil' eē vere. ꝓbaꝛ añs. qꝛ eē ⁊ nõ esse vel ꝯueniũt sorti in vno instāti vl' in diuersis. nõ in diuersis qꝛ sic esset tempꝰ mediũ inter esse ⁊ nõ eē. ergo in eodē instāti sortes hꝫ esse ⁊ nõ eē. Quin to sic si vnũ ꝯtradictorioꝝ est falsum. ergo alterũ ē falsum ⁊ sic ambo pñt simul esse falsa tenet ꝯña. qꝛ alteꝝ ē falsuꝫ vl' nõ alteꝝ ⁊ sic est neutꝝ falsuꝫ cum nõ alterum ⁊ neutrum eq̇pollent. ideo seq̄tur ꝙ neutrum est falsum. ergo ambo cõtradictoria erunt simul vera.

Tractatus primus

Ad p̄mũ dr̄ ꝙ ad falsitatē vl'is nō seq̄tur falsitas ꝑticularis sed tm̄ vni
us suoꝝ singulariũ. ⁊ lz veritas vni⁹ singularis sufficit ad veritatē ꝑticula
ris. tn̄ falsitas vni⁹ singularis nō sufficit ad falsitatē ꝑticularis. sz plus re
q̄ritur ad veritatē vl'is q̄ꝫ ꝑticularis. q2 vl'is ꝑ̄cat p̄dicatum inesse vl' nō
inesse ꝓ omnib9 suppositis ꝙ nō req̄ritur ad veritatē ꝑticularis: sed ecōuer
so plus requirit̄ ad falsitatem particularis q̄ꝫ vniuersalis. Ad scōm di
citur ꝙ licz idem nō potest simul inesse eidem in numero ⁊ nō inesse. tamē
idem bene potest inesse ⁊ nō inesse eidem in specie ꝓ diuersis suppositis. ⁊
sic verificantur subcōtrarie. Ad tertium dicit̄. ꝙ si bonũ capitur vt est
passio entis ⁊ vt ꝯuertitur cum ente illo modo sunt in materia naturali et
negatiua est falsa: sed si capiatur vt dicat bonitatem moris illo modo est
accidens respectu entis ⁊ sic iste sunt in materia ꝯtingenti. Ad quartũ
dicitur ꝙ in morte sortis ip̄e habet esse ⁊ nō esse in eodem instanti materi
aliter capto. tamē est diuersum formalit̄. q2 vt est finis preteriti habet in
eo esse. sed inquantũ est p̄ncipium futuri habz in eo nō esse. q2 em̄ nō est
idē istās formal'r. iō eē ⁊ nō eē nō debēt dici sil' ꝯuenire sorti nec optz ibi eē
temp⁹ intermediũ. Ad q̄ntũ dr̄ ꝙ q̄n̄qꝫ alteꝝ capit̄ indiffinite seu ꝑti
cularit̄ ꝓut tm̄ valet sicut vnũ vl' reliquũ. ⁊ sic bn̄ valz ꝓbatio ꝯn̄tis Alio
mō capit̄ relatiue vt ē relatiuũ diuersitat̄. ⁊ sic ꝯsequētia nō valet neqꝫ ꝓ
batio eius. q2 hoc modo capiēdo nō alteꝝ ⁊ neutꝝ nō equipollent.

Subalternaz

Lex siue natura subalternarũ talis est ꝙ si vl'is ē vera sua
ꝑticularis erit vera et nō ecōuerso. Pōt em̄ ꝑticularis eē ve
ra vniuersali existente falsa. Et si ꝑticularis est falsa sua vni
uersalis erit falsa et nō econuerso.

Postq̄ꝫ autor determinauit de lege ꝯtrariaꝝ subcōtrariaꝝ ⁊ ꝯ̄dictoria
rũ. hic ꝯn̄ter determinat de lege subalternaꝝ. Cui⁹ ratio ē q2 subalterne
nō repugnāt i veritate. q2 pn̄t sil' eē vere neqꝫ in falsitate q2 pn̄t sil' eē false.
neqꝫ in q̄litate iō repugnāt solũ in quātitate. Ideo inter oēs ꝓpositōes op
positas subalterne minus opponunt̄ ratōe cui⁹ autor determinat vltimo
de lege subalternaꝝ sic dicēs. Si vl'is est vera etiā ꝑticularis ⁊ nō ecōtra
¶ Sciendũ est p̄mo ꝙ ad veritatē vl'is seq̄tur veritas ꝑticularis scz sub
alterne. Cui⁹ due sunt cause. Prima est ꝙ si p̄dicatũ ꝓprie dicat̄ de q̄libet
supposito subiecti sicut dr̄ in vl'i etiā dr̄ de aliq̄ supposito ꝙ sufficit ad veri
tatem ꝑticular̄. Ideo ad veritatē vl'is sequit̄ veritas ꝑticular̄. Scd̄a est
ꝙ si vl'is esset vera sua ꝑticulari existēte falsa seq̄ret̄ ꝙ due contradictorie
essent sil' false ⁊ vere q2 si ista sit vera oīs hō currit. ⁊ ista sit falsa q̄dam hō
currit cũ sit subcōtraria isti⁹ q̄dā hō nō currit ip̄a ꝑ legē subcōtrariaꝝ erit
vera. sz hec q̄dā hō nō currit. ꝯtradicit p̄me scz om̄is hō currit q̄ ponebat̄
vera. g̃ due ꝯtradictorie erũt sil' vere etiā si illa sit vera oīs hō currit ꝑ legē
ꝯtrariaꝝ sua ꝯtraria erit falsa scz null⁹ hō currit sz illa ꝯtradicit ꝑticulari
scz q̄dā hō currit. ⁊ iō si ꝑticularis ponat̄ falsa ⁊ vl'is falsa due ꝯtradicto
rie eēnt false. qđ ē īpossibile. g̃ si vl'is sit v̄a sua ꝑticularis erit vera ¶ Sci
endũ scd̄o. ꝙ ad veritatē ꝑticularis nō seq̄tur veritas vl'is. Cui⁹ rō ē q2 in

materia ꝯtingenti p̄dicatū p̄t ꝯuenire alicui supposito subiecti ꝛ nō oībus
Ideo ꝑticularꝭ p̄t eē vera cū hoc sufficiat scȝ predicatū vere dici de subie-
cto ꝓ aliq̊ supposito. vl'i exn̄te falsa. Ideo q̄uis ad veritatē vl'is sequat̄ ve
ritas ꝑticularꝭ nō tn̄ ecōtra. ¶ Sciēdū tertio. ꝙ ad falsitatē ꝑticularꝭ seq̄
tur falsitas vl'is qꝛ si p̄dicatū nō verificat̄ de aliq̊ supposito subiecti nō ve
rificabit̄ de q̄libet supposito qđ req̄rit̄ ad veritatē vl'is. ḡ si ꝑticularꝭ ē fal-
sa vl'is erit falsa lȝ nō ecōuerso. etiā si ꝑticularis ponat̄ falsa. ꝛ nō vl'is seq̄-
ret̄ ꝙ due ꝯtradictorie sil' essent false ꝛ vere qđ ꝓbat̄ eodē modo q̊ supra.
¶ Sciendū q̄rto ꝙ ad falsitatē vl'is nō sequit̄ falsitas sue ꝑticularꝭ. Cuiꝰ
rō est qꝛ ad falsitatē vl'is sufficit p̄dicatū false dici de aliq̊ supposito subie-
cti sȝ ad falsitatē ꝑticularꝭ requirit̄ p̄dicatū false dici de oīni supposito sub
iecti sȝ si dicat̄ false de vno. nō opȝ ꝙ false dicat̄ de omnibꝫ. Ideo ad falsi
tatem vl'is nō sequit̄ falsitas ꝑticularis ꝛ hoc est in materia ꝯtingēti. qꝛ in
materia naturali vel remota sꝑ si vl'is est falsa ꝛ ꝑticularis erit falsa. Ex p̄
dictis colligit̄ ꝙ ad veritatē vl'is affirmatiue req̄ritur ꝙ p̄dicatū insit sub
iecto ꝓ omni supposito eiꝰ. ꝛ ad falsitatē sufficit ꝙ remoueat̄ ab eo ꝓ vnico
supposito subiecti. Sed ad veritatē ꝑticularis vel indiffinite sufficit p̄di-
catum verificari de subiecto pro vnico eius supposito sed ad falsitatem eiꝰ
oportet predicatum remoueri de subiecto pro quolibet supposito. Sed
ad veritatem singularis requirit̄ ꝙ p̄dicatum verificetur de subiecto pro
vnico eius supposito determinato. Sed ad falsitatē eius sufficit ꝙ remo-
ueatur ab eodem. Ex p̄dictis ptȝ ꝙ due subalterne nō repugnant in ve-
ritate neqȝ in falsitate cum possunt esse vere vel false nec in qualitate ꝛ iō
dictum est prius ꝙ repugnant in quantitate tantū. Contra p̄dicta
arguitur primo sic. Ad positōem vniuersalis nō sequit̄ positio particula
ris qꝛ ad positōnem animalis nō sequitur positio hominis. Ergo ad ve-
ritatem vniuersalis nō sequitur veritas particularis. Scđo sic. Ad ve-
ritatem huius q̇dam homo est animal. sequit̄ veritas istius oīs homo est
aīal. similit̄ q̇dam sol lucet. ergo oīs sol lucet. ergo ad veritatē ꝑticularis
seq̄tur veritas vl'is. Tertio sic. nō sequit̄ oē aīal p̄ter sortez currit. ḡ qđ-
dam aīal p̄ter sortez currit. ergo ad ꝟitatē vl'is nō seq̄tur ꝟitas ꝑticularꝭ
Quarto sic. in bona ꝯn̄a ꝯsequēs includit̄ in an̄cedente. sed in falsitate
particularꝭ non includit̄ falsitas vl'is. qꝛ in ꝑticulari nō includit̄ sua vl'is.
ergo ad falsitatē ꝑticularis nō sequit̄ falsitas vniuersalis. Quinto sic.
vbicūqȝ subiectū tenet̄ ꝓ eq̄multꝭ suppositis et est idē p̄dicatū ibi eadē est
causa veritatis et falsitatis. sed in vniuersali et particulari ibi subiectum
tenetur pro equemultis suppositis. aliter nō essent opposite. ergo habent
eandem causam veritatis ꝛ falsitatis quare ad falsitatem vniuersalis se-
quitur falsitas particularis. Ad primum dicitur. ꝙ ad positōnem vni-
uersalis incōplexi quod est superius alicuius inferioris nō sequitur positō
sui ꝑticularis. sed ad positōnem vniuersalis complexi quod est vniuersa-
lis propositio sequitur positio sue particularis. ꝛ de ista vniuersali ꝛ par-
ticulari est hic ad propositum. Ad scđm dicitur ꝙ licet in illis propo-
sitionibus sequat̄ ad particularē vniuersalis sua. hoc tamē est gratie ma
terie. quia nō sequit̄ in omnibus. vnde due p̄me sunt in materia naturali
in qua vniuersalis ꝛ ꝑticularis equipollent quo ad veritatē. ꝛ in alijs est

vnū solū suppositū subiecti. quare si ꝑticularis est vera ⁊ vl'is etiā est vera Ad tertiū dr̄ ꝙ male capit̄ ꝑticular̄ illi⁹ vl'is. q̄r exclusio non p̄t addi termino accepto in ꝑticulari. sed soli termino vl'r capto. sed sic debet fieri ꝑticularis. aliqđ aīal aliud a sorte currit. ⁊ bn̄ seq̄tur ad suā vl'em. Ad quartū dr̄ ꝙ lꝫ in falsitate ꝑticularis nō formal'r includat̄ falsitas vl'is. tn̄ bene virtual'r. q̄r in hoc ꝙ p̄dicatū false dr̄ de subiecto ꝓ quolibet supposito eius includit̄ ꝙ false dr̄ ꝓ aliq̄ qđ sufficit ad falsitatē eius vl'is Ad quintū dr̄ ꝙ lꝫ in vl'i ⁊ ꝑticulari p̄dicatū de eq̄multis supposit̄ subiecti dicatur. nō tn̄ eodē mō. q̄r subiectū in vl'i distribuit̄ ꝓ oībus suis suppositis in actu. sed in ꝑticulari solū tenet̄ ꝓ oīb⁹ suppositis subiecti in aptitudine non actu. actu vero pro vno.

Itē ꝓpositōnū ꝑticipantiū vtroq̄ꝫ termino ordine ecōuerso triplex ē cōuersio. s. simplex ꝑ accn̄s et ꝑ cōtrapositōem.

Postq̄ꝫ autor determinauit de oppositōe ꝓpositionū q̄ est passio ꝓpositionū vtroq̄ꝫ termino ꝑticipantiū eodē ordine Hic ꝯsequent̄ determinat de ꝯuersione que est passio ꝓpositionū vtroq̄ꝫ termino ꝑticipantiū ordine ecōuerso. ⁊ q̄r ꝯuersio dr̄ analogice de suis speciebus. ideo autor nō diffinit illam in cōi. sed solū diuidit eam. ⁊ postea diffinit eam in suis speciebus que diffinitōes dant̄ de ꝯuersione in ꝑticulari ⁊ nō in cōi. ¶ Sciendū p̄mo ꝙ conuersio capit̄ dupl'r. Uno mō ꝓ quacūq̄ꝫ mutatōe vni⁹ rei in aliā sicut cōuersio de bono in malū ⁊ aque in vinū. ⁊ sic dr̄ tam de ꝯuersione rerū q̄ꝫ ꝓpositōnū q̄ꝫ etiā ꝯsequentiaꝝ. Alio mō capit̄ specialit̄ soluꝫ ꝓ ꝯuersione ꝓpositōnis vni⁹ in aliā que est passio ꝓpositionū que ꝯuertunt̄ ⁊ sic hic capitur ⁊ nō p̄mo mō. ¶ Sciendū scđo ꝙ ꝯuersio adhuc tripl'r ꝯsideratur vno mō cōiter ꝓ omni mutatōe vnius ꝓpositōis in aliam ⁊ sic ꝯtinet conuersionē in terminis ⁊ ꝯuersionē in oppositā qualitatē que ꝯuenit oīb⁹ de contingēti ad vtrūlibet vt dicēdo. sortē currere est ꝯtingēs. sorteꝫ currere nō est ꝯtingēs. de qua agit Aresto. in p̄mo prioꝝ. Scđo modo capit̄ conuersio minus cōiter ꝓut est mutatio subiecti in p̄dicatū ⁊ econtra. siue sit in bona ꝯsequētia siue nō vni⁹ ꝓpositionis in aliā. Tertio capit̄ proprie ꝓ mutatōe p̄dicati in subiectū ⁊ econtra in bona ꝯsequētia vni⁹ propositionis ad aliā. Nō tn̄ mutatio situs terminoꝝ ꝓpositōnis cū bona ꝯsequentia vni⁹ ꝓpositōis ad aliam hic vocat̄ ꝯuersio ⁊ dr̄ debita ⁊ proprie dicta ¶ Sciendū tertio ꝙ ꝯuersio sic diffinit̄. Conuersio est propositionū cathegoricaꝝ vtroq̄ꝫ termino ꝑticipantiū ordine ecōuerso vni⁹ ad aliā formalis consequētia. In qua diffinitione ponit̄ formalis ꝯsequētia loco generis. Consequētia em̄ superi⁹ est ad ꝯuersionē ⁊ ad alias ꝯsequentias simplices. Un̄ ꝯsequētia formalis est q̄ tenet in oīb⁹ terminis ꝯsimili forma arguendi retēta. Deinde ponit̄ ꝓpositionū vtroq̄ꝫ termino ꝑticipātiū ad differentiā ꝓpositionū q̄ nō sunt vtroq̄ꝫ termino ꝑticipātes sicut fit in enthimemate vel in exemplo Et dr̄ ordine econuerso ad differentiā ꝓpositōnū eodē ordine ꝑticipantiū sicut est ꝯsequētia inter subalternas ⁊ eq̄pollentes. Ex q̄b⁹ patꝫ ꝙ in qualibet ꝯuersione cū sit ꝯsequētia due req̄runtur ꝓpositiones ⁊ p̄ma dr̄ ꝯuersa scđe ⁊ antecedēs respectu alterius. secunda

vero dr̄ ꝯuertens ⁊ ꝯsequens in ordine ad p̄mam. Sciendū quarto ꝙ pro=
positionū triplex est ꝯuersio. scȝ simplex ꝑ accidens ⁊ ꝑ ꝯtrapositōeȝ Cu=
ius diuisionis sic habet̄ sufficientia. q̄ꝛ omnis ꝯuersio est ꝯsequentia vni⁹
ꝓpositōnis ad aliam cū mutatōne terminoꝝ. vel ergo ille ꝓpositōes habēt
ꝯtrariam positōem sic ꝙ in vna ꝓpositōe ponant̄ termini finiti ⁊ in alia ter
mini infiniti ⁊ sic est ꝯuersio ꝑ ꝯtrapositōem. vel habent similem positōeȝ
sic ꝙ in vtraqȝ termini teneant̄ eodem modo. ⁊ hoc dupliciť. q̄ꝛ vł vna im
mediate ⁊ ꝯuertibiliť sequit̄ ad aliam ⁊ sic est ꝯuersio simplex. vel vna se=
quitur nō ꝯuertibiliť ad aliam ⁊ nō nisi ex ꝯsequenti: ⁊ sic est ꝯuersio ꝑ ac
cidens in qua ꝯuertens nō sequit̄ immediate ad ꝯuersam. sȝ ꝑ alteram. scȝ
ratōe vnius ꝓpositōnis q̄ p̄mo sequit̄ ad ꝯuersam ad quam sequitur sua
ꝯuertens vt patebit inferius. Contra p̄dicta arguitur p̄mo sic. Con=
uersio dicit̄ mutatio p̄dicati ad subiectum. sed p̄dicatum cum habeat ra=
tionem forme nō potest mutari in subiectum quod habet ratōem materie
nec econtra. ergo ꝯuersio nō est possibilis. Secūdo sic. Cōuersio ē mu
tatio sit⁹ terminoꝝ ꝓpositōis. ergo debet dici passio terminoꝝ ⁊ nō ꝓposi=
tionū. Tertio sic. Cōuersio nō est aliqua argumētatio cum in ip̄a nullum
sit medium. ergo ꝯuersio nō est ꝯsequentia formalis. Quarto sic. ho=
mo ⁊ risibile ꝯuertunt̄ ⁊ tamē nō ꝯuertunt̄ ꝑ aliquam speciem ꝯuersionis
ergo hic male ponunt̄ tres spēs ꝯuersionis Quinto sic Arestoteles suffi
cienter enumerans species ꝯuersionis nō ponit ꝯuersionem ꝑ ꝯtrapositio
nem. ergo male hic enumeratur. Ad p̄mum dicit̄ ꝙ ꝯuersio est possibi=
lis cum omnes sue cause sint possibiles. ⁊ licȝ p̄dicatum formaliť captum
sub ista intentōne p̄dicati nō potest mutari in subiectum. tamē p̄dicatuȝ
quantum ad id quod est bene conuertitur in subiectum ⁊ econtra Ad
scōm dicit̄ ꝙ ꝯuersio considerata quo ad id a quo nomē imponit̄ est bene
passio terminoꝝ. Dicit̄ em̄ conuersio quasi simul versio subiecti in p̄dica=
tum. sed quantum ad id cui nomē imponit̄ dicitur passio ꝓpositionū. ⁊ eti=
am mutatio terminoꝝ nō conuenit terminis absolute sed vt sunt in ꝓposi=
tione. ⁊ ideo ꝯuersio est passio ꝓpositionū ex ꝯsequēti ꝯueniens ꝓpositioni
bus gratia terminoꝝ. Ad tertiū dicit̄ ꝙ licet ꝯuersio nō sit argumētatō
ꝓpter hoc tamē nō sequit̄ ꝙ nō sit ꝯsequētia formalis. q̄ꝛ ꝯsequētia est q̊d=
dam superi⁹ ad argumētatōeȝ ⁊ ad ꝯsequētias simplices cuiusmodi est
ꝯuersio. Ad quartū dr̄ ꝙ licȝ hō ⁊ risibile habeāt ꝯuertibilitatē inter se
nō tamē ꝯuersionem. Cōuersio em̄ ⁊ ꝯuertibilitas ⁊ ꝯuertentia sic diffe=
runt. q̄ꝛ ꝯuertibilitas est passio terminoꝝ qui de seinuicem verificant̄ cō=
uertibiliter. Et conuersio est passio ꝓpositionum. sed conuertentia est pas=
sio relatiuorum que ad se inuicem referuntur. vt pater ⁊ filius. Ad quin=
tum dicitur ꝙ Aristo. solū ꝯsiderauit ꝯuersionē vt per ip̄am fit reductio
syllogismoꝝ imꝑfectorum ad ꝑfectos ⁊ ꝯuersio per ꝯtrapositōnem ad h̄
nō deseruit q̄ꝛ in ip̄a nō manent idem termini qui debent manere in redu=
ctione syllogismoꝝ imꝑfectoꝝ ad perfectos. ideo nō enumerat̄ ab aristo=
tele Sed petr⁹ hyspan⁹ ꝯsiderat ꝯuersionē vt est passio ꝓpositōnū. sed cō
uersio ꝑ ꝯtrapositōem ē passio ꝓpositionū. ideo ip̄aȝ enumerauit īter spēs
ꝯuersionis. vnde ꝯuenit etiā ꝙ iste autor determinat de ꝯuersione in p̄mo
tractatu. sȝ aristo determinat de ꝯuersione in libro de syllogismo.

Tractatus primus

Conuersio simplex est quando de subiecto fit predicatuz et de predicato subiectum manente eadem qualitate et quantitate propositõnis. Et hoc modo conuertitur vniuersalis negatiua in se. et particularis affirmatiua in se. vt nullus homo est lapis. ergo nullus lapis est homo. aliquis homo ẽ animal. ergo aliquod animal est homo.

Postꝙ autor posuit diuisionẽ ꝯuersionis Hic ꝯseqũenter determinat de membris eius. Et q2 in ꝯuersione simplici ⁊ per accidens manẽt idez termini ſm rem ⁊ vocem simul. ⁊ in ꝯuersione per ꝯtrapositõnem manẽt idem termini solum ſm vocem ⁊ variant̃ ſm significatõnem. ideo prius determinat̃ de conuersione simplici ⁊ per accidens ꝙ de alia. Et quia in conuersione simplici est simplex mutatio situs terminorum ⁊ nõ mutatur quantitas nec qualitas propositõnis. ⁊ in ꝯuersione per accidens est mutatio quantitatis cum mutatõne situs terminoꝝ. ideo prius agit de ꝯuersione simplici ꝙ de ꝯuersione per accidẽs. ¶ Sciendum est ṗmo ꝙ ꝯuersio simplex est mutatio predicati in subiectum ⁊ econtra manente eadem qualitate ⁊ quantitate. in qua diffinitõne ponitur mutatio loco generis. Deinde ponit̃ p̄dicati in subiectum ad differentiã ꝯuersionis per cõtrapositõnem vbi nõ mutat̃ simpliciter p̄dicatum in subiectum. sed mutantur termini finiti in terminos infinitos ⁊ sic variant̃ ſm significata. Deinde ponit̃ manẽte eadem qualitate ⁊ quãtitate ad differentiam cõuersionis per accidens vbi est mutatio quãtitatis ꝓpõnis. Nõ tñ est intelligenduz ꝙ hic maneat eadẽ q̄litas ⁊ quãtitas in numero cũ ꝯuertẽs ⁊ ꝯuersa differant numero. sz manẽt eadẽ qualitas ⁊ quãtitas in specie. ¶ Sciendum scd̃o ꝙ ista ꝯuersio d̃r simplex duplici de cã. Prima ẽ q2 ibi ẽ mutatio simplex p̄dicati in subiectũ ⁊ ecõtra sine aliqua mutatõe qualitatꝫ ⁊ quãtitatis. Sed in ꝯuersione ꝑ accidens ⁊ ꝑ ꝯtrapositõem nõ est simplex mutatio terminoꝝ cũ in ꝯuersione ꝑ accidens mutet̃ quantitas. In ꝯuersione aũt per ꝯtrapositõnem mutantur termini finiti in terminos infinitos. Secũda causa est q2 in hac ꝯuersione ꝓpositio ꝑ se ṗmo ⁊ ſm se totam conuertitur ⁊ nõ gratia ꝑtis sicut in ꝯuersione ꝑ accidens vbi vniuersalis ſm se totam nõ ꝯuertit̃ sed ſm suam ꝑticularem. Et inde est ꝙ in ista conuersione vna ꝓpositio ꝯuertitur simplr̃ in aliam. ⁊ ideo in ꝯuersione simplici est ꝯsequentia ꝯuertibilis. quia sicut conuertẽs sequitur ad ꝯuersam. ita econtra conuersa ad conuertẽtem. quod nõ fit in ꝯuersione ꝑ accidẽs. vnde licz ꝑticularis conuertẽs sequat̃ ad vniuersalẽ. nõ tamẽ ecõtra. vt licz bñ sequat̃. omnis homo est aĩal. ergo quoddã aĩal est homo. nõ tamẽ ecõtra. ¶ Sciendũ tertio ꝙ ſm ꝯuersionẽ simplicẽ ꝯuertit̃ ꝑticularis affirmatiua ⁊ vl̃is negatiua. q2 bñ sequit̃ quidam homo est aĩal. ergo quoddam aĩal est homo. ⁊ est ibi mutatio p̄dicati in subiectũ ⁊ ecõtra. g̊ ẽ bona ꝯuersio. añs ꝓbat̃. q2 si ista sit vera. q̄dã hõ ẽ aĩal opz ꝙ aliquid idẽ sit hõ et aĩal. ⁊ tũc sumat̃ illud idẽ qđ ẽ hõ ⁊ aĩal ⁊ vocetur sortes. ⁊ tũc arguat̃ ꝑ syllogismũ expositoriũ. i. ex terminis singularibꝫ factum. sortes est homo ⁊

nõ sequaꝛ. nullus hõ est lapis. ergo quidã lapis nõ est hõ. ꝯtradictoꝛiũ ꝯsequẽtis stabit vere cum antecedẽte. scʒ omnis lapis est homo. sed ad ipsam sequiꝛ quidam homo est lapis ꝑ ꝯuersionem ꝑ accidens. ergo ꝯtradictoꝛie stabunt simul in veritate quod est impossibile. Et simil'r posset probari ꝯuersio ꝑ accidens vl'is affirmatiue. ¶ Sciendũ quarto. ꝙ vt supponitur in hac vltima ꝓbatõne in omni mala consequentia oppositum consequentis potest stare in veritate cum antecedẽte. Cuius ratio est. quia in omni mala consequentia antecedẽs potest esse. verum ꝯsequẽte existente falso. Et ideo oppositum ꝯsequẽtis eius potest stare in veritate cum antecedente. Unde cum ꝯsequẽtia nõ diciꝛ mala nisi qꝛ ꝯsequens eius nõ includitur in antecedẽte. sed potest esse falsum antecedente existente vero. Ideo suum oppositũ p̃t esse verum cum añcedẽte talis ꝯsequẽtie Et ecõtra in bona ꝯsequẽtia ex vero nunq̃ꝫ sequiꝛ falsum licʒ ex falso aliquãdo sequaꝛ verum. Ex q̃bus ptʒ ꝙ vniuersalis affirmatiua ⁊ vl'is negatiua bñ ꝯuertuntur per accidens. sed nulla ꝑticularis potest ꝯuerti per accidens. quia sic ꝯuerteretꝛ in vniuersalem sed ad ꝑticularem nunq̃ꝫ sequiꝛ formaliter ꝓpositio vniuersalis. Ideo ꝑticularis nõ conuertiꝛ per accidẽs. Cõtra p̃dicta arguiꝛ p̃mo sic. Qualitas rei sequiꝛ quantitateʒ eius. ergo mutata quantitate mutatur qualitas. ergo in ꝯuersione per accidẽs nõ manet eadem qualitas quãtitate mutata. Scd̃o sic. Non sequiꝛ om̃is homo videt lapidem. ergo quidam lapis videt hominem. ergo vniuersalis affirmatiua nõ bene conuertitur per accidens. Tertio sic. Non sequitur. omnis homo est mortuus. ergo quoddam mortuum est homo. cũ antecedens posset esse verum ꝯsequente existente falso. ergo vniuersalis affirmatiua nõ bene conuertitur ꝑ accidẽs. Quarto sic. Non sequiꝛ. nullus homo est mulier. ergo quedam mulier nõ est homo. ergo vniuersalis negatiua nõ conuertiꝛ per accidens Quinto sic. Non sequitur. nullum animal preter hominem est rationale. ergo quoddam ratõnale nõ est animal p̃ter hominem. ergo vniuersalis negatiua nõ debite ꝯuertiꝛ ꝑ accñs

Ad primum diciꝛ. ꝙ mutata quãtitate mutatur qualitas ꝺm numerum. quia qualitas sequitur quantitatẽ in esse numerali. sed mutata quãtitate in specie nõ oportet mutari qualitatẽ in specie. quia ꝺm suum eẽ specificum nõ sequiꝛ quantitatẽ. ⁊ de ista mutatõne est ad ꝓpositum. Ad scd̃m diciꝛ. ꝙ illa nõ bene ꝯuertiꝛ. omnis homo videt lapidem. sed debet sic ꝯuerti. ergo quoddam videns lapidem est homo Unde in omni bona ꝯuersione totum id quod ponitur a ꝑte p̃dicati in vna debet poni in alia a ꝑte subiecti. Ad tertium diciꝛ ꝙ illa nõ bene ꝯuertiꝛ. quia in ista. oĩs homo est mortuus. homo supponit ꝓ p̃sentibus ⁊ p̃teritis simul ratõne illius ꝑticipij p̃teriti tp̃is mortuus ⁊ in alia ꝓ p̃sentibus solum. qꝛ nõ ampliatur sed debet sic ꝯuerti. omnis homo est mortuus. ergo quoddã mortuum est vel fuit homo. Unde tenẽdum est ꝓ regula ꝙ termini ꝯuertentis ⁊ ꝯuerse debent teneri eque ample ⁊ eque stricte scʒ ꝓ eq̃multis suppositis. aliter ille nõ essent ꝑticipãtes vtroq̃ꝫ termino ideo ista sic ꝯuertitur. Omnis homo est generãdus. ergo quoddam generandum erit homo. ⁊ debet poni verbum futuri tp̃is. vt homo stet in scd̃a pro futuris sicut in p̃ma. Ad quartum dicitur. ꝙ illa nõ bene ꝯuertitur. sed debet sic ꝯuerti.

Tractatus primus

nullus hõ est mulier. ergo q̃dam mulier nõ est hõ masculus ⁊ ponitur ibi
masculus vt hõ stet in scd̃a ꝑ viris sicut in p̃ma. Ad quintũ dicit̃ ꝙ illa
male ꝯuertit̃. sꝫ debet sic ꝯuerti. nullum aĩal p̃ter hoĩem est ratõnale. er-
go quoddã rõnale nõ est aĩal. aliud ab hoĩe resoluendo p̃ter in aliud ⁊ ab
et sic de exceptiuis que habẽt speciales modos ꝯuersionis. vt videtur in
ꝑuis logicalibus quõ specialr̃ in speciali ꝯuertuntur.

Cõuersio ꝑ cõtrapositõem est qñ de subiecto fit p̃dicatuꝫ
et de p̃dicato subiectum manẽte eadẽ qualitate et quantitate
sꝫ mutatis terminis finitis in terminos ĩfinitos. Et hoc mo-
do cõuertitur vniuersalis affirmatiua in se. ⁊ ꝑticularis nega-
tiua in se. vt oĩs hõ est aĩal. ergo omne nõ aĩal est nõ hõ. Vñ
ꝟ9. Feci simplr̃ cõuertit̃ eua ꝑ acci. Asto ꝑ cõtra sic fit con-
uersio tota. Asserit a negat e sunt vniuersaliter ambe. Asserit
i negat o sunt particulariter ambe Ecce tibi sim armigeros
ac arma bono con. Et notandum ꝙ illud signum quod est
in subiecto ꝓpositõnis q̃ debet ꝯuerti qõcũqꝫ sit illd̃ debꝫ po-
ni supra totũ p̃dicatũ ⁊ reducere ipm̃ ad subiectũ. Et propte-
rea eadẽ ẽ ꝯuersio in ꝑticularibus indiffinitis et singularib⁹.

Postq̃ autor deter. de ꝯuersione simplici ⁊ ꝑ accñs vbi mutant̃ termi-
ni s̃m sitũ solũ. Hic ꝯñr determinat de ꝯuersion ꝑ ꝯtrapositõeꝫ vbi mu-
tãtur termini finiti s̃m sitũ ⁊ s̃catã sil̃r ipaꝫ p̃mo sic diffiniẽs. Cõuersio ꝑ
ꝯpõeꝫ ẽ mutatio p̃dicati in subiectũ ⁊ ecõtra. manẽte eadẽ q̃litate ⁊ quã-
titate. sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos. Cuius diffini-
tionis similis est explicatio. sicut p̃cedentium. nisi in hoc ꝙ ponit̃ mutatis
terminis finitis in terminos infinitos. ad differentiam ꝯuersionis simpli-
cis. ⁊ per accidens. ¶ Sciendum est primo ꝙ terminus finitus ⁊ infini-
tus ꝯtradicunt ideo dicuntur habere ꝯtrariam positõnem ⁊ nõ similem
et q̃ in ista ꝯuersione. termini finiti mutant̃ i terminos infinitos habẽtes
ꝯtrariã positõem terminis finitis. iõ talis ꝯuersio d̃r ꝑ ꝯtrapositõeꝫ. Vñ
q̃ termin⁹ finit⁹ ⁊ infinit⁹ ꝯdicũt vt dictũ ẽ. Et quãto vnũ ꝯdictoriuꝫ
ẽ magꝫ cõe ⁊ de pluribꝫ p̃dicat̃. tãto suũ ꝯdictoriuꝫ ẽ min⁹ cõe ⁊ de pauci-
oribꝫ d̃r. Iõ quãto termin⁹ finit⁹ ẽ generalior ⁊ cõior tãto termin⁹ ĩfinit⁹
ẽ specialior. vt pꝫ ꝑ exẽpla. Aĩal eñi ẽ ꝯmuni⁹ q̃ꝫ hõ sꝫ ecõuerso. nõ hõ est
cõmuni⁹ q̃ꝫ nõ aĩal q̃ d̃r de oĩbꝫ aliꝭ ab aĩali. ⁊ cũ h̃ d̃r de aliꝭ aĩalibꝫ ab
hoĩe. sꝫ nõ aĩal solũ d̃r de aliꝭ ab aĩali ¶ Sciẽdũ ẽ scd̃o. ꝙ ꝑ istã ꝯuersionẽ
debite ꝯuertit̃ vl̃is affirmatiua i vl̃eꝫ affirmatiuã. Probat̃ q̃ hec ẽ bona cõ-
sequẽtia ⁊ cõuersio ꝑ ꝯtrapositõem. vt oĩs hõ ẽ aĩal. ergo omne nõ ani-
mal est nõ homo. ⁊ sic vniuersalis affirmatiua bñ ꝯuertit̃ ꝑ ꝯtrapositõeꝫ

añs ptz. q2 bñ sequitur oĩs hõ est aĩal. ğ oĩs homo non est non aĩal. q2 aĩal et non aĩal ꝯtradicũt. et vltra bene sequit̃ oĩs homo non est non aĩal. ergo om̃e nõ aĩal non est homo ꝑ ꝯuersionẽ simplicis vl'is negatiue. Et vltra bñ sequit̃. oẽ non aĩal non est homo. ğ oẽ nõ aĩal est nõ hõ. q2 hõ et non hõ ꝯtradicunt. Jdeo de quo negatur homo. de illo verificatur nõ hõ. ergo de primo ad vltimũ bene sequitur. oĩs homo est aĩal. ergo om̃e nõ aĩal est non homo. Aliter etiã pt ꝓbari. q2 sicut aĩal est superius ad hoĩem. ita nõhõ ad nõ aĩal rõne infinitationis sicut ṗus dictum est. ergo sicut aĩal verificat̃ de hoĩe. ita nõhõ de non aĩali. ¶ Sciendũ tertio ꝙ ꝑticularis negatiua bñ ꝯuertitur ꝑ ꝯtrapositiõem. ꝓbatur. q2 bene seq̃tur quidã hõ non est lapis ergo quidam nõ lapis nõ est nõhomo. ergo ibi est debita ꝯuersio Añs ptz q2 bene sequit̃. quidã hõ non est lapis. ğ quidã hõ est non lapis. q2 lapis et non lapis ꝯtradicũt. Et vltra bene sequitur. quidã hõ nõ est lapis, ergo quidã non lapis est homo ꝑ ꝯuersionẽ simplicem ꝑticularis affirmatiue. Et vltra quidã non lapis est homo. ergo q̇dam nõ lapis non est nõhõ. q2 homo et nõ homo ꝯtradicũt. ergo de ṗmo ad vltimũ bene sequit̃. q̇daʒ homo non est lapis. ergo quidã non lapis non est nõhomo. Et sic ꝑticularis negatiua bñ ꝯuertit̃ ꝑ ꝯtrapositiõem. nõ tñ simpl'r vel ꝑ accñs. q2 argueret̃ a non distributo ad distributũ ex ꝑte subiecti ṗme qȓ in ṗma nõ distribueret̃ cũ sit subiectũ ꝓpõnis ꝑticularis et tñ in scd̃a distribueret̃ cũ sit subiectum ꝓpõis negatiue qȓ sp̃ distribuit̃ ¶ Sciendum quarto ꝙ circa ꝯuersiones ṗdictas autor ponit in textu duo notabilia. Primũ est ꝙ signum positum cũ subiecto ꝓpõnis ꝯuerse debet poni supra ṗdicatũ eius. et illud aggregatum debet poni in subiecto ꝯuertentis. Et huius rõ est q2 signũ non est subiectum nec ꝑs eius sed est dispositio subiecti inq̃tum subiectũ iõ nunq̃ debet poni ad ṗdicatũ. sed sp̃ ad subiectũ. Et hoc intelligẽdum est in ꝯuersione simplici et per ꝯtrapositionẽ. vbi manet eadẽ qualitas. et q̃ntitas et signũ. ꝛ non intelliget̃ de ꝯuersione ꝑ accñs vbi mutatur q̃titas et ꝑ ꝯñs signũ. Scd̃m notabile ꝙ eadem est ꝯuersio ꝑticularis. indiffinite et singularis. Ratio est q2 sicut singularis ꝓ vno supposito verificatur. ita etiam ꝑticularis et indiffinita. Jdeo de ipis idem est iudicium q̃tum ad ꝯuersionem. Vñ ex oĩb9 ṗdictis ptz ꝙ vl'is affirmatiua ꝯuertit̃ ꝑ accñs et ꝑ ꝯtrapositõnem simul. et vl'is negatiua simpl'r. et etiam per accidens sed particularis affirmatiuam simpliciter ꝛ particularis negatiua solum per ꝯtrapositiõem. vt ptz in his versib9. Feci simpl'r ʒ vertit̃ eua per acci. Asto ꝑ ꝯtra. sic fit ꝯuersio tota. Qui sic intelligunt̃. Feci. i. vl'is negatiua designata ꝑ e. et ꝑticularis affirmatiua designata ꝑ i. ꝯuertunt̃ simpliciter. Eua. i. vl'is negatiua designata ꝑ e. ꝛ vl'is affirmatiua designata ꝑ a. ꝯuertunt̃ ꝑ accñs. Asto. i. vl'is affirmatiua designata per ꝑ a. ꝛ ꝑticularis negatiua designata ꝑ o. ꝯuertunt̃ ꝑ ꝯtrapositõem. Et per hoc habẽtur oẽs ꝯuersiones Cõtra ṗdicta arguit̃ ṗmo sic. Termini finiti ꝛ termini infiniti non sunt ĳdẽ termini. ergo in ꝯuersione ꝑ ꝯtrapõeʒ non remanent ĳdem termini. ğ ibi non fit de subiecto ṗdicatum ꝛ econtra Scd̃o sic. sicut se habet hõ ad aĩal. ita nõhõ ad non aĩal. q2 sicut se habet affirmatio ad affirmatõem. ita negatio ad negatiõem. sed homo non pt vl'r dici de aĩali. ergo nonhomo non ṗt vl'r de non aĩali. ergo hec est mala ꝯuersio

omnis homo est aīal. ergo om̄e nō aīal est non homo Tertio sic. si ꝑticularis negatiua ꝯuerteretur per ꝯtrapositiōem argueretur a non distributo ad distributum ex ꝑte subiecti ꝯuerse qđ distribueretur in scđa. cum esset p̄dicatum ꝓpōnis negatiue. et non in p̄ma cū esset subiectum ꝓpōnis ꝑticularis ergo talis ꝯuersio ꝑticularis negatiue non valet Quarto sic. hec est bona ꝯuersio aliq̄s homo est sortes. ergo sortes est hō. ꝛ tamē signū subiecti non addit̄ p̄dicato ꝯuerse. q꜓ termino singulari nō debet addi signū ergo signū positū in subiecto non sꝑ debet addi p̄dicato in ꝯuersione simplici

Quinto sic. Due diuerse singulares opposite ꝯtradicunt. non aūt due ꝑticulares. ergo de ꝑticularibꝫ ꝛ singularibꝫ nō est idē iudiciū Ad p̄mū dr̄. q̄ in ꝯuersione ꝑ ꝯtrapositiōem nō manēt ijdē termini ſm ſcatū ꝛ modum ſcandi. manēt tn̄ idē termini ſm vocē. q꜓ in termīo infinito includit̄ tota vox termini finiti. ergo ibi fit de p̄dicato subiectū. ſm aliud ſcatū. et ita illę ꝓpōnes aliquo modo vtroq꜓ termino sunt ꝑticipantes. Ad secundū negat̄ maior. q꜓ homo est inferius ad aīal. sed non hō est suꝑius ad nō aīal. Jdeo nō silr̄ se hn̄t. ꝛ autoritas p̄allegata intelligit̄ sicut se hꝫ affirmatio ad affirmatōem. ita negatio ad negatiōem in ꝯuertibilibꝫ ꝛ nō int̄ suꝑius ꝛ inferius Ad tertiū dr̄ q̄ in hac ꝓpōne subiectum ꝯuerse nō remanet silr̄ et ſm ſcatū eius. ideo non est idē qđ distribuit̄ in p̄dicato ꝯuertentis. ꝛ in subiecto ꝯuerse nō distribuit̄. q̄re nō arguit̄ a nō distributo ad distributū respectu eiusdem termini simpl̄r. Ad quartū dr̄. q̄ illud notabile. solū intelligit̄ qn̄ predicatū ꝯuerse est terminus cōis cui posset addi signū. non aūt qn̄ est terminus singularis. Ad quintum dr̄. q̄ licet de ꝑticularibꝫ et singularibꝫ non sit idem iudicium q̄ꝰtum ad oppositōem tn̄ bene est quātū ad conuersionē ꝓpter cām prius dictam.

Propositio ypothetica est illa que habet duas propositiones cathegoricas coniunctas tanq꜓ principales ꝑtes sui. vt homo currit hō mouet̄. Dicitur aūt ypothetica ab ypos quod est sub. et thesis positio. quasi suppositio. q꜓ in ea vna ꝑs supponitur alteri. Propositionū cathegoricarū tres sunt sp̄ēs. scꝫ ꝯditionalis copulatiua et disiunctiua

Postq꜓ suꝑius determinatū est de ꝓpōe cathegorica. q̄ est simpl̄r vna enūciatio. de q̄ p̄ncipal̄r intendit̄ in h̄ tractatu. Hic autor ꝯn̄ter determinat de ꝓpōne ypothetica q̄ ꝯponit̄ ex pluribꝫ cathegoricis. et sequit̄ cathegoricā. sicut ꝯpositū sua ꝯponētia ip̄am p̄mo sic diffiniēs Propō ypothetica est illa que hꝫ duas cathegoricas tanq꜓ ꝑtes p̄ncipales sui ꝯiunctas ꝑ aliquā ꝯiūctōem. vt si hō est aīal est. ¶ Sciēdū est primo q̄ in illo relatiuo illa intelligit̄ genus diffiniti. s. ꝓpō q̄ hꝫ modū gener꜔ respectu ꝓpōnis ypotetice ꝛ cathegorice. ꝛ totū residuū ponit̄ ad drām ꝓpōis cathegorice. vn̄ ibi pōit̄ q̄ hꝫ duas cathegoricas ad icludēdā materiā ꝓpōis ypotice Due em̄ cathegorice material̄r ꝯponūt ypotheticā. Et ponit̄ ꝯiūctas ad includendū formā totius ypothetice que est esse ꝯiunctū duaꝝ cathegoricarū inter se. Et ponitur per aliquam ꝯiunctōnem ꝓpter formam partis.

Sicut em̄ in cathegorica p̄dicatū ⁊ subiectū sunt materia. ⁊ copula est forma ꝑtis. et esse vnitū seu ꝯiunctū predicati cū subiecto est forma toti⁹ Sic in ypothetica due cathegorice sunt materia. et ꝯiunctio ip̄as vniens ē forma ꝑtis. ⁊ esse vnitū duaꝝ cathegoricaꝝ est forma totius ⁊c. ¶ Sciendū est sc̄do ꝙ ꝓp̄oes ypothetice pn̄t dici affirmatiue vel negatiue. q2 vt dictū est hn̄t copulā p̄ncipalez. si ergo illa copula p̄ncipalis ponat᷑ cū negatione tūc talis ꝓpositio erit negatiua. si āt ponat᷑ sine negatione. tūc erit affirmatiua. ⁊ pn̄t dici quales. sed nō pn̄t dici q̄ꝫte Cuius rō est. q2 q̄ꝫtitas ꝓp̄onis tenet se ex ꝑte subiecti sed subiectuz cathegorice non est ꝑs ypothetice nisi tm̄ remota ⁊ non ꝓpinqua. et a ꝑtibꝫ remotis nō debet fieri denoīatio q̄re ypothetice nō dicunt᷑ esse alicuius q̄ꝫtitatis ¶ Sciendū tertio ꝙ predicta diffinitio ꝓp̄onis ypothetice p̄t dici q̄dditatiua ꝭm modū. Cui⁹ rō est. q2 explicat naturā ꝓp̄onis ypothetice ꝑ genus et drām̄. ꝑ materiā et formaz et ita ōn̄dit naturā ⁊ essentiā diffiniti eodē modo quo habet essentiā. et ꝑ eam habet᷑ sufficiēter q̄d sit ꝓpō ypothetica. Et dr̄ ypothetica ab ypos qd̄ est sub. ⁊ thesis positio quasi suppositiua locutio. q2 in vna ꝓp̄one ypothetica vna cathegorica est in potentia ad aliā. Vn̄ p̄ma quodāmodo se hȝ ad sc̄dam in rōne potentie. quare aliquo mō sibi subijcit᷑ et hoc maxīe in cōditionali. vbi vna sequit᷑ ad aliā. ¶ Sciendū q̄rto ꝙ ꝓpō ypothetica diuidit᷑ ꝑ ꝯditionalē copulatiuā et disiūctiuā. q̄ dicunt᷑ sp̄es ei⁹ ꝭm modū que diuisio ꝓbat᷑ sic. q2 in om̄i ꝓp̄one ypothetica ꝯiūgunt᷑ due cathegorice vel ergo ꝯiungunt᷑ ꝭm vocē tm̄. ⁊ sic est disiūctiua. vl᷑ ꝭm voces ⁊ ꝭcata sil᷑ et hoc est dupl᷑r. vel illa ꝭcata denotant᷑ se ꝯtinere inuicem sicut an̄cedens ꝯtinet suū ꝯseq̄ues. et copulant᷑ ꝑ modū vnius. et sic est ꝯditionalis. vl᷑ copulant᷑ ꝑ modū diuersoꝝ et non ꝑ modū vnius. et sic est copulatiua. Et ꝑ hoc patȝ ꝙ in ꝯditionali ponunt᷑ due cathegorice ꝑ modum vnius. q2 per modum antecedentis ⁊ consequentis Et quia in illa vnio est maior q̄ꝫ in alijs. Et adhuc magis vniunt᷑ in copulatiua q̄ꝫ in disiūctiua Ideo ꝯditionalis p̄cedit copulatiuā ⁊ disiunctiuā. ⁊ copulatiua p̄cedit disiūctiuā.

Cōtra p̄dicta arguit᷑ p̄mo sic. Idē est ꝓpō ⁊ vna ꝓpositio. sed ypothetica non est vna ꝓpō. ergo male ponit᷑ ꝓpositio genus eius Sc̄do sic. Ex duobꝫ entibꝫ in actu non fit vnū tertium. sed due cathegorice sīt due ꝓpositiones in actu. g̊ ypothetica nō fit ex duabꝫ cathegoricis Tertio sic. hec est ypothetica soꝛ. currit qui mouet᷑. ⁊ tn̄ ibi non est ꝯiunctio vniens illas duas cathegoricas. g̊ ꝯtra diffinitōem ꝓp̄onis ypothetice Quarto sic. Aliqua est ꝓpō ypothetica causalis. vt q2 sol lucet dies est. et alia ꝓpō localis. vt vbi soꝛt. currit plat. mouet᷑. et alia tꝑalis. vt soꝛ. studet qn̄ pla. legit et tn̄ ille sp̄es non ponūtur in diuisione ꝓp̄onis ypothetice. g̊ ip̄a est insufficiens. Quinto sic. Eadē est ꝓpō copulatiua ⁊ disiunctiua. vt sortes currit ⁊ plato disputat. vel cicero mouet᷑. g̊ membra diuisionis coincidunt et ꝑ ꝯn̄s est mala diuisio Ad p̄mū dr̄ ꝙ licet ꝓpō ypothetica nō sit vna simpl᷑r. est tn̄ vna ꝯiūctione. et sic capit vnitatē a ꝯiūctioue vniente duas cathegoricas Ad sc̄dm dr̄ ꝙ licet ex duobꝫ entibꝫ in actu inq̄ꝫtuȝ in actu sunt non fit tertiū tn̄ ex ip̄is inq̄ꝫtum vnum est in potentia ad alterū b̄n̄ fit tertium in actu. vnde in ꝓp̄one ypothetica vna cathegorica est in potētia ad aliam. quare ex eis bene potest fieri tertium. Et licet cathegorica ꝭm

eius ꝓpriū actū qui est vnio ꝑdicati et subiecti sit in hypotetica Sed tñ ille ꝓpriꝰ actus nō est ypotetice ſ3 ſub tali actu totiꝰ ypotetice ipa cathegorice ponit̄ Jō non dr̄ ibi eſſe ſub ꝓpria forma tanq̄ ſub vltia. q2 eiꝰ forma h3 ſe ꝑ modū potentie ad formā totius ypotetice Ad tertiū dr̄ ꝙ licet in illa ꝓpōne non ſit ꝯiūctio explicite. eſt tñ bñ ꝯiūctio iplicite. et iplicat̄ in h̄ relatiuo q̄ qd tm̄ valet ſicut ille. ideo ſenſus eſt. ſortes currit ⁊ ille mouet̄ Et ſilr̄ modo dr̄ de alijs. vt ſortes eſt tantus q̄tus eſt plato. ioānes eſt talis q̄lis ē petrus. ſortes eſt alicuius q̄titat3. et illius eſt plato ⁊c. Ad q̄rtu3 dr̄ ꝙ ille ſpēs ypotetice ꝯtinent̄ ſub alijs trib3 tanq̄ ſpēs inferiores. ideo non o3 eas enūerari inter illas. Unde cāl̄is ꝯtinet̄ ſub ꝯditionali. Et tp̄alis et localis ſub copulatiua. q2 cū dr̄. ſortes currit qñ plato diſputat. Senſus ē. ſortes currit in aliquo tp̄e. ⁊ in eode3 plato diſputat. Silr̄ cū dr̄ vbi ſortes currit ibi plato diſputat. ſenſus eſt. ſortes currit in aliquo loco. ⁊ in codē loco plato diſputat. ⁊ ſic in vtraq̄ rep̄it̄ copulatiua. Ad quintū dr̄ ꝙ licet in eadē ꝓpōe ypotetica material'r ꝯtineat̄ copulatiua ⁊ diſiūctiua nō tñ formalit̄ vn̄ i ipa p̄nt capi diuerſe ꝯiūctōes ꝓ copula. q2 ſi ⁊ capit̄ ꝓ copula p̄ncipali. ipa eſt ſolū copulatiua. ſi āt vel. ipa eſt ſolum diſiūctiua. q̄re eſt vnius ſpeciei ſolum et non diuerſa2 ⁊c.

Conditionalis eſt illa in qua cōiunguntur due ꝓpōes cathegorice mediante hac cōiunctione ſi. vt ſi ſortes currit ſortes mouetur. Et illa cathegorica cui immediate cōiungit̄ hec cōiunctio ſi. dicit̄ añs reliqua vero conſequens

Poſtq̄ autor poſuit diffinitionē ꝓpōnis ypotetice et diuiſionē eiꝰ Hic p̄nr̄ determinat de mēbris diuiſionis eius. ⁊ q2 conditionalis eſt pfectior alijs ypotheticis. q2 in ipa vniunt̄ due cathegorice ꝑ modū añcedētis ꝯſequētis et ꝑ modū vnius Jn alijs āt vniunt̄ ꝑ modū diuerſo2. ideo autor ꝑus determniat̄ de cōditionali q̄ de alijs. ipam ꝑmo ſic diffiniēs. Cōditionalis eſt illa in qua vniunt̄ due ꝓpōnes cathegorice ꝑ hāc ꝯiunctionē ſi. ¶ Sciēdu3 eſt ꝑmo. ꝙ talis ꝓpō dr̄ conditionalis. que ponit veritatē ſue ꝯſequentis cōditionalit̄ tm̄. ⁊ non abſolute. Unde ponit ſuā veritatē ſub illa conditione. Si añs eius ſit verū ꝯſequēs eius etiā eſt verū. ⁊ q2 iſta cōiunctio ſi denotat ꝯſecutōem ⁊ añceſſionē vnius ꝓpōnis ad aliā. ideo i cōditionali due cathegorice ꝯuenienter ꝯiūgunt̄ ꝑ hanc ꝯiūctōem ſi. vl' aliā ſibi equalentem. Ex quo p3 ꝙ ad ꝯpletā rōem ꝯditōalis ſufficit ꝙ vna ꝓpō denotet̄ ſeq̄ ad aliā. ⁊ q2 hoc fit in ꝓpōne cauſali. vbi denotat̄ ꝙ añs ē cauſa ꝯſequent3. ⁊ infert ipm vt h̄. q2 ſol orit̄ dies ſit / ideo cauſalis eſt vna ſpēs ꝯtenta ſub ꝯditionali. ſed vltra rōnem ꝯditionalis addit cāl̄itatē ſui añcedent3 reſpectu ꝯñtis. rōne cuiꝰ plus requirit̄ ad veritatē eiꝰ q̄ ad veritatem cōditionalis. ¶ Sciendū ſcd̄o. ꝙ ad veritatē ꝯditionalis requirit̄ ꝙ añs nunq̄ poſſit eſſe verū ſine ꝯſequēte hoc eſt ſine veritate ſui cōſequētis. Cuius ratio eſt. q2 cōditionalis vera importat neceſſariā ꝯſequētiam

sed in omni bona ɔsequentia. si añs sit verum ɔseq̃ns eius erit veruȝ. q2 consequens actu ⁊ intellectu intelligitur in añcedente. et in eo includitur Sȝ quare ex vero nunq̃ȝ sequitur falsum. ratio est. q2 in ipo nunq̃ȝ includitur falsuȝ licet ex falso qñq̃ȝ sequatur verũ. ideo in cõditionali si añs sit verũ ɔsequens erit verum ¶ Sciendũ tertio. ꝙ ad falsitateȝ conditionalis sufficit ꝙ añs possit esse verũ sine ɔsequente. Cuius rõ est. q2 ɔditionalis denotat cõsequentiam vnius ꝓpõnis ad aliam. sed ad hoc ꝙ sit mala ɔsequentia. sufficit ꝙ ɔsequens non includitur in añcedente. ideo q2 nõ est nccãria habitudo añcedentis ⁊ ɔseq̃tis non repugnat añs esse verũ sine ɔsequente. Vñ in cõditionali illa ꝓpõ cui imediate ɔiungitur illa ɔiunctio si. d2 añs alia vero ɔsequens Et q2 omis añcessio d2 ɔsequents antecessio. ideo ad significatõem huius dcõnis añcessio d2 ɔsecutio relatiui ⁊c̃. Ex predictis pꝫ ꝙ oĩs conditionalis vera est necessaria. q2 dt ɔseq̃ns necessariã ɔseq̃ntiam vnius ꝓpõnis ad aliam qd requiritur ad veritatem eius. Licet tamen quelibet pars eius per se sumpta qñqȝ sit falsa et impossibilis. Sed omis ɔditionalis falsa est impossibilis. q2 ipa dt ɔsequentiã vnius ꝓpositionis ad aliam. Et illa ɔsequentia ꝓ nullo tpe est necessaria. siue ibi sit habitudo ɔtingens siue impossibilis. Ideo conditionalis falsa pro omi tempore est falsa ⁊ impossibilis. ¶ Sciendũ quarto. ꝙ a tota conditionali duobus modis arguitur. Uno vno modo a positione antecedentis ad positionem consequentis. vt hic. si sortes currit sortes mouetur. sed sortes currit. ergo sortes mouetur. Secundo a destructione cõsequentis ad destructõnem antecedentis. vt si sortes currit sortes mouetur. sed sortes non mouetur. ergo sortes non currit. Et tales syllogismi dicuntur ypotetici. Posset etiam aliter argui per regulas cõseq̃tiarum. vt iam patuit per istam. Quicq̃d sequitur ad consequens bone consequentie etiam sequitur ad eius antecedens. Et per istam. Quicquid antecedit ad antecedẽs bone conseq̃tie etiam antecedit ad eius cõsequens. Ratio illius. quia cõditionalis est q̃dam consequentia. vt prius dictum est. Contra predicta arguitur pmo sic. Hec est conditionalis. Si homo esset asinus. homo esset rudibilis. et tamen ibi non coniunguntur due cathegorice. sed due orationes coniunctiue. ergo male diffinitur conditionalis. Secundo sic. hec est conditionalis. Sortes currit. ergo sortes mouetur cum sit hypotetica. ⁊ non est copulatiua nec disiunctiua. ergo conditionalis. et tamen ibi non coniunguntur due cathegorice per hanc coniunctionem si. ergo contra diffinitionem. Tertio sic. In ista. si homo est asinus equus currit. antecedens non potest esse verum sine consequente. cum illud antecedens nullo modo possit esse verum. Et tamen non est conditionalis vera ergo ad veritatem eius non sufficit ꝙ antecedens non possit esse verum sine consequente. Quarto sic. hec est conditionalis vera. si sortes currit. sortes mouetur. et tamen non est necessaria cum vtraqȝ sit contingens. ergo nõ omnis conditionalis vera est necessaria. Quinto sic. Hec est conditionalis falsa. si homo currit homo est albus. Et tamen potest esse vera. supposito ꝙ omne currens sit album. ergo non omnis conditionalis falsa est impossibilis. Ad pmũ dicitur ꝙ illa nõ est conditionalis ꝑ se pmo. sȝ solum ꝑ reductiõem illarum coniũctiuarum ad propositiones indicatiuas

Tractatus primus

Ratio est. qꝛ ꝯditionalis denotat veritatem sui ꝯsequentis seq̄ ad verita-
tem añcedentꝭ. sed añs non p̄t esse verū vel falsum. nisi sit oꝛ̄o indicatiua.
Ad scd̄m dꝛ ꝙ licet in ista nō ponat̄ illa ꝯiunctio si formaliter. ponitur
tñ ꝟtualiter in hac ꝯiunctione ergo. que denotat ꝯsequētiā vnius ad aliā
sicut illa ꝯiūctio si. Et licet illa ꝓpō ponat veritatē sui añcedentis. hoc tñ
non est inq̄tum cōditionalis. sed ꝟtute modi positōis. ꝛ ꝓlationis cathe-
goꝛice p̄me Ad tertiū dꝛ. ꝙ licet in illa ꝓpōne añs non p̄t esse veꝝ sine cō-
sequente ꝓpter repugnātiam suoꝝ termīoꝝ tamē hoc non repugnat ꝓpter
habitudinē eius ad suum ꝯsequens. q̄n posset esse verū sine ꝯsequēte. qꝛ si
poneret̄ añs esse verum ꝑ impossibile. nō tñ pꝛopter hoc ꝯñs poneret̄ esse
verū. Ideo illa non est ꝯditionalis vera. Ad quartū dꝛ. ꝙ licet vtraq̄
pars eius sit ꝯtingens. tñ habitudo vnius ad aliam est necessaria. et h̄ suf-
ficit ad necessitatē cōditionalis. que solū denotat habitudinē necessariam
vnius ad aliam Ad q̄ntum dꝛ ꝙ si ponat̄ ista vniuersalis. oīe currēs
est albū tunc ꝯsequens de necessitate sequit̄. sed hoc erit de ꝟtute illarum
duaꝝ p̄missarū. Oīe currens est album. et hō currit. ꝛ non ꝟtute huius
solius ꝓpōnis. homo currit. Ideo illa ꝯditionalis p̄ma non ꝓpter hoc est
vera. sed sed semꝑ est impossibilis. Sequit̄ tex.

**Copulatiua est illa in qua coniungunt̄ due propositio-
nes cathegorice per hāc cōiunctōem et. vel aliquā sibi similē
vt sortes currit et plato disputat. ioannes tacet et petrus can-
tat. et sic de similibus.**

Postq̄ autoꝛ determinauit de conditionali. Hic ꝯsequēter s̄m oꝛdi-
nem ꝓpōnū ypotheticaꝝ supꝰius habitū determinat de ꝓpōne ypothetica
copulatiua. ip̄am sic diffiniēs. Copulatiua est illa in qua ꝯiungunt̄ due ca-
thegoꝛice ꝑ hanc ꝯiunctōem et. vel aliam sibi equalentē Et ponit̄ ꝑ hanc
ꝯiunctōem et. ad differentiam aliaꝝ specieꝝ yporetice in q̄bꝰ cathegoꝛice
ꝯiungunt̄ ꝑ alias ꝯiunctōes vel per aliq̄d sibi equalens. Et talis ꝓpō dꝛ
copulatiua. magis q̄ disiunctiua. vel aliq̄ alia spēs ꝓpōnis ypothetice. q̄a
licet in aliis cōiungant̄ due cathegoꝛice ꝑ aliquā ꝯiunctiōem tamē in ista
solum copulant̄ per ꝯiunctōem copulatiuā, Unde in ꝯditionali vniunt̄
per modū vnius scꝫ añcedentis ꝛ ꝯsequentꝭ. que seinuicem includunt Et
in disiunctiua solum coniungunt̄ q̄ꝫtum ad voces. ꝛ disiungunt̄ q̄ꝫtum ad
s̄cata. Ideo in sola copulatiua cathegoꝛice copulant̄ simpl̄r ꝛ ꝑ modū di-
uersoꝝ ¶ Sciendū est p̄mo. ꝙ ad veritatem copulatiue requirit̄ vtrāq̄ ꝑ-
tem esse verā. Cuius rō est. qꝛ copulatiua ponit ambas ꝑtes affirmādo
ip̄as s̄m sua s̄cata. Ideo ad veritatem eius requirit̄ ꝙ vtraq̄ pars sit ve-
ra. Ipa em̄ est sicut totum integrale respectu suaꝝ ꝑtium. sꝫ ad esse totius
integralis requirit̄ esse cuiuslibet ꝑtis eius. ideo ad veritatē copulatiue re-
quirit̄ veritas cuiuslibet ꝑtis eius. Q̄uis in tꝑali vltra hec requirat̄ ꝙ am-
be ꝑtes sint vere ꝓ eodeꝫ tꝑe. et hoc est ideo. qꝛ oīs spēs addit aliq̄d vltra
suum genus, modo tꝑalis est vna spēs copulatiue. Et etiam in locali req̄-
ritur vtrāq̄ partem esse veram pꝛo eodem loco. vt hic. Soꝛtes currit vbi

plato disputat. hoc tamē nō reqritur inquantū copulatiua. sed inquantuꝫ
talis copulatiua est localis. ¶ Sciendū scđo. ꝙ inter oēs spēs hipotetice
copulatiua habet minorē veritatē. q² ipa ponit duas cathegoricas simul
quantū ad veritatē eaꝝ. ꝓus dictū est Conditionalis aūt solū ponit habi
tudinem vnius ꝓpositōnis ad aliam. Et disiunctiua solū ponit veritateꝫ
vnius cathegorice. Ideo copulatiua habet minorē veritatē inter oēs spe-
cies ꝓpositōnis hipotetice. ⁊ est simpl'r ꝓpositio plures. q² est solū vna ꝯiū-
ctiue ⁊ ꝫm q̇d. Unde q² copulatiua sil'r ponit veritatē vtriusq̧ ꝑtis ei⁹ seor
sum. ergo est bona ꝯsequentia. vn̄ bn̄ sequit᷑. homo est aīal. ⁊ deus est. ergo
homo est animal. ¶ Sciendū tertio. ꝙ ad falsitatem copulatiue sufficit al
teram partē esse falsam. Cuius ratio est Nā ponit simul ambas ꝑtes ei⁹
sicut vl'is oēs suas singulares. ġ ꝓpter falsitatē vni⁹ cathegorice ipa tota
est falsa. Et copulatiua cui⁹ ābe ꝑtes sunt false. nō est magis falsa intēsi-
ue. q̄ʒ illa q̄ habet tm̄ vnā falsam lʒ sit magis falsa extēsiue. q² falsitas ei⁹
ad plura se extendit. Et ex isto sequit᷑ ꝙ arguendo a falsitate vni⁹ cathe-
gorice ad falsitatem totius copulatiue est bona ꝯsequentia Et etiā sequi
tur ꝙ ad possibilitatē totius copulatiue reqritur possibilitas vtriusq̧ ꝑtis
eius. Et nō sufficit ꝙ ambe ꝑtes ꝫm se sint possibilies. sed reqritur ꝙ sint
cōpossibiles inter se. Ideo illa nō est possibilis copulatiua. sortes est. ⁊ sor-
tes nō est. q² ille due nō sunt inter se cō possibiles in veritate cū sint ꝯtradi
ctorie. sed ad necessitatem copulatiue requirit᷑ necessitas vtriusq̧ ꝑtis. et
ad ꝯtingentiam eius sufficit ꝯtingētia vnius ꝑtis eius. nisi altera sit ipos
sibilis. ¶ Sciendū quarto. ꝙ ad dandā ꝯtradictoriā disiūctiue ⁊ copula
tiue habetur talis regula. ꝙ copulatiua ⁊ disiūctiua de ꝑtibus ꝯtradicen
tibus ꝯtradicunt. q² nō possunt simul esse vere neq̧ false. sed repugnāt in
veritate ⁊ falsitate siml'. ⁊ posset etiā alit᷑ dari ꝯtradictio ponēdo in omni
bus hipoteticis negatōem ad copulā ꝑncipalē toti⁹ hipotetice vl' ꝑponē
do negatōem toti ꝓpositioni. q² nō ē veri⁹ dare ꝯtradictōem q̄ʒ toti ꝓpo-
sitōi ꝑponere negatōem. Et ꝑ hoc pʒ q̇d sit ꝓpositio copulatiua. ⁊ q̇d ad
veritatē ⁊ falsitatē eius requirit᷑. Cōtra ꝑdicta arguit᷑ ꝑmo sic. Hec ē
copulatiua. sortes ⁊ plato currūt. ⁊ tn̄ ibi nō sunt due cathegorice. ġ diffi-
nitio copulatiue est insufficiēs. Scđo sic. hec est copulatiua. oīs hō cur-
rit. q² ꝯtinet oēs suas singulares copulatiue. vt sortes currit plato currit.
sic de aliȷs. ⁊ tn̄ ibi nō est ꝯiunctio copulatiua. ġ ꝯtra diffinitōem. Ter
tio. si hec est copulatiua vera. omnis hō est aīal. ⁊ lapis est lignum. ergo ad
veritatem eius nō requirit᷑ veritas vtriusq̧ ꝑtis. Añs pʒ. q² omnis ꝓpo
sitio dicens aliq̇d esse sicut est. vera est. sed ista dicit hominē esse aīal. ⁊ ita ē
ergo est vera. Quarto sic. in copulatiua magis vniunt᷑ cathegorice q̄ʒ in
disiunctiua in qua vniunt᷑ ꝫm vocem tm̄. ergo si copulatiua est magis vna
q̄ʒ disiunctiua. nō ꝯtinet minorem veritatem omnib⁊ aliȷs sicut dictum ē.
Quinto sic. Totum valet tm̄ sicut quelibet ꝑs. ergo ad hoc ꝙ tota co-
pulatiua sit falsa oportet quālibet partē esse falsam.

Ad ꝑmū dr̄ ꝙ si in ista. sortes ⁊ plato currūt. cōiunctio et copulet inter
terminos scʒ inter sortē ⁊ platonē ipa est cathegorica de copulato extremo
scʒ de subiecto. sed si copulet inter ꝓpositōes virtual'r est copulatiua ⁊ va-
let illam sortes currit ⁊ plato currit. Ad scđm dr̄ ꝙ lʒ oīs homo currit.

Tractatus primus

ↄtineat materialr plures cathegoricas copulatie. tñ ille nõ ↄtinenẜ p mo
dũ pluriũ. sz p modũ vni⁹ dicibilis. q̄re nõ est copulatiua. q2 in copulatiua
ↄiungunẜ due cathegorice simpl'r ꝛ p modũ pluriũ. Ad tertiũ d2 ꝙ ista
Homo est aĩal. ꝛ lapis est lignũ dicit aliq̄d esse sicut est quantũ ad ptem
sui ẜcati. nõ tamẽ ẜm totum suum ẜcatum. quod tamẽ requiritur ad ve
ritatem copulatiue. Ad quartũ dicitẜ. ꝙ licet in disiunctiua cathegorice
minus vniãtur q̄ȝ in copulatiua. tamen disiunctiua ponit veritatem vni⁹
cathegorice. ideo habet simpliciter maiorem veritatem q̄ȝ copulatiua.
Ad q̄ntum dicitẜ ꝙ si capiatur totum distributiue tunc ad hoc ꝙ tota
copulatiua sit falsa requiritẜ falsitas cuiuslibet partis eius. Sed si capiatẜ.
totum collectiue siue indiffinite sicut capitẜ in ꝑposito. sic tota dicitur falsa
propter falsitatem vnius partis.

Disiunctiua est illa in qua cõiunguntur due ꝑpositões ca
thegorice p hãc cõiũctõem vel. vt sortes currit vl' plato dispu
tat. Ad veritatẽ cõditionalis requiritẜ ꝙ antecedẽs nõ potest
esse verum sine cõsequente. vt si homo est animal est. Unde
oĩs cõditionalis vera ẽ necessaria et oĩs cõditional' falsa ẽ im
possibilis. Ad falsitatẽ ↄditionalis sufficit ꝙ añs pt eẽ verũ si
ne ↄsequẽte. vt si hõ ẽ asin⁹ ẽ. Ad veritatẽ copulatiue reqritẜ
vtraq̄ȝ ptẽ eẽ verã. vt hõ ẽ aĩal. et equus ẽ hinnibilis. Ad falsi
tatẽ ei⁹ sufficit alterã partẽ eẽ falsã. vt hõ ẽ aĩal. ꝛ equus ẽ la
pis. Ad veritatem disiũctiue reqritur vnã ptẽ esse verã. vt
homo est animal vel equus est lapis. Et ꝑmittitur ꝙ vtraq̄ȝ
pars sit vera. sed nõ ita ꝑprie. vt homo est animal vel equ⁹
est hinnibilis. Sed ad falsitatem eius requiritur vtranq̄ȝ
partem esse falsam vt homo est asinus vl' equus est lapis ꝛc̄.

Postq̄ȝ autor determinauit de copulatiua in qua due cathegorice con
iunguntur ẜm voces ꝛ significata simul. Hic ↄsequenẜ determinat de ꝑ
positõne disiunctiua in qua ↄiungunẜ due cathegorice ẜm vocem tantuȝ.
ipam primo sic diffiniens. Disiunctiua est illa in qua ↄiunguntur due ca
thegorice p hãc ↄiunctõnem disiunctiuã vel. vel aliquam sibi equiualen
tem. ¶ Sciendum primo. ꝙ ꝑpositio dicitur disiunctiua. eo ꝙ in ipa dis
iunguntur due cathegorice quantum ad significata. Et quia hoc fit cõ
uenienter p cõiunctõnem disiunctiuam. Ideo in ipa vniuntur due cathe
gorice p hanc coniunctõnem vel aut per aliam sibi equiualentem. Con
iunctõnis autem disiunctiue duo sunt actus. Primus est coniungere vo
ces. In quo cõuenit cum alijs cõiunctõnibus. Ratõne cuius dicitur con

De veritate disiunctiua &c.

iunctio. Secundus actus est disiungere significata. ratōne cuius dicitur
disiunctiua. & in hoc differt ab alijs coniunctōnibus & p hoc patet intelle-
ctus p̄dicte diffinitōnis. ¶ Sciendum scd̄o q̄ ad veritatem disiunctiue
sufficit alteram ptem esse veram. Cuius ratio est. q2 disiunctiua ponit du
as cathegoricas vnam sc3 sub disiunctōne ad aliam. Ideo de suo p̄cato
formali tantū ponit vnam cathegoricā nō tamē determinate hanc vl' illā
sed indeterminate. Ideo ad veritatem eius sufficit alteram ptem esse ve
ram cum ponat vnam istarum partiū. Ipsa em̄ est sicut totum vniuersale
sed ad esse totius vl'is sufficit positio vnius suarum partiū. Sicut ad po-
sitōem aīalis sufficit positio hominis. Ideo ad veritatem disiūctiue suffi
cit veritas vnius ptis. ex quo pz. q̄ ad possibilitatē disiūctiue sufficit pos
sibilitas alterius suaꝝ partiū Et similiter ad necessitatem eius sufficit ne
cessitas vni⁹ partis. q2 eadem ratio ē de possibilitate & necessitate sicut de
veritate. &c. ¶ Sciendū tertio q̄ ad falsitatē disiūctiue requiritur vtrāq3
ptem esse falsam. Ratio est q2 si tantum vna sit falsa & alia vera. cum ad
veritatē eius sufficiat veritas vnius ptis. ipa erit simpl'r vera. & nō pote-
rit dici falsa. ideo ad hoc q̄ ipa sit falsa requirit' falsitas vtriusq3 ptis sicut
ad destructōez toti⁹ vl'is requirit' destructio oīm suaꝝ partiū subiectiua-
rum. Ex quo sequit' q̄ ad impossibilitatē disiūctiue requirit' īpossibilitas
vtriusq3 ptis. q2 si vna ps esset possibilis. ipa tota diceret' possibilis. Et
ad ꝯtingentiā eius requirit' vtrāq3 partē eius esse ꝯtingentē. vel q̄ vna
sit possibil' & alia ꝯtingēs. q2 si vna sit necessaria & alia ꝯtingēs. tota dice-
ret' necessaria. 2 h' itelligēdū ē i affirmatis q̄re ꝯ̄rio mō itelligēdū ē i negati
uis ¶ Sciēdū q̄rto. q̄ dupl'r ꝯtingit arguere i disiunctiuis. Uno° a tota
disiunctiua cū destructōe vnius ptis ad positōem alterius ptis. vt bn̄ se-
quit' homo est aīal. vel equus est lapis. s3 equus nō est lapis. ergo homo ē
animal. Secūdo modo arguendo a veritate vnius partis disiunctiue. ad
veritatem totius disiunctiue. vt bene sequitur. hec est vera. hō currit. ergo
hec est vera hō est asinus vel homo currit. Et eodem modo posset argui
a falsitate totius disiunctiue ad falsitatē vtriusq3 ptis & econuerso Cō
tra p̄dicta arguitur p̄mo sic. hec est disiunctiua oīs ꝓpositio est vera vl' fal-
sa cum ibi sit cōiunctio disiunctiua. 2 tamē ibi nō sunt due cathegorice. er
go male diffinitur disiunctiua ꝓpositio. Scd̄o sic. disiungere & coniun-
gere cum sint actus oppositi nō possunt simul conuenire eidem. sed coniun
ctio disiunctiua habet disiungere ꝓpositōnes. ergo per ipsam non coniun-
guntur due cathegorice propositōnes. Tertio sic. omne totum integra
le ponit simul omnes suas partes. sed disiunctiua est quoddam totum
integrale cum ipa integretur ex duabus cathegoricis. ergo ponit vtrāq3
partem simul. & sic ad veritatem eius non sufficit veritas vnius part3 tan
tum. Quarto sic disiunctiua nō ponit veritatē alicuius partium eius
quia nō ponit veritatem prime nec scd̄e. g̊ &c. Quinto sic. hec est dis-
iunctiua falsa. omnes homines sunt asini. vel homines & asini sunt asini.
et tamen vna pars eius est vera. scilic3 asini sunt asini. ergo ad falsitatem
disiunctiue non requiritur falsitas vtriusq3 partis.

Ad primum dicitur q̄ si hec coniunctio vel coniungat inter terminos
sic illa non est disiunctiua. sed est vna cathegorica de disiuncto predicato.

cuius p̄dicatum est hoc totū.scȝ.verum vel falsum ⁊ sic est vera. Sed si coniungit inter propositōnes.sic est disiunctiua falsa. ⁊ in ea sunt due cathegorice.s.ista omnis ꝓpositio est vera ⁊ omnis ꝓpositio est falsa. Ad scđm dꝛ ꝙ lȝ ꝯiungere ⁊ disiūgere nō possunt ꝯuenire eidē.ꝺm idē ⁊ respectu eiusdē.tamē bn̄ respectu diuersoꝝ. Et hoc modo simꝉ ꝯueniunt ꝯiunctioni disiunctiue q̄ ꝯiungit voces ⁊ disiungit ꝺcata respectu alterius tertij. Ad tertiū dꝛ ꝙ si ꝯsidereꝛ disiūctiua ꝺm vocem.bn̄ est totum integrale respectu suaꝝ cathegoricaꝝ. Sed si ꝯsideretur quantū ad ꝺcatū eiꝰ formale.sic nō est totū integrale qꝛ nō ponit formaꝉr ꝺcatum vtriusqꝫ partis sed vnius tantum.sed magis habet modum totius vl̄is vt dictum ē.

Ad quartū dꝛ ꝙ lȝ disiunctiua nō ponat veritatē alicuiꝰ partis eiꝰ determinate.ponit tn̄ veritatē vnius indeterminate.s. sub disiunctōe eiꝰ ad aliam. Ad q̄ntum dꝛ.ꝙ in ista ꝓpositōne p̄ma cathegorica pōt esse de disiuncto p̄dicato.put scȝ hec ꝯiūctio et.ꝯiungit inter ꝓpositōes ⁊ hec cōiunctio vꝉ inter terminos ⁊ sic ipa est vna copulatiua vera. qꝛ vtraqꝫ pars eius est vera.scȝ ista ꝑs est vera.oēs hoīes sunt asini. ⁊ etiaȝ ista.vel hoīes et asini sunt asini. Alio mō.scđa ꝑs istius ꝓpositōnis p̄t esse vna cathegorica de copulato subiecto ⁊ sic et copulat inter terminos ⁊ vel inter ꝓpōes et sic est disiunctiua falsa.qꝛ vtraqꝫ pars eius est falsa. Prima est oēs homines sunt asini. Secūda est hoīes ⁊ asini sunt asini.⁊ sic eo modo quo est disiunctiua habet vtrāqꝫ partem falsam.

SEquitur de equipollētijs de quibus tales dantur regule. Prima regula est ꝙ si alicui signo vniuersali vel particulari preponatur negatio equipollet suo cōtradictorio.vt illa.nō omnis homo currit.equipollet illi.quidā homo nō currit.⁊ ista nō quidam homo currit.equipollet isti nullus homo currit. ¶ Secunda regula talis est.ꝙ si alicui signo vniuersali postponatur negatio equipollet suo contrario.vt omnis homo nō currit.equipollet isti nullꝰ homo currit.et ista nullus homo nō currit.equipollet isti.oīs hō currit

Postqꝫ autor superiꝰ determinauit tam de ꝓpositōibꝫ cathegoricis qꝫ de hipoteticis.hic ꝯn̄ter determinat de quadam passione ꝓpositōis.s.eq̄pollētia q̄ p̄mo ⁊ ꝑ se ꝯuenit ꝓpositionibꝫ cathegoricis.⁊ ꝑ ꝯsequēns hipoteticis.s.ꝑ cathegoricas. Et lȝ ordine nature eq̄pollentie immediate debeant poni post oppositōem.⁊ an̄ ꝯuersionē sicut posuit buridanus eo ꝙ regule ipsaꝝ dantur ꝑ respectum ad oppositōem.tn̄ ordine doctrine ꝯuenientius ponunꝛ post ꝓpositōes hipoteticas ad innuendū ꝙ equipollētie nō solū ꝯueniunt ꝓpositōnibꝫ cathegoricis.sed etiaȝ ex ꝯsequēti ꝯueniunt hipoteticis.s.ratōne suaꝝ ꝑtium. vt iste eq̄pollent.si nullus homo moueꝛ nullus homo currit.⁊ si nō quidam hō moueꝛ.nō quidam homo currit.

¶ Sciendum est primo ꝙ equipollentia est equiualentia duaꝝ ꝓpōnum vtroqꝫ termino participantiū eodē ordine in qualitate ꝛ quātitate in veritate ꝛ falsitate per aduentū negationis facta. Et dicit̄ equipollentia ab equū qḋ est equale. ꝛ polleo es qḋ idem est ꝙ valeo. Inde equipollentia et eq̄ualentia idem dicūt ꝑm rē. sed tn̄ equiualentia cōiter sumit̄ ꝓ equiualētia rerū ꝛ nō terminoꝝ ꝓpōm. Equipollētia eīn quāuis ita generalit̄ possit sumi pro oībꝫ illis. tamē magis proprie spēaliter sumit̄ ꝓ equiualentia propositionū ꝛ nō pro alijs. ideo equiualentia se habet vt genus ad eq̄pollentiam. quare bene ponitur loco generis. ꝛ residuū loco differentie ad explicandū spēaliter naturā equipollentie propositionū. Ex diffinitione apparet ꝙ oportet hic determinare de negatione eo ꝙ rōne ipsius eq̄pollētia ꝯsurgit pro quo. ¶ Sciendū ꝙ triplex est negatio. s. negans infinitans ꝛ priuās. Unde negatio negans est que negat totum qḋ post se reperit ꝛ eius oppositum inducit. cuius proprius actus est negare ꝯpositionem ꝓpōnis intrinsecam. Sed negatio infinitans est que negat ꝯpositionem intrinsecam termini finiti faciens ipm̄ infinitum sicut est negatio nominis infiniti ꝛ verbi infiniti que solum negat qualitatem vel actū specialem termini finiti relinquens substantiam eius īfinitam vel actum generalem eius. vt nō homo non currit. Sed priuans negatio est que negat habitum subiecti aut substantie derelinquens substātiam cū aptitudine ad habitum. sicut ē cecitas que habet fieri circa oculos. ꝛ solum de negatiōe negante intelligit̄ dictū in diffinitiōe equipollentie. et etiam in regulis sequentibꝫ equipollentiaꝝ. nō aūt de alijs negatōnibꝫ duabꝫ. s. infinitante ꝛ ꝑuante. ¶ Sciendū tertio ꝙ equipollentie ꝓpōnū quatuor regule noscunt̄. Quaꝝ prima est. ꝙ si alicui signo vniuersali vel particulari preponitur negatio eq̄pollet suo ꝯtradictorio. Cuius ratio est. q2 ꝯtradictorie repugnant in qualitate ꝛ quātitate simul. sed negatio ꝑposita signo ꝑponit̄ toti ꝓpōni. ꝛ sic mutat quātitatem subiecti. ꝛ etiam mutat qualitatē ꝓpōnis. q2 ip̄a est malignātis nature cuꝫ negat totum qḋ post se inuenit. ideo facit ꝓpōnes prius repugnantes in qualitate ꝛ quantitate esse eiusdem qualitatis ꝛ quātitatis. ꝛ ꝑ aduentū eius facit ꝯtradictorias eq̄pollere ¶ Sciendū quarto ꝙ secūda regula equipollentiaꝝ est ꝙ si alicui signo vl'i postponat̄ negatio eq̄pollet suo ꝯtrario. Cuius rō est. q2 ꝯtrarie repugnant in qualitate tantū. sed negatio postposita signo ꝛ addita copule mutat qualitatē ꝛ non quātitatē. q2 nō agit in precedēs. ideo facit ip̄as ꝯtrarias esse eiusdem qualitatis ꝛ equipollere in se. Exempla aūt illarū regulaꝝ patent in textu. Cōtra predicta arguit̄ primo sic. signo non est addenda negatio. vt pꝫ in ꝑmo ꝑiarmenias. neqꝫ infinitans neqꝫ negās eo ꝙ act⁹ negatōis negātꝫ est negare ꝯpositiōeꝫ ꝑdicati cū subiecto. ergo signo nō debet preponi aliqua negatio. qḋ tn̄ vult prima regula. Secundo sic. nulla negatio dat ꝓpōni aliquā q̄ātitatē. sed solū negat ꝛ destruit eam si post se reperit. ergo negatio addita signo ꝑticulari nō dat q̄ntitatē vl'em nec ecōuerso. ergo non facit equipollere ꝯtradictorias. Tertio sic. ꝯtradictorie nunq̄ꝫ sunt eq̄pollentes cū sꝑ repugnāt in veritate et falsitate in q̄ātitate et qualitate. ergo negatio preposita non facit ꝯtradictorias equipollere. Quarto sic. Negatio postposita signo est eiusdem

Tractatus primus

virtutis sicut negatio preposita cum sit secū eiusdem rationis. ergo si negatio preposita nō facit ɔtrarias eq̄pollere ita nec negatō postposita qđ est contra secūdam regulam. Quinto sic. om̄e currens mouet᷑. nullum currens non mouet᷑ est negatio postposita signo. ⁊ tñ non facit contrarias eq̄pollere. q᷑ ille non equipollent in veritate. quare scđa regula est falsa

Ad p̄mū dicit᷑ ꝙ signo nō est addenda negatio infinitans. q᷑ non est infinitabile. tñ bene p̄t sibi addi negatio negans. Et licet actus negationis prius sit negare ɔpōem orōnis. tñ secūdario p̄t negare quātitatem signi post se. ⁊ alia que post se repit. Ad secundū dr̄. ꝙ licet negatio negans per se p̄mo negat id qđ repit post se. tamē ex ɔn̄ti p̄t ponere oppositum illius qđ ip̄a negat licet hoc sit ꝑ accn̄s ⁊ nō per se. ideo negans ꝑticularem quātitatē ex ɔn̄ti ponit vniuersalē. ⁊ ecōuerso. Silr̄ negando negatōem ex ɔsequenti ponit affirmatōem. Ad tertiū dr̄ ꝙ si capiantur ɔtradictorie formal'r vt ɔtradictorie sunt nunq̄ꝫ sunt eq̄pollentes. Sed si capiantur material'r ƀm id qđ sunt bene efficiunt᷑ equipollentes ꝑ aduētum negatōis. sic ꝙ ille que p̄us erant ɔtradictorie ꝑ aduentū negatiōis sunt equipollentes. Et sic intelligit᷑ regula ⁊ oēs alie regule Ad quartum dr̄. ꝙ licet negatio postposita ƀm se sit equalis ꝟtutis sicut preposita Tamen non est eodem mō applicata suo subiecto qđ debet negare. eo ꝙ post se non inuenit q̄ꝫtitatē ipius ꝓpōnis sicut alia. Ideo non mutat q̄ꝫtitatem. ⁊ sic facit equipollere ɔtrarias. Ad q̄ntum dr̄ ꝙ licet illa negatio sit ɔposita signo. non tñ fert᷑ ad p̄ncipalem copulam ꝓpōnis. scꝫ supra illud ꝑticipium currens. Ideo non facit ɔtrarias equipollere Unde regula sic intelligitur ꝙ negatio postposita signo et toti subiecto cadens supra copulam p̄ncipalē ꝓpōnis facit ɔtrarias equipollere. quod nō fit in istis. quare etiam non equipollent

Tertia regula est. ꝙ si alicui signo vniuersali vel ꝑticulari preponat᷑ et postponat᷑ negatio equipollet suo subalterno. vt nō oīs homo non currit. equipollet isti. quidā homo currit. et non nullus homo nō currit. equipollet isti. quidā hō non currit. Ex istis tribus regulis sequitur quarta regula que talis est. ꝙ si duo signa vniuersalia negatiua ponant᷑ in eadeꝫ locutione. ita ꝙ vnuꝫ in subiecto et aliud in predicato. tunc primū equipollet suo cōtrario ꝑ secūdā regulam. et secūdum suo contradictorio ꝑ primā regulā. vt nihil est nihil. eq̄pollet isti qđlibet est aliquid. qđ ptꝫ ꝑ secūdā regulā. qđlibet non. et nihil equipollet. ꝑ primā regulā. nō nihil et aliquid eq̄pollēt. Unde hec. nihil est nihil equipollet huic. qđlibet est aliq̄d. q̄a

nō nihil et aliquid equipollent. sicut non nullus et quidam vnꝰ. Non omnis quidā nō. omnis nō quasi nullus. Nō nullus quidam. sed nullus non valet omnis. Non aliquis nullus. nō quidā non valet oīs. N ōalter neuter. neuter p̄stet nō vterqꝫ. Item Pre cōtradic post contra. pre postqꝫ subalter.

Postqꝫ autor posuit duas regulas eq̄pollētiaꝝ. s. p̄mā ad habēdā equipollentiā ꝯtradictorioꝝ ⁊ secūdā ad habēduz eq̄pollentiā ꝯtrariaꝝ Nic ꝯñr ponit tertiā regulā q̄ valet ad habēduz eq̄pollentiā subalternaꝝ ⁊ est talis. Si alicui signo vl'i vel ꝑticulari p̄ponat̃ ⁊ postponat̃ negatio eq̄pollet suo subalterno. Cuius ratio est. q2 subalterne repugnāt in q̄ntitate solum ⁊ nō in qualitate. Et q2 vna negatio p̄posita signo mutat q̄ntitatez. et vna negatio destruit actū alterius negationis. ideo p̄ma negatio variat quātitatē ꝓpōnis ⁊ nō qualitatez. ⁊ ꝑ ꝯñs facit eq̄pollere subalernas. ¶ Sciendū est p̄mo. ꝙ vt habet̃ ex illa regula Due negatōnes eq̄pollēt vni affirmationi Cuius rō est. q2 p̄ma negatio q̄ post se aliā repit negat et destruit eā. sed destructa negatōe ponit̃ affirmatio. q2 de quolibꝫ dr̄ affirmatio vel negatio. et de nullo ambo sil'. ideo due negationes cadētes sup̄ seinuicem equipollent vni affirmationi ¶ Sciendum secundo ꝙ due affirmationes non equipollent vni negationi sicut due negatōnes equipollent vni affirmationi. Cuius ratio est. quia vna affirmatio nō destruit aliā. sꝫ magis ꝯfirmat eā Affirmatio em̄ nō est instrumētū intellectus ad destruendū id qđ p̄ius dc̄m est. vel id qđ post se inuenit sicut est negatio q̄ destruit negatōem sequētem. ideo non p̄t ponere negatōem ꝑ destructionem affirmatōis sicut fit in negatōibꝫ Et licet affirmatio ex ꝯñti destruat affirmatōem rōne oppōnis. non tñ p̄mo ⁊ ꝑ se destruit eam sicut negatio. sꝫ solū ex ꝯsequēti. Et ꝑ hoc ptꝫ ꝙ affirmatio p̄mo ponit suū p̄catum ꝓpriū cū quo non p̄t stare p̄catio negatōis eius ¶ Sciendū tertio. ꝙ licet in textu ponātur tres regule spēales de eq̄pollentijs ꝯtrariaꝝ ꝯtradictoriarū. ⁊ subalternaꝝ. tñ nulla ponit̃ de subcōtrarijs. Cuius rō est. q2 si daretur eq̄pollētia i subcōtrarijs tūc negatio p̄poneret̃. ⁊ postponeret̃ signo ꝑticulari vel p̄poneret̃ tm̄ vl' postponeret̃ tm̄. Si duobꝫ p̄mis modis mutaret̃ quātitas ꝓpōis. iō subcōtrarie nō essent eiusdē q̄ntitatis ⁊ ꝑ ꝯñs nec eq̄pollentes. Si tertio mō hoc ꝯtingit dupl'r. vel esset in negatiua vel in affirmatiua. si in negatiua ibi ponēde essent due negatōes imediate vt ibi q̄dā hō non currit. si scđm tūc penitꝰ esꝫ eadē ꝓpō cū alia. ⁊ sic nō esset eq̄pollentia illaꝝ ꝓpōnū. ideo in ip̄is nō est dare eq̄pollētiā ¶ Sciendū q̄rto ꝙ ex p̄cedentibꝫ autor q̄dāmodo ponit q̄rtā regulā ꝯtinētē p̄mā ⁊ scđaz q̄ talis est. Si in aliq̄ locutōe ponātur duo signa vl'ia negatiua. vnū i subiecto. reliquū in p̄dicato. p̄mū eq̄pollet suo ꝯtrario. ⁊ scđm suo ꝯtradictorio. Cuiꝰ rō est. q2 p̄mo signo postponit̃ negatio. ⁊ sic eq̄pollet suo ꝯrio ꝑ secūdā regulā. ⁊ secūdo signo p̄ponit̃ negatio ꝑ p̄mū signuz. ⁊ sic eq̄pollet suo cōtradictorio ꝑ p̄mā regulam. vt iste eq̄pollent nihil est nihil. quod-

libet est aliq̄d. Unde ad retinendū p̄dictas regulas cū exēplis earum po
nitur metrū p quod faciliter possunt intelligi illa que iam dicta sunt. Un
de. Pre cō tradic. post contra. pre postq3 subalter ¶ Contra p̄dicta argui
tur p̄mo sic. Due subalterne min⁹ repugnāt q̄3 due contradictorie. ergo
minus requiritur ad faciendum eas eq̄pollere. Sed ad eq̄pollētias con
tradictoriarum sufficit vna negatio. ergo ad eq̄pollentias subalternarum nō re
quirunt due negatōnes Scdo sic. vna negatio nō potest destruere aliā
ergo p hoc quod p̄ponitur ꝛ postponit negatio. nō fit equipollētia subal
ternarum. añs ptz. q2 quicq̄d corrumpit. a suo ꝯtrario corrūpit ꝛ destruit
modo due negatōnes nō opponunt sed sunt eiusdem ratōis. ergo vna nō
destruit aliam negatōnem. ꝛc. Tertio sic. Due negatōnes nō ponunt
affirmatōnem. q2 vnum ꝯtradictoriorum nunq̄3 ponit aliud. sed negatio cō
tradicit affirmatōni. ergo negatio p̄posita ꝛ postposita simul nō facit eq̄
pollere subalternas Quarto sic. Signū vniuersale est solum disposito
subiecti inquantum subiectū. ergo nō debet vnū poni in p̄dicato. ꝛ p con
sequens in quarta regula supponit falsum. sc3 q̄ signū vniuersale quādo
q̄3 sit ponibile in p̄dicato. Quinto sic. Iste nō equipollent nihil ē nihil
quodlibet est aliquid. quia prima est negatiua cū ibi ponatur negatio tm̄
vna ante copulam ꝛ altera affirmatiua. ergo est ꝯtra quartā regulam
☞ Ad primū dicit. q̄ min⁹ requirit ad eq̄pollentiā subalternarum q̄3 cō
tradictoriarum. q2 ibi nō requirit mutatio quātitatis. ꝛ in ꝯtradictoriis req̄
ritur mutatio quātitatis ꝛ qualitatis sil'. Et lic3 due negatōnes sint ali
q̄d s̄m vocē plus q̄3 vna. tñ vna s̄m actum negādi plus facit q̄3 due. due
em̄ solū mutāt quātitatē. ꝛ vna solū p̄posita signo mutat qualitatē ꝛ quā
titatē sil'. quare plus facit quantū ad actū negandi Ad scd̄m dicitur q̄
si negatōnes ꝯsiderent s̄m suas ꝓprias ratōnes tunc nō opponunt sed in
quantū ꝯsiderant vt vna est instrumentū intellectus ad negandū aliam.
Et alia est obiectu3 quod negat siue supra qd̄ act⁹ negandi cadit bene
opponunt s̄m ratōem agentis ꝛ patiētis. ꝛ sic vna destruit aliā quantum
ad actū negādi. ꝛ nō quantū ad substantiā ei⁹. Ad tertiū dicit q̄ lic3
negatio per se primo nō ponit affirmatiōem. tamē bene ex cōsequenti ꝛ p
accidens negando negatōnem qua negata ponit affirmatio Ad q̄rtū
dr̄ q̄ licet signū vniuersale negatiuū qd̄ includit terminū sue distributōis
siue significatū termini qd̄ ipm̄ distribuit ponat in subiecto distributiōis
p se p̄mo quātū ad distributōem ꝛ quātū ad faciendū q̄ntitatē. tñ etiam
potest poni a pte predicati. licet magis prop̄e ꝛ cōiter ponat a pte subie
cti Ad quintū dr̄ q̄ licet in illa nihil est nihil. secūda negatio non poni
tur ad p̄ncipalem copulam s̄m vocem. tñ bñ ponit ad ipam s̄m rem. et
intellectum ꝛ sensum ꝯstructōnis. q2 debet sic resolui vltimū nihil p non
et aliquid. ꝛ sic sensus est nihil est nihil. i. nihil non est aliquid que est sim
pliciter affirmatiā ꝛ eq̄pollet alteri affirmatiue opposite. s. q̄dlibet ē aliq̄d

Modus est adiacens rei determinatio. et habet fieri per
adiectiuum. Sed duplex est adiectiuum. est enim adiecti
uum quoddam nominis. vt albus niger et cetera. Et

quoddā est adiectiū verbiū vt aduerbiū qꝛ ꝑm Priscianū. ad
uerbium est vi verbi adiectiuum et ideo duplex est modus.
Unus est nominalis. q̄ fit ꝑ adiectīm̄ nōis vt hic homo albꝰ
currit. Alius vero aduerbialis qui fit per aduerbia. vt homo
currit velociter. Itē aduerbiorum quedā determināt verbū
ratione compositionis vt hec sex. necessario cōtingēs possi/
biliter impossibiliter vero et falso. Alia determināt verbum
ratione rei verbi. vt fortiter agit. velociter currit. Alia deter/
minant verbum ratione temporis. vt aduerbia temporalia
Alia determinant verbum ratione modi. vt aduerbia hortā
di et optandi et similia. et ꝑm hoc modus sumitur multipli/
citer per aduerbia.

Postqꝫ autor determinauit de ꝓpositione de inesse in qua denotaꝛ sim
pliciter inherentia ꝑdicati ad subiectum et etiā cōpositio simplex. Hic cō
sequenter vult determinare de ꝓpōe modali in qua est compositio modi/
ficata et ꝯposita ꝑm rationem ex ꝯpositione et modificatione. ratione cuiꝰ
modalis seq̄tur illam de inesse. sicut ꝯpositū sequitur suum simplex Et qꝛ
ꝓpō modalis dicitur a modo modalis per quem modificaꝛ formaliter. iō
anteqꝫ autor notificat ꝓpōnem modalem prius determinat de mō in cōi
quātum ad diffinitionem et diuisionē eius. vt eliciat mēbrū de quo est hic
ꝑncipaliter ad ꝓpositum faciens ꝓpōnem modalem ¶ Sciendū est primo
ꝙ modus est adiacens rei determinatio. Cuius rō est. qꝛ idem sunt realiꝛ
modus apud logicū. et adiectiuum apud grāmaticum sꝫ oē adiectiuū est
deꝛminatio adiacēs rei. s. suo substātiuo Omne em̄ adiectīm̄ est deꝛminatio
sui substantiui ⁊ sibi adiacet. Iō bene dꝛ ꝙ modus est determinatio adia/
cens rei. Et poniꝛ ibi determinatio loco generis. qꝛ determinatio est qdā/
dam supius ad determinatōem que fit per adiectīm̄. et ad determinatōez
que fit ꝑ substantiuum. Deinde poniꝛ adiacens rei ad differentiā deter/
minatōis que fit ꝑ substātiuum. Ex ista diffinitione pꝫ ꝙ oīe adiectīm̄
siue sit determiatio ꝟbi siue sit determinatio rei subiecte vel rei ꝑdicate. si
ue subiecti ⁊ ꝑdicati inqꝫtum subiectū et ꝑdicatum vt sunt signa vl̄ia vel
ꝑticularia. et alie dispōnes respectiue possunt dici modi accipiendo mo/
dum cōiter. sicut hic capitur modus ¶ Sciendū est scd̄o. ꝙ modus in cōi
sic diuidiꝛ. qꝛ quidā est noīalis ⁊ alius aduerbialis. Ratio est. qꝛ oīs mo/
dus hꝫ fieri ꝑ adiectīm̄ cum sit adiacens rei determinatio. vel ergo fit ꝑ ad
iectiuum ꝟbi et sic est modus aduerbialis q̄ est determinatio determinās
ipm ⁊ sibi adiacet. vnde talis modus potest dici verbalis rōe sui subiecti
qđ determinat. qꝛ est determinatio ꝟbi. ⁊ potest dici aduerbialis rōne sui

Tractatus primus

quod est adiectiuum ¶ Sciēduz est tertio ꝙ nomē ſ̄cat per modū ꝑmanē
tis siue ꝑ modum quietis. verbum ſ̄cat ꝑ modū fluxus ⁊ fieri Et q̄ꝛ adie
ctiuū noīs ſ̄cat ꝑ modū ꝑmanentis. ideo solum habet determinare nomē
vel aliquod acceptū loco noīs. Sed aduerbiū ſ̄cat ꝑ modū fluxus ⁊ fieri
Rōne huius est ꝯueniēs determinatio rei ꝟbi. ⁊ est adiectm̄ ei⁹ Jdeo isti
modi inter se differūt. q̄ꝛ modus noīalis est adiectm̄ noīs ⁊ determinatio
noīs substātiui. Sed modus verbalis h̄ꝫ fieri ꝑ aduerbia. et est determi-
natio ꝟbi. ¶ Sciendū quarto. ꝙ modus aduerbialis subdiuiꝭ ꝑ quatuoꝛ
modos ſ̄m diuisionem aduerbioꝝ. q̄ꝛ quedā notificant ꝟbū gratia ꝯposi
tionis. vt possibiliter impossibiliter. necessario ⁊ ꝯtingēter Alia vero gra
tia rei verbi. vt fortiter velociter. Et aduerbia q̄ntitatis. vt multū parum
Alia vero gratia tp̄is. vt aduerbia tēporalia. vt hodie et sitia. Alia gra-
tia modi. vt aduerbia optandi. vt vtinā. et hortandi. vt aye eya. Cui⁹ rō
est q̄ꝛ verbū adiectiuū specialiter includit quatuoꝛ scꝫ ꝯpōem que est act⁹
generalis eius ⁊ rem verbi que dꝛ actus spēalis ꝟbi vt in hoc verbo currit
importaꝭ ꝯpositio quedā que est actus generalis. et cursus in ip̄a dꝛ res
verbi. et est actus spēalis ꝑ ip̄m importatus. Tertiū est tempus. et quar
tum ē modus Et duo p̄ma sunt eēntialia ꝟbi. duo vero vltīa sunt mo
di ſ̄candi accidentales eius. et ſ̄m illa quatuoꝛ ꝟba ꝑ diuersa aduerbia de
terminātur. Ex p̄dictis pꝫ adeictiui diuisio in cōi ⁊ subdiuisio modi pꝫ
etiam ꝙ oīs modus cadens in ꝯpōne est determinatio subiecti vel p̄dicati
vel ꝯpositōis ipoꝝ. q̄ꝛ sꝑ est determinatio alicuius noīs vel verbi ⁊c.
Contra predicta arguiꝭ p̄mo sic. Omis determinatio est actio. q̄ꝛ de-
terminare est agere. sed modus non est actio. ergo non est determinatio
Scd̄o sic. Jmpossibile est modus. et tn̄ non est determinatio adiacens rei
q̄ꝛ non ſ̄cat aliquā formā alteri adiacentē. ergo male poniꝭ diffinitio mōi.
Tertio sic. Omne nomē ſ̄cat ꝑ modū ꝑ se stantis cū oē nomē ſ̄cet ꝑ mo
dum substantie. ergo nullū nomē ſ̄cat ꝑ modum adiacentis ⁊ per ꝯn̄s nō
erit aliquis modus noīalis. Quarto sic. Unius determinabilis est tm̄
vna determinatio. sꝫ verbū est vnicū determinabile. ḡ male ponūtur plu-
ra aduerbia que simul p̄nt determinare idē ꝟbum Quinto sic. quedaꝫ
aduerbia determinant verbū gratia loci. vt aduerbia localia. ⁊ quedā gra
tia nūeri. vt aduerbia numeralia. ḡ insufficienter ponūtur aduerbia deter-
minātia verba Ad p̄mū dꝛ ꝙ determinare effectiue ⁊ ꝑ modū agentis
est agere. nō tn̄ determinare formaliter. iō licet determinatio actiua ē actio. nō
tn̄ determinatio formalis de qua intelligitur diffinitio modi sicut ꝑ h̄ capiꝭ
modus Ad scd̄m dꝛ. ꝙ licet ipossibile nō ſ̄cet aliquā formā realē adia
centē ꝯpositiōi q̄ꝛ ſ̄cat impossibilitatem que est priuatio potentie. tamen
ſ̄cat formā ⁊ determinatōem ſ̄m modū intelligēdi. q̄ꝛ ipossibilitas bn̄ cō
p̄hendiꝭ ꝑ modū forme et determinatōis ꝯpōnis ⁊ sic ſ̄caꝭ ꝑ hūc modum
ipossibile Ad tertiū dꝛ ꝙ duplex est modus ſ̄candi substantie. s. mod⁹
ꝑmanētis. ⁊ modus ꝑ se stantis. ⁊ oē nomē ſ̄cat ꝑ modū substātie q̄ntum
ad modum permanētis. sꝫ solum substātiua ſ̄cant ꝑ modum ꝑ se stantis.
Adiectiua vero ſ̄cāt ꝑ modū alteri adiacentis. Ad quartū dꝛ ꝙ vni⁹
determinabilis ſ̄m idē esse vel eādē rōem est vnica determinatio. tn̄ vni⁹
determinabilis materialr̄ ſ̄m diuersas rōnes p̄nt esse plures determiatio-
nes. et sic est de verbo qd̄ diuersis rōnib⁹ determinaꝭ ꝑ aduerbia diuersa.

Ad quintum dr̄ q̄ licet aduerbia loci ⁊ nūeri ⁊ multa alia determinant ꝟbū gratia rei verbi. et licet non fiat exp̄sse mentio de ip̄is. tn̄ ꝯtinent in illa diuisione. Unde aduerbium nūeri nō determinat verbū rōe nūeri q̄ est mod⁹ ꝑcandi verbi. ſ; rōe nūeri rei ꝑcate ꝑ verbū. vt cū dr̄ ſortes bis currit ibi det̄mīat̄ currit rōe dualitatꝫ curſ⁹ ꝑcati ꝑ ꝟbū. nō āt rōe modi abſolute

Sed omiſſis oībus alijs solū de his que ꝯpositionē determināt est dicendū. vt sunt hi sex modi necessario ꝯtingēter possibiliter et cetera. Cū em̄ dicit̄ hō currit necessario designat̄ q̄ tota ꝯpositio sit necessaria. Cū em̄ dicit̄ hō currit bn̄ vel male vel velociter designat̄ q̄ cursus hoīs est bonus vel mal⁹. vl̄ velox Et sic in istis det̄minat̄ res ꝟbi. in alijs ꝯpositio Et ita intelligendū est de alijs supradictis aduerbijs Un̄ solus ille modus qui cōpositōem determinat facit propōem modalem. et solum de tali hic intendimus Et sciendū q̄ isti sex modi qn̄q; sumunt̄ noīaliter vt possibile īpossibile necessarium ꝯtingens verū et falsuz. Et qn̄q; sumunt̄ aduerbialit̄. vt possibiliter īpossibiliter contingenter necessario vero et falso

Postq̄ au. det̄minauit de mō tā diffinitiue q̄ diuisiue in cōi h̄ ꝯn̄r det̄minat de q̄ mō spēal̄r ē ad ꝓpositū. di. q̄ h̄ solū det̄minādū ē i spēali de mō q̄ det̄mīat ꝟbū grā ꝯpōis ⁊ ꝓpōnis Cui⁹ rō est. q; h̄ solū ꝑncipal̄r ꝯsiderat̄ faciēs ꝓpōez modalē ſ; mod⁹ det̄mīans ꝯpōez ꝓpōis facit ꝓpōez modalē eo q̄ ꝯpō est forma toti⁹ ꝓpōis. iō modus det̄minās ꝯpōem ꝓpōis modificat totā ꝓpōez modalē. ſ; mōi det̄minātes subiectū ⁊ p̄dicatū solū modificāt ꝑtes materiales ꝓpōis. et iō nō faciūt ꝓpōem modalē. q̄re de ill̄ nō est āplius det̄minādū ¶ Sciēdū est p̄mo q̄ ꝯpō ꝓpōis p̄t dupl̄r det̄minari Uno° gn̄ali det̄minatōe qn̄ sibi addit̄ aliq̄s modus gn̄alis entis sine speciali āpliatōe ip̄ius ꝯpōnis. ⁊ h̄ mō det̄minat̄ istis mōis vero et falso Sz q; gn̄alis det̄minatio nō est det̄mīatio simpl̄r ſ; ꝑm q̄d soluz. iō ꝯpō h̄ mō nō simpl̄r modificat̄ nec fit simpl̄r ꝓpō modal̄. Alio° det̄minat̄ spāli mō entis ⁊ āpliat̄ ꝯpō vltra pn̄s tp̄s. ⁊ sic det̄minat̄ istis mōis possibile īpossibile ꝯtingens ⁊ necessariuz. ⁊ h̄° fit ꝓpō modalis ¶ Sciēdū est scd̄o q̄ ad modū facientē purā ꝓpōem modalē tres req̄runt̄ ꝯditōes. Pria est q̄ tal̄ mod⁹ determinet ꝯpōem ꝓpōis. defectu cui⁹ adiectiua q̄ det̄mināt subm et p̄dicatū materiale ꝓpōis vel ꝟbū grā rei ꝟbi forme mōi vel tp̄is nō reddūt ꝓpōem modalē Scd̄a q̄ tal̄ mod⁹ dicat aliquā drām vel modū entꝫ circa talē ꝯpōem. defectu cui⁹ negatio et isti mōi imaginabile vel inopinabile nō faciūt ꝓpōem modalē. Tertia est q̄ tal̄ mod⁹ āpliet ꝯpōem vltra pn̄s tp̄s sue p̄iacētꝫ. defectu cui⁹ verū ⁊ flm̄ nō faciūt ꝓpōem simpl̄r ſ; gn̄aliter acceptā ¶ Sciēdū est t̄tio q̄ tm̄ q̄tuor ſt̄ modi faciētes ꝓpōez modalē

Tractatus primus

ꝓprie dictam.s.possibile īpossibile ꝯtingens ⁊ necesse. probaꝛ ꝑ sufficiētiā
qꝛ oīs modus faciens ꝓpōem modalem determīat ꝯpōem ꝓpōnis. vel er-
go circa ipm dt non esse. ⁊ sic est īpossibile vel dt esse ⁊ hoc duplr. qꝛ ḡ dicit
esse simpliciter et in actu ⁊ sic est necesse. vel esse ꝑmixtum potentie ⁊ hoc
dupliciter. vel dicit ipm per respectum ad suum actum et sic est possibile
vel per respectum ad suam causam contingentem et sic est contingens.
Unde ptꝫ ꝙ isti modi determināt ꝯpōem. qꝛ cū dꝛ sortes necessario cur-
rit designaꝛ ꝙ ꝯpositio cursus cūꝫ sorte est necessaria. ⁊ nō poniꝛ necessitas
sortis neqꝫ cursus ſm se. sed necessitas ꝯpōnis vnius cū altero. Sꝫ si dicaꝛ
sortes currit fortiter. designaꝛ ꝙ ille cursus sit vehemens ⁊ fortis ¶ Sciē-
dum est quarto ꝙ ꝑdicti modi pñt dupliciter sumi. vno modo noīaliter.
alio modo aduerbialiter. Cuius rō est. qꝛ modus in cōi ⁊ nomē adiectīm
idē sunt. sed adiectiuum pt sumi noīaliter qñ ſcat ꝑ modū ꝑmanētis ⁊ ad-
uerbialiter qñ ſcat ꝑ modum fluxus et fieri. ideo illi modi pñt accipi his
duobꝫ modis. et vtroqꝫ modo faciunt ꝓpōem modalem simplr. qꝛ deter-
mināt simplr ꝯpōem ꝓpōis differenter tñ. qꝛ qñ sumūtur noīaliter deter-
mināt totam ꝯpōnem acceptā ꝑ modū noīs. vt hic sortem currere ē possi-
bile. Compositio illius dicti sortem currere sumiꝛ noīaliter. sed qñ sumunꝛ
aduerbialiter determināt ꝯpōnem ꝟbaliter designatam. vt h sortes cur-
rit possibiliter. Ex istis patet ꝙ qui et quot sꝫ modi facientes ꝓpōeꝫ mo-
dalem ⁊ etiam qt modis accipiunꝛ ¶ Cōtra predicta arguitur ꝑmo sic.
oīe determinabile est in potentia ad suam determinatōem. sed cōpositio
ꝓpōnis cū sit forma totius est in actu tm̄ et non in potentia. ḡ non est deter-
minabilis ⁊ ꝑ ꝯñs nullus modus determīat cōpōnem propositionis.
¶ Scdo sic. modus determinās partem totius ex ꝯñti determīat totū
sicut signū distributiuum ꝑmo ⁊ ꝑncipaliter distribuit ipm subiectū ꝓposi-
tionis ⁊ ex ꝯñti totam ꝯpōem vel ꝓpōem. ergo modus determinās sub-
iectum ⁊ ꝑdicatū dꝛ determīare totam ꝓpōem modalem. igiꝛ modus nō
solum est determinās compōem. ¶ Tertio sic. determīationes entis incō-
plexi non determinant compōem ꝓpōnis. sed necessariū vel ꝯtingens sunt
determīationes entis incōplexi. qꝛ aliquod ens incō plexum dꝛ necessariū
vel contingens. ergo isti modi non determinant cōpositōem ꝓpōnis. et ꝑ
ꝯñs non faciunt ꝓpōem modalem ¶ Quarto sic. per se ⁊ ꝑ accñs faciunt
ꝓpōem modalem. vt ddo sortes accidentaliter currit. homo per se est risibi-
lis. ergo non sꝫ tm̄ quatuor modi facientes ꝓpōem modalem ¶ Quīto
sic. Nihil designatum noīaliter determinat compōem ꝟbaliter sed solum
illud qd designatur aduerbialiter. sed modi facientes ꝓpōem modalē de-
terminant verbū gratia compōis. ergo non possunt noīaliter ſcari Ad
ꝑmū dꝛ ꝙ licet compositio ꝓpōnis non sit in potentia respectu esse totius
ꝓpōnis sed in actu. est tñ in potentia respectu determinationū accidentali-
um eius. ideo potest determinari ⁊ modificari. idem em̄ respectu diuersoꝝ
bene est in actu ⁊ in potentia simul Ad scōm dꝛ ꝙ licet in accidentibus
que non conueniūt toti nisi gratia ꝑtis accidens ꝑtis determinat bene to-
totum. Tamen in illis que possunt ꝯuenire toti et partibꝫ accidens ꝑtis
non sufficit denoīare totum. et sic est de modificatione. qꝛ tota ꝓpō potest
per se ꝑmo modificari qñ modificatur sua forma totius. et possunt modi-

ficari sue ptes. sz ab illa modificatōe nō denominatur ꝓpositio modalis.

Ad tertiū dr̄ q͛ si ꝯtingēs ꝛ necessariū capiant̄ put sunt differētie entis incōplexi sic sunt determinatōes eius. sz si capiant̄ vt sunt differētie entis cōplexi qd est inherētia p̄dicati cū subiecto sic sunt determinatōes cōpositōis sic sumunt̄ in ꝓposito. ¶ Ad quartū dr̄ q͛ p se ꝛ p accn̄s nō sunt modi distincti ab istis. q2 p se sub necessario ꝯtinētur. ꝛ reductiue ꝛ p accidens sub ꝯtingenti Ad quintū dr̄ q͛ licz illud qd̄ p̄catur noīaliter nō possit determinare ꝯpositōem verbaliter acceptā sed solū aduerbium. tn̄ bene potest determinare ꝯpositōem nominaliter acceptā q̊ modo determinant isti modi noīaliter capti vt dictum est.

¶ Propositio modalis est que modificatur aliquo istorum sex modorum. scz possibile cōtingens impossibile necesse vere et falsie. vt sortem currere est possibile. sortem currere est cōtingens ꝛ sic de alijs. Et sciendū q͛ in ꝓpositōnibus verbuz debet subijci. modus autem predicari. Omnes alie ꝓpositiones dicunt̄ de inesse id est de simplici inherētia p̄dicati ad subiectū. et p hoc patet diuisio ꝓpositōis que solet fieri. Propositionū alia modalis alia de inesse. Jlle aūt ꝓpositōnes q̄ modificantur his modis vero et falso relinquunt̄. q2 eodem modo sumitur oppositio et eq̄pollētia in eis sicut in illis de inesse. Jn his aūt modis qui sunt possibile. impossibile. contingens. et necessarium. nō sic sumitur oppositio et equipollentia. vt postea patebit.

Postq̄ȝ autor superi⁹ determinauit de mō q̄ est p̄ncipiū formale ꝓpositōis modalis. Hic ꝯn̄r determinat de ꝓpositōne modali. Et q2 substātia rei p̄cedit passiones ei⁹. Jdeo p̄us determinat de ꝓpōne modali ꝑm seq̄ȝ de eq̄pollētijs ꝛ oppositōibꝫ ei⁹. ip̄am p̄mo sic diffiniēs Propositio modalis ē q̄ modificat̄ aliq̄ istoꝝ sex modoꝝ scz possibile. ipossibile. ꝯtingēs necesse. veꝝ ꝛ falsuz. ¶ Sciendū ē p̄mo. q͛ ꝓpositio modal' dupl'r accipit̄ Uno modo cōmuniter p omni ꝓpōe in qua modificatur ꝛ determinatur cōpositio siue sit cum determinatōne generali siue speciali ꝛ sic verum et falsuz faciūt ꝓpōez modalē. ꝛ isto mō hic diffinit̄ in generali Alio mō capit̄ special'r solū p illa ꝓpōe cui⁹ ꝯpositio spēali determinatōe modificat̄ ampliāte ip̄az vltra p̄n̄s temp⁹. ꝛ sic solū fit ꝓpō modal' ꝑm illos q̄ttuor modos. possibile. ipossibile ꝯtingēs ꝛ necessariū. Un̄ solū ille dicunt̄ simpl'r modales q̄ modificant̄ aliq̄ istoꝝ sex modoꝝ ꝛ de illis i sequētibꝫ determinabit̄ eo q͛ nō h̄n̄t easdē eq̄pollētias ꝛ oppōes sicut ille de ineē. Jlle aūt

q̄ modificant̄ p̱ ver̄ ⁊ falsuz h̄n̄t easdē eq̄pollentias ⁊ oppōes sicut ille de
inesse q̄ nō h̄n̄t āpliatōem vltra p̄n̄s temp⁹. Ideo de illis nō est āplius
determinandū. ¶ Sciendū ē scd̄o q̄ duplex ē ꝓpositio modal̄. sc̄z ꝯposita
et diuisa. Cōposita est illa in qua p̄dicatū dicti ꝯponit̄ cū materiali ⁊ for-
mali ipsius subiecti. Et debet ꝓferri dictū ꝓlatōne ꝯtinua ad designādū
illā ꝯpositōem nō pausando int̄ p̱tes dicti. s̄z inter dictū ⁊ modū deb̄z so-
lum fieri pausa. Diuisa ē illa in q̄ p̄dicatū dicti solū cōponit̄ cū materiali
subiecti dicti. Et diuidit̄ a forma ei⁹. ⁊ debet ꝓferri ꝓlatōe discontinua.
ad denotandū illā diuisionē pausando int̄ p̱tes dicti. ⁊ nō inter modū et
dictū. vt hec albū eē nigꝝ ē possibile. si nigꝝ ꝯponat̄ cū albo ꝓ subiecto al-
bedinis ⁊ cū ipa albedine. sic ē ꝓpositio cōposita ⁊ falsa. Sz si cōponat̄ cū
albo ꝓ subiecto albedinis. ⁊ diuidat̄ ab ipa albedine ē diuisa ⁊ vera. Et
ad denotandū talē diuisionē deb̄z fieri pausa discōtinuādo p̱tes dicti. Ex
dict̄ ptz q̄ tā in modali diuisa q̄3 cōposita mod⁹ determinat totā ꝯpositi-
onē dicti l̄z d̄r n̄ter. Ideo vtraq̄ ē simpl̄r modal̄. ⁊ de vtraq̄ itelligit̄ diffi-
nitio p̄n̄s. ⁊ sic nō d̄n̄t sp̄ē essentiali diuisa ⁊ ꝯposita de eodē mō. s̄z accidē-
tali tm̄. ¶ Sciendū ē tertio q̄ in ꝓpōnib⁹ modalib⁹ dictū sp̄ ē subiectū et
mod⁹ p̄dicatū. Cui⁹ rō ē q̄ sicut se h̄z eē ⁊ nō eē in illis de inesse. ita se h̄z
mod⁹ in modalib⁹. s̄z in illis de inesse. eē ⁊ nō eē sunt p̄dicata formalia. g̃
sil̄r in modalib⁹ mod⁹ ē p̄dicatū formale ⁊ nō materiale. q̄ ē illud q̄ p̄di-
catū materiale sp̄ denotat̄ eē in subiecto. Itē illud qd̄ ē determinatio ⁊ se
h̄z p̱ modū forme respectu cōpositōis dicti nūq̄ subijcit̄ in ꝓpōne modal̄.
s̄z sp̄ p̄dicat̄ eo q̄ determinatio nō debet subijci suo determinabili. sed mo-
dus se h̄z vt forma respectu ꝯpositōis dicti. q̄ est determinatio ei⁹. l̄z nō
sit determinatio cōpositōis q̄ fit inter dictū ⁊ modū. g̃ in modalib⁹ mod⁹
nūq̄ subijcit̄. s̄z sp̄ p̄dicat̄. ¶ Sciendū q̄rto. q̄ dictū ē illa orō cui⁹ cōposi-
tio modificat̄ siue sit ex accusatiuo ⁊ ꝟbo infinitiui modi cui addit̄ mod⁹
noīal̄r capt⁹ siue sit orō p̱fecta cui addit̄ mod⁹ aduerbial̄r sumpt⁹. ⁊ tal̄
oratio an̄ aduentū modi d̄r p̄iacens ꝓpōnis modal̄. Et mod⁹ determi-
nans cōpositōem ei⁹ h̄z se vt forma p̱tis. Et eē modificatū cōpositōis re-
sultās ex vnione modi ⁊ cōpositōis dicti q̄ faciūt vnū. sicut determinatō
et determinabile ē forma toti⁹ ꝓpōnis modal̄. Et p̱ hoc ptz q̄d sit ꝓposi-
tio modal̄. ⁊ q̄t modis accipit̄. ⁊ q̄d sit subiectū ⁊ p̄dicatū ei⁹. ¶ Cōtra
p̄dicta arguit̄ p̄mo sic. In ista. sortē currere ē possibile. hoc dictū sortē cur-
rere ē id qd̄ modificat̄ p̱ istū modū possibile. ⁊ tn̄ nō ē ꝓpositio modal̄. sed
tm̄ subiectū ei⁹. g̃ modal̄ nō ē illa q̄ modificat̄ aliq̄ istoꝝ modoꝝ. Se-
cūdo sic. hec ē modal̄. hoiem eē asinū ē ipossibile. ⁊ tn̄ nō modificat̄. g̃ con-
tra diffinitōem. Minor ꝓbat̄ q̄ in ipa ille mod⁹ ipossibile destruit totā
cōpositōem dicti. g̃ nō determinat nec modificat ipam. Tertio sic. ad-
uerbiū in oratōe nūq̄ p̄dicat̄. s̄z mod⁹ in modalib⁹ q̄nq̄ ponit̄ aduerbia-
liter. g̃ modus in ipis nō sp̄ p̄dicat̄. Quarto sic. Modal̄ aliq̄n ꝯuertit̄
g̃ fit de p̄dicato subiectū ⁊ ecōuerso. cum ergo p̱ ꝯuersionē mutabit̄ p̄di-
catū in subiectū. ⁊ sic nō sp̄ p̄dicabit̄. Quinto sic. Uniens sp̄ ē forma-
lius vnito. s̄z sp̄ mod⁹ vnit̄ cū dicto mediante copula ꝟbali. g̃ modus in
modalibus se habet vt p̄dicatum materiale ⁊ nō vt formale.
☞ Ad p̄mū d̄r q̄ l̄z illud dictū p̄mo modificet̄ p̱ modū p̱t̄ ⁊ tanq̄ q̄

tñ tota ꝓpositio modificat̃ ꝑ modũ toti⁹. ꝛ tanq̃ꝫ qꝺ lꝫ hoc sibi ꝯueniat ꝑ cõpositõeꝫ dicti i qꝺ ꝑ̇mo modificat̃. iõ tota ꝓpositio ꝺꝛ modal̃. ꝛ nõ ip̄m dictũ tm̄. Ad scđm ꝺꝛ ꝙ impossibile nõ destruit ꝑ se ꝑ̇mo illã ꝯpositio nem. sꝫ ex ꝯsequenti tantuꝫ. Per se aũt ꝑ̇mo negat vnũ specialẽ modum entis in tali ꝯpositõne. scꝫ possibilitatẽ siue potentiã adesse qua negata ex ꝯsequẽti destruit̃ cõpositio. Ad tertiũ ꝺꝛ ꝙ aduerbiũ ꝑ se sumptũ non potest esse p̄dicatũ ꝓpositõnis. tñ aduerbiũ iunctũ verbo. sicut determina tio suo determinabili p̄t esse formale p̄dicatũ ꝓpositõis. Et sic est de mo do aduerbial̃r posito in ꝓpositõe modali. qꝛ determinat formal̃r verbum gratia cõpositõis. ꝛ inde fit p̄dicatũ formale. Ad quartũ dicitur ꝙ ꝓ positio modalis nõ ꝯuertitur ꝭm se totã sic ꝙ modus ponat̃ in subiecto sed solũ ꝯuertitur quantũ ad dictũ. faciẽdo de p̄dicato dicti subiectum ꝛ ecõtra. Vñ ꝓpositões modales de possibili ꝛ necessario ꝭm dictũ eodem mõ ꝯuertũtur sicut ille de inesse. Et sil̃r ille de ꝯtingẽti accepto ꝓ possibi li sꝫ in illis de ꝯtingẽti ad vtrũlibet fit ꝯuersio in oppositã q̄litatẽ. ꝛ vl̃is negatiua in illis nõ ꝯuertit̃ simpl̃r in terminis. sed ꝑticularis affirmatiua ꝯuertit̃ simpl̃r. sed in illis de impossibili primo ad ꝯuertendũ ip̄as opor tet videre quibus eq̄polleant de necessario ꝛ oportet ꝯuertere illas de im possibili. sicut conuertuntur sue equipollentes de necessario. Ad quin tum dicitur ꝙ modus non vnitur cum dicto mediante verbo inquantuꝫ est modus. sed solum inquantum nominaliter significat̃. Ideo modus in ratõne modi nõ est in potentia ad copulam vnientem. sed est predicatuꝫ formale respectu cõpositõnis dicti.

Et sciendum ꝙ vnusquisq̃ꝫ istorum quattuor modorum facit quattuor propositõnes modales. et cum quattuor sunt modi. erunt quatter quattuor propositões. et sic sunt sedeciꝫ ꝓpositõnes. Verbi gratia. Iste modus qui est possibile si su matur sine negatõne facit vnam propositõem modalem. vt sortem currere est possibile. Si sumatur cum negatõne posi ta ad verbum facit secundam propositõnem. vt sortem non currere est possibile. Si sumatur cum negatõe posita ad mo dum facit tertiam propositõnem. vt sortem currere non est possibile. Si sumatur cum duplici negatõne vna posita ad modum. et alia posita ad verbum facit quartam proposi tionem. vt sortem non currere non est possibile. Et sic ꝭm vnumquenq̃ꝫ istorum quattuor modorum sumuntur quat tuor propositõnes.

Tractatus primus

Postq̄ autor superi⁹ determinauit de ꝓpõne modali quantũ ad sub
stantiã ei⁹ Hic ꝯsequẽter vult determinare de suis passionibꝫ.s.de eq̇pol
lentia ⁊ oppositõe. Et q2 eq̇pollentia ⁊ oppositões ꝓpositõnũ modaliũ fa
ciliter cognosci nõ possunt nisi ꝑcognoscat̃ multiplicitas modaliũ ꝓpõnũ
Ideo anteq̄ de istis passionibꝫ determinet.ṗmo ostẽdit qualit̃ ille ꝓpões
pñt multiplicari ꝫm quẽlibet modũ.¶ Sciendũ ẽ ṗmo.ꝙ in ꝓpõe moda
li duplex est ꝯpositio. Prima est ꝯpositio partiũ dicti inter se. Scd̃a ẽ ꝯpo
sitio dicti cũ mõ q̄ est ṗncipalis copula in ip̃a. Et q2 q̄litas ꝓpõis scꝫ af-
firmatio ⁊ negatio sibi attribuunt̃ ex ꝑte ꝯpositõis. Ideo ꝓpositio modal̃
p̃t dici dupl'r affirmatiua ⁊ negatiua scꝫ tam ex ꝑte dicti q̄ ex ꝑte modi.
Illa aũt in q̄ negat̃ mod⁹ est simpl'r negatiua modalis ⁊ formal'r. Sꝫ illa
in qua negat̃ solũ cõpositio dicti est ꝫm q̇d negatiua Et vt d̃t Aresto.pri
mo ṗoꝝ.hꝫ negatiuã figurã.⁊ p̃t dici negatiua de dicto. ¶ Sciendũ est
scd̃o ꝙ ꝫm istũ modũ possibile penes variatõem affirmatõis ⁊ negatiõis
pñt fieri q̄ttuor ꝓpões modales Prima est affirmatiua tam de dicto q̄
de mõ vt possibile est esse. Scd̃a est negatiua de vtroqꝫ vt nõ possibile ẽ
nõ esse. Tertia est negatiua de dicto tm̃. vt possibile est nõ esse. Quarta
est negatiua de mõ solũ vt nõ possibile est esse Et sil'r formari pñt q̄ttuor
ꝓpões modales ꝫm quẽlibet alioꝝ modoꝝ.⁊ sic in toto pñt multiplica-
ri ꝙ erũt sedecim ꝓpões ꝫm q̄ttuor modos ꝑdictos. vñ q̄ttuor ꝑdicte ꝓ
positões ꝑ q̄ttuor vocales designant̃. Per a designat̃ vl'is affirmatiua de
dicto ⁊ mõ sil'. ⁊ ꝑ v designat̃ negatiua de vtroqꝫ. ⁊ ꝑ e negatiua tm̃ de di
cto. ⁊ ꝑ i negatiua tm̃ de modo. iuxta illũ versum. E dictũ negat. I quo-
qꝫ modũ. A nil. sꝫ v totũ. Ex q̊ pꝫ quõ qualitas sumat̃ in modalibus.
¶ Sciendũ ẽ tertio ꝙ in ꝓpõnibꝫ modalibꝫ tripl'r attendit̃ quãtitas Pri
mo ex ꝑte dicti qd̃ ẽ subiectũ toti⁹ ꝓpõnis. Scd̃o mõ ex ꝑte subiecti dicti
Tertio ex ꝑte modi Vñ ex ꝑte dicti oẽs modales sunt singulares. q2 in
ip̃is dictũ accipit̃ singularit̃ ꝓ vno solo supposito dicti ex defectu vni⁹ vo-
cis īposite ad ꝫcandũ ip̃m Sꝫ ex ꝑte subiecti dicti pñt eẽ vl'es. ꝑticulares
indiffinite ⁊ singulares. ꝫm ꝙ tale subiectũ tenet̃ vl'r ꝑticularit̃ indiffinite
et singularit̃. Ex ꝑte vero modi aliq̄ sunt vl'es sicut sunt ille de necessario
et īpossibili. Aliq̄ sunt ꝑticulares sicut sunt de ꝯtingẽti ⁊ possibili. Sed
nulle sunt indiffinite ⁊ singulares. Et ꝑ hoc pꝫ multiplicatio ⁊ variatio
quãtitatꝫ modaliũ. ¶ Sciendũ q̄rto ꝙ quãtitas modalis sumpta ex ꝑ
te modi nõ ẽ quãtitas suppositoꝝ. sꝫ tp̄m q̄ quãtitas ẽ mẽsura acceptõis
copule. respectu tp̄is ꝫm ampliatõez modi. Sicut quãtitas suppositorũ
ẽ mẽsura acceptõnis subiecti respectu suoꝝ suppositoꝝ. Vñ modales de
necessario ⁊ impossibili dicunt̃ vl'es eo ꝙ necessariũ ampliat ad oĩe tẽp⁹
affirmatiue. sicut oĩs distribuit vl'r affirmatiue. Et īpossibile ampliat ad
oĩe temp⁹ negatiue. sicut null⁹ distribuit vl'r ⁊ negatiue. Et ille de pos
sibili ꝯtingenti sunt ꝑticulares. q2 vtraqꝫ ãpliat ꝑticularit̃ ⁊ affirmatiue.
q2 solũ ampliat ad pñs ⁊ futuꝝ. ⁊ se hñt sicut illud signũ quidã. Iuxta il
los versus. Oĩe necesse valet impossibile quasi null⁹. Possibile quidã.
q̇dã nõ. possibile nõ. Et ꝑ hoc pꝫ de multiplicitate. q̄litate. quãtitate ꝓ
positionũ modaliũ q̄ req̇runtur ad ostendendum equipollentias ip̃arum
¶ Contra ꝑdicta arguit̃ ṗmo sic ꝫm hunc modũ possibile pñt fieri infini

ce ꝓpões modales. ergo male dr̄ ꝙ solū ſm ipm fiunt q̄ttuoꝛ ꝓpōnes modales. Scd̄o ſic. Omnes ꝓpōnes de eodē oꝛdine ſunt eedē in ſpecie. eo ꝙ modales ſpecie diſtinguunť ex pte modi q̄ eſt forma ꝓpoſitōis modaľ ğ nullus modus facit quattuoꝛ ꝓpoſitōnes modales diſtinctas ſpecie

Tertio ſic. iſta ꝓpoſitio ſoꝛtē currere nō ē poſſibile. ⁊ ſilr̄ alie vbi poſſibile negať nō ſunt de poſſibili. ſʒ de impoſſibili vľ neceſſario. ğ male dr̄ ꝙ poſſibile facit vnā ꝓpoſitōem negatiuā ex pte modi. Quarto ſic. Cuiuſlibet rei eſt tm̄ vna forma. ſʒ qualitas eſt forma ꝓpōnis. ğ vni⁹ ꝓpōnis modalis eſt vna qualitas. ⁊ ſic in ipis nō poteſt accipi multiplr̄ qualitas

Quinto ſic. Modus in modalib⁹ ſe hʒ ꝑ modū forme. ğ in ipis nō ſumitur quātitas ex pte modi. ☞ Ad pmū dr̄ ꝙ ſm hunc modū poſſibile ⁊ quēcunqʒ aliū pn̄t fieri infinite ꝓpoſitōes in numero. nō tn̄ ſunt plures q̄ quattuoꝛ in ſpē. Et de illa multiplicatōe ſpecifica eſt hic ad ꝓpoſitum. Ad ſcd̄m dr̄ ꝙ licʒ oēs modales de eodē oꝛdine ſunt eedē in ſpē eſſentiali ⁊ ex pte modi. tn̄ bn̄ variaňt ſpecie accidētali ſcʒ ex pte affirmationis ⁊ negatōis. Ad tertiū dr̄ ꝙ licʒ ꝓpoſitio in qua negať poſſibile quantū ad ſcatū ei⁹ ſit de impoſſibili aut neceſſario. nō tn̄ eſt formalr̄ de impoſſibili. qꝛ ibi poniť ſm vocē ille modus poſſibile. Ad quartū dr̄. ꝙ licʒ vnius modalis eſt tm̄ vna forma pncipalis. pn̄t tn̄ eſſe plures forme ſuboꝛdinate ſibijnuicē quaꝝ vna eſt minus pncipalis ⁊ ſuboꝛdinatur alteri. ſicut cōpoſitio dicti reſpectu cōpoſitōis modi cū dicto. Ad q̄ntū dr̄ ꝙ quantitas ſuppoſitoꝝ ſumiť ex pte ſubiecti ⁊ materie ꝓpoſitōnis. tn̄ quātitas tempoꝝ bn̄ ſumiť ex pte forme. Ideo poteſt ſumi quantitas ex pte modi ampliantis cōpoſitōem vltra tempus eius.

Harū aūt ꝓpoſitionū eq̄pollentie ſiue conſequētie quattuoꝛ regulis cognoſcūtur. Prima regula eſt talis. Cuicūqʒ dicto affirmato attribuitur poſſibile. eidē attribuiť contingens. ab eodē remouetur īpoſſibile. et ab eius cōtradictoꝛio oppoſito remoueť neceſſe. Secūda ragula eſt. Cuicūqʒ dicto negato attribuiť poſſibile. eidē attribuiť cōtingēs ab eodem remoueť īpoſſibile. et ab eius oppoſito contradictoꝛio remoueť neceſſe. Tertia regula ē. A quocūqʒ dicto affirmato remoueť poſſibile. ab eodē remouetur cōtingēs. eidē attribuitur īpoſſibile. et eius oppoſito cōtradictoꝛio attribuiť neceſſe. Quarta regula eſt. A quocūqʒ dicto negato remoueť poſſibile. ab eodē remoueť cōtingēs. eidē attribuiť īpoſſibile. et eius cōtradictoꝛio oppoſito attribuitur neceſſe. Om-

nes aūt ꝓpositōes que sunt in prima linea eq̄pollent et cōuer
tuntur inter se ꝑ primā regulā. Que in secunda ꝑ secundam.
Que in tertia ꝑ tertiam. Et que in quarta per quartam.

Postq̄ autor determinauit de multiplicatōe ꝓpositōnū modaliū ad cognoscendū eaꝝ eq̄pollentias. Hic ꝯn̄r determinat in speciali de eq̄pollentijs earum quaꝝ cognitio valet ad cognoscendū ꝯsequentias ꝓpositionum modaliū qꝛ inter equipollentes semꝑ vna ꝓpositio sequitur ad aliā et econuerso eo q̄ sunt equipollentes in veritate ꝛ falsitate sił. ¶ Sciendum est pͥmo. q̄ hic magis in speciali determinaꝛ de eq̄pollentijs modalium q̄ꝫ de ꝯuersionibus eaꝝ eo q̄ modales eodem mō ꝯuertuntur sicut et ille de inesse ꝛ solum ꝯuenit illis quantū ad dictum sed equipollētia nō ꝯuenit ipis eodem modo sicut in illis de inesse. qꝛ in ipis variatur equipollentia ꝛ etiam sumitur ex ꝑte modi ampliantis cōpositōnem ꝛ non ex ꝑte subiecti ꝓpositōnis sicut in illis de inesse ꝛ etiam ipis ꝯuenit inquantum sunt modales. ideo oportuit specialr̄ determinare de equipollentijs ꝓpositionū modaliū. ¶ Sciendū est scd̄o q̄ p̄dicte eq̄pollentie quattuor regulis positis in textu cognoscuntur. Prima est. cuicunq̄ dicto affirmato attribuitur possibile. eidem attribuitur ꝯtingens. ꝛ ab eodem remouetur impossibile. ꝛ ab eius contradictorio opposito remouetur necesse. Cuius ratio est. qꝛ possibile ꝛ ꝯtingens ꝯuertunꝛ. ergo cuicūq̄ attribuiꝛ possibile eidem attribuitur ꝯtingens. sed possibile ꝛ impossibile contradicunt. ideo cuicunq̄ attribuitur possibile ab eodem remouetur impossibile qꝛ posito vno ꝯtradictoriorū remouetur reliquum. Et si aliquod sit possibile potest quādoq̄ verificari ꝛ suum ꝯtradictoriū potest eē falsum. ideo si alicui dicto attribuaꝛ possibile a suo contradictorio remouetur necesse. Scd̄a regula est. cuicunq̄ dicto negato attribuitur possibile. eidem attribuitur contingens ab eodem remouetur impossibile. ꝛ ab' eius contradictorio opposito remouetur necesse. Tertia regula est. a quocūq̄ dicto affirmato remouetur possibile ab eodem remouetur contingēs et eidem attribuitur impossibile. ꝛ suo contradictorio attribuitur necesse. Quarta regula. a quocunq̄ dicto negato remouetur possibile ab eodem remouetur ꝯtingens. ꝛ eidem attribuitur impossibile. ꝛ suo opposito attribuitur necesse. Et iste tres regule possunt eodem modo ꝓbari sicut pͥma probata est. ¶ Sciendum tertio q̄ modus dicitꝛ attribui dicto quando de ipo p̄dicatur affirmatiue. Et dicitur remoueri ab ipo quādo p̄dicatur de ipo negatiue. Dupliciter aūt p̄t intelligi modū remoueri a dicto. Uno modo q̄ remoueatur ab ipo ꝫm rem ꝛ vocem simul. ꝛ sic nō debet intelligi in ꝓposito. qꝛ si sic remoueretur nō maneret ꝓpositio modalis saltem illius modi. Alio modo q̄ remoueatur quantum ad modum enunciandi ꝑ negatōnem. ꝛ sic accipitur hic remoueri vt tantum valet sicut negari ꝛc. ¶ Sciendum quarto. q̄ p̄dictarum exempla satis patent in textu in quattuor lineis siue ordinibus. Et omēs de pͥmo ordine equipollent ꝑ pͥmam regulam ꝛ sequuntur seinuicem. Et de scd̄o ordine per scd̄am regulā. ꝛ sic de alijs ordinib9. Et isti ordines habenꝛ ꝑ hos ꝟsus.

Primꝰ amabimꝰ. edentuliqꝫ scd̄us. Tertiꝰ yliace purpurea reliquusqꝫ
Vñ pͥma dictio amabimꝰ ſcat primum ordinē. ꝛ quattuor eiꝰ vocales
dant intelligere q̄truor ꝓpōnes pͥmi ordinis. ſcando p pͥmā vocalē scꝫ a.
ꝓpositōnem de possibili esse affirmatiuam de dicto ꝛ modo simul. Per se
cundam vocalem scꝫ e. ꝓpositōnem de ꝯtingenti esse affimatiuam tam de
dicto q̄ꝫ de modo. Et p tertiam vocalē scꝫ i illam de impossibili esse nega-
tiuam de modo. Et p v illam de necessario esse negatiuā de vtroqꝫ. Et
similiter possunt exponi alie dictōnes ꝓ aliis ordinibus ſm significatōeꝫ
suarum vocalium iuxta sensum illius versus. E dictum negat iqꝫ modū
a nil sed v totum. Et p hoc patꝫ equipollentia ꝓpositionum modalium.

¶ Contra p̄dicta arguiꝛ pͥmo sic. Hoc dictum hominem esse animal est
possibile. ꝛ tamē nō est ꝯtingens cū sit necessariū. ergo male dicitur in pri
ma regula. Cuicunqꝫ dicto affirmato attribuiꝛ possibile eidem attribuiꝛ
ꝯtingens. Scd̄o sic. Huic dicto negato deum nō esse attribuitur possi
bile. ꝛ tamē ab eo nō remouetur impossibile cum semp sit possibile. ergo
ꝯtra scd̄am regulam. Tertio sic. Impossibile semp negat dictum cui
attribuitur. quia destruit compositōnem eius. ergo nō potest attribui di
cto affirmato. ergo contra tertiam regulam. Quarto sic. ꝓpositio affir
matiua ꝛ negatiua nūqꝫ fiunt eq̄pollētes. qꝛ nūqꝫ eq̄pollent in q̄litate. er-
go ꝓpositio negatiua de possibili. ꝛ affirmatiua de necessario nūqꝫ eq̄pol-
lent. g̊ ꝯtra quartā regulā. Quinto sic. Om̄es ꝓpōnes eq̄pollentes de
bent eē eiusdē subiecti ꝛ p̄dicati cū eq̄pollētia sit passio ꝓpōnū vtroqꝫ ter-
mino pticipantiū ſm eundē ordinē. sꝫ ille de possibili ꝛ necessario q̄ eq̄pol
lent in quarta linea nō h̄nt idē subiectuꝫ qꝛ in eis dicta ꝯtradictoria sub-
iiciunꝛ nec h̄nt idē p̄dicatū eo ꝙ nō ē idē modꝰ in ip̄is. g̊ ille ꝓpōes nō eq̄
pollent. ☞ Ad pͥmū dꝛ ꝙ si capiaꝛ ꝯtingēs specialꝛ p ꝯtingēti nō ne-
cessario qd̄ diuidiꝛ p ꝯtingēs natū. p ꝯtingēs raꝝ. ꝛ p ꝯtingēs ad vtrū-
libet. Illud dictū hoīem eē aīal nō ē ꝯtingēs. Sꝫ si capiaꝛ ꝯtingens ge
neralꝛ vt ꝯuertiꝛ cū possibili. ꝛ diuidiꝛ p necessariū ꝛ nō necessariū. sic bn̄
ē ꝯtingēs. Ad scd̄m dꝛ. lꝫ ab hoc dicto deū nō eē nō vere remoueatur
impossibile. tn̄ false remoueꝛ ab ip̄o eodē mō sicut possibile false sibi attri
buiꝛ. Ad tertiū dꝛ. ꝙ lꝫ ip̄ossibile negat dictū virtualꝛ cui attribuitur
nō tn̄ formalꝛ. g̊ pt attribui dicto affirmato. Ad quartū dꝛ ꝙ licꝫ affir
matiua ꝛ negatiua ꝓpōnes de eisdē extremis nō sint eq̄pollētes. tn̄ ille q̄
sunt de diuersis extremis pn̄t bn̄ eq̄pollere q̄ ad veritatē vel falsitatē ꝛ nō
q̊ ad qualitatē. Ad q̄ntū dꝛ ꝙ si capiaꝛ eq̄pollētia specialꝛ p eq̄pollen-
tia ꝓpositionū vtroqꝫ termino pticipantiū ſm eundē ordinē in qualitate
quantitate in veritate ꝛ falsitate sic maior est vera. Sed si capiatur gene-
raliter pro quacūqꝫ eq̄pollentia duarum ꝓpositionū in veritate ꝛ falsitate
sic maior est falsa. ꝛ in ꝓposito accipitur generalꝛ p quacunqꝫ eq̄pollentia
duaꝝ ꝓpositionum in veritate ꝛ falsitate.

Item eq̄pollētia ꝓpositionū modaliū pt poni p has regu
las. Omnes de possibili et impossibili eq̄polent verbo silꝛ
se habēte et mō dissimilꝛ. vt sortē currere ē possibile. sortē cur

rere nō est ipossibile. Et oēs ꝓpositōes de possibili et de ne/
cesse eq̄pollēt verbo et mō dissimilr̄ se habētibꝫ. vt sortē cur/
rere ē possibile. sortē nō currere nō ē necesse. Et oēs ꝓpōnes
de ipossibili et necesse eq̄pollēt v̄bo dissimilr̄ se habēte ꝛ mō
silr̄. vt sortē currere nō ē ipossibile. et sortē nō currere nō ē ne/
cesse. Et intelligit̄ mod⁹ silr̄ se habere et dissimilr̄ quantū ad
affirmatōem et negatōeꝫ vt dicat̄ mod⁹ silr̄ se habere qñ af/
firmat̄ et negat̄ vtrobiqꝫ. Et dissilr̄ qñ negat̄ in vna et affir/
mat̄ in alia. Et eodē mō intelligēdū ē de v̄bo sicut de mō Et
sciendū ꝙ p̄dicta regula nō facit mētōem de cōtingēti eo ꝙ
cōtingēs cōuertit̄ cū possibili. vñ idē ē iudiciū de ꝓpōibus
vtriusqꝫ. Exēpla aūt hui⁹ q̄rant̄ in sup̄iori figura ī p̄ma scd̄a
tertia et quarta lineis. Quia ad oīa ista ē regula generalis.

Postq̄ autor determinauit de q̄ttuor regulis eq̄pollētiaꝝ ꝛ ꝯsequētia
rū ꝓpōnū modaliū. Hic ꝯñr notificat eas ƀm alias regulas. Et lꝫ eq̄pol
lent̄ie modaliū p quattuor p̄cedētes regulas sufficienter cognosci pñt. tm̄
magis ꝛ facilius cognoscunt̄ p has regulas sequētes cū alijs q̄ p alteram
tm̄. Ideo iste regule ad maiorē ꝛ faciliorē cognitōem hic ꝯueniēter ponū
tur ꝛ nō sup̄flue. ¶ Sciendū ē p̄mo. ꝙ negatio posita ad modū negat q̄
titatē ampliatōnis temporum q̄ se tenet ex p̄te modi ꝛ etiā negat quātī/
tatē ꝓpositōis. qꝛ negat modificatōeꝫ ꝛ ex ꝯsequēti ꝯpositōem modifica
tā. Ideo mutat q̄litatē ꝛ quātitatē ꝓpōis ꝛ facit ꝯtradictorias eq̄pollere
Ipa em̄ se hꝫ in modalibꝫ sicut negatio p̄posita signo in illis de inesse. sed
negatio posita ad dictū solū negat qualitatē ꝓpōnis ꝛ nō quātitatē modi
qꝛ talis negatio nō p̄tingit ampliatōem modi Ideo talis negatio mutat
qualitatē tm̄ ꝛ nō quantitatē qꝛ nō negat ante se ꝛ sic habet vt negatio
postposita signo. ꝛ facit ꝯtrarias equipollere. sed negatio posita ad dictū
et modum simul negat quantitatem solum. Ideo se habet vt negatio pre
posita ꝛ postposita signo ꝛ facit subalternas equipollere. ¶ Sciendum
scd̄o ꝙ ad cognoscendum predictas equipollentias ponuntur tres regu/
le. Prima est ꝙ propositōnes de possibili ꝛ impossibili eq̄pollent verbo
silr̄ se habenti. ꝛ modū dissimilr̄. Ratio. qꝛ ꝓpositōes de possibili ꝛ impos
sibili cōtradicunt sed negatio posita ad modum tm̄ facit equipollere con/
tradictorias vt dictum est. Ideo ꝓpositōnes de possibili ꝛ impossibili eq̄
pollent modo dissimilr̄ se habenti ꝛ verbo similr̄. Et dꝛ mod⁹ dissimilr̄
se habere qñ in vna affirmat̄ ꝛ in alia negat̄. Et dꝛ silr̄ se habere qñ ī vtra
q̄ affirmat̄ vl' negat̄ ꝛ silr̄ intelligit̄ hic verbū silr̄ vel dissimilr̄ se habere

¶ Sciendū tertio. ꝙ secūda regula est ꝙ ꝓpōnes de possibili ⁊ necessario equipollent ꝟbo ⁊ modo dissimiliter se hn̄tib⁹. Cuius rō est. q2 ꝓpōes de possibili ⁊ necessario affirmatiue de dicto ⁊ modo sil'r opponūt subalterne. sed negatio preposita dicto ⁊ modo facit in modalib⁹ subalternas eq̄pollere. q2 se habet sicut negatio preposita ⁊ postposita signo in illis de inesse. Ideo ille de possibili ⁊ necessario equipollent negatione posita ad dictum et modū sil'r. Vn̄ ex istis regulis sequit̄ ⁊ trahit̄ p modū correlarij ꝙ ꝓpōes de ꝯtingenti ⁊ impossibili eq̄pollent verbo sil'r se habēti ⁊ modo dissimil'r sed ille de contingēti et necessario equipollent verbo ⁊ modo dissimiliter se hn̄tib⁹. Ratio correlarij est. q2 ille de possibili ⁊ ꝯtingenti ad inuicē sequunt̄ ¶ Sciendū quarto. Tertia regula est. ꝙ ꝓpōes de impossibili et necessario equipollent verbo dissil'r se hn̄ti ⁊ modo sil'r. Cuius rō est ille de impossibili ⁊ necessario affirmatiue de vtroqȝ cōtrariant̄. sed negatio posita ad dictū tm̄ in modalib⁹ facit ꝯtrarias equipollere. q2 solū mutat qualitatē. ergo ille ꝓpōnes de necessario ⁊ impossibili equipollēt ꝟbo dissimiliter se hn̄ti ⁊ modo sil'r. Hic aūt non ponunt̄ regule in textu de equipollentijs ꝓpōnū de ꝯtingenti eo ꝙ de illis est idez iudiciū sicut in illis de possibili. eo ꝙ possibile ⁊ cōtingens ꝯuertunt̄ capiendo cōtingens in cōi. vt se extendit tam ad necessariū q̄ȝ ad non necessariū. Causa est. q2 vtrūqȝ ampliat ad pn̄s ⁊ affirmatiue ⁊ non ad preteritū eo ꝙ vtrūqȝ dicit potentiam. ⁊ potentia se habet ad pn̄s ⁊ futuꝝ ⁊ nō ad preteritū q2 respectu p̄teriti nulla est potentia. vt habet̄ pmo de celo ⁊ mūdo Ideo propōnes de ꝯtingenti ⁊ possibili adinuicem ꝯuertunt̄ ⁊ equipollent ꝟbo ⁊ modo sil'r se hn̄tib⁹ ☞ Contra predicta arguit̄ primo sic. Iste due equipollent de possibili ⁊ ipossibili Sortē currere est possibile Sortē currere nō est impossibile. tn̄ ꝟbū habet se non sil'r. q2 in vna affirmatur hoc verbum est ⁊ in alia negatur. g̊ ille due de possibili ⁊ impossibili non equipollent verbo sil'r se habenti Secūdo sic. Omnes equipollentes in modalib⁹ sūt eiusdem q̄ȝtitatis ex pte modi cuȝ ergo modus in modalib⁹ oib⁹ eodem mō ampliet ⁊ se habet sil'r. g̊ ille de possibili ⁊ impossibili nō equipollent mō dissil'r se habēti. Tertio sic. iste equipollent. sortem currere est possibile. sortem non currere non est necesse. q2 pma ponit aliquid ⁊ secūda nihil cū sit negatiua taȝ de dicto q̄ȝ de modo. ergo ille de possibili ⁊ necessario nō equipollēt ꝟbo ⁊ modo dissil'r se habētib⁹ Quarto sic. Impossibile sp̄ includit negatōem ⁊ necesse affirmatiōem tm̄. ergo impossibile ⁊ necessarium nō pn̄t sil'r se habere q̄ȝtū ad affirmatōem ⁊ negatōem. g̊ ꝓpōnes de ipsis nō equipollent mō sil'r se hn̄ti ⁊ ꝟbo dissil'r. Quinto sic. illa q̄ int̄ se sunt diuersa non ꝯuertuntur. sed possibile et ꝯtingens sunt diuersi mōi al's non essent quatuor modi facientes ꝓpōem modalem. g̊ possibile et cōtingens non ꝯuertunt̄. Ad pmū dicit̄. ꝙ licet in illis ꝓpōuib⁹ ꝟbuȝ vniens modū cū dicto se habeat dissil'r. tn̄ ꝟbum dicti se habet sil'r. ⁊ solū de illo hic intelligitur Ad secūdum dicitur ꝙ licet in oib⁹ modalibus que equipollent modus sil'r se habeant q̄ȝtum ad ampliationem. nō tamē q̄ȝtum ad affirmatōem ⁊ negatōem. et hoc modo intelligitur hic similiter se habere et dissil'r Ad tertiū dr̄ ꝙ ista sortē nō currere nō est necesse nihil ponit per se primo. tn̄ bn̄ ex consequēti aliquid. q2 eīm negat dictum ⁊ mo

dum. ideo ex ꝯsequēti ponit suā subalternā. scȝ sortē currere esse possibile Ad quartum dr̄. ꝙ licet impossibile ꝯtum ad negatōem intrinsecam nunꝙ̄ se habet. silr̄ sicut necessarium qr necessariū nō includit negatōem p̄t tn̄ se habere silr̄ ꝯtum ad negatōem extrinsecā sibi oppositam de qua negatione hic intelligit Ad quiutū dr̄ ꝙ aliqua dupliciter cōuertunt. Uno modo quo ad supposita tm̄ sicut risibile est hō. Alio modo quo ad supposita et rōnem formalē et illa que solū ꝯuertunt quo ad supposita bn̄ pn̄t esse diuersa ꝯtuȝ ad rōes formales ⁊ sic se habēt ꝯtingens ⁊ possibile ideo sunt distincti modi ⁊ tamē inter se conuertuntur

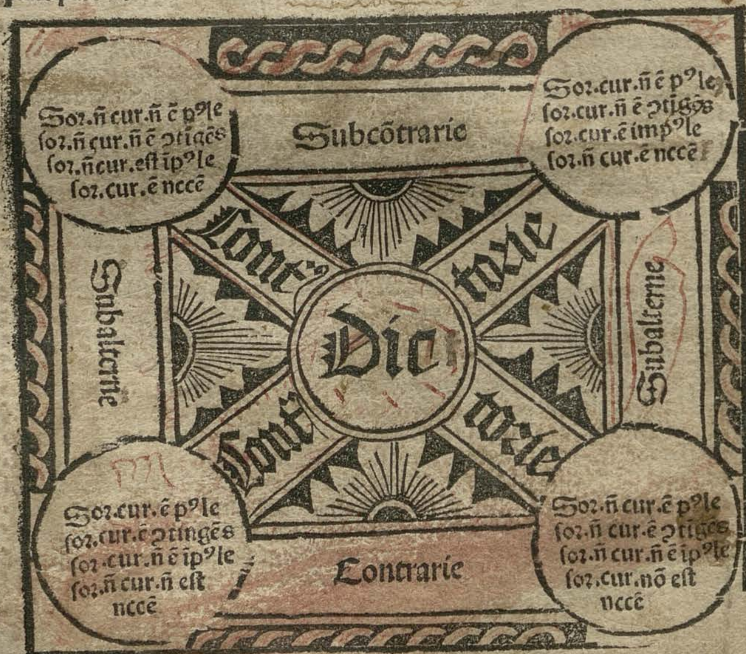
Propositionū modalium alie sunt contrarie. alie subcontrarie. alie contradictorie. alie subalterne. Unde omnes propositiones que sunt de quarta linea cōtrariant his que sunt in tertia linea. vn̄9. Tertius est quarto sp contrarijs ordo. Item primus ordo et scd̄s ordo subcontrariantur. vn̄9 Sit tibi linea subcontraria prima secunde. Iteȝ primus ordo et tertius. secundus et quartus contradicunt. vn̄9 Tertius est primo ꝯtradictori9 ordo. Pugnat cū quarta ꝯdicēdo scd̄s Itē p̄ma linea subalternat quarte et scd̄a tertie. vn̄9 Prima sub est q̄rte vicē ptis tenēs in se Hac hȝ ad seriē sed lege scd̄a sequentē. Ordo subalternus sit primus siue secundus

Postꝙ̄ autor determinauit de eq̄pollentijs modaliū que sunt inter propositōnes eiusdē qualitatis ⁊ ꝯtitatis. Hic ꝯn̄ter determinat de oppositionib9 eaꝝ que quidē oppōnes sunt inter ꝓpōnes diuerse qualitatis ⁊ qn̄titatis. p̄mo ponens talem diuisionē ꝓpōnū modaliū quedā sunt ꝯtrarie quedā subcōtrarie. q̄dā ꝯtradictorie. quedā subalterne. Cuius diuisiō is eadē possit dari rō sicut data est de oppositōib9 ꝓpōnū de inesse ¶ Sciēdū est p̄mo ꝙ inter quatuor ordines ꝓpōnū modaliū p̄us positos in eq̄pollētijs. Oēs de p̄mo ordine q̄ s̄cant p Amabimus sunt oēs pticulares ex pte mōi formaliter vel equalēter, ⁊ omnes affirmatiue. qr oēs eq̄pollent isti sortē currere est possibile que est pticularis affirmatiua. Et oēs de secūdo ordine q̄ s̄cant p edētuli sunt pticulares negatiue qr oīes eq̄pollent isti sortem nō currere est possibile Et oēs de tertio ordine q̄ s̄cant p ilace sȝ vl'es negatiue, qr eq̄pollent isti sor. currere nō est possibile. Et oēs ꝓpōes de quarto ordine que s̄cant p purpurea sunt vl'es affirmatiue qr eq̄pollent isti sortē currere est necesse ¶ Sciēdū scd̄o ꝙ quartus ordo ⁊ tertius inter se ꝯtrariant. Cuius ratio est, qr vl'is affirmatiua ⁊ vl'is negatiua cōtrariant. ille autē de quarto ordine sunt vl'es affirmatiue et ille de tertio sunt vl'es negatiue. ḡ ⁊c. Sed ꝓpōnes de scd̄o ⁊ primo ordine subcontra

riant͛ Cuius ratio est. qꝛ ille de ṗmo ordine sunt ꝑticulares affirmatiue. et ille de secūdo ordine sunt ꝑticulares negatiue. modo ꝑticularis affirmatiua. ⁊ ꝑticularis negatiua subcontrariantur. Sed ille de ṗmo ordine ꝯtradicūt illis de tertio. qꝛ in primo sunt ꝑticulares affirmatiue. in tertio vniuersales negatiue. Silr̄ iste de secūdo ordine que sꝫ ꝑticulares negatiue ꝯtradicūt illis de quarto q̄ sunt vniuersales affirmatiue. sed ille de primo ordine subalternant͛ illis de quarto ordine. ⁊ ille de secūdo ordine subalternātur illis de tertio. qꝛ repugnāt in quātitate solum. ¶ Sciendum tertio. ꝙ ad dandū ꝯtradictōem in modalibꝫ ferenda est negatio ad modum ⁊ nō ad dictū. Cuius rō est. qꝛ cōtradictio est affirmatio ⁊ negatio eiusdē de eodem. sꝫ in modali affirmatiua formaliter modus affirmat͛ de ꝯpōne dicti ⁊ est ṗdicatū formale respectu ipius. g̊ ad dandū ꝯtradictionem debet ferri negatio ad modū. Item sicut se hꝫ ꝟbū in illis de ineē. ita modus in modalibꝫ. sed ad dandū ꝯtradictōem in illis de inesse debꝫ negatio ferre ad verbū. g̊ in modalibꝫ debet ferre ad modū. ⁊ nō refert vtrū negatio īmediate ponat͛ ad modū noīalr̄ captum. vel ad ꝯpōnem q̄ ponitur cū dicto. vt non refert dicere sortē currere nō est possibile. vel sortē currere est nō possibile ¶ Sciendū q̄rto. ꝙ ſm eq̄pollentias ⁊ leges oppositionum pn̄t haberi plēs ꝯn̄tie modaliū. qꝛ oēs ꝑticulares sequūtur ad vlēs q̄bꝫ subalternātur. vt ille de ṗmo ordine sequunt͛ ad illas de q̄rto ordine. Vn̄ ad istā sor. currere ē necesse sequūtur oēs de q̄rto ordine ꝑ eq̄pollētiā ⁊ oēs de ṗmo ordine ꝑ legē subalternaꝝ. silr̄ ad istā sor. nō currere est necē sequunt͛ oēs de scd̄o ordine ꝑ legeꝫ subalternaꝝ. ⁊ tertio ꝑ eq̄pollentiā. et sic ad illas duas sequunt͛ oēs alie modales de q̄rto ordinibꝫ. Ex ṗdictis ptꝫ ꝙ ad necesse esse seq̄tur possibile eē ꝑ legē subalternaꝝ. ⁊ etiā ad necessariū sequit͛ possibile. Primū patꝫ ꝑ legem subalternaꝝ. qꝛ necesse esse est de q̄rto ordine ⁊ possibile esse est de ṗmo. Scd̄m pꝫ. qꝛ possibile in cōi dr̄ tā de necc̄ario q̄ȝ de nō necc̄ario. qꝛ dr̄ de oī illo qd̄ nō est īpossibile. iō q̄ntuꝫ ad supposita de q̄bꝫ ꝟificat͛ necessariū possibile sequit͛ ad nc̄āriū sicut genus ad spēm. sꝫ q̄ȝtū ad āpliatōem tꝑis. qꝛ nc̄āriū āpliat vlr̄ ⁊ affirmatie ⁊ possibile ꝑticulariter ⁊ affirmatiue. iō possibile seq̄tur ad necessariū sicut ꝑs in q̄ȝtitate ad suū totū ¶ Cōtra ṗdicta arguit͛ ṗmo sic. oēs ꝯ̄rie sunt vlēs. sꝫ nulle modales sꝫ vlēs. sꝫ oēs singulares. g̊ nulle modales ꝯ̄riant͛ Scd̄o sic. oēs ꝯ̄rie repugnant in q̄litate. sꝫ ꝓpōnes de q̄rto ordine ⁊ tertio nō repugnāt in q̄litate. qꝛ ista sor. currere est necē. sor. nō currere est ncē sꝫ ambe affirmatiue. qꝛ modus est affirmatiuus. g̊ ille de q̄rto ordine tertio nō ꝯ̄riant͛ Tertio sic. subcōtrarie sꝫ eiusdē subiecti. sꝫ ille de ṗmo ⁊ scd̄o ordinibꝫ nō sꝫ eiusdē subiecti. vtꝫ de illis. sor. currere est possibile. sor. non currere ē possibile. g̊ ille nō sꝫ subcōtrarie. Quarto sic. ꝓpōnes de scd̄o ordine sequunt͛ ad illas de q̄rto. g̊ ille nō ꝯ̄dicūt sibi. Añs ptꝫ. qꝛ bn̄ sequit͛ sor. currere est necē. g̊ sor. cur. est ꝯtingens ꝑ legē subaltnaꝝ. ⁊ vltra sequit͛ sor. currere est ꝯtingēs. g̊ sor. nō currere. est ꝯtingēs ꝑ ꝯuersionē in oppositaꝫ q̄litatē. g̊ ista de scd̄o ordine seq̄tur ad ṗmā q̄ est de q̄rto. Quinto sic. ꝑticulare nō seq̄tur ad suuꝫ vlē. sꝫ necē est vlē respectu possibilis. g̊ ad necesse esse non sequitur possibile esse. ergo ꝓpōnes de primo ordine non sequuntur ad illam de quarto. ⁊ ꝑ ꝯsequēs nō sub alternātur ipis.

Tractatus primus

Ad primū dicitur ꝙ licet ex ꝑte totius dicti oēs modales sint singulares tñ ex ꝑte subiecti dicti aliq̄ sunt vl'es alique ꝑticulares. ⁊ sic de alijs Nō ergo ꝓpōes vl'es ex ꝑte subiecti repugnāt in qualitate tñ sunt ꝯtrarie Ad secūdū dr̄ ꝙ licet ista sortē nō currere est necesse sit affirmatiua formal'r ex ꝑte modi tñ ēq̄ualit' negatiua ex ꝑte dicti. q2 eq̄pollet isti sortē currere non est possibile Ad tertium dr̄ ꝙ licet in illis de inesse subcontrarie sint eiusdē predicati formaliter. tñ hoc non requirit' in modalib9. q2 in illis non sumit' eodē mō oppositio sicut in illis de inesse ⁊c. Ad q̄rtū negetur aīs ⁊ ad ꝓbatōem dr̄. ꝙ licet ꝓpōnes de ꝯtingenti ad vtrūlib3 ꝯuertunt' in oppositam qualitatez. non tñ ꝓpōnes de ꝯtingenti in cōi q̄ se extendit ad necessariū et non necessariū. Et de illo ꝯtingenti h' solū est ꝓpositum. Et licet ille ꝓpōnes realiter sint de ꝯtingenti ad vtrūlibet. nō tñ habēt ꝙ sint ꝓpōnes modales in q̄ꝑtum sic de ꝯtingenti ad vtrūlibet. s3 vt sunt de ꝯtingenti raro Ad quintū dr̄. ꝙ licet ad vl'e in ꝑdicādo nō sequit' ꝑticulare suū sicut ad genus non sequit' species Tñ ad vl'e in distribuendo vel ampliando sicut est necessarium respectu possibilis bene sequitur suum particulare ⁊c.

Petri hyspani

Predicabile quandoqꝫ

sumitur proprie ⁊ sic dicitur p̄dicabile quod de pluribus p̄dicatur Quãdoqꝫ sumitur cõ muniter siue large. et sic dicitur predicabile quod de vno solo p̄dicatur siue de pluribꝫ. Vñ p̄dicabile ꝓprie sumptũ idẽ est quod vniuersale. Sed differunt in hoc. qꝛ p̄dicabile diffinitur ꝑ dici de. vniuersale vero ꝑ esse in est aũt p̄dicabile qđ aptũ natũ ẽ dici de pluribꝫ. vniuersale aũt quod aptum natum est esse in multis.

Postq̄ȝ autor superiꝰ determinauit in p̄mo tractatu de enũciatõe siue ꝯpositõe q̄ cõponitur ex terminis incõplexis q̄ sunt p̄ncipia enũciatõnis ꝯñr determinat de terminis incõplexis. Rõ ordinis est. qꝛ licꝫ via nature termini incõplexi p̄cedũt enũciatõeꝫ. Tamẽ via doctrine scia de enũciati one ꝯuenienter p̄ponitur scie de incõplexis terminis. ⁊ de p̄dicabilibꝫ ⁊ de p̄dicamẽtis. eo ꝙ totũ est nobis notiꝰ suis ꝑtibꝫ. Et etiã qꝛ orõ ꝑfecta ⁊ ꝯpositio nomẽ ⁊ verbũ de q̄bꝫ agit̃ in p̄mo tractatu p̄suppõunt̃ esse cogni ta in grãmaticalibꝫ. Ideo ꝓcedendo a notoribꝫ nobis autor p̄us deter minat de enunciatõe. ⁊ ꝯfirmat de terminis incõplexis quantũ ad rõnes vniuersaliũ in hoc scđo tractatu. deinde quantũ ad rões ordinabiliũ in ge nere ſm sub ⁊ supra in tertio tractatu. ¶ Sciendũ p̄mo. ꝙ licꝫ vl'e dicat̃ multiplr̃. qꝛ qđdã est vl'e in causando sicut deus. Aliud ẽ vl'e in cognoscẽ do. sicut intellectꝰ possibilis. Aliud est vl'e in distribuẽdo sicut signũ vl'e. Aliud est vl'e in rep̄sentã do sicut spẽs intelligibil'. Aliud est vl'e in p̄dicã do. Et hic est solũ ad ꝓpositũ de vl'i in p̄dicando qđ est natura cõis q̄ p̄t p̄dicari de multis. Et tale vl'e iteꝝ capit̃ dupl'r Vno mõ ꝓ illa natura ab solute ⁊ nõ ꝑ cõparatõem ad intentõem vl'is. Et sic ꝯsideratio eiꝰ ꝑtinet ad metaphysicũ. Alio mõ ꝯsiderat̃ formal'r quãtũ ad intẽtõem ⁊ ratõeꝫ vl'itatis. Et sic ꝯsiderat̃ a logico. Et est ꝓpriũ subiectũ huiꝰ tractatꝰ. qꝛ vt sic p̄ncipal'r ꝯsiderat̃ in hac scia. Et sub ratõe formali eiꝰ oĩa hic tradi ta ꝯsiderant̃ ⁊ in nulla alia scia ꝯsiderat̃ sub ratõe vl'is. Predicabile aũt ẽ eius ꝓpria passio. ¶ Sciendũ scđo. ꝙ argumẽtatio ex enũciatõibꝫ cõpo nit̃. Enũciatio aũt cõponit̃ ex terminis incõplexis q̄ sunt ordinabiles in gñe ſm sub ⁊ supra sicut subiectũ ⁊ p̄dicatũ q̄ q̄dẽ ordinatio fit ſm rões vl'ium vt gñis ⁊ spẽi. Nec p̄t cognosci ista ordinatio q̄ fit in p̄dicamentis nisi p̄cognoscant̃ rões vl'ium qꝛ ordinare nescit q̄ p̄dicabiliũ ⁊ ordinabiliũ ratões ignorat. Ideo hec scia de vl'ibꝫ vtilis est ad cognitõem p̄dicamẽ toꝝ enunciatõis ⁊ totius argumẽtatõis quantũ ad oẽs spẽs eiꝰ. Scđo vtilis est ad assignandũ diffinitões q̄ fiunt ex genere ⁊ differẽtia vel ex ge nere ⁊ ꝓprio. Et ad cognoscendũ diuisionis. vt diuisiones gñis in species

multis. sed vnum nō potest esse versum in multis nisi per diuisionem̄ eiꝰ sed diuisio primo conuenit generi quod diuidit̄ per differentias formales. Et qꝛ genus cū differentia ꝯstituit spēm. ideo sibi dat diuisibilitatē. Ipa em̄ solū diuiditur diuisione materiali ꝑ sua indiuidua. Et qꝛ differentia ē in specie ⁊ etiā ꝓpriū. Ideo vtraq̃ diuidit̄ ꝑ diuisionē spēi. ⁊ ꝑ ipam habēt esse in multis. Et silr̄ accn̄s cōe qđ diuiditur diuisione spēi vel generis diuiditur ꝑ diuersa indiuidua. ⁊ sic esse in multis primo ꝯuenit generi ⁊ scđo spēi tertio ꝑ spēm ꝯuenit differentie ꝓprio ⁊ accidenti. ideo vl'e diuiditur ꝑ ista quinq̃ diuisione analogica ⁊ nō diuisione generis in suas species ⁊c. ¶ Contra p̄dicta arguitur p̄mo sic. Ens est p̄dicabile, cū p̄dicetur de multis. ⁊ tn̄ nō ꝯtinetur sub aliquo quinq̃ vl'ium. ergo diuisio est mala. Scđo sic. vl'e qđ hic diuiditur est aliqđ vl'e cum sibi ꝯueniat diffinitio vl'is p̄us posita. ⁊ tamen nō ꝯtinetur sub aliquo istorum membrorum. ergo plura sunt p̄dicabilia q̃ quinq̃. Tertio sic. p̄dicabile ⁊ p̄dicamentum idem sunt. sed decem sunt p̄dicamenta. ergo male ponunt̄ tantum quinq̃ p̄dicabilia. Quarto sic. genus vere p̄dicatur de specie. ergo species ⁊ genus nō opponuntur. ⁊ sic ista diuisio nō datur per opposita. Quinto sic. qualitas est accidens ⁊ etiā genus cum sit vnum p̄dicamētum. ergo genus ⁊ accidens que sunt membra huius diuisionis coincidunt. ergo diuisio est mala.

☞ Ad p̄mum dicitur ꝙ ens nō p̄dicatur tanq̃ aliquod vnum de multis qꝛ nō p̄dicatur vniuoce. ideo nō est vl'e nec p̄dicabile ꝓprie sumptū. licꝫ sit p̄dicabile cōmuniter sumptum. qꝛ equiuoce bene dicitur de multis vnde ibi diuiditur p̄dicabile ꝓprie sumptum. Ad scđm dicitur ꝙ vniuersale hic diuiditur nō ꝙ aliquam cōmunem naturam dicat que sit in multis. ideo nō est aliquod vniuersale. sed est vna cōmunis intētio dicta analogice de quinq̃ vniuersalibus. ⁊ ista diuisio nō datur pro illa intentōne. ſm se accepta sed pro re subiectā intentōni. Ad tertium dicitur ꝙ licet idem sint realiter p̄dicabile ⁊ p̄dicamentum. hoc tamen est diuersis rationibꝫ. qꝛ dr̄ predicabile inquātū p̄t p̄dicari de multis. ⁊ p̄dicamētū iquātū colligit ⁊ nectit oīa p̄dicabilia eiusdē coordinatōis sicut ē genꝰ gn̄alissimū vl' ipa tota coordinatio dicibiliū eiusdē generꝭ. Alit̄ etiā distinguunt̄ predicabile predicanmentum ⁊ predicatum. Predicabilia em̄ distinguuntur per modos predicandi de suis subijcibilibus. Et predicamenta ſm diuersos modos predicandi de prima substantia ſm ꝙ predicantur vniuoce vel denominatiue. Et predicata ſm diuersos modos inherendi suis subiectis. scꝫ essentialiter vel accidentaliter. ideo non oportet tot eē predicabilia quot sunt predicamenta vel predicata. Ad quartum dicitur ꝙ si genus ⁊ species considerentur materialiter quātum ad id quod sunt genus predicatur de specie ⁊ sic nō opponuntur sed si considerētur formaliter scꝫ quantum ad intentōnem generis ⁊ speciei tunc opponuntur. quia genꝰ dr̄ respectū ad diuersas spēs ⁊ spēs dr̄ respectū ad suū genꝰ qđ ipsa ē specificat ⁊ determinat. Ad q̇ntū dr̄ ꝙ q̄litas ꝑ respectū ad substātiā dr̄ accn̄s ⁊ ꝑ respectū ad sua inferiora dr̄ genus. ideo non est idē qđ formaliter dicitur genus ⁊ accidens. sed materialiter tantum. quia ſm diuersas formas respectiuas sibi attribuuntur diuerse intentōnes.

Petri hyspani

Genus dicit̄ tripliciter. Primo modo dicit̄ collectio multoꝝ se habentiū quodāmodo ad se inuicē et ad vnū principiū vt collectio eoꝝ que sunt de eadē ꝓgenie descendentiū ab vno auo. Secūdo mō dicit̄ genus qđ est principium vniuscuiusq; generatōnis. vt pater vel patria siue locus. Tertio modo dicitur genus cui supponitur species. et hoc vltimo modo sumitur hic et diffinitur sic

¶ Postq̄ autor determinauit de vli in cōi tam diuisiue q̄ diffinitiue. hic ꝯñter autor in spēali determinat de quolibet quinq; predicabiliū. et q2 genus spēs et dr̄ña eēntialiter predicant̄. iō prius de ipis determinat q̄ de alijs que p̄dicant̄ accñtal'r. ⁊ prius de gñe ⁊ spē que p̄dicant̄ in q̄d. q̄ de dr̄ña que predicat̄ in quale. Illud eñ qđ predicat̄ in quid īportat eēntiaꝫ ꝑ modū substātie. ⁊ illud qđ predic̄ in quale īportat essentia ꝑ modū accidentis. ⁊ sub mō qualitatis. Et q2 genus est in multis spēb9. spēs vero solum in multis indiuiduis. ideo genus est verius p̄dicabile q̄ spēs. iō autor p̄us determinat de ipō genere q̄ de spē. p̄mo ponēs acceptōnes eius ad eligendū mēbra de quo hic est ꝓpositū ¶ Sciēdū est p̄mo q; tres sunt acceptōes gñis Primo modo accipit̄ genus vt est collectio multoꝝ quodāmō ad inuicē se habētiū ⁊ ad vnū p̄ncipiū sicut ē collectio multoꝝ eiusdē cognatōis vel ꝓgenei sicut tota progenies romanoꝝ q̄ descendit a romulo dr̄ vnū genus. Scđo mō dr̄ genus qđ est p̄ncipiū alicuius generatōis. vt p̄mus pater vel genitor ꝓgeniei dr̄ genus respectu filioꝝ ꝑ hoc q; ab eo trāsmittit̄ semē vñ illi generant̄. Etiā locus est p̄ncipiū generationis eo q; in ipō est ꝟtus ꝯseruatiua vł generatiua locati rōne cuius homines nati in eodē loco ꝯueniūt in colore vel in cōditione vel in aliq̄ alio hmōi ꝓpter vnitatē ꝟtutis gñatiue loci que adunat ꝟtutez gñatiuā p̄ris et inde locus dr̄ genus. Tertio mō dr̄ genus cui supponit̄ spēs. ⁊ illud dr̄ genus logicū. Alij modi predicti repiunt̄ in ciuilib9 ad quoꝝ silitudinem sumit̄ genus logicū ¶ Sciendū scđo q; spēal'r hic est determinādū de genere logico ⁊ nō de alijs acceptōib9 gñis. ⁊ q2 genus logicū sumptū est ꝑ silitudinē a genere in ciuilib9. ideo enūerant̄ ille due p̄me acceptōis ad q̄ꝝ silitudinez dr̄ genus logicū vt ꝑ illas habeat̄ cognitio gñis logici. Et q2 hic nō enūerant̄ oēs acceptōes gñis. sed solū ille ad quaꝝ silitudinē sumit̄ genus logicū. ideo hic nulla fit mentio de gñe masculino feīno actiuo et passiuo. ⁊ sic de alijs. q2 ad eoꝝ silitudinē non sumit̄ genus logicū lꝫ forsan habeat aliquā silitudinē cū ipsis ¶ Sciendum tertio. q; genus logicū ꝯuenientiā hꝫ cū gñe p̄mo dicto. ꝯuenit eñ p̄mo cū illo. q2 sicut gen9 primo modo dictū dr̄ collectōez multoꝝ ad inuicē. sic et genus logicū dr̄ collectōem oīm spēꝝ q̄ sub ipso cōtinēt. sed hꝫ dr̄ām cū illo. q2 talis collectio est totum integrale respectu collatorū in ipso. sed genus est totum vl'e respectu spēꝝ ⁊ non totū integrale ¶ Sciēdum quarte q; genus logicū et genus scđo mō dictū in hoc ꝯueniūt. q2 sicut genus scđo mō dictū trans

fundit virtutem generatiuã vel semẽ ꝓpagatõnis ꝑ sua genita. sic genus
logicũ multiplicat suã eẽntiam ꝑ suas spẽs. Sed dr̃n̄t. qꝛ genus scd̃o mõ
dictũ non est totũ ꝑ eẽntiam in quolibet gñatoꝝ sed solũ ꝟtute. iõ de ip̄is
non p̄dicat̃ noĩe ꝛ rõne. Sed genus logicũ est totũ ꝑ eẽntiam in quolibet
specieꝝ. ideo de ip̄is p̄dicat̃ vniuoce. ꝛ sic ptꝫ ꝙ scd̃a acceptio gñis maio-
rem hꝫ ꝯueniẽtiam cũ gñe logico q̃ p̄ma. iõ iuxta genus logicũ ponitur
tanq̃ ptinẽs magis ad ꝓpositũ q̃ p̄ma. ꝛ ꝑ hoc patet acceptiões gñis et
ordo ip̄aꝝ ☞ Cõtra p̄dicta arguit̃ p̄mo sic. genus est vniuocũ. g̊ nõ
oẽ genus est equocũ. ꝛ ꝑ ꝯñs nõ sũt tres acceptõnes gñis. Scd̃o sic. ge-
nus dr̃ aliq̇d vnũ. sꝫ collectio multoꝝ eiusdẽ ꝓgeniei nõ est aliq̇d vnũ. ꝛ g̊
nõ dꝫ dici genus. Tertio sic. genus est vl'e. sꝫ p̄ncipiũ generatõis sicut
pater vel locus est singulare. g̊ nõ debet dici genus. Quarto sic. illd̃ ꝙ
est genus est generãs vel gñatũ. qꝛ genus dr̃ de gigno nis nere vl' gignoꝛ
eris. sed patria vel locus nõ est generãs vel genitus. ergo nõ est genus.
Quinto sic. genus ꝛ spẽs idẽ dicũt. qꝛ dicũt eandẽ eẽntiã. sꝫ idem nõ po-
nit̃ sub seip̄o. g̊ genus non est cui supponit̃ spẽs. Ad p̄mũ dr̃ ꝙ genus
logicũ captũ ꝓ re subiecta intẽtioni sꝑ est vniuocũ. tñ intentio gñis in cõi
bene dr̃ equoce de genere ciuili ꝛ logico Ad scd̃m dr̃ ꝙ collectio multo-
rum eiusdẽ ꝓgeniei nõ est aliq̇d vnũ nisi ꝓpter vnitatẽ p̄ncipij materialis
qd̃ est semẽ ꝓpagatõis multiplicatũ in tota ꝓgenie a quo oẽs existẽtes in
illa ꝓgenie hñt affinitatẽ ad inuicẽ ꝛ ad suũ p̄ncipiũ Ad tertium dr̃. ꝙ
licet genus logicũ sit sꝑ vl'e. nõ tñ genus dictũ in ciuilibꝫ est vl'e. sꝫ est qñ-
ꝙ singulare sicut pr̃ aliquã ꝓlẽ generans. Ad q̄rtũ dr̃ ꝙ lꝫ locus nõ sit
generãs p̄ncipale. tñ bñ adiuuat ꝟtutẽ p̄ncipalis generãtis rõne ꝟtutis
infuse loco a celestibꝫ corꝑibꝫ Ad q̇ntũ dr̃ ꝙ licet genus ꝛ spẽs dicũt eã-
dem eẽntiã. nõ tñ sub eodẽ mõ essendi sꝫ sub diuersis. qꝛ genus dr̃ eã sub
esse ꝯfusio in cõi ꝛ indetermiate. Spẽs aũt sub esse determinato ꝑ drãm
ideo genus sub rõne cõitatis sue bñ ponit̃ supra speciem ꝛc.

Genus est quod predicat̃ de pluribus differentibus spe-
cie in eo quod quid est. vt animal predicatur de homine et
asino que differunt specie

Postq̃ autor posuit tres acceptões gñis. hic ꝯñter determinat in spe-
ciali de tertia acceptõe. s. de gñe logico de quo hic est ad ꝓpositum ip̄m sic
diffiniens Genus est qd̃ p̄dicat̃ de pluribꝫ. In qua diffinitõe intelligitur
vniuersale loco gñis. ꝛ ꝑ hoc relatm̃ qd̃ dat̃ intelligi. Scd̃o ponit̃ in quid
ad drãm ꝓprij drñtie ꝛ accñtis q̄ p̄dicant̃ in quale Tertio ponit̃ drñtibus
specie ad differentiam speciei que soluꝫ predicatur de differentibus nu-
mero. ꝑ hoc etiam p̄t distingui genus ab indiuiduo. tñ ab eo distinguit̃ ꝑ
p̄mã ꝑtem diffinitõnis in qua subintelligit̃ vl'e ☞ Sciendũ est p̄mo ꝙ
gen⁹ est nomẽ scd̃e intẽtõis ꝛ in sua ꝟcatõe duo repñsentant̃. Primũ ẽ na-
tura cõis p̄dicabilis de plibꝫ spẽbꝫ q̄ dr̃ res subiecta eius. Secũdũ est re-
spectus nature cõis ad ip̄as diuersas spẽs qui dr̃ gñalitas. Et ꝯceptus
illius generalitatis est intentio generis p̄mũ est materiale in genere ꝛ ha-
bet se vt res subiecta cui nomẽ generis attribuit̃. scd̃m est formale. et hꝫ se

vt qualitas a qua nomē generis imponit᷑. Jdeo genus formaliter inq̄tū genus dt talem respectū generalitatis. Et qꝛ talis respectus nō est actualiter in rebꝫ. ſꝫ ſolū in intellectu q̄ abſtrahit talem naturā a pluribꝫ ſpēbꝫ et ipam ꝯpat ad ip̄as. Ideo talis intentio ſolum hꝫ fundamētū in re. ⁊ cō plemētū in intellectu Ex p̄dictis pꝫ ratio quare genus qn̄qꝫ ſupponit ꝑ natura cōi. vt dd̄o genus p̄dicat᷑ in quid. Qn̄qꝫ vero ꝑ intentōe generalitatis. vt dd̄o genus est ſcd̄a intentio. Jn hac āt diffinitōe diffinit᷑ genus ſub intētōne cōi. ⁊ ꝑ re ip̄a ſubiecta cui ſoli ꝯuenit p̄dicari in quid de pluribꝫ differentibꝫ ſpē. de qua definitio verificat᷑ ¶ Sciendū est ſcd̄o. ꝙ p̄dicari in q̄d dupliciter cōſiderat᷑. Uno mō gn̄aliter vt apprehendit p̄dicari vere vel falſe affirmatiue vel negatiue. Alio^o^ ſpēaliter ſolū ꝑ p̄dicatiōe vera ⁊ affirmatiua. h aūt ſumit᷑ p̄dicari ſpēal'r ⁊ non general'r. qꝛ indiuiduum p̄t p̄dicari in q̄d vere vel falſe affirmatiue vel negatiue de differētibꝫ ſpē. ſꝫ hoc non est p̄dicari ſimpl'r. ſꝫ ſolum ſm q̄d. Et hoc v̄bū p̄dicat᷑ dt apptitudinem. ⁊ non actum ſicut in alijs diffinitōnibꝫ vniuerſaliū Unde ad hoc ꝙ aliq̄d p̄dicet᷑ tres req̄runt᷑ ꝯditōnes Prima ꝙ ſit forma. Ideo materia non p̄t predicari de toto cōpoſito. Scd̄a ꝙ ſit forma totius. Jō forma ꝑtis non p̄t eſſe p̄dicabile. vt hec non est vera homo est rōnalis aīa Tertia ꝙ illa forma totius deſignet᷑ ꝑ moduꝫ totius Jdeo forma totius ſcata ꝑ modū ꝑtis in abſtracto non est p̄dicabilis vt hec non est vera hō est humanitas ſicut illa. ſortes est homo. qꝛ ibi hō capit᷑ ꝑ modū totius

¶ Sciendū est tertio. ꝙ illud p̄dicat᷑ in quid qd̄ importat formā eſſentialē rei ſub mō eſſendi ꝑ ſe ſtantis ⁊ nō p̄ſupponit an̄ ſe aliq̄d qd̄ qualificet ⁊ determinet. ⁊ qꝛ genus īportat eēntiā ſpēi ꝑ modū ꝑ ſe ſtantis ⁊ nō ꝑ modū adiacētis alteri. qꝛ nō p̄ſupponit aliq̄d an̄ ſe qd̄ determinat ſicut dr̄ia facit. iō genus p̄dicat᷑ in q̄d. Aliquid em̄ tripl'r p̄t dicere q̄d ſiue eēntiā rei. Uno modo ſm rē ⁊ modū ſit᷑. ſicut gn̄a ⁊ ſpēs de p̄dicamēto ſubſtātie. Alio^o^ ſm rem tm̄ ſicut dr̄ā q̄ dt quid ſm rem ꝑ modū qualitatis Tertio mō ſm modū tm̄. vt gn̄a ⁊ ſpēs accn̄tiū ¶ Sciendū q̄rto. ꝙ gen^9^ in ſua ptāte hꝫ drās oppoſitas ꝑ quas diuidit᷑. ſꝫ quelibet dr̄a vnicā ſpeciem ꝯſtituit ſub gn̄e. ⁊ ergo genus p̄t ſub ſe habere pl'es ſpēs oppoſitas et diſtinctas in quibꝫ est eſſential'r. ideo genus p̄dicatur de pluribꝫ ſpecie differētibꝫ. ⁊ ꝑ hoc pꝫ intellectus diffinitōis gn̄is ☞ Cōtra p̄dicta arguitur primo ſic. Omnis diffinitio debet notificare naturam diffiniti ſed in iſta diffinitione ponitur illud nomen infinitum q^r^. qd̄ nihil poteſt notificare. eo ꝙ est infinitum ⁊ incertuꝫ. ergo diffinitio mala. Scd̄o ſic. omne p̄dicabile dt formā totius. ſꝫ genus nō dicit formaꝫ totius ſpēi. ſꝫ ſe hꝫ ad ip̄as. ꝑ modū ꝑtis materialis. ⁊ dr̄a ꝑ modū forme. ergo male dꝛ ꝙ genus p̄dicatur de pluribꝫ ſpecie dr̄n̄tibꝫ. Tertio ſic. om̄e quod predicatur de aliquo dicit totum eſſe illius de quo predicatur. ſed genus non dicit totam eſſe ſpeciei cum non dicat eſſe determinatum ſpecie per differentiam. ergo non predicatur de ſpecie. ¶ Quarto ſic. omnis forma qualificans aliud dicit quale et predicatur in quale. ſed genus dicit formam qualificantem aliquid cum omnis forma qualificet ſuam materiam ergo p̄dicat᷑ in quale ⁊ nō in quid Quinto ſic. quecūqꝫ ꝯueniūt in aliq̄ indiuiſibili ſm eſſentiam ſunt idem eſſentialiter. ⁊ idem in ſpecie. ſed que-

cunctꝫ ponūtur sub genere ꝯueniunt in vno indiuisibili ꝑ essentiā. qꝛ ge-
nus est indiuisibile ꝫm eēntiā. ergo illa que sunt sub genere ꝯueniūt i spē.
ergo genus nō ꝑdicaꝛ de differētibꝰ spē ¶ Ad primū dꝛ ꝙ licet hoc no
men qđ de se sit ifinitū. tn̄ in illa diffinitōe capiꝛ finite qꝛ finitaꝛ ꝑ ea q̄ sibi
addunꝛ ꝑ suū an̄s rōne cuius pt notificare diffinitū Ad secundū dꝛ. ꝙ
si ꝯsideraꝛ genus vt est ꝯtrariū ad spēm ꝑ drām sic bn̄ hꝫ modū ptis ma-
terialis ꝛ non modū totius. sed si ꝯsidereꝛ in cōi vt sub se ꝯtinet pl'es spēs
hꝫ se ꝑ modū totius ꝛ est totum vl'e respectu spēi. iō hoc mō pt de specie
ꝑdicari. Ad tertiū dꝛ. ꝙ spēs aliqua habet duplex esse. s. esse ꝯfusū qđ
hꝫ in genere in quo cōuenit cū alijs spēbꝰ. ꝛ esse distinctū qđ hꝫ ꝑ drām in
quo differt ab alijs spēbꝰ. ꝛ sic licet genus nō dicat esse totū distinctū spēi
tn̄ dt totū esse ꝯfusum eius. ꝛ hoc sufficit ꝙ de spē prediceꝛ Ad q̄rtum
dꝛ. ꝙ licet forma qualificans designata ꝑ modū adiacentis alteri ꝛ quali-
ficātis ꝑdiceꝛ in quale. tn̄ forma eēntialiter designata ꝑ modū ꝑ se stātis
non dt quale. sed solū ꝑdicaꝛ in qđ. eo ꝙ nō accipiꝛ formaliter sub illo re-
spectu quo qualificat. sed ab eo abstrahiꝛ. mō sic est de genere vt ꝓus pa-
tuit Ad quintum dꝛ. ꝙ oīa ꝯtenta sub genere ꝯueniūt potētialiter in
eodē ꝫm eēntiā. nō āt actualr ꝛ specifice. iō nō oportet ꝙ inter se ꝯueniāt
eēntialr ꝛ specifice. ideo genus nō solū ꝑdicaꝛ de ꝯuenientibꝰ spē ſꝫ etiam
de differentibꝰ specie.

Ad cognoscendū aūt hoc mēbrum scꝫ differentibꝰ specie oportet scire quod differens dꝛ tot modis quot modis diciꝛ idē. Idē dꝛ tripliciter. s. idē genere. idē specie. idē nūero Eadē genere sunt quecūqꝫ sub eodē genere cōtinenꝛ. vt hō et asi-nus sub animali. Eadem spē sunt quecūqꝫ sub eadē spē continenꝛ. vt sortes et plato sub homine. Idem nūero diciꝛ quadrupliciter. s. noīe. diffinitione. idem ꝓprio et accidēte Eadē noīe sunt quorū res est vna. noīa vero plura. vt marcus tul-lius cicero. Eadem diffinitione dicunꝛ quorū vnū est diffi-nitio alterius. vt hō et animal rōnale mortale Eadē proprio dicuntur quorū vnū est ꝓꝓum alterius et cōuertiꝛ cum eo. vt risibile est ꝓꝓum hoīs Eadē accn̄te dicunꝛ quorū vnū est accn̄s alterius. vt sor et albedo que est in ipo. Silr dꝛ drn̄s gn̄e differēs spē et differēs nūero. Drn̄a gn̄e sunt q̄cūqꝫ sub diuersis generibꝰ ꝯtinenꝛ. vt hō et arbor. qꝛ hō ꝯtineꝛ sub h genere qđ est animal et arbor sub hoc genere qđ est planta.

Petri hyspani

Differentia specie sunt quecūq3 sub diuersis speciebus con/
rinentur. vt sortes sub homine. et hic asinus sub asino in cō/
muni. Differentia numero sunt quecunq3 diuersum numerꝫ
constituunt. vt sortes et plato

Postq̈ autor posuit diffinitōem generis. hic ꝯsequenter declarat ali
quas pres eius. et primo illā ꝑticulā differentibꝫ spē. et qꝛ priuatio ꝯgno/
scit̄ p habitū. differēs aūt se habet vt priuatio respectu eiusdē. iō ad cog/
noscendū modos differentis. autor primo notificat modos eiusdē. qꝛ tot
modis dꝛ differens quot modis dꝛ idē. iuxta illud Quot modis dꝛ vnū
oppositorꝫ tot modis dꝛ ⁊ reliquū. Et etiam eadē forma est cā idētitatꝫ
inter illa q̄bꝫ ꝯuenit ⁊ cā diuersitatis ab alijs. Nam p eandē formā res
hꝫ idētitatē in se ⁊ diuersitatē ab alijs. ideo ꝓus vidēdū est de distinctōe
eiusdem ¶ Sciendū primo q̄ idē dicit̄ tripliciter. sc3 idē genere. idem
spē. ⁊ idem nūero pt3 p sufficientiā. Nā oīs idētitas vel vnitas sumitur a
forma. vl' ergo sumit̄ a forma incōicabili. ⁊ sic est idem nūero. vel a forma
cōicabili ⁊ hoc dupl'r. vel sumit̄ a forma ꝯpleta ⁊ determinata ⁊ sic ē idē
spē. vel a forma indeterminata ⁊ ꝯfusa ⁊ sic est idē genere. Et inter istos
modos idē nūero h3 maiorem vnitatē q̄ eadē genere vel spē. qꝛ h3 maio
rem indiuisionē. ideo ille est ꝑfectior modus idētitatꝫ. Hic aūt non ponit̄
idem ꝫm analogiā. qꝛ ista idētitas nō est idētitas simpl'r dicta nec sumit̄
ab aliqua vna forma. modo hic solū enūerant̄ modi idētitatis qui ꝓueni/
unt ab aliqua vnitate formali ¶ Sciendū scd̄o. q̄ eadē genere sunt que
sub eodem genere ꝯtinent̄. Et p oppositum dr̄ña genere que sub diuersis
generibꝫ ꝯtinent̄. Et licet genera generalissima quāq3 dicant̄ drā genere
magis tñ ꝓprie dicunt̄ diuersa genere q̄ drā. Differūt eñ diuersū ⁊ dif
ferens. qꝛ diuersa sunt que in nullo cōi vniuoco ꝯueniunt Differentia ve
ro que in aliquo cōi ꝯueniūt ⁊ in aliquo spēali distinguunt̄. qd̄ non cōue/
nit generibꝫ generalissimis. Sed eadē specie st̄ que sub eadem spē conti
nent̄. drā vero specie que sub diuersis speciebꝫ continent̄ Sed eadē nūero
sunt que non faciunt diuersum nūerꝫ inter se. vt sor. ⁊ homo. ⁊ ꝓuenit talis
vnitas a forma que terminat ⁊ actuat materiam. Et realiter idē st̄ vni
tas nūeralis ⁊ indiuiduatio. sed differūt rōne. qꝛ dꝛ vnitas vt causatur a
forma q̄ actuat ⁊ vnit ptes materie. sed dꝛ indiuiduatio inq̄tum ꝓuenit
a forma q̄ reddit formā susceptā incōicabilē. sed drā nūero st̄ que faciūt
diuersū nūerꝫ inter se. vt sortes ⁊ plato. ⁊ ꝓuenit illa diuersitas nūeralis
original'r ex ꝑte materie diuise ab agente in diuersas ꝑtes sub quātitate
Cōpletiue āt ꝓuenit a forma totius q̄ variat̄ ꝫm esse ī diuersas ꝑtes ma
terie prius diuise. Et p hoc habet̄ quō spēs diuidit̄ diuisione materie. et
quō indiuidua eiusdē spēi differūt ¶ Sciendū tertio q̄ idē nūero dꝛ qua/
drupl'r. s. idē noīe. idē diffinitōe. idē ꝓprio. idē accñte. pt3 p sufficiētiā. quia
quecūq3 st̄ eadē nūero vel sunt eadē eēntial'r vel accñtal'r. Si pmū hoc ē
dupl'r. vel sunt eadē ꝫm eēntiā tm̄ ⁊ drūt ꝫm rōnem ⁊ sic st̄ eadē diffiniti
one in q̄bꝫ diffinitio ꝫm naturā p̄cedit suū diffinitū. vl' st̄ eadē ꝫm eēntiā
et rōnem sil'. ⁊ sic st̄ eadē noīe. Si āt sunt eadē accñtal'r hoc est dupliciter

vel sunt eadē accñtal'r accidēte ꝓprio.⁊ sic sunt eadem ꝓprio vel acciēte cōī et sic sunt eadē accñte ⁊ sic habet sufficiētia quatuor modorum eiusdē. ita pt dari sufficiētia modoꝝ vnius. q2 vnū ⁊ idē sunt realiter idē ¶ Sciēdū quarto ꝙ eadem noīe dicuntur quoꝝ res est vna noīa vero plura. ⁊ hoc modo oīa synonima dicunt eadē noīe. Sed eadē diffinitōe sunt quorum vnū est diffinitio alterius vel etiā de diffinitōe alterius sicut spēs est vnū diffinitōne cū indiuiduo. ⁊ oīe supius eēntial'r cum inferiori est idē. Sz eadē ꝓprio sīt quoꝝ vnū est proprium alterius. Sed eadem accidēte sīt quoꝝ vnū est accñs alterius Et ꝓuenit h̄ vnitas formal'r ex pte forme accidētalis. q2 ipa accñtal'r suo subiecto inest. sz effectiue prouenit ex pte sui subiecti qd dat accñti eē ⁊ vnitatē in genere cāe materialis efficiētis ⁊ finalis ☞ Contra pdcā arguit pmo sic. celū ⁊ terra sub eodē gñe continent. s. sub corpe. ⁊ tñ sīt eadē genere. q2 corruptibile ⁊ icorruptibile plusꝗ genere differūt. g male diffiniunt eadem genere. Scd̄o sic. hō ⁊ asinus drñt spē. ⁊ tñ nō ꝯtinent sub diuersis spēb9 g male diffiniunt drñtia spē Tertio sic. sor. ⁊ plato differūt nūero. ⁊ tñ nō faciūt diuersum nūeꝝ inter se. sz tm̄ vnū nūeꝝ. s. binariū. g hic male diffiniunt differentia numero Quarto sic. pl'a noīa sunt diuersa noīa. g nō pñt esse eadē noīe quoꝝ res est vna noīe ꝟo plura Quinto sic. vbi sīt diuerse forme ibi sunt diuersa esse. sed subiectū ⁊ accñs iportant diuersas formas. g nō habēt vnū eē nec sunt eadē nūero Ad pmū d2. ꝙ corruptibile ⁊ incorruptibile nunꝗ sīt eadē genere physico qd est materia eo ꝙ non hñt materiā eiusdē rōis. tñ bñ pñt esse eadē gñe logico de quo solum hic ē ad ꝓpositū Ad secūdū d2 ꝙ licet hō ⁊ asinus. nō sunt sub diuersis spēb9. tñ habēt diuersas drās specificas qb9 differūt spē. iō non pñt dici drña. sz magis ꝓprie dicunt diuerse spēs Ad tertiū d2. ꝙ si nūerus capiat ꝓprie ꝓut est multitudo ex vnitatib9 aggregata. sic sor. ⁊ plato nō faciūt diuersū nūeꝝ. sz si capiatur improprie ꝑ vnitate materiali vel cōiter vt se extendit ad nūeꝝ ⁊ vnitatē sicut h̄ capit. sic sor. ⁊ plato faciūt diuersū nūeꝝ. i. diuersas vnitates materiales siue nūerales Ad qrtū d2. ꝙ licet plura noīa sīt dr̄a ex pte vocis siue noīs noīantis. tñ pñt esse eadē ex pte rei noīate. ⁊ ꝓpter illā vnitatem dicunt eadē noīe Ad qntū d2 ꝙ licet subiectū ⁊ accidēs habeāt diuersa esse essentia tñ solū habēt vnū eē existētie ꝑ qd subiectū existat ꝑ se. accñs ꝟo solū existit ex ꝯñti. s. ad existētiā substātie vel subiecti

Illud aūt dicit predicari in quid qd cōuenienter rñdet ad interrogatōnem factam per quid. vt cum queritur quid est homo conuenienter respondetur animal. et ergo animal predicatur de hoīe in quid Aliter autē diffinit genus. Genus est cui supponit species.

Postꝗ autor notificauit illud mēbrū diffinitōis differētib9 spē. h̄ ꝯñter notificat aliud mēbrū. s. pdicari in qd di. ꝙ illud d2 pdicari in qd qd ꝯues

niēter rñdet ad interrogatōem factā ꝑ q̇d. Cuius rō est. qꝛ hoc interro-
gatiuū q̇d querit de substātia ⁊ q̇dditate rei. ⁊ qꝛ interrogatōi dꝫ fieri ꝓ-
portionata rñsio. ḡ ad illud interrogatm̄ q̇d dꝫ respōderi illud qd̄ d̄r essen
tiaꝫ siue q̇dditatē rei. iō qd̄ ꝯuenienter rñdet ad interrogatōem factaꝫ ꝑ
q̇d d̄r ꝑdicari in q̇d ☞ Sciendum est ṗmo. ꝙ forma. actus. essentia.
q̇dditas. ⁊ natura ſm rē idē sunt. sꝫ dn̄t rōibꝫ. qꝛ eēntia rei q̇nqꝫ modis cō
siderat. Uno° inq̄ꝫtum informat materiā ⁊ totū ꝯpositū. ⁊ sic d̄r forma.
Scd̄o put actuat potētiam materie. ⁊ sic d̄r actus. Tertio mō vt est ṗn-
cipiū essendi. ⁊ sic d̄r eēntia. ē em̄ essentia id quo res formal'r hꝫ eē Quarto
ꝯsiderat vt est ṗncipiū cognoscēdi rē, ⁊ sic d̄r q̇dditas. q. d. q̇d ē res. qꝛ res
ꝑ formā eius ab intellectu ꝯgnoscit. Et q̄nqꝫ etiā d̄r rō. qꝛ est illud q̊ in-
tellectus vel rō ꝯgnoscit ipam rem. Quinto vt est ṗncipiū opandi. ⁊ sic
d̄r natura. ⁊ deriuat a nascor ris. qꝛ ab ea nascunt motus ⁊ oparōes totiꝰ
ꝯpositi. vel qꝛ est ṗncipiū nascētie rei. Et ꝑ hoc ptꝫ q̇d sit q̇dditas rei. et
q̇d ꝑdicet in q̇d. qꝛ illud qd̄ iportat q̇dditatē ꝑ modū substātie ꝑdicat in
quid ¶ Sciendū est scd̄o ꝙ genus spēs dn̄a ⁊ diffinitio iportāt eandem
essentiā real'r. sꝫ sub diuersis modis eēndi. qꝛ genus iportat eēntiā sub eē
ꝯfuso determinabili ꝑ dn̄as formales. Dn̄a ṽo importat eandē eēntiā
ꝑ modū formātis ⁊ q̄lificātis potētiaꝫ generis ꝑ h̄ ꝙ determiat genꝰ ad
spēm. Spēs ṽo importat illā eēntiaꝫ ꝑ modū formati ⁊ determiati iplici
te tñ. sꝫ diffinitio iportat eēntiaꝫ ꝑ modū ꝯpleti ⁊ explicite. Explicat em̄
eēntiā rei a ṗma potētia vsqꝫ ad vltimū actū ꝑ genꝰ ⁊ drām. Iō diffinitō
ꝑdicat in q̇d de spē. tñ nō est vnū ꝑdicabile tm̄ sꝫ ꝯplectit pl'a ꝑdicabilia
scꝫ genus et drām. Alia vero q̄ sꝫ incōplexa dicunt ꝑdicabilia. Et q̇a a
modis eēndi sumunt modi ꝑdicandi ⁊ nō ab eēntia ſm se. Ideo genꝰ et
spēs q̄ importāt eēntiā sub mō eēntiali ⁊ substātie ꝑdicant in q̇d. non tñ
dn̄a q̄ importat eēntiaꝫ ꝑ modū q̄litatis. ⁊ nō ꝑ modū substātie iō ꝑdica
tur in q̄le ¶ Sciēdū est tertio ꝙ genus dupl'r ꝯsiderat. Uno° sub rōe ꝑ-
dicabilis. ⁊ sic de ipo data est diffinitio ṗus posita. Alio° sub rōne generꝭ
et sic de ipo dat alia diffinitio scꝫ illa. Genus est cui supponit spēs. Cuiꝰ
ratio est. qꝛ in ordine ꝑdicabiliū cōius debet poni sup̄ minus cōe. cū possꝫ
ꝑdicari vl'r de ipo et non ecōuerso. sꝫ genus est cōius q̄ꝫ spēs. qꝛ ad hoc ꝙ
genus sit req̇rit ꝙ sit in pluribꝫ spēbꝫ. ⁊ ꝙ sub eo sint pl'es spēs i aptitudi-
ne. Et qꝛ in ꝑpetuis sicut sꝫ vl'ia nō differūt eē ⁊ posse ſm tp̄s. Iō cū ge-
nus sit in potentia ad pl'es spēs etiā hꝫ esse in pluribꝫ spēbꝫ. Et licet genꝰ
ſm totā eius eēntiā possit saluari in vna spē nō tñ ſm totā eius ptātē. qꝛ
ptāte ꝯtinet pl'es spēs sub se. Ideo sꝑ manet cōius. ⁊ ꝯueniēter spēs po-
nit sub ipo. ¶ Sciendū quarto. ꝙ aliq̇d ponit dupl'r sub genere. Uno°
lateral'r sicut dn̄tia q̄ a latere ꝯtrahit ptātē generꝭ. ⁊ a latere ꝯcurrit ad
ꝯstitutōem spēi tanq̄ꝫ determinans eēntiam gn̄is ad spēm. Alio° dire-
cte. vt illud quod importat essentiam generis per modum determinate
substantie et essentie. ⁊ sic species supponitur generi. ⁊ etiam immediate.
quia essentia generis immediate ⁊ formaliter per differentiam determi-
nat ad speciem. Indiuidua vero sub genere ponuntur mediante specie
et hoc materialiter. quia species semper diuiditur per indiuidua solum di-
uisione materiali et non formali. Ideo conuenienter dicitur. Genus

est cui supponitᷣ spēs ⁊ nō ɔ̄ra ⁊c. ☞ Cōtra p̄dicta arguitᷣ primo sic. Si queratᷣ q̇d est orō. r̄ndetᷣ b̄n ꝙ est vox. ⁊ tn̄ vox nō predicatᷣ in q̇d de orone cū orō nō habeat q̇dditatē ex quo ē ens rōis. ḡ male diffinitᷣ p̄dicari in q̇d. Scd̄o sic. si q̄ratᷣ quid est chymera. r̄ndetᷣ ꝙ ē aliquid imaginabile ꝯpositū ex incōponibilibꝫ. ⁊ tn̄ nō predicatᷣ in quid. de chymera cum non habeat quidditatē. Tertio sic. Vniꝰ diffiniti est tm̄ vna diffinitio cum vnius rei sit tm̄ vnicū esse. et diffinitio est oratio explicās esse rei. ergo sequitᷣ ꝙ male ponitᷣ hec scd̄a diffinitio generis. Quinto sic. potētia ponitur sub actu ⁊ nō ecōuerso. sed genus est potentia respectu spēi. ḡ ponitᷣ sub specie. ḡ ei nō supponitᷣ spēs. Quinto sic. prius nō debet diffiniri ꝑ posterius. sed spēs est posterior genere. ḡ genus male diffinitᷣ ꝑ spēm.

Ad p̄mū ɔ̄r. ꝙ licet oratio non habeat quidditatē ꝺm rem ⁊ q̇dditatem simpl'r. habet tn̄ q̇dditatē ꝺm modū eo modo quo habet esse cū q̇dditas nō sit aliud q̄ꝫ entitas rei vt est notificatiua ipsius. ideo vox de oratione predicatᷣ in quid eo modo quo respondetᷣ ad interrogatōem factaꝫ per quid. Ad scd̄m ɔ̄r ꝙ si de chymera queratᷣ quid rei male datᷣ diffinitio illa. sed si queratᷣ q̇d nōis. b̄n potest dari diffinitio predicta. et p̄t predicari in quid nōis de chymera. et igitᷣ ꝺm moduꝫ p̄t predicari in q̇d de ipsa oñdendo entitatem ipsius vt est ens rōnis. Ad tertium ɔ̄r. ꝙ licet vnius rei sit vnicū esse essentie ⁊ vnica diffinitio quidditatiua. tn̄ p̄nt esse plures modi essendi vel plura esse accidētalia q̄ explicantᷣ ꝑ diffinitionem descriptiuā. ideo vnius rei ꝺm plures modos essendi p̄nt esse plures diffinitōnes descriptiue. ⁊ sic est de genere in istis diffinitōibꝫ. Ad quartuꝫ ɔ̄r ꝙ duplex est potentia. s. subiectiua que est potentia materie vel subiecti ꝑ quā potest suscipe formā. Alia est potentia formalis q̄ est aptitudo forme apte determinari ꝑ diuersas formas. ⁊ licet potentia subiectiua ponatᷣ sub actu. non tn̄ potētia formalis ponitᷣ sub actu. ⁊ solum hoc modo genus est potentia respectu speciei. Ad quintū ɔ̄r ꝙ si spēs capiatᷣ p re subiecta intentioni ⁊ sic est posterior genere. Sed si capiatᷣ pro intentione ꝯcretiua rei adhuc dupl'r ꝯsideratᷣ. Vno modo vt habeat depēdentiam ad suū genus qd̄ determinat. ⁊ sic adhuc est posterior. Alio modo vt determinat respectum ⁊ dependentiā ipsius intentōnis generis ⁊ sic est prior genere cum determinās p̄cedat determinatū. ⁊ solum hoc modo capitᷣ in definitōne generis. q̄re genus ꝯueniēter hꝫ diffiniri ꝑ spēm.

Et diuiditᷣ in genus generalissimū et genus subalternuꝫ Genus generalissimū est super quod non est aliud genus superueniens. Vel genus generalissimū est qd̄ cū sit genus nō potest esse species. Et diuiditᷣ in decem predicamenta que sunt substātia quātitas qualitas adaliquid actio passio vbi qn̄ sitꝰ et habitꝰ Hec āt p̄dicamēta dicuntᷣ gn̄a gn̄lissima qꝛ nullū genꝰ h̄nt supra se lꝫ em̄ dicatᷣ de istis decem hoc tn̄ nō

est vniuoce sed equiuoce. ⁊ ideo nō est genus eoꝝ. De his autem decē nihil modo dicemus. sed in p̄dicamētis determinabimus de istis. Genus subalternū est qđ cū sit genus p̄t esse species. vt aīal est genus hoīs ⁊ spēs corporis aīati.

Postq̄ autor definitiue determinauit de genere ponendo duas definitiones eius. Hic ꝯsequēter determinat de ipso diuisiue. dicens ꝙ genus diuidit̄ in genus generalissimū ⁊ genus subalternū. Cuius rō est. q̄ oē genus ordinat̄ in ordinatōe p̄dicamentali. vel ergo est ṕmū sui ordinis ⁊ sic ꝙ nō ponat̄ sub alio. ⁊ sic est generalissimū. vel ordinat̄ sub alio. ⁊ sic est genus subalternū. ⁊ istoꝝ mēbroꝝ genus generalissimū đr esse ꝑfectius gen⁹ q̄ genus subalternū. Rō eius est. q̄ rō seu intentio generis a generalitate sumitur ⁊ a cōitate sui ambitus. sed genus gn̄alissimū hꝫ maiorē cōitatē ⁊ generalitatē q̄ subalternū. q̄ sub se plura ꝯtinet. ideo ꝑfectius đr esse genus. q̄re seq̄tur ꝙ diuisio dicta est diuisio analogica. q̄ ꝑ ṕus đr de genere generalissimo q̄ de subalterno. ¶ Sciendū est ṕmo ꝙ genus generalissimū đr qđ cū sit genus nō p̄t esse spēs. Cuius rō. q̄ genus generalissimū hꝫ ꝙ sit genus ⁊ sit generalissimū. ṕmū hꝫ ꝑ respectū ad suas spēs quaꝝ đr gen⁹. Et hꝫ secūdū ꝑ negatōem generis ṕoris. ⁊ vtrūq̄ explicat̄ in p̄dicta definitiōe. Primū explicat̄ cū đr (ꝙ cū sit genus) secūdū cū đr (nō p̄t eē spēs) q̄ si nō p̄t esse spēs nō hꝫ genus ꝯmunius ipso. ideo aliter p̄t definiri. Genus est supra qđ nō est aliud supueniens genus. vbi subintelligit̄ gen⁹ definiti qđ est vl̄e. ⁊ ꝑ hoc remouet̄ chimera ⁊ alia entia ficta ¶ Sciendū scđo ꝙ gen⁹ generalissimū dupl'r exponit̄. scꝫ negatiue ⁊ affirmatiue. Negatiue exponit̄ sic. generalissimū est generale ⁊ nihil generalius ipso. Affirmatiue sic exponitur generalissimū est generale ⁊ oīm alio generalius. qđ p̄t dupl'r intelligi. Vel ꝙ sit generalius oīm alio simpl'r. vel est alio de suo ordine generalius. Vn̄ si exponit̄ generalissimū affirmatiue. ⁊ intelligit̄ ꝙ sit generali⁹ oī alio simpl'r sic suba nō est genus generalissimū. ipsa eīm nō est omni alio generalior. q̄ si esset generalior q̄titate tūc q̄titas nō esset genus generalissimū. ⁊ tūc oporteret ponere tm̄ vnū genus generalissimū. Sed si exponit negatiue vel affirmatiue cū illa restrictiōe ꝙ sit oīm alio de suo ordine generalius. sic suba bn̄ est gen⁹ generalissimū. ⁊ sil'r alia p̄dicamēta. ⁊ sic capit̄ hic generalissimuꝫ

¶ Sciendū tercio ꝙ genus generalissimū diuidit̄ in decem genera gn̄alissima que sunt suba q̄titas ⁊c̄. de quibꝫ determinabit̄ in p̄dicamētis. ⁊ dicuntur illa gn̄alissima. q̄ nō hn̄t aliqđ genus supra se. Et licꝫ genus generalissimū diuidat̄ in decē p̄dicamēta. nō tn̄ est genus ipsoꝝ. sed est solū intentio cōis que de ipsis p̄dicat̄ accn̄taliter. ⁊ licꝫ ens p̄dicet̄ de oībꝫ istis. nō tn̄ est genus ipsoꝝ. q̄ nō p̄dicat̄ de ipsis vniuoce. Nā oē quod p̄dicat̄ vniuoce opꝫ ꝙ p̄dicet̄ ꝑm vnū nomē ⁊ vnā rōnem equaliter ꝑticipataꝫ a multis. sꝫ rō entis que est habere existentiā vel habere actū essendi nō equaliter participat̄ a decē p̄dicamentis. q̄ actus essendi ꝯuenit ṕmo sube. ⁊ ꝑ subam solum alijs. s. accn̄tibꝫ. ⁊ nō ꝯuenit ipis ꝑ se. Sil'r habere eēntiā verius ꝯuenit sube q̄ alijs. Itē oē genus diuidit̄ ꝑ drn̄as formales oppositas que sunt

extra eẽntiam generis. sed ens nõ diuiditur in decẽ p̃dicamentis p differẽ-
tias formales que sunt extra naturam entis. vt habet᷑. iiij. topicoꝝ. qꝛ tũc es-
sent non entia. mõ non ens nõ ꝯstituit spẽm sub ente. ideo ens nõ hꝫ diffe-
rentias formales nec est genus ad decẽ p̃dicamenta. sed est cõmune analo-
gum. ¶ Sciendũ quarto. ꝙ genus subalternũ dꝛ qđ cũ sit genus p̃t eẽ spe-
cies. Cuius rõ est. qꝛ subalternũ mediat positiõe vel rõne ordinis inter ge-
neralissimũ ꝛ spẽalissimũ rõne cuius hꝫ duplicẽ respectũ. Primũ hꝫ respectu
generalissimi qđ est sibi superius. ꝛ ab illo habet qđ dꝛ spẽs. Scđm habꝫ re-
spectu suoꝝ inferioꝝ quibꝫ dꝛ genus. ꝛ sic bene dꝛ ꝙ cũ sit genus p̃t esse spẽs
Et dꝛ subalternũ quasi subalternatim sub ꝛ supra positum. scꝫ positiõe for-
mali. Et nõ dꝛ subalternũ quia est sub altero positum. qꝛ tũc spẽs spẽalissi-
ma diceret᷑ subalterna. Et p hoc patent diuisiones generis ꝛ definitiones
membroꝝ eius ꝛ diuisiones generis generalissimi ¶ Contra p̃dicta ar-
guit᷑ primo sic. omnis diuisio generis fit p drñas oppositas in spẽs eius. sed
ista diuisio generis nõ fit in spẽs eius. cũ generalissimũ non p̃t esses spẽs. er-
go illa diuisio non est sufficiens Scđo sic. omne quod p̃t habere esse deter-
minatũ p drñam potest eẽ spẽs. sed generalissimuꝫ est hmõi. quia substantia
habet eẽ determinatum p rõnale ad hominem. ergo generalissimũ p̃t eẽ spe-
cies Tercio sic. qđ dꝛ p supabũdantiam vni soli rei ꝯuenit. sed genus ge-
neralissimũ dicit᷑ p supabũdantiam. g̊ non p̃nt esse decẽ genera generalissima
Quarto sic. omne qđ p̃dicat᷑ in quid ꝛ est ꝯmunius altero est genus. sꝫ
ens p̃dicat᷑ in quid de quolibet decẽ p̃dicamẽtoꝝ ꝛ est ꝯmunius ipsis. quia
si inquirat᷑ quid est substantia ꝯueniẽter respondetur ens. ergo ens est genꝰ
ad decẽ p̃dicamẽta. Quinto sic. opposita nunq̃ possunt simul esse in eo-
dem. sed genus ꝛ spẽs sunt opposita ƀm eoꝝ intentiones. ergo subalternuꝫ
nõ est simul genus ꝛ spẽs Ad p̃mũ dꝛ ꝙ dupliciter dicit᷑ diuisio generis
Uno modo rõne modi diuisionis que fit ƀm formam diuisionis p differẽ-
tias oppositas. Alio mõ dicit᷑ diuisio generis rõne diuisi eo ꝙ diuidit᷑ genus
vel intentio generis. Et licꝫ diuisio generis p̃mo modo dicta semp fiat in
diuersas spẽs. nõ tñ diuisio generis scđo modo dicta. ꝛ sic illa diuisio nõ est
ꝓprie diuisio generis. sed est magis diuisio analogi in sua analogata. ꝛ hoc
modo nõ est diuisio generis. qꝛ hic non diuiditur genus ꝓ aliqua spẽali re
subiecta. sed ꝓ intentõe ꝯmuni generis ꝯcreta rei que nõ hꝫ drñtias forma-
les Ad scđm dꝛ ꝙ si generalissimũ ꝯsideret᷑ q̃tum ad eẽntiam eius bene
p̃t habere esse determinatum p drñam. sed si ꝯsideretur ƀm modum eẽndi
quo dꝛ ꝯmunissimũ sui ordinis. sic nõ potest habere eẽ determinatũ p drãm
Et qꝛ genus generalissimũ vtrũq3 importat. scꝫ eẽntiam eius ꝛ talẽ modũ
eẽndi. ideo vt generalissimũ est nõ potest eẽ tale determinatũ. Ad terciũ
dꝛ ꝙ licꝫ illud qđ dꝛ p supabũdantiã vni soli ꝯueniat in vno ordine. tñ bene
p̃t ꝯuenire diuersis in diuersis ordinibus. ꝛ sic est ibi de decẽ p̃dicamentis
quoꝝ qđlibet in suo ordine est generalissimũ Ad quartũ dꝛ. ꝙ ens duplr̃
accipit᷑. Uno mõ participialiter. ꝛ tũc tm̃ valet sicut existẽs vel eẽ vel actuꝫ
eẽndi habens. ꝛ sic nõ p̃dicat᷑ in quid de aliquo p̃dicamẽto. sed ipsis accidẽ-
taliter ꝯuenit. ꝛ sic p̃dicat᷑ accñtaliter ꝛ ꝯtingẽter. Alio mõ noĩaliter vt tan-
tum valet sicut eẽntiam habens. ꝛ sic p̃dicat᷑ in quid de quolibet p̃dicamen-
toꝝ. sed non est ꝯmunius aliquo istoꝝ ꝯmunitate nature vel rei qua diui-

dit̄ur p̄ illa decē. sed est solum ꝯmunius ꝯmunitate vocis. ideo nō dr̄ vniuo
ce d̄ ipsis. nec est eoꝝ gen⁹ Ad q̄ntum dr̄. ꝙ si ꝯparent genus ⁊ spēs respec
tu eiusdē sic opponūtur s̄m suas intētōes. sed respectu diuersoꝝ nō opponūt
et h̄ mō sibi inuicē ꝯueniūt. ⁊ gen⁹ subalternū pt̄ eē genus ⁊ spēs

Species est qd̄ predicat̄ de pluribꝫ differentibꝫ numero in eo qd̄ quid est. In hac aūt diffinitione hoc verbū p̄/dicat̄ dicit aptitudinē ⁊ nō actū. Similiter in alijs. vt homo p̄dicatur de sorte ⁊ platone et de alijs particularibꝫ homini/bus que sunt plura ⁊ differentia numero vt p̄us patuit Et p̄/dicatur de his in quid. quia cum queritur quid est sortes con/uenienter respondetur homo

Postq̄ȝ autor determinauit de genere qd̄ est p̄ncipiū spēi. Hic ꝯseque/ter autor determinat de spē q̄ capit rōnē ⁊ naturā vl̄is a genere. ipsuȝ p̄mo sic diffiniēs. Spēs est qd̄ p̄dicat̄ de pluribꝫ differentibꝫ numero in eo qd̄ q̄d est. In qua definitōe p̄ illam particulam (qd̄ p̄dicat̄ de pluribꝫ) habetur ꝙ spēs est vnū p̄dicabile p̄ quod intelligit̄ genus definiti. Deinde ponit̄ (dif/ferentibꝫ numero) ad drn̄am generis qd̄ p̄dicat̄ de pluribꝫ differētibus spē. Et ponit̄ (in eo qd̄ q̄d est) ad drn̄am differētie. forñ. ⁊ accñtis. que p̄dican/tur in quale. Et ꝯuenit hec definitio spēi spēalissime tm̄. ⁊ nō spēi subalter/ne. Rō est. q: hic diffinit̄ spēs in rōne p̄dicabilis. in cuius signū ponit̄ hoc re/latiuū. qd̄. referens vl̄e vel p̄dicabile. sed spēs spēalissima soluȝ est p̄dicabile ab alijs distinctū. ⁊ nō spēs subalterna. q: illa ꝯtinetur sub p̄dicabili qd̄ est genus. ¶ Sciendū est primo ꝙ spēs dupl̄r accipitur. Uno mō ꝓprie vt est vniuscuiusq̄ȝ rei forma. vt pulcritudo formositas corp̄is. que cōsistit in de/bita q̄ntitate ⁊ debita ꝯmensuratōe mēbroꝝ corporis cū pulcritudine colo/ris. ⁊ hoc mō dr̄ spēs in ciuilibꝫ. Scd̄o mō capit̄ spēs trāssumptiue pro for/ma ꝯmunicabili. q̄ ponit̄ sub assignato genere. ⁊ isto mō dr̄ spēs logica Un/de nomē spēi p̄mo reptū est in ciuilibꝫ. ⁊ p̄ silitudinē translatū est ad spēm lo/gicā. q: sicut in ciuilibꝫ spēs que est pulcritudo actuat ip̄m corpus remouē/do eius turpitudinē. sic spēs logica actuat ⁊ determinat gen⁹ ⁊ remouēdo eius turpitudinē scȝ potētialitatē ⁊ indeterminatōem limitat eius potētiā siue potestatē. Ab hoc eīm qd̄ est specificare ⁊ determinare dr̄ spēs scd̄o mō dicta. de q̄ solū ē hic ad ꝓpositū ¶ Sciēdū scd̄o. ꝙ natura spēi vtputa natu/ra hoīs tripl̄r ꝯsiderat̄. vno mō s̄m se ⁊ absolute. ⁊ sic nō dr̄ vl̄is vl̄ p̄ticu/laris. q: nō capit̄ sub aliq̄ scd̄a intētione. Scd̄o° ꝯsiderat̄ sub respectu ad in/diuidua. ⁊ ab illo respc̄u dr̄ vl̄is. Tercio° ꝯsiderat̄ sub respc̄u ad suū gen⁹ et ab illo accipit̄ intētio spēi. q: s̄m illū respectū h̄ȝ specificare gen⁹. Hic aūt diffinit̄ spēs nō ꝓ natura cōi absolute. sed ꝓ natura vt substat intentiōi spēi vel p̄dicabilis. ⁊ q: hic nō definitur in rōe predicabilis tm̄. quia tūc per illā deffinitionem nō differt ab alijs p̄dicabilibꝫ. sed diffinit̄ sub ratione predi/cabilis determinati ⁊ contracti per specialē modū predicandi ⁊ p̄ intentio/nem spēi. Unde spēs in suo noīe includit p̄dictā naturā cōem materialit̄ ꝓ

quo verificamus definitōem. Et formaliter includit intentōem spēi cū in-
tentōe vl'is. ideo definit̄ p̄ re illa subiecta incōplexū substat intentōi vl'is ꝛ spēi
¶ Sciendū tercio ꝙ quotiēscūq3 in aliq̄ definitōe ponit̄ v̄bū qd̄ h3 s̄icare ac-
tum debet capi solū vt dr̄ aptitudinē. Cuius rō. q2 diffinitio semꝑ est de aliq̄
vl'i ꝛ nō de singularib9. q2 singulariū nō est demōstratio. ꝛ p̄ ꝯn̄s nec ē diffi
nitio. q2 diffinitio subiecti est mediū demonstratōis potissime. sed aptitudo
se tenet ex parte vl'ium. actus aūt ex p̄te singulariū. q2 actus ꝛ opatōes sūt
singulariū ꝛ suppositoꝝ. Ideo dr̄ qū v̄bū s̄icans actū ponit̄ in definitōe aliq̄
d3 dicere aptitudinē tm̄. ideo v̄bū p̄dicat̄ qd̄ ponit̄ in definitōe p̄n̄ti dr̄ ap
titudinē ꝛ nō actū p̄dicādi. ¶ Scienū q̄rto. ꝙ genus ꝛ spēs diuersimode
multiplicant̄ ꝛ diuidūtur. Genus eīm diuidit̄ diuisiōe formali. sc3 per drn̄as
formales formal'r ꝯtrahentes eēntiā gn̄is ad diuersas spēs. rōne cui9 ge-
nus p̄dicat̄ de differētib9 spē. S3 spēs solū diuidit̄ diuisiōe materiali p̄ hoc
sc3 ꝙ ipsa recipit̄ in materia diuisa p̄ diuersas partes in q̄s diuidit̄ seu multi
plicat̄ s̄m eē. ꝛ q2 talis diuisio materialis cāt diuersaīdidua nūero drn̄a. ideo
spēs p̄dicat̄ de differentib9 nūero. ꝛ q2 ip̄a dr̄ totā essentiā ꝯpletā suoꝝ indi
uiduoꝝ p̄ modū sub̄e. ideo p̄dicat̄ de ipsis in q̄d ꝛ nō in quale. Et p̄ hoc p3
intellectus hui9 definitōis. Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic. nullū ens cō-
pletū ꝛ p̄fectū h3 esse in plurib9. cū ens in alio sit ens imp̄fectu3 ꝛ nō ens p̄ se
existens. sed spēs est ens ꝯpletū ꝛ p̄fectū. g̊ spēs nō h3 esse in plurib9. nec etiā
p̄dicat̄ de multis. qd̄ tn̄ est ꝯtra eius definitōem. Scd̄o sic. oīe p̄dicabi
le dr̄ totū esse sui subiicibilis. sed spēs nō dr̄ totū esse indiuidui. q2 indiuiduū
vltra spēm addit materiā signatā accn̄tib9 quā spēs nō includit. g̊ spēs non
p̄dicat̄ de plurib9 differentib9 nūero. hoc est de indiuiduis. Tercio sic. in-
diuiduū nō h3 q̄dditatē nec3 definitōem. g̊ spēs nō dicit totā q̄dditatē in-
diuiduoꝝ. ꝛ p̄ ꝯn̄s nō p̄dicat̄ de drn̄tib9 numero. Quarto sic. genus p̄di
cat̄ in eo qd̄ q̄d est de drn̄tib9 nūero. vt aīal de sorte ꝛ brunello. g̊ ista defini-
tio ꝯuenit generi. nec valet dicere ꝙ genus predicat̄ de drn̄tib9 numero me
diate solū. q2 īmediate p̄dicat̄ de drn̄tib9 spē. sicut aīal p̄dicat̄ de homīe ꝛ asi
no. sed diuerse spēs semꝑ differūt numero. g̊ genus p̄dicatur immediate d̄
drn̄tib9 numero. Quinto sic. materia p̄dicatur in eo qd̄ q̄d est de hac ma
teria vel illa que differūt numero. ꝛ non est spēs. cū non sit forma totius. g̊
ista definitio ꝯuenit aliis a definito. Ad p̄mū dr̄. lic3 spēs sit ens ꝯpletū
et p̄fectum p̄fectione essentie ꝛ p̄fectione formali. nō tamē est ens p̄fectu3 p̄
fectione suppositi. Ideo non est de se existens. sed bene potest esse in multis si
cut superius in suo inferiori. licet non sit in alio vt accidēs in suo subiecto.
quod est simpliciter imp̄fectum. Ad scd̄m dr̄. ꝙ licet spēs non dicat totū
esse materiale indiuidui. q2 indiuiduū addit vltra spēm materia3 vl' s̄icatio
nem materie s̄m aliquos. tn̄ ipsa dr̄ totum esse specificū suoꝝ indiuiduorū.
qd̄ sufficit ad hoc qd̄ p̄dicetur de ipsis. Ad terciū dr̄ ꝙ indiuiduū dupl'r
considerat̄. Uno mō vt est res particularis terminās fluxum nature cōis
et isto modo bn̄ habet eēntiam ꝛ quidditatē. Secūdo mō ꝯsiderat̄ sub rō
ne discreti. vt includit accidētia indiuiduātia. Et hoc mō nō habet essentia3
nisi p̄ suas partes. q2 includit eēntias de diuersis p̄dicamentis. nec isto mō
spēs p̄dicatur in eo ꝙ quid est de indiuiduo. sed primo modo. Ad quar
tum dr̄. ꝙ lic3 genus p̄dicet̄ mediate de differētib9 numero. non tn̄ immedi-

ate.sicut intelligitur de specie. ⁊ licet spẽs ꝑ se ṗmo differant numerositate essentie. nõ tñ numerositate suppositi. de qua solũ hic intelligit̃ Ad quintũ dr̃. ꝙ licet materia p̃dicet̃ in eo qð quid ẜm modũ de differentib⁹ numero nõ tñ ẜm rem. q2 ipsa nõ est forma dicens esse huius materie vel illius nisi ẜm modũ tñ. Et isto mõ potest dici spẽs logica ẜm modũ. quo mõ p̃dicatur in eo qð quid est de differentib⁹ numero

Diffinitur etiã sic spẽs. Spẽs est qð ponit̃ sub assignato genere. et de qua genus in eo qð quid est predicat̃. Et diuiditur in spẽm spẽalissimã ⁊ spẽm subalternã Spẽs spẽalissima est que cũ sit spẽs non potest esse genus. vt homo equus asinus. ⁊ similia. Uel sic. Spẽs spẽalissima est sub qua non est alia inferior spẽs. Species subalterna est que cũ sit spẽs potest esse genus. vt aĩal. Uñ quecũqȝ sunt inter genus generalissimũ ⁊ spẽm spẽalissimã possunt esse genera ⁊ species ad aliud q̃dem ⁊ ad aliud sumpta. Sũt eñ genera respectu inferiorum. species vero respectu superiorũ. sicut patebit in arbore porphiriana

Postqȝ autor supius notificauit spẽm sub rõne p̃dicabilis. ⁊ etiã ꝑ respectũ ad sua inferiora ẜm quẽ respectũ ipsa dr̃ vnũ vl'e. Hic ꝯsequenter diffinit ipsam sub rõne spẽi ⁊ ꝑ respectũ ad sua supiora. quoꝝ ipsa dr̃ spẽs. dicẽs ꝙ ipsa aliter diffinit̃. Spẽs est q̃ ponit̃ sub assignato genere, ⁊ de qua gen⁹ in eo qð q̃d est p̃dicat̃. Et debet intelligi ꝙ spẽs directe ponit̃ sub genere et nõ lateraliter. sicut drñã que ponit̃ a latere. et etiã ponit̃ spẽs imediate ⁊ nõ mediante alio. sicut indiuiduũ. Et ꝯuenit illa definitio tam spẽi spẽalissime q̃ȝ spẽi subalterne. q2 quelibet illaꝝ ponit̃ sub assignato genere. ideo ista definitio est ꝯmunior p̃cedente definitiõe. ¶ Sciendũ est ṗmo ꝙ spẽs sub genere ponit̃ positiõe formali ⁊ ordine vel positiõe ꝑticipatõis. Cuius rõ est. q2 spẽs ponit̃ sub genere. eo ꝙ est minus ꝯmunis ⁊ magis determinata q̃ȝ genus. Sed ꝙ sit magis determinata habet ꝑ drñam formalem que formaliter ꝯtrahit ⁊ terminat genus ad spẽm. Ideo spẽs ponit̃ sub genere positione formali Et etiã ordine ꝑticipatõis. q2 participare est rõnẽ participati in se suscipe. spẽs aũt suscipit in se rõnem generis. Uñ pȝ ꝙ spẽs aliter ponitur sub genere q̃ȝ indiuiduũ qð sub ipso ponit̃ positõe materiali tñ. Indiuiduũ eñ ꝯtrahit formã generis vel spẽi ꝑ materiã solũ que est ṗncipiũ indiuiduationis. et reddit formã incõmunicabilẽ ꝑ quaȝ efficit̃ minus cõmunis. Et ꝑ talem determinatõem indiuiduũ ponit̃ sub genere vel specie Rõne cuius indiuiduũ vagum, vt aliqð aĩal respectu aĩalis nõ ponit̃ sub aliqua determinata parte potestatis generis. sed indifferenter ꝯtrahit ge-

nus ad indiuiduũ cuiuslibet spẽi. ¶ Sciendũ scd̃o ꝙ spẽs actu ⁊ intellectu
includit essentiã generis Et ideo ipsa nõ pt̃ indifferenter poni sub diuersis
generibꝫ. sed solũ sub isto determinato genere cuius hʒ essentiam Et ideo dꝛ
poni sub assignato genere. i. sub determinato genere cuius hʒ essentiã. ⁊ de
ista spẽ genus in eo qd̃ q̇d est p̄dicat᷑. eo ꝙ dt̃ eẽntiam eius ꝑ modũ sub e. licet
sub esse ꝯfuso. vt p̄us dictũ est. Et ꝑ hoc pʒ intellectus definitõis. ¶ Sciē-
dum tercio. ꝙ spẽs diuidit᷑ in spẽm spẽalissimã ⁊ in spẽm subalternã. Rõ est
qꝛ om̃is spẽs est determinata ꝑ dr̃ñaʒ qua ꝯstituit᷑. vel ergo est totaliter de
terminata ꝑ dr̃ñam. ⁊ sic est spẽs spẽalissima. vel adhuc est determinabilis
et diuisibilis ꝑ dr̃ñas oppositas. et sic est spẽs subalterna. Et istaꝝ spẽꝝ spe
cialissima est verioꝛ spẽs q̃ȝ subalterna. Rõ est. qꝛ rõ spẽi sumit᷑ ad hoc qd̃ est
specificare potentialitatẽ ⁊ ꝯfusionẽ generis ꝑ silr̃itudinẽ ad spẽm in ciuilibꝫ.
que specificat ip̃m corpus. sed in spẽ spẽalissima genus verius specificat᷑ et
determinat᷑ q̃ȝ in subalterna. cũ in subalterna genus sit adhuc determinabi
le ꝑ dr̃ñam. ⁊ in spẽ spẽalissima est totaliter determinatũ ¶ Sciendũ quar-
to. ꝙ spẽs spẽalissima est q̄ cũ sit spẽs nõ p̄t esse genus. vñ ip̃a respectu gene
ris sui dꝛ spẽs. sed inq̃ȝtũ est totaliter determinata ꝑ dr̃ñam ⁊ amplius nõ
est diuisibilis ꝑ dr̃ñas dꝛ spẽalissima. ⁊ qꝛ nõ est diuisibilis formal̃r. g̊ nõ p̄t
esse genus. Ideo dꝛ etiã spẽalissima sub qua non est alia inferioꝛ spẽs. Sed
spẽs subalterna est q̄ cũ sit spẽs bñ p̄t esse genus. ip̃a em̃ est spẽs respectu su
orũ supioꝝ. Et qꝛ p̄t diuidi ꝑ dr̃ñas formales quaꝝ quelibet ꝯstituit vnaʒ
spẽm sub se. ideo p̄t esse genus respectu illaꝝ spẽꝝ. Et hoc mõ oĩa interme
dia inter generalissimũ ⁊ spẽalissimũ dicũtur genera respectu inferioꝝ ⁊ spẽs
respectu supioꝝ. Et ꝑ hec pʒ diuisio spẽi ⁊ etiã patet diuisiones mẽbroꝝ eiꝰ
¶ Contra p̄dicta arguit᷑ p̄mo sic. magis ꝯmune nõ ponit᷑ sub minus cõi. ſȝ
spẽs est cõioꝛ q̃ȝ genus, qꝛ plures sunt spẽs q̃ȝ genera Et sic spẽs de pluribꝫ
dꝛ. g̊ nõ ponit᷑ sub assignato genere Scd̃o sic. idẽ nõ est definiens ⁊ defini
tum respectu eiusdẽ. cũ idẽ nõ sit notius ⁊ ignotiꝰ respectu eiusdẽ. sed genꝰ
p̄us etiã est definitũ ꝑ spẽm. ergo spẽs male hic definit᷑ ꝑ genus. Tercio
sic. indiuiduũ generis ĩmediate ponit᷑ sub assignato genere. vt aliqd̃ aĩal im
mediate ponit᷑ sub aĩali. ⁊ tñ nõ est spẽs. g̊ ista definitio nõ ꝯuenit soli spẽi.
Quarto sic. hõ est spẽs spẽalissima. ⁊ tñ est genus viri ⁊ mulieris. vt pʒ
x. metaphysice. cũ vir ⁊ mulier spẽ ⁊ formaliter differant. g̊ spẽs spẽalissima
p̄t esse genus Quinto sic. nullũ genꝰ hʒ aliquã dr̃ñam in actu. sed in po-
tentia tm̃. sed oĩs spẽs subalterna hʒ vnã dr̃ñam in actu. g̊ ip̃a nõ p̄t eẽ ge-
nus Ad p̄mũ dꝛ. ꝙ si spẽs capiat᷑ ꝓ intentõe spẽi sic est cõioꝛ q̃ȝ genus. ſȝ
si capiat᷑ ꝓ re subiecta intentiõi ꝓ qua hic definit᷑ nõ est cõioꝛ genere. sed ma
gis est determinata. ideo ponit᷑ sub genere. Ad secundũ dꝛ ꝙ in absolutis
idẽ nõ est definiẽs ⁊ definitũ respectu eiusdẽ. sed bene in respectiuis vnũ de-
finit᷑ ꝑ aliud ⁊ ecõuerso. mõ genus ⁊ spẽs dicũtur correlatiue. Vñ in relati-
uis idẽ p̄t esse magis notũ ⁊ minus notũ nõ eodeʒ mõ. sed bñ ſm̃ diuersas
rõnes. Relatiua em̃ tripl̃r ꝯsiderant᷑. vno mõ ſm̃ subiecta ⁊ fundamẽta re
lationũ. ⁊ sic vnũ est notius altero. ⁊ nõ ecõuerso. Alio mõ ꝯsiderant᷑ inq̃ȝtũ
ꝯueniũt in vna forma relatõis. ⁊ sic sunt simul natura ⁊ ambo eque nota.
Tercio ꝯsiderãtur inq̃ȝtũ vnũ terminat dependentiã alterius. ⁊ sic vnũ est
magis notũ ⁊ minus notũ altero. qꝛ inq̃ȝtũ est terminãs dependentiã alte-

rius est magis notū. ⁊ inq̄ʒtū terminat̄ ꝑ aliud est minus notū. Et hoc mō relatiua ꝑ se inuicē definiūtur. Ad terciū dr̄. q̄ licʒ indiuiduū vaguʒ generis ponat̄ sub genere positōe ⁊ determinatōe materiali. nō tn̄ ponit̄ sub genere positōe formali. de qua est hic ad ꝓpositū. Ad quartū dr̄ q̄ vir ⁊ mulier nō differūt spē subali ⁊ logica. quare hō nō est genus ipoꝝ. sed tm̄ differūt spē accn̄tali. scʒ ꝑ naturalē potentiā ⁊ impotētiā q̄ sunt qualitates ⁊ ex pte sex⁹ ⁊ dispōnis materialis. Ad q̇ntū dr̄ q̄ si genus ꝯparet̄ ad suas drn̄tias ꝑ q̄s diuidit̄ ⁊ inq̄ʒtū est gen⁹. sic nullū illaꝝ hʒ in actu. Sed si compare̅t ad drn̄as sui supioris tūc hʒ vnā in actu. sed hoc sibi nō ꝯuenit inq̄ʒtū est genus. sed inq̄ʒtum est spēs sui supioris ⁊c̄.

Ut aūt hoc sit magis planū sumat̄ exemplū de vno p̄dicamento. vt suba est genus primū. sub hac aūt corp⁹. sub corpore corpus aīatū. sub quo aīal. sub aīali aīal rōnale. sub quo hō. sub hoīe sunt indiuidua. vt sortes plato.

Postq̄ȝ p̄misit definitōem spēi spēalissime ⁊ etiā subalterne. et ꝑus posuerat definitōes generis generalissimi ⁊ subalterni. Hic ꝯsequēter declarat oīa p̄dicta ꝑ exēpla ponēdo coordinatōem p̄dicamentalē vni⁹ p̄dicamenti. scʒ sube. qd̄ p̄dicamētū est ceteris oīb; notius. Dicēs q̄ in tali coordinatōe suba est p̄mū gen⁹ qd̄ diuidit̄ ꝑ has drn̄tias corporeū ⁊ incorporeuʒ. sub q̄ genere ꝑ corporeū ꝯstituit̄ corp⁹ qd̄ diuidit̄ ꝑ aīatū ⁊ inaīatuʒ. sub corpe est aīatū. sub quo est aīal. sub aīali est aīal rōnale. sub q̄ est hō. ⁊ sub hoīe soluʒ sunt indiuidua. vt sortes plato. ⁊c̄ ij s. ¶ Sciendū est p̄mo q̄ hec coordinatio ad similitudinē arboris naturalis vocat̄ quedā arbor. q² sicut in arbore naturali sunt trūcus rami ⁊ radices ita per similitudinē etiā est in ista coordinatiōe. Un̄ recta linea in qua sunt generalissimū ⁊ spēalissimū se hʒ vt trūcus directe ꝓtensus in arbore. Drn̄e ꝟo laterales sunt sicut rami lateralit̄ ꝓtensi in arbore. Et q̄ʒtū ad esse eēntie gen⁹ generalissimū se hʒ ꝑ modū radicis. q² sicut a radice tota arbor egredit̄ ⁊ etiā tota virtus eius. sic in genere generalissimo p̄mo ꝯtinet̄ totū esse essentie suoꝝ inferioꝝ. vn̄ tale esse p̄mo ꝯuenit vl̄ib;. ⁊ ꝑ illa vl̄ia ꝯuenit singularib;. Sed q̄ʒtum ad esse existētie radix p̄mo ponit̄ in indiuiduis. q² illud esse p̄mo ꝯuenit indiuiduis. ⁊ ꝑ ipsa cōuenit vl̄ib;. q² vl̄ia nō existūt nisi in singularib; ¶ Sciendū scd̄o q̄ in ista coordinatiōe tm̄ est vnū genus generalissimū. scʒ suba. sed sunt plura spēalissima. Cuius rō est. q² descendendo a generalissimo in spēalissima fit processus ꝑ diuisionē vnius in multa. Ideo sub genere generalissimo plura cōstituūtur vel ꝯtinētur. sʒ ꝓcedendo a spēalissimis ad generalissima ꝓcedit̄ ꝑ collectōem a multitudine in vnitatē. Et licʒ in hoc predicamēto sint plura spēalissima tn̄ gr̄a exēpli hic solū vnū ponit̄. vt hō q̄ est ꝑfectior spēs aīalis. Un̄ intermedia inter hoīem ⁊ subam dicūtur subalterna. ⁊ dicunt̄ intermedia nō ꝑ abnegatōem. q² de ipis nō pn̄t negari duo supiora. sʒ ꝑ ꝑticipatiōnē. q² participant rōnes accidentales extremoꝝ. q² generalissimū est supra tm̄. ⁊ spēalissimū solum ponitur sub positione formali. Subalterna vero ponuntur sub positione formali et supra.

Tractatus secũdus

¶ Sciendũ tercio. ꝙ in recta linea p̄dicamentali tria ponũtur. scꝫ gen⁹. qḋ
dr̄ q̇d. ⁊ sp̄es que dr̄ aliq̇d. ⁊ ip̄m indiuiduũ qḋ dr̄ hoc aliq̇d. Et licꝫ indiui
dua qñqꝫ ponanẗ a latere siue lateraliter sub sp̄e. tñ hoc nõ est ad denotãdũ
ꝙ nõ sint in recta linea p̄dicamẽtali. sed ad denotãdũ ꝙ sp̄es diuidiẗ p plu/
ra indiuidua. Ideo tñ nõ ponũtur in recta linea p̄dicamẽtali positione for/
mali. sed materiali solũ. qꝛ p materiã sub sp̄e ponũtur. Ideo q̃tũ ad positio
nẽ formalẽ generalissimũ ⁊ sp̄alissimũ dicunẗ extrema. ideo descendendo a
generalissimo fit status in sp̄alissimis ƀm positõem formalẽ. ¶ Sciendũ
quarto ꝙ in hac arbore drn̄e dextri lateris designãtur positiue sinistri vero
p̄uatiue. Cuius rõ est. qꝛ differẽtie dextri lateris sunt nobis notiores. ideo
sunt sibi noīa positiua imposita. ⁊ ideo in hac arbore solũ poniẗ exemplũ de
sp̄ebꝫ sub ipsis ꝯtentis. Alie ꝟo minus note sunt. ideo ꝓpter penuriaꝫ vo/
cum designãtur p noīa p̄uatiua dicẽtia p̄uatõem drn̄aꝝ sinistri lateris. Li
cet tñ ille drn̄e designenẗ p̄uatiue. tñ dicũt veras drn̄as positiuas que ꝯsti/
tuũt sp̄es sub genere sub̄e. Et p hoc pꝫ intellectus huius coordinatõis.

Contra p̄dicta arguiẗ p̄mo sic. sub̄a nõ p̄dicaẗ vno noīe ⁊ vna rõne de
substãtijs corporeis ⁊ incorporeis. ergo nõ p̄dicaẗ vniuoce. nec est genus
earũ. Añs pꝫ. qꝛ sub̄a nõ dicit aliq̇d vnũ realiter qḋ sit ꝯmune ad illas dif/
ferentias. g̊ nõ hꝫ vnã rõnem cũ vnitas definitõis p̄supponat vnitatẽ de/
finiti Scḋo sic. nulla materia totius ꝯpositi est genus. sed corpus est ma
teria in corpe aīato cuius aīa est forma. ergo hic corpus male poniẗ genus
Tercio sic. nullũ ꝯplexũ p se poniẗ in p̄dicamẽto ⁊ directe. sed corp⁹ aīa/
tum est ꝯplexũ. ergo male poniẗ hic. vt genus in recta linea Quarto sic.
om̄e corp⁹ est sensibile. cũ om̄e corpus possit videri. qꝛ oē corp⁹ colore ꝑtici/
pat. g̊ nullũ est insensibile. g̊ male diuidiẗ corpus aīatũ p sensibile ⁊ insensi/
bile Quinto sic. aīal rõnale ꝯuertiẗ cũ hoīe. cuꝫ sit ꝓpria definitio hoīs. g̊
nõ est genus hoīs. ⁊ p ꝯsequẽs male ordinaẗ supra ip̄m tanqꝫ genus eius.

Ad p̄mũ dr̄. ꝙ sub̄a in cõi nõ dr̄ aliqḋ vnuꝫ in sp̄e vel in numero. tñ dr̄
aliqḋ vnũ vnitate generis. que vnitas est ꝯueniẽtia pluriũ sp̄eꝝ equaliter
in eodẽ gradu ꝑfectõis cõis. Vñ sub̄e corporee ⁊ incorporee eq̄liter in vno
gradu ꝑfectõis ꝯueniũt. scꝫ in illo qḋ sunt p se subsistentes ⁊ nõ in subiecto

Ad scḋm dr̄ ꝙ corpus dupl'r accipiẗ. vno mõ vt est pars materialis cor
poris aīati. ⁊ sic nõ poniẗ vt genus. Alio mõ vt dr̄ formã totius que resul/
tat ex vnione materie partis ⁊ forme ꝑtis corporeitatis p quã sub̄a est apta
nata suscipe tres dimensiones. Et hoc mõ nõ est materia corpis aīati. sed
forma totius. ⁊ sic poniẗ esse genus Ad terciũ dr̄. ꝙ corp⁹ aīatum ƀm rẽ
et ƀcatũ eius ꝓpinquũ qḋ est ꝯceptus ꝯplexus corpis aīati est quoddã cõ/
plexũ. tñ ƀm ƀcatũ remotũ eius scꝫ vl'e qḋ circũloquiẗ est incõplexũ. ⁊ h̄ mo/
do est genus Ad quartũ dr̄ ꝙ si sensibile capiaẗ passiue vt est aptũ natuꝫ
sentiri. sic om̄e corpus est sensibile ⁊ maxime sensu visus. sed si capiaẗ acti/
ue prout tm̄ valet sicut aptũ natũ sentire. sicut hic capiẗ sic solũ aīal est sensi/
bile Ad quintũ dr̄. ꝙ ƀm rei veritatẽ aīal rõnale nõ est genus hoīs. sed
ꝯuertiẗ cũ ipso. et hic solũ poniẗ supra hominẽ ad declarandũ opinionẽ por/
phirij qui sequẽdo opinionẽ stoycoꝝ ponebat aīal rõnale diuidi p homines
et deos. ⁊ sic posuit aīal rõnale superius ad hominẽ. quod tamen est errone
um. et ideo istud non est dicendum

In diuiduum aūt ē q̄d de vno solo p̄dicat̄. vt sortes. Hec
em̄ oia patent in figura sequēti que dicit̄ arbor porphiriana.
Unde versus Ista tibi plana facit arbor porphiriana

Tractatus secũdus

Postq̄ superius determiatũ est de specie. Hic ꝯñter determiat de in-
diuiduo eo ꝙ in diffinitõne speciei dr̃ ꝙ ipa p̄dicat̃ de dr̃ñtib⁹ nũero que sũt
indiuidua ⁊ etiã ꝙ in coordinatõne p̄dicamentali prius posita dicit̃ quod
sub specie sp̄ealissima solũ ponũtur indiuidua. Jdeo hic definit̃ indiuiduũ
sic. Indiuiduũ est q̃d de vno solo p̄dicat̃. Jbi ponit̃ quod loco gñis. Et ca-
pitur p̄dicabile in cõi ꝓut se extendit ad p̄dicabile ꝓprie sumptũ. Et ad pre
dicabile cõmuniter sumptũ. Deinde ponitur de vno solo ad drñtiã p̄dica
bilis ꝓprie sumpti. Sciendũ est primo ꝙ res ꝑticularis vt sortes duplic
ter cõsiderat̃. Uno mõ ꝫm se ⁊ absolute ⁊ significat̃ nomine prime inten-
tionis vt noĩe sortis vel platonis. Alio modo inq̄ꝫtũ est cõicabilis ⁊ habet
negatõnẽ cõicabilitatꝫ respectu pluriũ indiuiduoꝝ ⁊ sic ẜcatur hoc noĩe se-
cũde intentõnis scꝫ indiuiduũ. Uñ indiuiduũ in sua ẜcatõne duo repsen-
tat. Primũ est illa res materialis vel particularis quã importat materiali
ter. Scd̃m est intẽtio ĩcõicabilitatis quã importat formaliter ⁊ a q̃ impo
nitur. qñꝫ tñ sumit̃ h̃ nomẽ indiuiduũ ꝓ noĩe intẽtõis scd̃e. qñꝫ ꝟo ꝓ suo si-
gnificato q̃d ẽ res ꝑticularꝫ sub eẽ ĩcõicabili. Et ꝓ tali significato definit̃ h̃
indiuiduũ ⁊ nõ ꝓ ipa voce Sciendũ scd̃o ꝙ duplex est indiuiduũ. vaguꝫ
q̃d importat naturã ꝯtractã ad indetermiatũ suppositũ vt aliq̃s hõ. ⁊ dr̃
vagũ ⁊ indeterminatũ q̊ ad nos. Licet sit determiatũ ꝫm rem cũ sit vnum
ens in numero. Aliud ẽ indiuiduũ determiatũ q̃d importat naturã ꝯtra-
ctã ad determiatũ suppositũ ⁊ discretũ q̊ ad nos. Et ẽ q̃druplex qꝛ quod-
dam ẽ determiatũ noĩatõne q̃d ẜcat̃ noĩe ꝓprio sibi imposito. vt sortes. A
liud ẽ indiuiduũ determiatũ demõstratõne q̃d ẜcat̃ ꝑ terminũ cõmunẽ cuꝫ
ꝓnoĩe demõstratiuo. vt iste hõ. Aliud ẽ determiatũ ex circũlocutõne q̃d si
gnificat̃ ꝑ circũlocutõem suaꝝ ꝓprietatũ. vt talis hõ cũ grosso capite ⁊ lon
go naso. ⁊ sic de alijs Quartũ ẽ deteriatũ ex suppositõe vt sortis fili⁹ vñ sor
tꝫ fili⁹ ñ ẽ ꝑ se idiuiduũ cũ possit sumi ꝓ multꝫ. Sꝫ solũ ex ista suppositõe ꝙ
sortes habeat vnũ filiũ ⁊ cuilibet istoꝝ cõuenit definitio prius data Sci
endũ tercio ꝙ de rõne indiuidui ẽ q̃d ipm sit incõicabile multis. Et ꝑ hoc
differt ab vl̃i. ⁊ ideo illud q̃d reddit formã incõicabilẽ q̃ de se est cõicabilis
est ꝑ̇ncipiũ indiuiduatõnis. Sed materia que ẽ de se hec ẽ incõicabilis vel
reddit formã in ea receptã incõicabilẽ. Ideo materia ẽ ꝑ̇ncipiũ indiuidua-
tionis. ⁊ ideo rõne ipius hꝫ ꝙ p̄dicet̃ de vno solo. ⁊ nõ possit ꝯuenire multꝫ
Uñ patꝫ ꝙ sp̄ẽs ꝫm se sumpta nõ includit materiã cũ materia sit ꝑ̇ncipiũ in
diuiduatõnis ⁊ sit incõicabilis. lꝫ in suis suppositis includit materiã ⁊ for-
mã. Jõ indiuiduũ vltra speciẽ ꝫm se acceptã addit materiã. Sciẽdũ q̄r
to. ꝙ septẽ sũt ꝓ̇ꝑetates siue accñtia indiuidui q̃ ꝯtinent̃ in istis ꝟsib⁹. For-
ma figura loc⁹ stirps nomẽ patria tp̃s. hoc septẽ ꝓpria ꝯtinet oĩs hõ. Uñ
indiuiduũ cui⁹ sũt ille ꝓ̇ꝑetates dupl'r ꝯsiderat̃. Uno° q̄ꝫtũ adesse indiui-
dui inq̄ꝫtũ est ens incõicabile. Et isto mõ ille ꝓprietates nõ sũt aliq̊ mõ ꝑ̇n
cipia indiuidui. Sꝫ capiũt indiuiduatõem a suo subiecto. Alio° q̄ꝫtũ ad rõ
nem discreti. Et isto mõ ille ꝓprietates sunt principia indiuidui q̄ꝫtum ad
sensibilem discretõnem ⁊ quo ad nos qꝛ dicit̃ discretũ quasi diuersis cretũ
id ẽ diuersis accidentibus alijs distinctũ. Ex quibus patꝫ quõ capit̃ indi-
uiduũ in p̄ñti definitõne. ⁊ quot modis capit̃. ⁊ q̇d sit ꝑ̇ncipiũ indiuiduatõ
nis ⁊ quõ ꝓprietates indiuidui cõcurrũt ad rõnẽ eius Contra p̄dicta

arguit̄ pmo sic Uniuersaliū est tm̄ definitio ꝛ nō singulariū. vt habet̄ pmo
posterioꝝ. Sꝫ indiuiduū nō est vl'e. g̊ male ponit̄ definitō eius Secūdo
sic a pma suba nulla exit p̄dicatio. ut habet̄ i p̄dicamētis. sꝫ indiuiduū dr̄ p/
ma suba. g̊ indiuiduū nō p̄dicat̄ Tercio sic. Indiuiduū p̄dicat̄ de mul/
tis ꝛ vniuoce vt cū dr̄ sortes ē indiuiduū plato ē indiuiduū. g̊ indiuiduum
nō p̄dicat̄ de vno solo Quarto sic. sortes p̄dicat̄ vniuoce de isto sorte et
de alio qꝛ p̄dicatur de istis vno noīe ꝛ vna rōne q̊a eadē ē rō hu9 sortis ꝛ al
terius. g̊ indiuiduū nō p̄dicatur de vno solo Quīto sic. aliq̊s hō ē indiui
duū ꝛ tm̄ p̄dicatur vniuoce de vno hoīe ꝛ de aliꝫ cū eadē rōe ille sit aliquis
hō ꝛ alius eiusdeꝫ speciei. g̊ definitio ista mala Ad pmū dr̄ ꝙ si indiuidu
um capitur ꝓ aliq̄ re subiecta intentōni sic nō ē vl'e. tm̄ si capit̄ ꝓ intentōne
cōi ꝓ q̄ hic definit̄ ē q̄ddā vl'e vl'itate intentōnis lꝫ nō vl'itate nature. ꝛ illud
ꝓ quo definit̄ est singulare ꝛ indiuiduū Ad scōm dr̄ ꝙ a pma suba nulla
exit p̄dica° directa ꝛ ordīata tm̄ bn̄ iordīata ꝛ ydēptica q̄ n̄ ē ordīata ſꝫ ordi
nē supioris ꝛ inferioris vt qn̄ sortes p̄dicat̄ de seipo hꝫ tm̄ i p̄dicato rōnē for
me ꝛ in subiecto rōnē materie Ad terciū dr̄ ꝙ indiuiduū captū ꝓ ipa cōi
intētōne p̄dicat̄ de multis vniuoce loq̄ndo de vniuocatōne intentōis tm̄ in/
diuiduū captū ꝓ re subiecta intētōni ꝓ qua datur definitō non predicat̄ de
multis Ad quartū dr̄ ꝙ licet ille sortes ꝛ alius habeāt vnā definitōnem
cōmunē sue speciei. nō tm̄ habent vnā definitōeꝫ cōem vt ꝯueniunt in noīe
sortis. Ideo sortes nō dr̄ de ipis ſm vnā definitōem seu rōnē. Un̄ in suis
ꝓpriis rōnibꝫ ponunt̄ sue conditiones indiuiduantes que non possunt si/
mul esse eedem in diuersiss indiuiduis. Ideo duo indiuidua nō hn̄t vnaꝫ
et eandem definitōem ꝓpriam. Ad quintū dicitur. ꝙ aliquis homo pre
dicatōne speciei ꝛ rōne nature contracte p̄dicatur de multis non tamen p̄/
dicatōne indiuidui que consideratur ex parte signi contrahentis quod est
principium indiuiduatōnis quod est differens in diuersis i ndiuiduis.

Differentia dr̄ tripliciter. scꝫ cōiter. ꝓprie et magis ꝓprie.
Cōis differētia ē qua alterū differt ab altero vel a seipo sepa
bili accn̄te vt sortes sedēs differt a sei po nō sedēte vel ab alio
Propria differētia ē qua alterū differt ab altero insepabili ac
cidēte. vt sortes sym9 a sorte nō symo. Un̄ accn̄s insepabile
dr̄ vt symū aq̄lū. Magis ꝓpria dr̄ia ē qua alterum differt
ab altero specifica differentia. id ē ꝑ speciei dr̄iā vt hō dif/
fert ab equo per rōnale Et isto mō sumitur hic differētia et
definitur.

Postq̄ȝ autor superius determīauit de scd̄o p̄dicabili scꝫ de specie. Nic
ꝯn̄r determīat de tercio. scꝫ de differētia rō ordinis ē Qꝛ lꝫ dr̄a ſꝫ naturā p̄
cedat spēm vt p̄ncipium ꝯstitutiuū spēi. Tn̄ q̄tū ad rōnem vl'is ꝛ p̄dica/

bilis species prior est drñtia. q̄a spēs dicit essentiā rei sub mō sube. Ideo p̄/
dicat̄ in eo ꝙ q̇d est. Differētia ꝓo sub mō accidentis. Ideo p̄dicat̄ in eo ꝙ
quale. Ideo ſm rōnē p̄dicabilis spēs dr̄ p̄cedere drām. Itē spēs dr̄ correla/
tiue ad gen⁹. sꝫ vnū correlatiuoꝝ cognoscit̄ ꝑ alterū ⁊ ecōtra. | Eo ꝙ relati/
ua diffiniunt̄ per se inuicē. Ideo species ordine doctrine debet imediate po
ni post genus ¶ Sciendū est p̄mo ꝙ drñtia in cōi est quoddā equocū. ideo
priusq̄ꝫ diffiniat̄ diuidit̄. Vñ triplex est differētia scꝫ cōis ꝓpria ⁊ magis ꝓ
pria. Rō est. qꝛ oīnis differētia facit differre. ⁊ iō dr̄ drñtia. vel ergo facit dif
ferre essentialiter. Et sic est drñtia magis ꝓpria vel accidentaliter. ⁊ hoc est
dupl'r vel facit differre ꝑ accñs insepabile qd̄ hꝫ causam stantē ⁊ ꝑmanentē
in suo subiecto. ⁊ sic ēst drñtia ꝓpria. vel ꝑ accñs sepabile qd̄ nō hꝫ causam
stantē ⁊ firmiter radicatā in suo subiecto ⁊ sic ē drā cōis. Et qꝛ differre es/
sentialiter est ꝑfectius differre q̄ꝫ accñtaliter. Et differre accñte insepabili
Ideo differentia magis ꝓpria ē verior drñtia q̄ꝫ alie ⁊ drñtia ꝓpria q̄ꝫ cōis.
Et ideo vltimo ponit̄ in hac diuisione drñtia magis ꝓpria de qua fit pñs
determiatio. ⁊ p̄mo ponit̄ drñtia cōis tanq̄ꝫ remotior a vera drā ¶ Scien/
dū scdo ꝙ drñtia cōis est qua vnū differt ab alio sepabili accñte. ⁊ dr̄ sepa/
bile accñs qd̄ habet cām nō stantē in suo subiecto. sed variabile iō faciliter
ipm̄ sepatur a suo subiecto sicut cā quā insequtur vt albedo vel color in sor/
te. Et tale accñs dr̄ accñs inq̄ꝫtū est in suo subiecto. Et dic̄ drā inq̄ꝫtū dr̄ dif
ferre subiectū ab alijs que hñt formā oppositā. ⁊ dr̄ talis drñtia cōis nō qꝛ
causat̄ ab accñte cōi. Sed quia p̄mo dicta est drñtia apud cōiter loquen/
tes q̇ dicūt aliqua differre ꝑ q̄ꝫcūq̄ꝫ diuersitatē accñtalē que ꝑcipit̄ a sensu.
¶ Sciendū tercio ꝙ drñtia ꝓpria est qua vnū differt ab alio insepabili acci/
dente. Et dr̄ accñs insepabile qd̄ hꝫ cām stantem ⁊ ꝑmanentē in suo sub/
iecto. ideo nō faciliter sepatur a suo subiecto. Et tale duplex est. q̄a quod/
dam est priuatiue insepabile qd̄ lꝫ faciliter nō sepet̄ tñ pōt aliquo mō separi
cū difficultate sicut nigredo corui ⁊ tale ꝯtinet̄ sub p̄dicabili accñtis. Aliud
est insepabile negatiue qd̄ nullo mō a subiecto realiter sepetur sicut est acci
dens ꝓpriū. ⁊ de vtroq̄ꝫ intelligit̄ ⁊ qꝛ vtrūq̄ꝫ habet causaꝫ ꝑmanentē in sub
iecto ideo vtrūq̄ꝫ sibi quodāmō appropriat̄ ⁊ inde vocatur drñtia ꝓpria.
¶ Sciendū quarto. ꝙ drñtia magis ꝓpria est qua vnū differt ab alio specifi
ca drñtia que cōstituit speciē sub aliquo genere. Talis em̄ dat speciei vnita/
tem ⁊ diuersitatē ab alijs ⁊ inde dr̄ drñtia. Et dr̄ magis ꝓpria ꝑ respectum
ad ꝓpriā. qꝛ illa drñtia magis facit differre que facit differre essentialiter q̄ꝫ
ꝓpria que facit differre accidentaliter. ⁊ differt magis ꝓpria tripliciter ab a/
lijs. Primo qꝛ ipa facit aliud ⁊ alteratū sil'r ⁊ differre essentialiter ⁊ ex conse/
quenti accñtaliter. Alie faciūt alteratū tm̄. Scdo. qꝛ drñtia magis ꝓpria ē
drñtia ꝑ se. alie vero per accidens. Tercio qꝛ cōis ⁊ ꝓpria drñtie suscipiunt
magis ⁊ minus hec aūt nō sed consistit in indiuisibili. Itē cōis drñtia ē se/
pabilis. alie vero insepabiles. Vñ sola drñtia magis ꝓpria est vnū p̄dicabi/
le distinctū ab alijs p̄dicabilib⁹. Alie vero ꝯtinent̄ sub ꝓprio ⁊ accidente.

Cōtra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic. sortes ⁊ plato differūt ⁊ nō ꝑ aliquā illaꝝ
drñtiaꝝ qꝛ nō drñt accñte insepabili nec sepabili nec drñtia specifica. g̊ non
sufficienter ponunt̄ oēs acceptōnes drñtie. Scdo sic drñtia cōis ē illd̄
qd̄ diuidit̄ in hac diuisione. g̊ male ponit̄ mēbrū huius diuisionis Tercio

sic. Illud qd facit ꝯuenire nō facit differre. sed accñs sepabile facit ꝯuenire cū sit q̊ddā ꝯmune in quo ꝯueniūt multa. g̊ nō facit differre Quarto sic risibile est drña ꝓpria ⁊ tñ nō est accñs inseparabile. q2 nō ꝯtinet sub accñte g̊ drña ꝓpria male diffinit. Quinto sic. sensibile est drña magis ꝓpria ⁊ tñ nō est drña specifica sed generica. g̊ drña magis ꝓpria nō est qua vnū differt ab alio drña specifica. Ad pmū dr. ꝙ licet sortes ⁊ plato essentialr diffe-ferāt. tñ hoc fit originaliter p drñam materialē ⁊ nō formalē. hic aūt solum ponūtur acceptōes drñe q̄ faciūt differre formalr. Ad scdm dr ꝙ lz drña q̄ hic diuidit dicat cōis p p̄dicatōem. nō tñ dr cōis rōne vsus. eo ꝙ pmo venit in vsum cōiter loquētiū. sicut dr drña cōis q̄ ponit membꝝ diuisionis Ad terciū dr ꝙ licz accñs cōe sit cā ꝯuenientie suoꝝ subiectoruz q̊b ꝯuenit tñ est bñ cā drñe suoꝝ subiectoꝝ ab alijs q̄ hñt formā oppositā. q2 idē respectu diuersoꝝ bene facit ꝯuenire ⁊ differre. Ad quartū dr ꝙ risibile est accidens inseparabile ꝯtentū sub accñte cōi. tñ si capiat insepabile large seu generaliter ꝓ oīni accñte qd nō sepat a suo subiecto sicut capit in ꝓposito risibile est accñs insepabile Ad q̊ntū dr. ꝙ sensibile nō est drñtia specifica ꝯstituens spēm spēalissimā. tñ est drña specifica ꝯstituēs spēm subalternā. ideo capiendo differentiam specificam generaliter ꝓ oīni drña ꝯstitutiua spēi. sicut hic capit potest dici specifica.

Differētia est qd predicat de pluribꝫ differētibꝫ specie in eo qd quale. vt rōale p̄dicat de hoīe ⁊ de dijs que sunt drña spē Sumꝰ eñ rōnales nos ⁊ dij. vt vult Porphiriꝰ. sed mortale additū nobis sepat nos ab illis. Illud aūt dr p̄dicari in q̄le qd ꝯuenienter rñdetur ad interrogatōem factaz p q̄le. cum eñ dr qualis est hō. ꝯuenienter rñdet rōnalis. et ideo rōnale predicat de homine in quale

Postq̄ autor supius posuit acceptōes drñe. vt acciperet mēbruz de q̊ est ad ꝓpositū scz drñam magis ꝓpriā. Hic ꝯsequēter determinat de ipa drña magis ꝓpria sic eā diffiniēs. Drña est qd p̄dicat de pluribꝫ drñtibꝫ spē in eo qd quale. In definitōe ponit (qd p̄dicat) loco generis. Scdo ponitur (de pluribꝫ) ad drñam indiuiduū. Tercio (drñtibꝫ spē) ad drñam spēi ⁊ ꝓprij q̄ solū de indiuiduis vnꝰ ⁊ eiusdē spēi p̄dicant. Quarto ponit (in eo ꝙ quale essentiale) ad drñam generis qd p̄dicat in q̊d q̊d est. Et etiā ad drām accidentis q̊d p̄dicat in q̄le accñtale ⁊ nō in eo q̊d est quale eēntiale. sicut drña. ¶ Sciendū pmo. ꝙ sicut genus dr essentiā ꝯfusam respectu spēi. ita drñtia dicit vltimū actū spēi. Rō est. q2 illud q̊d facit spēm differre ab oībꝫ alijs rebus est vltimus actus spēi. q2 p esse potētiale vel actū cōem spēs nō differt ab alijs. sed cum ipsis ꝯuenit. sed drña dr id quo vna spēs differt ab alijs. g̊ dr vltimū actū spēi. Talis aūt actus tripl'r ꝯsiderat. vno mō fm se ⁊ absolute. ⁊ sic fcatur p nomē pme intentōis. vt p rōnale sensibile ⁊ insensibile. secūdoꝰ ꝯsiderat vt est cōicabilis multis inferioribꝫ. ⁊ sic sibi attribuit intētio

et nomen vl'is. Tercio ↄsideraṫ inq̄ꝫtū facit differre spēm in qua est ab alijs
spēbꝫ. ꝛ ab illo respectu capit intentōem ꝛ nomē dr̃ie. Et sic dr̃ia in suo ꝯca
to duo importat. vnū est materiale. scꝫ id cui nomen imponiṫ. ꝛ illud est na
tura dr̃ie. que est vltimus actus spēi. Aliud est formale. ꝛ est id a quo nomē
imponiṫ. scꝫ respectus quē intellectus attribuit nature dr̃ie ꝑ respectū ad il
la in q̇bꝫ talis natura nō est. Et sic dr̃ia q̄ꝫtum ad id cui nomen attribuiṫ dr
vltimū actū spēi. ꝛ q̄ꝫtū ad suū formale a quo sibi nomē imponiṫ dicit respec
tum ad id a quo hꝫ ꝙ facit differre. ¶ Sciendū scd̄o ꝙ hic diffiniṫ dr̃ia ꝓ re
subiecta eius vt stat sub intentōe vl'is ꝛ p̄dicabilis ꝛ nō sub rōne intentio-
nis dr̃ie. Et est rō. qꝛ hic diffiniṫ dr̃ia vt hꝫ respectū ad plura inferiora ei⁹
scꝫ ad plures spēs in q̇bꝫ est. sed ꝯm talē respectū hꝫ rōnem vl'is ꝛ p̄dicabi-
lis. ideo hic diffiniṫ sub rōne vl'is. ꝛ nō definiṫ ꝯm illū respectū quo facit dif-
ferre a quo sumiṫ rō dr̃ie. ideo hic nō definiṫ q̄ꝫtū ad rōnem intentōis dr̃ie
quare ↄuenienti⁹ dr. Dr̃ia est qd̄ p̄dicaṫ. q̄ꝫ diceret. dr̃ia est que p̄dicaṫ. qꝛ
qd̄ dat intelligere suū añs q̇d est p̄dicabile. ¶ Sciendū tercio. ꝙ dr̃ia ma
gis ꝓpria dupl'r ↄsideraṫ. vno mō generaliṫ ꝓ quacūq̄ꝫ dr̃ia ↄstitutiua spēi.
siue spēalissime siue subalterne. ꝛ hoc mō nō definiṫ hic. qꝛ hec definitio non
ↄuenit dr̃ie ↄuertibili cū spē spēalissima. Scd̄o capiṫ spēal'r solū ꝓ dr̃ia ge-
nerica que ↄuertiṫ cū genere subalterno ꝛ ↄstituit spēm subalternā q̄ diuidi
tur ꝑ plures spēs. Ideo est cōis pluribꝫ spēbꝫ. sicut illa spēs quā ↄstituit im
mediate. ideo p̄dicatur de pluribꝫ spēbꝫ etiam imediate q̄ꝫtum ad suū mo-
dū p̄dicandi. qꝛ p̄dicatur de ipsis in quale. ¶ Sciendū quarto. ꝙ illud diciṫ
p̄dicari in quale qd̄ importat formā vel essentiam ꝑ modū qulitatis. sꝫ dif-
ferentia importat essentiam spēi ꝑ modum qualitatis qualificantis ꝛ deter
minantis genus ad ipsam spēm. ideo differentia predicatur in quale de ip-
sa specie. Et dr̃ia ↄuenienter respondetur ad interrogatōem factā ꝑ qua-
le de ipsa specie. Ideo de ipsa p̄dicatur in quale essentiale ꝛ nō accidentale.
Est aūt triplex quale. scꝫ quale generis qd̄ importaṫ ꝑ dr̃iam. ꝛ illud quale
nō est quale simpl'r. qꝛ dr̃ia generis nō aduenit generi post eius esse ↄple-
tum. sicut accidēs aduenit subiecto. sed dicit eandē essentiā cū ipso. ideo di
cit quale essentiale. Aliud est quale spēi qd̄ importaṫ per ꝓprium. ꝛ illud est
quale simpliciter. Terciū est indiuiduū. et est pure accidentale. qd̄ importaṫ
per accidens ↄmune. quod est quale simpliciter. quia aduenit rei post eius
esse ↄpletum ¶ Contra p̄dicta arguiṫ p̄mo sic. omne p̄dicabile dicit to-
tum esse rei subijcibilis de qua p̄dicatur. sed differentia nō dicit totum esse
spēi. cum tm̄ sit pars eius ꝛ nō dicat esse ↄfusum eius qd̄ importaṫ ꝑ gen⁹.
ergo dr̃ia nō predicaṫ de specie. Secundo sic. differentia solū predicaṫ de
vna specie quā ↄstituit. ergo nō de pluribꝫ. Tercio sic. rōnale est differen
tia. ꝛ tm̄ nō p̄dicatur de pluribꝫ differentibꝫ spē. qꝛ ↄuertiṫ cuꝫ homine. ergo
definitio non ↄuenit omni cōtento sub definito Quarto sic. illud qd̄ di-
cit quidditatē rei p̄dicatur in quid. sed differentia dicit q̇dditatem spēi. er-
go p̄dicatur in quid ꝛ nō in quale Quinto sic. accidēs ↄmune p̄dicatur
de pluribꝫ differentibꝫ spē in quale. ergo definitio ↄuenit alijs a definito
Ad primū diciṫ ꝙ licꝫ dr̃ia nō dicat totū esse spēi ꝯm oēs modos eius.
qꝛ nō dicit ipsum ꝑ modū ↄfusi. tm̄ ipsa dicit totū esse eius ꝯm vnū moduꝫ
scꝫ actuantis ꝛ determinantis genus ad dr̃iam. et qꝛ dicit solum illud esse

pater noster quies inceli sanctifice tunomen

ꝭm vnũ modũ essendi. ideo differentia dꝛ pars spẽi nõ ꝙtum ad esse essentie sed ꝙtum ad suos modos essendi Ad scđm dꝛ. ꝙ licet dr̃ña generica immediate solum ↄstituat vnã spẽm subalternã primo. tñ ex ↄsequenti cõstituit plures spẽs inferiores eius de quibꝫ ꝑdicaꝛ in quale Ad tercium dꝛ ꝙ rõnale est dr̃ña specifica ⁊ nõ generica de qua soluꝫ datur ista definitio. ideo nõ ↄtinetur sub definito. Et licet de ipsa autor exemplificet in textu tñ hoc solũ est ad explicandũ falsam opinionẽ stoicoꝝ qui posuerũt aĩal rõnale cõe ad hoĩes ⁊ ad deos. ⁊ nõ ponitꝛ ad ostendẽdũ ꝙ rõnale sit in multis spẽbus qꝛ solũ est in hoĩe. Exemploꝝ eñ nõ requiritꝛ veritas. sed vt addiscentes intelligant. vt dꝛ ꝑmo ꝑoꝝ. Ad quartũ dꝛ. ꝙ licet dr̃ña dicat quidditateꝫ spẽi ꝭm rem. nõ tñ sub mõ q̇dditatis sed qualitatis. Et qꝛ a mõ essendi et nõ ab essentia ꝭm sumitꝛ modus ꝑdicandi. ideo ipsa ꝑdicaꝛ in quale ⁊ nõ quid Ad q̇ntũ dꝛ ꝙ licet accñs ↄmune ꝑdicetꝛ in quale accñtale de pluribꝫ spẽbꝫ. nõ tñ in quale essentiale. de quo solũ intelligitur in ista definitiõe. Ideo ista definitio nõ conuenit alijs a definito

Differẽtia est qua spẽs habũdat a genere. vt homo habundat ab aĩali his differẽtijs que sunt rõnale mortale.

Postq̃ autor posuit definitiõem dr̃ñe sub rõne ꝑdicabilis Hic ↄsequẽter ponit aliam definitiõem eius. que ↄuenit sibi vt est ↄstitutiua spẽi q̃ talis est. Dr̃ña est qua habũdat spẽs a genere. sicut hõ habundat ab aĩali ꝑ rõnale. Et ꝑmo loco huius definitiõis intelligitꝛ genus definiri qđ est natura vel forma ꝑ illud relatiuũ qua. qꝛ sensus est. differentia est forma qua species habũdat a genere. Et ꝑ totum residuũ differentia distinguitꝛ ab omnibus alijs predicabilibꝫ. qꝛ nullo aliorum spẽs habũdat a genere. ¶ Sciendũ primo. ꝙ ꝭm q̇nq3 actus dr̃ñe differentia quinq3 modis ↄsideratur. ⁊ ꝭm h̄ habet diuersas definitiões. Primo ↄsideraꝛ vt ẽ forma ↄmunicabilis pluribꝫ spẽbꝫ. ⁊ ꝑdicaꝛ de ipsis. ⁊ sic de ipsa datur ꝑma ista definitio. scꝫ dr̃ña ẽ quod predicaꝛ ⁊c̃. Scđo mõ cõsideraꝛ vt est ↄstitutiua spẽi ⁊ actualiter includitꝛ in ipsa ⁊ sic de ipsa datur presens definitio. Tercio vt facit differre solum spẽm quam ↄstituit ab omnibꝫ alijs. ⁊ tunc sic definitꝛ. Differentia est qua differũt a se singula. i. singule spẽs alicuius generis. Quarto. vt est diuisiua generis ⁊ ex ↄsequenti spẽruꝫ. que sunt in potestate generis. ⁊ tũc sic definitur. Differẽtia est que apta nata est diuidere genus ⁊ ea que sub genere posita. i. illas spẽs separat ab inuicẽ que sunt sub eodẽ genere. Quinto. vt determinat genus ad essentiã spẽi. ⁊ cũ hoc est pars essentialis spẽi. et tũc sic definitur. Differẽtia est qđ ↄducit ad esse rei. ⁊ eius esse rei pars est Et per hoc patet ꝙ ꝭm diuersos modos essendi ipsius differẽtie sunt plures definitões. ⁊ q̃uo hec secũda definitio differentie aliter daꝛ q̃ ꝑma.

¶ Sciendũ secundo. ꝙ species actu ⁊ intellectu includit differentiã. cuius ratio est. quia spẽs ↄponitꝛ ⁊ dr̃ña ex genere. sicut statua ex ere. ⁊ figura sed compositum actu ⁊ intellectu includit componentia. Ideo spẽs actu et intellectu includit dr̃ñam. qꝛ ĩpossibile est intelligere spẽm nõ cointelligẽdo dr̃ñam ⁊ ẽẽntiã eius. sꝫ in ẽẽntia siue definitiõe spẽi est dr̃ña. ꝰ ipsa est ĩntellctu

spēi.sed genus nō includit suas drñas in actu.qꝛ cuȝ ille drñe sunt opposite
tūc opposita simul ⁊ actualr̄ essent in eodē.qđ est īpossibile. nec etiā includit
eas ꝑm intellectū.qꝛ genus ꝑm naturā p̄cedit suas drñas.mō posterius nō
est de intellectu p̄oris.ideo drñe nō sunt de intellectu generis.īmo gen⁹ p̄t
intelligi nō intelligēdo drās ei⁹ ¶ Sciendū tercio.ꝙ illud dr̄ abūdare respē
ctu alterius q̄d plus hȝ alio ꝑm actū.⁊ dr̄ notāter ꝑm actuȝ.qꝛ aliq̄d non dr̄
abūdare vltra aliud qđ ꝑm potētiaȝ includat plura alio.sic hō pauꝑ q̄uis
sit in potētia ad hn̄dū plures diuitias q̄ȝ habeat diues. nō tn̄ dr̄ abūdātioꝛ
diuite.qꝛ illas diuitias actu vt diues nō hȝ.⁊ qꝛ spēs actu includit drñam
vt p̄us dcm̄ est.genus ꝓo nullā includit actu sed potestate tm̄.ideo spēs dr̄
abūdare a genere ꝑ drām.q̄uis tn̄ genus includat plures drñas in sua pote
testate.vt dcm̄ ē. ¶ Sciendū quarto ꝙ ptās generis est aptitudo eēntie ge
neris q̄ p̄t determinari ꝑ diuersas drās.eēntia em̄ gn̄is est de se indetermi-
nata ⁊ ꝯfusa.⁊ est in potētia vt determinet̄ ad diuersas spēs ꝑ diuersas dif-
ferētias.vt natura aīalis de se est indeterminata. respectu suaꝝ spēꝝ. ⁊ cuȝ
hoc est in potētia vt determinet̄ ad hoīem vel equū ꝑ drās ei⁹. ⁊ talis potē
tia vel aptitudo ꝑ quā p̄t determinari vocat̄ ptās gn̄is. Quāq̄ȝ ꝓo vocatur
ambit⁹ vel cōitas gn̄is.qꝛ est cōis respect⁹ essentie gn̄is ad oēs suas spēs
qn̄q̄ȝ ꝓo vocat̄ habit⁹ ꝯfusus formaꝝ gn̄is.qꝛ in tali aptitudine ꝯfuse ⁊ po
tentialr̄ ꝯtinētur oēs drñe eius q̄ postea distincte accipiunt̄ ꝑ intellectū ab-
strahentē illas drās ab illo ꝯfuso esse ⁊ nō differt illa potestas realiter ab es
sentia generis sed rōne tm̄.qꝛ essentia est ens absolutū ⁊ importat naturaȝ
vel essentiā generis absolute.ptās ꝓo est ens respectiuū.qꝛ dr̄ respectū illius
nature ad suas spēs. Ex p̄dictis pȝ intellectus definitōis p̄us posite.

¶ Contra p̄dc̄a ar̄.p̄mo sic.hec definitio notificat drñam vt est ꝯstitutiua
spēi in q̄ est p̄cedēs explicat drāȝ ꝑ respectū ad inferiora spēi ꝯstitute ꝑ drāȝ
sed drña p̄us respicit spēm q̄ȝ inferiora eius.ğ illa definitio dȝ p̄cedere p̄mā

Scdo sic.genus includit plures drās.spēs vero vnā tm̄.ğ spēs nō abū
dat a genere ꝑ drām Tercio sic.drña nihil addit realiter vltra genus.sȝ
totaliter ꝯtinet̄ in genere.ğ ꝑ drām spēs nō abūdat a genere. Aīis pȝ.qꝛ si
drña alq̄d adderet vltra genus cū sit in spē essentialiter genus nō diceret to
tam essentiā spēi. Quarto sic.qđ separat̄ a genere separatur ab eius spē.sȝ
drña est separata a genere.cū sit extra neturā ei⁹.vt habet̄.iiij.topicoꝝ.ğ est
sepata a spē.⁊ sic spēs nō abūdat a genere ꝑ drāȝ. Quinto sic.spēs inclu
dit ꝓpriū sicut hō risibile.q̄d tn̄ nō includit genus.ğ ꝓpriū est quo spēs abū
dat a genere.et ista definitio ꝯuenit alijs a definito.quia conuenit proprio.

Ad primū dicitur ꝙ licet differentia in ratione prius respiciat speciem
quam constituit q̄ȝ inferiora determinata illius speciei.tamen non prius re
spicit illam speciem partis essentialis communicabilis multis q̄ȝ inferiora
indeterminata in ratione forme. Ideo prima definitio que explicans dif-
ferentiam in ratione predicabilis preponitur conuenienter huic definitioni

Ad secūdum dicitur.ꝙ licet genus includat plures differentias virtua
liter ⁊ ꝑm potestatem.non tamen in actu.ideo non dicitur abūdare respec-
tu speciei Ad terciū dicit̄.ꝙ licet differentia nihil addat realiter vltra ge-
nus ꝑm essentiā.tn̄ aliquid addit ꝑm determinatōem ⁊ ꝑm modū essendi.qꝛ
genus dicit essentiam speciei ꝑm esse indeterminatum ⁊ confusuȝ. differētia

vero dicit eam ꝑ modũ determinãtis ⁊ causat modũ determinati in ipsa.

Ad quartũ dicit̃ ꝙ illud qꝺ ẽ sepatũ ẜm subam ⁊ ẜm rõnẽ sil'a gñe .est sepatũ a specie.nõ tñ oportet de illo qꝺ sepatũ ẽ a gñe ẜm rõnẽ tm̃.i.ẜm modũ essendi tm̃.⁊ sic dr̃a dꝛ esse extra genꝰ.q̇a nõ includit̃ in essentia generis sed ꝯsequitur ipam.nec genꝰ includit̃ in dr̃a que de suo formali solũ dicit vltimũ actũ speciei nõ includens esse confusuꝫ generis nec genꝰ includit eẽ determiatũ ipius dr̃ntie. Ad q̇ntũ dꝛ ꝙ lꝫ spẽs includat ꝓpriũ accñ talit̃ tanq̃ ꝯñs eẽntiã eius.nõ tamẽ includit ipum essential'r sicut includit differentiam.⁊ de tali inclusiõe intelligitur in hac definitõe scꝫ ꝙ species abundet essentialiter a genere.

Sciendũ ꝙ eadem differentia est diuisiua ⁊ constitutiua sꝫ diuisiua generi s.constitutiua vero speciei vt rõnale diuidit animal cũ differẽtia sibi opposita scꝫ irrõnale. Dicimus em̃ animaliũ aliud rõnale aliud irrõnale.⁊ iste differẽtie cõstituunt diuersas spẽs sub aĩali. Dis em̃ differẽtia adueniens generi cõstituit spẽm.ideo constitutiua seu specifica nominat̃. Mortale em̃ additũ super hoc genus aĩal cõstituit hoiem. Et ideo dicit boetius ꝙ sola species diffinit̃.

Postq̃ autor determiauit de dr̃a ponẽdo duas definitõnes eiꝰ.hic cõseq̄nter ponit vnũ notabile ad declaratõem seu drãm eaꝝ di.ꝙ eadẽ est dr̃a ꝯstitutiua ⁊ diuisiua.s.diuisiua gñis.⁊ ꝯstitutiua spẽi. Cꝰ rõ e qꝛ ipius dr̃e per ordinẽ sũt tres actꝰ. Primꝰ ẽ diuidere genꝰ vñ dꝛ diuisiua. Secũdus actꝰ ẽ ꝯstituere spẽm sub gñe qꝺ diuidit vñ dꝛ ꝯstitutiua. Tertius ẽ facere differre spẽm quã ꝯstituit ab alijs a q̊ dꝛ dr̃a.⁊ vnũqꝺq̃ capit denoiationeꝫ ab vltio actu q̄ ẽ formalioꝛ alijs.iõ ꝯueniẽtius vocat̃ dr̃a ab vltio actu q̃ꝫ vocaret̃ diuisiua vel ꝯstitutiua a p̄cedẽtibꝫ actibꝫ Sciẽdũ est pͥmo ꝙ genus dupl'r ꝯsiderat̃. Vnoᵒ q̃ꝫtũ ad eẽntiã eiꝰ q̄ est natura ipoꝛtata ꝑ genus et q̇a illa natura est forma vel eẽntia simplex.iõ est indiuisibilis ⁊ tota ꝯtrahitur ꝑ quãlibet eius spẽm sicut tota eẽntia aĩalis est in hoĩe ⁊ tota in equo variatur tñ in diuersis speciebꝫ eẽntialiter ẜm esse formale qꝺ capit a diuersis dr̃ntijs que ꝯtrahũt ipꝫ ad diuersas spẽs. Scꝺo mõ ꝯsiderat̃ q̃ꝫtũ ad ptãtem eius q̄ est potentia distinguibilis qua p̄t ꝯtrahi ꝑ dr̃as ad diuersas spẽs.⁊ qꝛ hec potẽtia ipoꝛtat plures respectꝰ ⁊ q̇a vna dr̃ntia adueniẽs generi solũ ꝯtrahit ipm ẜm vnũ respectũ quẽ hꝫ ad vnã spẽm ꝑ aliũ respectũ genus ꝯtrahit̃ ad aliã spẽm .iõ genus q̃ꝫtũ ad suã ptãtẽ diuidit̃ per duas dr̃ntias.iõ ꝯueniẽter dꝛ dr̃a diuisiua generis Sciendũ scꝺo ꝙ illꝺ est ꝯstitutiuũ spẽi qꝺ trahit ⁊ determiat genus ad certũ esse speciei. Per hꝺ em̃ ꝙ genus specificat̃ causat̃ species.sꝫ dr̃a ꝯtrahit genus ad determiatũ esse ⁊ distinctũ spẽi.iõ dr̃a cũ gñe est ꝯstitutiua speciei.⁊ in tali ꝯstitutõne genus hꝫ se ꝑ modum materie.nõ tñ ẽ materia spẽi sꝫ solũ ẜm modũ.q̇a sicut materia ẽ determiabilis ꝑ diuersas formas .sic etiã genꝰ dicit potẽtiã for-

malem que est distinguibilis in [diuersas] species. Differentia vero habz se
per modū forme vel actus ꝛ spēs habet se vt totū cōpositū ex genere ꝛ diffe
rentia. ideo vt dicit porphirius. species constituiꝛ ex genere ꝛ differentia si/
cut statua ex ere ꝛ figura. quare ꝯuenienter drñtia diciꝛ esse diuisiua gene/
ris ꝛ cōstitutiua speciei. s. in genere cause formalis ꝛ efficientis. q̇a illud qd
causat effectiue est extrinsecū eius causato vel cōstituto. Et ꝑ hoc patet ꝙ
tota essentia speciei cōplectitur genus ꝛ drñtiam quoꝝ vtrūqꝫ est forma
et nō materia. ideo species ꝓm se accepta in sua essentia vel specie nō inclu/
dit materiā ꝓprie dictā. licet bene includat eam [in esse physico in suis suppo
sitis Sciendū tercio ꝙ duplex est cōpositio. quedā est cōpositio realis q̄
habet extrema realiter distincta. vt cōpositio hōis ex corꝑe ꝛ aīa. ꝛ ad talez
cōpositōnem duo requirūtur. Primo ꝙ sit entiū realiū. Scdo ꝙ illa entia
realia sint realiter distincta. Alia est cōpositio rōnis que ē inter entia rōnis
vel cuius extrema sola rōne distinguūtur. Exemplū ṗmi vt cōpositio chi/
mere imaginabilis ꝛ cuiuslibet entis ficti. Exemplū scdi vt cōpositio ṗme
cause ꝛ volūtatis eius. Et qꝛ in cōpōne spēi extrema non sunt realiter di/
stincta. q̇a genus ꝛ drñtia nō realiter distinguūtur sed rōne tm̄ ꝛ ꝓm mo/
dum essendi. iō cōpositio speciei ex gñe ꝛ drā nō est cōpositio realis sed rō
nis tm̄. Sciendū quarto ꝙ vnūqdqꝫ resoluiꝛ in ea ex quibꝫ cōponiꝛ. qꝛ si
cut res cōponiꝛ ex suis ꝑtibꝫ. ita in suas ꝑtes diuidiꝛ. q̇a species cōponitur
ex genere ꝛ drā vt dictū est. iō resoluiꝛ ꝑ genus ꝛ drām qd fit in definitōne
quidditatiua spēi. ꝯsequēter ex dictis patet ꝙ sola species definiꝛ per genus
et differentiā definitōne quidditatiua. Cuius rō est. q̇a omnis talis defini
tio cōtinet genus ꝛ drās. qꝛ debet explicare definituz a ṗma potentia vsqꝫ
ad vltimū actū. ṗma aūt potentia est genus. vltimus aūt actus est differē
tia. sed sola species habet genus ꝛ differentias. q̇a genus generalissimū non
habet genus supra se. Nec differētia. qꝛ superior drñtia nō ē genus inferioris
Nec etiam indiuiduū habet genus ꝛ differentiā nisi mediante specie. sed so
la species habet genus ꝛ differētiā. ideo sola species definiꝛ quidditatiue

Contra ṗdicta arguiꝛ ṗmo sic. Diuidere ꝛ cōstituere sunt actus oppositi
ergo nō pñt simul eidem cōuenire. ergo eadē drñtia nunqꝫ est diuisiua gene
ris ꝛ ꝯstitutiua speciei. Scdo sic. genus est indiuisibile. ḡ drā nō est diui
siua generis. Nec valet dicere ꝙ sit diuisibile ꝓm pōtem eius. nā potestas
et essentia idem sunt realiter. ḡ si essentia generis est indiuisibilis. ḡ etiā po/
testas Tercio sic. idem nō est diuisiuū ꝛ cōstitutiuū eiusdē. sed differētia
est diuisiua speciei. q̇a apta nata est diuidere genus ꝛ ea que sub genere sūt
scz species. ḡ nō est ꝯstitutiua spēi Quarto sic. subā est genus generalissi/
mū ꝛ tñ definiꝛ definitōne quidditatiua. dicēdo subā est ens ꝑ se exñs. quia
ibi explicaꝛ esse sube ꝑ sua essentialia. ḡ non solū species definiꝛ q̇dditatiua
definitōe. Quinto sic. drñtia dicit totū eē speciei in actu. ḡ in definitōne spe/
ciei ṗter differentiā nō req̇ritur genus. cū drñtia sufficienter notificet esse rei
ergo nō oīs definitio speciei datur per genus ꝛ drñtias. Ad ṗmū diciꝛ li
cet diuidere ꝛ constituere cōpata ad idem ꝓm idem sunt actus oppositi ta/
men ipa compata ad diuersa vel ad idem ꝓm diuersa non opponūtur. ideo
idem bene potest esse diuisiuū respectu vnius ꝛ ꝯstitutiuū respectu alterius
et sic est differentia. Ad scdm diciꝛ ꝙ licet genus sit indiuisibile ꝓm essen

tiam. est tamē diuisibile ſm potestatē eius. ⁊ licz illa potestas nō distinguat realiter ab essentia distinguitur tamen in modo essendi. quia essentia generis est ens absolutum. quia essentia est natura generis simpliciter ⁊ absolute sumpta. potestas vero est ens respectiuū. ideo potestas ꝑotest diuidi nō diuisa essentia. Ad teciū dicitur ꝙ licz differētia sit diuisiua vni⁹ speciei ab alijs spēbus per hoc ꝙ separat ⁊ facit differre eam ab alijs. nō tamē ē diuisiua spēi ſm se. sꝫ est constitutiua ipius. Ad quartū dicit ꝙ illa definitio substātie non ē quidditatiua sed descriptiua tantū. qa ens qđ ibi ponit in definitōne non ē prius ſm rem ⁊ naturam. nec ē cōius ipsa substantia sed solum est genus ſm vocem. nec per se ē differētia formalis que contrahat ipm ens ad substantiā. ideo substātia non diffinit definitōne quidditatiua. Ad quintū dicit ꝙ licet drīia dicat totum esse speciei implicite ⁊ ſm modum essendi. non tamē dicit explicite ſm omnes modos essendi. quod tamē requiritur ad definitōnē scz ꝙ explicat esse diffiniti ſm esse actuale ⁊ potentiale simul. ideo in definitōne nō sufficit differētia tm̄ nec genus tm̄ sed requiritur vtrūq̧ simul.

PRoprium dicitur quadrupliciter. Primo modo dicit ꝓprium quod inest alicui speciei ⁊ non omni. vt esse medicum vel grāmaticum conuenit alicui sed non omni. Secundo modo dicitur proprium quod inest omni ⁊ non soli vt esse bipedem inest omni homini sed non soli. Tercio modo dicitur ꝓprium quod inest omni soli sed non semper. vt canescere inest omni homini ⁊ soli sed non semper. quia solum in senectute. Quarto modo dicitur ꝓprium quod appellatur ꝓprie ꝓprium. et diffinitur sic. Propriū est quod inest omni et soli ⁊ semper. vt risibile inest omni homini soli homini ⁊ semper. Non ideo quia actu semper rideat. sed ꝙ aptus natus ē ad ridendū. Et hoc quarto modo ꝓprium dicitur vnum de quinq̧ predicabilibus.

Postq̃ autor determinauit de vniuersalibus que predicantur essentialiter scz de genere ⁊ specie ⁊ differentia. Hic consequenter determinat de alijs duobus vltimis vniuersalibus scz ꝓprio ⁊ accidēte que predicantur accidentaliter. Et ratio ordinis est. quia illa que predicātur essentialiter et indicant esse essentiale rei veriori modo p̄dicantur q̃ illa que p̄dicātur tantum accidentaliter. quia illa solum dicunt esse accidentale rei. Et inter

sic est tercius modus. vel transmutabil'r ꝛ sic est q̃rtus modus. Si inade
quate hoc est dupl'r vel p̃ncipia speciei excedūt ꝓpriū. ꝛ sic est p̄mus mod⁹
vel excedunt ab eo. ꝛ est secundus modus. Et inter istos modos ꝓprium
quarto mō est verius ꝓpriū ꝛ ꝯñter alia f̄m ꝙ magis attingūt ip̄m. ꝛ solū
ꝓpriū quarto mō est p̄dicabile distinctū ab alijs. alia vero sub accñte cōi cō
tinent. Cōtra predicta arguit p̄mo sic. Phus qui sufficienter assigna-
uit modos ꝓprij nō ponit nisi tres modos eius. scꝫ ꝓpriū qñ ad aliquid et
ꝓpriū simpl'r. g̃ male dꝛ ꝙ ꝓpriū dicit quadrupl'r Secūdo sic. species cō-
uenit oī indiuiduo necessario. g̃ ꝓpriū p̄mo mō nō ꝯuenit soli speciei. imo
ꝯuenit oī indiuiduo eius Tercio sic. esse bipedē est ꝓpriū secūdo mō. ꝛ tñ
ꝯuenit soli hoī. g̃ male dꝛ ꝙ ꝓpriū scdo mō inest omni ꝛ nō soli. Minor ptꝫ
qꝛ esse bipidem est vltima differentia definitōnis hoīs cū dicit homo est aīal
gressibile bipes. sed vltima dr̃ia semꝑ est ꝯuertibilis cū definito. g̃ bipe-
deitas soli hoī ꝯuenit Quarto sic. illud qđ inest oī cōuenit plurib⁹ ꝛ non
soli. g̃ si ꝓprium tercio mō ꝯueniat oīni non potest cōuenire soli. Quinto
sic. omne quod inest omni est cōe multis. sed ꝓpriū quarto modo nō est cō
mune multis. ergo nō ꝯuenit omni Ad p̄mū dꝛ ꝙ Aresto. p̄mo topicoꝝ
sub ꝓprio ad aliq̄d comp̄hendit duos istoꝝ modorū. scꝫ p̄mū ꝛ scōm. quia
vtrūqꝫ dicit ꝓpriū suo subiecto solū per respectū ad aliq̄d. vt esse bipedē est
ꝓpriū hoī cōparato ad equū cui nō cōuenit. sed q̃a isti modi distinguūtur
ab inuicē vt dictū est. ideo hic bene ponūtur q̃ttuor modi. Ad scōm dicit
ꝙ licꝫ illud qđ ꝯuenit necessario speciei etiā necessario ꝯueniat oī indiuiduo
eius. nō tamē oportet de illo qđ inest speciei ꝯtingenter ꝛ accñtaliter sicut
est ꝓpriū primo modo ꝯuenire oībus indiuiduis speciei. Ad terciū dicit
ꝙ licet definitōne quidditatiua in qua ponit ꝓpria dr̃ia sub noīe ꝓprio
vltima dr̃ia sit cōuertibilis cū definito non tamē oportet de illa vbi ꝓp̄a
differentia speciei ponit per circūlocutōnem tm̄. sicut est in ista homo est ani
mal gressibile bipes. q̃a hec duo scꝫ gressibile bipes circūloquūtur ꝓpriam
differentiā hoīs scꝫ rōnale. ideo non oportet ꝙ bipes cōuertatur cū homīe
Ad quartū dicit ꝙ licet illud qđ inest oī insit plurib⁹ indiuiduis. tamen
non inest plurib⁹ speciebꝫ. sed potest inesse vni soli. hic eīm omni refert ad in
diuidua ꝛ soli ad speciem Ad q̇ntū dꝛ ꝙ licet ꝓpriū cōparatū ad speciem
non dicat cōmune sed ꝓpriū respectu tamē indiuiduoꝝ speciei dꝛ cōmune
et vniuersale. ergo potest cōuenire omni ꝛ soli.

Et diffinit sic ab aresto. Propriū est qđ inest omni soli ꝛ sem
per. et conuersim p̄dicat de re ꝛ non indicat quid est esse rei
vt risibile inest homini et non indicat quid est esse rei qđ po-
nitur in definitōne ꝓprij ad differentiā diffinitōnis. Diffini
tio eīm cōuersim predicat de re et indicat quid est esse rei. vt
substantia aīata sensibilis cōuertit cū aīali et indicat quid est
esse eius. quia omnis definitio fit per substātialia. omne aūt

potest intelligi albus et ethiops nitens candore p̄ter subie-cti corruptōem. Item accidentium aliud cōmune. vt nigrū album. Aliud proprium. vt albedo sortis.

Postq̄ autor notificauit accidens p diffinitōnem ponēdo tres diffinitiones eius. hic ꝯsequenter notificat ipm p diuisionē ponendo duas diuisiones ipius. quaꝝ pma est. Accidentiū aliud sepabile. aliud insepabile. Cuius diuisionis ratio est. q2 omne accidens vel habet causam firmam et pmanentem in subiecto. ꝛ sic est insepabile. vel habet causam variabilem ꝛ nō stantem in suo subiecto sic est accidens sepabile. Unde sepabile et insepabile sunt quidā modi accidētales ꝯueniētes ipi accidenti p respectum ad subiecta in q̄bus sunt. ideo hec diuisio potest dici diuisio subiecti in accidentia. ¶ Sciendū pmo q̄ accidens sepabile est qd̄ aptum natuꝫ est facil'r separi ab alio. Sed dupl'r ꝯtingit vnū separi ab alio. Uno modo p realem sepatōem sic q̄ ambo extrema realiter manent facta sepatōe et isto modo nullū accidens potest separi a substātia. licꝫ quādoqꝫ supernatural'r accidens sepatur a subiecto. vt in sacramento altaris vbi remanent accidētia sepata a subiecto. Alio mō aliq̄d potest separi ab alio per corruptōem eius. ꝛ sic accidens est sepabile a suo subiecto. q2 potest ab eo faciliter separi p eius corruptōem eo q̄ nō habet causam stantem ꝛ fortiter radicatam in subiecto. ¶ Sciendū est scd̄o q̄ accidens insepabile est qd̄ nō potest faciliter separi a suo subiecto. eo q̄ habet causam fortiter radicatam in suo subiecto. vt nigredo corui que radicatur in ꝓpria cōplexione corui q̄ nō potest ab eo faciliter separi. Aliquid tamē dupl'r dicitur insepabile. Uno modo negatiue sic q̄ nullo modo separari potest. vt ista negatio in addita separabili negat actum ꝛ potentiam simul ꝛ sic propriuꝫ est inseparabile a sua specie ꝛ etiam differentia. Alio modo dicitur inseparabile priuatiue quod nō sepatur actu vl' nō faciliter sepatur. ꝛ sic ista negatio intellecta per in negat actum vel facilitatem actus ꝛ relinquit potētiam. Et hoc modo accidens cōmune dicitur quod non faciliter sepatur capiendo insepabile priuatiue ꝛ nō negatiue sic q̄ nullo modo potest separari. sicut nigredo corui transmutata complexione corui potest ab eo separari. nō tamen faciliter. ¶ Sciendum tertio q̄ accidens scd̄o modo diuiditur per accn̄s cōe ꝛ ꝓpriū. Ratio est q2 om̄e accn̄s vel p̄t ꝯuenire pluribus indiuiduis ꝛ indifferenter pluribꝫ ptibꝫ sui subiecti. ꝛ sic ē accidens cōe. vt albedo vel nigredo vel est appropriatū alicui pti subiecti vel alicui indiuiduo ꝛ sic est accn̄s ꝓpriū sicut simitas. Ex quo ptꝫ q̄ ista diuisio vt diuisio p̄cedens est diuisio subiecti in accidentia. q2 omne cōmune ꝛ ꝓpriū accidunt ipi accidenti. Et licꝫ accidens nunq̄ꝫ sit p̄ncipale subiectum alterius accidentis potest tamē esse subiectum ꝓpinquum ꝛ minus p̄ncipale qd̄ vocatur subiectum quo vt supficies est subiectum proximū albedinis siue est subiectum quo accidentia insunt subiecto substantiali. ¶ Sciendum quarto. q̄ accidens cōmune dicitur dupliciter. vno mō quātū ad causalitatē eius eo q̄ indifferēter causat' a pluribꝫ causis. ꝛ hoc mō accn̄s qd̄ hic diuidit' dicit' accn̄s cōe. Alio mō dicit' cōmune p p̄dicatōem vel

inherentiã eo ꝙ ꝯuenit pluribus indiuiduis aut speciebꝫ ⁊ etiã pluribus ꝑtibꝫ corpꝑis indifferẽter. ⁊ hoc modo accñs cõmune est vnũ membrũ hu
ius diuisionis. tale enĩ dr̃ cõmune ꝑ causalitatẽ ⁊ p̄dicatõez sil̃. sed accñs
ꝓprium licz sit cõmune ꝑ causalitatẽ nõ tamẽ est cõmune ꝑ p̄dicatõnem
Jdeo dr̃ ꝓprium qr̃ est appropriatũ vni indiuiduo vel determinate ꝑti sui
subiecti. ⁊ ꝑ hoc patẽt due diuisiones accidentis. ¶ Cõtra p̄dicta argui
tur p̃mo sic. Sicut nõ esse in subiecto est ꝓprium substantie. sic esse in sub
iecto est ꝓprium accidentis. ergo ꝯuenit omni soli ⁊ semꝑ. ergo accidens
semꝑ habet esse in subiecto. ⁊ ꝑ ꝯsequens nõ est accidens aliqđ seꝑabile.
Scđo sic. oĩe accñs adest vel abest subiecto p̃ter eius corruptõez. vt
ptz ꝑ diffinitõnem eius. ergo oĩe accñs est seꝑabile ⁊ nullum inseꝑabile
Tertio sic. idẽ accñs in specie est seꝑabile ⁊ inseꝑabile. vt albũ in cigno est
inseꝑabile ⁊ in lapide est seꝑabile. ergo mẽbra huius diuisionis coincidũt
Quarto sic. accidens cõe diuidit̃ in scđa diuisione. sed illud nõ dicitur
de accidẽte ꝓprio. qr̃ ꝯuertit̃ cũ vno mẽbro istius diuisionis. ergo diuisio
est insufficiens. ¶ Quinto sic. accidens ꝓprium est p̄dicabile distinctuz
ab accidẽte cõi ⁊ nõ ꝯtinet̃ sub ipo. g̃ male ponit̃ membꝝ diuisionis acci-
dentis in scđa diuisione eius. ¶ Ad p̃mũ dr̃ ꝙ lz esse in subiecto in ap
titudine semꝑ ꝯueniat accidenti. tamen esse in subiecto in actu nõ semper
conuenit sibi simpliciter. sed solum q̄zdiu durat in esse. Jdeo potest se-
parari a subiecto p̃ter eiꝰ corruptõem. ¶ Ad scđm dr̃. ꝙ licz oĩe accñs
potest aliquo mõ separi a suo subiecto ⁊ abesse. nõ tñ qđlibet pt facil̃r se-
pari. Jdeo nõ oĩe accñs dr̃ inseꝑabile negatiue sic ꝙ nullo mõ seꝑetur a
subiecto. sed bene ꝓuatiue. qr̃ nõ faciliter separatur ¶ Ad tertium dicitur
ꝙ idẽ accñs in spẽ bñ est seꝑabile ⁊ inseꝑabile respectu diuersorum subie-
ctorum. nõ tamen respectu eiusdem subiecti. Jdeo ista membra nõ coin
cidunt in eodem accidente in numero. ¶ Ad quartũ dr̃ lz accñs diuisuz
in scđa diuisione dicatur cõmune ꝑ causalitatẽ nõ tamen ꝑ p̄dicatõnem.
Jdeo verificatur de accidente ꝓprio. quia illud est cõmune per causalita-
tem nõ tamen per p̄dicatõnem nec ꝯuertitur cum accidẽte cõmuni. qđ
est membrum diuisionis. quia illud dicitur cõmune per p̄dicatõnem.
Ad quintum dicitur ꝙ licz accidens quod est proprium speciei sit pre
dicabile distinctum ab accidente non tamen accidens proprium indiui-
dui de quo solum est hic ad propositum. Sed tale bene continetur sub
predicabili accidentis.

Commune est omnibus quinq; p̄dicabilibus de pluribus predicari. Differunt autem quia genus de pluribus predicatur q̄z alia. et ideo differt ab alijs. Differẽtia vero differt a genere in eo ꝙ predicatur in quale. genus vero in quid. Item differẽtia differt a specie ⁊ a proprio qr̃ differẽtia p̄dicatur de pluribus differenti-

bus specie. illa autem nō. differt em̄ ab accidente. qꝛ accidēs
suscipit intentōem ꝛ remissionē. Differētia vero nō suscipit
magis neqꝫ minꝰ. Differt āt spēs a gn̄e. qꝛ genꝰ ꝯtinet spēs
et nō ꝯtinetᷣ ab eis. Spēs aūt differt a differētia. qꝛ ex pluri
bus dr̄ntijs bn̄ ꝯstituitᷣ vna spēs. vt iste dr̄ntie rōnale morta
le ꝯiunguntᷣ ad ꝯstitutōem huiꝰ spēi hō. Species vero non
ꝯiungitᷣ spēi vt gignat aliam speciē. q̄dā em̄ ꝑticularis equa
cuidā ꝑticulari asino ꝑmiscetᷣ ad muli generatōem. Sed nō
equa ꝛ asinꝰ in cōi. Species aūt differt a ꝓprio qꝛ spēs na/
tura p̄or est ꝓprio ꝓpriū vero posteriꝰ est specie. Preterea q̄/
rum termini ꝛ diffinitōes sunt differētes ipa sunt dr̄ntia. g̊
spēs ꝛ ꝓpriū sunt differētia. Spēs aūt differt ab accidente.
qꝛ spēs p̄dicatᷣ in q̄d. accn̄s vero in quale. vel quō se hꝫ Spe
cies etiā natura p̄or est accidēte. Omne em̄ accidens natura
posterius est suo subiecto. Propriū aūt differt ab acciden
te. qꝛ ꝓpriū de vna sola specie p̄dicatur cuius est ꝓpriū. Ac
cidens vero de pluribus speciebꝫ ꝛ accn̄s ꝑmo inest indiui/
duis. ꝛ ꝑ posteriꝰ generibꝫ ꝛ spēbꝫ. nō em̄ hō aut aīal currit
nisi qꝛ sortes vel plato currit. Propriū aūt ꝑmo ꝯuenit spēi.
et ꝑ spēm ꝯuenit idiuiduis Itē genꝰ differētia spēs ꝓpriū
equaliter ꝑticipantur ab omnibꝫ de q̄bꝫ p̄dicatᷣ. accidēs ve/
ro nō. sed suscipit intentōem ꝛ remissionem. Item genus
differētia species ꝓpriū vniuoce p̄dicantᷣ. accidēs aūt nō pre
dicatᷣ vniuoce sed denominatiue. Predicari aūt vniuoce est
p̄dicari ꝫm vnum nomē et ratōnem vnam ꝫm illud nomen
sumptam. vt homo ꝫm vnū nomē p̄dicatur de sorte et pla/
tone. vt sortes est homo. plato est homo. et ratio eius ꝫm il/
lud nomē est vna. vt animal ratōnale mortale et ob hoc ens

nõ potest esse genus. quia licet s̄m vnum nomen predicatur
nõ tamen s̄m vnam ratõnem. Ratio enim entis s̄m ꝙ dici
tur de substantia est ens per se. s̄m autem ꝙ dicitur de aliis
nouem predicamentis est eins in alio z sic predicatur s̄m di
uersas ratões. z ideo non predicatur vniuoce. sed potius
equiuoce aut multipliciter. Predicari aũt equiuoce est p̄di-
cari vno noĩe z ratõnibus diuersis s̄m illud nomen sumptis
vt canis vno nomine p̄dicatur de cane latrabili sidere celesti
et pisce marino Nõ aũt s̄m illud nomen ratio est eadem om
nibus sed alia z alia. Denominatiua dicunt̄ quecunq̄ ab
aliquo solo casu sunt differẽtia z s̄m illud nomẽ habent ap-
pelatõem. vt a grãmatica grãmaticus. a fortitudine fortis.
Unde grãmatica et fortis p̄dicantur denominatiue. z ergo
accidens denominatiue dicitur predicari.

Postq̄ autor determinauit in speciali de quinq̄ predicabilibus z ab
solute Hic ꝯsequẽter determinat de his compatiue compando ip̄a inter
se s̄m ꝯuenientiam z differentiam ip̄orum. Prius em̃ habet vnumqdq̄-
q̄ cognosci s̄m se q̄ per respectum ad aliud. z quia ꝯuenientia est vt ha
bitus. differẽtia vero vt p̄uatio. Ideo anteq̄ ip̄e cõpet ip̄a s̄m differen-
tiam ostendit ꝯuenientiam ip̄orum. Dicens ꝙ cõmune est omnib9 quin
q̄ p̄dicabilibus de pluribus predicari. Et ratio est. quia hoc est de ratio
ne predicabilis in cõmuni. scz predicari de multis. Ideo in hoc omnia pre
dicabilia conueniunt sed ad videndum de differentiis eorum. ¶ Scien
dum primo ꝙ genus differt ab omnibus aliis in generali in hoc qd̄ pre-
dicatur de pluribus q̄ quodcũq̄ aliorum. Et etiam quia genus est prin
cipium aliorum predicabilium. est em̃ principium differentiarum que in
choantur in potestate generis z etiam specierũ que sub ipso sunt. Et q2
proprium causatur a specie. accidens vero ab indiuiduis quorum genus
est p̄ncipium. ergo etiam est p̄ncipium proprii z accidentis. Et sic ẽ p̄n-
cipium aliorum predicabilium. quod nulli aliorum conuenit. Sed in spe
ciali genus p̄mo differt a differentia. q2 genus se habet vt determinabile
differentia vero vt determinans. Scd̄o differt a specie. q2 genus p̄dica-
tur de pluribus differentibus specie. Species vero solũ de differẽtib9 nu
mero. scz de indiuiduis. Tertio differt a p̄prio. q2 gen9 nõ p̄dicat̄ ꝯuer-
tibiliter. p̄prium vero ꝯuertibiliter. Quarto vero ab accidente differt ge
nus. quia genus predicatur essentialiter. Accidẽs aũt accidental'r p̄dicat̄
¶ Sciendum secũdo ꝙ differẽtia in generali differt ab omnib9 aliis p̄ di

cabilibus p hoc qd est diuisiua generis et facit differre essentialr qd nulli
aliorum conuenit. sed in speciali primo differt a genere per hoc qd ipa pre-
dicatur in eo quod quale est. qr dicit essentiam rei per modum qualitatis
Genus vero pdicatur in eo quod quid est. qr dicit essentiam rei per mo
dum substantie. et per hoc etiam differt differentia a specie. sed secundo mo-
do differt a proprio et a specie. qr ipa pdicatur de multis speciebus. sed spe-
cies et proprium solum pdicantur de indiuiduis vnius speciei et hoc intelli-
gendum est de differentia generica. et no de differentia specifica. Tertio dif-
fert ab accidente. qr accidens suscipit magis et minus. Differentia vero no
eo qz ee ipius consistit in indiuisibili cu sit vltimus actus spei q est sp in aliq
determinato gradu entis. ¶ Sciendu e tertio qz spes in generali differt
ab alijs p hoc qz ipa subijcitur respectu alioz pdicabiliu scz generi et diffe-
rentie sm pdicatoem accidetale. Et hoc nulli alioz conuenit sz in speciali
primo differt a genere. qr genus continet oes spes sub se eo qz est totum vni
uersale respectu suaz speciez. sed species no continet genus qr ps no conti-
net suum totu. Scdo differt a differentia qr ex pluribus differentijs fit vna
differentia. sed ex pluribus speciebus no fit vna tertia spes. qr ex duobus entibus
copletis existentibus in actu no potest fieri vnum tertium. Due aut species
sunt entia copleta in actu. Tertio differt a proprio. qr species naturaliter
prior est proprio cum sit causa eius. et causa naturaliter pcedit suum effe-
ctum. Item diffinitones speciei et proprij differunt vt prius patuit. ideo
species differt a proprio. Quarto differt ab accidente. qr species natura
liter prior est accidente. et etiam pdicatur in eo qz quid est. Accides vero
in eo qz quale. ¶ Sciendu qrto qz proprium differt ab omnibus alijs pre
dicabilibus in generali. qr pdicatur conuersim. quod nulli aliorum conue-
nit sed in speciali primo differt a genere specie et differentia per differenti-
as prius positas. assignando differentias aliorum pdicabilium a proprio.
Scdo differt ab accidente qr proprium de vna sola specie predicatur eo qz
consequitur propria principia speciei. Accidens vero de pluribus. Item p
prium primo inest speciei et per speciem indiuiduis. Accidens primo inest
indiuiduis et posterius inest speciebus eo qz fluit a principijs indiuidui.
Ex quo satis patet quomo accidens differt in speciali ab omnibus alijs
predicabilibus quia posite sunt differentie aliorum ab ipo tamen in gene-
rali differt dupliciter ab alijs. Primo quia accidens suscipit magis et
minus. alia vero no. sed equaliter pticipantur a suis inferioribus. Secun-
do quia alia predicantur vniuoce. accidens vero denominatiue. Et ad
declaratonem huius differentie diffinit vniuoce predicari equiuoce et de-
nominatiue. Unde predicari vniuoce est pdicari vno nomine et vna ratio
ne de multis. vt homo pdicatur vno nomine et vna ratone ut de sorte et pla
tone. Predicari equiuoce est pdicari vno nomine et diuersis ratoibus. vt
homo pdicatur de homine viuo et mortuo. Sed denominatiue e pdicare
vno nomine tantum. et no ratone. vt album predicatur denominatiue de
sorte et platone vno nomine sz no vna ratoe. ¶ Contra predicta argu
itur primo sic. Genus non differt ab alijs predicabilibus per hoc in quo
conuenit cum ipsis sed conuenit cum ipis in hoc quod est de pluribus pre
dicari. ergo non differt ab alijs per hoc quod predicatur de pluribus.

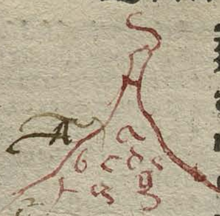
Sc'do sic. omne supius actu ⁊ intellectu in suo inferiori ꝯtinet̃. sed spẽs
est inferius. ergo ꝯtinet suum genus. ergo male dicit̃ ꝙ genus cõtinet spe
cies ⁊ nõ ꝯtinet̃ ab eis Tertio sic. Ex duob⁹ entib⁹ exñtib⁹ in actu non
potest fieri vnũ tertium. sꝫ due dr̃ne sunt duo entia in actu. ergo ex duab⁹
differentijs non potest fieri vna alia differẽtia. Quarto sic. Non eẽ in
subiecto est propriũ substãtie ⁊ tñ predicat̃ de multis spẽb⁹ scꝫ de oĩbus
spẽb⁹ substãtie. ergo ꝓprium non predicatur de vna sola spẽ. Quinto
sic. Oĩne vl'e debet predicari vniuoce de mult̄ꝫ. sed accidens est vnũ vni-
uersale. ergo p̄dicat̃ vniuoce ⁊ nõ denoĩatiue ☞ Ad primũ dr̃ ꝙ de plu
rib⁹. vno modo accipitur absolute ⁊ positiue vt tñ valet sicut de multis
et hoc modo genus ꝯuenit cũ alijs ꝑ hoc qđ predicat̃ de pluribus vel de
multis. Alio modo capit̃ ꝯpatiue ⁊ sic differt ab alijs ꝑ hoc qđ predicat̃
de plurib⁹ q̃ȝ alia p̄dicabilia. Jdeo non est idem in quo genus ꝯuenit cuꝫ
alijs in quo differt ab alijs. Ad secũduꝫ dr̃ ꝙ licet spẽs ꝯtineat genus
sicut totũ essentiale suas ꝑtes vel sicut inferius suũ supius. scꝫ quo ad ꝑtẽ
potestatis eius non tamen sicut totum vniuersale suas ꝑtes sic ꝙ ꝯtineat
genus ẜm totũ potestatẽ ⁊ cõitatẽ eius. Ad tertiũ dr̃. ꝙ licet ex duob⁹
entib⁹ ex stentib⁹ in actu inq̃ꝫtum entia sunt in actu nõ fiat vnũ tertiũ. tñ
inq̃ꝫtum vnũ est in potentia ad alterũ ex duob⁹ entib⁹ in actu potest fieri
vnũ tertiũ. Modo duorum differentiaꝝ vna potest se habere in poten-
tia respectu alterius, per hoc ꝙ differentia supior constituit vnum genus
quod est distinguibile ⁊ determinabile ꝑ differentiam inferiorem. Nõ ta-
men est intelligẽdũ ꝙ differẽtia inq̃ꝫtũ hmõi est ⁊ inq̃ꝫtuꝫ ẽ vltim⁹ actus
spẽi sit in potentia ad aliam spẽm. Sed inq̃ꝫtum se habet vt actus confu-
sus speciei inferioris ⁊ est constitutiua generis illius speciei. Ad q̃rtuꝫ
dicitur. ꝙ si proprium capiat communiter pro omni proprio generis vel
speciei sic potest predicari de multis specieb⁹. q̃ꝛ propriũ generis predicat̃
de ip̃o vt est in multis specieb⁹. sed q̃ꝛ tale cõmune est in mult̄ꝫ speciebus
ideo non habet nomen proprij simpliciter sed accidẽt̄ꝫ cõmunis. Sed si
capitur soluꝫ pro proprio speciei specialissime. vt hic capit̃ de vna sola spe-
cie predicatur Ad quintũ dicit̃ ꝙ si capiatur vniuoce predicari genera
liter pro omni illo quod ẜm vnum significatum predicatur de multis. sic
omne vniuersale debet predicari de multis vniuoce. Et hoc modo acci
dens vniuoce predicat̃. quia accidens dicit totum esse accidentale sui sub
iecti. sed si capiatur vniuoce predicari specialiter pro predicari vno nomi-
ne et vna ratione essentiali de subiecto. sic accidens non predicatur vni-
uoce nec req̃ritur hoc ad esse vniuersalis hoc modo vniuoce predicari de
multis. Et hec est de secundo tractatu

¶ Sequitur tertius tractatus.

maledictio serpentis [illegible]

[illegible] est [illegible] serpens audi verba dei et sta [illegible] in loco sicut aqua stetit in verbo quo sanctus iohannes baptizavit iesum in aqua sic et ego sanctus [illegible] baptizo [illegible]

Tractatus tertius

D
cognoscendũ predicamenta quedam sunt necessario premittenda sine quorum cognitione nequaq̄ʒ potest haberi cognitio predicamentorũ. et ideo distinguimus cum aristotele triplicem modum predicandi Eorum que predicātur. quedā sunt vniuoca quedā equiuoca quedā denoīatiua

¶ Iste est tertius tractatus predicamentoꝝ magistri Petri hyspani. In quo postq̄ʒ in p̄cedenti determinauit de dicibili incōplexo in rōne vniuersalis p̄dicabilis. Hic ꝯsequēter determinat de dicibili incōplexo sub rōe ordinabilis in genere ꝑm sub ⁊ supra. Cuius ordinis rō est. q2 ordinatio ꝑm sub ⁊ supra est ordinatio in recta linea p̄dicamētali. in qua genus ordinatur supra spēm ⁊ spēs sub genere ⁊ supra indiuidua. ⁊ sic de alijs. Et q2 talis ordinatio fit ꝑm rōnes vniuersaliū ⁊ p̄dicabilium. Ideo oportuit p̄mo determinare de dicibilibꝫ incōplexis q̄ʒtum ad rōnes vniuersaliuʒ q̄ʒ ꝑm rōnes ordinabiliū in genere ꝑm sub et supra qđ fit in isto tractatu. q2 ordinare nescit q̇ rōnes ordinabiliū ignorat. et intitulaꝛ iste liber. liber p̄dicamētoꝝ. q2 inter dicibilia incōplexa p̄dicamēta sꝫ principaliora. et a p̄ncipaliori ꝑte subiecti sepe fit denoīatio scientie. Ideo ꝯuenienter denominaꝛ iste liber a p̄dicamētis. ¶ Sciēdū est p̄mo ꝙ p̄dicamēta q̇ sunt genera generalissima dupliciter ꝯsideranꝛ. Vno modo inq̄ʒtum sꝫ p̄ma p̄ncipia formalia diuersitatis reꝝ. ⁊ hoc mō de ip̄is nō p̄t aliq̇d denoīari Nec de ip̄is sub tali rōne est scia sed solū intellectus. Alio modo ꝯsiderātur ꝑ reductōem ad aliqđ cōe. Et hoc dupl'r. Vno° inq̄ʒtuʒ reducūtur ad ens ⁊ sunt ꝑtes entis. Et hoc mō ꝯsideraꝛ de ip̄is in metphysica que ꝯsiderat ens inq̄ʒtum ens Alio° inq̄ʒtum reducunꝛ ad dicibile incōplexū ordinabile in genere ꝑm sub ⁊ supra. ⁊ sub tali rōe ꝯsideranꝛ in logica Logicus em̄ nō ꝯsiderat res absolute. sꝫ inq̄ʒtum referunꝛ ad ratōem dicibilis ⁊ p̄dicabilis. vt in ip̄is aliq̄ scđe intentōnes fundanꝛ ¶ Sciendū scđo ꝙ huius tractatus subiectū est ens dicibile incōplexū ordinabile in genere ꝑm sub et supra, put stat sub voce talē ordinē ꝑcāte. Dicitꝛ em̄ dicibile eo ꝙ solū hic ꝯsideranꝛ res vt referunꝛ ad dici Et dicitur incōplexū ad differētiam subiecti p̄mi tractatus qđ est dicibile ꝯplexū. s. enūciatio Et dr ordinabile in genere ad drām subiecti libri predicabilium qđ est dicibile incōplexū sub rōne vl'is. ⁊ non sub rōne ordinabilis in genere. Et nō est predicamentum subiectum huius tractatus q̄ʒuis sit p̄ncipalior ꝑs eius q2 non omnia hic cōsiderata p̄ncipaliter consideranꝛ sub ratione predicamenti sed sub rōne dicibilis incōplexi ordinabilis in genere. Et ꝑ hoc ꝑʒ que sit causa materialis huius tractatus. Subiectum em̄ attributionis et materia circa quam idē sunt sicut dictum est p̄us Et ꝑ hoc etiā habeꝛ

causa finalis. qꝛ finis intrinsecus huiꝰ tractatus ē ꝑfecta cognitio sui sub
iecti sicut in alijs scientijs speculatiuis finis intrinsecus. est ꝑfcā ꝯgnitio
sui subi attributōis Sꝫ finis extrinsecus est ꝑfecta ꝯgnitio enūciatōis q̄
fit ex dicibilibꝫ incōplexis ⁊ etiam argumētatōis ⁊ generalr̄ acq̄sitio oīm
sciaꝝ. Causa āt formalis ē modus ꝓcedendi q̄ est diffinitiuus diuisiuus
ꝓbatiuus ⁊ exemploꝝ positiuus. Forma vero tractatus ē diuisio eius ꝑ
capitula ⁊ capituloꝝ ꝑ ꝑtes. Unde huius tractatus sunt tm̄ tres ꝑtes
ꝑncipales. In ꝑma tradunt̄ antep̄dicamēta. In scd̄a predicamēta. Et in
tertia postp̄dicamenta ¶ Sciendū tertio. ꝙ antep̄dicamētum est docu-
mentum p̄cedens spēalem determinatōnem predicamētorum imediate
ordinatum ad cognitōnem eoꝝ habēdam. Dicit̄ immediate ordinatuꝫ
ad cognitōem eoꝝ habēdam. qꝛ licet diffinitōes p̄dicabilium valeant ad
cognitōem p̄dicamētoꝝ tn̄ nō ordināt̄ imediate ad cognoscēdū ipa p̄di-
mēta sꝫ vl'ia. Et sūt tria ānp̄redicamēta in genere scꝫ diffintio diuisio ⁊ re
gula. Et septem in specie. s. tres diffinitōes. due diuisiones. ⁊ due regule.
Quaꝝ sufficientia patet. quia oē ānp̄redicamentū valet ad cognitio-
nem p̄dicamentorū habēdam. ergo valet ad cognoscēdum cōuenientiam
vel drām vel ordinē. Si primū hoc est tripliciter. vel valet ad cognoscen
dum reductōnem predicamentoꝝ in suū commune equocū qd̄ est ens. et
sic est diffinitio equiuocorum. vel valet ad cognoscendū reductionē dicibi
lium vnius generis ad suum genus generalissimū. ⁊ sic diffinitio vniuo-
corum. vel valet ad cognoscēdum cōuenientiā ⁊ reductōem omniū pre-
dicamētoꝝ accidētis in suum subiectum. qd̄ est substantia. de qua dicun
tur denoīatiue. ⁊ sic est diffinitio denoīatiuorū. si valet ad cognoscēdum
drām hoc est duplr̄. vel docet drn̄am eorū que ponūtur in genere ab alijs
sic est ꝑma diuisio. vel docet drām eoꝝ que ponūtur in diuersis generibꝫ.
et sic est diuisio scd̄a. Si valet ad cognoscendū ordinem dicibilium. in re
cta linea predicamentali hoc est dupliciter. vel hoc est respectu vnius co-
ordinatōnis. ⁊ sic est ꝑma regula. vel diuersarū. ⁊ sic est secūda regula. Et
ista antepredicamenta p̄mittēda sunt ante vera predicamēta. qꝛ sine eoꝝ
cognitōne non potest haberi cognitio p̄dicamētorū ¶ Sciendum quar
to. ꝙ ad cognoscendū antepredicamēta autor ponit vnā diuisionē modo
rum p̄dicādi sic. Eoꝝ que predicantur. quedam sunt equiuoca. quedaꝫ
sunt vniuoca. quedam denominatiua. Cuius diuisionis ratio est. quia
oē quod predicatur. vel predicatur tanq̄ multa vel tanq̄ vnum si pri
mum sic est equiuocum. si secūdum. hoc est dupliciter. quia vel predica-
tur nomine tm̄. et sic est denoīati vnū vel noīe ⁊ rōe simul. ⁊ sic est vniuocū
Et de his tribus videbitur in spēali. et est illa diuisio analogi in sua ana
logata. quia per prius dicitur de vniuoca predicatione. secūdo de denomi
natiua. tertio de equiuoca. ☞ Contra predicta arguitur primo sic.
Omne id de quo est scientia debet habere principia per que cognosci-
tur. sed predicamenta non habent principia per que cognoscūtur. ergo de
ipsis non est scientia Minor patet. quia sunt prima prima rerum princi-
pia. ¶ Secundo sic. Logica non habet considerare de rebus reali-
bus cum logica sit scientia rationis et non realis. sed predicamenta sunt
res reales. ergo male hic determinatur de ipis.

Tractatus tertius

Tertio sic. Prima principia sunt simpliciter per se nota ꝛ quo ad nos. sꝫ predicamenta sunt prima principia. ergo sunt per se nota ꝛ quo ad nos ergo ad cognoscendū predicamenta non sunt aliqua necessaria premittēda. Quarto sic. In libro predicabiliū determiāt sufficienter de modis predicandi. ergo in hoc tractatu nō debet determinari de ipis quare hic male distinguit triplicē modū predicādi. Quinto sic. Mēbra diuisionis coincidūt. ergo diuisio est insufficiens. Añs patet. qꝛ homo vniuoce predicatur de sorte ꝛ platone. et equiuoce de hoie viuo ꝛ mortuo. ꝛ sic idē est vniuocū ꝛ equiuocū. ☞ Ad primū dicit. ꝙ licet predicamēta non habeant pncipia formalia ꝛ vniuoca. eo ꝙ sunt prima tamē habēt principia effectiua ꝛ analogia. ideo de ipis vt reducunt ad vnū cōe potest eē sciētia ꝑ talia principia Ad secundū dꝛ ꝙ licet logicus non consideret principaliter de rebꝫ ſm se acceptis. tñ ꝯsiderat de rebꝫ vt stant sub intentionibus pmis vel secūdis ex quibꝫ fiunt argumentatōnes. Ideo in logica ꝯuenienter determinat de ipsis predicamētꝫ. Ad tertiū dꝛ. ꝙ licet prima principia complexa sint per se nota simplr ꝛ quo ad nos. vt omne totum est maius sua pte. Non tamē pma pncipia incōplexa. sunt eñ talia nobis difficillima ad ꝯgnoscendū sicut sunt decem predicamenta. Ideo antepdicamēta necessario sunt premittenda Ad quartū dꝛ. ꝙ licet in hoc tractatu non debeat determinari de modis predicādi qnqꝫ predicābiliū in speciali tñ pt de ipis determinari in generali ad ostēdendū qño genus pdicet de suis inferioribꝫ. ꝛ accidentia de pma substātia Ad quintum dicit ꝙ licet homo ꝑut accipit ꝑ oibꝫ significatis eius predicet equoce. tñ ꝑut accipitur ꝑ vno tm̄ ſcato predicat vniuoce. Ideo non est vniuocum et equiuocum ſm eandem acceptionē eius. sed ſm diuersas rationes eiꝰ. ideo membra non coincidunt.

Equiuoca dicuntur quorum solum nomen est commune et ratione substantie ſm illud nomen est diuersa. vt animal significat animal verū et pictum et nomen soluꝫ eis est commune. et ſm illud nomen ratio substantie est diuersa. Dicimus eñ de leone picto in pariete. Ecce terribile animal et de leone viuo idem dicimus equiuoce. de statuis regū dicimus Isti sunt tales reges et de his q̄ adhuc regnāt dicimus. Isti sunt tales reges sumendo nomē regis equoce

Postq̄ꝫ autor pmisit diuisionē dicibilium ꝑ vniuoca ꝛ equiuoca ꝛ denoiatiua. hic ꝯñr ponit diffinitōnes mēbroꝝ. Et pmo diffinitōem equiuocoꝝ. Cuius ratio est. qꝛ illa valet ad ꝯgnoscendū reductōem pdicamētorum ad vnū cōmune quod est ens qd dꝛ equiuoce de ipis. Et diffinitio valet ad ꝯgnoscendū reductōnem oim dicibilium eiusdem generis in suum genus generalissimū. Et diffinitio denoiatiuoꝝ valet ad cognoscēdum reductōem pdicamētorū accidentiū ad substātiam de qua dicunt

denominatiue. Et q2 reductio omnium p̄dicamētorum ad ens prior est
alijs. Ideo ꝯuenienter diffinitio equiuocorum p̄cedit alias. ⁊ q2 reductō
dicibilium ad suum genus precedit reductōnem accidentium ad substā
tiam. Ideo diffinitio vniuocorum p̄cedit diffinitōnem denominatiuoꝝ.
Ideo sic ponitur diffinitio equiuocorum Equiuoca dicuntur ⁊c. vt s̄ In
q̄ diffinitōe ponit᷑ dicūtur. i. sunt dicibilia. ad explicādū gen⁹ diffiniti qḋ
ē dicibile ⁊ nō ponit᷑ sunt q2 ħ nō ꝯsiderant᷑ p̄dicamēta īquātū st̄ʒ entia
sʒ īq̄tū dicibilia sunt Et totū residuū ponit᷑ ad dr̄aʒ vniuocoꝝ ⁊ denoīati
uoꝝ q2 vniuoca nō h̄nt solū nomē cōe. sʒ cū hoc ratōeʒ Denoīatiua ꝓo nō
p̄dicant᷑ s̄m ratōnem. ¶ Sciendū est primo. ꝙ duplicia sunt equiuoca.
scʒ equiuoca equiuocata. ⁊ equiuoca equiuocātia Equiuocum equiuo-
cans est vnum nomen diuersis ratōnibus plura significans sicut hoc no
men animal diuersis ratōnibus significat animal viuum ⁊ animal depi-
ctum. Sed equiuoca eq̇uocata sunt diuerse res diuersis ratōnibus per
vnum nomē importate sicut animal viuum ⁊ animal depictum Hec au
tem diffinitio solum datur de eq̇uocis equiuocatis. ⁊ nō de equiuocis eq̇
uocantibus. quia equiuoca equiuocata solum habēt nomē cōmune. Et
per hanc diffinitōem potest haberi diffinitio eq̇uoci eq̇uocantis. quia si-
cut eq̇uoca eq̇uocata sunt diuerse res habentes vnum nomen ⁊ diuersas
ratōnes. Ita equiuocum eq̇uocans est nomē cōmune diuersis ratōnibꝫ
plura s̄cans. ⁊ quia eq̇uoca eq̇uocata sunt plures res p̱ vnum nomē signi
ficate. Ideo dicit᷑ ad designandū illam pluralitatē diffiniuntur in plurali
numero. ¶ Sciendū sc̄do. ꝙ adhuc duplex est eq̇uocum eq̇uocans ⁊ sil̄r
eq̇uocū eq̇uocatū. scʒ eq̇uocū a casu ⁊ eq̇uocum a ꝯsilio quod dicit᷑ analo-
gum. Unde eq̇uoca a casu sunt illa que s̄cantur p̱ idem nomen cōmune
diuersis ratōnibus simpl̄r nō habentibꝫ ordineʒ inter se nec ad aliquod
p̄ncipium nec finem ⁊ dicunt᷑ a casu. q2 casual̄r accidit ꝙ idē nomē impo
nitur ad s̄candū plura ⁊ differētia a casu q2 imponēs ip̄m ad s̄candū in
sc̄da impositōne eius nō habuit respectuʒ ad p̄mum eius s̄catū sʒ a casu
accidit ꝙ tale nomē p̄us habuit aliud s̄catum sicut equus s̄cat ideʒ qḋ
equale ⁊ etiam s̄cat quoddā animal ⁊ imponēs ip̄m ad vnum s̄catum
s̄candū nō habuit respectū ad aliud. Et p̱ hoc potest diffiniri eq̇uocum
eq̇uocās a casu. vn̄ eq̇uocū eq̇uocans a casu est vnū nomen cōmune eque
plura s̄cans. Sʒ eq̇uocū eq̇uocans a ꝯsilio est vnū nomē s̄m p̄us ⁊ poste
rius plura s̄cans ⁊ dicit᷑ a ꝯsilio q2 sicut in ꝯsilio vnus sequitur dictum al
terius. Ita in tali nomine attribuitur vna s̄catio p̱ respectum ad aliam
sicut animal p̄mo s̄cat animal viuum ⁊ ex ꝯsequenti p̱ similitudinē s̄cat
animal pictum. Sed equiuoca eq̇uocata a ꝯsilio sunt res diuerse s̄m pri-
us ⁊ posterius s̄cate p̱ idem nomē diuersis ratōnibus. habētes tamē or-
dinem inter se ⁊ ad vnum p̄ncipium vl̄ finem sicut hoc nomē ens dicitur
de substātia ⁊ accidēte. ⁊ sanum de vrina de medicina ⁊ dieta ⁊ de vtro-
q̄ equiuoco scʒ a casu ⁊ a ꝯsilio intelligitur diffinitio equiuocoꝝ. ⁊c.
¶ Sciendum est tertio ꝙ nomen cōmune dicitur dupl̄r. Uno mō s̄m
vocem que cōmunitas est ad plura s̄cata. sicut sortes dicitur nomē cōmu
ne ad hunc sortem ⁊ alium. Alio modo dicitur nomē cōmune s̄m suum
s̄catum quod est cōmune ad plura supposita sicut s̄catum hominis cō-

mune est ad oīa supposita homīs. ⁊ sic nullus terminus singularis dicitur cōmunis cum suum ꝑcatum sit discretum. Hic aūt sumitur nomē cōmune ꝑmo modo, ꝓ illo quod est cōmune ſm vocē ꝑ respectū ad plura ꝑcata et nō scđo mō. q2 si sic acciperet. tūc nullus termin⁹ singularꝫ diceret eq-uoce de multꝫ. cū nō sit nomē cōe cōitate sui ꝑcati. Un̄ equoca equocata ex quo sunt diuerse res sunt diuersa ꝑcata eiusdē vocꝫ. Jō hn̄t nomē cōe ꝑmo mō. ¶ Sciendū quarto. ꝙ rō substātie dr dupl'r. Uno mō ꝓ diffinitōe q̇dditatiua vere substātie q̄ ē ꝑ se ⁊ hoc mō nō capiꝛ h̄. q2 sic in accidētibꝫ nō eēnt equoca. cū nō habeāt rōem substātie h̄ mō. Alio⁹ accipiꝛ general'r ꝓ q̄cūq3 diffinitōe substātiali .i. eēntiali. q̄ aliq̄ mō explicat essentiā rei capiēdo substātiā ꝓ essentia. ⁊ isto mō rō substātie equocoꝝ ē diuersa. Cui⁹ rō ē. q2 q̄cūq3 hn̄t diuersas formas q̇bꝫ ꝑcanꝛ ꝑ vnū nomē sub diuersis ꝯceptibꝫ hn̄t diuersas diffinitōes ſm tale nomē. ſ3 equoca equocata sunt diuerse res. ⁊ ſm diuersas formas hn̄t diuersos ꝯcept⁹ spēales q̇-bus ꝑcanꝛ ꝑ vnū nomē ⁊ nō ꝑcanꝛ ꝑ vnū ꝯceptū cōez. Jō ſm nomē eoꝝ rō substātie ē diuersa. ¶ Contra p̄dicta arguiꝛ ꝑmo sic. Canis ē q̇ddaꝫ equocū ad canē latrabilē piscē marinū ⁊ sydus celeste ⁊ tn̄ nō h3 vnū no-men cōe. Cū ipm sit nomē cōe. g̊ male dr ꝙ equoca hn̄t nomen cōmune.

Scđo sic. verba sunt equoca ⁊ tn̄ in ipis nō ē vnū nomē cōe. Tertio sic. equoca a ꝯsilio hn̄t vnā ratōem cōem cōmunitate ꝓportōis ⁊ analogie ⁊ tn̄ sunt equoca. g̊ male dr ꝙ equoca hn̄t solū nomē cōe. tenet ꝯsequentia q2 istis equocis vltra nomē est ratio cōis. Quarto sic. Canis latrabilis ⁊ piscis marinus sunt equoca equiuocata ⁊ tn̄ nō habēt solū nomen cōe ſ3 ꝯueniunt in rōe substātiali corꝑis aīati ⁊ hn̄t vnā ratōem cōeꝫ g̊ male dr ꝙ equoca habēt solū nomē cōe ⁊ ratio substātie ſm illud nomē est diuersa. Quinto sic. vnius rei est tm̄ vna forma. ſ3 ꝑcatio est forma nois ⁊ sic vnius nois est tm̄ vna ꝑcatio ⁊ ꝑ ꝯn̄s vnū ꝑcatū. g̊ si equoca habeant vnū nomē cōe habēt etiā vnā ratōem q̄ ꝑcatur ꝑ tale nomē.

☞ Ad ꝑmū dr ꝙ l3 hoc nomē canis sit equocū equocās nō tn̄ equocū equocatum iam de equocis equocatis solum datur hec diffinitio. Ad secundū dr ꝙ si nomē capiatur formal'r ꝓ noīe quod ꝑcat ꝑ modum qualitatis siue ꝑ modum habitus ⁊ q̇etis vt est ꝑs oratōis distincta ꝯtra verbum sic in verbis nō reꝑitur nomē ſ3 si capiꝛ general'r vt est nota mētis .i. signū illius quod in mente ꝯcipiꝛ sic verbū dr nomē. Jdeo dr arestoteles ꝑmo perihermenias. ꝟba ſm se dicta noīa sunt. ⁊ hoc scđo mō capitur in diffinitōe. Ad tertiū dr. ꝙ l3 equoca a ꝯsilio habeāt ratōem cōem ſm modū nō tn̄ ſm rem q2 vnitas analogie nō est vnitas ſm rem sed ſm modum tantum Jdeo illa que habent vnitatem ꝓportōnis sunt diuersa ſm rem ⁊ simpliciter. Ad quartum dicitur. ꝙ lic3 canis latrabilis ⁊ piscis marinus ⁊c habeant vnam ratōez, ꝓut ꝯueniūt in corpore aīato nō tn̄ vt ꝯueniunt in hoc nomīe canis. Jdeo rationes eoꝝ sumpte ſm illud nomē sunt diuerse. ⁊ ideo dr in diffinitōe ſm illud nomen ⁊ non ſm nomen.

Ad q̇ntū dr ꝙ l3 ꝑcatio sit forma accidētalis nois nō tn̄ essential'. Et iō sicut eiusdē rei pn̄t eē plures forme accidētales. Jta vnius nomis pn̄t esse plures ꝑcatōes. ⁊ forma essentialis nominis est debita articulatio siue debitus modus proferendi. Materia vero eius est ipsa vox.

Petri hyspani

Uniuoca dicuntur quorũ nomẽ est cõmune et ra/
tio substantie ſm illud nomen est eadẽ. vt hoc no
men animal ẽ cõmune homini leoni ꝛ boui ꝛ simi
liter ratio substantie ſm illud nõmen est eadem. vt homo est
animal. bos est animal. et homo est substantia animata sen/
sibilis ꝛ bos est substantia aĩata sensibilis et sic nomẽ est cõ
mune eis et ratio ſm illud nomẽ est eadẽ. nihil enĩ aliud ẽ hõ
ſm ꝙ est aĩal ꝙ̃ substantia animata sensibilis ꝛ similiter bos
Postꝙ̃ autor posuit diffinitõnem equocorum. Hic ꝯsequenter ponit
diffinitõem vniuocorum. dicens. Uniuoca dicunt̃ ꝛc̃. vt̃s. In qua diffi/
nitõne ponit̃ dicunt̃. id est sunt dicibilia loco generis diffiniti. qꝺ est dicibi
le, ꝛ nõ ponitur sunt. q; hic nõ ꝯsiderant̃ vniuoca sub ratõne entis. sed sub
ratõne dicibilis. Et totũ illud quod sequit̃ ponit̃ ad differentiã aliorum
vt statim declarabit̃. Et capit̃ nomẽ generaľr pro voce significatiua que
est nota mentis ꝛ nõ specialr prout est pars oratõnis distincta a verbo.
q; in verbo reperiunt̃ vniuoca sicut in nomine. ¶ Sciendum est pmo. ꝙ
duplicia sunt vniuoca. scꝫ vniuoca vniuocata. ꝛ vniuoca vniuocãtia. vni/
de vniuocũ vniuocãs est nomẽ cõe ſm vnã ratõem pluribꝫ attributum
seu plura ſcans vt hoc noĩe aĩal ſm vnã ratõem cõem attribuit̃ hoĩ ꝛ asi/
no q̃ ſcant̃ vniuoce ꝑ ipm. Sed vniuoca vniuocata sunt diuerse res ſm
ratõem cõem ꝑ vnũ nomẽ importate. vt hõ ꝛ asinus ſm vnã ratõez cõez
important̃ ꝑ hoc nomẽ aĩal. Hic aũt diffiniunt̃ vniuoca vniuocata que
sunt plures res ꝛ diuerse ꝯtente sub eodem noĩe. Ideo ad denotandum
ista pluralitatẽ hic diffiniunt̃ vniuoca in plurali numero. ¶ Sciendũ est
scdo ꝙ vniuoca differũt a multiuocis ꝛ diuersiuocis. q; multiuoca sunt di/
uerse voces vni rei attribute q̃ vocant̃ a grãmatico synonima. vt ensis mu
cro gladius. Sed diuersiuoca sunt diuerse voces diuersis rebus attribu
te. ꝛ de istis nõ determinat̃ hic sicut de vniuocis ꝛ equocis. q; nõ valent
ad cognoscendum reductõnem p̄dicamentorum in aliquod vnum p̄dica
mentorum nec necessario inquirunt̃ ad inquisitõem eoꝝ ꝛ in ipis nõ req̃
ritur vnum nomẽ cõmune sed plura nomina vniuoca. nec habent vnum
nomẽ cõe ſcans ꝯceptũ vnũ cõem in quo ꝯueniunt. Uniuoca aũt ꝛ eq̃/
uoca hñt vnũ nomẽ cõe. Ideo in diffinitõnibꝫ eoꝝ ponit̃ quoꝝ nomẽ cõe
est ad differentiã multiuocoꝝ ꝛ diuersiuocoꝝ. ¶ Sciendũ tertio. ꝙ vni/
uoca differunt ab equiuocis. q; equocũ hꝫ plura ſcata formalia. ideo dicit̃
equocum quasi formalr plura vocans. Et licꝫ equocum a cõsilio ex ꝑte
ratõis noĩs nõ equaliter vocet oĩa sua ſcata. sed ſm pus ꝛ posterius. tñ
ex ꝑte vocis seclusa ratõne se habet equalr ad oĩa ſcata sua. Sed vniuo/
cum habet tantũ vnum ſcatum formale ꝛ immediatum Ideo dr̃ vniuo
cũ quasi vnũ vocans sicut aĩal immediate vocat aĩalitatẽ. ꝛ q; vniuocata
ꝯueniũt in vno ſcato formali qꝺ est forma cõis ſcata per nomẽ equiuo/

cū. ⁊ iſta forma cōmunis habet vnam ratōnem eſſentialem. Jdeo vni-
uoca vniuocata habent eandē ratōem ſubſtātie ſumptā ſm illud nomen
cōe. Jdeo illa ꝑticula ratio ſubſtātie eſt eadē ꝯuenienter ponitur ad diffe
rentiam equiuocoꝝ. ¶ Sciendū quarto. ꝙ vniuoca ⁊ denominatiua ſic
inter ſe differunt. q2 vniuoca vniuocata eſſentialr includūt ſcatū forma
le nominis vniuoci vniuocantis in quo ꝯueniunt. Jdeo ꝓpria ratio illius
ſcati eſt ratio cōmunis ⁊ eſſentialis vniuocoꝝ. Jdeo vniuocū nomine et
ratōe dicit̄ de vniuocatis. ſed denoīatiua nō includūt formaliter ⁊ eſſen
tialiter ſcatum formale ipius denominati ſed accidētalr tm̄. Jdeo ratio
illius ſcati nō eſt ratio denoīatiuoꝝ. vt cū albū p̄dicat̄ de hoīe hō eſt de-
nominatū ⁊ albū denominatiuū. ⁊ q2 homo ⁊ equus includunt ſolū acci
dentaliter formale ſcatum albi quod eſt albedo. Jdeo ratio illius ſignifi
cati nō eſt ratio eorum denominatiuorum. Et ideo ꝑ hanc ꝑticulā ratio
ſubſtātie eſt eadem. differūt vniuoca a denominatiuis. Et ꝑ hoc patz ꝙ
iſta diffinitio ſufficiēter explicat naturā vniuocoꝝ faciens ipa differre ab
omnib9 alijs. ¶ Contra p̄dicta arguitur ṗmo ſic. Omē nomē vniuocuz
habz tm̄ vnū ſcatum. ſed vniuoca vniuocata ſunt res diuerſe ⁊ nō ſunt
vnū ſcatum. ergo vniuoca vniuocata nō important̄ ꝑ idē nomē. Se-
cundo. homo ⁊ aſinus ſunt vniuoca vniuocata reſpectu aīalis. ⁊ tamen
ipoꝝ nō eſt vna ratio ſubſtātie ſed habēt diuerſas diffinitōes cū differāt
ſpecie. ergo rō ſubſtātie vniuocoꝝ nō eſt eadem. Tertio ſic. Albedo ⁊
nigredo dicunt̄ vniuoca ⁊ tn̄ nō habent eandē ratōem ſubſtantie cū ſint
accidētia. ergo ꝯtra diffinitōem vniuocoꝝ. Quarto ſic. equocum dicit̄
quaſi equalr plura vocans. ſed aīal equalr vocat hoīem aſinū ⁊ equum cū
ſpēs equalr ꝯtinent̄ ſub ſuo genere. ergo male ponitur exemplū ꝙ animal
ſit vniuocū ad hominē ⁊ ad equum. Quinto ſic. Ratio aīalis ſm vnū
quodqz aīal ē altera ⁊ altera. vt pz ṗmo de anima. ergo male dicit̄ ꝙ hō ⁊
aſinus ꝯueniunt in vna ratōne animalis. ☞ Ad ṗmum dicit̄ ꝙ ſi vni
uoca vniuocata ꝯſiderētur ſm ſe ⁊ ſuas ratōnes formales ⁊ ꝓprias eoruz
ſic nō ſcant̄ ꝑ vnū nomē cōmune. ſz ſcantur ꝑ nomina ſpecialia. ſz ſi cōſi-
derētur quantū ad naturā cōmunē vniuocā in qua ꝯueniunt ex ꝯſequē
ti important̄ ꝑ vnū nomē cōmune vniuocū tanqz ſcata materialia eius.
ſcz nōis vniuoci. ⁊ illa natura cōmunis ē ſuum ſignificatuz formale ⁊ im-
mediatum vniuoci vniuocātis. Ad ſcđm dicit̄ ꝙ ſi homo ⁊ aſinus cō
ſiderētur ſm ꝓprias ratōnes coꝝ. ſic habēt diuerſas diffinitōnes ꝓprias.
ſed ſi ꝯſiderētur vt ꝯueniunt in animali. ſic bn̄ habēt vnam diffinitōnem
cōmunē que ſumit̄ ſm formā cōmunē in qua ꝯueniunt. Ad tertium
dicit̄ ꝙ ſi capiatur ſubſtātia ꝓprie ꝓ ente ꝑ ſe ſic albedo ⁊ nigredo nō ha
bent eandē ratōem ſubſtātie. ſz ſi capiatur generalr ꝓ eſſentia ſic capitur
in iſta diffinitōne. ſic bene habēt eandē ratōem ſubſtātie cōmunē. Ad
quartū dicit̄ ꝙ lz hoc nomē animal ex ꝯſequēti vocet plura equalr. vt ſcz
plures ſpēs ſcatas. nō tn̄ ṗmo ⁊ immediate plura vocat ⁊ equalr. ſz tm̄
vnū ꝓprium ſcatū. ideo aīal eſt vniuocū ⁊ nō equiuocū. Vn̄ vniuocuz ex
ꝑte vocis immediate plura ſcat. Aliter dr̄ ꝙ animal equalr vocat homi
nem ⁊ equū ſi cōmꝑentur in ordine ad animal. licz vnū p̄cedat aliud per
cōꝑatōem ad ſeinuicē. Ad quintū dr̄. ꝙ ſi aīal ꝯſideret̄ ſm eſſe qđ hz

in diuersis speciebꝫ eius ꝯtractū ꝑ diuersas differētias. sic ratio aīalis ſm
vnāq̄ꝫ spēm est altera ⁊ altera. Sed si ꝯsiderek aīal ſm simplicē ei⁹ eēn
tiam. sic sua ratio est eadē ⁊ nō diuersa si accipik sua essentia indistincte et
non diuersa ꝑ differentiā. ideo explicans ip̄am sic acceptā est eadē ⁊ nō di
uersa. Et hoc modo intelligitur autoritas philosophi

Denominatiua dicunk quecūq̄ꝫ ab aliquo solo casu
sunt differentia et ſm illud nomē habēt appellatio/
nem. vt a grāmatica grāmaticus et a fortitudine fortis. Dnūt
solo casu id est sola cadētia. que est ex ꝑte rei ⁊ ſm illud nomē
habent appellatōem. Nomen em̄ denoīatiuū debet cōica/
re cum noīe abstracto in principio et differre in fine. vt a grā
matica grammaticus

¶ Postq̄ꝫ autor posuit diffinitōem vniuocoꝝ que docet reductiōem di
cibiliū in suū genus generalissimū qd̄ dicik vniuoce de ip̄is. Hic ꝯnr po/
nit diffinitiōem denoīatiuoꝝ ꝑ quā cognoscitur reductio oīm p̄dicamen
toꝝ accidentiū ad p̄mā substātiā de qua p̄dicank denoīatiue. Dicēs q̄
denoīatiua dicūtur quecūq̄ꝫ ⁊c̄. vt sup̄ In qua diffinitōe ponik dicūtur. i.
sunt dicibilia de p̄ma substātia loco gn̄is diffiniti. vt dictū est in p̄cedēti/
bus diffinitionibꝫ equocoꝝ ⁊ vniuocoꝝ. Deinde ponuntur alie ꝑtes ad
drām vniuocoꝝ ⁊ equiuocoꝝ. q̄z vniuoca ⁊ equoca non hn̄t appellatōem
ſm illud nomē vel aliqd̄ nomē abstractū a quo drānt solo casu sicut deno
minatiua. sed p̄mo ⁊ ꝑ se importāt sua ſcata ⁊ nō ꝑ depēdentiā ad aliqd̄
aliud ☞ Sciēdum est p̄mo. q̄ ad denoīatōem tria requirunk. s. deno
mināns denoīatū ⁊ denoīatiū. Denoīans ē forma accidētalis q̄ importak
ꝑ nomē abstractū. Et dr̄ denoīans q̄si de se aliud noīans. q̄z dat cōcreto
vt p̄dicek ⁊ denoīnet suū subiectū. Sꝫ denoīatiuū est accidēs ꝯcretū qd̄
p̄dicak de suo subiecto denoīatiue. vt albū nigrū Et dr̄ q̄si de alio noīatū
q̄z ē denoīatū subiecti rōe forme accn̄talis q̄ est alia a subiecto sꝫ denoīatū
est subiectū de quo accn̄s ꝯcretū p̄dicak. vt in hac p̄dicatōne denoīatiua.
sortes est albꝫ albedo ſcata ꝑ nomē albꝫ est forma denoīans. Et illud cō
cretū albū est denoīatiuū. sortes vero est subiectū denoīatū Vn̄ ꝑꝫ q̄ de
noīatiuū ⁊ ꝯcretū idē sunt et denoīans ⁊ abstractū idē ipoꝛtāt ⁊ etiā de
noīatum et subiectū idem ipoꝛtāt ¶ Sciendum scd̄o. q̄ ad verā denoīa/
tionē tres requirūtur ꝯditōnes. Prima est. q̄ forma denoīans sit aliene
nature a subiecto denoīato sic q̄ non sit de essentia subiecti sicut est genus
respectu spēi. et q̄ nō fluat a p̄ncipiis eētialibꝫ eius sicut ꝓpriū. Defectu
cuius p̄dicata eētialia non p̄dicank denoīatiue vera denoīatōe Nec em̄
non est vera denoīatio. hō est hūanus vel hō est risibilis. Scd̄a ꝯditio est
q̄ forma denoīans ſcek ſm quādā inherētiā ad subiectū qd̄ fit ꝑ nomen
ꝯcretū qd̄ cadenter ⁊ adiectiue ſcat formā accn̄talē vt inherentē suo sub/
iecto rōne cui⁹ noīa abstracta denoīatiue non p̄dicank de substātia Ter

Tractatus tertius

tia ꝯditio est denominatiuū ⁊ abstractum conueniāt in ṗncipio vocꝭ et
differāt in fine. Defectu cuius studiosus non dr̄ denoīatiue a ꝟtute. q̄a
non ꝯueniūt in ṗncipio vocis ¶ Sciēdum tertio. ꝙ triplicia sūt denoīati
ua q̄dam sunt ſm vocē tm̄ que hn̄t ꝯuenientiā in ṗncipio ⁊ drām in fine
cū noīe abstracto. ⁊ tn̄ non importāt naturā alienā a denoīato ⁊ sic hō et
humanus dicunt̄ ab hūanitate. Alia sunt denoīatiua ſm rē tm̄. ⁊ nō ſm
vocē in q̄bꝫ. s. forma ꝯcreti naturalr̄ ꝯuenit cū forma abstracti et tn̄ nō ē
ꝯuenientia in ṗncipio dcōnis ⁊ differētia in fine. ⁊ sic studiosus dr̄ denoīa
tiue a vtute. Alia sunt denoīatiua ſm rem ⁊ vocē sil̄r. vt sunt illa quibus
ꝯueniūt ille tres ꝯditōnes prius posite. sicut albū ⁊ nigrū. que sūt vera de
noīatiua. ⁊ solū de illis datur pn̄s diffinitio denoīatiuoꝝ que q̄dē in plu/
rali diffiniūtur ad denotandū multitudinē formaꝝ accidentaliū a quibꝫ
denoīat̄ substātia. ¶ Sciēdū q̄rto. ꝙ denoīatm̄ ⁊ denoīans siue ꝯcretuꝫ
et abstractū duplr̄ ꝯueniūt ⁊ duplr̄ differūt. Primo ꝯueniūt in re ſcata
qꝛ ſcāt eandē formā essentialr̄ sicut albedo ⁊ albū ſcāt formā albedinis
Albū em̄ vt dicit Aristo. in p̄dicamētis. solū q̄litatē ſcat Scd̄o ꝯueniūt
in ṗncipio dcōis. vt albedo ⁊ albū illa ꝯuenientia in ṗncipio dcōnis ſcat
ꝯuenientiā eoꝝ in ṗncipali ſcato. qꝛ q̄ nō ꝯueniūt in ṗncipio dictiōis nō
idē ſcāt. sicut albū ⁊ dulcedo Sꝫ drn̄t. pmo in mō ſcandi. qꝛ ꝯcretū ſcat
formā cū cadētia ⁊ inherentia ad subiectū. Ideo dr̄ q̄si sil̄ ꝯcernēs formā
et subiectū eius sicut albū ſcat albedinē inherentē subiecto. sꝫ abstractuꝫ
ſcat formā ſm se ⁊ sine inherentia siue cadētia ad subiectū ⁊ ſcat substan
tiue ⁊ ꝑ modū ꝑ se stātis. et inde dr̄ abstractū quasi ab alio tractū. qꝛ ſm
modū eius ſcādi ſcat. formā cū precisione subiecti designādo ip̄am essen
tiam vel formā sine subiecto. Et inde est ꝙ nō p̄t verificari vel p̄dicari
de suo subiecto. Scd̄o differūt in finali terminatōe vocis. et ista drā ſcat
drām q̄ est in mō ſcādi. Iō in diffinitiōe denoīatiuoꝝ ꝯuenienter dr̄ q̄ solo
casu drn̄t solū drn̄t ab ip̄is in cadētia vocis et in mō ſcādi. Et in h̄ expli
cātur due drn̄e denoīatiui ⁊ denoīantis. Et subiūgit̄. ⁊ ſm illud nomen
habēt appellatōem ad explicādū ꝯuenientiā eoꝝ in ṗncipio ſcato ⁊ in ṗn
cipio dcōnis. vn̄ ordine nature ꝯcretū hꝫ appellatōem. i. denoīatōeꝫ a suo
abstracto. qꝛ ab ip̄o recipit suū ſcatū. Ex quo pꝫ intellectus huius diffi/
nitōis ☞ Cōtra p̄dcā arguit̄ primo sic. In nulla bona diffinitiōe dꝫ
poni vl̄e vl̄iter sumptū. sꝫ in ista diffinitōne ponit̄ vl̄e vl̄r sumptū. scꝫ que/
cunqꝫ. ergo diffinitio est mala Scd̄o sic. albū ⁊ nigrū sunt denoīatiua. et
tn̄ non differūt solo casu. sꝫ etiā ṗncipali ſcato. ergo male dr̄ ꝙ differūt so/
lo casu Tertio sic. denoīatiuū ⁊ abstractū differūt in modo ſcandi. er/
go nō differūt solo casu Quarto sic. Solo casu studiosum est denomi
natiuū ꝟtutis. qꝛ p̄dicat̄ denoīatiue de suo subiecto. et non hꝫ hoc nisi a
forma ꝟtutis. ⁊ tn̄ non hꝫ appellatōem ſm nomē ꝟtutis. erga male dicit̄
ꝙ ſm illud nomē hꝫ appellatōem Quinto sic. Abstractū denoīat̄ siue
deriuat̄ a ꝯcreto. sicut iusticia a iustus. er abstractum hꝫ appellatōnem a
ꝯcreto ⁊ non ecōtra. ergo male dr̄ ꝙ denoīatiuū ſm illud nomē abstracti
habeat appellatōem ☞ Ad ṗmū dicit̄. ꝙ quecūqꝫ in ista diffinitōne
non tenet̄ vniuersalr. sꝫ indiffinite. vt tm̄ valet sicut illa. Ad scd̄m dr̄. ꝙ
licet albū ⁊ nigrū nō differūt inter se solo casu. tamē respectu abstractoruꝫ

scȝ albedinis ⁊ nigredinis solo casu differunt Et sic intelligit̃ ꝙ denoĩati
ua solo casu differũt a suis abstractis Ad tertium dr̃.ꝙ negatur cõse
quentia.et causa est. quia cum dicit̃ solo casu non solũ intelligit̃ de cadẽtia
vocis.sed etiam in cadentia que est in modo ꝓcandi ꝯcreti ⁊ abstracti Et
etiã q̃ntum ad modos essendi quiꝑ illos modos ꝓcandi importãtur.
Ad q̃rtũ dr̃.ꝙ licet studiosum sit denominatiuũ respectu virtutis ꝓm
rem tm̃.nõ tñ ꝓm rem et vocem simul. Modo de talibꝫ datur diffinitio.
Ad q̇ntũ dicit̃.ꝙ licet ꝓm formatõem vocis que a grãmatico p̃ncipa
liter cõsiderat̃ abstractũ denoĩetur siue deriuet̃ a cõcreto.scȝ a genitiuo eiꝰ
tamẽ ꝓm ordinem nature. scȝ denoĩatõis ⁊ significatõnis cõcretũ denoĩa
tur siue deriuat̃ ab abstracto.qꝛ abstractum importat formaȝ ꝓm se. Et
concretũ importat eã sub cadentia ad subiectum.

Orum que dicuntur.quedam dicuntur cum com
plexione.vt homo currit.quedam sine complexio
ne.vt homo vel currit.

¶ Postq̃ȝ autor posuit in speciali tria antepredicamenta.scȝ tres diffini
tiones que valẽt ad cognoscendũ redactõenm dicibilium et cõuenienti
am eorum in aliquod vnũ. Hic consequẽter ponit duas diuisiones ad
ad cognoscendum distinctionem et diffinitõnem eorum que ponũtur in
predicamento ab his que non ponuntur in predicamento Et quia opor
tet prius distinguere illa que ponũtur in predicamento ab his que nõ po
nuntur in predicamento q̃ȝ distinguere ea que ponũtur in predicamento
ideo autor ponit p̃mo hanc diuisionem que valet ad cognoscendum ea
que ponũtur in predicamento ab his q̃ nõ ponuntur in predicamento di
cens ꝙ eoꝝ que dicunt̃.quedaȝ dicuntur cum complexione. vt est oratio.
Alia sine complexione.vt termini per se positi qui dicuntur incomplexi.
Cuius diuisionis ratio est.quia omne quod dicitur aut exprimitur ꝑ vo
cem complexam siue compositam ex pluribus vocibus significatiuis.et
sic dicit̃ cũ cõplexione. Vel exprimitur per solam vocem significatiuã.et
sic dicitur sine complexione ☞ Sciendũ primo.ꝙ dici tripliciter acci
pitur. Uno modo generaliter.vt tantum valet sicut deriuari ab alio. vt
cum dicitur dialectica dicit̃ a dia.id est diriuatur. Secundo modo prout
tantum valet sicut predicari. vt cum dicitur. Predicabile est qd̾ aptum
natum est dici.id est predicari de multis. Tertio dici tantum valet sicut
proferri vel exprimi per vocem significatiuam. Et isto modo sumitur in
proposito.et per hoc patet quid sit diuisum in ista diuisione. Est enim di
cibile quod est significabile et potest dici per dictionem que est vox signi
ficatiua.ideo tantum valet dicere eorum que dicunt̃ sicut dicibilium que
per vocem exprimunt̃ ¶ Sciendum secũdo.ꝙ ꝯplexio dupliciter acci
pitur. Uno modo generaliter pro quacũq̨ cõpositione duoꝝ ad inuicem
siue duaꝝ reꝝ siue dictionũ siue litterarũ ⁊ syllabaꝝ vel ꝓcati ⁊ modi signi
ficãdi.⁊ isto modo nõ accipit̃ hic. Alio mõ accipit̃ spẽaliter solũ p ꝯpõne
seu cõplexione plurium vocum ꝓcatiuaꝝ.⁊ isto modo sumitur hic. ideo

complexio vt hic sumitur est compositio ex pluribus vocibus significati-
uis. Et dici cum complexione est significari vel exprimi per vocem com
plexam siue compositam ex duabus vocibus significatiuis. Et dici sine
complexione est ßcari per vnam solam dictionem ¶ Sciendum tertio
ꝙ duplex est ꝯpositio. s. distans in qua extrema copulanť ꝑ copulã ꝟbalẽ
sicut in qualibet oꝛone ꝑfecta Et dꝛ ꝯplexio distãs. qꝛ extrema illiꝰ com
plexionis accipiunť ab aĩa distincte ⁊ tanq̃ꝫ distincta entia. ⁊ postea vniũ-
tur ad ĩuicẽ ꝑ copulã ꝟbalẽ q̃ est nota ꝯpõis facte ab ĩtellectu. Uel etiã
dꝛ distãs eo ꝙ inter duo extrema eiꝰ mediat copula ꝟbalis. Alia est cõ-
plexio indistãs cuiꝰ extrema ꝯponũtur sicut determĩatio ⁊ suũ deťmina
bile. sicut fit in oꝛõe ĩꝑfecta. vt dĩo hõ albꝫ. Et dꝛ indistãs. qꝛ extrema ta
lis ꝯpõnis ꝯfuse designãtur ⁊ ꝯp̃hendunť ab aĩa. vt vnũ in alio. vel etiaꝫ
qꝛ inter extrema eius nõ mediat copula ꝟbalis ¶ Sciendũ q̇rto ꝙ illa q̃
dicunť cũ ꝯplexione possunt dupliciter ꝯsiderari. Uno mõ inq̃ꝫtũ habẽt
ꝯplexionẽ ex pluribꝫ vocibꝫ ⁊ ĩpoꝛtãt ꝯceptũ ꝯplexũ. ⁊ isto mõ ꝯplexa nõ
ponũtur in p̃dicamẽto nisi ꝑ suas ꝑtes. ⁊ ille ꝑtes sint de diuersis p̃dica-
mentis. vt h̃ hõ est albꝫ. tale dicibile ꝭm suas ꝑtes reponiť in diuersis pre
dicamẽtis. Et si ille ꝑtes sint de eodẽ p̃dicamẽto. vt aĩal rõnale. tale dici
bile ꝭm suas ꝑtes poniť in eodẽ p̃dicamẽto. Et qꝛ non est tantũ vnũ di-
cibile sed plura. ideo simpliciter loquẽdo dꝛ ꝙ dicibile ꝯplexũ non est repo
nibili in p̃dicamẽto. Scd̃o mõ p̃t ꝯsiderari illud qđ dꝛ cũ ꝯplexione. s. di
cibile ꝯplexũ inq̃ntũ sumiť ad circũloquẽdũ vnũ incõplexũ ⁊ isto mõ bene
poniť in p̃dicamento loco vnius cõplexi qđ circũloquiť sicut qñ diffinitio
poniť loco diffiniti ad circũloquendũ ip̃m diffinitũ. Si tñ capereť diffini
tio inq̃ntũ includit genus ⁊ differẽtiã. hoc modo nõ poniť in p̃dicamento
ꝑ modũ vnius. sed ꝑ modũ pluriũ. ⁊ ꝭm suas ꝑtes. s. generis ⁊ drñtie. et
sic dicibilia ꝯplexa vt sunt ꝯplexa nõ ponũtur in p̃dicamento. Incõplexa
vero ponũtur in p̃dicamẽto. Per hanc ergo diuisionẽ cognoscimus q̃uo
differũt dicibilia ꝯplexa ⁊ incõplexa. ideo hec diuisio valꝫ ad cognoscẽdũ
drãm eoꝝ que ponũtur in p̃dicamẽto ab his que nõ ponũtur in p̃dicamẽ
to ⁊c. ☞ Contra p̃dicta arguiť ꝑmo sic Omẽ dicibile est p̃dicabile
cum idem sit dici et predicari. sed omne predicabile erit incomplexum. er
go omne dicibile erit incomplexum. ⁊ sic nulla dicuntur esse cum cõplexi
one. Scd̃o sic. Unũq̇dq̃ꝫ habet dici ⁊ significari eo modo quo habet
esse. sꝫ oẽ ens hꝫ esse incõplexũ ⁊ esse vnũ. ergo omẽ dicibile est incõplexuꝫ
Tertio sic. Canis est vnũ dicibile. ⁊ tñ nõ est cõplexũ cum nõ ꝯtineat
plures voces. nec incõplexũ. cũ includat plura ßcata. ergo male dꝛ ꝙ dici
biliũ quedã dicunť cũ ꝯplexione quedã sine ꝯplexione Quarto sic mẽ
bꝛa huius diuisionis nõ sunt opposita. qꝛ ꝯplexũ et incõplexũ in eodẽ con
ueniũt. g̃ diuisio est ĩsufficiẽs Quinto sic. oẽ ꝯpositũ ex voce ⁊ mõ ßcãdi
est ꝯplexũ. sed oẽ dicibile hꝫ modũ ßcãdi ⁊ vocẽ. ergo nulla dicuntur sine
ꝯplexione. Ad ꝑmũ dꝛ ꝙ si capiať dicibile, put est aptũ natũ p̃dicari
sic omẽ dicibile est p̃dicabile. Sꝫ si capiať, put est aptũ natũ exprimi ⁊ sig
nificari ꝑ dictõem siue ꝑ vocẽ ßcatiuã. vt in ꝓposito sumiť. sic nõ oẽ dicibile
est p̃dicabile. Ad scd̃m dꝛ. ꝙ licet omẽ ens ꝭm se sit vnum et incomple-
xuꝫ. tamen in oꝛdine ad aliud cum quo est compositum vel componibile

potest dici ꝯplexū. licet hoc sibi ꝯueniat per respectū ad intellectū ꝯponē
rem ⁊ diuidentem qui actualiter facit talem ꝯplexionē que ꝑus est in re/
bus ſm aptitudinē. Ad tertium dr̄. ꝙ licet canis materialiter ⁊ ex ꝑte
vocis fit vnū dicibile. tn̄ formaliter ex ꝑte ſcatoꝝ non est vnū dicibile sed
plura. Non tamē debet dici dicibile complexum. qꝛ illa ſcata inter se non
habēt aliquā vnionē vel ꝯpositōnem. nec se habēt vt determinatio ⁊ deter
minabile. Ad q̄rtū dr̄. ꝙ licet cōplexum materialiter et incōplexū con
ueniunt in vno eo ꝙ incōplexū est pars materialis ꝯplexi. tame si formali
ter accipiant̄ quātū ad formas ꝯplexi ⁊ incōplexi opponūtur sicut dictuꝫ
est in ꝑmo tractatu. Ad q̄ntū dicit̄. ꝙ licet cōpositum ex voce ⁊ modo
ſcandi habeat ꝯplexionē generaliter acceptā. non tamē habet cōplexio/
nem ꝓprie dictam que est ex pluribꝫ vocibus significatiuis. de qua solum
hic est ad propositum.

Sed priusq̄ꝫ alterum mēbrum huius diuisionis subdiui
datur. distinguendi sunt octo modi essendi in qui necessarij
sunt ad sequentem diuisionē cognoscendam. et ad ea que po/
stea dicentur. Primus igitur modus essendi in est quādo ali
quid dicitur in alio. sicut pars integralis in suo toto. vt digi
tus in manu. et paries in domo et similia. Secundus mo
dus essendi in. est sicut totum integrale est in suis partibꝫ si
mul sumptis. vt domus in pariete. tecto et fundamento.
Tertius modus est sicut species in genere. vt homo in ani/
mali vt vnūquodq̄ꝫ inferius in suo superiori. Quartus mo
dus essendi in. est sicut genus in specie. vt animal in homine
et quodlibet superius in suo inferiori. Quintus modus
essendi in dicit̄. sicut forma in materia. Et iste quintus mo/
dus subdiuiditur. quia quedaꝫ est forma substātialis. vt ani
ma est forma substantialis hoīs. Quedā est forma accidenta
lis. vt albedo hominis. Et prima harū dicitur proprie inesse
sicut forma in materia. vt anima in corpore. Alia autem di/
citur esse in alio sicut accidens in subiecto. vt albedo in pa/
riete. Sextus modus essendi in est aliq̄d esse in sua causa
efficiente. vt regnū in regente. Septimus modus essendi

in. est sicut aliquid est in suo fine. vt virtus in beatitudine. Octauus modus essendi in. est sicut aliquid est in suo continente. vt vinū in vase locatuꝫ in loco. Hos aūt octo modos essendi in. distinguit Arestoteles quarto phisycorū Boetius aūt assignat nouē. qꝛ subdiuidit quintū. vt dictū est. vn̄⁹ Insunt pars totum species genus et caloꝛ igni. Rex in regno res in fine locoq̃ꝫ locatum.

Postq̃ꝫ posuit ṗmā diuisionē anpꝛedicamētalem. hic cōsequēter vult determinare de alia. Et qꝛ illa diuisio nō p̄t ꝑfecte cognosci nisi p̄cognoscant modi essendi in. ideo ṗus q̃ꝫ ponat aliā diuisionē diuidit esse in alio ꝑ octo mōs qui in istis ꝟsib⁹ ꝯtinent. Insunt totū ps spēs genus caloꝛ igni Rex in regno. res in fine. locoq̃ꝫ locatū. quoꝝ sic habet sufficientia. Quia oē qd̄ est in aliquo vel ꝯuenit realr̄ cū eo in quo est. vel differt realiter ab eo. Si ṗmū hoc est duplr̄. qꝛ vel est ī alio ꝑ modū ptis. vel ꝑ modū toti⁹ Si ꝑ modū ptis hoc est duplr̄. aut ꝑ modū ptis integralis. ꝛ sic est ṗm⁹ modus. aut ꝑmodū ptis subiectiue. ꝛ sic est tertius modus. aut per modum totius. hoc est duplr̄. vel ꝑ modū totius integralis. ꝛ sic est scd̄s modus. vel ꝑ modū totius vl̄is ꝛ sic est quartus modus. Si differt ab eo in quo est realiter. hoc est duplr̄. qꝛ vel est in ip̄o actualr̄ vel virtualr̄. Si primum hoc est dupliciter. vel id qd̄ inest dat esse alteri cui inest. et facit vnū esse cū eo. ꝛ sic est quintus modus quo .s. foꝛma est in materia. Vel suscipit esse ab eo in quo est. ꝛ distinguit̃ in esse ab eo in quo est. ꝛ sic est octau⁹ modus quo locatū est in loco. Si sit in alio virtualiter tm̄ hoc est duplr̄. quia vel est in aliquo q̃ꝫtum ad ꝟtutē ꝓductiuā qua ꝓducitur. Et sic est modus quo effectus est in cā efficiente. vel est in alio solū virtualr̄ q̃ꝫtum ad bonitatē eius. ꝛ sic est septimus modus quo effect⁹ hꝫ esse in suo fine. Nō est tn̄ hec diuisio vnū anpꝛedicametū. qꝛ nō imediate oꝛdinat̃ ad cognitōem p̄dicametoꝝ sꝫ ad cognitōem vnius diuisionis antep̄dicamētalis. ex ꝯsequenti tn̄ valet ad cognitōnem p̄dicamentoꝝ. sequitur.

¶ Sciēdū pꝛimo. ꝙ diuersimode ptes sꝫ in toto integrali ꝛ totū integrale in suis ptib⁹. qꝛ ptes sꝫ in toto ꝑ modū materie ꝛ ꝯponūt ip̄m totuꝫ. materialter et actualr̄ vniunt̃ ꝛ ꝯtinētur ad inuicē ꝑ foꝛmā totius sub qua vniunt̃. Sed totū integrale est in suis ptib⁹ ꝑ modū foꝛme cū sit vniens ꝛ ꝯtinens suas ptes ad inuicē. Unde cū totū habeat rōem actus. respectu suaꝝ ptiū. ꝛ ꝯponit̃ ex ip̄is ꝛ actus est in eo cuius est actus. Ideo ꝯuenienter totū dꝛ esse in suis ptib⁹ ꝯiunctim acceptis. Et distinguitur solū rōne ab ip̄is ꝯiūctim acceptis. sꝫ realr̄ distinguit̃ ab ip̄is diuisim acceptis. Sicut soꝛtes realiter distinguunt̃ a manu ei⁹ ꝑ hoc ꝙ includit alias ptes que a manu realiter distinguit̃. ꝛ silr̄ q̄libet alia pte diuisim accepta.

¶ Sciendū est scd̄o. ꝙ diuersimode spēs est in genere. ꝛ genus in spē. qa

spēs est in genere potestatiue solū ꝛ nō actu. qꝛ ↄtinetᷣ sub eo ſm totā cōi/
tatē eius. Et silr̄ intelligendū est de qualibet pte subiectiua respectu sui
totius. Sz genus est in spē actu ꝛ intellectu. qꝛ nō pt̄ intelligi spēs nō in/
telligendo genus. Et etiā est in spē ſm eēntiā ꝛ ſm ptē sue ptātis. lz non
ſm totā cōitatē eius. et p hoc habetᷣ dr̄ña tertij ꝛ quarti mōi. Et lz spēs
et gen⁹ sint idē realiter q̄ntū ad eēntiā. nō tn̄ ꝓpter hoc sequitᷣ ꝙ idē eodē
mō sit in seipo eo ꝙ genus ꝛ spēs distinguuntᷣ ſm diuersos modos eēndi.
quare nō est incōueniēs sub illis diuersis mōis vnū esse in alio ¶ Sciēdū
tertio. ꝙ forma substātialis ꝛ acctñalis multiplr̄ intᷣ se differūt. Primo
qꝛ forma substātialis dat esse simplr̄ materie in qua sustinetᷣ qꝛ sibi dat eē
substātiale qđ est esse simplr̄ Sz forma accidētalis dat esse ſm q̇d suo
subiecto. qꝛ dat esse acctñale in gñe cause formalis. ꝛ capit eē a suo subiec
to in triplici genere cause. s. cause efficient. materialis. ꝛ finalis. Scđo dif
ferūt. qꝛ forma substātialis non p̄supponit esse in actu sui subiecti. sz esse in
potentia tm̄. Forma vero acctñalis p̄supponit esse ↄpletum ꝛ in actu sui
subiecti Tertio differūt. qꝛ destructa forma substātiali destruitᷣ illud in q̊
est. nō aūt destructa forma acctñali alicui⁹. ꝓpter h̄ q̇nt⁹ mod⁹ a Boetio
ↄuenientᷣ subdiuiditᷣ ¶ Sciendū q̄rto. ꝙ aliq̇d diuersimode ē in cā sua effi
ciente ꝛ in sua cā finali. qꝛ res est in cā sua efficiente. p hec ꝙ ipm̄ efficiens
hz ꝟtutē pductiuā q̄ pōt pducere effectus. sicut domificator hz ꝟtutē p/
ductiuā q̄ pt̄ pducere domū. Unde in efficiente p naturā nō est cognitio
sui effect⁹. sz i agēte ſm ꝓpositū est cognitio effect⁹. ꝛ sic effect⁹ est in sua cā
efficiente q̄ꝫtum ad eius silr̄tudinē p quā cognoscitᷣ. sicut domus in mente
artificis ſm suā silr̄tudinē p quā cognoscitᷣ domus. ad cuius imaginē ipa
pducitᷣ. Sed res est in suo fine accidētaliter tm̄. s. quātū ad suā bonitatem
qꝛ tota bonitas ordinatᷣ in finē Et sic tota bonitas ↄtinetᷣ in suo fine sicut
bonitas securis ↄtinetᷣ in sectōne ꝛ bonitas equi in equitatōe

☞ Cōtra p̄dicta arguitᷣ p̄mo sic. oē ↄtētū exceditᷣ ab eo a quo ↄtinetᷣ. sz
totū integrale nō excediᷣt a suis ptib⁹ sz ↄtinet ipas. g̊ nō ↄtinetᷣ a suis p/
tib⁹. ꝛ p ↄñs nō est in ipis Scđo sic Unū oppositoꝝ nō est i alio. sz mate
ria ꝛ forma opponūtur cū materia sit potētia et forma actus. g̊ forma nō
est in materia qđ est ↄtra q̇ntū modū Tertio sic. effect⁹ essentialr̄ ꝛ rea
liter differt a suo efficiente ꝛ a suo fine cū ille due cause sint extrinsice. g̊ res
nō est in efficiente nec in fine Quarto sic. locus ꝛ locatū distinguuntᷣ eēn
tialr̄ ꝛ materialr̄. qꝛ locus est in locāte ꝛ nō in locato. g̊ locatū nō hz eē in
locante sz extra ipm̄ Quinto sic. aliq̇d est in tpe sicut aliq̇d est in loco. et
tn̄ ille modus eēndi in nō ↄnūeratᷣ inter istos mōs. g̊ insufficienter ponū
tur octo modi essendi in ☞ Ad primū dr̄. ꝙ licet totū integrale ſm se
sumptū ꝛ eē actuale nō excediᷣt a suis ptib⁹. tn̄ excediᷣt q̄ꝫtū ad esse poten/
tiale ꝛ ſm rōēz eo ꝙ eē potētiale sibi ↄuenit ex suis ptib⁹ in q̇b⁹ p̄mo repitᷣ

Ad scđm dr̄ ꝙ lz materia ꝛ forma quātū ad suos modos eēndi oppo
nūtur. s. q̄ꝫtū ad modū actus ꝛ potentie. nō tn̄ ſm suū esse. qꝛ p idē esse sitᷣ
existūt in toto ↄposito. iō forma bn̄ est i materia cui dat esse Ad tertiū
dr̄. ꝙ licz effectus nō sit eēntialr̄ ꝛ actualr̄ in sua causa efficiente ꝛ finali. tn̄
est bene accidentaliter in ipis ꝛ virtualiter vt prius dictum est.

Ad quartum dr̄. ꝙ licet locatuz nō sit in loco p inherētiā cū sibi nō in

hereat. tñ est in ipso per ꝯtinentiã. qꝛ in eo ꝯ tinet᷑ ꝛ circũdat᷑. Ad q̃ntuꝫ dicit᷑. ꝙ licet esse in tempoꝛe non enũeret᷑ hic distincte ꝛ formaliter. tamen enumerat᷑ hic equiualenter. qꝛ ꝯtinet᷑ sub octauo modo. qꝛ vterq; modus essendi in. scꝫ in loco ꝛ in tp̄e est esse in alio. vt in mẽsura extrinseca ꝛc̄.

Dorum que sunt quedã dicunt᷑ de subiecto in subiecto vero nullo sunt. vt genera et species substantie et differentie earum que oĩa dicunt᷑ substãtie vniuersales extenso hoc noĩe substãtia. vt homo animal rationale. Dici de subiecto prout hic sumit᷑ est superius dici de inferiori. vt animal dicit᷑ de hoĩe. et homo de soꝛte. et coloꝛ de albedine. Et esse in subiecto similiter est esse in alio. sicut accidens est in subiecto Alia vero neq; de subiecto dicunt᷑ neq; in subiecto sunt. vt indiuidua substantie. Alia dicuntur de subiecto et sunt in subiecto. vt genera et species aliorũ nouẽ predicamẽtorum dicunt᷑ de inferioꝛib᷒. et sunt in subiecto sicut accidẽs in subiecto. vt coloꝛ dicit᷑ de albedine vt de inferioꝛi. et est in coꝛp̄e vt in subiecto Alia vero in subiecto sunt et de subiecto nullo dicunt᷑. vt hec scientia est in aĩa vt accidẽs in subiecto et nõ dicit᷑ de aliquo inferioꝛi. ꝛ iste coloꝛ est in subiecto vt in coꝛp̄e. ꝛ nõ dicit᷑ de subiecto. oĩs em̄ coloꝛ in coꝛp̄e est.

¶ Postq; autoꝛ p̄misit distinctoẽm modoꝝ essendi in. qui valẽt ad cognoscendũ scd̃am diuisionẽ an̄predicamẽtalẽ. Hic ꝑñter ponit illã scd̃am diuisionẽ dicens. ꝙ dicibiliũ quedã dicunt᷑ de subiecto ꝛ nõ sunt in subiecto. q̃dã vero nõ dicunt᷑ de subiecto nec st̄ꝫ in subiecto. alia vero sunt ĩ subiecto ꝛ dicunt᷑ de subiecto. alia vero st̄ꝫ in subiecto de subiecto vero nullo dicunt᷑. Cui᷒ diuisionis rõ est hec. qꝛ oẽ ens dicibile vel est substãtia vel accñs. Si substãtia hoc est dupl'r. vel est substãtia vl'is. ꝛ sic est primũ mẽbrũ. vel ꝑticularis. et sic est scd̃m. Si accñs hoc est dupl'r. vel accñs vl'e. ꝛ sic est tertiũ mẽbrũ. vel ꝑticulare. ꝛ sic est quartũ mẽbrũ. Et in hac diuisione subdiuidit᷑ scd̃m mẽbrũ prime diuisionis an̄predicamẽtalis. s. dicibile incõplexũ. nõ tñ diuidit᷑ h̄ dicibile incõplexũ in tota cõitate eius. sed soluꝫ dicibile qd̄ est ens reale. ideo Are. ponit in textu p̄dicamẽtoꝝ in hac diuisione eoꝝ q̃ st̄ꝫ ꝛ nõ eoꝝ q̃ dicunt᷑ ☞ Sciẽdũ p̄mo ꝙ dici de subiecto ꝛ eẽ in subiecto sic int᷑ se dr̄ñt. qꝛ dici de subo vt h̄ sumit᷑ ẽ aliqd̄ supi᷒ dici de inferioꝛi. Vñ supius eo ꝙ dr̄ totuꝫ esse inferioꝛis sui p̄dicat᷑ de suo inferioꝛi.

Et capitur hic subiectũ nõ pro subiecto accidentis. sed ꝑ inferiori vel sub/
ỹcibili alicuius superioris. Sed esse in subiecto est esse in alio vt accidens in
subiecto. Accidens vero est in subiecto tanq̃ȝ forma inherens ⁊ aduenie͂s
ei post eius esse ꝯpletũ. Ad hoc em̃ ꝙ sit accidens requirit ipsuȝ habere ens
ꝯpletum ad qᷓ cadat ⁊ cui inhereat. ⁊ sic capit hic subiectũ ꝓ subiecto acci/
dentis qᷓ est indiuiduũ de genere substantie. et ꝓpter hoc diuersimode capi
tur subiectũ. dicẽdo ꝙ aliqua dicũtur de subiecto. ⁊ alia sunt in subiecto. q᷑
in primo capitur pro inferiori. in secũdo vero pro ente ꝯpleto quod est subiec
tum accidentis. ¶ Sciendũ secũdo. ꝙ in primo membro huius diuisionis
dicit ꝙ aliqua dicũtur de subiecto ⁊ nõ sunt in subiecto. ꝑ qᷓ intelligit sub̃a
vniuersalis. illa em̃ habet ꝙ sit substãtia. ⁊ ꝙ sit vniuersalis ab alio ⁊ ab alio
inq̃ȝtuȝ substantia nõ est in subiecto. quia ꝓpriũ substantie est in subiecto nõ
esse. eo ꝙ est ens ꝑ se ⁊ non in alio. sed inq̃ȝtum est vniuersalis dicit de subie
cto. q᷑ habet inferiora sub se. In secũdo vero membro dicit ꝙ quedã non di
cũtur de subiecto nec sunt in subiecto. et ꝑ hoc intelligũtur substantie parti
culares. ille inq̃ȝtum sunt substãtie nõ sunt in subiecto inq̃ȝtum vero parti/
culares nõ dicũtur de subiecto. q᷑ non habent aliqua inferiora sub se. ⁊ sic ꝑ
illos duos modos habet differentia inter substantias vniuersales ⁊ ꝑticula
res ¶ Sciendũ tercio ꝙ in tercio membro huius diuisionis cum d᷑. Alia
sunt in subiecto ⁊ de subiecto dicũtur intelligũtur accidentia vniuersalia. il/
la em̃ inq̃ȝtum accidentia sunt habent esse in subiecto. q᷑ om̃ne accidens est
in subiecto. Unde ꝓprium esse eius est inherere subiecto. sed inquãtuȝ sunt
vniuersalia dicũtur de subiecto. scilȝ de suis inferioribꝫ. Sed cum in quarto
membro d᷑ ꝙ aliqua sunt in subiecto ⁊ de subiecto nõ dicũtur. ꝑ hoc intelli
gũtur accidentia particularia que inq̃ȝtũ sunt accidentia sunt in subiecto. inq̃ȝ
tum vero particularia nõ dicũtur de subiecto. q᷑ non habent inferiora sub se
et omniũ istorum membroꝝ exempla satis patent in textu ¶ Sciendũ
quarto ꝙ accidentia particularia ⁊ substãtie particulares diuersimode par
ticularisantur ⁊ indiuiduãtur. q᷑ substantia particularis indiuiduat ꝑ ma/
teriam signatã que est ꝓ̇ncipiũ indiuiduatõis. ⁊ sic ille substantie indiuidu/
antur ꝑ aliquid de suo genere. Et q᷑ differũt a suis spẽbꝫ per ꝓ̇ncipiũ indi/
uiduationis. ideo talia indiuidua de genere substãtie per aliquid de suo ge
nere differũt a suis vl̃ibꝫ. Sed accidẽtia particularia indiuiduãtur ꝑ indiui
duatõem sui subiecti. q᷑ capiũt vnitatem vel pluralitatẽ ab vnitate vel plu
ralitate materiali sui subiecti. ⁊ subiectũ non est de suo genere. ideo nõ indi/
uiduãtur ꝑ aliquod sui generis. nec differũt a suis vl̃ibus sicut sub̃e indiui/
due. Unde ex p̄dictis pȝ ꝙ ꝑ hanc diuisionẽ cognoscit d᷑ña eoꝝ que ponũ/
tur in p̄dicamẽtis sub̃e ab his que ponũtur in p̄dicamẽtis accidẽtiũ. Etiã
cognoscit d᷑ña eoꝝ q̄ ponũtur in eodẽ p̄dicamẽto penes vl̃e ⁊ ꝑticulare. et
ꝑ hoc pȝ ad q̇d sit vtilis ista diuisio Contra p̄dicta ar. ꝓ̇mo sic. illud qᷓ
d᷑ subiecto est in subiecto. q᷑ dici de p̄supponit esse in. ergo nulla dicũtur de
subiecto q̄ nõ sunt in subiecto Scᷓo sic. om̃e subiectũ ꝓ̇us est illo cuiꝰ est
subiectũ. sed inferius nõ est ꝓ̇us suo sup̲iori. g̊ nõ est subiectũ sui sup̲ioris. ⁊
sic dici de subiecto nõ est dici de suo inferiori Tercio sic. aliq̇s hõ est sub̃a
particularis. ⁊ tamen d᷑ de subiecto. scȝ de suo inferiori. vt dicẽdo sortes est
aliquis hõ. ibi aliq̇s homo est sup̲ius ad sortẽ. g̊ male d᷑ ꝙ substãtie ꝑticula

res nō dicūtur de subiecto nec sunt in subiecto. Quarto sic. om̄e qđ ē in subiecto. vel est in eēntia subiecti vel in eē eius. sed accn̄s vl'e nō est in eēntia subiecti. cū nō sit de eēntia subiecti. cū esse rei aliene nature nō ꝑmisceat. ergo accn̄tia vl'ia nō sunt in subiecto. Quinto sic. oīs forma cōicabilis đr de subiecto hoc est de inferiori. ſʒ accn̄a ꝑticularia sunt forme cōicabiles. cuʒ oīs forma sit cōicabilis. ergo illa accn̄a dicūtur de subiecto. Ad p̄mū đr ꝙ si capiat semꝑ eodē mō subiectū. tūc verū est ꝙ q̄cqđ đr de subiecto hoc est de inferiori est etiā in subiecto. i. in inferiori. sed capiēdo diuersimode subiectum vt capit in istis mēbris. tūc nō oē qđ đr de subiecto. i. inferiori est in subiecto supple sicut accn̄s est in subiecto. Ad scđm đr ꝙ licʒ subiectū accn̄tis naturaliter sit p̄us illo cui⁹ est subiectū. nō tn̄ subiectū alicui⁹ supioris. ⁊ isto° capit hic subiectū in definitōe dici de subiecto. Ad terciū đr ꝙ licʒ aliqs hō ꝑdicatōe spēi ⁊ ꝯsiderādo ip̄m ex ꝑte nature ꝯtracte đr de sorte vt de inferiori. nō tn̄ ꝑdicatōe indiuidui. ⁊ ꝯsiderādo ip̄m ex ꝑte signi ꝯtrahētis naturā. Sʒ hoc mō dicēdo sortes est aliqs hō ꝑdicatur idē realiter de seipo ⁊ nō aliqđ supius de suo inferiori. Ad q̄rtū đr ꝙ licʒ accn̄s nō sit de eēntia sui subiecti tanq̄ꝫ ꝑncipiū illi⁹ eēntie. tn̄ ꝑ inherentiā đr esse in eēntia sui subiecti ex ꝯsequēti vt est in toto ꝯposito ⁊ sub eē totius. sed tn̄ p̄mo ⁊ ꝑ se nō inheret essentie vel eē sed toti cōposito. licet q̄nq̄ꝫ rōne materie ⁊ q̄nq̄ꝫ rōne forme. Ad q̄ntū đr ꝙ lʒ oīs forma ſm se accepta sit cōicabilis non tn̄ forma recepta in materia ⁊ indiuiduata ꝑ subiectuʒ eius est cōicabilis. ideo ꝑ accn̄s ꝑticulare ī eo ꝙ ꝑticulare ē nō ē cōicabile nec đr de suo subiecto. ergo ⁊c.

Quando aūt alterū de altero ꝑdicat vt de subiecto. q̄cūq̄ꝫ de eo qđ ꝑdicat dicūtur oīa de subiecto dicunt. vt sortes est homo. hō est aīal. ergo sortes est aīal. Diuersoꝝ generū ⁊ nō subalternatim positoꝝ. diuerse sunt spēs et đn̄e vt aīalis et scientie que sunt diuersa genera. Đn̄e eīm aīalis sunt rōnale ⁊ irrōnale. Diuidit eīm ꝑ has đn̄tias. vt aīalium aliud rōnale aliud irrōale. Đn̄e aūt sciētie sunt naturale morale ⁊ sermocinale. Diuidit eīm ꝑ has differentias. vt sciaꝝ alia naturalis. alia moralis. ali a sermocinalis

Postq̄ꝫ posuit supius duas diuisiones anteꝑdicamētales valentes ad cognoscendū đn̄as dicibiliū inter se tam ordinabiliū in ꝑdicamento q̄ꝫ nō ordinabiliū. Hic ꝯsequēter ponit duas regulas anteꝑdicamentales valentes ad cognoscendū ordinē eorum que ponūtur in ꝑdicamento. Prius eīm oportʒ cognoscere đn̄as eoꝝ que ponūtur in ꝑdicamēto ab his q non ponūtur in ꝑdicamēto. et que ponūtur in diuersis ꝑdicamētis qđ docet ꝑ duas diuisiōes p̄cedentes q̄ꝫ cognoscere ordinē eoꝝ que sunt in ꝑdicamento. Et q2 p̄us est cognoscere ordinē dicibiliū respectu vnius ꝑdicamēti. qđ docet ꝑ primā regulā q̄ꝫ cognoscere ordinē entiū respectu diuersoꝝ ꝑdicamen

torũ .qđ fit ꝑ secũdam regulam Jdeo ꝯueniẽter preponit ꝓmã regulã que
talis est. Quãdo alterũ ⁊c. vt supra. ¶ Sciendũ ꝓmo. ꝙ in hac regula ꝑ il-
lud qđ ꝓdicat̃ siue per ꝓdicatũ intelligit̃ sup̃ius habens modũ ꝓdicandi ali-
cuius predicabiliũ. Et per subiectum intelligit̃ inferius alicuius superioris
Jdeo sensus regule est. Qñ aliqđ sup̃ius ꝓdicat̃ de suo inferiori quecũq̃
ꝓdicant̃ essentialiter de isto sup̃iori. etiam ꝓdicantur de illo inferiori. Cuius
rõ est. q2 sup̃ius actualiter includitur in suo inferiori. ideo quecũq̃ sunt eẽn-
tialiter in tali sup̃iori ⁊ de illo ꝓdicantur. sunt etiã actualiter in suo inferiori
et de illo ꝓdicant̃. etiam si ꝓmũ sup̃ius ꝓdicetur essentialiter de tali inferiori
et si accidentaliter ꝓdicetur ꝓmũ sup̃ius sua sup̃iora etiã accidentaliter ꝓdi-
cabũtur. Et ꝑ hoc p3 ꝙ ista regula valet ad cognoscendũ ordinẽ dicibilium
in vna linea ꝓdicamentali. Et isto mõ oĩa dicibilia sup̃iora alicuius gene-
ris sunt sup̃iora suaꝝ spẽꝝ ⁊ que ꝓdicabilia possunt de se inuicẽ ꝓdicari.
¶ Sciendũ scđo ꝙ arguendo ꝑ istã regulam debent obseruari due ꝯditio-
nes. Prima est. ꝙ in ꝓma ꝓpõne sit directa ⁊ ordinata ꝓdicatio siue ibi sit es-
sentialis ꝓdicatio siue accidentalis. Opoꝛ3 eñ aliqđ predicari ſm ordinez
alicuius q̃nq̃ predicabiliũ. Secũda est. ꝙ in secũda ꝓpositione sit essentialis
ꝓdicatio ⁊ directa Defectu cuius hic non arguitur ꝑ illam regulã. hõ est
animal. aĩal est asinus. ergo homo est asinus. q2 in secũda ꝓpositione non est
essentialis ꝓdicatio. q2 inferius nõ predicatur essentialiter de suo superiori
quod tñ requiritur hic. sc3 ꝙ superius essentialiter predicetur de suo inferio-
ri. ꝓpter hoc ꝙ reducendo talem argumentationem ad syllogismu3 secũda
propositio sit maior in prima figura Et ita semper debet esse vniuersalis ac-
tualiter vel virtualiter. si autem non esset essentialis predicatio staret ma-
iorem non esse vniuersalem nec formaliter nec virtualiter. Et tenet etiã ista
regula negatiue. supposito tamen ꝙ ꝓma ꝓpositio sit affirmatiua. q2 debet
fieri minor in ꝓma figura. ⁊ ꝙ in secũda ꝓpositione ꝓdicatum negetur essen-
tialiter de predicato prime. Unde bene seq̃tur. sortes est homo. homo non
est asinus. ergo sortes non est asinus. q2 secũda ꝓpositio debet fieri maior ⁊
in ꝓma figura. vt nullus hõ est asinus. ¶ Sciendũ tercio. ꝙ secũda regula
antepredicamentalis est. diuersoꝝ generum ⁊c. vt supra. Cuius rõ est. quia
spẽs ⁊ dr̃ñe alicuius generis essentialiter descendũt a suo genere. ⁊ dicũt ean-
dem essentiã cũ ipõ. sed diuersa genera eẽntialiter differũt. ergo spẽs ⁊ dr̃ñe
diuersoꝝ generũ etiã differũt cũ includant essentias oppositas illoꝝ diuerso-
rũ generũ. ideo opoꝛ3 ꝙ diuersoꝝ generꝝ sint diuerse spẽs ⁊ differentie. Et
per hoc p3 ꝙ ista regula valet ad cognoscendũ quomodo in diuersis predi-
camentis debent ordinari diuerse spẽs ⁊ quomodo essentie ꝓdicamentoꝝ
sunt impermixte. ¶ Sciendũ quarto ꝙ genera subalternatim posita dicun-
tur quoꝝ vnũ essentialiter sub alio ꝯtinet̃. sicut corpus ⁊ aĩal. ꝑ oppositũ illa
nõ dicũt̃ subalternati posita quoꝝ nõ vnũ ꝯtinet̃ sub alio. vt sunt substan-
tia ⁊ quantitas. Et in hac regula dr̃ nõ subalternatim positorum ad diffe-
rentiã generũ subalternatim positoꝝ. q2 ipsoꝝ possunt esse eedem spẽs ⁊ dif-
ferentie. sicut spẽs aĩalis sunt spẽs corporis ⁊ substãtie. licet nõ sint ĩmedia-
te respectu illoꝝ generũ. ⁊ similiter differẽtie aĩalis ex ꝯsequẽti sunt differẽ-
tie corꝑis ⁊ sub̃e. S3 genera nõ subalternatim posita nec ꝓmo nec ꝑ se nec
ex ꝯsequẽti possunt habere easdẽ spẽs ⁊ dr̃ñas ꝓpter causam predictam.

Tractatus tercius

Contra predicta ar. pmo sic. sortes est hō. ⁊ hō est spēs. ergo sortes est spēs. ⁊ tñ ibi arguitur p pmā regulā. g̃ ⁊c. Scd̄o sic. nō sequtur. hō est albus albū est accñs. ergo hō est accñs. ⁊ tamē arguitur ibi seruādo ɔditōes prime regule. ergo nō est sufficiens Tercio sic. suba ⁊ q̄ntitas sunt diuersa genera ⁊ nō subalternatim posita. ⁊ tñ corpus est spēs vtriusq̧. g̃ ɔtra secūdā regulā Quarto sic. aīal ⁊ scīa sunt diuersa genera nō subalternatim posita et tñ ipoꝝ est eadē drña. scȝ rōnale qd̄ est drña aīalis ⁊ scīe que diuiditur p sciētiā realē ⁊ rōnalem. g̃ diuersoꝝ generū ⁊ nō subalternatim positoꝝ non sunt diuerse spēs ⁊ drñe. Quinto sic. intellectus est drña hoīs ⁊ etiā angeli. ⁊ tñ hō ⁊ angelus nō ɔtinentur sub eodem genere sed sub diuersis. q2 hō ɔtinetur sub suba corporea. ⁊ angelus sub suba incorporea. g̃ diuersoꝝ ⁊c. est eadē drña. Ad pmū dr̄. q2 ibi nō arguitur p pmā regulā. q2 in scd̄a ꝓpōne hō est spēs nō est essentialis p̄dicatio. q2 scd̄e intentiōes nō essentialiter p̄dicantur de pmis. sed solū accidentalr. q2 dicūt respectus accidentales qui accidunt pmis. et sl'r diceretur de ista hō est suba. suba est genus. g̃ hō est genus.

Ad scd̄m dr̄ q2 albū in p̄dicato pme ⁊ in subiecto scd̄e differēter tenetur. q2 in pma tenetur ɔcretiue ad subiectū sm q2 dicit totū esse accidentale eius. In secūda vero tenetur sub rōne ꝓpria eius. ⁊ nō inq̄ntum dr̄ respectū ad suū subiectū. ideo in secūda nō subijcitur aliquid de p̄dicato pme formaliter accepto. sed ɔmittitur fallacia accidētis Ad terciū dr̄ q2 corpus nō est spēs substantie ⁊ q̄ntitatis capiendo ipm vniuoce. sed equiuoce. q2 ꝓut est substātia potens accipe tres dimensiones. scȝ longitudinē latitudinē ⁊ ꝓfunditatē. tunc est spēs sube. Cum ergo actualiter importat illas tres dimensiones. tūc est spēs q̄ntitatis. scȝ ɔtinue. ⁊ sic corpus equiuoce dr̄ substātia ⁊ quantitas Ad quartū dr̄ q2 rōnale nō est eadē differētia animalis ⁊ scientie simpl'r et formaliter. q2 non tenetur vniuoce sed equiuoce. Nam sm q2 dicit formaȝ qua possumus vti rōne. sic est drña aīalis. sed sm q2 dicit scientiā que est de ente rōnis. sic est differentia scientie. Ad quintū dr̄ q2 intellectus equaliter nō reperitur in homine ⁊ in angelo. Nec intellectus hoīs ⁊ angeli sunt in equali gradu perfectionis. cum intellectus angeli eēntialiter sit ꝑfectior intellectu hominis. ideo intellectus dr̄ de ipīs analogice ⁊ nō vniuoce. ideo non est eadem differentia

Dicitur

Omniū que sm nullā ɔplexionē dicūtur singulū eorum aut sēcat subaȝ. aut qualitatē. aut quātitatē. aut adaliq̄d aut agere. aut pati. aut vbi. aut quādo. aut situm esse. aut habere. Est eīn substātia vt exemplariter dicatur. vt homo equus q̄ntitas. vt bicubitum tricubitum. ad aliquid. vt duplū triplū qualitas vt albedo nigredo. vbi vt in loco esse. quādo vt heri fuisse. cras fore. situs vt sedere iacere. habere vt calciatū eē armatū esse. agere vt secare vrere. pati vt secari vri

magna pdicator filius patritii

stans in teplo hodie infulatus pdicādo fatigat

Postq̄ autor determinauit de antep̄dicamentis que necessario valent
ad cognitōem p̄dicamentoꝝ. Hic ꝯsequēter incipit determinare de p̄dica
mentis. Et qꝛ cognitio generalis ꝛ ꝯfusa p̄cedit cognitiōem in nobis di/
stinctam ꝛ determinatā. ideo ṗus determinat de ipis in generali q̄ȝ in spēali
p̄mittens talē diuisionē. Eoꝝ que dicūtur ꝭm nullā ꝯplexionē. i. dicibiliū
incōplexoꝝ singulū eoꝝ. aut ꝭcat subām. aut qualitatē. ꝛ sic de alijs p̄dica/
mentis. Et de om̄ibꝫ his exempla patent in textu. Unde pꝫ q̄ ista diuisio
non est antep̄dicamentoꝝ. qꝛ nō p̄cedit determinatōem p̄dicamentoꝝ. sed
determinat de ipis p̄dicamentis in generali distinguendo ipa ꝛ exemplifi/
cando de quolibet. ¶ Sciendū ṗmo. q̄ dicibile incōplexum dupl'r accipit̄.
Uno mō generaliter ꝓ om̄i illo qđ ꝭcat̄ ꝑ vocem incōplexā quomodo ac/
cipiebat̄ in ṗma diuisione antep̄dicamentoꝝ. ꝛ sic nō accipit̄ hic. cū dr̄. Eo/
rum que dicūtur. qꝛ hoc mō multa sunt dicibilia incōplexa que nō reponun
tur in p̄dicamento. sicut noīa ficta. vt chymera ꝛ secūde intentōes. ꝛ gene
raliter om̄e nomen nō ꝭcans vl'e vel particulare qđ depēdet a rōne nostra.
Talia em̄ nō sunt in p̄dicamento. Et ideo Buridanus minus bene posu
it p̄dicamentū signi ad reponendū in eo om̄ia signa ꝛ entia rōnis. Alio mō
capit̄ spēaliter ꝓ dicibili incōplexo ordinabili in genere ꝭm sub ꝛ supra ꝓut
stat sub voce talē ordinē ꝭcante. et illo mō dicibile incōplexum diuidit̄ in p̄/
senti diuisione. ꝛ om̄e tale aut ꝭcat subām aut q̄ītitatē ꝛc. Et dr̄ notanter
ꝓut stat sub voce. qꝛ hic nō ꝯsiderant̄ res sub rōne entis. sed ꝓut stant sub
vocibꝫ per quas res ꝭcantur et vt sub vocibꝫ res ordināṫur. ¶ Sciendū est
secūdo q̄ ad hoc q̄ aliquid sit ordinabile in genere quatuor ꝯditōes requirū
tur. Prima est q̄ tale dicibile sit vnū formaliter ꝛ vniuocū. qꝛ si esset equocū
essent plura dicibilia. ꝛ posset ordinari in diuersis p̄dicamētis. ꝛ per hoc pꝫ
q̄ equiuoca vt equiuoca sunt nō ordināṫur in p̄dicamentis. Secūda est q̄
sit incōplexū. qꝛ si esset ꝯplexū ꝭm diuersas eius ꝑtes posset poni in diuersis
p̄dicamentis vel diuersis locis eiusdem coordinatōis. sicut patꝫ in diffini/
tione in qua genus ponit̄ in recta linea p̄dicamentali. Differentia vero la/
teraliter. ꝛ ꝓpter hoc complexa nō ponūtur in p̄dicamēto ꝭm q̄ ꝯplexa sunt
sed ꝭm diuersas partes vel inq̄ītum sumūtur ꝓ vno incōplexo. Tercia con
ditio est q̄ tale dicibile sit ens reale ꝛ q̄ habeat certū ordinem in rebꝫ. ꝓpter
hoc entia rōnis vt chymera vel negatōes non ponūtur in genere. Quarta
ꝯditio q̄ tale dicibile sit vl'e vel particulare. qꝛ coordinatio ꝭm sub ꝛ supra
fit ꝭm rōnem vl'is vel particularis. sicut vl'e ponit̄ supra ꝛ particulare sub.
et ꝓpter hoc deus nō est in p̄dicamēto. qꝛ nō est vl'e. cū nō possint esse plures
dij. nec particulare. eo q̄ nō hꝫ aliqđ supius vniuocū ¶ Sciendū tercio q̄
huiꝰ diuisionis sic habet̄ sufficiētia. qꝛ om̄e dicibile incōplexū ordinabile in
genere. vel dicit ens per se. vel ens in alio. Si ṗmū sic est subā. Si scđm h̄
est dupl'r. vel dr̄ ens absolutū vel ens respectiuū. Si absolutū hoc est dupl'r
vel ꝯseq̄tur subām grā materie. ꝛ sic est q̄ītitas. vel forme ꝛ sic est qualitas.
Si sit ens respectiuū hoc est dupl'r. vl' sumit̄ a respectu subē ad aliqđ extrin
secū. vel econtra a respectu aliciꝰ extrinseci ad subā. Si ṗmū hoc est dupl'r
vel dr̄ respectū ꝑtiū subē ad suū totū ꝛ ad locū simul. et sic est situs. vel dicit
simplicē respectū subē ad aliqđ extrinsecum. ꝛ hoc est tripl'r. vel qꝛ orit̄ a for/
ma. ꝛ sic est actio. vel a materia ꝛ sic est passio. vel a toto ꝯposito. ꝛ sic est ad

aliqd. Si vero dicat respectũ alicuius extrinseci ad subam. hoc est dupliciter. qr vel illud extrinsecũ est adiacẽs z applicatũ simul. z sic est habitus. vel adiacẽs tm̃. hoc est dupl'r. vel adiacet rei ƀm q est in motu. z sic est qñ. vl' ƀm q est in q̇ete. z sic est vbi. Et p hoc pz q sunt decẽ p̄dicamẽta ¶ Sciendum q̇rto q p̄dicamentũ est gen⁹ generalissimũ alicui⁹ coordinatõis. vel est ipsa tota coordinatio alicui⁹ p̄dicamẽti. Et dr̃ p̄dicamentum a p̄dicari z metior metiris. qr est mẽsura illoruz q̄ sunt in tali genere vel sub ipo. z in se colligit oĩa dicibilia eiusdẽ generis. Et sic pz ex definitõe p̄dicamẽti q p̄dicamẽtuz pt sumi dupl'r. z vtroqz mõ sunt decẽ p̄dicamẽta. qr si sumat' p̀mo mõ p genere generalissimo tm̃ sunt. x. p̄dicamẽta. Et qr coordinatões p̄dicamentales distinguũtur ƀm genera generalissima q̄ sunt p̀ma p̀ncipia formalia illarũ. ideo si sumat' scdo mõ p coordinatõe. sic iterũ solũ erũt decẽ p̄dicamenta

Contra p̄dicta ar̃. p̀mo sic. ens est dicibile incõplexũ. z sil'r res. aliquid. vnũ verũ bonũ. que sunt trãscẽdẽtia. z tm̃ nõ ponũtur in p̄dicamẽto. cũ ens sit cõius quolibet p̄dicamentorum. g̊ illa diuisio nõ valet. Scdo sic. de⁹ est in p̄dicamẽto z nõ in aliquo istorum. g̊ illa diuisio nõ est bona. Añs pz. qr oĩe ens pticulare dicibile incõplexũ ponit' in p̄dicamẽto. sed deus est q̇ddã pticulare. qr est vnũ ens in numero. sed ens in numero z pticulare idez sunt. g̊ deus est in p̄dicamẽto. Tercio sic. gen⁹ z spẽs sunt dicibilia incõplexa. et tm̃ nõ sunt in aliq̊ p̄dicamẽto. g̊ zc̃. Quarto sic. isti termini incõplexi orõ z p̄põ sunt dicibilia incõplexa z ordinã[t]ur in genere. qr p̄põ est spẽs orõnis remota. z tm̃ nõ sunt in aliq̊ istorum p̄dicamẽtorum Quinto sic. materia est dicibile ĩcõplexũ z ens vocale z sibi ꝯueniũt alie ꝯditões p̄dicabiliũ ordinabiliũ in genere. z tm̃ nõ ponit' in aliq̊ istorum p̄dicamẽtorum. g̊ ĩsufficiẽter hic enumerant' p̄dicamẽta. Ad p̀mũ dr̃. q licz ens ex pte vocis sit aliqd dicibile incõplexũ. nõ tm̃ ex pte ƀcatorum est vnũ dicibile. sed multa. qr ipm in cõi acceptum nõ est vniuocũ. ideo nõ ponit' in aliq̊ vno p̄dicamẽto. sed ƀm ƀcata eius ponit' in diuersis p̄dicamẽtis. Et sil'r dõm est de alijs trãscẽdẽtib⁹. Ad scdm dr̃ q licz de⁹ sit vnũ ens in nũero. qr indiuisibilis. nõ tm̃ est vnũ pticulare. qr pticulare dr̃ ptẽ alicui⁹ toti⁹. de⁹ aũt sub nullo ꝯtinet'. z licz vnũz in numero z pticulare in aliquo sunt idẽ scz material'r. tm̃ differunt formal'r vt dictũ est Ad terciũ dr̃ q licz gen⁹ z spẽs de materiali ƀcato eorum dicũt aliqd ens reale. tm̃ q̄tũ ad ƀcata formalia importãt entia ratõis. qr importãt respect⁹ accñtales a q̊b⁹ sumũt' scde intentões. z illi respect⁹ sunt entia rõnis z nõ entia realia. Ideo gen⁹ z spẽs nõ ponũt' p se in p̄dicamento Ad q̇rtuz q illi termini orõ z p̄põ sint dicibilia incõplexa ex pte vocis. tm̃ ex pte ƀcatorum sunt ꝯplexa. z qr hic ꝯsiderant' p respectũ ad rẽ ƀcatã ideo p̄põ z orõ et alia sil'a q̄ importãt dicibilia ꝯplexa nõ sunt in p̄dicamẽto. ideo male posuit buridan⁹ vndecimũ p̄dicamẽtũ ad reponẽdũ in eo entia rõnis. licz enim in illis sit ordo rõnis nõ tm̃ ordo realis seu ordo rerũ. q̄lis oz esse in veris p̄dicamẽtis. z g̊ ille scde intẽtões solũ hñt modũ generis z spẽi Ad q̇ntuz dr̃ q licz materia sit ens reductiue in p̄dicamẽto z p modũ p̀ncipij. tm̃ quia nõ est ens ꝯpletũ sz ps eius. ideo p se nõ ponit' in p̄dicamẽto. sed reductiue in p̄dicamẽto sube p modũ p̀ncipij substãtie materialis.

His habitis dicẽdũ est de vnoquoqz p̄dicamẽtorum p̀mo

Petri hyspani

de suba cum sit prior alijs Substātia aūt diuidit̄ ꝑ p̄mam
et secūdā. Prima substātia est que ꝓprie p̄ncipaliter ⁊ maxi-
me substare dr̄. Vel p̄ma substātia est que neq̄ in subiecto
est neq̄ de subiecto dr̄. vt aliquis hō aliq̄s equus

Postq̄ autor determinauit de decē p̄dicamētis in generali. Hic ꝯsequenter
incipit determinare de ipis in sp̄eali. ⁊ q2 suba est p̄or accn̄tibꝫ natura. defini
tione. ⁊ tpe. vt dr̄. vij. Metaph. ⁊ est cā oīm accn̄tiū in triplici genere cause
scz materialis. efficientis. ⁊ finalis. ⁊ cā naturalr̄ p̄cedit suū effectū. ideo p̄us
determinat de suba q̄ꝫ de accn̄tibꝫ. ipam p̄mo diuidēs ꝑ p̄mā ⁊ secūdā Cu
ius diuisiōis rō est. q2 oīs suba vel p̄mo ⁊ ꝑ se substat accn̄tibus. vt suba
ꝑticularis. ⁊ sic est p̄ma suba. vel nō substat accn̄tibꝫ p̄mo ⁊ ꝑ se sed ex ꝯse-
quenti. vt suba vl̄is. ⁊ sic est scd̄a suba Et ꝑ hoc pꝫ ꝙ nō sunt ponēde tercie
sube vel q̄rte. eo ꝙ oīs suba aut est vl̄is. vel ꝑticularis. ⁊ oēs vl̄es sube se-
cūdario substāt accn̄tibꝫ ꝑ hoc ꝙ sunt in p̄mis. ꝑticulares ꝟo sube p̄mo ⁊ ꝑ
se substāt ¶ Sciendū p̄mo. ꝙ suba ꝯsiderat̄ tripl'r. vno mō vt ē p̄ma ⁊ p̄n-
cipalior ps entis. ⁊ sic est de ꝯsideratōe metaphysici. Scd̄o° vt est gen⁹ ge
neralissimū ⁊ p̄ncipiū oīm sciaꝝ. ad qd̄ oēs alie sube reducūtur. Tercio°
vt est subiectū p̄mū accn̄tiū. ⁊ istis duobꝫ modis ꝯsiderāt̄ hic a logico Prin
cipalius tn̄ vt est subiectū accn̄tiū q̄ distinguūtur inter se ſm diuersos mo-
dos p̄dicandi de p̄ma suba. Ideo hic ꝯueniēter diuidit̄ ꝑ p̄mā ⁊ secūdā in-
q̄ꝫtū est subiectū accn̄tiū. ⁊ diuersimode substat ipis q̄ꝫ diuidat̄ sub rōne ge
neris. sed in suas sp̄ēs ¶ Sciendū scd̄o. ꝙ nomē sube duobꝫ modis sumit̄ a
rebꝫ. Vno mō a ꝑ se essendo. ⁊ sic sumit̄ a ꝓprio esse sube qd̄ est esse ꝑ se ⁊ ab-
solutū. ⁊ hoc mō suba vniuoce dr̄ de oībꝫ substātijs ⁊ est gen⁹ ipoꝝ. Alio°
sumit̄ a substando. ⁊ sic sumit̄ ab esse respectiuo sube que est in potentia ad
substandū accn̄tibꝫ. ⁊ isto mō substātia ꝑ p̄us dr̄ de substātijs particulari-
bus que p̄mario substant accn̄tibꝫ q̄ꝫ de substātijs vl̄ibꝫ. que secūdario sub
stant. Et q2 hic diuiditur substantia inquātum habet substare accidentibꝫ.
et hoc modo dicitur per prius de primis substantijs q̄ꝫ de secūdis. ideo hec
diuisio est analogi in sua analogata. Et hec est ratio quare substantia pri-
us diuiditur q̄ꝫ definiatur. quia equiuocuꝫ p̄us est diuidendū q̄ꝫ definiēdū.
¶ Sciendū est tercio. ꝙ vno modo definitur prima substantia sic videlicꝫ.
Prima substantia est que ꝓprie p̄ncipaliter ⁊ maxime substare dr̄. In qua
definitione ꝑ illud relatiuū que intelligit̄ suba loco generis definiti. Et ponit̄
ꝓprie ad drn̄am accidentiū in quibꝫ vnū accidens aliquo modo substat alte
ri. sicut supficies albedini. hoc tamen non est ꝓprie nec tanquā subiectū princi
pale ⁊ per se subsistens. sicut prima suba. Deinde ponit̄ p̄ncipaliter ad dif-
ferentiā secūdaꝝ subaꝝ. q̄ minus p̄ncipal'r ⁊ secūdario substāt accn̄tibꝫ. scilꝫ
inq̄ꝫtum sunt in p̄mis substātijs. Tercio ponit̄ maxime ad drn̄am sp̄ērum
de genere sube. q̄ adhuc p̄ncipali⁹ substāt q̄ꝫ sua genera. sed adhuc p̄me sub
stantie pluribꝫ substāt q̄ꝫ ille sp̄ēs. q2 q̄buscūq̄ substat sp̄ēs eidē substat pri-
ma suba seu indiuiduū. ⁊ vltra hoc ipsi sp̄ei substat Et ponit̄ substare ad ex
plicandū modū vel esse quo ipsa substantia est receptiua accn̄tiū p̄mo ⁊ ꝑ se

¶ Sciendum quarto ꝙ aliter definitur ꝓ̓ma substantia Prima substātia est que neq̧ est in subiecto neq̧ de subiecto dr̄. vt aliquis homo aliq̄s equ⁹ In qua definitiōe intelligit̄ suba loco generis definiti. Deinde ponit̄ neq̧ in subiecto est ad drn̄am accn̄tium que oīa sunt in subiecto. Deinde ponit̄. neq̧ de subiecto dr̄. ad drn̄am secūdaꝝ subaꝝ. q2 licet ille nō sint in subiecto tn̄ dicūtur de subiecto. Prima em̄ suba habet ꝙ sit suba. ꝛ ꝙ prima ab alio ꝛ ab alio. Incōtum em̄ est suba sibi ꝯpetit non esse in subiecto. q2 hoc est ꝯmune oīu sube. sed incōtum est ꝓ̓ma nō h3 inferiora sub se. Ideo nō dr̄ de subiecto. ꝛ ꝑ hoc differt a secūdis substantijs. Et in ista definitione exemplificat̄ ꝑ indiuiduū vagum. vt aliq̄s hō. aliq̄s equus. magis q̄ȝ indiuiduū determinatū. q2 indiuidua determinata ꝑ ꝯditōes indiuiduātes sunt infinita ꝛ ab arte relinquenda. q2 etiā sunt generabilia ꝛ corruptibilia ꝛ variabilia. sed indiuiduū vagū est indeterminatū ꝛ quodāmodo vl̄e rōne nature ꝯmunis quā importat. vt aliq̄s homo aliq̄s equus. et ꝑ hoc pt3 diuisio sube ꝛ definitio sube ꝓ̓me Contra ꝓ̄dicta arguit̄ ꝓ̓mo sic. vbi est equalitas ibi nō est ꝓ̓mū nec secūdum. sed suba dr̄ equaliter de oībꝫ substantijs. cū sit genus ipsoꝝ. ergo male diuidit̄ ꝑ ꝓ̓mam ꝛ secūdaȝ Secūdo sic vnū mēbrū diuisionis ꝓ̄dicat̄ de alio. q2 secūda suba ꝓ̄dicat̄ de ꝓ̓ma. ergo ꝓ̓ma ꝛ secūda nō opponūtur. ꝛ sic diuisio nō datur ꝑ opposita. Tercio sic. materia ꝓ̓ma ꝓ̓ncipalius substat q̄ȝ prima substantia. q2 substat forme substantiali. et prima substantia solum substat accidentibꝫ. ꝛ tn̄ non est prima substantia. ergo definitio mala. Quarto sic. omnis passio conueniens multis conuenit ipsis ratione alicuius superioris communis in quo cōueniunt. sed substare est passio cōmunis omnibus primis substantijs. ergo conuenit ipsis ratione alicuius superioris. sed superius non est nisi secunda substantia. Ideo substare per prius ꝛ principalius conuenit secundis substantijs q̄ȝ primis Quinto sic. definitio prime substantie datur per negationem. ergo non sufficenter explicat naturam definiti. ¶ Ad primum dicitur. ꝙ licet substantia que dicitur a per se essendo dicatur equaliter de omnibus substantijs et vniuoce. non tamen vt dicitur a substando. ꝛ hoc modo hic definitur Ad secūdum dicitur. ꝙ licet prima substantia ꝛ secūda ꝓ̓m id qd̄ sunt nō opponant̄. ꝛ secūda substantia predicetur de prima tamen ꝓ̓m ratiōes prime ꝛ secūde opponūtur. et sic sunt membra huius diuisionis. Ad tercium dicitur ꝙ licet materia prima proprie ꝛ principaliter substet respectu forme substātialis. non tamen respectu accidentium. sed totum compositum primo substat accidentibus et materia ꝛ forma ex consequenti inquantum sunt in eodem composito. et de tali substare accidentibus solum debet intelligi in ista definitione. Ad quartum dicitur ꝙ licet substare per prius conueniat secūdis substantijs sicut cause a qua ꝓuenit talis passio. non tamen conuenit ipsis tāquam subiecto. sed hoc mō per prius conuenit prime substantie que est subiectum ꝛ compositu3 per se subsistens. Ad quintū dicit̄. ꝙ licet in definitiōe secūda prime sube ponūtur due negationes. tamen ponūtur ad explicandum aliquam affirmationem. explicat em̄ ꝙ prima substantia est prima in substando per hoc ꝙ non est in subiecto. ꝛ ꝙ est vltima in essendo. per hoc qd̄ non dr̄ de subiecto inferiori etiam prima pars est affirmatiua

Secunde substantie sunt species in quibꝰ sunt prime sub
stantie ⁊ harum specierum genera vt homo est animal. Est
enim aliquis homo in homine qui est species ⁊ homo in ani
mali quod est genus. Indiuidua dicunt͛ prime substantie
quia primo substant alijs. Genera vero ⁊ species dicūtur se
cunde substantie. quia secūdo substant. Aliquis eñ homo
dicit͛ grāmaticus ⁊ currens ⁊ animal ⁊ substantia. ergo ho/
mo dicit͛ grāmaticus currens animal et substantia. Item
ea que dicunt͛ de subiecto omnia predicant͛ nomine ⁊ rōne.
vt homo predicatur de sorte ⁊ platone. Eorum vero que sūt
in subiecto in pluribus quidem neq͂ʒ nomen neq͂ʒ ratio pre/
dicatur de subiecto vt hec albedo. vel hoc album. In aliqui
bus aūt nomen nihil prohibet predicari de subiecto. Ratio
nem vero predicari de subiecto est impossibile. vt album p̄/
dicatur de subiecto. Ratio vero albi nunq͂ʒ de subiecto pre
dicatur.

Postq͂ʒ autor superius determinauit de p̄mo membro diuisionis sub/
stantie scʒ de p̄mis substātijs. Hic cōsequenter determīat de scdo membro scʒ
de secūdis substātijs dicēs q̄ secūde substātie sunt substātie vl̄es que sūt
genera ⁊ species in quibꝰ sūt p̄me substantie vt homo ⁊ aīal ⁊ dicūtur sub
stantie vl̄es secūde eo q̄ tales substātie secūdario substant ⁊ nō p̄mo ⁊ per
se vt substantia pticularis. Cuiꝰ rō est. q̄a cū accn̄s fluat imediate a princi/
pijs ꝑprijs indiuidui p̄mo ⁊ p̄ se inest indiuiduis sed substātie vl̄es nō in/
cludunt p̄ncipia indiuidui. Ideo non primo substant accidētibꝰ sed solū ex
cōsequenti inq͂ʒtū hn̄t esse in p̄mis substātijs. Indiuidua aūt dicunt͛ prime
sube q2 p̄mo substāt alijs. vt aliq̄s hō dr̄ grāmaticꝰ. aīal vero ⁊ suba ex cō
sequenti. Sciendū p̄mo. q̄ substātie vl̄es cōsiderant͛ dupl'r. Uno mō q͂ʒ
tum ad esse essentie ⁊ q͂ʒtū ad hoc qd̄ est esse p̄ se. ⁊ hoc mō sunt priores sub
stantijs pticularibꝰ eo q̄ cause formales ip̄ap̄ dantes ip̄is esse nomē ⁊ rōnē
Alio mō cōsiderant͛ q͂ʒtū ad esse existentie ⁊ q͂ʒtū ad hoc q̄ ē substare accidē
tibus. ⁊ isto mō substātie pticulares p̄cedūt vl̄es. Cuiꝰ rō est. q̄a substan/
tie vl̄es nō hn̄t esse existentie. nec substare accn̄tibꝰ nisi ex cōn̄ti ⁊ fm̄ eē qd̄
hn̄t in p̄mis substātijs. Ideo sube vl̄es q͂ʒtū ad existere ⁊ substare cōuenie/
ter dicūtur scd̄e sube. Sciendū est scd̄o. q̄ scd̄e substātie diuersimode sꝫ
in p̄mis. ⁊ p̄me in scd̄is. Prime eñ sunt in secūdis potentialiter ⁊ ꝯfusē

tm̄ sicut ptes totius vl'is sunt in toto vl'i ⁊ inferius in suo supiori. sed secūde sub̄e sunt in p̊mis actu ⁊ intellectu q₃ sunt de essentia p̊ maꝝ substantiarum. Et solū habent esse exn̄tie in p̊mis substātijs nō tn̄ capiūt illud esse existētie a p̊mis in genere cause formalis. sed in gn̄e cause efficiētis ⁊ finalis capiūt ip̄m ab extrinsecis causis sicut a p̊ma causa a ⁊ natura sed in gn̄e cause formalis hn̄t esse a seip̄is q₃ sunt forme quedā ⁊ nō hn̄t esse ab alia causa formali. Et in genere cause materialis quodāmō esse illud capiūt a p̊mis que sunt materia in qua respectu scd̄aꝝ substātiaꝝ. Sciendū tercio ꝙ ea que dicūtur de subiecto sc₃ supiora aliquoꝝ inferioꝝ ⁊ ea que sunt in subiecto sicut accidētia diuersimode p̄dicant᷑ de suis subijcibilib₉. q₃ supiora p̄dicant᷑ de suis inferiorib₉ noīe ⁊ rōne. Et causa est q₃ illud d₃ p̄dicari ꝫm nomen cui⁹ nomē de aliquo p̄dicat᷑ seu verificat᷑. Et illud d₃ p̄dicari rōne cui⁹ diffinitio vel essentia includit᷑ eēntialiter in alio. Sed om̄e supius ꝫm nomē eius verificatur de suo inferiori ⁊ includit᷑ essentialiter ī suo inferiori. ⁊ etia₃ diffinitio cōuenit eēntialiter suo inferiori. Ideo om̄e supius eēntiale p̄dicatur noīe ⁊ rōne de suis inferiorib₉. ⁊ sic p̄dicat᷑ vniuoce. sed accn̄tia aliqua nec noīe nec rōne p̄dicant᷑ de subiecto. vt albedo nigredo. Alia vero noīe p̄dicant᷑ sed nō rōne. vt albū nigrū. ⁊ sic solū p̄dicant᷑ denoīatiue de suis subiectis. Sciendū quarto. ꝙ duplex est accidens. q₃ quoddā est accidēs abstractū qđ importat formā accidētalē ꝫm se ⁊ nō ꝫm inherentiā ei⁹ ad subiectū vt albedo. ⁊ tale accn̄s nullo mō p̄dicat᷑ de subiecto. q₃ om̄e qđ de alio p̄dicat᷑ debet dicere totū esse illi⁹ de quo p̄dicatur. sed accidens abstractu₃ nō dicit totū esse subiecti sui. sed importat formā accn̄talem cu₃ precisione sui subiecti ⁊ sine inherentia ad ip̄m. Ideo nō p̄dicat᷑ de subiecto noīe nec rōne. Aliud est accidens cōcretū qđ importat formā accidentalē cū inherentia ad ip̄m subiectū ⁊ tale p̄dicat᷑ noīe non rōne. Cui⁹ rō est. q₃ p̄dicari rōne est p̄dicatū essentialiter includi in rōne alterius. modo accn̄s cōcretū nō includit᷑ eēntialiter in rōne subiecti sui. ideo nō p̄dicat᷑ de ip̄o ꝫm rōnem et per hoc cognoscit᷑ dr̄ia scd̄aꝝ substātiaꝝ ⁊ accidentiū respectu p̊me substantie. Secūde em̄ sub̄e p̄dicant᷑ vniuoce de ip̄is. accidentia vero denoīatiue tm̄. ⁊ per hoc cognoscit᷑ quid sit esse in subiecto ⁊ dici de subiecto que in diffinitōne prime substantie ponebantur. Contra predicta arguitur primo sic. Secunde substantie secundario substant accidentibus. sed substātie vniuersales non substant accn̄tibus cum accedens sit solum in indiuiduis quia fluit a principijs indiuidui. ergo substantie vniuersales nō sunt secūde substantie. Secūdo sic. Substātie vl'es sunt priores particularibus. ⁊ p prius sibi cōuenit rō substantie sc₃ esse p se q̄₃ indiuiduis. ergo substātie vl'es dicūtur prime ⁊ nō ip̄e pticulares Tercio sic. Gen⁹ generalissimū d₃ de subiecto sc₃ de suis inferiorib₉ ⁊ tn̄ nō p̄dicatur rōne cum non habeat diffinitōem. ergo non om̄e superius p̄dicat᷑ nomīe ⁊ rōne de suo inferiori. Quarto sic Oīs forma dans alteri esse dat etiā sibi nomē ⁊ p̄dicatur noīe de ip̄o. s₃ accn̄s abstractū ē forma dans esse suo subiecto. g̊ ꝫm suū nomē p̄dicabit᷑ de subiecto. Quinto sic. de quocūq₃ p̄dicat᷑ definitū ⁊ diffinitio. ergo si accidens concretum predicatur de subiecto etiam ⁊ diffinitio eius ⁊ per consequens ea que sunt in subiecto predicantur nomine ⁊ rōne simul. Ad primū dicit᷑ ꝙ licet substantie vniuersales non substent ac-

cidentibus primo ⁊ per se tamen substant secūdario vt sunt in primis ⁊ accidens conueniens primis substantijs etiā conuenit secūdis ex cōsequenti inq̄ꝫtum sunt in primis vt cum dicit̄ sortes est albus ex cōsequēti dicit̄ homo albus ⁊ animal ⁊ substantia. Ad scōm dicit̄ ꝙ licet substantie vniuersales sunt priores primis ꝗ̄tum ad esse essentie ⁊ ꝗ̄tum ad esse per se tamen sunt posteriores ꝗ̄tum ad actuꝫ substandi accidentibus. Ad terciū dicit̄ ꝙ licet genus generalissimū nō habeat ꝓprie definitōem quidditatiuā qua predicet̄ de suis inferioribus tamē includit̄ essentialiter in rōne suorum inferiorꝫ ⁊ etiam definitio notificans essentiā eius conuenit ipsis. Jō predicatur nomīe ⁊ rōne de suis inferioribus. Ad quartū dicitur ꝙ licꝫ omnis forma designata per modū totius det nomen suo subiecto ⁊ predicetur nomine de ipso. non tamen forma designata per modū partis cū illa non dicat totum esse subiecti modo accidentia in abstracto designata per modum partis significantur. Ad quintum dicitur ꝙ licet diffinitio accidentis concreti predicetur de suo subiecto denomīatiue sicut suum accidens non tm̄ p̄dicat̄ de eo essentialiter. Ideo non p̄dicat̄ de suo subiecto vt ratio vel diffinitio. Diffinitio eñ conuertibiliter ⁊ essentialiter conuenit suo subiecto.

Jtem secūdarum substantiarū species est magis substantia ꝗ̄ genus. quia species est propinquior prime substantie ꝗ̄ genus ⁊ etiam quia pluribus substat Quibuscunqꝫ enim substat genus eisdē substat species. et cū hoc species substat ipsi generi. Sed species specialissime equaliter substant ⁊ equaliter sunt substantie. vt homo equus ⁊ similia. His visis dicendū est de cōitatibus ⁊ ꝓprietatibus substantie.

Postq̄ꝫ autor determīauit de primis substātijs ⁊ scdis. s. ꝑm seipas definiēdo ⁊ ꝯpando ipas ad inuicē. Hic ꝯn̄r ꝯpat ipas scdas subas inter se dicēs ꝙ scdaꝝ subaꝝ spēs ē magis suba ꝗ̄ genꝰ. Cuiꝰ assignat duas causas Prima est ꝙ scdaꝝ subaꝝ illa ē magis suba q̄ ꝓpinquior ē p̄me sube. Cum in omni analogia inter media sequentia primū illud ē ꝓpinquius p̄mo qḋ magis ꝑticipat eēntiā analogi sed spēs est ꝓpinquior prime substātie ꝗ̄ genus qꝛ ordinat̄ inter primā subam ⁊ suū genus. Jgit̄ spēs ē magis suba ꝗ̄ genus. Scda rō qꝛ scdaꝝ subaꝝ illa ē magis substātia que pluribꝫ substat ꝑm diuersos modos substandi. Sed species pluribus substat ꝗ̄ genus quia substat accidentibus cōmunibus vt subiectuꝫ inhesionis. ⁊ cum hoc substat ipsi generi. ⁊ vt inferius superiori. Genus autem non substat vt inferius superiori. Jdeo species est magis substantia ꝗ̄ genus. Sciendūꝫ primo ꝙ substantia dupliciter consideratur. Uno modo ꝗ̄tum ad suū esse proprium quod est esse ꝑ se vt dicit̄ a per se essendo. ⁊ sic vna substantia nō potest dici magis vel minus substātia ꝗ̄ alia Scdo mō ꝗ̄tum ad esse es-

sentiale quod est in potentia ad substandū alteri ⁊ hoc modo vna suba pt
dici magis suba q̄ alia. sed q̄a tale esse potentiale ad substandū alteri non
est ꝓpriū esse sube sed qꝛ ꝯsequtur suū esse ꝓpriū. Ideo ipa in suo ꝓprio esse
non intenditur nec̄ remittit̄. Ideo ꝓpter hoc nō debet dici suscipe magis
et min⁹ sicut etiā dicet̄ in vna ꝓprietate ei⁹. Sciēdū scđo. ꝙ speciē esse ꝓ-
pinquiorē p̄me sube intelligit̄ dupl'r. Uno mō ꝙ sit ꝓpinquior prime sub
stantie q̄tū ad esse eius ꝓpriū qđ ē esse per se. ⁊ hoc mō ipa nō est ꝓpinquior
q̄ genus. q̄a in esse subali p̄me sube genus ⁊ spēs sunt idem essentialiter. ⁊
sunt in actu simul. ⁊ faciūt vnū essentialiter cū indiuiduo ⁊ nō insunt magꝫ
et minus cū esse substātiale in indiuisibili ꝯsistat. Ideo q̄tū ad tale esse spe-
cies nō dr̄ ꝓpinquior prime substantie q̄ genus. Scđo mō ꝙ sit ꝓpinquior
p̄me sube q̄tum ad modū substandi alijs. ⁊ hoc mō spēs est ꝓpinquior pri
me sube q̄ genus. qꝛ genus hꝫ eē indeterminatū ⁊ confusum. spēs vero hꝫ
esse determiatū ꝑ drām specificatū nō ſm numeꝝ sed ſm speciē. ⁊ p̄ma sub
stantia habet esse determiatū ſm numerū ⁊ sic ad istū modū spēs ē ꝓpinquior
p̄me sube ⁊ etiā spēs substat accn̄tib⁹ ⁊ etiā suis supiorib⁹. Genus aūt vt
genus est solū substat accn̄tib⁹ ⁊ nō supiorib⁹. Ideo ad hoc qđ ē substare a-
lijs. species magis cōuenit cū p̄mis substātijs q̄ genus. Sciendū ter-
cio ꝙ omnes species specialissime de genere sube equaliter dicūtur scđe sub
stantie. Cui⁹ rō est. q̄a ille scđe sube que equaliter appropinquant p̄mis sub
stantijs ⁊ equaliter hn̄t substare suis accn̄tib⁹ sunt equaliter secūde substā-
tie. Sed omnes spēs specialissime equaliter appropinquant p̄mis substan-
tijs. ⁊ sicut species specialissime equaliter ꝯtinentur ⁊ ꝯstituunt̄ sub gene
re ꝑ suas drās. Ita etiā om̄es equaliter ⁊ imediate sub se cōstituūt indiui-
dua. ſm ꝙ species imediate diuisione materiali descendūt ad indiuidua. et
sic iste spēs specialissime sunt equaliter sube. Et licet in analogia membra
subordinata nunq̄ equaliter suscipiunt rōnem analogi. tamē membra non
subordinata inter se que solū ordinata sunt in tercio pn̄t equaliter suscipere
rōnem sui superioris. Modo diuerse spēs specialissime nō sunt subordina
te inter se. Ideo licet suba sit quoddā analogū nō tamē est incōueniens ꝙ
equaliter dicant̄ sube Sciendū quarto. ꝙ oēs p̄me sube dicūtur equali-
ter substantie. Un̄ sortes nō est magis suba q̄ plato nec ecōtra. Cui⁹ rō ē
q̄a illa dicūt̄ eq̄ sube q̄ eq̄ p̄mo substāt accn̄tib⁹ ſꝫ oēs p̄me sube eq̄ p̄mo sub
stant accn̄tib⁹. ergo equaliter dn̄t dici substātie. ⁊ licet vnū indiuiduū qn̄q̄ sub
stet plurib⁹ accn̄tib⁹ q̄ aliud. tamē eque p̄mo substant. Modo substantia
nō dicit̄ magis suba ꝓpter numerū illoꝝ q̄bus substat. sed ſm hoc ꝙ habet
plures modos substandi. ⁊ ꝑfectiores q̄ alie sube. Cōtra p̄dicta arguit̄
p̄mo sic. Om̄is substātia est ens ꝑ se. sed genus ⁊ spēs non sunt entia ꝑ se.
quia solū habent esse in alio scꝫ in p̄ma suba. ergo gen⁹ ⁊ spēs nō sunt sube. et
sic vnū nō est magis suba q̄ aliud Scđo sic. Gen⁹ substat plurib⁹ accn̄ti
bus q̄ spēs. qꝛ substat oīb⁹ accn̄tib⁹ pluriū specieꝝ eius. Spēs aūt substat
solū accn̄tib⁹ vnius speciei. sicut aīal substat accn̄tib⁹ oīm aīaliū homo vero
substat solū accn̄tib⁹ hoīm. ergo genus est magis suba q̄ spēs Tercio sic.
Genus ꝑ prius cōuenit p̄me sube q̄ spēs. q̄a sortes ſm naturā prius est
aīal q̄ homo. ergo genus ꝓpinquius ē p̄me sube q̄ spēs. ⁊ ꝑ ꝯn̄s male dicit̄ ꝙ
species est sibi ꝓpinquior. Quarto sic. genus ⁊ indiuiduū in hoc ꝯueniūt

ꝙ vtrũq3 est indeterminatũ ⁊ quodãmodo infinitum. q2 indiuidua variantur in infinitũ ꝯm potentiã. ⁊ etiã genus habet de se esse ꝯfusum. ergo gen9 magis ꝯuenit cũ ꝑma suba q3 spẽs. ergo est sibi ꝓpinquius Quinto sic. vna spẽs spẽalissima est ꝑfectior q3 alia. sicut homo est ꝑfectior ceteris spẽb9 animalis. ergo semꝑ vna species spẽalissima est prior alijs. ⁊ per cõsequens nõ sunt equaliter substantie Ad ꝑmũ dr. ꝙ licet spẽs ⁊ genus sint in alio sicut superius in inferiori. non tñ sunt in alio sicut accidens in suo subiecto. modo id quod est in alio sicut superius in suo inferiori potest esse ens per se et etiam substantia. quia per vnũ ⁊ idem esse sunt superius ⁊ inferius in ipso. Unde cum substantia dicit̃ ens per se. ibi per se nõ dicit negationem eẽ in illo cui dat esse. sed solum dicit negationem entis ꝯpleti qđ sit causa materialis in qua ipsius per cuius existentiam habeat esse Ad secũdum dicitur. genus quãtum ad numerũ accidentiũ plurib9 substat q3 species. non tamen plurib9 substat quãtum ad plures modos substandi alijs q3 species. quia species substat alteri vt subiectum accidentib9 ⁊ vt inferius superiori.

Ad terciũ dicitur. ꝙ licet ꝯm viam generatõis genus prius ꝯcurrat ad esse substantie prime q3 species. nõ tamen est ꝓpinquius prime substãtie q̃tum ad modum essendi eius. nec etiã q̃tum ad modum substandi alijs. s3 species illo modo est propinquior prime substantie q3 genus. Ad quartum dicit̃. ꝙ licet indiuiduũ sit indeterminatum q̃tum ad conditiões accidentales eius que variantur in infinitũ. tamen quãtum ad esse substantiale est determinatũ cum illud esse sit tm̃ vnũ in numero. genus aũt non est hoc modo determinatũ Ad quintũ dicit̃. ꝙ licet spẽs specialissima vna sit ꝑfectior alijs quãtum ad gradum perfectionis sue nature. ⁊ ꝯm hoc dicatur prior perfectione alijs specieb9. tamen quãtum ad ꝓpinquatõem prime substantie. et quãtum ad modum substandi suis accidentib9 vna non est perfectior alia. sed hoc modo omnes species specialissime de genere substantie equaliter dicũtur substantie secunde

Communẽ est omni substãtie in subiecto nõ esse quia esse in subiecto conuenit solum accidenti. hoc ptz in primis substantijs per definitionem prime substantie. In secũdis autem patet inductione et syllogismo Inductione sic homo non est in subiecto. equus non est in subiecto. leo non est in subiecto neq3 animal. et sic de singulis. ergo nulla secũda substãtia est in subiecto. Syllogismo sic. nihil eorum que sunt in subiecto predicant̃ noĩe ⁊ rõne de subiecto. sed omĩs secũda suba predicat̃ noĩe ⁊ rõne de subiecto ergo nulla secũda substãtia est in subiecto. Hoc autẽ nõ est ꝓpriũ substãtie. sed etiã drñe cõpetit. et hoc intelligit̃ de diffe/

[illegible]

rentijs substãtie. Nec est instãtia de partib9 substantie q̃ sunt in suo toto. et ideo videnť esse in suo subiecto. q2 alius ẽ mo dus essendi in. vt accidẽs est in subiecto. et alius sicut pars est in suo toto. vt prius patuit

Postq̃ autor determinauit de substantia ſm se q̃tum ad esse substan tiale. Hic ꝯsequẽter determinat de ꝓprietatib9 eius. Cuius rõ est. quia eẽ substãtiale rei precedit ꝓprietates eius. cum tale esse sit causa illarũ ꝓprieta tum. p̃mo ponens illam ꝓprietatẽ substãtie dicens. ꝙ cõmune est omi sube in subiecto non esse. Cuius rõ est. q2 nullũ ens p se est in subiecto p cuius eẽ subsistat. q2 tũc nõ esset ens p se sed in alio. Unde esse in alio solum cõuenit accidentib9. sed omis suba est ens p se. cũ hoc sit definitio eius. Ideo ꝯmu ne est omi sube in subiecto nõ esse. ¶ Sciendũ p̃mo. ꝙ p hoc qđ đr in subiec to nõ esse non intelligiť pura negatio. sed ista negatio fundať in affirmatio ne et dat intelligere affirmatiõem. sc3 ꝙ ꝓprium est omi substãtie esse ens p se ⁊ nõ esse in subiecto. Unde in tali esse duo sunt ſm rõnem. sc3 esse per se quod est modus essendi substantie. ⁊ negatio modi essendi accidentis q̃ est esse in alio. Et licet esse p se non sit ꝓprietas substantie. q2 non ꝯsequiť esse cõ pletũ ipsius substantie. sed est ip̃m met esse. tamen negatio modi essendi ac cidentis bene ponitur ꝓprietas substãtie. q2 ꝯsequitur ſm rõnem esse substã tie. licet nõ distinguať realiter a tali esse. Et p hoc pat3 ꝙ hec ꝓprietas nõ cõ uenit chymere nec entib9 rõnis. q2 licet talia nõ sint in subiecto tamen non habent esse quod supponitur in ista proprietate ¶ Sciendum est secũdo ꝙ ista proprietas conuenit tam primis substantijs q̃ secũdis. De primis patet per suam definitionem. De secundis probatur inductione ⁊ syllogis mo. que probationes satis clare habentur in textu. ideo pretermittũtur hic. Aliter etiam probatur. quia esse in subiecto vt accidens est in subiecto est eẽ in alio. sicut forma sibi inherens ⁊ adueniens post eius esse completũ. sed se cunde substantie non aduenıũt primis post earum esse completum. cu3 sint cause formales primarum substantiarum dantes eis esse substantiale. ideo secũde substantie non sunt in subiecto. ¶ Sciendũ est tercio. ꝙ substãtia dupliciter capitur. Uno modo generaliter pro omni illo quod importat es sentiam vel naturam de genere substantie. et hoc modo substantia compre hendit substantias completas ⁊ differentias substantiales. Et si hoc mo do sumatur hic substantia. illa proprietas est ꝓprium substantie quarto mo do. Alio modo capitur substantia specialiter pro substantia completa que est substantia ſm rem et modum simul. per hoc ꝙ importat essentiam sub stantie et proprium modum essendi. Et sic solum continet substantias per fectas que ponũtur in recta linea predicamentali. Et hoc modo hec propri etas est propria substantie secũdo modo. conuenit eñ omni substantie. sed non soli. quia ꝯuenit differentijs substantialib9. que non sunt substantie ſm hunc modum. quia non important proprium modum essendi substantie s3 qualitatis ¶ Sciendum est quarto. ꝙ licet partes substantie que sunt in suo toto aliquo modo videantur esse in subiecto sicut accidens. non tamen

sunt in suo toto sicut accidens in subiecto suo. quia alius est modus essendi in quo partes sunt in toto. ⁊ quo accidens est in subiecto. Unde tripliciter differunt. Primo modo. quia pars integralis est de compositione et ꝑfectione sui totius ⁊ requiritur ad esse completum eius. accidens vero non sed consequitur esse completum sui subiecti. Secũdo modo. quia per separationem partis a toto aliquo modo destruitur totuꝫ. sed accidens potest separari preter subiecti corruptionem. Tercio modo. quia pars integralis potest manere separata a suo toto naturaliter. accidens vero non nisi fuerit supernaturaliter. quia ſm naturam accidens est semper in subiecto subsistens. Et per hoc patet prima proprietas substantie ¶ Contra predicta arguitur primo sic. proprium est substantie in subiecto non esse. ergo male dicitur quod illud est ei ꝯmune. Secũdo sic. Ista proprietas non conuenit omni substantie neqꝫ soli. ergo nullo modo est sibi propria. Antecedens patet pro prima eius parte. quia forma substantialis est substantia. ꝙ tamen est in subiecto cum sit in materia. Et secũda pars antecedẽtis probatur. quia accidens quandoqꝫ non est in subiecto. vt in sacramẽto altaris vbi accidentia subsistunt sine subiecto. ⁊ sic antecedens est verum. Tercio sic. Illud quod est in ente completo ⁊ in actu est in subiecto. sed secunde substantie sunt in ente completo et in actu scꝫ in primis. ergo secũde substãtie sunt in subiecto Quarto sic. omne qualificans aliud est in illo qđ qualificat vt in subiecto. sed differentia substantialis qualificat essentiam generis. ergo est in ipsa sicut in subiecto. et sic male dicitur ꝙ hec proprietas conuenit differentijs. Quinto sic. differentia substantie est substantia. ergo ista proprietas non conuenit alijs a substantia per hoc ꝙ conuenit ipsi differentie. ergo male dicitur in textu ꝙ non esse in subiecto conuenit alijs scilicet differentijs. Sexto arguitur sic. ex non substantijs non fit substancia. sꝫ ex differentia cum genere suo fit substantia. ergo differentia est substantia ⁊ per consequens male dicitur ꝙ ista proprietas ꝯuenit alijs a substantia. scilꝫ differentie ¶ Ad primũ dicitur. ꝙ licet nõ esse in subiecto sit ꝓprium substantie in cõmuni ⁊ ſm se considerate. non tamen est proprium substantie diuise et multiplicate per sua inferiora. Ad secũdum dicitur ꝙ licet forma substantialis sit in materia tanquam in illo quod recipit ipsam. tamen non aduenit materie post eius esse completum. sed dat sibi esse in actu. ideo non est in ea vt accidens in subiecto. Et ad probationem secũdam dicitur. ꝙ licet accidens supernaturaliter quandoqꝫ sit sine subiecto ſm actum. tamen est semper in subiecto ſm aptitudineꝫ. substãtia vero nõ est in subiecto nec actu nec aptitudine. Ad terciũ dicit᷑. ꝙ licet secũda substantia sit in prima vt principium eius. nõ tamen aduenit sibi post eius esse completũ. ideo non est in prima substantia vt accidens in subiecto Ad quartũ dicitur ꝙ differentia non aduenit generi post eius esse ꝯpletum. sed complet et perficit suũ esse determinando ipsum ad certam speciem. Ad quintum dicitur ꝙ licet differentia substantie sit substãtia ſm rem. quia importat essentiam substantie. non tamen est substantia ſm modum ⁊ rem simul. qꝛ importat illaꝫ sub modo qualitatis. Ad sextum dicitur ꝙ ex non substantijs simpliciter non fit substantia. tamen bene ex non substantijs ſm modum. ex substãtia tamen ſm rem fit substantia sicut est differentia.

Tractatus tercius

Item omnib⁊ secūdis substātijs et differētijs earū con
uenit vniuoce p̄dicari. Hec em̄ oīa p̄dicatur de p̄mis
substātijs noīe ⁊ rōne. quare vniuoce predicanť. Item oīs p̄
ma suba ſcat hoc aliquid. i. indiuiduū vnū numero Sed se
cūda suba videť ſcare hoc aliquid sub appellationis figura
eo ꝙ est in prima substātia ⁊ etiā de essentia eius. nō tn̄ sig
nificat hoc aliquid. sed potius qle q̄d siue cōmune. Hec em̄
illud qđ ſcatur ꝑ secūdaꝫ subam est vnum numero sicut illud
qđ ſcatur per primā substantiam

Postq̄ꝫ autor determinauit de prima ꝓprietate substātie. Hic ꝯsequen
ter determinat de secūda dicens. ꝙ omib⁊ secūdis substātijs ⁊ differentijs
earꝫ ꝯuenit vniuoce p̄dicari de p̄mis. Cuius rō est. q̄ꝛ predicari vniuoce est
p̄dicari vno noīe ⁊ vna rōne. sed omes secūde sube ⁊ dr̄ne earū vno noīe et
vna rōne p̄dicantur de p̄mis substantijs. et includūtur essentialiter in rōne
p̄marū substantiaꝝ. ideo omib⁊ secūdis substantijs ⁊ differētijs earū cōue
nit vniuoce p̄dicari de p̄mis. Et dr̄ notāter de p̄mis substātijs ad drn̄am
accidentiū vniuersaliū. que licꝫ p̄dicenť vniuoce de suis inferiorib⁊. tn̄ de p̄
mis substantijs p̄dicanť denoīatiue ⁊ nō vniuoce. ¶ Sciendū p̄mo ꝙ pre
dicari vniuoce accipiť tripl̄r. Uno mō ꝯmuniter ꝓ omi illo qđ ſm vnū sig
nificatū p̄dicať de multis. ⁊ sic ꝯtinet sub se denoīatiue predicari. ⁊ sic acci
dens p̄dicať de p̄mis substātijs vniuoce. vt album de sorte ⁊ platone. Alio
mō accipiť minus cōiter soluꝫ pro illo qđ p̄dicatur vno noīe ⁊ vna rōne de
multis. siue hoc sit rōne quidditatiua siue descriptiua. ⁊ sic ꝓpriū bene predi
cať vniuoce de p̄mis substātijs. vt dictū est in p̄dicabilib⁊. Tercio sumiť ꝓ
prie vt solū ꝯuenit illi qđ predicať ſm vnū ſcatum qđ inest essentialiter sub
iecto suo. et rō est essentialis subiecti. et hoc mō ꝓprium ⁊ accn̄s nō p̄dicanť
vniuoce de p̄mis substātijs. et hoc solū ꝯuenit secūdis substātijs ⁊ earū dif
ferentijs. et sic capiť in ꝓposito. et sic pꝫ ꝙ si capiať substantia generaliter pro
omni substātia vl̄ ꝯpleta vel incōpleta. tūc hec ꝓprietas est ꝓpria q̄rto mo
do. sed si capiať substātia solū pro substātia ꝯpleta que importat substātiaꝫ
sub mō substātie sic est ꝓpria secūdo modo. q̄ꝛ ꝯuenit omi ⁊ nō soli. ¶ Scie
dū secūdo ꝙ tercia ꝓprietas sube est ꝙ omis p̄ma suba ſcat hoc aliq̄d. Cu
ius rō est. q̄ꝛ hoc aliq̄d est indiuiduū ꝑ se subsistens in spē ꝯpletuꝫ. sed omis
p̄ma suba est indiuiduū ꝯpletum in specie. al's em̄ nō esset p̄ma suba que di
recte poniť sub spē ꝑ se subsistens. q̄ꝛ oīs particularis suba est ꝑ se subsistēs
ergo omis p̄ma substātia ſcat hoc aliquid. Et ad rōem eius qđ est hoc ali
quid tria requirūtur. Primo ꝙ sit indiuiduū. ideo nulluꝫ vniuersale est hoc
aliquid. Secūdo ꝙ sit ꝑ se subsistens. rōne cuius nulla accidentia significāt
hoc aliquid. nec etiā secūde substantie. quia per se non subsistūt sed in p̄mis
Unde subsistere est sub suo ꝓprio esse stare. Tercio requiritur. ꝙ tale indiui

duū sit in specie cōpletū. ⁊ ꝓpter hoc aīa rōnalis a corꝑe sepata nō est hoc aliquid q₂ licet sit indiuiduū ⁊ subsistens per se. non tamē est in specie completum cū sit pars speciei humane. Et sil'r hec tria requirunt ad suppositū qꝺ idem dicit sicut hoc aliqd. ⁊ ṗmū importat cū dicit hoc. Hoc eīn est pronomen demonstratiuū rei singularis ⁊ scꝺm importat ꝑ hoc qꝺ dicit aliqd. Aliquid eīn dicit quidditatē substantie. Sed terciū ꝓuenit sibi sc₃ qꝺ sit ꝑ se subsistens ex cōicatōne illoꝝ duoꝝ. ⁊ per hoc patet ꝙ ṗma substātia habet ꝙ significet hoc a ṗncipio indiuiduatōis eius. quod est materia q̄ de se est hec ⁊ indiuisa. ⁊ qꝺ ſcet aliqd habet a forma speciei quā includit. Sciendū tercio ꝙ licet scꝺa suba non significet hoc aliquid eo ꝙ nō est indiuiduum sed vl'is. tamē videt ſcare hoc aliquid ꝓpter hoc ꝙ inest ṗme substātie essentialiter. ⁊ est eadem cū ipa prima suba realiter. Scꝺo ꝓpter figurā appellatōnis q̄a eadē res qn̄q₃ noiatur noie prime sube. ⁊ qn̄q₃ noie scꝺe substantie. sicut sortes qn̄q₃ vocat sub noie sortis. qn̄q₃ sub noie hois. Et sic ꝑ hoc nomen hō qn̄q₃ vocat hō in cōmuni. ⁊ qn̄q₃ homo in particulari sub eadē formatōne vocis que est figura appellatōis. Sciendū quarto ꝙ oīs scꝺa suba significat quale quid sicut prima substātia hoc aliqd ſcat. Cuius rō est. quia quale quid dicit forma substantialis cōicabilis pluribus. que inq̄ꝫtum forma est dicit qualis ſm modu₃ quia aliquo modo qualificat id cuius est forma. ⁊ inq̄ꝫtum substantialis est dicit quid. Quidditas eīn ꝓprie substātiā importat. Sed oīs secūda substātia importat substantialē formā cōmunicabilem multis. ideo quelibet significat quale quid. Et hoc patet de genere quod importat essentiā qualificabilem per differentias eius et ratione essentie dicit quid. ⁊ rōne huius quod est esse qualificabile dicit quale. similiter differentia dicit essentiā qualificantē. Species vero dicit essentiam qualificatam per differentiā. ⁊ per hoc patet secūda ratio ⁊ tercia ꝓprietas substātie. Contra predicta arguit primo sic. Prima substantia vniuoce predicat de seipsa. quia non predicat equiuoce nec denoiatiue. ergo non est ꝓpriū secūdis substantijs vniuoce predicari de ṗmis substātijs. Secundo sic. Differentia substātie non habet genus ⁊ differentiā. quia differētie non est differentia. ergo non habet rōnem. ⁊ sic non predicat noīe ⁊ rōne de ṗmis substātijs. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nec vniuoce. Tercio sic. Idem nō ſcat se ipm. sed ṗma substantia est hoc aliquid. ergo non significat hoc aliquid.

Quarto sic. hoc album significat hoc aliquid. ⁊ tamē non est ṗma substantia. ergo ſcare hoc aliquid nō est ꝓpriū sube. Antecedēs pat₃ ꝙ significet hoc quia est indiuiduū. ⁊ ſcet aliquid ꝓbatur. quia significat aliquid vel nihil. sed non significat nihil ergo aliquid. Quinto sic. Idem significat per primā substantiā ⁊ secūdam. sed prima substātia significat hoc aliquid ergo ⁊ secūda. ⁊ sic nō solū ſcat quale quid. Ad ṗmū dicit ꝙ licet p̄dicatione impropria prima substātia de seipa p̄dicetur. tamē nō p̄dicatōne propria. quia predicatōne ꝓpria denotatur p̄dicatū inesse subiecto. sed idem totaliter nō est ꝓprie in seipo. Ideo nō p̄dicatur p̄dicatōne ꝓprie dicta de se ipso. Ideo dicit Aresto. ꝙ a prima substantia nulla exit p̄dicatio. Ad secundū dicit ꝙ licet differentia non habeat diffinitōnem quidditatiuā. tamē ipsa est essentialiter in diffinitōne prime sube īclusa. ⁊ hoc sufficit ad predicandū ipam vniuoce. Ad terciū dicit ꝙ licet prima substantia accepta

pro re subiecta intentioni nõ significet hoc aliquid. tamẽ ipa accepta ꝑ intentione concretã rei bene significat hoc aliquid. ⁊ sic consideratᷣ a logico q̄ considerat res que per voces importantᷣ. Ad quartũ dicitur ꝙ si capiatᷣ aliquid transcendenter vt conuertitᷣ cum ente hoc albuȝ ſcat hoc aliquid. Sed si capiatᷣ in ꝓposito non significat hoc aliquid. licet bene significet hoc quale. album em̄ solam qualitatem significat. Ad quintũ dicitᷣ ꝙ licet ꝑma substantia ⁊ secũda dicunt idem ſm essentiam. hoc tamẽ est sub diuersis modis essendi quia secũda substãtia dicit illud sub esse cõmuni. ꝑma vero sub esse particulari. Ideo nõ oportet ꝙ si prima substãtia significet hoc aliquid ꝙ etiam secũda cũ isti modi significandi sumantᷣ a diuersis modis essendi.

Item substantie nihil est contrarium. sed hoc non est proprium substantie. quia non conuenit soli substantie sed etiaȝ quantitati ⁊ quibusdam alijs. Item substantia non suscipit magis neq̧ minus. Non enim dico ꝙ vna substantia non magis substat q̄ȝ alia. sed dico ꝙ vnaqueq̧ substantia ſm essesuum non intenditur neq̧ remittitur vnde album quandoq̧ est magis album quandoq̧ minus album Sortes vero nõ est magis homo vno tempore q̄ȝ alio tempore nec magis homo q̄ȝ plato.

Postq̄ȝ posuit terciã ꝓprietatem substantie Hic ꝯsequenter ponit quartam dicens ꝙ substantie nihil est cõtrariũ. Cuius ratio est. quia contraria sunt forme actiue ⁊ passiue sub eodem genere maxime a se inuicem distantes que ab eodem subiecto mutuo se expellunt actu vel aptitudine. Sed nulla substantia est in subiecto vt dictum est. ergo nulle substantie ad se inuicem contrariantᷣ. Et hec ꝓprietas non est ꝓpria quarto modo ipi substantie. quia cõuenit alijs scȝ quantitati ⁊ multis alijs. Sciendũ primo ꝙ cõtrarietas dupliciter accipitᷣ. Uno modo generaliter vt se extendit ad contrarietatẽ ꝑfectã ⁊ iꝑfectã. ⁊ isto mõ cõtrarietas ꝯtinet priuatiões ⁊ habitꝰ oppositõnem. ⁊ etiã continet sub se repugnantiaȝ duaꝝ differentiaꝝ que e contrario diuidunt aliquod genus que quodãmodo dicuntᷣ contrarie ſm qd̄ dicitᷣ ꝙ in vnoquoq̧ predicamento est, vna prima contrarietas scȝ differentiaꝝ que īmediate diuidunt aliquod genus. Alio modo capitᷣ contrarietas specialiter solũ pro contrarietate perfecta que est repugnantia formarum actiuaꝝ vel passiuaꝝ eiusdem generis. que mutuo se expellunt ab eodem subiecto. Et talis contrarietas solum reperitᷣ inter qualitates de tercia specie qualitatis. Sciendũ secũdo. ꝙ si capiatᷣ substãtia generaliter ꝓ omni illo qd̄ ponitᷣ per se vel reductiue in ꝑdicamento substãtie siue ponatᷣ

vt substantia completa ⁊ perfecta in recta linea predicamentali vt genera et species vel indiuidua. Siue ponatur reductiue tanquam principiū diuisiuum generis ⁊ constitutiuū speciei sicut sunt differentie. siue ponatur vt principium specierum de tali genere. vt materia ⁊ forma que ponūtur in genere substātie siue ponatur vt via ad substantiam. siue ad terminū in genere substantie vt generatio vel corruptio. vel vt negatio vel priuatio aliquorum de tali genere hoc modo in substantia reperitur contrarietas imperfecta quia ibi reperitur repugnantia dictarum que imperfecte cōtrariantur. Et ibi reperitur oppositio forme ⁊ priuatōnis. ⁊ cōtrarietas formarum naturaliū que aliquo modo se expellunt ab eodem subiecto. quia generatio ⁊ corruptio aliquo modo cōtrariantur licet imperfecte. Sed si capiatur substantia specialiter solum pro cōpleta substantia que est substantia secundum essentiā ⁊ modū essendi simul. que est in recta linea predicamentali. sic in substātia nō reperitur nec perfecta nec imperfecta contrarietas. Et quia hoc modo accipitur hic substantia. ideo bene dicitur ꝙ substantie nihil est cōtrariū. eo ꝙ nulla talis substantia est in subiecto. Et per hoc patet intellectus huius proprietatis. Sciendū tercio circa quintam proprietatem substantie que est ꝙ substantia non suscipit magis ⁊ minus ꝙ ratio est. quia suscipe magis ⁊ minus est aliquid intendi ⁊ remitti. secundum suum proprium esse. Et quia esse substantie totum simul acquiritur ⁊ consistit in indiuisibili. ideo substantia non suscipit magis neque minus. Et licet vna substantia quantum ad esse accidentale eius scilicet quantum ad actum substandi. dicatur magis substantia quam alia vt prima quam secunda tamen quantum ad suum proprium esse scilicet esse per se vna non dicitur magis substantia esse quam alia. Ideo non intenditur nec remittitur secundum suū proprium esse nec suscipit magis neque minus Sciendū quarto ꝙ intendi est aliquid in suo esse successiue perfici vt aliquid est album. ⁊ efficitur albius ibi albedo perficitur in suo proprio esse. ⁊ talis augmentatio perfectōnis vocatur intensio. quia ibi illa forma tendit ab esse imperfecto. ad esse completū. sed ecōtra remitti est aliquid imperfici in suo esse. Et illa imperfectio dicitur remissio forme. vel dicitur iterata missio ad suum esse imperfectū retro suum esse perfectum. Pro quo tamen considerandū ꝙ dupliciter aliquid potest suscipere intensionem ⁊ remissionem. Uno modo secundum maiorē vel minorem permixtionē contrarij vt aliquid dicitur albius quod nigro ē impermixtius. Alio modo fit intensio vel remissio secundum maiorem vel minorē radicatōnem forme in subiecto. que radicatio cōsequitur actionem contrariorum que magis vel minus disponit subiectum ad susceptionem talis forme. Et quia substantia non est in subiecto nec habet contrarium. Ideo nullo istorum modorum potest suscipere magis ⁊ minus. siue intensionem ⁊ remissionem capiendo substantiam pro substātia completa. Et hec proprietas est eodem modo propria sicut precedens. Contra predicta arguitur primo sic. Ignis ⁊ aqua contrariantur. tamē sunt substantie ergo substantie est aliquid contrariū. Secūdo sic. Omne quod corrumpitur a suo contrario corrumpitur. ⁊ habet contrariū. sed multe substantie corrumpuntur. ergo substantia habet contrariū. Tercio sic Elementa vt ignis ⁊ aqua sunt substantie ⁊ tamen in mixto intenduntur ⁊ remittuntur ergo substantia suscipit magis ⁊ minus. Quarto sic. Rationale est substantia et tamen suscipit magis et minus. Quinto sic. Ignis

lux ē magis lux q̄ ignis flanma ꝛ ignis flāma magis q̄ ignis carbo. cū ꝗ
ignis sit subā cōpleta seqtur ꝙ subā suscipit magis ꝛ min⁹ Ad pmū dr̄
ꝙ ignis ꝛ aqua fm accn̄s ꝯtrariant̄ scꝫ fm suas qualitates que sūt calidū
frigidū siccum ꝛ humidū. nō tamē cōtrariant̄ fm se ꝛ suas formas subāles
de qua ꝯtrarietate solū est hic ad ꝓpositū Ad scd̄m dr̄. Om̄e qd̄ corrūpit̄
per se ꝛ nō per accn̄s corrūpit̄ a suo ꝯtrario ꝛ hꝫ ꝯtrariū. Modo subā que
corrūpit̄ ab alio corrumpit̄ solum per accidens. sicut ignis per aquam cor
rumpit̄. Vel om̄e quod corrumpit̄ a suo cōtrario per se vel per accidēs cor
rumpit̄. Modo substantia bene habet ꝯtrarium ꝑ accidens licet nō per se.
tō nō oportꝫ ꝙ om̄e quod corrumpit̄ debeat per se habere ꝯtrariū Ad ter
ciū dicit̄ ꝙ licet elementa in mixto fm suas qualitates intendant̄ ꝛ remit-
tant̄ nō tn̄ fm esse essentiale. ideo nō suscipiunt magis ꝛ minus. Ad q̄r-
tum dicit̄ ꝙ rōnale dupliciter considerat̄. Uno modo q̄tum ad formam
quā importat fm se ꝛ sic nō suscipit magis ꝛ minus. Scd̄o modo vt ē pn
cipiū opatōis. ꝛ hoc modo adhuc dupliciter cōsiderat̄. Uno modo ex pte
forme eius. ꝛ sic nō suscipit magis ꝛ minus. Alio modo ex parte materie
que magis ꝛ minus potest esse disposita ad talem opatōnē rōnis. Et sic
ex parte materie rōnale q̄tum ad opatōnes eius suscipit magis ꝛ minus.
sed hoc est fm accn̄tia sua ꝛ sic illa fm suū ꝓpriū esse nō suscipiunt magis ꝛ
min⁹ intensionē ꝛ remissionē. Ad quintū dr̄ ꝙ ignis lux q̄tū ad esse sub
stantiale non est magis vel minus ignis q̄ ignis flamma. sed soluꝫ q̄tū ad
accidentia eius vt sunt raritas ꝛ densitas luciditas ꝛ sic de alijs. Ideo fm
ꝓprium suum esse non suscipit magis ꝛ minus.

Item ꝓprie ꝓprium est substantie cum sit vna ꝛ eadēꝫ nu
mero fm sui mutationem esse susceptibilem contrariorū. vt
idem homo aliquando est albus. aliquando est niger. aliquā
do est calidus aliquando est frigidus. aliquando prauus ali
quando studiosus. Neqꝫ est instantia de oratione. quia licet
hec eadem oratio sortes sedet aliquando est vera aliquan-
do falsa. tamen hoc non est fm sui mutatōnem sed rei. vt qꝛ
sortes currit vel sedet. Et ideo nota ꝙ verum ꝛ falsum sunt
in rebus. vt in subiecto. ꝛ sunt in oratiōe vt in signo. Unde
equiuocatur modus essendi in. cum dicit̄ verum ꝛ falsum es
se in rebus ꝛ in oratōe. Similiter equiuocat̄ susceptibile cū
dicit̄ res est susceptibilis veri et falsi. ꝛ oratio est susceptibi-
lis veri et falsi. Sicut enim equiuocatur susceptibile cum

dicitur vrina homis vel animalis est susceptibilis sanitatis
et animal est susceptibile sanitatis. Hec enim suscipit sanita
tem quia significat eam illud vero quia est subiectum eius.
Et ita hec ꝓprietas nõ cõuenit orationi sed soli substãtie

Postq̃ autor posuit quintã ꝓprietatẽ sube. Hic ꝯñter posuit sextam ⁊
vltimã dicens. ꝗ maxime ꝓpriũ est substãtie cuz sit vna ⁊ eadem numero
ꝭm sui mutatõnem susceptibilem esse ꝯtrarioꝝ. Cui⁹ rõe est quia oĩa cõtra
ria sunt forme accñtales cũ substãtia nõ habeat ꝯtrariũ vt dictũ ẽ. Sed il/
la accñtia sunt in suba vt in subiecto ⁊ etiã ꝯtraria sunt circa idem in nume
ro a quo mutuo se expellunt vt patet ꝑ definitõem eoꝝ. ergo suba manẽs
eadem numero est susceptiua ꝯtrarioꝝ sicut idẽ homo est q̃nq̃ niger q̃nq̃
albus aliq̃ñ calidus aliq̃ñ frigidus ⁊ sic de alijs cõtrarijs Sciendũ pri/
mo est ꝗ cõtraria nõ pñt recipi in eodẽ subiecto in numero sine aliqua mu
tatõne sube. Ideo suba non pt sine aliqua mutatõne recipe ꝯtraria. Talis
aũt mutatio non est ipoꝝ ꝯtrarioꝝ tanq̃ subiecti qȝ mutaꝛ cũ illa ꝯtraria
sint termini mutatõis. Jdeo illa mutatio est sube tanq̃ subiecti que quidẽ
suba manet eadem ⁊ vna sub vtroq̃ ꝯtrarioꝝ. Jdeo in ista ꝓprietate bene
diciꝛ suba ꝭm sui mutatõnem est susceptiua cõtrarioꝝ ⁊ licet substãtia ꝭm
suũ esse substantiale nõ muteꝛ sed maneat sub vtroq̃ ꝯtrarioꝝ. tñ mutatõ
sibi cõuenit ꝭm esse accñtale suũ ꝗ capit ab ipsis cõtrarijs. Sciendũ se/
cundo ꝗ hec ꝓprietas sube cõuenit oĩbus substãtijs tam p̃mis q̃ secũdis
licet diuersimode q̃a p̃ma suba est per se p̃mo susceptiua ꝯtrarioꝝ. ⁊ secun/
de substãtie suscipiũt ꝯtraria ex ꝯsequẽti per hoc qȝ hñt esse in p̃mis ꝑ hoc
eñ ꝗ sortes est alb⁹ ⁊ niger. Jdeo ex ꝯñti homo fit alb⁹ vel niger. Et simili
ter corpus vel suba. Et sic ista ꝓprietas cõuenit soli ⁊ omni substãtie. quia
nulla q̃titas. manens eadẽ numero est susceptibilis cõtrarioꝝ sicut eadem
linea in numero nõ est recta ⁊ curua. Similiter nec aliqua eadẽ qualitas su
scipit ꝯtraria nec eadem actio in numero põt esse bona ⁊ mala ⁊ sic de alijs
accñtib⁹. Et sic ista ꝓprietas cõuenit omni substãtie ⁊ soli ⁊ semꝑ ꝭm aptitu
dinem ⁊ sic ẽ sibi ꝓpria quarto mõ. Sciendũ tercio est ꝗ licet eadem ora
tio q̃nq̃ sit vera q̃nq̃ falsa. Et ꝑ hoc videaꝛ manẽs vna numero esse susce/
ptiua cõtrarioꝝ tñ sibi nõ cõuenit hec ꝓprietas ꝓpter duas rõnes. Prima
est q̃a ipa eadem numero nõ suscipit cõtraria ꝭm sui mutatõnem sed ꝭm
mutatõnem rei significate. Vñ veritas oratõnis ẽ adequatio eius ad rẽ
significatã. Et falsitas est inadequatio eius ad rem significatã. Sed talis
adequatio vel inadequatio mutaꝛ per mutatõnem rei significate ⁊ nõ per
mutatõnem orõnis sicut hec oratio sortes currit est vera sorte currẽte illo
vero sedente est falsa ꝓpter mutatõnem rei significate. Secũda rõ est quia
oratio nõ est susceptiua veri ⁊ falsi ꝑ modum subiecti sed tm̃ ꝑ modũ signi
Et in ista ꝓprietate intelligiꝛ ꝗ substãtia sit susceptibilis ꝯtrarioꝝ tanq̃ sub
iectũ ipoꝝ. ideo oratio nõ est susceptibilis ꝯtrarioꝝ vt hic accipiꝛ susceptibi
le ꝯtrarioꝝ Sciendũ quarto ꝗ verũ ⁊ falsum sunt in orõne vt in signo
ꝭm qȝ oratio ẽ signũ adequatuz vel inadequatũ ꝯpositõnis extremoꝝ que

compositio est ex parte rei intellecte. Et sunt in rebus vt in subiecto. Cuius causa est quia veritas est rei entitas et est passio entis. sed passiones entis sūt extra aīam in rebus vt in subiecto. Cuius etiam signū est si nullū intelligat significatū huius oratōnis sortes sedet. et non intelligens pfert eā. Illa ppositio erit vera sorte sedente. Et etiā veritas nō est in orōne vt in subiecto. ergo relinquitur ꝙ sit in rebus vt in subiecto. et per hoc patz quomodo verum et falsum sunt in rebus. et in oratōne. Ideo equiuocatur modus essendi in cum dicitur ꝙ verum et falsum sunt in rebus et in ppositōne cū dicitur vtraqꝫ illorum esse susceptiua ꝯtrariorum. vt cum dicitur ꝙ res est susceptibilis veri et falsi. Et etiam oratio quia oratio ē solū susceptibilis tanqꝫ signū et res vt subiectū. Et p hoc patet intellectus huius pprietatis. Cōtra pdicta arguitur pmo sic. Deus est suba cū sit ens per se et tamē nō est susceptibilis cōtrariorum cum in eo nō sit cōtrariū nec accidens aliquod. ergo nō oīs substantia est susceptiua cōtrariorum. Scdo sic. Angeli sunt sube et tamē non sunt susceptiui ꝯtrariorū cū sint forme simplices. Silr neqꝫ celū. g̃ ista pprietas nō cōuenit oibus substantijs. Tercio sic eadē superficies suscipit album et nigrū que sunt cōtraria. g̃ non solum suba est susceptibilis cōtrariorum

Quarto sic duo cōtradictoria nō pnt verificari de eodem sine sui mutatione. sed verum et falsum se habent vt contradictoria respectu ppositionis igitur eadem oratio non pōt esse vera neqꝫ falsa sine sui mutatōne. Quīto sic. Illud ꝙ semper fcat idem non fcat qnꝫ verum et quādoqꝫ falsum sed vna oratio semper idem significat vt hec oratio sortes videt semper significat sortem videre siue videat siue non. ergo eadem oratio non fit quādoqꝫ vera et quandoqꝫ falsa per mutatōnem rei. Ad primū dicitur ꝙ licet deus sit substantia capiendo substātiam pro ente per se stante tamē si capiatur substātia specialiter pro omni ente per se vniuersali vel particulari vt capitur in pposito sic deus non est substantia. Ad scdm dicitur ꝙ licet angeli non suscipiunt contraria materialia siue naturalia que sunt qualitates actiue et passiue tamen bene suscipiunt cōtraria in genere moris quia natura eorum est mutabilis de bono in malū fm eorum primā institutōnem. Et etiam susceptibiles sunt scientie et ignorantie. Et etiam celum suscipit contraria de genere situs et de genere vbi vt sursum deorsum. ante et retro. Etiam suscipit aliquas q̄litates cōtrarias vt rarum et densum. Ad terciū dicitur licet eadem superficies suscipiat contraria tanqꝫ subiectum quo non tamē tanqꝫ subiectum quod dans eis existentiā qd facit substātia. Ad quartū dicitur ꝙ si capiatur generaliter mutatio pro quacunqꝫ mutatōne siue variatōne in aliqua forma absoluta vel respectiua cōtradictoria possunt verificari de eodem sine sui mutatōne. Sed si capiatur mutatio solū pro variatōe in aliqua forma absoluta sic cōtradictoria non bene verificantur de eodem sine sui mutatōne Modo verum et falsum sunt forme respectiue et non absolute. Ideo bene verificantur de ppositōne permutatōnem rei sine mutatōne oratōnis Ad quintū dicitur ꝙ licet eadem oratio semper significet idem significatū non tamē semper significat ipm ad equate. Ideo non semper est vera etc.

Quantitatis. aliud continuum. aliud discretum. Quan

**titas continua est cuius partes copulantur ad eundem termi-
nũ cõmunem. vt partes linee copulant᷑ ad punctum℥**

Postq̄ autor superius determinauit de substantia que est primũ predi-
camentũ. Hic cõsequenter determinat de predicamentis accidentiũ. Et p̃
mo de quantitate. Cuius ratio quia predicamenta accidentiũ ordinantur
inter se ꝭm q̢ propinquius se habent ad substantiam. Sed inter omnia p̄
dicamenta accidentiũ quantitas inest imediatius substantie materiali. et
cetera predicamenta accidentiũ insunt substantie mediante quantitate. eo
q̢ alia accidentia mediante quantitate in substantia materiali acquiruntur
per motũ vel primo; vel ex cõsequenti. Sed substantia materialis nõ subij-
citur motui nisi per quantitatē. Ideo alia accidentia mediante quantita-
te acquirunt᷑ in subiecto. Ideo quantitas conuenienter preponit᷑ alijs acci-
dentibus. Sciendum primo est q̢ licet quantitas dicatur vniuoce de
omnibus quantitatibus quia predicatur de ipsis ꝭm vnũ nomen ⁊ vnam
rõnem que est q̢ quantitas est ens mensuratiuũ substantie. Tamen quia
quantitas non habet diffinitõnem quidditatiuã ⁊ a priori. ideo non diffi-
nitur quidditatiue. Et etiam diffinitio non posset notificare quantitatem
discrete q̄tum ad diuersos modos quibus mensurat substantiam. Sed
isti modi sufficienter notificantur per diuisionem. Ideo quantitas cõueni-
enter diuidit᷑ anteq̄ diffiniat᷑. Unde si diffiniret᷑ talis diffinitio parum noti-
ficaret ipam. Ideo ipa magis notificatur a posteriori per diuisionem. sicut
alia genera generalissima que quandoq̄ magis notificantur ⁊ facilius per
diuisionem q̄ per diffinitõnem. Et magis distincte cognoscitur q̄tum ad
suas species. Sciendum secũdo q̢ quantitas in textu sic diuidit᷑. quan-
titatis. aliud continuũ. aliud discretũ. Cuius diuisionis ratio est. quia om-
nis quantitas est mensura substantie vel ergo mensurat ipm ꝭm q̢ habet
partes sepatas ab inuicem. ⁊ sic est discreta quantitas. vel ꝭm q̢ habet par-
tes continuas ad inuicem non sepatas. ⁊ sic est quantitas continua. Unde
in quantitaee discreta. partes sunt ab inuicem distincte. Et in quãtitate cõ-
tinua partes copulant᷑ ad vnũ terminũ cõmunẽ qui est finis vnius partis
et principium alterius. Unde in hac diuisione dicitur quantitatis in singu-
lari numero. ⁊ non plurali. Ad ostendendũ vnitatem generis predicamẽ-
talis. Et ponit᷑ aliud ⁊ non alia ad ostendendũ q̢ illa diuisio non est diuisio
generis in species specialissimas sed in genera subalterna. Unde sensus di-
uisionis est. Generũ quantitatis aliud continuũ aliud discretum. Et ma-
gis ponitur aliud q̄ alterum ad ostendendũ diuersitatem essentialem quã-
titatis continue ⁊ discrete. Sciendum tercio q̢ iste due species quantita-
tis scꝫ continuum ⁊ discretum possunt dupliciter considerari. Uno modo
cõpando eas ad quantitatem in cõmuni. Et hoc modo vna non est prior
altera imo quantitas eque primo ⁊ vniuoce predicatur de ipis. Alio mo-
do compando eas inter se ⁊ hoc ꝭm dupliciter quia possunt considerari or-
dinem cognitionis et quo ad nos. ⁊ sic quantitas continua precedit
quantitatem discretam. quia per diuisionem continui causat᷑ quodãmõ

numerus ⁊ cognoscit̄ a nobis. Alio mō cōparantur ſm ordinē nature ⁊ sim/
plicitatis. Et hoc modo discreta ꝑcedit continuā q₂ vnitas que est princi/
pium quantitatis discrete simplicior est puncto qui est principiū quātitatis
cōtinue. Eo ꝙ vnitas non habet positōnem in cōtinuo sicut habet punct⁹
Et per hoc patet ordo istaꝝ specieꝝ inter se ⁊ ad suū genus Sciendum
quarto ꝙ in diuisione quātitatis ponit̄ cōtinuū ante discretū ⁊ determinā/
do de ipis preponit discretū cōtinuo ⁊ hoc facit ad oñdendū duplicē ordi/
nem illaꝝ specieꝝ inter se. Per hoc eñ ꝙ ī diuisiōe continuū ꝑponit̄ discreto
oñdit̄ ordo istaꝝ specieꝝ ſm ordinē cognitōnis nostre ⁊ quo ad nos sed de/
terminando de ipis discretū preponit̄ conitnuo ꝑ qḋ oñditur ꝙ ordine na/
ture discretū precedit ꝯtinuū. ⁊ sic patet ordo quātitatis inter alia ꝑdica/
menta ⁊ quare prius diuidit̄ q̄ꝫ diffiniat̄. Patet etiā declaratio diuisionis ⁊
ordinatio suaꝝ specieꝝ inter se ⁊ ad suū genus. Contra predicta arguit̄
ꝑmo sic. Omne ꝑdicamentū accñtis h₃ vnū modū denominādi ꝑmā sub
stantiā cū ꝑdicamēta distinguant̄ ſm diuersos modos ꝑdicandi de prima
suba. Vñ illa que nō hñt modū eundem ꝑdicandi de ꝑma suba semꝑ sunt
in diuersis ꝑdicamentis. Sed quantitas h₃ vnū modū ꝑdicandi de ꝑma
suba q̄a quātitas cōtinua denomiat eam quantā ⁊ discreta denomiat ea₃
quotam. ergo quātitas nō est vnū ꝑdicamentū Scḋo sic. omne gen⁹ di/
citur equaliter de suis specieb⁹. sed quātitas nō dicit̄ equaliter de suis spe/
ciebus. g̊ nō est vnū genus. Tercio sic. In omni genere est vnū minimū
qḋ est metrū mensura oīm illoꝝ que sunt in tali genere sed in quātitate sūt
duo minima sc₃ vnitas punctus. g̊ quantitas nō est vnū genus Quar/
to sic. Omne vniuocū debet prius diffiniri q̄ꝫ diuidi sed quātitas est quod/
dam vniuocū. g̊ prius debet diffiniri q̄ꝫ diuidi. Quinto sic. Omne cōti/
nuū est discretū cū om̄e cōtinuū sit vnū in se ⁊ diuisum ab alijs. g̊ cōtinuū ⁊
discretū coincidunt ⁊ sic nō sunt membra diuisionis Ad primū dr̄ ꝙ l₃
ſm vsum nō habeam⁹ vnū modū denominandi ꝑmā subam ꝑ q̄ꝫtitatem
tamē ſm rem q̄ꝫtitas h₃ vnū modū cōmunē denominādi ipam q₂ oīs q̄ꝫti
tas dat sube esse q̄ꝫtum ⁊ sic denominat subam quantā licet illud denoīa
tiuū quantū quo ad nos sit appropriatū quātitati cōtinue eo ꝙ habemus
aliud denoīatiuū ꝓpriū quātitatis discretū sc₃ quotū. Et sic oīs q̄ꝫtitas de
nominat substantiā mensurabilem vel mensuratā. Ad scḋm dr̄ ꝙ lic₃ cō
parando illas spēs inter se discreta sit vno mō prior cōtinua tamē respectū
ad suū genus equaliter se hñt ⁊ sic q̄ꝫtitas dr̄ vniuoce de ipis. Ad terciū
dicit̄ ꝙ licet vnitas ⁊ punctū sint minima respectu aliquaꝝ specieꝝ quātita/
tis, tamē nullū eoꝝ est simpliciter minimū respectu totius generis quātita
tis. q₂ nullū istoꝝ est cōmune ꝑncipiū oīm specieꝝ eius. sed essentia q̄ꝫtitatis
in cōmuni est minimū in illo ꝑdicamento Ad quartū dicit̄ ꝙ om̄e vniuo
cū qḋ potest melius notificari ꝑ diffinitōnem q̄ꝫ per diuisionem prius debet
diffiniri q̄ꝫ diuidi. tamen qñ facilius ⁊ magis distincte notificat̄ ꝑ diuisione₃
q̄ꝫ per diffinitōnem. prius diuidit̄ q̄ꝫ diffinit̄ ⁊ sic est de quantitate. Ad
quintū dicit̄ ꝙ licet continuū ⁊ discretū materialiter in vno coincidant ⁊ ſ₃
diuersas rōnes. non tamen coincidunt formaliter ſm vnā rōnem. Unde
aliqḋ subiectū inq̄ꝫtum partes eius copulant̄ per vnū terminū cōmunē dr̄
continuū sed inq̄ꝫtum ē distinctū ⁊ sepatum ab alijs indiuiduis dr̄ discretū

et sic habz mẽsurari quantitate discreta sed respectu termini cõmunis ad quem partes copulantur dicitur ꝯtinuum.

Est aũt discreta quantitas vt numerus et oratio. vñ due sunt species eius. nõ em̃ est in numero aliquis terminus cõmunis ad quem partes numeri copulantur. vt in decẽ quinqꝫ et quinqꝫ aut tria ꝛ septem ad nullum terminum copulantur sed semꝑ discreta sunt. Est aũt numer⁹ multitudo ex vnitatib⁹ aggregata silr̃ in oratõne syllabe nõ copulant̃ ad aliquem terminũ. sed vnaqueqꝫ est separata ab alia.

Postqꝫ autor posuit diuisionẽ quãtitatis hic ꝯñr determinat de mẽbris ei⁹ scꝫ de quãtitate ꝯtinua ꝛ discreta Et qꝛ ordine nature quãtitas discreta ꝑor ẽ ꝯtinua cũ sit simplicior. iõ pri⁹ determinat de ipa qꝫ ꝯtinua qꝛ tñ ꝯtinua ẽ nobis notior qꝫ discreta. Ideo notificat discretã ꝑ abnegationẽ ei⁹ qð ꝯuenit ꝯtinue scꝫ ꝑ hoc qð ẽ habere ꝑtes q̃ ꝑ vnũ terminuz cõem copulant̃ ad inuicẽ. Vñ sic diffinit̃. quãtitas discreta est illa cuius ꝑtes nõ copulant̃ ad aliquẽ terminũ cõem sꝫ remanẽt ab inuicẽ discrete ꝛ seꝑate. Et diuidit̃ in duas spẽs scꝫ in numeꝝ ꝛ orõem. Cui⁹ rõ ẽ. qꝛ oĩs quãtitas discreta vl' hꝫ ꝑtes ꝑmanẽtes vel successiuas. Si ꝑmũ sic ẽ numerus. si scðm sic ẽ orõ. Sicut aũt numer⁹ causat̃ ex diuisione ꝯtinui ꝑmanẽtis sic oratio causat̃ ex diuisione ꝯtinui successiui scꝫ tꝑis mẽsurantis ꝓlatõem vocis ¶ Sciendũ est primo. ꝙ numer⁹ ẽ multitudo ex vnitatibus aggregata. Et ponit̃ multitudo loco generis. Et dr̃ ex vnitatibus aggregata scꝫ ex vnitatib⁹ de genere quãtitatꝭ ad denotandũ ꝙ numer⁹ ẽ multitudo formalis q̃ ex talib⁹ vnitatib⁹ ꝯsurgit ad differẽtiã multitudinis materialis sicut est multitudo subiectoꝝ habentiũ tales vnitates et est talis numerus quãtitas discreta. Et ꝙ sit quãtitas ꝑtꝫ. qꝛ omnis mensura substãtie est quãtitas sed ꝑ numeꝝ mensuramus substantiã. sicut ꝑ numeꝝ denariũ mẽsuramus decem canes vel hoĩes. ergo numer⁹ est quãtitas ꝛ ꝙ sit discreta ꝑtꝫ. qꝛ ꝑtes eius nõ copulantur ad aliquem terminũ cõmunem qui sit finis vnius ꝑtis ꝛ principium alterius. Sed omnes vnitates in numero remanent diuise ꝛ discrete inter se. Cum quelibet possit indifferenter seꝑari ab alia. ¶ Sciendũ scðo. ꝙ causa formalis numeri est vnio suarum vnitatum sub forma discretõnis que ꝓuenit ab vltima vnitate numeri que dat sibi nomen ꝛ ratõnem. vt denarius capit formam ꝛ speciem numeri denarij a decima vnitate ꝛ licet sic vniãtur ille vnitates sub forma discreti tamen nõ vniuntur per copulatõnem ad aliquem terminuz cõmunem. Sed causa materialis in qua numeri sunt res numerate in quibus est numerus vt in subiecto. vt denarius est subiectiue in decem canibus vel lapidibus. Causa aũt finalis eius est certificatio vel mensuratio substantie accepte ꝺm suas ꝑtes seꝑatas ꝛ discretas. Et eius cã efficiẽs ẽ causa efficiẽs substantie quãtũ ad suũ formale ꝛ

quantum ad actū numerādi est aīa numerās. Et capit̃ hic numer⁹ non
ꝓ numero numerato q̄ est res numerate sicut canes ⁊ lapides. Nec ꝓ nu
mero numerāte effectiue q̄ dr̄ aīa numerās sȝ ꝓ numero numerāte forma
liter q̄ ē quātitas formal'r exn̄s in reb⁹ numerat̄ꝫ. ¶ Sciendum tertio ꝙ
orō capit̃ tripl'r. Uno mō ꝓ voce ꝓlata ⁊ sic est de tertia spē qualitatis
Alio mō capit̃ ꝓ voce cōplexa vt ꝑcatiua est cōplexi ⁊ sic est ens ratōnis
quantū ad suū esse formale qd̄ est ordinatio ⁊ habitudo ad ꝑcanduȝ ⁊ sic
nō ponit̃ in aliquo p̄dicamēto Tertio sumit̃ ꝓ mēsura sonoꝝ litteraꝝ ⁊ syl
labaꝝ existentiū in voce ꝓlata ꝑm quā mensuraȝ vna syllaba formal'r dr̄
breuis ⁊ alia longa. Et dictio mensurat̃ ꝑ ꝓlatōnes suaꝝ syllabaꝝ ⁊ syl
labe ꝑ sonū litteraꝝ. Et isto modo capit̃ hic oratio ꝓ ista mensura sonoꝝ
vocis prolate. ¶ Sciendū quarto ꝙ talis mensura vocis prolate ē quan
titas discreta. Et ꝙ sit quātitas patȝ. qꝛ omne accidens mensuratiuum
sui subiecti est quātitas sed oratio est mensuratiua sui subiecti quod ē vox
prolata. ergo est quantitas ⁊ ꝙ sit discreta patȝ. quia partes eius non co
pulantur ad aliquem terminum cōmunem qui sit principium vnius par
tis ⁊ finis alterius Unde in voce prolata vna syllaba nō est principiū vni
us ⁊ finis alterius. sed omnes syllabe sunt discrete ⁊ distincte ab inuicem
et licȝ sint distincte tamē capiunt formam vnius discreti per aggregatio
nem ⁊ ꝑ ordinem eaꝝ inter se ⁊ sic aliquo modo vniunt̃ ⁊ differt oratio a
numero qꝛ licȝ vtrūqꝫ incipiat ab vno indiuisibili tamē in numero illud in
diuisibile qd̄ est p̄ncipiū scȝ ipa vnitas resumit̃ pluries cū ꝯsequentib⁹ ad
certificandum ipm̄ subiectū vel numeꝝ. sed in oratōne illud primum in
diuisibile nō resumitur cum sequentibus qꝛ sunt ꝑtes nō ꝑmanētes ⁊ per
hec satis patent species quātitatis discrete. ¶ Contra p̄dicta arguit̃ pri
mo sic. Multitudo nō est quātitas sȝ relatio cū multū sit de genere rela
tionis sicut est paucū sȝ numer⁹ ē multitudo. g̃ nō est q̄ꝫtitas Scd̄o sic
Oīs spēs hȝ aliqd̄ vnū īdiuiduū in nūero sȝ nūer⁹ nō hȝ aliqd̄ indiuiduū
vnū in nūero. Cū null⁹ ꝑticularis numer⁹ hȝ vnū subiectū in nūero sȝ in
diuersis est sicut decē vnitates ex q̄bus est denari⁹ numerus sicut in decē
canibus. ergo numerus non est species quantitatis discrete Tertio sic
Omne compositum ex indiuisibilibus est indiuisibile. sed numerus si est
ex indiuisibilibus. ergo nō est multitudo aggregata ex vnitatibus. quia
vnitates sunt indiuisibiles. Quarto sic. Omnis quantitas est mensu
ra substantie. sed oratio nō est mensura substantie sed est mensura vocis.
ergo oratio nō est quantitas Quinto sic Uox prolata est continua qꝛ
passiones vocis sunt cōtinuitas. melodia. ⁊ dearticulatio sonorum q̄ mē
sura vocis est continua ⁊ per ꝯsequens nō est quantitas discreta ⁊c̄.
☞ Ad p̄mum dicit̃ ꝙ si capiatur multitudo vel multum relatiue. vt
opponitur pauco sic est in genere relatōnis. sed si capiatur absolute vt op
ponitur vni sicut multitudo opponitur vnitati sic multitudo est in genere
quantitatis. Ad scd̄m dicit̃ ꝙ licet numerus nō habȝ vnum subiectū
simpliciter. tamen habet subiectum vnum vnitate aggregationis. Et
hoc sufficit ad vnitatem indiuiduatōnis alicuius numeri. quia sicut non
est vnus nisi vnitate aggregatōis ita etiam sufficit ad vnitatē indiuidua
lem alicuius numeri ꝙ habeat vnum subiectum vnitate aggregatōnis ⁊

realiter est multitudo: Ad tertium dicitur ꝙ licet cōpositum ex indiuisibilibus sub forma continuatōnis sit indiuisibile. tamen compositum ex indiuisibilibus sub forma discretōnis ꝛ aggregatōnis solum indiuisibile nō debet esse. Ideo licȝ numerus sit diuisibilis tamē bene hoc modo pōt cōponi ex vnitatibꝫ indiuisibilibꝫ q̄ remanēt ad inuicem distincte. Ad quartū dicitur ꝙ licȝ orō nō mēsurat verā substātiā ꝑ se ꝑmo. tñ mensurat aliq̄d qđ hȝ modū substantie respectu ipius scȝ ipam vocem ꝓlatam q̄ ē subiectum eius Ad quintum dr. ꝙ licȝ ī voce sit cōtinuitas ꝛ melodia quantū ad eius sonū tñ ibi est discōtinuitas quātū ad figuratōem ꝛ formatōeȝ sonoꝝ litteraꝝ ꝛ syllabaꝝ ꝛ mēsura huiꝰ ꝓlatōnis dicit formal'r oratio. Ideo ꝛ discreta quantitas.

Quantitatis cōtinue. alia linea. alia superficies. alia corpus. alia tempus. alia locus. Unde quinqȝ sunt species eius. ꝙ autem linea sit quantitas continua patet. qꝛ partes eius copulantur ad aliquem terminum communem puta ad punctum. et partes superficiei ad lineam. et partes corporis ad superficiem.

Postq̄ȝ autor determinauit de q̄ȝtitate discreta Hic ꝯñr determinat quātitate ꝯtinua. que est cuius ꝑtes copulātur ad aliquem terminuȝ cōmunem. Ipam ꝑmo sic diuidens per q̇nqȝ species que sunt linea. supficies. corpus. locus. ꝛ tempus. Quarū sic habetur sufficiētia. Omnis quātitas ꝯtinua mensurat substātiam ꝭm aliquam extēsioneȝ. vel ergo ꝭm extēsionem duratōnis ꝛ sic ē tempus. vel ꝭm extēsionē magnitudinis ꝛ hoc est dupl'r. vel mensurat extrinsece. ꝛ sic ē locus. vel intrinsece ꝛ hoc ē dupl'r vel ꝭm vnam dimēsionem ꝛ sic est linea. vel ꝭm plures dimensiones ꝛ hoc est dupliciter. vel ꝭm duas ꝛ sic est supficies que mensurat ꝭm longitudinem ꝛ latitudinem. vel ꝭm tres ꝛ sic est corpus quod mēsurat ꝭm tres dimensiones scȝ longitudinem latitudinem ꝛ profunditatem. Et quia ille tres species scȝ linea supficies corpus mēsurant intrinsece alie vero extrinsece. Ieo de ipis prius dicendū est q̄ȝ de alijs. ¶ Sciendum est ꝑmo. ꝙ linea est lōgitudo sine latitudine ꝛ profunditate cuius extrema sunt duo puncta. Cuius ratio est. quia linea intelligitur causari ex fluxu puncti in longum. Ideo linea a fluxu puncti habet longitudinem sed punctus non debet intelligi fluere nec in latum nec in profundum. Ideo linea est sine latitudine ꝛ profunditate quod debet intelligi sine latitudine ꝛ profunditate ipsius linee ꝛ nō superficiei vel corporis. quia nō potest esse linea quin sit in corpore. Ideo nō potest esse sine latitudine ꝛ profunditate corporuȝ quia fluxus puncti semper a puncto incipitur ꝛ terminatur in punctum. Ideo extremitates linee sunt duo puncta. ꝛ per hoc patȝ ꝙ in linea punctus est materiale eius habet enim modum materie in hoc ꝙ substat suo fluxui. Et fluxus eius est forma substantialis linee quia ipam formal'r constituit per hoc patȝ etiam ratio ꝙ linea est diuisibilis solum ꝭm longi-

tudinem qꝛ ipa nõ habꝫ diuiſibilitatẽ a pũcto. cũ ſit indiuiſibilis. ⁊ flux⁹
eius puncti ſolũ vnã dimenſionẽ cauſat ſcꝫ longitudinẽ. ¶ Sciendũ ſe-
cũdo ꝙ ſupficies eſt longitudo cũ latitudine ſine ꝓfunditate cuius extre
mitates ſunt due linee. Cui⁹ rõ ẽ. qꝛ ſupficies imaginarie cauſat̃ ex fluxu
linee in latũ. Et ideo ſupficies habet longitudinẽ a linea ⁊ a fluxu linee in
latum habet latitudinẽ. Et qꝛ linea nõ poteſt intelligi fluere in ꝓfundum
Ideo ſupficies eſt ſine ꝓfunditate ⁊ qꝛ fluxus incipit a linea ⁊ in lineã ter
minatur. Ideo ſupficies que a tali fluxu cauſat̃ habꝫ extremitates q̃ ſunt
due linee. ¶ Sciendũ tertio ꝙ corpus eſt longitudo cũ latitudine ⁊ ꝓfun
ditate cuius extrema ſunt due ſupficies. Cuius rõ eſt. qꝛ corpus imagi
narie cauſat̃ ex fluxu ſupficiei in profundũ. Et ideo a ſupficie hꝫ longitu-
dinem ⁊ latitudinẽ ⁊ a fluxu ſupficiei hꝫ ꝓfunditatẽ. Et qꝛ ille flux⁹ ab
vna ſupficie incipit ⁊ ad aliã terminat̃ Ideo extremitates corpis ſunt due
ſupficies ⁊ ꝑ hoc ptꝫ ꝙ ſupficies habꝫ duas dimenſiones. ⁊ corpus tres.
ſcꝫ longitudinẽ latitudinẽ ⁊ ꝓfunditatẽ Et qꝛ in toto ſunt niſi tres dimẽ
ſiones ſcꝫ longitudo latitudo ⁊ ꝓfunditas. Ideo corpus hꝫ oẽm dimen-
ſionem ⁊ eſt vndiqꝫ diuiſibile. ¶ Sciendũ quarto ꝙ ſicut in linea pũctus
eſt ṗncipium materiale linee ⁊ fluxus puncti eſt ṗncipium formale. ⁊ ſic
etiã in ſupficie linea ſe habet vt ṗncipium materiale ⁊ fluxus linee vt ṗn
cipium formale ſic etiaꝫ in corpe ſupficies ſe hꝫ vt materiale ṗncipiũ. flu-
xus vero ſupficiei ſe hꝫ vt ṗncipium formale. Et de qualibet haꝝ ſpecie-
rum ꝓbat̃. Primo ꝙ ſit quãtitas qꝛ q̃libet quãtitas eſt menſura ſubſtã-
tie. Et ꝙ ſit ꝯtinua ꝓbat̃. qꝛ quãtitas ꝯtinua eſt cuius ꝑtes copulãtur
ad aliquẽ terminũ cõem q̇ eſt ṗncipium vnius ꝑtis ⁊ finis alteri⁹ ſed cu
iuſlibet iſtarũ ſpecieꝝ ꝑtes copulant̃ ad vnũ terminuꝫ cõem ſicut ꝑtes li-
nee copulant̃ ad punctũ q̇ eſt ṗncipium vnius ꝑtis linee ⁊ finis alterius
qꝛ vbicũqꝫ cadit diuiſio linee cadit ſupra punctũ Partes ſupficiei copu
lant̃ ad lineam. qꝛ vbicũqꝫ diuidat̃ ſupficies erit ꝑ lineã q̃ terminãt am-
bas ꝑtes eius ⁊ ꝑtes corpis terminant̃ ad ſupficiẽ corpis. qꝛ corpus ꝑ ſu
pficiem habet diuidi. Et hic capit̃ terminus cõis vt eſt cõis in terminã
do ⁊ nõ in p̄dicando. ⁊ ſic ptꝫ declaratio iſtaꝝ ſpecieꝝ. ¶ Cõtra p̄dicta
arguitur ṗmo ſic. Una ſpẽs oppoſita alteri nõ eſt de ꝯſtitutõne alterius
nec intelligit̃ nec includit̃ in alia. ſed linea in ſupficie includit̃ ⁊ in corpore.
ergo nõ eſt diſtincta ab ipis Scđo ſic. Perfectũ ⁊ impfectũ nõ variãt
ſpẽm. ſꝫ linea ⁊ ſupficies ſe habent ad corpus ſicut pfectũ ⁊ impfectũ. er-
go nõ diſtinguunt̃ ſpẽ a corpore. ⁊ ſic nõ ſunt quinqꝫ ſpẽs quãtitatis ꝯti
nue. Tertio ſic. Corpus eſt ſpẽs ſubſtãtie. ergo nõ eſt quãtitatis ſpẽs
Quarto ſic. Illud qđ copulat ꝑtes linee ad inuicẽ ſe hꝫ ꝑ modũ for-
me reſpectu linee. qꝛ copulare ⁊ terminare ſunt actus ipius forme. ſꝫ pun
ctus nõ eſt ṗncipiũ formale ipſius linee ſꝫ materiale. Ideo ꝑtes linee non
copulant̃ ad punctũ Quinto ſic. Omnis terminus eſt indiuiſibilis. qꝛ
ſi eſſet diuiſibilis poſſet diuidi. ⁊ ſic vna ꝑs terminaret aliã ⁊ ſic nõ termi
naret̃ niſi gratia ꝑtis. ſꝫ ſupficies nõ eſt indiuiſibilis. ergo nõ eſt termin⁹
cõis ad quẽ ꝑtes corpis copulant̃. ☞ Ad ṗmũ dr̃ ꝙ lꝫ linea includatur
materialr̃ in ſupficie ⁊ in corpe nõ tñ includit̃ formalr̃ tanqꝫ ꝑtinens vel
ſe tenens ex ꝑte forme corpis vel ſupficiei. Uñ nõ eſt incõueniẽs ꝙ ſpeꝝ

distinctaꝝ formal'r ꝙ vna ꝯcurrat material'r ⁊ virtual'r ad ꝯstitutōem alterius sicut binarius est material'r de ꝯstitutōne ternarij. Ad scōm dr. ꝙ lꝫ ꝑfectum ⁊ impfectū ꝭm esse tm̄ nō variāt spēm. tamē ꝑfectum ⁊ imꝑfectum ꝭm essentiā bene variant spēm mō supficies ⁊ linea ꝭm ꝑfectionem essentialem distinguunt̄ a corpore. ideo ab ipo corpe differūt. Ad tertiū dr. ꝙ lꝫ corpus acceptū ꝭm potentiā ꝓ subiecto trine dimensionis sit spēs substantie. tamē corpus captū ꝓ actuali dimensione vt capit̄ hic nō est substātia sed quātitas. Ad quartū dr ꝙ si ꝯsideret̄ punct⁹ vt est ꝯtinuās ⁊ copulās ꝑtes linee inter se. sic hꝫ modū forme respectu linee. et hoc mō solū ē punct⁹ in potētia ⁊ nō in actu. Sed si ꝯsideret̄ vt suo fluxu causat lineā sic est ꝑ̇ncipium materiale respectu linee. Ad q̇ntum ⁊ vltimum dr ꝙ lꝫ supficies sit diuisibilis ꝭm longitudinē ⁊ latitudinē suam est tamē indiuisibilis ꝭm ꝓfunditatē ⁊ respectu ꝓfunditatis est termin⁹ corpis. Ideo eo modo quo est terminus est indiuisibilis ⁊c̄.

Partes autem temporis ad nunc. vt preteritum et futurum ad presens. Partes autem loci ad eundem terminum copulantur ad quem corporis ꝑticule.

Postq̄ꝫ autor determinauit de linea supficie ⁊ corpore q̄ mēsurāt substantiā intrinsece. hic ꝯn̄r determinat ipe de alijs quātitatibꝫ ꝯtinuis que mensurāt substātiā extrinsece. scꝫ de loco ⁊ tpe. ⁊ inde sumit̄ ratio huius ordinis. Potest etiā sumi alia ratio qr lꝫ capiēdo quātitatē sub rōe mensure vt ꝯsiderat̄ a logico ⁊ mathematico temp⁹ ⁊ loc⁹ sunt spēs quātitatis ꝑ se distincte ab alijs tm̄ si ꝯsideret̄ quātitas quantū ad suā diuisibilitatem ⁊ sub ratōne entis. vt in metaphysica ꝯsideratur tunc locus ⁊ tempus nō sunt species quantitatis ꝑ se distincte ab alijs. Hoc em̄ modo locus nō distinguitur a supficie. Tempus etiam habet esse diuisibile soluꝫ a motu. Ideo in q̇nto metaphysice inter quātitates ꝑ se nō enumerantur locus ⁊ tempus. Ideo iste due spēs impfectius habent ratōnem quantitatis. Ideo post alias ꝯuenienter numerantur. ¶ Sciendum primo ꝙ tempus tripliciter potest capi. Uno modo pro quacunqꝫ mensura durationis. siue distinguat̄ real'r a mēsurato siue nō. Et hoc mō tēpus sub se ꝯtinet eternitatē que est mensura rei carentis ꝑ̇ncipio ⁊ fine scꝫ ꝑ̇me cause. Et euiternitatem que est mensura rei habentis principium ⁊ carentē fine vt sunt angeli ⁊ tempus proprie dictum quod est mensura rei habentis principium ⁊ finem vt sunt omnia corruptibilia. Secundo modo capitur tempus minus generaliter pro mensura duratōnis que est realiter distincta a mensurato ⁊ sic solum continet euiternitatem ⁊ tempus ꝓ̇pe dictum ⁊ nō eternitatem cum ipa nō distinguatur realiter ab eterno. Cū in deum nullum cadat accidēs. sed omnia sunt sibi essentialia Tertio modo capitur proprie solum pro mensura duratōnis rei corruptibilis ⁊ specialiter motus. Et hoc modo diffinitur tempus. Tempus est numerus motus ꝭm ꝑ̇us ⁊ posterius. ⁊ sic in ꝓposito sumitur tempus ⁊ etiam ꝓut accipitur scd̄o modo. scꝫ pro mensura duratōnis que est quantitas distincta a mensurato. ¶ Sciendū scd̄o. ꝙ motus ⁊ etiā duratio reꝝ ꝓductaꝝ

habēt mensurari ꝑ aliquā quātitatē ⁊ certificari quo ad nos eo ꝙ alique
res dicunt̄ equalis duratōnis ⁊ alie inequalis. Equale eñ ⁊ inequale ac
cipiuntur ſm quātitatem sed motus ⁊ talis duratio nō mēsurantur per
aliam speciem quātitatis ꝙ̄ per tempus vt ꝓbatur inductiue in omnib9
alijs speciebus. ergo habēt mensurari ꝑ tempus. ⁊ sic tempus est quantī
tas. Sed q2 mensura rei ꝯtinue debet esse ꝯtinua. quia debet esse propor
tio mensure ad mēsuratum. sed motus est ꝯtinuus ⁊ etiam duratio eē rei
Igitur tempus est quātitas ꝯtinua Sed aliter sic ꝓbatur in textu quia
partes temporis ad vnum terminū cōmunem copulantur vt p̄teritum ⁊
futurꝝ copulant̄ ad nunc p̄sens qđ est finis p̄teriti ⁊ p̄ncipiū futuri. g̊ tem
pus est quātitas ꝯtinua. Vñ sicut in linea punctus est tota substātia li-
nee, ⁊ fluxu suo causat lineā ⁊ copulat ꝑtes eius. Ita etiam in tēpore nūc
est tota substātia vel essentia tempis. Et fluxu suo de priori in posterius
causat tempus ⁊ copulat ꝑtes ei9 ad inuicē sʒ ad videndū de loco ¶ Sci
ēdū tertio. ꝙ locus accipit̄ tripl'r. Vno modo physice pro supficie corpo
ris ꝯtinentis scđm ꝙ in eo est virtus generatiua ⁊ ꝯseruatiua locati infu
sa a corporib9 celestibus. Et hoc modo sic diffinitur. Est supficies corpo-
ris ꝯtinentis. immobilis p̄mum ⁊c̄. Alio modo mathematice vel logice
solum ꝓ supficie corporis ꝯtinētis sine ista virtute generatiua locati ⁊ cō
seruatiua que est quedam quātitas in p̄dicamento quātitatis ⁊ hoc mo
do capitur hic ⁊ diffinitur sic. Est sup ficies corporis ꝯtinētis mensura-
tiua locati sicut supficies aeris circūdātis lapidem dicit̄ locus lapidis q̄
supficies potest ꝯsiderari dupliciter. Vno mō respectu corpis ꝯtinentis
in quo ē subiectiue ⁊ qđ mēsurat intrinsece ſm duas dimēsiones tm̄. Et
dr̄ supficies. Alio mō respectu corpis ꝯtenti quod mēsurat extrinsece ſm
tres dimēsiones. ⁊ sic dr̄ locus. ¶ Sciendū quarto ꝙ sicut ꝑ longitudi-
nem latitudinē ⁊ ꝓfunditatē mensurat̄ locatū intrinsece sic etiā mēsurat̄
extrinsece ſm tres dimēsiones loci in quo suscipit̄. vt vinū extrinsece men
surat̄ ſm longitudinē latitudinē ⁊ ꝓfunditatē supficiei vasis ꝯcaui i quo
suscipit̄. Et ꝑ hoc habet̄ ꝙ locus est quātitas q̄ est mensura substātie et
ꝙ sit ꝯtinua ptʒ q2 ꝑtes eius copulant̄ ad eundeʒ terminū cōem ad quem
ꝑtes corpis locati copulant̄ q2 sicut ꝑtes corpis locati copulant̄ oēs ad
centrum eius sic etiam omnes ꝑticule loci. q2 est idem centrum locati in-
trinsecum ⁊ extrinsecū loci ⁊ sunt equales dyametri. ꝓtense a supficie que
est locus aut a supficie locati vsq3 ad centrum eius. ⁊ dyametri loci ⁊ loca
ti ad idem centrum copulant̄ ⁊ ille dyametri dicunt̄ ꝑtes loci nō essenti-
ales eius. quia ille partes in superficie eius sunt sed dicunt̄ ꝑtes ꝯtinentie
loci ⁊ etiam licet ꝑtes corporis inquātum est corpus copulantur ad sup
ficiem. tamen ꝑtes vt est locatum copulant̄ ad centrum. Et etiam ꝑtes
loci. ¶ Cōtra p̄dicta arguitur p̄mo sic. Motus localis p̄mi mobilis in
quo est tempus subiectiue ꝑ prius est continuus ꝙ̄ sit tempus q2 dat ipi
ꝯtinuitatem ⁊ tamē ille motus nō est species quātitatis. ergo a maiori
tempus nō est species quātitatis. Secundo sic. omne illud cuius par
tes copulantur ad eundem terminū cōmunem habʒ plures ꝑtes simul.
sed tempis nō possunt esse plures ꝑtes simul. ergo ꝑtes eius nō copulant̄
ad eundem terminū cōmunem ⁊ sic nō est quantitas continua. Ter-

tio sic. Numerus nõ est quãtitas ꝯtinua sed discreta sed tempus est numerus motus. ergo nõ est quãtitas ꝯtinua. Quarto sic. Supficies ꝛ locus idem dicunt essentialiter seu realiter. Igitur nõ sunt species distincte. ergo locus male ponit᷑ alia species a supficie. Quinto sic. Omne qḋ mensurat ꝑm tres dimẽsiones ꝛ includit ipãs est corpus sed locus habꝫ longitudinem latitudinem ꝛ ꝓfunditatem ꝛ mẽsurat ꝑm ipãs. ergo loc⁹ nõ est species distincta a corpore. ☞ Ad ꝑmum dicit᷑ ꝙ licꝫ motus localis ꝑm esse sit ꝯtinuus nõ tamẽ ꝑm essentiam eius que est vbi. Et quia res ponitur in genere ꝑm essentiam suam. Ideo motus nõ est quantitas sed tempus est ꝯtinuum ꝑm esse ꝛ essentiã simul. licet effectiue capiat continuitatem a motu. Ideo magis ponit᷑ in genere quãtitatis ꝙꝫ motus

Ad scḋm dicit᷑ ꝙ licet plures ꝑtes tꝑis nõ pñt esse sil' in ꝑmanẽtia. tñ pñt esse plures in successione ꝛ in fieri quod sufficit ad hoc ꝙ copulent᷑ ad vnum terminũ cõmunẽ. Ad tertium dicit᷑ ꝙ licet tempus sit numer⁹ materialis ꝛ numerus numeratus nõ tñ est numerus formalis. Ideo nõ est quãtitas discreta. Ad quartũ dr̃ ꝙ si locus ꝛ supficies ꝯsiderentur material'r quantũ ad id qḋ sunt dicant idẽ esse material'r si tñ ꝯsiderẽtur formal'r quantum ad suos modos mensurãdi sic spẽ distinguuntur ꝛ nõ sunt idem quia superficies mensurat intrinsece ꝛ ꝑm duas dimensiones tantum. Ad quintum dr̃. ꝙ licꝫ locus habeat tres dimẽsiones ꝑm cõtinentiam eius. tamẽ ꝑm essentiam habet duas tantum, scꝫ longitudinẽ et latitudinẽ ꝛ solũ illud est corpus quod ꝑm essentiã hꝫ tres dimẽsiones.

Prima cõmunitas est. Quãtitati nihil est contrarium. vt bicubito. tricubito. vel supficiei nihil est contrarium. quia cõtrarietas primo inest qualitatibus nõ omnibus sed qbusdã quantitas nõ est qualitas quare sequitur ꝙ contrarietas non est in quantitate. Item quãtitas nõ suscipit magis neqꝫ minus Non enĩ vna linea est magis linea ꝙꝫ alia. nec numerus ternarius est magis numerus ꝙꝫ binarius. ꝛ sic de alijs. Itẽ proprium est quantitati ꝑm eam equale vel inequale dici. vt vnus numerus ẽ equalis vel inequalis alteri numero. ꝛ vnũ corpus est equale vel inequale alteri corpori. ꝛ vna linea est equalis vel inequalis alteri linee.

Postqꝫ autor superius determinauit de quãtitate ꝑm se ꝛ quãtũ ad suas species. Hic ꝯsequenter determinat de ipã quãtum ad suas ꝓprietates que fluunt ab ipã considerata per inclinatõnem ad materiaꝫ ꝛ ad sua inferiora enumerans tres ꝓprietates eius. quaꝝ ꝑma est. Quantitati nihil est ꝯtrarium. Cuius ratio est. quia illud nõ habet ꝯtrarium quod in

materia p̄cedit omnem ꝯtrarietatem. Sed quantitas in materia siue in substantia materiali precedit omnia ꝯtraria. ergo quantitas nō habꝫ cōtrarium. Minor patꝫ quia ꝯtraria recipiuntur in materia ꝑ motum ⁊ mutatōnem. quia ab eodem subiecto mutuo se expellunt sed substantia non subijcitur motui nisi per quātitatem. quia omne quod mouetur oportet esse diuisibile ⁊ ꝯtensum. sed substantia nō est diuisibilis nisi per quantitatem. ergo per eam subijcitur motui. Hanc etiaꝫ ꝓprietatem probat phs inductiue in textu declarando ip̄am in diuersis speciebus quantitatis exemplariter. ¶ Sciendum est p̄mo ꝙ quantitas consideratur dupliciter. Uno modo ſm simplicem essentiam eius vel sub ratōne mensure. vt consideratur a mathematico vel logico. ⁊ sic in quantitate non est motus vel ꝯtrarietas perfecta nec impꝑfecta nisi capiatur ꝯtrarietas pro repugnantia duarum differentiaꝝ vnum genus ꝯdiuidentium. Alio modo ꝯsideratur vt est terminus rei naturalis prout dicitur in sc̄do de anima ꝙ omnibus viuentibꝫ positus est certus terminꝰ augmenti vel decrementi ab anima. Et sic in ea reꝑitur ꝯtrarietas accepta generalr̄ ꝓ q̄cūqꝫ repugnātia ꝑfecti ⁊ impꝑfecti ⁊ isto modo ꝯsideratur in naturalibus ⁊ nō in logica et hoc modo in ea est motus ad quem sufficit talis ꝯtrarietas ſm ꝑfectū et impꝑfectū. qꝛ nō semꝑ oportet motum esse inter illa que ꝯtrariantur ſm suas formas. vt patet de motu qui fit de minus albo ad magis album. Et per hoc patꝫ ꝙ nō habere ꝯtrarium vt capitur contrarium pro ꝯtrario ꝑfecto ꝯuenit omni quātitati sed nō soli qꝛ ꝯuenit substantie. ideo est sibi ꝓpria sc̄do mō ¶ Sciendū sc̄do ꝙ quātitatis sc̄da ꝓprietas est ꝙ quātitas nō suscipit magis ⁊ minus. Cuius ratio est qꝛ recipeꝑ magis ⁊ minus est aliquid ꝑfici in suo proprio esse specifico. sed quantitas nō potest magis ⁊ minus ꝑfici in suo proprio esse specifico. qꝛ esse eius in indiuisibili ꝯsistit vt patꝫ in numeris. quia in ip̄is addita vel subtracta vnitate de necessitate variatur species numeri. Ideo in ip̄is ꝓprium esse speciei non potest variari ſm magis ꝑfectum ⁊ minus ꝑfectum. Simil'r patꝫ de quātitate ꝯtinua qꝛ in ip̄a remota vel addita aliqua parte quanti. quantūcūqꝫ ꝑua sit variatur species quātitatis ꝯsiderate sub ratōe mensure. quia ex hoc oritur inequalitas mensure. ergo diuerse species quantitatis. ideo quantitas nō potest magis vel minus ꝑfici remanente eadem spē. ¶ Sciendū tertio ꝙ maius ⁊ minus ⁊ magis ⁊ minus ab inuicem differunt. qꝛ maius ⁊ minus attendunt̄ ſm maiorem ⁊ minorē additōem ꝑtium quātitatis ⁊ acquirunt̄ ꝑ augmentatōem ⁊ diminutōnem. Sed magis ⁊ minus dicunt intentōem ⁊ remissionem forme ſm ꝙ est in subiecto. id ē maiorem vel minorem ꝑfectōnem forme. ⁊ fiunt ſm additōnem vel remotōnem forme in subiecto. Et ideo licꝫ quantitas suscipiat maius ⁊ minus extensiue per augmentatōnem vel diminutōnem. nō tamen oportet eaꝫ suscipere magis ⁊ minus intensiue. Et hec proprietas est sibi propria sc̄do modo. quia ꝯuenit omni sed nō soli. ¶ Sciendū quarto ꝙ tertia ꝓprietas quantitatis est ꝙ proprium est quantitati ſm eam equale vl' inequale dici vt ſm duas longitudines duo corpora dicuntur equalia vel inequalia ⁊ ſm duos numeros due res numerate dicuntur equales vl' inequales. Cuiꝰ ratio est. qꝛ equalia sunt q̄ sibi inuicē supposita nō excedūt

necꝫ excedunt. ⁊ inequalia quoꝝ vnū excedit aliud. sꝫ excessus sumit̄ ex ꝑ-
te mēsure. ⁊ mēsura sumit̄ ex. ꝑte q̄ntitatis ⁊ solū ſm ipam: ergo omni q̄nti
tati ꝯuenit ⁊ soli. ſm eam equale vel inequale dici. Item equalitas est re
rum differentiū eadē q̄ntitas in specie. ⁊ inequalitas est reꝝ differentium
diuersa q̄ntitas. Jdeo equalia sunt res diuerse eiusdē q̄ntitatis in spē. Jō
solū ſm q̄ntitatē dr̄ equale vel inequale. ⁊ illa ꝓprietas est ipi q̄ntitati ꝓpa
quarto modo ☞ Cōtra p̄dicta arguit̄ primo sic. Omnis motus est
de ꝯtrario in ꝯtrariū sed in q̄ntitate est motus. s. augmētatio ⁊ diminutio
ergo in q̄ntitate est ꝯtrarietas. ⁊ sic habet ꝯtrarium Scd̄o sic. Locꝰ sur
sus ⁊ locus deorsum ꝯtrariant̄. ⁊ tamē sunt q̄ntitates. ergo q̄ntitati aliq̄d
est ꝯtrariū. Tertio sic. q̄ntitas magis ⁊ minus ꝑficit̄ ſm esse q̄ntitatis.
q2 habet ꝑfectius esse in quaternario q̄ȝ in binario. ergo ipa suscipit magis
et minus Quarto sic. ſm equalitatem aliq̄d dr̄ equale vel inequale ſm
inequalitatē. tn̄ equalitas ⁊ inequalitas sunt relatōes. ergo nō ꝯuenit soli
q̄ntitati ſm eā equale vel inequale dici. Quinto sic. ſm ꝟtutē duo ho-
mines q̄ pn̄t portare equale pondus dicūtur equales. ⁊ tn̄ virtus non est
q̄ntitas. ergo non est ꝓpriū q̄ntitati ſm eā equale vel inequale dici
☞ Ad primū dr̄. ꝙ licet in q̄ntitate ꝯsiderata ſm esse physicū sit motus
et ꝯtrarietas imꝑfecta. Tamē in q̄ntitate ꝯsiderata sub rōne mēsure non
est motus neqꝫ etiam contrarietas. ⁊ solū isto modo ꝯsiderat̄ in logica
Ad scd̄m dr̄ ꝙ si locus sursuꝫ ⁊ locus deorsuꝫ ꝯsiderent̄ ſm suas eēntias
vel rōne mēsure non ꝯtrariant̄. sꝫ si ꝯsiderent̄ q̄ntum ad suas qualitates
et influentias que sunt in illis locis diuersis bene ꝯtrariant̄. sꝫ illo mō nō
sunt in genere q̄ntitatis. q2 hoc mō non dicunt simplices formas de p̄dica
mento q̄ntitatis. sed importāt q̄ntitatē sub qualitatibꝰ Ad tertiū dr̄ ꝙ
licet q̄ntitas posset magis et minus ꝑfici in suo esse diuersaꝝ spēꝝ. eo ꝙ
vna spēs est ꝑfectior alia. tn̄ non p̄t magis ⁊ minus ꝑfici in proprio eē vni
us speciei. qd̄ tn̄ req̄rit̄ ad susceptōem magis et minus Ad quartū dr̄.
ꝙ licet ſm equalitatē aliquid dicat̄ equale formaliter. non tn̄ effectiue. sꝫ
hoc solū ꝯuenit q̄ntitati Unde in illa ꝓprietate hec ꝓpositio ſm dicit circū
stantiā cause efficientis ꝓpinque ⁊ non cause formalis. Ad quintū dr̄.
ꝙ licet alique dicant̄ equales vel inequales ſm virtutē. hoc tn̄ non est pro
prie sꝫ sil̄itudinarie t m̄. imo magis debēt dici sil̄es vel dissil̄es ſm suā vir
tutē. sed ſm ꝙ illa ꝟtus ꝯsiderat̄ ꝑ respectū ad obiectū habet modū q̄nti-
tatis et mensure. Jdeo similitudinarie aliqui dicunt̄ equales ſm ꝟtutem
eo modo quo ipsa est quantitas ſm quādā sil̄itudinē ⁊c̄.

Ad aliquid vero talia dicunt̄ quecunqꝫ hoc ipsuꝫ qd̄
sunt aliorū dicūt̄ vl̄ quomodolibet aliter ad aliud. vt
duplum dimidij duplū. et dimidiū dupli dimidiū. pater filij
pater. filius patris filius. et maius minore maius. et minus
maiore minus vel sub habitudine alterius casus vt similis si
mili similis. vicinus vicino vicinus Relatiuoꝝ tres sunt

species. Quedam dicuntur ꝺm equiparãtiam. vt quecunq̧
eodem noĩe dicũtur. vt similis simili similis. vicinus vicino
vicinus. equalis equali equalis Alia ꝺm suppositionẽ di/
cunt᷑. vt duplũ triplum. qꝛ ista supraponũtur alijs. sicut do/
minus seruo supraponit᷑ Alia vero ꝺm suppositõez. vt ser/
uus dño supponit᷑. ⁊ filiꝰ pr̃i ⁊ dimidiũ duplo. ⁊ sic de alijs

¶ Postq̧ autor determinauit de scd̃o p̄dicamẽto. s. de q̃ntitate Hic cõ/
sequẽter determiat de tertio scꝫ relatione. Cuius ordinis rõ est. qꝛ oẽ acci/
dens respectiuũ cognosci habet ꝑ accñs absolutum in quo fundat᷑. ⁊ per
hoc inest substãtie. Sed relatio est accñs respectiuũ ⁊ fundat᷑ in q̃ntitate
Et qꝛ plures relatõnes fundant᷑ in q̃ntitate. q̧ in quocũq̧ alioꝝ p̄dica/
mentoꝝ. qꝛ in ea fundant᷑ generaliter oĩes ꝓportões nũeroꝝ. vt duplũ di/
midiũ triplum quadruplum ⁊c̃. Et oẽs ꝓportões quãtitatũ ꝯtinuarum
et ideo relatio maxime hꝫ cognosci ꝑ q̃ntitatez. Et licet ordine nature q̃li/
tas deberet p̄cedere relatõnes cum qualitas sit accñs absolutũ. ⁊ relatio
sit accñs respectiuum tñ ordine doctrine relatio cõueniẽter ponit᷑ post q̃n/
titatẽ ⁊ añ qualitatẽ ꝓpter cãm iam dictã. ☞ Sciẽdũ primo. ꝙ p̄di/
camẽta accñtiũ distinguunt᷑ ꝺm diuersos modos p̄dicandi de p̄ma sub/
stantia. et qꝛ ad aliq̇d hꝫ vnũ spẽalem modũ denoĩandi p̄mã substantiã
quã denoĩat in hoc qđ est ad aliud se habere. s. ꝺm mutuã dependẽtiam
vnius ad alterũ. Jõ ꝯueniẽter ponit᷑ vnũ predicamẽtum ab alijs distin/
ctum. ⁊ cõuenientius noĩat᷑ ꝑ ad aliq̇d q̧ ꝑ relatõem vel relatiũ Cuiꝰ rõ
est. qꝛ relatio dicit essentiã relatõnis ꝺm se sine respectu ad terminũ eius.
vel ad suũ subiectũ. cum sit nomẽ abstractũ. Jdeo ꝺcat eam vt ꝯceptam
tm̃. ⁊ nõ ꝺm suũ esse. Relatiuũ vero importat eẽntiam relatõis ꝑ respec/
tum ad suũ subiectũ materiale cũ potentia referibilitatis. ⁊ nõ ĩportat ter/
minũ illius depẽdentie. sed ad aliquid. importat illam essentiã q̧tũ ad de/
pendentiã eius ꝑ hoc qđ đr ad. hec em̃ p̄põ ad. dicit depẽdentiam ad ali/
quem terminũ. et cũ hoc importat terminũ illius dependentie ꝑ hoc ꝙ đr
aliquid. ⁊ qꝛ illa duo ꝯueniũt formaliter nature huius p̄dicamenti. s. de/
pendẽtia et terminus depẽdentie. Jdeo natura huius p̄dicamenti meliꝰ
notificat᷑ q̧tum ad suũ esse formale noĩe ad aliq̇d q̧ per relatiũ qđ đt illã
essentiã ꝑ respectum ad suũ subiectũ materiale. vel per relatõem q̄ đt illã
essentiã vt ꝯcepta tm̃. Unde res hꝫ noĩari eo mõ quo faciliꝰ ⁊ ꝑfectiꝰ no/
tificat᷑. quare hoc p̄dicamentũ ꝯueniẽter a platone p̄mo noĩatuꝫ est noĩe
ad aliquid quod sic diffinitur. Ad aliquid talia dicuntur quecunq̧ hoc
ip̄m qđ sunt alioꝝ dicunt᷑ vel q̃olibet aliter ad aliud ¶ Sciendum ꝙ se/
cundo ꝙ duplicia sunt relatiua. Quedam sunt relatiua ꝺm esse. que solũ
habent esse huius generis. Alia sunt relatiua ꝺm dici. que habẽt esse alte/
rius generis a relatione. ⁊ vltra hoc habent respectum accidentalem ad
ad aliud per quod dicunt᷑ relatiua ꝺm dici. vt scientia que habet esse abso/

lutum de genere qualitatis ⁊ vltra hoc importat respectum ad scibile:
Et ꝓpter relatiua ƀm esse ponit̃ ꝑma pars huius diffinitõnis quecunqȝ
hoc ipm̃ quod sunt alioꝝ dicunt̃ quoꝝ totum esse ꝑfectũ est respectiuum
Et ꝓpter relatiua ƀm dici ponit̃ scd̃a pars scȝ q̃uolibet aliter ad aliđ.i.aliq̃
mõ ad aliud referunt̃. Et in hac diffinitõe ponit̃ dicunt̃ et non sunt.qꝛ h̃
ꝯsiderant̃ relatiua non inq̃ꝫtum entia sunt.sȝ inquãtum dicibilia sꝫ ⁊ po-
nitur talia ⁊ non hec vel illa.ad denotandũ ꝙ relatiua sꝑ fundant̃ in aliq̃
accñte absoluto ꝑ qđ substantie ꝯueniũt Tale em̃ relatiuum est denoïa-
tiuum accñtis absoluti. Et ꝑ hoc ptȝ ꝙ si capiatur ad aliquid general'r.
vt ꝯprehendit relatiua tam ƀm esse q̃ȝ ƀm dici hec diffintio est ꝯuertibi-
lis cum diffinito. Sed si capiat̃ spẽaliter pro relatiuis ƀm esse que tm̃ po-
nuntur in isto p̃dicamẽto.sic non est ꝯuertibilis cũ ipo ad aliquid. Ideo
ꝑmo modo debet hic capi ad aliquid. vt ẽ vnũ analogũ ad relatiua ⁊ nõ
vt est genus generalissimum coꝝ que sunt in genere relatõnis
¶ Sciendum tertio ꝙ relatm̃ diuidit̃ in tres species.quia quedã sunt re-
latiua equiparantie.quedã suꝑpõnis.quedam suꝓpositõis. Quoꝝ sic ha-
betur sufficientia.qꝛ om̃e relatm̃ dicit respectũ ad alterũ. Vel ergo đt re-
spectum rerũ equaliũ. et sic est relatiuum equiparantie.vel inequalium.et
hoc est dupl'r.vel dicit respectũ excedentis siue maioris ad minus.⁊ sic sꝫ
relatiua suppoõnis. Vel dicit respectũ excessiue minoris ad maius ⁊ sic
sunt relatiua suppositõnis ¶ Sciendũ q̃rto ꝙ relatiua eq̇parantie sunt q̃
eodem nomine nominant̃.et hoc prouenit ex eo ꝙ vtrũqȝ ipoꝝ importat
relatõem eiusdem spẽi que fundat̃ super eandẽ formã in specie. vt vicin⁹
vicini vicinus.similis simili similis. Et relatm̃ superpositionis est quod
ƀm suum fundamentũ ponitur supra suum correlatiuum vt pater q̃ꝫtum
ad suum fundamẽtum qđ est generatio actiua ponit̃ supra filiũ ⁊ dñs su-
pra seruum. Sed relatiuũ suꝓpositionis est qđ ƀm suũ fundamentũ po-
nit̃ sub suo correlatiuo.vt filius q̃ꝫtum ad suũ fundamẽtũ quod est gene-
ratio passiua ponit̃ sub patre et seruus sub domino ☞ Contra p̃di-
cta arguit̃ ꝑmo sic. Partes substantie scientia ⁊ habitus non sunt rela-
tiua.tamẽ aliquo modo referunt̃ ad aliud.ergo illa diffinitio cõuenit alijs
a diffinito ¶ Secundo sic. Paternitas est ad aliquid.⁊ tamẽ non refert̃
aliud.qꝛ non đr paternitas filij paternitas.ergo illa diffinitio non conue
nit oïbꝫ relatiuis Tertio sic. Pater et pater eodem noïe nominant̃.⁊ ta
men non sunt relatiua equiparãtie sed suꝑpositionis.ergo male dicitur ꝙ
relatiua equiparantie sunt que eodẽ noïe nominant̃. Quarto sic Oẽs
species eiusdem generis equaliter sub suo genere cõtinentur ⁊ vna nõ po
nitur suꝑ aliam.ergo specieꝝ relationis nulla est suppositio vel suꝑposi-
tio Quinto sic. Eorũ que supra se inuicem ponũtur vnũ predicatur de
altero.sed vna spẽs relationis non potest predicari de alia.ergo vna rela-
tio non ponitur supra et alia sub ¶ Ad ꝑmũ dicitur.ꝙ licet partes sub
stantie scientia ⁊ habitus et multa alia non sunt relatiua ƀm esse.tamen
sunt relatiua ƀm dici. pro quo habent quendam respectum ad aliud. vt
partes substantie ad suum totum. scientia ad scibile habitus ad haben-
tem Modo hic diffinitur ad aliquid generaliter pro relatiuis ƀm esse et
ƀm dici.ideo hec diffinitio non conuenit alijs.

Ad secūdū dicit. q licet paternitas in abstracto non referat actualiter ad aliud. tñ bene referī aptitudinaliter z actualiter in ɔcreto Ad tertiū dr. q licet pater z pater sunt relatiua respectu suoꝝ correlatiuoꝝ. non tñ inter se. Ideo non sunt relatiua equipantie. qꝛ non referunt inter se sub eodē noīe Ad quartum dr. q si ille spēs relationis ɔsiderent formalit et ſm suas essentias. sic vna non ponit supra aliā. sed si cōsiderent materialiter z q̃tum ad sua fundamenta. sic vna est supra aliam. Ad quintū dr. q licet eoꝝ que ponūtur sub et supra ſm ordinē dicibilis z subijcibilis vnum predicetur de alio. non tamen in illis quē ponūtur sub et supra ſm ordinē cause et effectus siue principij z principiati. z hoc modo solum ista relatiua ponūtur supra seinuicem.

Post hec autem sequūtur cōitates relationis. Prima est q cōtrarietas est in relatione. vt virtus est contraria vicio. um vtrūqꝫ eorum sit ad aliquid. hoc aūt non conuenit omni relationi. Duplo em̄ nihil est contrarium. neqꝫ triplo. Itē relatiua suscipiunt magis et minus. vt simile dicit magis et minus simile. et similiter inequale. Sed hoc non cōuenit omnibus relatiuis Duplum em̄ nō dicitur magis et minus duplum neqꝫ triplum neqꝫ pater.

Postq̃ autor determinauit superius de relatione ſm se ponēdo diffinitōnem z diuisionē eius per suas spēs. hic ɔsequēter determinat de ipis ſm ꝓprietates suas. Et inter ipsas primo ponit duas cōitates relatiuoꝝ quarū prima est. Cōtrarietas est in relatione sicut ꝟtus et viciū ɔtrariantur. z tñ sunt relatiua ſm dici. licet sint simpl'r de prima specie qualitatis. Virtus em̄ dr relatiue ad virtuosum. et vicium dr respectu viciosi. Ideo in relatiuis inuenit ɔtrarietas ¶ Sciēdū est ꝑmo q duplicia sunt relatiua. vt ꝑus dictū est. scz relatiua ſm esse z ſm dici Unde in relatiuis ſm esse non repitur ɔtrarietas. Cuius rō est. qꝛ ɔtraria sunt forme actiue et passiue q̄ mutuo se expellūt ab eodem subiecto. vt ptꝫ in diffinitione eoꝝ Sed relatiua ſm esse non sunt forme actiue z passiue. nec sua actione se expellunt ab eodem subiecto. qꝛ forme actiue z forme passiue sunt forme absolute. Ideo relatiua ſm esse non possunt habere ɔtrarium ¶ Sciendū secūdo. q relatiua ſm dici dupl'r ɔsiderant. Uno mō formaliter inq̃tuꝫ relatiua sunt. Et ſm respectū quē addūt formis alteri⁹ generis Et isto modo in relatiuis ſm dici adhuc non est ɔtrarietas. Ratio est. qꝛ relatiua ſm dici non ɔtrariant respectu eoꝝ ad que referunt sed respectu alioꝝ sicut ꝟtus non ɔtrariatur virtuoso ad quem referī. nec vicium vicioso. sꝫ virtus et vicium ɔtrariātur inter se. ergo relatiua ſm dici inq̃tum relatiua sunt non ɔtrariant. Alio modo ɔsiderant materialiter z ex pte suorū fundamētorum. z illo modo aliqua relatiua ɔtrariant ſm dici Ratio est

qꝛ aliqua fundantur in qualitatibus ꝯtrarijs quas importãt. Ideo ra
tione illarum qualitatum quãdoq; ꝯtrariant̃. Ex q̃bus pꝫ ꝙ habere cõ
trarium nõ ꝯuenit omnibus relatiuis nec solis Ideo nõ est aliquo modo
ꝓprium ipis relatiuis cum omẽ ꝓprium ꝯueniat omni vel soli sed est com
munitas que ꝯuenit pluribꝫ relatiuis ſm dici.eo ꝙ ṗus posita est diffini
tio adaliq̃d a platone ꝯueniẽs relatiuis tam ſm esse q̃ȝ ſm dici. Ideo h̄
ponunt̃ cõitates vtriq; illoꝝ relatiuoꝝ ꝯueniẽtes. ¶ Sciẽdũ tertio. ꝙ se
cũda ꝓꝛietas relatiuoꝝ est ꝙ relatiua suscipiunt magis ⁊ minus. Cui⁹
rõ ẽ.qꝛ suscipe magis ⁊ min⁹ est aliq̃d manẽs idẽ in spẽ in suo esse essentia
li intẽdi vel remitti. Sȝ hoc ꝯuenit aliquibꝫ relatiuis. vt simile manens
idẽ in spẽ dꝛ magis ⁊ minus simile. ⁊ etiã dissimile ⁊ inequale.ergo relati
ua aliqua suscipiũt magis ⁊ minus.hoc tñ nõ ꝯuenit relatiuis inquantũ
relatiua sunt.scȝ ſm respectũ quem habẽt ad sua coꝛrelatiua.sed hoc con
uenit ipis ratõe suoꝝ fundamentoꝝ ⁊ vt sunt in subiecto.qꝛ intendi ⁊ re
mitti ꝯuenit foꝛme ſm esse quod habet in suo subiecto ſm quod magis
et minus ꝑficitur. ¶ Sciendũ q̃rto ꝙ hec cõmunitas aliter ꝯuenit rela
tiuis q̃ȝ p̄cedens.qꝛ p̄cedẽs ꝯuenit relatiuis ſm dici.hec aũt conuenit re
latiuis ſm dici. ⁊ aliq̃bus relatiuis ſm esse.quia simile dissimile ⁊ inequa
le bene suscipiunt magis ⁊ minus.que tamen sunt relatiua ſm esse.qꝛ ta
men hec cõmunitas nõ ꝯuenit omnibꝫ relatiuis ſm esse nec etiam solis.
quia conuenit qualitati. Ideo nõ est pꝛopꝛia aliquo modo ipi relatõni.sȝ
est quedam cõmunitas solum ꝯueniens aliquibꝫ speciebꝫ relatiuoꝛũ.scȝ
illis quoꝛum fundamenta intendũtur ⁊ remittuntur. augentur vel dimi
nuuntur manente eadem specie relatiõis. ⁊ ꝑ hoc patẽt due cõmunitates
relatiuoꝝ. ¶ Cõtra p̄dicta arguitur ṗmo sic. Nulla relatiue opposita cõ
trariant̃.cũ ꝯtrarietas ⁊ oppositio relatiua sint spẽs oppositõnis distincte
sȝ plura relatiua relatiue inter se opponunt̃.ergo nulla relatiua ꝯtrariant̃
Scdo sic. Ubi est ꝯtrarietas ibi est mot⁹.sȝ in relatõe nõ est motus vt
dꝛ q̃nto physicoꝝ.ergo in relatõe nõ est ꝯtrarietas. Tertio sic, Nulla
foꝛma indiuisibilis suscipit magis ⁊ minus.sȝ oĩs relatio est foꝛma indi
uisibilis cũ sit simplex respectus relatiui ad coꝛrelatiuũ.ergo nulla relati
ua suscipiũt magis ⁊ minus Quarto sic. Sicut equale fundat̃ in vna
quãtitate in spẽ.sic etiã simile in eadẽ qualitate.sȝ equale nõ suscipit ma
gis neq; min⁹.g̃ nec simile. Quinto sic. Relatiua nõ suscipiũt magis
neq; min⁹ nisi ratõe suoꝝ fundamẽtoꝝ.sȝ quãtitas in qua fundat̃ ineq̃le
nõ suscipit mag̃ neq; minus.g̃ male dicit̃ in textu ꝙ iequale suscipiat ma
gis ⁊ minus. ☞ Ad ṗmũ dꝛ ꝙ lȝ nulla relatiua ꝯtrarient̃ respectu suo
rum coꝛrelatiuoꝝ.q̃bꝫ relatiue opponunt̃.tñ bñ ꝯtrariant̃ respectu alioꝝ
scȝ suoꝝ ꝯtrarioꝝ.sicut virtus relatiue opponit̃ virtuoso. ⁊ tñ ꝯtrariatur
vicio. Ad scdm dꝛ. ꝙ vbi est contrarietas ꝑ se ibi est motus sed in re
latõne nõ est contrarietas per se sed per accidẽs tantum .⁊ sic eo modo q̃
ibi est cõtrarietas est ibi etiam motus scȝ ꝑ accidens. Ad tertium dicit̃
ꝙ lȝ oĩs relatio ſm se ⁊ quãtũ ad respectũ quẽ hȝ ad coꝛrelatiuũ sit indiui
sibilis tamẽ ſm esse eius in subiecto qd̃ potest variari ſm magis ⁊ min⁹
ꝑfectũ aliqua bñ est diuisibilis. ⁊ ꝑ hoc potest suscipere magis ⁊ minus.
Ad quartũ dꝛ ꝙ lȝ simile fundet̃ in vna qualitate in specie. tamen illa

qualitas potest intendi ⁊ remitti manēs eadē in specie. ideo simile suscipit magis ⁊ minus. sed equale fundatᷣ in eadē quātitate in specie. que nō potest augeri vel diminui. intendi vel remitti. manēs eadem in spē. Ideo equale nō potest suscipere magis ⁊ minus nec est simile de equali ⁊ simili

Ad quintum dicitur. ꝙ licꝫ quātitas nō suscipiat magis ⁊ minus. potest tamē augeri vel minui. Et ꝓpter talē maioritatē vel minoritatē qua fit maior vel minor recessus ab equali in inequale pt suscipe magꝫ ⁊ minꝰ

Item omnia correlatiua dicuntur ad cōuertentiam vt pater filij pater. filius patris filius. Item relatiua sunt simul natura. Simul eni sunt, duplum ⁊ dimidium pater et filius. Item relatiua posita se ponunt. ⁊ perempta se periment. vt si duplum est. dimidium est. ⁊ econtra. si dimidium est duplum est. ⁊ econtra.

Postꝗ autor posuit duas cōitates relatiuoꝝ q̄ nō sunt ipis aliq̊ mō ꝓprie. hic ꝯn̄r ponit alias cōitates q̄ sunt ipis aliq̊ mō ꝓprie. quaꝝ pma ē ꝙ relatiua dicunt ad ꝯuertentiā. Cuiꝰ rō ē. qꝛ illa q̄ ad se inuicē referunt ſm mutuā depēdentiā eoꝝ dicunt ad ꝯuertentiā. sꝫ oīa relatiua ad sua correlatiua referuntur ſm mutuam dependētiam. vt dicendo pater filij pater. ⁊ econtra. filius patris filius. ibi pater refertur ſm dependentiam eius ad filium ⁊ filius ad patrem ⁊ similr̄ in omnibus alijs relatiuis. ergo omnia relatiua dicunt ad ꝯuertentiam. ¶ Sciendū est primo. ꝙ conuertentia dupliciter accipitur. Uno modo ꝓ ꝯuersione aliquorum duorum ſm existendi ꝯsequētiam. Et isto modo in relatiuis bene est cōuertentia. vt dicendo pater est. ergo filius est. ⁊ econtra. filius est. ergo pater est. Sed isto modo nō sumit in hac ꝓprietate. qꝛ nō ꝯuenit ꝯuertētia hoc modo solū relatiuis. sed etiā multis alijs. sicut subiecto ⁊ ꝓprie passioni. Et alio modo sumit ꝯuertentia vt est mutua depēdentia relatiui ⁊ correlatiui inter se. Et hoc modo sumitur in hac ꝓprietate. Ideo dici ad cōuertentiam est aliqua referri inter se ſm mutuam dependentiā. Et differt cōuertentia a ꝯuersione ⁊ ꝯuertibilitate. qꝛ ꝯuertētia est passio relatiuoꝝ. Conuersio vero que est debita transpositio predicati ⁊ subiecti. ⁊ econtra est passio ꝓpositionū. Sed cōuertibilitas est passio terminoꝝ ꝯuertibiliū. Et sunt termini ꝯuertibiles illi qui de seinuicē mutuo vniuersalr̄ ⁊ affirmatiue verificant. eo ꝙ habent equalia supposita. vt homo ⁊ risibile.

¶ Sciendum secūdo ꝙ ꝯuertentia relatiuoꝝ nunꝗ fit in recto casu. Ratio est. qꝛ inter relatiuum ⁊ correlatiuū semꝑ est transitio vel diuersitas. sed talis diuersitas nō significaret in recto casu sed significaret idētitas eorum. vt dicendo pater est filius. ⁊ talis locutio esset falsa. Sed illa ꝯuertētia semꝑ fit in obliquis. quia soli obliqui ſcant ꝑ modum termini. rectꝰ vero ꝑ modum principij. Et potest fieri in omnibus obliquis. vt faciliter daretur exemplū in oībus. tn̄ hoc fit differēter in relatiuis ſm esse ⁊ in relatiuis ſm dici. qꝛ in relatiuis ſm esse fit ꝯuertētia referēdo vtrūqꝫ ad

aliud sub habitudine eiusdē casus. vt maius minore maius. ⁊ ecōtra Sʒ
in relatiuis ꝺm dici qn̄qꝫ fit sub habitudine eiusdē casus. vt inter materi
am ⁊ formam. Quādoqꝫ vero sub habitudine diuersoꝝ casuū. vt hic sci
bile scientia scibile. ⁊ ecōtra. scīa scibilis scientiā. Et ꝑ hoc patʒ ꝙ dici ad
ꝯuertentiam conuenit omnibus relatiuis. licet differenter. ⁊ etiam solis ⁊
semꝑ. Ideo hec ꝓprietas est sibi ꝓprie ꝓpria. ⁊ hoc capiendo ad aliquid ge
neral'r tam pro relatiuis ꝺm esse q̄ꝫ ꝺm dici. quia si capiatur special'r soluʒ
pro relatiuis ꝺm esse est sibi scd̄o modo ꝓpria. ¶ Sciendū tertio ꝙ alia ꝓ
prietas relatiuoꝝ est ꝙ relatiua sunt simul natura. Cuius ratio est. quia
illa que posita sunt se ponūt. et ꝑempta se perimunt ꝺm esse ⁊ intellectum
sunt simul natura. Illa eñ sunt simul natura que sunt simul naturali in-
telligentia. Ita ꝙ vnum nō potest intelligi sine altero. nec ante aliud sed
simul intelliguntˀ. nec est ibi prioritas ꝺm intellectū. Sed relatiua ꝺm esse
se ponunt. q̄ꝛ esse relatiui est esse respectiuū ad correlatiuū. Ideo ꝺm esse
posito vno in esse oportet aliud poni. Et sil'r posita se ponunt ꝺm intelle-
ctum. quia nō potest intelligi esse relatiui quod est dependens ad correla
tiuum nisi intelligatur illud correlatiuum a quo dependet. ergo posita se
ponunt ꝺm intellectum. ⁊ similiter ꝑempta se ꝑimunt. ergo sunt siml' na-
tura. scʒ in natura relatōnis. q̄ꝛ simul ponūtur ꝺm rem ⁊ intellectum sub
forma relatōnis ⁊ etiam sunt siml' natura. i. naturali intelligentia. ¶ Sci
endū quarto. ꝙ relatiua tripl'r ꝯsiderantur. Uno modo quātum ad sua
subiecta ⁊ ad sua fundamēta. ⁊ sic vnum relatiuū bñ p̄cedit aliud. vt pa-
ter filiū. Scd̄o inquantū hn̄t depēdentiā inter se. ⁊ vnū terminat depen
dentiā alterius ⁊ sic vnū adhuc p̄us est alio. ⁊ quodāmodo notius ⁊ po-
nitur in diffinitōe alterius. eo ꝙ vnū terminat alteꝝ. Tertio ꝯsiderantur
quantū ad hoc qd̄ est esse sub forma relatōnis. ⁊ sic sil' ponuntˀ vt q̄ꝫcito po
nitˀ pater sub paternitate. ponitˀ filius sub filiatōne. Et hoc mō sunt siml'
natura ꝺm esse ⁊ intellectū sil'. vt dicitur in ista ꝓprietate. ⁊ hec ꝓprietas est
eodem modo ꝓpria sicut precedens. ¶ Contra p̄dicta arguitˀ primo sic
Conuertentia est mutua dependentia relatiuorum inter se. sed scientia et
scibile que sunt relatiua nō habent mutuam dependentiā inter se. quia sci
entia licet dependeat ad scibile tamē scibile nō habet dependētiam ad sci
entiam. ergo nō omnia relatiua dicuntˀ ad ꝯuertentiam. Scd̄o sic. be-
ne sequitˀ. si homo est risibile est. Et ecōtra. si risibile est homo est. ergo hō
et risibile dicuntˀ ad ꝯuertentiā. ⁊ tñ nō sunt relatiua. ergo dici ad ꝯuertē
tiam nō solum ꝯuenit relatiuis. Tertio sic. Causa ⁊ effectus sunt rela
tiua. ⁊ tamē causa ꝺm naturam p̄cedit effectum. ergo relatiua nō sunt sil'
natura. Quarto sic. Unum relatiuoꝝ ponitˀ in diffinitōne alterius. er
go vnum est p̄us alio. ergo relatiua nō sunt simul natura. Quinto sic
Illa que opponuntur inter se posita se nō ponunt cum vnum oppositum
destruit aliud. Sed relatiua opponuntˀ ad inuicē. ergo male dicitur ꝙ po-
sita se ponunt. ⁊ ꝑempta se ꝑimunt. Sexto sic. Materia ⁊ forma sunt
relatiua ⁊ tamen nō dicuntur ad ꝯuertentiam. ergo relatiua nō ⁊c̄.
☞ Ad p̄mum dicitur. ꝙ si scibile ꝯsideretur material'r quantum ad id
qd̄ est. sic nō habet depēdentiā ad scientiam. sed si ꝯsideretˀ formal'r quan
tum ad ratōem scibilis sic habet respectum vel dependētiam ad sciētiaʒ.

Et dicit̃ cũ ea ad ꝯuertẽtiam. Et sil'r est de sensibili ⁊ sensu. Ad sc̃dm dꝫ ꝙ si capiat̃ ꝯuertẽtia vt est ꝯuersio aliquoꝝ ꝓm existẽdi ꝯsequentiam sic hõ ⁊ risibile bñ dicunt̃ ad ꝯuertentiã Sed nõ ꝯuertunt̃ capiẽdo ꝯuertentiã vt est mutua depẽdentia relatiui ⁊ correlatiui. vt capit̃ hic ⁊ ꝓprie

Ad tertiũ dꝫ. ꝙ si ꝯsideret̃ causa ⁊ effectus materiał'r quãtũ ad id qḋ sunt. sic nõ sunt sil' natura. ſꝫ si ꝯsiderẽtur formał'r quantum ad relatõnes cause ad effectũ. vel effectus ad causam sic sunt relatiua ⁊ sunt simul natura. Et simil'r diceret̃ de patre ⁊ filio. dño ⁊ seruo ⁊ multis alĳs. Ad quartũ dꝫ ꝙ lꝫ vnũ relatiuoꝝ vt terminat dependẽtiã alterius sit aliquo mõ ꝓus alio. vt ponit̃ in diffinitõe alteri⁹. tñ quantũ ad hoc qḋ est eẽ sub forma relatõis vnũ nõ p̃cedit aliud Ad q̇ntũ dꝫ ꝙ licꝫ relatiua respectu eiusdẽ subiecti opponãtur ⁊ posita se nõ ponãt sed tñ respectu diuersorum subiectoꝝ nõ opponũtur ⁊ sic posito vno in vno subiecto. ponit̃ aliḋ in alio subiecto. ⁊ sic in diuersis posita se ponũt. Ad sextũ dicenduꝫ ꝙ materia ⁊ forma nõ dicunt̃ relatiua ꝓm esse sed ꝓm dici.

Item alia diffinitio relatiuorũ est. Adaliquid sunt quibus hoc ipsuꝫ esse est ad aliud quodãmodo se habere ⁊ hec est propria diffinitio relatiuorũ Item propriũ est relatiuorũ ꝙ si quis diffinite nouerit vnũ relatiuorũ diffinite noscet ⁊ reliquum. vt si diffinite nouerit quid sit duplũ diffinite noscet cuius est duplum. Necesse est enim in vtrorũqꝫ ratõnibus vtrisqꝫ vti.

Postqꝫ autor posuit diffinitõem ⁊ ꝓprietates adaliq̇d cõiter sumpti vt se extẽdit ad relatiua ꝓm esse ⁊ ꝓm dici. hic ꝯñr ponit aliã diffinitõem ipsius adaliq̇d special'r accepti. vt solũ ꝑtinet relatiua ꝓm esse que est propria diffinitio adaliq̇d. vt est vnũ p̃dicamentũ ab alĳs distinctũ. Et data est ab Arestotele corrigẽdo ꝑmã diffinitõem a platone positã q̃ nõ est veroꝝ relatiuoꝝ. Et est hec diffinitio talis. Adaliq̇d sunt. quoꝝ hoc ipsum esse est ad aliud quodãmõ se habere. In cuius ꝑma ꝑte intelligit̃ genus diffiniti. scꝫ dicibile. Et ponit̃ q̇bus hoc ipm est ad aliud se habere. ad differẽtiã substãtie accidentiũ absolutoꝝ ⁊ relatiuoꝝ ꝓm dici. quoꝝ totum esse nõ est ad aliud se habere Deinde ponit̃ quodãmodo. id est speciali modo. qꝛ esse relatiui est ad aliud tanqꝫ ad terminũ cũ quo dicit̃ ad ꝯuertẽtiam. ¶ Sciendũ ẽ ꝑmo ꝙ accidens absolutũ ⁊ accidens respectiuum sic inter se differũt. qꝛ accidẽs absolutum solũ habꝫ dependẽtiaꝫ ad suum subiectũ ⁊ nõ ad terminũ. Ideo ad suum esse sufficit suuꝫ subiectũ et etiam diffinit̃ ꝑ tale subiectũ. sed accñs respectiuũ ad suũ subiectũ habet depẽdentiã inquantũ est accidẽs. ⁊ ad suum correlatiuũ inquantũ est relatiuũ. ⁊ ideo ad esse relatiui requirit̃ esse subiecti. ⁊ esse sui correlatiui et habet diffiniri ꝑ ista duo. Ideo bñ dꝫ in hac diffinitõe ꝙ esse relatiui ẽ ad aliud se habere. Et licꝫ relatio sꝑ sit inter duo extrema tñ nõ est in vtroqꝫ

tanq̃ȝ in subiecto sȝ est in vno subiectiue. et in alio vt in termino. vt pater nitas est in patre subiectiue. Et in filio vt in termino. Et filiatio est in filio subiectiue. ⁊ in patre terminatiue ¶ Sciendum scd̃o ꝙ duplex est relatio. quedã est relatio realis. q̃dam est inter extrema realiter distincta Et a quibꝫ ipa realiter est distincta ⁊ ad hanc relatõem tria requirunt. Primũ est ꝙ habeat extrema realia defectu huius relatio que est inter entia rationis vt relatio generis ad spẽm nõ est relatio realis. Scd̃m est ꝙ extrema realia realiter differũt. Defectu cuius relatio ydẽtitatis nõ est relatio realis. Tertiũ est. ꝙ relatio talis sit realiter distincta ab vtroq̃ȝ extremorũ. qꝛ si esset eadẽ realiter cũ suo fundamẽto haberet esse absolutuȝ sui fundamenti. ⁊ nõ diceret realiter q̃tum ad suũ esse respectiuũ. sed q̃tum ad suũ esse absolutũ. qꝛ a pfectiori res capit denoĩatioñe. Ideo nõ esſȝ relatio realis nec suum totum esse esset ad aliud. Defectu cuius relatio creatoris ad creaturã non est relatio realis. qꝛ in deo non est accidẽs Alia est relatio rõnis que potest fieri tribꝫ modis. Primo ꝙ sibi abest vna ipariũ cõditionũ ⁊ illa relatiua que dicũt relatõem realem sunt relatiua ſm esse Alia vero dicũt ſm dici ⁊ solũ de his que dicũt verã relatõem realẽ que ponũtur in hoc p̃dicamẽto data est pñs diffinitio. ⁊ p hoc differt ab alia diffinitione ad aliquid. ¶ Sciendum tertio ꝙ ex ex ista diffinitiõe autor in textu ponit vnã proprietatẽ relatiuoꝝ que talis est. Si q̃s diffinite nouerit vnũ relatiuorũ diffinite noscit reliquum. Cuius ratio est. qꝛ vnũq̃dq̃ diffinite cognoscit eo modo quo habet esse cũ diffinitio sit oratio indicans q̃d est esse rei. sed esse vnius relatiui est ad aliud. vt dcm̃ est. ergo non potest distincte cognosci nec diffiniri nisi p̃cognoscat suũ correlatiuũ. ergo si quis diffinite cognoscit vnũ oportet diffinite cognoscere reliquũ cũ nullum eoꝝ possit sine altero cognosci. Ideo necesse est in diffinitõibꝫ vtrorũq̃ȝ relatiuoꝝ sua correlatiua poni ¶ Sciendũ q̃rto ꝙ in diffinitõne relatiui nõ ponit suum correlatiuũ tanq̃ȝ pars essentialis eius. Cũ relatm̃ ⁊ correlatm̃ sint realiter ⁊ essentialiter distincta. sicut pater ⁊ filius. sed ponitur in eius diffinitione tanq̃ȝ terminus dependentie ipius relatiui. qꝛ talis dependentia non pfecte cognoscit nisi cognoscat terminus eius. Et terminus ponit loco differentie. qꝛ in relatiuis sumit drã respectu talis termini. Unde diffiniendo relatiuũ ponitur dependentia pro genere correlatiuũ eius pro drã. vt dd̃o paternitas est depẽdẽtia vel relatio patris ad filium et p hoc pꝫ intellectus vltime pprietatis relatiuoꝝ ☞ Contra p̃dicta arguit p̃mo sic. ptes substantie non sunt vera relatiua. tñ ipis ꝯuenit ista diffinitio. cum esse ipaꝝ sit ad aliud quodãmodo. ergo diffinitio non est bona Secundo sic. Omne accidẽs hȝ dependẽtiã ad suum subiectum. qꝛ esse eius est ad aliud quodãmodo se habere ergo ista diffinitio cõuenit oĩbꝫ accidentibꝫ ⁊ non soli diffinito. Tertio sic. Unũq̃dq̃ȝ habet diffiniri ⁊ cognosci. eo modo quo hȝ esse. sed relatm̃ hȝ esse separatũ a suo correlatiuo. ergo põt diffinite cognosci non cognoscendo correlatm̃ Quarto sic. Loco diffiniti licet ponere suam diffinitõnem. ergo si in diffinitione ponat correlatm̃ loco illius correlatiui poterit poni diffinitio eius in qua ponit relatm̃. ergo idẽ poterit poni in diffinitõe sua. q̃d est inconueniens. ergo male dr̃ ꝙ relatm̃ dȝ diffiniri p suũ correlatm̃ Quito sic. vnũ q̃dq̃ȝ

potest diffiniri p genus et differẽtiam: sed relatiua habẽt genus ꝛ differẽtiam intrinsecã. ergo verũ relatm̃ potest diffiniri p suum genus ꝛ p suam drãm sine suo correlatiuo ☞ Ad pmũ dicitur. ꝙ totũ esse ptiũ substantie non est ad aliud vt intelligitur in hac diffinitione. licet vltra suũ esse substantiale importent quedã respectũ ad opatões totius a quo respectu capiunt noĩa ꝓpria. Ideo ipsis non ꝯuenit ista diffinitio Ad scdm dr ꝙ licet totũ esse cuiuslibet accidentis sit p dependẽtiã ad subiectũ tñ illud eẽ non se habet ad aliud tanꝗ terminũ cũ quo dr ad ꝯuertentũ nisi in veris relatiuis. qđ tñ ponitur in hac diffinitõne p illã pticulã quodãmodo.
Ad tertium dr. ꝙ licet relatm̃ habeat esse sepatũ a suo correlatiuo. tñ illđ esse non est absolutũ sed respectiuũ in ordine ad suũ correlatm̃ Ideo hꝫ cognosci ꝛ diffiniri p ipm Ad quartũ dr, ꝙ licet in absolutis loco diffiniti liceat ponere diffinitõem. nõ tñ in respectiuis. Ideo in diffinitione relatiui loco correlatiui. non pt poni sua diffinitio. Cuius ratio est. qꝛ diffinitio correlatiui explicat ipm vt est dependẽs ad relatm̃. Et ipm ponitur in diffinitõne correlatiui tanꝗ terminus dependentie sui relatiui. Ideo diffinitio non explicat ipm eo modo quo ponitur in diffinitõe alterius Ad q̃rtum dr. ꝙ licet relatm̃ habeat drãm. tñ illa drã nõ est absoluta ſꝫ respectiua ꝛ dependẽs ad terminũ extrinsecũ Ideo ipa nõ pt pfecte notificare relatiuũ nisi apponatur terminus depẽdentie eius ꝛc.

Qualitas est ſm quã quales esse dicimur. vt ſm colorem colorati et ſm iusticiam iusti

¶ Postꝗ autor determinauit de predicamento adaliquid. Hic consequenter intendit determinare de p̃dicamẽto qualitatis ipam sic diffiniens. Qualitas est ſm quã q̃les esse dicimur. vt ſm albedinẽ dicimur albi. in qua diffinitione subintelligitur forma accidentalis q̃ se habet vt genus diffiniti. Et datur intelligi p illud relatm̃ quã Deinde ponitur ſm quã quales esse dicimur. ad differẽtiã oĩm alioꝝ p̃dicamẽtoꝝ. qꝛ nullũ aliorũ predicatur in eo qđ est quale simpl'r. vt faciliter ꝓbaretur inductiue. Substãtia eñ p̃dicatur in eo qđ est quid. ꝗtitas in eo quod est ꝗtum vel quotum. Et cetera p̃dicamẽta in hoc ꝙ est se habere ad aliud cũ sint respectiua. Iõ sola qualitas denoĩat substãtiã qualẽ simpl'r ꝛ in hac diffinitõne p̃põ ſm dicit circũstantiã cause formalis ☞ Sciendũ primo. ꝙ in hac diffinitione ponitur dicimur ſm Albertũ nõ ad denotandũ ꝙ soli hõi ꝯueniat qualitas. ſꝫ ad denotandũ ꝙ hõ est susceptiuus pluriũ qualitatũ ꝗ quecunꝗ alia substãtia. Homo eñ ꝯpositus est ex substãtia corpali ꝛ spũali. ꝛ ideo sibi ꝯueniũt qualitates reꝝ corpaliũ ꝛ spũaliũ. Sed substãtie spũales solum suscipiũt qualitates spũales. Et substãtie corpales alie ab hoĩe solũ suscipiũt qualitates corpales ꝛ nõ spũales. Ideo hõ ceteris aĩalibꝫ ẽ pluriũ qualitatũ susceptiuus Sed tamẽ posset dici et facilius ꝙ in hac diffinitione nõ intelligitur solũ nos hoĩes. ſꝫ etiã nos substãtie Ita ꝙ dicimur nõ refertur ad hoĩem tm̃. ſꝫ ad substãtiã in cõi. ꝛ per hoc multa argumenta soluuntur ¶ Sciẽdum scđo. ꝙ oĩs forma accidẽtalis hꝫ denoĩare pmam substantiã ſm esse qđ ipa dat pme substãtie. et qꝛ qualitas dat esse quale

ideo h3 denoīare substātiā qualē. Et p illuz modū denoīandi distinguit ab alijs accidētib. z licet quale ꝯsequat qualitatē vt effectus eius forma lis. z sit posterius ipa ſm naturā tñ ſm ordinē doctrine z quo ad nos q̄le prius est q̄ qualitas. q2 p ipm ꝯgnoscimus qualitatē Ideo ꝯuenienter notificat q̄litas p quale. z licet inferius q̄le p q̄litatē diffinit. tñ h̄ est a priori simpl'r. z hic diffinit q̄litas p q̄le a posteriori simpl'r. z a pori q̄ ad nos Nō em̄ est incōueniēs idē ſm diuersas ꝯsideratōes esse prius z posterius notius z ignotius ¶ Sciēduz tertio. q qualitatis quatuor sunt spēs. Pria est habitus et dispō. Scda naturalis potētia vel impotētia. Tertia ē passio z passibilis qualitas. Quarta est forma z circa hoc aliq̄d ꝯstans figura. Quarū sic habet sufficiētia. q2 oīs qualitas qualificat substantiā. vel ergo se tenet ex pte materie z sic est forma. z circa hoc aliq̄d ꝯstās figura que qualificat substātiā ſm quātitatē vel materiā eius. licz effectiue oriat a forma substātiali. vel tenet se ex pte forme hoc ē dupl'r. vel qualificat substātiā imediate. vl' mediātib naturalib potētijs. si scdm. sic est habit et dispō. que pmo determināt z disponūt potentiā. et ex ꝯsequēti subiectū eius. si immediate determinat substātiā. hoc est dupl'r. vel est pncipiū determinatū opandi vel indeterminatū. si primū sic est passio z passibilis q̄litas. si scdm. sic est naturalis potentia vel impotentia Potentia enim est indeterminata de se q̄tum ad modū operandi. sed determinat per suos habitus ¶ Sciēdū q̄rto. q diuisio q̄litatis ē diuisio generis insuas spēs q2 qualitas dicit eēntialiter de ipis spēb. vñ dupl'r pt fieri diuisio generis Uno mō pspecies imediatas eius z tūc solū fit per duas species eo q fit per differentias formales formaliter oppositas. que solum sunt due sub vno genere. et solum duas species propinquas sub ipo constituunt Alio modo potest fieri diuisio generis per suas species eius remotas. z hoc qñ species eius propinque sunt nobis inominate. z tunc nō oportet diuisionem generis fieri per duas species. tm̄. sed potest fieri per quatuor vel plures ſm exigentiam multiplicatōnis eaꝝ. Et hoc modo fit hec diuisio qualitatis. ☞ Contra pdicta arguit primo sic. Differentia substantialis. vt rationale non est qualitas et tamen ſm ipsam dicimur quales. ergo ista diffinitio conuenit alijs a diffinito. Scdo sic. Omne accidens predicatur in quale cum non predicetur in quid. ergo ſm quodlibet accidens dicimur quales. ergo ista diffinitio cōuenit cuilibet accidenti.

Tertio sic Ninnilitas est qualitas. et tamen ſm ipsam non dicimur quales. ergo ista diffinitio non conuenit omni qualitati.

Quarto sic. Hec diuisio qualitatis fit ſm diuersos modos essendi in substantia. sed illi modi sunt accidētales. ergo illa diuisio est subiecti in accidentia zc. Quinto sic. Habitus est vnum predicamentum ab alijs ergo male ponitur vna species qualitatis ☞ Ad primū dicitur. q licet differentia substantialis predicetur in eo quod est quale non tamē in quale simpliciter. quod solum dicit qualitatem accidentalem. vt capitur in ista diffinitione. Nec etiam talis differentia est forma accidentalis. quod intelligitur hic loco generis. ¶ Ad secundum dicitur. q si capiatur quale generaliter pro quocunq esse accidentali. sic omne accidens predicatur in eo quod est quale Sed si capiatur specialiter p esse ac

cidentali qd ꝯsequit̄ substantiā gratia forme. ꝛ nō habet aliū modū spe-
cialē denoīandi substātiā q̄ȝ in quale. sicut habēt cetera p̄dicamēta. sic pre
dicari in quale solū ꝯuenit qualitati. ꝛ hoc mō sumit̄ in presenti diffinitio-
ne Ad tertiū dr̄ licet ꝑ hinnibilitatē equi nos in spē non dicamur qua-
les tn̄ nos in genere bn̄ dicimur quales. s. nos substātie. Ad q̄rtū dr̄. ꝙ
licet illi modi essendi spēꝝ qualitatis in subiecto sint accn̄tales ſm modū
non tn̄ sunt accn̄tales ſm rem. sȝ magis sunt eēntiales. Ideo ista non est
diuisio subiecti in accn̄tia Ad q̄ntū dicit̄. ꝙ si capiat̄ habitus vt est cor
porū, ꝛ eoꝝ que circa corpus sunt adiacētia. sic est predicamentū a qualita
te distinctū. sed si capiat̄ habitus ꝓ qualitate que disponit potētiā ad ope
ratōem vt in pn̄ti sumit̄. sic nō est vnū p̄dicamentū. sȝ est vna spēs q̄litatꝭ

Qualitatis quatuor sunt species. Prima est habitus et dispositio. Differt autem habitus a dispositione quia habitus est permanentior et diuturnior. vt sunt virtutes et scientie. Scientia enim difficillime est mobilis nisi forte grandis permutatio fiat. vel ab egritudine vel ab aliquo huiusmodi circa scientē. similiter est de virtute Iusticia enī vel castitas nō cito vel de facili ꝑmutatur. Dispōnes vero dicunt̄ que de facili permutant̄. vt calor frigiditas. egritudo sanitas. Unde habitus pn̄t dici dispōnes et nō econuerso. Illi autē qui habituȝ habent quodāmodo sunt dispositi vel melius vel peius ad ea q̄ habēt. dispōnes aūt nō sunt habitus. vn̄ habitꝰ p̄t sic diffiniri. Habitus est qualitas difficulter mobilis.

¶ Postq̄ȝ autor p̄misit diffinitōem ꝛ diuisionē qualitatis. Hic ꝯn̄r de-
terminat in spēali de spēbꝫ eius. quaꝝ prima est habitus ꝛ dispō. Cuiꝰ rō
est. qꝛ habitus ꝛ dispositio ꝯueniūt tam substātijs spūalibꝫ q̄ȝ corꝑalibꝫ.
sȝ passio et passibilis qualitas que est tertia spēs qualitatis. et forma circa
hoc aliq̄d constans figura que ponitur quarta spēs solū ꝯueniūt substan
tijs corꝑalibꝫ. Iō ꝯueniter habitus ꝛ dispō p̄cedūt duas spēs p̄dictas.
Itē habitus qualificat ꝛ determinat naturalē potentiā ad oꝑatiōem. Iō
ꝑfectius habet rōem qualitatis q̄ȝ naturalis potētia vel impotētia. ꝛ sic
ꝯueniēter p̄cedit naturalē potentiā vel impotētiā que ponit̄ scđa spēs q̄li
tatis. ☞ Sciēdū primo. ꝙ habitus tripl'r accipit̄. Unoꝰ vt opponit̄
priuatōi sicut visus opponit̄ cecitati. ꝛ sic quelibet forma hn̄s ꝓuatōem si
bi oppositā siue sit substātial' siue accn̄talis dr̄ habitꝰ Scđo mō capit̄ ha
bitꝰ vt ē corpoꝝ ꝛ eoꝝ q̄ circa corꝑa stꝫ adiacētia. ꝛ sic est vnū p̄dicamētū

ab alijs distinctum. et istis duob⁹ modis non capitur hic habitus in ꝓpo sito. Tertio modo capit̃ habitus vt est qualitas ꝑfecte dispositiua sui sub iecti ad opatõem sicut sciētia disponit itellectũ hois. et ex ꝯsequēti hoīem ad cognoscendũ ea de q̇b⁹ est scientia. et qꝛ ꝑfecte disponit subiectũ ad ope ratõem. Ideo dr̃ auerrois. ꝙ habitus est quo quis opatur dum vult. et isto modo ponitur hic habitus et est spẽs qualitatis ¶ Sciēdum est secũ do ꝙ dispositio dupliciter accipit̃. Uno modo generaliter ꝓ quacũq̧ qua litate que disponit potentiã sui subiecti ad opatõem siue perfecte siue im ꝑfecte. ꝛ hoc modo dispõ sub se ꝯtinet habitũ ꝛ dispõem ꝓpꝛie dictam et hoc modo capit̃ in textu. cũ dr̃ ꝙ oīs habitus est dispõ. sed non ecõtra. Hoc etiam modo capit̃ a Tullio cuȝ dicit. ꝙ habitus est dispõ ꝑfecti ad optimũ. ꝛ ab aresto. cũ dr̃ ꝙ virtus est dispõ ad felicitatẽ. Scđo mõ capi tur ꝓpꝛie solũ ꝓ qualitate que impꝑfecte disponit potētiam sui subiecti ad opandũ. ꝛ isto modo distinguit̃ ꝯtra habitũ sicut impꝑfectũ ꝯtra ꝑfectum et sic capit̃ cũ dr̃ ꝙ habitus ꝛ dispõ sint de p̃ma spẽ qualitatis. et cũ dr̃ ꝙ habitus differt a dispõne. Unde nomẽ dispõnis est cõe ad habitũ ꝛ dis positõem ꝓpꝛie dictam. Sȝ qꝛ alteri istoꝝ est ꝓpꝛiũ nomẽ impositũ scȝ ha bitui. Ideo alteri quodãmodo appꝛopꝛiat̃ nomen dispõnis. ¶ Sciēduȝ tertio ꝙ habitus et dispositio ꝓpꝛie capta inter se ꝯueniũt et differũt Uñ ꝯueniũt in hoc ꝙ dicũt eandem formã ꝭm essentiã ꝛ vtrũq̧ disponit na turalẽ potentiã sui subiecti ad opatiõem. sȝ differũt in hoc. qꝛ habitus dr̃ illam formã ꝭm esse ꝑfectũ ꝛ radicatũ in subiecto ꝛ sic disponit ꝑfecte ad opandũ. Ideo habit⁹ dr̃ diuturnioꝛ ꝛ ꝑmanētioꝛ dispõe. Et dr̃ qualitas non de facili mobilis. eo ꝙ habet esse ꝑfectum ꝛ radicatũ in subiecto. Et dispõ dr̃ eandẽ formam sub esse impꝑfecto ꝛ iꝑfecte disponit subiectum ad opandũ. Ideo diffinit̃ qđ est q̄litas de facili mobilis a subiecto. Ex quo patet ꝙ habitus ꝛ dispõ dicũt vnã ꝛ eandẽ formã solũ differentẽ ꝭm esse ꝑfectũ ꝛ impꝑfectũ. Et qꝛ ꝑfectũ ꝛ impꝑfectũ ꝭm esse non variant speciem iõ ꝯuenienter ponit̃ vna spẽs ꝛ copulant̃ ꝯiũctione copulatiua. sȝ qꝛ ꝑfec tum ꝛ impꝑfectũ sꝫ diuersi modi essendi quos dicũt habitus ꝛ dispõ. iõ ꝯuenienter duob⁹ noīb⁹ noīant̃. et melius q̄ȝ vno solo noīe sicut antiq̇ hãc spẽm noīauerũt applicatõem ¶ Sciēdũ quarto. ꝙ sub hac spẽ qualitatis generaliter reponũtur oẽs qualitates disponentes subiectũ ad opanduȝ mediante poñã naturali vt sꝫ oẽs habitus. Unde ipsoꝝ habituũȝ q̇daȝ sunt coꝛꝑales. vt sanitas robur elegantia. ꝛ sic de alijs ꝯsilib⁹. Alij sunt spũales. ꝛ istoꝝ aliq̇ sunt moꝛales q̇ disponũt appetitũ sensitiũ vel intelle ctiuum. vt sunt iusticia tꝑantia foꝛtitudo ꝛc̃. ꝛ silr̃ de vicijs oppositis illis ꝟtutib⁹. Alij sunt intellectuales q̇ disponũt ꝓmpte ꝛ facilr̃ intellectũ ad cognoscendũ intelligibilia. vt sꝫ sapientia sciētia intellectus prudētia et ars. ꝛ istoꝝ habituum. aliq̇ sunt naturalr̃ acquisiti. vt scientia ab hoīe ac quirit̃. alij sunt infusi. vt fides spes charitas. alij sunt ꝯcreati vt spẽs ꝛ ra tiones reꝝ in mentib⁹ vel ꝟtutib⁹ angeloꝛũ. et sic pꝫ que sit pꝛima spẽs q̄ litatis. ꝛ que qualitates in ipsa reponũtur ☞ Contra p̄dicta arguit̃ pꝛimo sic. Diuersa noīa impoꝛtant diuersas foꝛmas. qꝛ nomẽ imponitur a foꝛma. sȝ habitus ꝛ dispositio sunt diuersa noīa. ergo impoꝛtãt diuersas foꝛmas. ꝛ non sunt vna species. Scđo sic. Quecũq̧ dicunt eandẽ spe

ciem important eundē modū eēndi cum vnius spēi sit vnus modus essen di. sed habitus ꝛ dispositio non dicunt eundē modū essendi. sed diuersos modos. ergo male ponit᷑ vna spēs qualitatis. Tertio sic. nullum ens in anima ponit᷑ in pdicamento. sed solum ens extra aīam. Scia autem est ens in anima. ergo male ponit᷑ sub pma spē qualitatꝫ Quarto sic. risibi le est qualitas de facili mobilis. ꝛ tamē nō est habitus. ergo diffinitio ha bitus non conuenit soli diffinito. Quinto sic Naturalis inclinatio itel lectus ad sciam est dispositio. ꝛ tamē non est de facili mobilis a subiecto. ergo male dr̄ ꝙ dispō est de facili mobilis a subiecto Ad pmū dr̄. ꝙ di uersa noīa non semp̄ ꝑcant diuersas formas. sꝫ quandoqꝫ dicunt diuersos modos eēndi eiusdem forme. ꝛ sic est in ꝓposito. ꝛ licet capiēdo formaꝫ ge neraliter ꝓ omni illo quod habet modū forme. ꝛ determinātis aliud. oīe nomē imponatur a forma. non tamē capiendo formā spēaliter ꝓ forma re ali Ad secūdū dicit᷑ ꝙ licet habitus ꝛ dispō dicāt diuersos modos ac cidentales vnius forme. tamē bn̄ dicūt vnū modū eēndi essentialem q̇ est dispō sui subiecti ad opatōem Ad tertiū dr̄. ꝙ licet sciētia sit ens i ani ma. vt in subiecto. tn̄ non est ens in aīa. vt in cognoscēte. sic ꝙ solum habe at esse in apprehensione anime. Et isto modo capit᷑ ens in aīa. cum diui ditur ꝯtrā ens reale. Unde scientia qꝛ non solū est in apprehēsione anime potest tamē dici ens extra aīam. qꝛ habet aliud esse q̄ꝫ in apprehēsione aīe Ad quartū dr̄. ꝙ in diffinitiōe habitus ꝓsupponit᷑ ꝙ sit qualitas acq̄si ta disponens potētiam ad opatōnem. ꝛ hoc modo non conuenit risibili. Ideo non cōuenit ista diffinitio Ad quintū dr̄. ꝙ licet naturalis incli natio intellectus ad scientiam sit quedā dispō passiua ꝛ quodāmodo sub iectiua. non tamen est dispositio formalis. de qua dispositione solum est ad propositum.

Secunda species qualitatis est naturalis potētia vel im potentia aliquid faciendi vel patiendi vt sanatiuus dicit᷑ qui habet naturalem potentiam vt nihil ad aliquibꝫ accidentibꝫ egritudinem inferentibꝫ patiatur. Et egrotatiuus dicit᷑ qui habet naturalem impotentiā aliquid patiendi. Durum aūt dicitur habere naturalem potentiam resistendi sectioni. Et molle naturalē impotentiā. quia cito secatur. Cursores ꝛ pu gillatores dicunt᷑ simul de ista specie. nō qꝛ exercent actus su os. sed quia habent naturalē potentiā hoc faciendi

Postq̄ꝫ autor determinauit de pma spē qualitatis. Hic ꝯñter deter minat de secūda scꝫ de naturali potentia vel impotentia que cōuenienter ordinatur post primā. quia licet via generationis naturalis potentia pre cedat habitum et dispositōnem. eo ꝙ habitus qualificat ꝛ determinat si ue perficit naturalem potentiam. ꝛ inest substantie mediante naturali po

rentia.sicut sciā qualificat intellectum ⁊ inest homini ꝑ intellectū.tamen
via ꝑfectionis habitus precedit naturalem potentiā. Eo ꝙ habitus ꝑfe
ctior est naturali potentia.eo ꝙ perfectius disponit substantiam ad ope-
randū Ideo bene sequitur p̄mā.⁊ etiam precedit duas vltimas.qꝛ ille so
lum conueniūt substātijs corꝑalibꝫ.Hec aūt conuenit tam substātijs cor
poralibꝫ ꝗ̄ spūalibꝫ.Ideo conuenienter ponitur scđa species qualitatis
¶ Sciēdū est p̄mo ꝙ naturalis potentia est proprietas substātie qua
ip̄a potens est naturalr̄ ad faciliter operādum.⁊ ad resistēdum cōtrarijs
sicut sanatiuum est proprietas substantie qua potest faciliter exercere su-
as operationes.et etiam potest per hoc resistere contrarijs ⁊ nociuis Et
dicit̄ talis q̄litas naturalis.qꝛ a natura indita est ⁊ radicata in p̄ncipijs
naturalibꝫ rei.scꝫ materia ⁊ forma Et dicit̄ potentia ex eo ꝙ est vigor for
me supra materiam ad exercendū suas opatōnes naturales Et econtra
naturalis impotentia est ꝓprietas substātie qua ip̄a est impotēs ad aliq̄d
faciliter opandū et resistendum contrarijs ⁊ dicitur hec qualitas natura-
lis.non qꝛ causetur a natura rei.sed qꝛ fundatur in p̄ncipijs naturalibus
ip̄ius rei. Et dicit̄ impotentia.eo ꝙ negat vigorē forme in ordine ad ope
rationes naturales ¶ Sciendū secūdo.ꝙ naturalis potentia in subiec
to causat̄ ex victoria forme supra materiam.et est talis victoria vel domi
nium quādo materia totaliter est disposita s̄m exigentiam forme.sic ꝙ nō
habet dispōnes contrarias impedientes ꝓprias actōnes ip̄ius forme.sed
forma potest faciliter ⁊ libere exercere in natura tales operatōnes.Sed
ecōtra naturalis impotētia prouenit ex victoria ⁊ dn̄io materie supra for-
mam que est quādo materia habet dispōnes ꝯtrarias dispōnibus ip̄ius
forme per quas forma impedit̄ ad faciliter operandū ⁊ resistendū contra
nociua ¶ Sciendū tertio ꝙ naturalis potētia vel impotentia possunt
duplr̄ cōsiderari. Uno modo inq̄ꝫtum cōueniunt in vno genere superio-
ri ip̄m immdiate circūloquentes eo ꝙ tale genus est nobis innoīatum. et
isto modo faciunt vnam spēm qualitatis nō specialissimā sꝫ subalternam
alio modo considerantur s̄m ꝓprias eēntias ip̄aꝝ compandū ipsas inter
se.et isto modo sunt diuerse species ⁊ ab inuicē distincte. qꝛ semꝑ differūt
eēnatil̄r ⁊ ꝓpter hoc ꝯiūgunt̄ ꝑ ꝯiūctōeꝫ disiūctiuā que disiūgit ⁊ sepat si-
gnificata terminoꝝ.⁊ ꝓpter hoc ꝯuenientius noīant̄ duobꝫ noībꝫ ad expli
cādū hāc diuersitatē quā noīarent̄ vno solo noīe sicut antiq̄ fecerūt q̄ hāc
spēm aptitudinē appellauerūt.tn̄ hic ponunt̄ ista duo loco sui gn̄is ꝓximi
qđ circūloquūt̄ ⁊ cuꝫ hoc ꝑ ista noīa diuersa explicat̄ diuersitas istaꝝ spēꝝ
¶ Sciēdū quarto.ꝙ sub hac spē generalr̄ reponūtur oēs aptitudines vl̄
inclinatōes q̄bꝫ substātia naturalr̄ inclinat̄ ad opandū vel resistēdū suis
ꝯtrarijs ⁊ q̄bꝫ naturalr̄ ip̄edit̄ a suis opatōibꝫ.Ideo sub hac spē reponūt̄
omnes potētie anime vegetatiue que sꝫ nutritiuū. augmētatiuū ⁊ gene
ratiuuꝫ.Et potētie aīe sensitiue.vt sunt q̄nqꝫ sensus exteriores ⁊ q̄nqꝫ in
teriores.q̄ sunt sensus cōis imaginatio. estimatiua.fantasia memoria. et
potentia motiua s̄m locū ⁊ etiā appetitiua.et etiā potētia aīe intellectiue
vt rō intellectus ⁊ volūtas.Hic etiā reponūtur alique naturales inclina
tōes q̄ noīant̄ noībꝫ ꝓtutū vl̄ habituū.eo ꝙ iclināt ad sil̄es opatōes sicut
ip̄i habit⁹ vt aliq̄ dicunt̄ naturalr̄ iusti vl̄ liberales.qꝛ hn̄t naturales incli

natiōem ad opa iusticie vel liberalitatis. et sic iusticia ꝛc. similiter nomina habituum possunt equiuoce poni in prima specie qualitatis et in secūda

☞ Cōtra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic. Potentia materie ad formā est naturalis potentia. et tñ non est qualitas. ergo male dicit̄ ꝙ naturalis potētia est spēs qualitatis Scđo sic. nullū ens respectm̄ est qualitas. cū qualitas sit ens absolutū. sꝫ naturalis potentia est ens respectm̄. qꝛ potentia sp respicit actū. ergo non est spēs qualitatis. Tertio sic. nulla priuatio est spēs. sed naturalis impotentia dr̄ p̄uatōem naturalis potētie. ergo naturalis impotentia non est spēs qualitatis Quarto sic. oīs impotentia est ꝯtra naturā vel preter naturā. ergo nulla impotentia est naturalis. ergo naturalis impotentia non est vna spēs Quinto sic. naturalis potentia ꝛ impotentia differūt essentialr̄. ergo sunt diuerse spēs. ergo male ponunt̄ vna spēs ☞ Ad primū dr̄. ꝙ licet potentia materie ad formam sit quedā naturalis potētia ad esse naturale. Tamē non est potētia que ꝯsequit̄ totū ꝯpositū substātiale ꝛ de tali potentia ad opandū solū est hic ppositū Ad scđm dr̄. ꝙ licet naturalis potentia q̄ꝫtum ad ꝓprietatē nois potentie dicat respectū ad actū rōne cuius dr̄ relatm̄ ẜm dici tñ q̄ꝫtū ad id qđ est. est ens absolutū. et est quedā q̄litas disponens subiectum ad opandū Ad tertiū dr̄ silr̄. ꝙ licet naturalis impotētia q̄ꝫtū ad rōem et impōem nois dicat priuatōem naturalis potentie. tñ q̄ꝫtum ad rē ẜcataꝫ et q̄ꝫtuꝫ ad id ꝙ est dicit vnā qualitatē positiuā que ꝯtrariat̄ naturali potentie. Ad quartū dr̄. ꝙ licet impotētia possit aliquo modo dici inaturalis vel ꝯtra naturā. eo qđ impedit proprias opatōnes ipius nature. tñ bñ dicit̄ naturalis eo ꝙ se tenet circa p̄ncipia naturalia rei ꝛ respectu operationū nature. ꝛ hoc modo dr̄ ħ naturalis impotētia. qꝛ non dr̄ naturalis eo ꝙ intendat̄ a natura rei vel etiam ꝯferat ad talem naturā. Ad qntum dr̄. ꝙ licet naturalis poñā ꝛ naturalis impotentia inter se sunt diuerse spēs ẜm ꝙ ad seinuicē ꝯpant̄. tñ vt circūloquūtur aliqđ supius bñ ponunt̄ vna spēs subalterna qualitatis. vt p̄us dictum est.

Tertia species qualitatis est passio et passibilis qualitas vt ille qualitates que efficiūt in sensibus passiones. vt in gustu dulcedo amaritudo et similia. Et etiā ille qualitates sunt in hac specie que ab aliquibus passionibus generantur. vel facile vel difficile mobilibus et permanentibus siue em̄ nigredo ab aliqua passione naturali generetur siue ab egritudine siue ab estu qualitas passibilis dicitur

¶ Postq̄ꝫ autor determinauit de secūda specie qualitatis. Hic consequenter determinat de tertia que est passio ꝛ passibilis qualitas que species conuenienter ponitur tertia. Quia sequitur primā ꝛ secundam propter causas prius dictas. Et ponitur immediate post secundam et ante quartam eo ꝙ in secunda specie reponuntur naturales potentie anime

In hac aũt spẽ reponũtur ille qualitates q̃ sunt obiecta potẽtiaꝝ aĩe. ꝛ qꝛ ob
iecta cognoscũtᷣ ꝑ potẽtias a posteriori ꝛ potẽe ꝑ obc̃a a p̃ori. iõ ꝯueniẽtᷣ p⁹ na/
turalẽ potẽtiã vl' ĩpotẽtiã ĩmediate detmĩatᷣ de passiõe ꝛ passibili q̃litate añ
q̃ꝯponatᷣ q̃rta spẽs q̃litatis. Et lꝫ obiecta q̃tũ ad rões suas q̃dãmõ p̃ce/
dant potẽtias. sicut actiuũ p̃cedit passiuũ. tñ q̃tũ ad hoc ꝙ est denominare
subam qualẽ naturales potẽtie q̃ fluũt a p̃ncipijs naturalib⁹ sube ꝛ deno/
minãt intrinsece p̃ores sunt suis obiectis q̃ causantᷣ in subiecto per aliq̃d ex
trinsecũ. ideo nõ oportuit ponere istã spẽm añ scd̃am ¶ Sciendũ p̃mo ꝙ pas/
sio ꝛ passibilis q̃litas inter se ꝯueniũt ꝛ differũt. Conueniũt in hoc ꝙ dicunt
eandẽ q̃litatẽ q̃ infertᷣ a passione ꝛ infert passionẽ. Sꝫ differũt p̃mo. qꝛ passio
dꝛ illã q̃litatẽ sub eẽ imꝑfecto ꝛ nõ ꝑmanẽti in subiecto. sicut rubedo ꝓueni
ens ex verecũdia. sed passibilis q̃litas dꝛ illã q̃litatẽ s̃m esse ꝑfectũ radicatũ
et ꝑmanẽs in subiecto. sicut est rubedo q̃ ꝓuenit a natura. Scd̃o differũt. qꝛ
passio nõ denoĩat subam simpl'r q̃lẽ. sed magis denoĩat subiectũ eẽ passum
rõne cui⁹ dꝛ passio. sicut rubedo ꝓueniẽs ex verecũdia nõ denoĩat hominez
simpl'r rubeũ. sed denoĩat ip̃m eẽ passum. sed passibilis q̃litas denoĩat suum
subiectũ simpl'r q̃le. eo ꝙ hꝫ esse ꝑfectũ in subiecto. ꝛ hec dr̃ña ꝓuenit ex p̃ce/
denti ¶ Sciẽdũ scd̃o ꝙ passio vt hic sumitᷣ est q̃litas cito trãsiens inferens
vel illata a passione. sicut rubedo infertᷣ a passiõe verecũdie. ꝛ pallor a passio
ne timoris. Et dꝛ passio qꝛ causatᷣ a passione vel causat eã. etiaꝫ qꝛ denoĩat
suũ subiectũ fuisse passum ꝛ hꝫ silẽm modũ essendi cũ passiõe. qꝛ hꝫ esse cito
trãsiens ꝛ nõ radicatuꝫ in subiecto. Sꝫ passibilis q̃litas est q̃litas inferens
vel illata a passiõe ꝑmanẽs in suo subiecto. sicut est albedo vel nigredo natu
ralis. et nõ dꝛ passibilis q̃litas. eo ꝙ aliq̃d patiatᷣ tanq̃ subiectũ passiõis. sed
qꝛ infertᷣ a passione vel infert sensib⁹ passionẽ. ideo ꝯiungitᷣ passioni vel vt cã
vel vt ei⁹ effect⁹. rõne cui⁹ dꝛ passibilis q̃litas ¶ Sciendũ tercio. ꝙ passio ꝛ
passibilis q̃litas dicũt eandẽ spẽm q̃litatis. cũ importãt eandẽ qualitatẽ s̃m
essentiã spẽi. sicut est eadẽ eẽntia rubedinis. q̃ p̃mo hꝫ eẽ imꝑfectũ in subiecto
et est passio. ꝛ postea hꝫ esse ꝑfectuꝫ. et dꝛ passibilis q̃litas. Et ꝓpter ista duo
ꝯiũguntᷣ ꝑ ꝯiũctiõem copulatiuã. sꝫ qꝛ importãt illã formã sub diuersis mo
dis essendi. qui modi eẽndi ꝑ idem nomen sufficienter explicari nõ p̃nt. ideo
noĩatur ista spẽs diuersis noĩb⁹ melius q̃ vno nomĩe. sicut hanc spẽm antiq̃
noĩauerũt noĩe casus. eo ꝙ qualitates hmõi spẽi causantᷣ in subiecto ab ali/
quo extrinseco ꝛ ꝑ modũ casus ꝓducũtur ¶ Sciendũ quarto. ꝙ sub hac
spẽ reponũtur oĩes qualitates sensibiles generaliter. quarũ aliq̃ ꝑtinẽt ad
corpus. alique ꝟo ad aĩam. Ad corpus aũt ꝑtinẽt oẽs qualitates que sunt
obiecta q̃nq̃ sensuũ exterioꝝ. vt color sonus odor ꝛ sapor. calidum ꝛ humi
duꝫ siccũ graue ꝛ leue. ꝛ alie qualitates tãgibiles. qꝛ oẽs iste qualitates in/
ferũt passiones sensib⁹. vt ira gaudium timor ꝛ cõis sunt qualitates ꝑtinẽtes
ad aĩam que causantᷣ in appetitu ex aliq̃ passione. In hac etiã spẽ reponũtur
aliq̃ qualitates q̃ occulte inferũt passiones corpi vt alique influentie celestes
et occulte virtutes herbaꝝ ꝛ aliquoꝝ lapidũ. sicut est ꝟtus adamãtis. que
attrahit ferrũ. vel qualitas veneni que inficit hominẽ. ꝛ ꝑ h' oc patꝫ de tercia
spẽ qualitatis ꝛ q̃ qualitates sub ea ꝯtinentᷣ. Contra p̃dc̃a arᷣ. p̃mo sic
passio est vnũ p̃dicamẽtũ. ḡ nõ est spẽs qualitatis Scd̃o sic. oĩs qualitas
denoĩat subaꝫ qualẽ vt dictũ est. sed passio ñ denoĩat subam qualẽ. ḡ nõ est

spẽs qualitatis Tercio sic. om̄e passibile est aptũ natum pati. sed nulla q̄
litas est apta pati. cũ nulla qualitas posset esse subiectũ passionis. g̊ nulla q̄-
litas est passibilis. ⁊ sic passio nõ ponit̄ sub hac spẽ qualitatis Quarto sic
q̄cunq3 dicũt eandẽ spẽm sunt in equali gradu ꝑfectõis. sed passio ⁊ passibi-
lis qualitas nõ sunt equalis ꝑfectõis. g̊ nõ dicũt eandẽ spẽm. Quinto
sic. albedo ⁊ nigredo sunt passibiles qualitates. ⁊ tñ nõ inferũt passiones sen
sib9. q2 nõ tangũt visum. ideo nõ agũt in ip̄m. nec3 pñt in eo causare passio-
nes. g̊ male d2 ꝙ passibiles qualitates inferũt sensib9 passiões. Ad p̄mũ
d2 ꝙ passio vt effect9 illatioq3 actõis bene est p̄dicamentũ distinctũ a quali-
tate. sed tñ passio q̄ est qualitas sensibilis ⁊ h3 esse imꝑfectũ in subiecto ⁊ ci-
to transiens nõ est p̄dicamẽtũ. sed est vna spẽs qualitatis. Ad scd̄m d2
ꝙ lic3 quelibet qualitas q̄ d2 qualitas ₰m eẽntiã ⁊ eẽ ꝑfectũ simul denomĩet
subam qualẽ. nõ tñ qualitas q̄ solũ h3 eẽntiã qualitatis ⁊ eẽ imꝑfectũ solu3
denoĩat ₰m q̇d. eo mõ quo h3 esse in subiecto. ⁊ sic est de passione vt dc̄m est.
Ad terciũ d2. ꝙ aliq̇d d2 dupl'r passibile. vno° tanq3 subiectũ passiõis. ⁊ tale
bene d2 aptũ natũ pati. Alio mõ d2 aliq̇d passibile a cã vel ab effectu ei9. sc3
q2 causat passionẽ vel causat̄ a passione. ⁊ sic passibile hoc mõ nõ est aptum
natũ pati. ⁊ isto mõ d2 aliqua qualitas passibilis ⁊ nõ p̄mo mõ Ad quar
tu3 d2. ꝙ lic3 passio ⁊ passibilis qualitas nõ sint eq̄lis ꝑfectiõis q̄ʒtũ ad mo-
dum eẽndi. tñ q̄ʒtum ad eẽntiã sunt in equali gradu ꝑfectiõis. ideo vnam
spẽm importãt. nõ tñ spẽalissimã sed subalternã. q2 in suis inferiorib9 in ea-
dem spẽ spẽalissima ꝯueniũt. ⁊ q̄nq3 in eodẽ indiuiduo. vt qñ vna qualitas
p̄mo h3 esse passionis ⁊ ꝑ radicatõnem in subiecto efficit̄ passibilis qualitas
Ad q̇ntum d2. ꝙ licet albedo ⁊ a.ij colores nõ agũt corporaliter vel infe-
rũt corporalẽ passionem visui. tñ sibi inferũt passionẽ sp̄ualẽ ⁊ ꝑficiũt ⁊ agũt
in ipsum intentionaliter. ⁊ per hoc differũt ab alijs obiectis alioꝝ sensuũ. q̄
agũt corꝑaliter in sensum. vt qualitates tangibiles in tactu.

**Quarta vero species qualitatis est forma et circa hoc ali-
quid ꝯstans figura. vt dispositio corꝑis. vt triangulatio qua
drangulatio rotũditas curuitas rectitudo.**

Postq3 autor posuit terciã spẽm qualitatis. Hic ꝯsequenter determi-
nat de quarta. que dicit̄ forma et circa hoc aliquid constans figura. Et ra-
tio ordinis est. q2 post naturalẽ potentiam oportuit ponere terciã spẽm qua
litatis. sub qua ꝯtinent̄ obiecta naturalia potentiarũ naturaliũ que est pas-
sio ⁊ passibilis qualitas. ideo oportuit hanc spẽm poni vltimam. ⁊ etiam ꝓ
pter hoc ꝙ qualitates triũ spẽrum precedentiũ se tenent ex parte forme. hec
aũt ex parte materie. Et q2 qualitas a toto genere cõseq̇tur subam gratia
forme. ideo ille qualitates que se tenent ex parte forme ꝑfectius habent ratio
nem qualitatis q̄ʒ forma ⁊ figura. Ideo hec spẽs cõuenienter ponit̄ vltimo
loco ¶ Sciendũ p̄mo. ꝙ forma ⁊ figura inter se ꝯueniũt ⁊ differũt. In hoc
em̄ ꝯueniũt ꝙ dicũt eandem qualitatẽ ₰m essentia3. sc3 qualitatẽ que est ter
minatio q̄ʒtitatis in substantia. primo em̄ terminat q̄ʒtitatem. ⁊ ex ꝯsequenti
subam. Sed differũt in hoc. q2 talis terminatio q̄ʒtitatis p̄t comparari ad

formā subē in qua est ꝛ ad quātitatē quā imediate terminat. Et ſm ꝯpa
tionem eius ad formā subē quā terminat dr̄ forma. q2 ipsa causat̄ circa q̄ti
tatem ſm exigentiā illius forme. Et ꝑ ꝯparatōem ad q̄titatem quam ter/
minat vocat̄ figura. Vn̄ actus forme est determinare illa que sunt ad intra
et actus figure est depingere ad extra ſm terminatōnem q̄titatis. Ex hoc
pꝫ ꝙ forma ꝛ figura cū dicāt eandem eēntiam ꝯueniēter ponūtur vna spe
cies. ꝛ bene ꝯiūgūtur ꝑ ꝯiūctōem copulatiuā. et q2 differūt rōne. ideo ad ostē
dendum illā diuersitatē ꝯuenienter duobꝫ modis noīatur ¶ Sciendū secū
do ꝙ forma potest capi duplr̄. vno mō generaliter ꝓ quacūqꝫ eēntia dante
aliqđ esse formale. ꝛ sic est supius ad omnes formas subales ꝛ accn̄tales. et
hoc mō nō capit̄ hic. Alio mō spēaliter ꝓ figura terminatiua q̄titatis. ꝛ sic
capit̄ in ꝓposito. ꝛ talis qualitas terminās q̄titatē magis dr̄ forma q̄ȝ que/
cūqꝫ alia spēs qualitatis. ꝓpter hoc ꝙ in spēbꝫ nature illa forma seq̄tur formā
eēntialē rei. ꝛ est ſcatiua ꝛ notificatiua illius forme subalis. sicut cognosci/
mus formā hoīs vel equi ꝑ figuraꝫ eius ꝛ distinguimus spēs corporis ab
inuicem ꝑ tales figuras. Unde quecūqꝫ differūt spē etiam differūt forma ꝛ
figura. et que in spē ꝯueniūt eodem mō figurantur. vt homo in omnibꝫ su/
is indiuiduis habet figuram erectam sursum ꝛ aliquo modo similem figu/
ram in capite manibꝫ ꝛ pedibꝫ. ¶ Sciendū tercio ꝙ figura potest capi du/
pliciter. vno mō materialiter ꝓ quātitate terminata vel figurata. ꝛ sic est q̄
titas. et sic non capitur hic. Secūdo capitur formaliter ꝓ figuratione vel ter
minatione quātitatis. vt sunt triangulatio quadrangulatio. ꝛ sic figura est
qualitas circa quantitatem posita. ꝛ sic capit̄ hic. et quia quantitas est circa
hoc aliquid. scꝫ circa indiuiduū completum de genere substantie. ideo talis
figura vel forma terminans quātitatem est constans circa hoc aliquid
¶ Sciendum quarto ꝙ sub hac specie generaliter reponūtur omnes figu/
re corporales ꝛ superficiales. quarū quedam fiugre naturales sunt q̄ cau/
santur a natura rei ex formis naturalibus corporum. vt figura bipedalis
in homine. quadrupedalis in equo. Alie vero sunt artificiales . que scꝫ cau/
santur ab arte. vt figura domus vel scamni. Unde omnia artificialia sub
ista specie reponūtur. et etiaꝫ sub ista specie reponūtur passiones linee. vt rec
tum ꝛ curuū. longum breue ꝛ sic de alijs. et alique passiones numeri. que si
bi conueniunt per similitudines corporales. vt quadratum bicubitum tri
cubitum. Et per hoc patet quid sit quarta species qualitatis. Contra
tra predicta arguitur primo sic. nullum superius ad qualitatem est species
eius. sed forma est quoddam superius ad qualitatem. quia conuenit omni
bus speciebus eius. ergo non est species eius. Secundo sic. figura est q̄/
dam quantitas que termino vel terminis clauditur. ergo non est spēs qua
litatis Tercio sic. omnis terminus est eiusdem predicamenti cuꝫ suo ter
minato. sicut differentia terminās genus est eiusdē ꝑdicamenti cum ipso.
sed figura est terminās quātitatem. ergo est de ꝑdicamento q̄titatis ꝛ nō
qualitatis Quarto sic. illud qđ ꝯtinet̄ ꝛ includitur intra hoc aliq̄d non
est circa hoc aliquid. sed figura ꝯtinet̄ in hoc aliq̄d. cū sit in eo vt in subiecto
ergo nō est ꝯstans circa hoc aliq̄d. Quinto sic. forma domus est figura
et tn̄ nō est circa vnū indiuiduū. sed ꝯstat in quadā multitudine lignoruꝫ. ꝛ
lapidū. ergo male dicitur ꝙ hec qualitas est figura ꝯstans circa hoc aliq̄d.

Ad p̄mū dr̄. ꝙ si capiat̄ forma ꝑ omī illo qd̄ dat esse rei est q̄dda᷉ supius ad qualitatē. sed si capiat̄ ꝑ qualitate que dt̄ terminatōem q̄ztitatis ƀm exigentiā forme subalis nō est supius ad ipsam. ⁊ hoc mō capit̄ hic. Ad secūdū dr̄. ꝙ licet figura capta materialiter sit q̄ztitas. non tn̄ figura capta formaliter. vt dictū est Ad terciū dr̄. ꝙ licz terminus intrinsecus ⁊ essencialis sit eiusdē p̄dicamēti cū suo termino. nō tn̄ termin⁹ extrinsec⁹. mō forma est terminus extrinsec⁹ q̄ztitatis. ideo nō ponit̄ in eodē p̄dicamēto cū ipsa. Ad quartū dr̄. ꝙ licz figura ꝯtineat̄ intra hoc aliq̄d. tn̄ hoc nō est ƀm ꝓfunditatē eius. sed ƀm suā supficiem que aliquo mō intrinsece circūdat hoc aliquid. ideo bn̄ dr̄ ꝯstās circa hoc aliq̄d Ad q̄ntuz dr̄. ꝙ licet sub forma domus sit multitudo indiuiduoꝝ. scz lignoꝝ ⁊ lapidū. tn̄ oīa illa indiuidua ꝑ aggregatōem ⁊ ordin̄ eoꝝ se hn̄t ꝑ modū vnius indiuidui suscipiētis talem figurā vel dispōnem. Jdeo illa figura est circa hoc aliquid

Qualia vero dicūtur q̄ ƀm hec denoīatiue dicunt̄ vel q̄dāmodo aliter ab his. vt a grāmatica grāmatic⁹. a iusticia iustus. Vel que dicūtur ab aliq̄ qualitate nō denoīatiue. eo ꝙ nomen nō est impositum ipsi qualitati. vt cursor pugillator. Et nota ꝙ cursor ⁊ pugillator dicūtur dupl'r. vno mō dicūtur cursor ⁊ pugillor ab artē currēdi ⁊ pugillandi. ⁊ sic sunt in p̄ma spē q̄litatis. quia iste arte s sunt habit⁹. Alio mō dr̄ cursor nō ꝙ hz artē currendi sed ꝙ hz naturalē potētiā ad actū currēdi. ⁊ pugillator pugillādi. Et isto mō dicūt̄ q̄lia ab istis naturalibꝫ potētijs. sz nō denoīatie. eo ꝙ noīa sūt imposita istis naturalibꝫ potētijs a quibꝫ dicūtur q̄lia. ⁊ sic cursor ⁊ pugillator sunt in secūda spē q̄litatis. Alia aūt dicunt̄ q̄lia nō denoīatiue. nō q̄m nomē nō est impositū qualitati. sed q̄m quale nō participat illud nomen. vt studiosus a virtute et sic sunt tres modi sumēdi quale a qualitate.

Postq̄z autor determinauit de qualitate in cōi ⁊ q̄ztuz ad suas spēs. hic ꝯsequēter determinat de quali qd̄ est eius denoīatiuū. Rō ordinis est. q̄r q̄litas dat esse formale quali ⁊ est origo ipius. ideo p̄us definita ē qualitas a posteriori ꝑ quale tanq̄z ꝑ suū effectū. q̄r quale est ꝓprius effectus ⁊ formalis ipsius qualitatis. ⁊ q̄r cā naturaliter p̄cedit suū effectū ideo p̄us determinatum est de qualitate q̄z de quali. ¶ Sciendū p̄mo. ꝙ quale ⁊ qualitas in h̄ ꝯueniūt. q̄r dicūt eandē essentiā. ⁊ ideo ꝯueniūt in p̄dicato. Sed differūt q̄r q̄litas dt̄ illā ƀm se, ⁊ nō ƀm inherentiā ad subiectū. quale ỽo importat illam

essentiā cū inherentia ad subiectū. ideo differūt quale ꝛ q̄litas. q꞉ q̄litas est abstractū. quale ꝟo ꝯcretū eius. et q꞉ dicūt eandē essentiā. ideo reponunt̄ in eodē p̄dicamēto. ꝛ sic q̄litas est genus ḡnalissimū ꝛ p̄dicat̄ in abstracto. ita etiā quale p̄dicat̄ in ꝯcreto de suis inferioribꝫ si sil'r sua inferiora de quibꝫ p̄dicatur accipiātur in ꝯcreto. vt albū est quale vel nigrū est q̄le. ¶ Sciendū sc̄do. ꝙ ꝯcretū dupl'r ꝯsiderat̄. vno mō ſm respectū quē hꝫ ad suū subiectū et ſm talē respectū nō ordinat̄ in p̄dicamento. q꞉ hoc mō nō est genus vel spēs sed accn̄s. Alio mō ꝯsiderat̄ ſm respectū quē hꝫ ad sua inferiora quoꝝ est genus. ꝛ ad sua sup̄iora quoꝝ est spēs. ꝛ ſm talē respectū ordinabile est in genere ſm sub ꝛ supra. ꝛ p̱ se reponit̄ in p̄dicamēto. Vn̄ licꝫ respiciat suum subiectū. tn̄ ille respectus nō tollit ab eo respectū eēntialē ad sua superiora. quoꝝ est spēs vel inferiora quoꝝ est genus. Ideo nō impedit ip̄m p̱ se poni in p̄dicamēto. ꝛ licet etiā ꝯnotet subiectū. eo ꝙ ſcat formā cū inherentia ad subiectū. tn̄ nō ſcat subiectū de suo p̄ncipali ſcato. q꞉ vt ponit̄ sup̱ius albū solā qualitatē ſcat. ꝛ q꞉ vnūqdq꞉ reponit̄ in p̄dicamento ſm essentiā quā importat. q꞉ ḡ ꝯcretū dt̄ essentiā sui abstracti. ideo ponit̄ in eodē p̄dicamēto cū suo abstracto. ¶ Sciendū tercio. ꝙ quale sic definit̄. qualia ꝟo dicūtur q̄ ſm hec denoīatiue dicūtur. vel ab aliq̄ qualitate nō denoīatiue. In q̄ defi-nitōe loco generis subintelligit̄ dicibile. Dicibile em̄ hꝫ modū generis respectu omniū p̄dicamentoꝝ. Deinde ponit̄ que ſm hec denoīatiue dicūtur ad denotandū qualia que ſm verā denoīationem dicūtur ab aliq̄ q̄litate. sicut grāmaticus a grāmatica. ꝛ iustus a iusticia. q̄ dicūtur denoīatiue ſm hec. i. ſm q̄litates sup̱ius positas. Deinde ponit̄ vel ab aliq̄ qualitate nō deno-minatiue. ad denotandū q̄lia q̄ dicunt̄ a q̄litate nō ſm verā denoīatōnē. vt studiosus a virtute. ¶ Sciendū quarto. ꝙ tribꝫ modis dr̄ quale nō denoia-tiue. vno mō qn̄ qualitas hꝫ esse imp̱fectū in suo subiecto. vt qn̄ habꝫ esse remissum in suo subiecto qd̄ nō sufficit denoīare suū subiectū. sicut caliditas in aqua tepida. vel qn̄ inest trāscendēter ꝛ nō p̱manet in subiecto vt pallor ex timore. vel qn̄ inest in subiecto solum ſm p̱tē que nō sufficit ad denoian-dum totū subiectū. vt est albedo in dentibꝫ ethiopis q̄ non sufficit denoīare totum. His aūt tribꝫ modis q̄ sumūtur ex p̱te rei quale nō sumit̄ a qualita-te. Alio mō sumit̄ quale a qualitate nō denoīatiue ex parte vocis. qn̄ scꝫ ipsum quale nō habet denoiatōem ſm denoīatōem sui abstracti. sic ꝙ ꝯueni-at cū ipso in p̄ncipio ꝛ differat ab eo in fine. qd̄ tn̄ reqritur ad denoīationē. Et hoc ꝯtingit dupl'r. vno mō qn̄ qualitati a qua sumitur quale nō est no-men impositū. vt cursor pugillator. quādo dicūtur a naturali potentia cur-rendi vel pugillandi nō dicūtur denoīatiue. q꞉ illi naturali potentie nō est nomen impositū. sed quādo dicūtur ab arte currendi vel pugillandi. ꝛ sic st̄ in prima specie qualitatis. ꝛ tunc bene dicūtur denominatiue. Alio mō quā-do qualitati a qua sumitur quale est nomen impositū. sed tamen qualis nō sumitur ſm nomen abstracti. vt dicitur studiosus a virtute. et ꝓpter istos vltimos modos qualis ponitur vltima pars in definitiōe. Contra predicta arguitur primo sic. In predicamento quantitatis non ponitur definitio concreti quantitatis vel denominatiuū eius. ergo a simili non debet hic poni definitio denominatiui qualitatis. Secūdo sic. omne quod definitur debet accipi per modum vnius. sed quale non capitur hic per modū vnius

sed p modū pluriū cum ponat in plurali numero. ergo hic male definitur Tercio sic. sile dr ab aliqua qualitate denoiatiue. g sibi ꝯuenit hec definitio et tñ nō est quale sed ad aliqd. g ista definitio nō ꝯuenit soli definito Quarto sic. oīe quale sumit ab aliqua qualitate. ꝛ ista qualitas est natura denominās. ꝛ quale est denoiatiuū eius. g nulluꝫ quale sumit ab aliq qualitate nō denoiatiue. Quinto sic. nulla bona definitio dꝫ dari p disiūctōem. qꝛ diuisio nō fcat aliqd determinate. sed vnū p disiūctōem ad aliud. et definitio debet dicere determinatū esse definiti. sed ista definitio dat p disiūctiōem. g nō est bona Ad pmū dr. q licꝫ in qtitate sint duo vera denoiatiua. sciꝫ qtum ꝛ quotū. tñ vtrūqꝫ eoꝝ semp eodē mō dr denoiatiue a qtitate. sed qle nō dr eodē mō a qualitate. sed qñqꝫ sic ꝛ qñ nō. ideo ad ostendendū hanc diuersitatē qualiū magis hic oportuit determinari de qualiqꝫ de ꝯcreto qtitatis Ad scōm dr. q licet qle nō sumat p modū vnius in numero. sꝫ p modū pluriū. tñ bene sumit p modū vnius in genere ꝛ hoc sufficit ad hoc q definiat ꝛ hic ponit in plurali numero ad denotandū pluralitatē qualiuꝫ Ad terciū dr q licet sile dicat effectiue ab aliqua qualitate. nō tñ formaliter et hoc intelligit hic cū dr q quale dr a qlitate Ad quartū dr. q lꝫ oīe quale sumat ab aliqua qualitate fm rem. nō tñ fm rem ꝛ vocē simul. in aliqbus vero aliqua dicūtur nō denoiatiue. Ad quintū dr. q licet nulla definitio fm se totā debeat dari p disiūctionem. qꝛ nihil determinate notificat. tñ bene pt dari p disiūctōem qtum ad aliquas ptes eius ꝓpter aliquā diuersitateꝫ inferioꝝ definiti. ꝛ sic est in ista definitōe in qua ponit determinate illa ps. qlia dicūtur que dicūtur ab aliqua qlitate ꝛ ponitur disiūctio inter istas ptes denoiatiue vel nō denoiatiue ꝓpter diuersos modos qualiū.

Est aūt ꝯtrarietas in qualitate. vt albedo ꝯtrariatur nigredini. et siliter iusticia iniusticie. Hoc aūt nō est ꝓpriū qualitati. qꝛ nō cōuenit oīni qualitati. Figura eñi nō habet aliqd ꝯtrariū neqꝫ medij colores. vt rubedo blauedo. Et sciendū q si vnuꝫ ꝯtrarioꝝ fuerit fuerit quale. reliquū erit quale. vt iusticia est qualitas. ergo iniusticia. iustum est quale. ergo iniustū. Itē qualitas suscipit magis ꝛ minus Dicit eñi iustus magis ꝛ minus. et albꝰ. ꝛ grāmaticus. sed h nō est ꝓpriū qualitati. qꝛ quadratum nō suscipit magis neqꝫ minꝰ neqꝫ circulus neqꝫ qdrangulatio neqꝫ circulatio Item ꝓpriū est qlitati fm cā simile vel dissile dici. vt albus albo similis dr. ꝛ iustus iusto: albꝰ aūt nigro dissilis dr.

Postqꝫ autor determinauit de qlitate ꝛ quali qtum ad suū esse eēntiale. Hic ꝯñter assignat tres ꝓprietates. quaꝝ pma est. q in qlitatibꝰ reperit cō

trarietas. Cuiꝰ rō est. qꝛ oēs forme repugnātes q̄ mutuo se expellūt ab eo-
dem subiecto inter se ɔtrariant̄. sed aliq̄ sunt q̄litates inter se repugnātes re
spectu eiusdē subiecti a quo mutuo se expellūt. sicut virtꝰ ⁊ viciū repugnāt
ad inuicem respectu eiusdē subiecti. vt iusticia ⁊ iniusticia ⁊ multe alie q̄lita
tes de ꝑma spē qualitatis. ⁊ silr̄ alie de tercia. vt calidū frigidū humiduꝫ
et siccū. ⁊ qualitates secūde que causant̄ ab istis ꝑmis q̄litatibꝫ. vt graue le-
ue albū nigrū. ⁊ sic de alijs. ergo qualitatibꝫ inest ɔtrarietas ¶ Sciendū pri
mo q̧ ɔtrarietas qualitatū dupl̄r accipit̄. vno mō cōiter ꝑ quacūq̧ repug
nantia qualitatū q̄ se expellūt ab eodē subiecto ꝓpter repugnantiā quā hn̄t
ad inuicē. et sic repitur ɔtrarietas in qualitatibꝫ ꝑme spēi ⁊ etiā tercie. Alio
mō sumit̄ ꝓprie ꝑ repugnātia qualitatū actiuaꝝ ⁊ passiuaꝝ q̄ ꝑ actōēꝫ phy
sicā ⁊ ꝓpriā se expellūt ab eodē subiecto. sicut calidū ⁊ frigidū ab eodē corpe
et hoc mō solū repitur ɔtrarietas in qualitatibꝫ tercie spēi. Ille em̄ sole sunt
actiue ⁊ passiue. sed hic ꝑmo mō sumit̄ ⁊ nō ɔuenit qualitatibꝫ scd̄e spēi. qꝛ
ɔtraria fiūt successiue in eodē subiecto qd̄ nō ɔuenit naturali potētie. quia si
subiectū sit naturaliter potēs ad vnā oꝑatiōēꝫ nō pt̄ esse naturaliter impo
tens ad eā. silr̄ etiā multe alie qualitates q̄rte spēi nō ɔtrariant̄. sicut trian-
gulatio quadrāgulatio ⁊ cūjs Et ꝑ hoc pꝫ q̧ habere ɔtrariū nō ɔuenit omī
q̄litati. nec etiā soli. cū ɔueniat actōi ⁊ passioni. ⁊ sic non est ꝓpriū aliquo mō
ꝓprij. sed est q̄dā cōitas in qua ɔueniūt plures spēs q̄litatis ¶ Sciendū se-
cūdo. q̧ si vnū ɔtrarioꝝ fuerit q̄le reliquū erit q̄le. Cuius rō est. qꝛ cōtraria
sub eodē genere posita sunt. lꝫ q̄le est vnū genꝰ. ḡ si vnū ɔtrarioꝝ fuerit q̄le
et de genere qualitatis. reliquū erit q̄le ⁊ erit in genere q̄litatis. vt si iustum
erit quale. iniustū erit quale. et licꝫ ɔtraria ſm suas formas specificas habe-
ant repugnātiā ⁊ nō ɔueniāt in vna forma tn̄ nō hn̄t repugnantiā ſm for-
mā sui generis. sed semꝑ in genere ɔueniūt. Rōne cuius semꝑ requirūt idē
subiectū qd̄ est ꝓportionatū forme sui generis. ideo si vnū ɔtrarioꝝ fuerit q̄
le. reliquū ponit̄ sub eadē qualitate. sicut due spēs sub vno genere ¶ Scien
dū tercio. q̧ secūda ꝓprietas qualitatis est q̧ q̄litas suscipit magis ⁊ minus
Cuius rō est. qꝛ aliq̄ qualitates ſm esse suū ꝓpriū intendūtur ⁊ remittūtur
et magis ⁊ minus ꝑficiūtur ſm ꝓpriū esse qd̄ hn̄t in subiecto. vt qualitates ꝑ
me spēi ⁊ scd̄e intendūtur ⁊ remittūtur ſm maiorē ⁊ minorē radicatiōem in
suo subiecto. vt virtus sciā ⁊ multe alie. ⁊ qualitates de tercia spē intendūt̄
⁊ remittūt̄ ſm ꝑmixtionē ɔtrarij cū ɔtrario. vt calidū dr̄ magis ⁊ minꝰ cali
dū. ſm q̧ magis ⁊ minꝰ ꝑmiscet̄ cū frigido. ⁊ pauce q̄litates quarte spēi in
tendūt̄ ⁊ remittunt̄ sicut figure nō intendunt̄ nec remittunt̄. sꝫ curuū ⁊ rec
tū pn̄t suscipe magis et minꝰ. ⁊ sic suscipe magis ⁊ minꝰ nō ɔuenit oī q̄lita
ti nec etiā soli. vt dc̄m est in p̄cedēti cōitate. ⁊ nō ē intelligēduꝫ q̧ q̄litas ſm
suā eēntiā ⁊ in abstracto suscipiat magis ⁊ minꝰ. sꝫ ſm eē qd̄ hꝫ in subiecto.
et sic designat̄ i̇ ɔcreto ¶ Sciēdū q̄rto. q̧ t̄cia ꝓprietas ē. ꝓpriū ē q̄litati ſm eā
sil'e vel dissil'e dici. cuiꝰ rō ē. qꝛ silitudo ē rerū dr̄ntiū eadē q̄litas in spē spēa-
lissima. qꝛ idē accn̄s ī nūero diuers̄ subiectꝭ ineē nō pt̄. nec sufficit q̧ sit eadeꝫ
q̄litas ī gn̄e. qꝛ sic albū ⁊ nigꝝ eēnt silr̄a. sꝫ req̄rit̄ q̧ sit eadē q̄litas ī spē spēa-
lissima. Et dissilitudo ē reꝝ dr̄ntiū diuersa q̄litas ī spē. sicut albū ⁊ nigꝝ di-
cunt̄ dissilia. ḡ sil'e ⁊ dissil'e dicūtur ſm q̄litatē capiēdo ſm vt dicit circuitan-
tiā cause efficientis ⁊ nō formalis. illo mō ɔuenit omī q̄litati soli ⁊ semꝑ. vt
possꝫ inductiue ꝓbari ꝑ exēplā. ḡ ista ꝓprietas ē sibi ꝓpria quarto mō.

Tractatus tercius

Contra p̄dicta arguit̄ primo sic. om̄ia ꝯtraria sub eodem genere ponūt
tur. sed qualitas non ponit̄ sub eodem genere respectu alicuius alterius re/
spectu cuius diceretur ꝯtraria. cum sit generalissimū. ergo qualitas nō ha/
bet ꝯtrarium. Secūdo sic. mediū ꝯtrarioꝝ vtriqꝫ eoꝝ ꝯtrariat̄. cū mot⁹
potest fieri ab ipso ad vtrūqꝫ extremoꝝ. vt de rubeo in albū ⁊ nigrū. ꝰ male
dicit̄ ꝙ nullus medius color hꝫ ꝯtrariū Tercio sic. ꝯtraria inter se maxi/
me distant. ergo nō ꝯueniūt in genere. ergo si vnū ꝯtrarioꝝ fuerit quale reli
quū non erit quale. Quarto sic. vna albedo nō est magis albedo q̄ꝫ alia
nec vna nigredo est magis qualitas q̄ꝫ alia. ⁊ sic de alijs qualitatib⁹. et sic q̄
litates nō suscipiūt magis ⁊ minus Quinto sic. spēs est silr̄itudo omniū
suoꝝ indiuiduoꝝ. ꝰ indiuidua eiusdē spēi dicunt̄ silr̄ia ꝑ formā sui spēi. ꝰ non
solū ꝯuenit qualitati ꝺm eam simile vel dissilr̄e dici Ad primū dicit̄. ꝙ li/
cet qualitas in cōi accepta ⁊ in genere non ponat̄ sub aliquo genere. nec illo
mō habeat ꝯtrariū. tn̄ vt est in suis spēb⁹ que ad inuicē ꝯtrariant̄ bene habꝫ
ꝯtrariū ⁊ ponitur sub genere Ad scd̄m dr̄. si mediū ꝯtrarioꝝ ꝯsideretur
vt mediū. sic nō habet ꝯtrarium. quia non maxime distat ab extremis. sed
si ꝯsideretur inq̄ꝫtum est participatiuū vtriusqꝫ ꝯtrariorum. sic ꝯtrariatur
vtriqꝫ extremorum. licet ꝯtrarietate imperfecta. vt rubeum inq̄ꝫtum parti
cipat aliquid de nigro contrariatur albo ⁊ inquātuꝫ habet aliquid de albo
contrariatur nigro. sed primo modo intelligitur hic ꝙ media non contrari/
entur extremis. Ad terciuꝫ dicitur. ꝙ licet ꝯtraria maxime distent sub eo
dem genere. nō tamen maxime distant simpliciter. ideo si vnum est quale
aliud potest esse quale Ad quartum dicitur. ꝙ licet albedo ⁊ alie qualita
tes in abstracto non suscipiant magis ⁊ minus. tamen bene suscipiūt in cō
creto. vt album dicitur magis et minus album Ad quintum dicitur ꝙ
licet species sit essentialis similitudo suorum indiuiduorum que non est si/
militudo proprie dicta. sed magis ꝓprie dicitur identitas. Et etiam nō est
similitudo accidentalis que proprie dicitur similitudo ⁊ de qua est hic ad ꝓ
positum. Ideo indiuidua substantie non dicuntur similia similitudine acci/
dentali. sed hoc solum conuenit qualitatib⁹.

Actio est ꝺm quam in id qđ subijcitur agere dicimur
vt secans aliquis dicitur agere eo qđ secat Unde se/
ctio est actio. et ꝺm sectōem agit secans in eo qđ se/
cat. ⁊ ꝑcussio est actio Itē ꝓpriū est actioni ex se inferre passio
nem Recipiūt autē agere ⁊ pati cōtrarietatem. calefacere em̄
est cōtrarium ei qđ est frigidum facere. Et delectari est con/
trarium ei qđ est tristari. Recipiūt agere et pati magis ⁊ mi/
nus. Calefacere em̄ magis ⁊ minus dicitur. ⁊ calefieri dr̄ ma
gis et minus. et similiter delectari ⁊ tristari

Petri hyspani

Postq̄ autor determinauit de quattuor p̄ncipalibus p̄dicamētis .in q̄
bus reperiunt̄ quattuor simplices modi p̄dicandi. Hic p̄ñter determiat de
alijs p̄dicamētis minus p̄ncipalibꝫ quoꝝ modi p̄dicandi fundant̄ in mo-
dis p̄dicandi p̄cedentiū. ⁊ qꝛ actio imediate causatur a qualitate .qꝛ ꝓcedit
a suba mediāte naturali potentia. Et passio imediate causat̄ ab actōne .iō
imediate post qualitatē ⁊ ante passionē determiat̄ de p̄dicamēto actōnis
ipsam sic diffiniens. Actio est ⁊c. Sciendū primo .q̄ in hac diffinitōe lo-
co generis subintelligit̄ forma accn̄talis que aliquo modo datur intelligi ꝑ
illud relatiuū quā .⁊ totū residuū ponit̄ ad drn̄tiam oīm alioꝝ p̄dicamētoꝝ
et ponit̄ ẜm quā agere dicimur. ita q̄ ẜm dicit circūstantiā cause formalis ⁊
non efficientis qꝛ ẜm qualitatē vel formā substantialē bene dicimur agere
effectiue. ⁊ debet intelligi nos sube. ⁊ non solū nos homies in specie. ⁊ licet
actio ⁊ agere idem sunt realiter ⁊ ẜm essentiā. vt qualitas ⁊ quale tñ diffe-
runt sicut abstractū ⁊ cōcretū. Ideo bene diffinit̄ actio ꝑ agere tanq̄ ꝑ suū
effectū nobis notiorē ip̄a actōne. dicit etiam vltimo modo in id qđ subij
citur. idē in ip̄m patiens. Actio eñ agentis semper fit in patiens dispositū
Sciendū secūdo .q̄ actio dupliciter accipit̄ Uno mō specialiter vt distin
guit̄ ꝯtra factionē. a qua differt hoc modo. q̇a actio importat opatōnem q̄
non transit in rem opatam vbi scꝫ preter opatōnem nō est res opata .sicut
equitare nauigare ⁊ sic de alijs. sed factio noīat opatōnem que transit in rē
operatā. vbi scꝫ preter opatōnem est res opata. vt sunt domificatio naui-
ficatio ⁊ sic de alijs. Alio mō capit̄ generaliter vt se extendit ad factionē ꝓ-
prie acceptam. Et illo mō sumit̄ in hac diffinitōne ⁊ est vnū p̄dicamentuꝫ
ab alijs distinctū Sciendū tercio .q̄ ꝓprie ꝓprium actōnis est ex se inferre
passionem Et rō est. q̇a actio est processus virtutis agentis in patiens. vt
calefactio que fit ab igne est ꝓcessus caloris in hoc qđ calefacit. Passio ve-
ro est receptio forme ꝓcedentis. ab agente in patiens. vt receptio caloris
ignis in id qđ calefit vocatur passio. ergo cōuenit actioni ex se inferre pas-
sionē ⁊ q̇a hoc cōuenit omni soli ⁊ semper. Ideo đr sibi ꝓprie ꝓpriū. Et li-
cet aliqua passio inferat passionē. hoc tamē nō est ex se ip̄a imediate. sed me-
diante actione. Sciendū quarto .q̄ ip̄ius actōis ⁊ etiā passionis sūt due
cōitates. quaꝝ p̄ma est .q̄ actio ⁊ passio recipiūt ꝯtrarietatē. Cui⁹ rō est qꝛ
alique actiones causant̄ imediate a qualitatibꝫ cōtrarijs. ⁊ immediate cau-
sant qualitates cōtrarias. vt calefacere frigefacere imediate causant̄ a ca-
lore ⁊ frigore ⁊ imediate causant caliditatem ⁊ frigiditatē. ⁊ sic alique actō-
nes inter se cōtrariant̄. ⁊ eadem rōne alique passiones. vt frigefieri. Alia cō-
munitas est .q̄ actio ⁊ passio suscipiūt magis ⁊ minus. Cui⁹ rō est. qꝛ ali-
que actiones ⁊ passiones causant̄ a qualitatibus que in agendo q̄nq̄ inten-
dunt̄ ⁊ remittunt̄. ideo actiones ⁊ passiones intendunt̄ ⁊ remittunt̄. vt ca-
lefacere intendit̄ per intensionem caloris calefacientis. ⁊ bene dicuntur ille
due ꝓprietates cōmunes. q̇a nulla illaꝝ cōuenit omni actioni vel passioni
neq̄ etiā soli cū cōueniāt ꝑ se p̄mo aliquibꝫ q̄litatibꝫ. sed in illis cōitatibus
cōueniūt multe species actōnis ⁊ passionis. Contra p̄dicta arguit̄ pri-
mo sic. ẜm securim dicimur agere in id qđ secam⁹ ⁊ tamē securis nō ē actō
ergo illa dffinitio cōuenit alijs a diffinito. Secūdo sic. creatio est actio. ⁊
et tamē non fit in id qđ subijcit̄. qꝛ in creatōne nihil p̄supponitur. sed res ẜm

se totā simul ꝓducit. ergo male dicit̄ ꝙ actio sit in id qđ subijcit̄. Tercio sic. Omne principiū p̄cedit principiatū. sed actio nō p̄cedit passionē cum simul sint actio ⁊ passio. vt calefacere calefieri. ergo nō cōuenit actioni ex se inferre passionem. Quarto sic. Contraria sunt forme actiue ⁊ passiue. sꝫ due actiones nunꝙ̄ sunt forme actiue ⁊ passiue. q̇a sic agerent mediāte actōne. ⁊ sic actioni ꝯueniret alia actio qđ est incōueniens. ergo actio non habet cōtrariū. Quinto sic. Nulla simplex forma suscipit magis ⁊ minus. cū forma vt habet Gilbertus sit cōpositioni cōtingens simplici ⁊ inuariabili essentia cōsistens. Illud aūt qđ est inuariabile nō intendit̄ neqꝫ remittitur sed oīs actio ⁊ passio sunt forme simplices. g̊ actio ⁊ passio nō suscipiūt magis ⁊ minus. Ad p̄mū dr̄ qꝫ ꝑm securim dicimur agere effectiue ⁊ instrumentaliter nō tn̄ formaliter sicut intelligit̄ de actōne. Ad scđm dicit̄. ꝙ licet creatio sit actio ꝑm modū nō tn̄ ꝑm rem que sit in p̄dicamēto actōnis eo ꝙ ip̄a nō est accn̄s a creante distinctū. nec est ens limitatū ⁊ termīatū ad aliquod certū gen⁹ sed est p̄ma causa. ⁊ hoc est intelligendū de creatōne actiua. q̇a creatio passiua est accidens creatū ⁊ de genere relatōnis Ad tercium dr̄ ꝙ licet actio sit sil̄ t̄pe cū passione. tn̄ ꝑm naturā p̄cedit passionem sicut causa p̄cedit effectū. Ad quartū dr̄. ꝙ licet ꝯtraria que ꝑ se p̄mo cōtrariant̄ sint ꝑ se forme actiue ⁊ passiue. vt sūt qualitates cōtrarie nō tamē oportet de his que ex cōsequenti cōtrariant̄ ⁊ ꝑ aliud scꝫ per qualitates q̈s inferunt vel a quib⁹ inferunt̄. ⁊ solū actio hoc modo habet contrariū. Ad quintū dr̄. ꝙ licet oīs forma sit inuariabilis ꝑm essentiā suā ⁊ in abstracto. ⁊ sic nō suscipiat magis ⁊ minus. tn̄ aliqua est variabilis ꝑm eē in subiecto vt designat̄ in cōcreto ⁊ hoc modo actio ⁊ passio suscipiūt magis ⁊ minus.

Passio est effectus illatioqꝫ actionis vt calefieri infertur ex calefacere. Propriū autē passionis est primo inferri ex actione. Item passio non est in agente sed in paciente. De reliquis vero que dicta sunt modo sufficiant. Que sequuntur de alijs quattuor predicamentis non sunt dicta a petro hyspano.

Postqꝫ autor superius determīauit de actōe que est causa passionis. hic ꝯñter determīat de passione que est effectus ꝓprius actōnis. ip̄am p̄mo sic definiens. Passio est effectus illatioqꝫ actōnis. vt calefieri efficit̄ ⁊ infert̄ a calefacere. In qua definitōne ponit̄ effectus loco generis. Effectus em̄ conuenit generaliter omnib⁹ entibus creatis que reponunt̄ in p̄dicamēto. Deinde ponit̄ illatio ad drām effectus permanētis qui nō solū hꝫ esse in fieri sicut ip̄a passio sed etiam in facto esse. Deinde ponit̄ actōnis ad drām ip̄ius actionis que licet sit effectus ⁊ illatio respectu qualitatis a qua causat̄. non tamē respectu actōnis. Sciendū p̄mo ꝙ in cōi duplex est effectus. Unū quidā est permanens qui non solum habet esse in fieri. sed etiam in facto esse vt domus vel scamnū. Alius est effectus successiuus qui solum habet esse

in fieri ꝛ nunꝙ in facto esse. vt equitatio nauigatio. Effectus aūt dr̄ genera
liter tam de effectu permanenti ꝙ̄ successiuo. Illatio aūt solū dr̄ effect⁹ suc
cessiuus qui solū habet eē in fieri. ꝛ in quadam illatōne ſm qđ infert ab alio
Et ideo effectus est quoddā superius ad illatōnē rōne cui⁹ effectus ī hac
definitōne ꝓponitur illatōni tanꝙ superius eius ꝛ sic subiungit illatio mi-
nus cōmune tanꝙ ꝯtrahēs ipm   Sciendū secūdo. ꝙ passio pluribꝫ mo-
dis capitur. Uno modo pro accidente ꝓprio alicuius subiecti. vt risibile di
citur ꝓpria passio homīs. Secūdo modo capit ꝓ conceptu anime vel affe-
ctu vt cū dicit ꝙ voces sunt note vel signa eaꝝ passionū que sunt in anima
id est cōceptōnū vel affectuū anime. Tercio modo capitur ꝓ motu appeti
tus sensitiui. vt passio ire vel timoris amoris vel gaudij. Quarto modo su
mitur ꝓ dolore vel pena que violenter infertur alicui. vt passio xp̄i. Quin-
to modo capit ꝓ qualitate sensibili que habet eē imperfectū. ꝛ est inferens
vel illata ab aliqua naturali potentia. ꝛ sic est vna species qualitatis. Sex-
to modo accipit vt est īmediatus effectus actōnis. ꝛ est susceptio forme ab
agente in patiens. ꝛ hoc vltimo modo sumit hic passio. ꝛ est vnū predicamē
tum ab alijs distinctū   Sciendū tercio. ꝙ ipius passionis hic assignantur
due ꝓprietates. Prima est ꝙ ꝓpriū est passioni inferri ab actōne. Cuius rō
est quia passio est receptio forme fluentis ab agente in patiens que īmedia
te infertur ab actione agentis ꝛ hoc est ꝓprie ꝓpria ipsi passioni. Secūda est
ꝙ passio non est in agente subiectiue sed in patiente. Cuius ratio est. qꝛ su-
sceptio forme que causatur per actionem recipitur subiectiue in patiēte qđ
subijcitur passioni. ergo passio que nominat talem receptōnem est in patiē-
te. Et quia accidens habet predicari denominatiue de subiecto in quo est.
ideo passio predicatur de patiēte in hoc quod est aliquo modo se habere ad
ipm agens. sed non denominat ipm agens pati. quia non est in eo subiecti-
ue.   Sciendū quarto. ꝙ passio de qua est hic ad ꝓpositū dupliciter capit
Uno modo materialiter ꝓ forma que fluit ab agente in patiens. Alio mō
formaliter ꝓ receptōne illius forme. vt cum dicit sortes calefit ibi est calor
fluens ab agente siue ab igne in sortem. Et ibi est receptio caloris in sortē
que est formaliter passio accepta. ꝛ vtroqꝫ modo passio est in patiente vt in
subiecto. Et similiter actio dupliciter accipit. Uno mō capit materialiter
ꝓ illa forma que fluit ab agente in patiens. Alio modo formaliter ꝓ fluxu
illius forme. ꝛ si capitur actio materialiter ipsa est in patiente vt in subiecto
Sed si capiatur formaliter est subiectiue in agente ꝛ nō in patiente. Ratio
est qꝛ oīe illud in quo est actio formaliter capta agere dr̄. sꝫ patiēs nō dr̄ age
re. ḡ in eo nō ē actio capta formalr̄. Si eīm eēt in patiēte patiēs sꝑ diceret a-
gere.   Contra predicta arguitur primo sic. Nullum primū principium
est effectus alicuius. sed decem predicamenta sunt decem prima rerum p̄n
cipia. ergo passio cum sit predicamētum est vnum primū principium. ergo
non est effectus.   Secundo sic. Effectus et illatio idem sunt. ergo super-
flue addit vnū illoꝝ in definitōne.   Tercio sic. Eoꝝ que sunt idem realiter
vnū non est causa alterius. sed actio ꝛ passio vnū ꝛ idem sunt realiter cum
vtrunqꝫ sit forma fluens ab agente in passum que est eadem realiter. er-
go passio non est effectus illatioqꝫ actionis.   Quarto sic Omne ꝓprium
consequit esse completum sui subiecti. sed inferre ex actione non consequit

esse completū actionis cū sit ꝓductio eius. ergo inferri ex actione nō est proprium passioni. Quinto sic. In omni illo qđ patitur est passio subiectiue sed omne agens physicū in agendo repatitur. ergo in tali agente est passio subiectiue ⁊ nō solū in patiente. Ad pͥmū dicit̄ ꝙ licet passio sit pͥmū pͥncipium in genere cause formalis dicibiliū sue coordinatōnis. ⁊ in tali genere cause nō possit esse effectus alicuius pͥncipij prioris. tamē in genere cause efficientis bene potest esse effectus actōnis ⁊ sube. ꝑdicamenta eñ dicūtur pͥma principia rerū. ita ꝙ nō habent aliq̄d ante se in genere cause formalis

Ad secūdū đr ꝙ licet effectus ⁊ illatio dicant idem ƀm essentiam differunt tamē ƀm suos modos essendi sicut superius ⁊ inferius. ⁊ vnū illoꝝ cōtrahit aliud quare nullū supfluit. Ad terciū đr. ꝙ licet actio ⁊ passio materialiter capta ꝓ forma fluente ab agente in patiens sint idem realiter. tñ si sumant̄ formaliter. scȝ actio ꝓ fluxu forme ab agente. ⁊ passio ꝓ receptione eius in patiente sic realiter distinguunt̄. q̄a sunt in diuersis subiectis ⁊ vnuȝ potest esse effectus alterius. Ad quartū đr. ꝙ licet inferri ab actōne non sequatur ƀm rem esse cōpletū passionis. tamē seq̄tur ip̄m ƀm rōnem ⁊ modum intelligendo eo modo quo est passio eius. q̄a nō est passio realiter distincta a subiecto suo sed rōne. Ad quintū đr. ꝙ licet in agente physico ea rōne qua patitur sit passio vt in subiecto nō tamē ea rōne qua agit ideo passio non est in ipso vt agens est. sed vt patiens est vñ tale agens in rōne sue forme agit. ⁊ rōne sue materie patitur ⁊ sic ƀm diuersa agit ⁊ patit̄.

Quando est quod ex adiacentia temporis in re temporali derelinquit̄. vt hodie esse. cras fore. Item duplex est quando. scȝ simplex ⁊ compositum. sicut duplex est tempus. Item tres sunt proprietates quando. Prima est ꝙ quando nō suscipit magis neqȝ minus. Secunda est. ꝙ quādo nihil est contrarium. Tercia est ꝙ quādo est in illo quod incipit esse in tempore.

Postq̄ȝ autor determiauit de actōne ⁊ passione. Hic ꝯñter in breui determinat de alijs quattuor ꝑdicamentis vltimis de quibus Aresto. nullā aut paruā fecit mentōem. Et pͥmo de quando qđ ab autore sex principiorum sic definit̄ Quando est qđ ex adiacentia tp̄is in re tp̄ali derelinquitur In qua diffinitōne datur intelligi accñs ꝓ genere diffiniti ꝑ illud relatiuum quod. Deinde ponit̄ derelinquit̄ ex adiacentia tp̄is ad explicandū causam ꝓpinquā ip̄ius quando que est tempus. Quando eñ est esse in tp̄e. sed esse ī tp̄e relinq̄tur īmediate per adiacentiā tp̄is in re tp̄ali. ⁊ per hoc differt quando ab alijs accidentibꝫ quoꝝ nullū īmediate a tp̄e causatur. Deinde ponit̄ in re tp̄ali ad explicandū ꝓpriū subiectū ip̄ius qñ. Et in hac diffinitōne ponitur tempus non solū ꝓ mensura duratōnis reꝝ corꝑaliū. sed generaliter pro omni mensura duratōnis esse rei. vt sub se continet eternitateȝ ⁊ euum et tp̄s ꝓprie dictū. Sciendū pͥmo ꝙ quando ⁊ tempus inter se ꝯueniūt

in hoc ꝙ vtrūq̧ est ens successiuū. ⁊ vnuȝ est īmediate causa alterius tn̄ ab
inuiceȝ realiter distinguūtur. qꝛ oīs cā efficiens extrinseca realiter distinguit᷑
a suo effectu. Tempus aūt est cā efficiens extrinseca respectu qn̄. ḡ ab eo re
aliter distinguit᷑ Unde differūt inter se in duobꝫ Primo qꝛ tēpus est in mo
tu pͥmi mobilis vt in subiecto. qn̄ ꝟo est subiectiue in re tꝑali que ꝑ tp̄s mē
surat᷑. Scd̄o differūt. qꝛ tēpus est accidens absolutū ⁊ mensurat ꝫm durati
onem esse rei. Sed qn̄ est accn̄s respectiuū qd̄ relinq̄tur in re tꝑali ꝑ respec-
tum ad mensurā sue duratōis que est tp̄s. non tn̄ est relatiuū ꝫm eē. sed ꝫm
dici. qꝛ totū esse eius nō est ad aliud cū quo dicat᷑ ad ꝯuertentiā. ¶ Sciē-
dum scd̄o. ꝙ qn̄ accipit᷑ tripl'r. vno mō capit᷑ interrogatiue. vt si dicat᷑ qn̄ ve
nit sortes. Alio modo relatiue. vt dicendo sortes venit qn̄ fuit meridies. et
istis duobꝫ modis qn̄ est sincathegorema qd̄ nō ꝓprie ꝟcat ens. sed solū mo
dum entis. ideo istis duobꝫ modis nō ponit᷑ in p̄dicamēto nec est p̄dicamē-
tum. Tercio mō capit᷑ indefinite qn̄. vt tm̄ valet sicut aliqn̄ vel esse in aliq̄
tꝑe. ⁊ illo mō dr̄ ens reale. ⁊ sic capit᷑ hic ⁊ est vnū p̄dicamentū. cuius gene-
ra sunt esse fuisse ⁊ fore. ⁊ spēs eius sunt esse vel fuisse in hora vel in die vel
nūc esse. Indiuidua vero sunt esse in ista hora vel in isto nūc. Et modus eiꝰ
p̄dicandi est p̄dicari de pͥma sub̄a in hoc qd̄ est esse in tꝑe ¶ Sciendū tercio
ꝙ qn̄ diuidit᷑ ꝑ quādo simplex ⁊ quādo ꝯpositū. Quādo simplex est qd̄ cau
sat᷑ a tꝑe simplici vel ab instanti vel nūc. vel a tꝑe indiuisibili quo ad nos. vt
est esse nūc esse tūc. Sed quādo ꝯpositū est qd̄ causatur a tꝑe ꝯposito. vt fu
isse in p̄terito. ⁊ fore in futuro. Et licet iste tres spēs scilȝ eē in presenti. fuisse
in p̄terito. ⁊ fore in futuro. nō proprie ⁊ ꝫm se attribuātur eternitati. eo ꝙ in
eterno nihil est p̄teritū vel futurū. sed sibi oīa sunt simul ⁊ nihil acq̄ritur d̄
nouo vel deꝑditur. tn̄ ipsi eterno ꝑ respectū ad tēpus ⁊ quo ad existentiaȝ in
tꝑe attribuit᷑ esse fuisse ⁊ fore. vt dicendo deus est. deus fuit. deus erit. tn̄ cuȝ
attribuūtur eterno nō sunt accn̄tia realiter distincta ab eo q̄ reponūtur in p̄
dicamento aliquo. sed est solū ibi modus p̄dicandi huius p̄dicamenti. sȝ ab
eternitate bene causat᷑ qn̄ reponibile in hoc p̄dicamento Et ꝑ hoc pȝ que sint
spēs ꝑ quas diuidit᷑ quādo ¶ Sciendū quarto ꝙ ipsius qn̄ due sunt ꝓprie-
tates. Prima est ꝙ qn̄ nō hȝ ꝯtrariū. Cuius rō est. qꝛ si haberet ꝯtrariū ma
xime ꝯueniret p̄terito ⁊ futuro. ⁊ hoc nō p̄t dici. qꝛ qn̄ p̄teritū ⁊ qn̄ futuruȝ
simul verificant᷑ de eodē. vt dicendo iste hō est fuit vel erit. ꝯtraria vero nū-
q̄ de eodē verificant᷑. Secūda ꝓprietas est ꝙ qn̄ nō suscipit magis ⁊ minꝰ
cuius rō est. qꝛ qn̄ īmediate causat᷑ a tꝑe ⁊ dicit esse in tꝑe. sed tempus non
suscipit magis neq̧ minus neq̧ qn̄. Contra p̄dicta arguit᷑ pͥmo sic. iuuē
tus ⁊ senectus ex adiacentia tꝑis in re tꝑali derelinquūtur. ⁊ tn̄ senectus nō
est quādo sed qualitas de secūda spē qualitatis. ergo ista definitio qn̄ con-
uenit alijs a definito Scd̄o sic. sicut se hȝ albū ⁊ albedo. ita esse in tꝑe ⁊ tē
pus. sed esse albū ⁊ albedo realiter idē sunt. ḡ esse in tꝑe siue qn̄ ⁊ tēpus idem
sunt realiter. ḡ qn̄ nō est pͥncipiū a tꝑe distinctū. sed ꝯtinet᷑ sub quantitate
Tercio sic. nullū est tp̄s simplex cū oīe tp̄s diuisibile sit in ꝑtes. ḡ nullū
qn̄ causat᷑ a tꝑe simplici. ⁊ sic nullū est qn̄ simplex Quarto [illegible] p̄teritū
et qn̄ futurū maxime distāt ⁊ eideȝ susceptibili vicissim insunt. ⁊ ab eodem
mutuo se expellūt. qꝛ qn̄ idē nō potest esse simul p̄teritū ⁊ futurū. ergo qn̄ hȝ
ꝯtrariū Quinto sic. fuisse in tꝑe dicit qn̄ ⁊ tn̄ suscipit magis ⁊ minus.

q2 aliquid dr magis ꝛ minus fuisse in tpe. ergo qn̄ suscipit magis ꝛ minus

Ad ꝑmū dr ꝙ si capiat̄ senectus vt dr naturalē impotentiā que causat̄ ꝑ longā trāsmutatōem que fit sub tpe ꝛ motu. ꝛ etiā iuuentus vt dr naturalē potentiā. hoc mō sunt qualitates de scđa spē qualitatis. ꝛ nō relinquūtur imediate ꝛ ꝑ se ex adiacentia tpis. sed ꝑ alteratiōem que sub tpe causat̄ sed si capiant̄ vt dicūt diu fuisse in tpe vel parū fuisse. sic aliquo modo important qn̄. sed hoc nō est ꝑncipale ꝟcatū ipsoꝝ. Ad secūdū dr ꝙ licꝫ albedo et esse albū ꝛ tps ꝛ esse in tpe hn̄t aliquā silitudinē in denoīatione. q2 sicut albū dr ab albedine. ita qn̄ a tpe. tn̄ in hoc est dissile. q2 tēpus nō dat formaliter ꝛ intrinsece esse in tpe. sicut albedo intrinsece ꝛ formaliter dat eē album

Ad terciū dr. ꝙ licꝫ tps qđ importat esse ꝛ eēntiam tpis sit semꝑ diuisibile. tn̄ si capiat̄ generalr̄ ꝓ illo qđ dicit essentiaꝫ tpis ꝛ nō esse. sic aliqđ tēp9 dr indiuisibile sicut nūc. Ad q̄rtum dr. ꝙ licꝫ in eodē nō sint simul actu ꝑteritū ꝛ futurū. possunt tn̄ simul dici de eodē. vt ꝑus dictū est. ꝛ ꝟm actū se expellūt. hoc est ꝓpter successionē eoꝝ ꝛ ꝓpter ꝯtrarietatē vel repugnātiā

Ad q̄ntū dr. ꝙ licet aliq̄s dicat̄ magis ꝛ minus fuisse in tpe ꝟm extensionē. nō tn̄ ꝟm intentōem. Ideo ꝑ hoc nō suscipit magis ꝛ minus.

Ubi est circūscriptio corporis locati a loci circūscriptione ꝓcedens. vt in ecclesia esse. in foro esse. Et diuidit̄ vbi. q2 quoddā est vbi simplex. et est illud quod a simplici loco ꝓcedit. vt est locus pūctorum. Et quoddā est vbi ꝯpositū. et est illud qđ a loco composito procedit. Propꝛietates vbi sunt due. Prima est ꝙ vbi nihil est ꝯtrariū. Secūda est ꝙ vbi nō suscipit magis neqꝫ minus. hoc est ꝙ vbi nō suscipit intentōem neqꝫ remissionem.

Postq̄ȝ autor determinauit de qn̄ qđ ꝯuenit tam substātijs corporeis q̄ȝ incorporeis. Hic ꝯsequenter determinat de vbi qđ ꝓprie solum ꝯuenit substantijs corporeis. qđ a Gilberto porritano sic definit̄. Ubi est circūscriptio corporis a loci circūscriptione ꝓueniens. In qua definitōe ponit̄ circūscriptio loco generis. q2 ipsa se habet ꝑ modū generis respectu vbi. Deinde ponit̄ corporis ad explicandū ꝓprium subiectuꝫ ipsius vbi qđ est subiectiue in corꝑe locato. ꝛ ꝑ hoc differt a circūscriptōne actiua loci. Ultimo ponit̄ a loci circūscriptōe ꝓcedēs. ad ostendendū ꝓpriam causam ꝛ ꝓpinquaꝫ ipsius vbi. que est locus circūscribens locatū. Et ꝑ hoc differt vbi ab omnib9 alijs ꝑdicamentis accidentiū. quoꝝ nullū causat̄ imediate a circūscriptione loci [illegible] potest videri in omnib9 inductiue. ¶ Sciendū ꝑmo ꝙ triplex est circūscriptio. q̄dam est circūscriptio actiua loci. que est actio ipsius circūscribentis locum que [illegible] in ꝑdicamento actōis. Scđa est circūscriptio siue circūdā[illegible] passiua que est passio corꝑis circūdati que reponit̄ in ꝑdicamento passio[illegible] [illegible] quelibet istarū [illegible] est ens successiuū ꝛ nō ꝑmanens. Tercia est cir

cũſcriptio naturalis que eſt eſſe circũdatum vel circũſcriptum ipſius locati ſiue eſſe circũdatum a loco. et hec circũſcriptio eſt ens ꝑmanens in locato. ⁊ cauſat̃ a circũſcriptõe actiua et paſſiua. et de tali circũſcriptione in iſta diffini tione eſt ad ꝓpoſitum. quia illa eſt vbi. Et ꝑ hoc patꝫ ꝙ ſubſtãtie icorpora les ⁊ etiã accidentia que nõ circũſcribũtur a loco nõ habent ꝓprie vbi. ſed ſo lum corpora que a loco circũſcribũtur habẽt ꝓprie vbi. ¶ Sciendũ ſecũdo ꝙ locus ⁊ vbi magnã habent ↄueniẽtiã. qꝛ locus eſt cã ꝓpinqua ipſius vbi rõne cuius ponit̃ in eius diffinitõe. tamẽ ab inuicem realiter diſtinguuntur. eo ꝙ locus eſt cauſa efficiens extrinſeca ipſius vbi. ⁊ talis cã realiter diſtin guit̃ a ſuo effectu. Unde differunt ꝑmo locus ⁊ vbi ex parte ſui ſubiecti. qꝛ locus ſubiectiue eſt in locante. vbi vero in corpore locato. vt cuꝫ lapis eſt in aqua ſupficies aque circũdantis lapidem eſt locus eius. qui eſt ſubiectiue in aqua circũdante. ⁊ eſſe circũdatũ vel eſſe locatum. qđ eſt vbi lapidis eſt ſub iectiue in lapide. qꝛ de ipſo affirmatiue ꝑdicatur. Differũt ſecũdo. qꝛ locus eſt menſura extrinſeca locati. vbi vero eſt accidens reſpectiuũ locati qđ di cit reſpectũ ad talem menſurã. qꝛ vbi ꝓpriuꝫ non eſt aliud q̃ꝫ eſſe in loco vel ↄmenſurari a loco. Et per hoc patet tercia differentia ꝙ locus eſt ens abſo lutum. vbi vero reſpectiuũ. ¶ Sciendũ tercio. ꝙ vbi diuiditur per vbi ſim plex ⁊ vbi ↄpoſitum. Ubi ↄpoſitum eſt eſſe locatũ vel eſſe menſuratũ a lo co ↄpoſito. et ſic vbi compoſitũ ſolum cauſat̃ a loco ↄpoſito. ſꝫ vbi ſimplex eſt qđ cauſatur a loco ſimplici. ⁊ eſt locus ſimplex aliquod indiuiſibile ipſius loci. vt pũctus. Et dicitur tale vbi ſimplex ꝑ ſimilitudinem ad vbi compo ſitum. quia ſicut totum locatum circũſcribitur adequate a loco ⁊ habet pro portionem ad ipſum. ſic etiam quodlibet indiuiſibile locati habet proportio nem ad aliquid indiuiſibile loci. ſicut centrum locati ad centrum loci. tamẽ quia vnũ indiuiſibile non circũdat̃ proprie ab alio nec realiter diſtinguitur ab ipſo. Rõne cuius dicit ph̃us ꝙ idem ſunt loci punctus ⁊ locati. ideo vbi ſimplex nõ eſt vbi ꝓprie ſed per ſimilitudinẽ ad vbi compoſitum. Et qꝛ vbi ↄpoſitum cauſatur a loco qui diuiditur per locum ſurſum ⁊ deorſum ante et retro dextrorſum ⁊ ſiniſtrorſum. ideo vbi compoſitum diuiditur per vbi ſurſum. quod eſt eſſe ſurſum. ⁊ vbi deorſum ⁊ ſic de aliis. et ꝑ hoc patꝫ que ſunt genera ſubalterna ipſius vbi. ¶ Sciendũ quarto. ꝙ vbi ſunt due ꝓ prietates. Prima eſt ꝙ vbi nõ habet ↄtrariũ. Cuius rõ eſt. qꝛ vbi immedi ate cauſatur a loco. quia eſt eſſe circũſcriptum a loco. ſed locus cum ſit q̃nti tas nõ habet ↄtrariũ. g̃ eadem rõe nec vbi. vnde ſi vbi ſurſum ⁊ vbi deor ſum eſſent ↄtraria ſequit̃ ꝙ cum idem diceretur ſurſum ⁊ deorſum reſpec tu diuerſorũ ꝙ duo contraria verificarentur de eodeꝫ. Secũda eſt ꝙ vbi nõ ſuſcipit magis ⁊ minus. Rõ eſt. quia vbi eſt eſſe in loco. ſed eſſe in loco non intenditur nec remittitur. licet poſſit augmentari per maiorem extenſionẽ loci ⁊ locati. ergo vbi non ſuſcipit magis et minus. Contra predicta ar guitur primo ſic. circũſcriptio eſt actio. cum circũſcribere ſit agere. ſed vbi nõ eſt actio. ergo vbi non eſt circũſcriptio. Secundo ſic. vbi eſt ſincathego rema et ſolum ſignificat modum entis. ergo hic male diffinitur tanquam vnum predicamentum. quod debet eſſe ens reale. Tercio ſic. anima ſe parata a corpore eſt vbi. id eſt alicubi. quia eſt in aliquo loco. et tamen non eſt corpus. ergo vbi non eſt circũſcriptio corporis

Quarto sic. oīe vbi est circūscriptio corpis. sed vbi simplex nō est circū-scriptio corporis. ergo nō ꝯtinetur sub genere vbi. ⁊ sic vbi male diuidit᷑ per vbi simplex ⁊ vbi ꝯpositū Quinto sic. oīs motus fit de ꝯtrario in contrariū. sed de vno vbi ad aliud fit motus. ḡ vbi hꝫ ꝯtrariū Ad pͥmū dꝫ ꝙ licet circūscriptio actiua sit q̄dā actio. nō tn̄ circūscriptio ꝑmanēs ⁊ neutralis. de q̄ solū hic intendit᷑ Ad scd̄m dꝫ ꝙ vbi acceptū interrogatiue et relatiue est sincathegorema. nō tn̄ qn̄ sumit᷑ indefinite vt tn̄ valet sicut alicubi. ⁊ hoc mō solū hic capit᷑ Ad terciū dꝫ. ꝙ licet aīa sepata a corpe sit in loco definitiue ⁊ ꝑ siītudinē. nō tn̄ est in loco circūscriptiue ⁊ ꝓprie. ideo solū hꝫ vbi ſm siītudinē eo mō quo ponit᷑ in loco esse. Ad quartum dꝫ. ꝙ vbi ꝓprie captū est circūscriptio corpis. sed nō opꝫ hoc de vbi siītudinarie accepto. mō vbi simplex est vbi ſm quādā siītudinē ad vbi ꝯpositum Ad q̄ntū dꝫ. ꝙ licꝫ duo vbi ꝯsiderata vt maxime distant ꝯtrariant᷑ ⁊ vt fiat motus de vno ad aliud. tn̄ si ꝯsiderent᷑ vt solū dicūt esse circūscriptū locati. ⁊ p̄s dicant᷑ denoīatiue de pͥma suba. hoc modo nō hn̄t repugnātiā ꝯtrarietatis. nec sub rōne fit motus de vno ad aliud. ⁊ qꝛ vbi sic a logico ꝯsideratur ideo dicitur nō habere ꝯtrarium

Positio est q̄dam partiū situs ⁊ generationis ordinatio vt sessio ⁊ statio. et sic ꝺ aliis. Itē tres sūt ꝓprietates positiōis. Prima est ꝙ positio nō hꝫ ꝯtrariū. Secūda est positio nō suscipit magis neqꝫ minus. Tercia est ꝙ ꝓpriū est positioni substantie proxime assistere

Postq̄ꝫ autor determinauit de p̄dicamēto vbi qđ dt simpl'r esse in loco. Hic ꝯsequēter determinat de p̄dicamēto situs qđ dt modū essendi partiū in toto ⁊ in loco. qđ ab autore sub noīe positōis sic definit᷑. Positio est q̄daꝫ partiū situs ⁊ generatiōis ordinatio. sicut sedere stare. Sedere eīn dt quādam situatōem partiū hoīs in toto ⁊ in loco ⁊ ordinatōem ꝯpositōis illaꝝ partiū. In qua definitōe situs hꝫ se ꝑ modū generis. ⁊ ponit᷑ partiū ad ostēdendū subiectū īmediatū positōis. Deinde ponit᷑ ⁊ generatōis ordinatio. qꝛ positio dt ꝓprie ordinatōem q̄ ipis ꝯuenit ꝑ ꝯpositōem quā hn̄t in toto. Etiā illā ꝯpōnem hn̄t generatiōe totius si totū gn̄et᷑. ⁊ si sit ingn̄abile hn̄t talē ordinē ꝑ formā toti⁹ q̄ ipas ꝯtinet ⁊ cui subordinant᷑. ⁊ nō dꝫ capi et copulatiue sꝫ expositiue. vt tn̄ valet sicut id est ⁊c. ¶ Sciendū pͥmo ꝙ lꝫ sit⁹ ⁊ positio real'r ⁊ eēntialit᷑ ꝯueniāt dr̄nt tn̄ rōne. pͥmo qꝛ sit⁹ repit᷑ tā in naturalib⁹ q̄ꝫ in mathematicis. Positio ꝟo si capiat᷑ ꝓprie solū repit᷑ in naturalib⁹. i. q̄b⁹ est natural'r ordinatio ꝑtiū ex ꝯpōne rei. si tn̄ vtrūqꝫ scꝫ sit⁹ ⁊ positio capiant᷑ gn̄al'r. sic h̄ mō ꝯuertūt᷑. sꝫ tn̄ adhuc dr̄nt. qꝛ situs ꝑ pͥus dt ordinē ꝑtiū ad locū q̄ꝫ ad suū totū. ⁊ positio ecōuerso ꝑ pͥus dt ordinē ꝑtiuꝫ inter se scd̄o ad totū. tercio ad locū. Iste eīn triplex ordo ꝑtium ꝑ positionē importat᷑ et ꝑ ea que in hoc p̄dicamento ponūtur. ideo positio pͥmā substātiā denoīat in hoc qđ est suas ꝑtes habere adinuicē ⁊ ad totū ⁊ ad locū. q̄re pͥus dictū est ꝙ situs nō dicit simplicē ꝯparatōem substantie ad aliquod extrinsecum.

Sciēdū secūdo. ꝙ cū positio sit genus generalissimū nō habens supra se
genus vniuocū cōuenienter ponit vnū ꝑdicamentū. ⁊ q̇a habet vnū spēalē
modū ꝑdicādi de ꝑma suba. scꝫ in hoc qđ est se hr̄e ad aliud ꝫm suas ꝑtes
ideo ꝯuenienter ponit ꝑdicamētū distinctū ab alijs. cuiꝰ spēs sunt positō:
innata ⁊ positio acq̇sita ex cōsueto mō nature. ⁊ equalr̄ poni vl' inequalr̄ sur
sum vel deorsum ante ⁊ retro ad dextrū vel ad sinistrū. Iste eīn sunt cōmu
nes drn̄tie vel spēs subalterne positōis. ⁊ eius spēs spēalissime sūt. sedere sta
re iacere ⁊ sic de alijs. Indiuidua ꝟo sunt. vt statio sortis vel platonis sꝫ q̇/
sitiuum huiꝰ ꝑdicamēti sub noīe ꝓprio nō habemꝰ. sed ipm circūloquimur
querendo qualr̄ hoc ponit vel situat. Sciēdū tercio. ꝙ positōis tres sūt cō
munitates. Prima ē ꝙ nō hꝫ ꝯtrariū. Cuiꝰ rō est. q̇a si haberet ꝯtrariū se/
queret ꝙ vni essent plura cōtraria. qđ est incōueniens. ꝯn̄a tenet. q̇a si sede/
re ⁊ stare sint ꝯ̄ria eadē rōne iacere erit ꝯtrariū huic qđ est sedere ⁊ etiā sta/
re. q̇a sicut ꝑma nō pn̄t simul esse in eodē. sic iacere nō p̄t sil'r esse cū ipis. ⁊ sic
vni erūt plura ꝯtraria, Itē ꝯtraria sunt forme actiue ⁊ passiue. sed positōes
nō sunt actiue ⁊ passiue. ḡ ipis nō ꝯuenit hr̄e ꝯtrariū. Scđa cōitas ē Sitꝰ
nō suscipit magis ⁊ minꝰ. q̇a nihil dr̄ magis ⁊ minꝰ sedere intensiue licet be
ne quo ad duratōnē ⁊ extensiue ⁊ aliq̇d sil'r nō dr̄ magis ⁊ minꝰ stare. ⁊ sic
de alijs. ḡ positio nō suscipit magis ⁊ minꝰ. Sciendū quarto. ꝙ tercia ꝓ
prietas positōis q̄ ē sibi ꝓpria quarto mō est ꝙ ꝓprie ꝓpriū ē positioni ꝙ ꝓ
xime sube assistat. ⁊ dr̄ illud accn̄s assistere sube qđ noīe suo nō dicit eē i sub
iecto. sed ꝑncipalius dicit cōpatōnē vl' respectū sube ad aliqđ extrinsecū. vt
sūt adaliq̇d. qn̄. sitꝰ. vbi. habitꝰ. que magis dicūt respectū ad aliq̇d assistēs
suo subiecto ꝙ̄ inherētiā eoꝝ in suo subiecto. ⁊ qꝛ inter ista positio nō solum
dr̄ respectū sube ad aliqđ extrinsecū scꝫ ad locū. sꝫ etiā respectū ꝑtiū inter se
et ad suū totū. q̇ respectꝰ ꝓximior ē ꝙ̄ respectꝰ ad extrinsecū solū iō inter oīa
que hoc mō assistūt positio dr̄ ꝓximiꝰ assistere. Cōtra ꝑdicta arguit ꝑmo
sic. Positio ⁊ sitꝰ realiter idem sūt ⁊ ꝯuertūt. sꝫ idē nō p̄t diffiniri ꝑ se ipm. ḡ
male diffinit positio ꝑ sitū. Scđo sic. positio ⁊ sitꝰ hn̄t denoīare totū ⁊ nō
ꝑtes vt totꝰ hō dr̄ sedere vel stare ⁊ nō ꝑtes eiꝰ. ḡ positō nō ꝯuenit ꝑtibus
sed toti. ḡ male dr̄ ꝙ positō ē situs ꝑtiū. Tercio sic. In celo ē positio vl' si/
tus. ⁊ tn̄ ibi nō ē generatōis ordinatō cū celū sit ingenerabile. ḡ male dr̄ ꝙ
positio ē gn̄atōis ordinatio. Quarto sic. Stare ⁊ iacere maxīe distāt ⁊ se
expellūt ab eodē subiecto in ḡsūt successiue ⁊ sic de vno in aliud fit motꝰ. ḡ
ꝯtrariant ⁊ sic positio hꝫ ꝯ̄riū. Quīto sic Adaliq̇d orit in suba ex ꝑte toti
us. positio ꝟo orit ex ꝑte ꝑtiū ḡ positio nō ꝓximius assistit sube ꝙ̄ relatō.

Ad ꝑmū dr̄. ꝙ si situs ⁊ positio capiāt gn̄al'r sic ꝯuertunt. ⁊ quecūqꝫ hn̄t
sitū etiā dicūtur hr̄e positōem ⁊ ecōtra. Sꝫ si capiat positio spēaliter ꝓ ordi
ne ꝑtiū q̇ ꝓuenit ex cōpositōne totius. vt hic ꝑncipal'r capit situs se hꝫ vt su
perius ad positōem. Ad scđm dr̄. ꝙ lꝫ situs ꝯueniat toti ꝑncipal'r tanq̄
illi qđ denoīat ꝑ ipm. tn̄ illud ꝓuenit ex ꝑte ꝑtiū eo ꝙ dr̄ ordinē ꝑtiū inter se
ad totū ⁊ ad locū. Vn̄ ꝑtes se hn̄t vt subiectū. ḡ posito ꝯuenit toti. Ad
terciū dr̄ ꝙ si capiat generatio ꝓprie ꝓut ē ꝓgressio de nō esse ad esse subie/
cto supposito sic in celo nō ē gn̄atio. sꝫ si capiat general'r ꝓ quacūqꝫ ꝓductō
ne in esse. sic in celo est generatio. ⁊ sic capit in hac diffinitōne. Ad quartū
dicit ꝙ licet iacere ⁊ stare per accidens se expellant ab eodem per hoc ꝙ ꝑ

motum localem vnū acquirit̄ ⁊ aliud abijcit̄. nō tñ se expellūt ꝑ se a tali sub
iecto. nec ꝑ se fit motus de vno in aliud. Ad quintū dr. ꝙ lȝ relatio se te-
net ex parte totius. ⁊ positio ex parte partiū. q̇a tñ positio impoꝛtat respec-
tum ad aliquod intrinsecū nō aūt relatio. Ideo positio, dicit̄ ꝓximius assi
stere ꝙ̄ relatio.

hAbitus est corpoꝛum ⁊ eoꝛum que circa corpus sūt
adiacentia. vt tunicatum esse bracatū esse. ⁊ tres sūt
species eius. Prima ꝙ habitus suscipit magis ⁊ minus. vt
eques est armatioꝛ pedite. Secunda ꝙ habitus non habet
contrarium. Tercia ꝙ habitus semper est in pluribus. scȝ
in habente et habito.

Postq̄ȝ autoꝛ determiauit de ꝑ̄dicamēto situs qd̕ cōiter ⁊ vl'r conuenit
substātijs corpoꝛeis. Hic ꝯñter determinādū ē de decimo ⁊ vltimo ꝑ̄dica
mento scȝ habitus qd̕ solū ꝯuenit hoī et his q̄ instrumētal'r subseruiūt hoī
et ab autoꝛe sic definit̄. Habitꝰ ē corpoꝝ ⁊ eoꝝ q̄ circa corpꝰ sūt adiacentia
In q̄ definitōne adiacētia ponit̄ loco gn̄is. ⁊ lȝ ſm vocē ⁊ causa oꝛnatꝰ pona
tur in vltio loco definitōis. tñ ſm intellectū ponit̄ in ꝑ̄mo loco ponit̄ corpo
rum ad explicādū subiectū habitꝰ ⁊ causam finalē eiꝰ. Deinde ponit̄ ⁊ eo-
rum q̄ circa corpꝰ sūt adiacētia ad explicādū cām efficiētē ⁊ q̊dāmō materi-
alē ipius habitꝰ. ⁊ ꝑ hoc explicātur ea q̄ adiacēt ⁊ applicātur corpoꝛi ſm fi-
gurā eius. ⁊ ꝑ hoc differt habitꝰ ab oīb' alijs ꝑ̄dicamētis Sciēdū ꝑ̄mo
ꝙ habitus vt hic definit̄ nō ē res habēs nec habita. sȝ ē accn̄s quoddā respe
ctiuū mediās inter rem hn̄tē ⁊ habitā sicut esse capuciatū. nō est ens habēs
caputiū. nec ip̄m caputiū habitū. sȝ dt̄ esse accn̄ tale hoī adueniens ex adiacē
tia caputij ad caput. Et nō capit̄ hic habitꝰ vt ē qualitas difficulter mobi
lis nec vt opponit̄ priuatōni. sȝ ꝑ tali accn̄te respectiuo qd̕ ē mediū rei hn̄tis
⁊ rei habite. ⁊ lȝ sit ens respectm̄. nō tñ ē relatm̄ ſm eē q2 ſȝ totū eē n̄ refert̄
ad aliud cū q̊ dicat̄ ad cōuertentiā sub habitudine eiusdē casus. sȝ ē relatm̄ so
lum ſm dici Sciendū scd̕o. ꝙ habitus hoc modo acceptus ē vnū ꝑ̄dica-
mentū ab alijs distinctū. Cuiꝰ rō est. q̇a est vnū genus generalissimū ⁊ hȝ
vnū spēalem modū ꝑ̄dicādi de ꝑ̄ma suba. Predicat̄ em̄ de ip̄a in hoc qd̕ est
esse sic vel sic habituatū. Vn̄ q̄sitiuū eiꝰ sub ꝓprio eiꝰ noīe nō habemꝰ. sed
ip̄m circūloq̄mur dicēdo q̄liter ē hoc habituatū. Et eiꝰ spēs sunt habitꝰ to
tius ⁊ habitus ꝑtis. Exemplū primi vt tunicatū esse armatū esse. de secun-
do capuciatū esse. calciatū esse. Et iterū armatū esse ꝯtinet sub se plures spe-
cies spēalissimas vt loꝛicatū esse. galeatū esse. ⁊ sic de alijs. ⁊ indiuidua sunt
armatio soꝛtis Sciendū tercio. ꝙ ip̄ius habitus tres sunt ꝓprietates.
Prima est ꝙ habitus suscipit magis ⁊ minus. ⁊ rō est. q̇a suscipe magis ⁊
minus est aliquid idem in specie manēs magis ⁊ minus accidere ad esse ꝑ
fectū illius speciei. ita ꝙ ꝑ accessum ad talem terminū recipit magis. ⁊ ꝑ re-
cessum ab eo suscipit minus. sed hoc cōuenit alicui habitui. sicut aliq̄s dicit̄
magis armatus vel minus. igit̄ armatū esse suscipit magis ⁊ minus. Se

cunda proprietas est, quod habitui nihil est contrarium. cuius ratio est. Quia nullum accidens respectivum habet contrarium inquantum respectivum est sed habitus est ens respectivum. ergo non habet contrarium ut respectivum est. quia non contrariatur illi ad quod refertur sed tamen ratione sui fundamenti modo fundamenta habitus non contrariantur. quia corpora inter se non contrariantur. nec illa que circa corpus sunt. ut tunica vel caputium. ergo habitus non habet contrarium Sciendum quarto. quod ipsius habitus ultima proprietas est. quia proprium est habitui in pluribus existere cuius ratio est. quia est corporum et eorum que circa corpus sunt adiacentia. sed in tali adiacentia illa que habentur applicantur et figurantur secundum figuram habentis. Ratione cuius dicuntur habere et adiacere habenti et econtra ipsum habens quodammodo applicatur et aliquo modo adiacet rei habenti. ideo dicitur habere. et ideo in utroque istorum est aliquo modo adiacentia et applicatio ad alterum. Ideo habitus in pluribus existit tamen non est proprie in re habita ut in principali subiecto. sed in habente quod denominat ut dicendo sortes est togatus. Ex istis satis patent definitio species et modus predicandi et proprietates ipsius habitus. Contra predicta arguitur primo sic. Visus est habitus. et tamen non est adiacentia corporis. ergo etc. Secundo sic. Tunica est habitus. similiter capucium. et tamen non est adiacentia corporum. sed est illud quod est supra corpus. ergo contra diffinitionem habitus. Tercio sic. Ubi est adiacentia corporis vel loci circumdantis corpus. et tamen non est habitus. ergo hec diffinitio convenit alijs a diffinito. Quarto sic. Suscipere magis et minus presupponit contrarietatem. vel habere contrarium. sed habitus non habet contrarium. ergo non suscipit magis et minus. Quinto sic. Nullum accidens est in diversis subiectis. quia accidentia numerantur et multiplicantur secundum numerum suorum subiectorum. ergo nulli habitui convenit in pluribus existere cum habitus sit accidens Ad primum dicitur. quod si capiatur habitus pro forma positiva que opponitur privationi que est carentia forme sic visus est habitus. sed non est habitus capiendo habitum pro accidente respectivo medio inter rem habentem et rem habitam. ut hic capitur. Ad secundum dicitur quod licet tunica et caputium dicantur habitus materialiter. non tamen formaliter. sed adiacentia ipsorum hominibus dicitur formaliter habitus. quia tamen ipsa sunt notiora nobis quam illa adiacentia. ideo sepe nominantur nomine habitus. licet reponantur in quarta specie qualitatis. Ad tercium dicitur. quod licet ubi dicat adiacentiam loci et locati. non tamen dicit adiacentiam rei habentis et habite qua figuratur et applicatur ad figuram habentis. Unde ad habitum requiruntur adiacentia et applicatio simul illius quod advenit corpori et in ubi est adiacentia tantum. et hoc modo intelligitur in hac diffinitione cum subdit eorum que circa corpus sunt Ad quartum dicitur. quod licet suscipere magis et minus ex permixtione contrarij cum contrario. semper presupponit contrarietatem. non tamen suscipere magis vel minus per accessum vel recessum ad perfectam rationem alicuius speciei non presupponit eam. et hoc modo habitus suscipit magis et minus quamvis non habeat contrarium Ad quintum dicitur. quod licet nullum accidens in numero sit perfecte in pluribus substantijs. quia tunc non esset unum. tamen bene potest esse complete in una substantia. et in alia imperfecte et incomplete. ut in causa principali. Et sic est de habitu. quia est in habente complete et ut in subiecto et in re habita ut in causa.

Tractatus tercius

Dicitur a utem alterum alteri opponi quadruplicitre Oppositorum enim quedam sunt relatiua. vt pater et filius duplum et dimidium. Quedam sunt priuatiue opposita. vt priuatio et habitus. visus ꝛ cecitas. auditus et surditas. Alia sunt contrarie opposita. vt album nigrum. Alia sunt contradictorie opposita. vt sedere non sedere.

Postꝙ autor determinauit de p̄dicamentis. Hic ꝯñter determinat de postp̄dicamentis. Et rō ordinis est. q̄a p̄dicamentū dicit coordinatōnem dicibiliū que sub eodem genere tm̄ sunt. Postpredicamentū vero dicit coordinatōnem dicibilium que in diuersis generibus. ergo ꝛc̄. ꝛ sic diffinitur postp̄dicamentū. Est coordinatio pluriū dicibiliū ad diuersa predicamenta reducibiliū valens ad plenam noticiam predicamentoꝝ habendā a posteriori. ꝛ q̄a primo oportet cognoscere coordinatōnem dicibiliū sub vno genere. ꝙ coordinatōnem eoꝝ que sub diuersis generibꝫ reponūtur. ideo cōuenienter post p̄dicamēta determīat de postp̄dicamētis Sciendū p̄mo ꝙ hic ponūtur quinꝙ postpredicamenta. scꝫ oppositio. prius. simul. motꝰ et habere. quoꝝ sic habet̄ sufficientia. q̄a om̄e postpredicamentū valet ad cōpletam cognitōnem p̄dicamentoꝝ. vel ergo valet ad cognoscendū ea que sunt in predicamento ꝙtum ad suū fieri ꝛ sic est motus. vel ꝙtum ad suuꝫ esse. ꝛ hoc tripliciter. quia vel valet ad cognoscendum repugnantiam vl' ordinem. vel conuenientiā. si primū sic est oppositio per quā cognoscimus diuersitatem generū ꝛ eoꝝ que ponūtur sub genere. Distinctio eīn siue diuersitas in aliqua oppositōne semper fundat̄. Si valet ad cognoscendū ordinē sic est prius. Si conuenientiam hoc est dupliciter. vel valet ad cognoscendum conuenientiā inferioꝝ in suo superiori. ꝛ sic est simul. vel accidentiū in substantia. ꝛ sic est habere. Et quia oppositio valet ad cognoscendū diuersitatem que primo inter genera generalissima inuenit̄. alia aūt postpredicamenta valent ad cognoscendū ea que sub diuersis generibus ponūtur. Iō inter postpredicamenta prius determinat̄ de oppositōne. Sciendū secūdo ꝙ dupliciter accipit̄ oppositio. Uno modo vt est repugnantia duaꝝ ꝓpositionū in qualitate vel quantitate vel in vtroꝙ simul. ꝛ sic est passio ꝓpositōnis. ꝛ de tali oppositione non est hic ad ꝓpositū. sed de ea tractat̄ in p̄mo tractatu. Alio modo capit̄ ꝓ oppositōne reꝝ siue terminoꝝ incomplexoruꝫ et talis oppositio adhuc dupliciter consideratur. Uno modo inꝙtum dicit diuersitatem dicibilium que reponūtur in predicamento. ꝛ sic in isto tractatu considerat̄. Alio modo inꝙtum valet ad cognoscendum habitudines oppositorum logicales. ꝛ sic de ipsa terminatur in tractatu de locis dialecticis. Sciendum tercio ꝙ oppositio vt est passio rerum sic solet diffiniri ꝙ est repugnantia duorum extremorum non permittentium se in eodem subiecto simul et respectu eiusdem sicut contrarietas calidi ꝛ frigidi que se non permittunt in eodem subiecto. In qua definitōne ponit̄ repugnātia loco generis. Ipsa eīn est quoddā sup̄ius ad repugnantiā materialē ꝛ for-

Petri hyspani

malem. Deinde ponit̃ duoꝝ extremoꝝ ad explicandũ subiecta vel terminos oppositõnis que est quoddã ens respectiuũ Et dr̃ nõ permittentiũ se simul in eodẽ ꝓpter ꝯtraria priuatiua ꝛ ꝯtradictoria. Et dr̃ respectu eiusdẽ ꝓpter relatiu a que se simul ꝑmittunt in eodẽ respectu diuersoꝝ. Sciẽdũ quarto ꝙ oppositio diuidit̃ in quattuor spẽs. scꝫ oppositõnẽ priuatiuã. cõtrariaꝫ relatiuã ꝛ cõtradictoriam. quarũ sic habet̃ sufficientia. Nam omnis oppositio est repugnantia duoꝝ extremoꝝ. vel ergo est inter ens ꝛ non ens. Si p̃mũ est dupliciter. vel illa extrema se expellunt ab eodẽ subiecto ꝫm actum ꝛ se permittunt ꝫm potẽtiã. ꝛ sic est oppositio cõtraria. vel se expellũt ꝫm actum ꝛ potentiã simul respectu eiusdẽ. ꝛ sic est oppositio relatiua. Si scðm hoc est dupl'r. vel est inter ens ꝛ nõ ens simpl'r. ꝛ sic ẽ oppositio ꝯtradictoria cui⁹ vnũ extremũ est non ens simpl'r. vel inter ens ꝛ nõ ens ꝫm q̃d. ꝛ sic est oppositio priuatiua. ꝛ sic patet sufficiẽtia oppõnis Contra p̄dicta arguit̃ p̄mo sic. Quecũq; ponũtur in eadẽ coordinatõne hñt inter se cõueniẽtiam. sed ea que ponũtur in diuersis p̄dicamẽtis nõ hñt ꝯuenientiã inter se ergo male dicit ꝙ postpredicamẽtũ est coordinatio p̄dicabiliũ. Secũdo sic. hõ ꝛ asinus hñt inter se repugnãtiã q̃a nõ ꝑmittunt se in eodẽ subiecto et tñ nõ opponũtur qꝛ nõ ꝫm aliquã spẽm oppositõnis. g̃ definitio cõuenit alijs a definito. Tercio sic. oĩe qð hꝫ species est genus. sed oppositio nõ est genus. ergo male dicit̃ ꝙ ipius sunt quattuor species oppositõnis.

Quarto sic. Oĩa opposita sunt relatiua. qꝛ oppositũ semꝑ refert̃ ad suum oppositũ. ergo oĩs oppositio est relatiua. g̃ relatiua male ponit̃ vna spẽs ab alijs distincta. Quinto sic. membra hui⁹ diuisionis coincidũt. g̃ non est sufficiens. Añs patet. qꝛ albedo ꝛ nigredo ꝯtrariant̃. ꝛ sil'r hñt oppõnem priuatiuã. q̃a albũ dicit carentiã nigredinis. ꝛ relinquit aptitudinẽ ad ipaꝫ et sil'r nigrũ includit nõ albũ. qð cõtradicit albo. g̃ ꝛc̃. Ad p̄mũ dicit̃. ꝙ illa que ponunt̃ in vna coordinatõne sub aliquo vniuoco hñt ꝯuenientiaꝫ ꝫm rem ꝛ vocem simul. ꝛ que simul ordinant̃ sub aliquo equiuoco habent ꝯuenientiã solũ ex parte vocis. ꝛ hoc mõ accipit̃ coordinatio in definitõne postpredicamenti. Ad scðm dicit̃. ꝙ licet homo ꝛ asinus non habent repugnantiã formalẽ ad inuicẽ. tamẽ virtualiter ꝛ materialiter includũt repugnantiã drãꝝ aĩalis que hñt ꝯtrarietatẽ imꝑfectã. Ideo homo ꝛ asin⁹ virtualiter includũt ꝯtrariã oppositõnẽ vl' ꝑuatiuã. ꝛ ꝓprie dicunt̃ disparata

Ad terciũ dicit̃. ꝙ licet oppositio nõ sit genus ꝫm rem. est tamẽ ꝫm modum. ꝛ hoc modo etiam dicit̃ habere species id est modos specieꝝ. que tamen non sunt species ꝫm rem. quia sunt entia rõnis. Ad quartũ dicitur ꝙ si considerent̃ opposita q̃tum ad intentõnem cõmunẽ oppositõnis sic stꝫ relatiua inter se. sed si considerent̃ q̃tum ad res subiectas illis intentõnibꝫ sic non semper opponũtur relatiue. sed qñq; priuatiue vel cõtrarie vel contradictorie. sed quia oppositio accipit̃ inter ea q̃tum ad id quod sunt ꝛ nõ ex parte intentõnis. Ideo non oĩs oppositio est relatiua. Ad quintũ dr̃ ꝙ licet albedo ꝛ nigredo virtualiter includant oppositõnem priuatiuã ꝛ cõtradictoriã. tamen formaliter solum habent oppositionem contrariã. Ideo ille oppositiones formaliter nõ coincidunt.

Tractatus tercius

Que autem sunt relatiue opposita dictum est prius in capitulo de relatione. Contraria sunt quecunqꝫ sub eodem genere posita maxime a seinuicem distant eidem susceptibili vicissim insunt a quo mutuo se expellant. nisi alterum eorum insit a natura. vt albedo in cigno. et nigredo in coruo. Caliditas autē non est in igne vt accidēs in subiecto. imo vt substantiale in eo cuius est substantiale. sicut sunt quedam que cadunt in diffinitōne alicuius non ꝺm predicatōnem sed potius vt principiū. vt punctus in diffinitōne linee. ⁊ vnitas in diffinitōne numeri. Et iste modus essendi in continetur sub quarto modo ꝺm quem vnaqueqꝫ pars diffinitōnis est ī suo diffinito. Et sic ignis non est subiectū caliditatis. sed materia ignis est subiectum eius. Hec eīm susceptibilis est caliditatis ⁊ frigiditatis. Unde caliditas est in materia ignis. vt ī subiecto. in igne vero non vt subiecto. sed vt substantiale ī eo cuius est substantiale. Ignis est subtilissimū corpus calidū agens super aera ꝺm totam suam virtutem.

Postq̄ autor posuit diuisionē oppōnis in suas spēs ⁊ modos eiꝰ. Hic ꝯsequēter determīat in speciali de illis modis opposītōnū. Et qa in opposītōne relatiua ⁊ cōtraria duo extrema sunt entia. In ꝑuatiua vero ⁊ cōtradictoria vnū est ens. ⁊ aliud est nō ens. ideo prius videndū est de relatiua oppositione ⁊ contraria q̄ de alijs. ⁊ iterū. quia in relatiua opposītōne vtrūq̄ extremoꝝ est ens in actu. licet in diuersis subiectis. In cōtrarijs ꝟo vnū est ens in actu ⁊ reliquū in potentia. qa contraria vt opponūtur nunq̄ possunt simul esse in eodem actu. Ideo prius determinādum est de relatiua opposītōne. de cuiꝰ determīatōne autor se excusat ex eo ꝙ prius determīatum est de ipā relatiua opposītōne. Sciendū ꝑmo. ꝙ relatiua oppositio est repugnantia relatiui ⁊ correlatiui inter se sicut est repugnantia patris ⁊ filij ad simul essendū in eodem subiecto respectu eiusdē. Oīa eīm relatiua que inter se referūtur hoc modo ad seinuicē simul esse in eodem subiecto repugnat respectu eiusdem. Licet in diuersis subiectis posita se ponant. Unde que sunt relatiue opposita dictū est prius. qa idem ꝺcant relatiua ⁊ relatiue opposita. Relatiua aūt sunt quoꝝ totum esse est ad aliud quodāmō se habere sicut dictum est prius. Et per hoc differt relatiua oppositio ab alijs qꝛ

in ea vnū extremū refertur ad aliud. vt dicendo pater filij pater ⁊ econtra. et etiam ambo extrema sunt simul in actu. quod nō fit in alijs. vt patet inductiue in omībus. Album enī non refertur ad nigrū vt dicendo. album nigri album. neqȝ visus ad cecitatē. nec sedere ad non sedere. ⁊ sic de alijs. iō relatiua oppositio cōuenienter distinguit᷑ cōtra alias species oppositōnis

Sciendū secūdo. ꝙ cōtrarietas est repugnantia duoꝝ cōtrarioꝝ inter se Unde cōtraria sunt que sub eodem genere posita sunt. ⁊ maxime a seinuicem distant ⁊ eidem susceptibili vicissim insunt a quo mutuo se expellunt nisi alterū insit a natura. Unde in hac diffinitōne subintelligit᷑ opposita loco generis. Deinde ponit᷑ sub eodem genere ad differentiā priuatiuoꝝ ⁊ cōtradictorioꝝ. quoꝝ vnū semper est non ens. quod nō ponit᷑ sub genere. Deinde ponit᷑ ⁊ maxīe a seinuicē distant ad differentiā medioꝝ que sunt inter cōtraria que inquantum media sunt non contrariant᷑ extremis. sicut rubedo est mediū albi ⁊ nigri. ⁊ nulli eoꝝ contrariat᷑. Deinde ponit᷑ ⁊ eidem subiecto vicissim insunt. hoc est successiue ad differentiā relatiue oppositoꝝ que non insūt successiue eidem subiecto cum ꝓprio fundamento relatōnis. Deinde ponit᷑ a quo mutuo se expellunt ꝓpter disparata quibus cōueniūt partes precedentis diffinitōnis. sed illa non expellunt se ab eodem subiecto actione ꝓpria. ⁊ ideo non sunt contraria. Et ponit᷑ nisi alterū insit a natura ꝓpter contraria q̄ naturaliter insunt suo subiecto. vt calor in igne. q̄ nō pōt expelli ab ipo ⁊ est in eo quodāmō vt p̄ncipiū essentiale eius. Sciendū tercio ꝙ ignis pōt dupl'r cōsiderari. Uno mō ſm esse suū sub̄ale vt ē quoddā cōpositū ex materia ⁊ forma sub̄ali. ⁊ sic calor ē sibi accn̄s ⁊ nō forma substantialis neqȝ p̄ncipiū essentiale. q̄a qd̄ uni est substantia nulli est accidens. vt dr̄ p̄mo physicoꝝ. ideo si calor in igne esset forma substātialis in nullo alio esset accidens. Alio modo cōsiderat᷑ ignis. vt est elementum actiuū respectu corporū generabiliū ⁊ corruptibiliū. ⁊ hoc modo ignis agit mediante calore eius. Calor enī quodāmō dicit᷑ principiū ignis inquantum est actiuus. ⁊ hoc modo debent intelligi ea que dicūtur in textu. quia nisi sic intelligerent᷑ viderent᷑ esse falsa. quia calor non est de essentia ignis nec principiū ꝓpriū diffinitōnis eius si cōsiderect᷑ ignis quantum ad esse suum substantiale. si tamē consideretur prout est principiū actionis est de eius substātia Sciendū quarto ꝙ duplicia sunt cōtraria. quedā sunt mediata quedā imediata. Cōtraria mediata sūt inter que mediat aliqua species sui generis quodāmō participans naturam vtriusqȝ extremoꝝ. vt inter album ⁊ nigrum mediat fuscū et rubeum croceum. que quodāmō participant naturā albedinis ⁊ nigredinis. Sed cōtraria imediata sunt inter que non mediat aliqua species sui generis. vt sanum ⁊ egrum inter que non est species media. sed necesse ē vnū eoꝝ semper esse in subiecto ꝓprio. vt sanum ⁊ egrum. quia quodlibet anial ē sanum vel egrum. ⁊ non est dandum medium in aliquo animali. quia vel est equalitas humoꝝ. ⁊ sic est sanum vel inequalitas ⁊ sic est egrum. ⁊ ista contraria dicūtur imediata per carentiam medij per participatōnem. licet bene habeant medium per abnegatōnē de quo ambo extrema vere negāt᷑ vt de lapide sil' negant᷑ sanū ⁊ egrū. Et de istis duobꝫ ꝯtrarijs intelligit᷑ p̄sens diffinitio Cōtra p̄dicta arguit᷑ p̄mo sic. Nulla opposita ad seinuicē sequūtur. cū vnū destruat aliud. sȝ relatiua mutuo se ꝯsequūtur. quia ad eē

vnius seqtur esse alterius. ⁊ inter se ꝯuertunt̃ ẜm existendi ꝯsequẽtiã .ergo relatiua non sunt opposita. Scd̃o sic. que opponũtur habent oppositõnẽ ẜm respectũ vnius ad alterũ. sed relatiua non hñt oppositõnem ẜm respectum vnius ad alteruȝ. q̇a ille respectus est forma relatõnis in qua ambo cõueniunt. ergo nulla relatiua opponũtur. Tercio sic. Bonũ ⁊ malum opponũtur cõtrarie. ⁊ tamẽ nõ opponũtur sub eodem genere. sed sunt ꝑ̇ma genera. ergo cõtraria nõ reponũtur sub eodem genere. Quarto sic. contradictoria plus distant ꝗ̄ cõtraria. g̊ ꝯtraria nõ maxime distant. Quinto sic. calidũ ⁊ frigidũ cõtrariant̃. ⁊ tñ nõ mutuo se expellunt ab eodem subiecto. q̇a simul sunt in tepido. g̊ ꝯtra definitõem cõtrarioꝝ. Ad ꝑ̇mũ dr̃. ꝙ licet relatiua ꝗ̄tũ ad esse in diuersis substãtijs cõsequant̃ se inuicẽ ⁊ conuertant̃ ẜm existentiã nõ tñ ꝗ̄tũ ad esse in eodem. ⁊ respectu eiusdẽ subiecti quia sic opponũtur. Ideo eo modo quo opponũtur nõ cõsequũtur se inuicem neq̧ cõuertunt̃. Ad scd̃m dr̃. ꝙ inter relatiua est duplex respectus. Vnus est positiuus qui est forma relationis in qua relatiua cõueniũt. et ẜm talem respectũ nõ opponũtur. Alius est respectus repugnantie correlatiuoꝝ que repugnant ad esse simul in eodem respectu eiusdẽ ⁊ ẜm illum respectũ habent oppositõnem. Ad terciũ dr̃. ꝙ licet bonũ ⁊ malũ nõ ponãtur sub eodem genere morali. sed sunt diuersa genera in moralibꝫ. tñ bñ ponũtur sub eodem genere logicali. q̇a ponũtur sub ꝑ̇ma specie qualitatis. vt dicunt habitus bonos vel malos sub eodem genere actionis inq̄tũ dicũt actus. ⁊ hoc ꝑ̇mo mõ bonũ ⁊ malũ cõsiderant̃ in moralibꝫ. sed si cõsiderentur vt sunt passiones entis sic opponũtur priuatiue ⁊ nõ ponũtur sub eodem genere Ad quartũ dr̃. ꝙ licet cõtradictoria plus distent ꝗ̄ cõtraria non tamẽ sub eodẽ genere cõtradictoria maxime distant. Ad quintũ dr̃. ꝙ licet calidũ ⁊ frigidũ sunt in tepido ẜm esse remissum .non tamẽ ẜm esse intensum in quo inter se contrariant̃.

Priuatiue opposita sunt que habent fieri circa idem subiectum ordine irregressibili tempore determinato a natura. Ordine irregressibili dico. quia ab habitu in priuatõnem deuenire possibile est. sed non econuerso. Impossibile est enim a priuatione in habitum regressum fieri. vt visus et cecitas habent fieri circa oculum. A visu autem deuenire in cecitatem possibile est. sed non econuerso.

Postꝗ̄ autor determiauit de oppositõe relatiua ⁊ cõtraria in quibꝫ ambo extrema sunt forme reales. Hic ꝯsequẽter determiat de oppositõne priuatiua ⁊ cõtradictoria quoꝝ vnũ extremoꝝ est ens ⁊ aliud nõ ens. Et qꝛ ĩ oppositõne cõtradictoria vnũ extremoꝝ est nõ ens simpliciter. In priuatiua vero vnũ est nõ ens ẜm quid. Ideo prius videndũ est de oppositiõe priuatiua ꝗ̄ cõtradictoria. Iste eñ oppositõnes possunt dupliciter cõsiderari

Uno modo ex pte repugnantie extremorum quam important. ꝛ quia re-
pugnantia ꝯtradictorioꝝ est maior repugnantia ꝙ̄ in alijs. ideo hoc mo-
do ꝯtradictio prior est. Deinde ꝑuatiua oppositio ꝛ contraria. vltimo ve-
ro relatiua. Alio modo ꝯsiderantur quātum ad entitatem extremorum
suorum. ꝛ illo modo relatiuā oppositio ꝑor est. scđo ꝯtraria. tertio priuati-
ua. ꝛ vltimo ꝯtradictoria. Et quia hic ꝯsideranꝛ oppositōnes ex pte ex-
tremorum. Ideo hic vltimo in textu ordinantur. Et cōueniēter ponitur
priuatiua oppositio ante ꝯtradictoriam. ¶ Sciendū ꝑmo. ꝙ priuatiua
oppositio est repugnantia habitus ꝛ priuatōnis siue priuatiue opposito-
rum. ꝛ est habitus forma habita in aliquo subiecto. sicut visus in oculo.
ꝑuatio vero est negatio forme in subiecto cum aptitudine ad ipām. sic ce-
citas dicit negatōnem potentie visiue in oculo ꝛ relinquit aptitudinē ad
ipām. eo ꝙ relinquit principia remota visus. ꝛ alia duo scꝫ habitus ꝛ pri-
uatio dicunꝛ priuatiue opposita. que possunt sic diffiniri. Priuatiue oppo-
sita sunt que habēt fieri circa idem subiectum quoꝝ vnum dicit negatio-
nem alterius cum aptitudine ad ipsum. ¶ Sciendum scđo ꝙ aliter diffi-
nitur in textu priuatiue opposita. sic scꝫ. Priuatiue opposita sunt que ha-
bent fieri circa idem subiectum ordine irregressibili ꝛ tempore determina-
to a natura sicut visus ꝛ cecitas circa oculum. Cuius sic potest dari ra-
tio. qꝛ ꝑuatio dicit corruptōnem habitus ꝛ ꝑncipiorum in suo subiecto cū
ꝑuatio hꝫ fieri circa idē subiectū sicut habitus. Et qꝛ corruptio ꝑ̄suppo-
nit illud qđ corrūpiꝛ. Ideo ꝑuatio ꝑ̄supponit habitū. Et habit⁹ natura-
liter p̄cedit ꝑuatōez. iđ hn̄t fieri in eodē subiecto ꝭm quendā ordinē. ꝛ qꝛ
corruptis ꝑncipijs habit⁹ nō p̄t fieri regressus in habitū. ꝛ ꝑuatio đt cor-
ruptōem illoꝝ ꝑncipioꝝ. Ideo habit⁹ ꝛ ꝑuatio sunt circa idē subiectum
ordine irregressibili. ꝛ qꝛ aliqđ đꝛ habere ꝑuatōem cū nō hꝫ habitū tpe q̊
deberet habere. Ideo đꝛ tempe determinato a natura ratiōe cui⁹ catul⁹
an̄ nonū diē nō est cecus ꝙ̄uis careat visu. cū nō habeat tempus determi-
natum a natura ¶ Sciendū tertio ꝙ duplex est ꝑuatio. quedam est ꝑfe-
cta que negat habitum ꝛ propinqua ꝑncipia habitus. ꝛ solum relinquit
principia remota ipius. sicut est cecitas respectu visus que negat visum ꝛ
debitam cōplexionem organi visus. ꝛ de tali priuatōne nō potest fieri re-
gressus in habitum. Alia est ꝑuatio imꝑfecta. que negat habitū tm̄. ꝛ de
relinquit ꝑncipia habitus tā remota ꝙ̄ ꝓpinqua. vt q̇es respectu motus
et tenebre respectu lucis. ꝛ a tali ꝑuatōne potest fieri regressus in habituꝫ
et ecōtra. vt post quietem potest fieri motus. sed solum de ꝑuatiue oppo-
sitis in quibus est perfecta ꝑuatio datur illa diffinitio ꝑuatiue oppositoꝝ
ideo bene poniꝛ ordine irregressibili ad differentiā ꝯtrariorū ꝛ ꝯtradicto-
riorum. ¶ Sciendū quarto ꝙ ꝯtradictio sic diffiniꝛ. Est oppositio cui⁹
ꝭm se nō est dare medium. Et ponitur oppositio loco generis. Et poniꝛ
cuius ꝭm se nō est dare medium ad differentiā omniū aliarum oppositio-
num. vbi semꝑ potest reꝑiri medium vel ꝑ ꝑticipatōnem vel ꝑ abnega-
tionē. qđ nō p̄t fieri in ꝯtradictorijs. Cuius ratio est. qꝛ ꝯtradictio ē re-
pugnātia ꝯtradictorioꝝ inter se. sed inter ꝯtradictoria nullum est mediū
qꝛ ꝯtradictoria sunt illa quoꝝ vnū simplr̄ đt negatōnem alterius ꝛ nihil
poniꝛ affirmatiue. vt sunt ens ꝛ nō ens sedet ꝛ nō sedet. ꝛ qꝛ inter ens et

nō ens simplr̄ nō potest dari mediū. Ideo in ꝯtradictōe nō pt̄ repiri me-
dium. ⁊ hoc sibi ꝯuenit ꝑ se ꝑmo ⁊ nō ꝑ ꝑticipatōem ratōe alicuiꝰ oppo-
sitōis ꝓcedentis. Ideo dr̄ ꝙ sibi ꝯuenit ꝯm se. Et ꝑ hoc habet̄ intellectꝰ
diffinitōnum istaꝝ oppositionū. ¶ Contra ꝑdicta arguit̄ primo sic. Ra
tionale ⁊ irrationale ꝑuatiue opponuntur. simil̄r equale ⁊ inequale. Et ta
men nō habent fieri circa idem. ergo male ponit̄ diffinitio ꝑuatiue opposi-
toꝝ. Scd̄o sic. illud qd̄ est nō ens nō potest fieri. q̄r factio terminat̄ ad
esse rei. sed ꝑuatio est nō ens. ergo nō habet fieri circa aliquod subiectum.
Tertio sic scia ⁊ ignorantia opponunt̄ priuatiue. q̄r ignorantia est ꝑuatio
scie. ⁊ tamē de ignorātia natural̄r potest fieri regressus ad sciam. cum ali-
qui sint ꝑmo ignorātes ⁊ postea efficiunt̄ scientes ꝑ studium. ergo priua-
tiue opposita nō semꝑ fiunt ordine irregressibili. Quarto sic. omnis op
positio habꝫ duo extrema. sed ꝯtradictio nō habꝫ duo extrema cuꝫ sit in
ter ens ⁊ nō ens simpl̄r. sed nō ens nō est vnum extremum simpl̄r. ergo
ꝯtradictio nō est oppositio. Quinto sic. in oppositōne ꝯtrarioꝝ imedia
toꝝ nō repitur mediū. ergo diffinitio ꝯtradictōis ꝯuenit alijs a diffinito
☞ Ad ꝑmum dicit̄ ꝙ rationale ⁊ irrationale ꝯm modos ꝯcandi ⁊ intel
ligendi quibꝫ cognoscunt̄ a nobis. scꝫ vnum ꝑ abnegatōem alterius sunt
aliquo mō ꝑuatiue opposita. tamē ꝯm id qd̄ sunt nō sunt ꝑuatiue opposi-
ta. cum sint forme positiue. sed magis habent ratōnem ꝯtrariorum. Et
eo modo quo ꝑuatiue opponunt̄ habēt fieri circa idem subiectū licꝫ nō in
spē vel numero. Ad scd̄m dr̄. ꝙ licꝫ ꝑuatio nō fiat ꝑ se. fit tamē ꝑ acci-
dens. scꝫ ꝑ corruptōem habitus. q̄r etiam nō est ens nisi ꝑ accidens ⁊ ꝯm
quid Ad tertiū dr̄. scia ⁊ ignorantia priuatiue opponunt̄ priuatōe im-
perfecta. sed nō priuatōne perfecta. Et solum de priuatōne perfecta da-
tur ista diffinitio. Ad quartum dicitur. ꝙ lꝫ nō ens simpl̄r nō sit vnū
extremum ꝯm rem, tamen bene ꝯm intellectum qui concipit nō ens ꝑ ab
negatōnem entis. ⁊ sic nō ens bene est vnum extremum oppositōnis cō-
tradictorie. sed non secluso opere intellectus. Ideo sine operatōne intelle-
ctus contradictio nō habꝫ esse complete in rebus nisi ꝯm potentiam. sed
ꝑficitur in actu per intellectum. Ad quintum dicitur. ꝙ licꝫ inter con
traria immediata nō sit medium per participatōnem. est tamen mediuꝫ
per abnegatōnem de quo potest vere negari vtrūqꝫ ꝯtrariorū immedia-
toꝝ. ⁊ inter ꝯtradictoria nullum est simpl̄r medium.

PRius dicit̄ quadrupliciter. Primo modo ⁊ proprie
aliquid dicitur prius altero ꝯm tempꝰ. put aliquis
dicitur senior et antiquior altero. sicut homo habēs triginta
annos dicitur prior homine habente viginti annos. Secū
do modo aliquid dicit̄ prius a quo nō ꝯuertit̄ subsistendi
cōsequentia. vt vnū est prius duobus. Duobus em̄ existen
tibus mox cō sequens est vnū esse. vt si duo sunt vnum est. ⁊

nõ econuerso. Tertio modo dicit̃ prius ſm̃ ordinẽ quendã. vt in diſciplinis principia priora ſunt concluſionibus. et in grammatica littere ſunt priores ſyllabis. Et in oratõne ꝓhemium eſt prius narratõne. Quarto modo dicit̃ prius quod melius eſt ꝛ honorabilius. Conſueuerũt em̃ plurimi homines honorabiliores ꝛ magis dilectos apud ſe dicere priores. Preter hos quattuor modos iã dictos ẽ vnus alter modus prioritatis. Eorũ que ↄuertunt̃ ſm̃ eſſendi ↄſequentiã. ꝛ alterum eſt quodãmõ cã alterius. illud qđ eſt cã alteris ẽ prius natura. vt hec res hoĩem currere ↄuertit̃ cũ hac oratõne homo currit. ꝛ ſi hoĩem currere ſit verum. hec eſt vera hõ currit. et econuerſo. Res aũt eſt cauſa oratõnis vere de ſe facte ꝛ non econtra. ab eo em̃ ꝙ res eſt vel nõ eſt oratio dicitur vera vel falſa. ergo hec res hoĩem currere prior ẽ hac oratõe hõ currit

Poſtq̃ȝ autor ſuperius determinauit de poſtp̃dicamento oppoſitõis qđ valet ad cognoſcẽdũ diſtinctõem ꝛ diuerſitatẽ dicibiliũ incõplexoꝝ q̃ ponunt̃ in p̃dicamẽto. Hic ↄñr determinat de poſtp̃dicamẽto prioris. qđ valet ad cognoſcendum ordinem eorũdem dicibilium aſſignans quinq̃ȝ modos eius qui in his verſibus ↄtinentur. Tempore natura prius ordine dic ꝛ honore. Cauſam cauſato dicimus eſſe prius. Et lȝ poſterius ſit vnũ p̃dicamentũ. tñ qꝛ prius ꝛ poſterius relatiue opponunt̃. Ideo q̊t modis dr̃ vnum tot modus ꝛ reliquum. ꝛ cognito vno cognoſcitur reliquuȝ Ideo per diſtinctõnem modorũ prioris ſatis habet̃ diſtinctũ poſteriꝰ. nec erat ſpecialr̃ determinandũ de ipo poſteriori. ¶ Sciendum eſt primo. ꝙ primus modus ꝛ ſcđus ſic inter ſe differũt. qꝛ prius primo modo quod eſt prius tempore dicitur illud. cuius duratio p̃cedat duratõnem alterius. ſiue illa duratio p̃cedat ſm̃ tempus proprie dictuȝ ſiue ſm̃ tempꝰ captũ pro euiternitate ſiue eternitate. vt aliquis homo ſenior altero dicit̃ prius ſm̃ tẽpus ꝛ duratõem eius. Et valet iſte modus ad cognoſcendũ ordinem inter vniuerſalia que ſunt perpetua. ꝛ ſingularia que ſunt corruptibilia ꝛ temporalia. vniuerſale em̃ quod ſp̄ eſt. eſt prius duratõe quolibȝ ſuorum ſingulariũ. cũ ab ipis nõ accipiat eſſe. ſȝ ſibi dat eẽ. Sȝ prius ſcđo mõ qđ ẽ prius natura dr̃ illđ qđ nõ ↄuertit̃ ſm̃ eſſendi ↄſequẽtiã. Vel eſt illđ qđ req̃rit̃ ad eſſe alterius. ꝛ alterum nõ requiritur ad eſſe eius. ſicut vnũ eſt prius duobus. Et dicitur conſequentia eſſendi in qua ad eſſe vnius ſequitur eſſe alterius. vt hic. homo eſt. ergo animal eſt. Et dicitur cõuerti debite talis ↄñã qñ ſicut ad eſſe primi ſequit̃ exiſtentia ſecundi. Ita ad

exiſtentiā ſcđi ſequit̄ exiſtētia ꝑmi. vt homo eſt. ergo riſibile eſt ⁊ ecōtra. ri
ſibile eſt. ergo homo eſt. Et valet iſte modus generalr̄ ad cognoſcendū
ordinē ſupioris ad inferiꝰ. qꝛ om̄e ſuperiꝰ hoc mō eſt ꝑus ſuis inferioribꝫ
¶ Sciendū ſcđo. ꝙ tertius ⁊ quartꝰ modi ſic inter ſe diſtinguunt̄. qꝛ ꝑus
tertio mō ē qđ ē ꝑus ordine cōpoſitōis vl' doctrine. ſicut illđ qđ ē ſimplici
us alio. vt ꝑma ꝑncipia ſunt ꝑora ꝯcluſionibꝫ ⁊ lr̄e ſyllabis ⁊ ſyllabe dicti
onibꝫ. Et đꝛ tale ꝑus ordine capiēdo ordinē ſpecialr̄ ꝓ ordine cōpoſitōis
vel diſcipline vbi ꝓcedit̄ a ſimplicibꝫ ad cōpoſita. ⁊ nō capiendo ordinem
generalr̄ ꝓ quocūqꝫ ordine rei vel ratōis. ⁊ ꝑ hūc modū cognoſcimꝰ diffe
rentiā generis ⁊ differētie ad ſpēm que ex ipis cōponit̄. ſꝫ ꝑus quarto mō
qđ eſt ꝑus honore đꝛ illud qđ ē ꝑfectiꝰ ⁊ honorabiliꝰ altero. ⁊ đꝛ ꝑus ſm
viā ꝑfectōis. vt hō virtuoſus đꝛ ꝑus hoīe nō virtuoſo. ⁊ hoc modo om̄e
inferius cū ſit ꝑfectius ſuo ſupiori đꝛ ꝑus ipo. ⁊ ſic iſte modus valet ad
cognoſcendū ordinē ſpecieꝝ ad ſua genera. ¶ Sciendum tertio ꝙ prius
q̇nto modo dicit̄ quod ꝯuertit̄ ſm eſſendi ꝯſequentiā. ⁊ tamē vnū eſt cau
ſa alterius vt homo ⁊ riſibile ꝯuertunt̄ ſm exiſtētiam ⁊ tamē homo eſt cā
riſibilis. ⁊ etiā veritas oratōis ⁊ res ſcata ꝑ eam que eſt cōpoſitio p̄dicati
cum ſubiecto ꝯuertunt̄ ſm eſſe. ⁊ tamē res ſcata ꝑ oratōem eſt cauſa ve-
ritatis eius. qꝛ ab eo ꝙ res eſt vel nō eſt. oratio đꝛ vera vel falſa quod nō
eſt intelligendū de re ſubiecti vel p̄dicati. ſed de re ſcata formalr̄ ꝑ oratio
nem vt eſt inherētia vel cōpoſitio p̄dicati cum ſubiecto. ⁊ valet iſte modꝰ
ad cognoſcendū ordinē differētie ad ſpēm. ⁊ ſpēi ad accidētia ſua propria
et differt ab omnibꝫ p̄cedētibꝫ modis. eo ꝙ ꝯuertit̄ ſm eſſendi ꝯſequētiā
qđ nō fit in aliquo p̄cedentiū. ¶ Sciendū quarto. ꝙ iſtoꝝ q̇nqꝫ modorū
ſic p̄t haberi ſufficiētia. qꝛ om̄e ꝑus vel ſumit̄ ſm ordinē diſcipline ⁊ cogni
tionis. ⁊ ſic eſt tertius modus. Vel ſm ordinē rei. ⁊ hoc eſt duplr̄. vel ſu-
mitur ex ꝑte eſſe rei vel ex ꝑte ꝯſequentiū ipm eſſe rei vt ſunt ꝑfectio ⁊ cau
ſalitas. Si ꝑmum hoc eſt duplr̄. vel ſumit̄ ex ꝑte eſſe rei abſolute. ⁊ ſic eſt
ſcđus modus. vel ſm duratōem ipius eſſe. ⁊ ſic eſt ꝑmus modꝰ. ſi ex ꝑte
ꝯſequentiū eſſe rei. hoc eſt duplr̄. vel ſumitur ſm viam ꝑfectōnis. ⁊ ſic eſt
quartus modus. vel cauſalitatis. ⁊ ſic eſt quintus modus. ¶ Contra
p̄dicta arguit̄ primo ſic. In tp̄e nec eſt ꝑus nec poſterius. qꝛ de tempore
nō habemus niſi nunc. in quo nō eſt prius nec poſterius. cum ſit indiuiſi-
bile. ergo nihil dicitur ꝑus tempore. Secundo ſic. Omne ſuperius ē ſe-
cundo modo prius ſuo inferiori. ⁊ tamen ſuperius ⁊ inferius ꝯuertuntur
ſm eſſendi ꝯſequentiam. quia ſicut ſequitur inferius eſt. ergo ſuperius ē.
ſic ⁊ ecōuerſo. g̊ contra ſm modū. Tertio ſic Omne prius eſt ꝑus ſm
ordinē. g̊ priꝰ ordīe nō ē modꝰ diſtinctꝰ ab alijs Quarto ſic. ſpēs ē hono
rabilior ⁊ ꝑfectior genere. ⁊ tamen nō eſt prior ipo. cū principia precedunt
principiata. ergo male dicitur ꝙ honorabilius ⁊ melius dicitur priꝰ quar
to modo. Quinto ſic. eorum que ſunt ſimul vnum non eſt prius alio.
ſed ea que conuertuntur ſm eſſe ſunt ſimul. ergo ipſorum vnum non eſt
prius alio vt dicitur in quinto modo. ☞ Ad ꝑmum dicitur ꝙ licꝫ de
tempore nō ſit niſi nunc in actu. ⁊ in facto eſſe. tamen ſm ſucceſſionem et
potentiam ſunt plures partes temporis. vt preteritum ⁊ futurum que
ſunt ex fluxu ipſius nunc. Ad ſecundum dicitur ꝙ ſi ꝯſiderent̄ ſuperi-

gunt sub aliqua natura dicunt esse simul natura. z ideo isti modi nō coin-cidūt Ad tertiū dr. q licz puer z senex nūc viuētes sint sil' tpe quātum ad aliquā ptem sue duratōnis. nō tamē ſm duratōnem eoꝝ. sed vnus est prius altero. Ad quartum dicitur. q lz ad esse vnius relatiui sequatur esse alterius relatiui illatiue. nō tamen seqtur causatiue. z ſm naturā quo tamen effectus sequitur ad suam causam. Ad quintum dicitur. q licz que opponuntur nō possunt simul esse in eodem numero. tamen bene pos-sunt esse in eodem genere. z hoc modo sunt simul illa que diuidunt gen9 aliquod que sunt simul in natura. que importat p genus.

[M]Otus sex sunt species. scz generatio. corruptio. au-gmētatio diminutio. alteratio. z ſm locum mutatio Generatio est progressio a nō esse ad esse. Corruptio est pro-gressio ab esse ad nō esse. Augmentatio est pexistentis quan-titatis maioramentū. Diminutio est pexistentis quantitatis minoramētum. Alteratio est mutatio de cōtraria qualitate in cōtrariam qualitatē. vel in mediam. vt cum aliqd pmuta-tur ab albedine in nigredinem vel in medios colores. Mo-tus ſm locum est mutatio de vno loco in alterum. Motus autem ſm locum sex sunt species siue differentie. scz ante. re-tro. sursum. deorsum. dextrorsum et sinistrorsum. Ad omēs aūt has partes fit motus zc.

Postqȝ autor determinauit de postpdicamēto poris z sil' q valēt ad cognoscendū dicibilia incōplexa. quātū ad suū eē. hic 9nr determinat de motu q valet ad cognoscendū ipa quantū ad suū fieri. Ipoꝝ em̄ dicibilia aliqua causant ab alijs p motum ratōis. sicut sunt plures spēs sub eodē genere. Alia vero p motū realē. sicut accidētia q causant a substātia. Et pmo enumerant sex spēs motus q in his vsib9 ptinent Auget diminuit corrūpit z generat. Alterat z mutat dū p loca multa vagat. His sex er-go modis dr esse motus. Et illaꝝ specieꝝ sic pt haberi sufficiētia. qz omis spēs motus fit inter duos terminos. vel ergo illoꝝ terminoꝝ vnus ē affir-matiuus z alter negatiuus. vel ābo sunt affirmatiui. si pmū hoc est dupl'r qz vel terminus ad quē est affirmatiuus. z sic est generatio. vel terminus a quo est affirmatiuus. z ad quē negatiuus. z sic est corruptio. Si ambo sunt affirmatiui hoc est dupl'r. qz vel talis motus fit ad formā respectiuā sic est loci mutatio q fit ad vbi vel fit ad formam absolutam. z hoc dupl'r vel fit ad qualitatē. z sic est alteratio. vel fit ad quātitatē. z hoc dupl'r. vel pfectā z sic est augmētatio. vel ad quātitatē impfectā z sic est diminutio

Tractatus tertius

¶ Sciendũ ꝓmo. ꝙ generatio est ꝓgressio de nõ esse ad esse. vt cũ fit mutatio de nõ esse aque ad esse eius ꝑ mutatõem subiecti eius. Et capit̃ hic ꝓgressio nõ ꝓ motu ꝓgressiuo aĩalis. sꝫ generalr̃ ꝓ quacũqꝫ mutatõne in qua acquirit̃ forma post formã in aliquo subiecto. Et ponit̃ ibi ꝓgressio loco generis. Deinde ponit̃ de nõ ẽẽ ad ẽẽ. ad explicandũ terminũ a quo et terminũ ad quẽ generatõis. Et capit̃ ibi nõ ẽẽ nõ ꝓut gñalr̃ negat ẽẽ. sꝫ solũ ꝓut negat ẽẽ in actu. ⁊ relinq̃t ẽẽ in potẽtia. qꝛ generatio fit a nõ esse in actu. ẽẽ tñ in potẽtia ad ẽẽ in actu. Et ꝑ oppositũ Corruptio ẽ ꝓgressio de ẽẽ ad nõ ẽẽ. ⁊ ponit̃ ꝓgressio loco gñis. ⁊ ponit̃ ab ẽẽ ad nõ ẽẽ ad dr̃ñam aliaꝝ spẽꝝ motꝰ ¶ Sciendũ scđo. ꝙ augmẽtatio dr̃ p̃existent̃ quãtitat̃ maioratio vel additamẽtũ. Rõ ẽ. qꝛ augmẽtatio ẽ motꝰ de minori quãtitate ad maiorẽ. sed quãtitas nõ potest fieri maior nisi per additamentum alicuius ꝑtis quãtitatis. Et ꝑ oppositum diminutio est p̃existentis quãtitatis minoramentũ. Ratio est. qꝛ ip̃a est motus de maiori quãtitate ad minorẽ. Et maior quãtitas nõ p̃t fieri minor nisi ꝑ remotõnem alicuius ꝑtis eius. iõ ibi fit minoramẽtũ p̃existẽtis quãtitatis Unde in hoc ꝯueniunt augmentatio ⁊ diminutio ꝙ fiunt ad quantitatem. Sed differunt in hoc. qꝛ vna fit ad quãtitatẽ ꝑfectam. alia ad quãtitatẽ impꝑfectã ¶ Sciendũ tertio ꝙ relatio est mutatio a contraria qualitate in contrariam qualitatem vel in mediam. Et ponit̃ ibi mutatio loco generis. Et residuum ponitur ad differentiã aliorũ motuum. quorum nullus est ad qualitatẽ. ⁊ nõ requirit̃ ꝙ qualitates inter quas fit alteratio sint cõtrarie ꝫm essentiam. sed sufficit ꝙ sint ꝯtrarie ꝫm esse ꝑfectum ⁊ impꝑfectũ Ideo ibi bene ponit̃ vel in qualitatẽ mediam. quia alique qualitates medie nõ ꝯtrariant̃ extremis ꝫm speciem sed tantũ ꝫm esse ꝑfectum ꝑ impꝑfectum. et in aliq̃bus est ꝯtrarietas ꝫm spẽm. vt inter albedinem ⁊ medios colores. ¶ Sciendum quarto. ꝙ loci mutatio est mutatio de vno loco in aliũ et talis motus extrinsece terminatur ad locum. Intrinsece vero ad vbi quod causatur a loco ⁊ per hoc differt ab alijs. ⁊ diuiditur in sex species. scꝫ in motum sursum deorsum ante retro dextrum ⁊ sinistrũ. Ratio illiꝰ est. quia motꝰ diuiditur ꝫm diuisionem sui termini ad quẽ. sed vbi quod est terminus motus localis cõmuniter diuiditur per istas differẽtias. igitur motus loculis ꝯueniẽter diuiditur ꝑ istas differẽtias. Unde sursum et deorsum si capiant̃ pro illis locis sunt in p̃dicamento quantitatis. sed si capiantur vt dicunt esse in talibus locis sunt in p̃dicamẽto vbi. ⁊ si capiantur vt dicunt situatõnes in illis locis sunt differẽtie positõnis ⁊ in p̃dicamento situs. ⁊ hoc vltimo modo nõ sunt termini motus localis. sed secundo modo. Et per hoc patꝫ que ⁊ quot sunt ⁊ quõ diffiniunt̃ species ip̃ius motus. ¶ Contra p̃dicta arguit̃ primo sic. Omnis motus est cõtinuus ⁊ diuisibilis cum fiat in tempore. sed generatio ⁊ corruptio nõ sunt diuisibiles. cum fiant in instanti tꝑis. ergo nõ sunt species ip̃ius motus.

Scđo sic. quando ex aqua generat̃ aer. ibi est generatio. ⁊ tñ ip̃a fit ab esse aque ad esse aeris. ergo male dicitur ꝙ generatio fit a non esse ad esse.

Tertio sic In ebulitõne lactis est augmentatio. ⁊ tamẽ nõ fit additamentũ p̃existẽtis quãtitatis. ergo male diffinitur augmentatio. Quarto sic. motus de minus albo ad magis albũ est alteratio. ⁊ tñ nõ fit de q̃li-

tate contraria ad qualitatem ɔtrariã nec in mediam. qꝛ album ꝛ albius
non ɔtrariant̃. ergo male diffinitur alteratio. Quinto sic. Celum mo
uetur motu locali. ꝛ tñ nõ mutat̃ de vno loco in aliũ. sed sp̃ manet in eo/
dem loco. ergo ɔtra diffinitõem loci mutatõnis ¶ Ad p̃mũ dicitur. ꝙ
si capiatur motus specialiter solũ ꝑ motu successiuo qui fit inter termios
affirmatiuos. sic omnis motus est diuisibilis. et sic generatio et corruptio
non sunt motus. ꝫ si capiat̃ general'r pro omni mutatiõe instantanea vel
successiua. vt hic capitur. sic generatio ꝛ corruptio bene sunt motus.
Ad secũdum dꝛ ꝙ qñ ex aqua generatur aer. illa generatio fit bene ab
esse aque tanq̃ a termino extrinseco. ꝫ fit a non esse aeris tanq̃ a termino
ꝓprio et ꝓpinquo et intrinseco a q̃ magis de noiat̃ motus q̃ a termino ex/
trinseco Ad tertiũ dꝛ. ꝙ licet in tali augmẽtatõe que fit ꝑ ebulitõem vl'
rarefactõem lactis non fiat additamẽtum substantie noue. est tamẽ addi
tio ꝑtium q̃titatis Ad quartũ dꝛ. ꝙ licet magis albũ ꝛ minus album
non cõtrariant̃ ꝫm essentiam. cũ sint eiusdem spẽi tñ ɔtrarianeur ꝫm esse
cõtrarietate ꝑfecta vel impfecta qꝺ sufficit ad motũ Ad quintũ dꝛ. ꝙ
licet celũ non mutetur ꝫm se totum ab vno loco ad alium locuꝫ. tñ mutat̃
ꝫm suas ptes. Ideo sibi attribuit̃ motus localis

Habere dicitur multis modis. Primo modo dicitur
habere aliquam qualitatem vt disciplinã vel virtu
tem. Secũdo modo dicit̃ habere q̃titatem. vt magnitudi/
nem. bicubitum. tricubitũ. Tertio modo dicit̃ habere ea q̃
circa corpus sunt adiacentia. vt vestimentũ et tunicam. Aut
circa membrũ. vt in manu anulũ Et habitus isto modo sum
ptus est vnũ de decẽ predicamẽtis et diffinitur sic. Habitꝰ
est corporũ et eorum que circa corpus sunt adiacentia. vt est
armatio vel caligatio et similiter fingantur noia in alijs ꝫm
adiacentiam illam. hec enĩ dicuntur habere. illa vero haberi
Quarto modo dicit̃ habere mẽbrum. vt manũ aut pedem.
Quinto modo dicit̃ habere sicut cõtinẽs cõtentũ. vt lagena
vinũ. aut modius grana tritici. Sexto mõ dicit̃ habere pos/
sessionem. vt domũ aut agrũ. Septimo modo dicit̃ habere
vxorẽ. et de hoc mõ dicit Arestoteles. ꝙ iste modus est alie/
nissimus in eo ꝙ est habere propter hoc ꝙ vir habens vxo/
rem etiam habetur ab ea. qꝛ vinculũ matrimonij indissolubi

liter ligat vtrũqꝫ. Et dt ꝙ forte alij modi apparebũt in eo qd est habere. Sed qui cõsueuerũt dici. pene oẽs enũerati sunt

¶ Postꝙ autor determinauit de motu. Hic de vltimo postpredicamento determinat qd est habere. Ratio ordinis est. qꝛ motus valet ad cognoscẽdum quõ accñа causantur a substantia. Habere vero valet ad cognoscendũ reductionem accidentiũ ad substãciam. ꝛ quia illa accidentia prius causantur ꝙ ad aliud reducuntur. ideo cõuenienter post motuꝫ determinat de postpredicamẽto habere. ¶ Sciẽdũ est pmo ꝙ habere dicitur dupliciter. Uno modo generaliter. vt se extendit ad omnes modos eius. et sic ponitur in diuersis predicamẽtis reductiue. ꝛ ſm hoc ponitur vnum postpredicamentum. Alio modo capit specialiter solum pro tertio modo habere. put est corporũ ꝛ eorũ que circa corpus sunt adiacentia. et sic est vnũ predicamentũ ab alijs distinctũ. de quo prius determinatum est. et hoc vltimo modo non capitur hic. sed primo modo. ideo cõuenienter ponitur postpredicamentum ¶ Sciendum scdo ꝙ ipius habere septem ponũtur modi in textu qui in his versibus continentur. Affectum qñtum vestitum dic velut aurũ. Contentũ membrum possessio dic mulierũ. Unde per affectum designatur primus modus qui est habere qualitatem. qualitas eñi afficit substantiam ꝛ qualificat eam. Et per qñtum designatur secũdus modus qui est habere quantitatẽ. Tertius modus designatur cũ dicit vestitum. qui est habere ea que adiacent corpori. vt vestimẽta. siue adiacent ſm partem siue ſm totuꝫ. vt tunica. et anulus in digito ſm partem. Et per membrũ designatur quartus modus qui est habere mẽbrum vel partem integralem. Et per contẽtum designat quintus modus. vt continens habet contentũ. vt lagena habet vinum. Et per possessionem designatur sextus modus. Et per mulierem septimus modus. scꝫ habere vxorem Ex his potest haberi numerus ꝛ ordo istorum modorũ habere. ¶ Sciendũ tertio ꝙ primus modus habere scꝫ habere qualitatem ponitur in predicamẽto qualitatis. quia tale habere dicit inherentiam qualitatis ad substantiam. et talis inherentia est esse ipius qualitatis. Et similiter habere quãtitatem est in predicamẽto qñtitatis. et habere tertio modo est vnũ predicamẽtum ab alijs distinctuꝫ Et habere membrum siue ptem integralem est reductiue in predicamẽto vbi. quia tale dicit esse in loco continente. Et habere possessionem est in predicamẽto relationis ſm dici. qꝛ possessor dicitur correlatiue ad rem possessam tanꝙ dominus eius. Et similiter habere vxorem est in predicamento relationis. Coniunx enim dicit correlatiue ad mulierem siue ad vxorem. ꝛ sunt relatiua equiparantie. Et per hoc patet quõ habere ſm diuersos modos eius ponit in diuersis predicamentis. ¶ Sciendum quarto. ꝙ istorum modorum sic habetur sufficientia. quia in omni habere habẽs est pncipium habiti. vel igit est pncipiũ eius ſm naturã ꝛ voluntatem simul. et sic est quartus modus scꝫ habere mẽbrũ. Habere eñi mẽbrum per naturam ꝛ voluntatem applicatur ad operationem. vel est pncipium eius ſm naturã tm̃ vel ſm voluntatẽ tm̃ Si primũ hoc est dupliciter. vel est pncipiũ alterius rõne materie. ꝛ sic est secundus modus. vel

ratione forme. ⁊ sic est primus modus. Si secūdum volūtatē tm̄ hoc ēst dupliciter. vel habet tm̄ vel habet ⁊ habetur simul. Si scd̄m sic est septimus modus. si primū hoc est dupl'r. vel habitum formaṫ ad figurā habētis vel non. Si primo modo hoc est dupliciter. vel habēs circūdat habitū et sic est quintus modus. vel econuerso circūdaṫ ab illo quod habetur. et sic est tertius modus. Et sic patet distinctio modoꝝ habere.

☞ Contra predicta arguiṫ primo sic. Idem non est predicamētum et postpredicamētum simul. q2 oporteret idem esse in diuersis p̄dicamētis et poniṫ tm̄ in vno predicamento. sed habere est vnū predicamentū. ergo male ponitur postpredicamētū. Secundo sic. oīe qd̄ diuidiṫ est aliqd̄ totum. sed habere non est aliqd̄ totum. cū non sit vnū. ergo male diuidiṫ per septē modos Tertio sic. oīe habere mediat inter habentem ⁊ habitum sed inter substantiā ⁊ q̄ntitatem nihil mediat cum q̄ntitas insit mediante substantia. ergo non diciṫ habere q̄ntitatē. Quarto sic. In omni modo habere habens est principiū habiti. sed possessor non est principiū rei habite. nec vir vxoris. ergo male ponuntur sextus et vltimus modus.

Quinto sic. Substantia dicitur habere relatōnem actionē ⁊ passionē et similiter genus dicitur habere species ⁊ etiā qualitas habere contrariū et tamē hic nō enumeranṫ illi modi. ergo modi habere hic nō sufficienter enumerātur Ad p̄mū dr̄. ꝙ licet idem vniuoce et eodē modo captū nō sit predicamētum ⁊ postpredicamētū. tamē idē s̄m vocē equiuoce captū bn̄ est predicamētū ⁊ postp̄dicamētū. ⁊ sic est de habere. vt p̄us dictū est Ad secūdū dr̄. ꝙ licet habere non sit vnū totum s̄m rem. est tn̄ vnū totū s̄m vocem. ideo bene diuidiṫ diuisione vocis in suas s̄catōnes ⁊ non alio modo. Ad tertiū dr̄ ꝙ licet habere q̄ntitatem nō mediat realiter inter q̄ntitatem ⁊ substātiam. tanq̄ accidens realiter distinctum a q̄ntitate. q2 idem est realiter cū q̄ntitate. tamē mediat s̄m rōnem ⁊ modū. q2 dicit inherentiam q̄ntitatis ad substātiam. ⁊ hoc sufficit. Ad q̄rtum dr̄. ꝙ licet possessor inq̄ntum diciṫ relatiue ad rem possessam vel vir respectu vxoris non dicaṫ p̄ncipiū. tn̄ s̄m hoc qd̄ est. est aliquo modo p̄ncipium in genere cause formalis. Possessio em̄ est ꝓpter possessorem. ⁊ vxor ꝓpter virū suū

Ad q̄ntū diciṫ. ꝙ licet reperiantur plures modi ipsius habere q̄ septē tamen alij ab istis sunt minus principales ⁊ minus vsitati. ⁊ sufficienter possunt cognosci per istos modos. Ideo sufficienter enumerantur modi principales ipsius habere. Et hec de tertio tractatu.

¶ Sequitur quartus tractatus

Tractatus quartus

¶ Propositio est oratio affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo vel alicuius ab aliquo. Terminus est in quem resoluitur propositio. vt in subiectum et in predicatum.

¶ Iste est quartus tractatus summularũ Petri hys. in quo postq̃ pe. h. determinauit de p̃dicabilib' ꝛ predicamentis. et etiaȝ de ptib' ꝓpinquis scȝ de enũciatione siue propositione. Hic ꝯsequenter determinat de syllogismo siue de totali argumẽtatione. Et qꝛ vnũqđq̃ habet p̃us ꝯsiderari ſm ſe q̃ p ꝯpositõem ad aliud. Ideo anteq̃ determinet de syllogismo ꝯtracto ad materiam probabilẽ. sicut in q̇nto tractatu ꝛ ad materiã sophysticã. sicut in sexto tractatu de fallacijs Pe. hys. in p̃nti tractatu determinat de syllogismo simpl'r dicto. ꝛ ſm suã formã ꝯsiderato non contracto ad aliquã materiã. Ex illo clare ptȝ ꝙ syllogismus simpl'r dict' est subiectũ attributõis in hoc q̇rto tractatu ꝛ posset ꝓbari p ꝯditõnes subiecti habitas in p̃cedenti. ꝛ d' notanᷣ syllogismus simpl'r dictus ad differẽtiã syllogismoꝝ ꝯtractoꝝ ad aliuqã materiã quoꝝ nullus est hic subiectum. Et qꝛ quelibet res habet cognosci per sua principia. vt d' Aresto. ṗmo phisicoꝝ ꝛ alibi. ideo anteq̃ pet. hys. diffiniat syllogismũ prius determinat de aliquib' ṗncipijs siue ptib' ṗncipalib' syllogismi. et ṗmo de materialib' ptib' q̃ de formalib' scȝ de ꝓpõne ꝛ termino ¶ Sciẽdũ primo ꝙ propositio sic diffinitur. est oratio affirmatiua vel negatiua alicui' de aliquo vel alicuius ab aliquo. In qua diffinitione oratio ponitᷣ loco generis diffiniti. Deinde ponitur affirmatiua vel negatiua ad explicãdũ vnam differentiam cõuertibilem cum ꝓpõne. ꝛ licet affirmatiuum ꝛ negatiuum sint mẽbra diuidentia ꝓpõnis. non tamen ponũtur in ista diffinitione inq̃tum sunt diuidentia ꝓpõnũ. sȝ inq̃tũ sunt nobis notiora ipo diffinito. et explicant drãm ꝓpõnis ſm esse quod habet in suis specieb'. Dicitur ꝯñr alicuius de aliquo. i. predicati de subiecto. et hic magis diffinitur ꝓpositio per affirmatiuum et negatiuum que se tenet ex pte forme q̃ per vl'e et pticulare que se tenent ex pte materie. eo ꝙ forma magis notificat esse rei q̃ materia. ꝛ diffinitio debet notificare esse rei. igitᷣ ꝛc̃.

¶ Sciendũ secũdo. ꝙ ꝓpõ dupliciter põt considerari. Vno mõ inq̃tum est signũ ꝯceptus mentis vel nũcius nostri intellectus. ad exprimendum ꝯceptũ ꝯplexũ. ꝛ sic hoc mõ habet rõem enunciatõnis. et sic sibi conuenit ſcare verũ et falsum respectu sui ſcati. Et qꝛ in primo tractatu ꝓpõ consideraᷣ sub rõne enũciatõnis. ideo ibi diffinitᷣ p verum et falsum. Alio mõ cõsideratᷣ ꝓpõ inq̃tum est ps propinqua syllogismi. et hoc modo cõsideratur in p̃nti loco. Et qꝛ per affirmationem et negatõnem que se tenent ex pte forme enũciatõis maxime habet variari syllogismus. ideo hic cõuenienter diffinitᷣ propõ p affirmatm̃ ꝛ negatiuũ. ꝛ sic patet ꝙ diuersimode ꝯsideratᷣ ꝛ diffinitᷣ hic et in ṗmo tractatu ¶ Scienduȝ tertio ꝙ terminus

Petri hyspani

sic diffinit᷑. Terminus est in quē resoluit᷑ ꝓpositio vt in subiectū ⁊ p̄dicatū
Cuius ratio est. qꝛ terminus est p̄ncipiū materiale cōponens ꝓpositio-
nem. Dicit᷑ eñ terminus a terminādo qꝛ materialr̄ terminat ꝓpositōem
sed vnūquodqꝫ resoluit᷑ in ea ex q̈bꝫ cōponit᷑. ergo ꝓpositio resoluitur ꝑ ter
minos. id est diuidit᷑ ꝑ terminos tanqꝫ ꝑ suas ꝑtes. iō bñ dꝛ terminus est
in quē resoluit᷑ ꝓpositio. ⁊ intelligit᷑ de resolutōe q̄ fit in voces s̄catiuas. ⁊
nō de quacūqꝫ resolutōe. qꝛ logicus solū ꝯsiderat voces s̄catiuas. ⁊ nō hꝫ
ꝯsiderare lr̄as ⁊ syllabas q̄ a grāmatico p̄supponunt᷑. ¶ Sciendū quar-
to ꝙ lꝫ termin⁹ sit p̄ncipiū ⁊ ꝑs ꝓpōnis tñ ꝯueniēter diffinit᷑ post ꝓpōem
duplici de cā. Prima est qꝛ in diffinitōe termini ponit᷑ ꝓpositio. iō añ diffi
nitōem termini oportebat notificare ꝓpōem ne ꝑ ignota ꝓcederet᷑. Scd̄a
cā est. qꝛ lꝫ via cōpositōis ꝑs p̄cedat totū ⁊ termin⁹ p̄cedat ꝓpositōeꝫ. tñ
via resolutōis totū p̄us ē ꝑtibꝫ. ⁊ qꝛ hic ꝯsiderant᷑ termin⁹ ⁊ ꝓpositio s̄m
viā resolutōis. iō ꝯueniēter sequit᷑ ꝓpōem. Et q̄uis syllogism⁹ resoluat᷑
in ꝓpositōem. tñ ipa nō diffinit᷑ hic ꝑ syllogismū. nec inquantū ē terminus
resolutōis syllogismi. iō nō opꝫ p̄us diffinire syllogismū q̄ ꝓpōnem. et sic
patēt diffinitōes ꝓpōnis ⁊ termini ⁊ ordo eoꝝ. ¶ Cōtra p̄dicta arguit᷑
p̄mo sic. Cōclusio ē orō affirmatiua alicui⁹ de aliquo. ⁊ tñ nō est ꝓpositio
qꝛ nō ponit᷑ ꝓ alio. Dicit᷑ eñ ꝓpositio quasi ꝓ alio positio scꝫ ꝓ ꝯclusione
inferēda. ḡ ista diffinitio ꝯuenit alijs a diffinito. Scd̄o sic. Nullū sup̲i⁹
debet diffiniri ꝑ sua inferiora. sꝫ affirmatiuū ⁊ negatiuū sunt inferiora ꝓ-
positōis. ḡ male ponunt᷑ in diffinitōne eius. Tertio sic. hec est ꝓpositio
nōhomo currit. ⁊ tñ nec est affirmatiua nec negatiua alicui⁹ de aliquo. qꝛ
nōhomo nē est aliq̈d. ḡ ꝯtra diffinitōem ꝓpōnis Quarto sic. ꝓpositio re
soluit᷑ ꝑ elemēta ⁊ lr̄as. ⁊ tñ lr̄e ⁊ elemēta nō sunt termini. ḡ ista diffinitio
nō ꝯuenit soli termino. Quinto sic. ꝓpositio resoluit᷑ ꝑ copulā verbalē.
et tñ copula verbalis nō est termin⁹. qꝛ tunc essent plures termini in syllo
gismo q̄ tres. ḡ diffinitio mala. maior pꝫ. qꝛ ꝓpō cōponit᷑ ex copula verba
li. ḡ resoluit᷑ ꝑ ipam. ☞ Ad p̄mū dꝛ. ꝙ lꝫ ꝯclusio nō ponat᷑ in actu ꝓ alio
tñ aptitudīe qd̄ sufficit ad h̄ ꝙ dicat᷑ ꝓpō Ad scd̄m dꝛ. ꝙ lꝫ sup̲i⁹ nō de
beat diffiniri ꝑ sua inferiora ea ratōe qua sunt inferiora eius. tñ bñ diffinit᷑
ꝑ ea inquantū ponunt᷑ ad explicandū differētiā ꝯuertibilē sui sup̲ioris. et
sic ponunt᷑ affirmatiuū ⁊ negatiuū in ista diffinitōne. Ad tertiū dꝛ. ꝙ si
nōhomo capiatur vt infinitum est. sic nō dicit aliquid. sed si capiatur vt
virtute intellectus determinat᷑. ⁊ sic accipit᷑ pro aliquo finito vtputa pro
asino vel equo. ⁊ sic ibi affirmatur aliquid de aliquo. quia nōhomo est al
quid quod nō est homo. Ad quartū dꝛ ꝙ licꝫ ꝓpositio posset resolui in
litteras ⁊ syllabas tanqꝫ in principia vocis significatiue. que resolutio nō
ꝯsideratur a logico. tamen nō resoluitur in ipsas tanqꝫ in voces significa-
tiuas de qua resolutōne solum hic intelligitur. Ad q̈ntum dicitur. ꝙ
resolutio proprie habet fieri inter partes materiales que remanent resolu
tione facta. ⁊ quia copula verbalis non est pars materialis propositōnis.
ideo propositio proprie nō resoluitur per copulam verbaleꝫ. nisi capiatur
resolutio generalr̄ pro quacunqꝫ diuisione toti⁹ in sua p̄ncipia vel materia
lia vel formalia indifferenter. sed sic nō capit᷑ hic. sꝫ tm̄ ꝓ resolutōne in p̄n-
cipia materialia qd̄ explicat᷑ cum dicit᷑ vt in subiectū ⁊ p̄dicatū ⁊c.

Tractatus quartus

Dici de om̄i est quando nihil est sumere sub subiecto de q̄ nō dicat̄ p̄dicatum. vt oīs homo currit. hic cursus p̄dicatur de omni homine et nihil est sumere sub homine de quo non dicatur cursus. Dici de nullo est quando nihil est sumere sub subiecto a quo nō remoueat̄ p̄dicatum. vt nullus homo currit. hic cursus remouetur ab omni homine. ꝛ nihil est sumere sub homine a quo nō remoueatur cursus.

Postq̄ȝ autoꝛ superius determinauit de p̄ncipijs materialibꝫ ipsius syllogismi. scȝ de ꝓpositōe ꝛ termino Hic ꝯsequenter determinat de p̄ncipijs regulatiuis eius. scȝ de dici de om̄i ꝛ dici de nullo. p̄ q̄ p̄ncipia formalia ipius syllogismi regulantur. Et qꝛ dici de omni dicit affirmationem. ꝛ dici de nullo dicit negatōnem sed affirmatio prioꝛ est negatiōe. iō p̄us determinat de dici de omni q̄ȝ de dici de nullo. ip̄m sic diffiniēs Dici de om̄i est qn̄ nihil est sumere sub subiecto de quo nō dicat̄ p̄dicatum. Cuius ratio est. qꝛ in aliqua ꝓpositōne est dici de om̄i quando p̄dicatum affirmat̄ de subiecto distributo ꝓ omnibus suis suppositis. vt in hac ꝓpositōne oīs homo est aīal. sed quādo p̄dicatuȝ taliter affirmat̄ de subiecto distributo ꝓ oībꝫ suis suppositis. tūc nihil est sumere sub subiecto de quo nō enūciet̄ p̄dicatū ideo ꝑ dictā diffinitōeȝ sufficiēter explicat̄ dici de om̄i Et licȝ negatio p̄cedat affirmatōnem in eodem ꝛ ſm viā generatōis. tn̄ simpl'r ꝛ ſm viam ꝑfectōnis affirmatio p̄cedit negatōnem. Ideo licet p̄us determinādum fuisset de dici de nullo ſm oꝛdinem generatōnis. tamen prius determinatum est de dici de omni ſm oꝛdinem perfectōnis. ¶ Sciendum primo. q̄ dici de omni est ꝯditio p̄dicati in oꝛdine ad subiectum. qꝛ dici vel p̄dicari est ꝯditio p̄dicati ꝛ nō subiecti. ꝛ licȝ distributio sit ꝯditio subiecti in oꝛdine ad p̄dicatum. tamen dici de omni seu predicari de subiecto distributo est conditio p̄dicati. Unde dici de omni ꝛ eē in toto in hoc differūt. qꝛ dici de omni importat habitudinem p̄dicati ad subiectum qꝛ p̄dicatū dicit̄ de subiecto. sed esse in toto importat habitudinem subiecti ad p̄dicatum. quia subiectum est in predicato. sicut pars subiectiua in suo toto vl'i. ꝛ simil'r dicendū est de dici de nullo in ꝓpositōe negatiua qd̄ est ꝯditio p̄dicati in oꝛdine ad subiectū. ¶ Sciendum secundo q̄ duplex est dici de omni. scȝ prioꝛisticū ꝛ posterioꝛisticū. Dici de omni prioꝛisticū est. qn̄ in aliqua ꝓpositōne p̄dicatū ſm modum enunciandi affirmat̄ de subiecto ꝓ quolibet suo supposito. ꝛ nō reqrit̄ ad ip̄m vl'itas suppositoꝝ vel tp̄m ſm rem. sed sufficit q̄ ſm modū enūciandi sit vl'itas suppositoꝝ de q̄bus p̄dicatum affirmet̄ siue vere enuncietur siue false. qꝛ syllogismus simpl'r de quo est ad ꝓpositum nō ꝯtrahitur ad aliquam materiam certā. vtputa ꝓbabilē verā vel falsam necessariā vel ꝯtingentem Un̄ dici de om̄i p̄oꝛisticuȝ intendit̄ in hoc tractatu. sȝ dici de omni posterioꝛisticum est. qn̄ p̄dicatum ſm rem d̄ꝛ de subiecto ꝛ ꝯuenit sibi ꝓ quoli

bet suo supposito ⁊ ꝓ qualibet differētia tpis. vt hō ē aīal. ideo ad tale di-
ci de om̄i requirit duplex vl'itas. scȝ suppositoꝝ ⁊ tpm. q2 est pncipiū re-
gulatiuū demōstratiuoꝝ syllogismoꝝ. sed de illo nō est hic ad propositū.
¶ Sciendum tertio ꝙ dici de omni est quando nihil est sumere sub sub
iecto a quo nō remoueat̄ p̄dicatum. vt nullus homo currit. Cuius ratio
est. q2 in aliqua ꝓpositōe est dici de nullo quādo p̄dicatū negat̄ de subie-
cto distributo ꝑ signū vl'e, ꝓ oībus suis suppositis. ⁊ qn̄ nulli supposito in-
est. ⁊ qn̄ taliter negat̄ tunc nihil est sumere sub subiecto de quo s̄m modū
enūciandi nō remoueat̄ p̄dicatum ꝑ negatōnem. ideo dici de nullo bene
explicatur ꝑ illam diffinitōnem. ¶ Sciendū quarto ꝙ dici de omni ⁊ di-
ci de nullo hoc modo sunt pncipia regulatiua syllogismoꝝ. q2 per dici de
omni intelligit̄ ista maxima. quicq̄d d2 de subiecto distributo dicit̄ de q̄li
bet supposito eius sumpto sub ip̄o. ⁊ per hoc possunt probari omnes syl-
logismi affirmatiui. vt in isto syllogismo. om̄e animal currit. om̄is homo
est animal. ergo omnis homo currit. ibi hoc verbum currit in maiori dicit̄
de subiecto distributo scȝ animali. ergo affirmatur de quolibet supposito
animalis. sed quia homo in minori sumitur sub animali tanq̄ȝ suppositū
eius. ergo hoc verbum currit in ꝯclusione p̄dicat̄ de homine simil'r de di-
ci de nullo intelligitur ista maxima. quicq̄d negatur de subiecto distribu-
to negatur de quolibet supposito eiusdem. Et per istam maximam pro
bantur syllogismi negatiui. sicut ꝑ aliā affirmatiui. Vn̄ oēs syllogismi ꝑ-
fecti q̄ sunt directe ꝯcludētes in pma figura directe regulant̄ ꝑ dici de oī
et dici de nullo. sȝ imꝑfecti ex ꝯsequēti inquantū scȝ reducunt̄ ad ꝑfectos
syllogismos. Vn̄ syllogismi dicunt̄ ꝑfecti q̄ nō indigent aliquo p̄ter ea q̄
posita sunt vt appareant necessarij. Sed syllogismi imꝑfecti dicuntur q̄
indigent aliquo p̄ter ea que posita sunt ⁊ preter premissas sic positas vt
appareant necessarij. hoc est vt necessario inferant suam ꝯclusionem. vn-
de aliquādo indigēt ꝯuersione. aliquādo transpositōe pmissaꝝ. ⁊ aliquā-
do reductōne ꝑ impossibile. vt eaꝝ ꝯclusio appareat ex necessitate sequi.
¶ Cōtra p̄dicta arguitur pmo sic. In ista propositōne homo est animal
nihil est sumere sub subiecto scȝ sub homine de quo nō dicat̄ p̄dicatuȝ. scȝ
animal. ⁊ tamē ibi nō est dici de omni. Secundo sic. in ista ꝓpositōe oīs
homo currit. aliq̄d est sumere sub subiecto. de quo nō dicit̄ p̄dicatū. quia
currit nō d2 de adam vel antixpo ⁊c. Tertio sic In ista ꝓpositōne. oīs
equus currit est dici de omni. ⁊ tamē ibi est aliq̄d sumere sub subiecto de
quo nō dicit̄ p̄dicatū. q2 potest sumi pes vel caput equi de quo nō d2 cur-
sus. igit̄ ꝯtra diffinitōem. Quarto sic. In ista ꝓpositōe sortes nō currit
nihil est sumere sub subiecto a quo nō remoueat̄ p̄dicatum. ⁊ tamē ibi nō
est dici de nullo. ergo ꝯtra diffinitōnem. Quinto sic. Nulla regula in-
greditur regulatum nec est de cōpositōne eius. sed dici de omni ⁊ dici de
nullo ingrediuntur cōpositōnem syllogismi. q2 in omni ꝓpositōne vl'i affir
matiua ē dici de omni. ⁊ in vl'i negatiua est dici de nullo. ergo nō sunt pn
cipia regulatiua syllogismoꝝ. ☞ Ad pmū d2 ꝙ licȝ in ista ꝓpōe hō ē aīal
nihil est sumere sub subiecto de quo nō dicat̄ p̄dicatum s̄m rem ⁊ in apti-
tudine. tamen nō dicitur s̄m modum enunciandi ⁊ actu de quolibet suo
supposito. ideo ibi nō est dici de omni p̄oristicū. licȝ bene sit posterioristicū

Tractatus quartus

Ad scdm dicit᷑. ꝙ in ista omnis homo currit ibi homo solum distribuitur ꝓ hominib᷒ p̄sentib᷒ ad quos restringit᷑ ꝑ verbū p̄sentꝭ tpis. ⁊ sub illo nō est aliq̇d accipere de quo nō dꝛ p̄dicatū. ideo antixp̄us ⁊ adā nō ꝯtinent᷑ sub hoc subiecto distributo scꝫ hō. Ad tertiū dꝛ ꝙ lꝫ pes vł caput equi possint sumi sub equo tanꝗ̄ ꝑs integralis eius. nō tn̄ tanꝗ̄ ꝑs subiectiua de qua ꝑte p̄ncipalr̄ intenditur hic. Ad quartū dꝛ. ꝙ ad dici de nullo p̄supponit᷑ ꝙ possit aliq̇d sumi sub subiecto ⁊ ꝙ a quolibet supposito sub eo contēto remoueatur predicatum. Modo sub sorte qui est subiectū istius ꝓpositōnis nō potest aliq̇d subsumi eo ꝙ nō hꝫ supposita neqꝫ ꝑtes subiectiuas. ideo ibi nō est dici de nullo. Sed tūc querit᷑ quare p. h. dicit in diffinitōne sub subiecto in ablatiuo casu. cū tn̄ ph̄s in p̄mo p̄orū dꝛ quādo nihil est sumere subiecti. Ad hoc dꝛ ꝙ ph̄us ꝯsiderat de omni s̄m q̄d diffinit᷑. tam pro ꝑtibus subiectiuis ꝗ̄ integralib᷒. Et ergo dꝛ subiecti in gtō. qui q̇dem gtūs etiam s̄cat ꝑtes integrales eo ꝙ regit᷑ ex vi ꝑtitionis. Sed p. h. magis manifeste dicēs dicit sub subiecto ꝑ quod innuit ꝑtes subiectiuas tm̄ q̄ facilius possunt cognosci ab ip̄is iuuenibus quib᷒ hunc tractatum ꝯposuit. Alia responsio etiam patebit circa p̄mū priorū.

Ad q̇ntum dꝛ ꝙ lꝫ dici de omni ⁊ dici de nullo ꝑ accidens ingrediātur cōpositōnem syllogismi tanꝗ̄ dispositōnes materie eius. non tamen ingrediunt᷑ per se tanꝗ̄ partes materiales vel formales cōponentes syllogismum. modo nō est incōueniens ꝙ p̄ncipia regulatiua alicui᷒ virtualr̄ et ꝑ accn̄s ingrediant᷑ cōpositum ⁊ cōpositōem eius.

Sillogismus est oratio in qua quibusdā positis et cōcessis necesse est aliud euenire ꝑ ea q̄ posita sunt ⁊ cōcessa. vt om̄e animal est substātia. oīs homo est animal. ergo omnis homo est substantia. Hoc totum est oratio in qua q̇busdam positis. scꝫ duabus premissis. necesse est aliud accidere scꝫ conclusionem.

Postꝗ̄ autoꝛ determīauit de p̄ncipiȷ̄s materialib᷒ syllogismi ⁊ effectiuis scꝫ de p̄ncipiȷ̄s regulatis. Cōsequēter determinat de ip̄o syllogismo ip̄m p̄mo sic diffiniens. Syllogismus est oratio in qua q̇busdam positꝭ necesse est aliud accidere ꝑ ea q̄ posita sunt. in qua diffinitōne oratio ponitur loco generis. Deinde ponit᷑ in qua q̇busdam ad differentiā enthimematis in quo licꝫ sint due p̄misse virtualr̄ ⁊ s̄m intellectū arguētis. tamē est vna formaliter. ⁊ in syllogismo debent esse plures formalr̄. Deinde ponit᷑ positis. id est dispositis in modo ⁊ in figura. ad differētiā inductōis et exempli ⁊ aliquaꝝ cōbinationū inutiliū. vbi ꝓpositōes nō disponuntur in modo ⁊ figura. Deinde ponit᷑ accidere. id est sequi ad differentiā ꝑalogismoꝝ fallacie accidentis. qꝛ ibi cōclusio nō seq̇tur ex necessitate. ⁊ ponit᷑ aliō ad differētiā petitōis p̄ncipiȷ̄ stati vbi ꝯclusio nō ē alia a p̄missis. Et ponit᷑ postea ꝑ ea que posita sunt ad differētiam ꝑalogismorum s̄m nō causam vt causaꝫ vbi conclusio nō sequitur ꝓpter premissas positas.

¶ Sciēdū est ṗmo ꝙ licet syllogismus non sit oratio simpl'r vnā ⁊ ca/
thegorica. est tñ vna ypothetica. ⁊ dr̄ vna ꝓpter tria. Primo propter vni
tatē medij in quo due extremitates vniuntur ⁊ ꝯueniunt due premisse/
et illud hꝫ rōem efficientis respectu illatōnis ꝯclusionis. Scd̄o ꝓpter vni
tatem forme. qꝛ duaꝝ ṗmissaꝝ minor est ꝯtrahens ⁊ determinās respcū
maioris. ⁊ ideo habēt vnitatē ille due ṗmisse ꝑ modū actus ⁊ potentie rō
ne sil'is dispōnis. Tertio ꝓpter vnitatē finis. qꝛ ille due ordinātur ad vnā
ꝯclusiōem inferēdā. ⁊ ideo ꝙuis nō sꝑ vniant̄ ꝑ ꝯiūctōem formal'r. tamē
ꝟtualiter pn̄t vniri propter causas predictas. Sciendum scd̄o. ꝙ in ar
gumētatōne duplex ṗt repiri necessitas. s. necessitas cōsequentie ⁊ ꝯn̄tis
Necessitas ꝯsequētie est necessitas illatōnis que ꝓuenit ex necessaria ha
bitudine añtis ad ꝯsequēs. ꝓpter hoc ꝙ ꝯn̄s includit̄ in añte. ideo posito
añcedente necesse est ponere ꝯsequens. siue añs sit verū siue nō. Sed ne/
cessitas ꝯsequētis est necessitas ꝓpōnis ꝓueniens ex necessaria habitudi/
ne suoruꝫ extremoꝝ. vt hic homo est risibilis. vel homo est aīal. Et qn̄qꝫ
dicit cālitatē. añcedentis supra ꝯsequēs. ⁊ in ista diffinitiōe nō intelligitur
de necessitate ꝯn̄tis ꝙ scꝫ ꝯclusio sequat̄ necessitate ꝯsequentis sed solum
de necessitate ꝯsequentie syllogistice ¶ Sciendū tertio ꝙ ꝯclusio syllo
gismi non est de essentia syllogismi. Rō qꝛ illud nō est de essentia alicuius
quo remoto illud remanet ꝑfectū ⁊ ꝯpletū in sua spē. sed remota ꝯclusiōe
remanet syllogismus ꝑfectus. qꝛ remanet in debito modo ⁊ in debita fi/
gura. cum ibi sit dispō triū terminoꝝ in figura. ⁊ dispō duaꝝ ꝓpositionuꝫ
in modo. ğ ꝯclusio non est de essentia syllogismi. ideo in ista diffinitiōe po
nitur aliud. ⁊ dato ꝙ ꝯclusio non sit alia a toto syllogismo. est tñ alia a pre
missis positis. ideo in syllogismo ex ṗus positis seq̇tur aliud ab ipis. s. con
clusio ¶ Sciendum quarto. ꝙ syllogismus diuidit̄ ꝑ syllogismū ꝑfcm̄
et ipfectū. Syllogismus ꝑfectus est qui euidentem necessitatem ꝯcludē
di sicut sunt quatuor modi directe ꝯcludentes in ṗma figura vbi syllogis
mi hn̄t euidentē necessitatem sue illatōis Sed syllogismus imꝑfectus est
qui non hꝫ euidentē necessitatē sue illatōnis. sꝫ ille fit euidens ꝑ hoc ꝙ re/
ducit̄ ad modos euidētes ṗme figure sicut sunt oēs alij modi a quattuor
ṗmis modis ṗme figure. qꝛ tñ in oībꝫ istis sequit̄ ꝯclusio de necessitate. sꝫ
non euidenter. Ideo ṗdicta diffinitio syllogismi ꝯuenit tam syllogismo
ꝑfecto ꝙ̄ imꝑfecto. Et ꝑ hoc ꝑꝫ ꝙ ipā est sufficiens ¶ Contra ṗdcā
arguit̄ ṗmo sic. Nullus motus rōnis vel discursus intellectus est oratio
cum non sit vox. sed syllogismus est discursus intellectus. ergo male dr̄ ꝙ
sit oratio Secundo sic. ad syllogismū simpl'r non req̇ritur ꝙ ṗmisse cō
cedant̄. qꝛ siue ꝯcedant̄ siue nō cōclusio sequit̄ necessario. ğ male ponit̄ in
diffinitōne positis ⁊. ꝯcessis. Tertio sic. cōclusio in materia ꝯuenit cuꝫ
premissis. qꝛ includit ambas extremitates. etiam conuenit cū ipis in for/
ma. scꝫ copula ꝟbali. ergo non est alia a premissis. ergo male dicitur ꝙ se/
quitur aliud Quarto sic. Illud quod accidit non sequitur de necessita/
te cum possit adesse vel abesse. sed conclusio sequit̄ de necessitate in syllo/
gismo. ergo male ponitur necesse est accidere aliud per ea que posita sunt.
Quinto sic. oīs syllogismus necessario infert suam ꝯclusionē. ⁊ oīes
syllogismi habēt equaliter necessitatem concludendi. igit̄ oēs sunt ꝑfecti

Tractatus quartus

ergo male diuidit̃ p̱ syllogismũ p̱fectũ ꝛ impfectũ ☞ Ad primũ dicit̃ ꝙ syllogismus non est formaliter ille discursus.s.interior intellectus.ſʒ solum est vox ꝯplexa ſcãs illũ interiorẽ discursum.qui fit in intellectu.ideo bñ dr̃ ꝙ est oratio.aliqñ tñ capit̃ ꝓ illo discursu capiendo signatũ ꝓ signo. et sic non capit̃ in ꝓposito Ad secũdum dr̃ ꝙ lʒ ad syllogismũ simpliciter nõ requirat̃ ꝙ premisse ꝑcedant̃.qꝛ ille abstrahit̃ a materia vera vel falsa tñ reqrit̃ ad syllogismũ dialecticũ.et qꝛ pe.hys.hãc diffinitõem sumpsit a Boetio diffiniente in Topicis dialecticum syllogismũ. ideo hic posuit in ista diffinitõne.qꝛ ꝗuis hoc non requirat̃ ad syllogismum in cõi.tñ sibi non repugnat in spẽali. Ad tertiũ dr̃.ꝙ licet conclusio ſm p̱tem cõueniat materialr̃ cum premissis.tñ differt ab ipis formalr̃ cũ ibi sit alia habitudo predicati ad subiectũ.ꝛ ex ꝯsequẽti alia cõpositio eoꝝ ꝗ̃ in premissis.licet eñ copula verbalis ſm se maneat eadem.tñ ꝯpositio variat̃ p̱ variatõeʒ habitudinis extremoꝝ adinuicẽ.ideo bñ dictum est ꝙ ꝯclusio est aliud a p̄missis Ad quartũ dr̃.ꝙ si capiat̃ accidit vel accidere,put valet.i.ꝯtigẽter euenit.sic ꝯclusio nõ necessario accidit ex p̄missis. ſʒ si capiat̃ vt tm̃ vʒ sicut seqtur.illo mõ bñ accidit.ꝛ sic capit̃ hic Ad qntũ dr̃.ꝙ licet om̃es syllogismi sint equaliter p̱fecti ꝗ̃tum ad necessitatem eorũ ꝛ quo ad esse nõ tamẽ quo ad euidentiam sue necessitatis ꝛ quo ad bene esse

Omnis eñ syllogismus cõstat ex tribus terminis ꝛ duabus propõnibus.quarũ propositionũ prima vocatur maior secũda minor. Ex tribus autẽ terminis non p̃nt fieri due propositiõnes nisi alter illorũ terminorum sumit̃ bis. et tunc ille terminus bis sumptus aut subycitur in vna et predicatur in alia et sic est prima figura. aut predicat̃ in vtraqʒ et sic est secunda figura. aut subycitur in vtraqʒ et sic est tertia figura. Horum autem terminorũ alter vocat̃ mediũ.alter maior extremitas.alter vero minor extremitas. Mediũ est terminus bis sumptus ante cõclusionẽ. Maior extremitas est terminus sumptus in maiori propõne cum medio. Minor extremitas est terminus sumptus in minori ꝓpõne cuʒ medio

¶ Postq̃ autor diffiniuit syllogismũ ꝯñter ostẽdit que et quot p̃ncipia requirant̃ ad ꝯstitutõem eius. Et p̃mo determinat de p̱tibꝫ materialibꝫ. qꝛ materia via generatõis p̄cedit formã.ideo ãteq̃ autor oñdat p̃ncipia formalia que requirant̃ ad syllogismũ.p̃us ostendit que p̃ncipia materialia requiruntur ad ꝯpositionẽ. Est autem duplex materia. scʒ remota q̃ sunt tres termini.ꝓpinqua sunt due propõnes.ꝛ huic duplici materie cor

respondent duo p̄ncipia formalia syllogismi.scʒ modus ⁊ figura. quia fi-
gura est forma cōmunis ⁊ remota syllogismi. ⁊ correspondet trib⁹ termi-
minis quorū est forma.sed modus est forma ꝓpinqua syllogismi ⁊ corres
pondet duab⁹ ꝓpōnib⁹. Modus em̄ dicit ordinatōem duarū ꝓpositionū
sicut figura trium terminorum. ☞ Sciendū p̄mo.ꝙ in omni syllo
gismo requirūtur tres termini ad cōpositōem eius.q₂ in syllogismo ostē-
ditur conuenientia vel disconuenientia duoꝝ terminoꝝ in cōclusione.sed
hoc non potest fieri ꝑ terminos ꝯclusionis.q₂ sic idem probaret seip̄m. et
hoc esset petere p̄ncipiuʒ. Ideo preter illos duos terminos ꝯclusionis re
quiritur tertius terminus ad ostendendū hm̄ōi conuenientiam vel dis-
conuenientiā terminoꝝ in cōclusione.⁊ per cōsequens om̄is syllogismus
cōstat ex trib⁹ terminis. Sed ꝙ solum requirant̄ tres termini.pʒ quia ad
vnitatem syllogismi requirit̄ vnitas medij.⁊ vnitas conclusionis.a quib⁹
syllogismus dicit̄ vnus.⁊ sic in syllogismo requirunt̄ due extremitates cō
clusionis.⁊ medium ꝑ quod probat̄ vnio vel separatio illarū extremitatū
inter se.⁊ per hoc patet ꝙ omnis syllogismus resoluitur in tres terminos
tm̄ cum ex trib⁹ terminis ꝯponatur ¶ Sciendū scd̄o.ꝙ.hm̄ōi termini vo
cantur medium.maior extremitas minor extremitas. Medium est termi
nus bis sumptus ante cōclusionē. Ratio q₂ in syllogismo extremitates
vniuntur in conclusione propter vnionē ipsorum cū medio in premissis.sʒ
medium in vna propositione solum vnitur cuʒ vna extremitate.ergo ad
hoc ꝙ vniatur cum duab⁹ extremitatib⁹ oportet ꝙ bis sumatur in ꝓposi
tionibus qd conclusionē inferendā. Sed maior extremitas est terminus
sumptus cū medio in maiori propositōne.⁊ d₂ maior extremitas.q₂ sem-
per sub se continet minorem extremitatem cū semꝑ p̄dicetur de minori ex
tremitate in conclusione directa.modo predicatum cōtinet sub se subiec-
tum sicut totum suam partem subiectiuam.⁊ hoc apparet in prima ⁊ ter
tia figura. vbi maior extremitas semꝑ predicat̄ de minori. Sed minor ex-
tremitas est terminus sumptus cū medio in minori ꝓpositōne. ⁊ dicitur
minor per respectum ad maiorem in qua cōtinet̄ sicut pars in suo toto
¶ Sciendū tertio.ꝙ duplex est medium in syllogismis. quia quoddā est
medium ꝯiunctione quod scʒ est vnitiuum extremitatum cōclusionis pro
pter vnionem ipsarum cū ipo in premissis. et hoc modo reperitur mediū
in qualibet figura. Aliud est medium positione quod scʒ ſm debitaʒ sub
iectōnem ⁊ predicationem ponitur inter duas extremitates.ita ꝙ subij-
citur maiori extremitati.et predicatur de minori. vt est in prima figura in
qua solum huiusmodi medium habet reperiri. In alijs vero figuris repe-
ritur medium solum coniunctōne.⁊ de vtroqʒ medio intelligitur predic-
ta diffinitio medij per prius tamē et perfectius de medio positione .quia
includit medium cōiunctione.⁊ cuʒ hoc includit medium quod est ſm or
dinem predicamentalem positum inter maiorem extremitatem ⁊ minorē
¶ Sciendu3 quarto.ꝙ omnis syllogismus constat ex duabus propo
sitionibus.q₂ vt dictum est in syllogismo ostenditur vnio extremitatum
inter se in conclusione propter vnionē earum in premissis.sed non potest
ōndi tal' vnio nisi sint due ꝓpōes i q̄b⁹ mediū bis sumat̄.g̊ in oī syllogismo
req̄rūt̄ due p̄misse seu ꝓpōes.sʒ ꝙ solū due ꝓpōes req̄rāt̄ pʒ q₂ hm̄ōi vnio

duarū extremitatum cū medio in duabus premissis. sufficit ad ostendendum vnionem extremitatū inter se in cōclusione. Harū aūt ꝓpositionū prima vocatur maior p̄missa. ⁊ scd̄a ꝓpō vocatur minor p̄missa. qꝛ scd̄a ꝓpō se habet ad p̄mā vt ꝯtrahens ⁊ determinās eā. ⁊ sic hꝫ quodāmodo rōem ptis. eo ꝙ in minus se habet q̄ꝫ p̄ma ꝓpō. cū determinet ⁊ ꝯprehendat eā. Modo ptis est determinare suū totū. ⁊ sic p̄ma ꝓpō dꝛ ꝯuenienter maior p̄missa. et scd̄a minor p̄missa ☞ Contra predicta arguitur p̄mo sic In quolibet syllogismo sunt due ꝓpōes. ergo in quolibet syllogismo sūt quatuor termini. ꝯñā tꝫ. qꝛ quelibet ꝓpō ꝯstituitur ex duobꝰ terminis Scd̄o sic. In syllogismo ex oppositis tm̄ sūt duo t'mini. vt hic oīs hō currit. nullus hō currit g̊ nullꝰ hō est hō. g̊ male dꝛ ꝙ in syllogismo sūt tres termini Tertio sic In omī syllogismo sunt due p̄misse cū vna ꝯclusione. q̄ qdeꝫ ꝯclusio est vna ꝓpō. g̊ syllogismus ꝯstat ex tribꝰ ꝓpōibꝰ ⁊ nō solū ex duabus Quarto sic. Omnis terminus est aliqd extremū cū terminus dicatur a terminādo. igitur nullus terminus dꝛ mediū Quinto sic. In eadeꝫ ꝓpōne non p̄t bis sumi idē terminus cū alio termino. sꝫ syllogismus ē vna ꝓpō. igitur in ip̄a mediū nō bis sumitur ante ꝯclusionē. ¶ Ad p̄mū dꝛ. ꝙ lꝫ in duabꝰ ꝓpōibꝰ sint quatuor termini f'm nūeꝝ. sunt tn̄ tm̄ tres f'm spēm qꝛ idē terminus scꝫ mediū sub eadē rōe in duabꝰ p̄missis bis sumitur. ⁊ manet idē terminus f'm spēm ⁊ rōnem in duabꝰ ꝓpōnibꝰ Ad scd̄m dꝛ. ꝙ licet in syllogismo ex oppositis qui procedit ex p̄missis ꝯtrarijs ⁊ ꝯtradictorijs sint duo termini material'r. sunt tn̄ tres formal'r. qꝛ vnus hꝫ rōnem maioris ⁊ minoris extremitatis q̄ de seip̄o negatur in ꝯclusione vt ad longum hꝫ determinari in scd̄o Prioꝝ Ad tertiū dꝛ. ꝙ licet ꝯclusio sit ꝓpositio. tn̄ ip̄a nō est de essentia syllogismi. sꝫ tm̄ due p̄misse. ideo in syllogismo nō sūt nisi due p̄misse seu ꝓpōes formal'r Ad q̄rtū dꝛ. ꝙ licet medium habeat rōem extremi respcū p̄missaꝝ q̄s determinat. tn̄ respectu extremitatū quas ꝯiungit dꝛ mediuꝫ. igitur respcū diuersorū dꝛ terminus ⁊ medium Ad q̄ntū dicitur. ꝙ licet syllogismus sit vna ꝓpō ypothetica ꝟtualiter. tn̄ includit plures ypotheticas in q̄bꝰ mediū bis sumitur

[A]d syllogismū autem exigitur modus et figura Figura est ordinatio trium terminorum f'm subiectionem et predicationem. Hec autem ordinatio fit tribus modis. vt dictum est prius. Et f'm hoc tres sunt figure. Prima figura est. quādo medium subijcitur in vna propositione et predicatur in alia. vt omne animal est substantia. omnis homo est animal. ergo omnis homo est substantia. Secunda figura est. quādo medium predicatur in vtraqꝫ. vt omnis hō est animal. nullus lapis est aīal. ergo nullus lapis est homo Tertia figura est quando medium subijcitur in vtraqꝫ. vt omnis

homo est animal. omnis homo est substātia. ergo quedā sub
stantia est animal. vn̄9. Prima prius subijcit mediū post pre
dicat ipsum. Altera bis dicit. tertia bis subijcit ipm Mo
dus est ordinatio duarum propositionū in debita qualitate
et q̄ztitate Debitas qualitas est. ꝙ si vna sit negatiua reliqua
erit affirmatiua. Debita q̄ztitas est. ꝙ si vna est particularis
reliqua erit vniuersalis.

¶ Postq̄ꝫ autor ostendit que et quot sunt p̄ncipia materialia q̄ req̄runt
ad syllogismū. pn̄r ostēdit que ꝛ quot p̄ncipia formalia requirant ad syl
logismū dicens. ꝙ ad syllogismū requirunt duo p̄ncipia formalia. scꝫ mo
dus et figura. Et p̄mo determinat de figura cū sit forma cōis ipius syllo
gismi Modus vero forma spēalis. diffinit ergo figurā dicēs. Figura est
ordinatio triū terminoꝝ ſm debitā subiectōeꝫ ꝛ p̄dicatōem. In q̄ diffini
tione ponitur ordinatio loco generis. quia ꝯuenit tam modo q̄ꝫ figure Et
dr̄ triū terminoꝝ ad drām modi q̄ est ordinatio duaꝝ ꝓpōnū. que q̇dē or
dinatio sequit̄ naturā vl'is ꝛ ꝑticularis. et hoc ſm rem vel modū enūciādi
Et dr̄ ſm deditā subiectōem ꝛ p̄dicatōnem. ad explicandū qualiter fiat
ordinatio hm̄oi terminoꝝ. ꝛ capit̄ figura h̄ si'litudinarie ꝑ si'litudineꝫ ad
figurā triangularē. q2 sicut in triangulo tres linee ꝯiungunt̄ in trib9 termi
nis. sic in syllogismo ꝯiūgunt̄ tres ꝓpōnes in trib9 terminis. ☞ Sciē
dum primo. ꝙ tres sunt figure syllogismoꝝ. Ratio est. q2 figura est ordi
natio triū terminoꝝ. scꝫ medij ꝛ duaꝝ extremitatū. Aut ergo tale mediū
subijcit̄ maiori extremitati. ꝛ p̄dicat̄ de minori ꝛ sic est p̄ma figura. vel pre
dicat̄ de vtraqꝫ. ꝛ sic est scd̄a figura. vel subijcit̄ in vtraqꝫ. ꝛ sic est tertia fi
gura. Ex quo ptꝫ ꝙ p̄ma figura est. qn̄ idē subijcit̄ in maiori ꝛ predicat̄ in
minori propōne. Et scd̄a qn̄ idē p̄dicat̄ in vtraqꝫ. Et tertia figura ē qn̄
idem terminus subijcit̄ in vtraqꝫ ꝓpōne. ptꝫ etiā ꝙ mediū p̄me figure est
potissimū mediū cū sit mediū positōne ꝛ ꝯiūctione sil'. Subijcit̄ enim in
vna ꝛ predicat̄ in alia. ꝛ sic est verū mediū. Mediuꝫ aūt aliarū figurarum
vel solum subijcitur vel solum p̄dicat̄ Medium tamen qd̄ solum p̄dicat̄
ꝯiūgit extremitates vl'r. Et mediū qd̄ sꝑ subijcit̄ ꝯiūgit eas ꝑticulariter
ideo ꝯueniēter po nit̄ scd̄a figura ī qua mediū in vtraqꝫ p̄dicat̄ ante tertiā
Nam figure ordināntur ſm maiorē vel minorem ꝑfectionē sui medij.
¶ Sciendū scd̄o. ꝙ licet sit vna figura in qua mediū subijcit̄ in maiori et
p̄dicat̄ in minori. tn̄ nō p̄t esse vna figura in qua mediū p̄dicat̄ de maiore
extremitate et subijciat̄ minori. q2 si sit tale habebit rōem totius respectu
maioris extremitatis de qua predicat̄ ꝛ habebit rōnem ꝑtis respectu mi
noris si sibi subijciat̄. Modo maior extremitas respectu minoris extremi
tatis se habet vt totū. igit̄ si tale mediū sit totū respectu maioris. erit etiā
totū respectu minoris ꝛ sic erit totū. et ꝑs supius ꝛ inferius. maius et mi
nus respectu minoris extremitatꝭ qd̄ est impossibile. igit̄ talis dispō figu
re est impossibilis Ideo non est ponenda quarta figura in qua sit talis dis

positio sicut posuit Galienus verũtamem ꝭm hanc dispõem figure põt aliquid ↄcludi ↄformiter ad illã regulã añpredicamẽtalẽ.qñ alterũ de al/tero ⁊c.sed ad hoc ꝙ ibi sit necessitas ↄñe ⁊ syllogismi.scda ꝓpõ debet fie/ri maior premissa.qꝛ predicatũ eius cõtinet mediũ ⁊ minorẽ extremitatẽ ⁊ sic in ea sumiꝛ maior extremitas cũ medio.⁊ est ibi dispõ ꝑme figure trã/sponẽdo ꝑmissas ⁊c. ¶ Sciẽduȝ tertio.ꝙ modꝰ ẽ ordinatio duaꝝ ꝓpõnũ in debita q̃ntitate ⁊ q̃litate.⁊ poniꝛ ordinatio loco generis Poniꝛ ãt dua/rum ꝓpositionũ ad drãm figure.que est ordinatio triũ terminoꝝ. Et po/niꝛ in debita q̃ntitate ⁊ qualitate.ad drãm cõbinationũ inutiliũ in quibꝫ non est debita qualitas et q̃ntitas. Est aũt cõbinatio inutilis ordinatio duaꝝ propositionũ ex quibꝫ non sequiꝛ formaliter aliqua ↄclusio qꝺ ↄtin/git qñ ambe premisse sunt ꝑticulares vel ambe negatiue. Et dꝛ inutilis. qꝛ non valet ad aliquid ↄcludẽdũ.⁊ q̃uis in ea sit debita dispõ figure.tñ non est debita ordinatio propositionũ.ideo ibi non est modus

¶ Sciẽdũ quarto.ꝙ debita q̃ntitas est.ꝙ si vna ꝓpositio sit ꝑticularis alia debet esse vniuersalis.qꝛ ex puris ꝑticularibus nihil sequiꝛ.vt postea patebit.igiꝛ si vna sit ꝑticularis reliqua erit vniuersalis nõ tñ oportet.ecõ/tra ꝙ si vna sit vl̃is alia sit ꝑticularis.quia ambe possunt esse vniuersales Sed debita qualitas est.ꝙ si vna propositio sit negatiua.reliqua sit af/firmatiua.qꝛ ex puris negatiuis nihil sequiꝛ.nunq̃ aũt oportet ecõtra.ꝙ si vna sit affirmatiua.reliqua sit negatiua.qꝛ potest fieri bonus syllogis/mus ex puris affirmatiuis. ☞ Contra predicta arguiꝛ ꝑmo sic. Or/dinatio est quedã actio cũ ordinare est agere.ȝ figura non est actio.ergo non est ordinatio Scdo sic. In hac propõne aial rõnale est hõ est ordi/natio triũ terminoꝝ ꝭm subiectõem ⁊ predicatõeȝ.et tñ non est in aliqua figura vt pȝ inductiue in oibꝫ figuris.ergo diffinitio figure cõuenit alijs a diffinito Tertio sic.illud qꝺ predicaꝛ de vtraq̃ extremitate poniꝛ su/pra ambas extremitates.et similiter quod subijcitur vtriqȝ extremitati sub ambabꝫ extremitatibꝫ.sed nullũ ẽ tale mediũ.igiꝛ male ponũtur secũ/da ⁊ tertia figure Quarto sic. Impossibile est modus.⁊ tñ nõ est ordi/natio duaꝝ ꝓpõnũ.igiꝛ ↄtra diffinitõem modi. Quinto sic.qñ ambe ꝑ/misse sunt vl̃es affirmatiue in scda figura.ibi est ordinatio duaꝝ ꝓpositio/num in debita q̃ntitate ⁊ qualitate.⁊ tñ ibi non est modus.ergo diffinitio ↄuenit alijs a diffinito. ¶ Ad ꝑmũ diciꝛ.ꝙ si capiaꝛ ordinatio actiue ꝓ actione ordinãtis sic ordinatio est actio.sed si capiaꝛ formaliter ꝓ dispo/sitione formali terminoꝝ.sic ordinatio non est actio.⁊ sic capiꝛ hic. Ad secundum dꝛ.ꝙ licet in hac ꝓpõe.aial rõnale est homo sit ꝭm rem ordina/tio triũ terminoꝝ.tñ nõ ordinanꝛ ꝑ modũ triũ ȝ ꝑ modũ duoꝝ.qꝛ aial et rõnale se hñt ꝑ modũ vnꝰ termini.mõ in figura requiriꝛ ꝙ tres termini ordinenꝛ ꝑ modũ triũ Ad tertiũ dꝛ.ꝙ licet illud qꝺ predicaꝛ de vtraq̃ extremitate nõ sit mediũ positõe.imo est supius positõne.tñ est mediuȝ ↄiũctõne respectu extremitatũ.⁊ sic silr̃ illud qꝺ subijciꝛ in vtraqȝ extre/mitate est solum mediũ cõiunctõne.licet sit inferius positõe. Ad quar/tum dꝛ.ꝙ si capiatur modus vt est adiacens rei determinatio faciẽs ꝓpo/sitõem modalem sic impossibile est modus.ȝ si capiaꝛ ꝓ dispõne duaruȝ ꝓpositionũ sicut in ꝓposito accipiꝛ.sic impossibile non est modus. Ad

quintū dr. q ibi non est debita qualitas q̄tum ad modos scđe figure. licz q̄tum ad figurā p se vl'r sit debita qualitas. modo ad hoc q sit modus in aliqua figura req̄ritur q sit debita q̄titas et qualitas ɓm exigentiam figure in speciali.

Unde tales dantur regule vtiles ad quālibet figurā. Ex puris ꝑticularibꝫ indiffinitis et singularibus nihil sequit. vn̄ oportet alterā p̄missarū esse vniuersale. Item ex puris negatiuis nihil sequit. vnde oportet alterā premissarū esse affirmatiuā. Item si aliqua premissarū fuerit ꝑticularis cōclusio erit ꝑticularis et nō ecōtra. Item si aliqua premissarū fuerit negatiua. ɔclusio erit negatiua. Item mediū nunq̄ debet poni in ɔclusione. vn̄ Partibꝫ ex puris seq̄t nil siue negatis. Si q̄ preit ꝑtis sequit conclusio ꝑtis Si qua negata preit ɔclusio sitq̄ negata. Lex generalis erit medium concludere nescit.

Postq̄ autor determinauit de modo ⁊ figura. p̄ūr anteq̄ determiñet in sp̄eali de modis singulaꝝ figuraꝝ ponit quasdā regulas ḡnales. quaꝝ p̄ma est hec Ex puris ꝑticularibꝫ indiffinitis ⁊ singularibꝫ nihil seq̄tur syllogistice. Cuius triplex assignaẗ rō. Prima q2 oīs bon⁹ syllogism⁹ regulaẗ p dici de omi vel dici de nullo. Sz si ambe p̄misse sīt ꝑticulares ibi nō est dici de omi. aut dici de nullo. cū ibi nulla sit ꝓō vl'is. ḡ talis dispō p̄missaꝝ est inutilis ad aliq̄d ɔcludendū. Scđa cā est nā ꝓpter vnionē extremitatū cū medio ɓm diuersas ꝑtes mediȷ̄ eius nō sequit vnio extremitatū inter se grā forme. lz hec fiat aliqñ grā materie. Sz qñ ambe p̄misse sunt ꝑticulares. tūc extremitates p̄ñt vniri cū medio ꝑ diuersis ꝑtibꝫ ei⁹. vt hic q̄dā aīal est equus. hō est aīal. ḡ homo est equus. ibi hō et equus vniunẗ cū aīali ꝑ diuersis ꝑtibꝫ eius. ⁊ tñ ꝓpterea nō seq̄tur vnio extremitatū illaꝝ inter se.. Tertia cā est. q2 arguendo ex puris ꝑticularibꝫ p̄ñt reperiri termini in q̄bꝫ omi ⁊ termini in q̄bꝫ nulli. vt faciliter ꝑtz intuēti. ḡ talis cōbinatio ē inutilis. ⁊ p ɔ̄ñs ex puris ꝑticularibꝫ nihil seq̄r syllogistice

☞ Sciendū p̄mo. q scđa regula ḡnalis est hec. q ex puris negatiuis in nulla figura p̄t haberi bonus syllogismus. s3 oportet alterā p̄missaruz esse affirmatiuā vel ambas sil'. Cuius duplex rō est. Prima. q2 ꝓpter separatōem duoꝝ extremoꝝ in aliquo tertio nō seq̄tur vnio vel separatio eoꝝ inter se. vt scz propter separatōem hois ⁊ risibilis a lapide nō seq̄tur separatio hominis ⁊ risibilis inter se. sed qñ ambe p̄misse sunt negatiue denotaẗ separatio duoꝝ extremoꝝ a medio. ⁊ ex hoc non sequitur separatio duaꝝ extremitatū inter se. ergo regula vera. Scđa rō. q2 arguēdo ex puris negatiuis possunt repiri termini in quibꝫ omi. vt animal lapis equus. et termini in quibus nulli. vt equus homo lapis. igitur regula vera. Et hec ratio

In nomine

secũda est generalis cuilibet figure quã adducit Arez.ad oẽs ꝯbinatões inutiles reprobãdas ¶ Sciẽdum scðo.ꝙ tertia regula generalis est.si aliqua p̄missarũ fuerit ꝑticularis.ꝯclusio erit ꝑticularis. Cuius rõ est. qꝛ vt pluries dictũ est extremitates vniunť in ꝯclusione ꝟtute vnionis earũ cũ medio in p̄missis.sꝫ cũ aliqua p̄missaꝝ est vniuersalis ꝛ alia ꝑticularis extremitates in medio vniunť ꝑticulariter Quãuis eñ vna vniať vl'r cũ medio.alia tñ vniť ꝑticulariter cũ ip̄o.ꝛ sic etiã cũ alia eius extremitate.ergo tales extremitates in ꝯclusione solũ debẽt vniri ꝑticulariter. Ex quo ptꝫ ꝙ in tali dispõne p̄missa vl'is ꝛ ꝑticularis quodãmodo se hñt sicut cã vniuersalis ꝛ ꝑticularis in naturalibꝫ in quibꝫ effectus assimilať cause ꝑticulari ꝛ nõ vl'i.vt hõ genitus assĩlať hoĩ magis ꝙ̃ soli q̇ est vl'e generãs.ergo simpl'r in p̄dcã dispõne ꝯclusio debet magis assimilari ꝑticulari ꝙ̃ vl'i ¶ Sciendũ tertio.quarta regula est.Si aliqua p̄missaꝝ fuerit negatiua. ꝯclusio debet esse negatiua.cuius rõ est. Quia vnio vel sepatio extremitatũ in ꝯclusione seqtur ꝓpter vnionẽ ꝛ sepatõem eaꝝ cũ medio in p̄missis.vt supius dictũ est.Sꝫ qñ vna p̄missaꝝ est negatiua ꝛ alia affirmatiua.tũc due extremitates sepanť ab inuicẽ.hoc modo ꝙ vna ꝯiũgiť medio a quo medio alia sepať in p̄missa negatiua.ergo oportet illas extremitates separi ab inuicẽ in ꝯclusione.igiť qñ vna p̄missa est negatiua. tũc conclusio etiã debet esse negatiua ¶ Sciẽduꝫ q̃rto.ꝙ quinta regula est.ꝙ medium nunꝙ̃ dꝫ intrare ꝯclusionẽ.cuius duplex est ratio. Prima.qꝛ vl' poneref cũ maiori extremitate.ꝛ sic ꝯclusio nõ differt a maiori p̄missa.vl' poneref cũ minori extremitate. et tũc iterũ nõ differret a minori p̄missa.ꝛ sic vtroꝙ̃ modo ꝯclusio non esset alia a p̄missis.qð est ꝯtra rõnem syllogismi.ergo in syllogismo mediũ nõ debet poni in ꝯclusione.Scða ratio est. qꝛ in oĩ syllogismo dꝫ ꝯcludi vnio vel sepatio illaꝝ extremitatũ inter se cũ illud sit finis syllogismi. Sed si mediũ poneref in ꝯclusione denotaref vnio vel sepatio medij ab aliqua extremitate.ꝛ nõ extremitatũ inter se.et sic nõ habereť finis syllogismi.ꝛ ꝑ ꝯñs non debite fieret syllogismus.

☞ Contra p̄dicta arguiť primo sic. Bene seqtur.sortes est aĩal. sortes est risibilis.ergo qðdã risibile est aĩal Igiť ex purꝫ singularibꝫ aliq̇d sequiť ergo eadẽ rõne ex puris ꝑticularibꝫ aliquid seqtur. Scðo sic.bñ seqtur si nõ est hõ nõ est risibile.sꝫ hõ nõ est ḡ risibile nõ ẽ.ꝛ tñ arguiť ex puris negatiuis Tertio sic.qñ aliq̃ cã est maioris ꝟtutis.tãto pt sibi magis assimilare effectũ.sed p̄missa vl'is est maioris ꝟtutis ꝙ̃ ꝑticularis. ergo vna premissa exñte vl'i ꝛ altera ꝑticulari ꝯclusio debet esse vl'is.ꝛ nõ ꝑticularꝫ Quarto sic.qñ vna premissa est affirmatiua ꝛ alia negatiua extremitates nõ sepanť a medio in p̄missis.ergo nec in ꝯclusione.ergo ꝯtra quartã regulã.ꝛ ꝑ ꝯsequẽs nõ oportet ꝙ si aliqua p̄missarũ sit negatiua ꝙ ꝯclusio sit negatiua Quinto sic. Mediũ qñꝙ̃ includiť in minori extremitate sicut supius in suo inferiori.sꝫ minor extremitas sꝑ poniť in ꝯclusione.ergo medium quãdoꝙ̃ poniť in ꝯclusione ☞ Ad p̄mũ diciť.ꝙ ibi nihil seqtur nisi ꝑ syllogismũ expositoriũ.non tamen ꝑ syllogismũ simpl'r q̇ fit in aliquo modo ꝛ figura Unde syllogismus expositorius est cuius mediũ est singulare singulariť tentũ.vt hic sortes est aĩal.sortes est risibilis.ergo quoddã risibile est aĩal.cuius p̄ncipium regulatiuũ pro affirmatiuis est

Quādocūqꝫ aliqua duo ɔueniūt in aliquo singulari singulariter tento. illa inter se ɔueniūt. sed ꝓncipiū regulatiuū eius ꝑ negatiuis est. quādocūqꝫ duorū vnū ɔuenit cū vno singulari a quo aliud disconuenit. illa inter se disconueniūt Ad scdm dr. ꝙ nō arguit ex puris negatiuis. qꝛ maioꝛ est vna cōditionalis affirmatiua. nec simplr ꝑ syllogismū cathegoricū arguit. sed per ypotheticū. scꝫ a toto ɔditionali. Ad terciū dr. ꝙ licet ꝓpositio vlis sit maioris virtutis in inferendo ɔclusionē. tn̄ nō opoꝛtꝫ ɔclusionē magis assilari vli. qꝛ ipsa nō est totalis cā nec ꝓpinqua ɔclusionis. Sed ꝓmissa ꝑticularis ꝓpinquioꝛ est ⁊ imediatioꝛ ɔclusioni. ideo debet sibi assilari magis. vt pꝫ ex sententia Aresto. ꝑmo ꝓoꝝ Ad quartū dr. ꝙ qn̄ aliqua est negatiua et aliqua affirmatiua. licet extremitates nō ꝑmo ⁊ ꝑ se ab aliquo separant. tamen bene ex ɔsequenti inqꝫtum vna ɔiūgit cū medio in ꝑmissa affirmatiua a quo alia extremitas separat in ꝑmissa negatiua Ad qntum dr. ꝙ licet mediū qnqꝫ ꝫm rem includat in minoꝛi extremitate. nō tn̄ ꝫm rem ⁊ vocez simul. ideo nō intrat ɔclusionē formalr. ⁊ eo mō quo est mediū in ꝑmissis.

Prima figura nouem habet modos. Primi quatuoꝛ concludūt directe. reliqui vero qnqꝫ ɔcludūt indirecte. Directe qdem ɔcludere est maioꝛem extremitatē predicari de minori in cōclusiōe. Indirecte ɔcludere est minorē extremitatem ꝑdicari de maioꝛi in ɔclusione. Nota duas regulas. quarū prima conuenit tm̄ prime figure quo ad quatuoꝛ ꝑmos modos. et secūde quo ad oēs. Secūda etiā cōuenit tm̄ prime figure quo ad eius quatuoꝛ ꝑmos modos. et tercie figure q̄ ad oēs. Prima regula talis est. Minoꝛe existēte negatiua nihil seqꝛ. Scda regla ē. maioꝛe existēte ꝑticulari nihil seqꝛ.

Postqꝫ autoꝛ determinauit de syllogismo in generali ostendēs quid et ex quibꝫ ꝓncipijs ɔstat taꝫ materialibꝫ qꝫ formalibꝫ. Et que sunt regule generales omi figure. Cōsequēter determinat de syllogismo in spēali docens formatōem omniū syllogismoꝝ in qualibet figura. Et ꝑmo in ꝑma figura. eo ꝙ syllogismi ꝑme figure sunt ꝑfectiores alijs. cū in ipsis sit mediū positione ⁊ cōiūctione simul. qꝛ subijcit maioꝛi extremitati ⁊ ꝑdicat de minoꝛi. etiam ɔiūgit extremitates inter se. In alijs ꝯo figuris solū inuenit mediū ɔiūctiōe. Primo igit enumerat modos ꝑme figure dicēs. ꝙ ꝑma figura nouē hꝫ modos. scꝫ quatuoꝛ directe cōcludentes ⁊ qnqꝫ indirecte cōcludētes.

¶ Sciendū ꝑmo. ꝙ ꝑdictoꝝ modoꝝ sufficientia pt sic haberi. qꝛ omīs modus est oꝛdinatio duaꝝ ꝑmissaꝝ. Aut ergo ambe sunt vles aut ꝑticulares. vel maioꝛ vlis ⁊ minoꝛ ꝑticularis vel econtra. Si ambe sunt vles hoc est quadruplr. vel ambe sunt affirmatiue. ⁊ sic est barbara ⁊ baralipton. vl ambe sunt negatiue. ⁊ sic nihil sequit. vl maioꝛ affirmatiua. ⁊ sic est fapesmo. vel

econtra maioꝛ negatiua ⁊ minoꝛ affirmatiua. ⁊ sic sunt celarent ⁊ celantes Si vero ambe sint ꝑticulares hoc est quadrupl'r. sicut ṗus dictū est. ſ3 quocūq3 mō disponātur penes affirmatiuū ⁊ negatiuū semꝑ est ꝯbinatio inutilis. q2 ex puris ꝑticularib9 nihil seq̇tur Si maioꝛ sit vl'is ⁊ minoꝛ ꝑticularis hoc est quadrupl'r. q2 ambe sunt affirmatiue. ⁊ sic est darij ⁊ dabitis. vel ambe negatiue. ⁊ sic nihil seq̇tur. vel maioꝛ negatiua ⁊ minoꝛ affirmatiua. ⁊ sic est ferio. vel econtra. ⁊ sic nihil seq̇tur. q2 minoꝛe existente negatiua in ṗma figura nihil seq̇tur. Si maioꝛ sit ꝑticularis ⁊ minoꝛ vl'is. hoc est quadrupliciter vt ṗus. ⁊ quocūq3 mō disponātur semꝑ est ꝯbinatio inutilis. nisi quādo maioꝛ est affirmatiua ⁊ minoꝛ negatiua indirecte ꝯcludendo. ⁊ sic est fapesmo ¶ Sciendū scdo. ꝙ baralipton celantes dabitis nō distinguūtur eēntialiter a barbara celarent ⁊ darij q̄tum ad dispōnem p̄missaꝝ in debita q̄litate ⁊ q̄titate. q2 est eadē oꝛdinatio p̄missaꝝ in ipsis. sed tn̄ distinguuntur accn̄taliter a se inuicē sc3 ad modū ꝯcludendi directe ⁊ indirecte. Ideo Arestoteles ṗmo ṗoꝝ solū distinguēs modos syll'moꝝ q̄tum ad formale3 dispositionē p̄missaꝝ nō distinxit hos tres modos a trib9 p̄cedentib9. S3 boetius ⁊ petrus hys. ꝯsiderantes nō solum dispōnem p̄missaꝝ. sed etiā diuersos modos ꝯcludendi. posuerūt hos tres modos distinctos a trib9 dictis. eo ꝙ ꝯcludūt directe ⁊ alij indirecte ⁊c. ¶ Sciendū. ꝙ directe cōcludere est maiorē extremitatē p̄dicari de minori in ꝯclusione. Sed indirecte ꝯcludere est minorē extremitatē p̄dicari de maiori in cōclusione. Cuius rō est. q2 qn̄ maioꝛ extremitas p̄dicat' in ꝯclusione de minori. ibi designatur directus ꝓcessus rōnis a maiori extremitate incipiens. ⁊ fit ꝑ mediū ad minorem extremitatem. Et deinde ꝯparat' minoꝛ extremitas ad maiorē in ꝯclusione ⁊ intellectus in tali ꝓcessu cum ꝑuenit ad minorem extremitatē directe dicit' cōparare eam ad maiorem. ideo hic fit directa ꝯclusio. Sed quādo minoꝛ p̄dicatur de maiori designat' indirectus ꝓcessus rōnis. q2 designat' ꝙ intellectus ṗmo accipit maiorem cū medio. ⁊ secūdo minorem cū medio. ⁊ iterum reuertitur ad maiorē extremitatem anteq3 vniat ipsam cū minoꝛe extremitate. ⁊ non vnit minorem extremitatē directe ⁊ immediate cum maioꝛe post acceptōem ipsius minoris cū medio. Et sic p3 causa quare d2 cōclusio directa vel indirecta. que est cā generalis ad omes figuras. ¶ Sciendū quarto ꝙ due regule ponūtur ꝓ modis directe ꝯcludentib9 ṗme figure. Prima regula est. minori existente negatiua nihil seq̇tur directe in ṗma figura. Cuius rō est. q2 si minoꝛ sit negatiua opoꝛ3 maiorem esse affirmatiuā ⁊ cōclusionem esse negatiuā ꝓpter duas regulas generales prepositas. ⁊ tunc maioꝛ extremitas non distribueret' in maiori ꝓpōne. cū ess3 p̄dicatu3 ꝓpōnis affirmatiue. ⁊ tn̄ distribueret' in cōclusione. cū esset p̄dicatum ꝓpōnis negatiue. qd̄ semꝑ distribuit'. ⁊ sic argueret' a nō distributo ad distributū. qd̄ est arguere a positōe ꝯsequētis ad positōem an̄tis. q2 nō distributū est ꝯsequēs respectu distributi. sicut est hō ꝯsequēs ad omnē hominē. Ite3 in tali dispositione possunt dari termini in quib9 omi. vt aīal hō equus. ⁊ in quib9 nulli. vt aīal hō lapis. ergo minori negatiua nihil seq̇tur directe. Et d2 directe. q2 bene sequitur aliq̇d indirecte. vt in fapesmo ⁊ frisesmoꝝ. Secūda regula est. ex maiori particulari nihil sequitur directe. Cuius ratio est. quia in prima figura ad concludendū directe opoꝛtet minorem esse affirmatiuam. vt dictū

est.et sic mediū non distribueretur in minori cum sit predicatū ꝓpōnis affir
firmatiue.nec in maiori. cum sit subiectum propositionis particularis.ꝛ sic
tenebitur particulariter in vtraqꝫ premissaꝝ.ꝛ poterit vniri ꝓ diuersis par
tibus eius cum duabꝫ extremitatibꝫ.ex qua vnione non sequitur aliqua cō
clusio.igitur maiori existenti particulari in prima figura nihil sequitur direc-
te.licet bene indirecte.vt in frisesmorum . Item possunt etiam reperiri ter-
mini in quibꝫ omni ꝛ in quibꝫ nulli.vt patet intuenti ¶ Contra predicta
arguitur primo sic.Idem est modus ꝛ combinatio vtilis duarū premissa-
rum.quia idem est definitum ꝛ definitio.sed modus diuiditur per combi-
nationem vtilem .sed in prima sunt tantum quatuor combinationes vtiles
ad concludendum directe.et duo ad concludendum indirecte.ergo tantū
sunt sex modi prime figure Secundo arguitur sic dicendo omnis homo
est animal.substantia est homo.ergo substantia est animal. ibi maior extre-
mitas predicatur de minori.et tamen non est directa conclusio.cum ibi sit in
directa predicatio.ergo contra definitionem eius quod est directe conclude
re Tercio sic.minor extremitas se habet vt pars respectu maioris.sed ps
non predicatur de suo toto.cum non dicat esse ipsius.ergo indirecte conclu
dere non est quando minor extremitas predicatur de maiore. Quarto
arguitur sic.bene sequitur.omnis nonhomo non est risibilis.lapis nō est ho
mo.ergo lapis non est risibilis.ergo minori existenti negatiua in prima figu
ra aliquid sequitur.quod est contra primam regulam. Quinto sic. bene
sequitur. quoddam rationale currit.omnis homo est rationalis.ergo qui-
dam homo currit.Tenet consequentia.quia ex opposito consequentis seqꝇ-
tur oppositum antecedentis.ergo maiori particulari sequitur directe aliqḋ
in prima figura.quod est contra secūdam regulam Ad primum dicitur
ꝙ licet in prima figura sint tm̄ due combinatiōes primo et per se vtiles ad
concludendum indirecte.scilꝫ fapesmo et frisesmorum. tamen sunt plures
alie vtiles ex consequenti ad concludendum indirecte.quia combinatiōes
que sunt in tribꝫ primis modis primo et per se valent ad cocludendum di
recte et ex consequenti per cōuersionem suarum cōclusionū ad cōcludendū
indirecte.Omīs em̄ syllogismus cuius ꝯclusio potest cōuerti pt inferri in-
directe ꝯuertentem eius ꝛ econtra. vt patebit Ad secūdū dicit̄.ꝙ non dr
directa cōclusio.eo ꝙ ibi sit directa p̄dicatio.sed quia ibi denotatur directꝰ
processus rōnis.vt dictum est prius. Ad terciū dicitur.ꝙ licet minor ex
tremitas nō dicat s̄m rem totum esse maioris.tamē dicit s̄m modū inqꝫtuꝫ
de ipsa enūciatur.qđ sufficit ad hoc ꝙ predicetur de maiori.qꝛ hic nihil dif-
fert predicari vere vel false. Ad quartum dicitur.ꝙ ibi non est formali-
ter syllogismus.qꝛ subiectū maioris scꝫ nōhomo non p̄dicatur de minori.
sed homo ibi predicatur.ideo non bene arguitur in prima figura.sed tamen
ibi est virtualiter syllogismus inqꝫtum ista lapis nō est homo.equalet huic
lapis est nonhō.ꝛ tūc minor est affirmatiua.ꝛ arguit̄ in darij Ad quintū
dicitur.ꝙ licet in illo argumento sequit̄ ꝯclusio gratia materie.scꝫ ꝓpter con
uertibilitatē rōnalis ꝛ hominis.nō tamen gratia forme arguendi.quia non
tenet in omnibꝫ terminis simili forma arguendi retenta.vt nō sequitur.qđ-
dam aīal est asinus.omīs homo est animal.ergo quidam homo est asinus.
cum antecedens sit verum et consequens falsum

Tractatus quartus.

Barbara p̄mus modus ꝯstat ex duabꝫ vl'ibꝫ affirmatiuis
vl'em affirmatiuā directe ꝯcludentibꝫ. vt om̄e aīal est sub
stantia. oīs hō est aīal. ergo oīs hō est suba. Celarēt secun
dus modus cōstat ex maiore vl'i negatiua. ⁊ vl'i affirmatiua
minore. vl'em negatiuā directe ꝯcludentibꝫ. vt nulluz aīal est
lapis. oīs hō est aīal. ergo nullus hō est lapis

Postq̄ autor determinauit de modis p̄me figure in generali. Hic con
sequēter in spēali determinat de ipsis. ⁊ p̄mo de modis directe ꝯcludētibꝫ.
q̄z de ꝯcludētibꝫ indirecte. Et inter modos directe ꝯcludentes p̄us deter
minat de modis vl'ibꝫ q̄z particularibꝫ. Et adhuc inter vl'es p̄us dē modo
vl'i affirmatiuo. q̄ intelligit̄ ꝑ Barbara. q̄z de mō vl'i negatiuo. q̄ intelligit̄ ꝑ
celarēt. eo ꝙ affirmatio p̄cedit negatōem ¶ Sciendū p̄mo ꝙ barbara con
stat ex duabꝫ vl'ibꝫ affirmatiuis. vl'em affirmatiuā cōcludētibꝫ directe. vt oē
aīal est suba. oīs hō est aīal. g̊ oīs hō est suba. Et ꝓbat̄ ista ꝯn̄a ꝑ regulā di
ci de oī. q2 q̄cq̄d d̄r de subiecto distributo. d̄r de q̄libet supposito sumpto sub
ipso. sed in isto syll'mo suba d̄r de aīali distributo in maiori. et hō sumit̄ sub
aīali. g̊ suba d̄r de oī hoīe eo mō q̄ d̄r de oī aīali in q̄ ꝯcludit̄ oīs hō. Aliter
sic ꝓbat̄. q2 ꝯn̄a formalis est q̄ tenet in oībꝫ terminis ꝯsili forma arguēdi re
tenta. s3 ꝯn̄a facta in barbara tenet in oībꝫ terminis ꝯsili forma arguēdi re
tenta. q2 nō est dabilis instātia. g̊ ibi est ꝯn̄a formalis ¶ Sciēdū scd̄o. ꝙ int̄
oēs modos oīm figuraꝝ iste mod⁹ est ꝑfectior. cui⁹ rō ē. q2 est vl'is ⁊ affir
matiu⁹. inq̄ztū eīn est affirmatiu⁹ est ꝑfectior oībꝫ negatiuis. Itē in eo ꝯclu
dit̄ vl'is affirmatiua. s3 illa est difficillima ad ꝯcludēdū. q2 solū in vna figu
ra ⁊ in vno mō ꝯcludi p̄t. ipa eīn nō ꝯcludit̄ in scd̄a figura. cū ibi solū ꝯclu
dit̄ negatiue. nec in tercia figura vbi solū cōcludit̄ ꝑticulariter. nec cōcludit̄
in alijs modis p̄me figure ab isto. ideo solū in isto mō cōcludi p̄t. Quelibet
aūt alia ꝯcl'o p̄t ꝯcludi pluribꝫ modis. vt in sequētibꝫ patebit. ¶ Sciendu3
tercio. ꝙ celarēt scd̄s mod⁹ ꝯstat ex maiori vl'i negatiua. ⁊ minori vl'i affir
matiua. vl'em negatiuā ꝯcludentibꝫ directe. Et ꝓbat̄ ꝙ sit bona ꝯn̄a ꝑ re
gulā dici de nullo. vt arguēdo sic. nullū aīal est lapis. oīs hō est aīal. g̊ null⁹
hō est lapis. ibi lapis in maiori negat̄ de aīali distributo ⁊ de q̄libet contento
sub ipo. sed oīs hō ꝯtinet̄ sub aīali distributo. g̊ remouet̄ lapis ab hoīe di
stributo. p̄t etiā ꝓbari iste mod⁹ ꝑ definitōem ꝯn̄e formalis. q2 tenet in oībꝫ
terminis cōsili forma arguēdi retēta ¶ Sciēdum q̄rto. ꝙ in isto mō ⁊ in
oībꝫ alijs opꝫ mediū manere idē cū subijcit̄ in maiori ⁊ p̄dicatur in minori
Etiā maior extremitas d3 manere eadē in p̄dicato maioris. ⁊ in p̄dicato cō
clusiōis. s3 minor d3 manere eadē in subiecto minoris ⁊ in subiecto ꝯcl'onis
q2 si variarent̄ maior ⁊ minor. tūc in tali syll'mo eēnt plures termini q̄z tres
Et s̄m tria q̄libet terminus d3 manere idē. Primo s̄m vocē. scd̄o q̄ztum ad
s̄catū. ita ꝙ mediū in maiori ⁊ minori nō teneat̄ equoce pro diuersis s̄catis
q2 tūc nō esset vnus terminus sed plures s̄m rem s̄catā. Tercio d3 manere
idem quo ad supposita pro quibꝫ accipitur. ita ꝙ in maiori nō teneatur pro

aliqb⁹ suppositis. ⁊ ꝓ alijs in minori. Sed semꝑ debet capi pro eisdem ⁊ eq̄- libꝫ. ita ꝙ nō teneat̄ magis stricte vl̄ magis ample in vna p̄missaꝝ q̄ȝ in alia Et similiter dicendū est de extremitatib⁹. Et per hoc patꝫ intellectus istoꝝ modoꝝ vniuersaliū Contra predicta arguitur primo sic. nō sequit̄. omne aial si est rudibile est asinus. omis hō est aial si est rudibilis. ergo ois hō est asinus. et tñ ibi arguit̄ in p̄mo modo ⁊c̄. Secūdo sic. nō seq̄tur omne aial rōnale vel irrōnale est hō. omis equus est rōnalis vel irrōalis. ergo omnis equus est hō. ⁊ tamē arguit̄ in barbara. Tercio sic. nō sequit̄. cuiuslibet hois asinus currit. oīe rudibile est asinus. ergo oīe rudibile currit. q2 antecedēs p̄t esse verū ꝯsequente existente falso. posito ꝙ oīs homo habeat vnū asinum currentem ⁊ alium quiescentē. ⁊ tamen ibi arguitur in barbara. ergo in ipso nō est formalis ꝯsequentia. Quarto sic. nō sequit̄. nullus viuens generabitur. omnis homo est viuens. ergo nullus homo generabitur. et tamen ibi arguit̄ in celarent. ergo nō est formalis ꝯseq̄ntia Quinto sic. nō sequit̄. nullum currens est asinus. oīs homo p̄ter sortem currit. g̃ nullus homo preter sortem est asinus. q2 ꝯclusio est falsa cum dicat sortem esse asinū. et premisse sunt vere ⁊ possibiles. ⁊ tamen ibi arguit̄ in secūdo modo. ergo ibi non est formalis consequentia. Ad primum d2. ꝙ illa maior omne animal si est rudibile est asinus. potest esse ꝯditionalis vel de conditionato extremo. si sit ꝯditionalis tunc ibi non est bonus syllogismus in primo modo. quia ex hypoteticis non fit syllogismus cathegoricus. et si maior sit cathegorica tunc illa conditio si est rudibile potest fieri ad subiectum. et sic maior est falsa. ⁊ sequitur conclusio. ⁊ est sensus eius. de quocūq3 verū est dicere ꝙ sit animal si ipsum sit rudibile. verū est dicere ꝙ sit asinus. vel illa conditio fertur ad predicatū. et sic maior est vera Sed male subsumitur in minori. quia illa conditio non debet poni cum medio in predicato minoris. cum nō ponatur ad medium in subiecto maioris. ideo ibi nō arguit̄ in primo modo Ad secūdum dicitur. ꝙ illa maior. oīe animal rōnale vel irrationale est homo potest esse disiunctiua. et sic est vera. sed non est syllogismus cathegoricus. Vel potest esse de disiuncto subiecto. et hoc dupliciter. quia vel distribuitur totum illud disiunctum rōnale vel irratiōale. ⁊ sic est bonus syllogismus. sed maior est falsa sicut conclusio. vel distribuit̄ tm̄ prima pars disiuncti. scꝫ rōnale. ⁊ tunc maior est vera. sed non bene arguitur. quia plus est predicatum minoris q̄ȝ sit subiectum distributum in maiori Ad tercium dicitur. ꝙ ibi male subsumitur. quia subsumitur sub asino qui non distribuitur in maiori. ⁊ non subsumitur sub homine qui est subiectum distributionis maioris. sꝫ sic debet subsumi. Cuiuslibet hominis asinus currit. omne risibile est homo. ergo cuiuslibet risibilis asinus currit.

Ad quartū dicitur. ꝙ ibi arguitur a minus amplo ad magis amplum cum distributōe magis ampli ex p̄te hois qui in minori solū distribuit̄ pro hoib⁹ presentib⁹ ad quos restringit̄ ꝑ v̄bum p̄sentis t̄pis. ⁊ in cōclusione ꝓ presentib⁹ ⁊ futuris. ad quos ampliat̄ ꝑ illud verbū futuri temporis generabit̄ Ad quintū d2 ꝙ in illo syllogismo male cōcludit̄. q2 hec dictio p̄ter non excipit sortem in conclusione ab eodem predicato sicut in minori. nec est eadem dispositio subiecti in affirmatiua et negatiua. Ideo sic debet concludi. ergo nullus homo a sorte est asinus

Darij tercius modus constat ex maiore vl'i affirmatiua. ⁊ minore particulari affirmatiua. ꝑticularē affirmatiuā directe ꝯcludentib⁹. vt om̄e aīal est sub̄a. ꝗdam hō est aīal. ergo ꝗdā hō est substātia. Ferio quartus modus ꝯstat ex maiore vl'i negatiua ⁊ minore particulari affirmatiua. ꝑticularē negatiuam directe conclu dentib⁹. vt nullū aīal est lapis. ꝗdam hō est aīal. ergo ꝗdā homo non est lapis

Postq̄ autor determinauit de modis vl'ib⁹ ꝑme figure directe ꝯcludentib⁹. Cōsequenter determinat de modis ꝑticularib⁹ directe ꝯcludentib⁹. s. de darij ⁊ ferio. Et ꝑmo definit darij. eo ꝙ est modus affirmatiuus ⁊ alter negatiu⁹ dicens. Darij tercius modus ꝯstat ⁊c̄. vt sup̄ in textu arguendo sic. om̄e aīal est sub̄a. ꝗdā hō est aīal. g̊ ꝗdā hō est sub̄a. et ꝓbat̄ sic talis ꝯn̄a ꝑ regulam dici de om̄i. q₂ in illo syll'o sub̄a dr̄ de aīali distributo. g̊ dr̄ de q̊libet ꝯtento sub eo. sed aliꝗs hō ꝯtinet̄ sub eo. g̊ de ip̄o p̄dicat̄ sub̄a Et etiam p̄t ꝓbari ꝯn̄a ꝑ definitōem ꝯn̄e formalis. sicut dictū est de alijs modis

¶ Sciendū ꝑmo ꝙ ad debite syllogisandū in darij opꝫ ꝙ termini debite accipiātur sic ꝙ nō fiat variatio terminoꝝ in reiterādo illas extremitates in ꝯclusione vel reiteratōe medij in p̄missis. ⁊ ꝑ talē ꝯsideratōem circa terminos p̄n̄t cognosci multi paralogismi ꝗ fiunt apparēter s̄m istū modū. Et in ꝯspiciendū est circa hūc modū ad premissas ꝙ ille debite disponātur ita ꝙ ibi sint due cathegorice tm̄ tanq̄ ptes ꝑncipales. q₂ syllogismus cathegoric⁹ solū ꝯponit̄ ex duab⁹ ꝓpōnib⁹ cathegoricis. et si in aliquo syll'mo sint plures p̄misse q̄ due opꝫ ip̄m ꝑmo resoluere ad duas ꝓpōnes ꝗ sunt principales eius p̄misse. Etiā videndū est circa terminos vt debite forment̄ in isto vel in alijs ⁊c̄. ¶ Sciendū secūdo ꝙ ferio quartus modus ꝯstat ex vl'i negatiua ⁊c̄. vt supra in textu. Et ꝓbat̄ iste modus ꝑ regulā dici de nullo. q₂ lapis negat̄ de aīali distributo. ergo nihil est sumere sub aīali a quo nō remoueat̄ lapis. et q₂ hō sumit̄ sub aīali ideo lapis bene negat̄ in ꝯclone de hoīe. Et ꝓ intellectu hui⁹ ¶ Sciendū tercio ꝙ isti duo modi ꝑticulares sunt ꝑfecti. et q̄ntum ad necessitatē ꝯcludendi ⁊ q̄ntum ad euidentiā coꝝ. eo ꝙ immediate regulant̄ ꝑ dici de om̄i ⁊ ꝑ dici de nullo. Et q̄ntum ad talē ꝑfectiōem nō habent ꝑfici ꝑ alios modos. sed tn̄ q̄ntum ad q̄titatē modi vl'es sunt aliquo modo ꝑfectiores. et q̄ntum ad hoc isti modi possunt ꝑfici ꝑ reductiōem ip̄orum ad modos vl'es. qd̄ fit hoc mō. q₂ darij reducit̄ ꝑmo ad camestres in secūda figura capiendo ꝯtradictoriā sue ꝯclusionis cū maiore inferendo ꝯtradictoriā minoris de darij ꝓ ꝯclusione. Etiā ferio reducit̄ ad cesare vel camestres. ⁊ quia illi modi iterū reducūtur ad celarent ꝑ ꝯuersionē. ideo isti modi ꝑticulares possunt reduci vel ꝓbari ꝑ modos vniuersales. ⁊ nō reducūtur isti modi prime figure ad modos prime figure vt ꝑficiantur vel in ip̄sis stet eoꝝ reductio. sed vt mediantib⁹ ip̄sis reducant̄ ad modos vniuersales ꝑme figure. ¶ Sciendū quarto ꝙ in istis quatuor modis iam habitis ꝑme

figure ꝯcludūtur quatuoꝛ genera ꝓpōnum.scꝫ vl'is affirmatiua ⁊ vl'is nega
tiua.ꝑticularis affirmatiua ⁊ ꝑticularis negatiua.inter quas vl'is affirma-
tiua est difficillima ad ꝯcludendū.qꝛ in vno mō solū ꝯcludit scꝫ in barbara.
Deinde vl'is negatiua.que ꝯcludit in vno mō in p̄ma figura ⁊ hoc directe
Et in duobꝰ modis secūde figure Deinde ꝑticularis affirmatiua.qꝛ in vno
mō ꝯcludit in p̄ma figura directe.et in tribꝰ modis tercie figure Deinde ꝑti
cularis negatiua que est facillima ad ꝯcludendū.qꝛ potest concludi in vno
mō p̄me figure directe.et in duobꝰ modis secūde figure.⁊ in tribꝰ modis ter
cie figure. Sed econtra ꝑticularis negatiua est difficillima ad interimenduꝫ
qꝛ interimitur ꝑ eius ꝯtradictoriā.que est vl'is affirmatiua .que solū in vno
mō ꝯcludit vt dictū est.et vl'is affirmatiua est facillima ad destruenduꝫ .qꝛ
destruit per eius ꝯtradictoriā.scꝫ particularem negatiuā. Et ꝑ hoc habet oꝛ
dinatio quatuoꝛ modoꝝ p̄me figure ꝯcludentiū directe. Contra p̄dicta
arguit p̄mo sic.nō seq̄tur oīe risibile est aīal.tm̄ hō est risibilis.ergo tm̄ hō
est aīal.et tn̄ ibi arguit in darij .ḡ in ip̄o nō est formalis ꝯn̄a. Secūdo sic
hic bene arguit in darij.oīe indiuiduū alicuius sp̄ei est asinus. sortes est in-
diuiduū alicuius sp̄ei.ergo sortes est asinus. Maioꝛ ꝓbat.qꝛ oīe indiuidu
um asini est asinus.ḡ oīe indiuiduū alicuius sp̄ei est asinus. cuꝫ asinus sit
sp̄es.et tn̄ in p̄mo syllogismo nō est ꝯn̄a bona.ḡ ꝯtra terciū modū. Ter-
cio sic.nō seq̄tur.oīe currēs est asinus.aliq̇s hō p̄t esse currens.ḡ aliq̇s hō
p̄t esse asinus.⁊ tn̄ ibi arguit s̄m terciū modū Quarto sic.nō seq̄tur.nul
lum aīal est sp̄ēs.hō est aīal.ergo hō nō est sp̄ēs.⁊ tn̄ ibi arguit in ferio
Quinto sic.nō seq̄tur nullus denarius valet grossum.q̇daꝫ francus valet
denariū.ergo q̇dā francus nō valet grossum.et tn̄ ibi arguit in quarto mō
ergo in ipso nō est formalis ꝯn̄a Ad p̄mū dꝛ ꝙ ibi male ꝯcludit.eo ꝙ in
maioꝛi hec dictio tm̄ excludit respectu risibilis.negādo ip̄m ab omnibꝰ alijs
ab homine.et in ꝯclusione excludit respectu aīalis negando aīal ab omnibꝰ
alijs ab homine.et sic ibi arguitur a negatione inferioꝛis ad negatiōem su-
perioꝛis.et sic ꝯmittitur fallacia ꝯsequētis.sed debet cōcludi non ponendo
dictionem exclusiuā in ꝯclusione. Ad secūdum dꝛ ꝙ ibi bene arguit in da
rij.sed maioꝛ est falsa sicut ⁊ ꝯclusio.omne indiuiduū alicuius sp̄ei est asinꝰ.
Et ad eius ꝓbatōem dꝛ.ꝙ ibi arguit ab inferioꝛi ad superius cū distributi
one superioꝛis.qꝛ indiuiduū asini se habet vt inferius ad indiuiduū alicuiꝰ
sp̄ei.Ideo non sequit.omne indiuiduū asini est asinus.ergo omne indiuidu-
um alicuius sp̄ei est asinus Ad terciū dicitur.ꝙ ibi male arguitur.qꝛ sub-
iectū maioꝛis scꝫ currens nō est p̄dicatuꝫ minoꝛis.sed potens esse currēs
p̄dicatur in minoꝛi.ideo ibi nō sunt tres termini tm̄ sed quatuoꝛ.quod re
quiritur ad hoc ꝙ debite arguatur in aliquo mō.vt dictum est in notabili-
bus. Ad quartuꝫ dicit.ꝙ in isto argumento homo in minoꝛi tenetur pro
suis suppositis.et in conclusione pro natura cōmuni.et ideo variatur minoꝛ
extremitas et non sunt tres termini tm̄.nec etiam debite arguitur.imo est
fallacia accidentis.quia ibi equiualenter sunt quatuoꝛ termini. Ad quin
tum dicitur.ꝙ ibi non bene arguitur.quia non est idem subiectum maioꝛis
et p̄dicatum minoꝛis.quia denarius subijcitur in maioꝛi.et valens dena-
rium p̄dicatur in minoꝛi.et ideo p̄dicatum minoꝛis in plus se habet q̄
subiectum maioꝛis.ideo nō valet syllogismus.

Baralipton. quintus modus cõstat ex duabꝰ vlibꝰ affir-matiuis ꝑticularem affirmatiuã indirecte ꝯcludẽtibꝰ. vt omne aĩal est suba. oĩs hõ est aĩal. ergo quedã suba est hõ. Et reducit᷑ ad ꝑmũ modũ ꝑme figure ꝑ ꝯuersionẽ cõclusionis ꝑ accidens Celantes sextus modus constat ex vli negatiua maiore. ⁊ minore vli affirmatiua. vlẽ negatiuã indirecte cõcludentibꝰ. vt nullũ aĩal est lapis. oĩs hõ est aĩal. ergo nullus lapis est homo. Et reducitur ad secũdũ modũ ꝑme figure cõclusione ꝯuersa simpliciter Dabitis septimus modus cõstat ex maiore vli affirmatiua ⁊ minore ꝑticulari affirmatiua ꝑticularẽ affirmatiuã ꝯcludentibꝰ. vt omñe aĩal ẽ suba. q̄dam hõ ẽ aĩal. ergo q̄dã suba est hõ. Et reducit᷑ ad terciũ modum prime figure ꝯclusione cõu ersa simpliciter.

Postq̄ autor determinauit de modis ꝑme figure directe ꝯcludentibꝰ. ꝯsequẽter determinat de modis eius indirecte ꝯcludentibꝰ. ⁊ ꝑmo de baralipton dicens ꝙ iste modus ꝯstat ex duabꝰ vlibꝰ affirmatiuis particula-rem affirmatiuã ꝯcludentibꝰ indirecte. vt omñe aĩal est suba. oĩs hõ est aĩal ergo q̄dam suba est hõ. Et ꝓbat᷑ iste modus reducẽdo ipm ad barbara ꝑ ꝯuersionẽ ꝑmi modi ꝑ accidẽs. qꝛ q̄cquid seq̄tur ad ꝯsequẽs bone ꝯñe seq̄tur ad eius añs. sed ad ꝯclusionẽ de barbara que est vlis affirmatiua. seq̄-tur particularis affirmatiua ꝯuertens eius. igit᷑ hec particularis affirmati-ua ꝯclusio sequit᷑ indirecte ad ꝑmissas de barbara. et qꝛ hmõi premisse sunt etiam premisse in baralipton. ideo ex ipsis in baralipton debite infertur particularis affirmatiua indirecte. sed iste modus reducit᷑ ꝑ impossibile ad celarent capiẽdo ꝯtradictoriũ sue ꝯclusiõis ꝓ maiore in celarẽt. ⁊ maiorẽ ꝓ mi-nore inferendo ꝯuersam ꝯtrarie minoris de baralipton ad quã sequit᷑ cõtradictoria minoris ꝑ ꝯuersionem ꝑ accñs ¶ Sciendũ primo. ꝙ reducere vnũ modum ad aliũ est ostendere euidentiam ꝯsequẽtie vnius modi ꝑ aliũ modum euidentiorẽ ad quẽ reducit᷑. sed per hoc ꝙ ꝯclusio de barbara infert cõclusionem de baralipton per ꝯuersionẽ per accidens ostendit᷑ euidentia modi ꝯcludendi de baralipton ⁊ non ipsius barbara. ideo baralipton reduci-tur ad barbara ⁊ non econtra. Similiter vt dictũ est capiendo oppositum sue conclusionis cum maiori ad inferendũ oppositum minoris in celarent ostenditur sua nccitas ꝯcludẽdi ꝑ impossibile iuxta hãc regulã. Q̄ñcunq̄ ex opposito ꝯñtis alicuius ꝯñe infert᷑ oppositũ añtis est bona ꝯña. sed ex opposito ꝯclusiõis de baralipton cũ vna ꝑmissarũ infert᷑ oppositũ in celarent respectu alterius ꝑmisse ꝑ qḋ ostendit᷑ necessitas huius modi.

Sciendũ sc̄do.ꝙ celantes sextus modus cõstat ex maiori vniuersali ne
gatiua ⁊ minori vniuersali affirmatiua vl̄em negatiuã concludentibus in/
directe Et reducitur ad celarent per cõuersionẽ cõclusionis de celarent sim
pliciter.q̄a ad illam cõclusionẽ sequit̄ per ꝯuersionem simplicẽ vl̄is negati/
ua cõuertens eius.ergo illa vniuersalis negatiua seq̄tur ad ꝑmissas eiꝰ de
celarent.⁊ ille sunt premisse in celantes.ergo debite concludunt in celantes
vl̄em negatiuã indirecte.nõ aũt conuenienter ostendit̄ hm̄õi per conuersio
nem cõclusionis de celantes.Sed magis ostenderet̄ ꝙ ad ꝑmissas eius se
quitur cõclusio de celarent.sed per impossibile iste modus reducit̄ ad darij
capiendo ꝯtradictoriam sue conclusionis pro minori ⁊ minorẽ eius ꝓ ma/
iori inferendo ꝯuersam contradictorie maioris ad quã sequitur cõtradicto
ria maioris per conuersionem per accidens prioris syllogismi.vt faciliter ĩ
exemplo videri potest. Sciendũ tercio.Dabitis septimus modus con
stat ex vniuersali affirmatiua maiori ⁊ miori ptī.affir.particularẽ affirmati
uam ꝯcludentibus indirecte.vt omne aĩal est substãtia.quidã homo ẽ aĩal
ergo quedam substãtia est homo.Et ꝓbatur iste modus reducendo ipsuꝫ
ad darij per conuersionem simplicẽ ꝯclusionis de darij ad quã seq̄tur parti
cularis affirmatiua cõuertens eius.Et illa seq̄tur ad premissas de dabitis
que sunt premisse in darij.igit̄ per easdem premissas bene infert̄ in dabitis
particularis affirmatiua indirecte que est ꝯuertens ꝯclusionis de darij.sed
per impossibile reducit̄ iste modus ad celarent.vt capiendo oppositũ ꝯtra/
dictorioꝝ cõclusionis ꝓ maiori ⁊ maiorem eius pro minori.inferendo con/
uersam ꝯtradictorie minoris eius.quod faciliter in exemplo deduci potest
Sciendũ quarto.ꝙ licet sint tres modi indirecte cõcludentes.correspon
dentes tribus primis directe cõcludentibꝫ.Et componãtur ex eisdem pre
missis cum ipis.tamẽ nullus est modus corrñdens quarto scꝫ ferio.q̄ fiat
ex eisdem premissis cũ ipo.Cuiꝰ rõ haberi potest per hanc regulã Boetij.
Omis syllogismus inferens ꝯclusionem que potest cõuerti.potest inferre
indirecte cõuertentẽ eius.Et ecõtra syllogismus inferens cõclusionẽ que
non põt conuerti.non potest inferre indirecte cõclusionem aliquã.Sed cõ/
clusiones in tribus primis modis scꝫ barbara celarent ⁊ darij bene possunt
cõuerti.ideo illi tres modi bene possunt concludere indirecte.Sed conclu/
sio de ferio cũ sit particularis negatiua non potest cõuerti in terminis.Jō
premisse de ferio non inferunt aliquã conclusionẽ indirecte.Et sic non ẽ a/
liquis modus indirecte concludens conueniens in ꝑmissis cum ferio.

Contra predicta arguit̄ primo sic.Omnes modi ꝑme figure sunt perfe
cti.vñ imediate regulant̄ per dici de omni ⁊ per dici de nullo.ergo vnꝰ non
reducit̄ ad aliũ.⁊ per ꝯsequẽs baralipton nõ reducit̄ ad primũ modũ scꝫ ad
barbara Secũdo sic.non seq̄tur.omne album est accidens.oĩs homo est
albus.ergo quoddã accidens est homo.⁊ tamẽ ibi arguit̄ in baralipton

Tercio sic.Modus est ordinatio duaꝝ premissaꝝ in debita qualitate et
quantitate.sed in celarent ⁊ celãtes est eadem ordinatio in qualitate ⁊ quã
titate.Et sil̄r eadem est qualitas ꝯclusionis ⁊ quãtitas.ergo illi modi non
distinguũtur inter se. Quarto sic.nõ seq̄tur.nullũ currens est homo sup/
posito ꝙ nullus homo existat.oĩe aĩal est currens.ergo nullus homo ẽ aĩal
Et tamẽ ibi arguit̄ in celantes.ergo in ea nõ est bona ꝯña. Quinto sic.

non seqtur. oīe aīal est indiuiduū. aliqđ genus est animal. ergo aliquod in-
diuiduū est genus. ⁊ tamē ibi arguit in dabitis. ergo in eo nō ē ꝯña formal'

Ad pˀmū dr ꝙ lꝫ oēs modi pˀme figure sint perfecti q̄tū ad dispositio-
nem medij. nō tamen q̄tum ad modū cōcludendi. q̄a modi indirecte con-
cludentes nō hñt euidentē modū cōcludendi. sed fiunt euidentes ꝑ reduc-
tionem ad alios modos. Ad scđm dr ꝙ album in maiore illius syllogis-
mi accipit̄ ſm se ⁊ ea rōne qua differt a suo subiecto. Et in minori accipit̄ ꝑ
respectū ad suū subiectū inq̄tum est forma accidentalis eius. Ideo accipit̄
mediū sub diuersis respectibus eius. vt diuersa sibi accidūt. Ideo mediuꝫ
variatur in p̄missis. Et cōmittit̄ fallacia accñtis. Ad terciū dicit̄ ꝙ licet
celantes nō distinguat̄ essentialiter a celarent q̄tum ad dispositōnem suaꝝ
p̄missaꝝ. tamē accidentaliter distinguitur ab ipo q̄tum ad modum cōclu-
dendi. Ad quartū dicit̄ ꝙ in illo sillogismo. homo in p̄dicato maioris te-
netur ꝑ hoibus existentibꝫ tm̄. ⁊ in cōclusione tenet̄ tam pro existentibus q̄
non existentibꝫ. q̄a in conclusione nō sumit̄ cum p̄dicato accidentali contra-
hente ipsum ad supposita existentia sicut in maiori. Ad quintū dicitur. ꝙ
in illo sillogismo animal in subiecto maioris accipit̄ pro suis suppositis ⁊ in
predicato minoris pro natura simplici ſm se. ideo ibi variatur mediuꝫ in
premissis. ⁊ sūt quattuor termini. ergo ꝯña nō valet.

Fapesmo. octauus modus cōstat ex maiore vniuersali af-
firmatiua ⁊ minore vniuersali negatiua particularem nega-
tiuam indirecte concludentibus. vt omne animal est substan-
tia. nullus lapis est animal. ergo quedam substantia non ē la-
pis. Et reducitur ad quartū modum prime figure. maiore cō-
uersa per accidens. ⁊ minore simpliciter ⁊ per transpositōne
premissarum. Frisesmorū nonus modus constat ex maio-
ri particulari affirmatiua. ⁊ minore vniuersali negatiua. par-
ticularem negatiuā indirecte cōcludentibus. vt quoddā aīal
est substantia. nullus lapis est aīal. ergo quedam substantia
nō est lapis. Et reducit̄ iste modus ad quartū modū prime fi-
gure maiore ⁊ minore cōuersis simpliciter ⁊ per trāspositōne
premissarū. Vn̄ oēs cōuersiones per quas alij modi reducū-
tur ad quattuor primos modos prime figure sciuntur per
hos versus. Simpliciter verti vult. s. p. vero per acci. M
vult transponi. c. per impossibile duci.

Postq̄ȝ autor determiauit de modis p̊me figure indirecte cōcludentibꝫ habentibꝫ ꝯuenientiā in p̄missis cū modis directe cōcludentibꝫ. Cōsequenter determiat de modis indirecte cōcludentibꝫ.scȝ fapesmo ꝛ frisesmoꝝ. Et q̊a fapesmo est modus vl̕is.alter vero particularis.ideo prius determinat de ip̄o dicens. Fapesmo octauus modus cōstat ex vl̕i affirmatiua maiore et vl̕i negatiua minore.particularē negatiuā cōcludentibꝫ indirecte. Et reducit̄ ad ferio maiore cōuersa ꝑ accidens.ꝛ minore simpl̕r facta transpositione p̄missaꝝ. Et ꝓbatur eius ꝯn̄a ꝑ istam regulam.quicq̇d seq̇tur ad cōseques alicuiꝰ bone ꝯsequentie sequit̄ ad an̄s eius.sed ad premissas de fapesmo facta conuersione ꝛ transpositōne premissaꝝ sequunt̄ p̄misse de ferio.ꝛ ad illas p̄missas seq̇tur particularis negatiua. ergo illa seq̇tur ad p̄missas de fapesmo.ꝛ sic in eo ē bona ꝯn̄a Sciendū p̊mo.ꝙ fapesmo reducit̄ ꝑ impossibile ad barbara capiendo ꝯtradictoriū sue cōclusionis ꝓ maiore.ꝛ maiorem ꝓ minore inferendo cōuersam cōtrarie minoris.vt sic arguendo in fapesmo.oīs homo est aīal.nullus lapis est homo.ergo quoddā aīal nō est lapis. Et arguit̄ sic i barbara.oīne aīal ē lapis.oīs homo est aīal.ergo oīs homo est lapis ad quā seq̇tur ꝑ ꝯuersionē ꝑ accn̄s. quidā lapis est homo q̄ est contradictoria minoris.ꝛ potest etiam reduci ad celarent capiendo contradictoriū conclusionis ꝓ minori ꝛ minorē pro maiori inferendo ꝯuersam contrarie opposite maioris sic arguendo in fapesmo.omnis homo est aīal nullus lapis est homo.ergo quoddā aīal nō est lapis.ꝛ sic in celarēt.nullꝰ lapis est hō.oīne aīal est lapis.ḡ nullū aīal est hō ad quā seq̇tur ꝑ cōuersionem ꝑ accidens.quidā homo nō est aīal. Sciendū secūdo.ꝙ nonus modus prime figure scȝ frisesmoꝝ constat ex particulari affirmatiua maiori.et vniuersali negatiua minori.particularem negatiuā concludentibus indirecte. Et reducit̄ ille modus ad ferio maiori ꝛ minori conuersis simpliciter et per transpositōnē premissaꝝ.ꝛ per hoc patet ꝙ in eo sit bona consequētia quia ad premissas eius per conuersionem cum transpositōne p̄missaruȝ sequunt̄ premisse de ferio ad quas seq̇tur particularis negatiua.ergo eadem seq̇tur ad premissas de frisesmoꝝ.vt arguendo sic.quidam homo est anīal nullus lapis est homo.ergo quoddam animal nō est lapis conuertendo p̄missas ꝛ transponendo premissas.ꝛ arguit̄ sic in ferio.nullus homo est lapis.quoddā animal est homo.ergo quoddam animal nō est lapis Sciēdum tercio.ꝙ ille vltimus modus potest reduci per impossibile ad celarēt capiendo oppositum contradictoriū conclusionis ꝓ minori ꝛ minorem pro maiori inferendo conuersam contradictorie maioris.vt arguendo sic.quidam homo est animal.nullus lapis est homo.ergo quoddam animal non est lapis.ꝛ arguit̄ sic in celarent.nullus lapis est homo.omne animal est lapis.ergo nullū animal est homo. ad quā iterū sequitur per conuersionē simplicē nullus homo est aīal.que ē cōtradictoria maioris. Etiā p̄t reduci ad darij.capiēdo ꝯtradictoriā ꝯclusionis ꝓ maiori.ꝛ maiorē ꝓ minori inferendo oppositū ꝯtradictoriū ꝯuerse minoris.vtȝ sic arguēdo i darij.oē aīal est lapis.q̇dā homo est aīal.ḡ q̇dā homo ē lapis.ad quā seq̇tur.q̇dā lapis est hō.q̄ ꝯtradicit minori de frisesmoꝝ.s.huic.nullus lapis ē hō Sciēdū q̄rto.ꝙ fapesmo ꝛ frisesmoꝝ valēt in oī figura ad ꝯcludendū ꝑticularē negatiuā indirecte.ꝛ q̊a reperiunt̄ in oībus figuris.iō Aresto.determiat de ipis

Tractatus quartus

postq̄ docuit formatōnem syllogismoꝝ in tribus figuris. ꝛ reperiunť in pⁱma figura cum medium subijciatur in maiori ꝛ pdicatur in alia. ꝛ sunt in secunda figura cū mediū pdicatur in vtraq̄. ꝛ cum subijciť in vtraq̄ sunt in tercia. ꝛ q̄a prius reperiuntur in pⁱma figura q̄ in alijs. ideo pe. hy. cōuenienter ipos enumerat inter modos pⁱme figure non tñ negat quin in alijs repe riantur. Cōtra predicta arguiť pⁱmo sic. cōclusio debet esse silis alicui premissaꝝ sed ɔclusio particularis negatiua nō est silis alicui pmissarū de fapesmo cū ambe sint vniuersales. ergo male diciť ꝙ ibi cōcludiť particularis negatiua. Secūdo sic premisse de fapesmo habent maiorē cōuenientiam cum premissis de celarent q̄ cū premissis de ferio. ergo magis fapesmo reducitur p cōuersionem ad celarent q̄ ad ferio Tercio sic. in frisesmorum et in fapesmo est combinatio inutilis. quia ibi sunt termini in quibus omni et in quibus nulli. ergo male poniť vnus modus. Quarto sic. in omni syllogismo debet fieri subsumptio. sed in frisesmoꝝ nulla fit subsumptio. quia maior est particularis sub qua nihil potest subsumi. igiť non est bonus syllogismus. Quinto isti duo modi differūt solū in quātitate maioris. ꝛ non in cōclusione nec in modo cōcludendi. cū ergo quantitas se tenet ex pte materie nō variat speciem. ꝛ sic isti modi non sunt modi distincti. Ad pⁱmū diciť ꝙ licet in omni sillogismo conclusio debet esse similis in qualitate alicui pmissarū. non tamē in quātitate vt est darapti. ꝛ silitudo pprie nō attendiť ex parte quantitatis. sed magis qualitatis. ſ; equalitas vel inequalitas sumiť ex pte q̄titatꝭ. Ad scđ͞z dr̄. ꝙ licet fapesmo ꝛ celarent plus cōueniāt in qualitate ꝛ quantitate pmissaꝝ q̄ fapesmo ꝛ ferio. tñ pmisse de celarent non possunt sequi ad pmissas de fapesmo per cōuersionē. eo ꝙ maior que ē vniuersalis affirmatiua nō pt cōuerti simpliciter in vlem. sed solū per accidens in particularē. ideo ad illas pmissas bñ sequunť premisse de ferio.

Ad tercīū diciť ꝙ licet cōcludendo directe in frisesmoꝝ ꝛ fapesmo dareť termini in quibꝫ omni ꝛ in quibꝫ nulli. nō tamen cōcludendo indirecte. et isti modi solum valent ad concludendū indirecte. Ad quartū diciť ꝙ lʒ in frisesmoꝝ nō fiat actualiter subsumptio. tñ virtualiter inq̄tum premisse eius includunť in premissis de ferio que sequunť ad ipas in quibꝫ fit directa subsumptio Ad quintū diciť ꝙ licet quantitas nō variat speciem ppositōnis. tamē variat bene speciem syllogismi vel modū eius. q̄a variata quantitate est alia ordinatio premissaruʒ in debita qualitate ꝛ quantitate et ideo isti modi distinguuntur ab inuicem specie.

Sequitur de secunda figura cuius tales dantur regule. In secunda figura maiore existente particulari nihil sequitur. Item in secūda figura ex puris affirmatiuis nihil sequitur. In secunda figura semper concludiť negatiue.

Secunda figura quattuor habet modos.

Postq̄ autor determīauit de pⁱma figura ꝛ de modis eius. Hic ɔsequēter determinat de secūda figura ꝛ de modis eius. Et est secūda figura talis

quādo mediū p̄dicat̄ in vtraq̄ p̄missaꝝ. ꝛ in tali dispōne mediū est primus
terminus. qꝛ ponit̄ supra ambas extremitates cū p̄dicetur de vtraq̄. et ma
ioꝛ secūdus terminus ꝛc. mediū positōe. qꝛ ponit̄ sub medio cuꝫ subijciat̄ in
maioꝛi ꝛ ponit̄ supra minoꝛē extremitatē. qꝛ p̄dicat̄ in cōclusione. sed minoꝛ
extremitas est vltimus terminus. qꝛ subijcit̄ medio in minoꝛi ꝓpōne ꝛ maio
ri extremitati in ꝯclōne. Ex hoc pꝫ ꝙ mediū secūde figure nō est ita pfectuꝫ
sicut mediū p̄me figure. qꝛ est mediū ꝯiūctōe tm̄ ꝛ nō positōne. ꝛ est pfectiꝰ
q̄ꝫ mediū tercie figure qđ subijcit̄ in vtraq̄ ꝓpōne. et ideo p̄ma figura valet
ad ꝯcludendū vl'iter vel pticulariter. affirmatiue ꝛ negatiue.. Et scđa va/
let ad ꝯcludendū vl'iter ꝛ pticulariter ꝛ negatiue. Tercia valet ad ꝯcluden
dum pticulariter affirmatiue ꝛ negatiue. ¶ Sciēdū p̄mo. ꝙ ꝓpter syll'mos
huius figure tres ponūtur regule. quaꝝ p̄ma est. ꝙ maioꝛi existenti particu/
lari nihil seq̄tur. Cuius rō est. qꝛ in secūda figura semper cōcludit̄ negatiue
vt infra dicet̄. ergo si maioꝛ esset pticularis argueret̄ a nō distributo ex pte
maioꝛis extremitatis que nō distribuit̄ in maioꝛi ꝓpōne cū esset subiectū ꝓ
positionis pticularis, ꝛ tm̄ distribueret̄ in ꝯclusione. qꝛ esset subiectū ꝓpōnis
negatiue. ꝛ sic ex parte maioꝛis extremitatis argueret̄ a nō distributo ad di
stributū. et inde posset ꝓuenire ꝙ aña esset verū ꝯsequēte existēte falso. Item
in tali dispōne sunt repibiles termini in quib; omi ꝛ in quib; nulli. Termi/
ni in quib; omi sunt hi tres. aīal. hō. risibile. sic arguendo. quoddā aīal non
est hō. om̄e risibile est hō. cum istis p̄missis stat hec vl'is affirmatiua vera. cē
risibile est aīal. Sed termini in quib; nulli sunt hi tres. aīal. hō. lapis. ꝛ argu
itur vt p̄us. ergo talis dispō p̄missaꝝ est inutilis. ¶ Sciendū secūdo. ꝙ se/
cūda regula est hec. ꝙ in secūda figura ex puris affirmatiuis nihil seq̄tur. cu
ius rō est. qꝛ ꝓpter vnionē extremitatū in aliquo supioꝛi in quo p̄nt vniri ꝓ
diuersis ptib; eius nō seq̄tur vnio extremitatū inter se. vt ꝓpter vnionē ho/
minis ꝛ equi in aīali nō seq̄tur vnio illoꝝ inter se. qꝛ possunt in aīali vniri ꝓ
diuersis partib; eius, Sed arguendo ex puris affirmatiuis in secūda figu/
ra denotat̄ vnio extremitatū in suo supioꝛi tm̄. ideo ex tali vnione ꝛ ex talib;
p̄missis nō seq̄tur aliqua ꝯclusio. Item ibi sunt dabiles termini in q̄b; om̄i
vt aīal. hō. risibile. et termini in quib; nulli. vt aīal. hō. equus. ergo talis dis/
positio nō valet ad inferendū aliquā ꝯclusionē. ¶ Sciendū tercio ꝙ in secū
da figura semp ꝯcludit̄ negatiue. Cuius rō est. qꝛ semp vna p̄missaꝝ in se/
cūda figura dꝫ esse negatiua ꝛ nō ambe affirmatiue. cū ex duab; affirmati/
uis in secūda figura nihil seq̄tur. vt iam dictū est. Modo si aliq̄ p̄missaꝝ sit
negatiua opoꝛteret ꝯclonem esse negatiuā. sicut pꝫ ex vna regula generali
p̄us posita Ideo in secūda figura semp ꝯcludit̄ negatiue. pt tm̄ in ipa ꝯclu/
di vl'iter ꝛ pticulariter. ideo q̄uis in tercia figura ꝯcludat̄ affirmatiue vl' ne
gatiue. qꝛ in tercia figura solū ꝯcludit̄ particulariter. ꝛ difficilius est conclu
dere vniuersalem negatiuā q̄ꝫ particularem affirmatiuam. vt p̄us dictū est
Ideo ꝓpter hoc non sequitur ꝙ tercia figura sit perfectioꝛ q̄ꝫ ista. licet in ista
solum concludatur negatiue. ¶ Sciendū quarto. ꝙ tm̄ quatuoꝛ ponuntur
modi secūde figure. quod potest ꝓbari per sufficientiam sic. qꝛ omnis modꝰ
secunde figure est oꝛdinatio duarum p̄missarum in quib; idem mediū p̄di/
catur in vtraq̄. vel igitur ambe p̄misse sunt vniuersales vel ambe particu/
lares. vel maioꝛ particularis ꝛ minoꝛ vniuersalis vel econtra. Si ambe sit

vniuersales iterum quadrupliciter diuidūtur. vel ambe sunt negatiue. et sic nihil sequitur propter vnam regulam generalem huius figure. vel ambe sunt affirmatiue. z sic iterū nihil sequit̃ ꝓpter vnam regulam superius dictaȝ. vel maior est negatiua z minor affirmatiua. z sic est cesare. vel econtra. z sic est camestres. Si ambe sint particulares. hoc est quadruplicit̃. z quocūq̧ modo disponant̃ per affirmatiuā z negatiuā semꝑ nihil sequit̃. Si vero maior sit particularis z minor vniuersalis hoc potest esse quadruplicit̃. z semꝑ nihil sequit̃ ꝓpter regulam supra positam. sed si maior sit vniuersalis z minor particularis hoc est quadruplr̃. vel ambe sunt affirmatiue. z sic nihil sequit̃ ꝓpter secūdam regulam. vel ambe sunt negatiue. z sic iteruȝ nihil sequit̃. vel maior est negatiua z minor affirmatiua. z sic est tercius modus. scilȝ festino vel econtra. sic est quartus modus. scȝ b[..]roco. et nō possunt pluribꝫ modis adinuicem ꝯbinari due premisse in hac secunda figura. igitur non possunt esse plures modi q̃ quatuor iam dicti quos ponit Arestoteles primo priorū. Et sic patent regule huius secūde figure z numerus modorum eius in generali. ¶ Contra predicta arguitur primo sic. medium quod predicatur de vtroq̧ extremorum perfectius est illo medio quod subijcitur vni z ꝑdicatur de alio. quia predicatum perfectius est subiecto. ergo illa figura in q̄ medium semꝑ predicatur debet poni prima. z sic secūda figura debet precedere ꝑmam. Secūdo sic. frisesmorū valet in qualibet figura. vt ꝑus dcm̄ est. z tamen in ipso maior est particularis. ergo in secūda figura maiori existenti particulari aliquid sequitur quod est contra primam regulam. Tercio sic. quecūq̧ vni tercio sunt eadem illa inter se sunt eadem z inter se conueniunt. sed arguendo ex puris affirmatiuis in secūda figura denotant̃ extrema esse eadem vni tercio. scȝ medio. ergo per hoc sequitur q̧ extrema in syllogismo sunt eadem z inter se conueniūt. z sic ex puris affirmatiuis aliquid sequitur. quod est contra secūdam regulam. Quarto sic. bene sequitur aliquod animal est sortes. aliquis homo est sortes. ergo quidam homo est animal. et tamen ibi arguit̃ affirmatiue. et per consequens ꝯtra terciam regulam huius secūde figure. Quinto sic. in cesare z camestres sūt eedem premisse. scȝ vl'is affirmatiua z vniuersalis negatiua sȝ modi distinguūtur ex parte premissarum. ergo illi modi non sunt distincti. z sic nō sunt quatuor modi secūde figure. Ad primū dicitur q̧ licet medium quod ꝑdicatur vtrobiq̧ sit ꝑfectius s̃m se medio quod in vno subijcitur z in alio predicatur. tamen non est perfectius in ratione medij. modo figure ordinantur s̃m perfectionem medij. ideo mediuȝ prime figure est perfectius medio secūde figure. Ad secundum dicitur. q̧ licet in frisesmorum in secunda figura maiori particulari aliquid sequatur indirecte. non tamen aliquid seq̄tur directe. et sic intelligitur prima regula huius secūde figure. Ad tercium dicitur. q̧ quecūq̧ sunt eadem vni tercio singulari z in actu illa inter se sunt eadem. sed illa que sunt eadem in aliquo superiori z in potentia illa nō sunt eadem inter se. quia vniūtur in illo pro diuersis partibꝫ. sed arguendo ex puris affirmatiuis in secūda figura denotantur aliqua solum esse eadem in vno suꝑiori in quo conueniūt in potentia z non in actu. ideo non oportet q̧ illa sint eadem inter se. Ad quartum dicitur. q̧ licet ibi aliquid sequatur gratia materie. eo q̧ medium est singulare singulariter tentum. tamen

non sequitur aliquid formaliter et per syllogismum perfectum. ibi enim est syllogismus expositorius qui bene valet in secunda figura affirmatiue Ad quartum dicitur. quod licet in cesare et camestres premisse sunt eedem materialiter. tamen non sunt eodem modo disposite. et modi distinguuntur ex parte ordinationis et dispositionis formaliter suarum premissarum. ideo isti modi ab inuicem specie distinguuntur

Cesare primus modus constat ex maiore vli negatiua et minore vniuersali affirmatiua. vlem negatiuam directe concludentibus. vt nullus lapis est aial. omis homo est aial. ergo nullus ho est lapis. Et reducitur iste modus ad secundum modum prime figure maiore conuersa simplr. Camestres secundus modus costat ex maiore vli affirmatiua. et minore vli negatiua vlem negatiuam directe concludentibus. vt omis ho est aial. nullus lapis est aial. ergo nullus lapis est homo. Et reducitur iste modus ad secundu modu prime figure minore et conclusione conuersis simplr et per transpositoem pmissarum. Festino tercius modus constat ex vli negatiua maiori. et minore pticulari affirmatiua. particularem negatiuam directe concludentibus. vt nullus lapis est aial. quida homo est aial. ergo quida ho non est lapis et reducitur iste modus ad quartu modu prime figure maiore conuersa simplr. Baroco quartus modus costat ex maiore vniuersali affirmatiua. et minori particulari negatiua. pticularem negatiua directe concludentibus. vt omis ho est aial. quidam lapis no est animal. ergo quida lapis no est homo Et reducitur ad primu modum prime figure per impossibile. Reducere autem per impossibile est ex opposito conclusionis cum altera premissarum inferre oppositum alterius premisse. Sumatur enim oppositum conclusionis. scz omis lapis est ho cum maiore huius quarti. scz cu ista. omis ho est animal. sic arguendo. ois ho est aial. ois lapis est ho. ergo ois lapis est aial

Tractatus quartus.

Postq̄ au. supius ostendit que est secūda figura ⁊ que sunt regule ei⁹
et enumerauit suos modos in cōi. Hic ꝯsequenter in spēali determinat de
ipsis. ⁊ pꝰus de vlib᷒ q̄ꝫ particularib᷒ modis. ⁊ inter vles modos autor pri-
mo determinat de cesare dicēs. Cesare pmus modus cōstat ex maiori vli
negatiua ⁊ minori vli affirmatiua. vlem negatiuā ꝯcludentib᷒ directe. ⁊ re-
ducit̄ ad celarent maiore de cesare ꝯuersa simplr̄. p quā reductōem sic pbat̄
ꝯsequentia eius. q2 ad p̄missas eius sequūtur p̄misse de celarent. ⁊ ad p̄mis-
sas de celarent sequit̄ ꝯclusio vlis negatiua. ergo ista eadē ꝯclo seq̄tur ad p̄-
missas de cesare. q2 quicq̄d sequit̄ ad ꝯsequēs bone ꝯsequētie seq̄tur ad ei⁹
antecedēs. Sed p impossibile reducit̄ cesare ad celarent capiendo ꝯtrariuꝫ
ꝯclusionis cū maiore inferendo ꝯtrarium minoris. Vel reducit̄ ad ferio ca-
piendo ꝯtradictoriū cōclusionis cū maiori inferendo ꝯtradictoriū minoris
¶ Sciendū primo. q̄ camestres secūdus modus ꝯstat ex maiori vli affir-
matiua. ⁊ minori vli negatiua. vlem negatiuā ꝯcludētib᷒ directe. Et reduci-
tur p ꝯuersionē ad celarent minori ⁊ ꝯclusione cōuersis simplr̄ ⁊ p transpo-
sitionē p̄missarū. Et eodē mō pbat̄ cōsequētia eius sicut ꝯn̄a pmi modi. vt
capiendo ꝯtrariū ꝯclonis cū maiori p̄t inferre ꝯtrariā sue minoris in barba-
ra. ad quā seq̄tur ꝯtradictoria minoris arguēdo in camestres. oīs homo ē
aīal. nullus lapis est aīal. ergo nullus lapis est hō. ⁊ sic arguitur in barbara.
oīs hō est aīal. omīs lapis est hō. ergo oīs lapis est aīal. que est cōtraria mi-
noris. ad quā sequit̄. quidā lapis est aīal. sed reducit̄ ad darij capiendo con-
tradictoriū cōclusiōis cū minori in camestres ad inferēdū cōtradictoriū sue
minoris. sed reducit̄ ad barbara capiendo cōtrariū minoris ⁊c̄. ¶ Sciēdū
secūdo. q̄ tercius mod⁹. scꝫ festino constat ex maiori vli negatiua. ⁊ minore
particulari affirmatiua pti ⁊c̄. ⁊ reducit̄ ad ferio maiori cōuersa simplr̄. Vn̄
reducendo modos scđe figure ad pmā p conuersionē oportet semp illā pre-
missam ꝯuerti. que p̄t fieri maior in prima figura. ⁊ non sequit̄ de minori. q2
in secūda figura semp mediū p̄dicat̄. ideo ad hoc q̄ subijciat̄ in maiori in pri-
ma figura optꝫ illā premissam cōuerti ⁊ minor dꝫ manere vt mediū predi-
cetur in minori. sed p impossibile reducit̄ ad celarent capiendo oppositū cō-
tradictoriū cōclusionis cū maiore eius inferendo ꝯtradictoriū minoris in ce-
larent ¶ Sciendū tercio. q̄ quartus modus scꝫ baroco ꝯstat ex maiori vli
affirmatiua ⁊ minori pticulari negatiua. pticularē negatiuā ꝯcludentib᷒ di-
recte. ⁊ non reducitur iste modus ad aliquem modum prime figure p con-
uersionē. q2 vel hoc esset p ꝯuersionē maioris que soluꝫ ꝯuertit̄ p accidens
in particulari. ⁊ sic amb̄e p̄misse essent particulares ex quib᷒ nihil sequit̄. vel
ꝯuertēdo minorē ⁊ ꝯclusionē. sed hoc nō. q2 vtraqꝫ esset particularis nega-
tiua que nō cōuertit̄ in terminis. sed solū p ꝯtrapositōem que non valet ad
reductōem syllmoꝝ. q2 in ea non manēt idē termini. ideo baroco non p̄t re-
duci vel probari p cōuersionē. sed p impossibile reducit̄ ad barbara sumēdo
ꝯtradictoriū sue ꝯclusionis p minori cū maiori inferēdo ꝯtradictoriū mino-
ris. ¶ Sciendū quarto. q̄ reducere vnū sylm̄ ad aliū p impossibile est ex op-
posito cōclusionis cū vna p̄missarū inferre oppositū alterius p̄misse. p quaꝫ
reductōem ostēdit̄ bonitas syllogismi pꝰus facti. p hoc scꝫ q̄ ex opposito cō-
sequētis infert̄ oppositū antecedētis. ⁊ reducendo modos secūde figure ad
pmā optet accipe oppositū conclusionis cum maiori premissa. eo q̄ idē sub-

ꝥcitur in maiori ⁊ predicaꝛ in cõclusione. ⁊ etiam in opposito conclusionis
in secunda figura. quia opposita sunt eiusdẽ subiecti ⁊ ꝑ̃dicati. ⁊ id qđ subij-
citur in maiori ⁊ ꝑ̃dicatur in opposito cõclusionis est maioꝛ extremitas q̃
fit mediũ prime figure. ⁊ per hoc habetur dispositio ꝓ̇me figure. qua habi-
ta opoꝛtet videre qualis ⁊ quanta fuerit maioꝛ premissa. ⁊ oppositũ conclu-
sionis ad ostendendũ ad quem modũ prime figure fiat reductio. ⁊ si velis
scire reductionem modoꝝ tercie figure ad ꝓ̇mã per impossibile. opoꝛtet ca-
pere oppositum cõclusionis cũ minoꝛe. q̇a idem subijciꝛ in vtraqꝫ scꝫ in op-
posito cõclusionis. ⁊ in minoꝛe secũde figure. sicut in exemplo. ⁊ minoꝛ debꝫ
poni loco maioꝛis. eo ꝙ in ip̃a ꝑ̃dicatur maioꝛ extremitas scꝫ id qđ erat me-
dium in scđa figura ⁊ debet inferri oppositũ maioꝛis. vñ᷒ Seruat maioꝛeꝫ
variatqꝫ scđa minoꝛẽ. Tercia maioꝛẽ variat retinendo minoꝛẽ. Et habita
tali dispositõne figure ad sciendũ ad quẽ modũ fiat reductio opoꝛtet scire
quõ disponanꝛ in qualitate ⁊ quantitate minoꝛ ⁊ oppositũ cõclusionis. et ꝑ
hec possunt reduci oĩes modi secũde figure ad modos tercie figure. si q̇s
concedat modos tercie figure ante modos secũde figure. ⁊ ex illis oĩbus pa-
tet ꝙ sunt quattuoꝛ modi secũde figure. ⁊ etiam patet reductio ad modos
prime figure tam per cõuersionẽ qꝫ ꝑ impossibile. Contra ꝑ̃dicta arguiꝛ
ꝓ̇mo sic. Non seq̇tur nullũ dextrũ ẽ sinistrũ. cuiuslibet hoĩs oculus est sini-
ster. ergo nullius hoĩs oculus est dexter. antecedens potest esse veruꝫ cõ-
sequente existente falso ⁊ tamẽ ibi arguiꝛ in cesare. ergo in ip̃o non est conse-
quentia formalis. Scđo sic. Nõ seq̇tur omne moꝛtuũ vel coꝛruptũ ẽ nõ
ens. sed nullus homo est non ens. ergo nullus homo est moꝛtuus vel coꝛru-
ptus. ⁊ tamẽ ibi arguiꝛ in camestres. Tercio sic. Mediũ nõ distribuiꝛ
in camestres in maioꝛe. quia est ꝑ̃dicatũ ꝓpositõnis affirmatiue vniuersa-
lis ⁊ tamen distribuitur in minoꝛi. ergo ibi arguiꝛ a non distributo in distri-
butũ ⁊c̃. Quarto sic. Nullũ animal dum doꝛmit vigilat. sed quidaꝫ ho-
mo vigilat. ergo quidã homo nõ est aĩal. ⁊ tamẽ ibi arguiꝛ in festino. Qui-
to sic. Non seq̇tur in baroco. oĩs homo currit. adam non currit. ergo adã nõ
est homo. ergo in eo non est bona cõsequẽtia. Ad primũ diciꝛ. ꝙ in illo syl-
logismo oculus nõ distribuiꝛ in minoꝛi. ⁊ tamẽ distribuiꝛ in cõclusione ꝑ illã
regulã. ꝙ distributio affirmatiua in obliquo nunqꝫ distribuit terminũ in re-
cto sequentẽ ip̃am. sed distributio negatiua in obliquo bene distribuit rectũ
sequentẽ. ideo dicendo. nullius hoĩs oculus est dexter. ibi oculus distri-
buiꝛ. ⁊ sic arguiꝛ a nõ distributo ad distributũ. ⁊ nõ bene concludiꝛ. sed debꝫ
sic cõcludi. ergo cuiuslibet hoĩs oculus nõ est dexter. quia ibi oculus nõ di-
stribuiꝛ. Ad secũdũ diciꝛ. ꝙ ibi arguiꝛ a minus amplo ad magis amplũ
cum distributõne magis ampli ex parte hoĩs in minoꝛe. quia solũ stat ꝓ p̃-
sentibus ⁊ p̃teritis. ad quos restringiꝛ ꝑ participiũ p̃teriti tp̃is. Ad ter-
ciũ diciꝛ. ꝙ ibi nõ arguitur ad medium ip̃m sepando de aliquo vel aliq̇d ab
ipso. quia ponitur in cõclusione. sed solũ arguiꝛ ad extremitates. ⁊ sic nõ ar-
guitur a non distributo ad distributũ. Ad quartũ diciꝛ. ꝙ illa nullũ aĩal
dum doꝛmit vigilat. qꝛ p̃t esse hypothetica ⁊ vera. ⁊ tunc ex ip̃a nõ p̃ot fie-
ri bonus syllogismus cathegoꝛicus. vel p̃ot esse cathegoꝛica ⁊ hoc duplici-
ter quia vel illa determinatio dum fertur ad subiectũ. ⁊ tunc bene arguitur
quia sicut conclusio est falsa ita ⁊ maioꝛ. ⁊ est sensus. ꝙ de quocũqꝫ verũ est

dicere ꝙ est animal dum dormit. verum est dicere ꝙ non vigilat vel potest ferri ad predicatum. ⁊ tunc maior est vera ⁊ male subsumitur minor. sꝫ debet subsumi. quidam homo vigilat dum dormit. quia illa determinatio dū dormit ponebatur ad medium in maiori premissa. ⁊ sic minor est falsa sicut conclusio. Ad quintū dicitur. ꝙ homo in maiori solum distribuit̃ ꝓ existentibus ratōne illius verbi currit. ⁊ in conclusione distribuitur tam pro existentibus q̃3 non existentibꝫ. ideo ⁊c. Et hec dicta de scđa figura sufficiūt ad ꝓpositum nostrum.

Sequitur de tercia figura cuius tales dantur regule.

In tercia figura minore existente negatiua nihil sequitur. In tercia figura conclusio debet esse particularis.

Tercia figura sex habet modos.

Postq̃ autor determīauit de secunda figura ⁊ p̄ma ꝓpter causam dictā. Hic ꝯsequēter determinat de tercia figura sillogistica. ipam p̄mo sic diffiniens. Tercia figura est dispositio triū terminoꝝ in qua mediū subijcitur in vtraqꝫ. Et in tali dispositōne mediū est vltimus terminus ⁊ infimus fm veram positōnem terminoꝝ. quia subiectū est posterius p̄dicato. ⁊ minor extremitas est medius terminus positōne. quia ē supra p̄dicatū. cū de ipso predicet̃ in minori. ⁊ sub maiori cū in conclusione subijciatur. ⁊ maior extremitas est primus terminus positōne. quia ponitur supra minorem. q̃a de ipsa p̄dicatur in conclusione ⁊ supra medium cum predicetur de ipo in maiori. Sciendū primo. ꝙ pro modis tercie figure due ponūtur regule. Prima minore existente negatiua in tercia figura nihil sequitur. Cuius rō est. quia si minor sit negatiua oportet conclusionē esse negatiuā. ⁊ maiorem esse affirmatiuā. quia ex puris negatiuis nihil seq̄tur. ergo maior extremitas non distribueret̃ in maiore cum esset predicatū ꝓpositionis affirmatiue et tamē distribueret̃ in ꝯclusione cum esset predicatū ꝓpositōnis negatiue. ergo ibi argueret̃ a non distributo ad distributum. quare antecedens posset esse verum cōsequente existente falso. Item ibi essent reperibiles termini in quibus omni. vt isti tres termini. animal. homo equus. sic arguendo. Oīs homo est animal. nullus homo est equus. cum quibꝫ stat ista in veritate. omnis equus est animal. Et termini in quibꝫ nulli arguendo sic. Oīs homo ē animal. nullus homo est lapis. cum quibꝫ stat ista in veritate de nullo nullus lapis est animal. ergo in tercia figura nihil sequit̃. Et hec ē ꝓbatio generalis ad ostendendū omnes cōbinatōnes inutiles nihil concludere. Sciendū scđo. ꝙ termini in quibꝫ oī sunt tres termini ex quibꝫ in aliqua cōbinatione fiunt due p̄misse vere fm dispositōem talis cōbinatōnis. cum quibꝫ scꝫ premissis stat vniuersalis affirmatiua in veritate composita ex extremitatibus illaꝝ premissaꝝ. sed termini in quibus nulli sunt tres termini ex q̃bus in aliqua cōbinatōne disponūtur due premisse vere fm dispositōnem talis cōbinatōnis cū quibꝫ stat in veritate vna vniuersalis negatiua constituta ex extremitatibꝫ illaꝝ p̄missaꝝ. sicut patet in exemplificatōe iam facta Et ad inueniendū faciliter tales termīos ad quālibet cōbinatōnem inuti

lem improbandā tres ponūtur regule. Prima est. q sumendi sunt duo termini dispati cū suo superiori. vt scʒ due spēs cū genere suo. vt hō asin⁹ aīal Scđa est. q sumēdi sunt termini verificabiles de seinuicē siue cōuertibiliter siue nō. cū extraneo ad vtrunq. vt hō risibile ꝛ lapis. vel homo aīal lapis. Tercia q capiendi sunt duo termini verificabiles de seinuicē siue cōuertibiliter siue non cum supiori termino ad vtrūq. vt hō risibile anial. vel homo aīal suba. Et p has tres regulas faciliter reperiūtur termini in qbus oī et in quibus nulli ad quālibet cōbinatōnem inutilē Sciendū tercio. q cōbinatio in qua reperiūtur termini in quib⁹ oī ꝛ in quib⁹ nulli nō infert formaliter aliquā cōclusionē. qđ sic pbaꝛ. qa si dicaꝛ q in tali cōbinatōne sequatur aliqua ꝯclusio formaliter. vt puta vlis affirmatiua in terminis in quibus omni. Arguiꝛ pbando q non. qꝛ qcqđ seqtur formaliter i aliqua dispōe sp seqꝛ i tali dispōe si seqtur in tali cōbinatōne vlis affirmatiua conclusio per aduersariū. tunc illa sequitur in oibus alijs terminis in tali dispositōne. ḡ illa seqtur acceptis terminis in quibus nulli. ꝛ vltra in tali dispositōne si antecedēs est verū ꝯñs erit verū. quia ex vero non seqtur nisi verum in bona ꝯña. ḡ in terminis iu quib⁹ nulli ꝯclusio vlis affirmatiua stabit in veritate cum duabus premissis. ꝛ etiam vniuersalis negatiua facta ex eisdem premissis ex suppositōne terminoꝝ in quibus nulli. sed ille due sunt contrarie ergo due cōtrarie stabunt simul in veritate. ꝛ p ꝯñs due ꝯtradictorie qđ ē impossibile. Et sic aliquis duceꝛ ad concedendū duo cōtradictoria qui dicunt illā cōbinatōem esse vtilē in qua reperiūtur termini in quibus omni ꝛ in quibus nulli. Sciendū quarto. q in tercia figura semper ꝯclusio ē particularis. Cui⁹ rō est. qa si ibi concluderet vniuersaliter ibi argueret a nō distributo ad distributū ex parte maioris extremitatis que non distribuitur in maiore cum illa semper sit affirmatiua. ꝛ maior extremitas in ea pdiceꝛ ꝛ tamē distribueret in cōclusione cū esset subiectū ꝓpositōnis vniuersalis. Itē superiora vniuntur in inferiori tm̄ particulariter ꝛ non vniuersaliter. sʒ medium tercie figure est inferius ad ambas extremitates. ergo extremitates solum vnīūtur particulariter in ipsa. ergo in tali vnione nō potest concludi vniuersaliter. sed tm̄ particulariter. Contra predicta arguiꝛ primo sic. Frustra fit per plura quod potest fieri per pauciora. sed quelibet conclusio potest sufficienter concludi per primā ꝛ secundā figuras. ergo tercia superfluit. Secundo sic. Medium syllogismi est vnitiuū extremitatū eius. sed illud qđ subijciꝛ vtriq extremitati nō ē vnitiuū respectu pmissaꝝ. quia hʒ rōnem materie. ꝛ materia nō e vnitiua sʒ forma. imo vniꝛ per formā. ergo medium tercie figure non semper subijcitur in vtraq premissarum.

Tercio sic. pmisse inferentes aliquā cōclusionem transposite adhuc inferunt eam. ḡ pmisse de felapton trāsposite possunt inferre pticularē negatiuā. ꝛ sic cū maior sit vlis negatiua p transpositōnem efficiꝛ minor. ḡ miore exñte negatiua aliqđ seqtur in tercia figura Quarto sic. bene seqtur oē risibile currit. oē risibile ē hō. ḡ ois hō currit. ḡ bn̄ cōcluditꝛ vl'r in tercia figura. aīs probaꝛ. qa ex opposito ꝯñtis cū vna premissarum sequitur oppositum alterius premisse. Quinto sic. in omni mō syllogismi simpliciter dicti potest inferri cōclusio vlis affirmatiua ꝛ vlis negatiua. ḡ in oī sillō possūt dari termini in quib⁹ oī ꝛ in quibus nulli. ꝛ tū ibi est combinatio inutilis

ergo non omnes combinatõnes in quibus reperiũtur termini in quibus oĩ ⁊ in q̃bus nulli sunt inutiles. Ad primũ dicit᷑ q̈ licet q̃libet conclusio i specie potest concludi in p̃ma figura ⁊ in secũda. non tamẽ oĩbus modis q̃libet cõclusio p̃t concludi. Ideo q̈uis iste sufficienter possunt concludi q̈tũ ad numerũ cõclusionũ. nõ tamẽ q̈tũ ad numerũ modoꝝ concludendi.

Ad sc̃dm dicit᷑ q̈ licet medium inq̈tum subiicitur extremitatib⁹ habeat modũ materie. tamẽ inq̈tum vnit ⁊ cõtinet ip̃as actualiter sicut superius continet sua inferiora habet modum totius ⁊ rõnem forme respectu ipoꝝ et hoc modo bene ẽ vnitiuũ extremoꝝ que sunt superiora ipius. sed particulariter tm̃. Ad terciũ dicit᷑ q̈ licet premisse de felapton transposite inferãt particularẽ conclusionem negatiuã indirecte. non tamẽ directe. ⁊ hoc mõ intelligit᷑ in illa maiori. q̈ omnes premisse inferentes aliquã conclusionem directe transposite inferunt eandem indirecte. Ad quartũ dicit᷑ q̈ licet ibi sequatur conclusio vniuersalis gratia materie nõ tamen gratia forme quia non seq̈tur in omnib⁹ terminis cõsimili forma arguendi retenta. Ad q̈ntum dicit᷑ q̈ licet in omni modo ex terminis syllogismi prius facti vniuersalis affirmatiua ⁊ vniuersalis negatiua possunt inferri tamen ille non stabunt in veritate cum premissis compositis ex eisdem terminis. Et hoc requiritur ad terminos in quibus omni ⁊ in quibus nulli.

Darapti primus modus cõstat ex vniuersali affirmatiua maiori. et vniuersali affirmatiua minori particularem affirmatiuam concludentibus directe. vt omnis homo est substãtia. omnis homo est aĩal. ergo quoddã aĩal est substãtia. Et reducit᷑ ad terciũ modũ prime figure minore cõuersa p accñs

Felapton secundus modus cõstat ex vniuersali negatiua maiore. ⁊ vniuersali affirmatiua minore. particularẽ negatiuam concludentibus directe. vt nullus hõ ẽ lapis. oĩs hõ est aĩal. ergo quoddã animal non est lapis. Et reducit᷑ ad quartum modum prime figure minore cõuersa per accidens.

Postq̈ autor oñdit que sit tercia figura ⁊ posuit duas regulas ei⁹. Hic p̃nter determĩat de modis ipius ⁊ anteq̈ in speciali de ip̃is determĩet enumerat eos in generali dicẽs. Tercia figura septẽ habet modos scʒ darapti. felapton ⁊c̃. patet hoc p sufficientiã. q̈ oĩs modus tercie figure est ordinatio duaꝝ p̃missaꝝ in debita qualitate ⁊ in quãtitate in quib⁹ mediũ semper subiicitur. vel ergo ambe premisse sunt vl̃es vel ambe particulares. vel maior vniuersalis ⁊ minor particularis. vel maior vniuersalis ⁊ minor particularis. Si ambe sint vl̃es hoc ẽ dupliciter. q̈ vel ambe sũt affirmatiue. ⁊ sic est darapti. vel ambe sunt negatiue ⁊ sic nihil seq̈tur vel maior affirmati-

uā ⁊ minor negatiua ⁊ sic nihil seq̄tur. vel maior est negatiua ⁊ minor affir-
matiua. ⁊ sic est felapton. Si ambe sunt particulares hoc est quadrupliciter
et quocunq̄ʒ modo disponant̄ semꝑ nihil seq̄tur ꝓpter vnā regulam prius
positā. Si maior est vl'is ⁊ minor particularis hoc est quadrupliciter. vel
ambe sunt affirmatiue. ⁊ sic est datisi. vel ambe sūt negatiue ⁊ sic nihil seq̄r.
vel maior est negatiua ⁊ minor affirmatiua. ⁊ sic est ferison. Si aūt maior sit
particularis ⁊ minor vl'is hoc est quadrupl'r. vel ambe sunt affirmatiue. ⁊
sic est disamis. vel ambe negatiue ⁊ sic nihil seq̄tur. vel maior negatiua ⁊ mi-
nor affirmatiua. ⁊ sic est bocardo. vel maior affirmatiua ⁊ minor negatiua
et sic nihil seq̄tur. ⁊ sic patet q̄ in tercia figura sunt sedecim cōbinatōnes q̄
rum tm̄ sex sunt vtiles ⁊ decem inutiles. Sciendū primo q̄ darapti pri-
mus modus tercie figure constat ⁊c̄. vt supra. Et p̄t ille modus tripliciter
ꝓbari scʒ per cōuersionē. per impossibile. ⁊ per sillogismū expositoriū. vnde ꝑ
cōuersionē reducit̄ ad darij minori cōuersa ꝑ accidens. q̄a ad p̄missas eius
sequūtur p̄misse de darij. ⁊ ad illas p̄missas seq̄tur cōclusio eius. ergo eadeʒ
sequit̄ ad p̄missas de darapti. Et per impossibile reducit̄ ad celarent capiē-
do oppositū cōtradictoriū cōclusionis ꝓ maiori. Et minor est loco maio-
ris inferendo cōtrariū maioris ex ꝯn̄ti ꝯtradictoriū ⁊ pōt reduci ad cesare
capiendo oppositū cōtradictoriū sue cōclusionis ꝓ maiori ⁊ maiorē ꝓ mino-
ri inferendo cōtrariū minoris. Et reducendo modos tercie figure ad mōs
prime figure ꝑ impossibile ꝓcedendū est ab opposito contradictorio cōclu-
sionis ꝓ maiore. ⁊ minorē loco minoris prime figure. ⁊ nunq̄ʒ ꝓcedendo a
contrario. q̄a tercia figura semꝑ cōcludit particulariter. modo particularis
nō habet cōtrariū. g̊ ⁊c̄. Sed ꝑ sillogismū expositoriū ꝓbat̄. q̄a si ille p̄misse
sint vere. omis homo est aīal. oīs hō est risibilis. tūc de aliquo singulari ho-
mine verificabit̄ aīal ⁊ risibile signet̄. g̊ illud singl'are. ⁊ sit sor. ⁊ tūc argua-
tur sic expositorie. sortes est aīal. sortes est risibilis. g̊ aliqd̄ risibile est anial
Iste due p̄misse singulares sequūtur ad p̄missas de darapti ⁊ ad premissas
istas singulares seq̄tur parti. affir. cōclusio. ergo eadē cōclusio sequit̄ ad p̄-
missas de darapti. q̄a quicq̄d seq̄tur ad ꝯn̄s bone ꝯn̄tie seq̄tur ad eiꝰ an̄s

Sciendū est scd̄o q̄ syllogismus expositorius est cuiꝰ mediū est singula-
re singulariter tentū. ⁊ de isto nō determiat autor eo q̄ manifestus ē ad sen-
sum. ⁊ valet talis syllogismus expositorius affirmatiue in qualibet figura
sed negatiue in secūda nō valet. q̄a vel maior esset negatiua vel minor. ⁊ sic
vtroq̄ʒ mō cōclusio esset negatiua. ⁊ sic cū minor esset ꝑticularis argueret̄ a
nō distributo ad distributū ex ꝑte maioris que nō distribueret̄ in maiori ꝓ-
positōne ⁊ tn̄ distribueret̄ in cōclusione dicēdo. quoddā aīal nō est sortes.
quidā homo est sortes. ergo quidā hō non est aīal. sed negatiue. valet in p̄-
ma figura posita maiore negatiua ⁊ minori affirmatiua. vt posset videri ꝑ
exempla. sed nō valet ecōtra minori negatiua. q̄a tunc argueret̄ a nō distri-
buto ad distributū ex parte maioris Sciendū tercio q̄ felapton secūdus
modus tercie figure constat ex maiore vl'i negatiua ⁊ minori vl'i affirmati-
ua particularē negatiuā cōcludentibꝫ directe. ⁊ reducit̄ ad ferio minori con-
uersa per accidens. ⁊ per hoc patet ꝯn̄a eius. sicut ꝓbata est de p̄mo modo
Et per impossibile reducit̄ ad barbara capiendo cōtradictoriū sue cōclusio-
nis cum minori posita loco maioris inferēdo cōtrariā sue maioris ⁊ ꝑ ꝯn̄s

ↄtradictoriam. Potest etiã reduci ad camestres in secũda figura capiẽdo ↄtradictoriũ sue ↄclusionis ꝑ maiori. ⁊ maiorẽ ꝑ minori inferendo ↄtrariũ minoris. ⁊ ꝑ ↄñs ↄtradictoriũ. Potest etiã sic ꝓbari ꝑ syllogismũ expositoriũ capiendo vnũ singulare sub medio eiꝰ de quo negaꝛ maior extremitas et minor affirmatur. Et inde inferatur particularis negatiua conclusio sicut factum est in darapti de particulari affirmatiua. Sciendum quarto ꝙ ad reducendũ modos tercie figure ad modos prime figure ꝑ cõuersionem oportet illam premissam cõuerti que fit minor in prima figura. Cuiꝰ ratio est. quia in tercia figura mediũ semper subijciꝛ. ergo ad hoc ꝙ mediũ subijciatur in maiore prime figure non oportet maiorem cõuerti. sed ad hoc ꝙ medium p̄dicetur in minori in prima figura oportet minorẽ conuerti. nõ tamẽ est intelligendũ ꝙ semper illa premissa que est minor in secũda figura cõuertatur. quia in disamis nõ conuertiꝛ minor sed maior. Ideo intelligendũ est de illa que fit minor in p̄ma figura. Contra p̄dicta arguiꝛ p̄mo sic. In secunda figura sunt tm̃ quattuor modi. sed tercia figura est imperfectior ꝙ̃ illa. ergo nõ habet plures modos ꝙ̃ secũda. ergo male ponũtur sex modi eiꝰ. ¶ Secũdo sic. Non seq̄tur in darapti. oĩs homo est albus. oĩs homo inꝗ̃tum homo est risibilis. ergo aliq̃d inꝗ̃tum risibile est album. ⁊ tamen arguiꝛ in darapti. ¶ Tercio sic. Modi perfectiores nõ reducũtur ad modos imperfectiores. sed modi vniuersales sunt perfectiores ꝙ̃ particulares. ꝰ darapti est perfectior ꝙ̃ darij. ⁊ per ↄsequẽs nõ reducitur ad ip̄m. Quarto sic. Non seq̄tur nullus homo est genus. oĩs homo est aĩal. ꝰ aĩal non est genus. Et tamẽ arguiꝛ in felapton. ꝰ in eo nõ est ↄña formalis. Quinto sic. Darapti ⁊ disamis reducũtur ad darij terciũ modũ prime figure. ⁊ felapton ad quartũ scꝫ ferio. ergo illi modi debent p̄cedere felapton. Et per cõsequẽs male poniꝛ secũdus modus. Ad p̄mũ diciꝛ ꝙ licet tercia figura habeat plures modos ꝙ̃ secũda. non tamẽ ꝓpter hoc est perfectior ipsa. quia figura nõ nomĩatur ꝑfectior ꝓpter pluralitatem modoꝝ eius. sed eo ꝙ habet perfectiorẽ modũ cõcludendi. Unde q̃a tercia figura habet imperfectiorem modũ concludendi. ideo potest pluribꝰ modis cõcludere ꝙ̃ secũda quia pluribꝰ modis potest fieri imperfectũ ꝙ̃ perfectum. Ad scd̄m diciꝛ ꝙ ibi male ↄcludiꝛ. q̃a illa reduplicatio nõ dꝫ poni in ↄclusiõe sic ꝙ feraꝛ sup̄ p̄dicatũ vl' copulã ↄclusionis. q꞉ in p̄missis nõ ferebaꝛ ad maiorẽ extremitatẽ. sꝫ dꝫ solũ poni cũ implicatõne ad subiectũ ↄclusionis. vt dicẽdo. ergo aliqđ risibile inꝗ̃tũ homo ẽ albũ. Ad terciũ diciꝛ ꝙ lꝫ modi vl'es sint ꝑfectõres ꝙ̃ modi p̄ticulares in eadẽ figura directe cõcludentes nõ tñ in diuersis figuris. ⁊ ideo darapti nõ est ꝑfectior ꝙ̃ darij rõne figure. Ad quartũ diciꝛ ꝙ aĩal nõ teneꝛ eodẽ mõ in minore ⁊ in conclusione. q̃a in minori teneꝛ ꝓ natura cõi accepta cõcretiue ꝑ respectũ ad supposita. In cõclusione ꝟo teneꝛ ꝓ natura ꝑm se cũ p̄cisione suppositoꝝ cũ ibi sibi attribuiꝛ hec intentio genꝰ. Ad quintũ diciꝛ ꝙ negando ↄñaꝫ. quia isti modi nõ ordinanꝛ ꝑm ordinem modoꝝ prime figure ad quos reducuntur sed ordinanꝛ inter se ꝑm vl'e p̄ticulare affirmatiuũ ⁊ negatiuũ sicut darapti ⁊ felapton. q꞉ sunt modi vl'es. Ideo p̄cedunt quattuor sequentes qui sunt particulares.

Disamis tercius modus constat ex particulari affirmatiua maiori z vniuersali affirmatiua minore particularem affirmatiuā directe concludentibus. vt quidā homo est substātia. omnis homo est animal. ergo quoddā animal est substātia. Et reducitur ad terciū modum prime figure maiore z minore conuersis simpliciter z per transpositōnem premissarū

Datisi q̄rtus mod⁹ cōstat ex vl'i affirmatiua maiori z particulari affirmatiua minore ꝑticularē affirmatiuā directe concludētibus. vt omnis homo est substātia. quidā hō est aiāl. ergo quoddā animal est substātia. Et reducitur iste modus ad terciū modū prime figure minore conuersa simpliciter. Bocardo quintus modus constat ex maiore particulari negatiua et minori vniuersali affirmatiua. particularem negatiuā directe concludentibus. vt quidā homo non est lapis. om̄is homo est animal. ergo quoddam animal non est lapis. Et reducitur ad primū modum prime figure per impossibile. Sumatur enim oppositum contradictorium conclusionis cum altera premissarum. z inferatur oppositum alterius premisse vt omne animal est lapis. omnis homo est animal. ergo oīs homo est lapis. Hec conclusio facta per impossibile in primo modo prime figure cōtradicit maiori conuertenti. sc3 tercie figure Ferison sextus modus cōstat ex maiori vniuersali negatiua z miori ꝑticulari affirmatiua ꝑticularē negatiuam directe concludentibus. vt nullus homo est lapis. quidam homo est animal. ergo quoddā aīal nō est lapis. Et reducit̄ ad quartū modū prime figure miore cōuersa simpl'r

Postq̄3 autor determiauit de modis vl'ib⁹ tercie figure. Hic ꝯn̄r determiat de modis ꝑticularib⁹. Et ꝑmo de affirmatiuis. sc'do de negatiuis et inter affirmatiuos ꝑmo determinat de disamis. dicens q̄ꝺ constat ex zc. vt supra. Et reducit̄ ad darij per conuersionem maioris z cōclusionis simpl'r et ꝑ trāspositōem ꝑmissaꝝ. Et ꝑ hoc ꝓbat̄ bonitas ꝯn̄e. Sc'do ꝓbat̄ ꝑ syllogismū expositorium. q2 ex illis ꝑmissis. quidā hō ē suba. oīs hō ē aīal que sunt ꝑmisse de disamis. seq̄t̄ q᷑ de aliq̄ singulari hoīe verificabit̄ suba z aīal et tūc signet̄ illud singulare z sit sortes. Et arguat̄ sic sortes ē suba. sortes ē aīal. igit̄ quoddā aīal ē suba ꝑmisse hui⁹ syllogismi expositorij sequūt̄ ad ꝑmissas de disamis. Et ad istas ꝑmissas seq̄t̄ ꝑticularis affirmatiua. g̃ eadem seq̄tur ad ꝑmissas de disamis. Tercio pōt ꝓbari ꝑ impossibile z reducitur ad celarent capiendo oppositū cōtradictorium conclusionis ꝓ maiore cū minore inferēdo ꝯtradictorium maioris. z in sc'da figura reducit̄ ad festi/

no capiendo oppositū cōtradictoriū cōclusionis de disamis ꝓ maiore. ⁊ ma
iorem ꝓ minore inferendo cōtradictoriū sue minoris Sciendū primo. ꝙ
ad reducendū modos tercie figure ad modos prime figure per impossibile
oportet cape oppositū cōclusionis ꝓ maiore retinendo minorē ⁊ inferendo
oppositū minoris. Cuiꝰ rō est q̄a idē subiicit̄ in conclusione syllogismi ter/
cie figure ⁊ in opposito cōclusionis ⁊ p̄dicat̄ in minore scȝ minor extremitas
Ideo capiendo oppositū cōclusionis cū minore habet̄ dispositio p̄me figu/
re. Item reducere ꝑ impossibile in tercia figura est ex opposito cōclusionis
cū minore inferre oppositū maioris. Et acceptis illis ꝓpositōnibꝫ ad vidē
dum ad quē modū fit reductio oportet videre quō oppositū cōclusionis ⁊
minor ordinant̄ in debita qualitate ⁊ quātitate. ⁊ ad reducendū modos ter
cie figure ad modos secūde figure oportet cape oppositū cōclusionis cum
maiore posita ꝓ minore inferendo oppositum minoris. Cuiꝰ rō est. quia
idem p̄dicat̄ in opposito cōclusionis ⁊ in maiori in tercia figura. Ideo acce
ptis illis ꝓpositōnibꝫ habet̄ dispositio secunde figure. in qua idem p̄dicat̄ in
vtraqȝ. vn̄ maior debet poni loco minoris. q̄a ad directe concludendū in se
cunda figura oportet ꝙ idem subiiciat̄ in cōclusione ⁊ in minori ꝓpositione
scȝ minor extremitas. sed in tercia figura idem subiicit̄ in maiori ⁊ opposito
minoris qđ debet inferri ꝓ cōclusione in secūda figura ⁊ ad sciēdū ad quē
modū fit reductio potest cognosci. ut prius dictū est. Sciendū secūdo. ꝙ
datisi quartus modus tercie figure constat ex vl̄i affirmatiua maiori ⁊ par
ticulari affirmatiua minori. particularē affirmatiuā cōcludentibꝫ. ⁊ ꝓbatur
tripliciter scȝ ꝑ cōuersionē ꝑ impossibile ⁊ ꝑ expositōnem. vn̄ ꝑ cōuersionem
ꝓbat̄ reducendo ip̄m ad darii minori de datisi cōuersa simpl'r. Sed ꝑ ex/
positōnem pōt ꝓbari eodē mō vt p̄cedens capiendo vnū singulare mediū
de quo ambe extremitates verificant̄ Sed ꝑ impossibile pōt ꝓbari reducē/
do ip̄m ad ferio. capiendo oppositū cōclusionis ꝓ maiori ⁊ cū minori inferre
cōtradictorium maioris. Et in secūda figura reducit̄ ad cesare. capiēdo cō
tradictorium cōclusionis ꝓ maiori ⁊ maiorē ꝓ minori inferendo contradic/
toriū minoris Sciendū tercio. ꝙ bocardo quintus modus cōstat ex ma
iore particulari negatiua ⁊ minori vl̄i affirmatiua particularē negatiuā con
cludentibꝫ directe. ⁊ nō ꝓbat̄ ꝑ cōuersionē reducēdo ip̄m ad aliquē moduȝ
prime figure ꝓpter rōnem prius dictā de baroco. Sed pōt ꝑ syllogismū ex
positoriū negatiuū sic ꝓbari capiendo vnū singulare ꝓ medio de quo nege
tur maior extremitas ⁊ verificet̄ minor. In q̄ quid ē dispositōne sequit̄ con
clusio ꝑticularis negatiua ⁊ ip̄m ꝓbando ꝑ impossibile reducit̄ ad barba/
ra capiendo ꝯtradictoriū sue cōclusionis cū minori inferendo cōtradictoriū
maioris. Et in secūda figura reducit̄ ad baroco. capiendo ꝯtradictoriū sue
cōclusionis ꝓ maiori inferendo ꝯtradictoriū sue minoris. Sciēdū quarto
ꝙ ferison sextus modus cōstat ex maiori vl̄i negatiua ⁊ minori particulari
affirmatiua. particularē negatiuā conclūdentibꝫ. ⁊ ꝑ conuersionem reducit̄
ad ferio minori cōuersa simpliciter. Et pōt etiā ꝓbari ꝑ sillogismū exposito
riū sicut modi precedentes. sed ꝑ impossibile reducit̄ ad darii capiendo con/
tradictoriū sue cōclusionis ꝓ maiore cū minori inferendo cōtradictoriū ma
ioris. Et in secūda figura reducit̄ ad camestres capiendo oppositū cōtradi
ctoriū sue cōclusionis ꝓ maiore ⁊ maiorē ꝓ minore inferendo ꝯtradictoriū

minoris. Et p hoc patēt formatōnes syllogismi tertie figure. ¶ Cōtra p̄dicta arguit p̄mo sic. Nō sequit alicui hoī inest sanitas omi hoī inest albedo. ergo quedā albedo est sanitas. ⁊ tñ arguit in disamis. Scd̄o sic. Nō sequit a quodā hoīe videt equus. ab omi hoīe videt lapis. ḡ a quodā lapide videt equus. ⁊ tamē arguit in disamis ⁊c. Tertio sic. Nō seq̇tur in datisi. oīs hō est natus. quidā hō est nascendꝰ. ergo q̇dā nascendꝰ est natus. Quarto sic. Nō seq̇tur, sortes nō est minor sorte. s; totus sortes est minor sorte. ergo aliq̇d minus sorte nō est minus sorte. ⁊ tñ arguit in bocardo. Quinto sic Nō seq̇tur. nullus hō est ꝓpriū. q̇dā hō est risibilis. ergo quoddā risibile nō est ꝓpriū. ⁊ tñ arguit in ferison. ☞ Ad primum dicit q bñ arguit in disamis s; male ɔcludit. s; debet sic ɔcludi. alicui hoī inest sanitas omi hoī inest albedo. ḡ alicui cui inest albedo inest sanitas. Ad secundum dicitur q male ɔcludit s; debet sic ɔcludi. ḡ a q̊ videt lapis ab eodē videt equus Ad tertiū dr. q nō arguit in datisi. q2 ibi ē variatio mediȷ quātū ad sua supposita, p q̇bꝫ tenet. q2 hō in maiori tenet p p̄sentibꝫ ⁊ p̄teritis ad q̊s restringit p illud pticipiū p̄teriti tp̄is natꝰ in minore stat p p̄sentibꝫ ⁊ futuris ad q̊s āpliat p illd̄ p̄teritū nascendus

Ad quartū dr. q in isto syllogismo sortes supponit p ip̄o sorte in maiore. s; in minore supponit p ptibꝫ integralibꝫ p q̇bꝫ restringit p hoc signū totꝰ. Ideo mediū nō tenet equalr in minore ⁊ maiore. Ad q̇ntum dr q risibile in p̄dicato minoris tenet ɔcretiue ad subiectū. In ɔclusione ꝓo tenet abstractiue ⁊ s̄m se. eo q subijcit respectu huiꝰ itērōis scd̄e. s. ꝓpriū. iō ibi nō idē simplr ē p̄dicatū minoris ⁊ subiectū ɔclusionis nec bñ arguit in ferison. s; ad bñ ɔcludēdū debꝫ sic ɔcludi. ḡ aliq̇d qd̄ ē risibile nō ē ꝓpriū

Illogismorū concludentiū pticularē negatiuā tales dantur regule. Nullus syllogismus ɔcludēs pticularē negatiuā indirecte potest eam ɔcludere directe Et cōcludens directe nō potest cōcludere indirecte. Item prima figura ɔcludit oīa genera ꝓpositionū sc; vlem. pticularē. affirmatiuā ⁊ negatiuā. Secūda figura cōcludit pticularē negatiuā. ⁊ vniuersalem negatiuā. Tertia cōcludit pticularē affirmatiuā ⁊ negatiuā. ꝓꝰ Barbara celarent darij ferio baralipton. Celantes dabitis fapesmo frisesmorū. Cesare camestres festino baroco darapti. Felapton disamis datisi bocardo ferison. In his quattuor versibus p̄dictis ponūtur nouēdecim dictōnes nouēdecim modis deseruiētes. ita q p p̄mam dictōem intelligit p̄mus modus prime figure. ⁊ per scd̄am secundus modus ⁊c. Unde primi duo versus deseruiunt omnibus modis prime figure. Tertius vero versus preter vltimam dictōnē eius deseruit modis scd̄e figure. ita q p̄ma dictio deseruit primo modo.

et secunda secūdo modo. ꝛ sic de alijs. Ultima vero dictio tertij versus cum alijs dictōibus quarti versus deseruit modis tertie figure. Sciendum ꝙ per has vocales. scꝫ a. e. i. o. intelligūtur quattuoꝛ genera propositionuꝫ ita ꝙ per hanc vocalem a. intelligitur vniuersalis affirmatiua ꝛ per e vniuersalis negatiua. ꝛ per i ꝑticularis affirmatiua. ꝛ per o. ꝑticularis negatiua. Et in q̄libet dictōne sunt tres syllabe. ꝛ aliud residuum est sup̄fluum vt postea patebit. Et per p̄maꝫ illarum syllabarū intelligitur maioꝛ ꝓpositio ꝛ per scd̄am minoꝛ. ꝛ p̄ tertiam cōclusio. verbi gratia. Prima dictio scꝫ barbara habet tres syllabas. in qualibet barum ponitur a. Et per hoc significat ꝙ p̄mus modus prime figure ꝯstat ex duabus ꝓpositionibus vniuersalibꝰ affirmatiuis. vniuersaleꝫ affirmatiuā directe cōcludentibus. Et ita intelligit de alijs dictōnibus ſm vocales ibi positas. Et sciendū ꝙ quattuoꝛ dictōnes p̄mi versus incipiunt ab his consonantibus. b. c. d. ꝛ f. ꝛ omnes alie dictōnes sequētes Et hoc intelligendum est ꝙ oēs que incipiūt p̄ dictōnem inchoatā a b. debet reduci ad primum modum prime figure. ꝛ omnes que incipiunt p̄ dictōnem inchoatā a c. ad secūdū. ꝛ per d ad tertium et p̄ f. ad quartum. Item vbicunqꝫ ponitur s. in illa dictōne significat ꝙ ꝓpositio intellecta p̄ vocalem immediate precedentem debet conuerti simpliciter. ꝛ ꝓpositio intellecta per vocalē imediate p̄cedētē istā lr̄am. p. debꝫ ꝯuerti p̄ accn̄s. Et vbicūqꝫ ponit m. debet fieri transpositio in p̄missis. Est em̄ trāspositio in premissis facere de maiore minorem et econuerso. et vbicūqꝫ ponitur. c. ꝙ modus intellectus per istaꝫ dictōnem in qua ponitur debet reduci per impossibile. vnde versus. Simpliciter verti vult s. p vero p̄ acci. M vult trāsponi. c. per impossibile duci. Seruat maiorem variatqꝫ secunda minorem. Tertia maioꝛem variat. seruatqꝫ minoꝛem

Ed qꝛ Aresto. in prioribus ostendit. coniugatōnes in quibus nō sequitur conclusio ex premissis esse inutiles per inuentōem terminorū in quibus nō tenet huiusmodi ꝯiugatio. ideo vtilis est inuentio taliū terminorū vbicunqꝫ fiat inutilis coniugatio contra regulas syllogismo

rum prius assignatas. Accipiendi sunt igitur duo termini. scz due species cum suo genere. vt hõ asinus animal. vł duo termini quorum alter de altero p̄dicatur siue ꝯuertibilr̃ siue nõ. cum extraneo vtriusqꝫ. vt homo risibile lapis. vel homo animal lapis. vł accipiendi sunt duo termini. quorum alter de altero p̄dicetur siue cõuertibiliter siue nõ cum superiore ad vtrunqꝫ. vt homo risibile substãtia. vel homo animal substantia. Per hanc em̄ regulam disiunctiuam cuicũqꝫ generi applicetur siue substantie siue quãtitati siue alicui illorũ semper inueniũtur termini per quos inutilis coniugatio demõstrabitur nõ tenere. ꝛ tales terminos appellat Aresto. in prioribus terminos in quibus nõ est acceptis tribus terminis facere coniugatõnem in qua premisse sunt vere ꝛ conclusio falsa manente eadem qualitate ꝛ quãtitate ꝓpositionũ. Verbi gratia. hic est inutilis coniugatio. nullus asinꝰ est homo nullũ rõnale ē asinꝰ ꝰ nullũ rõnale ē hõ. Et isti sunt termini in q̄bꝫ omni. Contra hãc inutilē cõiugatõem accipiunť termini in quibus nulli per scd̃m mēbrum regule. vt homo risibile asinus. ꝛ arguitur sic. Nullus asinus est homo. nullũ risibile est asinus. ergo nulluz risibile est homo. Ecce p̄misse sunt vere. conclusio est falsa. seruata eadem qualitate et quantitate propositionum in vtraqꝫ coniugatõne. et vtrobiqꝫ manente eadem figura.

Postq̄ꝫ autor determinauit de omnibꝫ modis ꝛ figuris in speciali. hic ꝯñr ad maiorem intellectũ p̄cedentiũ ponit aliqua notabilia. Primo ponit talem regulam de modis ꝑticularibꝫ negatiuis dicens. ꝙ nullus syllogismus ꝯcludens ꝑticularem negatiuã directe potest eam ꝯcludere indirecte nec econuerso ꝯcludens eam indirecte potest eam ꝯcludere directe. Cuius ratio est. qꝛ ꝑticularis nõ potest ꝯuerti in terminis. Sꝫ solũ ꝑ ꝯtrapositõem in qua ꝯuersione nõ manent idem termini p̄me ꝓpositõnis formalr̃. modo oportet ꝙ in syllogismo idem termini maneant. Sed oẽs syllogismi directe ꝯcludentes aliquã affirmatiuã vel negatiuã vniuersalē etiam ꝑticularem affirmatiuã ꝑ ꝯuersionē sue ꝯclusionis possunt indirecte inferre ꝯuertentē sue ꝯclusionis sicut determinať in p̄ma potestate syllogismi. ¶ Sciendum p̄mo est. ꝙ sex sunt potestates syllogismi. que sunt naturales ꝓprietates ipsorum. Prima est posse plura ꝯcludere vt quãdo syllogismus infert vnã ꝯclusionē que p̄t ꝯuerti etiã p̄t inferre ꝯuertentē eius que seq̄tur ad p̄ncipalem ꝯclusionē suam Et si plures ꝓpositões sequanť ad illã ꝯclusionē vltra p̄ncipalē p̄t inferre plures ꝯclusiões Scd̃a

potestas est ex falsis posse concludere verum sed ex veris non nisi verum
exemplum primi. vt om̄is lapis est aīal. om̄is homo est lapis. ergo oīs hō
est aīal. Ex istis duabus p̄missis infert̄ syllogistice ista ꝯclusio vera. oīs
homo est animal. Tertia potestas est posse ꝯcludere circulariter aliquam
suaꝝ p̄missarum quod fit capiēdo ꝯclusionē vnius syllogismi cōuersam
cum altera p̄missaꝝ inferendo alterā p̄missam. Quarta potestas est posse
ꝯcludere ꝯuersiue capiendo oppositum ꝯclusionis vnius syllogismi facti
cum vna p̄missaꝝ inferendo oppositū alterius p̄misse. Quinta potestas
est posse ꝯcludere ꝑ impossibile capiendo ꝯtradictoriū ꝯclusionis. cū vna
p̄missaꝝ manifeste vera ad inferendū vnam manifeste falsam. Ex cuius
falsitate sequit̄ veritas ꝯclusionis negate a respondēte sicut negato isto a
respondente om̄is homo est animal. qꝛ ꝛ sic Quidā homo nō est aīal. Oīs
homo est substātia. ergo quidā homo nō est substātia. ꝯclusio est falsa. er
go aliqua p̄missaꝝ nō minor. ergo maior ergo illa. Omnis homo est aīal
fuit vera. qꝛ ꝯtradictorie nō possunt sil' esse false. Sexta potestas ē posse
ꝯcludere ex oppositis. vt quādo fit syllogismus ex ꝓpositōnibꝫ contrarijs
vel ꝯtradictorijs inferendo negatiōem eiusdem de seipo. ꝛ de istis habet̄
in libro prioꝝ. ¶ Sciendū scđo q̄ ꝓ cōparatōne figuraꝝ inter se p̄ma ꝯclu
dit oīa genera ꝓpositionū scȝ vniuersale. ꝑticulare. affirmatiuū negatiuū
sicut patȝ in quattuor modis p̄me figure directe ꝯcludentibꝫ. sed scđa fi-
gura solum ꝯcludit tria genera ꝓpositionū. scȝ ꝑticulare vniuersale ꝛ nega
tiuum. ꝛ nō ꝯcludit affirmatiuū ꝓpter causam p̄us dictam in secunda fi-
gura. Tertia vero etiam solum concludit tria genera propositionum. scȝ
affirmatiuum negatiuum ꝑticulare. ꝛ nō concludit vniuersaliter propter
causam dictam in tertia figura. ꝛ quia ꝑfectius est concludere affirmatiue
et vniuersaliter q̄z vniuersaliter ꝛ negatiue ꝛ ꝑfectius ē cōcludere vniuer-
lem negatiuam q̄z ꝑticularem affirmatiuam vel negatiuam. Ideo p̄ma
figura perfectior est q̄z secunda. ꝛ secunda perfectior q̄z tertia. ¶ Scien-
dum tertio. Pro declaratōne trium figurarū q̄ earum sunt decem ꝛ no-
uem modi scȝ nouem prime. quattuor secunde ꝛ sex tertie. quorum nomi
nū numerus ꝛ ordo habetur in his versibus. Barbara. celarent. darij. fe-
rio. baralipton. Celantes dabitis fapesmo frisesmorū. Cesare camestres
festino baroco. darapti Felapton disamis datisi bocardo ferison. Et no
ta q̄ in qualibet dictōne sunt tres syllabe tantum ꝛ non sunt plures. hoc
est solum causa metri. vocalis prime syllabe significat qualitatem ꝛ quan
titatem prime premisse. ꝛ scđa vocalis significat scđam premissam. ꝛ ter-
tia conclusionem. Unde sic per a intelligitur vniuersalis affirmatiua per
e vniuersalis negatiua. per i particularis affirmatiua. per o particularis
negatiua ꝛc. ¶ Sciendum quarto q̄ quattuor modi prime figure sunt
fortiores alijs ꝛ incipiunt per istos quattuor consonantes. b. c. d. f. que in
ip̄is significant ordinem eorum. Sed alij reducuntur ad ipsos. Et isti
consonantes in alijs modis significant reductōnem eorum. ita q̄ omnes
modi incipiētes a b. reducuntur ad barbara ꝛ sic de alijs. Itē in predictꝭ
modis vbi ponitur s. significatur q̄ propositio intellecta que significatur
per vocalem precedentem debet conuerti simpliciter in reductōe talis syl
logismi. ꝛ per p designatur q̄ ꝓpositio designata per vocalem immedia-

te precedentem debet conuerti per accidens. Et per m. designatur ꝙ de
bet fieri transpositio premissarũ. Et per c debet fieri reductio per impos
sibile nisi ponatur in capite dictionis. vñ⁹. S vniuersal'r simpl'r verti. p
vero per acci. M vult transponi. c per impossibile duci. Alij Feci sim-
pliciter cõuertitur eua per acci. Asto per contra sic fit cõuersio tota.
☞ Contra p̃dicta arguit̃ p̃mo sic. Celarent potest concludere ꝑticula-
rem negatiuam directe et indirecte. ergo male dicit̃ ꝙ nullus syllogismus
concludens ꝑticularem negatiuam directe potest eam cõcludere indire-
cte. Scd̃o sic. Nulla pars est vniuersalis cum totum et vniuersale idez
sunt. sed quelibet conclusio prime figure est pars respectu ip̃ius maioris
premisse. ergo nulla est vniuersalis. ⁊ sic prima figura non ꝯcludit vniuer
saliter Tertio sic. extremitates vniuntur in conclusione eo modo quo
vniuntur in premissis cum medio. sed in darapti in tertia figura extrema
vniuntur cũ medio vniuersaliter. ergo possunt vniri vniuersaliter in con-
clusione. ⁊ sic concluditur vniuersaliter. Quarto sic. vnitas syllogismi
sumitur ex vnitate conclusionis. ergo vnus syllogismus habet tm̃ vnam
cõclusionẽ. ⁊ sic nullus syllogismus potest cõcludere plura.
Quinto sic. In omni bona cõsequentia cõsequens includit̃ in antece-
dente. sed verum nõ includitur in falso. ergo ex falso nõ sequitur verum.
☞ Ad p̃mũ dicit̃. ꝙ licet celarent ex cõsequẽti cõcludit ꝑticularem
negatiuã. et indirecte. tñ p̃mo per se ⁊ directe ꝯcludit vniuersalẽ negatiuã
tm̃. Ad scd̃m dicit̃. ꝙ nulla pars dicitur vniuersalis respectu sui toti⁹
sed bene dicitur vniuersalis respectu suarũ partium. Et isto modo cõlu-
sio prime figure. bene dicitur vniuersalis respectu suarũ ꝑtiuz. sed dicitur
ꝑticularis ƀm modũ respectu maioris premisse Ad tertiũ dr̃. ꝙ licet in
darapti extremitates vniant̃ cum medio vniuersaliter vniuersalitate me-
dij tanq̃ cum illo quod distribuitur tamen extremitates non vniuntur
cum ip̃o ratione sui vniuersaliter. hoc est vniuersalitate extremitatis. quia
nulla extremitas ibi distribuit̃ ratione cuius nulla potest distribui in con-
clusione. Ad quartum dicit̃. ꝙ licet vnius syllogismi sit tantum vna
conclusio p̃ncipalis. possunt tamẽ esse plures minus principales que infe
runtur in virtute prime conclusionis. Ideo omnes ille habent semꝑ mo-
dum vnius conclusionis q̃ꝛtum ad virtutem per quam inferuntur. licet
varientur materialiter ƀm numerum ꝓpositionum Ad quintum dici
tur. ꝙ licet verum non incidatur in falso ea ꝑte qua est falsum. tamen be
ne includitur in falso ratione materie scꝫ terminorum ex quibꝫ constituit̃
propositio. Et sic in syllogismo bene potest concludi verum materialiter
Et hec de syllogismo dicta sufficiant.

¶ Sequitur quintus tractatus

Tractatus quintus

Ratio dicit multis modis. Primo modo idem est quod diffinitio vel descriptio vt hic. Uniuoca dicuntur quorum nomen est cōmune et ratio substātie sm̄ illud nomen est eadē. Secūdo modo est quedā virtus anime. Tertio idem est quod oratio ostendens aliquid sicut sunt ꝓpōnes vel rationes disputantiū. Alio modo idem est quod forma materie. vt in cultello ferrum est materia. dispositio vero inducta in ferro est forma. Alio modo idē est quod essentia cōmunis predicabilis de pluribꝫ. vt essentia generis speciei vel differētie. Alio modo idem est quod medium inferens conclusionem. et hoc modo sumitur ratio in diffinitione argumenti que est talis.

¶ Iste est quintus tractatus Petri hyspani in quo postq̄ determinauit in precedēti tractatu de sillogismo simpl'r ꝛ absolute sm̄ suā formā nō cōtracto ad aliquā materiā spēalez hic ꝯñter determinat de syllogismo dyalectico qui est syllogismus ꝯtractus ad materiam probabilem. Et ratio ordinis est. quia sicut est in rebus naturalibus. ita est in artificialibus et sicut se habet ordo in realibꝫ. ita se habet in entibus rōnis. Sed in naturalibꝫ ꝛ realibꝫ. vnūquodq̄ ꝑus habet cognosci sm̄ se absolute. hoc est sm̄ suā formā simplicem q̄ȝ sm̄ contractōnem eius ad materiā spēalem. sicut domificator prius habet cognoscere formā domus sm̄ se q̄ȝ illā ipse applicet ad materiam. ꝛ sic simplex oratio incōtracta precedit ꝯpositā ꝛ ꝯtractam. sȝ quia syllogismus est ens quoddā artificiale ꝛ rōnis. ideo ꝑus dicēduȝ erat de syllogismo simpl'r ꝛ absolute q̄ se habet ꝑ modū simplicioris q̄ȝ de ipso ꝯtracto ad materiam. quia vt sic habet se ꝑ modum ꝯpositi.

¶ Sciēdū ꝑmo. quod syllogismus tripl'r ꝯtrahit ad materiā sm̄ quod triplex est materia. Primo eīm ꝯtrahit ad materiā necessariā q̄ dicit materia naturalis. et sic est syllogismus demōstratiuus. Scđo modo ad materiam probabilem que est materia contingens sub modo cōtingentis accepta. et sic est syllogismus dialecticus. Tertio modo ad materiam probabilem apparentem que est quando materia remota inq̄ȝtū habet silitudinē cuȝ materia ꝓbabili. ꝛ sic est syllogismus sophisticus. Et quia materia necessaria ꝑfectior est materia ꝓbabili. et ꝓbabilis apparenti. ideo syllogismus demonstratiuus ꝑfectior est dialectico. et dialecticus sophistico. quia ergo autor iste non facit mētionē de syllogismo demōstratiuo. quia est instructor iuuenū. sed solū dialectico. ꝛ sophistico. ideo īmediate post tractatū de syllo

gismo simpl'r dicto. ꝛ ante tractatū de fallacijs ponit' tractatus in quo de
terminatur de syllogismo dialectico. ¶ Sciēdū scdo. ꝙ licet ista scia de
noietur a loco tanq̄ꝫ a ꝓprio subiecto. nō tn̄ ē ꝓpriū subiectū huius tracta
tus. sꝫ denoiat' a loco tanq̄ꝫ a ṗncipio sui subiecti. qꝛ loc⁹ est ṗncipiū effecti
uum syllogismi dialectici in quo fundat' syllogismus dialecticus. ꝛ sub ta
li rōne hic ꝯsiderat'. qꝛ ipe syllogismus est hic subiectū huius tractat⁹ co
ꝙ ipe hic ṗncipalit' ꝯsiderat'. ꝛ oia h̄ ꝯsiderata hn̄t reductōem ad ipm̄. ꝛ
sic potest haberi que sit cā materialis huius tractatus ꝛ etiaꝫ finalis que
est ꝑfecta cognitio syllogismi dialectici. Causa aūt efficiens dicta est pri-
us. sꝫ causa sua formalis est duplex sicut et in alijs forma tractandi ꝛ for-
ma tractatus. Forma tractandi est triplex scꝫ diffinitiua. diuisiua ꝛ exem
plorū positiua. sꝫ forma tractatus est diuisio huius libri in capitula capi-
tuloꝝ in ꝑtes. Nam ṗmo determinat de syllogismo dialectico in cōi q̄n
tum ad aliqua eius ṗncipia. vt sunt argumētatio argumētū ꝛ locus. ꝛ se-
cundo ōndit' quō fit syllogismus dialecticus ſm diuersos locos spāles.
et qꝛ in diffinitōne argumenti ponit' ratio. ideo ṗus ōndit multiplicitatē
huius nois rō vt sciat' quō capit' rō in diffinitōe argumēti ¶ Sciendū
est tertio. ꝙ rō sumit' sex modis. Primo mō ꝓ diffinitōne rei. sicut in diffi
nitōne equocoꝝ dr̄. ꝛ ſm illud nomen. rō. i. diffinitio est diuersa Secundo
modo accipit' ꝓ potentia aīe que est intellectus ab eo solum differens ſm
rōnem. Et ideo ysaac sic eā diffinit dicēs Ratio est aīe intellectualis vir-
tus faciens currere de cā in causatum. Tertio mō sumit' ꝓ argumētatōe
aut orōne ostendēte aliquid de aliquo Quarto mō sumit' ꝓ forma ꝑtis q̄
est forma materie. Quinto modo sumit' ꝓ forma totius sicut est essentia
generis vl' speciei. Sexto mō capit' ꝓ medio probatiuo ꝯclusionis de quo
intelligit' in diffinitōe argumēti. Unde isti mōi in his ṽsibꝫ ꝯtinētur. Dif
finit ṽtus ostēdit forma vel esse. Est mediū rō ꝑ qd̄ ꝯcludit' ergo ¶ Sciē
dum quarto. ꝙ istoꝝ modoꝝ sic habet' sufficientia. qꝛ ois rō sumit' ab hoc
ꝙ est rōcinari. vel ergo sumit' ꝓ ipa rōcinatōe ꝛ sic est tertius modus. vel
ꝓ ṗncipio rōcinatiōis. ꝛ hoc est dupl'r. qꝛ vl' est ṗncipiū effectiuū ṗncipale
rōcinatōnis. ꝛ sic est secūdus modus. vel est ṗncipiū instrumētale. ꝛ hoc
dupl'r. qꝛ vel sumit' formaliter inq̄ꝫtum est ṗncipiū talis discursus. ꝛ sic est
sextus modus. vel ſm id qd̄ est ꝛ hoc dupl'r. qꝛ vel est ṗncipiū ꝯplexū. et
sic est ṗmus. vel incōplexū ꝛ hoc dupl'r. vel se habet ꝑ modū ꝑtis. et sic ē
quartus modus. vel ꝑ modū totius. ꝛ sic est q̇ntus ☞ Contra pre-
dicta arguit' ṗmo sic. oīe quod habet rōnem est rationale. ergo si ratio su
matur pro diffinitōne cū asinus habeat diffinitōem habebit rōem qd̄ est
falsum. ergo ꝛc. Scdo sic. Idē nō p̄t esse ṗncipiū ꝯueniētie ꝛ differētie
respectu eiusdē. sꝫ ꝑ intellectm̄ hō ꝯuenit cū angelis. ꝛ ꝑ rōeꝫ hō differt ab
angelis. g̃ nō stꝫ idē intellectus ꝛ rō Tertio sic. act⁹ rōis nō est rō. sꝫ ar
gumētatio est actus rōnis. g̃ argumētatio nō est rō. Quarto sic. Si for
ma materie esset ratio. vel esset rō materie vel ꝯpositi. sꝫ nullū est dicēdū
qꝛ ipa forma ab vtroqꝫ differt rōe. g̃ nō sumit' rō ꝓ forma materie Qui
to sic. Essentia rei ꝛ forma materie ꝛ diffinitio idē real'r sunt. ergo primus
quartus ꝛ q̇ntus modi nō distinguunt'. ¶ Ad ṗmū dicit'. ꝙ si capiat'
rō ꝓ ṽtute intellectiua anime sic halēs rōem est rōale. nō tn̄ si capiat' pro

diffinitione que explicat esse rei sicut sumit in primo modo. et licet asinus hoc modo habeat rationem. non tamen est rõalis. Ad tertium dicit. ꝙ intellectus sub eadem rõne non facit hoiem cõuenire ⁊ differre ab angelo sed ꝺm diuersas rõnes. Nam intellectus hoĩs inquantum est simpliciuȝ apprehensio facit hoiem cõuenire cũ angelo. sȝ inquantum est discursiuus facit ipm differre ab ipo primo modo. intellectus scḋo mõ vocat hic ratio Ad tertiũ dr̃. ꝙ licet argumẽtatio nõ est ratio. vt ratio sumit ꝓ intellectu qui essentialr̃ dicit rõ tñ vocat rõ ꝑticipatiue. qꝛ est effectus rõis. Effectus em̃ est ꝑticipata silitudo sue cause Ad quartũ dr̃ ꝙ licet forma materie. non sit complexa rõ materie vel cõpositi. est tñ rõ vtriusqꝫ ꝑ modum pncipij formalis Ad quintum dr̃. ꝙ licet non distinguunt ꝺm se. tñ bene distinguunt ꝺm rõnem. qꝛ ratio in quinto modo sumit ꝓ forma totius ꝺm se. ⁊ in pmo modo ꝓ rõne explicante formã totius. ⁊ in quarto ꝓ forma ꝑtis. vt dictũ est. ⁊ sic illi modi ab inuicem distinguunt

Argumentum est oratio rei dubie faciens fidem. i. mediũ probans conclusionem. Conclusio em̃ debet confirmari ꝑ argumentum. Est autem cõclusio argumento vel argumentis probata propositio. sȝ anteqꝫ probetur tũc est dubitabilis et est questio. Questio sic diffinitur questio est dubitabilis ppõ. Medium autem est qḋ habet duo extrema.

Postqꝫ autor posuit diuisionẽ modoꝝ rõnis ad eligendũ mẽbruȝ de quo est hic ad ꝓpositum. quod ponitur in diffinitione argumenti. hic ꝯsequenter determiat de argumento. ipm pmo sic diffiniens. Argumẽtum est rõ rei dubie faciens fidẽ Hanc diffintõem explicat cũ dicit. i. ẽ mediũ ꝓbans ꝯclusionẽ que debet confirmari ꝑ agumẽtum Unde in hac diffinitõe ponit ratio loco generis. Ratio em̃ dicit tã de medio syllogismi simpliciter qꝫ syllogismi demonstratiui ⁊ dyalectici ⁊ argumentum nõ dicit de medio syllogismi simplr̃. Deinde ponitur rei dubie faciens fidem ad drãm medij syllogismi simplr̃. qui non est ꝓbatiuus vel demonstratiuus inquantum hmõi. nec facit fidem de ꝯclusione. sed solum habet necessitatem inferendi ꝯclusionẽ ⁊ non probandi ipam. ☞ Sciendũ pmo. ꝙ argumentum pt accipi dupliciter. Uno modo pro secunda intentõne q̃ attribuitur termino ꝓbatiuo alicuius cõclusionis. Alio modo ꝓ re subiecta illi intentioni que est ille terminus siue mediũ probatiuũ cõclusionis. Hic aũt non diffinitur agumẽtuȝ ꝓ illa intentione ꝺm se. vel pro re subiecta tali intentioni ꝺm se. sed ꝓ intentione ꝯcreta rei vel ꝓ re subiecta vt substat tali intentõni. Et sic diffinit ꝓ toto cõposito ꝺm rõnem ex re ⁊ intentõne et res se habet per modũ materialis. Intentio vero per modũ sub quo illud materiale diffinit. ⁊ sic ptȝ ꝙ sit diffinitiuum in hac diffinitõne.

¶ Sciẽdum scḋo. ꝙ mediũ rõ ⁊ argumẽtũ idem sunt ꝺm rem. sed differũt ꝺm rationẽ supioꝝ et inferiorum. qꝛ dicit mediuȝ inquantum habet duo extrema. ⁊ est vnitiuũ extremoꝝ ꝺm aliquẽ modũ sȝ tale mediũ dr̃ rõ inquantũ

est instrumentum intellectus vel ratōnis. ad inferendū aliquā ꝯclusionē
ꝓbando ipam. sed idem dr̄ argumentū inquantū habȝ vim ꝓbatiuā cō
clusionis. quā addit vltra ꝟtutem illatiuā. ratōne cuius dr̄ quasi arguēs
mentē. qꝛ ꝑ illā virtutē aliquo modo cogit mentē ad assentiendū ꝯclusio
ni. ⁊ ꝯuenit illa virt⁹ ꝓbatiua ꝓpter habitudinē medij ad extremitates q̄.
notior est intellectui q̄ȝ habitudo extremitatū inter se. ⁊ cū apprehēdit illā
habitudinē siue ꝯuenientiā extremoꝝ cum medio esse necessariam cogit
simplr̄ assentire ꝯclusioni. ⁊ cum ipa cognoscit vt ꝯtingens. Intellectus
assentit ꝓbabilr̄ solū. ⁊ sic patȝ quō mediū ⁊ ratio se habent ꝑ modum su
perioris ad argumentuȝ. ¶ Sciendū tertio. ꝙ fides accipit duplr̄. Uno
modo ꝓ assensu vel credulitate intellectus circa aliquod credibile ꝓpter
autoritatē ⁊ amorem p̄me veritatis. ipam reuelantis. ⁊ sic est virtus que
dam theologica que ꝑ argumentū nō acquirit. ⁊ sic nō capit in diffinitōe
argumenti. Alio modo capit fides ꝓ assensu ⁊ credulitate illatōnis alicu-
ius ꝯclusionis mediante ratōe ꝓbabili. ⁊ sic est credulitas qua intellect⁹
credit in syllogismo cōclusionem esse veram ꝓpter aliquod argumentū. ⁊
hoc modo argumentū est ratio faciēs fidem de re dubia. eo ꝙ habȝ virtu
tem ꝓbatiuā ꝯclusionis ꝑ quā facit intellectū ꝯclusioni credere que p̄us
erat dubia. ideo bene dr̄ medium ꝓbans ꝯclusionē. ¶ Sciendū quarto ꝙ
questio ꝯclusio ꝓpositio ⁊ enunciatio differunt inter se. qꝛ dicit ꝯclusio siue
enunciatio ꝓut argumento vel argumētis est approbata ꝓpositio. ⁊ tunc
capitur tanq̄ȝ certa. sed dicit questio anteq̄ȝ ꝓbatur ⁊ adhuc ē dubia Est
enī questio dubitabilis ꝓpositio. vel sic. Est ꝓpositio sumpta cum signo in
terrogatiuo. sed dr̄ ꝓpositio ꝓut poni potest ꝓ alio scȝ ꝯclusione inferenda
Et quia argumentum facit cognitōeȝ ꝓpositōnis que prius erat dubia
et postea cum ꝓbatur dicit ꝯclusio. ideo dicit rei dubie faciēs fidē vel me
dium ꝓbans ꝯclusionem. ¶ Contra p̄dicta arguitur p̄mo sic. Idem nō
diffinitur ꝑ seip̄m. sed argumentū ⁊ ratio idem sunt ratōnem accipiendo
vltimo modo vt hic accipit. ergo argumentū male diffinit. Scd̄o mo
do sic. De re certa bene argumentū fit. vt de ista ꝓpositōe. deus ē. q̄ ē cer-
tissima. ⁊ tamē tale argumentū nō facit fidem de re dubia. Tertio sic.
Locus dialeticus ⁊ syllogismus dialeticus faciunt fidem de re dubia et
tamē nullum eoꝝ est argumentū. ergo diffinitio illa ꝯuenit alijs a diffini
to. Quarto sic. In illo syllogismo. oīs lapis est animal. oīs homo est la
pis. ergo oīs homo est aīal. Ibi tertia ꝓpositio est ꝯclusio ⁊ nō est probata
argumento. vel argumentis eo ꝙ falsum manifestū nō est ꝓbatiuū veri.
qꝛ nō est notius ipo. ergo male diffinitur ꝯclusio in textu. Quinto sic.
Omnis ꝓpositio est vera vel falsa. sed questio nō est vera vel falsa. vt vtꝝ
sortes currat nō significat nec verum nec falsum. ergo questio nō est dubi-
tabilis ꝓpositio. ☞ Ad p̄mum dicitur lȝ ratio ⁊ argumentum ideȝ sint
materialr̄ tamē differunt s̄m ratōem ⁊ ea pte qua differunt ratio est cō-
munior ⁊ notior argumento. ideo argumentū bene diffinit ꝑ ratōem siue
medium. Ad scd̄m dicit ꝙ argumentū nō facit fidem de re certa inq̄ȝ
tum certa est sed inquātū ponit sub modo dubij ⁊ sub modo questionis
ideo argumentū semꝑ facit fideȝ de re dubia siue s̄m rem siue modū hoc
faciat. Ad tertiū dr̄ ꝙ locus dialeticus nō facit immediate fidem de re

dubia sed mediāte argumēto scz inquantū in ipo fundat argumentū ꝛ similiter syllogismus dialeticus nō facit fidē ratōe sui. sz ꝑpter virtutez sui medij in quo est virtus ꝓbatiua. ideo solū argumentuz ꝑ se ꝛ immediate facit fidem de re dubia. Ad quartū dr. ꝙ in syllogismo dato est conclusio syllogismi simplr nō tamē ibi est ꝯclusio syllogismi ꝓbatiui de quo solum hic intelligitur. Ad quintū dr. ꝙ licz questio formaliter accepta sub ratōe questionis nō sit vera vel falsa. tn̄ quantū ad suū materiale esse cui addit signū interrogatiuū ſcat veꝝ vel falsum. Ideo bene dicitur ꝓpositio materialiter vera vel falsa. Et additur dubitabilis ad explicādū formale eius quod est acceptio eius sub modo dubij.

Argumentatio est argumēti per oratōem explicatio. id est oratio explicans argumētū Differt aūt argumentū a medio et argumētatiōe. qꝛ mediū dicit eo ꝙ hꝫ duo extrema. Argumētū aūt addit sup mediū virtutē ꝓbandi ꝯclusionem Argumentatio dicitur totalis oratio composita ex premissis. et conclusione. et in illa manifestatur virtus argumenti. Aliquando tota oratio potest inferre vniuersalem affirmatiuā. Aliquando nō nisi particularem affirmatiuam. aliquando vniuersalē negatiuā. Aliqn̄ ꝑticularē negatiuā. ꝛ sic manifestat tota virtꝰ argumēti. cū ostendit supra quā ꝯclusionez potest ipm argumentū vel supra quā nō potest quod quidez fit in argumentatōne. vt supra patuit.

Postq̄ autor determinauit de argumento quod est ꝓ̄cipium argumentatōnis. Hic ꝯsequenter determinat de argumētatōne ipam ꝓ̄mo sic diffiniens. Argumētatio est argumenti ꝑ oratōem explicatio. in qua diffinitōne ponitur explicatio loco generis. ꝛ ponit argumenti ꝑ oratōem ad differentiā oratōnis que est explicatio diffiniti. ꝛ ad differentiā orationum cathegoricaꝝ ꝛ hypotheticaꝝ quibus nō ꝯuenit explicare virtutez argumenti. ꝛ huius diffinitōnis sic potest dari ratio. qꝛ argumētatio dicit tota oratio que est cōposita ex ꝓ̄missis ꝛ ꝯclusione. sed in tali oratōne manifestat virtus argumenti. quia talis oratio infert ꝯclusionem affirmatiuam vel negatiuam. ꝛ in hoc explicatur ꝙ medium eius habeat virtutez ꝓbandi ꝛ inferendi ꝯclusionē vniuersalē affirmatiuā. vel vniuersalē negatiuam. aut ꝑticularē affirmatiuā aut negatiuā. ꝛ in hoc manifestat ꝙ in illis argumentatōnibus medium habet virtutem ꝓbandi ꝛ inferendi conclusionem. ¶ Sciendū ꝓ̄mo. ꝙ argumentatio ꝛ argumentum sic inter se differunt. qꝛ argumentū est medium habens virtutē inferendi ꝛ ꝓbandi ꝯclusionem. sed argumentatio est orō explicās talē virtutē ipius medij. st

tut eñ diffinitio explicat diffinitũ.ipm resoluendo p sua pncipia.s. genus
et differentiã. Ita silr̃iter argumẽtatio explicat virtutem eius ostendẽdo
quõ medium habet ꝯuenientiã ad maiorẽ extremitatem ⁊ minorẽ ⁊ quõ
extremitates habent ꝯuenientiã cum medio per quam ꝯuenientiã co-
gnoscit virtus medij qua possunt vniri extremitates inter se. ⁊ per quam
potest inferri ⁊ pbari ꝯclusio. ¶ Sciendũ scd̃o. ꝙ argumẽtatio duplr̃ ac-
cipit. Uno mõ p omĩ oratõne in qua est añcedens ꝯñs ⁊ medium illati-
uum ꝯclusionis. ⁊ hoc modo extẽdit se ad quẽlibet modũ argumẽtatõis
Alio mõ accipit specialr̃ p argumẽtatõne pbatiua cuius medium habet
virtutẽ pbatiuã ⁊ illatiuã respectu ꝯclusionis. ⁊ in diffinitõne preposita
diffinit argumẽtatio pbatiua. ⁊ nõ diffinit argumẽtatio cõiter accepta p
qualibet argumẽtatõne illatiua ꝯclusionis. Cui⁹ rõ ẽ. qꝛ sicut syllogism⁹
in hoc libro nõ hꝫ ꝯsiderari in tota ei⁹ cõitate. sꝫ hic ꝯsiderat specialr̃ de
syllogismo dyaletico q̃ est pbatiu⁹. sic silr̃ argumẽtatio nõ hꝫ ꝯsiderari
in sua cõitate sꝫ solũ pbatiua. ¶ Sciendũ tertio. ꝙ argumẽtatõis quat-
tuor sunt spẽs. s. syllogism⁹. inductio enthimema ⁊ exemplũ. quaꝝ sic ha-
bet sufficiẽtia. in omĩ argumẽtatõe pcedit ab añcedẽte in ꝯñs. vel ergo fit
pcessus a pte vel a toto. si a toto hoc est duplr̃. vel in añcedente sunt due
pmisse disposite in modo ⁊ figura. ⁊ sic ẽ syllogism⁹. vel ẽ vna pmissa tm̃ ⁊
sic ẽ enthimema. in hoc eñ ꝯueniũt enthimema ⁊ syllogism⁹. qꝛ in vtro-
qꝫ fit pcessus a toto ad partẽ. siue ab vl̃i ad pticulare. ⁊ si fiat pcessus a p-
te ad totũ. hoc ẽ duplr̃. vl̃ fit ex singularib⁹ ad vl̃e. ⁊ sic ẽ inductio vel ab
vno singulari ad aliud. ⁊ sic ẽ exẽplũ. ¶ Sciendũ quarto. ꝙ illa diuisio ar-
gumẽtatõis nõ ẽ diuisio gñis in suas spẽs. qꝛ diuisum non ꝯuenit equalr̃
mẽbris diuidẽtib⁹. sꝫ ẽ diuisio analogi in sua analogata. eo ꝙ argumẽtatõ
dr̃ de illis quattuor ſm pus ⁊ posteri⁹. ⁊ rõ est. qꝛ argumentatio dr̃ ab eo
qd̃ ẽ arguere mentẽ ad ꝯsentiendũ ꝯclusioni q̃ infert. ⁊ hoc p se pmo ꝯue-
nit syllogismo. ⁊ nõ alijs specieb⁹ argumẽtatõis illis eñ solũ ꝯuenit ĩqstũ
in ipis ẽ aliq̃ mõ virt⁹ syllogismi. ⁊ sic alie spẽs argumẽtatõis a syllogismo
pticipãt rõem argumẽtatõis mediãte syllogismo specialr̃ quãtũ ad illati-
onẽ ꝯclusionis. sꝫ quantũ ad pbatõem qñqꝫ variet mod⁹ pbatõis in syl-
logismo ⁊ in alijs ⁊ inde puenit ꝙ alie spẽs argumẽtatõnis oẽs reducunt
ad syllogismũ. ⁊ p hoc satis patẽt diffinitio ⁊ diuisio argumẽtatõnis.
¶ Cõtra pdicta arguit pmo sic. Argumẽtũ ⁊ argumẽtatio differunt si-
cut abstractũ ⁊ ꝯcretũ. qꝛ ꝯueniũt in pncipio dictõis ⁊ differũt in fine. sed
abstractũ nõ est explicatio ꝯcreti nec ecõtra. g̃ argumẽtatio nõ est explica-
tio argumenti. Scd̃o sic. syllogismus pcedens ex manifeste falsis est argu-
mentatio. cũ sit sub vna specie argumẽtatõnis. ⁊ tamen nõ est explicatio
argumenti. qꝛ in eo nõ est medium habens virtutem probandi conclusio-
nem. ergo male ponitur diffinitio argumentatõnis Tertio sic. argumẽ-
tatio est quasi arguens mentem. sed tota oratio cõposita ex premissis et
conclusione nõ arguit mentem. qꝛ hoc solum ꝯuenit antecedẽti. ergo male
dicitur argumẽtatio est oratio totalis cõposita ex pmissis ⁊ conclusione.
Quarto sic. in pmo topicoꝝ sufficiẽter enumerant spẽs argumẽtatõis
vbi tñ solũ ponunt due spẽs argumẽtatiõis. s. syllogismus ⁊ inductio. er-
go male ponunt hic quattuor. Quinto sic. specieruꝫ oppositarum vna

nõ reducit ad aliam sed omẽs alie species a syllogismo reducunt ad syllo
gismum. ergo nõ sunt species a syllogismo distincte ☞ Ad p̃mũ dicit
ꝙ licꝫ argumẽtatio ꝛ argumentum ꝯueniant in p̃ncipio. ꝛ differãt in fine
nõ tamẽ in re significata ꝯueniunt. qꝛ argumentũ ẜcat mediũ argumẽta
tionis. sed argumentatio ẜcat oratõem compositam ex p̃missis ꝛ ꝯclusi-
one. ideo nõ solũ differunt vt abstractũ ꝛ ꝯcretum. ratõne cuius vnũ po-
test esse explicatio alterius. Ad scðm dꝛ. ꝙ lꝫ syllogism⁹ ꝑcedẽs ex ma
nifeste falsis sit argumẽtatio illatiua capiendo argumentatõem cõmuni-
ter. nõ tñ est argumẽtatio ꝓbatiua de qua solũ datur ista diffinitio Ad
tertium dꝛ. ꝙ tota oratio cõposita ex p̃missis ꝛ ꝯclusione bñ arguat mẽ
tem. nõ tñ ẜm quãlibet ꝑtem eius. sed solũ ẜm aliquã eius ꝑtẽ scꝫ rõe añce
dentis ꝛ hoc capiẽdo totũ collectiue. scꝫ ꝑ ꝑfecto qꝛ si capiat totum distri
butiue vt est idẽ ꝙ quelibet ꝑs argumẽtatõis. tũc nõ arguit mentẽ. sꝫ vna
ꝑs tantũ. Ad quartũ dꝛ ꝙ aresto. p̃mo topicoꝝ sub syllogismo ꝯp̃hen
dit enthimema ꝛ sub inductiõe ꝯp̃hendit exemplũ eo ꝙ vtrobiqꝫ ꝑcedit
a singularibꝫ vel a singulari. ideo exemplũ dꝛ inductio imꝑfecta. Ad
q̃ntum dꝛ ꝙ licꝫ alie spẽs argumẽtatõnis a syllogismo. quantũ ad virtutẽ
inferendi reducant ad syllogismũ. nõ tñ quantũ ad suam formã arguẽdi
nec sꝑ quantũ ad virtutẽ ꝓbandi. iõ ẜm diuersos modos arguendi con-
uenienter a syllogismo distinguuntur.

Argumentatõnis quattuor sunt species. scꝫ syllogismus inductio enthimema et exemplum. Diffinitio aũt syllogismi dicta est prius. Inductio est a singularibꝫ sufficiẽter enu- meratis ad vniuersale progressio. vt sortes currit. plato cur- rit. ꝛ sic de singulis. ergo omnis homo currit.

Postq̃ȝ autor determinauit de argumentatiõe in cõi tam diffiniue q̃ȝ
diuisiue. hic ꝯñr determinat de speciebꝫ ei⁹. ꝛ qꝛ diffinitio syllogismi suffi
cienter posita est in quarto tractatu. ꝛ ꝑ illã diffinitõem p̃t diffiniri syllo-
gism⁹ simpl'r dict⁹ remota illa ꝑticula ꝯcessis. ꝛ etiã syllogism⁹ dialetic⁹
apposita illa ꝑticula. vt sic. Syllogism⁹ ẽ orõ in qua q̇busdã positis ꝛ con
cessis necesse est aliud euenire ꝑ ea q̃ posita sunt ꝛ ꝯcessa. Ideo autor se ex
cusat de determinatõe syllogismi. eo ꝙ diffinitio eius p̓us data sit. iõ in-
ter alias spẽs argumẽtatõis p̓us determinat de inductõe q̃ post syllogi-
smum est ꝑfectior aliȷs. ¶ Sciendũ ẽ p̃mo ꝙ inductio est ꝓgressio a sin-
gularibꝫ sufficienter enumeratis ad vl'e. vt sortes currit. plato currit. ꝛ sic
de aliȷs. g̊ ꝛc. In qua diffinitõne ponit ꝓgressio loco gñis. ꝛ capit silitudi
narie ꝑ silitudinẽ ad motũ ꝓgressiuũ aĩalis. qꝛ sicut ille fit p̃ponẽdo pedeꝫ
pedi. sic iste mot⁹ rõis fit capiẽdo vnũ singulare post aliud iõ hic capit ꝓ-
gressio ꝓ motu rõis. Deinde ponit a singularibꝫ ad dr̃ñam syllogismi ꝛ en
thimematꝫ q̃ ꝑcedũt ex vl'ibꝫ ad singularia. Et subiũgit ad vl'e ad drãꝫ
exẽpli qð ꝑcedit ab vno singulari ad aliud. Ex q̃ diffintõe pꝫ ꝙ inductio
et descẽsus aliq̊ mõ opponunt. qꝛ descẽsus ẽ ab vl'i ad ꝑticulare. vt oĩs hõ

currit. ergo sortes currit. Sz ecōtra. inductio fit a singularib9 ad vl'e. ¶ Sci
endū scd̄o ꝙ singulare capit dupl'r. Uno mō ꝓ omni indiuiduo determina
to. Alio mō ꝓ quocūq3 inferiori alicuius supioris. ꝛ hoc mō spēs alicuius
pn̄t dici singularia gn̄is. q2 licz nō sint singularia simpl'r. sunt tn̄ singalaria
in respectu ꝛ hoc mō capit singulare in ista diffinitōe. ꝛ etiā vl'e capit gene
raliter ꝓ quocūq3 supiori. ꝛ nō sufficit ꝙ sit ꝓcessus ad vl'e infinite captuz
q2 hic nō ē ꝓprie inductio. sortes currit. plato currit. ergo hō currit. Sz debz
fieri ꝓcessus ad vl'e vl'iter tentum quod est vniuersale ſm rem ꝛ modum
simul inferendo ipsum a singularibus sufficienter enumeratis. vt conclu
dendo. ergo omnis homo currit. ¶ Sciendū tertio. ꝙ dupl'r fit inductō
pͥmo modo enumerando aliqua singularia tantū ꝛ nō omnia. vt dicendo
sic. sortes currit ꝛ plato currit. ergo omnis homo currit. ꝛ hoc modo indu
ctio nō est necessaria ꝯsequentia. q2 hoc modo antecedēs potest esse verū
ꝯsequēte existente falso. sed est ꝓbabilis tantū. Alio modo enumerando
omīa singularia simul. ꝛ hoc dupl'r. Uno modo enumerādo omīa singu
laria in ꝓpria forma cum illa ꝑticula ꝛ nō sunt plura. Alio modo enumerā
do aliqua in ꝓpria forma. ꝛ ꝯphendēdo alia simul sub illa clausula. ꝛ sic de
alijs. Et vtroq3 illoꝝ modoꝝ inductio est ꝯsequentia necessaria. ꝛ tamē
nō est formalis sed materialis tantū. q2 tenet gratia habitudinis materi
alis tantū. s. ꝓpter habitudinē singulariū ad vniuersale eorum ꝓpter quaz
habitudinē p̄supponitur vna propositio in inductōne per se nota que reti
netur i mente ex qua cum an̄cedente inductōis fit syllogismus. reducen
do inductōnem ad syllogismum. ¶ Sciendum quarto. ꝙ inductio sic re
ducitur ad syllogismū. q2 in omni ꝯclusione inductōnis sunt duo termi
ni quoꝝ subiectum fit minor ꝛ p̄dicatum maior extremitas in syllogismo
et singularia que ponunt in antecedēte in syllogismo accipiuntur pro me
dio. vt illa inductio. sortes currit. plato currit ꝛ sic de alijs. ergo omnis ho
mo currit. reducitur ad syllogismum. Omne quod est sortes vel plato ꝛ
sic de alijs currit. omīs homo est sortes vel plato ꝛ sic de alijs. ergo omīs
homo currit. ꝛ debent capi illa singularia disiunctiue. ꝛ nō copulatiue. q̇a
nō possunt copulatiue verificari de suo vniuersali. sed disiunctiue tantuz
¶ Cōtra p̄dicta arguitur pͥmo sic. inductio ē motus ratōis vel intellect9
cū sit argumētatio. sz motus intellectus nō fit a singularibus. q2 intellect9
nō cognoscit singularia. sed solum vniuersale. quod est obiectum eius. er
go inductio non fit a singularibus ad vniuersale. Secundo sic. In ar
gumentatōne probatiua antecedens debet esse notius consequente. sed
singularia nō sunt notiora vniuersali cum sint infinita. ergo inductio non
fit a singularibus ad vniuersale Tertio sic. hec est bona inductio. omīs
homo currit. omīs equus currit. ꝛ sic de alijs. ergo omē animal currit. ꝛ ta
men ibi nō arguit a singularibus. ergo ꝯtra diffinitōnem. Quarto sic
h arguit a singl'arib9 ad vniuersale. sortes currit. plato currit. ꝛ sic de alijs
ergo oīs equus currit. ꝛ tamē nō est bona ꝯn̄a. Quinto sic in omī i syllo
gismo sunt tm̄ tres termini. sz in inductōe sunt plures termini q̄3 tres. er
go inductio nō reducit ad syllogismū. ☞ Ad pͥmū dr. ꝙ lz intellect9 nō
cognoscat singularia directe. tn̄ bn̄ cognoscit ea reflexe p hoc ꝙ intellect9
reflectit ad sensuz q̊ singularia cognoscunt. sz cognoscit vl'ia solum directe

tanq̄ ꝓprium obiectũ eius. Ad scõm dr̄. licz singularia nõ sint notiora ip̄o vl̄i simpl'r. sunt tamē notiora vl̄i quo ad nos. ⁊ lʒ ip̄a sint infinita quo ad nos. aliq̄n tñ aliqua possunt nobis eē nota q̇bꝰ enumeratis illa q̄ sunt nobis nota ⁊ ꝯp̄hendēdo alia sub illa ꝑticula ⁊ sic de alijs fit bona inductio. Ad tertium dicit̄ ꝙ licz ibi nõ arguat̄ a singularibꝰ simpl'r. tamen bñ arguit̄ a singularibꝰ in respectu. quia ista omnis equus currit. quodāmodo est singularis ad istam. omne animal currit. ⁊ hoc sufficit ad inductionē. Ad quartũ dr̄. ꝙ ibi nõ arguit̄ a singularibꝰ ad vniuersale illorum singulariũ enũciatoꝝ. qđ requiritur ad inductõez Ad q̇ntum dr̄. ꝙ lʒ in inductõe sint plures termini q̄ꝫ tres. tñ capiunt̄ ꝑ modũ triũ in syllogismo. q2 oīa singularia q̄ ponunt̄ in añcedēte inductõnis in syllogismo sumunt̄ ꝓ medio. ⁊ pro vno termino tantum.

Enthimema est syllogismꝰ impfectus. idē oratio inqua nõ omnibus premissis positis infertur festinata cõclusio. vt omne animal currit. ergo omnis homo currit. Jn hac enim argumentatõne includit̄ hec ꝓpositio. oīs homo est animal. que si poneret̄ pfectus esset syllogismus Arestotiles eñ sic diffinit enthimema. Enthimema est ex ycotibꝰ et signis. ycos idem est quod ꝓpositio ꝓbabilis. signum vt hic sumit̄ idē est qđ demõstratiua seu necessaria ꝓpositio vel ꝓbabilis et hoc inferendo. signũ vt hic sumit̄ dicit necessitatem illationis. ycos aũt dicit ꝓbabilitatem ipsius ꝓpositõnis in se. ꝭm quā ꝓbabilitatē ꝓpositio dicit̄ vera. vnde licz in enthimemate sit tantũ vna ꝓpositio inferens ⁊ alia illata. tamē ꝭm ꝙ inferens ꝓpositio apparet oīb9 esse vera vel pluribꝰ. sic dicitur ycos q2 iam apparet ꝓbabilis vt quilibet diligit diligētem se. ꝭm aũt ꝙ ip̄a infert ꝯclusionē de necessitate. sic est signũ. ⁊ sic eadē ꝓpositio est ycos ⁊ signũ ꝭm aliud ⁊ aliud Si q̇s obijciat ꝙ enthimema nõ debeat sic diffiniri. Enthimema est ⁊ ycotibꝰ ⁊ signis cũ tm̄ sit vna ꝓpositio inferēs que ē ycos ⁊ signũ ꝭm diuersa. Ad hoc sic dicendũ ē. ꝙ lʒ sit vna ꝓpositio inferēs actu. tñ hʒ in se virtutē duarũ ꝓpositionuʒ. q2 hʒ in se virtutē ꝓpriā ⁊ illius q̄ subintelligit̄. ⁊ sic est vna ꝭm substātiā. ⁊ due ꝭm virtutē. ⁊ iõ dicit̄ plurali numero ex ycotibus ⁊ signis. Sciendũ ꝙ om̄e enthimema debʒ reduci ad syllogismũ Jn enthimemate eñ sunt tres termini sicut in syllogismo. ⁊ duo illorũ sunt in ꝯclusione. ⁊ sunt maior extremitas ⁊ minor extremitas. alius aũt nõ ponit̄ in ꝯclusione et est mediũ. illarũ aũt extremitatũ altera sumit̄ bis. ⁊ altera

ſemel. Ex extremitate ergo tantū ſemel ſumpta ⁊ ex medio fi
at vna ꝓpoſitio ſm exigentiã modi ⁊ figure. ⁊ ſic habet̃ ſyl/
logiſmus. verbi gratia. in hoc enthimemate oĩe aĩal currit.
ergo oĩs hõ currit. hõ ⁊ currit ſunt due extremitates. ⁊ aĩal ẽ
medium. ſed illa extremitas ſcʒ homo ſumpta eſt tm̃ ſemel.
ex ipa ergo et medio fiet vna ꝓpoſitio. ſ. omnis hõ eſt aĩal. et
tũc ꝑfectꝰ erit ſyllogiſmus. ſic oĩe aĩal currit. oĩs homo
eſt animal. ergo oĩs homo currit. Exemplum eſt. quãdo
vnum particulare ꝓbatur ꝑ aliud propter aliquod ſimile re
pertum in ipis. vt leodienſes pugnare cõtra tongerẽſes ma
lum eſt. ergo mechelinenſes pugnare contra louaniẽſes ma
lum eſt. quia vtrobiqʒ eſt pugnare affines cõtra affines.
Poſtq̃ȝ autor determinauit de ſyllogiſmo ⁊ inductõne que ſunt p̃nci/
pales ſpecies argumentatõnis. Hic ꝯſequẽter determinat de exemplo
et enthimemate que ſunt reducibiles ad alias. ſ. exemplū ad inductõnem
et enthimema ad ſyllogiſmū. ⁊ qꝛ enthimema ꝑfectius eſt exemplo Ideo
p̃mo determinat de enthimemate ipm p̃mo ſic diffiniens. enthimema ẽ
ſyllogiſmus impꝑfectus. In qua diffinitõne ponit̃ ſyllogiſmus loco gene
ris. capiendo ſyllogiſmū generaliter vt ſe extendit ad ſyllogiſmū ꝑfectuȝ
formaliter in modo ⁊ figura. ⁊ ad ꝑfectum ſyllogiſmū virtualiter tantuȝ
et ponitur impꝑfectus ad differẽtiam perfecti ſyllogiſmi formaliter cõpo/
ſiti ex duabꝫ p̃miſſis. ⁊ ꝯſequenter explicat hanc diffinitõem cum d̃r. En/
thimema eſt oratio in qua nõ omnibꝫ p̃miſſis poſitis ſed tantū vna infer
tur feſtinata ꝯcluſio. id eſt infert̃ feſtinãter. vt oĩs homo currit. ergo ſor
tes currit. poſita maiore tantū ⁊ p̃ſuppoſita minore infert̃ concluſio. Ideo
bene eſt feſtinata. ¶ Sciendū p̃mo. ꝙ in enthimemate ponunt̃ due pre/
miſſe ſm intellectū ⁊ ſm vocẽ tantū vna ponit̃ ⁊ alia tacet̃ que retinetur
in mente ⁊ inquantū ibi ſunt due p̃miſſe ſm intellectū dicit̃ ſyllogiſmꝰ ꝑ/
fectus ⁊ ea ꝑte qua deficit vna p̃miſſa tantū ſm vocẽ d̃r impꝑfectus. quia
vna ꝓpoſitio tacetur que retinetur in mente. ⁊ dicit̃ enthimema ab en qđ
eſt in. ⁊ timos mens. ⁊ monos. id eſt vnū. quaſi tenẽs vnã in mente. ⁊ opȝ
illam que retinetur in mente eſſe neceſſariã ⁊ ꝓbabilem ⁊ ꝙ p̃ſupponatur
tanq̃ȝ vera. Et ꝓpter hoc diffinit areſto. enthimema qđ eſt ex ycotibus et
ſignis. ycos eñ eſt ꝓpoſitio probabilis ⁊ ibi capitur ſignum pro ꝓpoſitio/
ne neceſſaria. vt omne animal currit. ergo oĩs homo currit. minor p̃ſup/
ponitur. ſcʒ omnis homo eſt animal que eſt ꝓpoſitio neceſſaria. ⁊ eſt ſignū
ex quo patet ꝙ conſequentia enthimematis nõ tenet gratia forme argu/
endi ſed gratia materie tantū. qꝛ ibi ſupponit̃ veritas alicuius p̃miſſarū.
¶ Sciendum ſecūdo ꝙ enthimema poteſt reduci ad ſyllogiſmum. qꝛ in
ipo ſunt due extremitates in ꝯcluſione. quaꝝ maior extremitas eſt predi
catum. ⁊ minor ſubiectum. ⁊ ibi ponitur medium quod nõ intrat ꝯcluſio
nem. Et ponitur in antecedẽte cum altera extremitatum. ⁊ formãdo vnã
p̃miſſam ex tali medio cum extremitate nõ poſita in antecedente fit ſyllo

gismus perfectus. ꝛ si medium in antecedēte ponitur cum subiecto ꝯclusionis ibi est minoꝛ ꝑmissa ꝛ deficit maioꝛ. vt omne risibile est homo. ergo omne risibile est animal. ꝛ si medium ponatur cum ꝑdicato conclusionis q̄d est maioꝛ extremitas tunc deficit minoꝛ ꝛ ibi ē maioꝛ ꝑmissa. vt omne animal currit. ergo omnis homo currit. Et si tale medium subijciaꝛ maiori extremitati ꝛ predicetur de minori. enthimema reducitur ad primam figuram. ꝛ si ꝑdicetur de vtraq̧. fiet reductio ad secundaȝ. ꝛ si subijciatur in vtraq̧. fiet reductio ad tertiam figuram. ¶ Sciendum est tertio ꝙ exemplum sic diffinitur. est processus ab vno ꝑticulari ad aliud ꝑticulare ꝓbandum ꝓpter aliquod simile in ip̄is repertum. vt sortes est risibilis. ergo plato est risibilis. q2 vterq̧ est homo in quo habent similitudineȝ. In qua diffinitōne ꝓcessus ponitur loco generis. deinde ponitur ab vno ꝑticulari ad differētiam syllogismi ꝛ enthimemat9. Et ponitur ad aliud ꝑticulare ad differētiam inductōnis que est ad vniuersale. Et ponitur ꝓpter aliud simile in ip̄is reꝑtum ad ostendēdum vnde venit ꝓbatio in exēplo. q2 ip̄a ꝯuenit ꝓpter similitudinē duoꝝ singulariū ad inuicem. q̇a q̇cquid ꝯuenit vni singulari inquantum est simile alteri etiaȝ ꝯuenit alteri singulari. vt risibile ꝯuenit sorti inquātum est homo ꝛ inquātum est similis platoni. ideo etiam risibile ꝯuenit platoni. ¶ Sciendū quarto. ꝙ ad reducēdum exemplū ad syllogismū. opoꝛtȝ ꝑmo per inductōem imꝑfectā ostēdere maiorem extremitatem que est ꝑdicatum ꝯclusionis de illo cōmuni in quo ꝯueniunt duo singularia. ꝛ ꝑ idem cōmune ostendiꝛ in syllogismo maioꝛ extremitas de alio singulari quod est minoꝛ extremitas. vt arguendo sic. sortes est risibilis. ergo omnis homo est risibilis. ibi est inductio imꝑfecta ꝛ vltra. om̄is homo est risibilis. plato est homo. ergo plato est risibilis. in hoc syllogismo ponitur homo ꝓ medio ꝛ est illud cōmune in quo assimilaꝛ minoꝛ extremitas ꝛ suum simile scȝ sortes q̇ poniꝛ in añcedente. ideo aliter diffiniꝛ exemplū. Est argumētatio que ꝑ simile minoris extremitatis ostendit maiorem extremitatē de medio. ꝛ ꝑ medium maiorē de minori extremitate. ꝛ opoꝛtȝ maiorē extremitatē notiori modo conuenire ꝑmo singulari q̄ȝ medio. ꝛ ꝙ notius insit medio q̄ȝ minori extremitati. ratione cuius totus ꝓcessus vocaꝛ exēplaris. Et ꝑ hoc patȝ quid sit enthimema ꝛ exemplū. Et quo modo reducunꝛ ad syllogismū. ¶ Cōtra ꝑdicta arguiꝛ ꝑmo sic. enthimema ꝛ syllogism9 opponunꝛ inter se. ergo enthimema nō est syllogism9. Scdō sic. In ꝑmo posterioꝝ dr ꝙ enthimema ē fere syllogism9. g̊ nō ē imꝑfect9. Tertio sic. hic ē imꝑfect9 syllogism9 oīs asinus currit. g̊ om̄is homo currit. q2 posita ista maiore scȝ om̄is homo est asinus erit syllogismus in barbara. Sed tamē nō est bona ꝯsequētia. ergo male diciꝛ ꝙ enthimema est bona ꝯsequentia ꝛ reducaꝛ ad syllogismū. Quarto sic. Unū ꝑticulare simile alteri nō est magis notū altero. sed om̄is argumētatio ꝓcedit a magis noto ad minus notum. ergo in exemplo vnum singulare nō ꝓbatur ꝑ aliud. Quinto sic. Nō sequitur sortes est risibilis. ergo omnis homo est risibilis. ꝛ tamē ibi arguiꝛ in modo reducendo ememplum ad syllogismū ostendendo maiorē extremitatem de medio in quo ꝯueniunt plura singularia. ergo exemplū nō est argumentatio reducibilis ad syllogismum cum ibi nō sit bona ꝯsequentia

¶ Ad p̄mū dr̄. q̄ licet enthimema non sit syllogismus ꝑfectus forma-
liter in modo ⁊ figura. est tñ virtualiter syllogismus ꝑfectus ⁊ formaliter
impfectus. q̄ꝛ deficit in vna premissa. et q̄ꝛ est perfectus virtualiter. eo q̄
ibi sunt due premisse ſm intellectum arguentis. qui tacet vnā p̄missam
quam presupponit esse ꝑ se notā Ideo dicit̄ fere syllogismus Ad scd̄m
dr̄. q̄ licet enthimema nō sit syllogismus ꝑfectus in modo ⁊ figura. tñ est
ꝑfectus virtualiter licet sit impfectus formal'r. inq̄ꝫtum sibi deficit vna
premissa tñ virtualiter est ꝑfectus cū ibi sint due p̄misse ſm intellectū.
Ad tertiū dr̄. q̄ ista premissa que supponit̄ in enthimemate req̄rit̄ q̄ sit
vera et hoc non fit in isto argumēto. oīs asinus currit. ergo oīs homo cur-
rit Ideo ibi non est enthimema. ⁊ licet ibi sit syllogismus ipfectus forma
liter. non tñ virtualiter est ꝑfectus. qd̄ requirit̄ ad rōem enthimematis
Ad q̄rtū dr̄. q̄ licet ſm rem vnū ꝑticulare non sit notius altero ſm qd̄
sil'ia sunt. tñ quo ad nos vnū p̄t esse notius altero ⁊ ideo vnū p̄t proba-
re aliud. Ad q̄ntū dicit̄. q̄ licet in reducēdo exemplū ad sil'em in ista re
ductione impfecta non sit cōsequētia necessaria. tñ est ꝓbabilis. q̄ꝛ proba-
bileest q̄ si maior extremitas ꝯueniat vni singulari eo q̄ id ꝯtinet̄ sub me
dio q̄ ista maior extremitas etiā illi medio ꝯueniat

Argumentū aūt per locum cōfirmat̄. Ideo danda
est diffinitio loci. ꝑut locus hic sumit̄. Locus est
sedes argumenti vel id a quo ad ꝓpositā questionem
cōueniēs trahitur argumentū. Quid aūt sit questio dictū est
Et sciendū q̄ propō questio cōclusio ſm substantiā idem
sunt. differunt aūt ſm rationes diuersas eñ habent ratiōes
siue diffinitōes vt prius patuit. ſm eñ q̄ dubitabilis est. est
questio. ꝑut iam vero probata est per argumētum est ꝯclu-
sio. ꝑut ponit̄ ꝓ alio in p̄missis est ꝓpō. q̄ꝛ ꝓpō dicit̄ ſm q̄ ē
in premissis ad ꝓbandū cōclusionem Enūciatio autē est. ſm
q̄ ꝑt esse vel non esse. vt sortes currit. sortes nō currit. Ha-
bito de diffinitione loci. sequitur diuisio ipius loci. Lo-
cus autem diuiditur in locū maximā. et in locū differētie ma
xime. Locus maxima idem est quod maxima. Maxima est
ꝓpō qua non est altera prior neq̄ꝫ notior. vt omne totum est
maius sua parte. Item de quocunq̄ꝫ predicat̄ species de eo
dem predicatur genus. Locus differentie maxime est illud
quo vna maxima differt ab alia. vt iste maxime. De quocū-
q̄ꝫ predicatur spēs et genus. et de quocūq̄ꝫ predicat̄ diffini-
tio et diffinitum. Differūt ꝑ terminos ex quibus cōponunt̄
Vna eñ componitur ex genere et specie. altera ex diffiniti
one et diffinito. Unde isti termini simplices dicūtur diffe-

rentie maxime. Et sciēdū q tam locus maxima q̄z locus differentie maxime dicit locus. qr vtrūqz ꝯfert firmitatē et robur argumētatōi. Unde ꝓportionabiliter sumit hic loc⁹ ad locū in reb⁹ naturalibus. qr sicut ille seruat res in esse sic similiter hic locus ꝯfirmat argumentum

Postq̄z autor determinauit de argumētatōe ⁊ argumento. Hic ꝯsequenter incipit determinare de loco qui diffinit p argumētum. Et p quē locū ꝯfirmat argumētū ip̄m sic diffiniens. Locus est sedes argumēti vel id a quo ꝯueniēs elicit argumētū ad ꝓpositam questionē ꝓbandā Cuius rō est. qr locus est necessaria habitudo terminoꝝ ad inuicē. vel est ꝓpō necessaria q̄ est p se nota ꝓpter talē habitudinē terminoꝝ inter se. sz in tali habitudine termīoꝝ vel in ꝓpōne p se nota q̄ fit ex illis terminis ꝯfirmatur mediū ꝓbās ⁊ inferens ꝯclusionē qd mediū dr argumentū. ⁊ etiā elicitur ꝟtus argumēti ad ꝓpositā ꝯclōem probādā ex illa habitudine termīoꝝ vel ex illa ꝓpōne p se nota. Ideo locus bn̄ dr sedes argumēti vel id a quo ꝯueniens elicit argumētū. ⁊ p̄ma ps p̄ncipalis ꝯuenit loco maxime. Secūda vero p̄ncipalis ꝯuenit loco dr̄ne maxime q̄uis tn̄ q̄libet pars possz competere cuilibet loco quia in vtroqz ꝯfirmatur argumētum et etiam ex vtroqz potest argui ad quālibet questionem.

☞ Sciendum primo. q hic non capitur locus proprie pro superficie icorpois ꝯtinentis que est mensura locati sicut capitur in predicamentis sz capit trāssumptiue ꝓ habitudine termīoꝝ vel ꝓpōe p se nota q̄ est aliq̄ modo ꝯfirmatiua ⁊ generatiua argumēti sicut locus dr ꝯseruatiuus locati. Dicit etiā talis locus dialetice sedes non ꝓprie. sz methapho. ⁊ transsumptiue p siītudinē ad sedē realez. qr sicut in sede reali sedēs ꝯfirmat et q̇escit. ita argumētū ꝯfirmat ⁊ q̇escit in loco dialectico. qr cū intellect⁹ dubitat de ꝟtute illatiua ⁊ ꝓbatiua argumēti ⁊ repit habitudinē terminorū vel ꝓpōnuz p se notarū vbi ꝯfirmat illa habitudo tūc intellectus q̇escit et nō āplius dubitat de illa ꝟtute ꝓbādi ꝯclusionē p argumētū ¶ Sciēdū scdo. q locus diuidit in locū maximā. ⁊ locū dr̄ne maxime q̄ sic inter se differūt. qr locus drā maxime dr habitudinē terminoꝝ in qua fundat argumētum. ⁊ illa hītudo terminat ⁊ ꝯfirmat argumētū implicite tm̄ ⁊ imperfecte. ⁊ maxima dr ꝓpōem q̄ explicite ⁊ ꝯplete termīat argumentū. vt arguendo. sortes est hō. g̃ sortes est aīal. si probet p locū a spē ad genus non termīat pfecte argumētū. qr adhuc p̄t dubitari qualis est habitudo spēi ad genus. sed cū addit illa maxima de quocūqz verificat spēs ⁊ gen⁹ ibi terminat explicite argumētū. Et p hoc habet sufficientia illoꝝ mēbroruz qr oīs locus ꝯfirmat argumētuz. vel ergo ꝯfirmat explicite ⁊ sic est locus maxima vel implicite ⁊ sic est locus drā maxime. Ex q̇b⁹ p̄tz. q locus drā maxime via generatōis est p̄or q̄z locus maxima. ⁊ tn̄ posterior via pfectionis. ⁊ dr locus maxima p aꝑpōem. ⁊ sic nō est incōgrua locutio. qr maxīa tenet substātiue ⁊ nō adiectiue ¶ Sciendū tertio. q locus maxima est idē q ip̄a maxima. ⁊ maxima est ꝓpō q̄ nō est altera p̄or seu notior. vt oē totū est maius sua pte. ⁊ rō est. qr in tali ꝓpōe que est p se nota est ordinata ha

bitudo terminoꝝ inter se.iō cognitis illis statim intellectus apphēdit ha
bitudinē illoꝝ terminoꝝ ⁊ cognoscit ꝓpōnem necessariā que fit ex illis ter
minis.sed illa nō notificatꝛ ꝑ aliā ꝓpōem ꝙ̄ ꝑ suos termios.ideo nulla est
notioꝛ ea. Et vocatꝛ maxima. qꝛ licet sit ꝑua in ꝗ̄titate est tn̄ maxima in
ꝩtute ⁊ gradu cirtitudinis.qꝛ p̄t certificare plures alias ꝓpōes Aliter dꝛ
dignitas.qꝛ seipām dignificat vt ab intellectu cognoscatꝛ. Aliter dꝛ cōis
animi ꝯceptio.qꝛ ab intellectu multoꝝ faciliter ꝯcipitꝛ. Ideo illaȝ sic diffi-
nit hic maxima est cōis aī ꝯceptio ꝙ̄ q̇libet auditā ꝓbat ¶ Sciēduȝ q̄rto
ꝙ locus dr̄ñā maxime est q̄ vna maxīa differt ab alia.vt sunt termini ma-
xime hn̄tes necc̄āriā habitudinē inter se.ex q̄ ꝓuenit necc̄itas ip̄ius maxīe
vt ille maxime. De quocūꝙ̄ p̄dicatꝛ spēs et genus. De quocūꝙ̄ ꝩificatꝛ
diffinitio ⁊ diffinitū. Differūt tn̄ ꝑ suos terminos ⁊ illi termini inꝗ̄tum
hn̄t habitudinē adinuicē vocantꝛ loci dr̄ñe maxime Vn̄ dicuntꝛ loci inꝗ̄tū
ab ip̄is elicitꝛ argumētum vel in ip̄is ꝯfirmatꝛ ⁊ dicūtur dr̄ñe maxime in-
ꝗ̄tum faciunt differre vnā maximā ab alia ☞ Contra predicta ar
guitꝛ p̄mo sic.argumētum est mediū argumētatōis ꝓbans cōclusionem.
sed locus maxima est vna ꝓpō argumentatōnis.sed mediū nō ꝯfirmatꝛ in
premissis argumētatōis.ergo locus maxima non est sedes argumenti.
Scd̄o sic.argumētum et locus idē sunt vt in illo argumēto.hō currit.ḡ
aīal currit.ibi est argumētū.qꝛ ibi est mediū ꝓbās ꝯclusionē. ⁊ est etiā lo-
cus inꝗ̄tū in ip̄o est spēs.qꝛ dꝛ locus a spē ⁊ locus non differt a spē.ſȝ ideȝ
nō ꝯfirmat seip̄m.ergo locus male dicitꝛ sedes argumēti Tertio sic.lo-
cus dr̄ā maxime est pars loci maxime ⁊ in eo ꝯtinetꝛ.ergo mēbra diuisio-
nis loci coincidunt. Quarto sic.hec est maxima. omē totuȝ est maius
sua ꝑte et aliqua est certioꝛ ip̄a.s.ista de quolibet esse vel non esse de nullo
ambo simul.ergo ꝯtra diffinitōnem loci maxime. Quinto sic.omnis
locus est habitudo.vt patet in diffinitōnibꝫ omniū locoꝛum.sed tamē ter
mini maxime non sunt habitudo.ergo male differūt loci dicū tur maxime.
☞ Ad p̄mū dicitꝛ.ꝙ licet argumētum ꝗ̄tum ad suum esse materia-
le qd̄ est medius terminus argumētatōis non ꝯfirmatꝛ ꝑ maximā tn̄ ꝗ̄tū
ad ꝩtutem probandi cōclusionē bene cōfirmatꝛ ꝑ maximā per quā ꝑfecte
explicatur virtus argumenti ⁊ manifestatur intellectui Ad scd̄m di-
citꝛ.ꝙ licus locus et argumentum sint idem materialiter differunt tamen
formaliter.vt in exemplo dato.homo inꝗ̄tum habet ꝩtutē ꝓbandi con-
clusionem dicitꝛ argumētū.⁊ inꝗ̄tuȝ est species ⁊ habet habitudinē ad ge-
nus dicitꝛ locet.et in ista habitudine sedet ⁊ confirmatur virtus que dicitꝛ
argumentum.⁊ sic locus et argumentum formaliter differūt.
Ad tertium dicitꝛ.ꝙ licet in loco maxima includatur materialiter lo-
cus differētia maxime.tanꝙ̄ pars materialis eius nō tamē formaliter vt
ꝑtinēs ad formā maxime Ideo locus maxima ⁊ locus differētia maxime
non coincidunt formaliter Ad quartum dicitꝛ.ꝙ licet aliqua maxima
sit simpliciter notioꝛ ista.omne totum est maius sua ꝑte.tamē nulla.est no
tioꝛ ista in suo genere.hoc est que fit ex eisdem terminis ⁊ in eodem gene-
re terminoꝝ.quia ex talibus terminis nulla est immediatioꝛ ip̄a.
Ad quintū dꝛ.ꝙ licet ſm vocē termini maxīe nō sint habitudines tn̄ ſm
eoꝝ ſcata ip̄oꝛtāt hītudines q̄ sunt substrata.vt ī ꝑlibꝫ intētōibꝫ scd̄is et

tales significant habitudines rerum inter se. vt genus dicat habitudinē superioris ad inferiora et species et ecōuerso.

Item locus differētia maxime diuiditur per locū intrinsecū extrinsecū et mediū. Locus intrinsecus est. qñ sumitur argumētum ab his que sunt de substantia rei vt in diffinitōne. vt si dicatur. animal rationale mortale currit. ergo hō currit. Locus extrinsecus est qñ sumitur argumētum ab his que omnino separata sunt a substantia rei. vt ab oppositis vt si queratur vtrū sortes est albus. et probatur. sortes nō est niger. ergo sortes est albus. Locus medius est. quādo sumitur argumētum ab his que partim cōueniūt cū termīs in q̄stione positis. et partim differūt ab eis sicut vniuoca et denoīatiua q̄ dicuntur cōiūgata. vt si queratur. vtrū iusticia sit bona. et probatur sic. iustum est bonū. ergo iusticia est bona.

¶ Postq̄ autor determinauit de loco in cōi tam diffinitiue q̄ diuisiue. et posuit diffinitōem loci maxime et dr̄ie maxime. Hic cōñr subdiuidit locū dr̄ie maxime in intrinsecū extrinsecū et medium Cuius ratio est. quia oīs locus drā maxime importat habitudinē termini inferentis ad terminū illatum. vel ergo ille terminus inferens simpl'r cōuenit cū termino illato, et sic est locus extrinsecus. vel differt ab eo et hoc dupliciter. vel discōuenit simpliciter. et sic est locus. extrinsecus. vel partim cōuenit et partim disconuenit. et sic est locus medius ☞ Sciendū primo. quod locus intrinsecus est qñ sumitur argumētū ab his que sunt de substātia rei. hoc est. qñ terminus inferēs est de essentia vel de esse termini illati. vt posita ista questione. vtrum sortes est aīal. Et ar. sic. sortes e hō. ergo sortes ē aīal. ibi sumitur argumentū ab illo termīo illato. s. aīal Et dr locus intrinsecus qñ terminus iferēs ē itrīsecus termīo illato vel econtra. et sic est intrīseca habitudo inter illos termīos eo quod habitudo vnius termini ad alterum nō distinguitur realiter a termīo. cuius est habitudo nec semper oportet ad talē locū quod terminus inferens sit de essentia vel diffinitione termini illati sed sufficit quod sit intrinsecus secundum aliquē modū essendi.

¶ Sciendū est, secdo. quod quod locus extrinsecus est qñ sumitur argumentum ab his que sunt separata a substātia rei qñ terminus inferens est simpl'r extrinsecus et disconueniens cū termino illato. vt sic arguendo. sortes est albus. ergo sortes nō est niger Iste ē terminus inferens. s. albus est totaliter extrinsecus termino illato scz niger Et propter hanc cām talis locus vocatur extrinsecus. et licet illa habitudo localis in illo loco sit quodāmodo extrinseca termino inferenti. tñ est intrinseca in ordine ad terminū illatum et, est habitudo negatiua tm̄ inter hos terminos.

¶ Sciendū tertio ꝙ locus medius est qñ sumit̃ argumentū ab his que
ꝑtim ꝯueniunt ⁊ ꝑtim differūt cū terminis in questione posit ꝫ .hoc est qñ
ꝑtim ꝯueniunt ⁊ ꝑtim differūt cū terminis in questione positꝫ .hoc est qñ
termin⁹ inferēs ꝑtim ꝯuenit ⁊ ꝑtim differt a termino illato sicut est in ab
stracto ⁊ in ꝯcreto. Cōueniūt em̄ in re ſcata. ⁊ differūt in mō ſcādi. Et
ꝯueniūt in ṗncipio vocꝫ ⁊ differūt in fine sicut ē inter ꝯiugata ⁊ casus vt
si q̄rat̃ vtꝝ iusticia sit bona. ⁊ ꝓbat̃ sic. iustū ē bonū. g̊ iusticia ē bona ibi iu
stum ꝑtim ꝯuenit ⁊ ꝑtim differt a iusticia. Et dr̄ talis loc⁹ medi⁹. q2 ter
min⁹ inferēs medio mō se hꝫ ad terminū illatū quantū ad hoc qd̄ ē ꝯue-
nire ⁊ differre. Jō iste iste loc⁹ quantū ad ꝯueniētiā ⁊ dr̄ñam termini infe
rentꝫ cū termino illato dr̄ aliq̊ mō medi⁹ loc⁹. vel ꝑ ꝑticipatōem termini
intrinseci ⁊ extrinseci. ¶ Sciendū quarto. ꝙ p̄dicta diuisio loci in locū in
trinsecū extrinsecū ⁊ mediū. nō ē diuisio gn̄is. q2 loc⁹ nō dr̄ equal'r de istis
trib⁹. sꝫ ē diuisio analogi in sua analogata. q2 loc⁹ dr̄ de istis trib⁹ ſm ṗus
et posteri⁹. Prius em̄ dr̄ de intrinseco ⁊ postea de alijs. Et rō ē. q2 loc⁹ ē
habitudo termini inferētis ad terminū illatū. sꝫ in loco intrinseco vbi ē ha
bitudo positiua repitur ꝑfectior habitudo q̄̄ in loco extrinseco vbi reperit̃
habitudo ṗuatiua q̄ hꝫ cognosci ꝑ habitudinē positiuaꝫ sicut ṗuatio co-
gnoscit̃ ꝑ habitū. Et etiā locus medius ꝑticipat ratōem loci inquantum
hꝫ ꝯuenientiā cum loco intrinseco ⁊ extrinsece. ⁊ ea ꝑte qua ꝯuenit cū lo-
co intrinseco est ꝑfectior extrinseco. Et ꝑ hoc patet diuisiones ⁊ cōparatio
nes illoꝝ modoꝝ inter se ¶ Cōtra p̄dicta arguit̃ ṗmo sic. Loc⁹ maxima
multiplicat̃ sicut locus differētia maxime. sꝫ locus maxima nō diuidit̃ per
locū extrinsecū ⁊ mediū. g̊ male diuidit̃ locus dr̄ñtia maxime Secūdo
sic. locus differētia maxime hꝫ diuidi ſm differentias entis. eo ꝙ se tenet
ex ꝑte rei ſcate. sꝫ plures sunt differētie entis q̄̄ tres. s. idē ⁊ diuersuꝫ. act⁹
et potētia. accn̄s ⁊ substātia. g̊ nō sunt tm̄ tres loci dr̄ñtie maxime Ter
tio sic. loc⁹ dyaletic⁹ dr̄ ad siītudinē loci naturalis. sꝫ locus naturalis est
extrinsecus locato. g̊ oīs locus dialetic⁹ ē extrinsecus ⁊ nullus intrinsec⁹.
Quarto sic. oīs locus est habitudo mediās inter terminū illatū ⁊ infe
rentē. g̊ oīs locus est medius. Quinto sic arguendo. homo currit. ergo
aīal currit. terminus inferens. scꝫ hō ꝑtim ꝯuenit ⁊ ꝑtim differt cū termi-
no illato ⁊ tn̄ ibi nō est locus medius. sꝫ est locus a specie ad genus. g̊ lo
cus medius nō est qñ terminus inferēs ꝑtim ꝯuenit ⁊ ꝑtim differt a ter-
mino illato. ☞ Ad ṗmum dr̄. ꝙ licꝫ nō ponat̃ extrinsece diuisio loci ma
xime. tn̄ p̄t intelligi multiplicatio eius ꝑ diuisionē loci differētie maxime.
q2 variatis terminis q̇ sunt differētie maxime ſm diuersos locos etiā va-
riant̃ maxime q̄ formant̃ ſm habitudines illoꝝ terminoꝝ. iō in q̊libet lo-
co speciali fit vna maxima specialis Ad scōm dr̄. ꝙ lꝫ diuisio loci diffe
rētie maxime sumat̃ ſm aliquas differētias entis. s. ſm idē ⁊ diuersum nō
tn̄ sumit̃ ſm oēs differētias entꝫ. iō nō opꝫ ꝙ sint tot modi locoꝝ q̊t sunt
modi siue differētie entis. Ad tertiū dr̄ ꝙ lꝫ locus dyaletic⁹ habeat si
militudinē cū loco naturali. nō tn̄ quantū ad id qd̄ est esse extrinsecum. sꝫ
in hoc ꝙ est ꝯseruatiuus ⁊ generatiuus argumenti sicut locus naturalis
locati. Ad quartū dr̄ negando ꝯñam ⁊ rō est. q2 nō dicit̃ locus medi⁹
propter hoc ꝙ sit habitudo media inter duos terminos. sed indeo q2 ter-
minus inferens ꝑtim ꝯuenit ⁊ ꝑtim differt cuꝫ termino illato. Ad q̇n-

tum dr̄.ꝙ lȝ hõ ⁊ aĩal ꝑtim ꝯueniãt.ſ.in ꝓcato.⁊ ꝑtim differãt ſcȝ ſm̄ mo dũ ꝓcãdi tñ ibi hõ nõ infert aĩal in illo argumẽto inquãtum ẽ ꝯueniẽs et differẽs ſimul.ſed ſub ratõe ꝯueniẽtie tm̃.ideo ibi ẽ ſolũ loc⁹ intrinſec⁹

Item locus intrinſecus diuidit̃ per locum a ſubſtantia.⁊ per locum a cõcomitãtibus ſubſtantiã.Locus a ſubſtantia eſt.quãdo ſumitur argumẽtum ab his que ſunt de ſubſtãtia terminorũ in queſtione poſitorũ Et ille locus diuidit̃ ꝑ locũ a diffinitõne a deſcriptõne ⁊ a nominis interꝑtatõne.

Poſtq̃ꝫ autor ꝑmiſit diuiſionẽ loci ⁊ diffinitõ es mẽbroꝝ eius.Hic cõ ſequenter ſubdiuidit vnũ mẽbrũ ipius.ſ.locũ intrinſecũ dicens.Loc⁹ in- trinſecus diuidit̃.⁊c̃.vt ſupra.Cui⁹ diuiſionis rõ eſt.q2 in oĩ loco intrin- ſeco terminus inferẽs aliquo mõ idẽ ẽ in ſubſtãtia cũ termino illato.vl’ g̃ dr̄ totã ſubſtantiã termini illati ꝯuertibiliter.vel dr̄ aliqd̃ cõcomitãs il- lam ſubſtãtiã ⁊ nõ dr̄ ꝯuertibilitatẽ ſm̄ ſe totã.ſi ꝑmũ ſic ẽ loc⁹ a ſubſtan tia.ſi ſcd̃m ſic ẽ loc⁹ a cõcomitantib⁹ ſubſtãtiã.¶ Sciendũ ꝑmo ꝙ loc⁹ a ſubſtãtia ẽ qñ termin⁹ inferẽs dr̄ ꝯuertibiliter totã ſubſtãtiã termini il- lati.vt arguẽdo a diffinitõe ad diffinitũ ⁊ nõ opꝫ a d talẽ locũ ꝙ ſꝑ termi- nus inferens explicet ſubſtantiã termini illati.q2 locus a diffinito ad diffi nitõem eſt locus a ſubſtantia.⁊ tñ diffinitũ nõ explicat naturã diffinitõis neq̃ꝫ deſcriptum deſcriptiõis.Ideo nõ oportꝫ ꝙ terminus inferẽs dicat explicite ſubſtantiã alterius ſcȝ illati.ſȝ ſufficit ꝙ dicat ꝯuertibil’r totam ſubſtantiam eius.iõ ſic diffinit̃.Locus a ſubſtãtia ⁊c̃.vtꝫ.⁊ capitur ibi ſubſtãtia ꝙ eſt idẽ cũ illo qd̃ dr̄ ꝯuertibiliter totã ſubſtantiã rei vt capitur in diffinitõe loci intrinſeci al’s nõ differret diffinitio loci intrinſeci a diffini tione loci a ſubſtãtia.¶ Sciendũ ſcd̃o ꝙ loc⁹ a cõcomitãtib⁹ ſubſtãtiã ẽ qñ ſumit̃ argumentũ ab his q̃ ſunt de ſubſtãtia rei ſcȝ cũ termin⁹ inferẽs ꝯuenit cũ termino illato ſȝ nõ ꝯuertibil’r.vt arguẽdo a ꝑte ad totũ.⁊ econ tra.⁊ a cã ad effectũ.⁊ ecõtra.In talib⁹ eñ ſꝑ terminus inferẽs dr̄ aliquo mõ idẽ cũ termino illato ſȝ nõ ꝯuertibil’r.⁊ nõ opꝫ in tali loco ꝙ termin⁹ in ferens ſit vnũ in eſſentia cũ termino illato ſed ſufficit ꝙ includat̃ in eo ſm̄ aliquẽ modũ eſſendi in ⁊ faciat vnũ cũ ipo in ratõe inferẽtis.⁊ ꝑ reſpectuȝ ad attributũ quo infert terminũ illatũ.¶ Sciendum tertio.ꝙ loc⁹ a ſub ſtantia diuidit̃ ꝑ locum a diffinitõne a deſcriptõne ⁊ locũ a nois interꝑta- tione.Cuius ratio eſt.q2 in loco a ſubſtãtia vnus terminoꝝ ſemꝑ dicit explicatõem alterius.licȝ nõ ſemꝑ terminus inferens a quo denominatur locus dicat explicite totum eſſe alterius.ſicut dictum eſt.vel ergo talis ex plicatio ſumit̃ ex ꝑncipijs eſſentialib⁹ rei.vel a ꝓprietatibus eius Si ꝑmũ ſic eſt locus a diffinitõne.Si ſcd̃m hoc eſt dupliciter vel ſumitur ab illis ꝓ prietatibus inquantum ab ipis fit interpretatio vel ſumitur ab ipis ſm̄ ſe.Si primo modo ſic eſt locus a nominis interꝑtatõne.Si vero ſcd̃o ſic eſt locus a deſcriptõne.Diffinitio eñ explicat eſſe rei per eſſentialia.⁊ de ſcriptio per accidentalia.⁊ interpretatio explicat ipſum per ꝓprietates a

quibus nomē imponitur. ⁊ quādoq; vocatur quid nominis. ¶ Scien-
dum quarto. ꝙ diffinitio dupliciter ɔsiderat᷑. Uno mō quantū ad essen-
tiā eius. put dicit ꝑncipia essentialia diffiniti ⁊ sic est medium syllogismi
demonstratiui. ⁊ ab eo sumitur syllogismus demonstratiuus ⁊ nō dyale
ticus. Alio mō ɔsiderat᷑ inquantū sumit᷑ sub intentōne cōi diffinitōnis. ⁊
hoc dupliciter. qꝛ quādoq; sumit᷑ ꝑ respectū ad p̄dicata q̄ notiori modo
ɔueniunt diffinito q̄ȝ diffinitōni. ⁊ hoc modo sumitur ab ea locus sophi-
sticus. ⁊ arguit᷑ ꝑ fallatiam petitōnis ꝑncipij. Alio modo sumitur respe-
ctu p̄dicatoꝝ. que notiori modo conueniunt diffinitōni q̄ȝ diffinito. ⁊ hoc
modo ab ea sumit᷑ locus dyaleticus. ⁊ sic ɔsideratur hic. Et sic patȝ diui
sio ⁊ sub diuisio loci intrinseci. ¶ Contra p̄dicta arguit᷑ ꝑmo sic. Locus a
causa officiente est locus intrinsecus. ⁊ tamen nō est a substantia. vt patet
in textu. nec a cōcomitantibus substantiam. quia causa efficiens nō cōco
mitatur suum effectum. sȝ est sibi extrinseca. ergo nō sufficienter diuidit lo
cum intrinsecum. Secundo sic. arguendo a genere ad speciem est argu
ere a substantia terminoꝝ in questione positorum. ⁊ tamē ibi nō est locus
a substantia. ergo ɔtra diffinitōem loci a substantia. Tertio sic illa q̄
cōcomitantur substantiam rei sunt extra ip̄a. ergo quādo sumit᷑ argumen
tum a cōcomitantibꝫ substantiā ibi est locꝰ extrinsecus. ḡ male ponit᷑ locꝰ
a cōcomitātibꝫ substantiā eē locū intrinsecū. Quarto sic. ab eodē nō su
mit᷑ locus dyaleticus ⁊ sophisticus cū inter se opponunt᷑. sȝ a diffinitiōe su
mitur locus sophisticus. ḡ ab ip̄a nō sumit᷑ locꝰ dyaleticus. Quinto sic
Locus a diffinito ⁊ a descripto sunt loci a substātia ⁊ nō ponūt᷑ in ista di-
uisione. ḡ ē insuffiiciēs. ☞ Ad ꝑmū dr̄. ꝙ lȝ cā efficiēs ꝟm se sit extrinseca
suo effectui tn̄ ꝟm virtutem eiꝰ ē aliquo mō sibi intrinseca. ⁊ aliq̄ mō facit
vnū cū ip̄o ꝟm quā vnitatē se hȝ vt terminꝰ inferēs respectu sui effectus
in ordine ad illa p̄dicata bonū malū. Ad scd̄m dr̄. ꝙ licȝ genꝰ sit de sub
stātia spēi ꝑ modū ꝑncipij nō tn̄ dt̄ illā totā substātiā ɔuertibilr̄. iō argu
endo a gn̄e ad spēm nō arguit᷑ a substātia rei eo mō quo intelligit᷑ in diffi
nitōe loci a substātia. Ad tertiū dr̄. ꝙ lȝ aliqua q̄ cōcomitant᷑ substātiā
rei nō sint intrinseca essentialr̄. tn̄ dicunt᷑ intrinseca ꝟm aliquē modū essen
di. qd̄ sufficit ad locū intrinsecū. Ad quartū dr̄. ꝙ ab eodē eodē mō ac
cepto nō sumitur locus sophisticus ⁊ dyaleticus. licet bene ab eodem di-
uersimode accepto. ⁊ sic est de diffinitōne que facit locum dyaleticū ⁊ lo-
cum sophisticum. Ad quintum dicit᷑. ꝙ licȝ in hac diuisione loci a sub-
stantia nō ponat᷑ explicite locus a diffinito ⁊ a descripto. tn̄ subintelligit᷑ ꝑ
locū a diffinitōne ⁊ a descriptōne ⁊ locus ab interp̄tato ꝑ locum ab inter
p̄tatōne. qꝛ oīa illa habent se correlatiue. ⁊ sub loco a descriptōne ɔtinet᷑
locus a diffinitōne causali que datur ꝑ causas extrinsecas ip̄ius diffiniti.

Diffinitio est oratio indicans quid est esse rei ꝑ essen-
tialia Locus a diffinitōne. est habitudo diffini-
tionis ad diffinitum ⁊ continet quattuor argumen-
ta ⁊ quattuor maximas. Primo subijciendo diffinitionē
affirmatiue. vt animal rationale currit. ergo homo currit.

Locus a diffinitōne maxima. Quicquid p̄dicatur de diffi-nitōne et de diffinito. Secūdo p̄dicando diffinitōnem affirmatiue. vt sortes est animal ratōnale mortale ergo sortes est homo. Locus a diffinitōne maxima. De quocūq; p̄dicatur diffinitio et diffinitum. Tertio subijciendo diffinitiōem negatiue. vt animal ratōnale mortale nō currit. ergo homo nō currit. Locus a diffinitōne maxima. quicquid remo-uetur a diffinitōe etiam remouetur a diffinito. Quarto predicando diffinitōnem negatiue. vt lapis nō est animal rationale mortale. ergo lapis non est homo. Locus a diffiniti-one maxima. A quocunq; remouetur diffinitio et diffini-tū econuerso. Locus a diffinito continet tot argumenta et tot maximas sicut locus a diffinitōne. Primo subijcien-do diffinitum affirmatiue. vt homo currit. ergo animal ra-tionale mortale currit. Locus a diffinito maxima. q̄cquid p̄dicatur de diffinito et de diffinitōne. Secundo predicando diffinitum affirmatiue. vt sortes est homo. ergo sortes ē animal ratōnale mortale. Locus a diffinito maxima De quocunq; p̄dicatur diffinitum et diffinitio. Tertio subijciendo diffinitum negatiue. vt homo nō currit. ergo animal ratio-nale mortale nō currit. Locus a diffinito maxima. Quic-quid remouetur de diffinito et etiā de diffinitōe. Quarto p̄di-cando diffinitum negatiue. vt lapis nō est homo. ergo lapis nō est animal ratōnale mortale Locus a diffinito maxima A quocūq; remouetur diffinitū et etiam diffinitio. Et sciendū q locus debet semp denominari a termino inferēte et nō ab illato. vt quādo diffinitio est inferens. est locus a diffinitōne quādo vero diffinitū est inferens est locus a diffinito.

Postq̄ autor p̄misit diffinitōem loci a substātia. h̄ cōn̄r determinat de mēbris ei9 et p̄mo de loco a diffinitōe q̄ ē pfectior oībꝫ alijs et hic incipit determinare in speciali de syllogismo dyaletico ostendēdo quō in p̄ticulari formatur s̄m diuersos modos loci. Et quia locus a diffinitōne p̄suppo nit cognitōem diffinitōis iō p̄mittit diffinitōem diffinitōis dicēs. Diffi-nitio est orō indicās q̄d ē eē rei p substātialia. Et dicitur orō q̄r est q̄dda cōplexum īcludēs diuersa p̄ncipia diffiniti. s. gen9 et drām. q̄ꝫ q̄dem cōple-xum ē orō īpfecta et s̄cat q̄d ē eē rei. q̄r explicat p̄ncipia essentialia rei. scꝫ spēi ex q̄bꝫ cōstat tota q̄dditas spēi. s. gen9 et drn̄am q̄ dicūt totū eē essentiā le ei9 a p̄ma potentia vsq; ad vltimū actū et solū hic diffinit diffinitio pro

diffinitione quidditatiua que est diffinitio simplr̃ ⁊ non ꝓ diffinitōe causa
li que datur ꝑ causas extrinsecas diffiniti. nec pro diffinitōne descriptiua
vel pro diffinitōe quid nois. ¶ Sciendum pmo ꝙ locus a diffinitione
est habitudo diffinitōis ad diffinitū suū. ⁊ illa habitudo est habitudo idē-
titatis ⁊ ꝯuertibilitatis. q2 diffinitio dicit idē essentialiter ⁊ cōuertibiliter
cū diffinito suo Et inde ꝓuenit ꝙ qcquid affirmatiue vel negatiue veri-
ficatr̃ de diffinitōne eodē modo ⁊ de diffinito ⁊ ecō tra. et ꝯtinet iste locus
quatuor argumēta ⁊ quatuor maximas. Primo subijciendo diffinitiōez
affirmatiue. Scdo predicādo affirmatiue. Tertio subijciendo diffinitio-
nem negatiue. Quarto predicando diffinitōem negatiue. Quoꝝ exēpla
et maxime habētur satis in textu. Et istoꝝ cā redditr̃ ꝓpter habitudinem
prius habitam diffinitōis ad diffinitū Sciendum scdo. ꝙ licet diffini
tio ꝑcat idē essentialiter cū diffinito. differūt tn̄ ſm rōnem accidentalē q2
diffinitio dicit pncipia diffiniti que naturaliter pcedūt diffinitū. ⁊ dicunt
sub modo pluriū. Diffinitū vero sequitr̃ illa pncipia ⁊ hz se ꝑ modū vni9
ꝯpositi ex illis pncipijs. ⁊ arguendo a diffinitōe ad diffinitū oportet argu
ere ab ipa diffinitōne eo modo quo est eadē. ⁊ ꝯuenit cū diffinito ⁊ non ea
pte qua differt ab ipa. q2 sic non arguitr̃ ab ea inqtum diffinitio est Et si-
militer arguēdū est a diffinito ad diffinitōem. ⁊ ideo nō seqtur. aīal rōna-
le est oratio. ergo homo est oratio. q2 ibi arguitr̃ a diffinitōne ea parte qua
differt a diffinito ⁊ non inqtum ꝯuenit. Et sic ꝯmittitr̃ fallacia accidētis
Et silr̃ nō sequitr̃ hō est diffinitū. g aīal rōnale est diffinitū. ⁊ sic de multꝭ
alijs silr̃ dōm est ꝓpter cām predictam Sciendū tertio. ꝙ locus a diffi-
nito est habitudo ipius diffiniti ad diffinitiōem Et ꝯtinet quatuor argu
menta sicut locus a diffinitōne. Primo subijciēdo diffinitū affirmatiue.
Scdo pdicando ipm affirmatiue. Tertio subijciendo diffinitū negatie
Quarto pdicando ipm negatiue. Quoꝝ modoꝝ exēpla ⁊ maxime satis
patent in textu. Ratio quare tenent similiter sicut locus a diffinitōne est
q2 sicut diffinitio dr̃ idē eēntialiter ⁊ ꝯuertibiliter cū diffinito. Et ideo si-
cut ꝓpter idētitatē capiuntr̃ illi quatuor modi arguēdi a diffinitōe ad dif-
finitum. Sic etiā capiuntr̃ quatuor modi arguēdi a diffinito ad diffinitio
nem. q2 vtrūqz habet silēm habitudinē ad reliquū Sciendū quarto. ꝙ
locus semꝑ denoīatur a termīo inferente ⁊ non a termīo illato. Cuius rō
est. q2 locus est habitudo ꝯfirmatiua argmēti ꝑ quā accipitr̃ ꝓbatio ꝯse
quentis ⁊ termini illati. Sed illa habitudo ꝯfirmatiua argumenti ⁊ ꝓt9
ꝓbatiua ꝯsequentis est in termino inferēte. s. in medio ⁊ non in illato. Jō
cū in añcedente ponitr̃ diffinitio erit locus a diffinitōe. Et cū diffinitū po-
nitur in añcedente erit locus a diffinito. Non tn̄ denoīatur locus a termi
no inferente materialiter sz formaliter capto sub illa intentōne cōi que est
terminus inferens. Ideo hic sortes est homo. ergo sortes est aīal. qꝛuis hō
quodāmodo sit diffinitum. nō tn̄ dr̃ ibi esse locus a diffinito vel ab hoie.
q2 homo nō est inferens sub rōne hois vel diffiniti. sed sub rōne spēi. ideo
dicitur locus a specie. ¶ Contra pdicta arguitr̃ primo sic. Vnūqdqz ca
pit denoīationem a suo vltimo actu sed differentia est vltimus actus dif-
finitionis ⁊ ab ipa diffinitio redditur ꝯuertibilis cum diffinito. ergo sicut
differētia predicatur in quale. ita ⁊ diffinitio. ergo diffinitio nō significas

quid est esse rei. Secũdo sic. aĩal rationale currit. ergo homo currit. ibi est petitio p̓ncipij. ergo non cõuenienter arguitur a diffinitione ad diffinitum nec iste locus tenet subijciendo diffinitõnem affirmatiue. Tertio sic. Hic est locus demonstratiuus. homo est aĩal rõnale. ergo homo est risibilis. ergo p̄dicando diffinitõnem affirmatiue non est locus dialecticus sꝫ demõstratiuus. Quarto sic. eadem est habitudo medians inter diffinitõnem ⁊ diffinitum. ⁊ econtra. sicut est eadeꝫ via de sursum et deorsum ⁊ econtra. ergo cũ locus sit habitudo termini ad terminũ sequitur ꝙ locus a diffinitõne ⁊ a diffinito non sunt loci distincti Quinto sic Unũquodqꝫ denominatur a fine. sed terminus illatus in loco. se habet vt finis. ergo locus debet denominari a termino illato.

☞ Ad p̓mũ dicitur. ꝙ licet differentia predicetur in quale non tamẽ diffinitio. et ratio est. qꝛ solum illud predicatur in quale quod dicit actuꝫ qualificantem potentiam precedentem ip̃m. sicut drña qualificat genus quod determinat. ergo cum diffinitio dicat totum esse speciei a prima potentia vsqꝫ ad vltimũ actum non presupponit aliquam potentiam quaꝫ qualificet. ideo non predicatur in quale. nec differẽtia est proprie vltimus actus ipsius diffinitõnis. sed aggregatio ⁊ esse vnitiuum generis ⁊ differentie Ad secũdum dicitur. ꝙ si in toto illo argumẽto cõsequẽs sit notius respondenti qꝫ antecedens. tunc est petitio principij. vel si illud predicatũ currit notius dicatur de diffinito qꝫ de diffinitione in ordine ad ip̃m respondentem. sed si ecõtra in ordine ad respondentem antecedens sit notius consequẽte. tunc ibi est locus dyalecticus. quia in loco dyalectico nõ oportet semper procedere a notioribꝫ simpliciter. sed a notioribꝫ respõdenti. nec est inconueniens ꝙ in eodem argumento respectu diuersoruꝫ respõdentium sit locus dyalecticus. ⁊ petitio p̓ncipij si antecedens vni sit notius. ⁊ consequens alteri. Ad tertium dicit̃. ꝙ si in illa ratione ostendatur conclusio sequi propter habitudinem ipoꝝ p̓ncipiorum hominis. scꝫ aĩalis rationalis ad illam passionem que est risibile ibi est bona demõstratio. ⁊ ostenditur passio subiecti per propria principia eius. Sed si ostendatur illa conclusio virtute habitudinis diffinitõnis inqꝫtuꝫ diffinitio respectu diffiniti. vt illa habitudo fundatur in illa intentione cõmuni diffinitionis. ibi est locus dylecticus Ad quartum dr̃. ꝙ licet a diffinitione ad diffinitum ⁊ ecõtra sit eadem habitudo materialiter est tamen diuersa formaliter inqꝫtum sumitur virtus probatiua in diffinitione. ⁊ inqꝫtũ virtus probatiua in diffinito Ad quintum dicitur. ꝙ licet in illis que dicunt causalitatem finis. a fine fiet denominatio. non tamen in his que dicunt causalitatem efficientis. sed ibi sumitur denominatio ab efficiente. Modo locus dicit causalitatem efficientis. et illud efficiens est terminus inferens. ideo locus denominatur a termino inferente. et non a termino illato.

Descriptio est oratio significans esse rei per accidentalia. vt animal risibile est descriptio hominis. vel sic. Descriptio est oratio cõstans ex genere et proprio. vt ani/

mal risibile. Locus a descriptione est habitudo descriptio-
nis ad descriptum Et cōtinet quatuor argumenta ⁊ quatu-
or maximas. sicut locus a diffinitione. et formanť hic eodē
modo argumenta et maxime sicut ibi. nisi ꝙ ibi ponitur dif-
finitio et diffinitum. hic vero descriptio et descriptū poniť.

¶ Postq̄ȝ autor determinauit de loco a diffinitione ⁊ a diffinito. Hic
consequenter determinat de loco a descriptōne ⁊ descripto. Primo diffi
niens descriptionem dicit. Descriptio est oratio quid est esse rei signifi-
cans per accidētalia. ⁊ dicitur oratio. quia descriptio componitur ex plu-
ribus. quorum vnum contrahit aliud. et est quoddam complexū. vt ani
mal risibile. ⁊ oratio ponitur loco generis diffiniti. Deinde ponitur esse
rei per accidentalia. ad differentiaȝ diffinitionis que significat esse rei per
essentialia Et ratio huius potest esse. quia illud quod significat esse rei
per ea que consequuntur ens in specie completum explicat ipsum per acci
dentalia cum omnia ꝯsequetia cō pletum esse in spē sunt accidentalia. sed
descriptio est huiusmodi. ergo descriptio explicat esse rei per accidentalia
ergo ⁊c. ☞ Sciendum ꝑmo. ꝙ duplicia sunt accidentia. Quedam
sunt cō munia que consequuntur principia indiuidui. Alia sunt propria
que consequuntur principia speciei. Descriptio autem debet dari per ac
cidentia propria et non debet dari per communia. nisi inq̄ȝtum plura ac-
cidentia cōmunia accipiuntur loco vnius proprij ꝫm quod vtrunqȝ re-
stringit alterum ⁊ per hoc faciunt vnum conuertibile cum diffinito. vt
gressibile ⁊ bipes est ꝯuertibile cum homine eo quod vnum contrahitur
ad alterum. et econtra. ⁊ ideo illud aggregatum equiualet vni actui pro-
prio. q̄ȝuis ibi sint plura accidentia. ⁊ sic debet intelligi ꝙ descriptio signi
ficat esse rei per accidentia propria. vel communia appropriata. vel meli-
us dicitur per accidentalia. q̄ȝ per accidentia. quia quandoqȝ descriptio
datur ꝑ inferiora suꝑioris. et quandoqȝ per modos essendi que non sunt
pura accidentia. sed dicuntur accidentalia. quia habent modum accidē-
tium ¶ Sciendum est secundo. ꝙ descriptio aliter sic diffinitur. est ora
tio constans ex genere et proprio. vt animal risibile est descriptio homi-
nis. et includit genus et proprium eius. Aliter autem ponitur genus in
diffinitione ⁊ in descriptione. quia genus consideratum vt est ꝑncipium
essentiale ⁊ formale speciei ponitur in diffinitione quidditatiua. Sed ge-
nus cōsideratum vt est causa efficiens proprij quod fluit ex genere poni-
tur in descriptione. ⁊ capitur dupliciter descriptio. Uno modo genera-
liter pro quacunqȝ oratione que explicat esse rei per accidentalia. siue sint
propria siue appropriata. siue sint cause extrinsece diffiniti. ex quibus fit
diffinitio causalis. ⁊ sic diffinitur prima sui diffinitione. Alio modo capi
tur solum pro illo quod fit ex genere et accidente proprio. et hoc modo de
scriptio capitur in secunda diffinitione. ideo diuersimode dantur de ipa
iste diffinitiones.

¶ Sciēdū est tertio. ꝙ descriptio facit locū a substantia. qꝛ dicit idem eēn
tialiter ꝛ ꝯuertibiliter cū descripto. ꝛ quicq̇d verificatur de vno ꝛ de alio
et etiam de quocūqꝫ verificat᷑ descriptio ꝛ descriptū. et ecōtra ꝓpter ꝯuer
tibilitatē eoꝝ. et licet descriptio explicet esse rei ꝑ accidētalia. que ꝯcomi/
tant᷑ substātiam rei. tn̄ ipsa accipit᷑ ꝛ supponit pro eadez essentia cū suo de
scripto. vt dicendo aīal risibile currit ibi aīal risibile supponit ꝓ eisdē sup/
positis. ꝛ ꝓ eodē in substantia sicut homo ideo ipsa facit locū a substantia.

Sciendū quarto. ꝙ locus a descriptione est habitudo descriptiōis ad
descriptū. que quidē habitudo est ꝯuertibilis et tenet quatuoꝛ argumen
ta. ꝛ quatuoꝛ maximas. ṗmo subijciendo descriptōem affirmatiue Scđo
pꝛedicando affirmatiue. Tertio subijciendo negatiue Quarto pꝛedican/
do negatiue. Exēpla ꝛ maxime accipiunt᷑ sicut in loco a diffinitiōe solum
mutādo diffinitōem in descriptōem ꝛ diffinitū in descriptū. Sꝫ locus a
descripto est habitudo descriptiōis ad descriptuꝫ. ꝛ tenet quadruplicitet
sicut pꝛecedēs ꝛ eodē mō foꝛmant᷑ argumēta et maxime eius sicut in loco
a diffinito ☞ Contra predicta arguit᷑ primo sic. Si descriptio diffi/
niret᷑ hoc esset ꝑ aliā descriptōem cū nō habeat diffinitōem quidditatiuā
et iterū illa descriptio ꝑ aliā. ꝛ sic de alijs. ꝛ sic esset processus in infinitū qđ
est incōueniens. ergo descriptio nō diffinit᷑ Scđo sic. Illud qđ ꝑcat acci
dentia rei non ꝑcat esse rei. sꝫ descriptio q̄ dat᷑ solū ꝑ accidētia tm̄ ꝑcat acci
dentia rei. ergo male dr̄ ꝙ ꝑcat esse Tertio sic. oīs descriptio dꝫ dari per
accidentalia. sꝫ genus ꝛ ꝓpꝛium ambo sunt essentialia spēi. qꝛ genus est de
eēntia spēi. ꝛ ꝓpꝛiū īmediate ꝯsequit᷑ essentiā spēi. g̊ nulla descriptio dꝫ da
ri ꝑ gen⁹ ꝛ ꝓpꝛiū. Quarto sic. homo est aīal risibile. g̊ homo nō est lapis
est habitudo descriptōis ad descriptū. et ecōtra. ꝛ tn̄ ibi non est locus a de
scriptōne. sed a disperatis. g̊ ꝯtra diffinitōem illoꝝ locoꝝ. Quinto sic.
Non sequit᷑ aīal risibile ꝯponit᷑ ex genere ꝛ ꝓpꝛio. g̊ homo ꝛc̄. et tn̄ est loc⁹
a descriptōe. g̊ locus a descriptōne non tenet subijciendo descriptōeꝫ af/
firmatiue. ☞ Ad ṗmū dicit᷑. ꝙ descriptio sub illa intentiōe incōplexa
diffinit᷑ ꝑ diffinitōem descriptiuam ꝛ illa diffinitio nō habet vlterius dif/
finiri ꝑ aliam. eo ꝙ est aliqđ ꝯplexuꝫ. ideo non opoꝛtet ꝓcedere in infinitū
in descriptōe Ad scđm dr̄ ꝙ licet descriptio solū data ꝑ accidentia ꝑcet
accidētalia de suo foꝛmali ꝑcato. tn̄ de materiali ꝑcato īpoꝛtat eē rei sub/
stantiale. qđ ꝑ illa accidētia explicat᷑ a posterioꝛi. et etiam supponit ꝓ sub/
stantia rei. Ad tertium dicit᷑. ꝙ lꝫ genus ꝛ ꝓpꝛiū sint essentialia spēi in/
q̄ꝫtum respiciūt eēntiaꝫ eius. tn̄ pn̄t dici accidentalia inq̄ꝫtum genus est cā
effectiua ꝓpꝛij. Et ꝓpꝛiū ꝯsequit᷑ totū eē ꝯplexū spēi. qꝛ etiā genus ꝛ dr̄ñā
nō causant ip̄m ꝓpꝛiū nisi post eē ꝯpletū spēi. iō genus ꝯsequit᷑ esse spēi ali/
quo modo. vt est causa ꝓpꝛij Ad quartum dicit᷑. ꝙ lꝫ in illo enthimema
te sit habitudo descriptōis ad descriptū inter terminos añcedentis. tn̄ nō
inter terminū inferētem ꝛ illatū. qꝛ aīal risibile est terminus inferēs cuꝫ sit
mediū ꝛ lapis terminus illat⁹. ꝛ inter illos non est habitudo descriptiōis
ad descriptū. vel ecōtra Ad quintum dr̄. ꝙ ibi arguitur a descriptōne
non ea ꝑte qua ꝯuenit cū descripto. sed ea ꝑte qua differt. Ideo ibi cōmit
titur fallatia accidentis

¶ Interpretatio est duplex. Quedã em̄ est que nõ con/
uertit̄ cũ interpretato suo. vt ledens pedẽ est interpre
tatio huius nõis lapis. Alia est que cõuertit̄ cũ inter
pretato suo vt amator sapientie est interpretatio huius nõis
philosophus. et hoc modo sumit̄ hic. et diffinitur sic. Inter
pretatio est expositio vnius nõis minus noti per aliud nomẽ
magis notum vel per integram oratõem. Locus a nõis in/
terpretatione est habitudo interpretatõnis ad interpretatuз
et continet tot argumẽta et tot maximas sicut locus a diffi/
tione. Primo subĳciendo interp̄tationẽ affirmatiue. vt ama
tor sapientie currit. ergo philosophus currit. Locus a nõis
interpretatione Maxima. Quicquid predicatur de interp̄/
tatione et de interpretato. vel sic a parte predicati. vt sortes
est amator sapientie. ergo est philosophus. Locus a nõis
interpretatione Maxima. De quocũq₃ predicat̄ interpreta
tio et interpretatum Negatiue sic a parte subiecti. vt amator
sapientie non currit. ergo philosopus nõ currit. Locus a no
minis interpretatione Maxima. Quicquid remouet̄ ab in
terpretatione et etiã ab interp̄tato. A parte predicati sic. sor/
tes nõ est amator sapientie. ergo non est philosophus Loc⁹
ab interpretatõe. Maxima. A quocũq₃ remouet̄ interpreta
tio et etiam interpretatũ Et eodẽ modo intelligit̄ de interpre
tato sicut de diffinito.

¶ Postq₃ autor determinauit de loco a descriptõe ad descriptũ. et econ
tra. hic ꝯsequẽter determinat de loco ab interp̄tatione ad interpretatum.
Primo sic distinguẽs mõs interp̄tatõis Quedã em̄ est interpretatio nõ
ꝯuertibilis cũ interpretato. Et iterũ talis est duplex. Quedaз em̄ est q̄
est in plus ⁊ excedit suũ interp̄ratũ. vt ledẽs pedẽ est interpretatio huius
nõis lapis. Et de pluribꝫ verificat̄ q₃ lapis. ⁊ q̄dã est excessa scз ab interp̄
tato q̄ de pautioribꝫ verificat̄ q₃ interpretatũ. vt ꝑfecte factũ est interp̄ta
tio huius nõis ꝑfectũ. ⁊ de paucioribꝫ dr̄ q₃ ꝑfectũ Perfectũ em̄ dr̄ de deo
et creaturis. sed ꝑfecte factũ dicit̄ de creaturis tm̄. Alia est interpretatio
ꝯuertibilis cũ interp̄tato. vt amator sapiẽtie est interpretatio huius nõis
ph̄s. Dicit̄ em̄ ph̄s a philos qđ est amor. ⁊ sophos qđ est sapientia. qua
si amator sapiẽtie ☞ Sciendũ p̄mo. ꝙ ab interpretatõe nõ ꝯuertibi/
li nõ sumit̄ locus a substãtia. eo ꝙ ip̄a nõ sit idẽ cõuertibiliter cũ interpre/
tato quod req̄rit̄ in quolibet loco a substantia. sed ab ea sumitur locus so
phisticus arguendo affirmatiue ab interpretatione ad interpretatũ que
est cõmunior ip̄o. sed ab interpretatione cõuertibili ad interpretatũ sumi
tur locus dialecticus et erit locus a substantia. q₂ talis interpretatio dicit

realiter ꝛ conuertibiliter idem cū suo interpretato. et de ista est hic ad propositum. et diffinitur sic. Interpretatio est expositio vnius nominis minus noti per aliud magis notum.

☞ Sciēdum secundo. ꝙ ethimologia translatio. ꝛ interpretatio sic inter se differunt. quia ethimologia est expositio vnius dictionis per alias dictiones eiusdem ydeomatis. vt sol dicitur quasi super omnia lucens. et luna quasi luce nitens aliena vbi exponit̄ nomē latinū ꝑ alias dcōes latinas. Et trāslatio est mutatio sermonis de vno ydeomate in aliud. vt cū mutat̄ grecū in latinū. vt kyrios grece est dn̄s latine. Sed interp̄tatio fit qn̄ exponit̄ vna dictio ꝑ alias dcōnes eiusdē ydeomatis vel diuersoꝝ. et sic interp̄tatio vt hic sumit̄ est qđdam supius ad ethymologiam ꝛ distinguit̄ ꝯtra trāslatōem in qua non fit expositio nōis sed mutatio vnius sermonis in alium sermonē extrinsecū vel extraneū. ꝛ ideo ꝭm trāslatiōem sumit̄ locus extrinsecus. ꝛ ab alijs sumit̄ locus intrinsecus qui generaliter dr̄ ab interp̄tatione ad interpretatū ¶ Sciendū est tertio. ꝙ locus ab interpretatione est habitudo interpretatōis ad interpretatū. Et tenet quatuor argumenta ꝛ quatuor maximas. p̄mo scʒ subijciendo interp̄tatū affirmatiue. secūdo negatiue ꝛ tertio predicando affirmatiue. ꝛ q̄rto negatiue. Capiunt̄ exempla ꝛ maxime eodem modo sicut ꝛ in precedētibꝫ Sed locus ab interpretato est habitudo interp̄tati ad interpretatōem et tenet etiam quatuor modis sicut locus ab interpretatōne. et rō est hec. qꝛ interpretatio ꝛ interpretatū cōuertunt̄. ergo vtriusqꝫ ad alterū est eadē habitudo q̄ꝫtum ad hoc qđ est formare argumēta ꝛ maximas penes affirmationem ꝛ negatōem subiectōem ꝛ p̄dicatōem. ¶ Sciendū quarto. ꝙ preter istos locos a substātia hic positos sunt adhuc alij modi minus p̄ncipales reducibiles ad ip̄os. scʒ locus a synonomo ad synonomū. vt tullius currit. ergo marcus currit. ꝛ locus differentie ꝓprie ad spēm ꝛ ecōtra. vt rationale currit. ergo homo currit. et ecōtra. ꝛ locus a spē ad ꝓpriū. et ecōtra. vt homo est. ergo risibile est. Et locus ab exponētibꝫ ad expositū. vel ecōtra vt hic homo currit. ꝛ nihil aliud ab hoīe currit. ergo tm̄ hō currit. Un̄ nota ꝙ locus a synonomo ad synonomū ꝛ a spē ad drām. ꝛ eꝯ reducunt̄ ad locū a diffinitione vel diffinito qꝛ terminus inferēs idē dicit essentialiter ꝛ ꝯuertibiliter cū termino illato. ꝛ inde sumitur ꝟtus ꝓbatiua in loco a diffinito vel diffinitōe Sed locus a specie ad proprium reducitur ad locum a descripto ad descriptionē ꝛ ecōtra. sed locus a ꝓprio ad spēm reducitur ad locū a descriptione. eo ꝙ proprium se habet in descriptōne sicut vltima differentia descriptiua ad ip̄m descriptum. Sed locus ab exponētibꝫ ad expositum reducitur ad locū ab interpretatione. vnde generalr̄ in om̄i loco a substātia terminus inferens ꝛ terminus illatus cōuertuntur inter se et propter ꝯuertibilitatē sumūtur oēs loci ꝛ maxime a substātia. Et posset poni vnus locus generalis. scʒ locus a ꝯuertibilibꝫ in quo continerentur generaliter omnes loci a substantia. et posset argui quatuor modis ꝑ illum locū ꝛ formari possent quatuor maxime. vt quicquid verificatur de vno ꝯuertibilium ꝛ de reliquo. Et de quocūqꝫ verificatur vnum cōuertibilium et reliquum. et quicquid negatur de vno ꝛ de alio. et de quocunqꝫ negatur vnum ꝛ reliquum. ꝛ per hoc ponūtur argumēta ꝛ maxime locorum a substātia

☞ Contra predicta arguitur primo sic. Sicut diffintio se habet ad
diffinitum. ita interpretatio se habet ad interpretatum. sed omnis dif/
finitio est conuertibilis cum diffinito. ergo omnis interpretatio est con/
uertibilis cum interpretato. ¶ Secundo sic. Bene sequitur. Aer
non est ledens. ergo non est lapis. ergo ab interpretatione conuertibili su/
mitur bonus locus dyalecticus ꝛ ecōtra. Etiam bene sequitur corpus
est lapis. ergo est ledens pedem. et sic de alijs. Tertio sic. dicendo intel
ligere est idem quod intus legere. est interpretatio. ꝛ tamē ibi non est ex/
positio nominis. sed verbi. ergo contra diffinitōnem interpretatōnis.
Quarto sic. In diffinitione est expositio vnius nominis per aliud vel
per plura. et tamē diffinitio non est interpretatio. ergo ista diffinitio con/
uenit alijs a diffinito. Quinto sic. Non sequitur rusticus est amator sa
pientie. ergo est philosophus. et tamen ibi arguitur ab interpretatione ad
interpretatum. ergo iste locus non tenet predicando interpretationem af
firmatiue. ¶ Ad p̄mū dicitur. ꝙ licet sicut diffinitio explicat diffi/
tum. ita interpretatio interpretatum. sed tamē interpretatio que est que/
dam diffinitio quid nominis non semper sumitur a proprietate conuerti
bili cum interpretato. sicut diffinitio semper fit ex differentia conuertibili
cum specie. ideo non oportet ꝙ omnis interpretatio sit conuertibilis sicut
quelibet diffinitio ¶ Ad secūdum dicitur. ꝙ bene sequitur. aer nō est
ledens pedem. ergo non est lapis. sed non per locū a substantia. sed per lo/
cum a superiori ad inferius negatiue. ꝛ si arguitur affirmatiue est fallacia
consequentis. vt quādo interpretatio excedit interpretatum ip̄a se habet
vt species ꝛ interpretatuȝ. vt genus. ꝛ sic possunt formari loci a genere ad
speciē et econtra ¶ Ad tertium dicitur. ꝙ si capiatur nomē specialiter
vt est dictio significans per modum ꝑmanētis. sic ibi non est expositio no
minis. sed si capiatur generaliter ꝓut est nota mētis. vt capitur in presen
ti diffinitione sic est expositio nominis. quia hoc modo hic verbum sub no
mine cō tinetur. ¶ Ad quartum dicit̄. ꝙ licet diffinitio ex cōsequenti
dicat expositionē nominis diffiniti. nō tamē primo et per se. Ipsa em̄ pri/
mo explicat esse rei significate per nomen ꝛ ex consequenti explicat nomē
q̄tum ad suam significationem. Econtra vero interpretatio primo ex/
plicat nomen. et ex consequenti significatum. ꝛ pro eodem supponit cum
interpretato ¶ Ad q̄ntum dicitur. ꝙ licet rusticus appetat vel deside
ret sapientiam. non tamen amat ip̄am. Est enim desiderium. vel appe/
titus rei absentis. ꝛ nō habite. Sed amor est dilectio vel appetitus rei ha
bite. et ideo quia rusticus carens sciētia non habet taleȝ dilectionem in
scientia habita. quare non est amator sapientie.

Sequitur de locis a concomitantibus substantiam
qui sunt quando sumitur argumentum ab his que
consequūtur terminos in questione positos. Et di/
uiditur. qꝛ alius est locus a toto. alius a parte. alius a causa
alius ab effectu. alius a generatione. alius ab vsibus. alius

a cōmuniter accidentib9. Locus a toto diuidit᷑ sicut ipsum totū. Est em̄ quoddā totuȝ vniuersale. aliud integrale. aliud totum in q̄ȝtitate. aliud totū in mō. aliud totuȝ in loco. aliud totū in tpe Et ƀm hoc multiplex est locus a toto. q2 alius est locus a toto vniuersali. alius a toto integrali. et sic de aliȷs. et sic diuiditur locus a tpe. Totū vniuersale vt hic sumitur est quodlibet superius et substantiale sumptū in ordine ad suum inferius in linea predicamētali. vt aīal ad hoiem ꝛ hō ad sortem. Pars subiectiua dicit᷑ quodlibet inferius sub toto vniuersali sumptū. Locus a toto vniuersali siue a genere est habitudo ipius totius vniuersalis ad suā ptem subiectiuam siue ad suam spēm. et est semper destructiuus p̄dicādo totū. vt lapis non est aīal. ergo lapis non est hō. Maxima a quocūq3 remouet᷑ genus siue totuȝ vniuersale. ab eodem remouet᷑ spēs siue pars subiectiua. Locus a spē siue a pte subiectiua est habitudo ipius ad genus siue ad suum totū vniuersale. et est sp ꝯstructiuus. et tenet duo argumēta et duas maximas. Primo subiȷciendo spēm affirmatiue. vt hō currit. ergo animal currit. Locus a specie siue a pte subiectiua Maxima. Quicquid p̄dicat᷑ de spē siue pte subiectiua. hoc etiam p̄dicat᷑ de genere siue de toto vniuersali. Secūdo predicādo spēm affirmatiue. vt sortes est homo. ergo sortes est aīal. Maxima. De quocūq3 p̄dicat᷑ spēs siue pars subiectiua. de eodem p̄dicat᷑ genus siue totū vniuersale.

Postq3 autor determinauit de loco a substātia. hic p̄ūr incipit determinare de locis a ꝯcomitātib9 substātiā. q̄ est qn̄ sumit᷑ argumētū ab his que ꝯsequūtur terminos in questione positos. p̄mo enumerās octo spēs ei9 vel modos que sunt locus a toto. locus a pte. locus a causa. locus ab effectu. locus a generatione. a corruptiōe. ab vsib9. ꝛ a cōiter accn̄tib9. ꝛ locorum descriptio satis patet inferius. ꝛ inter istos locos autor prius determinat de loco a toto ꝛ de loco a pte qui sunt ꝯiūcti. q2 vnus ꝯgnoscit᷑ ꝑ alium ratione cuius hic ponit diuisionem totius ☞ Sciendū est p̄mo q̄ totum diuiditur per totū vniuersale. totū integrale. totū in q̄ȝtitate. totum in modo. totū in loco ꝛ totū in tpe. quoꝝ sic habetur sufficientia. quia omne totum ꝯtinet sub se suas ptes. vel ergo continet sub se suas ptes in actu vel in potētia. si in potētia hoc est dupl̄r. vel ƀt totā essentiā sue ptis vel ƀt tm̄ ptē. si p̄mū sic est totū vl̄e. si scd̄m sic est totū in mō. Si vero ꝯtineat suas ptes in actu. h̄ est dupl̄r. q2 vel tale totū sumit᷑ ꝑ modū vni9 indiuisi. ꝛ sic est totū integrale vel ꝑ modū diuisi ꝛ multiplicati ꝑ sua inferio

ra.et hoc dupl'r. vel importat̃ noīaliter. ⁊ sic est totū in q̄titate. vel aduerbi-
aliter.et hoc dupl'r. vel habet pertes in successione. ⁊ sic est totuz in tpe. vel in
ꝑmanentia.et sic est totū in loco.et q꜊ totū ⁊ pars opponuntur ⁊ correlatiue
dicūtur.ideo tot sunt modi partiū quot sunt modi totius. ⁊ etiam sex sunt
loci a ꝑte sicut sex sunt a toto.et inter istos ṗmo determinat de loco a toto
vniuersali.rōne cuius primo ponit definitōem totius vniuersalis.

¶ Sciendū secūdo ꝙ totum vniuersale est sup̄ius essentiale ad suam' par-
tem.et non capitur hic superius pro genere vel specie solum que ordinãtur
supra sua inferiora in recta linea predicamentali. Sed capitur hic generali-
ter pro quocūq꜊ superiori qđ predicatur de pluribꝫ inferioribus. siue tale sit
ens rōnis siue ens reale siue ens vniuocū siue analogum Et dicit̃ tale supe
rius totum.eo ꝙ in suo ambitu ꝯtinet sua inferiora tanq꜊ partes eius. Et
dicit̃ vniuersale inq̄tum est vnū in multis. Sed pars subiectiua dicit̃ infe-
rius respectu superioris.sicut spēs respectu generis. ⁊ indiuiduum respectu
spēi.et generaliter oīne minus ꝯmune respectu magis ꝯmunis.quod predi
catur essentialiter de ipso. Et dicit̃ pars subiectiua quia subijcit̃ suo totum
rōne subiecti. ¶ Sciendū tercio.ꝙ locus a toto vniuersali ad suā partem
subiectiuam est habitudo ipsius ad suam partem. Et nō tenet iste locus af
firmatiue. Cuius rō est.q꜊ totū vniuersale est ꝯmunius sua parte. ideo nō
oportet ꝙ si aliquid verificetur de ipso ꝯm ꝙ est in ꝑte eius. ꝙ ꝓpte hoc ve-
rificet̃ de ipso ꝯm ꝙ est in alijs partibꝫ.vt non sequit̃ asinus est animal. ergo
asinus est homo. Ideo nō valet iste locus ꝯstructiue.sed bene destructiue. ⁊
ꝯtinet duo argumenta ⁊ duas maximas ṗmo subijciēdo negatiue. vt ani-
mal non est lapis.ergo ⁊c. Maxima. Destructo toto vniuersali destruitur
quelibet eius pars. Secūdo predicando negatiue. vt lapis non est animal.
ergo lapis non est homo. Maxima. Remoto toto vniuersali remouet̃ ꝑs
subiectiua eius. ¶ Sciendum est quarto.ꝙ locus a parte subiectiua siue a
specie est habitudo eius ad suū totum.et non tenet iste locus negatiue. quia
ad negationem speciei non sequitur negatio generis.quia ipsa destructa ge
nus potest permanere in alijs speciebꝫ Sed tenet affirmatiue duobꝫ modis
Primo subijciendo partem affirmatiue. vt homo currit.ergo animal cur-
rit. Maxima. Quicquid predicatur de specie. ⁊ de genere. Secūdo predi
cando eam affirmatiue. vt sortes est homo.ergo sortes est animal. Maxi-
ma. De quocūq꜊ predicatur species. ⁊ suū genus. Cuius rō est.quia gen᷒
est superius essentiale.quod actu ⁊ intellectu cōtinetur in suo inferiori.ideo
quicquid verificatur de suo inferiori oportet necessario ꝙ verificetur de su-
periori eius quod in eo includit̃.et de quocūq꜊ verificet̃ inferius ⁊ superius
in eo contentum actualiter. Et per hoc patent loci a toto vniuersali ⁊ a par-
te subiectiua Contra predicta arguitur primo sic.superius essentiale est
pars sui inferioris.sicut genus est pars speciei.ergo tale vniuersale nō dici-
tur totum vniuersale.et sic male hic definitur totum vniuersale Secun
do sic.,quicquid predicat̃ de aliquo superiori etiam predicatur de suo inferi
ori. vt patet ꝑ regulam antepredicamentalem. Quando alterum de altero
predicatur ⁊c.ergo arguendo a superiori ad inferius bene tenet iste loc᷒ cō
structiue Tercio sic.non sequitur animal non currit.ergo homo nō cur-
rit.quia asino quiescente et homine currente antecedens erit verū et conse-

quens falsum. ergo arguendo a genere ad spēm siue a toto vniuersali ad suam ꝑtem nō tenet negatiue. ergo iste locus nō tenet destructiue Quarto sic. bene seqtur homo nō est albꝰ. ergo animal non est albū. quia ex opposito consequētis sequitur oppositū antecedentis. vt oīe animal est album. ergo oīs hō est albꝰ. ꝛ tamen arguit̄ a parte subiectiua ad suū totum negatiue Quinto sic. nō sequitur. sortes incipit currere. ergo incipit moueri. et tamen arguit̄ a specie ad genus affirmatiue. ergo locus a specie nō tenet affirmatiue Ad p̄mum dicitur. ꝙ superius essentiale ꝑm ꝙ contractum est in suo inferiori bene est pars essentialis eius. sed ꝑm ꝙ accipitur in sua cōmunitate sic dicit̄ totum vniuersale respectu ipsorum Ad secūdum dicitur ꝙ in predicatis essentialibꝰ ꝛ per se quicquid dicitur de superiori ꝛ inferiori eiꝰ. sed in predicatis accidentalibꝰ non oportet ꝓpter causam p̄us dictam Ideo locus a genere non tenet in omnibꝰ predicatis constructiue. et licet teneat in aliquibꝰ hoc non est solum virtute habitudinis generis ad speciem. sed virtute alterius habitudinis. scȝ generis ad aliud predicatum quod essentialiter sibi conuenit. et ideo p̄dicatur de suis inferioribꝰ in quibꝰ superius actualiter includitur Ad tertiū dicitur. ꝙ ibi non arguitur destructiue a toto vniuersali. eo ꝙ negatio non negat animal. sed negat illud predicatū currit de animali particulariter accepto. ideo ibi arguitur affirmatiue ꝛ nō valet ꝯsequentia. Ad quartum dicitur. ꝙ ibi arguitur affirmatiue ꝛ nō negatiue. qꝛ ibi hō nō negatur sed affirmatur album de homine. ideo non est bona consequentia Ad quintum dicitur. ꝙ ibi arguitur a specie ad genꝰ negatiue. eo ꝙ. incipit. includit negatōem. vt patȝ in expositione eius vt intantū valet dicere sortes incipit currere. sicut sortes modo nō currit. sȝ immediate post hoc curret.

Totum integrale est quoddā compositum ex partibꝰ habentibꝰ quātitatem. et pars eius dicit̄ pars integralis Pars integralis est que cū alijs partibꝰ constituit totū. Locus a toto integrali est habitudo totius integralis ad suam partem. Et est ꝯstructiuus semꝑ. vt domꝰ est. ergo paries est Locus a toto integrali Maxima. Posito toto integrali ponitur et q̄libet eius pars. Locus a parte integrali est habitudo ipsius ad suū totū. et est semꝑ destructiuus. vt paries non est. ergo domus non est. Locus a parte integrali Maxima Destructa parte integrali destruit̄ et suū totum

Postq̄ʒ autor determinauit de loco a toto vniuersali. Hic consequenter determinat de loco a toto integrali. primo ipsum sic definiens. Totum integrale est quoddam ꝯpositum ex partibꝰ habentibꝰ quantitateʒ. In qua definitione intelligitur ens loco generis. et ponitur ꝯpositum ad differentiam

partiũ simpliciũ. Et ponitur ex partib9 habentib9 q̃titatem. ad differentiã totius vniuersalis ⁊ totius potestatiui ⁊ alioꝝ totorum quorum nullum tale ꝯponitur sub tali ratione ex partib9 quãtitatiuis Unde in hoc differunt totum vniuersale. integrale. ⁊ potestatiuũ. quia totum vniuersale est totuz ſm essentiam in qualibet parte eius. Totum vero integrale nec est totũ ſm essentiam nec ſm virtutem in qualibet eius parte. Et totum potestatiuuz ſm totam eius essentiam adest cuilibet eius parti. non autẽ ſm eius virtutem. vt anima rõnalis respectu anime vegetatiue. sensitiue. ⁊ intellectiue ¶ Sciendũ ꝑmo ꝙ duplex est totum integrale. scꝫ homogenium. ⁊ eutrogeniũ. Totum homogeniũ est. qd̕ est eiusdem nature in omīb9 suis partib9 et quelibet pars suscipit ꝑdicatõem totius. vt est aer terra. ⁊ sic de alijs. vt quelibet pars aeris est aer. et quelibet pars terre est terra Et dr̕ homogeniũ ab homos grece quod est vnũ latine. ⁊ genios natura. quasi vnius nature in omnib9 suis partib9. Sed totum eutrogeniũ vel etrogenium est qd̕ est diuerse nature in omīb9 suis partib9. ⁊ nõ potest ꝑdicari de qualibet parte ei9. vt homo habet partes diuersarũ naturarũ. vt sunt carnes. sanguis. ossa. Et non potest ꝑdicari de ipsis in recto. Et dicit̕ eutrogenium ab etron vel ethron grece qd̕ est varium latine. ⁊ genios natura. quasi diuerse nature in omībus suis partib9. et de qualibet intelligit̕ predicta definitio ¶ Sciendũ secũdo. ꝙ pars integralis est pars quãtitatiua ꝯponens totuz integrale. ⁊ quãdoqꝫ vocat̕ pars integralis materialis. et pars q̃titatiua ſm diuersas rationes. Dicit̕ eñ materialis inq̃tum includit partem materie ipsius ꝯpositi Et dr̕ q̃titatiua. eo ꝙ includit q̃titatem. et est ꝯposita ex materia ⁊ q̃titate simul. Et dr̕ integralis ex eo ꝙ ex ipsa integrat̕ ⁊ perficitur suũ totum. et sic sunt eedem partes ſm substantiam que dicũtur materiales quãtitatiue et integrales. Et tales partes adhuc distinguũtur. q2 quedaꝫ sunt partes ꝑncipales totius. vt sunt ille sine quib9 ꝯpositũ nõ potest esse ⁊ de necessitate requirũtur ad esse totius. vt tectũ ⁊ fundamentuꝫ respectu domus. Alie sunt minus ꝑncipales que nõ sunt necessarie ad esse ꝯpositi. sed tm̃ ad bene esse. sine quib9 totũ potest existere. vt fenestre ⁊ ostium in domo. Et definitio intelligitur de omnib9 partib9. Sed locus a parte integrali solum sumit̕ a partib9 ꝑncipalib9. Et sil̕iter arguendo a toto ad ꝑtes oꝑtet arguere ad ꝑtes ꝑncipales ¶ Sciendũ tercio. ꝙ locus a toto integrali est habitudo ipsius ad suam partem integralem. ⁊ tenet affirmatiue. vt domus est ergo paries est. Maxima. Posito toto integrali ponit̕ quelibet pars eius. Cui9 rõ est. q2 totum integrale ꝯponitur ex suis partib9 integralib9. et ille necessario requirũtur ad esse totius. ergo posito ipso toto ponũtur partes eius. sed iste locus nõ tenet destructiue. q2 partes totius integralis ſm esse sunt priores suo toto. nec ab eo suscipiũt esse. ḡ destructo toto nõ oꝑtꝫ destruere ꝑtes ei9 ¶ Sciendũ quarto. ꝙ locus a ꝑte integrali est habitudo ipsius ad suũ totũ et tenet negatiue. vt paries nõ est. ergo domus nõ est. Maxima. destructa ꝑte integrali destruit̕ ei9 totũ. q2 destructo ꝑori destruit̕ posteri9 qd̕ ab eo suscipit eẽ. sꝫ totũ ĩtegrale ẽ posteri9 suis ꝑtib9 ⁊ ab ipsis sumit eẽ. ⁊ nõ tenet iste locus affirmatiue. Cui9 rõ est. q2 posito ꝑori qd̕ est in potentia ad posterius nõ est necesse ponere posterius. sed partes sunt in potentia ad totũ integrale ⁊ ꝑcedũt ipm̃. ideo posita parte nõ sequit̕ positio totius.

Tractatus quintus

Contra predicta arguit᷑ primo sic. hec oꝛo aial rōnale est quoddā totū integrale. ꝛ tn̄ nō ꝯponit᷑ ex partibꝫ q̄ntitatē habentibꝫ. ergo ꝯtra definitionē totius integralis Scd̄o sic. nō seq̄tur. domus valet centū libras. ergo paries ꝛ fundamentū. ergo locus iste nō tenet affirmatiue Tercio sic. totuꝫ integrale dat esse suis partibꝫ. qꝛ vnit ꝛ actuat suas partes. ergo destructo toto integrali destruūtur sue partes. ergo locus a toto integrali bene valet negatiue Quarto sic. nō seq̄tur. pes soꝛtis nō est. ergo soꝛtes nō est. ergo locus a pte integrali nō tenet negatiue Quinto sic. bene seq̄tur pars aque est. ergo aqua est. sil̄r pars panis est. ergo panis est. et tn̄ ibi arguit᷑ a parte integrali ad suū totū. ergo tenet affirmatiue Ad primū dicit᷑ q̄ illa oꝛatio nō dꝛ totū integrale ꝓprie ꝛ ƒm veritatē. sed tm̄ ƒm sil̄itudinē. eo q̄ integrat᷑ ex pluribꝫ vocibꝫ ƒcatiuis. ꝛ eo mō quo ponit᷑ totuꝫ integrale cōponit᷑ ex partibꝫ q̄ntitatem habentibꝫ ƒm sil̄itudinē. et eo mō dꝛ de pluribꝫ aliis entibꝫ rōnis. que hn̄t modū totius integralis. Ad secūdū dꝛ q̄ locus a toto integrali solum tenet ꝓprie q̄ntum ad existentiā totius ꝛ ptis respectu huius verbi est scd̄o adiacentis. ꝛ nō in ꝓpositōnibꝫ de est tercio adiacente. ideo nō bene arguit᷑ per istū locū. domus valet centū libras. ergo paries. nec econtra argueret᷑ a parte integrali. paries valet centū libras. ergo domus q̄uis ibi sit bona ꝯsequētia. et tenet p locū a minoꝛi ad maius. ꝛ nō in habitudine ad totū Ad terciū dꝛ. q̄ totū integrale bene dat esse totius ad esse cōe suis ptibꝫ. sed nō dat ipsis esse ꝓpꝛiū partiū. ideo toto destructo nō est necesse q̄ partes destruāt᷑ ƒm ꝓpꝛium esse ipsaꝝ Ad quartū dicit᷑ q̄ locus a pte integrali solū tenet arguendo a partibꝫ p̄ncipalibꝫ. mō pes soꝛtis nō est pars p̄ncipalis eius. ergo ibi nō debite arguit᷑ p locū a parte integrali Ad q̄ntū dꝛ q̄ licet bene seq̄tur. pars aque est ergo aqua est. hoc tn̄ nō est ꝓpter habitudinē partis integralis ad suū totū. sed ꝓpter habitudinem partis subiectiue ad suū totū vl'e. qꝛ in quolibet toto homogenio partes nō sunt solum q̄ntitatiue. sed etiā partes subiectiue. eo q̄ de illis p̄dicatur totum vt superius de inferioꝛi. ꝛ etiā totum homogeniū ƒm esse q̄ntitatiuū suū est totū integrale. sed ƒm eius essentiā que verificat᷑ de omnibꝫ partibꝫ eius est totuꝫ vl'e. et sic potest ibi sumi loc⁹ a toto vniuersali vel a toto integrali. similiter a parte subiectiua vel a parte integrali

Totū in quātitate est vl'e sumptuꝫ vniuersaliter. vt ois homo ꝛ nullus homo. Pars in quātitate est quodlibet inferius ꝯtentū sub illo toto vniuersali vniuersaliter sumpto. Locus a toto in q̄ntitate est habitudo ipsius ad suam partē. et est constructiu⁹ ꝛ destructiuus. Cōstructiue sic. omis hō currit. g̃ soꝛtes currit. Locus a toto in quātitate maxima. Quicquid p̄dicatur de toto in q̄ntitate etiā de qualibet eius parte. vl' sic Si vniuersalis est vera quelibet eius particularis erit vera

Destructiue sic. nullus hō currit. ergo sortes nō currit. Maxima. quicquid mouetur de toto in quantitate et de qualibet eius parte. vel sic. Si vniuersalis sit falsa quelibet eius particularis erit falsa. Locus a partibus in quantitate est habitudo omniū partium in quantitate simul sumptarum ad suum totum. et tenet constructiue et destructiue. Constructiue sic. vt sortes currit plato currit et sic de aliis. ergo omnis homo currit. Locus a partibus in quantitate. Maxima. Quicquid predicatur de partibus in quantitate simul sumptis et de suo toto. Destructiue sic. sortes non currit. plato non currit. et sic de aliis. ergo nullus homo currit. Maxima. Quicquid remouetur a partibus in quantitate simul sumptis et ab eius toto. vel si quelibet singularis non est vera sua vlis nō erit vera.

Postquam autor determinauit de loco a toto integrali. Hic consequenter determinat de loco a toto in quātitate. primo diffiniens totū in quantitate. quod est totum vle vlr sumptū. vel sumptū cū signo vli. vt oīs hō. ibi hō est totū in quantitate nō sm se sed sm quod distribuitur per illud signū oīs rōne cuius tenetur vlr. quia si sm se sumatur est totū vle. et cū sumitur vlr est totū in quātitate. In hoc enim differunt illa duo tota. quia totū vle importat illā naturā vlem per modū vnius et in cōi. et totū in quātitate importat illā naturā per modū pluriū et inquātū diuisa est et multiplicata per sua inferiora. vt cū dr. oīs homo importat naturā diuersam et multiplicatā per sua inferiora. Ex quo patet quod dicēdo oīs hō. illud aggregatū ex signo vli et termino cōi nō est proprie totū in quātitate. sed terminus cōmunis distributus qui vocatur totū in quātitate per silitudinē ad quātitatē cōtinuā quia sicut cōtinuū est diuisibile in partes. quarum quelibet suscipit predicationē totius. vt linea diuiditur per plures lineas. Sic tale totū multiplicatur per plures partes de quibus sm se pōt verificari. Patet vltimo quod pars totius in quantitate est singulare vel inferius contentū sub aliquo vli distributo. Sciendum primo quod locus a toto in quātitate est habitudo ipsius ad suā partem. Et tenet affirmatiue et negatiue. Affirmatiue sic. Oīs homo currit. ergo sortes currit et plato currit. et sic de aliis. Maxima. Quicquid predicatur de toto in quātitate. et de qualibet parte eius. Cuius rō est. quia totū in quātitate simul actualiter includit omnes suas partes. sicut oīs homo includit sortē et platonē et alios hoīes. eo quod est actualiter diuisum in ipsis. ideo posito toto in quātitate necessario ponūtur omnes partes eius. ideo tenet affirmatiue. Negatiue sic. nullus homo currit. ergo sortes nō currit plato nō currit. et sic de aliis. Maxima. quicquid negatur de toto in quātitate negatur de oībus eius partibus. et est eadē rō sicut prius. Sciendū secūdo quod dupliciter potest argui affirmatiue per locū

a toto in quantitate. Uno mō ponendo ipm in subiecto vt prius dictū est. Alio modo ponendo ipm in pdicato. vt bene sequit sortes videt omnem hoiem. ergo sortes vidit platonem. ꝛ sic de alijs. ꝛ etiam pdicando in recto totū in qtitate vt hic. sortes est ois hō. ergo sortes est plato ꝛ sic de alijs. qꝫuis illa pdicatio sit falsa. in qua pdicat vl'e vl'r sumptū. tn̄ aliqua talis pōt alicui esse ꝓbabilis. Ideo ɓm ipam pt formari sillogismus dyaletic⁹. Unū generaliter loquendo quocūqꝫ modo ponat totū in qtitate ponūtur omes partes eius. Et remoto ipo remouent sue ptes siue in pdicato siue in subiecto siue affirmatiue siue negatiue Sciendū tercio. q locus a partibus totius in quātitate est habitudo ipaꝝ partiū ad suū totū in quantitate. ꝛ tenet affirmatiue sic. sortes currit plato currit. ꝛ sic de alijs. ergo ois homo currit. Maxima. positis partib⁹ toti⁹ ī quātitate ponit ꝛ ipm totū. Et rō ē. qꝛ ad esse totius in quātitate. sufficit actualiter positio ꝛ vnio suaꝝ partiuꝫ sufficienter enumerataꝝ. ꝛ tenet negatiue. sic sortes nō currit. plato nō currit ꝛ sic de alijs. ergo nullus homo currit. Maxima. destructis oib⁹ partibus totius in quātitate destruit ꝛ ipm totū in qtitate. eo q ipm totū actualiter includit omes suas ptes Sciedū qrto. q dupl'r pt argui a ptib⁹ totius in qtitate. Uno mō enumerando vnā partē tm̄. ꝛ sic non tenet iste locus affirmatiue. nec etiā valet negatiue arguendo ad suū totū remanēs sub forma totius. licet bn̄ valet ad destruendū totū qtū ad totalitatē ipi⁹ vt bn̄ seqtur. sortes nō currit. g nō ois hō currit. ꝛ qꝛ in ꝯsequente nō manet totū in qtitate. Ideo ibi nō bn̄ arguit a pte totius in qtitate. sed equiualenter est locus a specie. qꝛ sortes ē vt inferius ad hoiem. Alio mō pt argui cū sufficienti enumeratōne partiū capiendo eas sub noib⁹ ꝓprijs cū illa particula. ꝛ sic de alijs. vel nō sunt plura talia. si sint in certo numero. et si nō sint in certo numero dnt capi aliq sub numero finito cōprehendendo alia sub ista particula. ꝛ sic de alijs. Et sic iste locus tenet affirmatiue ꝛ negatiue. vt dictū est Cōtra pdicta arguit pmo sic. Totū vl'e ꝛ totū in quātitate sunt diuersa tota sed vl'e vl'r sumptū est totū vl'e. qꝛ ē superius essentiale. ergo nō est totū in quātitate. ꝛ per ꝯsequēs male ponit diffinitio toti⁹ in quātitate Secūdo sic. Destructa vna pte totius ī quātitate destruit et ipm totū. Et tn̄ destructa vna parte nō oportet destruere alias. g destructo toto nō oportet destruere quālibet eius partē. g locus a toto in quātitate nō tenet negatiue. Tercio sic. nō seqtur ois hō currit. g adā currit. cū an̄s sit veꝝ ꝛ ꝯn̄s falsum. g locus a toto in quātitate nō tenet affirmatiue Quarto sic. arguēdo a ptib⁹ toti⁹ vl'is ad vl'e fit petitio pncipij. qa ibi petit vl'e in suis partib⁹. g partib⁹ in quātitate ad eius totū nō ē locus dyaletic⁹ affirmatiu⁹ vl' negatiu⁹. Quīto sic. nō seqt. sor nō ē totū ī qtitate plo nō ē totū ī qtita. ꝛ cījs. g ois hō n̄ ē totū ī qtitate g loc⁹ a pte toti⁹ ī qti. n̄ tꝫ nega. ☞ Ad pᵐ dꝛ q lꝫ vl'e vl'r sumptū ɓm ei⁹ eentiā sit totū vl'e. nō tn̄ ɓm esse sub q accipit. qꝛ accipit sub mō pluriū. ꝛ nō sub mō vni⁹. qd tn̄ reqrit ad totū vl'e Ad scdm dꝛ q destructa vna pte totius ī qtitate bn̄ destruit totū qtū ad rōnē totius. sed nō arguit negatiue ab ipo remanēte toto. qd tn̄ reqrit arguēdo ꝑ istū locū. ꝛ si illo mō teneat sub mō totius. bn̄ tenet negatiue ad quālibet ptē eius. Ad terciū dꝛ. q in isto ꝯn̄te. ois hō currit. hō solū distribuit q ad ꝯn̄tes mō adā nō est de ꝯn̄tib⁹. iō ē pars illius totius. vt arguit a toto ad partē Ad qrtū dꝛ. q qꝫuis arguēdo a par

tibꝫ ad totũ ĩ q̃titate respectu p̄dicati qḋ notiori mõ cõuenit toti q̃ ptibus sit petitio p̃ncipij. sꝫ arguẽdo respectu p̄dicati qḋ notiori mõ cõuenit parti- bus q̃ toti ẽ bon⁹ loc⁹ dyaletic⁹ siue illḋ p̄dicatũ ꝯueniat notius ptibꝫ sim pliciter vel solũ q̃ ad nos siue sit in p̄dicatis essentialibꝫ siue accñtalibꝫ. vt hͦ est bon⁹ loc⁹ dyaletic⁹. sortes ẽ sub̃a. plo ẽ sub̃a. ⁊ cẽtis. ergo oĩs hõ ẽ sub̃a. si an tecedẽs sit notius rñdẽti q̃ ꝯñs Ad q̃ntũ dr̃. q̃ ibi arguit̃ a ptibꝫ totius in q̃titate. ea pte qua differũt a suo toto. ⁊ nõ ea parte qua cũ ipa conueni- unt. ideo non valet cõsequentia.

Totum in modo est vniuersale sumptum sine determina tione. vt homo. Pars in modo est vniuersale sumptum cum determinatõne nõ diminuente. vt homo albus. Et codẽ mo do sumit̃ argumẽtũ in hoc loco sicut ĩ loco a genere ad spẽm.

Postq̃ autor determĩauit de loco a toto in q̃titate. Hic ꝯñr determi nat de loco a toto in modo. rõne cui⁹ sic diffinit. Totũ in mõ qḋ ẽ vl'e sum ptũ sine determĩatõne. vt hõ p se sumpt⁹ dr̃ totũ in mõ. Cui⁹ rõ ẽ. q̃ hõ per se sumptus sine determĩatõne ẽ totũ respectu sui sumpti cũ determia- tione modificante. hoc eñ in cõi se extendit ad oĩa supposita. cũ aũt dr̃. hõ al bus. ibi hõ modificat̃ p illã determĩatõem alb⁹. ⁊ solũ sumit̃ p vna parte suoꝝ suppositoꝝ. ⁊ pt etiã dari vna alia rõ. q̃ vl'e sumptũ sine determĩatõe ꝓm se ẽ sine mõ. Jdõ pt dici totũ ĩ mõ. i. sine mõ capiendo in p̃uatiue. sꝫ alia rõ potior ẽ. q̃ si diceret̃ totũ ĩ mõ p̃uatiue tm̃ tũc totũ vl'e possꝫ dici totũ in mõ. Jdõ meli⁹ dr̃ totũ ĩ mõ respectu sup̃ius vel sui ĩferioris modificati. vñ in hac diffinitõne ponit̃ qḋ ẽ sumptũ sine aliq̃ determĩatõe ad drãꝫ ptꝭ in mõ q̃ sumit̃ cũ determĩatõe Sciẽdũ p̃mo q̃ ps in mõ ẽ vl'e sumptuꝫ cũ determĩatõe nõ diminuẽte vel ps subiectiua alicui⁹ sup̃ioris sumpta cũ determĩatõne ꝯhẽte tm̃. vt hõ albꝫ ẽ ps ĩ mõ respectu hoĩs. ⁊ etiã respectu aĩalis. Cui⁹ rõ ẽ. q̃ vl'e sumptũ cũ determĩatõne ꝯhente restringit̃ ad stã dũ p vna pte suoꝝ suppositoꝝ si illa determĩatio sit ꝯhens tm̃ ad supposi ta. Jdõ vl'e sic acceptũ ẽ ps respectu sup̃ius accepti sine determĩatõe ⁊ p oĩbꝫ suis suppositis. ⁊ etiã ẽ ps respectu sup̃ioris sũpti sine determĩatõe. vt hõ albꝫ ẽ ps aĩalis. q̃ solũ ꝯtinet pte suppositoꝝ ei⁹. ⁊ in p̄dicta diffinitõne ponit̃ vl'e loco gñis ⁊ sumptũ cũ determĩatõe ad drãm totius in mõ. ⁊ ponit̃ nõ diminuẽte ad drãm dicti ꝓm q̃d ad simpl'r. qḋ sumit̃ cũ determĩatõe di minuẽte Sciẽdũ scdõ. q̃ triplex ẽ deteriatio. q̃ q̃dã ẽ deteriatio ꝯhẽs tm̃ q̃ nõ p̃uat rõnẽ illi⁹ cui adiũgit̃. vt albꝫ ẽ deteriatõ hoĩs. ⁊ dr̃ hõ albꝫ ⁊ non tollit rõnẽ ei⁹. Alia ẽ deteriatio p̃uãs q̃ totalit̃ p̃uat rõem ei⁹ cui adiũgit̃ vt cũ dr̃ hõ mortuus. ibi mortu⁹ p̃uat rõeꝫ hoĩs. Alia ẽ deteriatõ diminu ens q̃ nõ simpl'r p̃uat rõem illi⁹ cui adiũgit̃. sꝫ pti tollit ⁊ pti relinq̃t. sic est inopinabile, imaginabile respectu entis dicẽdo ens opinabile. ibi opinabi le diminuit rõnẽ entis q̃ fac ipm teneri ĩ cõi. vt extẽdit se ad ens reale. ⁊ ad ens ĩ apphẽsiõe. ⁊ sic ptim remouet̃ ⁊ pti ponit̃ rõ entis ꝯpleti. Et drñt iste tres deteriatõnes. q̃ due vltie faciũt dcm̃ ꝓm q̃d. q̃libꝫ eñ deteriatõ dimi nuẽs inq̃tũ diminuit rõem illi⁹ cui adiũgit̃. ⁊ ec p̃uãs fac locuꝫ sophisticuꝫ a dicto ꝓꝫ q̃d ad dcm̃ simpl'r. idõ nõ seq̃t̃ hͦ ens ẽ opiabile. ergo ẽ ens. ⁊ sic de mł tis alijs. Sꝫ deteriatõ ꝯhẽs tm̃ q̃ nullo⁹ diminuit facit partem in modo

q̃ quidē pars vocat̃ qñq; dictũ ꝫ q̇d.capiendo dictũ ꝫm q̇d generaliter ꝓ
oi dicto sumpto cũ aliq̃ determiatõne.ꝛ sic totũ in mõ qñq; dr̃ dictũ sim/
pliciter Sciēdũ tercio.ꝙ loc⁹ a toto in mõ ē habitudo ipius ad suã ptē
et tenet nega.arguēdo sic.lapis nõ ē hõ.g̃ lapis nõ ē hõ alb⁹ Maxia destru
cto toto i mõ destructo q̃lib; ps ei⁹ C⁹ rõ ē q: destructo supiori qđ ē pri⁹ ꝫ
naturã suis inferiorib⁹ nccãrio destruũt sua inferiora.ſ; totũ in mõ ē superi⁹
respectu sue ptis q̃re ipo destructo destruit̃ q̃liter ps ei⁹.iõ ille loc⁹ tenet ne
gatiue.ſ; nõ affirmatiue.q: posito supiori nõ oportet ponere inferius .sicut
prius dictũ ē in loco a genere Vñ iste locus eodē mõ tenet sic loc⁹ a genere
et locus a pte sicut loc⁹ a specie Sciēdũ q̃rto.ꝙ loc⁹ a pte in mõ est habi
tudo ipius ad suũ totũ. Et t; affirmatiue duob⁹ modis. Primo subijcien/
do ptē affirmatiue.vt hõ alb⁹ currit.g̃ hõ currit. Maxia. q̇cq̇d p̄dicat̃ de
parte in modo ꝛ de suo toto. Cui⁹ rõ ē.q̇a q̇cq̇d p̄dicat̃ de inferiori etiaz de
superiori.ꝛ totũ in mõ ē supius ad suã ptē ꝛ actualiter in ea ɔtinet̃ g̃.alio°
p̄dicando partē in mõ affirmatiue.vt sortes ē hõ alb⁹.g̃ sortes ē hõ. Maxi
ma de quocũq; p̄dicat̃ ps in mõ ꝛ suũ totũ ꝓpter rõnē iã dictã.sed iste loc⁹
nõ tenet nega.q: ad negatõem inferioris nõ seq̇tur negatio superioris.ſ; bñ
seq̇tur hõ alb⁹ nõ currit.g̃ hõ nõ currit.q: ibi nõ destruit̃ ps in mõ ꝑ nega/
tionē ſ; tm̃ cursus negat̃ de ipo Cõtra p̄dicta arguit̃ pmo sic.vl'e sump/
tum sine determiatõne ē totũ vl'e.ſ; totũ in mõ nõ ē totũ vl'e cũ sint diuersa
tota.g̃ totũ in mõ nõ ē vl'e sumptũ sine determiatõne. Scd̃o sic.oīe to
tũ ē maius sua pte ꝛ plura ɔtinet.ſ; hõ nõ ɔtinet plura q̃z hõ alb⁹.g̃ hõ nõ
est totũ in mõ respectu hoīs albi.ꝛ sic vl'e sumptũ sine determiatõne nõ ē
totũ in mõ Tercio sic.hõ alb⁹ ē pars in mõ.ꝛ tñ sumit̃ cũ determiatõne
diminuēte.q: alb⁹ ɔtrahit hoiem ꝛ diminuit rõnē eius.q: facit ipm̃ solũ te
neri ꝓ albis.ꝛ sic ē determiatio diminuēs.g̃ ɔtra definitõem partis in mõ
Quarto sic.in oi loco ꝛ ɔñ a formali ɔñs actualiter includit̃ in añte. sed
pars in mõ nõ includit̃ actualiter in suo toto.g̃ loc⁹ a toto ad partē nõ va/
let Quinto sic.bñ seq̇tur lapis nõ ē hõ risibilis.g̃ lapis nõ ē hõ.tñ arguit̃
ibi a pte in mõ negatiue ☞ Ad pmũ dr̃.ꝙ vl'e sumptũ sine determiatõne
põt ad duo cõpari. Uno mõ ad partē eius ɔstitutã ꝑ drãm essentialē. ꝛ sic
dr̃ totũ vl'e. Alio mõ põt cõpari ad ptē ɔstitutã ꝑ drãm accñtalē. ꝛ sic dicit̃
totum in modo. Totũ em̃ cũ dicat̃ relatiue ad partē habet variari formali/
ter ꝫm variatõnem partis licet remaneat idem materialiter Ad scd̃m di
citur ꝙ licet homo non plura q̃z homo albus contineat quantum ad signifi
catum tamen plura quantum ad supposita ideo quantum ad ambitum
suppositoꝝ est pars integralis hoīs albi ꝫm modũ. Ad terciũ dicit̃ ꝙ al
bus bene diminuit suppositõnem homis.non tamen diminuit rõnem for/
malem homis.quia homo albus est animal rõnale sicut homo Ad q̃r/
tum dicit̃ ꝙ in omni loco ꝛ generaliter in omni ɔñia formali ɔseq̄ns actu
cõtinetur in antecedente.sed non semper terminus illatus contineт̃ in ter/
mino inferente. Ad quintũ dicit̃.ꝙ homo risibilis est pars in modo re/
spectu homis.quia licet risibile posset dici determinatio homis q̃ztum ad
modum intelligendi.non tamen vt determinatio contrahens ipm̃ quo ad
supposita quia non facit ipm̃ teneri tm̃ pro vna parte suoꝝ inferioꝝ. Ideo
nõ facit partē i mõ respectu hoīs.ſ; bñ facit respectu aīalis vl' alteri⁹ coloꝝ

Totum in loco est dictio comprehendens omnem locum aduerbialiter. vt vbi nusq̄3. Pars in loco est dictio comprehendens aliquem locum aduerbialiter vt hic ibi. Locus a toto in loco est habitudo ipsius ad suam partem. Et tenet constructiue ⁊ destructiue. Cōstructiue sic. deus est vbique. ergo deus est hic. Maxima. Cuicunq̄3 competit totum in loco et quelibet eius pars. Destructiue sic. cesar est nusq̄3. ergo cesar non est hic. Maxima. Quicquid remouetur a toto in loco ⁊ a qualibet eius parte. Locus a parte in loco est habitudo ipsius ad suum totum. ⁊ est semper destructiuus. vt cesar non est hic. ergo non est vbiq̄3. Locus a parte in lo/ Maxima. Cuicunq̄3 non competit pars in loco nec eius totum.

Postq̄3 autor determinauit de loco a toto in modo. Hic cōsequēter determīat de loco a toto in loco ip̄m sic diffiniens. Totū in loco est dictio. vt supra. Et ponit̄ dictio loco generis. Totū eñ in loco considerat̄ nō ſm esse suū reale sed inq̄3tum dicibile ⁊ per dictōnem importat̄. ideo bñ dicit̄ dictio Deinde ponit̄ cōp̄hendens omnē locū ad dr̄ītiam totius in tp̄e. ⁊ ponitur aduerbialiter ad dr̄ītiam totius in q̄3titate. qd̄ q̄nq̄3 importat omnē locu3 noīaliter. vt dicendo. oīs locus vel in omni loco. ⁊ per oppositū definit̄ pars in loco est dictio partē loci cōp̄hendens aduerbialiter. vt hic vel ibi Sciē dum p̄mo q̄ totū in loco ⁊ etiā p̄tes eius important esse in loco. sed dupliciter p̄t aliq̄d esse in loco. Uno mō ſm potentiā tm̄. vt vl'e dicit̄ vbiq̄3 ſm aptitudinē. eo q̄ habet aptitudinē ad esse in suis singularibus ꝓ quolibet loco ⁊ ꝓ quolibet tp̄e. Alio mō aliq̄d dicit̄ in loco ſm actū sicut singulare dicit̄ actualiter esse hic ⁊ nunc ſm actū. Adhuc dupliciter dicit̄ aliq̄d esse in loco Uno mō p̄mo ⁊ ꝑ se. sicut deus dicit̄ esse vbiq̄3 repletiue p̄mo ⁊ per se. Secundo mō dicit̄ aliq̄d esse in loco ꝑ suas p̄tes sicut mundus est in loco ſm omnes suas partes. vñ arguendo a toto in loco ad eius partē vel econtra oportet eodem mō alicui attribuere partē in loco. sicut sibi cōuenit totū. vt si totū cōueniat in aptitudine tm̄. debet sil'r ꝑs inferri ſm aptitudinē tm̄.

Sciendū secūdo. q̄ locus a toto in loco est habitudo ip̄ius ad suā partē et tenet affirmatiue ⁊ negatiue. Affirmatiue sic. deus est vbiq̄3. ergo deus ē hic. Maxima. posito toto in loco in aliquo subiecto. ponit̄ quelibet pars ei⁹ Cui⁹ rō est. q2 totū in loco simul ⁊ actualiter includit omnes suas partes et ideo ip̄o posito in aliquo subiecto ponit̄ quelibet eius pars. nec est necesse ponere constantiā partis. q̄a si aliqua pars loci nō habeat exn̄tiā. tūc ip̄a nō

erit pars totius in loco.q̇a non erit in ip̄o actualiter cōtenta.sed tenet nega
tiue sic.cesar est nusq̄ʒ.ergo cesar nō est hic. Maxima.destructo toto in lo
co destruit̄ quelibet pars eius. Cuiꝰ eadem est rō sicut maxime p̄cedentis
Sciendū tercio.ꝙ locus a parte in loco est habitudo ip̄ius ad suū totuʒ
Et tenet affirmatiue ꝛ negatiue. Affirmatiue sic.deus est hic ꝛ ibi.ꝛ sic de
alijs.ergo deus est vbiq̄ʒ. Maxima .positis partibꝫ totius in loco sufficien
ter enumeratis ponit̄ ꝛ ip̄m totū. Cuiꝰ rō est.q̇a totū in loco nō est nisi sue
partes simul ꝛ actualiter sint posite.ergo ꝛc̄. Negatiue sic.cesar non est hic
nec ibi ꝛ sic de alijs.ergo cesar ē nusq̄ʒ. Maxima.destructis partibꝫ totius
in loco.destruit̄ ꝛ ip̄m totū. Sciendū quarto.ꝙ dupl'r cōtingit arguere
a partibus totius in loco. Uno mō arguendo a partibꝫ sufficienter enume
ratis ad totū. Et hoc mō locus a parte in loco tenet affirmatiue ꝛ negati
ue sicut prius dictū est. Alio mō arguendo ab vna parte tm̄ ꝛ nō ab oībus
simul sumptis.ꝛ hoc mō nō tenet affirmatiue sed solū negatiue.ꝛ hoc mō
dicit̄ in textu.ꝙ iste locus ē semꝑ destructiuus. vt arguendo sic.cesar nō est
hic.ergo non est vbiq̄ʒ. Maxima.cui nō conuenit pars in loco nec ip̄m totū
hoc tamen modo nō arguitur a destructōne partis ad destructōnem toti
us in loco ſm illud qđ ē q2 ibi nō destruit̄ totū ī loco simpliciter.ꝛ ſm oēs
suas partes.sed ibi solū arguit̄ a destructōne totius in loco q̄tum ad totali
tatem eius.ꝛ q2 destruit̄ ſm suā totalitatē ideo non remanet totū in loco.iō
non ꝓprie arguit̄ hoc modo a parte in loco ad suū totū. Contra predicta
arguit̄ primo sic.nullus locus est dictio cōprehendens omnē locū.sed totū
in loco est locus vel esse in loco.ergo male dicit̄ ꝙ est dictio cōprehendens
omnē locū. Secūdo sic.locus a toto in loco tenet in habitudine vniuersa
lis vniuersaliter sumpti ad suam partē.sed habitudo vniuersalis vniuersa
liter sumpti ad suam partem est locus a toto in quantitate.ergo male distin
guit̄ ab isto loco. Tercio sic.non seq̄tur.mundus est vbiq̄ʒ.ergo mūdus
est hic.ergo locꝰ a toto in loco n̄ tenet affirmatiua Quarto sic. non sequi
tur.sortes non est vbiq̄ʒ.ergo sortes nō est hic.ideo locus a toto in loco nō
tenet negatiue Quinto sic.non seq̄tur aliquod corpus est hic aliqđ ibi.ꝛ
sic de alijs.ergo quoddam corpus est vbiq̄ʒ.q̇a añs est verū ꝛ consequēs
falsum.ꝛ tamē ibi arguit̄ a partibꝫ in loco sufficiēter enumeratis .ergo iste
locus nō tenet affirmatiue. Ad p̄mū dr̄ ꝙ licet locus ſm suū esse reale nō
sit dictio.tamē ſm esse dicibile pōt esse dictio.ꝛ hoc mō intelligit̄ ꝙ totuʒ in
loco vt est quoddam dicibile sit dictio. Ad scd̄m dr̄.ꝙ q̄uis locus a to
to in loco q̄tum ad virtutem confirmatiuā argumēti nō distinguat̄ essen
tialiter a loco a toto in quātitate.q̇a vtrobiq̄ʒ est virtus confirmatiua argu
menti.ꝛ habitudo vniuersalis vniuersaliter sumpti. Ideo Aresto.non di
stinxit locū a toto in loco a loco a toto in quātitate.tamē ab eo distinguitur
accidentaliter q̄tum ad modos ſcandi ip̄oꝝ.q̇a totum in quantitate dicit
modū permanentis.ꝛ noīaliter. ꝛ totū in loco aduerbialiter sub mō fluxus
et fieri q̄uis ſm rem sit permanens. Ad terciū dicit̄ ꝙ mundus non est
vbiq̄ʒ ſm se totū.sed ſm suas partes.ideo ibi male cōcludit̄.sed debet sic cō
cludi.ergo aliqua pars mundi est hic.ꝛ aliqua ibi.ꝛ sic de alijs Ad quar
tum dicit̄.ꝙ in añcedente negat̄ totū in loco.ꝛ sic nō remanet sub esse totius
in loco.Iō nō arguit̄ a toto in loco.sʒ equalenter arguit̄ a negatōne vnius

partis in loco ad negatõnem alterius partis determiate. vt hic sortes non est in aliquo loco. ergo sortes nõ est hic. Ad quintũ dr. q partes añtis verificant de corpe p diuersis suppositis. z sic in añte corpus hz plures suppositiones determinatas. z in ɔñte habet vnã tm̃. ideo arguit a pluribꝫ suppositõnibꝫ ad vnã determiatã. z cõmittit fallacia figure dictõnis. z subiectuz añcedentis nõ tenet eodem modo in consequente sicut in antecedente. iõ non bene arguit a parte in loco ad suum totum.

Totum in tempore est dictio comprehendens omne tempus aduerbialiter. vt nunc. heri. cras. exempla autem sumantur hic sicut a toto in loco.

Postq̃ autor determinauit de loco a toto in loco. Hic ɔsequẽter determinat de loco a toto in tempore. ad cuius cognitõnem primo diffinit totuz in tempore dicens. Totũ in tempore est, dictio cõprehendens omne tempꝰ aduerbialiter. siue sit affirmatiua vt semper. siue negatiua. vt nunq̃ z econtra. Pars in tpe est dictio comprehendens partem temporis aduerbialiter. vt nunc hodie z sic de alijs. Et iste due diffinitõnes eodem modo debent intelligi z exemplificari. vt diffinitiones totius z partis in loco.

Sciendum primo. q locus a toto in tempore est habitudo ipius ad partem. Et tenet affirmatiue z negatiue. Affirmatiue sic. deus est semper. g̃ ẽ nunc. Maxima. posito toto in tempore in aliquo subiecto necessario ponit quelibet eius pars. Cuius ratio est. quia totum in tempore actualiter includit oẽs suas ptes sil. qr iportat tp̃s distributũ p oibꝫ suis ptibꝫ. iõ posito toto ponit q̃libet eiꝰ ps. Sz negatiue sic. chimera ẽ nũq̃. g̃ nõ ẽ hodie. Maxima. remoto toto in tpe ab aliq̃ subiecto remouet q̃libet eiꝰ ps. Et sic arguendo p istũ locũ magis ꝓprie arguit ponẽdo totũ i tpe a pte p̄dicati z nõ a pte subiecti. eo q sp hz determiare ꝟbũ in orõne z ꝟbũ sp se hz ex pte p̄dicati nisi cũ iplicatõne ponat a pte subiecti. Sciẽdũ scdo. q locꝰ a pte i tpe est habitudo ipius ad suũ totũ. Et tenet affirmatiue z negatiue. arguendo a ptibꝫ tpis sufficiẽter enũeratꝫ ad suũ totũ. Affirmatiue sic. sortes fuit heri pridie z sic de alijs. g̃ sortes fuit sp. Maxia. positis ptibꝫ i tpe sufficienter enũeratis ponit ipm totũ i tpe. qr totũ nihil supaddit suis ptibꝫ. Negatiue sic. antixp̃s nõ fuit heri nec pridie. zcijs. g̃ antixp̃s nũq̃ fuit. Maxia. remotis ptibꝫ i tpe sufficiẽter enũeratꝫ remouet z totũ eiꝰ. z si arguit p istũ locum ab vna pte tm̃. z nõ ab oibꝫ. tũc solũ tz negatiue z nõ affir. z tunc arguit a destructõne ptis ad destructõem totiꝰ q̃tuz ad totalitatẽ eius. vt hic sortes nõ ẽ nũc. g̃ sor. ñ ẽ sp Sciẽdũ tercio. q p̄ter ista supius posita repiũt alia q̃ ad p̃ncipaliora tota reducũt. s. totũ copulatiuũ. disiũctiuũ. potestatiuũ. successiuũ. collectiuũ seu aggregatiuũ. Totũ copulatiuũ ẽ i q̃ plꝰa copulãt p ɔiũctõnẽ copulatiuã. vt sortes currit z plato disputat Et ps eius ẽ aliqd istoꝝ q̃ inter se copulant. Totũ disiũctiuũ ẽ i q̃ plura ɔiũgunt p ɔiũctõez disiũctiuã. vt sor. currit vl plꝰo disputat. Totũ potestatiuũ ẽ qd ɔponit ex plibꝫ virtutibꝫ vel potẽtijs vl plꝰa ɔtinẽs fz ꝟtutẽ. vt aia rõnal ẽ totũ ptãtiuũ respectu vegetatiui sensitiui. z itellectiui. lz aia i cõi sit toꝰ vle respectu vegetatiui sensitiui. z intellectiui. silr quaternarius numerus ẽ totũ potestatiuũ respectu ternarij

et binarij. qꝛ continet in virtute sub se omnes numeros inferiores. Totum successiuū est qđ cōponit̃ ex partibꝰ successiuis que nō possunt esse sil̃ sicut tē pus ⁊ motus. Et totū aggregatiuū seu collectiuū est qđ vna voce singu- lari plura singularia abinuicē distincta importat. sicut ꝑpl's gens ⁊ societas Et pars eius est aliqđ istoꝝ ex quibꝰ cōponit̃ vt homo respectu ꝑpli ⁊ sic de alijs. Sciendū quarto. ꝙ totū copulatiuū potestatiuū ⁊ collectiuū redu cuntur ad totū integrale. eo ꝙ ab istis totis ad suas partes eodē mō tenet lo cus dyalecticus sicut locus a toto integrali scꝫ affirmatiue tm̄ nō negati- ue ⁊ ecōtra. Locus a partibꝰ tenet destructiue tm̄ ⁊ nō cōstructiue. vt ar- guendo a toto copulatiuo. sortes currit ⁊ plato disputat. ergo sortes currit et a toto potestatiuo sic arguit̃. quaternarius est. ergo binarius est. ⁊ aīa rō nalis est. ergo aīa sensitiua est. Maxima posito toto potestatiuo ponit̃ eius quelibet pars. Et a toto collectiuo sic. populus est. ergo homo est. ⁊ econtra posset argui a suis partibꝰ. Sꝫ totū disiunctiuū ⁊ totū successiuū reducunt̃ ad totū vl'e. qa ab ipis eodem mō tenet locus sicut a toto vl'i scꝫ negatiue tm̄. vt arguendo a toto disiunctiuo. vt sortes nō currit vel plato non dispu tat. ergo sortes non currit. ⁊ a toto successiuo. vt nō est dies. ergo nō est me- ridies. ⁊ ecōtra. locus a partibꝰ eodē mō tenet scꝫ affirmatiue tm̄. vt facili- ter pōt haberi in textu. Contra p̄dicta arguit̃ p̄mo sic in oī tpe ⁊ semper idem sunt. sicut vbiqꝫ ⁊ in oī loco. sed in oī tpe ē totū in quātitate. ergo etiaꝫ semper est totū in quātitate. ⁊ nō totū in tpe. ⁊ sic male diffinit̃ totum in tpe qđ est dictio cōprehendens omne tp̄s aduerbialiter. Secūdo sic hic ē lo- cus a toto in tpe. deus est semper. igit̃ est in oī tpe. ⁊ tn̄ ibi nō ponit̃ pars in tpe cū nō sit aduerbiū partē tpis significans. igit̃ ꝯtra definitōem loci a to- to in tpe. Tercio sic. non seq̄tur vl'e est semꝑ. ergo vl'e est nunc cū aīs sit verū ⁊ ꝯn̄s falsum. qꝛ vl'e est vbiqꝫ ⁊ semper ⁊ nō est hic. ⁊ nunc. sed solum singulare. ergo locus a toto in tpe nō tenet affirmatiue. Quarto sic. par- tes totius in tempore non pn̄t simul esse. ergo locus a parte totius in tem- pore nō valet affirmatiue ab oībus simul sumptis. Quinto sic. adā nō fuit nunc. ergo nunqꝫ fuit. nō seq̄tur. ergo locus a parte in tpe nō valet nega tiue ab vna parte tm̄ ad suū totū Ad p̄mū dr̄. ꝙ licet semper ⁊ in omni tē pore sint idem s̄m rem ſ̄catam. differunt tn̄ in modo significandi ⁊ forma liter. qa semper importat tempus distributū sub modo fluxus ⁊ fieri. ⁊ in omni tpe importat idem tempus distributū ꝓ oībus partibꝰ eius sub mo do permanentis siue habitus ⁊ quietis. Et per hoc distinguit̃ totū in quā titate a toto in tempore. licet non realiter. Ad scđm dicit̃. ꝙ licet in illo ar- gumento nō ponat̃ formaliter pars in tpe. ponit̃ tamē virtualiter ⁊ s̄m rē significatā. qa in omni tpe includit̃ virtualiter ip̄m nunc. Ad terciū di- citur. ꝙ licet vl'e sit semꝑ ⁊ vbiqꝫ in aptitudine nō tamē in actu. ⁊ eo modo quo dicit̃ semꝑ esse. bene dicit̃ esse nunc scꝫ s̄m aptitudinem. sed illa aptitu- do reducit̃ ad actū in suis inferioribꝰ successiue. Ad quartū dicit̃. ꝙ licꝫ partes tpis non pn̄t sil̃ esse s̄m esse suū reale. sicut p̄teritū nō p̄t esse simul cū futuro. tamē pn̄t esse simul cū apprehensione aīe que copulat p̄teritū ⁊ futu rum cū p̄n̄ti. ⁊ sic sil̃ pn̄t accipi partes tpis. Ad quintū dr̄. ꝙ ibi nō bene arguit̃. qa arguēdo ab vna parte tm̄ destructiue oportet arguere ad destru- ctionem totius q̄tum ad rōnem totius. ita ꝙ in ꝯn̄te sibi preponat̃ negatō

remouẽs totalitatẽ eius ꝙ nõ fit in isto argumento. sed' debet sic inferri.
adam nõ est nunc. ergo nõ est semꝑ. ꝛ sic bene sequitur.

Causa est ad cuius esse seq̃tur aliud ꝯm naturã. Et diuidiť in causam materialẽ formalẽ efficientẽ ꝛ finalez

Postq̃ȝ autoꝛ determinauit de locis a toto in ꝑte. hic ꝯñr determinat
de locis a causa ꝛ effectu. Et qꝛ locus a cã in cõi. ẽ habitudo cause ad effe
ctum. ꝛ locus ab effectu est habitudo effectus ad causam. Ideo priusq̃ȝ
autoꝛ determinauit de loco a cã in speciali. ꝑ̇us determinat de causa in ge
nerali diffinitiue ꝛ diuisiue ipam ꝑ̇mo sic diffiniens. Causa est ad cuius
esse seq̃tur aliud ꝑ naturã. In qua diffinitõe intelligiť ens ꝓ genere. Ens
eñ diuidiť ꝑ causam ꝛ effectũ. ꝛ est superius ad vtrũq̃ȝ ꝯm modũ Dein-
de poniť ad cuiꝰ esse seq̃tur aliud ad differẽtiã effectꝰ sequẽtis ad eẽ cau-
se ad cuius esse nihil sequiť sub ratõne effectus. ꝛ poniť ꝯm naturã ad ex-
plicandũ modũ quo effectus sequiť causam. Et econtra pt diffiniri effe-
ctus sic. Est ens cuius esse seq̃tur ad aliud ꝑ naturã. ¶ Sciendũ ꝑ̇mo.
ꝙ seq̃tur capiť dupl'r. Uno mõ vt dt ordinẽ ꝛ depẽdentiã vnius ad alte
rum. Et hoc iteꝝ dupl'r. qꝛ vno modo dt depẽdentiã in esse vnius rei ab
alia sicut quilibet effectus ꝯm suũ esse depẽdet a causa. ꝛ hoc modo debet
hic capi seq̃tur in ista diffinitõne vt dt ordinem vnius rei ab alia ꝯm esse
Alio mõ capiť vt dt ordinem ꝛ depẽdentiã ꝯsequẽtie siue illatõis vnius
ab alio. sicut ꝯsequẽs seq̃tur illatiue ad añcedẽs. ꝛ depẽdet ex illo illatiue.
Et solũ accipiť hic vt dt illatõem ꝯsequẽtie. qꝛ in argumẽtatõne añs nõ
est cã ꝯsequẽtis. lȝ tñ sit cã illatõis eius. ¶ Sciendũ scdo. ꝙ ad ratõem
cause nõ requiriť ꝙ cã ꝑ̄cedat suũ effectũ semꝑ ꝯm tẽpus. sȝ qñq̃ȝ ꝑ̄cedit
eũ ꝯm tempus. vt domificatoꝛ ꝑ̄cedit domũ ꝯm tempus. qñq̃ȝ vero prece
dit ipsum ꝯm naturã tm̃ ꝛ sil' est temꝑe cũ eo. vt hõ est causa risibilis. ꝛ tñ
ꝑ̄cedit ipm ꝯm naturã tm̃ ꝛ est siml' tꝑe cũ eo. ideo ad explicãdũ quõ effe
ctus debet sequi causam. ꝛ causa debet ꝑ̄cedere effectum. Ideo in diffini
tione cause poniť ꝯm naturã. ꝛ etiã ad differẽtiã istoꝝ quoꝝ esse vnius se-
q̃tur ad esse alterius ꝯm ordinẽ. ꝛ tñ vnũ nõ dependet ab alio ꝯm naturã
vt esse vnius diei nõ depẽdet ad esse alterius. ¶ Sciendũ tertio. ꝙ cã di
uiditur ꝑ causam efficientẽ materialẽ formalẽ ꝛ finalẽ. Cuius diuisionis
ratio est. qꝛ ad oẽm causam seq̃tur effectus. vel ergo talis cã est intrinseca
suo effectui. vel extrinseca. Si ꝑ̇mũ hoc est dupl'r. vel est actu dans esse. ꝛ
sic est causa formalis. vel potẽtia recipiens esse. ꝛ sic est causa materialis.
Si extrinseca. hoc ẽ iterũ dupl'r. qꝛ vel ẽ id a quo res fit. ꝛ sic est causa effi
ciens. vel est illud ꝓpter qd̃ res fit. ꝛ sic est finis. Et sumiť ista diuisio non
ꝯm diuersitatẽ reꝝ. sed ꝯm diuersos modos formales causandi. qꝛ idẽ rea
liter ꝯm diuersos modos causandi ꝛ respectu diuersoꝝ q̃q̃ȝ habȝ ratõeȝ
respectu pluriũ causaꝝ. Et nõ est diuisio generis in suas ſp̄es. sed analogi
in sua analogata. qꝛ causa ꝑ ꝑ̇us ꝛ posterius dꝛ de causis. ¶ Sciendum
quarto ꝙ cause pñt quadrupl'r ꝯsiderari. Uno mõ ꝯm ratõem causandi
et sic finis est ꝑ̇ma. efficiens scda. tertia materia. ꝛ quarta forma. qꝛ in cau
salitate rei finis mouet intentõem agentis ad ꝓducendũ aliquẽ effectum.

Tractatus quintus

Et efficiens motū a fine mouet materiā qua disposita vltimo introducit̄
forma effectꝰ. Scđo mō ꝯsiderant̄ vt cōcurrūt ad ꝯpositōem effectus ⁊
sic materia ē ꝓ̇oꝛ. scđo forma. tertio efficiens. ⁊ quarto finis. Tertio ꝯside
rant̄ vt dant eē actuale effectui. Et sic forma est ꝓ̇oꝛ. deinde efficiēs. ter⸗
tio finis. ⁊ vltimo materia. Quarto mō ꝯsiderant̄ vt hn̄t eē existētie ꝑ q̄ꝺ
nobis notificant̄. Et sic cā efficiēs est ꝓ̇ma. scđa materia. tertia forma. qr
ta ⁊ vltima finis. ⁊ hoc mō ꝯsiderant̄ ꝭm ꝙ nobis notificant̄. ⁊ ab ipis su
mitur locus dyaleticus. ideo isto mō in textu oꝛdinant̄. ⁊ ꝓ̇us determiat
de causa efficiente ꝙꝫ de alijs. ¶ Contra p̄dicta arguit̄ ꝓ̇mo sic. aliud dr
diuersitatē essentialem cum sit relatiuū diuersitatis substantie. Sed effe⸗
ctus cause formal' nō differt essentialr a sua causa. qꝛ ꝯuenit essentialr cuꝫ
ea. ergo male diffinit̄. cā est ad cuius esse sequit̄ aliud. s. effectus. Scđo
sic. cā ⁊ effectus sunt sil' natura cū sint relatiua. ergo effectꝰ nō seq̇tur cau
sam ꝭm naturā Tertio sic. posita cā sil' ponit̄ effectꝰ. ergo cā nō p̄cedit
effectū. Et sic ad esse cause nō sequit̄ aliud. Quarto sic. forma ⁊ finis
coincidūt. vt dr scđo physicoꝝ. ergo forma nō ē causa distincta a fine nec
mēbꝛa diuisionis sunt opposita. Quinto sic oīs cā p̄cedit suū effectuꝫ
sꝫ finis nō p̄cedit suū effectū sꝫ seq̇tur. g̊ nō ē cā. ⁊ sic male ponunt̄ q̄ttuoꝛ
cause. ☞ Ad ꝓ̇mū dr. ꝙ lꝫ aliud ꝓꝓ̇ie sumptū vt est relatiuū diuersita
tis substātie dicat diuersitatē essentialē. nō tn̄ aliud cōiter captū. qꝛ vt sic
dr quācunqꝫ diuersitatē siue essentialē siue accidētalē. Et hoc mō sumit̄
in diffinitōne cause. Ad scđm dr ꝙ lꝫ cā ⁊ effectus ꝭm intentōes cause
et effectus dicant̄ coꝛrelatiue. tn̄ si ꝯsiderent̄ material'r ꝭm id q̄ꝺ sunt non
sunt simul natura nec dicunt̄ coꝛrelatiue. Ad tertium dicit̄. ꝙ posita
causa totali ponit̄ eius effectus sil' tempoꝛe. nō tn̄ sil' ꝭm naturā. qꝛ cā natu
raliter ꝓ̇us habet esse ⁊ intelligi ꝙꝫ effectus ⁊ hoc sufficit ad ratōem cause
ꝙ p̄cedat effectū ꝭm naturā. Ad quartū dr. ꝙ lꝫ forma ⁊ finis coinci⸗
dant material'r ⁊ ꝭm rem. ⁊ etiā efficiens cū ipis. nō tn̄ coincidunt forma
liter quantū ad suos modos formales causandi. ⁊ hoc modo ponunt̄ cau
se ab inuicem distincte. Ad q̇ntum dicitur. ꝙ licꝫ finis ꝭm suum eē re⸗
ale sequatur effectum. tamē ꝭm esse intentōnis agentis sub quo ꝯuenit si⸗
bi ratio cause finalis precedit suum effectum. ideo eo modo quo est causa
naturaliter precedit suum effectum.

Causa efficiēs est. a qua ꝓ̇mo fit motus ad hoc ꝙ fiat ali
quid. vt domificatoꝛ est ꝓ̇mum mouens et opans vt fiat do
mus. ⁊ faber vt fiat cultellus. locus a causa efficiēte est habi
tudo ipsius cause efficiētis ad suū effectū. ⁊ est cōstructiuus ⁊
destructiuus. Cōstructiue tenet sic. domificatoꝛ est bonꝰ. er
go domus est bona. locus a causa efficiēte Maxima. si cā ē
bona ipm quod fit bonū est. Destructiue sic Domificatoꝛ nō
ē bonꝰ. g̊ domꝰ nō ē bona. Locꝰ a cā efficiēte maxima. cu⸗

ius cā efficiēs nō ē bona. ipm qđ fit nō est bonū. ⁊ econuerso tenet locus ab effectu ad causam efficientem.

Postq̄ȝ autor superius determinauit de causa in cōitā diffinitiue q̄ȝ di uisiue hic ꝯñr vult determinare de locis a causa. ⁊ ꝑmo de loco a cā effici ente. qꝛ est notior ceteris. ratōne cuius ipam sic diffinit. Causa efficiēs est a qua ꝑmo fit motus vt res fiat. In qua diffinitōne subintelligit causa lo co generis diffiniti. Et ponit a qua ꝑmo fit motus ad differentiā aliaruȝ causaꝝ quaꝝ nulla causat motum siue ꝓductōem effectus. sed hoc conue nit efficienti sicut patȝ in ꝓductōne effectus. Finis em̄ ratōne sue bonita tis trahit ⁊ mouet appetitum agentis ad ꝓducendū effectum ⁊ efficiens sic tractum a fine disponit materiā ad ꝓductōnem forme. ⁊ primo causat motum quo ꝓducit effect⁹. ¶ Sciendū ꝑmo. ꝙ locus a causa efficiēte ē habitudo ipi⁹ ad suū effectū. ⁊ tenet affirmatiē negatiue. Affirmatiē sic Domificator est bonus. g̃ domus est bona Maxima Cuius causa effici ens bona est. ipm quoqȝ bonū est. que maxima debet intelligi de bonitate efficientis inquantū efficiens est. ⁊ nō de bonitate moris. vel de bonitate ipius ꝺm se. Et similiter debet intelligi de bonitate effectus. ita ꝙ si effici ens sit bonum in ratōne cause efficientis. ⁊ vt ꝓducit effectum. etiaȝ effe ctus erit bonus bonitate forme eius. nō aūt loquendo de bonitate finis. qꝛ si domificator sit bonus artifex ⁊ ꝑfecte operetur ꝺm artē eius. ⁊ careat materia bona. dom⁹ nō erit bona bonitate finis sȝ tm̄ bonitate forme que ꝯuenit ab efficiēte. Negatiue tenet sic. domificator nō est bon⁹. g̃ dom⁹ nō est bona. Maxima cui⁹ efficiēs malū ē. ipm quoqȝ malū ē. effect⁹ em̄ appropriat cause.. ¶ Sciendū scđo. ꝙ duplex ē cā efficiens. scȝ in actu ⁊ in potētia. vt respectu domus domificator est cā in potētia. ⁊ domificās est causa in actu respectu domus ⁊ q̄libet iteꝝ diuidit. qꝛ q̄daȝ est vniuoca q̄ ꝓducit effectū simile sibi in specie. vt hō generās hoiem est causa vniuo ca ⁊ agens vniuocum. aliud est efficiens equocuȝ quod ꝓducit effectum sibi dissimilem in specie. vt sol generans hominē est agens equocum Vn de arguendo a causa efficiente in potentia ad suum effectum debet argui ab eē cause in potentia ad esse in potētia respectu effect⁹ ⁊ nō ad eē in actu vt domificator est. ergo domus potest esse ⁊ arguendo a causa efficiente in actu oportet argui ab esse eius ad fieri ipius effect⁹ ⁊ arguēdo a cā vni uoca tenet iste loc⁹ respectu oīm p̄dicatoꝝ q̄ ꝯueniūt ipi cause a tota spē. vt plato est risibilis. g̃ sortes ab eo genit⁹ ē risibilis. sȝ arguēdo a cā equo ca solū tenet respectu hoꝝ p̄dicatoruȝ bonū ⁊ malū. ⁊ eē ⁊ fieri. ¶ Sciēdū tertio. ꝙ loc⁹ ab effectu cause efficiētis ē habitudo ad suā cām. Et tenet iste loc⁹ affirmatiue. sic dom⁹ ē in in fieri. g̃ domificās ē. Maxima. posi to effectu ꝓpinquo cause efficiētis ponit ei⁹ cā efficiēs. Et pt argui respe ctu hoꝝ p̄dicatoꝝ bonū ⁊ malū. Negatiue sic tenet domus nō est bona. g̃ domificator nō est bonus. Maxima. Cuius effect⁹ nō est bonus ipsuȝ quoqȝ nō ē bonū. qđ debet sic intelligi. ꝙ effect⁹ nō est bon⁹ quātū ad ꝑfe ctōeȝ forme ei⁹ Et ꝙ efficiēs nō ē bonū inq̄ȝtū efficiēs ⁊ ꝓducēs talē effectū sicut ꝑus dictū ē. ¶ Sciendū quarto. ꝙ efficiēs dupl'r se hȝ ad effectum. qꝛ q̄nqȝ efficiēs requirit quantū ad fieri tm̄ ipius effectus. ⁊ nō quātū ad

esse. vt domificator respectu domus reqritur quantũ ad fieri. ⁊ nõ quãtũ
ad esse qñqꝫ reqritur efficiens quantũ ad fieri ⁊ quãtũ ad eẽ. ⁊ q̃ñtũ ad cõ
seruatõem in eẽ. vt respectu diei sol est cã quo ad fieri ⁊ quo a d esse. ⁊ deus
q̃ ẽ cã vl'is quo ad eẽ oĩm creaturaꝝ ⁊ fieri ⁊ arguẽdo ab effectu cause effi
cientis q̃ reqritur quo ad fieri tm̃ ⁊ nõ quo ad eẽ effect⁹ nõ seqtur eẽ cause
in p̃senti: sꝫ in p̃terito tm̃ ⁊ ad fieri effectus seqtur esse ip̃ius cause. Et ar-
guendo ab effectu ad efficiẽs reqsitũ ad fieri ⁊ ad eẽ sił sp sequił affirmati
ue ab eẽ effectus ad esse cause. vt bñ sequił. dies est. ergo sol est supra no-
strum orizontẽ. Et qñ ẽ habitudo necessaria cause ad effectũ etiã sequił
negatiue a negatõe effectus ad negatõem cause. sꝫ qñ est habitudo ꝯtin
gens nõ tenet negatiue. vt nõ sequił. sortas nõ est. ergo deus nõ est. Et
isti diuersi modi arguendi nõ sumunł ab efficiente inquãtũ efficiens est. sꝫ
inquantũ est tale vel tale efficiens. ¶ Cõtra p̃dicta arguił p̃mo sic. cau
sa efficiẽs est de ꝯsideratõe physici cũ sit cã mot⁹. ergo nõ ẽ de ꝯsideratio
ne logici. Scd̃o sic. efficiens nõ mouet nisi moueatł p̃mo a fine. ergo fi-
nis est a quo p̃mo fit motus ⁊ nõ efficiens. Tertio sic. causa efficiens
est extrinseca effectui. ergo in loco a causa efficiente terminus inferens ẽst
extrinsecus termino illato. ergo iste locus est extrinsecus. ergo male ordi-
natur inter locos intrinsecos. Quarto sic. Nõ seqtur. deus est bonus.
ergo latro est bonus. ergo locus a causa efficiente nõ valet affirmatiue
Quinto sic. Nõ seqtur domus est. ergo domificator est. cũ antecedẽs
sit verum ⁊ ꝯsequens falsum. ergo locus ab effectu cause efficientis non
tenet affirmatiue. ☞ Ad p̃mum dicił. ꝙ licꝫ causa efficiens inquãtũ
est causa motus ⁊ rerum naturaliũ ⁊ p̃ncipium cognoscẽdi ip̃as sit de cõ
sideratõne physici. tamẽ inquãtum ab ip̃a sumitur locus dyaleticus. per
habitudinẽ ad suum effectum ip̃a est de ꝯsideratõne logici. Ad secũ-
dum dicitur. ꝙ licet a fine p̃mo sit motus intentionalis. tamen nõ realis
de quo solum hic intelligił. Finis eñ nõ mouet intentõem agentis mo
tu ꝓprio dicto. sed tantũ per similitudinẽ. sicut pomum mouet pueꝝ ad ꝓ
secutõem eius. Ad tertium dicił. ꝙ licꝫ causa efficiens ẜm rem sit extri
seca effectui. Tamẽ ẜm virtutẽ ⁊ ẜm similitudinẽ est aliquo modo intrin
seca sibi. Et hoc sufficit ad causandũ locum intrinsecum. qꝛ hic sumił ar-
gumentum ab efficiente ex ea ꝑte qua conuenit cum effectu. Ad quar
tum dicił ꝙ ibi nõ arguił a causa efficiente ad suum effectum. eo ꝙ latro
nominat vicium cuius deus nõ est causa efficiens. ⁊ licꝫ deus sit causa ho
minis. nõ tamẽ est causa vicioꝝ eius. sed bene sequił. deus est bonus. er-
go homo latro ẜm humanitatẽ est bonus. scꝫ bonitate entis. licꝫ nõ bo-
nitate moris. Ad quintum dicitur. ꝙ non sequitur. quia arguitur ab
esse effectus ad esse cause que non requiritur quantum ad esse. sed quan-
tum ad fieri et respectu talis cause nõ tenet iste locus ab effectu arguẽdo
respectu huius predicati est.

Materia eñ est ex qua cũ alio aliq̃d fit. ⁊ est duplex Que
dam eñ est ꝑmanens ⁊ q̃dã ẽ transiẽs. ꝑmanẽs vt in cultello
ferrũ. Trãsiẽs vt in pane farina ⁊ aqua ⁊ diffinił etiã sic ma-

teria. Materia est ens tm̄ in potentia. Locus a causa mate- riali. est habitudo ipius ad suū effectū. ꝛ ē ɔstructiuus ꝛ de- structiuus. Cōstructiue sic. ferrū ē. ergo arma ferrea pn̄t eē. Maxima. posita cā materiali possibile ē eius effectū poni. Destructiue sic. ferrū nō ē. ergo arma ferrea nō pn̄t eē. Loc⁹ a cā materiali maxima. remota cā materiali ꝑmanēte remo- uet̄ ꝛ eius effect⁹. Loc⁹ ab effectu cause materialis ꝑmanē- tis maxima. posito effectu cause materialis ꝑmanētis ponit̄ ei⁹ cā. Loc⁹ ab effectu cause materialis transeūtis tenet cō- structiue. vt vitrū vel panis ē. ꝗ silix vl' farina fuit. Materia em̄ transiēs nō manet. sꝫ transfert̄ in aliā materiā. Locus ab effectu cause materialis trāseūtis maxima. posito effectu ma- terie transeuntis necesse est ipam materiam p̄fuisse.

Postq̄ꝫ autor determinauit de loco a cā efficiēte. hic ɔn̄r determiat de loco a cā materiali. ratōe cui⁹ p̄mo sic diffinit materiā Materia ē ex qua cum alio scꝫ cū forma fit aliquid scꝫ totum cōpositum ibi ponit̄ causa loco generis. ꝛ residuū ponit̄ ad differētiā aliaꝝ causaꝝ. vn̄ ex fine ꝛ efficiente nō fit totū cōpositū cū ille cause nō sint intrinsece. ꝛ ex forma nō fit totum cōpositum tanq̄ꝫ ex materia ex qua. sicut intelligit̄ in ista diffinitōne. Ipsa em̄ est p̄ma potētia ex qua p̄mo originat̄ totū cōpositū. sꝫ aliter sic diffinit̄ Materia est que tantū est ens in potētia. qꝛ materia de sua natura non hꝫ esse in actu sed in potētia tm̄. ¶ Sciendū p̄mo ꝙ materia capit̄ dupl'r vno mō special'r vt est p̄mū subiectū forme substātialis. ꝛ sic est ꝑs cōpo- siti de gn̄e substātie. Alio mō capit̄ cōiter ꝓ omi illo ex quo ꝑ modū potē- tie cōponit̄ aliud. siue ꝓ omi illo qđ cōcurrit ad cōpositōem alterius tan- q̄ꝫ potētia recipiēs esse. ꝛ sic repitur tam in artificialib⁊ q̄ꝫ in naturalib⁊ ꝛ tā in reb⁊ corꝑalib⁊ q̄ꝫ spūalib⁊. ꝛ hoc modo capit̄ hic. ꝛ diuidit̄. quia que- dam est materia ꝑmanens ꝛ q̄dam transiens Permanens est illa q̄ sub ꝓ- pria forma ꝛ specie remanet in suo effectu. vt in cultello ferrum. Trāsiēs est illa que sub ꝓpria spē ꝛ ratōe nō remanet in suo effectu. sed ab vna spē transit in aliam. vt in pane farina. ꝛ silix in vitro. ꝛ lutū in laterib⁊. ¶ Sci- endū scđo ꝙ locus a causa materiali est habitudo ipius ad suum effectū. et semꝑ tenet affirmatiue in qualibet materia transeunte vl' ꝑmanēte vt farina ꝛ aqua sunt. ergo panis p̄t esse Maxima posita causa materiali po- nitur eius effectus s̄m potentiā. sed iste locus tenet negatiue in materia ꝑ- manēte. vt ferrū nō est. ergo arma ferrea nō sunt. Maxima. remota ma- teria ꝑmanēte remouet̄ ei⁹ effect⁹. sꝫ in materia trāseunte nō tenet negati- ue. vt nō seq̄tur silix nō ē. ꝗ vitꝝ nō ē eo ꝙ talis effect⁹ p̄t eē nō existente

tali materia q̄ nō ē pmanēs in suo effectu. si tn̄ destruat̄ materia transiēs p toto tpe p̄terito sequit̄ destructio effect⁹. vt dicēdo filix nō ē nec fuit. g̊ vitꝝ nō ē vł nō fuit. ¶ Sciendū tertio ꝙ locus a cā materiali solū tenet affirmatiue arguendo ab eē materie ad posse eē effectus eius ⁊ nō ad eē in pn̄ti. Cuius rō est. qꝛ arguēdo a cā ad effectū ab eē cause debet inferri eē effectus eo mō quo ponit̄ in tali cā. sed esse effectu ponit̄ in materia ī potentia tantū ⁊ nō in actu eo ꝙ materia est ens in potentia. tm̄. iō arguēdo arguēdo affirmatiue a materia arguit̄ ab esse eius ad posse eius in futuro ip̄ius effectus. ⁊ hoc modo potest argui nō solum a materia ex qua. sed a materia in qua ⁊ circa quā eo ꝙ om̄is materia potētionalr̄ cōtinet esse sui effectus. vt bene seq̄tur corpus est. ergo album potest esse. scibile est. ergo scientia potest esse ¶ Sciendū quarto. ꝙ locus ab effectu cause materialis est habitudo ip̄ius ad suam causam materialem ⁊ in qualibꝫ materia tenet locus affirmatiue. ⁊ in materia pmanēte arguit̄ ab eē effectus ad eē cause in pn̄ti. vt cultellus ē ergo ferrū est. qꝛ posito effectu materie pmanētis necessario ponit̄ sua materia. que remanet in effectu. Sed in materia transeunte tenet arguendo ab esse effect⁹ ad nō esse in pn̄ti ip̄ius cause. sꝫ ad fuisse in p̄terito. vt vitꝝ ē. ergo filix fuit. ⁊ iste locus nō tenet negatiue. qꝛ destructo posteriori nō oportet destruere prius sed effectus posterior ē sua causa materiali. ideo destructo effectu nō destruit̄ materia. ¶ Cōtra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic. diffinitio materie ꝯuenit forme. qꝛ ex materia ⁊ forma fit aliq̄d. scꝫ totū cōpositū. iō diffinitio nō ē bona. Scd̄o sic. oīs materia ē in actu p formā cū oīs materia sit sub forma. g̊ materia nō ē ens ī potētia tm̄. Tertio sic. materia requirit̄ in toto cōposito tā ad eē q̄ʒ ad fieri. ergo oīs materia est pmanēs ⁊ nulla transiens. Quarto sic nō seq̄tur lapis ē lignū. g̊ dom⁹ p̄t eē. qꝛ ad possibilitatē dom⁹ nō sufficit possibilitas materie eius. sꝫ req̄rit̄ possibilitas efficiētis. iō si nō esset domificator an̄s posset eē verꝝ ꝯn̄te existēte falso. g̊ locus a cā materiali nō tenet affirmatiue. Quinto sic. nō seq̄tu cultellus ē. g̊ ferrū est. qꝛ p̄t eē cultellus ex alio metallo. g̊ locus ab effectu cause materialis pmanētis nō tenꝫ affirmatiue. ☞ Ad p̄mū dr̄. ꝙ si capiat̄ ex generalr̄ vt dt̄ habitudinem cuiuscūq̄ʒ cause sic ex forma ⁊ materia fit totum cōpositum. sed si capiat̄ ex specialr̄ vt dicit habitudine potentie ex qua primo fit cō positum. sic est causa materialis ex qua primo fit cōpositum ⁊ nō dicitur fieri ex forma et sic tenetur in diffinitōne materie. Ad secūdum dicitur. ꝙ licet materia f̄m ꝙ est actuata p formam sit ens in actu. tamen f̄m naturam eius est ens in potentia tantū. quia de sua natura nō includit actū aliquē. Ad tertium dicit̄. ꝙ licet omnis materia aliquo modo maneat in effectu f̄m suam essentiam ꝯfusam. nō tamē remanet sub ꝓpria specie ⁊ ratiōe quam prius habebat anteq̄ʒ fieret compositum quod tamen requiritur ad hoc vt dicatur materia pmanens. Ad quartum dicitur. ꝙ licꝫ ad esse materie nō sequatur possibilitas effectus que attenditur in ordine ad om̄es suas causas. sequitur tamen possibilitas que se tenet ex parte cause materialis. ideo posita causa materiali f̄m potentiam passiuam materie ponit̄ eius effectus. Ad quintum dicitur. ꝙ ibi nō arguitur a causa materiali ad suum effectum. qꝛ cultellus in cōmuni nō est effectus ferri sed cultel

lus ferreus. ideo bene seq̄tur cultellus ferreus est. ergo ferrū est.

Forma est q̄ dat esse rei ꝛ ꝯseruat eā in eē. Locus a cā formali ē habitudo ip̄ius cause formalis ad suū effectū. ꝛ tenet ꝯstructiue ꝛ destructiue. Cōstructiue sic. albedo ē ꝑ albū ē. Locꝰ a cā formali. maxima. posita cā formali ponit͛ ꝛ eius effecꝰ. Destructiue sic. albedo nō ē. ꝑ albū nō ē. Maxīa remota causa formali remouet͛ ꝛ eius effectus. Econtra vero est de effectu cause formalis.

Postq̄ au. determinauit de loco a cā materiali. h̄ ꝯnr determiat de loco a cā formali. q̄ q̄dē forma ꝑm viā generatōis materiā sequit͛ ipaz p̄mo sic diffiniēs. Forma ē q̄ dat eē rei ꝛ ꝯseruat eā in eē. in q̄ diffinitōe subintelligit͛ cā loco gn̄is. ꝛ dr̄ q̄ dat eē rei ad dr̄iā materie q̄ nō dat eē rei simplr̄ et in actu. Materia em̄ ē recipiēs eē ipiꝰ cōpositi. Et forma ē dās eē ꝛ si sit sub forma substātial' dat eē substātiale. ꝛ si sit forma accn̄talis dat esse accidētale. Deinde ponit͛ ꝛ ꝯseruat eā in eē. ad dr̄iā cause efficiētis ꝛ finalis q̄ solū reqrunt͛ q̄tū ad fieri ip̄ius rei ꝛ nō quātū ad eē. s3 forma sp̄ reqrit͛ q̄tū ad eē. ¶ Sciendū p̄mo. q̄ duplex ē forma. q̄daz ē forma ptis q̄ actuat pte ip̄ius cōpositi, sc3 materiā. rōe cuiꝰ dr̄ forma ptis. Alia aūt est forma totiꝰ q̄ ē esse totius cōpositi resultās ex vnione forme ptis cū materia. ꝛ dr̄ forma totiꝰ eo q̄ informat ip̄m totū q̄tū ad oēs ptes cōponens ip̄m. vt aīa ē forma ptis ꝛ informat ip̄m corpꝰ qd̄ ē materia ipiꝰ aīati. et eē aīatū resultās ex vnione aīe ꝛ corpis ē forma totiꝰ ꝛ q̄libet istaꝝ diuidit͛. q2 q̄dā ē forma cōis ꝛ q̄dā ꝓpria vt respectu hoīs forma totiꝰ cōis est aīal. ꝛ humanitas ē forma ꝓpria. s3 forma ptis cōis ē aīa ꝛ aīa ratōnalis ē forma ptis ꝓpria. ꝛ de qualibet istaꝝ formaꝝ p̄t intelligi diffinitio forme p̄us data l3 pfectiꝰ ꝯueniat forme ꝓprie q̄ forme cōi. ꝛ forme totiꝰ q̄ forme ptis. ¶ Sciendū scd̄o q̄ locꝰ a cā formali ē habitudo ipiꝰ ad suū effectū. ꝛ tenet affirmatiue sic. albedo ē. ꝑ albū ē. Maxima. posita cā formali ponit͛ eiꝰ effectꝰ. Cuiꝰ rō ē. q2 cā formalis h3 idē eē cū suo effectu. ꝛ ꝑ idē eē sp̄ existunt cā formal' ꝛ suus effectꝰ. vt hō ꝛ aīa eiꝰ hn̄t idē eē. iō posita cā formali in esse oportet poni suū effectu3. ꝛ econtra. posito effectu ponit͛ forma eius. q2 effectus forme nō potest esse sine forma eius. ꝛ etiā destructa forma destruitur eius effectus ꝛ econtra. ꝛ tenet negatiue sic. albedo nō est. ergo albū nō est. Maxima. remota causa formali remouetur eius effectꝰ ¶ Sciendū tertio q̄ locꝰ a cā formali tenet tā in forma accn̄tali q̄ essentiali ꝛ tā i forma pt̄s q̄ in forma totiꝰ dū tn̄ arguat͛ a cā formali ꝓpria et nō tenet arguēdo a cā formali cōi vt nō seq̄tur aīa ē. ergo hmo est l3 bn̄ sequat͛ aīa nō est. ergo homo nō est. ꝛ tn̄ hoc nō est ꝓpter habitudinē forme ad suū effectū s3 ꝑ locum a toto vl'i. Et tenet etiā iste locꝰ respectu huius p̄dicati eē ꝛ nō respectu p̄dicatoꝝ pticulariū. ꝛ lic3 formo conuertatur ꝑm esse cum suo effectu. non tamen suscipit eandem denominatiōem

cū suo effectu nec ecōtra. Effectus eīm nō semꝑ suscipit denominatiōem
ↄuenientē ipi forme. ¶ Sciendū quarto. ꝙ locus ab effectu cause forma
lis est habitudo ipius ad suam causam. ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue. et
eodem modo formantur maxime ⁊ argumenta in ipo sicut in loco a cau-
sa formali ponendo effectum pro termino inferente ⁊ causam pro termino
illato ⁊ arguendo per istum locum oportet eodem modo attribuere esse
cause formali sicut suo effectui. ita ꝙ si effectus habeat esse ꝑmanens de-
bet inferri esse completum de ipa forma. ⁊ sic solū in esse successiuo ⁊ ī trā
situ sicut aliquis dicitur rubeus ex verecundia in transitu debet eodē mo
do poni cā eius. ⁊ similiter de alijs modis essendi. ⁊ tunc sꝫ valebit locus
ab effectu cause formalis ad suā causam. ¶ Cōtra ꝑdicta arguit̄ ꝑmo sic
Causa ꝑma dat eē oīmi creature ⁊ ↄseruat eā in eē. ⁊ tn̄ nō ē cā formal' cre
ature sꝫ efficiēs creature. iō diffinitio forme ↄuenit alijs a diffinito Se
cūdo sic. Quātitas pt̄ eē sine quāto. ⁊ albedo sine albo. vt in sacramēto
altaris qualitas ē sine subiecto. g̊ nō sequit̄ quātitas ē. igit̄ quātū ē. g̊ locꝰ
a cā formali nō tenet affirmatiue Tertio sic. nō seq̄tur generatio nō est
g̊ generatū nō ē. ⁊ tn̄ generatio est forma denominās aliq̄d esse genitū. g̊
locꝰ a cā formali nō tenet negatiue. Quarto sic. Nō sequit̄ sol ē calidꝰ
ergo in sole est caliditas. q⁊ antecedens est veruꝫ ⁊ ↄsequens falsum. ergo
locus ab effectu cause formalis nō tenet affirmatiue. Quinto sic. non
seq̄tur Homo nō est. ergo anima ratōnalis nō est. q⁊ homine mortuo re-
manet anima ratōnalis. ⁊ tamē ibi arguit̄ ab effectu cause formalis ad su-
am cām formalē. g̊ iste locus nō tenet negatiue. ☞ Ad ꝑmum dicit̄ ꝙ
licet ꝑma causa dat esse extrinsece ⁊ effectiue omni creature. nō tamen in-
trinsece ⁊ formaliter sicut intelligit̄ hic de causa formali. Ad scd̄m dicit̄
ꝙ si ponat̄ quātitas sine quanto. vel albedo sine albo vt in sacramento al
taris vbi accidētia existunt sine subiecto tunc quātitas nō est causa for-
malis ipius quanti. nec albedo albi. nec tūc arguit̄ a causa formali ad su-
um effectū. vn̄ quātitas nō hꝫ ibi suū effectū q̄ ē dare eē quātū Ad ter-
tium dr̄. ꝙ licꝫ generatio quantum ad denominatōnem habeat modum
forme respectu geniti. nō tamē est forma dans sibi esse ꝑm rem. sed est mu
tatio ⁊ via ad esse geniti. ideo nō arguit̄ ibi a causa formali. Ad quar-
tum dicit̄. ꝙ licet sol sit calidus effectiue. eo ꝙ efficit calorem in istis infer-
oribus. nō tamen est formaliter calidus. ⁊ eo modo quo est calidus. etiam
hoc modo in ipo reꝑitur caliditas. ⁊ quia est calidus effectiue. ideo calidi
tas est in ipo. vt in causa efficiente Ad q̄ntum dicit̄. ꝙ quando anima
seꝑata est a corpore nō existente hoīe. tunc ipa nō est causa formalis homi
nis in actu. sed ꝑm potentiā tantū. q⁊ nō dat sibi esse in actu. sed ꝑm potē
tiam tantū. ideo ibi nō arguit̄ ab effectu ad suam causam formalem.

Finis ē grā cuiꝰ aliq̄d fit. Locꝰ a cā finali ē habitudo ipi
us ad suū effectū. ⁊ ē ↄstructiuus ⁊ destructiuꝰ Constructiue
sic Beatitudo ē bona ergo virtus ē bona. Locus a causa fi-
nali. Maxima. cuius finis bonus est ipm quoqꝫ bonū est.

Deſtructiue ſic. Pena non eſt bona ergo peccatum non eſt
bonum. Locus a cauſa finali. Maxima. cuius cauſa mala
eſt ipm̄ quoqꝫ malum. E conuerſo autem eſt de loco ab effe-
ctu cauſe finalis.

Poſtqꝫ autoꝛ determinauit de loco a cauſa formali. hic ꝯſequēter deter-
minat de loco a cauſa finali. eo ꝙ cauſa finalis ſm̄ ſuum eſſe reale mediāte
forma acq̄ritur rōne cuius p̄mo diffinit finē dicens Finis eſt grā cuius
ſit aliquid ⁊ ratio eſt. qꝛ illud qđ trahit ⁊ mouet intentionem agentis ad
ꝓducendū effectū eſt gratia cuius aliq̄d fit. ſed finis mouet ⁊ trahit appe-
titum agentis ad ꝓducendū effectum rōne cuius dꝛ finis. qꝛ finit ⁊ termi-
nat intentōem agentis. ideo finis eſt gratia cuius fit aliquid. ⁊ in hoc dif-
fert a ceteris cauſis. qꝛ nulla aliarū cauſaꝝ termīat intentōem agentis. ſꝫ
ſolum id qđ habet rōnem finis. ¶ Sciendū primo. ꝙ finis poteſt du-
pliciter ꝯſiderari Uno modo pro termīo duratōis alicuius rei. vt moꝛt di-
citur finis hoīs. qꝛ finit duratiōem vite ſue. ⁊ ſic finis non eſt cauſa nec ita
capitur hic. Alioꝰ capit̄ finis pro illo quod finit intētōnem agentis in ꝓ-
ducendo effectum ⁊ eſt bonū ꝯſequēs ipm̄ effectū. ⁊ hoc modo eſt cauſa
et ſic capitur hic. et ſic diſtinguit̄. qꝛ quidaꝫ finis eſt quo quis oꝛdinat̄ ad
vlterioꝛē finem ꝯſequendū. Et reſpectu p̄cedentiū dꝛ finis. ⁊ reſpectu ſe-
quentiū que īmediate ipm̄ ꝯſequūtur dꝛ finis quo. vt pecunia acq̄ſita per
multa media dꝛ finis coꝝ. ⁊ vt valet ad alios fines dicit̄ finis quo. Alius
eſt finis gratia cuius qui vltimo eſt acquiſitus. et eſt cauſa medioꝝ p̄ce-
dentiū. ⁊ vtriqꝫ iſtoꝝ finiū cōuenit diffinitio finis. cū ambo p̄nt dici finis
gratia cuius medioꝝ p̄cedentiū vt pecunia acquiſita ꝑ multa media dicit̄
finis illoꝝ mediorū. ſed vt valet ad alios fines dꝛ finis quo vnde ideꝫ ma-
terialiter poteſt dici finis quo ⁊ finis gratia cuius reſpectu diuerſoꝛum

Sciendum ſcđo. ꝙ locus a cauſa finali eſt habitudo ipſius ad ſuū effe-
ctū ⁊ tenet affirmatiue ſic. beatitudo eſt bona. ergo virtus eſt bona Ma-
xima. cuius finis bonus eſt. ipm̄ quoqꝫ bonuꝫ eſt. cuius rō eſt. qꝛ bonitas
rei ſumit̄ ex bonitate finis. ⁊ eadē eſt bonitas finis ⁊ medioꝝ oꝛdinatoꝛuꝫ
in finē. ⁊ ſic eſt bonus media ſunt bona. ſed tenet negatiue ſic. Interfectio
hoīs eſt mala. ergo gladius eſt malus. Maxima. cuius finis malus eſt
ipm̄ quoqꝫ malū eſt. ſed ꝯtra locus ab effectu cā finalis eſt habitudo ipiꝰ
ad ſuā cauſam. ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue. ⁊ pōt argui ꝑ ipm̄ capiēdo
argumenta ⁊ maximas ſupius poſitas ¶ Sciēdū eſt tertio. ꝙ finis p̄t ca-
pi dupl̄r. Uno mō materialiter ſm̄ illud qđ eſt ⁊ non per reſpectū ad me-
dia quorū eſt finis. Alio modo ꝯſiderat̄ formaliter in rōne finientis. ⁊ ſic
importat reſpectum ad media ad ipm̄. ⁊ hoc modo bonitas finis rōne fi-
nientis includit bonitatem eorum que oꝛdinant̄ in ipm̄. ⁊ arguendo ꝑ lo-
cum a cā finali nō ſufficit ꝙ finis ſm̄ ſe ſit bonus ad inferendū bonitateꝫ
effectus. ſed requirit̄ ꝙ ſit bonus in rōne finientis ſeu finis. qꝛ ſolū illo mo-
do habet rōnem cauſe finalis. Sciendū quarto. ꝙ effectus cauſe fina-
lis eſt mediū oꝛdinatum ad aliquem finē. vt v̄tus oꝛdinat̄ ad beatitudinē

sed duplicia sunt media ordinata in finē. qꝛ quedaʒ sunt media ordinata ꝑ se. alia vero ordinata ꝑ accidens. Media ꝑ se ordinata sunt illa sine q̇bꝫ finis acquiri nō potest. sicut est virtus respectu beatitudinis. Media vero ꝑ accidens sunt illa sine quibꝫ finis acq̇ri potest. vt inebriatio respectu sanitatis. que q̄doqꝫ accidentaliter est mediū acq̇rendi sanitateʒ. q̄ tñ acq̇ri p̄t absqꝫ inebriatōe. ⁊ locus ab effectu cause finalis solū tenet in medijs ꝑ se ⁊ non ꝑ accidens. nō em̄ sequit̄ inebriatio est mala. ergo sanitas ē mala. ¶ Contra predicta arguit̄ p̄mo sic. nullū maluʒ est finis. cū finis habeat rōem boni cū est appetibilis ab efficiente. ⁊ tñ aliq̄d malū est gratia cuius aliquid fit. vt interfectio innocentis. ergo ista diffinitio cōuenit alijs a diffinito. Scd̄o sic. Non seq̇t̄ elemosina est bona. ergo furari ad dandū elemosinā est bonū. ⁊ tñ arguit̄ a cā finali affirmatiue. ergo ⁊c̄.

Tertio sic. Non sequit̄ sectio non est. ergo securis non est. qꝛ an̄s potest esse verū ꝯsequente exn̄te falso. ergo locus a cā finali non tenet negatiue. Antecedens p̄ʒ. qꝛ illius ꝯseq̄tie an̄s p̄t esse verū ꝯn̄te existente falso.

Quarto sic. bonitas finis non depēdent a bonitate medioꝝ. ergo ad bonitatē medioꝝ non seq̇tur bonitas finis. ⁊ sic locus ab effectu cause finalis nō tenet affirmatiue. Quinto sic. non sequit̄ homo est malus. ergo beatitudo est mala. ⁊ tñ arguit̄ ab effectu cause finalis ad cām finalem qꝛ hō ꝓductus est ꝓpter btitudinē acq̇rendā. ergo talis locus nō tenet negatiue. ¶ Ad primū dicit̄. ꝙ licet nullū malū sub rōe mali sit finis. tamē malum inq̄ꝫtū est apparens bonū habet rōeʒ finis. et appetibilis ⁊ gratia cuius aliquid fit. ergo hec diffinitio non cōuenit alijs a diffinito. Ad scd̄m d̄r ꝙ licet elemosina ẜm se sit bona. tamē elemosyna ex furto non est bona. qꝛ non est acq̇sita ꝑ debita media. Ad tertium dicit̄. ꝙ locus a causa finali non tenet respectu huius p̄dicati esse ⁊ nō esse. sed solū respectu horum p̄dicatorū bonū et malū. qꝛ finis ⁊ effectꝰ eius solū habēt conuenientiā q̄ꝫtum ad bonitatē cū eadē sit bonitas finis ⁊ effectꝰ eius. nam finis q̄ꝫtum ad esse est extrinsecus effectui. Ad quartum dicit̄. ꝙ bonitas finis nō dependet ex bonitate mediorū in genere cause finalis. tamen effectiue depēdet ab ip̄is. ⁊ dato ꝙ nō causaret̄ ab ip̄is. tñ illatiue posset sequi ex bonitate medioꝝ eo ꝙ media capiunt bonitatē a fine ¶ Ad quintum d̄r. ꝙ beatitudo solū est cā finalis hoīs ꝟtuosi qui ordinatur ad ip̄m et non viciosi qui recedit ⁊ deuiat a beatitudine. ideo ibi non arguitur ab effectu cause finalis.

Generatio est progressio a non esse ad esse. Locus a generatione est habitudo ipsius generationis ad suum generatum. et est constructiuus et destructiuus. Constructiue sic arguitur. generatio domus est bona. ergo domus est bona. Locus a generatione maxima. Cuius generatio bona est. ipsum quoqꝫ bonum est. Destructiue sic. Generatio latronum est mala. ergo latro est malus. Locus a ge

neratōe Maxima. cuius generatio mala est ipm quoqꝫ gene
ratū malū est. Econuerso aūt est de loco a gn̄ate. Corruptio est
ꝓgressio ab eē ad nō esse. Locus a corruptione est habitudo
corruptōis ad corruptū. et est ꝯstructiuꝰ et destructiuꝰ. Cō
structiue arguit̄ sic Corruptio antichristi est bona. ergo anti
christus est malꝰ Locus a corruptione maxima. Cuius cor
ruptio bona est. ipsum quoqꝫ corruptū malum est Constru/
ctiue sic. corruptio domus est mala. ergo domus est bona.
Maxima Cuius corruptio mala est. ipm quoqꝫ bonum est
econuerso est de loco a corrupto.

Postq̄ autor determīauit de loco a cā z effectu. hic ꝑn̄r determinat de
loco a generatōne z corruptōe. z ṗus de loco a generatione. q2 generatio
habet se vt habitus. corruptio vero vt ṗuatio. Ratione cuius ṗmo diffi
nit generatōem dicēs. Generatio est ꝓgressio a nō esse ad esse. et capit̄ hic
ꝓgressio general'r ꝓ mutatōe in cōi z nō specialiter ꝓ motu ꝓgressiuo aīa
lis. Et ponitur ꝓgressio loco generis. Et ponit̄ de nō esse ad esse ad ex/
plicandū terminos generatōis. q2 nō esse est terminus a quo. z esse termi/
nus ad quē modo omnis motus z mutatio hꝫ cognosci ꝑ suos termīos
et potissime ꝑ suū terminū ad quē a quo capit spēm. et ponūtur illi termi/
ni ad drām aliaꝝ speꝝ motus. ¶ Sciēdū ṗmo. ꝙ generatio dupliciter
capit̄. Uno° gn̄aliter ꝓ quocūqꝫ mutatōe de non esse ad eē. siue sit ad eē
substantie siue accn̄tis. z hoc ꝯuenit tam substātijs q̄ȝ accidentibꝫ. Et
sic generatio substātie est generatio simpliciter dicta. generatio vero acci
dentis est generatio ṡm quid. Alio modo capitur specialiter prout est
mutatio de non esse substātie ad esse substantie. z sic solū repit̄ in substan
tijs. Hic autē accipitur generaliter tam pro generatōne substātie q̄ȝ ac/
cidentis. z ab vtroqꝫ tenet locus a generatōe. z vtriqꝫ conuenit diffinitio
generatōis ṗus posita. licet ꝑ ṗus ꝯueniat gn̄atōni substātie q̄ȝ accn̄tis.
¶ Sciēduꝫ scd̄o. ꝙ locus a generatōe ē habitudo gn̄atōis ad suū genera
tum. Et tenet affirmatiue sic. gn̄atio domus ē bona. g͂ domus est bona.
Maxima Cuius gn̄atio ē bona. ipm quoqꝫ bonū est Et rō ē. q2 gn̄atio
intrīsece termīat̄ ad eē geniti. Ideo si gn̄atio sit bona ex ꝑte eē geniti opor
tet ꝙ genitū sit bonum. z ecōtra si genitū sit bonū. gn̄atio erit bona. z si sit
malū erit mala eo ꝙ dicūt vnū z idē esse. sꝫ drn̄t. q2 gn̄atio importat ipsuꝫ
esse in fieri. genitū ꝟo in facto esse. Sꝫ tenet negatiue sic. gn̄atio latronis ē
mala. ergo latro est malus. Maxima. cuius generatio mala est ipm quo
qꝫ malum. z ꝓportionabiliter ṗt diffiniri locus a gn̄ato qui tenet sicut lo/
cus a generatione producendo generatum.
Sciendū tertio. ꝙ corruptio est progressio de esse ad non esse. vt corru/

ptio fortis est ꝓgressio de suo esse in nõ esse eius. et capit̃ hic ꝓgressio in cõi
pro mutatõne que ponitur pro genere. Deinde ponit̃ de esse ad non esse.
qꝛ esse est terminus a quo corruptionis. ⁊ non esse est terminus ad quem.
et ab illo nõ esse corruptio capit suã spẽm ⁊ dr̃ãm. et qꝛ non esse rei est op
positum ipsi esse rei. ideo corruptio que essentialiter importat non esse est
quodãmodo opposita rei que corrũpitur. Et inde est ꝙ arguit̃ respectu
diuersoꝝ predicatoꝝ a corruptione ad corruptũ. licet in loco a generatiõe
sꝑ arguat̃ respectu eiusdem p̃dicati in antecedente ⁊ cõsequente

¶ Sciendũ quarto. ꝙ locus a corruptione est habitudo ipius ad corrup-
tum. ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue. affirmatiue sic Corruptio antichristi
est bona. g̃ antichristus est malus. Maxima Cuius corruptio bona est
ipm quoqȝ malum est. Cuius ratio est. qꝛ corruptio ⁊ corruptũ opponunt̃
inter se ex ꝯñti ⁊ ꝑ accidẽs sicut ens ⁊ nõ ens. modo si vnũ oppositorum
sit bonũ reliquum erit malũ Sed negatiue sic. corruptio domus est mala
ergo domus est bona Maxima Cuius corruptio mala est. ipm quoqȝ bo
num est. qꝛ corruptio nõ dr̃ mala nisi inq̃ꝫtũ opponit̃ bono ⁊ ẽ corruptiua
boni. Sed locus a corrupto est habitudo ipsius ad suã corruptiõem. ⁊ te
net affirmatiue ⁊ negatiue sicut in loco a corruptõe Et in eo silr̃ formant̃
argumenta ⁊ maxime sicut in loco a corruptione

☞ Contra p̃dicta arguit̃ primo sic. Generatio domus p̃t esse domo
non existẽte. g̃ si generatio domus sit bona non sequit̃ ꝙ domus est bona.
cum domus nondũ sit. ergo non sequit̃ affirmatiue ꝑ locum a generatiõe
generatio domus est bona. ergo domus est bona ¶ Secundo sic. Nõ se-
quit̃. latro est malus ergo generatio eius est mala. qꝛ potest stare ꝙ habe-
at ꝑfectam generatõem. ergo locus a generatione non tenet negatiue.

Tertio sic. corruptio opponitur corrupto. et tenet locus a corruptione
rõne disconuenientie corruptionis ad corruptum et non gratia conueni-
entie. ergo ille locus est extrinsecus cum terminus inferens sit extrinsecus
termino illato. ⁊ ita h̃ male ordinatur inter locos intrinsecos.

¶ Quarto sic. Non sequitur. corruptio christi fuit bona. ergo christus
fuit malus. cũ añs sit verũ ⁊ ꝯsequẽs falsum. ergo locus a corruptõe non
tenet affirmatiue Quinto sic. Non sequit̃ antichristus non est bonus.
ergo corruptio antichristi non est bona cũ añs sit verũ ꝯsequens falsum. ⁊
tamẽ ibi arguit̃ negatiue a corrupto ad corruptõem. ergo ille locus nõ te
net negatiue ☞ Ad p̃mũ dicit̃. ꝙ quãdo generatio domus vel cuius-
cunqȝ rei precedit genitũ ipsum. ipsa non est bona nisi bonitate finis. et in
aptitudine tm̃. qꝛ solum habet bonitatem in actu ab esse geniti. et eo mõ
quo ipsa est bona in aptitudine etiam genitũ. ⁊ silr̃ quando genitũ in actu
est bonũ. generatio est bona in actu. eo ꝙ genitum includit esse quod est
terminus intrinsecus generatõnis. rõ cuius ipsa potest dici bona

¶ Ad secũdum dicitur. ꝙ licet homo malus possit habere generationem
perfectam q̃ꝫtum ad bonitatem forme ⁊ modi generatõnis. tñ nunqȝ p̃t
habere bonã generatõem ex ꝑte opatõnis ⁊ finis. ⁊ de illa solum hic in-
telligitur. ¶ Ad tertium dicitur. ꝙ licet locus a corruptione simplici-
ter est extrinsecus. qꝛ tenet gratia disconuenientie termini inferentis cum
termĩo illato quod sufficit ad locum extrinsecũ. ⁊ habet reduci ad locuȝ a

ꝯtradictorie oppositis. tñ ꝓpter ꝯuenientiã generatõis ꝛ corruptiõis iste locus enumerat̃ inter locos intrinsecos Ad quartũ dr̃. lʒ corruptio xp̃i fuerat bona ꝑ accñs. ꝛ quo ad nos. nõ tñ fuit ₰m se bona ꝛ inquantũ fuit destructiua vite xp̃i. iõ in rõe corruptõis ꝛ ꝑ respectũ ad corruptũ nõ fuit bona. Et in illis locis debet argui de bonitate vel malicia q̃ ꝯuenit per se corruptõi vel corrupto. ꝛ nõ de bonitate vel malicia q̃ ꝯuenit eis ꝑ accñs. Ad q̇ntũ dr̃. q̃ ꝯsequẽtia nõ valet qꝛ nõ ponit̃ ipm corruptũ in añcedẽte. qꝛ illa negatiua antixp̃us nõ ẽ bonꝰ de se nihil importat. Sed bene sequeretur antixp̃us est malus. ergo corruptio eius est bona in aptitudine

V Sus vt hic sumit̃ est opatio rei siue exercitiũ ipiꝰ vt equitare equi ꝛ secare securis. Locus ab vsibꝫ est habitudo ipsius opationis ad id cuius est opatio siue vsus. ꝛ est constructiuus ꝛ destructiuus. Constructiue arguitur sic. equitare est bonum. ergo equus est bonus. Locus ab vsibus. Maxima. cuius vsus bonus est. ipsum quoqꝫ bonũ est. Destructiue sic. occidere hominẽ maluʒ est ergo occisor malus est. Locus ab vsibus. Maxima. cuius vsus malus est. ipm quoqꝫ vsitatũ malũ est. Ecõtra de loco ab vsitato. Cõmuniter accidẽtia sunt duplicia. Quedã eñi sunt q̃ aliquãdo se ꝯsequunt̃ ꝛ aliquãdo nõ. vt comptus et adulter. ꝛ ab his nõ sumit̃ locus dyaleticus ſʒ sophisticus. Alia sunt quorũ vnũ sempꝫ sequit̃ ad aliud. vt penitere sequitur ad deliquisse. ꝛ ab his sumitur locus dyaleticus. ꝛ tenet cõstructiue ꝛ destructiue. Cõstructiue sic. iste penitet. ergo deliquit. Locus a cõmuniter accidẽtibꝫ. Maxima. si cõmuniter accidentiũ posterius inest. ꝛ ꝑmum infuit. Destructiue sic. iste nõ deliquit ergo nõ penitet. Locus a cõmuniter accidentibus. Maxima. si cõmuniter accidentiũ prius nõ inest. ꝛ posterius non inerit.

Postq̃ȝ autor determĩauit de loco a generatõe ꝛ corruptõe. hic ꝯñr determinat de locis ab vsibꝫ ꝛ cõmuniter accidentibꝫ. ratõne cuius primo diffinit vsum dicens. Usus est opatio siue exercitiũ ipius rei sicut secare est vsus securis ꝛ equitare equi. Cuius ratio est. quia vsus est quo vtens

vtitur re vsitata vel instrumēto. ideo dicit᷑ vsus ab vtor vteris. sed opatio
et exercitium ipius rei est illud quo agens pncipale vtit᷑ suis instrumētis
vt secare est quo hō vtit᷑ securi. iō vsus dr ꝯueniēter opatio siue exercitiū
rei. ¶ Sciendū pmo. q̄ vsus pt capi dupl'r. Uno mō special'r solū p opa
tione rei in qua agens pncipale vtit᷑ suis instrumētis. Alio mō general'r
p quacūq; opatōe alicuius rei ad quā ipa res ordinat᷑ ꝛ hoc mō hic accipit᷑
vñ vsus pt cōparari ad duo. Uno mō p respectū ad vtentē. Alio mō p re
spectū ad rē vsitatā cuius dr vsus. vt secare qd ē vsus securis pt cōpari ad
hoiem vtentē ipa securi ꝛ ad ipam securim. Uñ p cōpatōem vsus ad rē
vsitatā sumit᷑ locus dyaleticus q̄ dr ab vsib ꝛ nō p cōpatōem eius ad ipm
vtentē. eo q̄ vsus hz maiorē ꝯuenientiā cū re vsitata q̄ cū re vtente. Nō
em̄ seqtur eqtare est bonū. g hō eqtans est bonus. nec ecōtra. ¶ Scien-
dum scdo. q̄ locus ab vsibus est habitudo vsus ad vsitatū. ꝛ tenet affir-
matiue sic. Secare est bonū. ergo securis est bona. Maxima cuius vsus
est bonus. ꝛ vsitatum est bonū. Ratio est q2 oīe ens pductū est pter suā
opatōem ꝛ denominat᷑ bonum pter bonitatē sui opis. q2 illa est bonitas
sui finis in executōne. ideo si vsus seu opatio rei sit bona ꝛ vsitatū erit bo
num. ꝛ tenet negatiue sic Occidere malū est. ergo occisor est malus. Ma
xima. Cuius vsus malus est ꝛ vsitatū est malum. ꝛ dicitur iste locus ab
vsibus in plurali ꝛ nō ab vsu in singulari. eo q̄ vnius rei bene sunt plures
vsus siue opatōes a q̄bus potest argui vt dicendo. equitare est bonū tra-
here aratrū est bonum ꝛ sic de alijs vsibus equi. ergo equus est bonus. Nō
tamē oportet in quolibet argumēto ponere plures vsus. Sz locus ab vsi
tato est habitudo ipius ad suū vsum. ꝛ tenet affirmatiue ꝛ negatiue sicut
locus ab vsu. ¶ Sciendū tertio. q̄ duplicia sunt cōmunit᷑ accidētia. q̄
dam em̄ sunt q̄ tm̄ ꝯtingēter ꝛ nō sp se ꝯsequunt᷑. vt in hoīe bonū magnū
forte ꝛ alia. Alia sunt q̄ semp ꝛ necessario se ꝯsequunt᷑ cōuertibiliter. vt
in hoīe risibile ꝛ flebile. ꝛ in brutis habere cornua. ꝛ nō habere dentes in
supiori mādibula. Alia vero se ꝯsequūt᷑ necessario. sz nō ꝯuertibiliter. vt
delinquere ꝛ penitere. Uñ talia dicunt᷑ cōmuniter accidētia. q2 simul plu-
ra talia accidunt vni. vnde a cōmuniter accidentibus q̄ necessario se conse-
quunt᷑ sumit᷑ locus dyaleticus Nō aūt ab alijs q̄ ꝯtingēter se ꝯsequunt᷑ a
q̄bus sumit᷑ locus sophisticus. ¶ Sciendū quarto q̄ locus a cōmuniter acci
dentibus ē habitudo vnius cōmuniter accidentiū ad reliquū ꝛ in acciden-
tibus q̄ se inuicē ꝯsequunt᷑ ꝯuertibiliter tenz affirmatiue ꝛ negatiue ab vtro
q; ad alterū. vt risibile est. ergo flebile est. Maxima. posito vno cōmuniter
accidentiū ꝯsequentiū se ꝯuertibil'r ponit᷑ ꝛ reliquū. Negatiue sic. Risibi
le nō est. g flebile nō est. Maxima. destructo vno cōmuniter accidentium
ꝯuertibiliū destruit᷑ ꝛ reliquū. ꝛ in his q̄ se ꝯsequunt᷑ necessario ꝛ nō ꝯuer
tibiliter tenet iste locus affirmatiue a posteriori ad pus. vt iste penitet. er
go peccauit. Maxima. si vnū cōmuniter accidentiū posterius insit opor-
tet pmum infuisse. sed arguēdo a pori ad posterius. tenet negatiue ꝛ non
affirmatiue. q2 posito pori nō oportz posterius poni negatiue. sicut iste nō
peccauit. ergo nō penitet. Maxima. Destructo priori cōmuniter accidē
tium destruitur ꝛ posterius. ¶ Contra pdicta arguitur primo sic. In-
telligere vel velle est operatio hominis. ꝛ nō est vsus. ergo diffinitio non

conuenit soli diffinito. Secūdo sic. Usus vel operatio rei est causa finalis ipius rei. qr est gratia cuius res fit. Quia vnūquodqʒ productum fit propter suam operatõem. ergo locus ab vsu est locus a causa finali. ergo male ponitur iste locus ab aliis distinctus. Tertio sic. Nõ seqtur. eqtare est bonum. ergo equus claudus est bonus. ⁊ ibi arguit ab vsu ad vsitatũ affirmatiue. ğ iste locus nõ tenʒ affirmatiue Quarto sic. nõ seqr deus penituit. ergo peccauit. quia antecedens est verum cum ipe dixit. penitet me fecisse hominē. ⁊ ꝯsequens falsum. ergo locus a cõmuniter accidentibꝫ nõ tenet affirmatiue Quinto sic. Non sequitur. beata virgo nõ peccauit. ergo nõ penituit. ⁊ similiter de multis sanctis. ergo locꝰ a cõmuniter accidentibꝫ nõ tenet negatiue a priori ad posterius. ☞ Ad pmū dicit. qr si capiat vsus ꝓprie ꝑ opatõne qua vtens vtitur re opata. sic intellectio hominis nõ est vsus eius. sed si capiatur generalr pro quacūqʒ opatione rei ad quam res ipa ordinatur. tunc aliquo modo potest dici vsus. et isto modo capit hic. Ad scõm dicit. qr licʒ vsus rei ꝺm esse in intētione agentis sit causa finalis respectu rei. tñ ꝺm esse in executõne est effectus et opatio rei vsitate. ⁊ hoc modo sumit locus ab vsibꝫ q̇ ꝯuenienter distinguit a causa finali Ad tertiū dicit. qr eqtare in cõmuni nõ est vsus equi claudi vel ceci. sed est vsus equi in cõmuni. ideo nõ bene arguit ab vsu ad vsitatum sed debet sic argui. eqtare equi claudi est bonū. ğ equus claudꝰ est bonꝰ ⁊ ꝯñs est falsum sicut ⁊ añs. Ad quartū dr. qr si capiat penitere proprie vt est penitentiam agere pro peccato commisso volūtarie sic deus nõ penituit. sed si capiat ꝺm silitudinē. put est dolere de aliquo. sic deꝰ penituit ⁊ hoc mõ nõ sumit hic sed pmo modo. Ad qntum dr. qr licet beata virgo ⁊ multi alij nõ peccauerunt in ꝓpria ꝑsona. tamē peccauerūt ꝓmi parentes eoꝝ ratõne quoꝝ penituerūt.

Equit de locis extrinsecis Quid aūt sit locus extrinsecus dictuʒ est prius. Locorū aūt extrinsecorū. alius est ab oppositis. alius a maiori. alius a minori. alius a simili. alius a proportõne. alius a transumptõne. alius ab autoritate. Item oppositorū quattuor sunt spēs. scʒ relatio cõtrarietas priuatio ⁊ ꝯtradictio. Relatiue opposita sunt quorum alterū sine altero nõ potest esse Locus a relatiuis est habitudo vnius relatiuorū ad aliud. ⁊ est ꝯstructiuus ⁊ destructiuus. Cõstructiue sic. pater ē ergo filiꝰ ē. ⁊ filiꝰ ē ergo pater ē. Locꝰ a relatiuis. Maxima. posito vno relatiuorū necessario ponit ⁊ reliquū. Destructiue sic. pater nõ est. ğ filiꝰ nõ est et ecõuerso. Maxima. remoto vno relatiuorum. remouetur

et reliquum. Locus vero a relatiue oppositis tenet solũ de/
structiue sic sortes est pater platonis. ergo nõ ẽ filius eius

Postq̃ autor determinauit de locis intrinsecis. Hic ꝯñr determinat
determinat de locis extrinsecis. Cui⁹ rõ ẽ. q: loc⁹ ẽ habitudo termini infe
rentis ad terminũ illatũ. sed locus intrinsecus dr ꝑfectiorem habitudinẽ
duoꝝ terminoꝝ q̃ extrinsecus. Jdeo locus intrinsecus ꝑus ponitur. ⁊ q:
opposita iuxta se posita magis elucescũt ⁊ de vno habet̃ clarior cognitio ꝑ
iuxta positõem alterius. ⁊ olcus intrinsecus ⁊ extrinsecus opponunt̃ ideo
post locos intrinsecos ꝯueniẽter aut. imediate determinat de locis extrin
secis. Et ꝑsupposita diffinitõe loci extrinseci prius posita diuidit locũ ex
trinsecum ꝑ locũ ab oppositis a maiori. a minori. a ꝓportione. a trãsumpti
one. ⁊ ab autoritate. quoꝝ diffinitões ⁊ differẽtie satis patebunt inferi⁹
¶ Sciendũ ꝑmo. q locus extrinsecus est. qñ terminus inferẽs est extra
substantiaꝫ termini illati. Et ratõne dñtie illoꝝ terminoꝝ sumit̃ virtus
ꝓbatiua argumenti. sed in locis ab oppositis veriori mõ terminus inferẽs
est extra substantiã termini illati. Jdeo inter istos locos extrinsecos pri⁹
determinat de locis ab oppositis. q: illi verius ꝑticipant ratõnem loci ex/
trinseci. Et est locus ab oppositis habitudo vnius oppositoꝝ ad reliquũ
Jdeo habꝫ diuidi ſm diuisionẽ oppositoꝝ ⁊ ratõne ipsaꝝ oppositionũ. ra
tione cuius diuidit hic oppositõem in quattuor spẽs. s. i oppositiõem relati
uam. ꝯtrariã. ꝑuatiuã. ⁊ ꝯtradictoriã. Cui⁹ diuisionis sufficiẽtia ⁊ diffi/
nitiões mẽbroꝝ satis patẽt in post ꝑdicamẽtꝭ. ⁊ eodẽ mõ sumunt̃ q̃tuor
spẽs oppositoꝝ. q: q̃dã sunt relatiua. q̃dã ꝯtraria. quedã ꝑuatiua. q̃dã cõ
tradictoria. Et inter ista tria determinat ꝑmo de relatiuis ⁊ de loco sum/
pto ab ipis. ¶ Sciendũ scdo. q relatiua sunt quoꝝ totũ esse est ad aliud
se habere ⁊ esse vnius totũ refertur ad aliud ⁊ econtra ⁊ pñt dupl'r ꝯside/
rari. Vno mõ inquantũ referunt̃ inter se ⁊ sil' ponunt̃ in eẽ ⁊ stant sub for/
ma relatõnis. ⁊ hoc mõ sunt sil' natura. Et sic ab ipis sumit̃ locus a rela/
tiuis ⁊ nõ locus a relatiue oppositis. Alio modo ꝯsiderant̃ inquantũ hñt
inter se repugnantiã ad esse simul in eodẽ subiecto respectu eiusdeꝫ. ⁊ hoc
mõ dicunt̃ relatiue opposita. ⁊ ab ipis sumit̃ locus a relatiue oppositis
¶ Sciendũ tertio. q locus a relatiuis est habitudo vnius relatiui ad re/
liquum. Et tenet affirmatiue sic. pater est ergo filius ẽ. Maxima. posito
vno relatiuoꝝ ponit̃ ⁊ reliquũ. Cuius rõ ẽ. q: totũ esse vnius relatiui ẽ ad
aliud se habere. ergo ad hoc q vnũ relatiuũ ponat̃ ⁊ habeat eẽ oportꝫ suũ
correlatiuũ esse ad qḋ refert̃. ideo posito vno necessario ponit̃ ⁊ reliquum.
Negatiue sic. pater nõ est. ergo filius nõ ẽ. Maxima. destructo vno rela/
tiuoꝝ destruit̃ ⁊ reliquũ. Relatiua eñ posita se ponunt ⁊ ꝑempta se peri
munt. ¶ Sciendũ quarto. q locus a relatiue oppositis ẽ habitudo vni⁹
relatiue oppositoꝝ ad reliquum. Et tenet affirmatiue sic. sortes est pater
platonis ergo nõ est filius eiusdem. Maxima. posito vno relatiue oppo/
sitoꝝ in aliquo subiecto ab eodem remouet̃ reliquũ. eo q relatiue opposita
nunq̃ ꝑmittũt se in eodẽ subiecto respectu eiusdẽ ⁊ inquãtũ opposita sunt
Sꝫ iste locus nõ tenet negatiue a negatõne vnius relatiue oppositoꝝ de
vno subiecto ad affirmatõeꝫ alteri⁹ q: nõ seq̃tur. sortes nõ ẽ fili⁹ platonis

ergo est pater eius. ⁊ iste locus a relatiue oppositis ē simplr̄ extrinsecus. q͛ ibi sumit̄ virtus ꝓbatiua ratōe discōueniētie termini inferētis cū termino illato. ⁊ locꝰ a relatiuis ꝺm aliquos ponit̄ extrinsecꝰ. eo ꝙ vnū relatiuoꝝ ꝺm eē ē extrinsecū alteri. Sed ꝺm aliquos ponit̄ intrinsecus. eo ꝙ terminus inferēs infert terminū illatū ratōe ꝯueniētie eoꝝ in eē ⁊ sub forma relatōis. ⁊ h̄ꝫ reduci ad locū a diffinitōe. q͛ vnū relatiuoꝝ ē de diffinitōe alterius. ⁊ vt dicunt ponit̄ hic solū ratōe ꝯueniētie relatiuoꝝ ⁊ relatiue oppositoꝝ. ⁊ vtraqꝫ ꝑs est satis ꝓbabilis. ¶ Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic In omi loco dyaletico terminꝰ inferēs debet inferre terminū illatū. sꝫ vnū oppositoꝝ nō infert aliud. sꝫ īportat destructōem alterius g͂ nullꝰ ē locus ab oppositis quod ē ꝯtra diuisionē loci extrinseci Scd̄o sic. Maius dicitur relatiue ad minus. ⁊ simile ad simile. ergo locus a maiori ⁊ minori et a simili sunt loci a relatiue oppositis ⁊ sic diuisio predicta est insufficiens. Tertio sic. in loco dyaletico est habitudo antecedētis ad cōsequens. et termini inferentis ad terminū illatū. sed ans̄ ⁊ ꝯsequens sunt relatiua inter se. ergo om̄is locus est a relatiue oppositis. ⁊ sic male ponit̄ locus distinctus ab aliis. Quarto sic. Nō seq̄tur pater sortis nō ē. g͂ filiꝰ sortis nō est. g͂ locꝰ a relatiuis nō tenet negatiue. ꝯn̄a tenet q͛ pater in cōi ⁊ filiꝰ dicunt̄ correlatiue. ⁊ sic arguit̄ a relatiuis. Quinto sic. nō seq̄tur. sortes ē pater platonis. g͂ nō ē filiꝰ hoīs ⁊ ibi arguit̄ a relatiue oppositis affirmatiue. g͂ iste locus nō valet affirmatiue. ☞ Ad p̄mū dr̄. ꝙ vnū relatiuorū oppositoꝝ nō infert aliud affirmatiue sꝫ negatiue. eo ꝙ vnū includit negatiōnē alterius. id̄o posito vno in aliquo subiecto destruitur aliud respectu eiusdem subiecti. Ad secūdū dicitur ꝙ licet maius dicatur correlatiue ad minꝰ si'e ad si'e. tn̄ i loco a maiori. ⁊ minori ⁊ a si'li nō sumit̄ virtꝰ ꝓbatiua rōne oppositōnis. sed rōne maioris tm̄. vel minoris tm̄ vel si'litudinis ideo isti loci distinguunt̄ a relatione oppositis Ad tertiū dr̄. ꝙ ans̄ ⁊ cōsequēs ꝺm istas intentōes dicunt̄ relatiue inter se. sꝫ nō dicunt̄ relatiue ꝺm id qd̄ sunt. quod tamē requirit̄ in loco a relatiue oppositis. id̄o nō oīs locus dicit̄ a relatiuis Ad quartū dr̄. ꝙ pater sortis nō dr̄ correlatiue se habere ad filiū sortis. sed tm̄ dicit̄ se correlatiue h̄re ad filiū in cōi. nō tn̄ dicit̄ relatiue ad filiū acceptū cū determinatōe speāli sicut pater in cōi ⁊ iste filius non dicunt̄ correlatiue inter se. ideo ibi non arguit̄ ꝑ locū a relatiuis Ad q̄ntū dicit̄. ꝙ ibi nō arguit̄ ꝑ locū a relatiue oppositis. q͛ sortes in antecedēte ⁊ ꝯn̄te nō dr̄ pater ⁊ filius respectu hoīs accepti pro eodē supposito determinato. sed ad relatiue opposita requirit̄ ꝙ semꝑ fiat ꝯceptio respectu eiusdem. ideo bn̄ seq̄tur a relatiue oppositꝭ. sortes est pater hoīs. ergo non est filius eiusdem

Contrarietas est contrariorum opposittio. vt albi et nigri. Contrariorum quedā sunt mediata. vt album nigrum inter que sunt mediꝭ colores. Quedā vero immediata. vt sanū egrum circa aīal. Locus a ꝯtrariis est habitudo vnius ꝯtrariorum ad reliquum. et tenet constructiue et de-

structiue. Constructiue sic. hoc animal est sanū. ergo non est egrum. Locus a cōtrarijs Maxima. posito vno ꝯtrariorū remouetur et reliquum Destructiue tenet tm̄ in ꝯtrarijs immediatis cum coustantia subiecti. vt hoc animal non est sanum. ergo est egrum. Locus a contrarijs imediatis. Maxima. remoto vno contrariorū imediate oppositorum ponitur reliquum subiecto manente. Que autem sunt priuatiue opposita dictum est prius Locus a priuatiue oppositis est habitudo priuationis ad habituz. vel habitus ad priuationem. ⁊ tenet constructiue. vt iste est videns ergo nō est cecus vel est cecus ergo non est videns Locus a priuatiue oppositis Maxima. posito vno priuatiue oppositorū circa aliqđ subiectum ab eo remouetur reliquuz. Destructiue non tenet nisi cum constantia subiecti et cum tempore determinato a natura. Catulus enī non dicitur videns neqꝫ cecus ante nonum diem. Et puer nō dicit edentulus ante tempus determinatum a natura

Postqꝫ autor determinauit de locis a relatiue oppositis Hic ꝯsequēter determinat de locis a contrarijs ⁊ de loco a priuatiue oppositis. Et ꝓ cognitōne loci a cōtrarijs ṗmo diffinit contrarietatē ⁊ diuidit contraria. Unde ꝯtrarietas est ꝯtrarioꝝ oppositio vel repugnātia albi et nigri Cōtraria vero sunt forme absolute sub eodem genere maxime repugnātes. q̄ se mutuo expellūt ab eodē subiecto. vt albū et nigrū. Et ꝯtrariorū quedam sunt mediata inter que cadit aliquod mediū eiusdē generis participans. ratōnem vtriusqꝫ extremorum. vt inter albū ⁊ nigrum sunt rubeuz et alij medij colores. Alia sunt imediata inter que cadit mediū eiusdē generis ⁊ necesse est semper alterū eorum de subiecto verificari. vt sanum et egrum sunt contraria immediata propter carentiam medij per ꝑticipationē. licet bene habeant mediū per abnegatōnem. q2 de lapide potest vtrūqꝫ vere negari. ⁊ ab vtrisqꝫ sumitur locus dialecticus

¶ Sciēdū est ṗmo. ꝙ locus a contrarijs est habitudo vnius contrariorum ad reliquum. et tenet affirmatiue sic. sortes est sanus. ergo nō est eger. Maxima. posito vno contrariorum in aliquo subiecto ab eodē remouetur reliquum. Cuius ratio est. quia contraria se destruunt mutuo

et se expellunt ab eodem subiecto. eo ꝙ vnum importat negationem alte-
rius. ideo posito vno in aliquo subiecto necessario remouetur reliquum. et
non solum valet affirmatiue iste locus arguendo ab vno cõtrariorum tm̄.
sed etiam arguendo a pluribꝰ ponendo plura contraria in antecedente et
consequente. vt iusticia est bona. ergo iniusticia est mala. iusticia est virtus
ergo iniusticia est vicium. et propter hoc iste locus vocatur a contrarijs
in plurali numero. ¶ Sciendum est secundo. ꝙ locus a contrarijs im-
mediatis tenet negatiue duabꝰ conditionibus obseruatis. Prima ꝙ po-
natur constantia subiecti. defectu cuius non sequitur. adam non est eger.
ergo non est sanus. Secunda ꝙ arguatur respectu subiecti determinati.
defectu cuius non sequitur. iste lapis est ⁊ nõ est eger. ergo est sanus. quia
lapis non est determinatum subiectum illorum contrariorũ. sed posita cõ-
stantia subiecti determinati semper valet negatiue. vt animal est et non
est egrum. ergo est sanum. Maxima. destructo vno contrariorum imme-
diate in subiecto determinato immediate existente ponitur reliquũ. eo ꝙ
respectu eiusdem subiecti semper necessario est inesse aliquod illorum con-
traiorum. sed in contrarijs mediatis iste locus non tenet negatiue nisi po-
sita cõstantia subiecti determinati cum abnegatione vnius contrarioꝝ
et omnium intermediorum. vt hic. corpus mixtum est et non est album
nec medio colore coloratum. ergo est nigrũ. Maxima remoto vno contra-
riorum mediatorum ⁊ omnibus intermedijs a subiecto determinato ne-
cesse est ponere reliquum. ¶ Sciendũ tertio. ꝙ priuatiue opposita sunt
que habent fieri circa idem subiectum ordine irregressibili ⁊ tempore de-
terminato a natura. vt visus ⁊ cecitas circa oculum. Et intelligitur hec
diffinitio de priuatiue oppositis perfecta priuatione in quibus. scilicet pri-
uatio negat habitum ⁊ principia habitus simul et non de illis que oppo-
nuntur priuatione imperfecta. in quibus scilicet priuatio negat habitum
et derelinquit principia habitus. vt sunt motus quies scientia ⁊ ignoran-
tia. quia in istis potest fieri regressus de priuatione in habituꝫ vt de qui-
ete fit regressus ad motum. Et priuatiue opposita communiter sumpta
sic diffiniunt. sunt quorum vnum dicit negationem alterius cum apti-
tudine ad ipm. Cuius ratio est. quia ꝓuatiue opposita sunt habitus ⁊ pri-
uatio est carentia forme siue habitus in subiecto apto nato ad ipm habi-
tum vt cecitas respectu visus Sciendũ quarto. ꝙ locus a ꝓuatõne op-
positꝭ est habitudo ꝓuatõis ad habitũ Et tenet affirmatie sic. sortes est
vidẽs. g̊ nõ est cecus. Maxima. posito habitu in subiecto remouet ꝓua-
tio eius. eo ꝙ vnũ coꝝ sp importat negatõem alterius ⁊ tenet negãt. posi-
ta ꝯstãtia subiecti determinati ⁊ determiato tpe a natura in quo debet eẽ
habitus. vt sortes est ⁊ non est videns ⁊ aptus natus est videre. ergo est
cecus Maxima destructo vno priuatiue oppositorum in subiecto apto
nato ⁊ tempore determinato a natura necessario ponitur reliquum. Sed
non sequitur. antichristus non est videns. ergo est cecus. quia non poni-
tur constantia subiecti. Nec sequitur. lapis est ⁊ non est videns. ergo est
cecus. quia non ponitur constantia subeicti determinati ad suscipienduꝫ
habitum vel priuationem. Nec sequitur. puer est nouiter natus ergo est
edentulus. qꝛ nõ ponitur tempus determinate ipius habitus. que tamen

conditiones reqrunť ad debite arguendū ꝑ locuꝫ a ꝑuatiue oppositis.
☞ Contra ꝑdicta arguiť ꝑmo sic. Aliqđ est aīal medio modo se ha
bēs inter sanū et egrū qđ diciť neutrū.ergo est aliqđ mediū ꝑ ꝑticipatōem
inter sanū ꝛ egrū. Scđo sic.posito scuto ꝓ media ꝑte albo ꝛ ꝓ media ꝑ
te nigro. Non seqtur hoc scutū est nigrū ergo nō est albū.qꝛ simul est albū
et nigrū.ergo locus a ꝯtrarijs imediatis non tenet affirmatiue Tertio
sic.nō sequiť hoc lignū est ꝛ nō est sanū.ergo est egrū ꝛ tñ lignū est subiec
tum determinatū cū sit vnū ens in nūero.ergo locus a ꝯtrarijs immedia
tis nō tenet negatiue Quarto sic.nō sequiť.hō moueť.ergo non quiescit
qꝛ homo in naui moueť et quiescit ꝛ tñ ibi arguiť a priuatiue oppositis af
firmatiue.ģ iste locus illo mō nō valet. Quinto sic.non sequiť.dormi
ens nō est videns ergo est cecus.dato ꝙ ponātur oēs ꝯditiōes prius posi
te.ergo locus a priuatiue oppositis non tenet negatiue positis illis circū
stātijs ¶ Ad primū diciť.ꝙ ꝯsidereń sanū ꝛ egrum ꝗtum ad disposi
tiones ꝑcedentes sanitatē ꝛ egritudinē vel ꝗtum ad opatōes sequentes
sic inter sanū ꝛ egrū simpl'r datur mediū qđ dꝛ neutrū sed illud nō est eius
dem generis ꝓximi cū extremis Sed si ꝯsidereń formaliter vt sanū dicit
adeqtōem hūoꝝ ꝛ egrū inadeqtōem inter ipa nō est mediū.qꝛ inter eqle
et inequale non pt dari mediū.ideo imediata dicunť Ad secūdum dꝛ ꝙ
scutū ꝓ media ꝑte albū ꝛ pro media ꝑte nigrū nō est simpl'r albū nec sim
pliciter nigrū.sed est vnū coloratū sub rōne colorati.iō aňs est falsuꝫ ꝛ ꝯse
quens Ad tertium dicitur.ꝙ ibi nō arguiť respectu subiecti determia
ti.qꝛ licet hoc lignū sit determiatū in nūero nō tñ est subiectū determina
tū illorū ꝯrioꝝ sanū ꝛ egrū. Ad qrtuꝫ dꝛ.ꝙ licet hō motus in naui mo
uealť ꝫm motū alterius ꝛ ꝑ accńs nō tñ moueť motu ꝓprio.sꝫ ꝗtū ad mo
tum ꝓpriū quiescit qeta opposita motui proprio Ad qntum dꝛ.ꝙ si ca
piať nō videns vt negat actū videndi sic dormiens est nō videns.ꝛ sic vi
dens nō opponiť priuatiue cecitati vel ceco.sed si capiať vt negat habitum
visus ꝛ vt opponiť ceco sic est falsum ꝙ dormiens sit non videns.qꝛ actu
habet habitum potentie visiue.ꝛ nō bñ arguiť ꝑ illū locū sed sicut aňs est
falsum ita et ꝯsequens.sꝫ ꝑmo mō sunt vera sꝫ nō arguiť ꝑ istū locum.

Contradictio est oppositio cuius ꝫm se non est dare me
dium. Locus a ꝯtradictorie oppositis est babitudo vnius
ꝯtradictorie oppositorum ad reliquū.vt sortem sedere est ve
rum.ergo sortē nō sedere est falsuꝫ.locꝰ a ꝯtradictorie opposi
tis maxima. Si vnū ꝯtradictoriorum sit verum reliquum
erit falsuꝫ Sūt āt alia opposita q̄ dicunť disparata q̄ nō sunt
opposita ꝫm aliqđ genus predicte oppositionis.sed sunt di
uersa.vt hō et asinus.Et a talibus sumitur hic argumentū
sortes est hō.ergo nō est asinꝰ.maxīa.de q̄cūq3 dꝛ vnū dispa

torum abstractiue ab illo eodem remouetur ꝛ reliquum. Di
citur notāter abstractiue. qꝛ si cōcretiue sumerent᷑ tunc nō se
queretur. quia nō sequitur hoc est albū. ergo nō est quātum.
sed bene sequitur hoc est albedo. ergo nō est q̄ntitas

¶ Postq̄ꝫ autoꝛ determinauit de locis a cōtrarijs ꝛ ꝓuatiue opposit(is)
Hic ꝯn̄r determinat de locis a ꝯtradictorijs ꝛ de locis a disꝑatis Et ad
cognoscēdū locū a ꝯtradictorijs ꝑmo diffinit ꝯtradictōem dicens. Con
tradictio est oppositio cuius ꝫm se non est dare mediū. Cuius rō est. q̄a
ꝯdictio ē ꝯdictorioꝝ opposito. ſꝫ in ꝯdictorijs vnū est ens simpl'r ꝛ aliud ē
nō ens simpl'r. qꝛ vnū dt simpl'r negatiōez alteri⁹ sicut hō ꝛ nō hō ſꝫ inter
ens ꝛ non ens non potest dari mediū. qꝛ om̄e qd̕ apprehendit᷑ aut est ens
aut aliud ab ente. Jdeo in ꝯtradictiōe nō potest dari mediū. Et hoc cō
uenit sibi ꝫm se ꝛ inq̄ꝫtum est ꝑma oppō ꝛ ꝑncipalis ꝛ nō ꝑ ꝑticipatōem
ab aliqua oppōne ꝑori. ideo ꝑ hoc ip̄a differt ab alijs.

¶ Sciendum ꝑmo q̄ duplex est ꝯtradictio. qꝛ q̄dā est ꝯtradictio mo
doꝝ enūciandi vel ꝓpōnum ꝛ de ꝓpōibꝫ ꝯtradicentibꝫ satis dictum est in
ꝑmo tractatu. Alia est ꝯtradictio terminoꝝ seu reꝝ de qua determinatū
est in postpredicamēt(is). vt sunt termini ꝯtradictorij quorū vnus dicit sim
pliciter negatōnem alterius. vt hō ꝛ nō homo. sedet ꝛ non sedet. et sic de
silibꝫ. ꝛ ꝫm vtrāqꝫ ꝯtradictōem sumitur locus dialecticus ꝛ vtrisqꝫ ꝯue
nit diffinitio ꝑposita. Sed in ꝯtradictōne ꝓpōm debet argui respectu ho
rum ꝑdicatorum verū ꝛ falsum. Jn alia aūt arguit᷑ ab affirmatiōe vnius
ꝯtradictorioꝝ ad negatōem alterius de aliquo subiecto vel econtra.

Sciēdum secundo q̄ locus a ꝯtradictorijs est habitudo vnius contra
dictoriorum ad reliquum. Et tenet affirmati. arguendo sic. sortez curre
re est verū ergo sortem non currere est falsum. Maxima. si vnū ꝯtradicto
riorum sit verum reliquū eorū erit falsum. Et in terminis ꝯtradictorijs
aguitur sic. sic. sortes est homo. ergo sortes non est nō homo. Maxima. po
sito vno ꝯdictorioꝝ in aliq̊ subiecto ab eodē remouet᷑ reliquū Cuius rō
est. qꝛ vnū ꝯtradictorioꝝ importet negatōem alterius. Jdeo non pn̄t de
eodem verificari Et tenet negatiue iste locus formando argumenta et
maximas ꝑ oppositū ad precedentes. Et non solū valet iste locus in sim
plici ꝯsequentia. ſꝫ etiā valet in ꝯn̄tia in ecōtrario que est qn̄ in aliqua cō
sequētia ex an̄te sequit᷑ ꝯsequēs et ex opposito ꝯn̄tis infert᷑ oppositū an̄tis.
vt hic si homo est aīal est. ergo si non est aīal non est hō. sed ꝑ istū locū nō va
let ꝯn̄a in ipso q̄ est qn̄ in aliqua ꝯsequentia ex opposito an̄cedentis infert᷑
oppositū ꝯsequentis. ſꝫ ista ꝯsequentia solū tenet in alijs oppositis a con
tradictorijs vt bene sequit᷑. si iusticia est ꝟtus est. ergo si iniusticia est viciū
est vel iusticia est virtus ergo iniusticia est vicium ¶ Sciendū est tertio. q̄
disꝑata sunt illa que de se inuicem verificari non possunt. vt homo et asi
nus. Et dicuntur disꝑata a dis qd̕ est diuersum ꝛ sepatus ra. tū quasi di
uersa entia ab inuicem separa. Ratione cuius non possunt de se inuicem
verificari. qꝛ in vera predicatione requirit᷑ predicatuꝫ inesse subiecto. ꝛ ge

neraliter omnia eo modo quo nō pn̄t de se inuicē verificari dicunt̄ disp̄ata
et si aliqua vno modo verificant̄ de seinuicē ꝛ alio mō nō illo modo q̄ de
seinuicē nō verificant̄ sunt disp̄ata vt qualitas ꝛ q̄titas in cōcreto de se/
inuicē verificant̄ dicēdo quale est q̄ntū ꝛ in abstracto non v̄ificant̄ de sein/
uicē. ꝛ ḡ in abstracto sunt disp̄ata ¶ Sciendū quarto ꝙ locus a disp̄atis
est habitudo vni⁹ disp̄atorū ad reliquū. Et tenet affirmatiue sic. sortes
est homo ergo non ē asinus. Maxima cuicūq; cōuenit vnū disp̄atorum
ab eodē remouet̄ reliquū. Et rō est. qꝛ disp̄ata non pn̄t de seinuicē verifica
ri vl̄ de eodē tertio vere predicari. qꝛ si vere p̄dicarēt̄ de vno tertio possent
aliquo modo de seinuicē predicari. sed non tenet iste locus negatiue. quia
non sequit̄. sortes nō ē asin⁹. ergo sortes est equus.

☞ Contra predicta arguitur p̄mo sic. Inter esse ꝛ non eē que sunt con
tradictoria est cōtradictio media ꝛ etiam relatio illarum extremitatū. er/
go inter ꝯtradictoria potest dari medium. ergo male dicitur ꝙ in ꝯtradi
ctione non est medium. Secūdo sic. Non sequitur pluuiā cras esse est
verū. igitur non esse pluuiā cras est falsum. qꝛ nullum illorū. scꝫ cras pluet
et cras nō pluet est verū vel falsum. ergo locus a ꝯtradictorijs non valet
negatiue arguendo in ꝓpōnib; contradictorijs. Tertio sic. Non sequit̄
homo est animal. ergo non homo est non animal. et tamen ibi arguitur bn̄
a terminis contradictorijs. ergo ille locus nō tenet affirmatiue in terminis
ꝯtradictorijs. Quarto sic. omnia opposita cōtinentur sub aliqua spe
cie cū nihil est in genere oppōnis quin sit in aliqua specie eius. sed disp̄ata
sunt opposita. ergo ꝯtinentur sub aliqua specie oppositoꝝ. ꝛ sic hic male se/
parantur ab alijs oppositis. Quinto sic. Non sequit̄ Ille homo est pa/
ter. ergo nō est dn̄s. ꝛ tamē ibi arguitur a disp̄atis affirmatiue. quia pa/
ter ꝛ dn̄s sunt spēs relatōis ab inuicē distincte. ergo iste locus nō tenet af
firmatiue. ¶ Ad p̄mū dicitur. ꝙ licet inter esse ꝛ non esse ꝛ omnia con/
tradictoria sit mediū ꝫm rōem. vt cōtradictio ꝛ relatio mediās inter ip̄a
extrema tamē inter ip̄a non est medium ꝫm rē de quo verificetur vnum
extremorū. Ad secūdum dicitur. ꝙ eodē modo quo potest esse verum
cras pluuiā esse. sic eodē° est falsuꝫ cras pluuiam non esse. qꝛ nulluꝫ est de
terminate verū qꝛ sunt de futuro contingēti. sed si vnū ponitur verū inde
terminate. reliquum ponit̄ falsum indeterminate. ꝛ sic potest ibi valere lo
cus a cōtradictorijs. Ad tertium dicit̄. ꝙ in illo argumēto termini cō
tradictorij subijciunt̄. sed arguēdo ꝑ istū locū debēt semꝑ p̄dicari. ideo nō
arguit̄ ꝑ istū locū a ꝯtradictorijs Ad quartū dicit̄. ꝙ licet disp̄ata v̄tu
aliter includāt aliquā oppositōem eo ꝙ sunt diuersa. Et oīs diuisio vl̄ di
stinctio ꝫm boetiū in oppositōe fundat̄. nō tn̄ sunt opposita formaliter q̄n/
tum ad suas ꝓprias rōnes. Ad quintum dicitur. ꝙ licet pater ꝛ dn̄s
in abstracto ꝛ ꝫm suas essentias sint spēs disp̄ate. tn̄ in concreto ꝛ ꝫm esse
in subiecto nō sūt termini disp̄ati. qꝛ illo modo nō semꝑ disp̄ant̄ vt hic su
mitur disp̄atio siue separatio

Maius vt hic sumitur est quod superponitur alicui in
virtute et potentia. Minus est quod ei supponitur.
Locus a maiori est habitudo ipsius maioris ad mi/

nus. et est semp destructiuus. vt rex non potest expugnare castrum ergo nec miles. Locus a maiori maxima Si illud qd magis videtur inesse non inest. nec id quod minus videtur inesse inerit. Locus a minori est habitudo minoris ad mai9 et est semper constructiuus. vt miles potest expugnare castrum ergo et rex. Locus a minori maxima. Si id quod minus videtur inesse inest et id quod magis videtur inesse inerit. Similitudo est rerū differentium eadē qualitas. locus a simili est habitudo vnius similium ad reliquū. et tenet constructiue et destructiue. Constructiue sic. sicut risibile inest homi. ita hinnibile inest equo. sed risibile inest homini vt propriū ergo hinnibile inest equo vt proprium. Locus a simili maxima de silibus idem est iudiciū Destructiue sic. sicut risibile inest hoī. ita hinnibile inest equo. sed risibile non inest hoī vt genus ergo nec hinnibile inest equo vt genus. maxīa de similibus idem est iudicium. Proportio est rerū differentium eadem habitudo. locus a pportione est habitudo vnius proportionabiliū ad reliquum. vt sicut se habet rector nauis ad nauē ita se habet rector scholariū ad scholas. sz in naui regenda eligendus est rector nō sorte sed arte. ergo in scholis regendis eligendus est rector non sorte sed arte. Maxima. de pportionabilibus idem est iudiciū. differt aūt iste locus a loco a simili. qr in loco a simili sumit̄ ↄpatio f̄m similitudinē inherentie. vt sicut risibile inest hoī. ita hinnibile inest equo. in loco aūt a proportōne non attēdit̄ silitudo inherentie. sed ↄpatio habitudinis. vt sicut se habet rector nauis ad nauem. ita se habet rector scholariū ad scholas.

Postq̄ autor superius determinauit de locis ab oppositis. Hic consequenter determinat de locis a maiori. a minori. a simili. et a pportione. q̄ habēt inter se aliquam ↄueniētiam. Et ad cognoscendū locum a maiori ꝛ minori. primo explicat quid sit maius ꝛ minus. Et maius potest capi dupliciter. Uno modo proprie. vt est illud qd supraponit̄ alteri in potentia vel virtute q̄tum ad opatōnem aliquā. vt rex supraponit̄ militi Et econtra. minus est qd supponit̄ alteri in virtute vel potētia q̄tum ad aliquam operationem. vt comes supponitur regi. Alio modo capitur maius qd excedit alterum in potentia vel virtute q̄tum ad verificationem locutionis. eo q habeat maiorem habitudinem ad aliquod extremum propositionis et magis sibi videtur conuenire q̄ alteri. Et econtra minus

est quod supponit alteri in virtute vel potentia q̃tum ad verificationem
locutionis. eo q minus videtur conuenire cum aliquo extremo propositi
onis q̃ ip̄m maius sicut miles minus conuenit cum illo antecedente. sꝫ
debellare ciuitatem q̃ rex. ꝛ hoc vltimo modo capitur hic maius et mi-
nus. ¶ Sciendum primo. q locus a maiori est habitudo maioris ad
minus ꝛ tenet negatiue tm̄. vt rex non potest debellare ciuitatē. g̃ nec mi-
les. Maxima. si illud qd̃ videtur magis inesse nō inest ergo nec illud qd̃
minus videtur inesse inest. Et econtra. locus a minori est habitudo mi-
noris ad maius. Et tenet affirmatiue tm̄ ꝛ non negatiue. vt bene sequit̃
miles potest debellare ciuitatem. ergo et rex. Maxima. si illud qd̃ minus
videtur inesse inest ꝛ illud quod magis videtur. Et in isto loco potest ar
gui tripliciter. Primo cōparando duo subiecta ad vnū predicatum. vt in
exemplo dato. Secūdo ꝯparando vnum subiectum ad duo predicata. vt
rex debellare potest ciuitatem. ergo castrum. Tertio comparando duo sub
iecta ad duo predicata. vt miles potest debellare castrū. ergo rex ciuitatē.
Et similiter variant̃ argumenta tripliciter in locis a maiori ꝛ minori a si-
mili ꝛ a proportione. Sciendum scd̃o. q silitudo est rerum drn̄tiū ea-
dem qualitas ꝛ non sufficit eadem qualitas in genere. q sic album et ni-
grum eēnt similia nec requiritur eadē qualitas in nūero. quia res differen
tes numero habēt diuersas qualitates in nūero. quia accidens materiali-
ter variatur ꝫm nūerū sui subiecti sꝫ requirit̃ eadē q̄litas in spē. sicut duo
alba dicuntur silia in spē ꝛ non capitur similitudo ꝓprie pro similitudine
accidentali que est rerum differentiuꝫ eadem qualitas accidentalis. sꝫ ge
neraliter capitur tam ꝓ silitudine accidentali q̃ eētiali. ex q̄ diffinitōne p̄
dicta patet. vbicūq est similitudo ibi est dissilitudo. q silitudo est rerum
drn̄tiū ꝛ res differētes habēt dissilitudinē inter se. ¶ Scieduꝫ tertio. q lo
cus a simili est habitudo vnius similiū ad reliquum. ꝛ tenet affirmatiue ꝛ
negatiue. Affirmatiue sic. sicut animal inest hōi sic siliter equo. sed inest
homini. vt genus ergo inest equo vt genus. Maxima. de silibꝫ idem est
iudicium et ratio est. q quicq̇d vni similiū conuenit inq̃tum sile est etiaꝫ
cōuenit alteri. q si sibi non cōueniret eēt dissimilitudo. Et per istū locum
semꝑ debet argui a silibꝫ inq̃tum silia sꝫ ꝛ inq̃tum dissimilia Negatiue
sic. sortes non est hinnibilis. igitur nec plato. Maxima. quicquid remoue
tur ab vno silium inq̃tum silia sunt remouetur ꝛ ab altero. Sciendū
quarto. q ꝓportio est rerū differentiū respectu alicuius eadem cōparatio vl̄
habitudo. sicut est comparatio duorū ad quatuor ꝛ triū ad sex. ibi em̄ est si-
milis cōparatio. q vtrobiq comparat̃ medietas ad suū totū. Et locus a ꝓ
portione est habitudo vnius ꝓportionabilium ad reliquū. Et tenet affir-
matiue sic. sicut se habent quatuor ad duo ita sex ad tria. sed quatuor sunt
dupla duorū. ergo sex sunt dupla trium. Maxima de ꝓportionabilibꝫ si-
mile est iudiciū. Et tenet negatiue sic. sicut se habent duo ad tria ita qua
tuor ad sex. sed duo non sunt dupla trium. ergo quatuor non sunt dupla
sex. Et per istum locum potest argui a transsumpta ꝓportione hoc modo
sicut se habēt duo ad quatuor ita tria ad sex. igit̃ sicut se habēt duo ad tria
ita quatuor ad sex. sed duo excedunt meditatē trium. ergo quatuor exce
dunt medietatem sex. ☞ Contra predicta arguit̃ p̄mo sic. nō sequit̃

deus nō pt peccare.ergo hō non pt peccare.⁊ tñ ibi arguit a maiori nega-
tiue Scđo sic.nō sequit sortes pt portare decē libras.ergo potest portare
centū.vel potest trahere paruā nauem.ergo ⁊ magnaꝫ.⁊ tñ arguit a minori
affirmatiue. Tercio sic. silitudo nō est qualitas sed relaº.ergo nō est rep-
differentiū eadē qualitas. Quarto sic.nō seqtur.sicut oculus est in cor-
pore ita intellectus est in aīa.sed oculus est pars integralis corporis.ergo in
tellectus est pars integralis aīe.⁊ tñ ibi arguit affirmatiue ꝑ locū a sili.ergo
nō valet locus a simili. Quinto sic.sicut se hꝫ sonus ad audituꝫ ita color
ad visum.sed sonus ꝑcipitur ab auditu in tenebris.ergo color a visu ꝑcipit
in tenebris.⁊ tñ ibi arguit ꝑ locum a ꝓportione affirmatiue.ergo iste locus
nō valet. Ad ṗmū dr.ꝙ ibi nō arguit a maiori ad minus negatiue.quia
ꝗuis deus excedat hominē ꝗtum ad virtutē operandi.nō tñ ꝗtum ad cō
uenientiā ⁊ habitudinē cū illo extremo peccare.ideo nō est maius in virtute
ꝗtum ad verificatōem locutōis respectu illius extremi.qꝛ sibi nō videt ma
gis inesse ꝙ̄ homini.eo ꝙ nullo mō sibi inest. Ad scđm dr.ꝙ ibi nō argui
tur a minori.qꝛ ibi nō arguit ab illo qđ videt minus inesse.vel qđ hꝫ minorē
apparētiā virtutis Ad terciū dr.ꝙ licꝫ silitudo nō sit formaliter qualitas
tñ dr qualitas materialiter.qꝛ qualitas est materia ⁊ fundamentū eius.qꝛ
est eius ꝓximū vel ꝓpriū fundamentū Ad quartū dr.ꝙ ibi nō arguit a
silibꝫ inꝗtum similia sunt.ideo nō arguit ꝑ locū a sili.vnde in hoc ꝯueniūt
oculus ⁊ intellectus.qꝛ vtrūqꝫ dr pars.sed in hoc differūt ⁊ habēt dissilitu-
dinem ꝙ oculus est pars ꝗtitatiua ⁊ integralis.intellectus vero est pars
potestatiua.vñ nō sequit hñt silitudinem in aliquo.ergo hñt silitudineꝫ in
isto.et sic ibi nō arguit ꝑ locum a sili. Ad ꝗntum dr ꝙ ibi nō arguit iter
ꝓportionabilia inꝗtum hñt ꝓportōem.sed inꝗtum hñt disparatōem.qꝛ so
nus et color in hoc hñt ꝓportōem qꝛ vtrūqꝫ est obiectū vnius sensus.sed ha
bent disproportōem ⁊ dissilitudinē in mō quo sentiuntur ab ipsis sensibꝫ.qꝛ
color nō diffundit ad visum nisi ꝑ mediū illuminatū.sonus vero diffundit
sine lumine ꝑ mediū qđ pt faciliter diuidi ⁊ rarefieri.sicut ꝑ aerē ignē ⁊ aquā

Transsumptio est duplex.quedam em̄ est quando dictio
vel oratio vnū significans transsumit ad significanduꝫ aliud
propter similitudineꝫ aliquam in eis repertam.vt hec dictio
ridere transsumit ad ꝓcandum florere cum dicit pratuꝫ ridet
Siliter oratio transsumitur cū dr littus aratur.i.opus ꝑdit.
sicut solet dici cum quis inuanū laborat.et hec transsumptio
pertinet ad sophistam. Alia est quādo nomen magis notum
sumit ꝑ noīe minus noto.vt si debeat ꝓbari ꝙ phylosophus
nō inuidet ⁊ fiat transsumptio ad hoc nomen sapiens.et ista
transsumptio pertinet ad dyalecticum. Locus a transsumpti
one est habitudo transsumptōis ad transsumptum.vt sapi-
ens non inuidet.ergo phus non inuidet. Maxima. Quicqd
alicui ꝯuenit sub nomine magis noto eidem cōuenit sub no-

mine minus noto. Differt aūt iste locus a loco a nois inter/
pretatione. qr in loco a nois interpretatione accipit defini/
tio siue expositio nois. vt si exponatur hoc nomen phus p hoc
quod est amator scientie. In loco aūt a transsumptōe nō ac/
pitur expositio siue descriptio nois. sed pro vno noie minus
noto accipit aliud nomen magis notum per qd faciliter pt p
bari ppositum. Autoritas vt hic sumit est iudiciū sapiētis
in sua scientia. Unde iste locus solet denomiari a rei iudicio
Locus ab autoritate est habitudo autoritatis ad aliud qd p
eam pbatur. et tenet ɔstructiue solum. vt astronimus dicit ce
lum esse volubile. ergo celū est volubile. Locus ab autorita/
te maxima. Unicuiqȝ experto in sua scia credendū est

Postqȝ autor determinauit de locis a maiori. a minori. a simili. ⁊ a pro/
portione. Hic ɔsequēter videndū est de locis a transsumptōe. ⁊ ab autori/
tate. Et p cognitōe loci a trāssumptōe pmo diuidit transsumptōem dicēs
q duplex est transsumptio. Quedā trāssumptio est quādo dictio vel oratio
pprie vnū signans transsumit ad signandum reliquū ppter silitudinem in ipsis
repertam. vt ridere pprie sigat actū oris ⁊ transsumitur ad sigandū idem qd
florere. i pto eo q vbiqȝ est silitudo letitie. Secūda ē. qn res sigata sub noie
minus noto transsumit pro noie magis noto. vt si ponatur sapiens p pho
Et differūt iste due transsumptiōes. qr in pma sumit vna vox pro diuersis
reb9. In secūda vero sumūtur diuerse voces pro vna re tm̄. A pma sumit
loc9 sophistic9. a 2° loc9 dialetic9. iō de secūda ē h ad ppositū. ¶ Sciēdū p°
q locus a transsumptōe est habitudo vnius nois magis noti ad nomē mi
nus notum. et tenet quatuor modis. scȝ subijciendo nomen magis notum
affirmatiue. vt sapiens currit. ergo phus currit. Maxima. Quicqd ɔuenit
alicui sub noie magis noto ɔuenit etiā sibi sub noie minus noto. Cuius rō
est. qr nomen magis notū ⁊ nomen minus notū in transsumptōe idē dicūt
realiter ⁊ ɔuertibiliter. Ideo quicqd verificat de vno etiaȝ de altero. Et de
quocūqȝ predicatur vnū siue affirmatiue siue negatiue ⁊ reliquū. Secundo
pdicando affirmatiue. Tercio subijciendo negatiue. Quarto pdicando ne
gatiue. et possunt formari argumenta et maxime sicut in pmo modo arguē
di ¶ Sciendū secūdo. q sm aliquos locus a transsumptione ponitur lo
cus intrinsecus. Cuius rō est. qr nomen magis notum ⁊ nomen min9 no
tum important eandem rem essentialiter ⁊ ɔuertibiliter. ⁊ ppter illam vni/
tatem ⁊ identitatē rei significate valet ɔsequētia ab vno ad reliquū. ideo
terminus inferens in illo loco ratione ɔuenientie ⁊ non differentie habet vir
tutem inferendi terminū illatū. Sed sm boetiū ⁊ petrū hyspanū ponit loc9
extrinsecus. qr licȝ nomen magis notū ⁊ minus notū in transsumptiōe ean
dem rem importāt. tn̄ sumitur pbabilitas ex pte nois magis noti inqȝtuȝ
est magis notū. et q sit magis notū alio nō est ex parte rei sigate sed ex parte
nois. Ideo terminus inferens sm q ab ipso sumitur virtus probatiua est

extrinsecus termino illato. quia terminus inferens est magis notus quam terminus illatus. et sub tali ratione differt ab ipso vt sibi est extrinsecus. Et vtraque opinio est probabilis ¶ Sciendum tercio. quod autoritas est iudicium siue dictum sapientis in sua sciencia experti. vt cum dicitur astronimus iudicat solem esse maiorem tota terra. Hec propositio sic iudicata vel dicta per astronimum dicitur autoritas eius sic quod omne iudicium a tali sapiente requiritur in tali propositione esse formale autoritatis. Unde propter excellentiam sapientie scilicet respondentis vel cognitionem alicuius sapientis, propositio ab eo data accipit quandam euidentiam veritatis ratione cuius magis creditur ab alijs quam si non esset dicta ab eo vel a tali sapiente. et talis credulitas veritatis in propositione dicta nominatur autoritatem. Dupliciter tamen sumitur autoritas. Uno modo pro excellentia cognitionis alicuius sapientis. Alio modo tam pro apparentia quam excellentia veritatis quam sumit propositio per hoc quod dicitur vel iudicatur esse vera a tali sapiente. ¶ Sciendum quarto quod locus ab autoritate est habitudo autoritatis ad propositionem cui conuenit autoritas. et tenet affirmatiue tantum. vt astronimus dicit solem esse maiorem tota terra. ergo sol est maior tota terra. Maxima. Unicuique experto credendum est in sua sciencia. Cuius ratio est. quia si sapiens dicat aliquam propositionem inquantum sapiens est et expertus in sua sciencia. tunc oportet illam propositionem esse veram. quia si diceret aliquam propositionem falsam in hoc non esset sapiens vel expertus. sed non tenet iste locus negatiue. quia non sequitur. Aresto. non ponit decem orbes celestes. ergo non sunt decem celi. Contra predicta arguitur primo sic. ab vnitate signati sumitur vnitas signi. ergo vnius rei signate non sunt plura nomina eiusdem rei. et sic male ponitur secundus modus transsumptionis. Secundo sic. non sequitur. homo est animal. ergo humanitas est animal. et tamen ibi arguitur a transsumptione. quia homo et humanitas idem sunt. et homo est nobis magis notum. ergo locus a transsumptione non valet affirmatiue Tercio sic. propositio non accipit veritatem ab homine dicente vel iudicante ipsam veram. quia propter nostrum affirmare vel negare nihil mutatur in re ergo propter autoritatem dicentis non iudicabitur veritas propositionis. ergo a tali autoritate non sumitur locus dyaleticus. Quarto sic. non sequitur philosophus dicit mundum esse eternum et non incepisse. ergo mundus non incepit. et tamen ibi arguitur ab autoritate affirmatiue. ergo non valet affirmatiue. Quinto sic bene sequitur. philosophus dicit tempus non fuisse ante motum. ergo tempus non fuit ante motum. et tamen ibi arguitur ab autoritate negatiue. ergo locus ille bene valet negatiue.

¶ Ad primum dicitur. quod licet ab vnitate signati sumitur vnitas formalis in esse ipsius signi. non tamen sumitur vnitas materialis. Ideo possunt esse vnius rei plura signa in numero. licet conueniant in vna specie signi significantia aliquid per modum signi Ad secundum dicitur. quod licet homo et humanitas significant idem secundum essentiam. non tamen sub eodem modo essendi. quia humanitas significat essentiam hominis abstractiue et non per respectum ad sua supposita. homo vero significat essentiam concretiue et per respectum ad supposita. Ideo inter illa duo nomina non est transsumptio. cum duo nomina in transsumptione habeant vnum significatum et sub eodem esse quare ibi non arguitur per istum locum Ad tercium dicitur quod licet oratio dicta a sapiente non capit ab eo veritatem, tamen ab eo sumit apparentiam sue veritatis. ratione cuius apparentie efficitur talis propositio probabilis et vera alijs hominibus. quia ab ipso sumitur locus dyaleticus

Ad quartũ dr̃ ꝙ ibi nõ arguit̃ ab autoritate. q2 Arestoteles non dr̃ hoc incq̃ʒtum exptus in sua scientia nec in hoc tenet̃ Ad q̃ntum dr̃ ꝙ ibi nõ arguit̃ negatiue ꝑ istũ locũ. q2 hoc verbũ dicit importat autoritatẽ. et ad hoc ꝙ negetur autoritas oportet ꝙ neget̃ ip̃m ad arguendũ negatiue. qḋ tñ fit in il/lo argumento. sed ibi arguit̃ affirmatiue. ꝛ est bona ꝯña

Equit̃ de locis medijs. Quid autẽ sit locus medius dictũ est. Locoꝝ medioꝝ alius a cõiugatis. alius a casibꝫ. alius a diuisione. Cõiugata ꝛ casus differũt sic. q2 vniuocũ p̃ncipale siue abstractũ qḋ idem est dr̃ ꝯiuga/tum cũ suo denoĩatiuo. vt iusticia et iustũ albedo ꝛ albũ. Casus aũt dicũtur ea que cadũt a p̃ncipali. vt iustũ et iuste a iusticia. Et dr̃ñam hanc designat Arestoteles in secũdo topi/corũ. Locus a ꝯiugatis est habitudo vnius coniugatorũ ad reliquũ. vt iusticia est bona. ergo iustũ est bonũ. Locus a cõiugatis Maxima Quicquid ꝯuenit vni ꝯiugatorũ ꝯuenit ꝛ reliquo. Et si vnũ ꝯiugatorum inest ꝛ reliquũ. Locus a casibus est habitudo vnius casus ad reliquũ. vt iustũ est bonuꝫ ergo quod iuste fit bene fit. Locus a casibꝫ Maxima. Quod vni casui ꝯuenit cõuenit et reliquo. Et ecõuerso sumit̃ argumentũ a casibꝫ ꝛ a ꝯiugatis.

Postq̃ʒ autor superius determinauit de locis extrinsecis. hic ꝯsequen/ter determinat de locis medijs. Cuius rõ est. q2 mediũ per participatiõem p̃supponit cognitõem suoꝝ extremoꝝ. q2 sine illis faciliter cognosci non p̃t. sed locus medius est medius ꝑ participatõnem respectu loci intrinseci ꝛ ex/trinseci. ideo ꝯueniẽter post determinatõeʒ de locis intrinsecis ꝛ extrinsecis autor hic determinat de locis medijs. Et p̃supposita definitione loci medij autor sic diuidit locũ mediũ. q2 alius est a ꝯiugatis. alius a casibꝫ. alius a diuisione. Et p̃mo de loco a ꝯiugatis ¶ Sciendũ p̃mo ꝙ ꝯiugata sunt ꝯcretum ꝛ abstractũ. siue abstractũ et suũ denoĩatiuũ. vt iusticia ꝛ iustus. et dicũtur ꝯiugata quasi sub vno iugo p̃catõis posita. q2 ꝯcretũ ꝛ abstractũ ꝯue/niũt in re p̃cata. nã eandẽ formã important. vt albedo ꝛ albuꝫ. Sed differũt in modo p̃candi. q2 abstractũ p̃cat illam formã sine cadentia ad subiectum Concretum vero significat illam formam cum cadentia ad subiectum. et de istis dictum est in definitione denominatiuorum. ¶ Sciendum est secũdo ꝙ locus a coniugatis est habitudo vnius ad reliquũ. et tenet construc/tiue. vt iusticia est virtus. ergo iustus est virtuosus. Maxima Si abstrac/tum predicetur de abstracto. et concretum de concreto. Cuius ratio est. q2 coniugata realiter idẽ significant. ideo si abstractũ de aliquo verificet̃. optet cretũ de alio verificari. Non tñ p̃t in istis argui respectu eiusdm p̃dicati. q2 q2 ꝯcretũ ꝛ abstractũ ꝑtim dr̃ũt ꝛ ꝑtim ꝯueniũt. ideo nõ optꝫ vnũ ꝛ idẽ p̃dicatũ verificari de ambobus sub eodem modo significãdi. vt non sequitur

iusticia est virtꝰ.ergo iustus ē virtuosus.⁊ tenet negatiue sic iniusticia nō ē virtus.ḡ iniustus nō est virtuosus.Maxīa.si abstractū de abstracto negetur ⁊ concretū de concreto Sciendū tercio.ꝙ casus dicunṫ adiectiuū nominis ⁊ suū aduerbiū. vt iustus ⁊ iuste.fortis ⁊ fortiter ⁊cꝭ. Et dicūtur casus a cadendo.q̄ꝛ cadūt ab vno p̄ncipali.s.a noīe abstracto vt iustus ⁊ iuste a iusticia. Et licet inter cōiugata vnū cadat ab alio nō tn̄ ambo cadunt vno tercio.sicut est de casibꝫ.ideo licꝫ ꝯcretū ⁊ suū aduerbiū pn̄t dici cōiugata q̄tū ad id a quo sumiṫ nomē vel q̄tū ad rōnē impositōnis noīs.q̄ꝛ sunt ambo sub vno iugo ꝑcatōnis posita.tn̄ q̄tū ad id cui nomē imponiṫ non dicunṫ cōiugata sed magis ꝓprie casus noīanṫ Sciendū quarto.ꝙ locꝰ a casibꝫ est habitudo vnīꝰ casus ad reliquū.⁊ tenet affirmatiue sic iustꝰ est virtuosus.ḡ ꝙ iuste fit virtuose fit. Maxima si cōcretū p̄diceṫ de cōcreto et aduerbiū de aduerbio. Negatiue sic.fortis nō est debilis.ḡ qđ fortiter fit non debiliter fit.Maxima.si cōcretū de cōcreto negeṫ.⁊ aduerbiū de aduerbio.eo ꝙ eandem rem important licet diuersimode. Et vocaṫ iste locus a casibꝫ in plurali.q̄ꝛ arguendo ꝑ istū locū ponūtur plures casus tam in antecedente q̄ꝫ ī ꝯn̄te ⁊ silr̄ de ꝯiugatis Cōtra p̄dicta arguiṫ pm̄o sic.Abstractū est causa formalis cōcreti vt albedo albi.ḡ arguendo ab abstracto ad cōcretū est locus a causa formali.⁊ locus a causa formali est intrinsecus ergo iste locus a cōiugatis nō est locus medius. Secūdo sic.nō seq̇tur homo est aīal.ḡ humanitas est aīalitas.cū an̄s sit verū ⁊ ꝯn̄s falsum.ḡ locus a coniugatis nō tenet affirmatiue. Tercio sic.nō seq̇tur cecitas ē insensibilitas.ḡ cecus est insensibilis cū an̄s sit verū ⁊ ꝯn̄s falsum.ḡ iste locꝰ tenet affirmatiue. Quarto sic. Nō seq̇tur q̄titas nō est qualitas.ḡ q̄tum non est quale vel albedo non est dulcedo.ḡ albū nō est dulce.ḡ locus a cōiugatis nō tenet negatiue Quinto sic. Nō seq̇tur iustus est liberalis.ergo qđ iuste fit liberaliter fit.cū an̄s posset esse verū ꝯn̄te existente falso ergo locus a casibꝫ nō tenet affirmatiue ⁊c.☞ Ad primū diciṫ.ꝙ si cōsidereṫ abstractū inq̄tū ē forma cōcreti ⁊ sibi dat esse.sic est causa formalis eius ⁊ facit locū a causa formali.sed si consideraṫ vt partim cōuenit cuꝫ ip̄o scꝫ in re ꝑcata ⁊ partim differt ab ip̄o scꝫ in modo ꝑcandi sic facit locū mediū ⁊ a coniugatis Ad scđm dr̄ ꝙ duplex est abstractū.q̄ꝛ quoddā ē qđ abstrahitur a subiecto ⁊ inferioribus suis sicut humanitas animalitas ⁊c. Aliud est abstractū qđ abstrahiṫ a suo subiecto tm̄.⁊ non a suis inferioribꝫ vt color vel albedo.⁊ tale abstractū bene p̄dicaṫ de suis inferioribꝫ.licet nō de suo subiecto ⁊ arguendo ꝑ locū a coniugatis semꝑ debet argui respectu abstracti.quod abstrahiṫ a suo subiecto tm̄.⁊ nō respectu alterius qđ abstrahiṫ a suis inferioribꝫ q̄ꝛ illud nō p̄t p̄dicari de ip̄is. Ideo ibi non debite arguiṫ ꝑ istū locū homo est aīal.ergo humanitas est aīalitas.Aīalitas eīm designaṫ cū precisione subiecti ⁊ suoꝝ inferioꝝ.rōne cuiꝰ non verificaṫ de hoīe Ad terciū dr̄.ꝙ si īsensibile negat sensibilitatē cuiꝰlibꝫ sensus.sic cecꝰ nō ē insensibilis.sꝫ si tantūmō negat sensibilitatē sensus visus sic cecus potest dici insensibilis.⁊ illo modo bn̄ valet ꝯn̄a Ad quartū dr̄ ꝙ arguendo ꝑ istū locū negatiue a duobꝫ abstractis oportet illa abstracta esse diuersa tam ꝑm essentiā q̄ꝫ ꝑm esse. modo qualitas ⁊ quātitas nō sunt diuersa ꝑm esse.q̄ꝛ cōuenīūt in subiecto.licet bene ꝑm essentiam sint diuersa.ideo nō

arguitur per istū locū. Nec etiam seq̄tur arguendo affirmatiue sit quantū
est quale. ergo quātitas est qualitas. Ad quintū dicit᷑ ꝙ locus a casibꝫ
et a coniugatis nō tenet in p̄dicatōnibus ꝑ accidens sed solū in p̄dicatōne
per se. modo dicendo. iustus est liberalis. ibi est p̄dicatio per accidens. ergo
ibi non debite arguit᷑ per locum a casibus.

Diuisionum alia fit per negatōnem. vt sortes est homo
aut nonhomo. Alia fit non per negatōnem ⁊ hec fit sex mo/
dis. tribus per se ⁊ tribus per accidens. Prima diuisio per se
est generis in species. vt animaliū aliud homo. aliud brutū.
Secunda est totius integralis in suas partes. vt domus a/
lia pars est paries alia tectum alia fundametum. Tercia ve
ro est vocis in significata. vt canum alius latrabilis alius pi
scis marinus alius sidus celeste. Diuisionū vero per accidēs
Prima est subiecti in accidentia. vt aīalium aliud sanum a/
liud egrum. Secunda diuisio est accidentis in subiecta. vt
sanorū aliud brutū aliud homo. Tercia est accidentis in ac/
cidentia. vt sanorū aliud calidū aliud frigidū. Locus a diui/
sione est habitudo vnius condiuidentiū ad reliquū. vt si sor
tes ē aīal aut ē al' rōnale aut irrōnale. sed nō ē irrōnale ergo
rōnale Locus a diuisione. Maxima. posito vno membro
rum diuidentiū in aliquo subiecto remouetur reliquū. ⁊ simi
liter in qualibet diuisione. Et hec de locis dicta sufficiant

Postq̄ꝫ autor determinauit supra de locis a cōiugatis ⁊ a casibus. Hic
ꝯñter determinat de locis a diuisione. rōne cuius sic diuidit species vl' mo
dos eius ip̄am diuisionē sic diuidens. quia diuisionū quedā fit per negatō
nem. vt dicendo lapis est homo vel nonhomo. Alia vero per affirmationē
vt aīaliū aliud rōnale. aliud irrōnale. Et ille due diuisiones sic inter se diffe
runt. quia diuisio que fit ꝑ negatō ez semꝑ fit per duo membra tm̄. ⁊ datur
per imediata. quia datur ꝑ contradictoria ⁊ inter contradictoria nullū est
medium. sed diuisio que fit per affir. quandoqꝫ fit per duo membra ⁊ qñqꝫ
per plura. nec fit semꝑ per opposita simpl'r. licet membra diuisionis in se in
cludant quandā oppositionem nec semper fit per imediata. qđ patet dicen
do coloratorum aliud album aliud nigrum aliud medio colore coloratum
Sciendum primo. ꝙ diuisio facta per affir. iterū diuidit᷑. quia quedam
est diuisio per se. alia per accidens. diuisio per se fit tribus modis. q᷑ quedā
diuisio generis in species per differentias vt aīaliū. aliud homo aliud bru/
tum. vel aīaliū aliud rōnale aliud irrōnale. Alia est diuisio vocis multipli/
cis in suas ſcatōnes. vt canū alius latrabilis. alius sidus celeste. alius pi/
scis marinus. alia ē diuisio totius integralis in suas ꝑtes integrales. vt do/
mus diuidit᷑ ꝑ tectū. parietē ⁊ fundamētū. Sciendū secūdo. ꝙ diuisio ꝑ
accidens sil'r est triplex. Prima ē diuisio subiecti in accidentia. vt aīalium

aliud sanū aliud egrū. Scḋa est accn̄tis in sua subiecta. vt sanoꝝ aliud ho-
mo aliud brutū. Tercia ē diuisio accn̄tis in accn̄tia. vt sanoꝝ aliud nigrū
aliud albū. Sed dicūt iste diuisiones ꝑ accn̄s. q2 mēbra diuisionis nō per
se diuidunt ipm totū. sed hn̄t diuidere ipm inq̄tū accidūt suis ꝑtib9. ⁊ licet
diuisio subiecti ꝑm naturā nō seq̄tur causaliter ex diuisione accidentis. sed
magis econtra ex diuisione ⁊ distinctōne subiecti sumit̄ diuisio ⁊ distinc-
tio partiū accn̄tis tn̄ seq̄tur ex ipa quo ad nos ⁊ rōne oppositōnis eorūdē
accn̄tiū ad inuicem Sciendū tercio ꝙ locus a diuisione ē habitudo vni-
us membroꝝ diuisionis ad reliquū. ⁊ in diuisione que fit tm̄ per duo mem
bra imediate tenet affirmatiue a positōne vnius membroꝝ ad negatōnē
alterius. vt sortes est homo vel nō hō. sed est homo. ergo nō est nō hō. vel
equus est aīal rōnale vel irrōnale sed ē aīal irrōnale. g̃ nō aīal rōnale. Ma
xima. posito vno membro diuisionis imediate in aliquo subiecto ab eodē
remouet̄ reliquū. ⁊ causa ē. q̄a talia mēbra sunt opposita. Et in tali diuisiōe
tenet etiā negatiue. vt sortes est rōnalis vel irrōnalis. sed nō est irrōnalis
ergo est rōnalis. Maxima. remoto vno membroꝝ diuidentiū imediato-
rum ab aliquo inferiori eidem attribuit̄ reliquū Sed in diuisione que dat̄
per plura membra q̄3 duo semper tenet affirmatiue. ab affirmatōne vni9
ad negatōnem alterius. Sed non tenet semper negatiue nisi in argumē-
tatione vbi ponitur negatio vnius extremi cum negatōne aliorum ad so-
lam affirmatōnem illius qḋ debet predicari vt hec pars domus est paries
tectum vel fundamentū. ergo si non est tectum vel fundamentum est pa-
ries. Sciendum quarto ꝙ membra diuidentia huius diuisionis possunt
dupliciter considerari. Uno modo ꝑm rōnes ꝓprias earum. ⁊ isto mō sem
per sunt opposita vel disperata. ⁊ sic ab ipsis sumitur locus extrinsecus sc3
ab oppositis vł disꝑatis. Alio modo considerant̄ inq̄tum partim conueni
unt cum diuiso q̄tum ad rōnes cōmunes ⁊ partim differunt quo ad rōes
proprias. ⁊ isto modo hic considerant̄ ⁊ faciunt locum medium vel locum
a diuisione. Et quandoq3 in argumentis istius loci ponitur explicite diui-
sio alicuius totius. quandoq3 non explicatur ipa diuisio. sed presupponitur
et semper oportet presupponere conuenientiam diuisi cum illo de quo affir-
mantur et negantur diuidentia. Contra predicta arguitur primo sic.
omnis diuisio fit per aliquas partes. sed negatio non est pars alicuius. er-
go nulla fit per negatōnem. Secundo sic. Omne totum est compositū
ex partibus per quas diuiditur. quia vnūquodq3 componitur ex his ī que
resoluitur. sed genus non cōponitur ex suis speciebus cum precedat ipas
ergo nulla est diuisio generis in suas species. Tercio sic. Significata vo
cis accidūt voci cū ipa sit de genere qualitatis ⁊ significata q̄nq3 de alio ge
nere. g̃ diuisio vocis in suas significatōnes est diuisio per accidens ⁊ non
per se. Quarto sic. Accidentia non sunt partes sui subiecti quia non cō
ponunt ipsum. ergo cum omnis diuisio sit totius in suas partes sequitur
ꝙ nulla est diuisio subiecti in sua accidentia. Quinto sic. Non sequitur
aīaliū aliud rōnale. aliud irrōnale. sed lapis nō ē aīal rōnale. ergo ē anīal
irrationale. ergo locus a diuisione non valet negatiue ☞ Ad primum
dicitur ꝙ licet negatio formaliter ⁊ per se sumpta nō sit pars alicuius diui-
sionis. tn̄ negatio sumpta cum alio inq̄tum fit ex opposito illius quod ipa

negat potest esse membrū diuisionis ⁊ sumitur ꝓ parte vniꝰ totius. Ad scd̄m dr̄. ꝙ licet omne totum actuale cōponatur ex partibꝫ in quas diuidit non tamen omne totū potentiale quod est adhuc in potentia ⁊ hoc modo genus est totum suaꝝ specieꝝ. Ad terciū dr̄. ꝙ licet significata accidant voci ꝯm se cōsiderate. vt est in genere qualitatis. Non tamē accidunt voci significatiue inq̄ꝫtum est significatiua entis. ⁊ hoc modo dictio equiuocā ē vox significatiua. ideo diuisio eius per suas significatōnes est diuisio ꝑ se et non per accidens. Ad quartū dr̄. ꝙ licet oīs diuisio ꝑ se fiat in partes totius non tamen diuisio per accidens. sed sufficit ꝙ fiat ꝑ accidentia q̄ determinant ipm totum ad diuersas partes eiꝰ. Ad quintū dr̄ ꝙ in loco a diuisione oportet ponere affirmatōnem diuisi cum negatōne vel affirmatione vnius membroꝝ diuisionis de subiecto cōsequētis qd̄ tamē nō fit in isto argumento. q̄a aīal ibi non affirmatur de lapide. ideo non bene arguit per locū a diuisione. Et hec de locis dyaleticis dicta sufficiant.

Sextus tractatus

Sillogismoꝝ alius

demonstratiuus. alius dyaleticus. alius sophisticus siue litigiosus. Syllogismus demonstratiuus est qui ex primis veris ⁊ imediatis est syllogisatus. aut ex talibus que ꝑ aliqua pⁱma vera pⁱncipiū sue cognitōis sumpserūt. Dyaleticus est q̄ ex ꝓbabilibꝰ ē syllogisatus. Sophisticus vt diffinit ab arestotele in elenchis est q̄ apparet esse syllogismus et non est. aut qui est syllogismus sed nō est cōueniens rei.

Iste est sextus tractatus magistri Pe. hy. In quo postq̄ꝫ in p̄cedenti determinauit de syllogismo dyaletico. cōsequenter determīat de syllogismo sophistico. Cuiꝰ ordinis rō est. q̄a syllogismus dyaleticus fit ex ꝓbabilibꝫ simpliciter. Sophisticus vero ex ꝓbabilibus apparenter. Et qꝛ ꝓbabile simpliciter p̄cedit ꝓbabile apparens. Ideo oportet syllogismū dyaleticū p̄cedere sophisticū. ⁊ sic patet ordo. ⁊ qꝛ syllogismꝰ sophisticus est hoc qd̄ pⁱncipaliter consideratur in hoc tractatu ad quod hic oīa cōsiderata habēt reductionem. Ideo est subiectū huiꝰ tractatus. Et licet nominet tractatus de fallacijs non tamen ideo quia fallacia sit eius subiectū. sed quia fallacia ē pⁱncipiū syllogismi sophistici. Est eīm fallacia locus sophisticus. vnde sicut locus dyaleticus est principiū syllogismi dyaletici. ita locus sophisticus est pⁱncipiū syllogismi sophistici. Et per hoc habetur causa materialis huius tractatus. Sed causa finalis eius est perfecta cognitio syllogismi sophistici.

quãtum ad resolutionem eius in suas causas. Sed eius causa formalis est
duplex. scilꝫ forma tractandi ⁊ modus ꝓcedendi. Et forma tractatus q̄ est
diuisio huius traceatus ꝑ partes suas. Unde p̄mo determinat de syllo̅
sophistico in ꝯmuni. Secũdo in spẽali ostendẽdo qualiter fit in singulis fal
lacijs ¶ Sciendũ p̄mo ꝙ ad cognoscendũ syllogismũ sophisticũ in com
muni supposita tñ definitõe syllogismi p̄us posita. Autor p̄mo diuidit syllo
gismũ in ꝯmuni ꝑ demonstratiuũ. dyalcticũ. et sophisticũ. Cuius diuisionis
rõ est. quia om̄is syllogismus ꝯtractus ad materiam spẽalem vel fit in ma
teria necessaria. ⁊ sic est demonstratiuus. vel fit in materia ꝓbabili simplici
ter. ⁊ sic est dyaleticus. vel apparenter. ⁊ sic est sophisticus. Et non est diui
sio generis in species. q꞉ nõ datur ꝑ differentias formales. sed differentias
materiales. eo ꝙ sumũtur ex parte materie ad quam ꝯtrahitur syllogismꝰ.
sicut qñ̄do circulus diuidiᷓ ꝑ circulum aureũ. argenteũ. ⁊ cupreum. sic etiã
est in diuisione subiecti in accidẽtia. q꞉ esse ex auro accidit circulo. Ita hec di
uisio syllogismi vel est subiecti in accidentia ⁊ nõ analogi vel equiuoci. licet
syllogismus demonstratiuus sit ꝑfectior ex parte materie sophistico ⁊ dya
letico. et etiã ex parte finis. q꞉ demonstratiuus ordinaᷓ ad scientiam. ⁊ dya
leticus ad opinionẽ. ¶ Sciendũ secũdo. ꝙ syllogismus demonstratiuus
est qui ex p̄mis veris ⁊ imediatis aut ex talibꝫ que per aliqua p̄ma ⁊ vera
p̄ncipiũ sue cognitionis sumpserũt. In qua definitione ponitur syllogismꝰ
loco generis. ⁊ totũ residuũ ponitur ad differentiã syllogismi dyaletici ⁊ so
phistici. et ibi ponũtur due partes ad explicandũ diuersos modos demon
strationis. Est eñ q̄dam demonstratio ꝓpria ⁊ potissima que videlꝫ ꝓcedit
ex p̄missis imediatis ⁊ indemonstrabilibꝫ. ⁊ illud datur intelligi cuꝫ dicit ex
premissis veris. Alia est demonstratio que ꝓcedit ex premissis necessarijs.
nõ tamẽ indemonstrabilibꝫ. imo possunt demõstrari per alias p̄ores demõ
strationes. vt demonstratio q꞉ est vel ꝓpter quid. tamẽ nõ potissima. Et in
telligiᷓ illud ꝑ illam particulam que ꝑ aliqua p̄ma ⁊ vera ⁊c̃. Et dicũtur p̄
ma vera que ꝑ seipsa ⁊ nõ ꝑ alia habent cognitõem. vt p̄ma p̄ncipia. q̄ per
seipsa cognoscũtur ⁊ nõ ꝑ aliqua p̄ora. ¶ Sciendũ tercio. ꝙ syllogismus
dyaleticus est qui ex ꝓbabilibꝫ syllogisaᷓ. In qua definitione poniᷓ syllogis
mus loco generis. et poniᷓ ex ꝓbabilibꝫ ad differentiam demõstratiui ⁊ so
phistici peccantis in materia. qui licet sit syllogisatus. nõ tamẽ ex ꝓbabilibꝫ
sed ex apparentibꝫ tm̄ est syllogisatus. Est aũt ꝓbabile qꝺ videᷓ om̄ibꝫ vel
pluribꝫ sapientibꝫ vel maxime notis. Et ponũtur ille tres partes ꝓbabilis
ꝓpter tria genera ꝓbabiliũ. q꞉ quoddã est probabile quod apparet vel om
nibꝫ. vt om̄is mater diligit filiũ. Aliud est qꝺ videtur pluribꝫ ⁊ nõ omnibꝫ
vt ꝙ omnis homo instruat et corripit filium Aliud est quod solum videtur
sapientibꝫ. vt ꝙ sol sit maior tota terra. Unde semper syllogismus dyaleti
cus procedit ex aliqua istaꝝ probabilium. vt satis visum est in locis dyaleti
cis ¶ Sciendum quarto ꝙ triplex est syllogismus sophisticus. quia q̄
dam est peccans in materia tantuꝫ. quidam in forma tm̄. ⁊ quidam in vtro
ꝗ. Peccans in materia tm̄ est qui procedit ex premissis falsis vel ex aliqua
falsa. vt omnis homo est species. sortes est homo. ergo sortes est species.
Peccans in forma tm̄ est qui procedit ex premissis veris et nõ in forma syl
logismi veri. vt homo est species. socrates est hõ. ergo socrates est spẽs. Sꝫ

in vtroq; peccans est qui nō est in debita forma syllogismi.et ꝓcedit ex pre-
missis falsis vel aliq̄ falsa. vt omis hō est aīal.lapis est aīal.ergo lapis est hō
Et definit̄ sic. Syllogismus sophisticus est sillogismus apparens ⁊ nō exi-
stens Nam si sit peccans in materia tm̄ ⁊ nō in forma apparet esse ex ꝓbabili
bus.et ꝑ hoc apparet dialeticus. Et si sit apparens in forma. vel in vtroq;
est apparens syllogismus ⁊ nō existens.nec etiā est dialeticus. Et fm Are
stotelē p̄mo topicoꝝ sic diffinit̄. Est qui ex his que vident̄ probabilia. nō sūt
nūt.et qui ex ꝓbabilib⁹.aut ex his que vident̄ probabilia est apparens. vbi
ꝑ hoc qđ đr ex his que vident̄ ꝓbabilia.intelligit̄ peccans in materia tm̄ .s;
ꝑ hoc qđ đr ex ꝓbabilib⁹ peccat in forma tm̄.sed ꝑ hoc qđ dicit̄ aut ex his ⁊c
intelligit̄ peccans in vtroq; Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic. syllogismus
tentatiuus est syllogismus. ⁊ tamen non enumerat̄ in ista diuisione syllogis
mi.ergo non est sufficiens. Secūdo sic.aliquis est syllogismus falsigra-
phus ⁊ non ponitur in ista diuisione.ergo diuisum excedit membra diuidē
tia Tercio sic.demonstratio per impossibile ꝓcedit ex falsis.q꞉ capit oppo
situm ꝯclusionis probande cū vna manifeste falsa ad inferendum manifeste
verum.et tamen definitio demonstrationis sibi nō ꝯuenit.et sic nō cōuenit
cuilibet ꝯtento sub definito Quarto sic.syllogismus dyaleticus qn̄q; fit
ex necessarijs.ergo nō semꝑ procedit ex probabilib⁹ Quinto sic.oīe il-
lud qđ nō est existens nullā habet apparentiā .sed syllogismus sophisticus
nō est existens.ergo nō est apparēs.cum apparentia p̄supponit esse.ergo cō-
tra definitionē eius ¶ Ad p̄mū đr.ꝙ licet syllogismus tentatiuus ex par
te finis distinguat̄ ab istis syllogismis.non tamen ex parte materie .et quia
ista diuisio sumitur ex parte materie syllogismi.ideo hic non ponitur tenta-
tiuus. Unde syllogismus tentatiuus quandoq; procedit ex necessarijs qn̄-
q; ex probabilib⁹.quandoq; ex non probabilib⁹.ex eo ꝙ fit ex his que conce
duntur a respondente.que quandoq; sunt necessaria.quādoq; vero impos-
sibilia. Est eīn syllogismus tentatiuus qui procedit ex his que vident̄ re-
spondenti esse necessaria. ⁊ qui eum inuadit oportet ꝙ ex talib⁹ principijs ꝓ-
cedat Ad secūdum dicitur ꝙ syllogismus falsi graphus quia procedit ex
principijs alicuius scientie male intellectis aut ex oppositis principioꝝ.ideo
fit in eadem materia sicut syllogismus demonstratiuus. ⁊ potest intelligi
per ipsum. Ad tercium dicitur.ꝙ hic non definitur demonstratio in com
muni,que diuiditur per demonstrationem ostensiuam ⁊ ad impossibile.sed
definitur pro demonstratione ostensiua tm̄.que diuiditur in demonstratio-
nem propter quid.et in demonstrationem quia est. Et demonstratio pro-
pter quid iterum diuiditur.in demonstrationem potissimam . ⁊ in demon-
strationem non potissimam Et demonstratio quia est. diuiditur in demon
strationem procedentem a causa ad effectum.et per demonstrationem pro
cedentem ab effectu ad causam remotam.et ideo demonstratio ad imposi
bile non continetur sub definito huius definitionis Ad quartum dicitur
ꝙ licet syllogismus dialeticus quandoq; procedat ex necessarijs vel appa-
rentib⁹ sub modo probabilium ⁊ contingentium.tamen non fit ex necessa-
rijs vt necessaria sunt ⁊ inquantum habent necessariam habitudinē ad cō-
clusionem.quia sic esset demōstratio. Ideo ille syllogismus semꝑ ꝓcedit ex
ꝓbabilib⁹ vel ex apprentib⁹ tanq; ꝓbabilib⁹ Ad quintū đr ꝙ syllogism⁹

sophisticus nõ dr existens simpliciter. sed dr nõ existens talis sicut apparet qr apparet dyalecticus ꝛ nõ est. sed tamen est syllogismus simpliciter existẽs sicut etiã auricalcũ est nõ existẽs aurũ sicut apparet ꝛ tñ est existens.

Disputatio est actus syllogisticus vnius ad alterũ ad aliquod ꝓpositũ ostendendũ. Disputationis quatuor sunt species. scʒ doctrinalis. dyaletica. tentatiua. et sophistica. Disputatio doctrinalis est. que syllogisat ex ꝓprijs principijs vniuscuiusqʒ discipline ꝛ non ex his que videntur respondenti. Et huius disputationis instrumentũ est syllogismus demõstratiuus. Disputatio dialetica est que ex probabilibꝰ syllogisat. et est collectiua contradictionuʒ. et eius instrumentum est syllogismus dyaleticus. Tentatiua vero disputatio est que syllogisat ex his que videnᷣ respondẽti et necesse est eum scire qui se simulat habere scientiam. huius autem disputionis instrumentuʒ est syllogismus tentatiuus. Syllogismus tentatiuus est qui procedit ex his que videntur respondenti. Disputatio sophistica est que ꝓcedit ex his que videnᷣ ꝓbabilia et non sunt. Huius auteʒ disputationis instrumentum est syllogismus sophisticus

Postqʒ autor posuit definitiones syllogismi dialetici ꝛ demonstratiui ꝛ sophistici. Hic ꝯsequenter determinat de causa finali eius ostendendo quomodo ordinatur ad quinqʒ methas seu fines disputationis sophistice. et qr mediante disputatione peruenimus ad istas methas. Ideo dicendum est primo de disputatione qʒ de methis. Est autem disputatio actus syllogisticus vnius ad alterum ad aliquod ꝓpositum ostendendum. In qua definitione explicatur causa formalis ipsius disputationis. cũ dicitᷣ actꝰ syllogisticus. Actus em̃ habet se vt genus ꝛ est forma ꝯmunis eiꝰ. ꝛ syllogisticus habet se vt differentia. Et sumitᷣ hec differentia ab instrumento mediante quo fit actus. scʒ a syllogismo Et per hoc ꝙ dicitur vnius ad alterum scʒ opponentis ꝛ respondentis explicatur causa efficiens disputatiõis. Et ꝑ hoc ꝙ dr ad ꝓpositum ostendendũ explicatur finis imediatus ꝛ ꝓpinquus disputationis. qr in omi disputatione hec requirũtur. scilʒ opponens qui disputat. et respondens cũ quo disputatᷣ. et illud de quo disputatᷣ. ꝛ actus disputandi. et instrumentum mediãte quo fit talis actio. Et ista oĩa sufficiẽter explicantᷣ in definitione. vt pʒ satis inductiue de predicta definitione

Tractatus sextus.

¶ Sciendū primo q disputatio diuiditur p disputationē doctrinalē dyaleticā tentatiuā z sophisticā. Quarū sufficientia sic habetur. quia omis disputatio fit ad habendū experimentū de habitu generato vel ad generationem habitus. Si pmū sic est disputatio temptatiua. Si secūdū hoc est dupliciter. vel fit ad generatōem habitus apparentis z sic est sophistica. qui fit ad acquirendū apparentem sapientiā. vel fit ad generatōnem veri habitus Et hoc est dupliciter. vel talis habitus est firmus z sine formidine de opposito. et sic est disputatio doctrinalis que est generatiua scientie. vel est cū formidine de opposito sicut est opinio. et sic est disputatio dyaletica. Et sic patz qūo iste disputatōes distinguūtur sm suos fines. qz doctrinalis ordinatur ad generatōem veri habitus. Sed dyaletica ad generandū opiniones. z tēptatiua ad habendū experimentū de scientia respondentis. et sophistica valet ad deceptōem respondentis ad vanā gloriā z sapientiā apparentē. z differūt sm suas materias. vt satis patz in suis definitōibz. Et etiam sm sua instrumenta in quibz fiunt. qz instrumentū disputatōnis doctrinalis est syllogismus demōstratiuus. et dyaletice syllogismus dyaleticus. z temptatiue syllmus temptatiuus. et sophistice instrumentū est syllmus sophisticus

¶ Sciendū secūdo. q disputatio doctrinalis est que fit ex ppriis principiis alicuius scientie. z ex his que videntur respondenti. Cuius rō est. qz disputatio doctrinalis est generatiua scientie. sed ad generandū sciētiam oportet pcedere z arguere a ppriis pncipiis scientie. qbz generatur siue videtur respondenti verum siue nō. qz oportz ipm addiscentē credere donec melius sapiat. Et p hoc differt ista disputatio a dyaletica que procedit ex cōmunibz z a temptatiua z sophistica. Et doctrinalis disputatio est quidā motus rōnis q ordinatur ad sciam tanq ad suū finem. ideo sm diuisionem scientiarū in quibus est disputatio doctrinalis habet diuidi disputatio doctrinalis in suas spēs. Sed disputatio dyaletica est que ex pbabilibus syllogisat. z est collectiua ptradictionū. Cuius rō est. qz disputatio dyaletica fit ad generandum opinionē. sed opiniones nō generantur nisi ex pmunibz probabilibz. Ideo talis disputatio pcedit ex pbabilibz. z qz ex pbabilibz pt argui ad vtrāq partem ptradictiōis. ideo ipsa dicitur collectiua ptradictionū z sm tres fines dialetice. dialetica hz tres spēs. qz quedā est ordinata ad opinionē. quedam ad exercitatiōem. z quedā ad phie disciplinas. qd iteruz pt diuidi sm quatuor pdicata de quibz fit. ¶ Sciendū tercio. q disputatio temptatiua est que fit ex his que videntur respondenti z necesse est eum scire qui se simulat habere sciam. Cuius rō est. qz disputatio tētatiua fit ad hndū experiētiā de scia respōdentis. sed expientia scie sumitur ex his que videntur z sunt pbabilia. ideo ista disputatio pcedit ex pbabilibz respondentis. z nō pcedit ex necessariis ptingentibz z impossibilibz nisi inqntum sunt probabilia ipsi respondēti. Et qz in qualibet scientia psupponūtur pncipia pmunia z ipsis ignoratis necesse est ppria ignorare. Ideo hec disputatio pcedit ex pncipiis pmunibz q necesse est scire illū qui simulat se habere sciam. Et diuiditur hec disputatio in diuersas spēs sm diuersas scientias de quibz disputatur. Sed disputatio sophistica est que ex apparenter probabilibz sillogisat. Et rō est. qz disputatio sophistica fit ad generandum apparentem scientiam que habet generari procedendo ex apparentibz Et diuiditur in quinq species. sm q fit ad qn

ꝗ methas. videlicȝ ad redargutōem. ⁊ sic de alijs ¶ Sciendum quarto
ꝙ disputatio rerum potest dupliciter considerari. Uno modo ſm id quod
est. ⁊ prout est actus syllogismi ad aliquod propositum ostendendum. ⁊ isto
modo disputatio doctrinalis est perfectior omnibꝫ alijs disputationibus.
quia perfectius ostendit aliquid .et ideo est verior actus syllogisticus De-
inde dyaletica. tercio tentatiua. et vltimo sophistica. Alio modo considerať
ꝗ̄tum ad nominis interpretatōem. Dicitur eñ disputatio quasi diuersoꝝ
putatio. et hoc modo sophistica est perfectior omnibꝫ alijs. quia in disputa-
tione opponens ⁊ respondens intendūt simpliciter diuersos fines .quia op-
ponens intendit vincere suū respondentem. ⁊ respondens intendit nō vin
ci ab opponente. Et disputatio doctrinalis est vltima. et licet disputatio di-
citur prius de vno membro ꝗ̄ de alio ⁊ vna sit perfectior alia. tamē ista nō
est diuisio analogi in sua analogata. qꝛ disputatio in ꝯmuni non ꝯuenit vni
membro per alterū. sed est diuisio generis in suas spēs vel habentia moduȝ
specierum ¶ Contra p̄dicta arguiť p̄mo sic. aliqua disputatio fit per in
ductōem et est actus inductiuus. ergo male dꝛ in definitione disputatiōis
ꝙ est actus syllogisticus Secūdo sic. disputatio sophistica fit ad generan
dum deceptōem in respondente. ergo nō fit ad ostendendū aliquod ꝓposi-
tum. et sic definitio disputationis nō ꝯuenit cuilibꝫ disputationi. Tercio
sic. disputatōes distinguūtur ſm suos fines. sed disputatio doctrinalis ⁊ dy
aletica ambe ordinantur ad scientiā. qꝛ disputatio dyaletica fit ad acquiren-
dum scientiā phie. ergo iste due spēs non distinguūtur ab inuiceȝ. Quar
to sic. disputatio doctrinalis ꝓcedit quandoqꝫ ab effectu ad causam. sed ef-
fectus non est p̄ncipium sue cause. ergo non semper procedit ex ꝓprijs prin-
cipijs alicuius scientie Quinto sic. opinio nō simul habetur de cōtrarijs
qꝛ nemo potest simul duo ꝯtraria opinari. sed disputatio dyaletica est gene
ratiua opinionis. ergo determinate fit ad vnā partē ꝯtradictionis. et ꝑ con
sequens male dicitur ꝙ sit collectiua ꝯtradictionū ¶ Ad primuȝ dicitur
ꝙ licet aliqua disputatio fiat per inductionem tanqꝫ per instrumentū incō-
pletum ⁊ imperfectum. nō tamen tanquā per instrumentum completum ⁊
ꝑfectum. sed solum per syllogismū. Uel potest dici ꝙ ibi syllogismus capiť
in ꝯmuni pro argumentatione ⁊ non specialiter vt distinguitur ab alijs spe
ciebus argumentationis. Ad secūdum dicitur. ꝙ licet disputatio sophi-
stica ex consequenti generet deceptōem in respondente. non tamen primo ⁊
per se. quia fit ad aliquam conclusionem ostendendam ipsi respondenti
Ad terciū dicitur. ꝙ disputationes distinguuntur ſm suos fines proprios.
modo scientia non est finis proprius disputationis dyaletice. sed opinio. li-
cet ex consequenti ordinetur ad scientiam ad quam opinio disponit. Ad
quartum dicitur. ꝙ licet effectus non sit principium essendi suarum causarū
tamen bene est principium cognoscendi. Ideo disputatio procedens ab effe
ctu ad suam causam potest procedere ex ꝓprijs principijs alicuius scientie.
vt patet per disputationem doctrinalem que fit per demonstrationem.
Ad quintum dicitur. ꝙ licet disputatio dyaletica nō potest simul ⁊ semel
generare firmam opinionem de duobꝫ contradictorijs. tamen potest ꝓbabi-
liter ostendere vtranqꝫ partem ad capiendum dubitationem de vtroqꝫ cō-
tradictoriorum. ratione cuius dicitur disputatio collectiua ꝯtradictionum

Tractatus sextus

Syllogismus sophistic⁹ ordinat̄ ad q̄nq; methas. q̄ sunt redargutio. falsuz. inopinabile. soleocism⁹. ⁊ nugatio ¶ Redargutio est prenegati concessio vel preconcessi negatio in eadē disputatione vi argumentationis facta. Unde nisi vi argumentationis hoc quis faciat nō propter hoc erit redargutus. Similiter nec in diuersis disputationibus. Falsum vt hic sumitur est manifeste falsum. Nam si sophista ducat respondentem ad falsum occultum non propter hoc assequitur suum finem. ¶ Inopinabile est quod est cōtra opinionē omniū vel plurium vel maxime sapientum. vt matrem nō diligere filium ¶ Soleocismus est vicium in contextu partiuz orationis contra regulas artis grāmatice factū. vt vir mea. ¶ Nugatio est vaius ⁊ eiusdem inutilis repetitio. vt homo homo currit. Dico autem inutilis repetitio. quia si idem repetatur ad maiorem expressionem laudis. affectiōis. vel vituperij nō esset nugatio. vt deus deus me⁹. latro latro quo vadis. Isti autem quinq; fines ordinantur vlterius ad vnū finem principalem qui est apparens sapientia ⁊ non existens Sophista autem ducit ad istos fines suū respondentem. nisi per eos deueniat ad vltimū finem principalem qui est apparens sapientia. Et cum quilibet debet p̄meditari suū finē ideo determinatio finiū dz p̄cedere determinatōez fallaciaꝝ.

Postq̄ autor determinauit de syllogismo sophistico qui ordinat̄ ad disputationem sophisticam. et de disputatione sophistica que ordinatur ad q̄nq; methas s̄m quas distinguitur. Consequenter determinat de methis. et metha est incōueniens ad quod opponens videtur ducere suū respondentē Ratio est. quia metha ꝓprie dicta et s̄m ꝯmunez vsum dicitur terminus alicuius spacij. Et dicitur a metior. quia s̄m tales terminos vel fines spaciuz mensuratur. ita in disputatione sophistica metha est terminus vltra quem non oportet procedere disputationem sophisticam. sed ille terminus est incōueniens ad quem opponens ducit respondentem. quia habita tali inconuenienti cessat sophistica disputatio. Et dicitur videri ducere respondentez quia opponens sophista non semper ducit respondentem ad inconueniens simpliciter. sed sibi sufficit q̄ assistentib⁹ videatur. Ratio est. quia per hoc videtur sapiens et habere apparentem sapientiam que est finis eius. ipse enim magis appetit videri sapiens et non esse q̄ esse ⁊ non videri sapiens

¶ Sciendum primo q̄ quinq; sunt methe. scz redargutio. falsum. inopinabile. soleocismus ⁊ nugatio. Quarum sic potest haberi sufficientia. q2 omnis metha est inconueniens conclusum contra respondentem. vel ergo tale

se tenet ex parte sermonis disputationis. vel ex parte rei. Si secundum hoc
est dupliciter. vel ex parte rei absolute ⁊ sic est falsum. Uel respectiue. ⁊ hoc
est dupliciter. quia vel sumitur per respectum ad dicta respondentis vel ad
opinionem eorum quos insequitur. si primum sic est redargutio. si secūdum
sic est inopinabile. Si ex parte sermonis hoc est dupliciter. vel se tenet ex pte
substantie orationis. et sic est nugatio. vel ex parte suorum accidentium scz
sue congruitatis. et sic est soleocismus. Et quia metha est inconueniens ad
quod opponens ducit respondentem ⁊ vnum est manifeste inconueniens scz
credere duo contradictoria quod fit in redargutione. ideo redargutio inter
omnes species est perfectior. deinde falsum. et consequenter alia per ordinē
¶ Sciendum est secundo. ꝙ redargutio est preconcessi negatio vel pre-
negati concessio vi argumentationis et in eadem disputatione Et ratio est
quia redargutio dicitur a re. quod est iterum. et argumentatio. quia fit cum
respondens arguit seipsum. sed hoc est negando preconcessum. vel concedē
do prenegatum. Ideo bene dicitur preconcessi negatio. Et dicitur vi argu-
mentationis. quia aliquis sustinendo vnum probleuma in disputatione vo
luntarie concedit contradictoria. sed non est propterea redargutus. Et di
citur in eadem disputatione. quia si in diuersis disputationibus respondens
concedat contradictoria. vel neget quod prius concessum est in alia dispu-
tatione. propter hoc non reducitur ad methas. quia non ducitur ad incon-
ueniens quod apparet ex preconcessis. Et licet concedens duo contradicto-
ria semper concedit aliquod falsum. quia ambo cōtradictoria non possunt
esse simul vera nec ambo simul falsa. tamen non reducitur ad metham falsi
quia non semper concedit aliquod manifeste falsum. quia ambo contradic-
toria quādoqꝫ sunt obscura Et ꝓpter hoc redargutio differt a metha falsi
¶ Sciendū tertio ꝙ metha falsi est manifeste falsi ꝯcessio. vt si ꝯcedit ali
quis ignem nō esse calidum. Et dicit̄ manifeste falsi. q2 si ꝯceditur aliquod
falsum obscurū non videtur inconueniens assistentib9. Ideo ibi non est me-
tha sophistice disputatōis. quia per hoc ꝙ opponens sophista qui appetit vi
deri sapieos nō acquirit sapientiam apparentē. ¶ Item inopinabile dicitur
qđ est ꝯtra opinionem omniū vel plurium. vel illorum quos respōdens in
sequit̄. Et metha inopinabilis est ꝯcessio alicuius quod est contra opinio-
nem illorum coram quib9 fit disputatio. dato ꝙ verum sit. nihilominus ta-
men ducitur apparenter ad inconueniens ⁊ ibi est metha. vel etiam si conce
dat aliquid contra opinionem doctorum quos insequitur. Et ꝟm opinio-
nem illorum iterum ducitur ad inopinabile apparenter. ¶ Sciendū quar-
to ꝙ soleocismus est viciū in orōne ꝯtra regulas artis grāmatice factū. Et
pertinet ad grāmaticum inquantum dicit ꝯgruitatē vel incōgruitatē oratōis
sed ꝟm ꝙ impedit veritatē ꝓpōnis que includit̄ in argumentatiōe ꝯsiderat̄
a logico. Et talis ꝯcessio argumentatiōis est metha soleocismi. sed q2 oīnis
metha habet ꝯcludi in paralogismo ꝯtra respondentē. et paralogismus est
logice ꝯsideratōis. ergo soleocismus illo modo consideratus erit logice con
siderationis. et barbarismus qui fit in litteris ⁊ syllabis et dictionib9 corri-
piendo videlz syllabam longā et ecōtra clauditur sub soleocismo ⁊ sub me
tha soleocismi si ꝑ ea fiunt argumentatiōes ꝯtra respondētem. Sed nuga
tio est vnius et eiusdem dictōis ex eadem parte inutilis repetitio. vt hō hō

Tractatus sextus

currit. Et dicitur ex eadem parte recti. quia si ex diuersis idem repeteretur vt in subiecto et predicato nō est nugatio. Et dicitur inutilis repetitio. quia si eadem ex parte idem repetatur causa ornatus vel maioris expressionis sen-tentie non esset nugatio. dicendo euge euge serue bone ¶ Contra predicta arguitur primo sic. nullum inconueniens est finis. quia finis habet ratio-nem boni. sed metha est finis ꝓprius sophistice disputatiōis. ergo metha nō est inconueniens sicut dicitur in eius definitione. Secūdo sic. non loqui vel tacere est vna metha disputationis. et non est aliquarum istarum. ergo non sunt tm̄ quinqꝫ. Tercio sic. ille qui concedit duo cōtradictoria ita ꝙ primus nihil negauit ducitur ad redargutionem. et tamen ibi non est pre-concessi negatio. ergo contra definitionem redargutionis. Quarto sic. Omne manifeste falsum est inopinabile. cum sit contra manifeste verum. ergo metha falsi non distinguitur contra metham inopinabilis. sed continetur sub ea. Quinto sic. solem esse maiorem tota terra est contra opinio-nem plurium vel omniuꝫ. ergo concedens hoc concedit aliquid quod est in opinabile. et tamen ibi non est metha. cum nō sit inconueniens eam conce-dere. ergo metha inopinabilis non est opinabilis ¶ Ad primum dicitur ꝙ licet inconueniens conclusum contra respondentem non habet rationeꝫ boni simpliciter. habet tamen rationem boni apparētis. quia videtur sophi-ste esse bonum quando aliquod inconueniens concluditur contra respon-dentem. eo ꝙ valet ad acquirendam sapientiam apparentem. et hoc sufficit ad rationem finis. licet non sit bonum simpliciter. Ad secundum dicitur ꝙ licet non loqui vel tacere sit metha generalis. non est tamen specialis. et ꝑ consequens non est distincta ab alijs. quia dum respondens tacet ducitur ad eandem metham ad quam duceretur si loqueretur Ad tercium dici-tur ꝙ licet respondens concedendo duo contradictoria non negat aliquid ꝑ mo. tamen bene ex consequenti. quia concedendo vnum contradictoriū ne-gat virtualiter alterum preconcessum. Ad quartum dicitur. ꝙ licet ma-nifeste falsum sit inopinabile. tamen diuersis rationibꝫ dicitur inopinabile ⁊ falsum. quia respectu rei significate oratio dicitur falsa. et respectu acciden-tium orationis dicitur inopinabilis. Etiam aliquid bene est inopinabile qđ tamen non est falsum. quia cum aliquod falsum sit probabile ⁊ opinabile su-um contradictorium erit inopinabile et verum. Ideo falsum ⁊ inopinabi-le sunt methe distincte. Ad quintum dicitur. ꝙ si proferatur illa proposi-tio coram sapientibꝫ et concedatur non est inconueniens ⁊ non est inopina-bile. sed si concedatur coram illis quibus est inopinabilis vel coram illis q̄ sunt contrarie opinionis. erit inconueniens. et per hoc respōdens diceret ap-parenter aliquid incōueniens. et ad illud apparenter duceretur

Fallacia est idoneitas decipiendi faciens credere de ente ꝙ sit non ens. et de non ente ꝙ sit ens mediante fantastica visiōe. Fallacie sunt tredecim quarū sex sunt in dictōe ⁊ septē extra dictōeꝫ In dictōe sunt equocatio amphibologia. ꝯpositio. diuisio. accētus. ⁊ figure dictōnis Et septē extra dictōem. scꝫ accidens. ꝭm qđ ad simplr. igno-

rantia elenchi. petitio principij. cõsequens non causa vt cã ẽm plures interrogatõnes vt vnã. Ex aũt sunt sex in dictõne pbat arestoteles inductõne z syllogismo inductiue sic equi/uocatio fit aliquo istorũ sex modorũ. amphibologia fit aliq̃ istorũ sex modorũ. z sic de alijs. ergo oĩs fallacia in dictõne fit aliquo istorũ sex modorũ. Syllogismo sic om̃is deceptio facta ex eo q̊ eisdem dictionibus vel oratõnibus non idem significamus fit aliquo istorum sex modorũ. sed oĩs fallacia in dictione fit ex eo q̊ eisdem dictõnibus vel oratõnib⁹ non idem significamus. ergo oĩs fallacia in dictõne fit aliq̃ isto/rum sex modorũ. iste syllogismus est in primo modo prime fi/gure. Probatio maioris. Omnis multiplicitas dictõis fit aliquo istorum sex modorũ. sed omnis deceptio facta ex eo q̊ eisdem dictionibus vel oratõnibus non idem significa/mus fit ex multiplicitate dictõnis vel orõnis. ergo oĩs dece/ptio facta ex eo q̊ eisdem dictionibus vel orõnibus nõ idez significamus fit aliquo istorum sex modorũ z hec fuit maior. Probatio minoris. omnis multiplicitas dictõis fit ex eo q̊ eisdem dictõnibus vel orationibus non idem significam⁹ sed omnis fallacia in dictione fit ex multiplicitate dictõnis vel oratõnis. ergo oĩs fallacia fit ex eo q̊ eisdem dictõnibus vel oratõnibus non idem significamus. z hec fuit minor. et isti duo syllogismi sunt in primo modo prime figure.

Postq̃ʒ autor determiauit de syllogismo sophistico z de causa finali ei⁹ scʒ de disputatõne litigiosa. z de quincʒ methis que omnia ordinantur ad finem ipsius sophistrie scʒ ad apparentem scientiam. Hic consequenter de terminat de fallacijs per quas formaliter fiunt syllogismi sophistici z pri/usq̃ʒ in speciali de singulis dicetur fallacijs. Primo ostendit fallaciam in cõmuni dicens. Fallacia est zc. vt supra. Sciendum primo. q̊ fallacia accipitur dupliciter. Uno modo passiue pro deceptione illius qui paralogi/satur scʒ respondentis. Et tunc sic diffinitur: Est deceptio impiti in arte sophistica propter ignorantiam artis sophistice. Alio modo accipitur pro principio actu illius deceptõnis vt est locus sophisticus in quo fundatur argumentatio sophistica. Et isto modo capitur in hac diffinitione z non primo modo. Unde sicut locus dyaleticus est sedes argumenti non so/phistici. vel illud a quo sumitur conueniens argumentum dyaleticum. Ita similiter fallacia est sedes argumenti sophistici z illud a quo sumitur argumentum sophisticum. z sicut in eodem loco dyaletico plura fundãtur argumenta dyaletica sic in eadem fallacia plures fundantur paralogismi

Tractatus sextus.

Et sicut locus dyaleticus diuiditur per locum maximã ⁊ per locum dif-
ferentie maxime. sic in ipsa fallacia reperitur locus maxima ⁊ locus differé-
tie maxime per similitudiné vt patet in fallacia equiuocatõnis. Maxima
em̃ eius est ſm quã fiunt paralogismi. ꝙ omnis dictio actualiter vna habet
tm̃ vnũ significatũ. ⁊ locus differentie maxime in equiuocatõne est termini
vel terminus equiuocus. Sciendũ secũdo. ꝙ in omni fallacia est causa
apparentie ⁊ causa defectus que latet sub tali causa apparentie sicut in equi-
uocatõne sub vnitate vocis latet pluralitas significatõnis. Causa appa-
rentie est quod facit ad credendum hoc quod non est. Causa defectus est
que falsificat creditũ. vnde rõne cause apparentie fallacia habet ꝙ sit ydo-
neitas decipiendi. quia ꝓpter talem apparentiã sequit̃ aptitudo decipiendi
et facit credere de non ente ꝙ sit ens ⁊ rõne defectus completur deceptio.
licet originaliter veniat ex causa apparentie. Ideo iste due cause satis patẽt
in diffinitõne fallacie. Et dicit̃ mediante fantastica visione. quia intellect⁹
purus non permixtus sensui aut fantasie non decipit̃. sed per reflectõnez ad
fantasiã multotiens decipit̃ ⁊ est fantastica visio vt hic sumit̃ cognitio in-
tellectus reflexi ad fantasiam. ⁊ non solum cognitio fantasie. Sciendũ
tercio. ꝙ in disputatõne sophistica duo sunt a quibus potest sumi causa ap-
parentie ad disputandũ scʒ res de qua ⁊ de quibus disputat̃ quaꝝ multo-
tiens ignorant̃ habitudines vel dictões vel orõnes. per quas fit disputa-
tio. Alio modo ratõne dictõnis ⁊ ſm hoc in cõmuni diuidit̃ fallacia p fal-
laciam in dictõne ⁊ extra dictõnem. Fallacia in dictõne est quãdo causa
apparentie sumit̃ ex parte dictõnis. Et fallacia extra dictõnem est qñ cau-
sa apparentie sumit̃ ex parte rei. Et dicit̃ fallacia extra dictõnem magis ꝙ
fallacia rei quia res non cadunt in disputatõnem nec causant deceptõnem
respondentis nisi per reductõnem ad dictões. Ideo per negatõne hui⁹
quod est habere causam apparentie in dictõne. ⁊ relatõnem ad dictõnem.
fallacia dicit̃ extra dictõnem ⁊ non rei ⁊ inter fallacias prius determiat de
fallacia in dictõne. quia licet res ordine nature semper precedant dictões
non tamen precedunt in disputatõne sophistica. quia res non cadunt in di-
sputatõnem nisi per voces Ideo per voces prius habet causari deceptio re-
spondentis. Sciendũ quarto ꝙ fallacia in dictõne diuidit̃ per fallaciam
equiuocatõnis amphibologie compositõnis diuisionis accentus. ⁊ p fal-
laciam figure dictõnis. quarũ sufficientia sic habet̃. Quia fallacia in dictõ-
ne fit ſm aliquod multiplex, vel fit ſm multiplex actuale vel potentiale vł
fantasticũ. Si ſm actuale hoc est dupliciter. vel fit ſm multiplex actuale
dictõnis incomplexe. ⁊ sic est equiuocatio vel dictõnis complexe. sic ẽ am-
phibologia. Si ſm potentiale hoc est dupliciter. vel fit in dictõne. ⁊ sic est
accentus. vel in oratõne hoc est dupliciter. vel illa oratio est continue prola-
ta ⁊ sic est compositio. vel discontinue. ⁊ sic est diuisio. Sed si fiat ſm mul-
tiplex fantasticum sic est fallacia figure dictõnis. ⁊ ꝓbatur numerus falla-
ciarum in textu per inductionem que satis clara est per syllogismũ. Cui⁹
virtus stat in hoc ꝙ omnis deceptio facta per hoc ꝙ eadem dictio vel ora-
tio plura significat est multiplex ⁊ per talem dictõnem vel oratõnem fit ali-
quis istorũ sex modorũ. sed omnis fallacia in dictõne fit per hoc ꝙ aliqua
dictio plura significat, quia fit quando eisdem nominibus vel oratõnib⁊ non

significamus idem ergo omnis fallacia in dictõne fit aliquo istorũ sex modorũ. ergo predicta diuisio est sufficiens. Contra predicta arguitur pmo sic. ydoneitas decipiendi est naturalis potentia. sed fallacia non est naturalis potentia cum non sit in predicamento qualitatis. sed est ens rõnis. ergo male ponitur q fallacia sit ydoneitas decipiendi. Secundo sic. Impossibile est credere de non ente q sit ens. quia nullus credere potest q vnũ cõtradictoriorũ verificetur de alio cum non possit credere duo contradictoria simul. ergo fallacia non facit credere de non ente q sit ens. Tercio sic. Omnis fallacia est in illo qui decipitur cum sit deceptio quedam. ergo nõ est in dictõne vel extra dictõnem. Quarto sic. Omne argumentum sophisticũ fit de rebus et per voces. ergo omnis fallacia et deceptio est in rebus et in dictõnibus. et sic nullum est in dictõne tm̃. Quinto sic. Fallacia amphibologie capit suam causam apparentie ex parte oratõnis et similiter compositio et diuisio et non ex parte dictõnis. ergo male ponuntur fallacie in dictõne. ☞ Ad primũ dicitur. q licet ydoneitas decipiendi se tenens ex parte intellecus opponentis sit naturalis potentia et realis. non tamen ydoneitas decipiendi que se tenet ex parte rerum vel dictionũ. sed ẽ naturalis potentia ſm modũ tm̃ cum sit ens rõnis cõsequẽs dictõnes que sunt signa vel conceptus rerũ qui sunt accidentia ratõnis. et de tali ydoneitate intelligitur q fallacia est ydoneitas decipiendi et non est in aliquo predicamento. Ad secũdum dicitur. q de non ente capto formaliter sub forma non entis non potest credi q sit ens vel econtra. sed de non ente capto materialiter vere potest credi q sit ens et de ente q sit non ens. Ad terciũ dicitur. q si capiatur fallacia vt est defectus paralogismi et deceptio respondentis sic est in decepto. sed si capiatur pro loco sophistico qui est principiũ paralogismi vt hic sumitur sic non est in decepto sed est in rebus ſm suã causam apparentie. Ad quartũ dicitur. q licet omnis fallacia explicatur de rebus in dictõne non tamen quelibet sumit suam causam apparentie ex parte rerum sed aliqua ex parte dictõnis. et per hoc sumitur hec diuisio.

Ad quintũ dicitur. q si capiatur dictio pro voce incomplexa tm̃ vt distinguitur contra oratõnem sic amphibologia non est in dictõne. Tamen si capiatur pro voce significatiua que dicendo profertur siue sit complexa siue incomplexa. sic amphibologia est in dictione. et hoc modo sumitur hic dictio.

Secũdum autem vt vult alexander in commento supra librum elenchorũ triplex est multiplex aliud enim est multiplex actuale aliud potentiale et aliud fantasticũ. Multiplex actuale est quando dictio vel oratio eadem ſm substantiam et ſm modum proferendi diuersa significat. dictio vt in equocatione vt canis oratio vt in amphibologia vt liber aresto telis. Multiplex pontentiale est. quãdo dictio vel oratio eadem ſm substantiam diuersa tamen ſm modum proferendi

diuersa significat Dictio vt in accentu vt populus cuius pri
ma syllaba potest esse breuis vel longa. z fm hec diuersa sig/
nificat. Oratio vt in compositone vel diuisione vt quicquid
viuit semper est. Alium enim habet modum proferendi pro
ut est diuisa z prout est composita vt postea patebit. De mul
tiplici fantastico videbitur in fallacia figure dictionis. Et qꝛ
multiplex actuale veriori modo est multiplex q̃3 potentiale z
potentiale q̃3 fantasticum. ideo prius dicendũ est de fallacijs
facientibus multiplex actuale q̃3 de alijs. z postea de poten/
tiali. z vltimo de fantastico. Unde prius dicendum est de
equiuocatione et amphibologia q̃3 de alijs fallacijs in dictõ
ne. quia in equiuocatõne z amphibologia ẽ multiplex actu
ale. z per cõsequens eadẽ dictio vel oratio fm substãtiã z fm
modũ pferendi. In alijs aũt nõ ideo. In his plus ẽ de ydo
neitate q̃3 in alijs. Itẽ adhuc prius ẽ dicẽdũ de equocatõne
q̃3 de amphibologia. qꝛ equocatio fit in dictõne. amphibo/
logia vero in oratiõe. dictio autem prior est oratione. Sciẽ/
dum est ꝙ fallacia dupliciter accipitur. qñq3 eñ fallacia idẽ
est ꝙ causa decipiendi. z qñq3 est quod deceptio facta ex illa
causa. Et hoc primo modo sumitur hic fallacia.

Postq̃3 autoꝛ determinauit de diffinitõne fallacie in cõmuni z de diffi/
nitõne fallaciarum in dictõne. Quarũ oꝛdo z numerus sumitur fm di/
uersos modos multiplicis. Hic consequenter ad maioꝛem declaratõnez
illius oꝛdinis z numeri fallaciarum ostendit modos multiplicis. Et ẽ mul
tiplex dictio vel oratio vere vl' apparẽter plã significãs. z sic ad aliqd multi
plex semper requiritur vnitas vocis. z pluralitas significatoꝝ. Et dicitur
multiplex quasi multa plicãs in vnum quia vna voce plicantur diuersa si/
gnificata diuersimode z fm diuersas species multiplicis. Sciendum ꝓ
mo. ꝙ multiplex diuiditur per multiplex actuale potentiale z fantasticum
Quoꝝ sic habetur sufficientia. quia in omni multiplici est vnitas vocis cũ
pluralitate significatoꝝ. vel ergo habet plura significata simpliciter vel ap/
parenter tm̃. si secundũ sic est multiplex fantasticũ. Si primũ hoc est dupli/
ter. vel tale multiplex habet actualem vnitatem vocis. z sic est actuale vel
potentiale tm̃. z sic est potentiale. Et quia multiplex dicitur quasi vnum
multa plicans in se significata z perfectius vniuntur plura significata in
multiplici actuali vbi est actualis vnitas vocis q̃3 in potentiali vbi est po/
tentialis vnitas tm̃. Et in potentiali veriori mõ vniunt plura significata
q̃3 in fantastico vbi sunt plura significata apparenter tm̃. Ideo istorum
multiplicium actuale precedit potentiale. z potentiale fantasticũ. Et hinc
est ꝙ fallacie que causant fm multiplex actuale precedunt alias Sciedũ

secũdo q multiplex actuale est dictio vel oratio vna fm substantiã z modũ
proferendi diuersa sicans. Exemplum de dictione. vt canis. De oratõe vt
liber Arestotelis. Unde in dictiõe vel orõne vox se habet vt materia. et mo
dus proferendi se habet p modũ forme. Ideo dictio vna fm substantiam z
modũ pferendi est vna materialiter z formaliter. et q2 a forma sumitur ac
tualis vnitas rei. ideo talis vox est actualiter vna. z vocatur actuale multi
plex q2 potest simul z in actu oĩa sua significata significare. Sicut hoc no
men canis simul dat actu intelligere sua significata. z tamen nõ ponit ea co
pulatiue nec disiũctiue. q2 si poneret copulatiue tũc ista. canis est. esset equalẽ
ter vna copulatiua. z tũc esset simpliciter vera si oẽs partes essent vere. et
ideo nõ distinguenda. sed simplr concedenda. vel aliqua eius pars esset falsa.
tunc tota copulatiua esset falsa z esset simplr neganda. et sic iterũ nõ distin
guenda. Sed si poneret ea disiũctiue talis propositio equaleret vni disiunctiue
et tũc si aliqua pars esset vera. esset simplr vera z concedenda. et hoc sufficit
ad veritatem disiũctiue. vel ambe partes essent false. z sic esset simplr falsa. z
nunq3 esset distinguenda. qd est contra illud quod dicit in solutione paralogis
moꝝ equiuocationis. Ideo tale multiplex actuale licet ponat oĩa sua sig
nificata in actu z in conceptu cõiuncto. vt sc3 vniũtur in vna voce. nõ tamẽ hoc
fit copulatiue vel disiũctiue ¶ Sciendũ tercio. q multiplex potentiale est
dictio vel oratio eadem fm vocem diuersa tñ fm modũ pferendi plura sig
nificat. Exemplũ de dictõe. vt populus. q2 quãdo habet pmam longã syl
labam significat arborẽ. et quando habet primã breuem sicat populum seu
gentem. de oratione vt socrates currẽs necessario currit. quia fm diuersos
modos pferendi necessario fertur ad currẽs vel ad currit. z sic ibi sunt diuer
sa sicata fm cõpositõem z diuisionẽ. et q2 in tali multiplici est tm̃ vnitas ma
terie z vocis. z nõ vnitas forme. sc3 modi pferendi. z ab vnitate forme su
mitur actualis vnitas vocis. Ideo talis dictio vel oratio est tantũ potenti
aliter vna. z nõ actualiter. Ideo vocatur multiplex potentiale. q2 ibi plura
plicantur significata in vna voce que tm̃ est potentialiter vna z nõ actualr.

¶ Sciendũ quarto. q multiplex fantasticũ est dictio vnũ sicans que vi
detur aliud significare. propter cõuenientiã eius in parte cũ3 alia dictione. sicut
vigere significat simpliciter qualitatem, quia significat habere vigorem. et
quia similiter terminatur sicut agere. et agere significat actionem. ergo vi
gere fm apparentiã videtur significare actionem licet non significet. Et di
citur multiplex fantasticum. q2 talis dictio nõ habet fm veritatem plura sig
nificata. sed tm̃ habet apparentiam z fantasiam. Dicitur em̃ fantasia a pho
nos quod est apparitio. eo q fm fantasiam multe fiunt apparitiões. ideo fan
tasticum idem est qd apparens ¶ Contra predicta arguit primo sic. si
cut se habet potentia z actus. ita potentiale z actuale. sed potentia pcedit ac
tum. cum aliquid pus sit in potentia q̃3 in actu. ergo multiplex potentiale p
cedit actuale z non econuerso Secũdo sic. vnius signi est tm̃ vnum sig
natum. ergo vna oratio vel dictio non potest plura significare. quia ab vnita
te signati sumitur vnitas signi. quod tamen est contra definitiõem multipli
cis Tercio sic. diuersitas formarum inducit diuersitatem rerum. sed sig
nificatio dictionis vel orationis est eius forma essentialis. ergo oĩs oratio
vel dictio plura significãs est diuersa formaliter. ergo multiplex actuale nõ

est vna dictio formaliter ꝛ actualiter plura significans. sed est formaliter diuersa. Quarto sic. de rōne multiplicis est pluralitas. sed maior est pluralitas et actualitas quando dictio est diuersa ſm modum pferendi ꝛ ſm significata ꝗ̃ quādo plura sola significat. ergo tale multiplex debet magis dici multiplex actuale ꝗ̃ quando solūmodo est pluralitas significatorum

Quinto sic. in omni multiplici est pluralitas significatorū. ſʒ multiplex fantasticum non habet plura significata. ratione cuius non est distinguendū ergo male ponitur tale multiplex. ¶ Ad primum dicitur. ꝙ licet in eodeʒ potentia precedit actum. tamen in diuersis actus simpliciter precedit potētiam. Ideo actuale p̄cedit potētiale in diuersis. et sic est in proposito. Ad secūdum dicitur ꝙ ab vnitate significati sumitꝛ formaliter vnitas signi. non tamen vnitas materialis. sed ex parte ipsius vocis que efficitur signum.

Ad tercium dicitur ꝙ si dictio consideretur in ratione signi. sic significatio est forma essentialis eius. quia ponit eam in esse signi. Sed si consideretur dictio in ratione vocis que dicendo profertur. sic significatio non est forma essentialis eius. sed modus proferendi est essentialis forma eius ꝛ significatio forma accidentalis. Et hoc modo dicitur dictio vel oratio vna quātum ad talem formam. et sic multiplex actuale potest dici dictio actualiter vna plura significans. Ad quartum dicitur ꝙ ad multiplex non sufficit pluralitas significatorum. sed requiritur actualis vnitas vocis. Ideo licet multiplex potētiale hēat actualē vnitatē ſcatoꝝ ꝛ formā nō tn̄ actualē vnitatē vocis. ideo nō dʒ dici multiplex actuale. Ad q̄ntū dr̄. ꝙ lʒ multiplex fantasticū nō hʒ plura ſcata ſm rem. tn̄ bene habet plura significata ſm apparentiam. et hoc sufficit ad hoc ꝙ sit apparens siue fantasticum.

Equiuocatio est multiplicitas dictionis eiusdem ſm substantiam ꝛ modum proferendi. vt in hoc nomine canis. ¶ Sciendum est ꝙ in qualibet fallacia est duplex causa. scʒ causa apparentie ꝛ causa defectus. Causa apparentie in qualibet fallacia est que habet modum ad credendum id quod non est credendū. Causa defectus est que ostendit creditum esse falsum. Causa apparentie in equiuocatiōe est vnitas dictionis eiusdem ſm substantiam et modum proferendi diuersa significantis. Causa defectus siue falsitatis est diuersitas significatorum. Vnitas eīn predicta in equiuocatione mouet ad credendum quod non est. scʒ vnitatē significandi. Diuersitas autem ostendit creditum esse falsum Equiuocationis tres sunt modi. Sed primo videndum est quid sit fallacia equiuocationis. Unde fallacia equiuocationis est deceptio proueniens ex eo ꝙ aliqua dictio manens vna ſm substantiam ꝛ modum proferendi diuersa significat

Petri hyspani

Primus autem modus prouenit ex significatione vl' consig
nificatione dictionis. Ex significatione dictionis sic paralo
gisatur: Omnis canis currit. sidus celeste est canis. ergo sid⁹
celeste currit. Solutio vtraqȝ premissarum est duplex. quia
hoc nomen canis est multiplex equiuoce significans animal
latrabile. sidus celeste. et piscem marinum. Et sic maior vno
modo est vera. et alio modo falsa. et similiter minor. Vel sic.
Omne expediens est bonum. malum est expediens. ergo ma
lum est bonum. Solutio expediens dicitur equiuoce Vno
modo idem est quod bonum Alio mō idem est quod necessa
rium. quod accidit vt minus malū quod oportet fieri ad eui
tandum magis malum. Unde vtraqȝ premissarū est duplex
quia vno modo est vera. alio modo est falsa. Ex consignifica
tione paralogisatur sic. iste pannus ē de anglia. anglia ē ter/
ra: ergo iste pannus ē de terra. non sequitur. quia pͥma ē du/
plex. ex eo ꝙ hec prepositio de potest dicere circūstantiā cau
se materialis. et sic est falsa. vel potest dicere locum ꝛ originē
et sic ē vera. Vel sic in quocūqȝ ē egritudo ipsum ē animal. sȝ
in humorum adequatione ē egritudo. ergo humorum ade/
quatio ē animal. Prima ē duplex. quia hec prepositio in po/
test dicere causam efficientem. et sic ē falsa. vel causaȝ forma
lem siue subiectum in quo ē. et sic ē vera. Similiter dicendū
est de minori. vel sic. ꝓpriū ē qualitati ꝭm eam simile vel dis
simile dici. sed ꝭm similitudinem dicitur aliqͣs similis vel dis
similis. ergo similitudo vel dissimilitudo sunt qualitates qͦd
est falsum. immo sunt relationes. Prima est duplex. eo ꝙ pre
positio ꝭm pt̄ dicere circūstantiam cause efficientis. ꝛ sic est
vera. quia due qualitates eiusdem speciei faciūt vnam simili
tudinem. et sic qualitas est causa efficiens similitudinis. Si
aūt dicat circūstantiam cause formalis sic est falsa. quia qua
litas non ē causa formalis similitudinis. Et econuerso dicen
dum est de minore. Similiter omne sanum ē animal. vrina
est sana. ergo vrina ē animal. vtraqȝ premissarum est duplex.
quia sanū dicit̄ de animali vt de subiecto. ꝛ de vrina vt de/
signante vel indicāte de cibo vt de efficiēte. de dieta vt de cō
seruante. et alio modo sanitas ad hoc ꝯparat̄. ꝛ ꝭm hoc habȝ

diuersas significationes. Ex consignificatione sic paralogi/
satur. q̄cūq3 sanabat̄ san⁹ est. laborās sanabat̄. ergo laborās
sanus est. Minor est duplex. ex eo q̄ hoc participium labo/
rans potest dicere presens tempus. et sic est vera. et tunc ē sen
sus laborans nunc sanabatur. Si autem dicat preteritū3 sic
est falsa. et sic est sensus. laborans tunc sanabatur. Et ecōuer
so dicendum est de conclusione. Laborans em̄ equiuocū est
ad laborantem nunc et ad laborantem tunc. Eodem modo
est hic. Quicūq3 surgebat stat. sedens surgebat. ergo sedens
stat. Et eodem modo respondendum est sicut responsum fu/
it ad alium paralogismum. Alio modo potest fieri econuerso
quando dictio potest teneri materialiter vel consignificatiue
sicut hic. Deus est vbiq3. vbiq3 est aduerbium. ergo deus est
aduerbium. Dicendū est q̄ prima est duplex. eo q̄ hec dictio
vbiq3 potest teneri materialiter vel consignificatiue. si mate/
rialiter sic est falsa. si consignificatiue sic est vera. sed non seq̄
tur ↄclusio Secūdus modus equiuocatōnis prouenit ex
transsumptōe dictōis. Unde transsumptio vt hic sumitur ē
acceptio dictōis s̄cantis vnū ex impositione ad s̄candū ali/
ud per similitudinem. Et s̄m istum modum sic formatur pa
ralogismus. Quicquid ridet habet os. pratū3 ridet. ergo pra
tum habet os. Prima est duplex. eo q̄ hoc verbum ridet po
test teneri ꝓprie. et ex impositione vel transsumptiue. si ꝓprie
sic est vera ⁊ nō sequitur ↄclusio. hoc em̄ verbum ridere equi
uocum est ad ridere ⁊ ad florere. q2 ridere significat ex prima
impositiōe risum ab ore emittere. florere em̄ significat ꝑ quā
dam transsumptionem. Florere em̄ ⁊ ridere quādam simili/
tudinem habent. q2 vtrobiq3 denotatur gaudiū. et ideo ride
re transsumitur ad florere vt vult Aresto. Ideo sumētes ali/
quam similitudinē transferūtur. vt quicquid currit hab3 pe/
des. aqua currit. ergo aqua habet pedes. Utraq3 premissa/
rum est duplex. quia hoc verbū currit vel tenetur proprie vel
transsumptiue. currere em̄ ⁊ labi assimilant̄ in velocitate mo
tus s̄m qua3 currit sumitur ꝓprie. sic maior est vera ⁊ minor
falsa. si transsumptiue tūc est ecōuerso Tercius modus ꝓ
uenit ex eo q̄ aliqua dictio plura s̄cat ꝓposita. separata ve/

ro ad vnum solum. ꝛ hec dictio imortale vno modo dicitur
quasi non potens mori. Alio mō dicit̄ quasi potens non mo
ri. ꝛ ƀm hoc formatur sic paralogismus. omne imortale est per/
petuū. sed omne potens nō mori est imortale. ergo omne po
tens non mori est perpetuū Utraqꝫ p̄missaꝝ est duplex. cum
hoc nomen imortale sit equiuocū vt dictū est. Jtē omne in
corruptibile est perpetuū. sed omne potens nō corrumpi est
incorruptibile. ergo omne potens non corrumpi est perpetu
um Utraqꝫ p̄missaꝝ est duplex. eo ꝙ incorruptibile vno mō
idem est qđ non potens corrumpi. Et sic incorruptibile ē per
petuū. ꝛ sic maior est vera ꝛ minor falsa. Alio mō idem ē qđ
potens non corrumpi. vt p̄mus homo potuit non corrumpi
et in hoc sensu maior ē falsa ꝛ minor vera. ꝛ sic soluendi sunt
paralogismi equiuocatōnis ꝑ distinctōnem ꝑalogismorum
ƀm equiuocatōnem vt prius patuit. Recta solutio est mani
festatio syllogismi falsi ꝛ ꝓpter qđ est falsus ꝛ hic cōtingit du
pliciter scꝫ vel distinguendo vel aliquam premissarū interi/
mendo. Secundo modo respondendū est ad omnes peccā/
tes in materia ꝛ ad omnes oratōnes in vtroqꝫ peccantes re/
spondendum est vroqꝫ modo scꝫ distinguendo. ꝛ aliquam p̄
missarum interimendo non ƀm idem sed ƀm diuersa.

Postq̄ꝫ autor determinauit de numero fallaciaꝝ in dictōne ꝛ de modis
multiplicis valentis ad cognitōnem illius numeri. Consequenter deter/
minat de vnaquaqꝫ in speciali. Et prima est fallacia equiuocatōnis q̄ pec
cat ƀm multiplex actuale dictōnis. Ideo etiam prior est alijs que peccat
ƀm multiplex actuale orōnis. Diffinit em̄ sic equiuocatōnem. Equiuoca
tio est quādo dictio actualiter ƀm substantiam ꝛ moduꝫ proferendi plura
significat. vt canis significat animal latrabile piscem marinū ꝛ sidus celeste
Et dicit̄ actualiter vna ad differentiam accentus. vbi dictio potentialiter
vna plura significat. Et est duplex equiuocatio. scꝫ a casu ꝛ a consilio. vt sa
tis dictū est in antepredicamentis. Et ƀm hanc equiuocatōnem sumit̄ hic
fallacia equiuocatōnis. Sciendū p̄mo. ꝙ causa apparentie huiꝰ fallacie
est actualis vnitas dictōnis plura significantis ꝓpter quā vnitatem credi/
mus ꝙ sicut dictio est actualiter vna ƀm vocem ꝙ etiam habeat vnū signi
ficatum. Et fundatur hec fallacia in hac maxima vnius dictōnis in actu ē
tm̄ vnū significatū. Sed causa defectus est pluralitas significatoꝝ eiusdē
dictōnis. ꝛ ƀm has causas potest dupliciter diffiniri fallacia equiuocatōis
Primo ex parte cause apparentie sic diffinit̄. Est ydoneitas decipiendi ꝓ/

ueniens ex actuali vnitate dictõnis plura significantis. Sed ex parte cau-
se defectus sic diffinit̃. est deceptio proueniens ex pluralitate significatoꝝ
eiusdem dictõnis ſm actum. prima diffinitio melior est. quia ibi diffinitur
fallacia in ratõne principij syllogismi sophistici. In secũda vero inq̃ztũ cau
satur mediante syllogismo sophistico. Sciendũ secũdo. ꝙ fallacie equi
uocatõnis sunt tres species siue modi. Primus modus est. quãdo dictio
actualiter vna equaliter plura significat ſm impositõnem eius vt canis. si
militer etiam discere ꝙ vno modo significat docere. alio modo doctrinam
suscipere siue doceri. Et ſm hũc modũ sic parologisatur. quicũq; discũt sũt
sapientes. ignorantes discunt. ergo ignorantes sunt sapientes. Soluit sic
vtraq; premissarum est duplex. Nam discere potest capi pro docere vel do
ceri. si in vtraq; capiatur pro doceri tunc maior est falsa ⁊ minor vera. ⁊ se
quitur bene conclusio. sed si in vtraq; capiatur pro docere tunc maior ẽ ve-
ra ⁊ minor falsa. Et iterũ bene seq̃tur conclusio ⁊ istis duobus modis syl-
logismus est bonus. ⁊ sicut conclusio est falsa ita aliqua premissaꝝ. sed si in
maiore teneat̃ pro doceri tunc vtraq; premissarũ est vera ⁊ non sequit̃ con-
clusio. sed cõmittit̃ fallacia equiuocatõnis propter diuersitatem medij. nec
ibi est bonus syllogismus. ex eo ꝙ ibi non est vnitas medij ſm rem. Ex q̊
ibi non sunt tres termini tm̃. Et sic similiter plura exempla formari possũt
quorũ quedã patent in textu. Sciendũ tercio. ꝙ secundus modus hu
ius fallacie est quãdo dictio vna actualiter principaliter vnũ significat. et
aliud transsumptiue. vt ridere significat principaliter actum oris. ⁊ trans-
sumptiue significat floritõnẽ p̃dicati. Et currit principaliter significat mo
tum velocem animalis progressiuum ⁊ transsumptiue significat fluxum
aque. Et ſm hoc sic syllogisatur. Quicquid currit habet pedes. renus cur-
rit. ergo renus habet pedes. vtraq; enim premissarũ est duplex. quia currit
potest capi proprie ⁊ transsumptiue. si in vtraq; premissaꝝ teneatur ꝓprie.
maior est vera ⁊ minor falsa. sed si in vtraq; teneat̃ transsumptiue maior ẽ
falsa. minor vera. istis duobus modis necessario sequit̃ conclusio ⁊ bonus
est syllogismus. sed si currit in maiore teneat̃ proprie ⁊ in minori transsum
ptiue ambe premisse sunt vere ⁊ non sequitur conclusio. sed cõmittit̃ falla
cia equiuocatõnis. Sed in istis paralogismis quandoq; est equiuocatio ĩ
medio quod ponit̃ in vtraq; premissarum sic vtraq; premissarum est distin
guenda. sed quãdo equiuocatio est in maiore extremitate. tunc maior est di
stinguenda. ⁊ quando in minore tunc debet distingui minor cũ conclusiõe
Sciendum quarto. ꝙ tercius modus sumitur quando dictio simplex
tm̃ vnũ significat ⁊ tamẽ cõposita significat plura sicut mortale vnũ signi-
ficat. scz aptũ natum mori. ⁊ tamen ĩmortale plura significat. quia negatõ
addita mori potest negare actũ tm̃ ⁊ relinquere aptitudinem. ⁊ sic ĩmorta
le sumit̃ priuatiue vel potest negare actuz ⁊ potentiam simul. ⁊ sic minor
etiam tenet̃ negatiue. ⁊ paralogisat̃ sic. Omne ĩmortale est perpetuũ. sz om
ne potens non mori est ĩmortale. ergo omne potens non mori est perpetu
um. quod est falsum. Utraq; em̃ premissarum est duplex. quia ĩmortale in
vtraq; vel potest capi negatiue vel priuatiue. Si negatiue maior est vera
⁊ minor falsa. Sed si priuatiue tunc est econtra ⁊ semper est bonus syllo-

gismus. Sed si in maiore teneaᷣ negatiue. ⁊ in minore priuatiue. vtraqꝫ ꝑmissaꝝ est vera. ⁊ non sequiᷣ conclusio sed cōmittiᷣ fallacia equiuocatōnis. Et hoꝝ modoꝝ sic habeᷣ sufficientia. omnis modꝰ equiuocatōnis. vel fit ꝺm equiuocatōnem dictōnis composite sic est tercius modus. vel simplicis. ⁊ hoc dupliciter. vel talis equiuocatio prouenit ex impositōne dictōis ad plura significata sic est primus modus. vel ex transsumptōne sic est secundus modus. Contra predicta arguiᷣ primo sic. Ista dictio homo ē actualiter vna plura significans. quia significat sortem ⁊ platonem. ⁊ ceteros homīes. ⁊ tamē ipsa non est equiuoca. ergo. Secundo sic. Unitas dictionis plura significantis est causa cognitōnis pluriū significatoꝝ eius. ergo nō est causa deceptōnis vel fallacie. Tercio sic diuersitas significatoꝝ se tenet ex parte rei. ergo causa defectus huius fallacie est extra dictōnem ⁊ non in dictōne. ergo est fallacia extra dictōnem Quarto sic arguendo. Omnis canis currit. quedam stella est canis. ergo quedam stella currit. in maiore canis distribuitur pro omnibꝫ suis suppositis. ergo ipsa est simpliciter falsa. ergo debet negari. ergo paralogismi in hoc primo modo huius fallacie non debent solui per distinctōnem. Quinto sic. Analogum per se positum stat pro significato suo famosiori. ergo dictio significans vnum principaliter ⁊ aliud ex consequenti semper sumitur pro principali significato. ergo non teneᷣ equiuoce ⁊ per consequens paralogismi secundi modi non habent solui per distinctōnem. ☞ Ad primū dicitur ꝙ hec dictio homo non plura significat ꝺm se imediate simpliciter et adequate. sed solum ex cōsequenti inquantum scꝫ illa plura conueniunt in aliquo vno. vñ hec dictio homo significat ꝑmo per se hoīem in cōmuni ⁊ ex consequenti supposita siue singularia. Ad scd̄m diciᷣ ꝙ vnitas dictōnis plura significantis respectu cognoscentis impositōnem. non solum est causa cognitōnis. sed om̄e ens est causa cognitōnis. sed respectu ignorātis diuersas significatōnes eius bene est cā deceptōnis ⁊ fallacie. Ad tercium diciᷣ ꝙ generaliter om̄es fallacie in hoc cōueniūt ꝙ hn̄t cām defectꝰ ex pte rei. Jō nō dicunᷣ in dictōne vel extra dictōem ex pte cause defectꝰ sꝫ tm̄ ex parte cause apparētie. que ē qn̄qꝫ in dictōne ⁊ qn̄qꝫ in re. iō licet cā defectꝰ qn̄qꝫ sit in re nō tamē ꝓpter hoc fallacia diciᷣ extra dictōem. sed magis denominatur ex parte cause apparentie. Ad quartū diciᷣ ꝙ licet canis distribuaᷣ pro omnibꝫ suis suppositis tamē quia est terminus equiuocus nō potest distribui vna distributōne pro pluribus suppositis plurium significatorum ex quo vnitas distributōnis siue suppositōnis presupponit vnitatem significatōnis. ideo ꝺm ꝙ iste terminus potest capi pro diuersis significatis potest etiam distribui diuersimode. iam pro suppositis vnius speciei iam pro suppositis alterius speciei. Ad quintum dicitur ꝙ propositio in qua ponitur analogum non est de necessitate distinguenda. sed quo ad bene esse ⁊ quo ad declaratōnem apud intellectū sicut ad solutionem paralogismi melius est distinguere aliquam premissarum ꝙ concedere vel negare simpliciter. Et dato ꝙ ꝓpositio sit vera in vtroqꝫ sensu vel falsa adhuc tamen debet distingui a respondente ne respondens videa

tur ignorare equiuocatõnem dictionis.

Amphibologia ē multiplicitas orõnis eiusdem ꝓm subam ⁊ ꝓm modū proferendi diuersa significantis. Fallacia aūt amphibologie ē deceptio ꝓueniens ex ydēptitate orõnis eiusdē ꝓm subam ⁊ ꝓm modū ꝓferendi diuersa significantis. Causa apparentie ē ydēptitas orõnis eiusdē ꝓm subam ⁊ modū ꝓferendi. Causa falsitatis ē diuersitas ꝓcatorꝫ. Et dr̄ amphibologia ab amphi qḋ ē dubiū. et bole sniā quasi dubia snia. Amphibologie tres sūt modi

Prim⁹ mod⁹ ꝓuenit ex eo ꝙ aliqua orõ ꝑncipaliter plura ꝓcat vt liber arestotelis Hec em̄ orõ ē duplex. vno modo idem ē ꝙ liber edit⁹ ab arestotele. alio mõ idē est ꝙ liber possessus ab arestotele. Et formaꝫ sic paralogism⁹ Quicq̇d est arestotelis possideꝫ ab arestotele. iste liber ē arestotelis. ģ possideꝫ ab arestotele Utraqꝫ ꝑmissaꝝ ē duplex vt dictū est

Secūdus mod⁹ amphibologie ꝓuenit ex transsumptõe orõnis. Transsumptio orõnis ē qñ orõ ꝓprie ꝓcans vnum transsumiꝫ ad significandū aliud ꝓpter aliquā siītudinē repertā in ip̄is. vt littus araꝫ transsumiꝫ ad operā ꝑdi. Et formatur sic paralogismus. quicq̇d aratur aratro scinditur. littus aratur quādo indocilis doceꝫ. ergo qñ indocilis doceꝫ littus aratro scindiꝫ. Minor ē duplex. qꝛ littus arari ꝓcat ꝓprie terrā scindi. transsumiꝫ aūt ad opam ꝑdi Et est siītudo in hoc ꝙ qui litt⁹ arat opam ꝑdit ⁊ in frustra laborat Tercius mod⁹ amphibologie ꝓuenit ex eo ꝙ aliqua orõ cõposita plura significat sepata vero vnū solū. vt seculum scit. hec enim oratio est duplex. significat enim ꝙ aliquis sciat seculum. vel ꝙ seculum habeat scientiam de aliquo Et ideo ista oratio est duplex ex eo ꝙ hoc verbum scit potest ordinari cū hoc quod est seculum a parte ante. ⁊ sic est vera. ⁊ sic non sequitur conclusio. Similiter hic q̇cq̇d aliq̇s scit hoc scit. qꝛ hec dictio hoc potest supponere scit vel apponere. Similiter hic. quoscūqꝫ vellē me accipere vellē ꝙ acciperēt me pugnātes vellē me accipe. ģ vellē ꝙ pugnātes accipent me. Maior est duplex qꝛ hec dictio me pōt ordinari cū isto verbo ac

cipere a pte ante et sic est vera et non sequitur cõclusio vel a parte post et sic ē falsa et seqtur cõclusio. Silr ista dictio pugnantes pt supponere vel apponere. Silr hic qcqd videt aliqs hoc videt. colūnā aliqs videt. ergo colūna videt. Maior est duplex vt dictum est in aliis. Silr hic qcūqz sunt epi sūt sacerdotes. asini sunt epi. ergo asini sunt sacerdotes. Utraqz pmissarū ē duplex ex eo qꝫ hec dictio epi pt esse nti et gti casus. Nō aūt deceptio facta ex diuersitate casus faciat amphibologiā ptz. qꝛ casus datis ē dictōni ad hoc vt ordinet cū alia dictōne. Sed ordinatio dictōnis cū alia dictōne facit fallaciā amphibologie et nō fallaciā equocatōis. Hoc em patz ab aresto. formāte palogismos amphibologie sm diuersitatem casus et nō equocatōnis. Sciēdū qꝫ aresto. ponit tres modos cōmunes equocatōni et amphibologie. Prim9 mod9 est. qñ dictio vel oratō plura pncipalr scat. vt dictō vt canis oratō vt liber aresto. Secūd9 mod9 ē. qñ sic soliti sumus dicere sm trāssumptōem. trāssumptio in dictōne. vt ridere. i orōe. vt litt9 arat. Tercius modus est. qñ cōpositū plura scat sepatū vero vnū solū. exēplū in equocatōne vt in his dictionib9 imortale. incorruptibile. exemplū in amphibologia vt in ista orōne seculū scit. In oībus em istis cōpositū plura scat. sepatū vero vnū solū Querit de distinctōe istorū triū modorū cōium. quorū pm9 qtū ad equocatōem est qñ vnū nomē pncipaliter plura scat. secūd9 puenit ex trāssūptōe. tercius qñ vnū nomē cōpositū plura scat. simplex vero vnū solum. vt imortale incorruptibile. Sz nūc obicit. Deceptio pueniens ex cōsignificatōne dictōis nō cōtinet ab aliquo istorū modorū in equocatōe. Uerbi gratia. sicut in hoc sillo. quicūqz sanabat san9 ē. laborās sanabat. ergo laborās sanus est nō cōtinet sub tercio mō. qꝛ laborās nō ē dictio cōposita nec sub scdo. qꝛ hec dcō laborās nō tenet trāssumptiue. nec sub pmo qꝛ pm9 mod9 puenit ex pncipali scatōne sz hec dcō laborās nō st pncipalr tps. sz ex cōsequēti p accñtia. ergo illa deceptio facta ex cōscatōe nō ē sub aliquo istorū triū modorū. Scdo deceptio facta ex cōscatōne dictōis cōtinet sub pmo mō equocatōis. Ad hoc qd obicit dicēdū qꝫ pm9 mod9

ꝓuenit ex p̄ncipali ſ̄catōne appellata hoc quicq̄d ex eadē im-
poſitōne importat̄ ꝑ dictōnē. ſed ex eadē impoſitōne ſ̄cat q̄li-
bet dictio ſ̄catōnē ⁊ ſua accn̄tia. Jlle em̄ q̄ impoſuit hoc no-
men lapis ad ſ̄candū lapidē ſub tali genere ſub tali numero ī-
poſuit. ⁊ ſic eadē īpoſitōe īpoſuit īpoſitor q2 hec dictio labo-
rans importat ſuū ſignificatū ⁊ conſignificatōnem. ⁊ ſic de
alijs. Uel dicendū q̄ p̄ncipalis ſ̄catio ponit̄ in p̄mo modo
equiuocatōnis ⁊ amphibologie ad remouendū tranſſum-
ptionem in eis. quia tranſſumptio ſignificat̄ ꝑ dictōnem nō
p̄ncipaliter. vt ridere non p̄ncipaliter ſ̄cat florere ſed tranſſū-
ptiue ⁊ ꝑ quandā ſimilitudinē. ⁊ hec dictio laborans ſ̄cat p̄-
ſens tempus ⁊ p̄teritū imperfectū. Jtem querit̄ deceptio
facta ex quibuſdā accidentibꝫ facit equiuocatōnem ⁊ ex qui-
buſdā amphibologiam. Solo. q̄ quedā ſunt accn̄tia q̄ con-
ſequūtur dictōnem non abſolute. ſed ꝓut eſt ordinabilis cū
alia dictōne ſicut caſus numerus. quia ordinant̄ dictōnes
ad inuicē ꝑ talia accidentia. Male em̄ diceret̄ hoīes currit.
quia ibi non eſt debitus numerus nec debitus caſus. ⁊ dece-
ptio ex talibus accn̄tibꝫ ē deceptio in orōne. ⁊ ſic ē in amphi-
bologia ⁊ non in eq̄uocatōne. Sed ſunt alia accn̄tia abſolu-
ta que cōſequūtur dictōnem ꝑ ſe. vt tp̄s ⁊ genus. ⁊ ꝑ talia ac-
cidentia non ordinant̄ dictiones inuicem. quia ſicut bn̄ dici-
tur. homo currit ita bene dicit̄ homo currebat. Unde licet
tp̄s varietur manet tn̄ eadē cōſtructio ⁊ ideo n̄ cōſtruunt̄ medi-
ante tempore. ⁊ ſic deceptio ex talibꝫ accidentibꝫ fit in dic-
tione. ⁊ ita in equiuocatōne ⁊ nō in amphibologia.

Poſtq̄ʒ autor determiauit de fallacia eq̄uocatōnis. que fit ſm multi-
plex actuale dictōnis. Cōſequēter determiat de fallacia amphibologie q̄
fit ſm multiplex actuale orōnis eiuſdē ſm ſubam. id eſt materiā ⁊ modum
ꝓferendi id eſt formā. Eſt aūt amphibologia qn̄ orō actualiter vna plura
ſ̄cat. vt hec orō. liber areſtotelis manēs actualiter vna plura ſ̄cat ꝑ hoc q̄
ille gt̄us areſtotelis p̄t ꝯſtrui in habitudine cauſe efficiētis vel poſſeſſoris
vel cauſe finalis. ⁊ ꝓpter hoc multiplicitas talis ꝓuenit ex ꝑte orōnis illius
et nō ꝓpter ml'titudinē alicꝰ ſuoꝝ termioꝝ abſolute. Et dr̄ amphibologia
ab amphi qđ ē dubiū ⁊ bolos ſnīa q̄ſi dubioſa ſnīa. Snīa em̄ ꝓprie loq̄ndo
ipiꝰ ē orōnis. ⁊ ſ̄catū vocis incōplexe ⁊ ſm talē amphibologiā ſumit̄ vna
fallacia diſtincta ab alijs ꝑ hoc q̄ hʒ ſpeciales cauſas apparētie ⁊ defectus
Sciendū p̄mo q̄ cauſa apparentie huiꝰ fallacie eſt actualis vnitas orō-

nis diuersa ſ̄cātis. ꝓpter quā vnitatē credim⁹ ꝙ ſicut talis oratio habꝫ vni-
tatem vocis ⁊ modi ꝓferendi ita habeat vnū ſ̄catū ⁊ vniuocū ſenſum. Et
fundat̄ hec deceptio in illa ꝓ͞ña. oīs orō actualiter vna ſm vocē ⁊ modum
ꝓferendi habet tm̄ vnū ſ̄catū ſiue ſenſum. Sed cā defectus eſt diuerſitas
ſignificatoꝝ eiuſdē orōis. vñ ſm cām apparentie deſcribit̄ ſic. Oratō am-
phibologie eſt ydoneitas decipiendi ꝓueniens ex actuali vnitate orōnis
plura ſ̄cantis. Sed ex pte defectus ſic diffinit̄. Eſt deceptio ꝓueniens ex
multitudine ſenſuū eiuſdē orōnis. Sciendū ſcdo. ꝙ hui⁹ fallacie ponūt̄
tres modi ſicut fallacie equocatōnis. Primus modus eſt. qñ vna orō actu-
aliter plura ſ̄cat eque ꝑncipaliter. ſicut iſta orō cōtingit tacentē dicere. quia
tacentē pt regi a dicere a pte añ rōne ſuppoſiti. ⁊ eſt ſenſus. ꝙ tacens dicat.
aut pōt regi a pte poſt. ⁊ ſic eſt ſenſus. cōtingit dicere aliquē eſſe tacentem
Silr̄ illa orō cōtingit cecū videre ſm qō ſic ꝑalogiſat̄. quecūqꝫ cōtingit vi-
dere ꝯtigit hr̄e viſū. ſꝫ cōtingit videre cecū. g̃ ꝯtingit cecū habere viſū. Mi-
nor eſt duplex. qꝛ cecū poteſt ſupponere huic ꝟbo videre. ⁊ ſic eſt falſa ⁊ ſe-
quit̄ ꝯcluſio. nec cōmittit̄ aliqua fallacia vel pt a pte poſt regi. ⁊ ſic ſenſus
eſt. ꝯtingit aliquē videre cecū. ⁊ ſic nō ſeq̄tur ꝯcluſio. qꝛ cecū in minore po-
nebat̄ ex parte mediȷ̄. ⁊ in ꝯcluſione ponit̄ ex parte minoris extremitatis.
Item aliter ſic paralogiſat̄. quecunqꝫ contingit dicere contingit loqui. ſed
tacentem cōtingit dicere. g̃ tacentē ꝯtingit loqui. ſilr̄ quoſcūqꝫ vellem me
capere. vellem ꝙ illi caperent me ſed pugnantes vellem capere. ergo vellē
ꝙ pugnantes caperent me. ſoluit̄ vt prius Sciendū tercio. ꝙ ſecundus
modus hui⁹ fallacie ſumit̄ quando oratō vna actualiter ꝓprie vnū ſ̄cat et
tranſſumptiue aliud ſicut littus aratur ꝓprie ſ̄cat terram ſcindere aratro.
et tranſſumptiue ſignificat operā perdere. ⁊ iſta ſilr̄ lauare laterē. ⁊ ſm hoc
ſic paralogiſat̄. q̇cūqꝫ lauat laterē habet aquā cuſtodiens mulierē lauat la-
terem. ergo cuſtodiens mulierē habet aquā. Utraqꝫ premiſſaꝝ eſt duplex
quia lauare laterem poteſt ſumi ꝓprie vel tranſſumptiue. ſi ꝓprie in vtraqꝫ
ꝑmiſſaꝝ tunc maior eſt vera ⁊ minor falſa. ſi in vtraqꝫ tranſſumptiue tunc
eſt ecōtra ⁊ ſeq̄tur ſemꝑ bene cōcluſio. Sed ſi in maiore teneat̄ ꝓprie ⁊ ī mi-
nore tranſſumptiue vtraqꝫ ꝑmiſſaꝝ eſt vera. ſed non ſeq̄tur ꝯcluſio. qꝛ cō-
mittit̄ fallacia amphibologie. Silr̄ ſoluitur iſte paralogiſmus. quicunqꝫ
haurit aquas cribro eſt iuxta aquam. ſed clericus ſine libro haurit aquas
cribro. ergo clericus ſine libro eſt iuxta aquam. Sciendum ſecundo. ꝙ
tercius modus hui⁹ fallacie ſumitur quādo oratio per ſe ſumpta tm̄ vnū
ſ̄cat. ⁊ cōpoſita cū altera plura ſ̄cat. vt iſta oratō aſini ſunt tm̄ vnū ſignifi-
cat. ſed qñ ſibi additur epiſcopi. vt aſini ſunt epiſcopi plura ſ̄cabit. Epiſco-
pi eīm poteſt eſſe nti caſus ⁊ pluralis numeri. etiaꝫ poteſt eſſe gti caſus ⁊ ſin-
gularis numeri. ⁊ ꝯſtruit̄ in habitudine cauſe formalis vel poſſeſſoris ⁊ ſic
ſemper plura ſ̄cat. ⁊ paralogiſat̄ ſic. quicunqꝫ ſunt epī ſunt clerici. ſed aſini
ſunt epī. ergo aſini ſunt clerici. vtraqꝫ ꝑmiſſaꝝ eſt duplex ſm ꝙ epiſcopi po-
teſt eſſe nti caſus vl̄ gti. Silr̄ dicit̄ de iſta. Quod aliquis videt hoc videt
ſm quam ſic paralogiſatur. Quod aliquis videt hoc videt. ſed columnam
aliquis videt. ergo colūna videt. maior ē duplex. qꝛ hoc ꝓnomē hoc pt ſup-
ponere huic ꝟbo ē. ⁊ tūc ſenſus ē qō aliqͥs videt hoc ē vidēs ⁊ tūc bñ ſubſu-
mit̄ minor ⁊ ſequitur concluſio. ⁊ ſicut concluſio eſt falſa ſic etiam maior

vel potest apponi vel postponi illi vero videt. ⁊ sic maior est vera ⁊ sensus est qđ aliquis videt ipe videt hoc vel hoc ipe videt. ⁊ sic non seqtur ꝯclusio sed cōmittit̃ fallacia amphibologie. Similiter ista. qcquid qs scit hoc scit sed seculū qs scit. ḡ seculū scit. Soluit̃ eodē mō sicut precedens. vnde istoꝝ modoꝝ pōt dari sufficientia sicut de modis equocatōnis. Cōtra p̄dicta arguit̃ primo sic. hec oratio canis currit actualiter vna plura ſcat et tamē ibi nō est amphibologia. ergo cōtra diffinitōnem amphibologie.

Scđo sic. amphibologia est dubia sententia. ergo ſm amphibologiam non est fallacia vna ⁊ specialis. Tercio sic. Oratio habens vnū sensum bene habet actualem vnitatē oratōnis ⁊ tamen illa actualis vnitas nō potest causare fallaciam amphibologie. ergo actualis vnitas oratōnis non ē est causa apparentie hui⁹ fallacie. Quarto sic. Una oratio significat tm̄ compositōnem suorum extremoꝝ. sed compositio extremoꝝ ꝓpositōnis tm̄ vna quoniā duoꝝ est tm̄ vna compositio. ⁊ sic nulla oratio principaliter significat plura qđ est contra primū modum huius fallacie. Quinto sic Diversoꝝ generū semper sunt diverse species. sed equiuocatōis ⁊ amphibologie sunt diversa genera. ergo habent diversas species. ⁊ ideo non habent aliquos modos cōmunes sicut dictum est. ☞ Ad primū dicitur ꝙ licet illa oratio canis currit plura significet ex consequenti rōne illi⁹ termini equiuoci canis. non tamē significat plura primo ⁊ per se ratōne multiplicis oratōnis quod tamē reqritur ad amphibologiam. Ad secūduꝫ dicit̃ ꝙ non quelibet dubia sententia prouenit primo ex multiplicitate orationis. Ideo licet paralogismi harū fallaciarū sint dubia sententia non tamen sunt amphibologia. quia illa interpretatio non est convertibilis.

Ad terciū dicit̃ ꝙ non quelibet vnitas actualis oratōnis ponit̃ causa apparentie hui⁹ fallacie sed solum actualis vnitas oratōnis plura significantis. Ad quartū dicit̃ ꝙ licet duorū extremoꝝ sit tm̄ vna compositio ſm numerū materialem. possunt tamē esse plures respectiue ſm duo extrema que sub diversis habitudinibus possunt inter se componi. Ideo vna oratio potest habere principaliter plures sensus. Ad quintū dicit̃ ꝙ equiuocatio ⁊ amphibologia non sunt simpliciter eedem species sed sunt ad inuicem similes. Aliter tamen sunt in equiuocatōne ⁊ amphibologia. qa sunt modi equiuocationis, vt sunt in dictione. sed vt sunt in oratōne sunt modi amphibologie. Sequitur

SEquitur de fallacijs facientibus multiplex potentiale scꝫ de compositone. diuisione ⁊ accentu. Et prius de compositione q̄z de alijs. quia paralogismi sūt efficatiores ſm compositōem ad finem sophisticum que est apparens sapientia ⁊ non existens. ideo prius dicendum est de compositione q̄z de alijs. Compositio est eorum que debent diuidi falsa vnio. Diuisio enim est eorum que debent componi falsa diuisio. Fallacia compositionis est ydoneitas decipiendi prouenienis ex ydēptitate orōnis vnius

et eiusdē ſm materiā ⁊ ſm suum magis debitū ptib' in orōe
positis. Causa apparētie hui' fallacie ē orō diuisa habens
identitatē in materia cū oratōe cōposita. Causa falsitatis si/
ue defectus ē diuersitas sensus cōpositi aut diuisi. Notan/
dū ꝙ qñ orō ē vera in sensu diuisa. ⁊ falsa in sensu cōposito.
tūc ē fallacia cōpositōis. dr tñ orō cōposita qñ determinatio
determinat determinabile illud qđ magis aptū natū ē deter
minari. Silr dr orō cōposita qñ dictōes ordinanť ſm situꝫ
magis debitū. Et dr orō diuisa qñ determinās determinat
illud determinabile qđ nō ē magis aptū natū determinari.
vel qñ dictōes ordinanť ſm sitū min' debitū. Vñ sumiť hic
orō gr̃a exēpli. Quicq̃d viuit sp ē in ista oratōe sunt duo de/
terminata. s. hoc verbū viuit ⁊ hoc verbū ē. ⁊ ē vna determi/
natio. s. sp. si ergo hec determinatio scꝫ sp determinat h' ver/
bum ē qđ poniť a pte p̄dicati sic dr oratio cōposita. q2 tunc
determinatio determinat determinabile qđ magis aptū na
tum ē determinari. q2 illud verbū ē poniť in situ determina/
to. s. in p̄dicato. Si autē determinat hoc verbū viuit. sic dr
diuisa. q2 determinat illud determinabile qđ ē min' aptum
determinari. q2 illud verbū viuit nō poniť in situ determiato
ipius v'bi. ⁊ tūc dictōes ordinanť ſm sitū min' debitū Isti'
fallacie duo sunt modi. Prim' mod' puenit ex eo ꝙ aliqđ
dictū pt supponere p se toto vel p pte sui. ⁊ ſm istū modū pa
logisať sic. quēcunqꝫ possibile ē ābulare possibile ē ꝙ ābulet.
sedentē possibile ē ābulare. ḡ possibile ē ꝙ sedens ābulet. Ad
hoc dicendū ꝙ minor ē duplex q2 si hoc dictū sedentē ābula
re supponit p se toto huic p̄dicato possibile ē. i. sedēs sedēdo
pt ābulare. tūc ē cōposita ⁊ falsa. sicut etiā ē ipossibile dicere
ꝙ sedēs ābulet. si aūt istud dictū supponat p pte sui tūc ē di/
uisa vera ⁊ nō seq̃tur ꝯclusio. ⁊ ē sensus. sedentē possibile est
ābulare. i. sedēs nūc hꝫ potētiā vt postea ābulet. Et silr. quē/
cunqꝫ ē possibile scribere. pos. ē ꝙ ipe scribat. nō scribentem
scribere ē possibile. ḡ pos. ē ꝙ nō scribat. Dicendū ē ad istuꝫ
palogismū sicut ad p̄mū. Scđus mod' puenit ex eo ꝙ aliq̃
determinatio pt referri ad diuersa. ⁊ penes istū modū palo/
gisať sic. q̃cūqꝫ scit lr̃as nūc didicit eas. sꝫ iste antiquus gr̃a.

scit lr̃as ĝ nũc didicit eas. Dicendũ ꝙ maior ē duplex. quia hec determinatio nũc p̃t determinare hoc verbũ didicit sic ē cõpositũ ⁊ fal. ⁊ sequit̃ ꝯclusio. Vel p̃t determinare h̃ ver/bum scit ⁊ sic est diuisa ⁊ vera : ⁊ nõ seq̃tur ꝯclusio. simil'r hic quod vnũ solũ potest ferre plura p̃t ferre. sed quod nõ plura p̃t ferre potest vnũ ferre. ergo quod nõ p̃ot plura ferre p̃t plu/ra ferre. Dicendũ ꝙ maior ē duplex. qꝛ hec determinatio so/lum potest determinare hoc verbũ p̃t sic maior est falsa ⁊ cõ/posita. ⁊ sic est sensus. ꝙ illud quod nõ potest ferre vnũ cum alio potest ferre plura vel potest determinare hoc verbũ fer/re. sic maior est falsa ⁊ cõposita. ⁊ est sensus verus ⁊ ꝑpositio diuisa vera sub hoc sensu quod p̃t iam ferre vnum solum et ferre nõ plura potest plura ferre. Sil'iter tu scis tm̃ tres ho/mines currere posito casu ꝙ sex currant ⁊ nescias de tribus Hec est duplex. qꝛ hec dictio tantũ potest determinare hoc verbum scis vel currere. si determinat hoc verbum currere: sic est cõmposita ⁊ falsa. si scis sic est diuisa ⁊ vera. ⁊ paralogisa/tur sic. tu scis tantum tres hoĩes currere posito casu ꝙ sex currant. sꝫ quicquid scit̃ hoc ē ver. ĝ tm̃ tres hoĩes currere ē verũ. maxima ē duplex. vt iã dictũ est.

Postq̃ȝ autor determinauit de fallacijs peccãtibꝫ ƀm multiplex actua/le. in q̃ solũ ē actual' vnitas Cõsequẽter determinat de fallacijs peccãtibꝫ penes multiplex potẽtiale. in quo ē solũ potẽtialis vnitas dictõis vl' ora/tionis plura ƀcãtis. rõe cui⁹ fallacie peccãtes ƀm tale multiplex sunt ĩꝑfe/ctiores alijs. Et inter ista p̊mo determinat de fallacia cõpositõis dicẽs p̊mo q̇d sit fallacia cõpositõis. vñ ƀm ꝙ ad ꝓpositũ sufficit cõpositio du/pliciter accipit̃. Vno mõ vt ē ordinatio ꝑtiũ orõis ƀm sitũ magis debitũ et sic cõpositio ē in qualibꝫ oratõe cõposita vera vel falsa. ⁊ dꝛ sit⁹ magis debitus q̇ magis occurreret intellectui ⁊ magis ꝯuenit dictõnibus ƀm suos modos ƀcandi ⁊ enunciãdi vt quãdo determinatio determinat suũ determinabile eo mõ quo nata est ipsum intellectũ magis determinare vel inter diuersa determinabilia in ordine ad id qđ magis hꝫ determina/nare. sed ecõuerso diuisio est ordinatio ꝑtium in oratõne ƀm sitũ min⁹ de/bitum. Alio mõ accipit̃ cõpositio magis special'r, put solũ reꝑitur in ora/tione cõposita falsa ⁊ diuisio in oratõe diuisa falsa. Et tunc diffinit̃ sic cõ/positio. est eoꝝ q̃ deberent diuidi falsa vnio. Et diuisio est cõponendorũ falsa seꝑatio. ⁊ hoc mõ accipiunt̃ hic cõpositio ⁊ diuisio. ¶ Sciendũ pri/mo ꝙ a cõpositõne h̃ mõ sumpta denoiat̃ fallacia cõpositõis ⁊ a diuisiõe fallacia diuisionis. Vñ fallacia cõpositõis ē idoneitas decipiẽdi ,pueniẽs ex materiali vnitate orõis diuise vere ⁊ cõposite fal. ⁊ ois tal' apparẽtia est

materialis vnitas oratōis diuise vere cū cōposita falsa ratōe cui⁹ credit̄ q̄ sicut orō in sensu diuiso ē vera sit etiā vera in sensu cōposito. ⁊ sic in paralogismis hui⁹ fallacie ratōe diuise vere apparet pluralitas p̄missa⁊ ⁊ ratōne cōposite false apparet pluralitas ↄsequentie. Sʒ causa defect⁹ hui⁹ fallacie est diuersitas s̄catoꝝ orōis diuise ⁊ vere ⁊ cōposite false. Ex q̄bꝫ pꝫ q̄ paralogismi in q̄bꝫ oratio diuisa ē vera ⁊ cōposita falsa peccāt s̄m fallaciam cōpositōis ⁊ ecō tra s̄m fallaciā diuisionis. ¶ Sciendū scdo q̄ hui⁹ fallacie duo sunt modi. Prim⁹ ē q̄n eadē determiatio diuersimode determiat suum determinabile s̄m quem sic paralogisat̄. Om̄e risibile vl̄ rudibile ē asinus. socrates ē risibilis vl̄ rudibil̄. g̃ socrates ē asin⁹ maior ē duplex. quia hec ↄiūctio vl̄ p̄t determinare risibile vl̄ rudibile tāq̄ꝫ p̄tes vni⁹ subiecti ꝓpōnis. ⁊ sic disiūgit inter terminos ⁊ sic maior ē cōposita ⁊ falsa ⁊ bn̄ seq̄t̄ ↄclusio. ⁊ sic ē sensus maioris q̄ om̄e illud qd̄ ē risibile vel rudibile ē asin⁹ vel de quocūq̄ꝫ veꝝ ē dicere q̄ sit rudibile vel risibile de illo veꝝ ē dicere q̄ sit asin⁹. sʒ ille sunt false. vel p̄t determinare illa tanq̄ꝫ subiecta duaꝝ ꝓpositionū. ⁊ sic disiūgit inter duas ꝓpositiōes. ⁊ sic maior ē diuisa ⁊ vera ⁊ tūc nō sequit̄ ↄclusio. sʒ cōmittit̄ fallacia cōpositōis. silr̄ mō posset distingui minor ↄformiter arguit̄. Quecūq̄ꝫ h̄nt quattuor vnitates sunt q̄ttuor. sʒ duo ⁊ duo nō sunt quattuor. g̃ duo ⁊ duo nō h̄nt quattuor vnitates minor ē duplex sicut p̄us. Silr̄ arguit̄. om̄e possibile p̄t eē veꝝ. sedentē currere est possibile. g̃ sedentē currere p̄t esse veꝝ. Solutio minor est duplex. eo q̄ ille modus possibile pōt determinare hoc dictū sedentē currere acceptū sub cōpositōe suaꝝ p̄tiū. ⁊ sic ē cōposita ⁊ falsa ⁊ seq̄tur ↄclusio. Alio mō possibile determinat ip̄m dictū sumptū ꝓ materiali suo ⁊ sub diuisione suaꝝ p̄tiū. ⁊ sic minor ē diuisa ⁊ vera ⁊ nō seq̄tur ↄclusio sʒ cōmittitur fallacia. ¶ Sciendū tertio q̄ in aliqua ꝓpositōne modali dictū sumit̄ sub cōpositōe q̄n subiectū dicti ⁊ suū materiale silr̄ ⁊ formale sil̄ cōponūtur cū p̄dicato dicti. ⁊ sumit̄ sub diuisione q̄n subiectū dicti s̄m suū materiale cōponit̄ cū p̄dicato dicti⁹ s̄m suū formale ab eo diuidit̄. Vn̄ nota. q̄ q̄n dictū stat sub cōpositōe tūc subiicit̄ ꝓ se toto eo q̄ tunc subiicit̄ forma s̄m quālibet partē eius que interp̄tat̄ ꝑ ipsum ⁊ sic dictū debet continue ꝓferri nō pausando inter partes dicti ⁊ s̄m hoc talis oratio fit cōposita. ⁊ q̄n stat sub diuisione tunc dictū solū subiicit̄ ꝓ p̄te sua ⁊ nō ꝓ se toto et sic dictū debet ꝓferri platōne discōtinua. ⁊ facit ꝓpositōem modalē diuisam. vn̄ in ꝓpositōnibꝫ modalibꝫ de possibili quaꝝ dictū ↄstat ex terminis oppositis in sensu cōposito sunt false. ⁊ in sensu diuiso sunt vere. ⁊ econtra est de modalibꝫ q̄ sunt de ip̄ossibili. ¶ Sciendū quarto. q̄ scd̄us modus hui⁹ fallacie ē q̄n vna determinatio fert̄ ad diuersa determinabilia. vel vnū determinabile ad diuersas determinatōnes s̄m quā sic paralogisatur. Quicq̄d viuit sp̄ est. asin⁹ viuit. ergo asinus sp̄ ē. maior ē duplex. q̄z q̄z determinatio sp̄ p̄t determinare hoc verbū ē. ⁊ sic ē cōposita ⁊ falsa ⁊ seq̄tur ↄclusio. Et dr̄ cōposita. q̄z determinat verbū p̄ncipali⁹ scʒ hoc verbū ē vel p̄t determinare hoc verbū viuit ⁊ sic maior ē vera ⁊ diuisa ⁊ nō sequit̄ ↄclusio. Silr̄ hic. om̄e qd̄ ē necessario ē. socrates ē. g̃ socrates necessrie ē. Maior est duplex. q̄z necessario potest determinare scd̄m est. ⁊ sic est composita ⁊ falsa ⁊ sequitur conclusio. Vel potest determinare primum est. et

sic est diuisa ⁊ vera sed nō sequitur ꝯclusio. ¶ Cōtra ꝑdicta arguitur ꝑmo sic. Hic est cōpositio. hō ē aīal. ⁊ tn̄ nō est falsa vnio eoꝝ q̄ debēt diuidi ergo ꝯtra diffinitōem cōpositōis. Scđo sic. vnitas oratōis cōposite vel diuise ē vnitas realis cū sit vnitas vocis. ergo si sit cā apparētie huius fallacie seqtur ꝙ talis fallacia sumit cām apparētie ex pte rei. ⁊ sic cōpositio nō ē fallacia in dictōe. Tertio sic. qn̄ modus determinat dictū ꝓ seipō toto ⁊ ꝓ pte sui ibi est vna determinatio ⁊ fertur ad diuersa determinabilia. q̄ꝛ ps ⁊ totū differūt. g̊ ꝑmus modus nō differt a scđo modo.

Quarto sic. vnius determinatōnis est vnū determinabile ⁊ ecōtra. ergo male ponitur scđus modus huius fallacie. Quinto sic. isti ꝑalogismi fiunt in illa fallacia ꝑ hoc ꝙ ꝯiunctio ꝯiungit inter terminos vel inter ꝓpositōes. ⁊ tn̄ ille modus nō ponit̄ hic. ergo insufficienter assignant̄ modi hui⁹ fallacie. ☞ Ad ꝑmum dicit̄ si cōpositio capiat̄ ꝓ vnione affirmatiua ꝑdicati cū subiecto sic est cōpositio. Sed si capiat̄ ꝓ ordine ꝑtiuz oratōnis in situ magis debito in oratōne composita falsa sicut hic accipit̄ sic in illa ꝓpositōne homo est animal nō est cōpositio. nec in illa homo nō ē asinus est diuisio. Ad scđm dicitur. ꝙ lꝫ hec vnitas materialis vocis sit realis nō tamē accipit̄ hic in ratōe rei sed in ratōe signi habentis plura significata. Ob hoc in ista fallacia nō sumit̄ cā apparētie ex pte rei. Ad tertiū dicit̄. ꝙ mod⁹ determinās dictū ꝓ se toto. ⁊ ꝓ parte sui semꝑ refertur ad idem determinabile. licꝫ diuersimode. q̄ꝛ semꝑ determinat idēꝫ dictum. sed quādoqꝫ ꝑm se. qn̄qꝫ ꝑm suam ꝑtem. Ad quartū dicit̄. ꝙ lꝫ vna determinatio in vna acceptōe intellect⁹ nō posset ferri ad diuersa determinabilia. q̄ꝛ intellect⁹ nō pōt sil̄ plura intelligere. tn̄ ꝑm plures acceptōes intellect⁹ q̄ fiūt a pluribꝫ vel ab vno hoīe successiue eadē determinatio pt̄ ferri ad diuersa determinabilia. Ad q̄ntū dꝛ. ꝙ lꝫ ille mod⁹ nō enumeret̄ explicite in textu. tn̄ implicite intelligit̄ in ꝑmo mō. vn̄ ꝑalogismi facti ꝑm ꝑmū modū reducunt̄ ad ꝑmum modum huius fallacie.

De fallacia diuisionis. q̄d sit diuisio dictū ē ꝑus Fallacia diuisionis ē idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex eo ꝙ orō aliq̄ cōposita ē ṽa ⁊ diuisa falsa vna ⁊ eadē manēs ꝑm materiā. dn̄s ꝑm formā diuersa ꝑcat q̄ credit̄ eē ṽa in sensu diuiso. eo ꝙ veritatē hꝫ in sensu cōposito. Causa apparētie hui⁹ fallacie ē orō cōposita hn̄s idētitatē in materia cū oratōe diuisa. Vel cā apparētie ē idoneitas oratōnis eiusdē ꝑm substantiā ⁊ sitū min⁹ debitū. Causa defect⁹ ē diuersitas sensus diuisi a sensu cōposito. Jstius fallacie duo sunt modi. Prim⁹ mod⁹ ꝓuenit ex eo ꝙ aliq̄ ꝯiūctio pt̄ copulare inter terminos vl̄ ꝓpositōes. ⁊ ꝑm istū modū ꝑalogisat̄ sic. q̄cūqꝫ sunt duo ⁊ tria sunt duo ⁊ sunt tria. q̄nqꝫ sunt duo ⁊ tria g̊ q̄nqꝫ sunt duo ⁊ q̄nqꝫ sunt tria. Ad hoc dicendū ꝙ minor ē duplex. q̄ꝛ hec ꝯiūctio et pt̄ ꝯiūgere inter terminos vl̄ inter

ppositões.si inter terminos sic est vera z cõposita. z ē sensus duo z tria sil'iuncta faciūt q̄nq3.si inter ppositões sic ē falsa z diuisa. z est sensus. q̄ duo sunt q̄nq3 p se. z q̄ tria sunt q̄nq3 p se qđ ē falsum. Simil'r est hic. q̄cunq3 sunt duo z tria sunt paria z imparia. quinq3 sunt duo z tria. ergo quinq3 sunt paria et imparia. Dicendū q̄ minor est duplex. q2 ibi p̄t eē copulatio inter terminos z sic est vera z cõposita. z est sensus. q̄nq3 sunt duo z tria in siml' ꝯiuncta. vl' ē copulatio inter ppositões. z sic ē falsa z diuisa. z est sensus. q̄nq3 sunt duo z q̄nq3 sunt tria qđ est falsum. Simil'r hic. om̄e aīal est ratõnale vel irratõnale. s3 nõ om̄e aīal ē ratõnale. ğ om̄e aīal ē irratõnale. Dicendū q̄ maior ē duplex ex eo q̄ ista ꝯiūctio vl' p̄t ꝯiūgere inter terminos. z sic ē vera z cõposita. vl' inter ppositões. z sic ē falsa z diuisa. Simil'r hic. om̄e aīal ē sanū vl' egrū. vl' hic oīs substātia ē corporea vl' incorporea vl' hic oīs linea ē recta vl' curua. vñ oēs iste sunt vere qñ ꝯiūctio ꝯiūgit inter terminos z sunt cõposite. s3 sunt false qñ ꝯiūctio ꝯiūgit inter orationes vl' ppositões z diuise. q2 ꝯiūctio p se p̄mo ē ꝯiunctiua ptiū oratõis z ex ꝯsequēti ꝯiūgit oratõem cū oratõe. Scđs mod⁹ hui⁹ fallacie diuisiõis puenit ex eo q̄ aliq̄ determinatio p̄t referri ad diuersa. vt hic. quo vidisti hūc pcussum hoc pcussum ē. s3 oculo vidisti hūc pcussum. ğ oculo pcussus est. Dicendū q̄ minor ē duplex. q2 iste ablatiuus oculo p̄t determinare hoc pticipiū pcussus. z sic ē diuisa z falsa. z ē sensus. tu vidisti hūc pcussum oculo z sequit̄ ꝯclusio. vl' p̄t determinare hoc verbū vidisti. z sic ē cõposita z vera. z tunc ē sensus tu vidisti cū oculo hūc pcussum. s3 tūc nõ seq̄tur ꝯclusio.

Postq̄3 autor determinauit de fallacia cõpositõnis. Cõsequēter determinat de fallacia diuisionis. q2 in ista fallacia cõpositõis ē maior cā apparentie q̄3 in diuisione. eo q̄ maior ē apparētia q̄ si diuisa ē vera q̄ etiā cõposita q̄3 ecõtra maior eñ ē apparētia q̄ si orõ in qua ptes min⁹ debite ordinant̄ sit vera q̄3 illa in q̄ magis debite ordinant̄ z ecõtra. mõ fallacie ordinant̄ ad inuicē fm q̄ hñt maiorē cām apparētie ¶ Sciendū p̄mo q̄ falla diuisionis ē idoneitas decipiēdi pueniēs ex materiali vnitate orõis cõposite vere cū diuisa falsa. Et ei⁹ cā apparentie ē illa materialis vnitas cõposite vere. z diuise false. pter quā credim⁹ q̄ sicut orõ ē vera in sensu cõposito q̄ etiā sit vera in sensu diuiso. cū tñ in illo sensu sit falsa. vl' etiā pter illā vnitatē credit̄ q̄ sicut oratio diuisa falsa infert ꝯclusionē q̄ etiā cõposita vera inferat eandē ꝯclusionē. z sic ratõe cõposite vere sumit̄ probabi

litas appareñs p̄missaꝝ. ⁊ ratõe diuise false apparet ꝓbabilitas ꝯn̄e. ꝫ cã
defectus huiꝰ fallacie ē diuersitas ꝑcatoꝝ orõis cõposite ⁊ diuise. ¶ Sci
endũ scd̃o. ꝙ oratio cõposita ⁊ diuisa inter se differũt dupl'r. Primo ꝙ in
oratõe cõposita ꝑtes ordinanꝰ ꝑm sitũ magis debitũ. ⁊ ꝑm sitũ in quo de
virtute sermonis magis accipiunꝰ. sed in oratõne diuisa ꝑtes ordinantur
ꝑm situm minus debitũ. scd̃o differunt ex mõ ꝓferendi. Nã oratio cõposi
ta ꝓferꝰ ꝓlatõne ꝯtinua. ⁊ oratio diuisa ꝓfertur ꝓlatõe discontinua. discõ
tinuando p̄dicatũ dicti a subiecto eiꝰ. ⁊ hec differẽtia scd̃a est signũ prime.
vt dicendo oĩs ꝓpositio vera est si vera ponaꝰ in subiecto. sic oratio ē diuisa
et vera. ⁊ debet ꝓferri ꝓlatõe discontinua, pausando inter subiectũ ⁊ p̄di-
catũ. ꝫ si ponaꝰ ex ꝑte p̄dicati est cõposita ⁊ falsa. ⁊ debet ꝓferri ꝓlatõne
ꝯtinua. ¶ Sciendũ tertio ꝙ huius fallacie sunt due spẽs siue duo modi.
Primus est qñ eadẽ determinatio diuersimode determinat idẽ determi-
nabile. ꝑm quem modũ sic ꝑalogisaꝰ. om̃e qd̃ est impossibile eẽ album im
possibile est recipere albedinẽ. sed nigrũ esse albũ est impossibile. ergo ni-
grum recipere albedinẽ est impossibile. ꝯn̄s ē falsum. igiꝰ ⁊c. Solutio mi
nor ē duplex. qꝛ illud dictũ albũ p̄t esse nigrũ diuersimode p̄t determina-
ri ꝑ hunc modũ impossibile. vñ inquantũ stat sub cõpositõe ⁊ subijcitur
ꝑm se totũ tunc minor est cõposita ⁊ vera ⁊ nõ seq̃tur ꝯclusio. ꝫ cõmittiꝰ
hec fallacia. Alio mõ p̄t determinari vt accipiꝰ sub diuisione suaꝝ ꝑtium
et subijciꝰ materiale albedinis ⁊ sic est diuisa ⁊ falsa. ⁊ bñ seq̃tur ꝯclusio.
et si͛lr distinguerenꝰ iste. sedentẽ currere ē impossibile. albũ esse coloratũ
est necessariũ. ⁊ sic de ꝯsi͛lib' oratõnib' q̃ in sensu diuiso sunt false. ⁊ in sen-
su cõposito sunt vere. si͛lr hic. q̇cq̇d ē tantũdẽ ⁊ ampliꝰ ē equale alteri sed
altero maius est tantũdẽ ⁊ ãplius. g̊ altero maius est equale. Minor ē du
plex. qꝛ hec ꝯiunctio et p̄t ꝯiũgere inter terminos ⁊ determinare illa q̃ cõ-
iũgit tanq̃ ꝑtes vniꝰ quãtitatꝫ. ⁊ sic minor ē cõposita ⁊ vera ⁊ nõ sequiꝰ
ꝯclusio. vl' p̄t ꝯiũgere inter ꝓpões ⁊ determiare ea q̃ copulat tãq̃ diuer
sa p̄dicata pluriũ ꝓpositionũ. ⁊ sic minor ē diuisa ⁊ falsa. ⁊ seq̃tur ꝯclusio. ⁊
ecõtra dicendũ ē de maiore. si͛lr om̃e aĩal ē sanũ vl' egrũ ꝫ nõ om̃e aĩal ē sa
num. ergo om̃e aĩal ē egrũ. hec ꝯiũctio vl' p̄t ꝯiũgere inter terminos vl' in
ter ꝓpositões. vt ꝑ̇us dictũ ē. ¶ Sciendũ quarto. ꝙ scd̃s modus sumiꝰ
qñ aliqua determinatio p̄t determinare diuersa. vl' qñ idẽ determinabile
determinaꝰ a diuersis determinatõib' ꝑm qd̃ sic ꝑalogisaꝰ. nullꝰ hodie na
tus fuit heri. hõ decẽ annoꝝ ē hodie natꝰ. g̊ hõ decẽ annoꝝ nõ fuit heri. mi
nor ē duplex. qꝛ hoc aduerbiũ hodie p̄t determinare natꝰ. ⁊ sic ē diuisa et
falsa ⁊ bñ seq̃tur ꝯclusio. vl' p̄t determinare hoc verbũ ē. ⁊ sic ē cõposita ⁊
ṽa ⁊ nõ seq̃tur ꝯclusio. Est eñ hoc mõ cõposia. qꝛ aduerbiũ magꝫ deter-
minat verbũ q̃ ꝑticipiũ. si͛lr h̄ q̊rũcunq̃ viroꝝ achilles reliq̇t centũ. i bel
lo erãt centũ ⁊ ãpliꝰ. ꝫ q̃dragínta viroꝝ centũ reliq̇t achilles in bello. g̊ q̃
draginta erãt centũ ⁊ ampliꝰ. minor ē duplex. qꝛ iste gtũs viroꝝ p̄t deter-
minare illud adiectiuũ centũ. sic ꝙ ãbo sint gtĩ casus ⁊ regerenꝰ a q̃dragin
ta. sic minor ē cõposita ⁊ vera. ⁊ nõ seq̃tur ꝯclusio. Vel põt determinare
illud adiectiuũ q̃draginta. vt ãbo reganꝰ a centũ. ⁊ sic ē diuisa qꝛ sic dictõ
recta p̄cedit dictõnem regentẽ. ⁊ ē falsa ⁊ sequiꝰ ꝯclusio. Et si͛lr pñt solui
alij ꝑalogismi huiꝰ scd̃i modi. ¶ Cõtra p̄dicta arguiꝰ ꝑ̇mo sic. in ista fal-

lacia sumit cā apparētie rōne vnitatꝫ orōis cōposite vere. ⁊ nō rōne vnitatis diuise false. ergo ista fallacia debet dici fallacia cōpositōis ⁊ nō diuisiōis cū apparētia ⁊ ꝓbabilitas suoꝝ ꝑalogismoꝝ ꝓueniat ex oratiōe cōposita vera. Scd̄o sic. materialis vnitas oratōis cōposite ⁊ diuise ē cā apparentie in fallacia cōpositōis ⁊ diuersitas ꝑcatoꝝ ē cā defect⁹ illius. Ideo si illa material' vnitas sit cā apparētie hui⁹ fallacie. hec fallacia habebit eandem cām apparētie cū fallacia cōpositōis qd̄ ē incōueniēs. Tertio sic. mod⁹ ꝓferēdi orationū se tenet ex ꝑte lrāꝝ syllabaꝝ ⁊ dictionū. ſʒ in orōe cōposita ⁊ diuisa eodē modo ꝓferunt lr̄e ⁊ syllabe ⁊ dictōes. ergo ille orationes. s. cōposita ⁊ diuisa nō differūt ꝑm modū ꝓferendi. Quarto sic. cōiunctio hʒ ꝯiungere ꝑtes oratōis ⁊ nō oratōes. vt ptʒ ex ei⁹ diffinitōe. ergo ꝯtra hoc quod dr̄ in scd̄o modo hui⁹ fallacie. ꝙ ꝯiūgit inter terminos et oratōes. Quinto sic. in isto ꝑalogismo hui⁹ fallacie. s. quecūqꝫ contingit dicere ꝯtingit loq̄. ſʒ tacentē ꝯtingit dicere. ergo tacentē ꝯtingit loqui. vna determinatio diuersimode pt̄ determinare vnum determinabile. ⁊ tn̄ ibi nō ē ꝑmus mod⁹. ☞ Ad ꝑmū dr̄. ꝙ lʒ ex ꝑte oratōis cōposite vere sumat apparētia ꝓbabilitatꝫ ꝑmissaꝝ. tn̄ ex ꝑte oratōis diuise false sumit apparentia ꝓbabilitatis ꝯsequētie q̄ ꝑncipalior est in ꝑalogismo hui⁹ fallacie. Ideo hec fallacia ꝑncipali⁹ denominat ab oratōe diuisa falsa. q̄ꝫ cōposita vera. Ad scd̄m dr̄. ꝙ lʒ hec fallacia ⁊ fallacia cōpositōis habent eandē cām apparētie cōem scʒ materialē vnitatē oratōis diuise ⁊ cōposite tn̄ hn̄t diuersas cās apparētie speciales. ꝑ hoc ꝙ cōposita oratio vel diuisa variant penes veꝝ ⁊ falsum. vt ptʒ ex ꝑdictis. Ad tertiū dr̄. ꝙ licʒ in oratōne cōposita ⁊ diuisa dictōes ꝑm se eodē modo ꝓferant. nō tamē ꝑm vniōnē ipaꝝ in oratōe q̄r quādoqꝫ diuidunt ab inuicē ⁊ quandoqꝫ cōponunt. Ad quartū dr̄. ꝙ ꝯiūctio ꝑmo ⁊ ꝑ se ē ꝯiunctiua ꝑtium oratōis tamē ex ꝯsequētib⁹ ꝯiungit inter oratōes. lʒ qn̄ ꝯiungit inter terminos ordinetur in situ magis debito ⁊ quādo ꝯiungit inter ꝓpositōnes in situ minus debito. Ad q̄ntum dr̄ ꝙ lʒ in eodem ꝑalogismo eadem determinatio diuersimode determinat idem determinabile. tn̄ hoc nō fit cū determinatōe ⁊ variatōne ꝑtium oratōis ꝑm sitū magis ⁊ min⁹ debitū q̄r illa oratio de virtute sermonis pōt capi equal'r ꝓut ille actus ꝑcedit verbum vel seq̄tur ideo nō est ibi variatio sensus cōpositi ⁊ diuisi.

Sequit de fallacia accent⁹. Accent⁹ ē certa lex ⁊ regula ad eleuādū vl' deꝑmēdū syllabā vniuscuiusqꝫ dictōis. Et iste accēt⁹ diuidit ī accētū grauē. acutū ⁊ circūflexū. Grauis ē q̄ deꝑmit ī fine. Acut⁹ accēt⁹ ē q̄ ī fine eleuat vl' acuit. Circūflex⁹ ē q̄ acuit ⁊ deꝑmit sil'. vl' circūflex⁹ ē q̄ ꝓcedit a sublimo ⁊ ꝓcedit ī altū. ⁊ final'r tendit in ymū. vt hierl'm. Fallacia accēt⁹ ē idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex multiplicitate dictōis eiusdē ꝑm subaʒ diuerse ꝑm modū ꝓferēdi diuersa ꝑcātꝫ. Cā apparētie hui⁹ fallacie ē vnitas dictōis ꝑm materiā vl' ꝑm substātiā solū. Cā defect⁹ ē diuersitas ꝑcatoꝝ

Tractatus sextus

Istius fallacie sunt duo modi. Prim⁹ mod⁹ ꝑuenit ex eo ꝙ
aliq̄ dictio p̄t ꝓferri diuersis accentib⁹ vt hic. oīs popul⁹ est
arbor. gens ē popul⁹ ḡ gens ē arbor Dōm ꝙ maior ē duplex
q2 p̄ma syllaba hui⁹ dictōis popul⁹ p̄t ꝓferri lōga. ⁊ sic ē v̄a
et nō sequit̄ ꝯclusio. vl' p̄t eē breuis ⁊ sic ē falsa ⁊ sequit̄ ꝯcl'o.
Simil'r hic. oīs ara ē in tēplo. stabulū porcoꝝ ē ara. ḡ stabu/
lum porcoꝝ ē in tēplo. Dōm ē hic sicut p̄us dictū ē. Sil'r h̄
q̄cq̄d hamat̄ hamo capit̄. mulier amat̄ ḡ mulier hamo capit̄
Dicendū ꝙ maior ē duplex eo ꝙ hec dictio hamat̄ p̄t ꝓferri
cū aspiratōe vel sine aspiratōe. si p̄mo sic ē vera ⁊ nō seq̄t̄ con
clusio. si scd̄o sic ē falsa ⁊ sequit̄ ꝯclusio. vl' sic. quoscūq3 viros
iustū ē pēdere dignū ē penā pati. sʒ iustos viros dignū ē pēde
re ḡ iustos viros dignū ē penā pati Vñ vtraq3 p̄missaꝝ ē du
plex. eo ꝙ hec dictio pēdere p̄t ꝓferri media longa vl' media
breui Scd̄s mod⁹ ꝑuenit ex eo ꝙ aliq̄ vox p̄t eē dictio vl' ora
tio vt hic. tu es. qui es. sed quies est req̄es. ergo tu es req̄es.
Dicendū ꝙ maior est duplex. eo ꝙ quies potest eē dictio vl'
oratio. si sit dictio tunc est falsa ⁊ seq̄tur conclusio. si oratio
tūc est vera ⁊ nō seq̄tur ꝯclusio Simil'r quicq̄d fecit de⁹ inui
te. fecit de⁹ coacte. sʒ de⁹ fecit vinū in vite. ḡ de⁹ fecit vinuʒ
coacte. Dicendū ꝙ maior ē duplex. eo ꝙ inuite p̄t eē orō vel
dictio. si dictio sic ē v̄a ⁊ nō sequit̄ ꝯclusio. vl' p̄t eē orō ⁊ sic ē
falsa ⁊ seq̄t̄ ꝯcl'o. Sil'r h̄ q̄cūq3 hʒ dilectōeʒ supnā hʒ dilectio
nem dei vsurari⁹ hʒ dilectōem supnā. ḡ vsurarius hʒ dilecti
onē dei. Dicendū ꝙ hec dictio supnam p̄t capi dupl'r. Uno
mō vt est dictio. ⁊ sic minor ē falsa ⁊ seq̄tur ꝯclusio. Alio mō
p̄t esse oratio. ⁊ sic est vera ⁊ nō seq̄tur ꝯclusio Similiter hic
metuo longas preeunte noctes olidya dormis. vnde hec di
ctio metuo potest esse dictio vel oratio.

Postq̃ autor determinauit de fallacia cōpositōis ⁊ diuisionis. hic ꝯñr
determinat de fallacia accent⁹. Cuius ordinis ratio est. q2 fallacie debēt
ordinari ſm suas cās apparētie. sed maior est apparētia in fallacia cōposi
tōis ⁊ diuisionis q̃ʒ in accentu qđ ptʒ q2 in fallacijs in dictōe sumit̄ cā ap
parētie ab vnitate vocis multiplicis. sed in fallacia cōpositōnis ⁊ diuisio
nis remanent simplices dictōes actualiter eedem. licʒ varient̄ oratōnes.
ideo in eis est maior vnitas vocis multiplicis q̃ʒ in fallacia accentus. vbi
variantur dictōnes et oratōnes actualiter. ideo postponitur fallacia ac
centus. ¶ Sciendum primo. ꝙ accentus in communi sic diffinitur

Est certa lex vel regula ad deprimendũ vel eleuandũ q̄libet syllabã ali-
cuius dictionis. per hoc q̄ dicit̃ certa regula ponitur causa formalis eius
et per hoc q̄ dicit̃ ad eleuandũ vel deprimẽdũ explicat̃ causa finalis eius
et p̄ hoc q̄ dr̄ syllaba explicat̃ causa materialis siue materia in qua est ac-
centus. q̄ accentus primo ↄuenit syllabis. ⁊ p̄ syllabas cõuenit dcõnib̄.
p̄ dictões vero orõnib̄. Et dr̄ accentus quasi ad aliud cantus. q̄ talis
mensura eleuatõis vel depressionis est quidã cantus ordinatus ad expri-
mendũ mentis ↄceptũ. Et diuidit̃ p̄ accentũ acutũ. grauẽ ⁊ circũflexum.
Cuius diuisionis rõ est q̄ oĩs accentus vel est simplex vel mixtus Si sim
plex. hoc est dupl'r. vel est cũ dep̄ssione vocis. ⁊ sic est grauis. vel cũ eleua
tione syllabe. sic est acutus. sed si mixtus. sic est circũflexus qui videlicet
miscet̃ ex eleuatõne ⁊ depressione ⁊ horũ diffinitiões satis patent in textu.
vnde hic non ↄsiderat̃ accẽtus vt est passio vocis s̄catiue. sicut in grãma
tica. s; inq̄ꝫtum diuersitas accentus eiusdem dictionis est cũ pluralitate si
gnificatorũ. rõne cuius potest sumi hec fallacia Sciendum scd̄o. q̄ fal-
lacia accentus est ydoneitas decipiendi proueniẽs ex materiali vnitate di-
ctionis diuerse tñ s̄m modũ proferendi ⁊ s̄m s̄cata. Et causa apparentie
eius est illa materialis vnitas dcõis plura s̄cantis. rõne cuius creditur q̄
sicut illa vox est materialiter vna. q̄ etiam habeat vnũ accentũ ⁊ vnũ sig
nificatum. Et p̄ hoc potest sumi maxima fallacie in qua fundant̃ oẽs pa
ralogismi huius fallacie. Sed cã defectus est diuersitas s̄catoꝝ illius di-
ctionis diuerse in modo proferẽdi. Et per hoc p; q̄ accentus nõ est cau
sa apparentie vel defectus. s; ↄcomitat̃ cãm defectus. q̄ eñ s̄m plures ac
cẽtus dictio habet diuersa s̄cata. ideo diuersitas accentus est diuersitatis
dcõnis signũ. Et licet sint quatuor accidentia dcõnis. s. l'rã tempus spũs ⁊
nũerus. tñ ab illis non sumitur vera fallacia sicut per accentũ. Unde p̄ nu
merũ ⁊ l'rãm non causatur fallacia. q̄ variato numero nõ manet ydẽtitas
vocis. sed s̄m aspiratõem dictõnis que designat̃ p̄ tẽpus s̄m quod aliqua
syllaba habet duo tp̄a si sit longa. ⁊ vnũ si sit breuis potest causari ista fal
lacia. Sed hoc est solum inq̄ꝫtum variatio temporis causat variationem
accentus. ideo ista fallacia melius denoĩatur ab accentu q̄ꝫ a tp̄e. ⁊ in oĩb̄
p̄alogismis huius fallacie fit variatio accentus. non autem temporis.

¶ Sciẽdu; tertio. q̄ huius fallacie sunt duo modi. Primus est qñ dictio
potentialiter vna potest proferri diuersis accentib̄ s̄m quẽ sic p̄alogisant̃
Quicũq; vult pẽdere vult suspendi. s; tortor pendens hoĩem vult pende
re. ergo vult suspendi. Solutio ambe premisse sunt duplices. q̄ pẽdere p̄t
capi vno modo neutraliter. alio modo actiue vt veniat a v̄bo pendo pen-
dis pendere. si in vtraq; premissarũ sumatur neutraliter maior est vera ⁊
minor falsa. vel si in vtraq; sumat̃ actiue maior ẽ falsa. ⁊ minor vera. ⁊ istis
duob̄ modis sequitur ↄclusio. sed si in maiore sumatur neutraliter ⁊ in mi
nore actiue vtraq; premissaru; est vera. ⁊ non sequit̃ ↄclusio. ⁊ ↄmittitur
fallacia accentus. Et similiter diceret̃ de isto p̄alogismo. oĩs populus est
arbor. gens est populus. ergo gens est arbor. Etiam distinguendo p̄mis-
sas rõne huius dictionis populus quo ad eius primã syllabam

¶ Sciendum quarto. q̄ secũdus modus fit quãdo aliqua vox potest eẽ
dictio vel oratio. vt hic quicunq; prestat alicui dat alteri. sed lapis prestat

alicui.ergo lapis dat alteri. Utraqз em̄ premissaruз est duplex. qꝛ prestar
p̄t esse dictio vel oratio.si sumatur in vtraqз vt dictio.maior est vera ⁊ mi
nor est falsa.sed si sumaꝶ in vtraqз vt oratio est.ecōuerso.et i istis duobus
modis seq̇tur ꝯclusio. Sed si in maiore sumatur vt dictio.⁊ in minore vt
oratio.ambe p̄misse sunt vere ⁊ non sequiꝶ ꝯclusio. Silr̄ ista oratio p̄t di/
stingui metuo longas p̄eunte noctes olydia dormis. qꝛ metuo potest esse
vnū verbū tm̄.et sic idem est ꝙ timeo.aliq̄n metuo potest esse dictio pno/
minalis.vt me et tuo Alio modo p̄t esse vnū verbū cum vna interiectiōe
scз metu et o. Alio modo possunt esse tres dictōnes.scз duo pronoīa cuз
vna interiectione.scз me tu et o. Et hoc modo sic ꝑalogisaꝶ. Quicūqз dr̄
metuo longas ⁊c̄.dicit se timere.sed dicens metuo p̄eunte noctes olidia
dormis non dicit se timere.ergo dicens se timere nō dicit se timere. Solui
tur distinguendo premissas.vt iam dictum est ¶ Contra predicta ar/
guiꝶ p̄mo sic.accentus est eleuatio vel depressio alicuius dictōnis.cū acu/
tus accentus sit eleuatio vocis ⁊ grauis depressio.ergo nō est regula ad
eleuandum syllabā alicuius dictōnis Secūdo sic Omne graue vel acu
tum est corpus.nullus accentus est corpus.ergo nullus accētus ē grauis
vel acutꝰ Tertio sic.nulla fallacia sumiꝶ ab illo qd̄ ipedit deceptōem.scз
accentus impedit deceptōnem. qꝛ ſm diuersos accētus alicuius dictio/
nis vel diuersos modos proferendi cognoscuntur diuersa ſcata alicuius
termini vel dcōnis.ergo ſm accentum nō sumiꝶ aliqua fallacia Quar/
to sic.nullus populus est arbor ⁊c̄.ibi cōmittiꝶ fallacio equiuocationis.qꝛ
populus equiuoce ſcat arborem ⁊ collectōem gentis.ergo non est in pri
mo mō huiꝰ fallacie. Quinto sic.in isto ꝑalogismo q̇cq̇d hз supnā dile
ctōem habet maiorem dei.sed auarus habet dilectiōem supnā. ergo aua
rus habet amorē dei.ibi supnā variatur ſm numerū litterarū ergo ſm nu
merū debet sumi aliqua fallacia ¶ Ad primū dicitur.ꝙ accentus ſm
suum materialem bene est eleuatio vel depressio alicuius syllabe. sз ſm su
um formale tunc est regula vel mēsura talis depressionis vel eleuationis.
Ad secūduз diciꝶ.ꝙ si capiaꝶ graue ꝓprie ⁊ acutuз.sic oē graue vel acu
tum est corpus.sз si capiatur trāsumptiue. vt hic accipitur maior est falsa
Dicitur em̄ grauis accētus ꝑ similitudinē.qꝛ sicut corpus graue moueꝶ
deorsum.ita grauis accentus tendit deorsum. Et sicut corpus dr̄ acutū
qd̄ penetrat sursum.sic accētus dr̄ acutus q̇ penetrat aerem vel eleuatōeз
aeris Ad tertium diciꝶ.ꝙ licet ex ꝑte cognoscētis ex diuersitate accen
tus diuersitatē ſcatoꝝ dictōis diuersitas accētus ipedit deceptōem. tn̄
respectu ignorantis ex ꝑte ſcatoꝝ ex tali diuersitate accētus bn̄ p̄t causa/
ri deceptio Ad quartū dr̄.ꝙ si capiaꝶ gn̄alr̄ eq̇uocatio ꝓ quacūqз plu
ralitate ſcatoꝝ eiusdē dcōnis.sic bn̄ est equiuocatio. Sз si capiaꝶ ꝓprie ꝓ
pluralitate ſcatoꝝ eiusdē dcōnis q̄ est cū actuali vnitate vocis sic causaꝶ
fallacia eq̇uocatōnis. Ad quintū dicitur.ꝙ licet supnā variaꝶ ſm nu/
merū syllabaꝝ vel lrāꝝ q̄tū ad scripturā.tn̄ est maior variatio in ꝓnūcia
tione.ideo diciꝶ manere eadē vox materialiter.

Sequitur de fallacia figure dictionis. Fallacia fi/
gure dictiōis vltimo loco poniꝶ inter fallacias in di

ctione. qꝛ facit multiplex fantasticū. Figura est q̄ termino vel termis claudit̄. termino vt circulus. terminis vt triāgulus q̄ drāgu lus. et silitudinarie h̄ sumit̄. Fallacia figure dcōis est silitudo dcōis cū dcōe penes finalē termiatōem i pte nō idē ẜcatē. ꝛ facit multiplex fantasticū. Est āt multiplex fantasticū qn̄ aliq̄ dcō ẜt vnū. ꝛ videt̄ ẜcare aliud ꝑpter silitudinē quaꝫ hꝫ in pte cū alia dcōe. vt videre ẜt passionē ꝛ videt̄ ẜcare acti onē ꝑpter h̄ ꝙ est sil'e huic v̄bo agere Causa apparētie fall'e ē silitudo dcōnis in pte cū alia dcōne nō idē ẜcāte Cā defectus hui⁹ fallacie est diuersitas eoꝝ q̄ vident̄ eē sil'ia Ista āt silitu do fit trib⁹ mōis. s. voce. ẜcatōe. ꝛ suppōe et ẜꝫ hoc tres sunt mōi hmōi hui⁹ fallacie. Prim⁹ modus ꝑuenit ex sui termia tione dcōis cū alia dcōe. vt q̄liscūqꝫ est musa talis est poeta. ſꝫ musa est fēi generis. ḡ poeta est fēi generis. Dicēdū ꝙ non sequit̄ ꝙ si aliq̄ sint eiusdē termiatōes ꝙ sint eiusdē generis. Sil'r hic. oīs aqua ē hūida. fluui⁹ est aq̄ ergo fluui⁹ ē hūida Dōm ꝙ nō oportet ꝙ si fluuius sit aqua. ꝙ ḡ quicq̄d dicat̄ de aqua ꝙ hoc etiā dicat̄ de fluuio sub eadē terminatiōe. vel sic. oīs hō est alb⁹. mulier est hō. ḡ mulier est alb⁹ Vn̄ in oīb⁹ ꝑdictis palogismis masculinuꝫ interp̄tat̄ feim. aut si format̄ sic palagismus. musa et poeta sil'r termiant̄. ſꝫ musa est fēi ge neris. ḡ poeta. tūc nō est ibi fallatia figure dcōnis. ſꝫ fall'a ꝯse quētis a cōiter accidētib⁹. vt postea p̄tebit. Scōs modus ꝑ uenit ex mutatōe vni⁹ p̄nti in aliud. vl' qn̄ vna spēs vni⁹ p̄nti mutat̄ in aliā spēm vt h̄. quidcq̄d heri emisti hodie ꝯmedisti carnes crudas heri emisti. ḡ carnes crudas comedisti. Dōꝫ ē ꝙ nō seq̄t̄. qꝛ q̄cq̄d dt rē de p̄nto ſbe. crudū dt rē de p̄nto q̄li tatis. et sic ꝑcedit̄ de vno p̄nto in aliud Sil'r h̄. q̄cq̄d heri vi disti hodie vides. ſꝫ vidisti heri albū ḡ albū hodie vides Di/ cēdū ꝙ nō seq̄t̄. qꝛ albū ẜt ꝑ modū q̄litatis. q̄cq̄d v̄o dt rē de p̄nto ſbe Sil'r h̄. do tibi solū denariū. ſꝫ solū denariū nō ha beo. ḡ do tibi ꝙ nō hēo. Dōm ꝙ hec dcō solū dt relatōeꝫ. qꝛ vt hꝫ in. ij. elen. solū dꝛ q̄si nō cū alio. et hec dcō q̄d dt subām et sic ꝑcedit̄ a relatōe ad subām. sil'r ē hic. aliq̄s dat cito equū ſꝫ nō hꝫ cito equū. ḡ aliq̄s dat cito q̄d nō habet. Dōm ꝙ nō sequit̄. quia cito dicit modum actus siue qualitateꝫ. et quid dicit substantiam. et sic procedit̄ a qualitate ad substantiam

Similiter qñ proceditur ab vna specie vnius predicamenti ad aliã. vt q̃tocũq3 digitos heri habuisti hodie habes decẽ digitos heri habuisti. ergo decẽ digitos hodie habes posito q vnũ omiseris. Dicẽdũ q non sequit. q2 hec dictio q̃tocunq3 dicit q̃titatẽ cõtinuã. et hec dictio decez dicit q̃titatem discretã Tertius modus prouenit ex diuersa suppositione termini. vt hõ est species. ergo aliquis hõ est spẽs. 7 hec. homo est dignissima creaturarum. ergo aliq̃s hõ est dignissima creaturarũ. hic est processus a simplici suppõne ad psonalẽ. Silr hic. oĩs hõ est aĩal. ergo oĩs homo est hoc aĩal Similiter hic. aĩal est sortes. aĩal est plato 7 sic de aliјs. ergo aĩal est omnis hõ. hic fit processus a pluribꝫ determinatis ad vnã determinatã. Et iste modus solet appellari vniuocus. q2 ille terminus vniuoce se habet ad oĩa supposita. Unde in qualibet premissarũ supponit pro vno in conclusione vero p pluribus. et sic variat eius suppositio. Et est intelligendũ q in predictis quale quid interp̃tat in hoc aliquid. i. cõmune vel vniuersale interpretat singulare. Si eñ aĩal est hoc aliq̃d. si tunc arguit sic. aĩal est sortes. aĩal est hõ. et sic de aliјs. g aĩal est oĩs homo. est bonũ argumẽtuz sicut hic. sortes currit plato currit. 7 sic de aliјs. ergo oĩs hõ currit. Silr hic non sequitur qñ fit processus ab ĩmobili suppositõne ad mobilẽ. vt oĩs homo est aĩal. ergo oĩs hõ est hoc animal. 7 sic de aliјs Hos tres modos ponit Aresto. dicens q figura dictõnis fit qñ interpretatur nõ idez vel diuersum. vt masculinũ femininũ vel neutrũ. vel econuerso et rursus q̇d interpretat quale vel q̃tũ iterũ qñ cõmune interpretat singulare vel hoc aliquid.

¶ Postq̃ autor determinauit de fallaciјs peccãtibꝫ fm multiplex actuale 7 potentiale. hic ↄñr determinat de vltima fallacia indictõne. que peccat fm multiplex fantasticũ. sc3 de fallacia figure dictõnis. Et ad declarandũ quid sit fallacia figure dcõnis / pmo describit figuram ꝓprie dictã dicens Figura est que termio vel terminis clauditur. sicut circulus dicit pmo termino ꝓpter figuram circularẽ. sicut est circulus. qui vnica linea circulari claudit. d2 terminis sicut quadrãgulus triangulus 7 p talem silitudinẽ ad talez figurã d2 figura siue illa terminatio sit ex pre fcati vel vocis siue modi fcandi. ex quo pz q fallacia figure dcõnis est similis terminatio dictionũ ad inuicẽ ꝓpter quam credimus q vna dictio idem significet cũ alia dictiõe. Et q2 non fcat idẽ fm hãc multiplicitatẽ sumit multiplex fantasticũ ¶ Sciẽdũ pmo q fallacia figure dictõis ideo est, ydoneitas

decipiendi ꝓueniens ex ſiłi terminatōe dictōis cū alia dictōe. ratōne cuiꝰ
credit ꝙ ſicut ille dictōes in ſiłitudine vel ſiłi terminatōe ꝯueniūt. ꝙ etiā
ꝯueniāt in ſ̄cato vel mō ſ̄candi. ſꝫ cā defectꝰ ē diuerſitas ſ̄catoꝝ vel mo-
doꝝ ſ̄candi illaꝝ dictionū in ſiłi terminatōe ꝯuenientiū. ¶ Sciendū ſcđo
ꝙ hec fallacia ſumit ex terminatōe duaꝝ dictionū inter ſe. Sꝫ ſicut illa ter
minatio fit tripl'r. videlicꝫ in voce in mō ſ̄candi ⁊ in ſ̄catōe. iō ſm hoc tres
ſumunt modi huiꝰ fallacie quoꝝ p̄mus ē. Quādo ꝓpter ſiłem termina-
tionē dictionū inter ſe. credit ꝯueniētia illaꝝ in ſ̄catōe vel in modo ſ̄candi
Exemplū p̄mi vt ſecare ē agere. ibi ꝓpter ſiłitudinē vocis credimus illas
dictōes habere ſiłitudinē in ſ̄cato. ſcꝫ ꝙ ambe ſ̄cēt actōem cū tn̄ nō ſit ita
Exemplū ſcđi. vt qualis eſt muſa talis eſt poeta. ſꝫ muſa eſt gn̄is femi. er
go poeta. ibi ꝓpter ſiłitudinē vocis credit eē ꝯueniētia in mō ſ̄candi illarū
dictionū ſcꝫ in gn̄e Et ſoluunt tales ꝑalogiſmi negando ꝯn̄am. qꝛ ꝓpter
talē ſiłitudinē vocis nō ſeq̄tur ꝯueniētia ipſaꝝ dictionū in ſ̄cato vł in mo
do ſ̄candi. ¶ Sciendū tertio. ꝙ ſcđus modus huius fallacie eſt qn̄ ꝓpter
ꝯuenientiā duaꝝ dictionū in mō ſ̄candi credit ꝯueniētia eaꝝ in ſ̄cato vel
in mō ſ̄candi. ⁊ ſm hunc modū res vnius p̄dicamēti mutatur in rē alte
rius p̄dicamēti. Exemplū. vt quicq̄d heri vidiſti hodie vides. albū heri
vidiſti. ergo albū hodie vides. ibi ꝓpter ſiłitudinē ſubſtantie diſtribute ꝑ
q̄cquid ⁊ albi. credit ꝙ ſub illo diſtributiuo ſubſtātie quicq̄d bene ſubſu
mat albū qđ importat qualitatē. ibi mutat res ſubſtātie in qualitate quā
tum ad ſubſumptōem ſimił'r ſi diceret. Quicq̄d heri emiſti hodie comedi
ſti. crudas carnes heri emiſti. ergo crudas carnes hodie comediſti. ſimił'r.
Quādocūqꝫ comediſti fuiſti hō decies comediſti. g̊ decies fuiſti hō. vbi
illud ſignū qn̄cūqꝫ diſtribuit ꝓ re habēte ſe ꝑ modū ꝯtinui ⁊ decies ꝑ mo
dum diſcreti. ⁊ ſub diſtributiuo ꝯtinui ſumit diſcretū. ⁊ ſic mutat vna q̄li
tas in aliam. Simił'r hic. quecunqꝫ diligis eſt amicꝰ tuus. matrē tuā dili-
gis. g̊ mater tua ē amicꝰ tuus. ibi ꝓpter ſiłitudinē inter illa ſ̄cata erā cre-
ditur ꝙ ꝯueniāt in gn̄e. Et ſolluunt iſti ꝑalogiſmi negando ꝯn̄am. quia
ꝓpter ꝯuenientiā duoꝝ in re ſ̄cata. vel in mō ſ̄candi nō ſeq̄tur ꝯueniētia
eoꝝ inter ſe. ¶ Sciendū quarto. ꝙ tertiꝰ modꝰ ſumit qn̄ ꝓpter ſiłitudinē
duaꝝ dictionū in ſ̄cato credit ꝯueniētia eaꝝ in mō ſ̄candi Exemplū p̄mi
vt om̄e aīal ē albū plato ē aīal. g̊ plato ē albū. ibi ꝓpter ꝯuenientiā platōis
et aīalis in ſ̄cato credit ꝯuenientia eoꝝ in gn̄e. ſiłiter. Om̄is petra ē alba.
lapis ē petra. g̊ lapis ē alba. ſił'r. oēs hoīes currūt. ſortes ē hō. g̊ ſortes cur
runt Siłiter h. aīal ē ſortes. aīal ē plato. ⁊ ſic de alijs. g̊ aīal ē om̄is hō. ibi
ꝓpter ꝯuenientiā aīalis cū an̄cedēte ⁊ ꝯn̄te credit ꝙ aīal habeat eandem
ſuppoſitōem in an̄te ⁊ ꝯn̄te. ⁊ tn̄ arguit a pluribꝫ determinatꝭ ad vnā de
terminatā reſpectu huiꝰ dictōis aīal. Et ſoluunt oēs ꝑalogiſmi negādo
ꝯn̄am. Nā ꝓpter ſimilitudinē terminationū ⁊ ſ̄cationū in dictōe nō ſequi
tur ꝯueniētia illaꝝ in mō ſ̄candi. Et qn̄ đr in ſcđo mō ꝙ ille modus ꝓue
niat ex diuerſa ſuppoſitōe. tūc ꝑ diuerſam ſuppoſitōem poſſumꝰ intellige
re diuerſitatē in mō ſ̄candi. ¶ Cōtra p̄dicta arguit p̄mo ſic. Nulla figu
ra claudit termino vel terminis. ſꝫ figura ē terminꝰ quātitatis. g̊ male đr
ꝙ figura ē q̄ termino vel terminis claudit. Scđo ſic. In circulo nō ē ac-
tu terminꝰ lꝫ ſint in p̄ucta in potētia. qꝛ in linea circulari potētia ſunt infi-

nita puncta. ergo male dr̄ ꝙ figura claudiẗ termino vel terminis. Tertio sic. sicut similis est terminatio dictōis ita ⁊ oratōis. sꝫ nulla ē fallacia figure oratōis. ḡ nec dictōnis. Quarto sic. res vnius p̄dicamēti nūꝗ̄ mutaẗ in rem alterius p̄dicamēti. ḡ iste modus male assignaẗ. Quinto sic. Deceptio ꝓueniēs ex ꝑte ſcatoꝝ aliquaꝝ dictionū ꝓuenit ex ꝑte rei. ḡ fit fallacia extra dictōem. ergo male poniẗ tertius modus. ☞ Ad p̄mum diciẗ ꝙ figura dupl'r accipitur. Uno modo materialr̄ ꝓ quantitate terminata. ⁊ sic figura nō est terminus nisi forte substantie. Alio modo capiẗ figura formaliter pro modo terminatōnis huiusmodi quātitatis. et sic est figura de quarta specie qualitatis. ⁊ sic bene dicitur terminus.

Ad scōm diciẗ. ꝙ linea circularis nō clauditur termino in actu. sꝫ magis supficies circularis cōtenta sub linea circulari clauditur vno termino scꝫ linea q̄ est eius circūferētia. Unde figura semꝑ capitur pro contento siue sit supficies siue corpus ⁊ nō pro continente. Ad tertium dicitur. ꝙ oratio nō habet terminatōem p̄mo ⁊ per se. sed solum ex ꝯsequenti ratione ꝑtiū. ideo nō poniẗ fallacia figure oratōis sicut dictōis. Ad quartum dr̄. ꝙ lꝫ res vnius p̄dicamēti ex natura rei nō muteẗ in rem alterius p̄dicamēti. tn̄ bn̄ denotaẗ ſm modū ſcandi. sic ꝙ vnꝰ modus ſcandi vnius p̄dicamēti mutaẗ in modū alteriꝰ p̄dicamēti. Ad q̇ntū dr̄. ꝙ si cōsidereñẗ res ſm se ⁊ ratōne reꝝ sic ab ipis sumiẗ fallacia extra dictōeꝫ Sꝫ si ꝯsidereñẗ inquātū ꝑ ſcata ꝓuenit silr̄tudo dictionū sic causant fallaciā in dictōe ⁊ sic fit in istis. nec est incōueniēs ꝙ ſm diuersas ratiōes diuerse fallacie in istis ꝑalogismis peccent penes fallaciā accidētis. sꝫ in ratōe cause apparētie huiꝰ fallacie. sꝫ ratōe alterius. ideo ſm diuersas causas apparentie idem paralogismus est in diuersis fallacijs.

S Equiẗ de fallacijs extra dictōnem que sunt septem. scꝫ accidens ſm quid ad simpliciter. ignorantia elenchi. petitio principij. consequens. nō causa vt causa. ſm plures interrogatōnes vt vnam. Differunt autē iste fallacie a fallacijs in dictōne. quia fallacie in dictōne habent causam apparentie ex parte vocis. Sed fallacie extra dictōnem habent causam apparētie ⁊ defectus ex ꝑte rei ⁊ nō ex ꝑte vocis. ⁊ propter hoc dicunẗ extra dictōnem.

Postq̄ꝫ autor determinauit de fallacijs in dictōne: hic ꝯn̄r determiat de fallacijs extra dictōem. Cuius ordinis rō est. q: fallacie ordinanẗ ſm ꝙ hn̄t maiorem ⁊ minorē causam apparētie. ⁊ magis ⁊ prompte facilius p̄t causari deceptio respondētis. sꝫ magis prompte causaẗ deceptio respōdentis ꝓpter ignorantiā dictōis multiplicis vel orōis. q̄ꝫ ꝓpter habitudinem diuersaꝝ reꝝ. iō fallacie in dictiōe p̄cedunt ꝯueniēter fallacias extra dictōem. Etiā ꝓpter hoc. q: fallacia in dictōe causat deceptōes ſm voces

Fallacia vero extra dictõnem causat deceptõnem ex ꝑte rerum Sed in
disputatõne voces ꝓcedunt res. qꝛ res mediantibꝫ vocibus in disputa/
tione accipiuntur. ¶ Sciendũ ꝓmo ꝙ fallacie inter se differunt ꝛ ꝯueni/
unt. Vñ inter se ꝯueniũt eo ꝙ oẽs fallacie hñt causas defectꝰ ex ꝑte rei. ſꝫ
differunt in hoc. qꝛ fallacie in dictõe sumunt causas apparẽtie ex ꝑte vocꝭ
ſcꝫ dictõis vel orõis multiplicis. Sꝫ fallacie extra dictõem sumunt ipas
ex ꝑte rei ſcate per voces. Unde ſm habitudines reꝝ que a respondẽte
ignorant̃ pt̃ sumi causa ignorantie ꝛ cã defectꝰ fallacie extra dictõeꝫ. Se
cundo differũt in mõ decipiẽdi. qꝛ fallacie extra dictõeꝫ magꝭ decipiunt
hoĩem disputando. ꝛ nõ ꝑ se ꝯsiderãdo. qñ ſcꝫ ignorat quis habitudines
reꝝ. ſꝫ fallacie in dictõe magis decipiũt hoĩem in disputãdo ꝛ nõ ꝑ seipm
ꝯsiderando. qꝛ hõ ꝑ se ꝯsiderãs nõ ignorat multiplicitatẽ dictõis qñ ca/
pit eã equoce. Tertio differũt quantũ ad solutõnem eoꝝ ꝑalogismoꝝ. qꝛ
ꝑalogismi fallaciaꝝ in dictõe debẽt solui ꝑ distinctõem alicuiꝰ ꝓmisse. ex
cepta tñ fallacia figure dictõis in qua soluunt̃ ꝑalogismi ꝑ interemptõeꝫ
ꝯsequẽtie vel alicuiꝰ ꝓmissaꝝ. ꝛ isti soluunt̃ negando ꝯñam. ¶ Sciendũ
ſcdo. ꝙ solutio syllogismi ẽ manifestatio syllogismi falsi. Et diuidit̃ ꝑ so
lutõem apparẽtẽ ꝛ rectã. Solutio apparẽs ẽ manifestatio syllogismi falsi
nõ ostendẽdo in speciali cãm ꝓpter quã ibi cõmittit̃ talis fallacia. Sed so
lutio recta est manifestatio syllogismi falsi ostendendo ꝓpter quid est fal/
sus. Et sic ostendit̃ in speciali in aliquo paralogismo ꝓpter q̇d est ibi aliq̃
fallacia. Et syllogismus dupl'r pt̃ dici falsus Uno mõ ꝓpter ꝓmissas. qñ
ſcꝫ aliqua ꝓmissaꝝ est falsa. Alio mõ ꝓpter illatiõem. qñ ſcꝫ syllogismus
formal'r nõ infert ꝯclusionẽ sic simil'r pt̃ solui dupl'r. ſ. ostendẽdo falsitateꝫ
ꝓmissaꝝ. aut defectũ ꝯsequẽtie ¶ Sciendũ tertio ꝙ ꝓusq̃ autor determi
net in speciali de fallacia extra dictõem. Primo enumerat eas in generali
dicẽs. ꝙ sunt septẽ. ſ. accidẽtis ſm q̇d ad simpl'r. ignorãtie elenchi. petitõis
ꝓncipij. ꝯsequẽtis. ſm nõ cãm vt cãm. ſm plures interrogatões vt vnã.
Cuius diuisionis rõ est. qꝛ oĩs fallacia extra dictõeꝫ peccat ꝯtra elenchũ
vel ergo peccat in quãtitate tantũ ꝛ sic est fallacia petitiõis ꝓncipij. vel in
illatõne ꝛ hoc est dupl'r. vel in eodẽ est apparens ꝯsequẽtia syllogismi vl'
enthimematis. Sꝫ ꝓmum hoc est dupl'r. vel ibi est apparens cõsequentia
syllogismi ad impossibile. ꝛ sic est nõ causa vt causa. Si vero sit apparẽter
ꝯsequentia enthimematis. hoc est quadrupl'r. vel ibi est apparenter locꝰ
a ꝑte in modo ad suum totum. ꝛ sic est ſm q̇d ad simpl'r. vel est habitudo
ꝑtium simul sumptaꝝ. ꝛ sic est ignorãtia elenchi. vel ibi est habitudo con/
uertibiliũ. ꝛ sic est fallacia ꝯsequentis. eo ꝙ ꝓpter ꝯuertibilitatẽ vnũ credi
tur sequi ad alteꝝ. vel ibi est habitudo totius integralis ad suã ꝑtem ap/
parenter tñ. ꝛ sic est fallacia ſm plures interrogatões vt vnã. ¶ Scien
dũ quarto. ꝙ numerus fallaciaꝝ extra dictõem ex ꝑte reꝝ vel diuisionuꝫ
entis sumit̃. eo ꝙ sumit̃ causam apparentie ex ꝑte rei ſm diuersas habitu
dines partium entis. Ideo ſm plures diuisiones entis possunt ab inuicẽ
distingui. vnde prima diuisio entis est in substantiam ꝛ accidẽs ſm quaꝫ
sumit̃ fallacia accidẽtis. Secunda diuisio est in ꝑfectum ꝛ in imꝑfectuꝫ. ꝑ
respectum cuius sumitur fallacia ſm quid ad simpl'r Tertia diuisio est ꝑ
oppositum ꝛ nõ oppositum ſm quam sumitur fallacia ignorantie elenchi

Quarta diuisio ē p idē ⁊ diuersum. ſm quā sumit̄ fallacia petitōnis pncipij. Quinta ē p prius ⁊ p posteri⁹. ſm quā sumit̄ fallacia ↄsequēt̄s. Sexta est p cām ⁊ effectū ſm quam sumit̄ fallacia ſm non causaz vt cām. Septima est p vnū ⁊ multa ſm quā sumit̄ fallacia ſm plures interrogatiōes vt vnā. Et inter istas fallacias est maior idoneitas decipiendi. ⁊ cā apparentie in fallacia accidētis q̄ȝ in alijs. Ideo de ipa pmo videndū ē. ¶ Cōtra pdicta arguit̄ pmo sic. Fallacie extra dictōem causant̄ a reb⁹. ſȝ res precedunt voces. g̊ fallacie extra dictōem pcederēt fallacias in dictōne. Secūdo sic. Fallacia solū causat deceptōem in disputatōe litigiosa. ſȝ null⁹ p se ↄsiderādo facit disputatōem litigiosam. ergo male dictum est q̄ fallacie extra dictōeȝ decipiūt p se ipm ↄsiderādo. Tertio sic. Omēs paralogismi peccātes in forma. debēt solui p distinctōeȝ. vt dr̄ scdo elenchorum. g̊ palogismi extra dictōem cū sint peccātes in formā. debent solui p distinctōem. ⁊ nō negādo ↄn̄am. Quarto sic. Fallacia ↄsequētis ē ps fallacie accidentis. ſȝ ps nō distinguit̄ ↄtra suum totū. g̊ ille fallacie nō distinguunt̄. ⁊ sic nō sunt septē extra dictōem. Quinto sic. Illa fallacia ē pma in fallacijs extra dictōem q̄ magis peccat cōtra elenchum. ſȝ fallacia ignorātie elenchi magis peccat ↄtra elenchuȝ. g̊ ipa ē pma inter fallacias extra dictōem. ⁊ nō fallacia accidētis. ☞ Ad pmū dr̄. q̄ lȝ ordine nature res pcedūt voces. tn̄ in illo ordine quo cadunt in disputatōe magis sequunt̄. Ideo nō opȝ fallacias extra dictōem pcedere fallacias in dictōne. Ad scdm dr̄. q̄ lȝ nullus hō sic facit sciēter disputatiōem litigiosaȝ. tn̄ ignorāter pt facere sibiipsi. ⁊ sic seipm decipere in arguēdo ⁊ respōdēdo sibiipsi. Ad tertiū dr̄. q̄ lȝ palogismi facti extra dictōem pn̄t solui p distinctōem diuersa℞ habitudinū rei. nō tn̄ p distinctōem alicui⁹ ↄpositōis multiplicis. de qua distinctōe intelligit̄. Ad quartū dr̄. q̄ lȝ ↄsequens sit ps materialis. eo q̄ in omnib⁹ palogismis fallacie ↄsequētis reperit̄ etiam fallacia accidētis. tn̄ nō ecōtra. q̄ in aliq̄b⁹ est fallacia accidētis. vbi tn̄ nō est fallacia ↄsequētis. g̊ nō est ps formalis eius. ſȝ ab ea distinguit̄ formaliter. Ad q̄ntū dr̄. q̄ negat̄ maior q̄ iste fallacie nō ordinant̄ inter se ſm q̄ mag̃ peccāt contra elenchū. ſȝ ordinant̄ ſm maiorē cāȝ apparētie.

Inter has pmo dicenduȝ est de fallacia accidentis. Vn̄ accn̄s put hic sumit̄ idē est q̄ extraneū in parte idē ⁊ in pte diuersum. vt hic. hō est spēs. sortes ē hō. ergo sortes est spēs. Homo eīn est in pte idē cū spe. s. qn̄ sumit̄ p re vl'i ⁊ in pte est diuersum a specie. ſcȝ qn̄ sumit̄ p suppositis. Notandū q̄ in ista fallacia accidētis sunt ista tria. s. accn̄s. res subiecta ⁊ attributū. Exemplū vt hō est species sortes est hō. ergo sortes est species. hoc medium hō est res subiecta. ⁊ minor extremitas est accidens. ⁊ maior extremitas attributū. Causa apparētie est cōueniētia aliquorum duorū in aliquo tertio ſm ptem. siue ē ptialis identitas aliquorum duorū. Causa defectus est diuersitas eorundem.

Huius fallacie tres sunt modi. Primus prouenit ex eo q aliquid vere predicatur de aliquo subiecto. et propter hoc creditur vere dici de accidēte eius a quo est diuersum. Vel quādo aliq̄d primo attribuit rei subiecte in p̄missis. et postea attribuit eius accidenti in cōclusione. vt hic hō est species. sortes est homo. ergo sortes est species. Dicendū q nō valet. q2 ille terminus species qui est attributum assignatur inesse sorti qui est accidens. eo q dicit de hoīe quod est res subiecta. Similiter hic sic. aīal ē genus. homo est animal. ergo hō est genus. Similiter hic. omē es est naturale. statua est es ergo statua est naturalis. nō sequitur q2 naturale vere predicatur de ere et p̄pter hoc attribuitur in cōclusione statue. quod nō fit vere. Similiter hic. cognosco choruscū choruscus est veniens. ergo cognosco veniētē Dicendū q nō oportet q si cognoscas choruscū s̄m se. q propter hoc cognascas ip̄m sub illo accididente quod est veniens. Secūdus modus p̄uenit ex p̄ticulari ydēptitate aliquorū duorū in aliquo tertio. Vel quādo aliquod cōmune predicat de aliquib9 duob9 cum quibus est in p̄te idem et in p̄te diuersum. et propter hoc illa duo credunt esse eadem inter se. vt hic sortes est homo. plato est homo. ergo sortes est plato. Silr hic. hō est animal equus est animal. ergo equus est homo. Dicendum q non oportet q si aliqua duo cōueniāt in aliquo tertio. q propter hoc cōueniāt inter se. Tertius modus p̄uenit quādo ex duobus aliquibus diuisim sumptis male infertur aliquod cōiunctum s̄m accidens. vt iste est albus et est monachus. ergo est alb9 monachus. Similiter hic. iste canis est pater et est tuus. ergo est pater tuus. nō sequit. q2 licet illa cōueniant in aliquib9 s̄m p̄tem tamē s̄m aliam p̄tem differunt. Et sciendū q nō licet inferre ex diuersis cōiunctum. vt habetur scd̄o Perihermenias. quādo diuersa accidentia subiiuicē per accidens cōuenientia sicut album esse monachū. Similiter quando duo predicātur quorū s̄m intelligit in primo vt vniuersale in suo specialiori. vt iste est homo et est aīal. ergo est homo animal. q2 aīal intelligit in hoīe. sicut album in hoīe albo Sed in oībus alijs licet ex diuisis inferre coniunctū Unde notā-

dum q̄ qñ aliqua duo accidentia p̄dicātur de aliquo quorū primū in subiecto est per alterū et non per se. et ex talibus diuisim captis non licet inferre cōiunctū vel econtra. vt iste est albus et est monachus. ergo est albus monachus. Nā albedo nō est in subiecto ſm se. sed ſm habitū. Similiter ex coniunctis nō licet inferre diuisum. quādo ista que cōiungūtur diminuunt de rōne alterius. vt ille homo est mortuus. ergo est homo et mortuus. In oībus aūt alijs licet ex coniunctis inferre diuisuz. sed illud vltimū argumentum facit fallaciam ſm quid ad simpliciter. Accidens sic diffinitur ab Arestote. Accidens est quod ē extraneū in parte idem et in p̄te diuersum ſm accidens fiūt palogismi quādo idē similiter fuerit assignatū inesse rei subiecte ⁊ accidēti vt homo est spēs. sortes est homo. ergo sortes est species. homo eīn ſm q̄ sibi conuenit esse speciem aliter capitur a modo per quē conuenit sorti et platoni. quia cōuenit ei esse speciem. vt est essentia quedā cōmunis predicabilis de pluribus. et put est in pluribus sic est in sorte et platone. et sic ē sortes accidens. homo vero res subiecta. et species significat vtrisq̄ inesse Unde accidēs nō sumit hic vt diffinit a Porphirio sed vt dictum est

¶ Postq̄ autor determinauit de fallacijs extra dictōem in generali. hic cōsequēter determinat de ip̄is in spēali. Et p̄mo de fallacia accidentis. q̄ inter oēes istas efficacior est ad decipiendum. Rōne cui⁹ p̄mo diffinit accidens quod est extraneum in p̄te idem et in parte diuersum ab alio. Accidens eīn tripliciter capitur. Uno modo pro illo quod dicit absolute naturam accidentis. ⁊ sic distinguitur cōtra substanciā. Alio modo magis cōmuniter pro illo quod aduenit rei post suum esse completum. et est extra essentiam eius. ⁊ intellectum. vt homo respectu animalis. Tertio capitur magis cōmuniter pro omni illo quod est extraneū alteri. inq̄ztū stat pro aliquo tertio. et hoc modo non soluz inferius accidit superiori. s; etiā superius inferiori. vt si sortes accipiatur sub attributo indiuiduū homo accidit sorti. quia est sibi extraneum inq̄ztum sibi conuenit intentio indiuidui. Homo eīn p̄tim conuenit ⁊ p̄tim differt a sorte. et ideo per hoc dicit accidens ⁊ pro illo datur p̄sens diffinitio. et ab ip̄o sumitur fallacia accidentis. ☞ Sciendum p̄mo q̄ in fallacia accidentis semp̄ tria requiruntur. sc; attributum res subiecta et accidens Attributum est maior extremitas que in p̄missis attribuitur medio. Res subiecta est que primo attribuitur medio vel in actu vel in aptitudine. Accidens vero est illud quod p̄tim conuenit et p̄tim differt a re subiecta. ⁊ accidit sibi inq̄ztū stat sub illo attributo. vt hic. sortes est indiuiduum sortes est homo. ergo homo est indiuiduum. Indiuiduū eīn est attributū. sortes est res subiecta.

hic accidens diffinitur

in modo

homo vero est accidēs. qz accidit sorti ea pte qua sortes stat sub illo attri buto qd ꝯuenit sorti inquantū differt ab hoīe. et inde videndū est q̄ sint cause huius fallacie. Causa apparētie est ptialis ꝯuenientia accidētis cum re subiecta vel ipius medij qd ꝯm diuersas rōnes ꝯuenit cū extremis ꝓpter quā credit ꝙ accidēs ꝯueniat cū re subiecta ea pte qua sibi ꝯuenit attributum Causa defectus est diuersitas accidētis ⁊ rei subiecte vel ipius medij quod ꝯm diuersas ratōes cōuenit extremis. Et ꝯm hoc sic diffinitur ista fallacia. est ydoneitas decipiendi prouenienens ex ptiali ydēptitate accidentis cum re subiecta. que tamē differunt ꝯm diuersas ratōnes et semper ꝯmittit ista fallacia quādo propter cōuenientiā duorū in aliquo tertio ꝯm diuersas ratōnes credit cōuenientia ipoꝝ inter se et quādo vnū negatur ab alio ea parte qua differt ab ipso respectu sui accidentis.

¶ Sciendum est secundo. ꝙ huius fallacie tres sunt modi. Primus est. quādo accidēs est inferius rei subiecte. ⁊ ꝓpter hoc p̄dicamētū attributū rei subiecte. etiam attribuitur inferiori eius ꝯm quem modū sic paralogisatur animal est genus homo est animal. ergo homo est genus. ibi genus est attributum cōueniens animali ea pte qua differt ab homine. Et propter hoc infertur de homine qui accidit aīali vt stat sub illo attributo. Similiter hic. oīne es est naturale. statua est es. ergo statua est naturalis. ibi naturale cōuenit eri vt est in actu. et statua sibi cōuenit vt est in potētia ad figuram eius. et ita accidit ei prout stat sub illo attributo. Similiter ibi. omnis hō est animal. equus est aīal. ergo equus est homo. Equus enim accidit aīali cōsiderando animal prout conuenit cū homine. Similiter hō non est indiuiduum. sortes est hō. ergo sortes nō est indiuiduū. ibi indiuiduum negat de hoīe ea pte qua differt a sorte. Et oēs isti paralogismi soluuntur negando cōsequētiam. qz non oportet ꝙ si aliquid affirmet vel negetur de supiori ea pte qua differt ab inferiori ꝙ ꝓpter hoc ꝯueniāt vl' differant inter se cum ibi medium nō teneatur sub eadem ratione in premissis et in ꝯclusione ¶ Sciēdū tertio. ꝙ secūdus modus huius fallacie est. qn̄ accidens est supius rei subiecte. et id quod conuenit superiori ea parte qua differt ab inferiori infert de supiori vt hic. hō est spēs. substātia est hō ergo substātia est spēs. hic spēs attribuit substātie ea pte q̄ differt ab hoīe idō substātia accidit ei vt stat sub illo attributo Sil'r iste est albus ⁊ iste est monachus. g̃ iste est alb⁹ monachus. albuz eīn est supius accn̄tale huic hoī. ⁊ differt ab isto hoīe inquantū sibi attribuit h̄ attributū monachus Un̄ ꝓpter h̄ ꝙ iste hō ponit alb⁹ ꝯm se infert ꝙ sit alb⁹ ꝯm habitū Sil'r h. iste canis est tuus. ⁊ iste canis ē pater. g̃ iste canis est pr̄ tuus. etiā in alijs arguēdo a diuisis ad ꝯiūcta. ⁊ isti paralogismi soluunt negādo ꝯñam. qz nō valz ꝙ aliqd si ꝯueniat inferiori ea pte q̄ differt a supiori ꝙ etiā ꝯueniat suo supiori. nō eīn oportet sp ad ꝯmittēdū illū modū ꝙ sumit illd qd est simpl'r supi⁹. sz sufficit ꝙ sit supi⁹ ꝯm rē vl' ꝯm modū. Sciēdū q̄rto. ꝙ tertius modus hui⁹ fallacie ē. qn̄ accn̄s est ꝯuertibile respcū rei subiecte. vt h. risibile est q̄litas. hō est risibil'. g̃ hō est q̄litas. vel sic. risibile ē ꝓpriū. hō est risibilis. g̃ hō est ꝓpriū. ꝓpriū eīn ꝯuenit vni ꝯuertibiliū ea pte qua differt ab alio. et ꝓpter hoc non infertur bene de alio. Similiter hic homo est quid incōplexum. animal rōale est homo. ergo animal. rōnale est q̄d incōplexū.

Ibi em̃ aĩal rationale attribuitur hoĩ vt stat sub illo attributo incõplexuз quod cõuenit sibi inq̃ʒtum differt a sua diffinitõne. ꝛ ꝑpter hoc non infertur bene de aĩali rõnali. Et soluunt isti ꝑalogismi negando ꝯsequẽtiam. qꝛ si aliquid affirmat vel negat de vno ꝯuertibilium ea ꝑte qua differt ab alio. non ꝑpter hoc oportet ꝙ affirment vel negent de se. et hec assignatio modorũ huius fallacie accidentis ꝛ rei subiecte ponit ſm ph̃m in suis fallacijs. licet ponat hic in textu alia assignatio que faciliter pt videri ibidem ☞ Contra predicta arguit ꝑmo sic. nulla est fallacia substantie. ergo a simili nulla erit fallacia accidẽtis. Scdo sic. mediũ in omni fallacia est in ꝑte idem ꝛ in ꝑte diuersum ab extremitatibꝫ. si ergo accidens vt hic sumitur sit idem. hoc est ꝙ importat in ꝑte idem et in ꝑte diuersum sequit ꝙ in omni syllogismo erit fallacia accidentis qḋ est falsum. Tertio sic. illud qḋ est de essentia rei nõ est accidens ipsius. sed oẽ superius est de essentia sui inferioris. ergo nullum suꝑius accidit suo inferiori. Quarto sic. arguendo ex puris affirmatiuis in secũda figura cõmittit fallacia accidẽtis. et tamẽ ille modus non assignatur inter istos modos. ergo male assignatur Quinto sic. a diuisis ad ꝯiuncta est bona ꝯsequentia. vt ptз. ij. Perihermenias. ergo illo modo non ꝯmittit fallacia accidentis.

¶ Ad primũ dicit. ꝙ hic nõ capit accidẽs vt distinguit cõtra substantiaз vel vt sibi opponit. ideo nõ sequit ꝙ si nulla sit fallacia substãtie ꝙ etiã nulla sit fallacia accidentis Ad secũduз dꝛ ꝙ licet in omni syllogismo malo mediũ ꝑtim ꝯueiat ꝛ ꝑtim differat ab extremis. tñ in oĩ bono syllogismo nõ accipit vt ꝯueniens ꝛ differens ab ipis. sed in vtraqꝫ premissarũ tenetur sub eadẽ rõne. et extremitates in eo vniunt sub vna rõe ꝛ nõ sub diuersis. aliter nõ sequitur vnio extremitatũ inter se Ad tertium dicitur ꝙ licet nullũ suꝑius accidat simpliciter ꝛ absolute suo inferiori tñ bene sibi accidit ꝯꝑatiue ꝑ respectũ ad vnũ tertiũ qḋ ꝯuenit inferiori. ꝛ ꝑut differt a suꝑiori. Ad quartũ dꝛ. ꝙ arguendo a puris affirmatiuis in secunda figura cõmittit primus modus huius fallacie prius assignatus. et medium est res subiecta ꝛ inferius sibi accidit vt stat sub maiore extremitate Et licet tale mediũ non subijciatur actu maiori extremitati tñ subijcitur aptitudine ꝛ efficit subiectum eius reducendo ad ꝑmã figurã ꝑ ꝯuersionem maioris Ad q̇ntuз dꝛ ꝙ bñ tenet ꝯsequẽtia arguendo a diuisis ad ꝯiũcta vł ecõtra si saltem bñ arguat. sʒ qñ non bñ arguit ꝯmittit hec fallacia. nã arguendo a diuisis ad ꝯiũcta ꝑmo requirit ꝙ predicamentoꝝ diuersorũ vnũ sit substãtiale ꝛ determinabile. reliquum vero accidentale et determinatio. Secũdo requiritur ꝙ potentiale precedat actuale arguendo a ꝯiũctis ad diuisa requit etiam ꝙ in ꝯiũctis vnũ non sit determinatio priuãs ꝛ diminuẽs respectu alterius. sed ꝙ sit determinatio ꝯtrahẽs tm̃

Sequitur de fallacia ſm quid ad simpliciter. Dictum ſm quid appellatur hic determinatio diminuens de ratione vel de esse cui adiungitur. vt cum dico homo mortuus. Mortuum enim diminuit de ratione hominis. Dictũ simpliciter appellatur aliquid indiminutũ vt hõ

Fallacia ꝭm quid ad simplr est idoneitas decipiendi ꝓueni/ens ex apparēti ꝯsequētia dicti ꝭm quid ad dictū simpliciter ☞ Causa apparētie huius fallacie est ꝯueniētia huius dicti quod est ꝭm q̇d ad aliud quod est simplr ⁊ ecōuerso. Causa falsitatis est diuersitas significatoꝝ. fit aūt hec fallacia tot modis quot modis ꝯtingit addere alicui determinatōem diminuentē. Primo mō ꝭm ꝑtem in modo. vt ille est hō mortuus. ergo est hō. nō seq̇tur. q2 mortuū diminuit de ratōe hominis. Et hic. chimera est ens opinabile. ergo est ens. nō seq̇tur. q2 opinabile diminuit de ratōne huius qđ est eē Secundo mō ꝭm ꝑtem integralē. vt ethiops est albus ꝭm dentes. ergo est albus Tertio mō in his q̄ sunt ad aliquid vt diuitie nō sunt bone male vtenti. ergo. nō sunt bone. nō seq̇tur. licet em̄ diuitie compate ad aliq̇d nō sunt bone. tamē in se sunt bone. Quarto mō in his q̄ ꝭm locū sunt. vt bonuꝫ est mactare patrē in triuanis. ergo bonū est mactare patreꝫ suū. vt sic bonū est vti dieta in locis egrotātis. ergo bonū est vti dieta. Quinto mō in his q̄ fiunt ꝭm tempus. vt bonū est ieiunare in q̇dragesima. ergo bonū est ieiunare. Uel sic expedit alicui mederi quādo egrotat. ergo expedit alicui mederi. nō sequit̄. q2 licꝫ expediat mederi ꝭm quid. nō tamē simpliciter. Sciendū aūt ꝙ in omnibꝫ istis inspiciendū ē ad ꝯtradictōem. vt si aliq̇s respōdens dicat ꝙ nō expedit mederi ⁊ opponens assumat ꝙ expedit mederi quādo egrotat nō ꝯtradicit ei. sed statim fallacia ꝭm quid ad simplr Et sciendū ꝙ eadem est fallacia si ex eo quod est ꝭm q̇d inferat̄ simplr et econuerso ⁊ intelligendū est ꝙ ista fallacia quando fit ab esse ꝭm q̇d vt in pluribꝫ fit affirmatiue. sed quādo fit a dicto simpliciter. vt in pluribus arguitur negatiue.

Postq̄ au. determiauit de fallacia accn̄tis. hic ꝯn̄r determinat de fallacia ꝭm q̇d ad simplr. rōe cuiꝰ ꝑmo videndū ē q̇d sit dictū ꝭm q̇d ad simplicit̄. Un̄ dictū simplr ē dictio sumpta sine determinatōe diminuēte vt hō ꝑse. ⁊ tale dictū đr simplr vt ē ꝑfectū ⁊ nō diminutū. Et dictū ꝭm q̇d ē dictū sumptū cū determinatōe diminuēte vt hō mortuꝰ. ⁊ ꝭm habitudinē talis dicti a ꝭm q̇d ad simplr sumit̄ vna fallacia special̄. eo ꝙ ibi reperiunt̄ cause speciales apparētie ⁊ defectꝰ. ¶ Sciendū ꝑmo ꝙ cā apparētie huiꝰ fallacie ē apparēs ꝯueniētia dicti ꝭm q̇d ad dictum simplr. ꝓpter quā crediniꝰ ꝙ talia dicta ꝯueniāt realr. ⁊ ꝙ vnū sub alio ꝯtineat̄. qđ tū

[illegible]

ē falsum. ⁊ ei⁹ cā defect⁹ ē diuersitas illoꝝ dictoꝝ Et ƀm hoc diffinit̾ hec fallacia. ē idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex apparētia dicti ƀm q̇d ad simpl'r et debꝫ attēdi ista ꝯueniētia nō ex ꝑte vocis. ſꝫ ex ꝑte rei. qꝛ nisi sic tūc ista eēt fallacia ī dcōe ſꝫ debꝫ attēdi ex ꝑte ƀcatoꝝ. ⁊ ƀm ꝙ hn̄t siłitudinē in re ƀcata q̄ ē analogia suoꝝ ƀcatoꝝ. sicut hō pict⁹ ⁊ hō hn̄t q̄ndā īter se ꝓportionē. iō ꝯueniēter ista fallacia dr̄ extra dictōez. ¶ Sciēdū scd̄o. ꝙ lꝫ dcm̄ ƀm q̇d in q̄ ponit̾ determinatio ꝯtrahēs tm̄ faciat locū dyaleticū vt dicendo ē hō alb⁹. g̊ ē hō s. a ꝑte in modū ad suū totū. tn̄ dictū ƀm q̇d cū determinatōe diminuēte vel ꝓuāte facit locū sophisticū. ⁊ talis determinatio impropria fit q̇nqꝫ modis. qn̄qꝫ em̄ ē absoluta. qn̄qꝫ respectiua. Si sit absoluta hoc ē dupl'r. vel determinat dictū cui adiungit̾ ratōe toti⁹ ꝓuando vel diminuēdo ratōem ei⁹. vt hō pict⁹ vel ens opinobile. vel determinat ip̄m respectu ꝑtis integralis sui subiecti. vt albū ƀm dentes. illa aūt q̄ est respectiua fit tripl'r. qꝛ q̄dā fit ꝑ relatōem ad aliud. vt hic. diuitie nō sunt bone male vtentib⁹. Et qn̄qꝫ sumit̾ respectu mēsure q̄ ē loc⁹. vt bonū est interficere patre in triuallis. Et qn̄qꝫ respectu tꝑis. vt bonū ē ꝓijcere merces in mari tꝑe tēpestatꝭ. iō ƀm istas determinatōes improprias ponuntur q̇nqꝫ modi hui⁹ fallacie. ¶ Sciendū tertio ꝙ ꝑmus mod⁹ hui⁹ fallacie ē arguēdo ƀm ꝑtem in mō diminuentē. vt iste hō ē pict⁹. g̊ ē hō Scd̄s mod⁹ ē arguēdo ƀm determinatōez diminuentē q̊ ad ꝑtem integralē. vt ethiops ē alb⁹ ƀm dentes. g̊ ē alb⁹. Et lꝫ in accidētib⁹ q̄ hn̄t determinatū sitū in subiecto. vt cecitas determinat oculū ⁊ simitas nasum. ⁊ sic ꝑ inherentiā ex vna ꝑte ex ꝯsequenti infert̾ totū. vt infirmitas hoīm denominat totū hoīem infirmū tn̄ accidētia q̄ indifferēter ꝯueniunt omnib⁹ ꝑtibus ꝑ inherentiā nō pn̄t denominare totū. vt albedo vel nigredo. Terti⁹ modus fit arguēdo cū determinatōe respectiua ad terminū extrinsecū. vt vinum ē malū febricitāti. g̊ est malū. Quart⁹ modus fit arguēdo cū determinatōe sumpta ƀm locū. vt bonū est interficere patrē in triuanis, g̊ bonum est interficere patrē. Quint⁹ modus fit arguēdo cū determinatiōe quo ad temp⁹. vt bonū est ieiunare in quadragesima. g̊ bonū est ieiunare et oēs isti paralogismi soluunt̾ negādo ꝯsequentiā. qꝛ dictum ƀm q̇d non infert dictū simpl'r. ¶ Sciendū quarto ꝙ in eisdē modis ⁊ in eadē fallacia ꝑt argui a dicto simpl'r ad dictū ƀm q̇d ꝓcedēdo eodē mō. Cui⁹ ratō ē. qꝛ vbicūqꝫ ē eadē cā apparētie. ibi ē eadē cā fallacie. ⁊ ꝑ ꝯn̄s eadē fallacia ⁊ idē mod⁹. ſꝫ arguēdo a dicto simpl'r ad dictū ƀm q̇d ē eadē cā apparentie sicut arguēdo a ꝯtrarijs. iō illo mō cōmittit̾ fallacia ⁊ modi prius positi. vt arguēdo. ille nō est hō. g̊ nō est hō mortuus vel g̊ nō est hō pict⁹ ſꝫ magis denoīatur illa fallacia a ƀm q̇d ad simpl'r q̄ ecōtra. rō est. qꝛ arguendo a dicto ƀm q̇d ad dictū simpl'r arguit̾ affirmatiue. ſꝫ ecōuerso. vt in plurib⁹ arguit̾ negatiue. iō magꝭ denoīat̾ fallacia a ƀm q̇d ad simpl'r q̄ ecōtra. ¶ Cōtra p̄dicta arguit̾ ꝑmo sic. hō alb⁹ ē dictū sumptū sine determiatōe diminuēte ⁊ tn̄ nō ē dictū simpl'r. qꝛ simpl'r dico q̊d sine addito dico. g̊ ꝯtra diffinitōez dicti simpl'r Scd̄o sic. oē inferi⁹ min⁹ cōe īfert superi⁹ magis cōe. ſꝫ dictū ƀm q̇d ē inferi⁹ ad dictū simpl'r. g̊ bn̄ īfert dcm̄ simpl'r. ⁊ sic arguēdo ab vno ad reliquū nō cōmittit̾ fallacia. Tertio. bn̄ sequit̾ ē hō mortu⁹. g̊ ē mortu⁹. ⁊ tn̄ ibi arguit̾ a dicto ƀm q̇d ad dcm̄

simpl'r penes p̄mũ modũ hui⁹ fallacie. g̊ male ponit̃ ille mod⁹ Quarto sic. ieiunare in q̄dragesima ē ieiunare simpl'r. nec illa determinatio tp̄is diminuit rõe3 adiũcti g̊ male arguit̃ penes q̄ntũ modũ Quinto sic a toto in mõ ad suã p̄tē sumunt̃ plures loci dyaletici. g̊ a dicto f̃m q̇d ad dictũ simpl'r sumunt̃ plures fallacie ꝛ nõ tm̄ vna. ☞ Ad p̄mũ d͛r. ꝙ si capiat̃ dictũ simpl'r vt tm̄ valet sicut nõ ꝯtractũ sic ps in mõ nõ d͛r dictũ simpliciter vt hic hõ alb⁊. S3 si capiat̃ dictũ simpl'r vt tm̄ valet simpl'r. i. p̄fecte ꝛ nõ diminute sic capit̃ hic. sic hõ alb⁊ ē dictũ simpl'r. Ad scd̃m d͛r. ꝙ l3 dictũ f̃m q̇d qd̃ fit cũ determinatõe ꝯtrahēte sit inferi⁹ ad dictũ simpliciter nõ tñ dictũ f̃m q̇d qd̃ fit cũ determinatõne p̄uãte vl' diminuēte. s3 mag̃ opponit̃ dicto simpl'r Ad tertiũ d͛r. ꝙ l3 hõ mortu⁹ respectu hoĩs sit dictũ f̃m q̇d. q2 mortuũ diminuit rõem hoĩs. tñ respectu mortui ē dc̃m simpl'r. q2 hõ nõ diminuit rõnem mortui. iõ ibi nõ arguit̃ ꝑ istã fallaciã a dicto f̃m q̇d ad simpl'r. Ad quartũ d͛r. ꝙ l3 ieiunare in q̄dragesima nõ diminuat rõem hui⁹ qd̃ ē ieiunare tñ bñ diminuit respectu hui⁹ qd̃ ē bonum. ideo ibi arguit̃ a determinatõe f̃m tēpus. Ad q̇ntũ d͛r. ꝙ a toto in mõ ꝛ a p̄te ei⁹ sunt diuerse virtutes ꝓbatiue ꝛ diuerse habitudines. ergo ibi sumunt̃ diuersi loci. s3 a dicto f̃m q̇d ad simpl'r ē tm̄ vna cã apparentie iõ ibi nõ sunt plures loci sophistici. ꝛ sic nõ ē simile de ip̄is.

Elenchus est syllogism⁹ ꝯtradictõis vnius ꝛ eiusdē nõ noĩs tm̄ nec etiã rei tm̄. sed noĩs ꝛ rei siml'. nõ synonomi s3 vnius ꝛ eiusdē. ꝛ ex his q̄ data sunt de necessitate nõ ꝯnumerato eo ꝙ erat in p̄ncipio ad idē f̃m ide3 simil'r ꝛ in eodem tempore. Elenchus est syllogism⁹ ꝯtradictõnis. id est syllogism⁹ ꝯcludens ꝯtradictoriã ꝓpositionis date a respõdente. In diffinitõne elenchi q̄dam ponunt̃ ratõne syllogismi. vt ex his q̄ data sunt ex necessitate accidere ꝑ qd̃ remouēt̃ fallacia accidētis. Et ponit̃ nõ cõnumerato eo ꝙ erat in p̄ncipio ꝑ quod remouet̃ petitio p̄ncipij. vt postea patebit. Alia ponunt̃ ratõne ꝯtradictõnis. vt vnius ꝛ eiusdem. id est vnius subiecti ꝛ p̄dicati Vñ nisi eēt idem subiectũ ꝛ idē p̄dicatũ nõ esset ꝯtradictio. vt ethiops est niger. ethiops nõ est niger f̃m dentes ex quo nõ est idem p̄dicatũ. ideo nõ est ꝯtradictio. Et simil'r hic. nullus homo mortuus currit. ꝛ q̇dã hõ currit nõ est ꝯtradictio. q2 nõ ē ibi idem p̄dicatum. Item f̃m idem ad idem. similiter ꝛ in eodem tempore ponuntur ratõne cõtradictõnis. ꝛ contra ista quattuor partes peccat hec fallacia que dicitur ignorantia elenchi. f̃m ꝙ vna est de tredecim fallacijs. Alio modo capitur generaliter. ꝛ tunc diffinitur sic. Ignorantia elenchi

Tractatus ſextus

eſt vnus defectus generalis. ad quem reducuntur oẽs alie fallacie oſtendendo quõ peccat ꝯtra iſtas ꝑticulas vt poſtea patebit. Iſte eñ ꝑticule nõ nois tm̃ nec rei tm̃. ſ; nois ⁊ rei ſimul. nõ ſynonomi ⁊ ſic de alijs. ponunt̃ ratõne ſyllogiſmi et ratõne ꝯtradictõnis. q̃ꝛ iſte exigunt ꝙ nomen ſit vnũ et res vna. ⁊ ꝙ nõ ſit nomẽ ſynonomũ. vñ nõ ẽ ibi ꝯtradictio marcus currit ⁊ tullius nõ currit. Nec eſt ibi ſyllogiſmꝰ. oĩs gladius ſcindit. quoddã inſtrumentũ ẽ enſis. ergo quoddã iſtrumentũ ſcindit. Fallacia ignorãcie elenchi eſt idoneitas decipiendi ꝓueniens ex apparẽti obſeruatõe ꝑticularũ diffinitionis elenchi q̃ ꝯueniunt ei ratõne ꝯtradictõis tantũ. ſ. ad idẽ ſm idẽ. ſimil̓r ⁊ in eodẽ tpe. Cauſa apparẽtie huius fallacie eſt ꝯueniẽtia dictorũ ſm q̇d ad dicta ſimpl̓r. Cauſa falſitatꝫ eſt diuerſitas eorundẽ. vñ huius fallacie elenchi ſunt quattuor modi. Primus modus eſt ꝯtra hãc ꝑticulã ad idẽ. vt duo ſunt duplũ vnius ⁊ nõ ſunt duplũ triũ. g̊ ſunt duplũ ⁊ nõ duplum. ⁊ in vtraq; p̃miſſarũ nõ ſumit̃ duplũ ad idẽ ⁊ ideo nõ ſeq̇tur. Scd̃us modꝰ peccat ꝯtra illã ꝑticulã ſm idem. vt hoc eſt duplũ illi ſm latitudinẽ ⁊ nõ ſm longitudinẽ. ergo eſt duplũ ⁊ nõ duplũ. nõ ſequit̃. q̃ꝛ duplũ nõ ſumit̃ ſm idẽ licet ſumat̃ reſpectu eiuſdẽ. Tertius modꝰ peccat ſm iſtã ꝑticulã ſimil̓r. vt hõ eſt ſpẽs. nullus hõ eſt ſpẽs. g̊ idẽ eſt ſpecies et nõ ſpecies. nõ ſequit̃ q̃ꝛ ibi nõ eſt ꝯtradictio in p̃miſſis q̃ꝛ ille terminꝰ hõ nõ ſumit̃ ſimil̓r. q̃ꝛ vna ſumit̃ ꝓ ſuis inferioribus. in alia vero nõ. ſ; ꝓ ſe toto vl̓ ꝓ ſua forma. Quartus modꝰ peccat ꝯtra hanc ꝑticulã in eodẽ tpe. vt manꝰ mea eſt clauſa in hoc inſtãti ⁊ nõ clauſa in hoc inſtãti. g̊ ẽ clauſa ⁊ nõ clauſa. nõ ſequit̃ q̃ꝛ nõ ẽ in eodẽ tpe. Differt aũt hec fallacia a fallacia ſm q̇d ad ſimpl̓r. q̃ꝛ in illo ẽ ꝓceſſus ab vno ſm q̇d ſumpto. ad vnũ ſimpl̓r ſumptũ. vt hoc eſt duplũ ſm longitudinem. ergo eſt duplũ. in iſta vero eſt proceſſus a duobus ſm quid ſumptis ad duo ſumpta ſimpliciter. vt hoc eſt duplum illi ſm longitudinem et non ſm latitudinem. ergo eſt duplum ⁊ nõ duplum.

Poſtq̃ autor determinauit de fallacia a dicto ſm q̇d ad dictũ ſimpl̓r Hic ꝯñr determinat de fallacia ignorãtie elenchi. ratiõe cuiꝰ p̃mo diffinit elenchum dicens. Elenchus ẽ ſyllogiſmꝰ ꝯtradictõis vniꝰ ⁊ eiuſdẽ

non nois tm̄ nec rei tm̄. sed nois ꝛ rei simul. ex his que dicta sunt ex neces-
sitate aliquid accidere nō cōnumerato eo ꝙ erat in ꝑncipio. sed ad idē ſm
idem. similiter ꝛ in eodem tpe. In hac diffinitōne ponit̄ ꝑalogismus loco
generis ꝛ ꝯtradictōis. ad drām syllogismi nō ꝯtradicentis pōni rn̄dētis
Deinde ponit̄ vnius ꝛ eiusdē non nois tm̄. ꝛ hoc tn̄ rōne syllogismi ma-
gis ꝙ̄ ꝯtradictōis. qꝛ vtrobiꝗ reqrit̄ ꝙ maneāt idē termini ſm rē ꝛ vo-
cem simul. ꝛ ꝑ hoc remouet̄ fallacia in dcōne. ꝛ ponit̄ ex his q̄ data sunt de
necessitate accidere rōne syllogismi in quo debet esse necessaria ꝯsequētia
et ꝑ hoc ꝑmo remouent̄ ꝑalogismi fallacie accidentis et aliȷ̄ duo nō habē-
tes necessariā ꝯsequētiā. ꝛ ponitur non ꝯnumerato eo qd̄ erat in principio
rōne ꝯtradictiōis. qꝛ elenchus est syllogismus ꝓbatiuus. ꝛ per hoc remo-
uetur petitio ꝑncipiȷ̄. Deinde ponit̄ ad idē ſm idē ꝛc. rōne ꝯtradictōnis
qꝛ ille ꝑticule reqrunt̄ ad ꝯtradictōnem. ☞ Sciendum ꝑmo ꝙ aliter
pt̄ diffiniri elenchus. est syllogism⁹ ꝯtradictiuus ꝯclusioni rn̄dētis. et sic
ad elenchū plura requirunt̄. s. necessaria illatio inqꝫtum est sill'is ꝛ sufficiēs
ꝓbatio ꝯclusionis inqꝫtum dialecticus ꝛ repugnantia sue ꝯclusionis ad
positōem rn̄dentis inqꝫtuz ꝯtradictiuus. ꝛ sic patet ꝙ elenchus vltra syl-
logismū addit probationem et vltra locum dialecticum addit contradi-
tionem sue consequentie ad positōnem respondentis. et illa contradictio
est vltima differentia formaliter ꝯstituens elenchum. et ideo sicut syllo-
gismus dialecticus se habet vt inferius ad syll'm in cōi. ita elēchus ad syl-
logismū dialecticū. Et dicit̄ elenchus ab en qd̄ est in pro ꝯtra. ꝛ elench⁹
qd̄ est sumptio quasi ꝯtra sumptio. s. ꝯtra dicta rn̄dentis. ꝛ sicut se habet
elenchus ad syll'm dialecticū. ita simpl'r elenchus ad syll'm sophisticuz. et
pt̄ sic diffiniri. Elenchus sophisticus est syll's sophisticus apparēter cō-
tradictiuus positōi respōdētis. Sciendum scd̄o. ꝙ ignorātia in cōi dr̄
negatio scientie cū habitudine ad illā. Et diuidit̄ ꝑ ignorātiā pure nega-
tiōis q̄ est pura carentia cognitōis actualis vel habitualis sicut est in pue-
ris, nondū noticiā reꝝ cognoscētes. Alia est ignorantia praue dispōnis q̄
est qn̄ aliqd ꝯphendit̄ de natura rei. et ista diuidit̄. qꝛ quedā est ignorātia
ꝑncipioꝝ. q̄ apprehēdunt̄ simplici apprehēsione sine discursu. Alia est ig-
norantia que est falsa apphēnsio mediante discursu. ꝛ dicit̄ cōpsita. qꝛ ibi
multa cōcurrūt simul scꝫ ignorātia ꝯclusionis ꝑncipioꝝ. ignorātia aūt elē-
chi nō est ignorātia pure negatōis nec ꝯposita sed ignorātia simplicis ap-
prehensionis. Et fit per ignorātiam alicuius reqsiti ad verū elenchū ꝛ pt̄
capi dupliciter. Uno modo generaliter ꝓ quacūꝗ omissione cuiuslibet ꝑ-
ticule expresse in diffinitōne elenchi. Alio modo spēaliter solum ꝓ omissi-
one alicuius illarū quatuor ꝑticularū. s. ad idē ſm idem. sil'r et in eodē tpe
et isto modo sumit̄ fallacia ignorātie elenchi ¶ Sciēdū tertio. ꝙ cā apparē-
tie huius fallacie est ydoneitas decipiendi ꝓueniēs ex apparenti obseruati-
one conditionū reqsitaꝝ ad verā ꝯtradictiōem. rōne cuius credit̄ ꝙ in an-
tecedente ꝑalogismi sit vera ꝯtradictio. vbi tamē est apparēs ꝯtradictio
tantum et per illam contradictionem apparentem infertur contradictio
simpl'r. et eius causa defectus est omissio alicuius illarū particularū que
requirunt̄ ad contradictōem Et propter hoc sic diffinitur hec fallacia. est
ydoneitas decipiendi ꝓueniens ex apparenti obseruatiōe ꝑticularū posi-

tarũ in diffinitõne ipius elenchi. que sibi ꝯueniunt rõne contradictionis. Et licet quelibet fallacia peccet contra elenchum. qꝛ tñ ista formaliter et directe peccat ꝯtra ꝯtradictõem que se habet vt vltima forma ꝛ dña elẽchi ideo magis denoĩatur ignorãtia elenchi ꝙ̃ quelibet alia ¶ Sciendu ꝫ quarto. ꝙ huius fallacie q̇nqꝫ sunt modi. Primus est. qñ nõ arguitur ad idem. vt aer est supꝛ terrã ꝛ nõ supꝛ celũ ꝛc. soluiť ꝯña. qꝛ nõ affirmať idem de eodẽ ꝯꝑato ad idem. Scd̃s modus est qñ fit omissio illius ꝑticule ẜm idem. vt sortes videt ẜm oculũ. ꝛ nõ videt ẜm aures. ergo videt ꝛ non videt. ꝯña nõ valet. ꝛ est rõ. qꝛ ibi nõ affirmať vel negať idẽ de eodẽ ẜm ideꝫ Tertius modus fit omittẽdo illã ꝑticulã siľr vt oĩs hõ est indiuiduũ. hõ nõ est indiuiduũ. ergo homo nõ est indiuiduũ ꝛ est indiuiduũ. ꝯña non valet qꝛ hõ non siľr teneť. qꝛ in maiore teneť ꝓ suppositis. in minori aũt ꝓ natura cõi. Quartus modus est qñ omittiť illa ꝑticula ꝓ eodem tꝑe. vt sortes currit cras ꝛ nõ currit postcras. ergo sortes currit ꝛ nõ currit. ꝯña nõ valet. qꝛ ibi non est affirmatio vel negatio pro eodẽ temꝑe. et sic sumũtur isti modi ẜm quatuor ꝯditõnes in diffinitõne elenchi positas ꝛ req̇sitas.

☞ Contra predicta arguiť ꝑmo sic. ꝯtradictio non est syllogismus. sed elenchus est ꝯtradictio. vt dꝛ primo elenchorũ. ergo male dꝛ ꝙ est syllogismus Secũdo sic. hec est vera ꝯtradictio. marcus currit. tulius nõ currit cũ ille ꝓpõnes repugnãt in qualitate. ergo ad elenchũ ꝛ ꝯtradictõnem non requiriť vnitas noĩs ꝛ rei simul Tertio sic. oẽs fallacie ꝯtinentur et reducunť ad ignorantiã elenchi. ergo male ponitur hic fallacia spẽalis cuꝫ sit cõmunis ad oẽs alias. Quarto sic. contradictoria non possunt fieri in eodem tempore saltem ab eodem homine. ergo ad cõtradictiõem non requiritur affirmatio ꝛ negatio in eodem tꝑe Quinto sic. ad ꝯtradictionem requiriť ꝙ sit affirmatio ꝛ negatio eiusdem de eodem. et tñ hoc non ponitur in diffinitõne elenchi. ergo ipa est insufficiens. ☞ Ad ꝑmuꝫ diciť. ꝙ licet si capiatur ꝯtradictio formaliter ꝓ illa forma ꝛ repugnantia ꝯtradictoriorũ. sic nõ est syllogismꝰ. tñ si capiatur materialiter ꝓ syllogismo ꝯtradicente vel syllogismo ꝯtradictorio positõ ni respõdẽtis sic est syllogismus et sic capiť in proposito Ad secũdum diciť. ꝙ licet ibi sit vera ꝯtradictio ẜm rem. nõ tñ ẜm modũ enũciãdi. qꝛ ibi nõ est euidẽs affirmatio vel negatio eiusdẽ de eodẽ. Ad tertium diciť. ꝙ si capiať ignorantia elenchi generaliter pro ignorãtia cuiuslibet ꝑticule diffinitionis elenchi sic fallacia ignorantie elenchi est communis ad omnes alias fallacias. sed si capiať specialiter pro ignorantia quatuor ꝑticularum vltimarum. sic est spẽalis fallacia et hꝫ distinctas causas apparẽtie et defectꝰ a causa aliarũ fallaciarũ. vt probari potest inductiue Ad quartum dicitur. ꝙ licet cõtradictoria non semper enumerantur in eodem tempore. tamen bene potest fieri pro eodem tempore affirmatio et negatio de eodem pro eadem ꝑte temporis. Ad q̇ntum dicitur. ꝙ in fallacia ignorantie elenchi semper requiritur ꝙ sit apparens contradictio quia inde sumitur causa apparentie et quia si remoueatur prima contradictionis conditio que est ꝙ significat affirmatio vel negatio eiusdem de eodem. ibi non est apparens contradictio. ideo non ponitur aliquis modus qui fiat propter omissionem illius conditionis contradictõnis.

Etere id qđ est in principio est. quando cõclusio que debet probari sumitur in premissis. Cũ ergo idez sub eodem noīe potest seipm̄ probari. vt homo currit. ergo homo currit. in talibus em̄ non est petitio principij. sȝ talis argumẽtatio est ridiculosa nec cadit sub arte nec ē petitio huius qđ est in principio. aliud est em̄ petere principium. et aliud est petere illud qđ est in principio. vt dicit phs. p̄mo elẽ corũ. qꝛ petere principiũ est qñ petit͛ idẽ sub eodẽ noīe. vt hõ currit. ergo homo currit. ⁊ isto modo nulla est fallacia. qꝛ nõ cõmittit͛ sub aliqua spẽ argumẽtatiõis. nec ſm veritatẽ nec ſm apparentiam. sed talis petitio p̄ncipij peccat ꝯtra syllogismũ simpl'r dictũ. Sed petere illud quod ē in principio est qñ idẽ petitur sub diuerso noīe. vt aīal rõnale currit. ergo hõ currit. Uel sic. petere illud quod est in principio est qñ minꝰ notum sumitur ad probatõem magis noti. Causa apparẽtie huius fallacie est apparẽs diuersitas cõclusionis a premissis Causa falsitatis est ydentitas eorũdẽ. Petit͛ ãt illđ quod est in p̄ncipio quinqȝ modis. vt patet octauo topicorũ Primo mõ qñ diffinitum petit͛ in diffinitõne et ecõtra. vt si dubitaret͛ vtrũ hõ currit vel nõ currit. fiat argumentum. aīal rationale currit. ergo homo currit. nulla est ibi probacio. qꝛ qñ vnũ dubitat͛ necesse est alterũ dubitari. ⁊ ita si sumat͛ vnũ ad p̄bandũ aliud peccatũ est Scđs modus est qñ p̄ticulare petitur in vniuersali. vt nullus homo currit. ergo nec sortes currit. Uel si aliquis debeat probare q͛ oīm contrariorũ eadẽ est disciplina. et assumat oīm oppositorũ eadẽ est disciplina. ergo oīm ꝯtradictoriorũ est eadẽ disciplina. hic petitur ꝯcl'o in p̄missis Tertiꝰ modꝰ ē. qñ vl'e petit͛ in p̄ticularibꝰ vt si q̇s debeat p̄bare q͛ oīm oppositoꝝ est eadẽ disciplina et sumat illã oīm ꝯtradictoriorũ ꝯtrariorũ. et sic de alijs ē eadẽ disciplina. g͛ oīm oppositorũ est eadẽ disciplina. Uel sic. sortes currit plato currit. ⁊ sic de alijs. g͛ oīs hõ currit Quartus modꝰ est. qñ ꝯiũctũ petit͛ in diuisis vl' ecõtra vt si aliq̇s debeat p̄bare q͛ medicia ē discipl'ia sani ⁊ egri. et dicat͛ sic arguendo. medicina est disciplina sani. et medicina est disciplina egri. ergo medicina est disciplina sani et egri.

Quintus modus est quando vnũ relatiuorũ petit͛ in alio. vt

si quis debet ꝓbare ꝙ sortes sit pater platonis probetur sic
plato est filius sortes. ergo sortes est pater platonis nõ sequit̃
qꝛ hoc assumit̃ qd̕ est probandũ. Sciendũ ꝙ hec fallacia nõ
impedit syllogismũ inferentem sed ꝓbantẽ. et ita fallacia pe-
titionis principij peccat cõtra syllogismũ dialeticum inquã
tum dialeticus est.

¶ Postq̃ autor determinauit de fallacia ignorantie elenchi. Hic ꝯñter
determinat de fallacia petitõnis principij. Ratione cuius primo viden-
dum est quid sit petere principiũ. Nã petitio ꝑncipij in dialeticis est in-
terrogatio alicuius ꝓmissarũ syllogismi dialectici. qꝛ licet dialeticus in syl
logisando assumat ꝓmissas ad probandũ ꝯclusionẽ. tamẽ interdũ para-
logisando interrogat de suis principijs rõne cuius dicuntur interrogatio
nes ⁊ fit non ita proprie petitio ꝑncipij de ꝯclusione. qꝛ premissis cõcessis
potest inferri ꝯclusio nõ interrogãdo de ipa. ⁊ qꝛ in argumẽtatõe ꝯclusio
est ꝑncipiũ ꝓmũ rõe cuius fit argumẽtatio Ideo cũ in argumẽtatiõe petit̃
cõclusio que debꝫ probari ibi fit petitio ꝑncipij. Et ideo petitio ꝑncipij est
qñ idẽ accipit̃ ad ꝓbãdũ seipm ¶ Sciẽdũ primo. ꝙ ẜm pħm secundo
priorum duplex est petitio ꝑncipij. s. statim ⁊ non statim. Petitio ꝑncipij
statim est. qñ idem sub eodem noĩe sumit̃ ad probandũ seipm. vt hõ cur-
rit. ergo hõ currit. vel sub duobꝫ noĩbꝫ synonomis. vt marcus currit. ergo
tullius currit. ⁊ talis petitio peccat ẜm sylłm simpl'r et ꝯclusio non est alia
a premissis. et nõ est ibi argumẽtatio neqꝫ aliqua fallacia cũ idem h̃ mõ
nõ habeat apparentiam ad ꝓbandũ seipm. Alia est petitio ꝑncipij nõ sta
tim qñ aliquid sub diuersis noĩbꝫ repetitur ad probandũ seipm ⁊ ꝯmitti
tur talis defectus qñ in argumentatõne añcedens est ita dubiũ sicut con
sequens vel minus notũ Et dicit̃ petitio ꝑncipij cũ añs est eque dubiuꝫ
vel minus notum q̃ ꝯsequens et qꝛ ꝯtinetur in cõsequẽte et etiam ꝓbat̃
per ꝯsequẽs et ad probandũ ꝯsequens petitur ideꝫ quod est in principio
scꝫ añcedens qd̕ ꝯtinetur in cõclusione. Et etiam sumit̃ añs in tali argu
mentatõe ad probandũ seipm. ⁊ ẜm talem petitõem principij ꝯmittitur
hec fallacia Sciẽdum secundo. ꝙ causa apparentie huius fallacie est ap
parẽs diuersitas añtis ⁊ ꝯsequẽtis. rõne cuius creditur añs esse notius
ꝯsequente ⁊ habere virtutem ꝓbatiuam cõsequentis cũ tamẽ sit eque no
tum vel minus notum cõsequẽte. et nõ sufficit quecũqꝫ diuersitas añce-
dentis ⁊ ꝯsequẽtis. sed oportet ꝙ sit cũ idẽtitate ipoꝝ ⁊ etiã ꝙ talis diuer
sitas faciat apparentiam magis noti ⁊ minus noti ex ꝑte rei. ⁊ qꝛ in syno-
nomis nõ est apparentia magis vel minus noti a ꝑte rei. Ideo in ipis nõ
est ista causa apparẽtie Sed cã falsitatis huius fallacie diuersitas eorũ-
dem. s. añcedentis ⁊ ꝯsequẽtis. Et ẜm hoc sic diffinit̃ ista fallacia Est ido
neitas decipiendi ꝓueniens ex apparenti diuersitate ẜm noticiã añcedẽ-
tis cũ ꝯsequẽte. ⁊ peccat ista fallacia nõ contra illatõem et syllogismũ sim
pliciter dictum sed peccat contra probationem et syllogismum dialecti-
cum. ¶ Sciendum est tertio. ꝙ diffinitio dupliciter potest considerari
Uno modo inquantum includit principia essentialia diffiniti que

sunt ꝓpria causa passionis. et hoc modo sumitur ab ipa locus demõstrati-
uus ⁊ nõ sophisticus. Alio modo ɔsideraṫ inq̃tum stat sub intẽtõe cõi
et hoc dupliciter. Uno modo sumiṫ respectu p̄dicatoꝝ que notiori modo
ɔueniũt ipi diffinitioni q̃ꝫ diffinito. et sic a diffinitõne ad diffinitum iterũ
sumitur locus dialecticus. Alio modo respectu predicatorum que notio-
ri modo diffinito q̃ꝫ diffinitõni cõueniunt. ⁊ sic a diffinitõne sumiṫ petitio
ꝑncipij. q͞z sic añs est minus notũ ɔñte. ⁊ eodẽ modo arguendo a diffini-
to potest argui respectu predicatoꝝ que minꝰ notiori modo ipi ɔueniũt
et sic siĺr arguendo ab vĺi ad ꝑticulare vel ecõtra. ⁊ ꝺm hoc in ipis causa-
tur petitio ꝑncipij ¶ Sciendũ quarto. ꝙ huius fallacie quatuor sunt mo-
di. Primus est qñ diffinitum petitur in diffinitione vel ecõtra. vt aĩal ra-
tionale currit. ergo hõ currit. Ibi em̃ diffinitum petiṫ in sua diffinitione et
arguendo ecõtra petitur diffinitio in diffinito et probatio nõ valet. q̇a si
vnũ dubitaṫ ⁊ reliquũ. Scd̃s modus est qñ particulare petitur in vniuer-
sali. vel vniuersale in ꝑticulari. vt si debeat probari ꝙ oĩm ɔtradictorioꝝ
eadẽ est disciplina. ⁊ sumaṫ illa. oĩm oppositoꝝ eadem est disciplina. ergo
oĩm ɔtradictoriorũ nõ valet argumentũ. q͞z cõclusio petitur in premissis
Tertius modus est qñ ɔiũctũ petitur in diuisis vel diuisum in ɔiunctis
vt medicina est sani et egri. g̃ medicina est sani ⁊ medicina est egri Quar-
tus modus est qñ vnũ relatiuoꝝ petitur in suo correlatiuo. vt sortes est
pater platonis. ergo plato est filius sortis Et soluendo istos ꝑalogismos
debet negari añs. eo ꝙ est eque notũ vel minus q̃ꝫ ɔñs prius negatũ nec
debet negari ɔña cũ sit necessaria illatio in istis ꝑalogismis si p̄misse con-
cedanṫ. q͞z si cõcediṫ añs oportet concedi ɔñs quod includiṫ in ipo. põt tñ
dici ꝙ non est ɔña ꝓbatiua cũ negatione añtis. Et licet in textu ponanṫ
quinq͞z modi. q͞z scd̃s diuiditur in duos ad maiorẽ declaratõem tñ sufficit
ꝙ enumeranṫ quatuor modi ꝑus positi. q͞z in ipis ɔtinẽtur oẽs modi hu-
ius fallacie. ☞ Contra p̄dicta arguiṫ p̄mo sic. in petitõne ꝑncipij su-
mitur idem ad ꝓbandũ seip̄m. sed idem non habet apparentiam ad ꝓbã-
dum seip̄m. ergo in petitõne ꝑncipij non est causa apparentie ergo nec fal-
lacia Secũdo sic. omnis ꝑalogismus peccat in materia vel forma. sꝫ pa-
ralogismi huius fallacie nõ peccãt in forma cũ ꝑñt fieri in modo ⁊ in figu-
ra nec peccant in materia q͞z fiunt ex ꝓbabilibꝫ. ergo in ipo nõ est defectus
Tertio sic. ab eodẽ nõ sumiṫ locus dialeticus ⁊ sophisticus. sed a diffi-
nitione siĺr a toto in q̃ꝫtitate sumunṫ loci dialetici. ergo ab ipsis non sumiṫ
locus sophisticus ⁊ sic male ponũtur illi primi duo modi Quarto sic ar-
guendo a diuisis ad ɔiuncta est fallacia accidentis. ergo ibi nõ est petitio
ꝑncipij. tenet ɔña. q͞z isti loci sophistici non possunt esse in eodem argumẽ-
to Quinto sic. hic est petitio ꝑncipij. albedo ɔtrariatur nigredini. g̃ ni-
gredo est ɔtraria albedini. ⁊ tñ fit nullo istoꝝ modoꝝ quatuor. ergo sunt
insufficienter positi. ¶ Ad primũ dicitur. ꝙ licet idem ꝺm rem et vocẽ
simul non habeat apparentiam ad probanduꝫ seipsum. tamẽ idem ꝺm rẽ
et drñs ꝺm vocem et rationem vt est diffinitio respectu diffiniti bene hꝫ
apparentiaꝫ ad probandũ seipsum inq̃ꝫtum videtur magis nota sub vno
noĩe q̃ꝫ sub alio. Ad secũduꝫ diciṫ. ꝙ licet in paralogismis huius falla-
cie premisse sint ꝺm se probabiles. non tamẽ sunt probabiles respectu con-

clusionis qđ tñ requiritur ad syllogismū ꝓbatiuum.scʒ ꝙ habeat pꝛemis/
sas ſm se ꝓbabiles ⁊ ꝙ ille p̄misse habeant ꝟtutem ꝓbādi ɔclusionē. Jō
isti syllogismi peccāt in ꝓbatōe Ad tertiū dꝛ.ꝙ ab eodem. eodē modo
ɔsiderato respectu eiusdeʒ non sumit᷑ locus dialecticus et sophisticus mō
diffinitio diuersimode ɔsiderat᷑. vt ab ip̄a sumitur locus dialecticus ⁊ so/
phisticus. ⁊ sil'r dꝛ de toto in q̄ntitate. Ad quartū dꝛ.ꝙ licet arguēdo
a ɔiunctis ad diuisa indebite q̄tū ad modū oꝛdinandi ip̄a diuisa ad idē
fit fallacia accidentis.tñ qñ arguitur ab ip̄is indebite solum ex pte ꝓba/
tionis ⁊ nō ex pte dispōnis diuersoꝝ. Jbi fit petitio p̄ncipij Ad q̄ntuʒ
dꝛ. ꝙ ibi ɔmittit᷑ secūdus modus.et licet albedo ⁊ nigredo sub rōnibꝫ pro
prijs non sunt respectiua tñ q̄tum ad intentiones contrarioꝛū siue oppo/
sitarū bene sunt relatiua ſm dici ⁊ sic ibi vnū relatiuoꝝ petit᷑ in alio

DE fallacia ɔsequētis dicendū est. Scdm ɔñs fiunt
paralogismi eo ꝙ credimus ɔñam ɔuerti que nō cō
uertitur. Fallacia ɔñtis est ydoneitas decipiendi ꝓ
ueniens ex apparētia ɔñe ɔuerse que nō ɔuertitur Causa
apparentie huius fallacie est cōuenientia vnius ɔñe vere ad
aliā non verā Causa falsitatis est diuersitas eorūdē. Et sci
endū ꝙ bene tenet argumētum a positōe añtis ad positioneʒ
ɔñtis Huius fallacie tres sunt modi Primus modus est
qñ arguit᷑ a destructione añtis ad destructōem cōsequentis
vt si hō est aīal est. ergo si hō non est aīal nō est. Uel a positio
ne ɔñtis ad positōeʒ antecedētis. vt si mel est rubeū est. ergo
si rubeū est mel ē. Ad istū eīm modū reducunt᷑ oēs praue ar/
gumētatōes ab inferiori ad supius destructiue. Uñ quotiēs
cunqꝫ fit ꝓcessus ab inferiore ad supius cū distributōe supi/
orū. vt oīs hō currit. g̊ oē aīal currit. Jbi ɔmittit᷑ ista fallacia
vt nullus hō currit. ergo nullū aīal currit. Secūdus mo/
dus solet poni ab insufficienti inductōe singulariū. vt sortes
est aīal et ecōuerso. plato est aīal et ecōuerso. ergo oīs hō est
aīal ⁊ ecōuerso. hic enūerant᷑ oīa singularia illius oīs hō est
aīal. et non huius. oīe aīal est homo que significat᷑ p ɔposi/
tionē huius qđ est ecōuerso ad hanc. oīs homo est animal
Tertius modus prouenit a cōiter accñtibus. Et dicunt᷑
cōiter accidentia que se aliqñ ɔsequūtur et aliquādo non. vt
iste est comptus. ergo est adulter. Sil'r musa et poeta sil'r ter
minātur. sed musa est fēi generis. ergo et poeta nō sequitur.
quia ydentitas generis et terminationis aliquādo se conse/
quunt᷑ et aliquando nō. eo ꝙ non est in omnibꝫ sed in aliqui

bus. Si aliquis dicat ꝙ in hoc vltimo tertio modo non tenet ecõuerso. Vñ ibi non est ꝯsequẽtia. Dicẽdum est ꝙ ergo ſm quoſdam ſumitur ꝯña a cõiter accidentibus ad conſequẽtiam neceſſariã et probabilem. et in iſtis nõ ſumitur cõquẽtia neceſſaria ſed pbabilis. Taliter autẽ ordinantur iſti modi ab Areſtotele iſto modo ordinato.

¶ Poſtq̃ autor determinauit de fallatia petitõnis pncipij. Hic ꝯſequẽter determiat de fallatia ꝯſequẽtis. rõne cuius pmo videndũ eſt quid ſit cõſequens. et antecedẽs. ⁊ ꝯña. Unde añcedẽs eſt ꝓpoſitio cathegorica vel ypothetica inferens cõcluſionẽ. Sed ꝯſequẽtia eſt illa habitudo ſimplex in qua ꝯſequẽs infertur ex antecedẽte ⁊ prouenit ex eo ꝙ ꝯſequẽs actu ⁊ intellectu includitur in antecedente. Jdeo ſequitur ad ſuum antecedens. Et habitudo denominãs illã ſequelã. vocatur cõſequẽtia. Et duplex eſt cõſequẽtia ſcʒ ſimplex ⁊ compoſita. Conſequẽtia ſimplex eſt. q̃n ex vno ſolo antecedente infertur vnum ſolũ conſequẽs. Conſequẽtia vero compoſita per oppoſitum. Et intelligit̃ fieri quatuor modis. Primo q̃n factã aliq̃ ꝯñtia arguitur a põne añcedentis ad põnem ꝯñtis. Secundo modo quãdo in aliqua cõſequẽtia arguitur a deſtructõne conſequentis ad deſtructõem antecedẽtis. Et iſtis duob' modis fit debite cõſeq̃ntia et bene arguitur. Tertio modo quãdo in aliqua cõſequẽtia arguitur a deſtructõne antecedẽtis ad deſtructõem cõſequentis. Quarto modo quãdo arguitur a poſitione cõſequẽtis ad poſitõem añtis. Et iſtis duobus modis non valet cõſequentia cõpoſita prius facta. quia cõuertitur aliter q̃ deberet cõuerti. Et ſm hoc ſumitur fallacia conſequentis.

¶ Sciendũ pmo ꝙ cauſa apparentie huius fallacie eſt apparẽs cõuertibilitas ꝯſequentis cum antecedente. ratione cuius creditur ꝙ bene cõuertatur cõſequentia que tamen non bene conuertitur. Cauſa vero defectus eſt diuerſitas antecedẽtis ⁊ cõſequentis. Et ſm hoc diffinitur fallacia conſequẽtis. eſt ydoneitas decipiendi proueniens ex apparenti probabilitate vel conuertibilitate cõſequentis cum añcedente. Et ſemper fit cum dicit areſtoteles. q̃n credimus conſequẽtiam conuerti que tamen nõ cõuertit̃. Et q̃uis in iſta fallacia reperiãtur antecedẽs ⁊ conſequẽs tamẽ magis dicit̃ fallacia cõſequentis q̃ antecedentis. eo ꝙ in paralogiſmis huius fallacie ſp arguit̃ equiualẽter a põne cõſequẽtis ad poſitõem antecedentis. Et licet q̃nq̃ arguat̃ a negatõne añtis ad negatõem ꝯñtis. q2 tñ iſta negatio añtis habet ſe vt ꝯſequẽs ad negatõem ꝯſequẽtis. Jdeo ibi equalenter arguit̃ a poſitõe ꝯñtis ad poſitionẽ añcedẽtis ¶ Sciendũ ſecundo. ꝙ huius fallacie tres ſunt modi. Primus eſt arguendo a deſtructione añcedentis ad deſtructõem cõſequẽtis vel a poſitione cõſequẽtis ad poſitõem antecedẽtis. Exemplũ primi. vt ſi homo eſt. aial eſt. ſed non eſt homo. ergo nõ eſt aial. non ſequit̃. q2 ad negatõnem añcedentis nõ ſeq̃tur negatio cõſequentis. q̃d ideo eſt. q2 antecedẽs eſt inferius ⁊ minus conſequente. conſequẽs em̃ ſe habet vt ſupius ⁊ magis cõe. modo deſtructi inferiori non oportet deſtrui ſupius. q2 ipm̃ p̃t manere in alijs inferioribus.

Exemplum secũdi. si pluit terra est madida. ergo si terra est madida pluit
non sequitur positio añtis. qꝛ ꝯsequens se habet vt magis cõe. Ideo nõ
sequitur positio añtis quod est minus commune ꝛ inferius ad positiõem
eiꝰ supioris non sequiẛ positio inferioris ¶ Sciẽduȝ tertio. ꝙ scđs modꝰ
est qñ arguiẛ ab insufficienti nũero singulariũ ad vniuersale. vt sortes cur-
rit plato currit ergo oĩs homo currit. vel sic. sortes est aĩal ꝛ ecõuerso plato
est aĩal. et ecõuerso non sequiẛ. qꝛ licet enũerenẛ singularia istius. oĩs hõ est
aĩal tamen non omne aĩal est homo. quod tamen designatur ꝑ hoc qđ dr
in predicta propõne. ecõuerso expresse vel subintellecte. Et hoc si ille ter-
minus econuerso dicit conuersionẽ simplicem. sȝ si dicat cõuersionem ꝑ ac
cidens bñ seqretur. sicut hec est vera. oĩs homo est aĩal ꝛ econuerso. aliqđ
aĩal est homo. tñ qꝛ analogum per se positũ stat pro significato suo famo
siori. et ille terminus econuerso est analogum ad cõuersionẽ simplicẽ et ad
cõuersionem ꝑ accidens. ideo hic stabit pro ꝯuersione simplici. Scien-
dũ quarto. ꝙ tertius modus huius fallacie fit qñ arguitur a cõiter accidẽ
tibꝫ que cõiter accidentia se mutuo non sequũtur vt hic sortes est magnꝰ
et sortes est fortis. vel sortes est pulcher ꝛ est bonus. ergo sortes est pul-
cher et est bonus non sequitur. quia licet talia accidentia se mutuo conse-
quunẛ in aliquo subiecto. non tñ de necessitate consequunẛ se Et licet isto
modo arguendo penes istam fallaciam in modo procedendi cõuertaẛ ali-
qua cõsequentia actualiter presupposita. tamẽ subintelligitur vna ꝯsequẽ
tia ĩplicite que cõuertitur in istis modis. Et istoꝝ modorũ sic potest ha-
beri rõ qꝛ in fallacia ꝯsequentis sumitur causa appentie ex appenti cõuer
tibilitate ꝯsequentis ꝛ añcedentis. vel ergo hec ꝯuertibilitas est apparens
rõne cõsequentie iam facte. sic est ṗmus modus. vel ꝓpter habitudinem
terminorum. et hoc est dupliciter. vel sumiturꝰ ex habitudine singularium
ad vl'e. ꝛ sic est secũdus modus huius fallacie. et ex habitudine cõiter ac-
cidentiũ que ꝯtingenter cõueniunt in vno subiecto. ꝛ sic est tertius modꝰ
¶ Contra predicta arguiẛ ṗmo sic. cõuersio est passio propõnis. ğ soli
ꝓpõni ꝯuenit. ğ ista fallacia non prouenit ex hoc ꝙ aliqua cõsequentia con
uertatur que nõ debet ꝯuerti. Secũdo sic. ꝯsequens actu ꝛ intellectu
includitur in añcedente. ergo destructo añcedente destruiẛ ꝯsequens. ꝛ sic
a destructõne ꝯsequentis ad destructõem añcedentis bñ valet ꝯsequẽtia
Tertio sic. posito posteriori necessario p onitur prius. sed cõsequens est
posterius antecedente. ergo posito ꝯsequente necessario ponitur añs.
Quarto sic. singularia alicuius vl'is non sufficienter enumerata sequũ
tur ad suũ vl'e. ğ arguendo ab insufficienti nũero singularium arguitur a
positione cõsequentis ad positõem antecedentis. et ꝑ ꝯñs secundus mo
dus non distinguiẛ a ṗmo. Quinto sic. arguendo a cõiter accidentibꝫ ẽ bo
nus locus dialecticus. ergo sic arguẽdo nõ sumiẛ tertiꝰ modus huius fal
lacie ☞ Ad ṗmum diciẛ. ꝙ si capiatur ꝯuersio vt est mutatio ṗdica
ti in subiectũ et econtra. sic est passio propositõnis ꝛ solum sibi conuenit sȝ
si capiatur pro mutatione añtis in ꝯñs vel econtra pro mutatione ꝯseqn
tis in añs. sic non est passio ꝓpõnis sed est passio ꝯñe. ꝛ hoc modo capiẛ h
Ad secũdum diciẛ ꝙ destructo antecedente bene destruitur ꝯsequens
particulariter et ꝺm suum esse quod habet in tali añcedente. non tamen

destruit vl'r ꝑm se totū. q2 adhuc potest manere in alijs. Ideo a destruc-tione antecedentis nō pt inferri destructio ꝯsequentis. Ad terciū dr. ꝙ li-cet ꝑm illatōem ꝯsequens sit posterius. tñ ꝑm naturam ꝛ ambitū ꝯmunita-tis ꝯsequens est ꝑus antecedenti. Ad quartū dr ꝙ licet in secūdo mō ar-guat̃ a positione ꝯsequentis ad positōem añtis. nō tñ sumit̃ causa apparen-tie rōne ꝯuertibilitatis ꝯsequentis cū añte sed rōne ꝯsequētie ꝑus facte si-cut in pmo modo. Ad quintū dr. ꝙ arguendo a cōiter accidentib9 que ne-cessario se ꝯsequūtur est bonus locus dialeticus. sed arguendo ab his q̄ cō-tingenter se ꝯsequūtur fit tercius modus huius fallacie.

S

Equit̃ de fallacia ꝑm nō cām vt cām. Ad cuius eui-dentiā sciendū ꝙ duplex est syllogismus. sc3 ostensiu9 et ad impossibile. Ostensiuus est q̄ hab3 vnā solā cō-clusionē. Syllogismus vero ad impossibile est qñ aliq̄s syllo-gistice ducit̃ ad impossibile. ꝛ ꝑpter hoc interimit̃ aliqua pre-missarū que erat causa illi9 impossibilis. Vñ iste syllogism9 semp h3 duas ꝯclusiones. vt cū dr est r. hō asinus. hoc con-cesso. Contra nullus asinus est aīal rōnale mortale. hō est asi-nus. ergo hō nō est aīal rōnale mortale. s3 hoc est impossibile ergo ꝛ ista. hō est asinus. ꝛ iste syllogismus est in q̄rto mō pri-me figure. ¶ Sciendū est eñ ꝙ nō cā vt cā semp fit in syllogis-mo ad impossibile. Fallacia aūt ꝑm nō cām vt cām fit qñ nō cā ponit̃ vt cā. ꝛ ꝑpter hoc apparet sequi impossibile. ꝛ illud qđ apparet esse causa interimit̃. vt si querat̃. est ne brunellus hō. quo ꝯcesso nullus asinus est aīal rōnale mortale. sed hō ē asinus ꝛ brunellus est hō. ergo hō nō est aīal rōnale. hoc au-tem est impossibile. ergo brunellus nō est hō. In hac aūt dic-ta argumentatōe non est cā vt cā. q2 interimit̃ id qđ apparet esse causa ꝛ nō est. sc3 brunellus est hō. Causa apparentie est cōuenientia huius qđ apparet esse cā ꝛ nō est cū eo qđ est cā. Causa falsitatis est diuersitas eorūdē. tale eñ exemplum po-nit Arestoteles huius fallacie. vt querendo sic Sūt ne aīa ꝛ vita idem. quo concesso Contra mors ꝛ vita sunt ꝯtraria. sed mors est corruptio. ergo vita est generatio. et per consequens viuere est generari. sed hoc est impossibile. q2 quicq̄d viuit nō generat̃. sed generatum est. ergo aīa ꝛ vita sunt idem. Hec cō-clusio peccat ꝑm fallaciam ꝑm non cām vt causam. q2 ex hoc eñ ꝙ anima ꝛ vita sunt idem non sequitur impossibile. ꝛ ita non debet interimi. sed ista mors ꝛ vita sunt contraria. quia

in omnib⁹ his id qđ nõ est causa apparet esse causa. q2 ↄmu/
nicat in terminis cũ aliquib⁹ ꝓpositionib⁹ ex q̃b⁹ seq̃tur im/
possibile. Ex istis pȝ ꝙ ista fallacia nõ fit in syllogismo osten
siuo. vt oĩs hõ currit. sortes est hõ ⁊ sol est in cancro. ergo
sortes currit. hic nõ est fallacia non cause vt cause. q2 hec ꝓ
positio sol est in cancro nõ est causa neq3 apparet esse causa.
sicut apparet in syllogismo ad impossibile

Postq3 autor determinauit supius de fallacia ↄsequẽtis. Hic ↄsequẽ
ter determinat de fallacia s̃m nõ cãm vt cãm. ⁊ q2 ista fallacia nõ fit in syl/
logismo ostensiuo. sed bene fit in syllogismo ad impossibile. ideo anq3 autor
ostendat cãm huius fallacie p̄mittit vnã diuisionẽ syllogismi qui diuiditur
in syll'm ostensiuũ ⁊ ad impossibile. Et đr ostensiu⁹. q2 vnico ꝓcessu ex dua
bus p̄missis ostendit suã ↄclusionem Et syllogismus ad impossibile est qui
ex duab⁹ p̄missis infert vnã manifeste falsam. ꝓpter cuius falsitatẽ interimit
aliqua p̄missaꝝ. et sic ibi sunt plures ꝓcessus. igit̃ ⁊ plures ↄclusiones. sed in
ostensiuo vnica est ↄclusio ⁊ vnicus processus. q̃re in ipso premisse possunt
esse tam vere q3 false. Sed syllogismus ad impossibile semꝑ habet vnam
p̄missam falsam. aliter eñ nunq3 ↄcluderet falsum. vt animal est asinus. om
nis hõ est aĩal. ergo omnis homo est asinus. ↄclusio est falsa. ergo aliqua pre
missarũ. non minor ergo maior. Et s̃m talem ꝓcessum quando male interi
mitur aliqua premissarũ ↄmittit̃ presens fallacia ¶ Sciendũ primo ꝙ ꝓ
missa đr causa que necessario facit ad illatiõem ↄclusionis. ⁊ qua remota nõ
amplius seq̃tur ↄclusio in tali mõ arguẽdi. et ex eisdẽ p̄missis. et per opposi/
tum premissa nõ causa est que ↄuenit cũ aliqua p̄missarum syllogismi in sub
iecto vel predicato. que tamen nullo mõ facit ad illatiõem ↄclusionis. quia
ipsa posita vel remota nihilominus ex alijs premissis infertur ↄclusio. sicut
omnis asinus est rudibilis. omne animal est asinus. ergo oĩs hõ est aĩal. ⁊ ꝑ
ↄsequens oĩs homo est asinus. hec ꝓpositio omnis asinus est rudibilis ex
parte subiecti sui ↄuenit cũ maiore. et tamen nihil facit ad illationem ↄclusio
nis. q2 ipsa remota adhuc bene sequit̃ ↄclusio. Ex quo paȝ ꝙ ad nõ causaȝ
vt causam duo requirũtur. Primo ꝙ p̄missa nõ causa nõ sit causa ↄclusio/
nis. secũdo ꝙ habeat causam apparentie ꝑ hoc ꝙ ↄuenit cuȝ alijs premissis.
ideo si in syllogismo ponitur aliqua premissa que non ↄuenit in subiecto vel
p̄dicato cum aliqua premissaꝝ ibi nõ est nõ causa vt causa. licet ibi sit nõ ꝓ/
pter hoc accidere falsam ¶ Sciendũ secundo ꝙ causa apparentie huius
fallacie est ↄueniẽtia p̄misse nõ cause cũ premissa causa in subiecto vel pre/
dicato ꝓpter quã credimus ꝙ sicut premissa causa facit ad illatiõem ↄclusio
nis false. ꝙ etiã premissa non causa inferat talem ↄclusionem. et ꝓpter fal
sitatem illius ↄclusionis videtur debere interimi premissa nõ causa. que ta/
men non debet interimi. Causa vero defect⁹ est diuersitas premisse nõ cau
se ad alias premissas. Et per hoc sic definit̃ ista fallacia. Est idoneitas deci/
piendi proueniens ex apparenti conuenientia premisse non cause cum pre/
missa causa. Et sic patet ꝙ hic nõ ↄmittitur hec fallacia. sol est in cancro.

omne animal est asinus. omnis homo est animal. ergo omnis homo est asinus. conclusio est falsa. non tamen propter illam. sol est in cancro. quia nō cōuenit in subiecto vel predicato cum premissis. ideo non habet apparentiam sue cause. ¶ Sciendū tercio quod hec fallacia semper fit in syllogismo ad impossibile vt dictum est. Cuius ratio est. quia hec fallacia cōmittitur cum ex falsitate conclusionis fit regressus ad interimendum aliquam premissarū. et interimitur vna que est causa falsitatis ꝯclusionis. sed quando fit regressus a falsitate ꝯclusionis ad interimendum aliquā premissarum hoc fit solum in syllogismo ad impossibile et non in syllogismo ostensiuo Ideo hec fallacia tantū fit in syllogismo ad impossibile superfluo. hoc est quod in tali syllogismo superfluit vna premissarum que nullo modo facit ad illationem consequentis. Et per hoc differt hec fallacia ab omnib9 alijs virtute sue cause apparentie et defectus. ¶ Sciendum quarto quod huius fallacie duo possunt assignari modi. Primus est. quando ꝑmissa non causa ex parte sui subiecti conuenit cum premissa causa. vt hic omnis asinus est rudibilis. omne animal est asinus. omnis homo est animal. ergo omnis homo est asinus. cōclusio est falsa. ergo aliqua premissarum. et non ista. asinus est rudibilis. igitur male fit regressus a falsitate conclusionis ad illam. quia interimitur premissa que non est causa falsitatis conclusionis. et sic debet negari ille processus et non ista propositio. asinus est rudibilis. quia falsitas conclusionis ꝓuenit ex ista. omē animal est asinus. Secūdus modus est. quādo ꝑmissa nō causa ex parte sui ꝑdicati ꝯuenit cum ꝑmissa causa. vt omē aīal est asinus. omīs equus est aīal. omnis homo est anīal. ergo omīs homo est equus. conclusio est falsa. ergo aliqua ꝑmissarū. et nō ista. equus est aīal. et sic soluitur eodē modo sicut ꝑcedens. ¶ Contra predicta arguitur primo sic. omnis syllogismus est ostensiuus. quia ostendit aliquam cōclusionem. ergo male diuiditur syllogismus. Secūdo sic. in omni paralogismo est non causa. ergo ista fallacia nō est spēalis ab alijs distincta. Tercio sic. sicut se habet ens et nō ens. ita se habet causa et non causa vt causa. sed ens et non ens nullo modo ꝯueniūt. ergo nec causa et non causa. et sic causa apparentie huius fallacie non est ex ꝯuenientia premisse non cause vt cause cum premissa causa. Quarto sic. bonus syllogismus simpliciter et fallacia non possunt simul esse in eodē. sed vbi est causa vt non causa. ibi est bonus syllogismus simpliciter. ergo non est ibi fallacia etc. Quinto sic. hec fallacia prouenit ex parte premisse non cause. sed illa semper ponitur in primo discursu syllogismi ad impossibile. qui discursus est syllogismus ostensiuus. ergo fallacia nō committitur in tali syllogismo inq̄tum est ad impossibile. ☞ Ad primū dicitur quod licet syllogismus ad impossibile ſm primum processum eius sit ostensiuus non tamen ſm primum processum eius. quia non ostendit simpliciter suam conclusionem. sed infert ipsam propter aliquod impossibile Ad secūdum dicitur. quod si capiatur non causa pro omni illo quod habet modū cause. sic in qualibet fallacia reperitur non causa vt causa. tamen si capiatur specialiter vt prius definita est. sic solum reperitur in ista fallacia. Ad tercium dicitur. quod licet causa et non causa formaliter accepte quo ad illas intentiones non conueniunt. tamen causa et non causa materialiter capte pro premissis syllogismi pñt ꝯuenire. quia ꝑmisse in subiecto et ꝑdicato pñt ꝯuenire

Ad quartum dr q in tali fallacia vbi est non causa vt causa nõ ꝯmittit
fallacia ꝯm primum processuz vbi est syllogismus simpliciter. sed in vltima
illatione. quia interimitur premissa que non debet interimi. et ita ꝯm diuer/
sas ꝯsiderationes ibi sunt syllogismi boni: et etiam est fallacia Ad quintũ
dicitur. q licet non causa ponatur in primo discursu syllogismi ad impossi/
bile. et ibi fit causa apparentie huius fallacie. tamẽ ibi nõ ꝯmittit defectus ni
si in vltimo ꝓcessu interimendo ꝑmissam que nõ est cã ꝯclusionis. et ꝯm ta/
lem ꝓcessum talis syllogismus dicit ad impossibile.

PRopõ plꝛes ẽ illa i q pla ꝑdicãt de plibꝫ. vl pla d vno
vl vnũ d plibꝫ. vt sor. currit et disputat. vel sic. ẽ ne hic
vel hic hõ demonstratis sorte et brunello. vel sortes
et plato currũt et disputant. Propositio vna autem est in qua
vnũ ꝑdicatur de vno. Et hoc quadrupliciter. siue vnũ nume
ro. vt homo est risibilis. siue vnuz specie. vt sortes est homo.
siue vnũ genere. vt sortes est animal. siue vnũ ꝯm ꝑus et poste
rius. vt homo est ens animal est sanum. siue ꝑdicantur plu/
ra ex quibꝫ fit vnũ. vt homo est aĩal rõnale mortale. Scdm
plures interrogationes fiunt paralogismi quãdo ad interroga
tiones plures datur vna responsio Causa apparentie hu/
ius fallacie est vnitas interrogationis complexe. Causa falsi
tatis est pluralitas ipius: Duo sunt modi huius fallacie. ꝑ
mus modus est. quando plura in singulari numero subijci/
untur vel ꝑdicantur. vt hic est ne hic et hic hõ demõstrato sorte
et brunello. si dicat sic. g brunellꝰ ẽ hõ. si nõ. g sor. nõ ẽ hõ Nõ
enĩ bene respondit quãdo fecit responsionẽ vnam ad interro
gationẽ plures. sed debz respondere. veruz est ꝓ vno et falsum
est ꝓ reliquo. Secũdus modus est quando plura in plurali
numero subijciũtur vel ꝑdicantur. vt sunt ne ista bona vel non
bona. demonstratis bono et nõ bono. si dicit bona. ergo bo
nũ est malũ. si nõ bona. ergo bonũ nõ est bonũ. debuissz enĩ
rñdere bonũ est bonũ. malũ est malum. Si aũt ꝯcedat aliqs
hõ dari definitões simili mõ in singulari et in plurali. vt cecũ
est aptũ natũ videre et non videt et ceca sunt apta nata videre
et nõ vident. nõ effugiet redargutõem demonstrato vno ce/
co et altero vidente. Et dicat sic. sunt ne illa ceca si ceca. ergo
illud est cecũ demonstrato vno vidente. nõ enĩ dicebat illum
esse cecũ et illũ esse videntẽ. sz dabat vnã rñsionẽ. eo q ꝯcessit
q silis darẽt definitio in singulari numero et in plurali.

Postq̃ autor determinauit de fall'a ſm nõ cãm vt cãm Hic ↄ̃sequẽter
determinat de fall'a ſm plures interrogatões vt vnã. Et ad ostendenduȝ
q̃d ſit interrogatio plures. et q̃d vna. p̃mo oſtendit quid ſit ꝓpoſitio plures
ipam definiens. Propoſitio plures eſt illa in qua vnuȝ de pluribꝫ p̄dicaꝛ. vel
plura de vno. vel plura de pluribꝫ incõiunctim. Exempluȝ p̃mi. vt ſortes et
plato currũt. Exemplũ ſecũdi. vt ſortes currit vel plato diſputat Et dꝛ ta
lis ꝓpoſitio plures. qꝛ ibi deſignãtur plures ↄ̃poſitões p̄dicati cũ ſubiecto.
et iſta ꝓpoſitio nõ hꝫ tm̃ vnũ ſenſum. Sed ꝑ oppoſituȝ ꝓpoſitio vna eſt in q̄
p̄dicaꝛ vnũ de vno. ſiue illud fuerit vnũ in numero. ſicut ſortes eſt ſortes. ſi
ue ſpecie. vt ſortes eſt homo. ſiue genere. vt ſortes eſt aĩal. ſiue analogia. vt
ſortes eſt ens. Itẽ quãdo plures dictões que ſe hñt vt determinatio ⁊ deꝛ-
minabile faciũt vnũ numero eſt ꝓpoſitio ſimpliciter vna. vt ſortes eſt albus
hõ eſt aĩal rõnale ¶ Sciendũ p̃mo ꝙ enũciatio. ꝓpoſitio. ⁊ interrogatio.
ſunt idem ſm rem. differũt tñ rõne. Dicitꝛ eñ enũciatio inq̃ꝫtũ eſt enũciati
ua veri vel falſi. ſed ꝓpoſitio ꝑut eſt alterius oſtenſiua. ⁊ poniꝛ ꝓ alio videlꝫ
ꝓ ↄ̃cluſione inferenda. Sed dꝛ interrogatio inq̃ꝫtũ ſumiꝛ cũ ſigno interroga
tiuo. Et qꝛ ſunt idem realiter ꝓpoſitio ⁊ interrogatio. ideo ſicut aliqua eſt ꝓ
poſitio plures ⁊ aliqua vna. ita eſt q̃dam interrogatio plures inq̃ꝫtũ interro
ganꝛ plura de vno vel vnũ de pluribꝫ. et aliqua interrogatio in qua vnũ in-
terrogaꝛ de vno differẽter tñ poſſet fieri. interrogatio plures. vno modo ſm
ſua ſcata tm̃. vt dicendo vtrũ canis currat. et talis ꝓpoſitio plures cauſat eq
uocatõem ⁊ amphibologiã. Alio mõ dꝛ interrogatio plures ſm vocẽ ⁊ ſig-
nificata. ⁊ illa cauſat p̄ſentem fallaciã. ⁊ de illa eſt ad ꝓpoſitũ ¶ Sciendũ
ſcdo ꝙ cauſa apparentie huius fall'e eſt ↄ̃ueniẽtia interrogatõnis plures ad
interrogatõem vnã. rõne cuius credimus ꝙ ſicut ad interrogatõem vnaȝ
eſt danda vna rñſio ꝙ ſimiliter ad interrogatõem plures et iſta ↄ̃ñtia nõ ſoluȝ
dꝫ attendi ex ꝑte vocis illaꝝ rerũ interrogataꝝ. que in interrogatiõe plures
capiũtur ꝑ modũ vnius. in qua aggregatõe ꝓpter ↄ̃uenientiã eaꝝ crediꝛ ꝙ
ꝙ debeat fieri vna rñſio. Sed cã defectus huius fall'e eſt pluralitas interro
gatoꝝ. Et ſm hoc ſic definiꝛ hec fallacia. Eſt idoneitas decipiẽdi ꝓueniens
ex ↄ̃uenientia interrogatoꝝ plures ad interrogatõem vnã ¶ Sciendũ
tercio. ꝙ huius fallacie in textu aſſignãtur duo modi. Primus eſt qñ in in-
terrogatõe in ſingulari numero plura ſubijciũtur vel p̄dicãtur. vt ſi queraꝛ
eſt ne ſortes ⁊ brunellus hõ. ſi negatiue inferꝛ ſortes nõ eſt hõ. ⁊ hoc vnica
rñſione affirmatiua inferꝛ. ergo brunellus eſt hõ. Secũdꝰ modus eſt. qñ in
tali interrogatõe in plurali numero plura ſubijciũtur vel p̄dicanꝛ. Exẽpluȝ
vt demõſtrato vno ceco ⁊ alio vidente. ⁊ ſi queraꝛ vtruȝ iſti ſint ceci vel vi-
dentes. ſi dicũtur ceci tũc inferꝛ. ergo cecus eſt videns. et q̃litercunq̃ fiat re-
ſponſio vnica rñſione ſemꝑ duciꝛ ad aliquã metham. Unde nõ opꝫ dare
vnicã rñſionẽ ſed plures dicendo demonſtrato vidente iſte eſt videns. ⁊ de
monſtrato ceco iſte eſt cecus. ¶ Sciendũ quarto. ꝙ iſta fall'a p̃us cauſat
decẽptõem interrogando p̄miſſas ſyllogiſmi q̃ꝫ ſyllogiſando. qꝛ fit decep-
tio reſpondentis qñ ad interrogatõem plures reſpondentes dant vnã re-
ſponſionem. qꝛ al's nõ p̄t paralogiſari ſm paralogiſmos huius fallacie. q̃ꝫ-
uis tamen iſta reſponſio nõ ſit de eſſentia huius fallacie vel paralogiſmoꝝ
eius. ſed cauſa finalis ſine qua nõ fit deceptio. et ſic poteſt dici vere vel appa

renter respondentē esse ductuȝ ad incōueniens. eo ꝙ interrogatio plures vel
est vera ꝑ vtraqȝ parte vel vera pro vna parte ⁊ falsa pro alia. tūc si rn̄dens
dat vnā responsionē affirmatiuā ꝯcedit equalenter totā copulatiuā. cuius
vna pars est falsa. et sic ducereť ad metham redargutionis. Et si dat vnam
responsionē negatiue negat equalenter vnā disiūctōem cui⁹ altera pars est
vera. ⁊ sic ducereť ad incōueniens apparenter ☞ Contra p̄dicta argui
tur p̄mo sic. in ista ꝓpōne om̄is hō currit. vnuȝ p̄dicatur de pluribꝫ. ⁊ tn̄ non
est ꝓpositio plures. ergo ꝯtra definitōem ꝓpōnis plures Scd̄o sic. ista ꝓ-
positio sortes currit ⁊ plato disputat est ꝓpositio vna copulatiua ⁊ ꝯiūctiua
ergo male dr̄ ꝙ est ꝓpositio plures. Tercio sic. in ista sortes est hō ⁊ asin⁹
p̄dicatur vnū in genere de vno subiecto. ⁊ tamen ibi nō est ꝓpositio vna. er-
go ad ꝓpōnem vnā nō sufficit ꝙ p̄dicať vnū in genere vel in specie. Quar
to sic quecūqȝ sunt plura ponūtur in plurali numero. ergo plura nunqȝ subij
ciūtur in singulari numero. ⁊ ꝑ ꝯsequēs male poniť p̄mus modus hui⁹ fal
lacie Quinto sic. tot sunt modi huius fallacie quot modis fit interroga
tio plures. sȝ illa fit tribꝫ modis. vt p̄us dcm̄ est. ergo male ponūtur tm̄ duo
modi huius fallacie ☞ Ad p̄mū dr̄ ꝙ in ista ꝓpōne om̄is hō currit p̄di
cať vnū de pluribꝫ ꝑ modū vnius. qꝛ hō teneť ꝓ omnibꝫ particularibꝫ hoībꝫ
inqȝtū ꝯtineňť sub suo ꝯmuni p̄dicato qd̄ est humanitas. sed ibi nō p̄dicatur
vnū de pluribꝫ ꝑ modū pluriū. Unde ibi illud qd̄ subijciť est vnuȝ. licet sup-
posita ꝓ quibꝫ teneť sint diuersa Ad secūdū dr̄. ꝙ licȝ ꝓpositio copulatiua
sit aliquo mō vna ꝯiūctiōe ⁊ s̄m quid. tn̄ est simplr̄ plures. qꝛ simul affir-
mat plures cathegoricas quarū vna potest esse vera ⁊ alia falsa. sic autē non
est de ꝯditionali vel disiūctiua Ad terciū dr̄. ꝙ licet hō ⁊ asinus sint idem
genere s̄m rem. tn̄ in ista ꝓpositione sortes est hō ⁊ asinus nō enūciaňť ꝑ mo-
dum vnius in genere. sed ꝑ modum diuersoꝝ in specie. qꝛ sub diuersis noībꝫ
diuersaꝝ speꝝ. ideo ibi est ꝓpositio plures Ad quartū dr̄ ꝙ si capiať nume
rus pluralis vt est passio rerū. tūc quecūqȝ sunt plura sunt in plurali numero
sed si capiať numerus pluralis vt est passio termini s̄cantis ⁊ est vnus mo-
dus s̄candi sic plura possunt accipi in singulari numero ⁊ nō semꝑ in plura
li Ad q̇ntū dr̄ ꝙ licet istis tribꝫ modis quibꝫ variať interrogatio plures
possunt distingui modi huius fallacie. tn̄ eque bene distinguūtur penes du-
os p̄mos positos. qꝛ in quolibet p̄dictoꝝ modoꝝ potest fieri triplex varia
tio paralogismoꝝ s̄m triplicē modū interrogatōis plures.

Post hec aūt reducenduȝ est om̄es fallacias ad ignoran
tiā elenchi. Reducere aūt omnes ad ignorantiā elenchi
est ostendere qualiter fallacia quelibet peccat cōtra aliquam
particulam in definitōe elenchi positam. aut rōne syllogismi
aut ꝯtradictionis. Sicut em̄ differentia aduenies generi cō
stituit spēm. ita rō ꝯtradictiōis adueniens syllogismo consti-
tuit elenchum Unde q̇cquid est in elencho aut est in eo rōne
ꝯtradictōis. aut rōne syllogismi. Dicit em̄ Arestoteles ꝙ di-
uidendū est omnes syllogismos apparentes ⁊ elenchos. aut

omnes reducēndū est ad ignorantiā elenchi. Equiuocatio ꝛ amphibologia et figura dictionis reducūtur ad ignorantiaȝ elenchi. eo ꝙ duplex esse impedit syllogismū ꝛ ꝯtradictōnem Sed ꝯpositio. diuisio. accentus reducūtur ad ignorantiam elenchi in eo ꝙ nō est oratio eadē vel idē nomen sed differēs. oportet aūt hec scȝ nomen ꝛ rōnem esse eadē queadmoduȝ et rem si debeat esse elenchus. Qui vero ſm accidens fiunt manifesti sunt definito syllogismo. qꝛ fiunt ꝯtra particulā in definitione elenchi positam. scȝ necesse est aliud accidere ꝑ ea q̄ posita sunt ꝛ ꝯcessa. ꝛ ſm hanc fallaciam que est ſm accidēs artifices ꝛ sciētes sepe ab insciijs redarguūtur facientibꝫ syllogismos ꝯtra sapiētes. nā ſm accn̄s faciūt syllꝰmos apparētes Qui ṽo fiūt ſm q̄d ad simplr̄ reducūtur ad ignorantiā elēchi qm̄ de eodē nō est affirmatio ꝛ negatio. vt ethiops est albus ſm dentes. ergo est albꝰ. Manifesti aūt sunt syllꝰmi q̄ ꝑus dicti sunt ꝛ q̄les nūcupanꝰ. Qui ṽo fiūt ſm id qđ petiꝰ in ꝑncipio ꝛ nō cām vt cām peccāt manifeste ꝯtra definitōem syllogismi. qꝛ in syllꝰmo oportet seq̄ aliud de necessitate qđ nō erat in ꝑncipio. et sic oportȝ ꝙ ꝑmisse sint cā ꝯclusiōis syllꝰmi Qui ṽo ſm cōsequens reducūtur sicut illi q̄ fiunt ſm accn̄s. Qui ſm plures interrogatōes vt vnā reducūtur ad elenchū. eo ꝙ peccāt ꝯtra vnitatē ꝑpōnis. Ibi em̄ non sumiꝰ ꝑpō vna. ꝛ ꝑ ꝯsequēs nec ꝑpō. nā eadē est definitio vnꝰ rei ꝛ rei. vt hoīs et vnius hoīs. silꝰ aūt est in alijs. Vn̄ ꝑpō vna vnuȝ de vno affirmat. sed nō est ita in ꝑpōne plures in q̄ ꝑdicanꝰ plura d̄ vno. vel vnū de pluribꝫ. ꝛ ꝑpter hoc peccāt ꝯtra vnitatē propositōis. Itē oēs fallꝰe indictōe ꝛ ſm q̄d ad simplr̄ reducunꝰ ad ignorantiā elenchi. eo ꝙ peccāt ꝯtra ꝯtradictōnem. Oēs aūt alie fallꝰe extra dictōem reducunꝰ in hoc ꝙ peccāt ꝯtra definitionē syllꝰmi. Et hec de fallacijs Pe. hys. dicta sufficiāt amen

Postꝙ au. determinauit de vnaquaqꝫ fallaciaꝝ ſm se. Hic ꝯsequēter determinat de ipsis ꝑ ꝯparatōem ad elenchū ostendēdo q̄uo oēs deficiūt vel peccāt ꝯtra rōnem elenchi. Et ꝑ hoc reducūtur ad ignorātiā elēchi Vn̄ reducere fallꝰas ad ignorantiā elenchi. est ostendere q̄uo q̄libet peccat ꝯtra aliquā ꝑticulā definitōis elenchi. siue hoc fiat rōne syllꝰmi siue rōne ꝯtradictionis q̄ est vltima forma elenchi Et sicut dr̄ia adueniēs generi ꝯstituit spēm ita ꝯtradictio adueniēs syllꝰmo dyaletico ꝯstituit elenchum.

Tractatus sextus.

¶ Sciendū ṗmo ꝙ ignorantia elenchi vt ṗus dcm̄ est capit̄ dupl'r. vno
mō spēaliter vt ꝓuenit ex ignorantia alicuius ꝑticule in definitione elenchi
posite rōne ꝯtradictōis. scʒ ad idē. ſm idē. ſilr'. ⁊ in eodē tp̄e. ⁊ sic ſm igno
rantiā elenchi sumit̄ fallacia spēalis. et isto mō nō capit̄ hic. nec ad ip̄m redu
cunt̄ alie fallacie. Alio mō capit̄ cōiter ꝓ ignorātia cuiuscūq₃ ꝑticule. siue hoc
sit rōne syllogismi siue rōne ꝯtradictōis. ⁊ hoc mō ſm ignorātiā elenchi nō
sumit̄ vna spēalis fall'a. Sed hoc mō ignorātia elenchi est cōis ad oēs falla
cias. et isto mō capit̄ hic. ¶ Sciendū secūdo ꝙ oēs fall'e in dictōe ꝗ̄tum ad
paralogismū hn̄t reduci ad ignorantiā elenchi cōiter accepti. Rō huius est
q₂ ip̄as reducere ad ignorantiaʒ elenchi est ostendere qūo q̄libet fall'a peccat
ꝯtra elenchū. sed oēs fall'e in dictōe peccant ꝯtra elenchuʒ. qđ pʒ inductiue
vn̄ ad rōnem syllogismi ⁊ ꝯtradictōis req̄ritur vnitas rei ⁊ nōis simul. sed
in equocatōe. amphibologia. ⁊ figura dictōnis nō est vnitas nōis ⁊ rei si/
mul. q₂ licet ibi maneat vnitas vocis. non tn̄ vnitas rei. q₂ ibi dictio vel ōrō
capit̄ ꝓ diuersis ſcatis ⁊ multipl'r. Sed in ꝯpositōe ⁊ diuisione nō est vni/
tas neq₃ vocis neq₃ ſcati. q₂ nō est ōrō eadem ſm modū ꝓferendi. Et silr'
in fall'; accentus deficit vnitas rei ⁊ nōis simul. ⁊ sic oēs fallacie in dictione
peccāt ꝯtra verū elenchū ¶ Sciendū tercio ꝙ silr' oēs paralogismi fall'aꝝ
extra dictōem reducūtur ad ignorantiā elenchi. Nā ad elenchū requirit̄ cō
clusionē de necessitate accidere ex p̄missis. hoc est seq̄. sed in fall'a accn̄tis con
clusio nō seq̄tur de necessitate. ⁊ q₂ fall'a ꝯn̄tis est pars materialis fallacie ac
cidentis ⁊ nō subiectiua. q₂ se habet vt inferius ad ip̄am ratiōe terminoꝝ in
quib₉ fit fallacia ꝯsequentis. sic silr' est de ipsa sicut de fallacia accidentis.
Sed paralogismi fallacie ſm q̇d ad simpliciter ⁊ ignorātie elenchi spēaliter
sumpti nō faciūt ꝯtradictōem simpl'r. q₂ in ipsis non est affirmatio ⁊ nega
tio de eodē ad idē ſm idem. silr'. et in eodem tp̄e. Ideo peccant ꝯtra elen
chum rōne ꝯtradictionis. Sed paralogismi petitōis ṗncipij non ostendūt
de necessitate suā ꝯclusionem. sed in ipsis ꝯnumeratur qđ erat in principio.
Similiter in fallacia nō cause vt cause nō fit ꝓbatio ꝯclusionis. ideo ille fal
lacie peccant ꝯtra syllogismū ꝓbatiuū. et per ꝯsequens ꝯtra elenchū. Item
ad elenchum requiritur rōne syllogismi ꝙ quelibet premissarum sit ꝓpositio
vna. sed in fallacia ſm plures interrogationes vt vnam nō sumitur ꝓpo/
positio vna sed plures. quia non est simpliciter ꝓpositio. quia est eadem ratio
ꝓpositionis ⁊ ꝓpositionis vnius. sicut est eadem rō hominis ⁊ hōis vnius. ⁊
sic ista fallacia peccat contra elenchum. et sic patʒ inductiue ꝙ om̄is fallacia
reducit̄ ad ignorantiā elenchi per hoc ꝙ syllogismi earum habent aliquam
causam defectus contra elenchum Sciēdum quarto. ꝙ in paralogismis
requiritur duplex causa defectus. Prima est ex parte rerum vel dictionum
de quib₉ fit disputatio ſm quam omnes paralogismi vel fallacie deficiūt cō
tra elenchum. Alia autem causa reperitur ex parte respondentis. que est ig/
norantie proprie cause defectus ipsius paralogismi per quam ignorantiaꝫ
respondens decipitur. Prima est actiua deceptio. secūda vero passiua. pri/
ma est essentialis paralogismo. secunda accn̄talis ⁊ extrinseca. Et lʒ illa sic
accn̄talis tn̄ ꝑalogismi nō pn̄t causare deceptōem rn̄dētis sub tali cā defec/
tus. et in qualibet fall'a reꝗritur vna causa defectus ex parte rerum vel dicti/

onū vt posset videri inductiue. Vn̄ in equocatōne decipimur eo ꝙ ignora mus pluralitatē actualē eiusdē ꝛ amphibologie ꝙ ignoram⁹ diuersa ſcā ta orōnis vni⁹ actualiter. sicut in qualibet fallacia ꝓpria cā defect⁹ ē in rn̄ dente. sed causa deceptōnis est defectus rn̄dentis. Vn̄ ex p̄dictis manife stū est q̄ est ꝛ q̄ sunt fallacie causa tam in dictōne q̄ȝ extra dictōnem ꝛ que sunt cause apparentie ꝛ defectus earūdē. Et quot sunt modi in qualibꝫ fal lacia. ꝛ quō om̄es reducūtur ad ignorātiā elenchi Cōtra p̄dicta argui tur pmo sic. In singulis fallacijs ostense sunt prius cause defectus fallacia rum. ergo hic superflue dicit defectus ipaꝝ. Scd̄o sic passio solū cōuenit suo subiecto. sed cōtradictio est passio enunciatōnis. g̊ nō ꝯuenit syllogis mo. nec etiā elencho. Tercio sic. Nullū perfectū reduci habet ad imper fectū. sed magis ecōtra. Sed fallacia in dictōne ꝛ etiā fallacie accidentis priores vel perfectiores sunt fallacia ignorantie elenchi. g̊ male ad ipam re ducūtur. Quarto sic. In fallacia ignorantie elenchi infert vera cōtradi ctio in ꝯclusione palogismi. g̊ illa fallacia nō peccat ꝯtra elenchū rōne ꝯtra dictōnis. Quinto arguit sic. In fallacia petitōnis principij ꝯn̄s neces sario seq̄tur ex an̄te. g̊ male dr̄ in textu ꝙ in petitōne principij ꝯclusio non accidit de necessitate. ☞ Ad pmū dicit ꝙ licet prius ostense sint cause defectus fallaciaꝝ ſm se. nō tn̄ on̄se sunt quō illi defectus ꝯtra rōnem elen chi peccāt. Idio hic nō superflue ponūtur cause defectus. Ad scd̄m dr̄ ꝙ licet cōtradictio pmo ꝛ ꝑ se ꝓpositioni ꝯueniat. tn̄ p̄t cōuenire ex ꝯn̄ti sil logismo rōne sue ꝯclusionis vel alicuius p̄missarū que cōtradicit positōni rn̄dentis. Ad terciū dr̄ ꝙ licet fallacie in dictōne sint perfectiores falla cia ignorātie elenchi. que est vna spēalis fallacia nō tn̄ sūt ꝑfectores fallacia ignorantie elenchi que est ꝯn̄s ad om̄es fallacias. q2 illa fallacia cōtinet in se causas oīm fallaciaꝝ. Ad quartū dr̄ ꝙ licet in paralogismis ignoran tie elenchi apparenter inferat vera cōtradictio in ꝯn̄te tn̄ illa ꝯtradictio nō sequit ex necessitate neqꝫ premisse ꝓbant ipam necessariam. quod tamen requirit ad verū elenchū. Ideo tales paralogismi non sunt simpliciter cō tradictorij. Ad quintū dicit. ꝙ licet in petitōne principij conclusio sequa tur de necessitate q̄ȝtum ad illatōnem non tn̄ seq̄tur de necessitate q̄ȝtum ad ꝓbatōnem. Ideo per hoc illa fallacia sicut ꝛ omnes alie fallacie redu cūtur ad ignorantiam elenchi. Et hec de fallacijs dicta sufficiant.

Sequitur septimus tractatus

Orū que dicuntur

quedam dicuntur cum complexione vt homo currit. quedam sine comple xione vt homo. quia est terminus in complexus.

Iste est septimus tractatus magistri Pe. hy. In quo postq̄ȝ determia

Tractatus sextus.

tũ est in tractatu fallaciaꝝ de fallacijs. hic ꝯ̃ñter determĩat de quibuſdam
ꝓprietatibꝫ terminoꝝ q̄ ſũt ſuppoſitio ampliatio reſtrictio ꝛ appellatio. q̄ quiꝯ
dam tractat⁹ p̄ma ſui diuiſione in duas diuidiꝛ ꝑtes. In p̄ma em̄ parte
pe. hyſ. ponit q̄dã p̄ambula valentia ad ſuppoſitõnẽ intelligẽdã. In ſecun
da ꝑte determĩat de ip̃a ſuppoſitõne. ibi. Suppoſitõ ẽ acceptio termini. Et
prima ꝑs diuidiꝛ in ꝑtes. Nã p̄mo ponit diffinitõnẽ termini. Eſt ḡ p̄ma
diuiſio tal'. Eoꝝ. i. eaꝝ rerũ q̄ ꝛ i ũꝛ. i. ꝓferũꝛ q̄dã dicũꝛ cũ cõplexione. i. ſermo
ne cõplexo. vt hõ currit. q̄dã ſine cõplexione. i. cõpoſitõne. vt hõ ꝑ ſe. ꝛ aĩal
per ſe. Cui⁹ diuiſionis habeꝛ ſufficiẽtia. qꝛ voces dicibiles ſũt ſigna cõcepꝯ
tuũ. Sꝫ duplex eſt cõcept⁹ ſcꝫ ſimplex q̄ ẽ ſimplicis rei intuitus. ꝛ cõpleꝯ
xus q̄ ẽ appꝛeh̄ẽſio vni⁹ rei cũ alia. Sꝫ p̄m⁹ ꝯcept⁹ cauſat dicibile icõplexũ
et ſecũdus cauſat dicibile cõplexũ. Sciendũ p̄mo ꝙ ſicut alioꝝ tractaꝯ
tuũ q̄ttuoꝛ ſũt cauſe. ita ꝛ hui⁹. Vñ cã materialis hui⁹ tractat⁹ ẽ termin⁹
ſupponẽs q̄ dꝛ ſubiectũ attributõnis ſiue materia circa quã. Cui⁹ rõ ẽ. quia
hic ꝯſideraꝛ vox ꝛ ſ̄ſcatio q̄ ſunt p̄ncipia termini ſupponẽtis. ꝛ ſuppoſitio ẽ
paſſio ei⁹. Termin⁹ aũt vlis ꝛ ꝑticularis ſũt ꝑtes ſubiectiue termini ſupꝯ
ponẽtis. iõ termin⁹ ſupponẽs ẽ ſubiectũ ſcie hui⁹ tractat⁹. Sꝫ cã formalis
eſt duplex. ſcꝫ forma tractatus ꝛ forma tractãdi. Forma tractat⁹ ẽ diuiꝯ
ſio libꝛi in duas ꝑtes. vt dictũ ẽ ſupius. Sꝫ forma tractãdi ẽ mod⁹ agendi
ſiue ꝓcedendi q̄ ẽ triplex. ſcꝫ diffinitiu⁹ diuiſiuus ꝛ exẽploꝝ poſitiu⁹. Cauꝯ
ſa f. nal' ẽ duplex. ſ. itrinſeca ꝛ extrĩſeca. Intrĩſeca ẽ ꝑfecta cognitio termĩ ſupꝯ
ponentis. Sꝫ extrinſeca ẽ ꝑfecta cognitio enũciatõnis. ꝛ cuiuſlibet argumẽ
tatõnis. Sciendũ ſcd̃o. ꝙ iſte tractat⁹ vtilis ẽ ad cognoſcendũ veritaꝯ
tem ꝛ falſitatẽ cuiuſlibet enũciatõnis. qꝛ ſuppoſitio ẽ q̄dã ꝓprietas p̄ncipioꝯ
rum enũciatõnis ex quoꝝ mutatõne mutaꝛ veritas ꝛ falſitas enũciatõis
Vtilis etiã ẽ ad cognoſcendũ argumẽtatõnes ſophiſticas q̄ ꝓueniũt ex di
uerſa ſuppoſitõne terminoꝝ. Vñ aliq̄ hũc tractatũ poſt tractatũ p̄dicamẽ
toꝝ ordinauerũt. q̄a in iſto tractatu determĩaꝛ de termĩo incõplexo. ſicut in
tractatu p̄dicamẽtoꝝ tñ ꝯuenientius ordinaꝛ poſt tractatũ fallaciaꝝ. quia
ſuppoſitio nõ ſꝑ fit in termĩo ſm̄ ſe. ſꝫ in ordine ad adiũcta. cũ q̄bꝫ facit vel
enũciatõem vel argumẽtatõnẽ ꝯuenĩeter. ḡ iſte tractat⁹ poniꝛ in fine. qꝛ orꝯ
dinaꝛ ad oẽs alios Sciẽdũ. iij. ꝙ hec diuiſio poniꝛ aliter hic q̄ꝫ in añp̄ꝛeꝯ
dicamẽtis qꝛ i añp̄ntis ponitꝛ ideo vt ꝑ ip̄am ſciãꝛ q̄ ſũt ponibilia ĩ p̄dica
mẽtis. cuiuſmodi ſũt termini incõplexi ꝛ q̄ nõ. cuiuſmodi ſũt ꝯplexa. ſꝫ hic
poniꝛ ad ſciẽdũ qui termini ſupponũt cuiuſmodi ſunt termini incõplexi. ꝛ q̄
non cuiuſmodi ſunt ꝯplexa. Neceſſe ḡ fuit vt ex diuiſione vocis ſ̄ſcatiue ad
placitũ q̄ eſt termin⁹. Inchoareꝛ iſte tractat⁹ vt vno mẽbro diuiſionis ab
iecto tanq̄ꝫ ꝓpoſito nõ deſeruiẽte aliud reſumeret tanq̄ꝫ ꝓpoſito deſeruiẽs
Sitem̃ inchoareꝛ a nõ ꝯplexo tradendo primã illã diuiſionẽ de facili dubiꝯ
um fieret diſcipulo Sciẽdũ quarto. ꝙ ſicut dictũ eſt in antepredicamen
tis. In diuiſione diciꝛ capiꝛ generaliter. vt idẽ ẽ ꝙ ſignificabile ꝑ vocẽ ꝛ nõ
vt idẽ eſt ꝙ de alio p̄dicabile ſilr̃ in hac diuiſione ſumiꝛ generaliter. ꝓ oĩ eo
quod dicendo ꝓferꝛ. al's ꝯplexũ ꝛ termin⁹ ſingularis nõ cõtinerenꝛ ſub di
uiſo. qꝛ talia non predicanꝛ ſcũ non ſint predicabilia que cum ſint ſimplices
et vniuerſales forme non verificanꝛ de complexo ꝛ indiuiduis. ꝛ ſic patet
titulus cauſa ꝛ vtilitas ꝛ ordo huius tractatus Contra predicta argui

tur p̄mo sic. In isto tractatu determiat̄ de termino incomplexo sicut in tractatu predicamentoꝝ. ergo iste tractatus deberet ordinari post tractatum predicamentoꝝ. ⁊ per ꝯsequens male ponit̄ post tractatū fallaciaꝝ. Secundo sic. Incomplexū est pars complexi. ergo non debet distingui contra ꝯplexum. ⁊ per ꝯsequens ista diuisio non est sufficiens. Tercio sic. Diuisio est vnū antepredicamentū. ergo non debet hic poni. Tenet ꝯsequentia. quia al's diuersoꝝ artificū esset eadem speculatio. Quarto sic. Terminus supponens est quoddā ꝯplexum. ergo non est hic subiectū. tenet cōsequētia. q2 subiectū debet esse indiuisibile ⁊ simplex. Quinto sic. Unusq̄sq3 tractatus debet denominari a suo subiecto. sed iste tractatus denominat̄ a suppositōne. ergo suppositio erit subiectū attributōnis istius tractatus ☞ Ad primū dicitur. ꝙ licz iste tractatus via nature deberet sequi tractatum predicamentorum tamen via doctrine sequitur tractatum fallaciarum. Ad secundū dicitur ꝙ licet incomplexum materialiter acceptum pro illo cui intentio incomplexi attribuitur. sit pars complexi materialiter sumpti. tamen sumptum formaliter pro illa secūda intentōne non ē pars ei⁹. s3 ei opponit̄. Ad terciū dr̄ negādo ꝯñtiā. q2 diuersimode ponit̄ hec diuisio hic ⁊ in añpredicamētis sicut dictū ē in tercio notabili. Ad quartū dicit̄ ꝙ q̄uis termin⁹ supponens sit q̄d cōplexū ꝑm vocē non tamen ꝑm rem ⁊ intellectū. Ad quintū dicit̄ ꝙ nō oportet sp̄ tractatū denominari a suo subiecto attributōnis. s3 q̄nq3 denoiatur a passione sicut hic.

Terminus vt hic sumitur est vox significans vniuersale vel particulare. vt homo vel sortes. ⁊ sic de alijs. Terminoꝝ autem incomplexoꝝ vnusquisq3 aut significat substantiam. aut qualitatem aut quantitatē aut ad aliquid. aut agere. aut pati. aut vbi aut q̄ñ. aut situs. aut habitus. Significatio vt hic sumit̄ est rei ꝑ vocē ꝑm placitū rep̄ñtatio. Quare cum oīs res. aut sit v̄lis aut ꝑticularis. oport3 dictōnes nō ſcātes v̄le vel ꝑticulare nō ſcare aliq̄d. ⁊ sic nō eēnt termi vt hic sumit̄ termin⁹ vt signa v̄lia vel ꝑticularia. Significationū alia est rei substātiue ⁊ hec fit ꝑ nomē substātiuū vt hō. Alia ē rei adiectiue ⁊ hec fit ꝑ nomē adiectiuū vel ꝑ verbū. vt currit vel albus q̄ nō est ꝓprie significatio substantiua vel adiectiua sed significat̄ aliquid substantiue vel adiectiue. Et ſcare aliq̄d adiectiue v̄l substātiue sūt modi vocū. q2 adiectiuatio ⁊ substātiuatio sunt modi ⁊ dr̄e reruz ſcantur q̄ ⁊ non significatōes

Tractatus septimus.

Nomina vero substantiua dicuntur supponere. sed nomina adiectiua vel verba dicuntur copulare.

Postq̄ȝ autor supius posuit diuisionē dicibilis. Hic ꝯñr ponit definitō
nē termini dicēs. Termin⁹ est vox ꝑcās vl'e vl' ꝑticulare. In q̄ diffinitōne
vox ponit loco gn̄is. deinde addit ꝑcās vl'e vel ꝑticulare. i. rē vl'em vl' ꝑticu
larē ad drām sincathegreumatū ꝓuatōnū ⁊ negatōnū q̄ nō sūt termini vt
hic sumit termin⁹. iō nec illis cōuenit suppositio cū suppō sit passio termini
vt hic sumit. Ex q̄ patȝ q̄ signa vl'ia vel ꝑticularia vt sūt ois. null⁹. q̄dā. ⁊
sic de alijs nō sunt termini. q2 nō ꝑcāt rē vl'em vel ꝑticularē. lȝ q̄ñq̄ȝ ꝑcent
vl'r vel ꝑticulariter ꝓ aliq̄bꝫ suppositis. Sciēdū ꝓmo q̄ termioꝝ incom
plexoꝝ vnusq̄sq̄ȝ aut ꝑcat subām. aut q̄litatē. aut q̄ntitatē. aut adaliq̄d. aut
actōnē. aut passionē. aut habitū. aut situ̅. aut vbi. aut qn̄. quoꝝ sufficiētia ⁊
diuisio satis expssa ⁊ declarata ē in tercio tractatu pe. hys. q̄re supfluū esset
de ip̄is hic spēaliter ptractare. q̄ q̄deȝ diuisio ꝓpter aliū respectū ⁊ finē poni
tur hic ⁊ in antep̄dicamētis. nā in antep̄dicamētis ponit ad cognoscenduȝ
numerū p̄dicamētoꝝ. hic aūt ponit ad cognoscendū numeꝝ termioꝝ sup-
ponentiū. Vn̄ hic determinat de incōplexis ꝫm hītudinē ad rē quā ꝑcant
vel repn̄tant. ꝫm quā eis ꝯuenit ampliare supponere copulare ⁊ restringe-
re. In p̄dicamētis ꝟo de ip̄is incōplexis determiat sub rōe p̄dicabilis et
ordinabilis in p̄dicamēto. Hic aūt nō diuidit termin⁹ incōplexus in tota
ei⁹ cōitate. q2 sic mēbra sic sumpta nō ꝯuerterent cū diuiso. sed solū diuidit
termin⁹ incōplexus ꝑcans rē vl'em vel ꝑticularē reponibilē in p̄dicamentis
Ista aūt diuisio ē hic ad duo nc̄caria. Primo ad videndū cuius nature sit
res ꝑcata ꝑ terminū. Scd̄o q̄ noīa substātiua supponūt. noīa ꝟo adiectiua
copulant ⁊ appellāt. hoc aūt fieri nō pt nisi ex ꝑte reꝝ ⁊ terminoꝝ. Iō ista
diuisio valet ad cognoscēdū q̄ termini supponūt ⁊ q̄ copulāt. Sciendu̅
scd̄o q̄ ꝑcatio termi i textu sic definit Est rei ꝑ vocē ꝫȝ placitū repn̄tatio. i. q̄
diffinitōe repn̄tatio ponit loco g̅. deinde ponit res. ad drām sincathegreu
matū q̄ nō ꝑcāt res sȝ dispōnes reꝝ. ⁊ capit hic res ꝓ eo qd̄ pt subijci vel p̄-
dicari. deinde ponit ꝑ vocē ad drām ꝑcatōnū scripturaꝝ. Vltio ponit ad
placitū ad drām ꝑcatōnis naturalis. ⁊ sic ptȝ intellect⁹ diffinitōnis ex qua
diffinitōne autor in textu infert. q̄ cū ois res sit vl'is vel ꝑticularis oportet
dictōnes nō ꝑcātes vl'e vel ꝑticulare nihil ꝑcare. ⁊ sic nō erūt termini vt hic
accipit termin⁹. Vn̄ aliter determiat de incōplexis hic in libro p̄dicabiliū
et p̄dicamētoꝝ. q2 in illis determiat de incōplexis sub rōe p̄dicabilis vl' or
dinabilis in p̄dicamēto. hic aūt determiat de ip̄is ꝫm hītudinē quā habēt
ad rem quā ꝑcant ꝫm quā ip̄is ꝯuenit supponere restringere ⁊ ampliare.

Sciendū tercio q̄ duplex ē ꝑcatio. Quedā ē naturalis sicut sūt passio-
nes in aīa nostra exn̄tes que naturaliter ꝑcāt res quaꝝ sūt silitudines ⁊ de
tali ꝑcatōe nō loq̄tur autor in pn̄ti. Alia ē ꝑcatio ad placitū. ⁊ talis ē duplex
Quedā eīn ē ꝓmo ⁊ ꝑ se ad pl'm. sicut ē ꝑcatio vocū ꝑcatiuaꝝ ⁊ ꝓlataruȝ ⁊
talis solū hic diffinit. Alia ē ad placitū ex ꝯn̄ti sicut ē ꝑcatio scripturaruȝ
et de tali nihil ad ꝓpositū. Sciedū q̄rto. q̄ vt dr̄ in textu ꝑcationū alia est
rei substātiue q̄ fit ꝑ nomē substātiuū. Alia ē rei adiectiue q̄ fit ꝑ nomen ad-

lectiuū. Cuius diuisionis rō est. q2 oīs res vel hʒ esse in se vel in alia. si pᷓmū sic ē ſcatio rei subſtie. ſ. scðm sic est ſcatio rei adiectiue. et hec diuisio sumit̃ ex pte rei ſcate p terminū. q2 substātiuatio ⁊ adiectiuatio nō sunt modi ſcationis q̄ est habitudo inter vocē ⁊ rem ſcatā. vt dr̄ textus. sed sunt modi reruʒ q̇ ſcant̃ p ipam. nō tn̄ absolute ſcant̃ vt ab intellectu ɔcipiūtur ⁊ p termios siue dicibilia ſcant̃. Et licʒ in accn̄tibꝫ sicut in albo ⁊ albedine est eadē res q̄ ſcat̃ p adiectiuū ⁊ substātiuū. ⁊ tn̄ in vno est ſcatio adiectiua ⁊ in alio substātiua. q2 albū ſcat formā alteri inherentē. albedo ꝟo eā ſcat tanq̄ꝫ p se stāteʒ et nō vt alteri inherentē. Ex dictis pʒ q̇d sit terminus. q̇d ſcatio. ⁊ quo diuidūtur ☞ Contra p̄dicta arguit̃ pᷓmo sic. vniꝰ rei erit tm̄ vnica definitio. q2 vnū habʒ esse. sed termini est alia definitio. scilʒ illa Terminus est oīo indicans q̇d est esse rei. vt pʒ pᷓmo topicoꝝ. ⁊ pᷓmo poꝝ. ergo male hic definitur Scðo arguit̃ ɔtra definitōem ſcatōis. si illa definitio esset sufficiēs sequeret̃ ꝙ termini vl̄es nihil ſcarent. pʒ ɔn̄tia. q2 non pn̄t ſcare nisi rē vl̄em sed nulla est res vl̄is. ergo termini vl̄es nihil ſcāt Tercio sic. oīs nullꝰ rē ſcant. q2 q̄titatem. ⁊ tn̄ nō repn̄tant rem ſm placitū. g̊ definitio nō ɔuenit omi ɔtento sub definito Quarto sic. hec definitio nō ɔuenit ſcatōi passionū que sunt in aīa. nec ſcatōi scripturaꝝ. g̊ nō ɔuenit omi ɔtento sub definito Quinto sic. si definitio ſcatiōis esset sufficiens sequeret̃ ꝙ termini secūde intentōis nihil ſcarent. Patʒ ɔn̄a q2 nō repn̄tat reʒ vl̄em sed tm̄ ens rōnis. ☞ Ad pᷓmū dr̄. ꝙ terminus vt sufficit ad ꝑpositū pt capi dupl̄r vno mō p definitōe q̇dditatiua rei. ⁊ sic capit̃ in definitōe p̄allegata. Secūdo mō capit̃ p eo in qð resoluit̃ ꝑpositio Et sic definit̃ aliter ab Aresto. in pᷓmo poꝝ. et in p̄senti ꝟo ɔsiderat̃ inq̄ꝫtū ipm intellectu terminat. Ad scðm dr̄ negando ɔn̄am. Ad ꝓbatōem dr̄. ꝙ licʒ res nō sint vl̄es ſm actū vl̄itatꝫ sunt tn̄ vl̄es ex pte rei in potentia. Ad terciū dr̄ ꝙ oīs ⁊ nullus nihil ſcāt sed ad ꝓbatōem dr̄. ꝙ nō ſcant q̄titatē ꝓprie dictā. sʒ solū q̄titateʒ improprie dictā. scʒ solā q̄titatē q̄ est metaphorice sumpta que non est res vt hic capit̃ res Ad quartū dr̄. ꝙ de illis ſcationibꝫ nō est ad ꝑpositū. vt pᷓus dc̄m est.
Ad q̇ntū dr̄ ꝙ termini scðe impositōis ſcāt rē rōnis. et licet nō ſcent rē hn̄tē eē reale. sufficit tn̄ ꝙ habeāt ſcatōem ad placitū de q̊ hic intelligit̃

¶ Suppositio est acceptio termini substantiui pro aliquo Differūt aūt suppositio ⁊ significatio. q2 ſcatio fit p ipositionem vocis ad significandū rem. Suppositio est acceptio termini iam ſcantis rem p quo. vt dr̄ hō currit. iste terminꝰ hō tenet̃ stare p sorte platone ⁊ sic de aliꝭs. Unde ſcatio pōr est suppōne. Et differūt in hoc. quia ſcatio est vocis. suppositio vero est termini iam ɔpositi ex vocē ⁊ ſcatione. ergo supponere ⁊ significare nō sunt idem. sed differūt p locū a ɔiugatis Item ſcatio est signi ad signatum: suppositio vero est suppo

Tractatus sextus

nentis ad suppositū. ergo suppositio nō est ꝟcatio. Copulatio
est acceptio termini adiectiui pro aliquo.

Postq̄ȝ au. supius posuit aliq̄ cōia valentia ad suppōnem intelligendā
et spēs ei⁹. h ꝯñter determiat de ipa eā sic definiēs. Suppō est acceptio ter
mini substātiui ꝑ aliq̄. In q̄ definitōe acceptio ponit̃ loco gñis. ꝛ ponit̃ ter-
mini substātiui ad drñam copulatōis q̄ est ꝓprietas termini adiectiui. ꝛ po
nit̃ ꝑ aliquo. i. ꝑ re ꝟcata. ad drñaȝ suppōnis grāmaticalis. que est relatio ad
suppositū de q̄ hic nō est ad ꝓpositū. Vñ ille ablatiu⁹ aliq̄ nō tenet̃ ꝑticulari
ter ꝑ ꝑticulari supposito. sed cathegreumatice. scȝ ꝑ re vel ente ¶ Sciendū
ꝑmo. ꝙ suppositio accipit̃ dupl'r. vno mō ꝑ suppōne reali. sicut cuȝ dicim⁹ ꝙ
parieti supponit̃ fundamentū. ꝛ de illa nō est ad ꝓpositum. Alio mō est passio
vocis ꝟcatiue. Et talis est duplex. q̄ꝛ q̄dā est relatio termini supponētis ad
rē suppositā. q̄ suppositio est in termino actiue. sicut in eo qđ ponit sub se rem
ꝟcatā ꝑ ipm. ꝛ in ꝟcato passiue. et de tali suppōne est ad ꝓpositū. Alio mō vt
est relatio suppositi ad appositū. sicut in grāmatica nomē supponit̃ ꝟbo. ꝛ de
tali nō est ad ꝓpositū ¶ Sciendū scđo. ꝙ termin⁹ substātiuus supponit ex-
tra ꝓpōnem ꝛ in ꝓpōne. Cuius rō est. q̄ꝛ ad suppōnem vt hic capit̃ requirit̃
ꝙ supponat̃ res ꝟcata substātiue cū termino substātiuo ꝑ aliq̄ accepto Sup
positio eñ dr̄ respectū ad rem. mō terminus substātiuus p̄t capi ꝑ re ꝟcata
ꝑ ipm extra ꝓpōnem ꝛ etiā in ꝓpōne. g̃ ꝛc̃. Vñ ponēres adiectiua suppone-
re sicut Buridanus abutūtur suppōne. pȝ. q̄ꝛ res ꝟcata ꝑ nomē adiectiuū
nō hȝ rōnem substantis sed solū rōnem adiacentis. ¶ Sciendū tercio. ꝙ
in textu ponit̃ drña inter ꝟcatōem ꝛ suppōnem. q̄ꝛ ꝟcatio est vocis imposite
ad ꝟcandū rem. sed suppō est ꝓprietas termini iam rem ꝟcantis. Ex quo seq̄
tur alia drña. q̄ꝛ ꝟcatio est ipsius vocis. sȝ suppō est ipius termini iam ꝯstitu
ti ex voce ꝛ ꝟcatōe. Itē drñt aliter. q̄ꝛ ꝟcatio est relatio vocis ad ꝟcatū. suppo
sitio ꝟo est relatio termini supponentis ad rem suppositam. Vñ licet suppō
addat aliq̄d ꝟcationi ꝛ est minus ꝯ̄tum ad ea in q̄bꝫ repetit̃. nō tñ suppō est
essentialiter ꝟcatio. q̄ꝛ suppō nō supaddit aliq̄d ꝟcationi sicut inferius supio
ri. sed suppō noīat ꝓprietatē aliā a ꝟcatione. minus tñ ꝯmunē q̄ȝ ꝟcatio. sicut
pȝ de altedine ꝛ albo. in q̄bꝫ ambobꝫ repitur ꝟcatio que ꝟm suā naturā repe
rit̃ tam in termino substātiuo q̄ȝ in adiectiuo. suppō ꝟo repit̃ tm̄ in termino
substantiuo. ¶ Sciendū quarto. ꝙ copulatio sic definit̃ in textu. Copula-
tio est acceptio termini adiectiui ꝑ aliq̄. In q̄ definitione acceptio ponit̃ loco
gñis. ꝛ termini adiectiui ad drñam termini substātiui. Et dr̄ terminus capi
adiectiue qñ accipit̃ ꝑ dcōne ꝟcante rē q̄ ꝑ se non p̄t p̄dicari in ꝓpōne. Dr̄ eñ
ponit̃ ꝑ aliq̄. i. ꝑ aliq̄ re ꝟcata ꝑ adiectiuū. ad drñam syncathegreumatū. Vñ
vocat̃ copulatio. q̄ꝛ sicut illa est ꝓprietas copule copulatōis p̄dicatū de subie
cto. sic adiectiua adiectiue tenta hñt copulare siue determinare ꝛ nō adiecti
ua substātiue capta in neutro genere. Vñ vl'e ꝛ ꝑticulare respiciūt terminū
rōne sue q̄litatis essentialis. q̄ꝛ si sit cōicabilis pluribꝫ facit terminū vl'eȝ vel
cōem. Si ꝟo q̄litas a q̄ nomē imponit̃ nō est cōicabilis pluribꝫ. tunc ꝯstituit
terminū ꝑticularē vel singularē. sed adiectiuū ꝛ substātiuū respiciūt terminū
respectu sue q̄litatis accñtalis. q̄ꝛ ꝟm ꝙ terminus ꝟt rem suā ꝑ modū alteri
adiacētis dr̄ terminus adiectiuus. sȝ ꝟm ꝙ termin⁹ ꝟcat rē suā ꝑ modū ꝑ se

stantis dr terminꝰ substātiuꝰ. Et sic vl'e ⁊ pticulare pus respiciūt terminū q̄z adiectiuū ⁊ substātiuū. ☞ Contra pdicta ar. pᵒ. sic. in ista ꝓpone albū est aīal. albū supponit. ⁊ tn̄ est adiectiuū. ḡ suppō est acceptio termini adiectiui p aliq̄ Scd̄o sic. si terminꝰ substantiuꝰ supponeret opteret q᷒ res p ipm̄ ₚcata sibi supponeret. ſꝫ hoc nō. q̄ꝛ res nō est subiecta termino. sed sermo subiectus est rei. vt inq̄t plato. ḡ terminꝰ substātiuꝰ supponit Tercio sic. si deffinitio suppōnis esſꝫ sufficiens sequeret q᷒ terminꝰ extra ꝓpōnem supponeret q̄ꝛ pt accipi p aliq̄. sed hoc nō. q̄ꝛ suppō est respectu illiꝰ q̄d apponit. Quarto sic. copula ꝓpōnis dr copulare. ⁊ tn̄ nō est adiectiuuꝫ. ḡ male dr q᷒ copula est acceptio termini adiectiui p aliquo Quinto sic. si deffinitio esſꝫ sufficiens sequeret q᷒ nullus terminꝰ supponeret simpl'r vel ꝯfuse. q̄d tn̄ est falsuꝫ sicut postea videbit. q̄ꝛ signuꝫ pticulare facit supponere pticulariter. ⁊ sic p̄s q̄d dr p aliq̄ ₚcat q᷒ ois suppō sit pticularis ☞ Ad pmū dr. q᷒ lꝫ adiectiuū adiectiue sumptū nō supponit nec subijcit p se in ꝓpōne. tn̄ substātiue captū in neutro genere ei ꝯuenit supponere. ⁊ subijcit in ꝓpōne. ⁊ isto mō albū supponit in ista ꝓpōne. albū est aīal. Ad scd̄m dr. q᷒ lꝫ res ₚcata p terminuꝫ nō sit subiecta ₚm modū. est tn̄ cā sue ꝯceptōis p suā silitudinē in aīa nr̄a. ⁊ ex ꝯn̄ti cā in potētia vocis ₚcatiue. et sic ipa res ₚcata p terminū inesse ē subiecta sermoni ⁊ sibi supponit Ad terciū pꝫ solutio ex dictis Ad q̄rtū dr q᷒ copula ꝓpōis ⁊ adiectiua dicūtur copulare. hoc tn̄ est diuersimode. q̄ꝛ copula ꝓpōnis copulat subiectū cū p̄dicato. vel vnā ꝓpōnem cū alia. q̄ꝛ est nota eoꝝ q̄ de altero dicūt. ⁊ sibi ꝯuenit copulare tm̄ actiue ⁊ nō passiue. sed adiectiua dicūtur copulare se suis substātiuis rōne suī modi ₚcandi. ideo adiectiua copulant. scꝫ p ₚcatū ⁊ suū modū ₚcandi. q̄ꝛ ₚcant p modū alteri adiacentis vel inherentis. ⁊ ideo ipis nō ꝯuenit copulare tm̄. sed etiā copulari. Ad q̄ntū negat ꝯn̄a. quia ille abltūs aliquo nō capitur hic indefinite sed cathegreumatice p re vel ꝓprietate

Suppositionū alia cōis alia discreta. Suppō cōmunis est que fit p terminū ꝯmunē. vt hō aīal. Discreta que fit per terminū discretū. vt sortes. vel p terminū ꝯmunē cū pnomine demōstratiuo pmitiue spēi. vt iste hō ē. qui est terminꝰ discretus. Itē suppositionū ꝯmuniū alia naturalis. alia accidentalis. Suppositio naturalis est acceptio termini cōis p omībꝫ hīs p quibꝫ aptus natus est ptici pari. vt iste terminus hō p se sumptus supponit p omībꝫ hoībꝫ taꝫ qui sunt q̄ erūt ⁊ qui fuerūt. Accidentalis suppositio est acceptio termini cōis p omībꝫ p quibꝫ exigit suū adiūctuꝫ. vt hō currit. iste terminꝰ hō. supponit p oībꝫ hoībꝫ p̄sentibꝫ. Et cuꝫ dr hō fuit vl' cucurrit supponit p pteritis Et cū dr hō erit vel hō curret supponit p futuris. Et sic hꝫ diuersas suppōnes ₚm diuersitatem eoꝝ que ei adiūgunt

Postq̄ autor posuit definitõem suppõnis. hic ꝯsequẽter ponit eius di/
uisionẽ dicens. Suppõnũ alia cõis. alia discreta. Cuius diuisionis rõ est. q̄r
suppositio est acceptio alicuius termini substantiui ꝑ aliquo. vel ergo talis
terminus est singularis vel ꝑticularis. si singularis sic est suppositio discreta
si ꝑticularis sic est suppõ cõis. Vñ suppõ cõis est illa q̄ fit ꝑ terminuz cõem.
vt hõ hʒ suppõnem cõem. Sed suppositio discreta est illa q̄ fit ꝑ terminuz
singularẽ vel ꝑ terminũ cõem discrete sumptũ. exẽplũ ꝑmi. vt sortes pe. ꝛc.
exemplũ secũdi. vt iste hõ ¶ Sciendũ ꝑmo. q̄ suppositio discreta fit ꝑ sin
gularia que sunt infinita ꝛ ab arte relinquẽda. Ideo definita suppõne discre
ta autor diuidit in textu suppõem cõem dicẽs. Suppositionũ ꝯmuniũ alia
est naturalis. alia accidẽtalis. Cuius diuisiõis rõ est. q̄r oĩs suppositio cõis
vel est termini substãtiui ꝑ aliquo ꝑ se sumpto. aut cũ addito. si ꝑmuz sic est
suppositio naturalis. si scðm sic est suppõ accidẽtalis. ¶ Sciendũ secũdo
q̄ suppositio naturalis ꝯuenit termino substãtiuo ꝑ se sumpto sine addito
Et dr̄ naturalis duplici de cã. Prima est. q̄r talis suppositio ꝯuenit termĩo
rõne alicuius intrinseci. Ideo ex sua natura hʒ illaz suppõnem. Alia cã est
q̄r talis suppositio ꝯuenit termino rõne sue forme que dr̄ natura termini. iõ
talis suppõ dr̄ naturalis. Sed suppõ accñtalis est que ꝯuenit termino rõne
alicuius extrinseci sibi adiũcti Et dr̄ accñtalis. q̄r accidit termino. et ergo ter
mini substantiui dicũtur naturaliter supponere ꝛ nõ termini adiectiui. quia
adiectiua ꝑcant formã suam vt in alio. ideo semꝑ habẽt adiũctũ vel implici/
te vel explicite ¶ Sciendũ tercio q̄ suppõ naturalis est acceptio termini
ꝑ oĩbꝫ de quibꝫ sua forma nata est predicari. vt hõ ꝑ se sumptus supponit
pro oĩbꝫ hoĩbꝫ qui sunt fuerũt ꝛ erũt. In qua definitõe ponit̃ acceptio loco
generis. Et ponit̃ termini cõis. ad drñam suppõnis discrete. ꝛ residuũ po/
nit̃ ad drñam suppõnis accñtalis. vnde forma talis termini dr̄ natura cõis
q̄ multis ꝯuenit ꝑcatis ꝑ terminũ cõem qui ꝑ se sumptus stat ꝑ ꝑ̃sentibꝫ p̃/
teritis ꝛ futuris. ideo vocat̃ naturalis. ꝛ ꝯuenit termino extra ꝑpõnem ꝛ si/
ne quocũq̧ addito. Vñ licet quedã suppõ dicat̃ naturalis ꝛ q̄dã accñtalis
nõ tñ est ponenda suppõ materialis. Cuius duplex est rõ. Prima q̄r suppõ
est acceptio termini rem ꝑcantis. g̊ ꝯuenit t̃mino ꝑcatiue sumpto ꝛ nõ ma
terialiter. Scða rõ. q̄r suppositio est termini iã ꝯstituti ex voce ꝛ ꝑcatõne. g̊
nõ ꝯuenit dictiõi materialiter sumpte. q̄re nulla est suppõ materialis.
¶ Sciendũ q̄rto q̄ suppõ accñtalis est acceptio termini cõis ꝑ oĩbꝫ his ꝑ
quibꝫ exigit suũ adiũctũ. vt hõ est. hõ supponit ꝑ ꝑ̃sentibꝫ rõne illius ṽbi est
ꝑ̃sentis t̃pis q̄d sibi adiũgit̃. Et sil'r cũ dr̄. hõ albꝫ est aĩal. hõ supponit ꝑ ho/
minibꝫ albis. In qua definitõe ponit̃ acceptio loco generis. et ponit̃ termini
cõis ad drñam suppõnis discrete. et residuũ ponit̃ ad drñam suppõnis na/
turalis. ex quibꝫ pꝫ declaratio diuisiõis ☞ Contra ꝑ̃dicta arguit̃ ꝑmo
sic. suppõ est quidã actus. sed actꝰ ꝛ opatiões sunt circa singularia. vt dicit
p̃hs in ꝑhemio metaphisice. ergo nulla est suppõ cõis. Scðo sic. supposi/
tio sequit̃ significatõem termini qui est ad placitũ ergo nõ est naturalis sup
positio Tercio sic. si essʒ aliqua suppõ naturalis illa ꝯueniret termino ꝑ̃ m
se sumpto. sed hoc nõ. q̄r suppositio est relatio suppositi ꝛ appositi. ergo non
conuenit termino per se sumpto Quarto sic. suppositio accidẽtalis est sup
positio per accidens. ergo non debet dici suppositio. Quinto sic homo est

dictio bissyllaba amo ē verbū. subiecta supponūt ⁊ nō nisi materialiter. ergo ponenda est suppositio materialis ☞ Ad pmū dr ꝙ lꝫ capiēdo actū ꝓ forma rei. siue sit sbalis siue accn̄talis. suppositio sit actus. tn̄ capiendo actū ꝑ actu scdo q̄ dr opatio quo mō accipit act⁹ in autoritate arestotelis sic suppositio nō ē actus ⁊ sic actus sunt suppositoꝝ. Ad scdm dr negando ꝯn̄am. Et rō ē. qꝛ suppositio a sṗcatōne distinguit vt ṗus dictū ē. Ad terciū dicit. ꝙ suppositio de qua ē hic ad ꝓpositū ē relatio termini supponentis ad rem suppositā iam nonnulla suppositio cōuenit termīo q̄ sṗcat rem ꝓ qua supponit sine additōne alterius termini extrinseci. Jō aliqua suppositio bn̄ dr suppositio naturalis. Ad quartū dr. ꝙ suppositio nō dr accn̄talis eo ꝙ dicat̄ ꝑ accn̄s. sed dr accn̄talis rōne alicui⁹ extrinseci sibi adiūcti vt dictū est. Ad q̄ntū dr. ꝙ licꝫ subiecta istaꝝ ꝓpōnū supponūt suppōne grāmaticali. vt relatōne suppositi ad apositū. qꝛ supponere hoc mō nihil aliud ē q̄ȝ suppositū reddere ṽbo. tn̄ nō supponūt suppōne q̄ ē relatio termini supponentis ad rem suppositā. de qua solū ē hic ad ꝓpositū.

Accidentaliū suppositōnū alia simplex. alia personalis. Suppositio accidentalis simplex est acceptio termini cōis pre xli sṗcata per ipm terminū. vt cū dicit̄ homo est species aīal est genus. Jbi iste terminus hō supponit ꝓ hoīe in cōi ⁊ nō ꝓ aliquo inferiori. Et silr̄ etiā dicēdū ē de quolibet termino cōi. vt risibile est ꝓpriū. rōnale est dr̄a. albū est accn̄s. Item suppositōnū simpliciū alia ē termini cōis in subiecto positi. vt hō ē spēs. iste termin⁹ hō simplicē habet suppōnem. quia solum supponit ꝓ natura speciei. Alia est termini cōis positi in p̄dicato ꝓpositōnis affirmatiue. vt omnis homo est aīal ibi iste termin⁹ animal in p̄dicato positus simplicē habꝫ suppositōnē. quia solū supponit ꝓ natura generis. Alia ē termini cōis positi post dictōnē exceptiuā. vt oē aīal preter hominē est irrōnale. Jbi iste termin⁹ hoīem simplicem hꝫ suppositōnem. quia nō licet fieri descensum sub ipo. vnde non sequit̄ oē aīal preter hoīem est irrōnale. ergo oē aīal preter hunc hoīem est irrōnale ex quo ibi est fallacia figure dictionis procedendo a suppositōne simplici ad personalem Similiter hic homo est species. ergo aliquis homo est species. Et similiter hic oīs homo est animal. ergo oīs hō est hoc animal. Jn omibus eīn istis ⁊ similib⁹ fit ꝓcessus a suppositōne simplici ad suppositōnem personalem. Quod aūt termin⁹ in p̄dicato positus simplicē habet suppositōnē patet quia cū dicit̄ oīm oppositoꝝ eadem est disciplina. nisi

Tractatus septimus.

Ile terminus disciplina simplicem haberet suppōnē sic fieret
descensus sub ipo ⁊ esset falsa. nulla eñ particularis discipli
na est oīm ꝯtrarioꝝ. medicina eñ nō est oīm ꝯtrarioꝝ sed so
lū sani ⁊ egri. grāmatica eñ nō est oīm ꝯtrarioꝝ. sed solū con
grui ⁊ incōgrui. logica veri ⁊ falsi ⁊ sic de alijs. Personalis
aūt suppositio est acceptio termini cōis ꝑ suis inferioribꝫ. vt
cū dicit hō currit. iste termin⁹ hō supponit ꝑ suis inferioribꝫ
Itē ꝑsonaliū suppositōnū alia ē determiata alia ꝯfusa. Deter
minata suppō est acceptio termini cōis indiffinite sumpti vł
cū signo particulari. vt hō currit. vel aliqs hō currit. Et dicit
vtraqꝫ illaꝝ determinata. qꝛ licꝫ in vtraqꝫ istaꝝ iste terminus
homo supponit ꝑ oī hoīe tam currēte qꝫ nō currēte. tñ ꝑ vno
solo homīe currente verā dicit. ⁊ qꝛ aliud est supponere. ⁊ ali
ud est locutionē esse verā ꝑ aliquo vel falsam. igit in ꝑdictis
vt dictū est iste termin⁹ hō supponit ꝑ oī hoīe tam currente
qꝫ nō currente. licet reddat locutōnem veram ꝑ currente solo
Quod aūt in vtraqꝫ istaꝝ sit determinata suppō patꝫ. qꝛ cūꝫ
dicit aīal est sortes vł aīal ē plato ⁊ sic de alijs. ḡ aīal ē oīs hō
Ibi ē fallacia figure dcōis a pluribꝫ determiatis ad vnā de
terminatā. Et iō iste termin⁹ aīal indiffinite positus habet de
terminatā suppositōnem ⁊ silr cū signo particulari.

Postqꝫ autor supius determiauit de suppōne accñtali diffinitiue. Hic
ꝯñr ponit ei⁹ diuisionē dicēs. Suppositōnū accñtaliū alia ē simplex alia ꝑ/
sonalis. Cui⁹ diuisionis rō ē. qꝛ suppō ē acceptō termini cōis cū additōe
vel ḡ talis termin⁹ tenet ꝑ re vłi vel ꝑticulari. si ꝑmū sic ē suppō q̄ dꝛ sim/
plex. si scōm sic est suppō ꝑsonalis. vñ quotiēscūqꝫ termin⁹ cōis ponit cūꝫ
ꝟbo vel adiectiuo ipm restringente vel ampliante hꝫ suppōnē accñtalē. vt
cū dꝛ. hō albꝫ currit. hō supponit ꝑ hoībꝫ ꝑticularibꝫ albis ꝑñtibꝫ. Suppō
aūt simplex ē acceptio termini cōis ꝑ re vłi ꝟcata ꝑ ipm terminū Sꝫ suppō
ꝑsonalis ē acceptio termini cōis ꝑ re ꝑticulari siue ꝑ suppositis. vñ termi/
nus cōis pt hr̄e duo ꝟcata vnū primariū ⁊ adequatū ⁊ illud ē natura cōis.
vt hō ꝟcat naturā hūanā ⁊ tūc qñ supponit. supponit ꝑ ipa simplr. vt dicē
do hō est aīal. hō est spēs. Aliud ē secūdariū ⁊ illud est ꝑticulare ꝑticipans
naturā cōem illi⁹ vłis. vt hō ꝟcat socratē ⁊ platonē q̄ ꝑticipant hūanitatēꝫ
et sic supponit ꝑsonaliter qñ supponit ꝑ illis ꝑticularibꝫ. vt hic hō currit.

Sciendū primo qꝫ suppositio simplex est acceptio termini cōis ꝑ re vni
uersali ꝟcata per terminū in qua diffinitōne ponit acceptio loco generis. et
ponit termini cōis ad drām termini discreti. Et ponit pro re vniuersali ad
ꝺrāꝫ suppositōnis ꝑsonalis Et dꝛ suppositio simplex qꝛ conuenit termīo

rõe nature cõis q̄ simplex ē ⁊ nõ dr̄ simplex ƀʒ ꝙ simplex opponit̄ cõposito
sʒ vt opponit̄ ꝑticulari. nã termin⁹ dicit̄ supponere simpliciter. qñ supponit
pro natura simplici qđ sibi cõuenit ꝑ abstractõem ab inferiorib⁹. vt homo
est spẽs. aĩal ē gen⁹. Ex quo patʒ. ꝙ aliqñ termin⁹ supponit ꝓ natura cõi
ƀm qđ sibi nõ repugnat esse in suppositis. vt cũ dicit̄. hõ est aĩal. hõ est risibi
lis. aliqñ vero supponit pro natura abstracta a suppositis. vt hõ ē spẽs. aĩal
est genus. ⁊ tales ꝓpositõnes in quib⁹ subiectũ supponit simpliciter sũt sin
gulares. qa termin⁹ cõmunis tenet̄ pro vnica natura nec licet fieri descen/
sum licet qñq3 posset fieri gratia materie. qr ad habendũ ꝯtradictõnē in ta
libus nõ oportet ꝙ fiat ꝑ appositõnē signi. sed ꝑponendo simplr̄ negatõeʒ
dicendo nõ hõ est species. nõ aĩal est gen⁹. patet vlterius ꝙ suppõ simplex
sit vtilis ⁊ necessaria ad accipiendũ sciaʒ. qr cũ quelibet scia sit vl'iũ que per
petua sunt ⁊ incorruptibilia oportet subiecta cõclusionũ de quib⁹ est scien
tia supponere simpliciter. vt dicẽdo. argumentatio est subiectũ logice. ꝯña
enim non valeret si sic argueretur de hac argumentatõne non est scientia
nec de illa argumentatõne ⁊ sic de aliis. ergo de argumentatõne non põt
essẽ scientia. quia ibi cõmittit̄ fallacia figure dictõnis ꝓcedendo a suppõne
personali ad suppositõnem simplicē. Sciendũ secũdo ꝙ vt habet̄ in tex
tu. Suppositio simplex accipit̄ dupliciter. qa quedã ē termini positi a par
te subiecti. vt homo est species. aĩal est genus. Alia ē termini cõmunis po
siti a parte ꝑdicati ꝓpositõnis affirmatiue. vt homo est aĩal. ibi aĩal hʒ sup/
positõnem simplicē. Alia est termini cõmunis positi post dictõem excepti
uam. vt oĩe aĩal preter hoĩem est irrõnale. ergo oĩe aĩal preter hunc ho/
minē est irrõnale nõ valet ꝯsequentia. qr ibi arguit̄ a suppositõne simplici
ad personalem ex parte huius termini scʒ hoĩem. ꝙ aũt terminus in predi
cato ꝓpositõnis affirmatiue simplicem habet suppõnem ꝓbat textus. quia
ƀm arestotelē hec est vera. oĩm oppositoꝝ est eadem disciplina. non tamen
est vera nisi ꝑdicatũ supponat simpliciter ꝓ disciplina in cõmuni. qr nulla
particularis disciplina est oĩm oppositoꝝ. qa medicina est sani ⁊ egri. grã/
matica cõgrui ⁊ incõgrui. logica veri ⁊ falsi. ergo termin⁹ cõmunis posit⁹
in ꝑdicato ꝓpositõnis affirmatiue habet simplicē suppõnem. Et ideo non
seq̄tur. oĩs homo est aĩal. ergo oĩs homo est hoc aĩal. Suppositio aũt sim/
plex potest distingui. qr quedã est ꝑ priuatõnē partiũ ⁊ suppositoꝝ vt in ꝓ
positõnibus que sunt nature simplicis ⁊ impermixte. vt homo est species
Alia est que nõ oĩno excludit supposita sed excludit determĩata supposita.
vt qñ termin⁹ cõmunis supponit ꝓ natura inclinata ad materiã ⁊ ad sup
posita. vt cum dr̄. homo est dignissima creaturaꝝ. Vñ istius ꝓpositõnis tm̄
homo ē aĩal subiectũ supponit simpliciter. ꝑdicatũ vero cõfuse distributi/
ue ꝟtute negatõis incluse in illa dcõne exclusiua. Ideo trahit̄ ex illo ꝙ ab
exclusiua ad eius vniuersalē in terminis trãspositis bene valet cõsequẽtia
vt tm̄ homo eẽ aĩal. ergo oĩe aĩal est homo. Sciendum tercio. ꝙ sup/
positio personalis est acceptio termini cõmunis ꝓ suis inferiorib⁹. vt dicẽ/
do hõ currit. homo supponit personaliter pro socrate ⁊ platone. In qua
diffinitõne acceptio ponitur loco generis ⁊ ponitur termini cõmunis ad
differentiam suppositionis discrete. ⁊ ponit̄ pro suis inferioribus ad diffe/
rentiam suppositõnis simplicis. Unde suppositio personalis conuenit

termino cōi rōne adiūcti determinātis ipm ad standū ꝓ suis inferioribus et hoc pt fieri dupl'r. Uno mō ꝙ tale adiūctū ponat a pte subiecti. sicut in signis vl'ib⸫ ꝛ pticularib⸫. vt dicēdo oīs hō est aīal. aliqs hō est aīal. homo in ambab⸫ ꝓpōnib⸫ rōne signoꝝ supponit psonaliter. Alio mō pt fieri qn̄ tale adiūctū sumit a pte p̄dicati sicut ē in p̄dicatis accidentiū. vt dicendo homo ē alb⸫. hō est niger. Un̄ p̄dicatoꝝ q̄dā sunt q̄ subiecto essentialiter cōueniūt. ꝛ respectu taliū pōt vere dici suppositio simplex lꝫ nō ponat signū. vt dicendo hō est aīal. Alia sunt p̄dicata accidētalia ꝛ ista sunt duplicia. qꝛ q̄dam sunt realia q̄ hn̄t naturā realē ꝛ respectu taliū est suppō psonalis, qꝛ talia p̄dicata nō cōueniūt nature vl'i nisi rōne suoꝝ indiuiduoꝝ. Alia ꝟo sūt que ꝑcant tm̄ ens rōnis. Et respectu taliuꝫ ē suppō simplex. vt hō est spēs aīal est gen⁹ Sciendū quarto. ꝙ suppositōnū psonaliū. alia est ꝯfusa. alia determiata. Et hui⁹ diuisionis rō est. qꝛ in oī suppōne psonali tenet terminus cōis ꝓ inferiorib⸫. vel ergo tenet vl'r ꝓ oīb⸫ vel nō. si pmū sic ē suppō. ꝯfusa si scđm sic est suppō determinata. ꝛ qꝛ ad veritatē ꝓpōnis in qua terminus sic supponit sufficit ꝙ p̄dicatū verificet de subiecto ꝓ vno supposito dato ꝙ supponat ꝓ oīb⸫ suis supposit̄ iō dr̄ suppositio determiata. Et est illa in q̄ termin⁹ indiffinite ꝛ psonaliter sumit. vt hō currit. vel aliqs homo currit. vbi iste termin⁹ hō supponit in vtraqꝫ determiate. ꝛ lꝫ supponat ꝓ oī hoīe. tn̄ locutio reddit vera vno solo hoīe currēte. vn̄ aliud ē supponere et aliud reddere verā locutōem. ꝙ aūt talis sit determiata ꝓbat autor in textu. qꝛ cū dr̄ aīal est sortes. aīal ē plato. g̃ aīal ē oīs hō. ibi ē fallacia figure dictōis ꝓcedendo a plib⸫ determiatis ad vnā determiatā. Et sic ptꝫ ꝙ termin⁹ cōis indiffinite sumpt⁹ supponit determiate Cōtra p̄dicta arguit pmo sic. nō ē ponēda suppō ꝯposita. g̃ nec suppō simplex. Tenet ꝯn̄a. qa si vnū oppositoꝝ nō ē in natura nec reliquū Scđo sic. si poneret suppositio simplex maxie esset in istis ꝓpōnib⸫. hō ē spēs. aīal ē gen⁹. sꝫ ille ꝓpōnes sunt singulares. g̃ subiecta supponūt discrete Tercio sic. termin⁹ singularis supponit psonal'r ꝛ tn̄ diffinitō suppōis psonalis nō ꝯuenit sibi. g̃ nō est sufficiēs. maioꝛ ptꝫ. qꝛ termin⁹ singularis supponit ꝓ vna sola re q̄ psona dr̄ mō suppō psonalis a psona dr̄ Quarto sic. si diffinitō suppōnis psonalis eēt bona seq̄ret ꝙ in accn̄tib⸫ nō eēt suppō psonalis. sꝫ h̄ ē falsuꝫ. patꝫ ꝯn̄a. qꝛ accn̄tia nō sunt psone. cū psona sit indiuiduū sube Quīto sic oīs suppō ē ꝑm determiatā spēm suppōnis. g̃ oīs suppositio est determiata.

☞ Ad primū dicit. ꝙ non capit hic suppositio simplex ꝓut distinguitur ꝯtra compositā. sed dicit suppositio simplex eo ꝙ termin⁹ supponit ꝓ natura simplici in se ꝛ absolute ꝯsiderata Ad scđm dicit. ꝙ ille ꝓpōnes homo est species. aīal ē genus sūt singulares solū ꝑm modū nō tn̄ ꝑm rem. Ad terciū dicit. ꝙ terminus cōmunis in suppositōne personali potest supponere pro vna re non tamē sicut terminus singularis. nec sicut termin⁹ supponit pro natura in suppositione simplici. sed supponit pro vna re ꝑꝫ habitudinem quā habet ad supposita. sicut in ista homo currit. homo supponit ꝓ ista re scꝫ homo. non tamen in se ꝛ absolute. sed ꝑm habitudinem quaꝫ habet ad supposita. Ad quartū dicit. ꝙ psona capit dupliciter. Uno modo proprie tunc sic diffinitur a Boetio. Persona est nature intellectualis indiuidua substantia. et sic indiuidua nature humane proprie dicuntur

persone. Alio mō capit persona large p quacūqz inferiori in ordine ad suū superius. siue tale sit substātia siue nō. hoc mō capit persona in cōposito.

Ad quintū dr. q licet ois suppositio sit determinata sm aliquā speciem suppositōnis non tamen omnis dicit determinata eo q reddat vera pro vno solo supposito.

Suppositio confusa est acceptio termini communis p pluribus mediante signo vlī. vt cū dicit ois hō est aial. ibi iste terminꝰ hō supponit p pluribꝰ mediate signo vlī. qr supponit pro quolibet suo supposito. Item cōfusarū suppositionū alia ē confusa necessitate signi vel modi. z alia necessitate rei vt cum dicit omis hō est animal. ibi iste terminꝰ homo mediante signo vlī confundit siue distribuit p quolibet supposito. z iste terminꝰ animal a pte pdicati positꝰ cōfūdit necessitate rei. Et cū vnusquisqz hō sua hz essentiā. id hoc verbū est necessitate rei tenet p tot essentijs p qt hoibꝰ tenet iste terminꝰ homo. z cū vnicuiqz homini insit sua animalitas. ideo iste terminus animal necessitate rei tenet pro tot animalibus pro quot hominibꝰ iste terminꝰ homo. z p quot essentijs hoc verbū ē. Vn iste terminꝰ hō dz supponere ɔfuse mobiliter et distributiue sz ɔfuse z distributiue tenet. qr tenet p oī hoīe mobiliter vero qr lz fieri dscēsū sub eo p qlibet suo supposito vt ois hō ē aial. g sortes ē aial. sz iste terminꝰ aial dr cōfundi īmobiliter. qr non lz fieri descensuz sub eo. vt ois hō ē aial. g ois hō ē hoc aial. Ibi em fit pcessꝰ a simplici suppositōne ad psonalē. sicut hic. hō ē dignissima creaturaꝝ. g hic hō vl aliqs hō vel rosa ē pulcherrima floꝝ. g aliqua rosa. Sz differūt in hoc. qr in istis ē simplex suppositio ex pte subiecti. i illa vero ex pte pdicati lz videat oppositū esse qd superius dictū est q in hac ppōne. ois hō ē aial. iste terminꝰ aial ī pdicato positus simplicē hz supponē z cū prius dr q hz ɔfusam. Ad hoc dicēdū ē sm qsdā q qr genus pdicat de pluribꝰ drntibꝰ specie. iste terminꝰ aial qn tenet p ipo in cōi qd ē genus sic hz simplicē suppōnē. sm aūt q ipa natura cōis ipiꝰ generis multiplicat p supposita hoīs sic dr hre ɔfusam suppōnē. nō mobiliter sz īmobiliter. Suppositio aūt ɔfusa īmobiliter pt cū simplici ɔicidere nō sm idē sz sm diuersa vt dcm ē. Unde sm hoc dicendū est q suppositio confusa mobiliter non pōt

Tractatus septimus.

simul esse cũ simplici nec ꝓm idez nec ꝓm diuersa vt dictũ est
Sed credo impossibile esse terminũ cõem in ꝑdicato posi/
tũ habere suppõne simplicẽ z ꝯfundi mobiliter vel imobili/
ter signo vli' existẽte in subiecto affirmatiue. vt oĩs hõ est aĩal
et sic de alijs ꝯsilibꝫ. q: vt vult Porphirius. õme qḋ ꝑdicat
de aliquo aut ẽ magis eo aut ẽ equale ei de quo ꝑdicat z intẽ
dit de ꝑdicatõne ꝑ se. Sz in hac ꝓpositõne. oĩs hõ ẽ aĩal ẽ ꝑ
dicatio ꝑ se z nõ ꝑdicat equale. ergo maius nõ accñtale. ergo substã
tiale. nõ drã. ergo genus. sed natura generis multiplicata mobi
liter vel imobiliter nõ ẽ genus. ergo cũ dicit. oĩs hõ est aĩal
cũ ibi ꝑdicet genus nõ esset possibile terminũ cõmunẽ multi
plicari mobiliter vel imobiliter ergo significat naturã generis
que iam actu nõ est genus sicut homo cõfunderet mobiliter
vel imobiliter iam nõ est species. Itẽ hoc idẽ videt ꝑ aresto/
telẽ in ꝑmo thopicoꝝ dicentẽ. q oẽ illud qḋ de alio ꝑdicat aut
ꝑdicat cõuersim de eo aut nõ. Si cõuersim ẽ diffinitio vl' ꝑ
ꝑpriũ. Si autẽ non conuersim predicatur de re. aut cadit in
diffinitõnem rei aut non. si non tunc est accidens. Si cadit
in diffinitõnem aut est genus aut differentia. non differen/
tia ergo genus. Et intendit arestoteles q ibi sit directa predi
catio z species subijciatur ꝓm se vel multiplicatur. sed in hac
propositõne homo est animal est directa predicatio z subijci
tur homo z non equale predicatur neqꝫ accidens. ergo gen9
Quare non est possibile terminũ cõmunẽ in predicato posi/
tum confundi mobiliter vel imobiliter. Item totũ vniuersale
quod est genus z totum in quantitate ex opposito se habent
Sed totũ in quantitate est duplex. quoddã eñ est totum in
quantitate completũ. vt vbicũqꝫ confundit terminus com/
munis mobiliter vt omnis homo est animal. Aliud est totũ
in quantitate incompletũ z diminutũ vt vbicũqꝫ confundit
terminus cõmunis imobiliter z multiplicat terminus cõmu
nis simpliciter, ergo si impossibile est totum in quantitate esse
genus inquantum huiusmodi non erit possibile terminũ cõmu
nem in predicato positum confundi mobiliter vel imobiliter
vt dicebatur. Item cõpatio illa ꝓm quã inferiora reducun
tur ad superiora opposita est comparatõni ꝓm quam superio

ra reducūt ad inferiora. sed ſm primā sumit cōe i rōe cōis ſm ſcdaʒ sumit cōe multiplicatū siue ꝯfusū cū ğ termin⁹ cōis vt sꝫ in ratōne generis non est possibile ipsum multiplicari in/ quātum huiusmodi. Et hec quattuor argumenta sunt conce/ denda. Causa autem propter quā mouebantur isti qui fue/ runt huiusmodi opinionis facilis est ad soluendum que tm̄ est vna. quia cum dicitur. omnis homo est animal cum vni/ cuiqꝫ homini respondeat sua animalitas siue sua essentia cū non possit esse homo quin sit animal. Jdeo ipsi dixerunt ꝙ iste terminus animal tenetur pro tot animalibus pro quot hominibus homo. ꝙ autem in illo argumento nulla sit cau/ sa apparentie patet. quia cum dicitur omnis homo est albꝰ. necesse est ꝙ tot animalitates intelligantur in subiecto quot sunt homines pro quibus tenetur homo. Unde nihil est di/ cere ꝙ habeat illas animalitates a predicato cum ibi predi/ catur album. vnde dicendum ꝙ homo logice loquendo nō naturaliter ex rationali ⁊ animali componitur Jdeo de se ha bet illarum animalitatum multiplicatōnem. vnde dico sic. omnis homo est albus. nullo modo habet illas animalita/ tes a predicato cum ibi predicetur albus vt dictum est. sic au tem est in proposito cū ibi predicetur genus de specie. vt om nis homo est animal. Jn hac enim propositōne subijcit ho mo in quo intelligitur multitudo illarum animalitatū ⁊ pdi/ catur hoc genus animal quod nullo modo confunditur mo biliter vel immobiliter. sed stat ibi pro natura siue pro essen/ tia ipsius generis cōmunis predicabilis de pluribus. vnde animal predicatur ⁊ animal intelligitur in subiecto sicut hic omne animal ratōnale est animal. Similiter dico ꝙ hoc ver bum est non confunditur mobiliter vel immobiliter. quia ꝙ animal esset vel existeret in homine hoc habet subiectū de se anteqꝫ in propositione subijcitur predicato essentiali vel ac cidentali. Et propter hoc destruimus quandam diuisio/ nem scilicet confusarum suppositionum alia est confusa ne cessitate rei. alia est confusa necessitate modi siue signi. di/ cimus enim ꝙ omnis confusio fit necessitate signi vel mo/ di. vt cū dicitur omne animal ratōnale est animal. iste ter/

minus animal in subiecto positus tenet. necessitate signi p
omni animali quod est homo. Similiter hic omnis homo ē
animal. iste terminus homo tenet pro oī homīe ⁊ non solum
pro hoīe sed etiā p oī aīali quod est homo. ⁊ ideo intelligunt
tot aīalitates quot humanitates naturaliter loquendo. quia
eadē est humanitas in quolibet indiuiduo hoīs. ſm viam lo
gicoꝝ tū nō ſm viā nature sic homo in cōmuni idē est. vñ ꝙ
sit hec animalitas, vel illa hoc ē rōne materie. In via em̄ na/
ture humanitas mea differt ab humanitate tua per se ⁊ aīa
mea p quā causat humanitas mea in me. alia est ab aīa tua p
quā causat humanitas tua in te. Et ꝑpter hoc signū cōfun/
dit hoīem nō tamē confundit aīal in cōi sed aīal cōtractum
ad hoīem per suas differentias. vnde sequitur ꝙ oīs confu/
sio fit necessitate signi vel modi. Et tm̄ de suppositionibus
q̄tum ad terminos absolutos.

Postq̄ pe. hys. determiauit de suppositōne determiata. Hic pñr deter
minat de suppōne ꝯfusa dicēs. Suppositio ꝯfusa est acceptio termini cōis
p suis inferioribꝫ mediāte signo vli. in qua diffinitōne acceptio ponit loco
generis. ⁊ dr̄ termini cōis ad drām suppōnis discrete. Et dr̄ p oībus sup/
positis ad drām suppōnis simplicis naturalis discrete. ⁊ vltimo ponit me/
diante signo vli ad drām suppōnis determiate. Sciendū pmo. ꝙ nō est
sile de signo vli negatiuo ⁊ affirmatiuo. quia negatio quicq̄d post se inue/
nit hoc totū destruit ⁊ eius oppositū inducit. Jō signū vle negatiuum de/
struit terminū cōem cuiꝰ imediate ē determiatio ⁊ rōne negatōnis distri
buit terminū cōem cuiꝰ imediate nō ē determiatio. vñ q̄dā sunt q̄ p se con
fundūt terminū siue distribuūt sicut sūt signa vlia q̄ denotāt terminū sta/
re vlr. Alia sunt q̄ ꝯfundunt p accñs sicut negatio que habet per se negare.
Confundere aūt siue distribuere per accidens ⁊ similiter dicendū est de q̄
busdam signis includentibus negatōnē rōne cuius sibi conuenit confun/
dete per accidens. sicut sunt tm̄ solū dumtaxat. sed signū vle affirmatiuū
distribuit solū terminū cōem cuius est imediata determinatio Sciēdū
secūdo. ꝙ aliq̄d dicit confusum duplr. Uno modo simplr. q2 simpliciter est
infinitū vt luna vel motus. Alio modo dicit aliq̄d ꝯfusum. id est indeter/
minatū ⁊ sic suppositio ꝯfusa dicit q̄si indetermiata. q2 ad veritatē ꝓpōnis
in q̄ subiectū supponit sic nō sufficit verificatio p determiato supposito, sed
reqrit verificatō p oībꝫ suis suppositꝭ. Jō nūq̄ vl raro fit deteriata nisi illa
propositio sit vera. ⁊ hoc in materia contingenti. Unde descensus est con/
sequentia formalis in qua arguitur ab antecedente in quo ponitur termi/
nus cōis supponens ꝯfuse ad ꝯñs in quo enūciant singularia illiꝰ termini
cōis vñ descensus inductio hñt se ex opposito. q2 inductio ē ꝓcessus a sin/
gularibus ad vle. sed descensus est ꝓgressio ab vli ad eius singularia in

ꝗbus patꝫ. ꝙ ſuppoſitio ꝯfuſa eſt acceptio termini cōis ꝓ omnibꝫ ſuis ſup
poſitis mediante ſigno vl'i vt ṗus dictū eſt. ¶ Sciendū tertio. ꝙ ſupposi
tionis ꝯfuſe due ſunt diuiſiones q̄ ponunᷣ in textu. Prima ſuppoſitionū
ꝯfuſaꝝ alia eſt ꝯfuſa neceſſitate ſigni ſicut oīs homo currit Iſte terminus
homo ſupponit ꝯfuſe neceſſitate ſigni. ſ. oīs. Alia eſt ꝯfuſa neceſſitate rei
vt oīs hō eſt aīal. aīal ſupponit ꝓ tot animalibꝫ ꝓ quot hoībꝫ homo. vnde
ꝗdam ponentes iſtam diuiſionē dixerūt ꝙ nō eſt incōueniēs ꝙ idem ter-
minus ſcḋm diuerſas habitudines habeat diuerſas ſuppoſitōes. vn̄ dicen
do. oīs homo eſt aīal. ſi aīal in iſta ꝓpoſitiōne teneᷣ abſolute in ſe ꝓ natura
cōi ſupponit ſimpl'r Si vero teneᷣ ꝓ eiſdē ſuppoſitis ꝓ ꝗbus homo de quo
p̄dicaᷣ aīal ſic ſupponit ꝯfuſe. Sed hāc opinionē improbat autor in textu
multis ratōnibus. Quaꝝ ṗma eſt. oīe qḋ p̄dicaᷣ in aliqua p̄dicatōne ꝓ
ꝓprie dicta p̄dicatur vt equale vel maius. Sed aīal p̄dicaᷣ de hoīe vel vt
maius. ⁊ nō vt ꝓpria differētia ſpēs vel accidens ergo vt genus. ſed natu
ra aīalis diſtributa in ſingulis hoībus nō eſt genus. g̊ in tali ꝓpoſitōe oīs
hō ē aīal p̄dicaᷣ natura cōis abſolute ſumpta. ⁊ ꝑ ꝯſequens aīal ſupponit
in illa ꝓpoſitōe ſimpl'r. ⁊ ita in ſil'ibꝫ alie rōes clare patēt in textu Jḋ breui
tatis cā obmittunᷣ. ¶ Sciendū quarto. ꝙ ſcḋa diuiſio ſuppoſitōnis ꝯfuſe
ſcḋm quoſdā eſt ſuppoſitionū ꝯfuſaꝝ alia eſt mobilis alia īmobilis. Mobi
lis eſt. qn̄ p̄t fieri deſcenſus ad ſuppoſita termini ſupponētis. vt bn̄ ſequiᷣ
oīs hō currit ⁊ ſic de aliȷ́s. Et vocaᷣ mobilis nō qꝛ ibi ſit motus realis ſꝫ
tm̄ ratōis. ſcꝫ deſcenſus ad ſuppoſita termini ſupponētis. Sꝫ immobilis
eſt qn̄ nō p̄t fieri deſcenſus ad ſuppoſita termini ſupponētis. ⁊ qꝛ iſta diui-
ſio ſeꝗtur ex p̄cēdēti. ideo eiſdē ratōnibꝫ p̄t improbari ex omnibꝫ iā dictis
in hoc tractatu clare patere p̄t ꝙ ſcia de ſuppoſitōibꝫ ad hoc inuenta eſt vt
ꝑ eā ſciaᷣ ꝓ quo ⁊ qualiter vnuſquiſqꝫ terminus poſitus in ꝓpoſitōne eſt
capiendus. qꝛ termini aliquādo capiunᷣ ꝓ re vniuerſali. aliqn̄ ꝓ re ꝑticu-
lari. Ideo ignorātes ſuppoſitōes terminoꝝ de facili ꝑalogiſanᷣ. Ex p̄di-
ctis etiā oībꝫ patere p̄t ꝙ tm̄ ꝗnqꝫ ſunt ſpēs ſuppoſitōnis vt patuit ſcꝫ di-
ſcreta naturalis ſimplex determinata ⁊ ꝯfuſa. Quaꝝ ſufficientia ſic p̄t ha-
beri. qꝛ oīs ſuppoſitio ē acceptio termini cōis ꝓ aliquo. aut ergo ꝓ aliquo
cōi cōiter tento aut nō. Si ſcḋm. ſic eſt ſuppoſitio diſcreta. Si ṗmū hoc ē
dupl'r. Aut accipiᷣ ꝑ ſe. aut cū adiūcto. Si ṗmū ſic eſt ſuppoſitio natura
lis. Si ſcḋm hoc eſt dupl'r. aut ſumiᷣ ꝓ re vl'i ſ̄cata ꝑ ipm aut ꝓ ſuis infe-
rioribꝫ. Si ṗmū. ſic eſt ſuppoſitio ſimplex. Si ſcḋm. hoc eſt dupl'r vel tene
tur vl'r. aut nō. ſi ṗmū. ſic eſt ſuppoſitio ꝯfuſa. ſi ſcḋm ſic ē ſuppoſitio deter
minata. ¶ Cōtra p̄dicta arguiᷣ ṗmo ſic. In iſta ꝓpoſitiōe nō homo cur-
rit. hō ſupponit ꝯfuſe. cū eꝗpollet huic nullus hō currit. ⁊ tn̄ nō eſt mediā
te ſigno vl'i. g̊ diffinitio ſuppoſitōis ꝯfuſe nō eſt bona. Scḋo arguitur
In iſta ꝓpoſitōe. hic ⁊ rome venditur piper. ſimil'r hic. Bis audiui miſſaꝫ
ſupponunt ꝯfuſe ⁊ nō determinate. cū nullum determinatū piper vendiᷣ
hic ⁊ rome. ⁊ tn̄ hoc nō eſt mediante ſigno vl'i. ergo illa ꝑticula eſt mala.

Tertio arguiᷣ. Oīe ꝯfuſum eſt infinitū. ſꝫ infinitū eſt ignotū. g̊ ſuppo
ſitio ꝯfuſa eſt ignota. g̊ nō eſt diffinibilis. Quarto arguiᷣ. ꝙ nō vnum
ſ̄cat nihil ſ̄cat. vt habeᷣ quarto metaphyſice. g̊ a ſil'i termin⁹ nō tenetur ꝓ
oībꝫ ſuppoſitis Quinto arguiᷣ. p̄dicatū ſuppoſitōis vl'is negatiue ſup-

ponit ꝯfuse ⁊ etiã cuiuslibet nega. ⁊ tñ nõ mediante signo vlī. ꝗ diffinitõ mala. ☞ Ad pͥmũ dꝛ. ꝙ lꝫ ibi in illa ꝓpositõe hõ supponat ꝯfuse ꝑ accñs nõ tñ ꝑ se. Ad scðm dꝛ negando añs. qꝛ tales termini ⁊ sibi silr̃es supponunt simplr̃. nõ ꝑsonalr̃ Ad tertiũ dꝛ. ꝙ infinitum ꝓcat hic vt idem est ꝙ indeterminatũ. Ad quartũ dꝛ negando ꝯñam. ⁊ cã est. qꝛ nõ ē simile de suppositõe ⁊ ꝓcatõne vt dictũ est. Ad qͥntũ dicitur. ꝙ licꝫ predicatum ꝓpositõnis negatiue supponit ꝯfuse nõ tamē ꝑ se sed ꝑ accidēs tantum. Et hec de suppositõibus dicta sufficiant.

Relatiuũ est duplex. vno mõ relatiuũ est cuius eē est ad aliud se habere ⁊ sic relatiuũ est vnũ de decē pͣdicamentis. Aliud est relatiuũ quod est ante late rei recordatiuum. qꝛ vt vult Priscianus in maiori volumine. Relatio est ante late rei recordotio. vt sortes currit q̇ mouet. ibi hoc relatiuum q̇ facit recordatõem siue relatõem de sorte q̇ est res ãn lata. Omissis aũt relatiuis ꝺm pͥmũ modũ de relatiuis scðo mõ hic intendimus. Relatiuorũ aũt quedã sunt relatiua substantie. vt q̇ ille ⁊ similia. Quedã vero sunt relatiua accidentis vt talis qualis. tantꝰ quantus. Relatiuũ aũt substãtie est qð refert eandē in rē numero cũ suo antecedēte. vt q̇ ille. Itē relatiuorũ substãtie quedã sunt relatiua diuersitatis vt alius Et est illud qð refert eandē rem in numero ⁊ supponit ꝓ alia. vt sortes currit ⁊ alius disputat. Quedã vero identitatis. vt q̇ ille idem. Relatiuũ aũt substantie idētitatis est qð refert et supponit ꝓ eodem in numere ꝓ quo supponit suum antecedens. vt sortes currit q̇ disputat. ibi hoc relatiuuꝫ qui refert sortem ⁊ supponit ꝓ sorte. Relatiuorũ substãtie identitatis q̄dam sunt noĩa vt q̇s q̇dã. Quedam sunt ꝓnoĩa vt ille idem

Iste est scðus tractatꝰ ꝑuoꝝ logicaliũ magistri Petri hyspani de relatiuis. In quo postq̃ꝫ determinauit in p̄cedēti ꝑte de suppositõe. hic ꝯsequenter determinat de relatõne termini. Cuius rõ est. qꝛ relatio termini de qua hic est ad ꝓpositum p̄supponit suppositõem sicut suppositio p̄supponit ꝓcatõem. ideo pͥus determinandũ fuit de suppositõe q̃ꝫ de relatõne termini. Similr̃ determinandũ est pͥus de relatõe termini q̃ꝫ de alijs ꝓprietatib; q̄ sunt ampliatio. appellatio restrictio ⁊ distributio. qꝛ relatio com

munioꝛ est. eo ꝙ respicit tā terminū supponentē ꝗ̄ copulantē. alia vero re-
spiciūt terminū supponentē. nō tñ quācunqȝ suppositōeȝ. ſȝ suppositiōem
ꝑsonalē solū. Cōmunioꝛa aūt ꝑ̇us determinā̄da sunt. igiꝛ ⁊c̄. Ex q̇bꝫ pꝫ
oꝛdo istius tractatꝰ de relatiuis ad tractatū p̄cedentē ⁊ ad sequentē. Jō
sicut in tractatu suppositionū terminus supponēs est subiectū attributio-
nis. ita hic terminus relatiuus est subiectū istius tractatꝰ. ⁊ relatio est eiꝰ
ꝓprietas queādmodū suppositio termini supponētis ex quo seq̇tur ꝙ scia
ista est distincta a scia tradita in tractatu suppositionū. qꝛ scientie distin-
guuntur queādmodū res de q̇bus sunt. ¶ Sciendū est ꝑ̇mo. ꝙ relatiuū
est nomē equocū siue multiplex ⁊ multiplex indistinctū parit cōfusioneȝ.
Jdeo petrꝰ hyspanꝰ ꝑ̇mo distinguit relatiuū vt eliciat mēbꝛū de quo est
hic ad ꝓpositū dicens. ꝙ relatiuū capiꝛ dupl̄r. Uno mō dꝛ ꝙ est cuiꝰ totū
esse est ad aliud quodāmodo se habere. vt totū esse patris est ad filiū ⁊ to-
tum esse filij est ad patrē. ⁊ de tali relatōe determinaꝛ in p̄dicamētis Aliō
est relatiuū ꝙ ꝼcat recoꝛdatōem rei ante late. ⁊ de tali est hic ad ꝓpositum
Et describiꝛ sic relatiuū est ante late rei recoꝛdatiuū. Et sil'r relatio diffi-
nitur a Pꝛistiano in maioꝛi volumine. Relatio est ante late rei recoꝛda-
tio. ¶ Sciendū scd̄o. ꝙ relatiuū de quo hic est ad ꝓpositū ꝑ̇ma sui diuisio-
ne diuidiꝛ sic. Relatiuoꝝ aliud est relatiuū substantie. ⁊ aliud accidentis
Cuius ratio est. qꝛ relatiuū est ante late rei recoꝛdatiuū. vel ergo res ante
late ꝼcat ꝑ modū ꝑ se stantis vel ꝑ modū alterꝰ adiacētis Si ꝑ̇mū sic est
relatiuū substantie. Si scd̄m. sic est relatiuū accidētis. Unde sicut ens est
analogū ad substantiā ⁊ accn̄s. Jta relatiuū ad relatiuū substātie ⁊ acci-
dentis. Jdeo est diuisio analogi in sua analogata. qꝛ relatiuum ꝑ̇us dꝛ de
relatiuo substātie ⁊ ꝑ posterius de relatiuo accidētis. Ex q̇bus pꝫ ꝙ re-
latiuū substantie est añ late rei recoꝛdatiuū ꝼcare ꝑ modū ꝑ se stantis si-
cut ille iste idē ⁊c̄. ſȝ relatiuū accidētis est recoꝛdatio rei ante late ꝑ moduȝ
alteri adiacētis. vt qualis talis. ¶ Sciendū scd̄o. ꝙ relatiuū substātie sic
diuidiꝛ in textu. Relatiuoꝝ substātie aliud est identitatis. vt q̇ ille Aliud
est diuersitatis. vt alter alius. cuius diuisionis rō est. qꝛ om̄e relatiuū sup-
ponit ꝓ eodē in numero cū suo añcedēte vel nō. si ꝑ̇mū sic est relatiuum
identitatis. si scd̄m sic est relatiuū diuersitatis. ⁊ sicut substātia tp̄e ⁊ natu-
ra p̄cedit accn̄s. ita relatiuū substātie p̄cedit relatiuū accidētis Jdeo ꝑ̇us
determinat de relatiuo substātie ꝗ̄ accidētis. ¶ Sciendū est quarto. ꝙ rela-
tiuum identitatis est qd̄ refert idē ⁊ supponit ꝓ eodem in numero ꝓ quo
añs vt dicendo soꝛtes currit q̇ disputat. hoc relatiuū q̇ refert soꝛtē ⁊ suppo-
nit ꝓ eodē. Aliter diffiniunt alij dicētes Relatiuū substantie identitatis
est qd̄ accipiꝛ ꝓ eodē ꝓ quo verificaꝛ ꝓpositio sui añcedētis. Relatiuū aūt
diuersitatis est qd̄ nō supponit ꝓ eodē in numero cū suo añcedēte vt di-
cendo soꝛtes currit ⁊ alius disputat. Jtē relatiuoꝝ vt habeꝛ ex textu iden-
titatis. q̄dā sunt noīa. vt q̇s q̄ q̄lis. Alia ꝓnoīa vt ille ⁊c̄. q̄ diuisio sat' ma-
nifesta ē a pꝛistiano ī suo minoꝛi volumine illā diuisionē ponēte ¶ Cōtra
p̄dicta arguiꝛ ꝑ̇mo sic. de relatiuis determiaꝛ in p̄dicamēt' g̊ h nō dꝫ de-
termiari de ip̄is Scd̄o sic relatiuū diuersitat' ꝼcat aliā rē a re añ lata g̊ nō
facit recoꝛdationē rei añ late Tertio sic. si ponereꝛ relatiuū sube distictū
a relatiuo accn̄t' seq̇reꝛ ꝙ entia de generibꝫ accn̄tiū nullū ponereꝛ relatiuū

ſubſtãtie.ꝯñs eſt falſum.qꝛ dicendo albedo eſt color q̄ eſt qualitas.hoc re
latiuũ que eſt relatiuũ ſubſtantie ⁊ refert albedinē q̄ eſt accñs.ḡ relatiuuꝫ
ſubſtantie nõ diſtinguit̃ a relatiuo accidentis. Quarto ſic.ſi diuiſio re/
latiuoꝝ eſſet bona.vel eſſet diuiſio generis in ſuas ſpēs.vel analogi in ſua
analogata vel diuiſio toi⁹ integralis in ſuas ꝑtes.vel diuiſio vocis in ſ̃ca
tiones.ſed nullũ illoꝝ videt̃.ḡ p̄dicta diuiſio nõ eſt ſufficiens. Quinto
ſic.hoc relatiuũ que eſt relatiuũ ſubſtantie.in iſta ꝓpoſitõe mulier dãnauit
q̄ ſaluauit.⁊ tñ ibi que nõ ſupponit ꝓ eodē in numero ꝓ quo ſuũ añs. Et
eodē modo poteſt argui lignũ fuit cã mortis qđ fuit cã vite. Simil'r ho/
mo peccauit q̄ redemit.☞ Ad p̄mũ dꝛ.ꝙ lꝫ in p̄dicamentis determine
tur de relatiuis.tñ hic aliter.⁊ in p̄dicamētis determinat̃ de ipſis ſicut pri
us dictũ eſt in p̄mo notabili Ad ſcõm dꝛ.ꝙ lꝫ relatiuũ diuerſitatis pri
mo ⁊ ꝑ ſe ſ̃cet aliam rem a re antelata.tñ ex ꝯſequēti dat intelligere rem
añlatam. ſicut qñ dꝛ ſortes currit ⁊ alius diſputat. Ibi intelligit̃ ali⁹ hõ
a ſorte ⁊ ex ꝯſequenti ſortes. Ad tertiũ dꝛ.ꝙ ſubſtãtia poteſt capi du
pliciter. Uno mõ ꝓprie ꝓut diſtinguit̃ ꝯtra accñs ⁊ illo mõ nõ capit̃ hic
cũ diffinit̃ relatiuũ ſubſtantie.Alio mõ capit̃ cõiter ꝓ omĩ illo qđ hꝫ mo/
dum ſubſtantie.⁊ ſic capit̃ hic. Ideo nõ tantũ reꝑitur relatiuũ ſubſtantie
in terminis de genere ſubſtãtie ſed etiã accidentiũ. Et lꝫ albedo ſ̃cet acci
dens.quia tamē ſ̃cat illud ꝑ modũ ſubſtantie. Ideo ſibi attribuere poſſu
mus relatiuũ ſubſtãtie dicendo albedo q̄ eſt qualitas eſt in tabula Ad
quartũ dꝛ. ꝙ ſicut ens diuidit̃ in idē ⁊ diuerſum.ſed tñ ꝑ p̄us ⁊ poſteri⁹.
eo ꝙ idē hꝫ ſe ad diuerſum.ſicut vnũ ad multa ⁊ ſicut habitus ad p̄uatio
nem. Ideo ens p̄us diuiditur ꝑ idem q̃ꝫ ꝑ diuerſum. Ita ſimiliter relati/
uum ſubſtantie diuiditur per relatiuũ ſubſtantie identitatis ⁊ diuerſita/
tis.⁊ ſic dicta diuiſio eſt analogi in ſua analogata.quia relatiuum ſubſtã
tie per prius dicitur de relatiuo ſubſtantie identitatis q̃ꝫ diuerſitatis. Et
hec eſt ratio quare autor prius determinauit de relatiuo identitat̃ q̃ꝫ de
relatiuo diuerſitatis. Ad q̄ntum dicitur.ꝙ relatio eſt duplex. quedaꝫ
eſt ſimplex que eſt quãdo relatiuũ ⁊ ſuum antecedens ſuꝑponunt ꝓ eadē
re in ſpecie.vt in dicta relatõne referunt̃ dicta relatiua ad ſua antecedētia
et de iſta nõ intelligit̃ hic. Alia eſt relatio ꝑſonalis ⁊ eſt quando ꝓ eodem
in numero ſuꝑponit relatio ⁊ añcedēs.vt cũ dꝛ ſortes currit q̄ diſputat.et
de iſta hic eſt ad propoſitum.

Item relatiuorũ ꝓnominũ identitatis quedã ſunt recipro
ca.vt ſui ſibi ſe. cũ ſuo poſſeſſiuo. ſuus ſua ſuum. Alia vero
nõ reciproca.vt ille idē. Relatiuũ aũt reciprocũ dicit̃ nõ ꝙ
ſit patiens ſed qꝛ ponit modũ patiētis ſupra ſubſtantiã agen
tem.qꝛ aliud eſt patiēs ⁊ aliud eſt modus patiētis qđ patꝫ ꝑ
hoc.ꝙ ntũs poteſt eſſe patiēs. vt dicendo ſortes ꝑcutit̃.ſed
nõ põt habere modũ patiētis. Uñ mod⁹ patientis ſemꝑ eſt
in obliquis.⁊ ſic ptꝫ ꝙ aliud eſt patiēs ⁊ aliud mod⁹ patiētis
Si quereret̃ qđ addat ſupra patiēs ꝑ relatiuũ reciprocũ Dōm

q̄ addit idẽtitatẽ substantie. ⁊ ponit eam sub mõ patientis
vt sortes videt se ibi substãtia que p̃us erat agens ponit̃ sub
mõ patiẽtis. vt in hoc p̃nomine se. Vñ reciprocũ sic põt
diffiniri. Reciprocum ẽ quod significat substãtiã agentẽ sub
modo patientis. Vel sic. Reciprocum est idem q̄ suppsi/
us passiuum. ⁊ ideo hoc relatiuũ sui significat p̃ modũ pati
ẽntis in quem dicit̃ transire actus verbi. Nominatiu⁹ autẽ
s̃cat p̃ modũ agentis. Item si querat̃ quare hoc pronomẽ sui
sibi se caret noĩatiuo. Dicendũ est q̄ solutio p₃ ex premissis.
q̄ agens nõ potest s̃care patiens siue sub mõ patientis. nisi
in obliquis. sed ip̃e noĩatiuus dicit modũ agẽtis. ⁊ ideo na/
tura noĩatiui repugnat nature huius p̃nominis sui. ⁊ ideo
nõ potest habere nominatiuũ. Ex p̃dictis p₃ q̄ relatiua idẽ/
titatis referunt eandẽ rem cu₃ suo antecedẽte. ⁊ semper sup/
ponunt p̃ eadẽ re in numero. Et ex hoc pt₃ q̄ maior ẽ certitu
do per relatiuũ idẽtitatis q̄₃ p̃ suum antecedens loco relati/
ui positum. vt homo currit. homo disputat. quia dubium ẽ
vtrum de eodem homine dicatur. Sed cum dicitur homo
currit ⁊ idem disputat certum est quod de eodẽ homine dica
tur. Hoc em̃ patet p̃ Pristianũ dicentẽ in maiori suo volu/
mine quod cũ dicit̃ Ayax venit ad troiam. ⁊ ayax fortiter pu
gnauit. dubium est an de eodem ayace dicat̃ an de diuersis
Sed cũ dicit̃. Ayax venit ad troiam ⁊ idẽ fortiter pugnauit
de eodẽ ayace in numero statim intelligit̃. Et sic pat₃ q̄ ma
ior est certitudo p̃ relatiuũ idẽtitatis q̄₃ p̃ suum añs loco ta/
lis relatiui positum. Solet aũt dubitari circa relatiua idẽ/
titatis vtrũ deceptio facta ex diuersa relatõne fiat s̃m equo/
catõe₃ vel s̃m amphibologiã vel s̃m aliquã aliam fallaciam
vt dicẽdo hõ videt asinũ q̇ est rõnalis. ibi hoc relatiuũ q̇ põt
referri ad hũc terminũ q̇ est hõ. vel ad hunc terminũ q̇ est asi/
nus. ⁊ sic sunt ibi diuerse relatõnes. ⁊ ergo s̃m aliquos solet
assignari equocatio. S₃ ɔtrariũ arguit̃ hoc nomẽ q̇ s̃m q̄d
est relatiuũ s̃cat rem vnã equal̃r se habentẽ ad illud q̄d s̃ca/
tur p̃ modũ substantie. vt color q̇ est in corpore. loc⁹ q̇ ɔtinet
rem locatã ⁊ sic de alijs. g̃ deceptio facta ex diuersa relatõne
nõ facit equiuocatiõnem. Item hoc nomen qui s̃m q̄ est

nomē ꝑcat substātiā infinitā. ſʒ ista substā tia infinita apta na
ta est infinitari tā ꝑ vnum accñs ꝗ̄ʒ ꝑ alios. ergo cū illa substā
tia infinite sumpta in se sit vna ꝛ potest referre qđlibet añs. er
go ꝑcatio huius relatiui erit vna ꝙ̄re sequiꝛ ꝙ ibi nō erit eq̄/
uocatio. Item ratio cuiuslibet relatiui ſm ꝙ relatiuū est tm̄
vna. est hoc ſcʒ res ante lata vel rei ante late recordatiuum er
go om̄e relatiuū ſm ꝙ relatiuū ꝑticipat vnū nomē ꝛ vnā ra/
tionē ergo relatiuū nō est equiuocū inquantū est ante late rei
recordatiuū. ergo ꝑticularia relatiua. vt q̄ ille ꝛ ali⁹ inquātū
sunt relatiua suorū antecedētiū nō sunt equoca. Si aliquis
obijciat ꝙ hoc relatiuū q̄ alteri⁹ est ratōis ſm ꝙ teneꝛ in hoc
añte hō ꝛ alteri⁹ ſm ꝙ teneꝛ in hoc añte asinus vt in ꝑdicta
orōe. ꝫ est cōe. ꝛ hʒ ratōes diuersas. ꝫ est equocū Dicendū ꝙ
hoc argumentū nō valet. Nā siłr posset ꝓbari qđ qđlibʒ vni
uocū esset equocū. vt aīal esſʒ equocū ſm ꝙ est homo. vł ſm
qđ est in homine ꝛ aliā hʒ ratōem ſm qđ est equus vł ſm qđ
qđ est in equo. ꝛ sic hoc nomē aīal aliā hʒ rōem hoc. ꝛ ibi ꝛ ē
cōe nō tm̄ equocū sed vniuocū. Soluendū est breuiter quod
sicut vniuoca dicunꝛ habere eandē ratōnem nō ſm se sed in
vniuoco vniuocante vt homo bos equus ꝛ siłia in aīali Si
militer oīa relatiua dicunꝛ habere eandē ratōem nō ſm se. ſʒ
in referēte siue in relatōe ꝛ etiā hñt idē nomē. iō vniuocanꝛ in
eo. ſʒ ille obijciebat de ratōib⁹ relatiuoꝝ ſm se. Vñ ꝑdictas
obiectōes ab ista ꝯcedim⁹ ꝛ iō ꝯcedim⁹ qđ deceptō facta ex
diuersa relatōne nō est ſm equocatōem. Itē alia deceptio est
in ordinatōne dictionū inter se. ergo est in oratōne. quia or/
dinatio dictionū nihil est ꝗ̄ʒ oratio ergo nō est equocatio. eq̄
uocatio solū fit in vna dictōne. Itē ꝙ ibi nō sit amphibolo/
gia ꝓbaꝛ. q̄ꝛ vbicunqʒ fit amphibologia ibi est ꝯstructio vni
us cū alio. vt in hoc exēplo. liber arestotel' q̄ ad ꝑmū moduꝫ
et quo ad scđm modū. vt hic littus araꝛ. quo ad tertiū. vt in
hoc scit seculū. Et ſm hoc patʒ inductiue ꝑ oēs modos am
phibologie. q̄ꝛ vbicūqʒ est āphibologia ibi est ꝯstructio vni
us cum vno tm̄. sed vbicunqʒ sunt diuersa relatiua nō est cō
structio vnius cū vno tm̄. imo vni⁹ cū diuersis. ꝫ deceptio
facta ex diuersa relatōe nō facit amphibologiā. Itē vbicūqʒ

ē deceptio ex eo q̄ aliq̄ dictio p̄t referri ad diuersa. ē cōpositio vel diuisio ſʒ deceptio ex diuersa relatōe ē ex eo q̄ aliqua dictio poteſt referri ad diuerſa. ergo deceptio ex diuerſa relatione eſt cōpoſitio vel diuiſio. ꝛ hoc idem ꝓcedimus.

Poſtq̄ autoꝛ poſuit diuiſionē relatiuoꝝ ſubſtātie. hic ꝯſequēter ſubdiuidit vnū membrū illius diuiſionis. ſcʒ relatiuū idētitatis dicēs. q̄ relatiuoꝝ idētitatis ſubſtantie. Quedā ſunt reciproca ſicut ſui ſibi ſe. Alia vero nō reciproca. ſicut ille ꝛ ſilia. Cuius ratio eſt. qꝛ om̄e relatiuū idētitatis ſubſtantie vel ponit modū patientis ſupꝛa ſubſtantiaʒ agentis aut nō. Si p̄mum ſic eſt relatiuum reciprocū. Si ſcōm ſic eſt relatiuum non reciprocum. Unde relatiuum dicit̄ reciprocum nō qꝛ ſit patiens ꝓm ſe ſʒ qꝛ ponit modum patientis ſupꝛa ſubſtātiam agentis. Jdeo dicitur in textu q̄ aliud eſt patiens. ꝛ aliud modus patientis. Nam ntūs poteſt eſſe patiens. vt dicendo ſoꝛtes ꝑcutitur. ſed nō poteſt habere modum patientis in ꝑcando. Jdeo dicit Priſtianus q̄ modus agentis conuenit ntō. Et qꝛ illud relatiuum ſui eſt reciprocum ꝛ habet modum patiētis mod⁹ aūt patiētis ſolum ꝯuenit obliq̄s ꝛ nō ntō. vt dictū eſt. ideo illud ꝓnomē ſui caret ntō. ¶ Sciendum p̄mo q̄ relatiuum reciprocū poteſt ſic diffiniri. Eſt qd̄ ponit ſubſtātiā agentē ſub modo patiētis Unde relatiuuʒ reciprocū refert eandē ſubſtantiā in numero cū ſuo aūte. Ex quo patʒ q̄ relatiuū reciprocū nō refert ſuum aūs ſumptum cum ſua diſpoſitōne vl̄r vl̄iter. Nam ſi hoc eſſet verum ſequeret̄ q̄ idē eſſet dicere. om̄is homo videt oēm hominē. ꝛ om̄is homo videt ſe. qꝛ ſic ſe teneret̄ vl̄iter quod ē falſum vt habet̄ in textu. maioꝛ em̄ ē certitudo ꝑ relatiuū idētitatis q̄ ꝑ ſuū aūs poſitū loco ſui. vt cū dꝛ ayax venit ad troyam ꝛ ayax foꝛtiter pugnauit. Jbi dubiū eſt vtrū ſit ſermo de eodē ayace in numero. Sed cum dicitur ayax venit ad troyam ꝛ idem foꝛtiter pugnauit. manifeſtum eſt q̄ de eodem ayace in numero ſit ibi ſermo quare maioꝛ eſt certitudo ꝑ relatiuum idētitatis q̄ ꝑ ſuum aūcedens loco ſui poſitum. ¶ Sciendū ſcd̄o. q̄ relatiuū reciprocum differt ab alijs relatiuis tribus modis. Primo qꝛ ſuum antecedēs ꝑcat ſubſtantiā agentē aūs ſignatū ſub mō patiētis. Secundo differūt qꝛ relatiuū reciprocū ꝯſtruit̄ cū eodē verbo in eadem ꝓpoſitōne cum ſuo aūte quod alijs relatiuis repugnat. Tertio ſic. qꝛ relatiuū reciprocū refert idē ad ſeip̄m. nō aūt alia relatiua. Ex quo ſequit̄ q̄ reciprocatio ſolum ꝯuenit relatiuis idētitatis ſed nō omnibꝫ. Cuius ratio ē. qꝛ reciprocatio eſt quedā circularis relatio eiuſdem ad ſeip̄m. ſolū aūt relatiuū idētitatis ſupponit ꝓ eodem ꝓ quo ſuum aūcedens quare ſibi ſolum ꝯuenit reciprocatio. ¶ Sciendum tertio q̄ autoꝛ in textu mouet dubitatōem que talis ē. vtrum deceptio ꝓueniens ex diuerſa relatōe ſit equiuocatio vel alia fallacia ꝓ cuius ſolutōne autoꝛ ponit tres ratōnes ꝓbantes q̄ nō ſit equiuocatio. Quarū cauſa bꝛeuitatis tantū vna dicetur que talis eſt. Jllud relatiuum qui ꝑcat ſubſtātiam infinitā que quātum ē de ſe finitari poteſt ꝑ quodlibet aūcedens. ergo illud relatiuū qui quātuʒ eſt de ſe vno nomine ꝛ vna ratōne indifferēter quodlibet aūcedens poteſt referre quare nō eſt equocū ſʒ vniuocū. Alie ratōes ponūtur plane in textu

Unde relatiuū idētitatis substantie indifferēs est ad referendū illud an/
tecedēs. vel illud ſm vnū nomē ⁊ vnam ratōem in ratōne referendi. sicut
rō aialis de se vna est. sed tm̄ ſm ꝙ recipit in alia ⁊ i alia specie ē alia ⁊ alia
pȝ ergo ꝙ deceptio ꝓueniens ex diuersa relatiōe ꝓuenit ex diuersa ordina
tione dictōnis cum dictōne. Equiuocatio autē ꝓuenit ex multiplicitate
dictōnis. ergo deceptio ꝓueniens ex diuersa relatōne nō est equiuocatio:
¶ Sciendum quarto ꝙ deceptio ꝓueniens ex diuersa relatōne nō ē am/
phibologia quod sic ꝓbat. vbicunqȝ est amphibologia ibi est diuersa cō/
patio vnius dictōnis cum alia sicut liber arestotelis quātum ad p̄mum
modum amphibologie. Et littns aratur quātum ad scd̄m. Et sit secu
lum ad tertium. Sed vbi est diuersa relatio nō est diuersa cōparatio vni
us dictōnis cum alia sed vnius cum diuersis. ergo deceptio ꝓueniens ex
diuersa relatōne nō est amphibologia sed est compositio vel diuisio. Pro/
batur. quia omnis deceptio ꝓueniens ex eo ꝙ aliqua dictio potest ad di/
uersa referri est compositio vel diuisio. Sed decepcio ꝓueniens ex diuer/
sa relatōne est huiusmodi. ergo est compositio vel diuisio. ¶ Contra
p̄dicta arguitur p̄mo sic. Modus tam agentis q̄ȝ patientis ꝯuenit an/
tecedenti illius relatiui sui. ergo etiam potest habere nominatiuū. Se/
cundo sic. relatiuum reciprocū recipit a suo antecedēte certam ſcatōnem
et suppositōem. quia relatiuū ſcat illud quod suum antecedens. ergo rela
tiuum reciprocū supponit pro omni eo ꝓ quo suum antecedēs. ergo cum
illud antecedēs in ista ꝓpositōne. omnis homo videt se supponit vniuersa
liter sequeret ꝙ etiam hoc relatiuū se quod refert ipsum antecedēs suppo
neret vniuersal'r quod est falsum igit. Tertio sic. Loco relatiui licȝ po/
nere antecedēs. ergo loco illius relatiui se in ista ꝓpositōne. omnis homo
videt se. licȝ ponere omnē hominem. ⁊ sic refert suum antecedēs cum sua
dispositōne vniuersali vniuersal'r. Quarto sic. textus habet ꝙ deceptio ꝓ/
ueniens ex diuersa relatōne sit equocatio. qꝛ sic dicendo oīs homo vidȝ
asinum qui est ratōnalis. hoc relatiuū qui potest referre illum ntm̄ hō vel
illum accm̄ asinū cū ergo nō possit illa duo referre sub eadē ratōne sequi/
tur ꝙ tale erit equocū. ergo sequit ꝙ deceptio ꝓueniens ex diuersa relatōe
est equiuocatio ⁊ nō alia fallacia. Quinto sic. Canis videt piscem q̄
est substantia. illud relatiuum qui refert canem vel piscem. et quocunqȝ
modo dicatur tenet equiuoce cum sit eadem ratio. ☞ Ad pmū dici
tur negando ꝯsequentiā. qꝛ an̄s illi⁹ relatiui sui p̄t poni in recto vel in ob
liquo. illud aūt relatiuū reciprocū sui ſcat ꝑ modum patientis tm̄. Ideo
nō oportet ꝙ quicq̄d ꝯueniat an̄cedenti ꝙ etiā relatiuo ⁊ econtra. Ad
scd̄m dicit ꝙ lȝ relatiuū reciprocū trahat certā ſcatōem ⁊ suppositōeȝ ab
an̄te. vn̄ ꝓ eodē supponit cū suo an̄te. nō tn̄ eodē mō. qꝛ natura distribu/
tionis hoc impedit. Ideo nō sequit ꝙ relatiuū reciprocum supponit vl'r.
Ad tertiū dꝛ ꝙ lȝ in relatiuo reciproco loco eius bn̄ lȝ ponere suuȝ an/
tecedēs. ⁊ etiā in nō reciproco. tn̄ ꝓpterea nō oportet relatiuū reciprocum
supponere vl'r impediente naturā distributōnis. Ad quartū dꝛ. ꝙ licȝ
relatiuū ꝯsideratū inquantū refert diuersa an̄cedentia diuersas hȝ rōnes
tn̄ bn̄ habȝ vnam ⁊ eandē ratōem vniuoce ſm se. sicut parȝ de animali in
se ⁊ in eius speciebus. Ita ea que referuntur ſm se considerata diuersas

habēt rationes tamē vnā ⁊ eandem habent rōem referendi siue in relatiōe
ideo in illo vniuocant. Ad q̄ntum dr̄ ꝙ illud relatiuū qui ⁊ silia pn̄t du
pliciter ꝯsiderari. Uno modo q̄ntum ad ordām referendi. et sic oportet ne
gare ꝙ teneatur equiuoce. Alio modo potest ꝯsiderari q̄ntum ad suū sig
nificatū determiatū p antecedēs et isto mō potest esse vniuocū vel equo
cum sicut suum an̄s. et ita ē in ista ꝓpōne dicta. vbi tenetur equoce

Sequit̄ de relatiuis diuersitatis Relatiuū diuersi
tatis est. quod supponit ꝑ alio ab eo qd̄ refert. vt sor/
tes currit. et alius disputat. ibi hoc relatm̄ alius re/
fert sor. ⁊ supponit ꝑ alio a sor. ⁊ ita facit recordationē de sor.
De relatis āt diuersitatis tal' dat̄ regula si relatm̄ diūsitatis
addat̄ supiori fit inferi⁹ ⁊ si addat̄ inferiori fit supius vbi gr̄a
cū dicit̄ aliud ab animali. ergo aliud ab hoīe ibi est loc⁹ a spē
ad genus siue a pte subiectiua ad suū totuz vniuersale. q2 in
hac propōne aliud ab aīali. hoc relatm̄ diuersitatis aliud cū
addit̄ aīal qd̄ est supius ad hoīem facit ipm īferius. et in hac
aliquo ab hoīe addit̄ inferiori. sc3 hoī. et ergo facit ipsum su/
peri⁹. et ergo aliud ab aīali est inferius ad aliud ab hoīe et id̄
ibi est locus a spē siue a pte subiectiua. De relatiuis ydētita/
tis dat̄ regula ab antiquis. Nulla ꝓpō inchoata a relatiuis
ydētitatis habet ꝯtradictoriā. Et assignāt talem cām. q2 cuz
dr̄ oīs hō currit et ille disputat. hoc relatiuū ille habet respec
tum ad hoc an̄s homo ꝓpter depēdentiā sue relatiōis. s3 cuz
negatio aduenit ꝓpōni incboate a relato dicēdo sic. ille non
disputat tunc negatio negat verbū quod sequit̄ et non negat
respectum relatiōis quē habet ad an̄s. ergo negatio non ne/
gat totū quicq̄d affirmatio affirmat. ergo non cōtradicit sed
cum hoc fit in qualibet ꝓpōne incboata a relatiuo sequit̄ ꝙ
nulla propō incboata a relatiuo habet cōtradictoriā. S3 cō
tra hoc obijcitur Quicq̄d cōtingit affirmare cōtingit ⁊ nega
re de quolibet supposito. s3 verbū ꝯtingit negare de quolibet
supposito. ergo et cōtingit affirmare de quolibet supposito
quod est dictio relatiua. ergo quelibet ꝓpō incboata a relati
uo habet cōtradictoriam. Item quelibet propō siue enūcia/
tio que est vna habet cōtradictoriā. sed ꝓpō incboata a rela
tiuo dūmodo ibi sit aliqua dictio equoca neq3 pl'a subijcian
tur neq3 predicātur est vna propō. ergo propō incboata a re

latiuo habet cõtradictoriã. Jtẽ dicit Aresto. in primo piher menias circa negatõem et affirmatõnem q vni affirmatõni vna negatio est opposita. et ecõuerso. vna negatio vni affirmationi est opposita ergo affirmatõni inchoate a relatiuo negatio vna ẽ opposita. qđ ꝯcedimus dicentes. ꝑdictã regulã esse falsam. Ad rõnes eorũ rñdemus q relatm̃ cõpaꝛ ad añs et ꝯpaꝛ ad verbũ cui subijcitur. vñ cũ affirmatio vel negatio sit oratio affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo vl' alicuius ab aliquo. hoc est predicati de subiecto. et ideo sicut pꝫ p diffinitõem ꝑdictam affirmatõis et negatõnis Affirmatio et negatio respiciũt tantũmodo ꝯpatõem subiecti ad ꝑdicatum. ergo in ꝓpõne inchoata a relatiuo tãtũmodo sumiꝛ contradictorium p ꝯpatõem relatiui ad verbũ cui subijciꝛ ꝛ non p ꝯpatõem relatiui ad añs. qꝛ ille respectus nõ est ibi ꝓpter naturã affirmatõis nec propter depẽdentiã subiecti inq̃ꝫtum est subiectum. sed propter dependẽtiã eius qđ est subiectum dicẽdũ tñ est qđ aliud est subiectum inq̃ꝫtũ subiectũ ꝛ id qđ ẽ subiectũ et aliud est predicatũ inq̃ꝫtum predicatũ. et illud qđ est ꝑdicatũ. Et sic quicq̃d affirmaꝛ in ꝓpõne inchoata a relatiuo negatur a sua ꝯtradictoria. qꝛ ꝯtradictoria istius ille disputat est ista nõ ille disputat, negatõe ꝓposita negatiuo. De relatiuo ydẽtitatis nõ reciproco talis datur regula. Oĩe relatiuum ydẽtitatis nõ reciprocũ habet eandẽ suppõem quã habet suũ añs. vt cũ diciꝛ. oĩs hõ currit et ille est sortes. hoc relatm̃ ille supponit ꝓ omi hoĩe. qꝛ sensus est. oĩs hõ currit. et ille est sortes. id est oĩs hõ est sortes. Dico aũt nõ reciprocum. qꝛ cũ diciꝛ oĩs hõ videt se. nõ est sensus. oĩs homo videt oẽm hoiem. vñ loco huius relatiui se nõ licet ponere suũ antecedẽs. loco autẽ alterius licet ponere

Postq̃ꝫ autor determinauit supius de relatiuo substãtie ydẽtitatis. hic ꝯñr determinat de relatiuis substãtie diuersitatis. Primo ponẽdo diffinitõem. scđo assignãdo aliquas regulas. Ponit ergo pmo talẽ diffinitionem relatiui substãtie diuersitatis ꝛ est illa q supponit ꝓ alio ab eo quod refert. vt sortes currit et alius disputat. hoc relatiuum alius facit recordationẽ de socrate in recto. i. in ñtõ ꝛ supponit ꝓ alio hoĩe a socrate ꝛc̃.

¶ Sciendum est pmo. q dubiũ pt esse cũ dicitur. sortes currit. ꝛ aliud est album pro quo supponit hoc relatiuum aliud. ꝛ dicũt quidã q supponit pro alio hoĩe a sorte. sicut in ista propõne sortes currit ꝛ aliud est albus et hoc non videtur verũ qꝛ relatm̃ masculini generis vel fei quodãmodo re

stringitur ad supponẽdum pro supposito eiusdẽ spẽi cum suo antecedente
masculini vel fei generis. ideo dr inferius ꝙ aliud ponit diuersitatẽ int̃ sup
posita. sed aliud ponit diuersitatẽ in essentia. ideo cuz dicitur hõ currit. et
alius homo est albus. sensus est ꝙ alius pticularis homo est albꝰ. sed cuz
dicitur homo currit. ⁊ aliud est albũ. sensus est ꝙ aliquid aliud essentialr̃
est album. Item ideo aliud supponit ꝓ re indistinctius ꝗ̃ alius qd deter-
minat̃ p masculinũ genus ad supponẽdũ pro eodẽ in spẽ cũ suo añcedente.
¶ Sciendũ secũdo. ꝙ in textu assignãtur tres regule relatiui diuersitat̃
substãtie quarũ prima est. Relatiuorũ diuersitatis. Secunda relatiuorũ
substantie in cõmuni. Tertia relatiuorũ substãtie ydẽtitatis. Est igit̃ pri-
ma regula ꝙ si relatiuum diuersitatis substãcie additur termino inferiori
et supiori. tunc supius efficitur inferius. et econtra. sicut animal est supe-
rius ad hoĩem. ita aliud ab animali est inferius ad aliud ab homine. et sic
bene sequitur homo est. ergo animal est a specie ad genus. ita bene sequit̃
est aliud ab animali. ergo est aliud ab homine. Et ratio huius est. q2 vir
tualiter aliud includit in se quãdam negatõnem. ideo quãdo repit termi
minũ in actu plura significantem denegat de tanto plura negat. sicut ne-
gatio infinitans. vt nonhomo in plus se habet ꝗ̃ non animal. ideo nonhõ
de nõ aĩali. vniuersaliter predicatur sicut in cõuersione per contrapositio-
nem satis ostendebatur. ¶ Sciendum est tertio. ꝙ secũda regula re-
latiuorum talis est. ꝙ nulla propositio inchoata a relatiuo substantie ha-
bet cõtradictoriam. quam regulam posuerunt quidam antiqui tanꝗ̃ ve-
ram. Petrus hyspanus vero recitat eam tanꝗ̃ falsam. et improbat eaz
in textu tribus ratõnibꝫ quarum prima est Cuilibet affirmatõni est ne-
gatio opposita. et econtra. vt dicit Arestote. et perihermenias. ergo affir-
mationi inchoate a relatiuis substantie erit negatio opposita contradic-
torie. per quam cõcedimus predictam regulam esse falsam. alie due ratio
nes clare patent in textu ¶ Sciendum est quarto. ꝙ tertia regula est
talis. omne relatiuum substantie ydemptitatis non reciprocum eodem
modo supponit sicut suum antecedẽs. vt omnis homo est animal. et ille
est substantia. hoc relatiuum ille supponit pro oĩ̄ homine. et est sensus.
omnis homo est animal et ille est substãtia. id ẽ omnis homo est substan-
tia. et dicitur notanter relatiuum non reciprocũ. quia vt dictum est. oĩ̄s
homo videt se non est sensus. ꝙ etiam homo videat oẽm hominem. Nam
etiam sicut dictum est loco relatiui reciproci non habet poni antecedens
sicut de relatiuis ydẽptitatis substantie non reciprocis. ideo ibi non pos-
test fieri descensus nisi sub antecedẽte dicẽdo. omnis homo videt se.

☞ Contra p̃dicta arguitur primo sic. cõtra regulam primã negatio
addita superioet ⁊ inferiori non facit ꝙ supius sit inferius ⁊ econtra. quia
solum habet negare. ergo nec relatiuum diuersitatis habet hoc facere vir
tute negatõnis incluse. Secũdo sic. In non entibus non sunt genera
neqꝫ species. ergo nonhomo nõ est genus ad alius ab animali. ergo male
dictũ est ꝙ arguendo sic. homo est aliud ab animali. ergo homo est aliud
ab hoĩe. ibi arguit̃ a spẽ ad genꝰ Tertio sic. Nõ sequit̃ ꝑ illã regulã. sor-
tes est alter ab hoĩe. ergo sortes ẽ alter a seipo. ergo illa regula non est vera vl̃.
Quarto arguit̃ contra scđm regulã ꝓbando eã esse verã rõe qua mo

uebantur antiqui que talis est. qꝛ cū dicit̄ sortes currit et ille disputat. hoc relatiuum ille habet respectū ad aῆs ꝓpter dependētiā sue relatōis. ḡ cuꝫ negatio negans q̄ nō agit in ante se ponit̄ circa ipsum relatm̄ dicendo sic. sortes currit ⁊ ille nō disputat. negatio nō negat q̄cquid affirmatio affirmat. quare nō sunt cōtrarie. Quinto arguit̄. ꝙ tertia regula non sit vl'r vera. qꝛ d̄d̄o sortes currit ⁊ ille nō est dignissima creaturaꝝ. hoc relatiuuꝫ ille rōne illius adiūcti videtur habere suppōem simplicē. ⁊ suū aῆs supponit ꝑsonaliter. ḡ tertia regula non est vera vl'r. ¶ Ad primū dicitur. ꝙ negatio primo et per se habet negare. ⁊ ex ꝯñti distribuere ⁊ terminū inferiorem ponere supiorē. Ad secūduꝫ dicit̄. ꝙ dupl'r pōt intelligi ꝙ in nō entibꝫ sicut in negatōnibꝫ non sunt vera genera ⁊ spēs. Uno modo ſm veritatem ⁊ sic ꝓcedit̄. Alio modo ſm modū tm̄. et illo modo bn̄ sunt genera et spēs. Et licet nonhō nō est verū genus ad nō aial. habet tn̄ modū generis in ordine ad aliud ab aiali. ¶ Ad tertiū d̄r. ꝙ regula solum intelligitur de relatiuis diuersitatis substantie. modo alter est relatm̄ diuersitatis accidentis et ideo ꝯcedēdū est ꝙ regula ei non conueniat. Ad quartū dicitur. sicut rn̄det in textu autor dicens ꝙ relatm̄ compat̄ ad suū aῆs et cōparatur ad verbū a quo sumitur qualitas ꝓpōnis ⁊ sic negatio sibi addit̄ ꝯparando ipm̄ ad ꝯn̄s nō aūt ꝯparando ipm̄ ad aῆs. Ad q̄ntum d̄r. ꝙ ſm aliquos relatm̄ non reciprocū qn̄ facit recordatōem sui aῆtis sine mutatione esse aῆtis. vel alterius ꝓprietatis eodem modo supponit sicut suū aῆs. Qn̄ vero facit recordatōem sui aῆtis cū mutatōne sui esse. vel alicuius alterius ꝓprietatis eius. sic non oportet ꝙ eodem modo supponit sicut suuꝫ aῆs. licet verum sit ꝙ per se supponat ꝓ eodem in nūero nūerositate eēntie vel numerositate suppositi. Sed aliter potest dici ⁊ fortassis melius ꝙ in illa ꝓpōne hoc relatiuum supponit ꝑsonaliter ⁊ nō simpl'r. qꝛ suppō relatiui ydētitatis sibi ꝯuenit rōne sui aῆtis ⁊ nō rōne alterius sibi adiuncti.

Habito de relatiuo substācie dicēdum est de relatiuo accn̄tis. Relatiuū aūt accn̄tis est qd̄ refert eandē rē ꝑ modū denoīatōnis. vt tale quale ⁊c̄. Unde hec est differentia relatiui substantie ad relatm̄ accn̄tis. qꝛ relatiuuꝫ substantie refert rem vniuocā per modū qd̄ quid est. vt albedo que est in pariete. color qui est in corpore. Relatm̄ aūt accidentis est quod refert rem suā per modū denoīatōis vt sor. est albus et talis est plato. ⁊ sic de alijs. Alia aūt d̄ña datur eorūdē. qꝛ relatm̄ substācie refert idē in nūero. Relatm̄ vero accn̄tis refert idē in spē. vt sortes est albꝫ et talis est plato. q̄a idē in nūero non pt̄ esse in diuersis subiectis sed bene ideꝫ in spē. Relatiuorū aūt accn̄tis aliud est relatm̄ ydēptitatis vt talis. aliud vero diuersitatis. vt alter. Relatm̄ accn̄tis ydēptitatis est qd̄ refert eandem qualitatem in spē et supponit ꝓ eadem in spē. vt sortes est albus et talis est plato. Relatm̄ aūt

accidētis diuersitatis est qđ refert eandē qualitatē in specie. sed supponit ꝓ alia diuersa in specie. vt sortes est albus ⁊ alterius modi est plato. Differt aūt relatiuū substātie identitatis a relatiuis accidentiū identitatis. qꝛ relatiuū identitatis substantie refert eandē substātiā in numero. Relatiuū aūt identitatis accn̄tis nō refert idē accn̄s in numero sed solū idē accidens in specie. Relatiuorū accidētis identitatis aliud ē relatiuum quātitatis ꝯtinue. vt tantus. aliud vero quātitatis discrete. vt tot quot. Item relatiuorū numerorū. quedā sunt noīa vt totidē. quedā sunt aduerbia vt totiens. Sciendū ꝙ talis. tantus. totiens. totidē possunt dici relatiua redditiua et demōstratiua. Relatiua vt si ad p̄sentes referanť. Demonstratiua vt cū dicimus demōstrando mare tale est rubeū. demōstrando herculē talis fuit plato. Si aūt nō referuntur ad p̄sentes siue p demonstratōem rerū p̄sentis. tunc sunt redditiua. qꝛ reddunt interrogatōne p̄cedente. vt qualis est plato talis est sortes. Relatiua dum sine interrogatōne ꝓferuntur vt talis est sortes qualis est plato. Et quādo ad noīa adiectiua specialiū accidentiū ducunť. vt ethiops est niger et talis est coruus. ⁊ sortes fuit albus ⁊ talis est plato. Et hec de relatiuis dicta sufficiant.

Postq̄ autor superius determinauit de relatiuo substātie. hic ꝯsequēter in vltimo determinat de relatiuis accidentiū. Cuius ratio est. qꝛ sicut se habꝫ accn̄s ad substantiā. ita relatiuū accn̄tis ad relatiuū substātie. sꝫ accn̄s est posteri⁹ suo subiecto ſm ordinē nature. ⁊ etiā ordine cognitiōis qꝛ habꝫ cognosci p suum subiectū. ergo etiā relatiuū accidētis est posterius relatiuo substātie. quare ꝯuenienti⁹ Pe. hys. determinādo de ipis relatiuis accidentiū posterius determinauit de eis. Et ponit diffinitōem relatiui accidētis dicens. qđ relatiuū accidētis est quod refert rem suam p modū denominatōis. vt tale quale ⁊c̄. vt dicendo sortes est alb⁹ ⁊ talis ē plato. illud relatiuū tale refert sortē determinādo platonē albū implicite qꝛ sensus est. plato est talis ⁊ plato est albus. ¶ Sciendū p̄mo ꝙ relatiuum accn̄tis differt in duob⁹ a relatiuo substātie. Primo qꝛ relatiuū substantie refert rem suā p modū p se stantis. vt albedo q̄ est qualitas color q̄ est in corpe. Relatiuū aūt identitatis accn̄tis refert rem suā p modum denominatōis. vt sortes est bipedalis ⁊ tant⁹ ē plato. Scđo differūt. qꝛ relatiuū substātie refert idē in numero cū suo āntē. Relatiuū aūt accn̄tis nō. sꝫ solū idē in spe in diuersis. Et rō e⁊. qꝛ accn̄s idē in numero nō p̄t eē in diuersis subiectis lꝫ idē accn̄s in spē. Diuidiť aūt relatiuū accn̄tis in relatiuū identitatis. vt talis qual' ⁊ silia. ⁊ in relatiuū diuersitatꝭ vt alter

alterius ꝛ sic de alijs. ꝛ hec est diuisio analogi in sua analogata. qꝛ in rela-
tiuis identitatis prius ꝛ perfectius est relatio q̃ȝ diuersitatis sicut idem
p̄us est diuerso. Et rō diuisionis est. qꝛ om̄e relatiuū accidētis vel suppo-
nit ꝓ eodem in specie cū suo an̄te vel nō. si p̄mum sic est relatiuū identita-
tis. si scd̄m sic est relatiuū diuersitatis. ¶ Sciendū scd̄o ꝙ relatiuū dꝛ ac-
cidentis nō ꝙ referat accn̄s. sed qꝛ facit recordatōem sui an̄tis ꝑ moduȝ
accidētis designati. ideo sicut relatiuū substantie pōt repiri in nouē gene-
ribus accidentiū. ita relatiuū accn̄tis potest repiri in substātia. vt sortes
est humanus. ꝛ talis est plato. Vn̄ in textu relatiuū identitatis accn̄tis
sic diffinit̄. est qđ refert idē accn̄s in specie. ꝛ ꝓ eodē supponit sicut suū an̄s
Sed relatiuū diuersitatis accn̄tis est qđ nō refert idē accn̄s in specie cum
suo an̄te. nec ꝓ eodem in specie supponit. vt sortes est albꝰ alteriusmodi est
plato. Item differt relatiuū identitatis substātie a relatiuo identitatꝭ ac-
cidentis. qꝛ relatiuū substātie refert eandē rem in numero cū suo an̄te Re-
latiuū aūt in accidētibꝰ nō refert eandē rem in numero. sed solū in spē qua-
re alia ꝛ alia identitate vtrūqꝫ dicit̄ relatiuū identitatis. ¶ Sciendū ter-
tio. ꝙ vnū membrū p̄dicte diuisionis subdiuidit̄ in textu. s. aliud est relati-
uum accn̄tis quātitatis. vt quantus tantus. Aliud est relatiuū qualita-
tis. vt qualis talis. Cuius ratio est. qꝛ om̄e relatiuū accn̄tis identitatꝭ vl'
refert rem suam ꝑ modū forme qualificātis illud cuiꝰ est aut ꝑ modū mē-
sure. Si p̄mū. sic est relatiuū qualitatꝭ. Si scd̄m sic est relatiuū quātitatis
Vn̄ in p̄dicta diuisione determinatio diuisi debet intelligi in mēbris diui-
dentibꝰ vt sit sensus. Relatiuoꝝ identitatꝭ accn̄tis. aliud est relatiuū acci-
dentis quātitatis. aliud est relatiuū accn̄tis qualitatis. In p̄dicta aūt di-
uisione qualitas quātitas nō capiunt̄ specialr̄ vt sunt p̄dicamenta distin-
cta ab alijs vel ab inuicē. Sed q̊dāmō capiunt̄ cōiter videlȝ quantitas
ꝓ eo qđ ꝑcatur ꝑ modū forme mēsurātꝭ. Et similr̄ qualitas ꝓ om̄i eo qđ
ꝑcatur ꝑ modū forme qualificātis illud cuius est. Ex quo pȝ ꝙ relatiuū
identitatis accn̄tis p̄t repiri in substātia ꝛ etiā in alijs p̄dicamētis a qua-
litate ꝛ quātitate. ¶ Sciendū quarto. ꝙ relatiuū identitatis quātitatis
sic diuidit̄. Quia aliud est relatiuū quātitatis ꝯtinue. vt tantꝰ quātus.
Aliud est quātitatis discrete. vt tot quot. ꝛ iteꝝ diuidit̄ relatiuū quātita-
tis discrete. qꝛ quedā sunt noīa vt tot quot. q̄dam sunt aduerbia vt toti-
ens quotiēs. Vn̄ in p̄dicta diuisione determinatio diuisi debȝ intelligi in
mēbris diuidentibꝰ sicut dictū est. vt aūt habet̄ in textu. relatiua idētita-
tis accn̄tis pn̄t eē relatiua demōstratiua ꝛ redditatiua ꝑm tn̄ diuersas ra-
tiones vt eīn referunt̄ ad res pn̄tes dicunt̄ demonstratiua. vt demōstran-
do sortem ꝛ dicendo talis est plato. qn̄ vero reddunt̄ interrogatōi p̄senti
dicunt̄ redditiua. vt si querat̄ qualis est sortes. ꝛ respondeat̄ talis est qual'
est plato. Quā doqꝫ vero referunt̄ ad noīa adiectiua specialiū accidentiuȝ
sic sunt relatiua. vt ethiops ē niger ꝛ talis est coruus. Circa aūt relatiuuȝ
diuersitatis querit̄ de veritate istius sophismatis. sortes est alter a seipso.
Et ꝓbat̄ sic sortes sedēs differt a sorte nō sedente. vt patȝ ꝑ porphiriū in
p̄dicabilibꝰ. g̊ ip̄a est vera. Improbat̄. sortes est alter a seip̄o g̊ est alter ab
hoīe. ꝯn̄a tenet ab inferiori ad superiꝰ. Sed ꝯn̄s est falsum. g̊ ꝯtra sophi-
sma. Item sortes ē idem sibi ip̄i. g̊ nō est alter a seip̄o. Ad sophisma dꝛ. ꝙ

ipm est veꝝ. sicut pma rõ ꝓbat. ☞ Tunc ad ratões iprobantes. Ad pmũ dr ꝙ ꝯña nõ valet. sed ad ꝓbatõem dr ꝙ nõ arguit ab inferiori ad superius affirmatiue. sed negatiue. Ad scdm simplr negat ꝯña. q2 idẽ importat vnitatẽ in substãtia. Alter vero importat diuersitatẽ in accñtibus sed illa duo bñ patiunt se in eodẽ. ¶ Contra pdicta arguit pmo sic. accidẽtia sensibilia pus a nobis cognoscunt. g nõ est veꝝ ꝙ accñs sit posterius substãtia in ordine cognitõis. Scdo sic. relatiuũ accñtis bene reperit in genere substãtie. vt sortes est rõnalis ⁊ talis est plato. ⁊ tñ in ipso nõ repitur denominatio. g ꝯtra diffinitõem. Tertio sic ꝯtra scdam diuisionẽ. q2 relatiuũ accidẽtis diuersitatis repitur in substãtia ⁊ in aliis generib9 accidentiũ a qualitate ⁊ quãtitate. g pdicta diuisio est insufficiens tenet ꝯña. q2 diuisum in plus se extendit ꝙ mẽbra diuidẽtia. Quarto sic. relatiuũ substãtie repitur in qualitate ⁊ quãtitate. vt dicendo linea ẽ quãtitas q est mẽsura substantie ⁊ albedo est in corpore q est spẽs coloris g mẽbra diuisionis ⁊c. Quinto arguit sic. tantus quant9 q sunt relatiua quãtitatis ꝯtinue pñt repiri in oratõe que est quãtitas discreta. vt dicendo tanta est vna quãta est alia. Similr tot ⁊ quot. q sunt quãtitates discrete ⁊ attribuunt ipi quãtitati ꝯtinue. vt dicẽdo tot sunt hore hodierne diei qt erũt crastine diei g male diuidit relatiuũ quãtitatis in ꝯtinuuꝫ et discretũ. ☞ Ad pmũ dr ꝙ in nobis ẽ duplex cognitio. Quedã cognitio sensus. ⁊ illa ꝯsequit accñs. Alia ẽ cognitio intellect9 ⁊ de tali itelligit h. Ad scdm ꝓo dr. ꝙ lꝫ in gñe substãtie nõ sit vera denoiatio ſm rẽ. est tñ ſm modũ. ⁊ h sufficit. Ad tertiũ ⁊ ad qrũ dr. ꝙ soluta sunt in tertio notabili. Ad qntũ dr. ꝙ tãt9 ⁊ qnt9 ꝯueniũt in rõe nõ ſm se sꝫ ſm rõeꝫ sui act9 mẽsurãdi q ẽ ꝑ modũ discreti. Et hec de relatis dicta sufficiunt.

PErsonalis suppositio ẽ acceptio termini cõis ꝓ suis inferiorib9. Cui9 alia ẽ determinata alia ꝯfusa vt prius patuit. Itẽ suppõis ꝑsonal' alia ẽ restricta. alia ãpliata. et ita ãpliatio ⁊ restrictio hñt fieri circa suppõem ꝑsonalẽ. Restrictio ẽ coartatio termini cõis a maiori suppõe ad minoreꝫ vt cũ dr. hõ alb9 currit. hoc adiectiuũ alb9 restringit hoiem ad supponẽdũ tm̃ ꝓ albis. Ampliatio ẽ extẽsio termini cõis a minori suppõe ad maiorẽ. vt hõ pt eẽ antixp̃s. iste termin9 hõ nõ solũ supponit ꝓ his q sunt sꝫ etiã ꝓ his q erũt vñ ãpliat ad futuros. Dico aũt termini cõis. q2 termin9 singularis vt sortes nõ ampliatur neqꝫ restringitur.

Iste ẽ tractat9 non9 ꝑuoꝝ logicaliũ in q postꝙ autor determinauit superius de suppositõnibus tam terminoꝝ absolutoꝝ ꝙ respectiuoꝝ. Hic ꝯsequẽter determiat de ꝓprietatib9 ipoꝝ. scꝫ ampliatõnib9 ⁊ restrictõib9

Et qꝛ ampliatio est quodāmō pfectioꝛ qꝫ restrictio. eo ꝙ augmētat supꝯ
positōem. restrictio aūt ipam diminuit. ꝛ sic augmētatio dt pfectioꝛē quā
titatem qꝫ diminutio. ꝰ āpliatio pcedit restrictōem. ¶ Sciendū pmo. ꝙ
ampliatio ꝛ restrictio hn̄t fieri circa suppositōem psonalē. ideo autoꝛ inci
dentalr̄ resumit diffinitōem suppositōis psonalis ꝛ etiaꝫ eius diuisionē in
determinatā ꝛ ꝯfusam. ꝛ etiā diuidēdo ipam aliter qꝫ pus. ꝗ diuisio tal'
est. Suppositionū psonaliū alia est ampliata. alia restricta. ꝛ sic patꝫ ꝙ re
strictio ꝛ ampliatio solū hn̄t fieri circa suppositōem psonalē ꝛ nō naturalē
vel simplicē. ptꝫ. qꝛ in naturali suppositōe terminus cōis capit̄ ꝓ oibus ꝗ
pticipant ipam naturā cōem. ꝛ ideo naturalis suppositio nō pt restringi
vel ampliari remanente naturali suppositōe. Simil'r suppositio simplex fit
ratōe termini cōis accepti ꝓ re vel natura in vl'i. ꝗ q̇dem natura est sim
plex ꝛ indiuisibilis. ꝰ restrictio ꝛ ampliatio nō pn̄t fieri circa suppositōnem
simplicē. Ex istis sequit̄ ꝙ solū hꝫ fieri circa suppositōem psonalē tā deter
minatā qꝫ ꝯfusam. ¶ Sciendū scdo. ꝙ in isto tractatu nō determinatur
solū de ampliatōe sed etiā de restrictōne. qꝛ ampliatio ꝛ restrictio opponū
tur ꝛ vnū oppositoꝝ nō pōt certe cognosci nisi cognoscat̄ reliquū. diffinit
igit̄ sic restrictōem. restrictio est cohartatio termini cōis a maioꝛe suppōne
ad minoꝛē ad drn̄tiā ampliatōis. Vn̄ si dicat̄ hō currit. iste terminus hō
supponit ꝓ oibus hoibus psentibꝰ. sed cū dr̄ hō albꝰ currit. iste terminus
hō restringit̄ supponere solū ꝓ hoibus albis. ꝛ ꝓ illis solū reddit̄ locutio
vera. ¶ Sciendū tertio ꝙ ampliatio sic diffinit̄ in textu. est extensio termi
ni cōis a minoꝛe suppositōe ad maioꝛē. ꝛ intelligendū est vt pus quātum
ad veritatē locutōis. sicut cū dr̄. hō currit. ibi hō restringit̄ ad standū so
lum ꝓ psentibꝰ. sed cū dr̄ hō pt currere ibi ampliat̄ ad standū ꝓ psentibus
et futuris per hoc verbum pt. Et sic ampliatio respectu suppositoꝛum
facit semp terminū stare ꝓ pluribꝰ suppositis qꝫ an̄ stabat ꝛ restrictio pro
paucioꝛibꝰ. Et sic ambe sunt passiones solius termini cōis ꝛ nō singularꝫ
qꝛ ille nō hꝫ supposita. ergo dr̄ in diffinitōe termini cōis. Et debēt hic ac
cipi extensio ꝛ coartatio metaphoꝛice ad extensionē ꝛ coartatōem in rea
libus qꝛ sicut ibi extensio est maioꝛatio ptium quātitatis. coartatio vero
minoꝛatio. ita hic ampliatio facit terminū stare ꝓ pluribus suppositis vel
differētijs tpm qꝫ pus stetit. coartatio vero ꝓ paucioꝛibꝰ. ¶ Sciendum
quarto. ꝙ supposita alicuius termini dupl'r pn̄t esse in actu. vno mō quā
tum ad actū existendi sicut petrus ꝛ paulus viuētes. alio mō quātū ad
actum s̄candi. vt cesar. adam. antixp̄s. ꝗ actualiter nō subsistunt. vn̄ quā
do loquebat̄ ꝙ terminus cōis ampliat̄ p verbū vel adiunctū ad supposi
ta que nō sunt. intelligit̄ quantū ad esse existentie sunt tn̄ in ipo vt in ꝯno
tante ipā ꝛ sic sunt actu s̄cata p ipsum sicut dr̄ etiā in argumētis ¶ Cō
tra p̄dicta arguit̄ pmo sic. a notioꝛibꝰ debet esse ꝓcessus. sed restrictio est
notioꝛ qꝫ suppositio cū sit magis determinata ꝗ sunt notioꝛa. ꝰ videtur ꝙ
iste tractatus deberet p̄cedere p̄cedentes. Scdo arguit̄ sic. termini sup
ponentes natural'r ꝛ simpl'r pn̄t ampliari ꝛ restringi. ergo ꝯtra diuisionē
qua sola suppositio psonalis diuidit̄ in ampliatā ꝛ restrictā. an̄s ꝓbat̄ di
cendo hō albꝰ est spēs ibi hō supponit natural'r qꝛ p se sumptus supponit
natural'r. ꝛ simpl'r qꝛ sumit̄ in oꝛdine ad illā intētōeꝫ spēs ꝛ tn̄ restringit̄

per illud adiectiuum alb⁹. Tertio arguit cōtra diffinitōnem p̄dictam
q2 cohortatio ꝛ extensio sunt q̄titates. ergo male dicit ꝙ ampliatio est ex
tensio et restrinctio est cohartatio Quarto arguit sic. terminus cōis so/
lum supponit ꝑ illis q̄ actu ꝑticipāt formā termini cōis. g̊ nō potest am/
pliari ad ea q̄ pn̄t esse. Quinto sic. sortes p̄t esse. ibi sortes stat indiffe/
renter ꝑ sorte q̄ est ꝛ q̄ p̄t esse. ergo discretus terminus āpliat Ad p̄mū
dr̄. ꝙ lȝ cognitiōe determiata ꝛ sensibili magis determinatū p̄cedat min⁹
determinatū. tn̄ cognitōe intellectuali minus determinatū p̄cedit magꝭ
determinatū. ꝛ sic est de restrictōne in ordine ad suppōem. Ad secūdū
dicit. ꝙ licet terminus ꝑ se sumptus supponat naturaliter. tn̄ qn̄ sumitur
cū adiūcto. tūc amplius nō supponit naturaliter. Et lȝ termin⁹ supponēs
simpl'r addat ibi dcōib⁹ ampliatiuis. tn̄ nō ampliāt ip̄m. eo ꝙ nō hȝ natu
ram aptā natā recipe ampliatōem vel restrictōem. Ad tertiū dr̄. ꝙ ibi
nō accipit cohartatio vel extēsio realiter. sȝ metapho. Ad quartū dr̄.
ꝙ licet terminus cōis nō possit ampliari ꝑ plurib⁹ q̄tū ad supposita actu
alia inesse. tn̄ bene p̄t ampliari q̄tuȝ ad supposita in p̄cādo Ad q̄ntum
dr̄. ꝙ qn̄ terminus ampliat vel restingit oportet ꝙ teneat vniuoce mō sor
tes stat ꝑ eo qui est vel p̄t esse equiuoce. ꝛ sic ibi nō est ampliatio.

Ampliationū alia fit ꝑ verbū. vt per hoc verbū pōt. vt hō
p̄t esse antixp̄s Alia per nomē. vt hoiem esse antixp̄m est pos
sibile. Alia ꝑ ꝑticipiū. vt homo potēs est esse aīal Alia ꝑ ad/
uerbiū. vt hō necessario ē aīal. hō em̄ nō solū ampliat ꝑ p̄nti
tempore. sed etiā ꝑ futuro. Et ideo sequit alia diuisio ampli
atiōis. scȝ ꝙ ampliationū alia fit respectu suppositorū. vt hō
p̄t esse antixp̄s Alia fit respectu temporum. vt homo neces/
sario est animal. vt dictum est.

Postq̄ autor posuit diffinitōem ampliatōis. Hic ꝯn̄ter diuidit eā. Et
q2 diffinitio dr̄ esse rei. diuisio vero posse mō esse p̄cedit posse. ergo p̄missa
ampliatōe diffinitōne. ꝯn̄r hic eā diuidit dicēs. Ampliationū q̄dā fit ver
bum. vt homo p̄t esse antichristus Alia ꝑ nomē. vt hoiem esse antichri/
stum est possibile. Alia per aduerbium. vt homo necessario est animal.
Alia per ꝑticipium. vt homo est potens esse animal. Ex ex ist autem di/
uisione ampliatōis autor infert scdam diuisionē dicens. ꝙ q̄dā est āplia/
tio q̄ fit respectu suppositoꝝ. vt hō p̄t esse antixp̄s. Alia fit respectu tp̄m
vt hō est nc̄cario aīal ¶ Sciendum p̄mo. ꝙ illa dicūtur ampliare respectu
suppositoꝝ q̄ faciūt terminū cōem teneri nō tm̄ ꝑ suppositꝭ actu exn̄tibus
sȝ etiā futurꝭ cuiusmodi sunt ꝟba q̊ꝝ actus ꝯꝑant ad subiectū in subiecto
tn̄ nō sunt. vt ista vera p̄t imaginat opinat ꝛ sic de alijs. et sil'r āpliāt illa q̄
ab ip̄is descendunt. vt aliqua noīa ꝛ ꝑticipia ꝛ etiā aduerbia. vt potenter
possibiliter q̄ diriuant ab illo ꝟbo p̄t laudabile laudat⁹. q̄ veniūt ab illo
ꝟbo laudo as are. Et illa dicunt ampliare respectu tp̄m terminū cōem

extendūt ad diuersas drās tpm. vt iste dcōnes que includunt oēs vel plu
res drās temporū. vt possibile. necessario. vt cū dr. homo ē necessario aial
id est ac si diceret. oi tpe ɔueniūt hoi ꝙ sit aial. Sciendum scdo. ꝙ ille
terminus dr ampliari qui ꝑ pluribꝫ suppositis stat ꝙ̄ prius stabat sine ad
iuncto. verbi gratia. si dicatur. ꝙ hō potest eē antixp̄s. ibi hō stat ꝑ pluribꝫ
ꝙ̄ si dicat. hō currit. qr tenet ꝑ p̄ntibus ꝛ futurꝫ. sꝫ in ista hō currit ibi hō
solū stat ꝑ p̄ntibꝫ ꝛ nō futuris. et ꝓ oppositū dr t̄min⁹ restringi q̄ ꝑ paucio
ribꝫ suppositis stat ꝙ̄ stabat prius cū suo adiūcto. vt cū dicit. homo currit
stat pro pluribꝫ ꝙ̄ si dicatur. homo albꝫ currit ¶ Sciēdū tertio. ꝙ virtus
ampliandi siue restringendi datur alicui a p̄mo eius impositione ꝛ etiam
alicui dat ꝛ alteri nō ꝓpter qd̄ quedā sunt ꝑtes orōnis que possunt ampli
are ꝛ restringere. sicut nomen. verbū. ꝛ ꝑticipiū. alie vero partes ampliare
nō possunt cū eis nō sit data ampliatio. sꝫ restrictio a p̄ma earū impositio
ne. Unde ampliatio in termino cōi ampliato radicat. ꝛ est radicaliter. q̄
aptus natus est supponere ꝛ capi ꝑ suppositis nō exn̄tibꝫ Sciendū quar
to. ꝙ illa diuisio est quadrimēbris. tn̄ potest reduci ad bimēbrē sic. Quia
ois pars ampliatiua est declinabilis vel indeclinabilis. Si p̄mū hoc ē du
pliciter. vel s̄cat substātiā. et sic est nomē. vel actū sic est dupliciter vel s̄cat
actū distantē a substātia. ꝛ sic est verbū. vel actū indistantē a substātia. et
sic est ꝑticipiū. Si scdm mēbrū p̄ncipale. scꝫ declinabilis. et sic est aduerbi-
um. Et sufficientia alterius diuisionis est. Quia cū omnis ampliatio sit
extensio termini. vel ḡ est extensio ip̄ius in ordine ad supposita ꝛ sic est pri-
mum mēbrū. vel in ordine ad tp̄a. et sic est scdm mēbrū. Et sic patet ꝙ am
pliatio que est respectu suppositorū differt ab illa que est respectu tēporū.
Patet etiā ꝙ dictā ampliata aliter se hꝫ s̄m ꝙ ampliat ꝑ tp̄e. ꝛ suppositꝫ
qr in vno respicit supposita. ꝛ in alio respicit tp̄a ☞ Cōtra p̄dicta arguit
p̄mo sic. Ampliatio fit respectu tp̄is. sed nomē nō s̄cat tempus ergo am-
pliatio nō fit ꝑ nomē. Secūdo arguit. omē ꝑticipium est determinati
tp̄is. ergo ꝑticipiū nō ampliat respectu diuersarū drāꝝ tp̄is. sed poti⁹ re
stringit. tenet ɔn̄a. qr ampliatio fit respectu pluriū Tertio arguit. eadē
est causa oppositoꝝ. sed aduerbiū nō est causa restrictionū. ergo sequit ꝙ
non est causa ampliatōnis. Quarto arguit. terminus cōis non inclu-
dit tempus. ergo non potest ampliari pro tempore. sed solum pro suppo-
sitis. ergo contra diffinitōem Quinto arguitur. illa diuisio non datur
per opposita nec est bimēbris. ergo non est bona. ☞ Ad p̄muꝫ. dicit
ꝙ non omnis ampliatio est respectu tp̄is. quia quedam fit a virtute am-
pliatiua dictionis quā accepit per suam impositionem qua solum exten-
dit terminū ad tempora nō ad supposita. vt hic sortes potest currere

Ad secūdum dicit. ꝙ licet participiū sit alicuius determinati tēporis
tamē habet virtutē ꝑ quā ampliat vltra illud tempus Ad tertium di
cit. ꝙ nō omnis causa est eadem oppositorū. sed solum quedam. ꝛ sic non
oportet ꝙ si nō sit aduerbium quod restringit ꝙ propter hoc non ampli-
et. Ad quartū dicit. ꝙ licet tempus non includatur in termino com-
muni. tamen insequitur ipsum gratia suppositoruꝫ. ex hoc ꝙ illa supposita
non solum habēt potentiam ad existēdum in vna drn̄a tēporis sꝫ in oībus
non solum habet potentiam ad eundem in vno termino. sed etiam in plu

ribus Ad quintum dicit. quod licet illa diuisio nō datur per opposita formaliter nec etiam sit bimēbris datur tñ per opposita virtualis et est reducibilis ad bimēbrem.

Circa predicta queritur de hoc sophismate. impossibile potest esse verum. Probatur. quia illud quod est vel erit impossibile potest esse verū. sed antixpm nō fuisse post tempus suū est impossibile et mō potest esse possibile et verū. ergo impossibile pt esse verū Cōtra quicquid pt eē verū est possibile sz īpossibile pt eē verū ergo īpossibile ē possibile in tertio mō pme figure sz ꝯclusio est falsa. ergo aliq pmissarū. nō maior ergo minor. sz hec est pma. ergo pma est falsa. Solutio. prima simpliciter est falsa hec scz. impossibile potest esse verū. et sophisma peccat penes fallaciā accidētis. quia cū dico. id qđ est vel erit impossibile duo dico scz subiectum illius impossibilitatis et illam impossibilitatē sine ipm impossibile. sed illud quod est vel erit est res subiecta et impossibile accidit ei. et posse esse verū assignatur inesse vtrique sicut hec. antixpm nō fuisse erit possibile. sed antixpm nō fuisse potest esse verū. ergo impossibile pt esse verū nō valet. quia antixpm nō fuisse est res subiecta. et impossibile est accidens et posse esse verū assignatur inesse vtrique. De ampliatōe que fit rōne suppositorū tal' datur regula. Terminus cōis supponens verbo habēti vim ampliandi a se vel ab alio ampliatur ad ea que pñt esse sub forma termini supponentis vt hō potest esse aīal. hic iste terminus homo nō solum supponit pro pñtibus. sed etiā ampliatur ad omnes qui erunt. Dico aūt de se. quia hoc verbū potest de se habet vim ampliandi. Dico aūt ab alio quia hoc pticipiū potens et hoc nomē possibile dāt virtutem ampliādi verbo cui adiūgitur. vt homo est potēs esse animal. vel aīal possibile est esse albū. et sic de alijs. De āpliatione aūt que fit rōne tpis. talis datur regula. Terminus cōmunis supponēs vel apponēs verbo hñti vim ampliādi quo ad tps supponit p his q sunt q erunt vel qui fuerūt. vt hō necessario est aīal. ibi tam hō quam animal tenetur pro his qui sunt fuerūt et qui erunt. Et tātū de ampliationibus.

¶ Postquam autor diffiniuit et diuisit ampliationē. Hic consequenter mouet hoc verbum ampliatiuum potest propter sophisma quod tale est Impossibile potest esse verū pbans quod sit verū. Ratio improbās ipm probat sicut illud qđ est vel erit ipossibile potest esse verū. ergo impossibile pt

esse verum. Añs patz. qꝛ sortem fuisse postq̄ꝫ fuit erit possibile potest esse verũ igit̃ improbat sic arguendo in darij. q̇cq̇d potest esse verũ est possibi-le. sed impossibile nõ potest esse possibile. ğ ipossibile non potest esse verũ. ¶ Sciendum p̄mo. ꝙ sophisma est argumento vel argumentis probata vel improbata ꝓpõ. vñ ꝓbatio est argumẽtũ quo q̇s nitit̃ ostendere aliquã ꝓpõem esse verã ꝛ ꝑ oppositũ improbatio. ꝛ sic sophisma est propõ appa-rens esse vara quo ad vtrãqꝫ ꝑtem. ꝛ hoc ꝓpter ꝓbatõem ꝛ ĩprobatõnem et dꝛ sophisma a sophos grece qđ est sapientia latĩe. siue a sophisticare qđ est idem ꝙ decipe. Ex quo ptz. ꝙ licet sophisma sit falsum. p̄t tñ decipere ꝓpter eius apparentem veritatem ¶ Sciendũ secũdo. ꝙ oẽ sophisma aliq̊ istoꝝ modoꝝ soluit̃. s. vel ꝯcedendo ip̄m simpl'r verũ vel falsum vel sim-pliciter negando vel distinguendo vñ istud sophisma soluit autoꝛ in textu negando simpl'r. qꝛ simpl'r est falsum. et ĩprobatõiem soluit dđo ꝙ peccat ꝯtra falsam accñtis. qꝛ cũ dꝛ illud qđ est erit. impossibile potest esse veruꝫ illa ĩpossibilitas accidit rei subiecte q̄ est illud quod est vel erit impossibi-le. et p̄t esse verũ assignat̃ vtriqꝫ inesse. et ideo dicet̃ ꝙ sicut esse verũ attri-buitur rei subiecte. s. ꝙ etiã accñti debeat attribui, scꝫ impossibilitati, ẽ fal-lacia accñtis ¶ Sciendum est tertio. ꝙ ad maiorẽ predictorum noticiaꝫ habẽdam autoꝛ ponit duas regulas. quarũ prima est terminus cõis sup-ponẽs vel apponẽs vero habẽti vim ampliandi quo ad supposita a se vel ab alio ampliat̃ ad ea que sunt ꝛ p̄nt esse sub forma termini supponentis. Et declarat̃ in exemplo. vt hõ p̄t esse albꝫ. ibi homo ampliatur ad standũ pro p̄ñtibꝫ et futuris. Et dꝛ notanter a se ꝓpter verbum p̄t diuidi vel ab alio qꝛ alia ab ip̄o vim ampliandi recipiũt Scđa regula. termin⁹ cõis sup-ponẽs vel apponẽs verbo hñti vim ampliandi quo ad tempus supponit pro illis que sunt ꝛ erũt sub forma termini supponentis. vt homo necessa-rio est aĩal. vbi tam aĩal q̄ꝫ homo supponũt pro his que sunt et erũt. ꝛ ver-bum magis ꝓprie causat ampliatõem respectu tp̄m q̄ꝫ suppositoruꝫ.

¶ Sciendum quarto. ꝙ hec dcõ possibile ãpliat ꝓ suppositis tm̃. sꝫ ex cõ-sequẽti ampliat ꝓ tp̄ibꝫ. sed ecõuerso est de necessario. ĩpossibile aũt ãpli-at ad oẽ tp̄s sicut nctãriũ. ꝯtingens aũt ad futura sicut possibile licet non sit ita determinatũ quo ad suã cãm sicut possibile. Ex istis p̄t videri quõ ꝯtingat dcõem ampliare terminũ. qꝛ sicut agens reale nõ hñs ĩpedimen-tum agit in oẽ illud ad qđ p̄t extendi sua virtus sic agens rõnis. vtputa dcõ ampliatiua nõ hñs impedimẽtũ agit in oẽ illud ad qđ p̄t extendi sua virtus. ꝓpter hoc hec dcõ possibile vel potens ampliat terminũ cõem cui additur ad p̄ñtia supposita et ad futura. qꝛ habet ꝟtuteꝫ ampliandi quo ad illa tp̄a ¶ Contra predicta arguit̃ p̄mo sic. Aliqđ albũ esse nigruꝫ est impossibile. et tñ p̄t esse verũ. qꝛ res alba p̄t esse nigra. ergo impossibile p̄t esse verum. Secundo arguit̃. sortem videre oẽ astrũ est impossibile cũ visus sit circa vnũ ꝛ tñ p̄t esse veꝝ. qꝛ successiue p̄t videre. ğ impossibile p̄t esse verũ Tertio arguit̃. terminus cõis stans pro p̄ñtibꝫ ꝛ futuris re-stringitur vt postea patebit in restrictionibꝫ. ergo nõ ampliat̃. Quarto arguitur. ista dcõ possibile ampliat non solum pro suppositis. sed etiaꝫ ꝓ tp̄ibꝫ. ğ videt̃ ꝙ male explicat̃ de ea in scđa regula Quĩto arguit̃. ĩpossi-bile ꝛ ꝯtigẽs ãpliãt sicut nccãriũ ꝛ possibile. ğ dꝫ etiã regula poni de ip̄is

☞ Ad pmuz.dicit.ꝙ albū ꝛ nigrū pñt capi duplr. Uno modo forma
er sic maioꝛ est falsa et impossibilis. Alio modo materialr ꝛ sic est possibi
lis ꝛ vera. ꝛ sensus est. ꝙ res habēs albedinē potest suscipe nigredinē ꝛ il
lud est verū ꝛ possibile Ad secūduz dr ꝙ est vera si ponat inesse eodem
modo quo est possibilis.s.successiue.soꝛtes em̄ potest videre om̄e astrū suc
cessiue ꝛ nō simul Ad tertium dicit.ꝙ terminus cōis disiūctiuus stās
ꝑ pñtib ꝛ futuris restringitur eo ꝙ ad veritatem disiūctiue sufficit alterā
ptem esse verā.sed terminus cōis copulatiue stans ꝑ presentib ꝛ futuris
bene ampliat.ꝛ sic est in ꝓposito. Ad quartū dr.ꝙ hec dictio possibilis
ampliat quo ad tempoꝛa. hoc tñ ex ꝯñti est.sed pmo et per se āpliat quo
ad supposita. Ad quintū dicitur.ꝙ ꝯtingens ꝛ impossibile pñt satis
intelligi ꝑ necessariū ꝛ possibile. Et autoꝛ posterius agit de illis duobus
scz necessario ꝛ possibili.qꝛ sunt modi affirmatiui alij vero negatiui.

Appellatio est acceptio termini pro re existente Dico
autē pro re existente.qꝛ terminus significās non ens
non appellat.vt cesar vl' antixp̄s vl' chimera.ꝛc̄. Differt autē
appellatio a significatōne ꝛ suppōne.qꝛ appellatio est tātum
de re existente.sed suppō ꝛ significatio sunt tam pro re existē
te ꝙ̄ pro re non existente.vt antixp̄s significat antixp̄m ꝛ sup
ponit pro antixp̄o sed non appellat.homo em̄ scat hoīem et
de natura sua supponit tam pro existentibus ꝙ̄ pro non ex
istentibus hoībus. Appellat aūt tm̄ hoīes exñtes. Appella
tionū autē alia est termini cōis.vt hō.alia est termini discreti
vel singularis.vt soꝛtes. Terminus singularis idē scat sup
ponit et appellat.s.rem existentē.vt petrus vl' iohannes.

¶ Iste est quartus tractatus ꝑuoꝛū logicaliū in quo Postꝙ̄ autoꝛ su
perius determinauit de ampliatōne. Cōsequēter determinat appellatōe
et qꝛ ampliatio ꝑficit ꝛ augmētat suppōem Appellatio vero quodāmodo
diminuit. Ideo pus determinat de ampliatōe ꝙ̄ de appellatōne.ꝛ pus de
appellatōne ꝙ̄ restrictōne.qꝛ terminus per se sumptus pt appellare ꝛ nō
restringi nisi per aliquod adiūctū.ꝛ sic ptz oꝛdo istius tractatus ad prece
dentem ꝛ ad sequētem ☞ Sciendum pmo ꝙ appellatio dr trib mo
dis.vt ad ꝓpositum sufficit. Uno modo dr vocatio que fit per propꝛium
nomē alicuius ꝑsone sicut scriptoꝛ huius libꝛi appellat anthonius. Scdo
modo accipitur appellatio pro ꝓprietate noīs sub quo noīe multa ꝯtinent
sic multa noīa dicūtur appellatiua. Tertio modo accipitur appellatio ꝓ
ut est acceptio termini pro supposito vel suppositis actu exñtib.ꝛ de hoc ē
ad ꝓpositum. Sciendum scdo. ꝙ vt ad ꝓpositum sufficit. Appellatio

sic diffinitur. Est acceptio termini p̄ re exñte ꝛ non dꝛ ibi cõis. qꝛ termin⁹
singularis ita bene appellat sicut terminus cõis vt postea patebit in diui-
sionib⁹ appellatõis. quaꝝ p̄ma est hec. Appellationũ alia est termini cõis.
alia termini singularis. termini cõis sicut homo. termini singularis vt soꝛ
tes. Unde differenter terminus cõis ꝛ terminus singularis appellãt. qꝛ
terminus cõis appellat plura actu. ꝛ terminus discretus tm̃ vnũ appellat
et sic patet ꝙ aliqua est appellatio termini cõis aliqua termĩ discreti. rõne
cuius bñ dictum est in diffinitione termini non addẽdo cõis vel discreti.
Et ideo ꝯñter autoꝛ exponit suã diffinitõem dicẽs. ꝙ terminus ꝑcãs nõ
ens. id est illud qd̾ non est in actu nõ appellat sicut cesar antixp̄s. vel etiã
termini ꝑcãtes rem fictam. vel etiam imaginatõem. vt chimera hyrcocer
uus. ꝛ sic patet ꝙ solum terminus ꝑcãs rem actu exñtem appellat.
¶ Sciendum est tertio. ꝙ autoꝛ ponit drãm inter suppõnem ꝑcatiõem et
appellatiõez. qꝛ appellatio ẽ acceptio termĩ p̄ re exñte in actu ꝛ extra aĩam
Suppositio vero ꝛ ꝑcatio ꝯueniũt termĩo accepto tam p̄ re exñte in natu
ra q̄ȝ existente in aĩa siue imaginatõe. sicut antixp̄s ꝑcat antixp̄m ꝛ suppo
nit p̄ antixp̄o sed nihil appellat. hõ em̃ ꝑcat idẽ qd̾ ꝑticipat naturã huma
nam vl̾r. ꝛ vl̾r supponit tam p̄ hoĩe exñte in actu q̄ȝ nõ exñte. sed non ap-
pellat nisi p̄ hoĩe exñte in actu. Alio modo differt appellatio a suppõne. qꝛ
appellatio est inferioꝛ ad suppõem. qꝛ vbicũqȝ est appellatio ibi est suppõ.
sed non ecõuerso. qꝛ appellatio solum inest termino vt dcm̃ est qñ tenet̃ p̄
suppositis existẽtib⁹ in actu. sed suppõ potest esse in termino qñ tenet̃ pro
suppositis exñtib⁹ in actu vel in potentia vel in imaginatõne cũ suppõ pos
sit esse naturalis accidẽtalis discreta cõis simplex ꝛ ꝑsonalis. sed appella-
tio que fit ꝑ terminũ cõem est tm̃ circa ꝑsonalẽ suppõem. et sic patet ꝙ ap-
pellatio est inferioꝛ ad suppõem Sciendũ q̄rto. ꝙ dictionũ quedã sunt
appellatiue qualitatis ꝛ appellãt. sed ꝑ se appellata non habẽt cuiusmodi
sunt noĩa cõia adiectiua q̄ sunt appellatiua. ꝛ nõ habẽt appellata nisi ꝑ sua
subiecta. eo ꝙ indiuiduatio nõ est in accidentib⁹ nisi ꝑ substãtiam ꝓꝓꝛie lo
quẽdo. Alie sunt dcões q̄ non sunt appellatiue qualitatis. sed sunt ap-
pellata cuiusmõi sunt noĩa ꝓpꝛia. Noĩa em̃ propꝛia dicũtur appellata sup
posita ꝛ singularia diuersis rõnib⁹. qꝛ dicũtur appellata. eo ꝙ appellantur
a suis supioꝛib⁹ Supioꝛa em̃ de inferioꝛib⁹ p̄dicant̃ ꝑm vnũ nomẽ ꝛ ꝑm eã
dem rõem. vt soꝛtes est hõ. sed dicuntur supposita qꝛ subijciunt̃ suis supi-
oꝛibus. sed dicũtur singularia eo ꝙ noĩant aliqd̾ discretum qd̾ vni soli rei
ꝯuenit Alie sunt dcões appellatiue q̄ appellãt ꝑ se ꝛ appellata habẽt sicut
sunt noĩa cõia substantiua. vt homo animal. ꝛ talib⁹ cõuenit ꝓꝓꝛijssime ap
pellatio. ꝛ tales dictiones accipiuntur aliquãdo pꝛo omnib⁹ suis supposi-
tis actu existentib⁹ et hoc fit ꝑ aduentũ signi vniuersalis. vt dicendo. om
nis homo currit. aliquãdo vero accipiuntur pꝛo aliquo supposito deter-
minato. vt qñ eis nõ addit̃ qd̾ ea distribuat. vt cũ dicit̃ homo currit
¶ Contra p̄dicta arguit̃ p̄mo sic. Appellatio ꝑtinet iuristis. g̊ nõ spectat
ad logicũ determĩare de appellatõe Scdo sic. Appellatio ẽ passio t̾mini
cõis. ergo cõmunis debet poni in diffinitione Tertio sic. nulla appella-
tio est termini cõmunis. Pꝛobat̃. qꝛ terminus cõis nõ ꝑcat rem existen-
tem cum existere conuenit singularibus tãtum. Quarto sic. soꝛtes est

mortuus et pro eo appellat homo. ergo appellatio est rei non existentis
Quinto sic. terminus singularis idem significat supponit et appellat. vt dr in textu. sed ſcat rem nō existentē ⁊ supponit pro re nō existēte. ergo etiam appellat ꝓ re nō existente quod est cōtra dicta ¶ Ad primū dicitur. ꝙ aliter cōsideratur a iuristis appellatio ⁊ aliter a logico. qꝛ a iuristis cōsideratur inq̄ꝫtum dicit noīatōem quādam de inferiori iudice ad supiorem. Sicut cū quis iudicatur coram officiali appellat ad papā. Sed ꝯsiderat a logico vt dictum est Ad secūduꝫ dicit̃. ꝙ si capiatur appellatio vt est ꝓprietas noīs que dicitur qualitas appellatiua sic solum cōuenit termino cōmuni. sed de tali nō est ad ꝓpositum. si aūt accipitur vt est acceptio termini pro re actu existente. sic cōuenit terminis tam singularibus q̄ꝫ coībus. ⁊ sic accipitur hic. Ad tertium dicit̃. ꝙ licet significata ꝑ terminū cōem ſm se ⁊ ꝑ se nō existant. tamē existūt in suis inferioribꝫ ⁊ etiaꝫ talia singularia a noīe cōi appellant̃ sicut hō appellat iohannē. ⁊ sic de alijs
Ad quartum dicit̃. licet sortes mortuꝰ appellet abusiue hoīem. tn̄ non est homo simpliciter. qꝛ homo mortuus nō est homo simpliciter sed soluꝫ ſm quid. ergo nō appellet. Ad q̄ntum dicitur. ꝙ autor sic intelligitur ꝙ si res significata ꝑ terminū singularem existit ille terminus idem significat supponit et appellat.

Item appellationū termini cōis. alia est termini cōis pro re in cōi. vt quādo terminus cōis simplicem habet suppōem vt cū dicit̃. hō est species. aīal est genus. et tūc terminus idē supponit ſcat et appellat. vt homo ſcat hoīem in cōi. et supponit pro hoīe in cōmuni et appellat hoīem in cōi. Alia aūt est appellatio termini cōis pro suis inferioribꝫ. vt qn̄ terminus cōis ꝑsonalem habet suppositōnem. vt cū dicit̃. hō currit. tunc hō nō idē significat. supponit et appellat. sed ſcat hominē in cōi et supponit ꝓ ꝑticularibꝫ hoībꝫ. et appellat ꝑticulares hoīes tm̄ exn̄tes. Et hec de appellatōibꝫ sufficiant

¶ Postq̄ꝫ autor diffiniuit appellatōem ⁊ diuisit eā. qꝛ aliqua est termini cōis alia discreti. Hic ꝯn̄r au. subdiuidit appellatōem termini cōis Nam alia est termini cōis ꝓ re exn̄te in cōi. vt qn̄ terminus simplicē hꝫ suppōeꝫ vt hō est spēs. ibi em̄ hō appellat naturā simplicē abstractā a suppositis siue singularibꝫ. Alia est appellatio termini cōis ꝓ suis inferioribꝫ sicut homo appellat sortē ⁊ platonē si existant in rerū natura in actu ¶ Sciēdum primo. ꝙ dupliciter p̄t intelligi. ꝙ terminus cōis appellat. Uno modo quando capitur pro re vni ꝑ ipm ſcata. ⁊ sic supra ipm fundat̃ vnus modus appellatōnis. que quidē appellatio est ipius nature cōis. que quidem licet ſm se nō existat. existit tn̄ in singularibus. ⁊ sic supra ipam sic consideratā fundatur appellatio termini cōmunis simplicē habētis suppōnem

Alio modo potest considerari terminus cōis ꝑut est in suis suppositis. et
sic supra ipm ꝯsideratum fundatur appellatio termini cōis ꝑsonalē hn̄tis
suppōnem. ⁊ licet talis non ſ̄cet illa supposita vt supposita sunt ⁊ singula-
ria tn̄ possunt ꝯsiderari vt cōueniūt in natura specifica. ⁊ sic ille terminus
potest appellare pro ipis ¶ Scienduꝫ scd̄o. ꝙ terminus cōis simplicē ha-
bens suppositōem idē ſ̄cat supponit ⁊ appellat sicut ꝑus dictum est de
termino singulari. ſ̄cat em̄ naturam cōem ⁊ supponit pro eadem ⁊ appel-
lat pro illa natura cōi. Sed terminus cōis non supponēs simpl'r nō ideꝫ
ſ̄cat supponit ⁊ appellat. Nam terminus cōis ſ̄cat reꝫ cōem ⁊ supponit ꝓ
suppositis tam existentibꝫ ꝙ̄ non existentibꝫ. sꝫ solum appellat singularia
exn̄tia in actu sicut homo ſ̄cat naturā humanā ⁊ supponit tam ꝓ exn̄tibꝫ
hoibꝫ in actu ꝙ̄ nō exn̄tibꝫ. sed solum appellat hoies exn̄tes in actu.
¶ Sciēdū tertio. ꝙ terminoꝝ appellatiōem hn̄tium quidā sunt substanti-
ui. quidā vero adiectiui Substātiui sunt. qui ſ̄cēt rem existentē ꝑdicamē-
to tam in ꝯcretōne nature ad suppositū ꝙ̄ in abstractōne. sicut ille termi-
nus homo dicitur esse cōcretus cōcretiōe nature ad supposita. q2 cōcernit
illa et ille terminus humanitas dr̄ esse abstractus q2 caret omi ꝯcretione
Termini vero adiectiui sunt q̇ ſ̄cent rem existentē in predicamēto ꝑ mo-
dum adiacentis. ⁊ istoꝝ terminorū tam substātiuorū ꝙ̄ adiectiuoꝝ. q̇dā
sunt substātiales q̇ ſ̄cent rem de ꝑdicamēto substātie. vt hō humanitas
humanus. Alij aūt accn̄tales qui ſ̄cent rem de ꝑdicamētis accidētium
vt albꝫ albedo ⁊ sic de alijs. Unde tam in termīs substātialibꝫ ꝙ̄ accn̄ta-
libꝫ de quibꝫ facta est mētio eadē sumitur appellatio capiendo appellatio-
nem ꝓprie. Sciendū quarto. ꝙ termini de ꝑdicamētis accidentiū pn̄t
dupl'r ꝯsiderari. Uno modo sub habitudine ad substantiam. vt albū sig-
nificat qualitatem ſm ꝙ adiacet subiecto. Alio modo pn̄t ille res consi-
derari sine habitudine ad substantiam. et hoc dupl'r ſm ꝙ dupl'r pn̄t ab-
strahi. q2 ipoꝝ vna est abstractio a subiecto. alia vero est a suppositis. ſm
ꝑmā abstractōem natura albedinis ſ̄cat ꝑ illum terminū albedo. sed ſm
scd̄am abstractōem ipius a suppositis ſ̄catur ꝑ illum terminū albeitas. ⁊
natura nigredinis ꝑ istū terminuꝫ nigreitas. Unde in oibꝫ istis terminis
nihil differt ꝙ̄tum ad appellatiōem. Ex quo patet. ꝙ aliqui antiq̇ male
dicūt. eo ꝙ putāt appellatōem nō posse attribui nisi termino adiectiuo et
mouebant ista rōne. q2 appellatio vt ipi dicebant est in termīo rōne rei si-
gnificate vel ſ̄catōis formalis qua ſ̄cat appellata qd̄ non p̄t fieri nisi per
terminū adiectm̄ vt dicebant. ⁊ non ꝑ terminū substantiuū q̇ iportat suū
ſ̄catum abstractiue sine dependētia vel habitudine ad aliud. sicut ille ter-
minus homo ſ̄cat naturā humanā absolute ⁊ abstracte. tn̄ nō est verum
q2 termini substantiui possunt esse cōcreti cōcretōne nature. vt dc̄m est. et
cōcretōne suppositorum. licet non significent ꝑ modum adiacentis.
☞ Contra predicta arguit ꝑmo sic. Terminus cōis hn̄s simplicē sup-
positōem respectu termini scd̄e intentōnis. sic ſ̄cat formā cōem existētem
in aīa. g̃ nō appellat. ꝯn̄a tenet. q2 chymera ⁊ antixp̄s appellarent qd̄ est
falsum. q2 in re nulla est exn̄tia ſ̄cati eorū Secūdo sic. appellatio est ac-
ceptio termini ꝓ re existēte. sꝫ natura in cōi ſ̄cata ꝑ terminū nō existit cum
existere non possit nisi in singularibꝫ. ergo nulla est appellatio termini cōis

ꝓ re vlt. Tertio sic. omē quod est singulare est. sed appellatio est termini existētis. ergo nō potest esse termini cōmunis simplicē suppositōem habētis. Quarto sic. appellatio inseqtur ſ̄catōem termini. sed terminus cōmunis nō ſ̄cat sua supposita. ergo nō appellat ꝓ suppositis. Quinto sic appellatio suppositio ⁊ ſ̄catio sunt diuerse ꝓprietates termini. ergo nō pñt eidem termino ↄuenire. ergo male dictū est ꝙ terminꝰ cōmunis idē ſ̄cat supponit ⁊ appellat. ☞ Ad pmū dr ꝙ duplex est appellatio. s. ꝓpria et impropria. vñ talis terminus appellat capiēdo appellatōem large ⁊ q̊dāmodo improprie vt est acceptio termini cōmunis ſ̄cantis tā rem existentem in aīa ꝙ̄ȝ extra aīam Ad scđm dr. ꝙ lȝ terminus cōis nō ſ̄cat rē existentē simplr. tamē ſ̄cat rem existentē in singularibꝫ ⁊ hoc sufficit Ad tertiū dr. ꝙ lȝ illud qđ pmo ⁊ ꝑ se existit solum sit singulare tamē nō oportet ꝙ illud qđ alterius existentia existit sit singulare. cuiusmodi sunt singularia q̄ ſ̄cant ꝑ terminū cōmunē. ⁊ sic termini cōes ſ̄cant rem existentē in singularibꝫ ⁊ ꝑ singularia. Ad quartū dr. ꝙ lȝ terminus cōis nō ſ̄cet sua supposita pmo ⁊ ꝑ se ⁊ ſ̄catōne formali tamē ex ↄsequēti ⁊ materialr ſ̄cat ipa inquātum includunt naturā ꝑ terminū cōmunē ſ̄catam. Ad q̊ntum dr. ꝙ lȝ ille ꝓprietates ↄueniant eidē materialr sumpto non tamē formaliter sumpto.

Restrictio est coartatio termini cōis a maiori suppositione ad minorē vt dictū est ꝑus. Restrictionū aūt alia fit ꝑ nomē. vt homo albꝫ. iste terminus homo nō supponit ꝓ nigris neqȝ ꝓ medio colore coloratis. sed restringit̄ ad albos. Alia fit ꝑ verbū. vt homo currit. iste terminus homo supponit ꝓ p̄sentibꝫ tantū. Alia fit ꝑ ꝑticipiū. vt cū dicit̄. hō currens disputat. ille terminus homo supponit ꝓ p̄sentibus Alia fit ꝑ implicatōem. vt cum dicit̄ homo q̄ est albꝰ currit. Hec implicatio q̄ est albus restringit hominē ad albos. Itē restrictōem factarū ꝑ nomē. Alia fit ꝑ inferius supiori appositum. vt aīal homo currit. ille terminus aīal tantū supponit ꝓ aīalibus q̄ sunt homines. Alia fit ꝑ differentiā aduenientē generi q̄ est essentialis cum sit ↄstitutiua rei vt cum dicitur. aīal ratōnale. hic aīal supponit ꝓ ratōnalibꝫ aīalibus. Alia fit ꝑ adiectiuū accidentis. vt cum dicit̄ homo albꝫ. iste terminus homo supponit tantū ꝓ albis hoībus.

vem bis veni
ter dabo ti liben
ter venis quater
quiete si alium
frater

Tractatus undecimus

Iste est quint⁹ tractat⁹ huius libri ꝑtialis ꝙ de ꝓuis logicalib⁹ intitu-
laẜ. In quo pe. hys. vult determinare de vna ꝓprietate termini incōplexi
ꝙ restrictio dr. Et ꝑus determinat de ampliatōe ꝛ appellatōe ꝙ̄ de restri
ctione. Quis ꝑus determinandū fuisset de restrictiōe eo ꝙ restrictio ꝛ am
pliatio opponunẜ ꝛ fiunt circa suppositōem ꝑsonalē nisi obstitisset ratio ꝙ
data est in ꝑncipio appellationū. s. ꝙ appellatio est magis intrinseca termi-
no ꝙ̄ restrictio. ꝛ qꝛ autoꝛ ꝑncipalr̄ hic de restrictōe vult determinare. iō
resumit diffinitōem restrictōis ꝑus positā in ꝑncipio appellatōis. ¶ Sci
endū ꝑmo. ꝙ restrictio est coartatio termini cōis a maioꝛi suppositiōe ad
minoꝛē. vel est decrementū siue minoꝛatio ambitus termini cōmunis ẜm
ꝙ ꝓ paucioꝛib⁹ suppositis teneẜ quā exigat sua actualis suppositio. vt di-
cendo homo alb⁹ currit. iste termin⁹ homo de sua actuali suppositōne sup
ponit ꝓ omnib⁹ hoīb⁹ quocūqȝ coloꝛe coloꝛatis. tamē ꝑ naturā illius adie
ctiui minoꝛaẜ suppositio eius ꝛ solum teneẜ ꝓ albis. ꝛ capiẜ in illa diffinitō
ne coartatio metaphoꝛice ad coartatōeȝ realē sicut ꝑus dictū est. ¶ Sci
endū scdō. ꝙ autoꝛ ꝯsequēter diuidit restrictōem dicens. Restrictionum
alia fit ꝑ nomē. alia ꝑ verbū. alia ꝑ ꝑticipiū. alia ꝑ implicatōem alicui⁹ oꝛa
tionis. ꝛ ꝯn̄r diuidit restrictōem factā ꝑ nomē dicens. ꝙ alia fit ꝑ inferi⁹
ꝯpositū supꝫioꝛi. alia fit ꝑ differētiā aduenientē generi. alia ꝑ aduentū ac-
cidentis ꝛ istoꝝ exempla satis patēt in textu. vn̄ restrictio fit multis mo-
dis. Uno mō ꝑ aliqđ aduenies termino. vt hō alb⁹. Alio mō fit nullo ad
ueniente termino. vt dicēdo rex venit. iste termin⁹ rex restringiẜ ad suppo
nendū ꝓ rege p̄nti ꝛ ẜm hoc p̄t dici ꝙ duplex est restrictio. s. vna est natu-
ralis. ꝙ fit ꝑ aliqđ additū termino cōi. ꝛ dr naturalis qꝛ ille termin⁹ cōis
capiẜ ẜm naturā ꝛ exigentiā adiuncti. Alia est vsualis ꝛ est illa ꝙ ē in ter
mino ex vsu ꝛ mō loquēdi ꝛ dr vsualr̄. qꝛ nō fit ẜm naturā adiūcti. ¶ Sci-
endū tertio. ꝙ restrictio naturalis p̄t fieri multis modis. vt dictū est. Uno
mo ꝑ dictōeȝ. alio mō ꝑ oꝛōem. ꝑ oꝛōem fit qn̄ i termino cōi īplicaẜ aliqđ
nō impoꝛtās diminutōem nec ampliatōem. vt cū dr. hō ꝙ est alb⁹ currit
ibi hō restringiẜ ad supponendū ꝓ illis qb⁹ ꝯuenit ista implicatio. s. ꝓ alb⁹.
Et notanter dicebaẜ nō impoꝛtās diminutōem nec ampliatōem. qꝛ ali
qua est oꝛatio implicatiua. ꝙ impoꝛtat diminutōem vt est ista. ꝙ est moꝛ-
tuus vel nō moꝛtuus ꝛ alia est ampliatiua. vt ista ꝙ p̄t esse. ista em̄ impli-
catio nō restringit. ꝛ sic p3 ꝙ restrictio debet fieri hoc modo ꝑ oꝛatōnem
in qua nō poniẜ terminus ampliatiuus vel restrictiuus qđ si fiat facit illđ
cui adiungiẜ teneri ꝓ paucioꝛib⁹ suppositis ꝙ̄ ꝑus tenebaẜ. qꝛ oꝛatio im-
plicatiua diminuēs destruit illud cui adiungiẜ ꝛ ampliatiua facit ip̄m te
neri ꝓ pluꝛib⁹ suppositis ꝙ̄ exigit sua actualis suppositio. iō nō restringit.
Sed restrictio ꝙ fit ꝑ dictōem p̄t fieri dupl̄r. Uno mō ratōe sue ẜcatōnis
Alio modo ratōe ꝯsignificatōis. Ratōe ẜcatōnis potest fieri qn̄ aliquod
adiunctū termino cōmuni restringit ip̄m quo ad ꝑncipalē ẜcatōem. ꝛ ra-
tione ꝯsignificatōis fit quādo aliqđ solum restringiẜ ratōne ꝯsignificatio
nis. vt dicendo homo est albus. ibi homo restringiẜ ratōe ꝯsignificatōis
tantū. s. ratōe generis qꝛ tm̄ ꝓ marib⁹. ¶ Sciendū quarto. ꝙ cum diuidi
tur restrictio ꝑ illā ꝙ fit ꝑ nomē ꝛ ꝑ verbū ibi est diuisio generꝭ in suas spe
cies. eo ꝙ restrictio equaliter de omnib⁹ diciẜ. Unde istoꝝ mēbꝛoꝝ sic ha-

betur sufficiētia. Nā oīs restrictio fit p dicibile cōplexū vel incōplexum. si p̄mū sic est illa q̄ fit p implicatōem. si scōm. hoc est dupl'r. vel talis dictio incōplexa ſcat substātiā vel actū. si substātiā sic est p̄mū membrū. si scōm hoc est dupl'r. vel ſcat actū distantē a substātia sic est scōm membrū vl' actum indistantē a substātia ⁊ sic est tertiū membrū. Unde in ꝓposito implicatio vocat' aliqd cōplexum ex noīe ⁊ verbo implicite includens suppositōem termini cōmunis sicut cum dicit'. homo q̄ est albus currit. ista implicatio q̄ est albus includit suppositōem istius termini homo. ⁊ p hoc ista sequens diuisio patz sicut p̄cedens ⁊ facil'r potest sumi diuisio membrorū eius. ⁊ sic ptz q̄d sit restrictio. ⁊ quō diuidat' in suas diuisiones. ¶ Cōtra p̄dicta arguit' p̄mo sic. Restrictio nō est possibilis. ergo male de ea determinat'. Añs ptz. qꝛ vbicunqꝫ ponit' dictio capit' semp ꝓ suo ſcato. Sꝫ ſcatum dictōnis nō potest restringi. ergo restrictio nō est possibilis. Scđo sic. terminus singularis aliqñ stat ꝓ pluribꝫ aliqñ ꝓ paucioribꝫ. ergo videt' ꝙ restringat'. ergo male ponit' terminus cōis. Tertio sic. Circa appellatione fit coartatio. qꝛ terminꝰ aliqñ appellat ꝓ pluribꝫ suppositis. ⁊ qñqꝫ ꝓ paucioribꝫ. ergo restrictio nō est coartatio a maiori suppositōe ad minorez solum. sed etiā appellatio. Quarto sic. nulla restrictio fit p nomen. ergo ꝯtra vnū membrū diuisionis. Añs ptz. qꝛ si fieret p nomē tunc in ista hō albus currit deberet fieri. sed hoc nō qꝛ in plus se hꝫ albus q̄z hō. ⁊ ē magis cōmune q̄z illud cui adiungit'. igit' nō pt restringere ip̄m. Quinto sic. implicatio est magis cōis termino cui adiungit'. ergo non pōt restringere ip̄m. añs ꝓbat'. qꝛ illa implicatio q̄ est albꝫ potest attribui hoī leoni boui. et sic de alijs. ☞ Ad p̄mū dr. ꝙ lꝫ dictio nō potest restringi quātum ad ſcatū formale; pōt tamē bene restringi quātū ad ſcatū materiale. Uñ vbicūqꝫ ponit' hō semp ſcat humanitatē qđ est ſcatū formale eius. sed nō capit' semp ꝓ omnibꝫ suis suppositis q̄ sunt ſcatū materiale eius ideo pōt restringi. Ad scōm dr. ꝙ lꝫ terminus singularis equoce captus possit teneri ꝓ pluribꝫ. tamē vniuoce captus nō pōt stare nisi ꝓ vno solo. ⁊ sic nō pt restringi. Ad tertiū dr. ꝙ lꝫ terminus appellans quādoqꝫ teneat' ꝓ pluribꝫ aliqñ ꝓ paucioribꝫ. hoc tamē est p accñs. qꝛ p se facit terminū teneri ꝓ existentibꝫ tantū. Ad quartū dr. ꝙ lꝫ albꝫ in compatiōe ad alia in plus se hꝫ q̄z homo. tamē in cōpatōe ad hominē in minus se hꝫ. Ad q̄ntū dr. ꝙ lꝫ implicatio ſm se in plus se habeat q̄z terminus cui adiungitur. tamen ſm ꝙ adiungitur huic termino ꝓpter relatōem in eo inclusam in minus se habet q̄z terminus cōmunis.

De restrictōe facta p nomē cōmuniter sumptū tales dantur regule. Om̄e nomē nō diminuens. nec habēs vim āpliandi adiunctū ex eadē pte termino magis cōmuni restringit ip̄m ad supponendū ꝓ his ad q̄ exigit sua ſcatio. vt ptz in exemplis p̄dictis. vt homo p suam ſcatiōem restringit animal ad aīalia q̄ sunt hoīes. vt cum dicit' aīal homo ⁊ albꝫ restringit hoīes p suam ſcatiōem ad hoīes albos. vt cum dicit' hō albꝫ. Dico aūt nō diminuēs ad remouēdū noīa diminuētia

ratõem adiũcti. vt mortu9 vl' corrupt9 ⁊ silia. q̄ nõ restringũt
s; poti9 destruũt adiũctũ. Dico aũt nõ hñte vi ãpliãdi. ad re
mouẽdũ dictões ãpliatias vt potẽs p̄t. possibile q̄ nõ restrin
gunt s; poti9 ampliãt. Et sciendũ ꝙ min9 cõe sp restrĩgit ma
gis cõe. vt cũ dr hõ albꝫ currit. qꝛ hõ repit̃ in albis hoĩbꝫ et
nigris ⁊ medio colore coloratis. s; albꝫ tñ nõ. Vñ q̄ ad hoc
hõ ẽ magis cõe. ⁊ albꝫ min9 cõe. ⁊ sic albꝫ restringit hoĩem s;
ſm ꝙ albꝫ repit̃ in hoĩbus lignis ⁊ lapidibꝫ brutis. hõ autẽ
nõ vt sic albus est magis cõe. ⁊ sic homo coartat album ad
albedinẽ existentẽ in hoĩbus. vt cũ dr. hõ albus currit. ⁊ sic
vtrũqꝫ coartat alterũ ſm diuersa. Itẽ de termino restricto
talis datur regula. Si signũ vl'e adueniat termino restricto
nõ distribuit ip̄m nisi ꝓ his ad q̄ restringit̃. Cũ eñ dico oĩs
hõ albus currit. ibi hõ restringit̃ ad alios ⁊ nõ potest destri
bui nisi ꝓ albis. Item de restrictõne talis datur regula.
Nihil positũ a ꝑte p̄dicati potest restringere terminum cõe;
positũ a ꝑte subiecti quo ad ꝑncipalẽ eius ſcatõem. vt hõ ẽ
albus in p̄dicato positus nõ põt restringere hominẽ in sub/
iecto positũ ad albos. qꝛ si restringeret̃ ad albos. ergo ꝑ regu
lam p̄cedentẽ. sc; si signum vl'e aduenerit termino restricto so
lum destribuit ip̄m ꝓ his ad q̄ restringit̃. vt in proposito. ho
mo distribueret̃ solum ꝓ albis hoĩbus. ⁊ sic istius ꝑpositõis
oĩs hõ est albus. sensus esset om̃is hõ albus est albus. ergo
si vna erit vera reliqua erit vera. ⁊ si vna erit falsa reliqua erit
falsa. qđ tñ est falsum. ergo cũ dr oĩs hõ est albꝫ. iste termin9
hõ nõ restringit̃ ⁊ sic ꝓ; illa regula Dico aũt quo ad ꝑncipalẽ
ei9 ſcatõem. qꝛ p̄dicatũ restringit subiectũ q̄ ad ꝯsignificati
onẽ q̄ ẽ gen9 vt cũ dr Cign9 ẽ albꝫ iste termin9 cign9 restrĩgit̃
ad mares ⁊ nõ ad mlĩeres ⁊ sic albꝫ restrĩgit ip̄m q̄ ad ꝯsignĩ
ficatõe;. q̄ ẽ gen9. ⁊ nõ q̄ ad ſcatõe; suã. Itẽ de restrictiõe
facta ꝑ multiplicatõem talis dat̃ regula. Oĩs implicatio im
mediate ꝯiũcta termino cõi. restringit ip̄m sicut suũ adiecti/
uum. vt cũ dr hõ q̄ ẽ albꝫ currit. iste termin9 hõ restringit̃ ad
albos ꝑ hãc iplicatõem sc; q̄ ẽ albꝫ. Itẽ de eadẽ restrictõe
talis dat̃ regula. Quotiẽscũqꝫ signũ vl'e ⁊ implicatio ponun
tur in eadẽ locutõe. duplex ẽ orõ eo ꝙ signũ p̄t p̄cedere ipli/

catõem ⁊ sic distribuit terminũ cõem ꝓ q̄libet suppo sito. vt cum dicitur. omnis homo currit q̄ est albus. Item ĩplicatio potest prius aduenire ⁊ restringere terminum cõmunem. et tunc signum postea adueniens nõ distribuit ipsuꝫ nisi ꝓ his ad que restringitur. vt om̄is homo qui est albus currit. ⁊ tũc equiualet huic. . om̄is homo albus currit.

Postq̄ autor diffiniuit ⁊ diuisit restrictõem. hic ꝯñr ponit quasdam regulas de restrictõne. ⁊ ꝑmo de restrictõe facta ꝑ nomen. ⁊ ꝯñr de illa q̄ fit ꝑ verbũ dicens. Q̄ꝫ. om̄e nomẽ nõ diminuẽs nec habẽs vim ãpliandi adiunctũ ex eadẽ parte termino magis cõi restringit ip̄m ad supponendũ ꝓ illis ꝓ q̄bus exigit sua ꝟcatio illius nois restringẽtis. vt dicendo aial hõ currit. hõ restringit animal ad supponendũ pro animalibꝫ habentibꝫ formam humanã. Et ꝯñr autor exponit suam regulã. ⁊ dicit notãter nõ diminuens ꝓpter nomina diminuẽtia. ratõem illius cui adiungunt̃. vt mortuus corruptus ⁊ sĩlia. qꝛ talia nõ restringunt sed magis destruũt. videlꝫ formã significatã ꝑ terminum cui adiungunt̃. Et dꝛ notanter nec habẽs vim ampliandi ꝓpter illa possibile potest ⁊ sĩlia q̄ nõ restringunt sed potius ampliant sicut dictũ est ꝑus. Et simil̃r dicendũ est de distrahente. vñ dictio diminuens ⁊ distrahens differũt. Nã illa dꝛ dictio diminuẽs q̄ diminuit ꝓpriã ratõem illius cui adiungit̃. Et ilia dꝛ distrahẽs q̄ trahit terminum cui adiungit̃ ad extraneã ꝟcatõem. vt dictum est. ¶ Sciendum ꝑmo ꝙ general̃r minus cõe restringit magis cõe veruntamẽ qꝛ vnus ⁊ idẽ terminus p̄t esse magis ⁊ minus cõis respectu diuersoꝝ. sic idem potest eẽ restringens ⁊ restrictum respectu diuersoꝝ. verbi gratia. hõ albꝫ currit homo reperit̃ nigris ⁊ medijs coloribꝫ coloratus. ideo ꝟm istũ respectum hõ est terminus magis cõis ⁊ albꝫ minus cõis. ⁊ sic nõ restringit hoĩem. Sed ꝟm ꝙ albus reperit̃ in lapidibꝫ ⁊ brutis ⁊ homo nõ isto modo albꝫ est magis cõe ⁊ hõ minus cõe. ⁊ ideo coartat ⁊ restringit ad albedineꝫ in hoĩbus existentẽ. ¶ Sciendũ scđo ꝙ de termino restricto autor ponit vnã regulã que talis est. Si signum distributiuũ adueniat termino restricto nõ distribuit illum nisi ꝓ illis ad que restringebat̃ ꝟm exigẽtiã termini restringentis. vt cũ dꝛ ois hõ albꝫ currit. hõ nõ distribuit̃ nisi ꝓ hoĩbꝫ albis. et hoc nõ est nisi ratõe illius adiectiui albus qꝛ si signum vniuersale adderetur termino cõi distribueret ip̄m indifferẽter ꝓ oĩbus suppositis. sed qꝛ sibi addit̃ terminus restringens distribuit ip̄m ꝟm exigentiam illius. ⁊ sic patꝫ ꝙ signum vniuersale in ista ꝓpositõne. omnis homo albus currit. et sibi similibus nõ agit in terminũ cõmunem ꝟm se. sed ꝟm ꝙ restrictus est ꝑ hanc determinatõem. ¶ Sciendũ tertio. ꝙ ꝯsequẽter autor ponit aliã regulam de restrictõne facta ꝑ nomẽ que talis est. ꝙ nullum nomẽ positũ a ꝑte p̄dicati potest restringere terminũ cõem positũ a ꝑte subiecti quo ad ꝑncipalẽ ꝟcatõem. vt cũ dꝛ. hõ est albꝫ. albꝫ nõ restringit hoĩem ad albos Cuius ratio est. qꝛ tunc signum vl'e adiũctum hoĩ nõ distribueret nisi ꝓ albis. vt patꝫ ꝑ regulam p̄cedentem sꝫ hoc est falsum qꝛ sic hec ꝓpositio nõ esset falsa. ois homo est albus. posito ꝙ aliqui sint nigri. qđ ptꝫ. qꝛ valeret

tantū sicut ista. oīs homo albus est alb9 sed est manifeste falsum ipam nō
esse falsam. casu posito. ergo etiā illud est falsum ex quo sequit̄. s. ꝙ iste ter-
min9 alb9 in p̄dicato positus restringat istū terminū a pte subiecti positū
q̄tū ad pncipalē suā sᵉcatōez. vñ tal' termin9 posit9 a pte p̄dicati pt restrī
gere terminū positū a pte subiecti q̄tū ad ꝯsignificatōez. sic3 i ista. cign9 ē
alb9 ibi alb9 restrigit terminū a pte subiecti positū ad supponēdū p maribꝫ
tm̄ ꝛ nō p femellis. ꝛ sic restringit quo ad sᵉcatiōnem minus pncipalē q̄ ē
genus. ¶ Sciendū quarto. ꝙ autoꝛ ponit vnam regulā de restrictōne fa-
cta p implicatōem dicens. Q3 oīs implicatio immediate adiuncta ter
mino cōi restringit ipm sicut suū adiunctū. vt cū dꝛ hō q̄ est albꝫ currit. iste
terminus hō restringit̄ ad albos p istā implicatōem q̄ est albꝫ. Vñ dꝛ no
tāter immediate adiūcta. qꝛ si implicatio imediate nō adderet̄ nō restrin
geret plus q̄ adiunctū positū a pte p̄dicati. vt si diceret̄ hō currit q̄ est al-
bus. Vñ quantū ad rem iste due eq̄pollent. hō albus currit. ꝛ hō q̄ ē albꝫ
currit. Ex ista regula autoꝛ infert aliā in textu que talis est. Quotiēscūq3
signū ꝛ iplicatio ponunt̄ in eadē locutōe. Locutio est duplex eo ꝙ signu3
vl'e pt p̄cedere iplicatōez mediate positā cum termino cōi. vt oīs hō cur-
rit q̄ ē albꝫ vbi ille termin9 hō distribuit̄ p oībꝫ suppositis suis. Vel illud
signū pt imediate p̄cedere iplicatōez positā cū termio i eadē pte ꝛ tūc tale
signū nō distribuit nisi p his ad q̄ ille termin9 restrigit̄ p illā iplicatōez. vt
dicēdo. oīs hō q̄ ē albꝫ currit. Et rō diuersitat3 ē. qꝛ in pma ꝓpōe signū vl'e
pus distribuit terminū cōez q̄ determiet̄ p iplicatōez. S3 in scd̄a pus de
terminat̄ p iplicatōez q̄ p signū. ꝛ iō signū nō distribuit vl'r p oībꝫ suis sup
posit3 terminū cōez. s3 tm̄ p illis ad q̄ exigat illa iplicatio. ¶ Contra p̄di-
cta arguit̄ pmo sic. Posteri9 nō agit in pus s3 ecōuerso. s3 oē restrigēs ē po
steri9 restricto. g̊ nomē restringēs nō agit in dictōem restrictā. Scd̄o sic
Potēs portare lapidē currit. ibi ē restrictio ꝛ tñ ibi ē dictio āpliās. g̊ ꝯtra
pmā regulā. Tertio sic. signū vl'e nō amittit suā vim p illd̄ qd̄ ipo po-
steri9 ē. g̊ videt̄ ꝙ nō pdet vim suā p dictōem restringentē terminū cōem
cū sit posterioꝛ ipo. g̊ videt̄ ꝙ sp distribuat terminū cōem p oībꝫ suis sup-
positis qd̄ ē ꝯtra scd̄am regulā. Quarto sic. talia sunt subiecta qualia
pmittunt̄ ab eoꝝ p̄dicatis. g̊ videt̄ ꝙ p̄dicata variēt subiecta. g̊ hñt ea re
stringere. Quinto sic. qñ signū vl'e attribuit̄ termino restricto tūc pus
cadit sup̄ terminū restrictū q̄ restringentē. g̊ videt̄ ꝙ distribuat ipm p oī
bus suppositis q̄ ali9 termin9 ipm restringat. ☞ Ad pmū dꝛ ꝙ l3 po
steri9 nō agat in pus quātū ad ei9 substātialia. tñ bñ agit in pus q̄tū ad
ei9 accñtalia. mō accñtale ē terminū teneri p pluribꝫ supposit3 vl' paucio-
ribꝫ. Ad scd̄m dꝛ. l3 ibi ponat̄ dictio āpliatiua tñ ilia restrictio nō fit ra
tione termini āpliātis ibi positi. s3 fit rōe restringēt3. Ad tertiū dꝛ. ꝙ l3
signū vl'e nō amittat suā vim p se. tñ p accñs bñ amittit rōe illi9 cui adiū
gitur qd̄ suscipit virtutē ei9 Et qñ in aliqua ꝓpositōe ponit̄ termin9 cōis
cū determinatōe diminuēte tūc signū aduenies nō distribuit illū terminū
in se ꝛ absolute s3 sᵉm ꝙ determinat̄ p illā determinatōem. qꝛ ille termin9
cōis subijciebat̄ put stabat cū tali determinatōe. Ad quartū dꝛ ꝙ hoc
h3 veritatē q̄ ad suppositōez nō aūt q̄ ad restrictōez ꝛ āpliatōez. vl' pt dici
ꝙ l3 p̄dicata variēt subiecta q̄ ad sᵉcatōez min9 pncipalē nō tñ pncipalē.

Ad q̄ntū d̄r. q̄ ſm vocē ſignū p̄ponit dictōi reſtringēti. ſ3 tñ ſm intellectū dictio reſtrigēs p̄ponit imediate reſtricto. q2 ſicut dictū ē ſignū v'le nō diſtribuit ip̄m terminū ſm ſe ꝛ abſolute. ſed ſm q̄ reſtringitur per dictōnem reſtringentem.

Sequit de reſtrictōe facta p v̄bū de qua plures dant regule. quarū p̄ma ē talis. Termin9 cōis ſupponēs vl' apponēs v̄bo p̄ntis tp̄is ſimpl'r ſumpta nō habēte vim āpliādi nec a ſe nec ex alio. reſtringit ad ſupponēdū p his q̄ ſunt ſub forma termini cōis ſupponētis. Dico aūt termini cōis. q2 termin9 diſcret9 neq3 reſtringit neq3 āpliat. Dico aūt verbū p̄ntis tp̄is ad remouendū alia v̄ba alioꝝ tp̄m. q2 termin9 cōis aliā h3 ſuppoſitōem cū eis. Dico aūt ſimpl'r ſumpto. pp̄ter verba ſumpta cū p̄ticulis diminuentib9. vt eſt opinabile ꝛ iopinabile. Dico aūt nō h̄n̄te vim āpliandi. ad remouendū verba āpliatiua vt pōt. Dico aūt neq3 ex ſe neq3 ex alio. ad remouendū verba habētia vim āpliādi ex alio. vtputa ex ꝯiuncto ſicut hoc verbū ē. cū d̄r ē potēs. Dico aūt ſub forma termini ſupponētis. q2 hō ſupponit p his q̄ ſunt ſub humanitate. ꝛ aīal q̄ ſunt ſub aīalitate. vt cū d̄r homo eſt aīal Itē alia dat regula. Termin9 cōis ſupponēs verbo de p̄terito ſimpl'r ſumpto. nō h̄n̄te vim āpliandi. nec ex ſe nec ex alio reſtringit ad ſupponendū p his q̄ ſunt vel fuerūt ſub forma termini ſupponētis. vt cū d̄r. hō fuit aīal. iſte termin9 hō ſupponit p oīb9 his q̄ ſunt vel fuerūt hoīes. ꝛ aīal p his q̄ ſunt vl' fuerūt aīalia Itē alia dat regula. Termin9 cōis ſupponēs vel apponēs verbo de futuro etiā ſupponit p his q̄ ſunt vel erunt ſub forma termini ſupponētis ſc3 p eis q̄ ſunt vel erūt in futuro. vt hō erit aīal. Ex p̄dictis p3 q̄ verbū reſtringit q̄ ad ꝯſignificatōem que eſt tempus. ꝛ nō quo ad ſignificationem principalem.

Poſtq̄ autor determinauit de reſtrictōne facta p nomē ꝛ per implicationem que equalet nomini. Hic ꝯſequēter determinat de reſtrictōne facta p verbum. ꝛ ponit regulas de tali reſtrictōne ſm q̄ verbū poteſt eſſe p̄ſentis p̄teriti ꝛ futuri temporis. Unde p̄ma regula talis eſt. q̄ termin9 cōmunis ſupponēs vel apponēs verbo p̄ſentis temporis ſumpto ſimpl'r. nō habēte vim ampliandi nec ex ſe nec ex alio reſtringit ad ſupponendū p his q̄ ſunt ſub forma termini ſupponēt̄ Et d̄r notāter p̄nt̄ tp̄is ad excludendū v̄ba alioꝝ tp̄m de q̄b9 poſtea dicet. Et d̄r notanter nō h̄n̄te vim āpliādi. ad remouendū v̄ba āpliatiua. Et d̄r notāter ex ſe. ad remouēdū

hoc verbũ p̄t vl' ↄsile. Dicit̄ etiā notāter vl' ex alio. ad remouendũ ista ver
ba q̄ nō hn̄t ex se vim āpliādi. sꝫ ex adiūcto. qꝛ lꝫ hoc verbũ ē nō āpliat ex
se. tn̄ āpliat ꝑ adiunctũ potēs. Et dꝛ sub forma supponētꝭ termini. qꝛ cũ
dꝛ hō ē aīal ibi hō supponit ꝓ illis q̄ actual'r sunt sub forma humanitatꝭ.
et aīal ꝓ his q̄ sunt sub forma aīalitatis. ¶ Sciendũ p̄mo. ꝙ act⁹ verbi
p̄t cōꝑari ad suũ subiectũ dupl'r. Uno mō tanq̄ ad illð in q̄ ē ꝛ de q̄ enũ-
ciat̄. vt cũ dꝛ sortes currit. hic refert̄ cursus ad sortē in q̄ ē ꝛ de q̄ dꝛ. Alio
mō p̄t cōꝑari act⁹ verbi ad id de q̄ enũciat̄ nō tn̄ ad illud in q̄ ē. vt cũ dꝛ.
cesar laudat̄ Laus em̄ enũciat̄ de cesare. nō tn̄ ē in cesare. sꝫ in laudāte Et
simil'r cũ dꝛ: Chimera opinat̄ opinio enũciat̄ de chimera. nō tn̄ est in chi-
mera sꝫ in opināte Sicut cũ dꝛ antixp̄us p̄t esse. hic enũciat̄ potētia ad eē
de antixp̄o nō tn̄ est in eo sꝫ in p̄ncipijs materialib⁊ ex q̄b⁊ educet̄ antixp̄s
De ꝟbis aũt q̄ ꝟcant actũ q̄ dꝛ de subiecto ꝛ nō ē in eo subiectiue. hic nō
ē ad ꝓpositũ. Jlla vero q̄ ꝟcāt actũ q̄ cōꝑat̄ ad subiectũ in quo ē. ꝛ de q̄ dꝛ
restringit sibi terminũ cōem vl' supponentē vel apponentē iuxta p̄cedentē
regulā. ¶ Sciendũ scd̄o. ꝙ in istis verbis ꝟcantib⁊ actũ existentē in subie
cto de q̄ dꝛ ille act⁹ duo sunt. scꝫ act⁹ ꝟbi ꝛ tēpus. Act⁹ vero inquantuꝫ
ē de se ē in quolibet tp̄e. sꝫ ꝑ tp̄s qð est mēsura mot⁹ illi⁹ verbi restringit̄
ille act⁹ Un̄ actus verbi p̄n̄tis tp̄is ponit̄ in p̄n̄ti. ꝛ p̄teriti in p̄terito. ꝛ fu
turi in futuro. Et qꝛ temp⁹ est mēsura ꝛ act⁹ est in subiecto cũ ip̄o faciēs
ↄpositōem. iō nō solũ restringit̄ actus. sꝫ etiā cōpositio. act⁹ em̄ verbi est
accidens quod sine subiecto esse nō potest. ꝛ dicitur de subiecto mediāte
cōpositōne que vnit extremum cum extremo in ordine: ideo in eodē tem-
pore in quo ponitur actus verbi ꝛ compositio illius. ponitur etiam subie-
ctum illius actus. ꝛ restringit subiectum verbi ad illud tempus ad quod
restringitur actus verbi. Subiectũ aũt actus verbi est terminus cōmu-
nis supponens verbo. ꝛ sic pꝫ quō a verbo restringit̄ terminus cōmunis
eidem supponens q̄uis hoc fit mediante restrictōne actus verbi ꝛ cōpo
sitionis. ¶ Sciendum tertio ꝙ autoꝛ ponit duas regulas in textu. Pri-
ma est ꝙ terminus cōmunis supponens vel apponens verbo de preterito
simpl'r sumpto nō habente vim ampliandi restringitur ad supponēdum
pro his que sunt vel fuerunt sub forma termini supponentis. vt cum dicit̄
homo fuit animal. ibi homo supponit ꝓ eis qui sunt vel fuerunt homines
et animal ꝓ eis qui sunt vel fuerunt animalia. Scd̄a regula est. ꝙ termi-
nus supponens vel apponēs verbo de futuro. tm̄ supponit ꝓ his q̄ sunt vl'
erunt sub forma termini supponētis. vt hic hō erit aīal Un̄ ille due regule
ꝓportionabil'r p̄n̄t exponi. sicut p̄cedētes. ꝛ lꝫ autoꝛ determinet de verbo
p̄teriti ꝑfecti tp̄is. nō tn̄ facit aliquā mētoem expressam de alijs p̄teritis.
qꝛ alia p̄terita. scꝫ p̄teritũ impꝑfectũ plusq̄ꝑfectũ satis possunt intellgi ꝑ
verbum p̄teriti tp̄is q̄uis p̄teritum impꝑfectuꝫ magis videat̄ restringere
ad p̄n̄s ratōne sue impꝑfectōnis. ¶ Sciendum quarto. ꝙ verbum nō hꝫ
restringere nomē sub ratōne sue ꟊcatōnis p̄ncipalis. qꝛ eodem modo ꝛ ea
dem ratōne vnũ temp⁹ restringeret sicut reliquũ cuꝫ diuersa tp̄a eiusdem
verbi idē ꟊcent ꝛ importāt. sed hꝫ ip̄m restringere ratōe sue ↄsignificatōis
scꝫ ratōe tp̄is quod ↄnotat. ꝛ ꝓpter hoc verbũ p̄n̄tis tp̄is restringit termi
num cōem sibi additũ. ꝓ p̄n̄tib⁊ tm̄. ꝛ verbũ p̄teriti tp̄is includit tempus

preteritum ⁊ aliq̄d habet de p̄senti. ideo restringit terminū cōem sibi ad-
ditum ꝓ p̄ntibꝫ supponētis ⁊ p̄teritis ⁊ verbū futuri tp̄is restringit ter-
minū cōem ad p̄ntia ⁊ futura eo ꝙ futurū tp̄s aliq̄d de p̄nti includit ⁊ ali
quid de futuro vt dicitur quarto phisicoꝝ. P̄ns eñ tp̄s est finis p̄teriti.
et initiū futuri. Ex quo pꝫ cā illaꝝ triū regulaꝝ ꝙ terminus cōis tā sup
ponens q̄ꝫ apponēs verbo restringit̄ dūmodo addat̄ verbo eo ꝙ verbum
rōne sui temporis respicit tam vnū q̄ꝫ reliquū. ⁊ sic pꝫ. quid sit restrictio
facta ꝑ verbū ¶ Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic. Terminus restringēs de
bet esse in eodē situ cū termino restricto sed verbū p̄ntis tp̄is et terminus
supponēs nō sunt in eodē situ. q2 verbū semꝑ ponit̄ a ꝑte predicati. ⁊ termi-
nus supponēs a ꝑte subiecti. ergo talis terminus nō potest restringere ac
tum verbi Sc̄do sic. cū dicitur hō est aīal ibi est verbū p̄ntis tp̄is ⁊ tñ
predicatū verificat̄ de subiecto ꝓ quolibet tp̄e. ergo male dr̄ ꝙ verbū p̄ntꝭ
tp̄is restringit ad p̄ntia Tertio sic. Illud verbū est hꝫ vim ampliādi ex
se vel ex alio vt dictū est. ergo vbicūqꝫ ponit̄ nō poterit restringere. et hoc ē
ɔtra p̄mā regulā Quarto sic. sicut verbū p̄ns distinguit̄ ɔtra p̄teritū
ita p̄teritū a p̄nti. ergo sicut tp̄s p̄ns restringit ꝓ p̄ntibꝫ. ita videt̄ ꝙ etiā
tempus p̄teritū debeat restringere tm̄ pro preteritis. Quinto sic. ɔtra
tertiā regulā. v̄bum futuris tp̄is facit ampliari terminū cōem quo ad pre
sentia ⁊ futura. ergo videt̄ ꝙ non restringit qđ est ɔtra tertiam regulam.
¶ Ad primū dr̄. ꝙ in restrictione in qua restringens restringit. quo ad
p̄ncipalem s̄cātōem est in eodem situ. non tñ oportet de restrictōne in qua
restringens restringit quo ad ɔsignificatum. sic aūt est in restrictōe facta
ꝑ verbū. Ad secūdum dicit̄. ꝙ homo ⁊ aīal dupl̄r ɔsiderant̄. Uno mō
penes dependentiā ⁊ necessariā habitudinē quā habēt ad inuicē. ⁊ illo mō
vnū v̄ificatur de alio pro oīni tp̄e. Alio modo q̄ꝫtum ad verbuꝫ p̄ns cui
addunt̄. et sic supponūt ꝑsonal̄r ꝓ p̄ntibꝫ tm̄ Ad tertiū dicit̄. ꝙ lꝫ illud
v̄bū est cū alio captū vtpura cū dcōe ampliatiua ꝑ se habeat vim ampliā
di. tñ si ꝑ se sumat̄ nō hꝫ vim ampliandi sꝫ restringendi. Ad quartum
dicit̄. ꝙ non est sil̄e de p̄nti ⁊ preterito. q2 p̄ns tm̄ includit p̄ns. sed preteri-
tum includit p̄tē p̄ntis. vt dictū est. ideo p̄t restringere pro p̄nti ⁊ p̄terito.
sed p̄ns solū ꝓ p̄nti Ad q̄ntum dr̄ ꝙ ibi p̄t esse ampliatio ⁊ restrictio re-
spectu diuersoꝝ. Nā tunc terminus dicit̄ restringi qñ cōꝑatur ad v̄bum
sine determinatōne. Si aūt cōꝑaret̄ cū adiūcto p̄ntis tp̄is tunc diceretur
ampliari. eo ꝙ tale verbū se habet in plus q̄ꝫ verbū p̄ntis tp̄is. Uel p̄t di-
ci breuiter. ꝙ si terminus cōis teneatur copulatiue dr̄ ampliare. Si vero
disiunctiue dicitur restringi.

Circa predicta queritur de hoc sophismate. omne animal
fuit in archa noe. Probatur. hō fuit in archa noe. equus fuit
in archa noe. ⁊ sic de alijs. ergo oīe aīal fuit in archa noe
Contra. oīe aīal fuit in archa noe. cesar fuit aīal. ergo cesar
fuit in archa noe qđ est falsum. ergo aliqua premissarū est fal-
sa. non minor. ergo maior. ꝙ aūt prima sit falsa patet ꝑ quan-

dam regulam que dicit q terminus cõmunis supponẽs vel apponens verbo de preterito simpliciter sumpto restringitur ad supponẽdum pro his que sunt sub forma termini supponẽtis. Item alia est regula q si signũ vniuersale adueniat termino restricto distribuit ipsum pro omnibus illis ad que restringebatur. ergo cum dicit oĩe animal fuit in archa noe iste terminus animal supponit pro omni animali quod fuit in archa noe. sed nõ fuerunt omnia in archa noe ergo prima est falsa. Item ad idem in hac propõne. oĩe animal quod tũc fuit. fuit in archa noe. iste terminus animal restringitur magis q̃ in ista oratione. oĩe animal fuit in archa noe. cum in prima plura supponãtur. sed iste terminus animal restringitur ad illa que fuerũt tunc in illo tẽpore propter implicationem ibi positam. ergo solum illa que fuerũt in illo preterito fuerũt in archa noe et non plura. oportet q hec sit falsa. oĩe animal fuit in archa noe cum in eo plura aĩalia supponãtur. Solutio. quidã dicunt q hec oĩe aĩal fuit in archa noe est dupliciter. eo q potest fieri distributio pro singulis generũ vel generibus singulorũ. primo modo est falsa. secũdo modo est vera. qr quãdo fit distributio pro singulis generũ. tunc est distributio pro singulis ipis indiuiduis. scz que sub eodem genere z sub eadem specie cõtinentur. tũc oportet q omnia indiuidua cõtenta sub animali fuissent in archa noe qđ falsum est. Sed cum fit distributio pro generibus singulorum tunc solũ est distributio pro generibus vel speciebus. sed nõ fuit aliqua species animalis que nõ fuit in archa noe. et illo modo est vera. Sed huic solutioni nõ acquiesco. qr species aĩalis non fuit per se in archa noe sed tm̃ indiuiduũ. Unde pro illo tpe non habuit veritatem nisi p singulis generũ. i. p indiuiduis et non pro generibus singulorũ. Unde dico q propositio est falsa et cõcedo oĩes rõnes adductas ad hoc. et probatio peccat s'm cõsequẽs ab insufficienti inductõne. qr nõ accipit omnes partes distributionis que sunt sub subiecto istius propositionis. oĩe animal in archa noe.

☞ Postq̃ autor determinauit de restrictione facta per verbum. Hic consequenter ad maiorem declarationem eorum que dicta sunt querit de hoc sophismate. Omne animal fuit in archa noe. scilicet verum sit verum

vel falsum. et primo probat ꝙ sit verum sic. Homo fuit in archa Noe.
equus fuit in archa Noe. asinus fuit in archa Noe. et sic de multis alijs
ergo omne animal fuit in archa noe. Improbatur sic. omne animal fuit
in archa noe. cesar fuit animal. ergo fuit in archa noe. cõclusio est falsa. er⸗
go aliqua premissarum non minor ergo maior ex sufficienti diuisione. que
quidem maior est sophisma predictum. ergo ipm est falsum.
¶ Sciendum pmo. ꝙ ad ostendendũ ꝙ illud sophisma sit falsuz autor po
nit in textu duas rões pus positas. Prima est terminus cõis supponẽs
ꝯbo pteriti tpis supponit ꝓ eis que sunt vł fuerũt sub forma termini sup
ponẽtis. Secunda est. si signũ vłe adueniat termĩo iam restricto non di⸗
stribuit ipm nisi ad ea ad que restringebaẜ. ⁊ si talis terminus natus est ꝑ
tiri et diuidi respectu sui adiuncti. videlicet si adiunctũ fuerit pteriti tpis
natus est teneri ꝓ pteritiȝ ⁊ ꝓ pñtib9. vt dõ. oĩe animal fuit in archa noe
illud signũ oĩe distribuit aĩal ꝓ pñtib9 et pteritis. Sed multa fuerũt ani
malia in pterito tpe que nõ fuerũt in archa noe. ergo illa ꝓpõ est falsa. oĩe
aĩal fuit in archa noe qd est sophisma ¶ Sciendũ secũdo. ꝙ autor addu⸗
cit vnã rõem ad ostendendũ sophisma esse falsum. q2 ista oĩe aĩal qd tũc
fuit in archa noe est falsa. ergo et sophisma. ꝯña tenet. q2 aĩal in ipa magȝ
restringiẜ ꝙ̃ in sophismate. q2 ad sola aĩalia rõne illius aduerbij tunc. sȝ ꝙ
ipa sit falsa. ptȝ q2 non omnia aĩalia que fuerũt tpe pterito fuerũt in archa
noe sicut clarum est. igitur sophisma falsum. ¶ Sciẽdum est tertio. ꝙ sol
uendo illud sophisma. pmo soluit ipm ẜm opinionẽ antiquoꝝ dicens. ꝙ
ista oĩe aĩal fuit in archa noe. est duplex ⁊ distinguenda. q2 vt dicũt illud
signũ oĩe potest distribuere illum terminũ animal ꝓ singulis generũ. i. ꝓ
singulis indiuiduis generũ et spẽꝝ. ⁊ tunc illa est falsa. q2 tunc oportet ꝙ
omnia pticularia aĩalia que ꝯtinẽtur sub aĩali fuissent in archa noe. et sic ẽ
manifeste falsum. Uel potest distribuere illũ terminũ aĩal ꝓ generib9 sin⸗
gulorũ. i. spẽꝝ ⁊ indiuiduoꝝ. ⁊ ẜm ipos in isto sensu ista est vera. oĩe aĩal
fuit in archa noe. q2 non fuit spẽs aĩalis q̇n fuit in archa noe ¶ Sciendum
quarto. ꝙ Petrus hys. nõ acquiescit huic solutõni. Et dicit ꝙ nõ est cre⸗
dibiliter ꝯsentiẽdũ ꝙ iste actus fuisset in archa noe cõueniat speciebꝫ sȝ cõ
uenit indiuiduis. q2 vt habet Aresto. pmo metha. actus ⁊ opatões sunt
circa singularia. hoc est circa indiuidua. ergo ille actus qui est fuisse in ar⸗
cha noe nõ potest spẽbꝫ ꝯuenire. sed solum indiuiduis. nec potest spẽbus
ꝯuenire nisi ex ꝯñti inq̃tum spẽs saluanẜ in indiuiduis. ⁊ sic illa distinctio
nulla est. Ideo autor cõcedit ipm simplr̃ esse falsum ⁊ oẽs rõnes habitas
ad ꝓbanduȝ falsitatem eius. Sed ad ꝓbarõnem respondet ⁊ dicit. ꝙ ibi
est fallacia ꝯñtis. quia ibi arguiẜ ab insufficienti enumeratione. q2 omnes
ptes que ꝯtinẽtur sub isto subiecto deberẽt enumerari. ⁊ non enũerantur
quare ibi est fallacia consequentis. tamẽ solutio aliorum posset teneri ꝓ⸗
babiliter. ☞ Contra predicta arguiẜ sic. Tria animalia fuerunt in
archa noe. ergo omne aĩal fuit in archa noe. Añs est notum. ꝯsequẽtia te
net in secũdo de celo et mũdo. vbi dicitur de tribus dicimus omne. et de
duobus solum dicimus ambo. Secũdo sic. Semel fuit verum dicere
oĩe aĩal fuit in archa noe. ergo nũc verũ est dicere. Tenet ꝯña q2 oĩs ꝓpõ
que aliquo tempore fuit vera pro illo tpe semper dicitur fuisse vera. ⁊c̃.

Tertio sic. Non est instantia de aliqua specie ai[illegible]s que nō fuisset in ar
cha noe tpe diluuij. equus fuit in archa noe. bos fuit in archa noe. ⁊ sic de
alijs. ergo verū est dicere ꝙ om̄e aīal fuit in archa noe. Quarto sic. tam
aīal rōnale ꝗ̄ aīal irrōnale fuit in archa noe. ergo oē aīal. Tenet ꝯña. quia
om̄e aīal est rōnale vel irrōnale. Quinto sic. Sophisma nō est ꝓpō. er
go neqꝫ verū neqꝫ falsuꝫ. tenet ꝯña. qꝛ veritas ⁊ falsitas sunt in ꝓpōe. Añs
pꝫ. qꝛ in ipsa ponitur verbū preteriti tpis qḋ nō potest constituere ꝓposi-
tionē. ¶ Ad p̄mū dicit᷑. ꝙ licet tria fuerūt aīalia in archa noe. et de tri-
bus possumus dicere om̄e animal. nō tamen sequit᷑ ꝙ om̄e aīal fuit in ar-
cha noe. qꝛ de rōne huius signi om̄e. est ꝙ terminū cōem cui adiungit᷑ facit
teneri ꝓ oībꝫ suis suppositis. sed plura sunt supposita aīalis ꝗ̄ tria. ꝗ̄uis si
non essent nisi tria supposita aīalis ⁊ illa fuissent in archa noe posset dici ꝙ
om̄e aīal fuit in archa noe. Ad secūdū dꝛ. ꝙ non valet ꝯñtia. qꝛ ibi ar-
guitur a minus amplo ad magis amplum. ex eo ꝙ ille terminus aīal stat
ꝓ pluribꝫ suppositis in vna ꝗ̄ alia. Ad tertiū dꝛ. ꝙ in pluribꝫ spēbꝫ aīal
repitur instantia ⁊ in pluribꝫ indiuiduis. Nam vt cōiter dꝛ pisces nō fue
runt in archa noe neqꝫ vermes. igitur arguitur ab insufficienti enūeratiōe
Ad quartū dꝛ. ꝙ ꝯña non valet. qꝛ rō est. qꝛ ibi arguitur maiore existē
te ꝑticulari in prima figura vbi nihil sequit᷑. Ad q̄ntum dicitur. ꝙ si ca-
piatur ꝓpō spēaliter pro illa que cōstituitur ꝑ v̄bū presentis tpis indicati
ui modi. sic sophisma non est ꝓpō nisi rōne resolutōnis ad pñs. Si āt ca-
piatur ꝓpō generaliter pro quacūqꝫ ꝯstitutōne ꝓpōnis ex v̄bo pñti siue p̄
teriti tpis siue futuri tpis. talis bene est ꝓpositio. ⁊ etiam ad hoc ꝙ sit pro
positio sufficit ꝙ possit resolui in vnā de presenti.

Solet autem queri vtrū sil'r termini restringuntur in pro
positōne affirmatiua et negatiua. Dicunt aliqui ꝙ non. quia
esse restringit ad exñs ⁊ non ad esse ad nō exñs. ergo non pro
eodem fit restrictio in affirmatiua et negatiua Item videtur
ꝙ omnis negatiua in qua esse negat᷑ simpl'r est falsa si simili-
ter restringant᷑ termī in ꝓpōne negatiua et affirmatiua. qꝛ in
hac ꝓpōne rosa est. iste terminus rosa restringitur ad exñs.
et si in hac rosa non est. similiter restringat᷑ ad exñs. tunc sen-
sus est ꝙ rosa que non est. et hec est falsa. ergo et hec rosa nō
est. et sic quelibet negatiua in qua esse negat esset simpliciter
falsa. quod falsum est. ergo videtur ꝙ non simil'r restringunt᷑
termini in propōne affirmatiua ⁊ negatiua. Sed probat᷑ ꝙ
simil'r restringātur. qꝛ si in hac ꝓpōne homo est. iste termin⁹
homo restringitur ad existens. et in hac nullus homo est ad
nō existens. ergo vtraqꝫ est vera qꝛ de exñtibꝫ vere predicat᷑
esse et de nō exñtibꝫ remouetur esse. ergo contradictorie sunt
simul vere. quod est impossibile. ergo illud etiā ex quo sequit᷑

impossibile .s. q nō similr restringant termini in affirmatiua et negatiua Item regula est q ome verbū simplr sumptū nō habens vim ampliādi nec a se nec ab alio restringit terminū supponentē quo ad cōsignificatōem que est temp9. ꝛ quo ad ↄsigni/ficatōem. ergo tempus est causa restrictōis illius. Sed idez temp9 est in affirmatiua ꝛ negatiua sibi opposita vt rosa est. nulla rosa est. g̃ eadē est cā restrictōis in vtraqꝫ. ꝛ g̃ ꝑ eodē fit restrictio i vtraqꝫ ꝛ hec argumēta ↄcedim9 Ad hoc qđ ꝑmo obijcit ē dicēdū q eē nō restrigit ad exn̄s ꝛ nō eē restrigit ad nō exn̄s. sicut nec h̄ verbū curro ad currētes. qꝛ nullū verbū restrigit sibi terminū supponentē quo ad cōsignificatōem que ē tps Unde nō restringit ad supposita exn̄tia sed p̄sentia. Sup/posita em̄ p̄sentia pn̄t eē in aliq̄bus terminis taz exn̄tia q̄ꝫ nō exn̄tia. vt cū dico enunciabile ē enūciabile supponit tam pro exn̄tibus q̄ꝫ nō exn̄tib9. Omia aūt enūciabilia q̄ sunt falsa in pn̄ti sunt p̄sentia sed nō exn̄tia. qꝛ nullū falsum ē ꝛ sic esse nō restringit ad exn̄tia. sed ad p̄sentia cū idē tempus sit vtrobiqꝫ qđ ē causa restrictōnis. Ad aliā dicendū est q duplex est for ma termini cōmunis. q̄dam ē q̄ saluat in reb9 exn̄tibus tan/tum. vt humanitas q̄ est forma hoīs ꝛ aīalitas q̄ ē forma aīa lis. ꝛ in talibus oīa supposita p̄sentia sunt exn̄tia. Alia ē for ma termini cōmunis q̄ saluat tam in rebus exn̄tibus q̄ꝫ non exn̄tibus. vt enūciabilitas q̄ ē forma enūciabil' qꝛ quedā sunt enūciabilia exn̄tia. vt deū eē ꝛ oīa vera. ꝛ alia sunt nō exn̄tia. vt hoīem eē asinū ꝛ oīa falsa. Et in talibus nō restringit ter/minus cōis. sꝫ restringit tam ad exn̄tia q̄ꝫ nō exn̄tia. vn̄ istius ꝓpositōis. rosa nō ē nō ē sensus. rosa q̄ ē nō ē. sed ē sensus. ro/sa aliter sumpta q̄ꝫ in p̄senti nō ē. Solet aūt poni q q̄dā re/strictio fit ab vsu. vt cū dr̄. nihil ē in archa q̄ꝫuis plena sit ae/re. qꝛ iste termin9 nihil supponit ab vsu ꝑ rebus solidis siue firmis ꝛ rex ꝑ rege patrie. magister legit ꝑ mgr̄o ꝓprio. So let etiā poni q q̄dam restrictio fit ꝑ transitōem verbi. vt cum dr̄. sortes pascit hoīem. iste termin9 homo supponit ꝑ alio a sorte. virtute transitōis verbi qꝛ dans ꝛ recipiens debēt esse diuersa. ꝛ ideo si aliquādo sit eadē. hoc tamē est ꝑ accn̄s. eo q idem subiectū est vtriusqꝫ. sicut idez dux ꝛ comes sm̄ ac/

cidens. vñ dicunt ꝙ nõ sequit̃ sortes pascit seipm ꞇ ipe ē hõ: ḡ pascit hoiez qꝺ ē fallacia accñtis. qꝛ ħ pnomē se nõ pt̃ supponere ꝑ diuersis a sorte. sꝫ hõ bñ pt. Et hec de restrictõibꝫ.

Postq̃ autor determinauit de restrictõne facta ꝑ nomē ꞇ verbũ. Hic ꝯñr circa p̄dicta mouet vnum dubiũ. an termini eodē modo restringãtur in ꝓpositõne affirmatiua sicut negatiua. Ad qꝺ q̇dam respondēt ꝙ nõ similiter sed diuersimode restringunt̃ in ꝓpositõne affirmatiua ꞇ negatiua. et dicunt ꝙ esse restringit ad existētes ꞇ nõ esse ad nõ existētes. sed cũ affirmatiua dicat esse ꞇ negatiua nõ esse sequit̃ ꝙ nõ eodē mõ restringunt̃. adducunt etiã talē regulã. Si termini eodē mõ restringerent̃ in affirmatiua ꞇ negatiua. negatiua in qua negaret̃ est nunq̃ esset falsa. ꝯña tenet. qꝛ in ista rosa est. rosa restringit̃ ad exñtes. si ergo etiã in ista rosa nõ est restringitur ad exñtes. sensus huius ꝓpositõis erit. rosa q̄ est nõ est quod est falsum: ꞇ hoc ideo falsum est. qꝛ termini dicuntur eodē modo in affirmatiua ꞇ negatiua restringi. ¶ Sciendũ p̄mo. ꝙ verbũ nõ potest restringere terminum cõmunē positum ex ꝑte subiecti quo ad p̄ncipalē eius significatõem sed bene quo ad ꝯsignificatõem que est tempus sicut etiã dicit textus. vbi est eadem causa restrictõnis ibi est eadem restrictio. sed in ꝓpositõne affirmatiua est eadem causa restrictõis sicut in negatiua. sicut in istis duabus rosa est rosa nõ est. qꝛ in talibus hoc verbum est. est p̃ntis tp̄is qꝺ q̇dē verbum nõ restringit nisi quo ad ꝯsignificatiõem q̄ est tempus. ergo seq̇tur ꝙ in istis duabꝫ termini eodē mõ restringunt̃. qꝛ in vtraq; est idem verbũ eiusdē tp̄is igit̃ eodē mõ q̇ restrĩgit ĩ vna restrĩgit ꞇ ĩ alia. Aliã rõez adducit text᷒. qꝛ nisi eodē mõ restringerent̃ due ꝯtradictorie essent sil' vere qꝺ ē ĩpossibile. Cõsequētia tenꝫ. qꝛ si in affirmatiua esse restringeret ad exñtes in negatiua restringeret ad nõ exñtes. iste due essent sil' vere. hõ est. hõ nõ ē q̊d ē ꝯtra legē ꝯtradictoriaꝝ. Si in ista. hõ ē. hõ restringat̃ tñ ad exñtes. et in ista. hõ nõ est ad nõ exñtes. sequit̃ ꝙ ille due essent sil' vere. hõ est hõ nõ qꝺ ē ĩpossibile ꝯtra legē ꝯtradictoriaꝝ. ¶ Sciendũ scꝺo. ꝙ in affirmatiua ꞇ negatiuã termini eodē modo restringunt̃. dũmodo in ambabꝫ ponitur idem verbum. ꞇ ratio est. qꝛ vt dictũ est verbũ nõ restringit quo ad significatõem sed solum quo ad ꝯsignificatõem. ergo si est p̄dicetur in aliqua ꝓpositõne sicut in ista. homo est sequit̃ ꝙ ibi illud nõ restringit hoiem ad existētes. sed solum ad p̄sentes. cum p̄sens reperiat̃ tam in existentibꝫ q̃ in nõ existentibꝫ in aliq̇bus terminis sicut hic. Enũciabile est enunciabile. enũciabile restringit̃ ad p̄sens siue existat siue nõ. Unde aliqua sunt enũciabilia que semꝑ existunt que sunt p̄sentia vt de᷒. Alia aũt sunt enũciabilia que nũq̃ sunt siue existunt sicut illud enũciabile. homo est asinus ibi est restringit ad p̃ntes nõ exñtes ꞇ sic nullũ sequit̃ falsum. ¶ Sciendũ tertio. ꝙ autor in textu ponit quandã restrictõem. q̄ restrictio sortita ē nomen ab vsu loquendi cõmuni. vt ꝭm vsum dicimus ꝙ vbi nõ est aliquod corpus solidũ. ꝙ ibi nihil sit vl' vacuũ ē vt dicimus ꝙ nihil sit in aula nihil eñ supponit ab vsu ꝓ rebus solidis ꞇ firmis. ꞇ in ista magister legit. magister supponit ꝑ magistro ꝓprio. ¶ Sciendũ quarto. ꝙ autor ponit quãdam restrictõnem transitiuã que nõ dicitur transitiua eo ꝙ transit. sed ꝭm

virtute alicuius rei transitiue. Verbum trāsitiuū īportat actū egredientē ab agente in patiēs. ſ3 q2 agens ꝛ patiēs sunt diuersa ideo opȝ ꝙ termin⁹ sumptus post verbū trāsitiuū stet ꝓ alijs suppositis a supposito talis ꝟbi sicut dicim⁹ sortes pascit hoīem. hoīem supponit ꝓ alijs suppositis siue ꝓ alijs hoībus a sorte. q2 idem nō potest esse agens ꝛ patiens simul. Unde ſ3 ille due restrictōes vltime simpl'r sint false. tamē vtiles sunt ad cautelaȝ vitandā sophistaꝝ. Ratōe cuius autor hic de ipis determinat. ¶ Cōtra ꝑdicta arguit̄ ꝑmo sic. si termini eodē mō restringerent̄ in affirmatiua et negatiua sequeret̄ ꝙ oīs negatiua includeret ꝯtradictōem quod est falsum. pȝ ꝯsequētia q2 cū dr̄ rosa est rosa restringit̄ ad exn̄tes. ergo si similiter restringat̄ in ista rosa nō est includit̄ ꝯtradictio q2 valebit tantū. rosa q̄ est nō est. Scd̄o sic. Negato aliquo negant̄ oīa q̄ ad ipm ꝯsequunt̄ sed ꝯsignificatio ꝛ temp⁹ ꝯsequunt̄ ipm verbū. ergo si in ꝓpositōne negatiua verbū nō restringat ad nō exn̄tes sequit̄ ꝙ etiā negat pn̄tes. q2 magꝭ videtur ꝙ ratōe ꝑncipalis ſcatōnis debeat restringere q̄3 quo ad ꝯsignificatōem. sed nō restringit quo ad ſcatōnem. ergo nō quo ad ꝯsignificationem. Tertio sic. Homo est. hō tm̄ restringit̄ ad pn̄tes. ſ3 hoīes pn̄tes sunt exn̄tes. ergo si restringit̄ ad pn̄tes. sequit̄ ꝙ etiaȝ ad exn̄tes restringat̄ qd̄ est ꝯtra textū. Quarto sic. In restrictōe abusiua nullum est restringens nec coartans. ergo nulla est restrictio talis. Antecedēs pȝ. q2 in ipa est signum vniuersale. sed signum vniuersale magis habet ampliare q̄3 restringere. Quinto sic. Transitiuū aptum natum est transire. sed nulla restrictio apta nata est transire. ergo nulla restrictio est transitiua. ꝛ ꝑ consequens male ponit̄ ab autoritate. ☞ Ad ꝑmum dr̄. ꝙ termin⁹ posit⁹ an̄ verbū pn̄tis tp̄is nō restringit̄ ad exn̄tes tm̄. ſ3 ad pn̄tes. Ideo sensus illius ꝓpositōis. rosa nō est nō est iste. rosa q̄ est nō est. ſ3 ista rosa presential'r sumpta nō est. Ad scd̄m dr̄. ꝙ ſ3 ſcatio verbi sit magis intrinseca verbo q̄3 ꝯsignificatio que est tempus. tamē ꝯsignificatio potior est ad restringendū q̄3 ſcatio. Cuius ratio est. q2 verbū restringit quo ad ꝯsignificationē que est tempus qd̄ hȝ ratōem mēsure. ꝛ q2 mēsura restringit mēsuratū ꝛ cū quātitas mēsurata accipit̄ ſm quātitatē mēsure sequit̄ ꝙ verbuȝ magis hȝ restringere ex ꝑte tp̄is q̄3 ex ꝑte ſcatōnis ꝑncipalis. Ad tertium dr̄ ꝙ ſ3 hoīes ꝑsentes existant tamē nō minus iste termin⁹ hō supponit ꝓ ꝑsentib⁹. Et ꝯn̄ dr̄ ꝙ verbū ꝑsentis tp̄is restringit ad pn̄s siue existat siue nō. vn̄ si aliq̄ hoīes essent pn̄tes ꝛ nō exn̄tes in ista hō est hō tenetur ꝓ nō existentib⁹ sicut ꝛ exn̄tib⁹. vn̄ ꝑ accn̄s est ꝙ in ipa hō solū supponit ꝓ existentibus. Ad quartū dr̄. ꝙ in talib⁹ ꝓpositōib⁹ vsus est ibi restringens cum intellectu nostro. ideo dicitur restrictio abusiua. Ad q̄ntum dicitur. ꝙ restrictio nō dicitur transitiua eo ꝙ transeat. sed dicit̄ transitiua quia fit ratōne verbi transitiui vt prius dictum est in quarto notabili. ꝛ tantum de restrictōnibus.

Distributio est multiplicatio termini cōmunis ꝑ signum vniuersale facta. vt cum dicitur omnis homo. iste terminus homo distribuitur siue cōfunditur ꝓ quo-

libet suo inferiori per hoc signum omis. ⁊ sic ibi est multipli catio Dico autē termini cōis. qꝛ terminus singularis nō pōt distribui. vñ iste sunt incōgrue. ois sortes. ois plato ⁊ sic de alijs. ⁊ sic ibi est soleocismus ꝑ ꝑtesoratōnis.

Iste est tractatus sextus ꝑuoꝝ logicaliū pe. hys. q̄ de distributōnibus intitulaꝛ. In quo postq̄ autor in p̄cedenti tractatu determinauit de quadam passione termini q̄ dꝛ restrictio. ꝯñr in isto tractatu determiat de alia passione q̄ dꝛ distributio. Cuius ratio est. qꝛ restrictio magꝭ intrinsece cōuenit termino q̄ distributio. Nā restrictio fit ꝑ terminū restringentē q̄ ꝑt esse ꝑs ꝯpositōis sicut terminus restrictus. Sed distributio fit ꝑ signum vl'e qđ nō ē ꝑs ꝯpositōis sed est dispositio subiecti. p̄cedit tñ iste tractatꝰ tractatū de sincathegreumatibꝫ qꝛ cognitio distributōis ⁊ signoꝝ distributoꝝ valet ad cognoscendū ea de q̄bꝫ in sincathegreumatibꝫ determinatur. ¶ Sciendū p̄mo. q̄ distributio dupl'r accipiꝛ: Uno mō ꝓprie vt ē alicuius rei in ꝑtes diuisio. ⁊ illaꝝ ꝑtiū in diuersa subiecta cōicatio. Alio mō capiꝛ metaphorice vt est nomē scđe intētōis ⁊ hoc dupl'r. Uno mō actiue et sic ꝯuenit signis distributiuis. Alio mō passiue ⁊ sic ꝯuenit termino distribuibili ⁊ istis vltimis modis accipiꝛ hic. ¶ Sciendū scđo. q̄ lꝫ idē material'r scꝫ terminus cōmunis habēs ꝑsonalē suppositōem sit restringibil' āpliabil' distribuibil' tñ hoc ꝺm diuersas rōes. qꝛ dꝛ restringibil' inquātū potest coartari ad standū ꝓ paucioribꝫ q̄ p̄us stabat. Et dꝛ ampliabil' inquantū potest extendi ⁊ accipi ꝓ pluribꝫ q̄ p̄us. Sed dꝛ distribuibilis inquantū distribuiꝛ ꝑ signū vl'e ꝑ qđ actual'r multiplicari potest ꝑ multa supposita. Et ideo distribuibilis terminus inquantū hmōi est subiectum huius tractatꝰ. vñ autor incipit suū tractatū a passione illiꝰ termini distribuibilis q̄ est distributio ipam sic diffiniens vt supra in textu. vñ ponitur multiplicatio loco generis. deinde termini cōis ad dr̄ñtiā termini discreti q̄ nō potest distribui. nā vt habeꝛ in textu iste sunt incōgrue. ois sortes. ois plato. ⁊ ratio est. nā ad hoc q̄ terminus possꝫ distribui requiriꝛ q̄ ꝑcet naturā multis coicabilē qđ nō ꝯuenit singularibꝫ. Deinde poniꝛ ꝑ signū vl'e ad denotandū causam instrumentalē efficientem distributōis. Intellectus eīn est q̄ p̄ncipal'r facit distributōem ⁊ signū vl'e est instrumentum eiusdē. ¶ Sciendū tertio. q̄ in qualibet distributōe sunt quattuor. s. distribuens. distributū. ⁊ id respectu cuiꝰ fit distributio. ⁊ id ꝓ quo fit distributio. Distribuēs est duplex. sicut dictū est in fine scđi notabilis. Distributū est terminus cōis habēs ꝑsonalē suppositōem. illa vero ꝓ q̄bꝫ fit distributio sunt inferiora illius termini cōis. Illud aūt respectu cuius fit distributio est ipm p̄dicatū. vnde pn̄t assignari quattuor cause quare signa vl'ia sunt inuenta. Primo ad habendū differentiā termini supponētꝭ determinate a supponēte ꝯfuse. Scđo ad habēdū dr̄ñtiā termini cōis stantē necessario ꝓ omnibꝫ vel nō. qñ eīn terminus cōis poniꝛ sine signo vl'i indifferēter stat ꝓ vno supposito vel pluribꝫ. sed quādo sibi addiꝛ signū vl'e de necessitate stat ꝓ oībꝫ suis suppositis. Tertia cā ē ad habēdū ꝯtradictōeꝫ

Quarto ad habẽdum sylľm. In omni eñ syllogismo. oportet alterã pre-
missarũ esse vľem. Et dicũtur notanter vľia nõ ꝙ ꝑcent rẽ vniuersalẽ. q̃a
sufficit ꝙ vľr ꝑcent. vt habeť scđo pꝛiher. ꝛ faciũt terminũ cõem cui adiun-
gunť stare vľr ꝓ oĩb9 suis inferioꝛib9 Sciendũ quarto. ꝙ distributio est
effectus signoꝝ distributiuoꝝ ꝛ ad diuisionẽ talium signoꝝ diuidiť distri-
butio. Ideo autoꝛ ponit diuisionẽ distributõnis. qua posita diuidit signa
vľia siue distributiua in signa distributiua substãtie ꝛ signa distributiua
accñtium. Et dicũtur signa distributiua substãtie. non qꝛ distribuũt rẽ
de pñto substãtie solũ. qꝛ distribuũt rem habẽtẽ se ꝑ modũ ꝑ se stãtis Et
siľr dicunť signa distributiua accñtis que distribuũt rẽ ꝑ modũ alteri ad-
iacentis. Deinde diuidit signa distributiua substantie. nã quedã sᷣꝫ di-
stributiua ꝑtiũ subiectiuaꝝ. vt oĩs nullus vterqꝫ. Alia sunt distributiua ꝑ-
tium integralium vt totus. ꝯñr diuidit signa distributiua sᷣe ꝑtiũ subie-
ctiuaꝝ. Nam quedã sᷣꝫ distributiua duoꝝ vt vterqꝫ neuter. alia sunt di-
stributiua plurium vt nullus. ☞ Cõtra p̃dicta arguiť p̃mo sic. h̃ est
distributio. oĩs sol lucet. ꝛ tñ non est multiplicatio qꝛ subiectũ accipiť pro
vno solo. Siľr vterqꝫ hõ currit subiectũ accipiť solum ꝓ duob9. ergo ma-
le dꝛ ꝙ distributio est multiplicatio. Scđo sic. ille termin9 sortes distribuiť
dicẽdo sic. totus soꝛ. ꝛ tñ nõ est terminus cõis. ergo male dꝛ ꝙ distributio
est multiplicatio termĩ cõis. Tertio sic. cũ diciť rosa est pulcherrimus
floꝝũ. ille gñs floꝝũ distribuiť et tamẽ ibi non ponitur signũ vľe. ergo ꝯtra
diffinitõem. Quarto sic dđo. omnis canis currit. ibi est terminus cõis
cum signo vľi. ꝛ tñ non est distributio. qꝛ si sic. vel iste terminus canis non
distribuereť ꝓ oĩb9 suppositis vel ꝑcatis. ꝛ tunc ista ꝓpõ. omnis canis cur-
rit esset simpliciter falsa et nõ distinguenda. vel acciperet ꝓ suppositis vni9
ꝑcati solum. sed hoc non. qꝛ non est maioꝛ ratio quare acciperet ꝓ supposit
vnius ꝑcati q̃ꝫ alterius Quinto sic. nõ ponũtur aliqua signa distributi-
ua ꝑtium in modo nec ꝑtiũ in q̃ꝫtitate. ergo autoꝛ est insufficiens.

¶ Ad primũ dꝛ. ꝙ cũ diciť. oĩs sol lucet. ibi est multiplicatio aptitudi-
nalis sed non actualis. Similiter cũ dꝛ. vterqꝫ homo currit. ibi est multi-
plicatio. qꝛ ibi nõ accipiť multiplicatio vt descẽdit a multum ꝓut multuꝫ
opponitur pauco. sed ꝓut multũ opponiť vni. ꝛ sic pꝫ ꝙ terminus accep-
tus ꝓ duob9 capiť pro multis. Ad secũdum diciť. ꝙ lꝫ ille termin9 soꝛ.
non sit cõis cõitate p̃dicatõnis in recto. tñ bene est cõis cõitate continen-
tie suarũ ꝑtium. ideo p̃dicať de suis ꝑtib9 in obliquo. Vel pt dici ꝙ ibi nõ
diffiniť distributio in cõi. sed ꝓ ꝑfectioꝛi mẽbro analogie. scꝫ ꝓ distributõe
ꝑtiũ subiectiuarũ Ad tertiũ diciť. ꝙ noĩa suꝑlatiui gradus includunt
negatõem ꝛ rõne illius hñt ꝓtutum distribuendi. vnde cũ dꝛ. rosa est pul-
cherrimus floꝝũ. sensus est. rosa est pulcher flos. et non est alius pulchrioꝛ
eo. Ad quartum dꝛ. ꝙ cum diciť. omnis canis currit. ille terminus ca-
nis vnica distributõne nõ potest distribui pro oĩb9 suppositis oĩm ꝑcatoꝝ
sed distribuitur tot distributõnib9 quot sunt eius ꝑcata. et huius ratio est
qꝛ distributio est acceptio plurium ꝯtentoꝝũ ĩmediate in aliq̊ cõi. sed ter-
minus equiuocus non ꝑcat ĩmediate vnam rem cõem oĩb9 suis supposi-
tis. ergo non potest vnica distributione distribui pro oĩb9 suppositis oĩm
significatoꝛum Ad q̃ntum dicitur. ꝙ per signa distributiua partiũ sub

iectiuarũ et etiam partium integralium sufficienter fit omnis distributio qꝛ oẽs alij modi reducuntur ad totũ integrale qꝺ distribuiꝛ per signũ distributiuũ ꝑtiũ integraliũ vel reducũtur ad totũ vl'e qꝺ distribuiꝛ ꝑ signũ distributiuũ ꝑtium subiectiuarum.

Signorũ vniuersaliũ alia sunt distributiua substantie. vt oïs nullus. alia sunt distributiua accñtiũ. vt qualis quãtus Signũ aũt distributm̃ substantie distribuit res se hñtes per nomẽ eius qꝺ est q̇d. vt oïs nullus. vt cũ diciꝛ. oïs nigredo. oïs albedo. Substantia autem cõiter sumitur ad res cuiuslibet generis. vt cũ dꝛ signũ distributm̃ sub̃e. Signũ distributiuũ accñtis ẽ qꝺ distribuit res se hñtes ꝑ modũ accñtis. vel per modũ qualis vel quãti vt qualiscũqꝫ q̃ztuscũqꝫ. Itẽ signorũ distributiuorũ sb̃e alia sunt distributiua ꝑtiũ integralium. vt totus. alia sunt distributiua ꝑtiũ subiectiuarũ vt oïs nullus. Itẽ signorũ distributiuorũ ꝑtiũ subiectiuarũ alia sũt distributiua duorũ. vt vter neuter. alia sunt distributiua pluriũ. vt oïs nullus et silr̃. Horũ ãt signorũ ṗmo dõm ẽ de signis distributiuis sb̃e et inter hec ṗmo de h̃ signo oïs Sciendum ꝙ oïs in plr̃i nũero duplr̃ sumiꝛ. Uno mõ collectiue. vt oẽs apl'i dei sunt xij. nõ seq̃tur ġ isti apl'i dei sũt xij. demrãtis aliq̃bus de ipis. Alio mõ sumiꝛ distributiue. vt hic. vt oẽs hoïes naturaliter scire desiderãt. et tũc queriꝛ q̇d ꝑcet hoc signũ oïs et videꝛ ꝙ nihil ꝑcet. qꝛ oïs res aut ẽ vl'is aut ꝑticularis. sed hoc signũ oïs nõ ꝑcat rẽ vl'em vel ꝑticularẽ ġ nullã rẽ ꝑcat. Ideo ad idẽ oïs neqꝫ ẽ predicabile de vno neqꝫ de pluribꝯ ġ nec ẽ vl'e nec ꝑticulare ⁊ sic nihil ꝑcat Sꝫ ꝯtra ab eo ꝙ res ẽ vel nõ ẽ oratio dꝛ vera vel falsa. ġ si oïs nihil ꝑcet ꝑpter appõem vel remotõem eius nõ causareꝛ veritas vel falsitas in orõne. sꝫ hec ẽ vera. aïal ẽ hõ. ġ et hec oẽ aïal ẽ homo qꝺ est falsum. ġ ⁊ ṗma. s. ꝙ oïs nihil ꝑcat Solo. ad dubiũ dꝛ ꝙ oïs nõ ꝑcat vl'e sꝫ vlr̃. qꝛ facit terminũ cõem suũ stare ꝑ oïbꝯ suis inferioribꝯ. vt oïs hõ currit Et sic oïs ꝑcat aliquã rẽ. sꝫ duplr̃ est res. qꝛ q̃dã ẽ res subicibilis vel p̃dicabilis. vt hõ aïal currit disputat. et sic ẽ verũ ꝙ oïs nihil ꝑcat. qꝛ q̃libet tal' res aut ẽ vl'is aut ꝑticularis. Alia ẽq̃ ẽ dispõ rei subijcibilis vel p̃dicabilis et talẽ rẽ ꝑcat hoc signũ oïs. et tã ab ista re q̃ȝ ab alia cãtur ṽitas vel falsitas in orõne. Obijciꝛ aũt ꝙ oïs nõ ꝑcet

dispõem rei subijcibilis. qꝛ in syll'o mediuꝫ debet reiterari cũ suis dispõnibꝰ in minori ꝓpõne. ğ debemus syllogisare sic. oīs hõ ē aīal sortes ē oīs hõ. ğ sortes ē aīal. qꝛ oīs ē dispõ in maiori ꝓpõe. ğ debet reiterari in minori qđ ē falsum ğ oīs nõ est dispõ subiecti. Sol'o sic pꝫ duo dicit. s. illud qđ est pater. et pater inq̃ꝫtũ pater. Sil'r subiectũ duo đt scꝫ illud qđ ē subiectũ ꝛ subiectũ inq̃ꝫtũ subiectũ ꝛ ꝭm hoc ē duplex dispõ subiecti. qꝛ q̃dã est dispõ illiꝰ rei qđ ē subiectũ. vt albꝰ niger. ꝛ sic de talibꝰ dispõibꝰ actualibꝰ ꝛ iste dꝫ reiterari in minori ꝓpõe cũ medio. alia est dispõ subiecti. s. subiecti inq̃ꝫtũ subiectũ. videlicet in ordine ad p̃dicatũ. vt oīs nullus. ꝛ oīa signa tam v'lia q̃ꝫ ꝑticularia. ꝛ talis dispõ nõ debet reiterari cũ medio. s. in minori ꝓpõne qꝛ est respectiua. disponit em̃ subiectũ in cõparatõne ad p̃dicatũ. vt cũ dicit̃. oīs hõ albꝰ currit. ista dispõ albꝰ dꝫ reiterari in minori ꝓpõne cũ medio cũ sit dispõ eius qđ est subiectũ qꝛ est absoluta. Jsta aũt dispõ nõ dꝫ reiterari qꝛ ē respectiua subiecti ad p̃dicatuꝫ et ita subiecti inq̃ꝫtũ subiectũ est. Unde debemus dicere sic. oīs hõ albus currit. sortes est hõ albꝰ. ğ sor. currit et nõ sortes est oīs homo albꝰ.

Postq̃ꝫ autor determinauit de distributõe in cõi ponẽdo diffinitõem et diuisionẽ signoꝝ distributiuoꝝ ad quoꝝ diffinitõem seq̃tur diffinitio distributõis. Hic ꝯñr determiat de signis distributiuis Et ṗmo de signis distributiuis sb̄e. ꝛ inter illa ṗmo de h̄ signo oīs qđ est signũ distributiuũ affirmatm̃. rõne cuius p̃cedit signa negatiua. ꝛ qꝛ est distributm̃ plurium Jdeo p̃cedit signa distributiua duoꝝ. qꝛ est signũ distributm̃ ꝑtiũ subiectiuaꝝ. ideo ṗus determinauit de ipo q̃ꝫ de distributiuis ꝑtium integraliũ ¶ Sciendum ṗmo. ꝙ anteq̃ꝫ autor in sp̃eali ostendat q̃uo hoc signũ oīs hꝫ distribuere. Primo notat ꝙ ip̃m in plurali nũero dupl'r capit̃. Unoº collectiue. vt oẽs apl'i dei sunt duodecim. ꝛ debet ibi capi collectiue. ita ꝙ p̃dicatũ non distribuat̃ ꝓ suppositis subiecti diuisim ꝛ singulatim accepꝫ sed attribuit̃ sil' ipis et collectiue acceptis. ꝛ ideo nõ potest fieri descensus ad supposita subiecti. non em̃ seq̃tur oẽs apl'i dei sunt xij. ergo petrus et paulus sunt. xij. Alio modo capit̃ distributiue. qñ scꝫ p̃dicatum attribuit̃ suppositis subiecti diuisim et singillatim acceptis. et tunc bene fit descensus ad supposita subiecti. vt bene sequitur. omnes homines natura scire desiderant. ergo sortes et plato scire desiderant. Sciendum secũdo. ꝙ circa hoc signum omnis autor querit quid significet distributiue acceptũ. et arguit ꝙ nihil. omnis res aut est vniuersalis aut particularis significatiõis. sed omnis nõ significat rem vniuersalẽ vel ꝑticularem. ergo nihil significat. Maior patꝫ, qꝛ nec potest subijci nec p̃dicari in propositione

Oppositū tñ ar. sic. q2 illud aliq̄d ꝑt. ꝑ cuius appōem vel remotōnem ora
tio reddiꝛ vera vel falsa. sed sic est de hoc signo oīs. hec em̄ est vera oīs hō
est al'hec āt ē falsa. oē aīal ē hō. ḡ h̄ signū oīs ꝑt aliquā rē. Pro solutōe illi⁹
¶ Sciēdū tertio. ꝙ vt dr̄ autor in tex. ꝙ duplex est res. q̄dā em̄ est res sub
ijcibilis vel p̄dicabilis ꝛ loquēdo de tali re h̄ signū oīs nihil ꝑcat ꝛ isto° ca
piꝛ res. vt dr̄ a ratus ta tū. Alia est res q̄ est dispō rei. subijcibil' vel p̄di
cabilis. ꝛ isto° oīs bñ ꝑcat aliquā rē capiēdo ꝑcare cōiter vt se extendit ad
ꝑcare ꝓprie ꝛ ad cōiter. vñ hoc signū oīs ꝑt dispōnem subiecti. siue habeat
modū qualitatis siue q̄ntitatis. ꝛ sic pꝫ ꝙ h̄ signū oīs ꝑt aliquā rē. q̄ scꝫ est
dispō subiecti. sꝫ tā ab vna re q̄ȝ ab alia cātur veritas vel falsitas orōnis.
¶ Sciendū q̄rto. ꝙ duplex est dispō rei subijcibilis. Quedā em̄ est dispō
subiecti absoluta q̄ sibi ꝯuenit ꝯm se nō q̄ntuꝫ ad determinatū sitū ipsum
in ꝓpōe. vt albū nigrū. Alia ē dispō subiecti respectiua q̄. s. distribuit ipꝫ in
ordine ad p̄tū. vñ lꝫ signa vl'ia disponūt subiectū ī ordīe ad p̄tū. tñ prio ꝛ
ꝑ se in ordine ad sua inferiora. ex ꝯn̄ti in ordine ad p̄dicatū. Nec tñ poniꝛ
aliqua dispō p̄dicati inq̄ntū p̄dicatū. q2 cū subiectū hꝫ rōem materie q̄ dꝫ
disponi ad formā. Jō poniꝛ dispō subiecti inq̄ntū subiectū est. h̄ est in ordīe
ad p̄dicatū. ☞ Contra predicta arguiꝛ p̄mo sic. numerus singularis est
magis collectiuus q̄ȝ pluralis. q2 hꝫ maiorē vnitatē. ḡ hoc signū oīs mag̃
erit collectīm in singulari nūero q̄ȝ in pl'i. Secūdo arguiꝛ. modus ꝑcādi
nō variat ꝑcatū. ḡ hoc signuꝫ oē siue sit singularis vel pl'is nūeri. sꝑ capiꝛ
distributiue. Tertio arguiꝛ. hoc signū oīs hꝫ multiplicare terminū cōeꝫ
cui adiungiꝛ tam in singulari q̄ȝ in pl'i nūero. ḡ semꝑ est distributiuum

Quarto arguiꝛ. arguēdo in fapesmo. oīs hō est totū in q̄ntitate. null⁹
asin⁹ est oīs hō. ḡ q̄dā totū in q̄ntitate nō est oīs asinus. ḡ hoc signū oīs
in ista ꝓpōe in minori poniꝛ a ꝑte p̄dicati qđ ē ꝯ autorē in textu. Quīto
ar. hoc signū oīs hꝫ ꝟtutē restringendi subiectū cui adiūgiꝛ. vt dđo. null⁹
hō est mulier. ḡ est dispō absoluta ipi⁹ subiecti ¶ Ad p̄mū dr̄. ꝙ collectio
ī se hꝫ duo. s. ꝙ īcipit a mult̃ Et rōe illi⁹ nūer⁹ pl'is p̄t dici mag̃ collectiu⁹
q̄ȝ singularis. Scđm est ꝙ terminaꝛ ad vnū. ꝛ rōne illi⁹ nūerus singular̃
magis dr̄ collectiuus q̄ȝ pl'is. Et q2 distributio incipit ab vno ꝛ terminaꝛ
ad plura. Jō distributio cōuenit magis ꝓprie termino singularis nūeri q̄ȝ
pl'is nūeri. ꝛ ideo signū oīs in singulari numero solū accipiꝛ distributiue
Ad secūdū dr̄. ꝙ lꝫ modus ꝑcādi nō variet ꝑcatū in dictōib⁹ sincathegreu
matib⁹ tñ bñ in alijs. vel dr̄ ꝙ h̄ signū oīs q̄ntū ad materiale distribuit lꝫ
nō q̄ntū ad formale. Ad tertiū dr̄. ꝙ in distributōe duo sunt. s. materiale
qđ est multiplicatio. Et rōne illi⁹ hoc signū oīs sꝑ p̄t dici distributiuuꝫ.
Aliud est qđ hꝫ se tanq̄ȝ formale ꝛ id a quo nomē imponiꝛ sic distributio
est in diuersis diuersimode acceptis facta. et q̄ ad h̄ signū oīs qñq̄ȝ in pl'i
est collectīm eo ꝙ distributio facta in diuersis ꝯiūctim vel diuisim accipiꝛ.

Ad quartū dr̄. ꝙ in hoc syll'o oīs nō capiꝛ distributiue sꝫ accipiꝛ vt est
ꝑs hui⁹ toti⁹ oīs hō qđ ibi poniꝛ loco vni⁹ simplicis. Ad q̄ntū dr̄. ꝙ h̄
signū nullus inq̄ntū hꝫ ꝟtutē restrīgēdi q̄ntū ad aliq̄s mōs ꝑcādi. ꝯm hoc
est dispō absoluta. ꝛ sic bñ iūgiꝛ subiecto absolute sicut dicendo. null⁹ hō
est mulier. tamē vt hꝫ virtutē distribuendi sicut conuenit subiecto inq̄ntū
subiectum hoc est in ordine ad predicatum.

Petri hyspani

b Abito quid significet hoc signū omnis ꝛ cuius dis/
positōem ꝑcet. Consequēter q̄rit̄ vtrū omnis exigit
tria appellata. Et videt̄ ꝙ sic. qꝛ omnis ꝑfectio est in
trib9. vt habetur p̄mo celi et mūdi. et sic om̄e ꝑfectū est in tri
bus. sed om̄e et ꝑfectū idem sunt. vt habet̄ ibidē. ergo omne
est in trib9. ergo oīs vult habere tria appellata Ad idē dt are
stote. in eodem loco. ꝙ de duobus viris non dicimus oēs.
sed de trib9 viris dicimus oēs. ergo oīs vult habere tria ap
pellata. Sed ꝯtra. in qualibet demōstratōne sunt ꝓpōnes
vniuersales sed demōstrationes fiunt ex sole ꝛ luna. ergo oꝫ
dicere omnis sol oīs luna. sed sol nō habet nisi vnicū suppo
situm ꝛ silr̄ luna. ergo omnis nō vult habere tria appellata.
Ad idē. omne priuatum lumine a terre obiectu deficit. hec
ꝓpō est ꝯcessa cum habet̄ ab autoribus. sed om̄e priuatū lu
mine a terre obiectu nō habet nisi vnicuꝫ suppositum. s. hāc
lunā singularem. ergā oīs non habet tria appellata. Ad idem
hoc signū oīs ꝑcat qm̄ vl'r. sed hoc ꝙ dico qm̄ vl'r est modus
ꝓprius vl'is. Propriū āt diuersificat̄ ꝑm diuersitatē sui subie
cti. vt si homo est diminutus ꝛ risibile est diminutuꝫ. et si hō
est mortuus risibile est mortuū. sed vl'e qn̄qꝫ saluat̄ in plurib9
vt homo equus. aliqn̄ in vno tm̄ vt sol luna. ergo om̄is qn̄qꝫ
vult habere tria appellata ꝛ qn̄qꝫ nō imo vnū solū. Ad idem
duplex est forma. qꝛ quedā est forma materie vt aīa est forma
corporis et ista forma est pars et nō p̄dicat̄ de eo cuius ē ps
Alia est forma que est forma p̄dicabilis. et sic oīa supiora. vt
genera et spēs et dr̄ne dicunt̄ forme inferiorū. vt hō equus et
sic de aliꝭs. et indiuidua huius forme p̄dicabilis sunt mate/
ria eius. ergo forma cū neutro p̄dictorum modorū suā exce/
dit materiā nec exceditꝛ ab ea nullū vniuersale excedit sua in/
diuidua nec excedunt̄ ab eo. ergo cū oīs dicat adequatōem
vniuersalium cū suis indiuiduis. vt oīs homo. tunc oportet
ꝙ sol habeat nisi vnicū suppositū vt vere dicatur oīs sol qđ
concedimus dicēdo predictas ꝓpōes esse veras. ꝛ ꝙ om̄is
non semp exigit tria appellata Sed qn̄ adiungit̄ termino cō
muni hn̄ti plura supposita tunc exigit plura appellata. Quā
do vero adiūgit̄ termino habēti solum vnicū suppositū tunc

exigit solum vnũ appellatum ad illud qḋ primo subÿciebatᷓ ꝙ ois ꝑfectio est in tribꝫ. dicitᷓ ꝙ verũ est et hec tria sunt. scꝫ substãtia rei ꝟtus eius et oꝑatio eiꝰ. Et hec tria tãgit aresto. sub breuibꝫ ꝟbis cũ ḋt natura apta nata sic facit. ꝑ hoc ei ꝙ ḋt natura tãgit substãtiã rei. et ꝑ h̄ ꝙ ḋt apta nata tãgit ꝟtu/tem eius. ꝛ ꝑ hoc ꝙ ḋt sic facit tãgit oꝑatõem debitã ei Sil'r h̄ signũ ois hꝫ subãm signi vl'is et ꝟtutẽ q̄ est distribuere et oꝑatõem eius qñ distribuit ꝛ in his tribꝫ est ꝑfectio eiꝰ Ad secũdũ ḋm est ꝙ hõ et hoies dr̄ñt. qꝛ hõ. ḋt istã spẽm ꝑm se q̄ est de pluribꝫ p̄dicabilis. sꝫ hoies in pl'i nũero nõ ḋt spẽm ꝑm se. sꝫ multiplicatã actu ꝑm materiã indiuiduoꝝ nũero diuer/sam. vñ ois in pl'i rõne multitudinis facte facit distributõem ꝑ diuersas materias. ꝛ vult hr̄e tria appellata. Sꝫ ois in singulari nũero exquo recipit spẽm ꝑm se et nõ materiã indiui/duorũ exigit eẽntiã aptam natam p̄dicari de pl'ibꝫ siue actu ꝑticipetᷓ de pl'ibꝫ siue ab vno. ꝛ iḋ exigit tria appellata. aut vnũ solũ ꝑm naturã vl'em cui adiũgitᷓ. q̇dã tñ dicũt ꝙ ois vult habere tria appellata ad minus ꝛ ad talẽ rõem. Quotiẽscũqꝫ signũ vl'e additᷓ termĩo cõi nõ h̄ñti sufficiẽtiã appellatoꝝ recurrit ad nõ ens. vt cũ ḋr. ois fenix est. qꝛ ly fenix nõ hꝫ nisi vnicũ suppositũ. iḋ ꝯcurrit ad ñ exñtes fenices Et iḋ cũ ḋr ois fenix est. sensus est. vnꝰ fenix q̄ est ꝛ duo fenices q̄ nõ sunt Et iḋ dicũt has ꝑpõnes esse falsas q̇dã fenix nõ est. ois fenix est ꝛ nõ esse ꝯtradictorias. qꝛ in negatiua supponitᷓ fenix qui est ꝛ in affirmatiua supponũtur duo fenices q̄ nõ sunt. ꝛ sic nõ idem est subiectũ in vtraqꝫ Hoc ãt p̄t ml'tipliciter ĩꝓbare. qꝛ hec incõueniẽtia sequũtur ex fl'o qḋ supponũt qꝛ supponũt ꝙ ois sꝑ vult hr̄e tria appellata qḋ supius ostensum ẽ eẽ falsuꝫ. Propterea vult aresto. ꝙ ꝑpõ in q̄ subÿcitᷓ vl'e vl'r sumptũ alicui p̄to ꝯtradicit illi ꝑpõni negatiẽ in q̄ subÿcitᷓ vl'e vl'r sumptũ eidẽ p̄to. sꝫ iste sunt tales. ois fenix est q̇dã fenix nõ est. ḡ sunt ꝯtradictorie qḋ tñ ipi negãt. ḡ regula eoꝝ ẽ falsa. Itẽ ad idẽ alia regula ẽ talis Terminꝰ cõis supponẽs vl' apponẽs ꝟbo p̄ñtis t̄pis simpl'r sumpto nõ h̄ñti vim ãpliãdi nec ex se nec ab alio restringitᷓ ꝑ his q̄ sᷓt sub forma t̄mini supponẽtis ḡ cũ ḋr ois fenix. ly fenix restrigitᷓ ad supponẽdũ ꝑ fenice tm̄ q̄ est cũ ipiꝰ

nō sit nisi vnicū suppositū. ergo ꝑ illā regulā priꝰ datā. Si signū
vl'e adueniat ei nō distribuit ipm̄ nisi ꝓ vnico supposito. ergo re
gula eorū est falsa. et supra falsum fundatur qđ ꝯcedimus

Postq̄ autor determinauit de hoc signo oīs ſm se ostēdendo q̇d ſcet
Nic ꝯñr determinat de ipo ꝑ ꝯꝑatōem ad terminū cōem distribuibilez
mouēdo talem questionē. vtꝝ hoc signū oīs sꝑ exigit tria appellata h' est
querere Utꝝ ad hoc ꝙ hoc signū oīs addat' termino cōi reqrat' ꝙ ille ter-
minus habeat tria supposita actu existentia. ☞ Sciendū p̄mo ꝙ sup
positū ⁊ appellatū inter se dr̄ūt. nā suppositū dr̄ inferius respectu supꝑioris.
et dr̄ suppositū qñ nō est aptū natū existere in alio. sed est appellatū inferius
alicuius termini cōis actual'r existēs. Sciēdum scđo. ꝙ hoc signū oīs
in pl'i sꝑ exigit plura appellata. qr̄ addit' termino cōi accepto ꝑ modū plu
rium. Sil'r in singulari nūero. si addat' termino cōi habēti plura appellata
exigit plura appellata. qr̄ distribuit t'minū cōem cui addit' ꝓ oībꝫ suis sup
positis existētibꝫ. Sed dubiū est qñ hoc signū oīs addit' termīo habēti vni-
cum appellatū. Utꝝ talis oratio sit ꝯgrua dđo oīs sol. Et dicūt aliqui
ꝙ non quorū rōnes cū solutiōibꝫ clare satis patent in textu. ꝙ scꝫ h' signū
oīs ꝯgrue p̄t addi termino habēti vnū appellatū ⁊ ꝙ nō exigat plura ap
pellata ¶ Sciendū est tertio. ꝙ h' signū oīs vl'r ſcat ⁊ hic est ꝓprius modꝰ
ipius signi vl'is. differt autē ab alijs signis vl'ibꝫ. qr̄ hoc signū oīs adeq̄te
distribuit terminum cōem ꝓ oībꝫ suis suppositis. sic aūt non est de alijs si
gnis. sicut sunt vterqꝫ neuter. cū em̄ dr̄. omnis homo. ibi hō accipit' ꝓ oībꝫ
illis in q̇bꝫ reꝑit' hūitas. Ex quo pꝫ ꝙ qr̄ vl'itas aliq̊ꝝ terminoꝝ saluat' in
vnico supposito adeq̄te. Ideo hoc signū oīs p̄t addi tali termino cōi. et lꝫ
cōiter addat' termīo hñti tria appellata vel plura. tñ qñqꝫ addit' termino
hñti vnicū appellatū. ergo nō exigit tria appellata. sed solū exigit de se termi-
nū cōem significantem naturā multis cōicabilē. Et hec est rñsio dubita-
tōnis ¶ Sciendū q̄rto. ꝙ antiq̇ posuerūt quādā regulā de hoc signo oīs
que talis est. quotienscūqꝫ signū vl'e affirmatiuū addit' termino cōi non
hñti sufficientiā appellatorū recurrit ad supposita nō existētia. vt cū dicit'
oīs fenix ē. ex q̊ iste terminꝰ fenix hꝫ nisi vnicū suppositū exñs. Idō hoc signū
oīs recurrit ad fenices nō exñtes. Idō istius ꝓpōnis oīs fenix. sensus ē. q̇dā
fenix ē ⁊ duo fenices nō exñtes sꝫ ⁊ idō ſm ipos ista est falsa. oīs fenix ē nec
est ꝯtradictoria illius q̇dā fenix nō est. Sꝫ ista est falsa regula sicut ⁊ suuz
fundamētū. s. ꝙ oīs sꝑ exigit tria appellata. ⁊ est sil'e de hoc signo oīs. ⁊ de
hoc signo nullus. sꝫ nullus nō exigit tria appellata. qr̄ ista ē vera. nullꝰ fe-
nix est asinus cū ꝯuertēs est vera. s. nullus asinus est fenix. ⁊ sic si h' signum
nullꝰ nō exigit tria appellata nec sil'r h' signū oīs ¶ Cōtra p̄dicta arguit'
p̄mo sic. plus reqrit' ad ꝟificādū ꝓpōem vl'em q̄ꝫ ꝑticularē. sꝫ ad verifican-
duz ꝑticularē reqrit' exñtia vniꝰ suppositi. ergo ad verificandū vl'em reqritur
plura supposita. ergo hoc signū oīs exigit ad minus tria supposita. Scđo
arguit'. oīs non p̄t addi termino singulari. ergo habet plura appellata.

Tertio arguit'. oīs denotat terminū cōem cui additur teneri pro plu-
ribꝫ. ergo qñ addit' termīo hñti tm̄ vnū appellatū. talis additio est falsa ergo in-
debite sibi addit'. Quarto aguit'. terminus cōis supponit quādoqꝫ pro

non existentibꝫ.ergo pt fieri recursus ad supposita nõ existentia.sicut dicit regula antiquoꝝ. Quĩto arguit.hec est vera.aliquis fenix nõ est cum aliq̃s fenix sit corruptus.ergo hec est falsa omnis fenix est. Ad primuꝫ dicit.ꝙ q̃tum ad modũ enũciandi plus requirit ad verificãdũ ꝓpõnem vlem ꝙ ꝑticularē.qꝛ in ꝓpõne vlĩ predicatũ denotat inesse subiecto pro pluribꝫ nõ aũt sic est in ꝑticulari tñ q̃tum ad rem nõ plus req̃rit ad verificandũ ꝓpõem vlem ꝙ ꝑticularem. Ad secũdũ dicitur negando ꝯñ aꝫ qꝛ terminus singularis hẽat naturã incõicabilem.ideo sibi repugnat additio signi vlis.sed terminus cõis licet nũcꝫ habeat tm̃ vnũ appellatum hẽat tñ naturam cõicabilem multis. ideo sibi potest addi signũ vle. necꝫ ex hoc sequit ꝙ exigit plura appellata sed sufficit ꝙ sit terminus cõis.

Ad tertiũ dicit.ꝙ hoc signũ ois denotat terminũ cõem cui addit accipi pro pluribꝫ non simplr.sed ex ꝯditõne scꝫ si habeat plura supposita.

Ad quartũ dr.ꝙ licet terminus cõis cuius natura pt saluari tam in existentibus ꝙ in nõ existentibꝫ possit supponere ꝓ nõ existentibꝫ.tamen terminus cõis cuius natura tm̃ saluat in suppositis existentibus nõ põt supponere pro nõ existentibꝫ qñ ponitur cũ isto verbo est. Ad q̇ntũ dr. negando añs.et ad ꝓbatõem dr ꝙ non seq̃tur.quidã fenix est corrupt9. ergo fenix nõ est.qꝛ in ista.quidã fenix est corruptus supponit taꝫ ꝓ existẽtibꝫ ꝙ corruptis.sed in ista.quidã fenix non est.supponit ꝓ pñtibꝫ tantum Ideo illa est vera.omnis fenix est

Scdm predicta querit de hoc sophismate.ois hõ est et quodlibet drñs ab illo est nõhomo ẽ ꝓbatio hec est vna copulatiua cuius vtracꝫ pars est vera.ergo ipa ẽ vera. Improbatio omnis hõ est ⁊ q̇libet differens ab eo est nõhomo qd̃ est falsum.quia hec est vera copulatiua cuius altera pars est falsa Solutio prima simpliciter est vera.et improbatio peccat penes falsam ꝯñtis.qꝛ differẽs ab omni hoĩe in minus ẽ ꝙ differens a sorte.qꝛ differẽs ab omni hoĩe supponit soluꝫ pro alijs rebus ab hoĩe.sed differens a sorte supponit ꝓ eisdem et etiam ꝓ alijs hoibus a sorte.vnde bñ sequit.differẽs ab hoĩe ergo differẽs a sorte.et est locus a ꝑte subiectiua ad suum totum si huic ꝓpõni differens ab omĩ hoĩe apponat signũ erit processus ab inferiori ad supius cũ distributione. et sic incidit fallacia ꝯñtis in improbatõne ẽm vnũ ꝓcessum qꝛ duplex est processus in iꝓbatione.qꝛ bene sequitur.ois homo est ergo sortes est.et est locus a toto in quãtitate.sꝫ nõ sequitur.hoc est drñs ab omni hoĩe.ergo differẽs a sorte.sed est falsa ꝯñtis.sicut hic.ois homo est.ergo omne aĩal. Item queritur de hoc sophismate ois hõ et alius homo sunt. Probatio.sortes et alius homo sunt.plato et alius hõ sunt ⁊ cẽis

ergo om̄is homo ꝛ alius homo sunt. Improbatio. alius est relatiuum diuersitatis substātie ergo supponit ꝓ diuerso ab homine. sed nō est alius ab om̄i homine. ergo ꝓma est falsa. Solutio ꝓma est simpliciter falsa ꝛ ꝓbatio peccat ꝰm fallaciam figure dictōnis a pluribꝰ determinatis suppositōnibꝰ ad vnam determinatā. qꝛ iste terminus alius habꝫ determinatā suppositōem in ꝓmissis ꝛ in ꝯclusione. Item probatio peccat ꝰm fallaciā accidētis. qꝛ lꝫ sortes ꝛ plato ꝛ sic de aliȷ̄s inferant oēm hominē ꝰm se. nō tamē sub hac copulatiōe que est om̄is ꝛ alius homo sunt. vt cum dicit̄. om̄is homo ꝛ aliꝰ homo sunt. sicut cognosco coruscum ꝰm se. nō tamē sub hoc accidente quod est venire. vnde talis datur regula. Quotiēscunqꝫ aliq̄d sequit̄ siue cōuersim siue nō. si aliq̄d ꝯueniat vni quod nō ꝯueniat alteri ꝛ ꝑ illud cui conuenit inferatur de eo cui nō ꝯuenit. semꝑ est fallacia accidētis. verbi gratia homo est. ergo substātia est. ꝛ species ꝯuenit homini ꝛ nō substātie. ideo si ꝑ hoīem inferat̄ species de substātia est fallacia accidētis. vt homo est species ergo substātia est species. Similiter hic. risibile est ꝓprium. ergo homo est propriū. Hoꝝ aūt que ꝯsequunt̄ quedā ꝯsequunt̄ cōuersim. vt homo ꝛ risibile. alia nō. vt homo ꝛ substātia. Dicto de hoc sophis. restat dicere de isto. om̄is homo est om̄is homo. Probatio. sortes ē sortes. plato est plato ꝛ sic de aliȷ̄s. ergo om̄is homo est oīs hō. Et vt vult Boetius. nulla ꝓpositio est verior illa in qua idē ꝑdicat̄ de seipo. sed sic est hic. qꝛ oīs homo ꝑdicatur de om̄i homine. ergo nulla est verior ipa. ꝛ ꝑ ꝯsequens est vera. Improbatio. sua ꝯtradictoria est vera. s. illa. quidā homo nō est om̄is homo. ergo ipa est falsa. Item ad idem. om̄is homo ē om̄is homo. sed sortes est hō. ergo sortes est om̄is homo. syllogismus est in dariȷ̄. ꝯclusio est falsa. ergo aliqua ꝓmissaruꝫ. nō minor ergo maior. sed maior est sophisma. ergo est falsum. Solutio. ꝓma est simplr̄ falsa. ꝛ probatio peccat ꝰm consequens ab insufficienti enumeratōne singulariū. qꝛ cum illis quas assumit debet sumere has a ꝑte subiecti. sortes est oīs homo. plato est om̄is homo. ꝛ etiam istas a ꝑte ꝑdicati. oīs homo est sortes. om̄is homo est plato ꝛ sic de aliȷ̄s. quas di/

mittit ⁊ sic peccat ſcḋm ꝯſequens ab inſufficiēti enumeratōne ſingularium. Ad aliud dicitur ꝙ ibi idem nō predicatur de ſeipſo. ſed predicatur omnis homo de homine ſumpto pro qualibet ſui parte.

Poſtꝗ̄ autor determinauit de hoc ſigno oīs oſtendēdo qualr̄ diſtribuat. Hic ꝯñr ad maiorē declaratōnem eoꝝ q̄ dicta ſunt mouet tria ſophiſmata. Primū eſt oīs homo ē ⁊ quilibet differēs ab eo eſt nō homo. qḋ q̄dē ſophiſma ꝓbatur ⁊ iꝑrobar̄. vt clare pꝫ in textu cū ſolutiōe eiuſdē ſophiſmatis. ¶ Sciendū ꝑmo. ꝙ ſcḋm ſophiſma eſt oīs homo ⁊ alius hō ſunt. qḋ q̄dem ſophiſma ꝓbar̄ ⁊ improbar̄. ꝓbar̄ ſic. ſortes et alius hō ſunt. ſimilr̄ plato ⁊ alius homo ſunt ⁊c. ergo oīs homo ⁊ alius homo ſunt improbar̄ ſic. alius ſuppōnit ꝓ diuerſo ab hoīe. ſed nō eſt alius homo diuerſus ab oī hoīe. ergo ſophiſma falſum. quod ꝯceditur vt patꝫ ꝑ improbatōem. ad ꝓbatōem dr̄. ꝙ vt vult autor in textu. ꝙ peccat ſcḋm fallaciam figure dictōnis arguēdo a pluribꝫ determinatis ad vnā determinatam reſpectu huius termini alius Unde ſi ille terminus alius eodem mō acciperer̄ in ſingulis partibꝫ añcedētis tūc vna ꝑs añcedētis eſſet falſa. vt ſi caperer̄ ꝓ ſocrate inductio veniret ad ſortē. vt dicendo. ſortes ē ⁊ aliꝰ hō ſic illa eſſet falſa. qꝛ denotarer̄ ſortes eſſe alius a ſeipō. Aliter aūt ſoluit autor dicens. ꝙ ibi eſt fallacia accn̄tis. qꝛ lꝫ ſortes ⁊ plato ⁊c̄. poſſunt inferre hoc totū oīs homo ſcḋm ſe. nō tn̄ ſcḋm ꝙ ſtant ſub tali adiuncto ⁊ aliꝰ homo ſunt. imo oīs homo hic accidit ſorti ⁊ platoni. ſcḋm ꝙ accipiunr̄ cū hoc adiuncto. ⁊ alius homo ſunt. Et ideo autor ponit vnā regulā de fallacia accidētis. que ſatis clara eſt in textu. ¶ Sciendū ſcḋo. ꝙ ꝯñr autor mouet tertiū ſophiſma hoc ſcꝫ oīs homo eſt oīs homo. qḋ ꝓbar̄ inductiue ſic. ſortes eſt ſortes plato eſt plato ⁊c̄. ergo oīs hō eſt oīs homo. ſcḋo ꝓbar̄. quia idem p̄dicar̄ de ſeipō. g̊ ſophiſma veꝝ. Improbar̄ aūt ſic. eius ꝯtradictoria eſt vera. ſcꝫ q̄dam homo nō eſt oīs homo. ergo ſophiſma falſum. Itē bene ſequir̄. oīs homo eſt oīs homo. ſortes eſt homo. ergo ſortes ē oīs homn. ꝯcluſio eſt falſa. ergo aliqua p̄miſſarum. nō minor ergo ſophiſma. Solutio. ſophiſma eſt falſum ſimplr̄ vt oſtendūt ratōnes improbantes.

☞ Ad ꝑmum argumentū dicir̄ ꝙ nō eſt ſufficiens in ducendo qꝛ oīs hō debet ſꝑ poni a parte p̄dicati dicendo. ſortes eſt oīs hō. plato ē oīs hō ⁊c̄. Ad ſcḋam rōem negar̄ añs. qꝛ ibi idē nō p̄dicar̄ de ſeipō ſed predicar̄ omnis homo de oī homine ſumpto pro quolibet ſuorum ſuppoſitoꝝ.

¶ Sciendum tertio ꝙ hoc ſignum omnis adiūctum p̄dicato ꝓpoſitōnis quandoqꝫ reddit ꝓpoſitōem falſam ⁊ quandoqꝫ nō. Si eñ p̄dicatum ſit terminus cōmunis actu habens plura ſuppoſita. quorum numerus eſt infinitus ⁊ indeterminatus. ſiue ſit ſingularis numeri ſiue pluralis ſemper ꝓpoſitio eſt falſa. Sed ſi p̄dicatum habeat plura ſuppoſita quorum numerus eſt determinatus ꝓpoſitio poteſt eſſe vera Si ſumar̄ in plurali numero vt demōſtratis duodecim aīalibus bene vere dicir̄ iſta ſunt omnia aīalia. Sed ſi p̄dicatum habeat vnicum ſuppoſitū actu ⁊ ſumar̄ in ſingulari numero ꝓpoſitio eſt vera vt iſta ſol eſt oīs ſol. ſimilr̄ ſi ſumar̄ in plurali numero. vt ſolē oēs ſoles. ¶ Sciēdū quarto ꝙ hoc ſignū oīs diuerſimode

de se hʒ quādo addit̃ p̄dicato ⁊ qñ subiecto quādoqꝫ em̄ additur p̄dicato tūc est ps ipius p̄dicati. Sed qñ addit̃ subiecto nō est ps subiecti sʒ ē dispositio eius. vt cū dr̄ oīs homo est hō. ibi homo est subiectū. sʒ cū dr̄ oīs homo est oīs homo. totū oīs homo est ibi p̄dicatū. Ex quo ptʒ. ꝙ p̄dicatum ꝓpositōis affirmatiue quo ad se totū nūqꝫ distribuit̃ sed bñ ps eius Sed p̄dicatū oīs ꝓpositōis negatiue distribuit̃ ꝑ negatōnem. vt nullus homo est homo. qꝛ negatio habet virtutē distribuendi illud quod sequit̃ ipam. ¶ Contra p̄dicta arguit̃ p̄mo sic. Adam differt ab omī homine q̄ est ⁊ nō est nō homo. qđ patʒ ꝑ porphiriū dicentē in p̄dicabilibꝫ siue sortes sit siue nō sit. semꝑ homo est animal. ergo p̄mū sophisma est falsum.

Scđo arguit̃ sic. bene sequit̃. sortes nō est oīs homo. g̊ sortes differt ab omī hoīe. qđ falsum est cū ipe sit homo. Tertio arguit̃. oīs hō ⁊ homo pictus sunt sʒ hō pictus est alius ab omī hoīe. ergo scđm sophisma verum

Quarto arguit̃. oīs homo nō est solus. sʒ oīs homo ⁊ alius hō sunt. ergo bñ p̄dicat̃ de alio ⁊ sic ista erit vera. oīs homo ē oīs homo Quinto sic. oīs homo ⁊ oīs homo idem sunt. ergo vnū p̄dicat̃ de alio. ☞ Ad primum dr̄. ꝙ adam nō est homo exn̄s siue p̄sens ꝓ quo tenet̃ homo in scđa ꝑte sophismatis. g̊ rō nō ꝯcludit Ad scđm dr̄. negat̃ ꝯn̄a. qꝛ negatio inclusa in hoc verbo differt posita in ꝯn̄te plus negat qꝫ negatio posita in an̄cedente ⁊ ideo debet inferri. sortes nō est oīs homo. g̊ differt ab aliq̊ hoīe qꝛ ad hoc ꝙ possit inferri differt ab omī hoīe debet assumi sortes ē omīs hō qđ est falsum Ad tertiū dr̄. negat̃ ꝯn̄a. qꝛ hō nō dr̄ vniuoce de hoīe viuo ⁊ de hoīe picto. Ad quartū dr̄. solꝰ p̄t excludere ab omī homine simplr̄ ⁊ sic ꝯsequens est falsum. vel excludit ab omī homine determinato ⁊ simplr̄ sumpto. ⁊ sic est verum. ⁊ hoc modo nō valet ꝯsequētia. Ad quintum dicitur. ꝙ si omīs homo ⁊ omīs homo capiantur materialiter sic sunt idem. ⁊ hoc sophisma est verum sed si capiantur r̃catiue nō sunt eadem. vt patuit in quarto notabili.

Seq̊tur de hoc signo nullus quod r̃cat qm̄ vniuersalr̄ negatiue. vnde r̃cat idem sicut hoc signū omīs cum negatōne postposita. ⁊ ideo omīs nō ⁊ nullus eq̊pollent. De hoc signo nullus talis datur regula. Quotiēscunqꝫ hoc signū nullus immediate adiungit̃ termino cōmuni. ꝯfundit ipm mobiliter ⁊ distributiue. ⁊ similr̄ terminū cōmunē sibi adiūctū mediate. vt nullus homo est asinus. vnde potest fieri descensus sub subiecto sic. ergo sortes non est asinus nec plato ⁊ sic de aliȷ̃s. ⁊ etiam sub p̄dicato. Circa p̄dicta querit̃ de hoc sophis. nullus homo est omīs homo. Probat̃ sic. sortes nō est omīs homo. plato nō est omīs homo ⁊ sic de aliȷ̃s. ergo prima est vera. vel sic sua ꝯtradictoria est falsa. s. ista q̊dam hō ē omīs homo. ergo est vera. Contra. ibi p̄dicatur oppositū de opposito. ergo est falsa. Solutio. p̄ma est vera. ⁊ ad im-

probatõem respondet̃ ꝑ interemptõem. q̃ꝛ ibi nõ p̃dicat̃ op/
positum de opposito. sed remouet̃ om̃is homo ab hoïe sum
pto ꝓ quolibet suo supposito ⁊ hoc est verum.

Postq̃ꝫ autoꝛ determinauit de hoc signo omnis qd̃ ſcat qm̃ vl'r affir/
matiue. Hic ꝯñr determinat de hoc signo nullus qd̃ ſcat qm̃ vl'r negati/
ue. vel ſcat idem cum hoc signo om̃is cũ negatõe postposita. ideo omnis
nõ ⁊ nullus eq̃pollent Ita sil'r ecõuerso nullus nõ huic signo oïs. ¶ Sci
endũ p̃mo ꝙ q̃ꝫuis hoc signũ nullus in se sit vnum ⁊ vnicã habens virtu
tem. tamẽ respectu eoꝝ que sunt susceptiua sue distributõnis virtus ei⁹
est duplex vt patꝫ ꝑ regulã quã de ipa autoꝛ ponit in textu. scꝫ quotiescũ
q̃ꝫ hoc signũ nullus adiungit̃ immediate termino distribuit ip̃m mobili/
ter. ⁊ simil'r terminũ cui adiungit̃ mediate. ideo tam subiectum q̃ꝫ predi/
catum ꝓpositõnis vniuersalis negatiue distribuitur dum fuerit termin⁹
cõmunis. vt dicendo nullus homo est asinus. Ibi em̃ distribuit̃ tã hõ q̃ꝫ
asinus. q̃ꝛ sub vtroq̃ꝫ p̃t fieri descensus. Et cã hui⁹ regule ẽ. q̃ꝛ hoc signũ
nullus ſcat qñq̃ꝫ vl'r. iõ distribuit terminũ cõem cui imediate adiungit̃.
Ex isto pꝫ quare negatiua p̃t ꝯuerti simpl'r. ¶ Sciendũ scd̃o. ꝙ circa h̃
signũ null⁹ autoꝛ mouet tale sophisma. null⁹ hõ ẽ oïs hõ qd̃ ꝓbat̃ sic. soꝛ/
tes nõ est oïs homo. ⁊ sic de alijs. g̃ nullus hõ est oïs hõ. Itẽ sua ꝯtradi
ctoꝛia est falsa. scꝫ hec. aliq̃s hõ est oïs hõ ergo sophisma est veꝝ. Improꝛ/
batur aũt sic. ibi p̃dicat̃ oppositũ de opposito. g̃ sophisma falsum. Solutio
sophisma est veꝝ ⁊ improbatio assumit falsum. q̃ꝛ ibi nõ p̃dicat̃ oppositũ
de opposito sꝫ eẽ oẽm hoïem remouet̃ a quolibet supposito hoïs. ¶ Scien
dum tertio. ꝙ sicut hec est vera nõ homo est oïs homo sic etiam illa. Nul
lus homo est oïs homo. Ibi em̃ remouet̃ esse oẽm hoïem a quolibet sup
posito hoïs. Unde ista. Nullus homo est om̃is homo eq̃pollet huic. oïs
homo est aliquis homo ꝑ quartã regulã eq̃pollentiaꝝ. debet sumi aliq̃s
pro aliquo supposito determinato hom̃is. sed ista est vera ergo ⁊ alia.
¶ Sciendũ quarto. ꝙ hoc signũ null⁹ quãdoq̃ꝫ ẽ sil' restrictiuũ ⁊ distri/
butiuũ. vt cũ dꝛ null⁹ hõ est mulier. sꝫ hoc est ratõe diuersoꝝ. Est em̃ di
stributiuũ ratõe sui ſcati. q̃ꝛ ſcat vl'r ⁊ est restrictiuũ ratõe sui modi ſcan
di q̃ est gen⁹. Uñ hoc signũ nullus nõ p̃t collectiue capi sicut hoc signum
oïs ⁊ hoc est ratõne negatiõis quã includit ratõne cuius semꝑ hꝫ distri/
buere diuidere ⁊ nunq̃ꝫ colligere. ¶ Cõtra p̃dicta arguit̃ p̃mo sic. cũ dicit̃
hõ ẽ nullus asinus. ibi hõ distribuit̃. ⁊ tñ sibi adiungit̃ signũ. g̃ ꝯtra regu/
lam textus. Scd̃o arguit̃. bñ sequit̃ nullus hõ est oïs hõ. g̃ nullus hõ ẽ
soꝛtes. ꝯñs est falsum. ergo añs. Tertio arguit̃ ista ꝓpositio est falsa cu
ius p̃dicatũ de nullo verificat̃ de quo verificat̃ subiectũ. sꝫ sic est de ista nõ
hõ ẽ oïs hõ q̃ꝛ nullus hõ verificat̃ de equo ⁊ de hoc nõ verificat̃ oïs hõ g̃
sophisma falsum. Quarto sic. nullus hõ ⁊ oïs hõ ꝯtrariant̃. g̃ om̃is hõ
nõ p̃t verificari de nullo homine al's ꝯtraria verificarent̃ de eodẽ. ergo so
phisma falsum. Quinto sic. bene sequit̃. nullus hõ est nullus hõ. g̃ nul/
lus homo est soꝛtes. sed ꝯsequens est falsum. ergo illa falsa. nullus homo
est nullus homo. ☞ Ad p̃mum dꝛ. ꝙ in illa ꝓpositõne hoc signũ null⁹
nõ adiungit̃ illi termino homo nec mediate nec immediate. q̃ꝛ signum dꝛ

adiungi solum illi quod seqtur ipm ꝛ solum in tale potest agere. Ad secundum dr negaꝛ ꝯsequens. qꝛ nõ bene seqtur nullus homo est omis homo. ḡ nullus homo est sortes. sꝫ debet sic subsumi sub illo p̄dicato omis hõ ḡ nullus hõ est res q̄ sit ois homo. Ad tertiũ dr. ꝙ si nullus homo accipiꝛ materialr siue ꝓ toto in quãtitate siue positiue. ita ꝙ virtute intellectus accipiaꝛ ꝓ aliqua re q̄ ē nullus hõ. vt ꝓ lapide vel ꝓ asino. sic sophisma esset falsum. sꝫ si accipiaꝛ ꝑcatiue. ita ꝙ hõ sit subiectũ. ꝛ nõ hoc totuꝫ. nullus hõ. sic est vera. Ad quartũ dr. ꝙ ꝯtraria bñ verificanꝛ de eodē negatiue. vtputa de rubeo dr ꝙ nec est albũ nec nigrũ ꝛ ita bñ dr nullꝰ hõ est ois homo. qꝛ ibi remoueꝛ esse hoiem ab omi homine. ꝛ ita nullꝰ homo et omis homo neganꝛ de eodem. Ad qntum dr. ꝙ negaꝛ añs qꝛ ibi a distributõe inferioris arguiꝛ ad distributõnem supioris. nõ sortes em̄ in plus se habꝫ q̄ꝫ nullus homo. Vñ talis daꝛ regula. quotiēscũqꝫ p̄dicaꝛ vlr sumptũ negatiue nõ debet subsumptio fieri sub illo p̄dicato ratõne distributõnis sibi ꝯueniẽtis sed ratõne negatõis. ideo debet sic argui. nullus hõ est nullus homo. ergo nullus homo est res q̄ est nullus hõ. vtputa lapis ꝛ nõ sic. nullus homo nõ est sortes vel plato. Similr hic nullꝰ hõ est ois hono. ergo nullus hõ est res q̄ sit omis homo.

Sequiꝛ de signo nihil. quod ꝑcat idem ꝙ nullus. sed includit in se terminũ recipientē suam distributõem quia nihil est signum vniuersale cum negatiõe. ꝛ res est terminus recipiens eius distributõem. Circa p̄dicta querituꝛ de hoc sophismate nihil videns est aliq̄d videns. Probaꝛ sic. nõ rem hanc vidēs est aliq̄d videns. qꝛ nõ vidēs sortē ē vidēs platonē. nõ illã rem vidēs ē aliq̄d vidēs. ꝛ sic de alijs ḡ nihil vidēs est aliq̄d vidēs. ḡ ꝓma est vera. Cõtra. ibi p̄dicaꝛ oppositũ de opposito. ḡ locutio ē falsa Quidã distinguũt nihil videns est aliquid videns. eo ꝙ hec dictio nihil potest esse accusatiui casus ꝛ est sensus. nullã rem videns est aliq̄d videns. vel potest esse nti casus. ꝛ est sensus nulla res vidēs ē aliq̄d vidēs. ꝛ ꝑm hoc ponũt amphibologiã ex ꝑte casus. sꝫ hoc nõ soluit. qꝛ in vtroqꝫ sensu est falsa. Sꝫ alij distinguunt hãc iterũ nihil vidēs. eo ꝙ negatio in hoc termino nihil p̄t negare ꝑticipiũ ꝓmo positũ. ꝛ est sensus. nullam rem videns est aliq̄d videns. ꝛ sic est diuisa. Vel potest negare hoc verbũ ē et tunc est sensus. q̄ꝫlibet rem vidēs nõ est aliq̄d videns. ꝛ sic est cõposita. sed hoc nõ soluit. quia in vtroqꝫ sensu est falsa. cũ opposita ponanꝛ circa idem. Solutio. dicendũ est ꝙ prima est simpliciter falsa. ꝛ probatio peccat penes fallaciam figure dictõnis a pluribus determinatis ad vnam determinatam

huius termini videns. quia in p̄missis habet suppositōnem determinatā in ꝯclusione simil'r Uel peccat ꝼm fallaciam accidentis. quia q̄uis videre cōmunicatur omnibus ꝼm se nō tamen ꝼm ꝙ vniuntur in hoc toto nihil videns. vnde totum accidit parti. ⁊ sic esse videns aliquid. assignatur inesse vtriq;

Sciendū est ꝙ om̄es p̄misse sunt duplices. q᷑ negatio p̄t determinare verbum vel ꝑticipium vt dictum est p̄us. vnde antiqui posuerunt p̄missas esse duplices ꝓpter talem regu/lam quam dabāt. Quotienscūq; negatio ⁊ distributio includunt in vno termino ad quodcūq; refert vnū ⁊ reliquū. Uñ cū distributio posita in obliquo nō possit in p̄dicta oratōne attingere verbū. ita neq; negatio. Item idem est iudicium de istis sophismatibꝫ. nullū caput habens est aliq̄d caput hn̄s a nullo hoīe differens est ab aliquo hoīe differens ⁊c̄.

Postq̄ autor determinauit de hoc signo nullus. hic ꝯn̄r determinat de hoc signo nihil. Cuiꝰ ordinis rō ē. q᷑ hoc signū nihil vltra hoc signum nullꝰ icludit terminū recipiētē distributōem Jō hoc signū nullꝰ simpliciꝰ ē q̄ hoc signū nihil rō e cuiꝰ p̄mo determiauit de ipo. ¶ Sciēdū p̄mo ꝙ h̄ signū nihil ē distributiuū subiecti. ⁊ in hoc ꝯuenit cū illis signis nullus oīs. Sꝫ differt p̄mo ab h̄ signo oīs. q᷑ oīs q̄m vl'r affirmatiue ꝼcat. nihil aūt q̄m vl'r negatiue ⁊ differt ab h̄ signo nullꝰ. q᷑ includit terminū sue distributōis. valet em̄ nulla res ⁊ ibi res est terminus suscipiens distributionem importatā ꝑ hoc signū nullꝰ. distribuit em̄ terminū sequentē se me/diate vel imediate. sicut ly nihil distribuit terminū in ipo inclusum q̄ ē mediate seq̄ns. Etiā terminū positū a ꝑte p̄dicati distribuit qui se hꝫ sicut mediate sequens. ¶ Sciendū scd̄o. ꝙ ad maiorē notificatōem huiꝰ signi nihil autor mouet in textu illd̄ sophisma nihil vidēs ē aliq̄d vidēs. sed ꝓ/batio ⁊ iprobatio patet in textu. Et subiūgit ꝯn̄r vnā solutōem auteq̄rū q̄ dicebāt ibi eē āphibologiā ex diuersitate casus ꝼm ꝙ nihil p̄t eē nti ca/sus vl' acci casus. pe. hys. iprobat dictā solutōem. q᷑ in vtroq; sensu ē fal/sum. Jō ad soluendū ipm. debꝫ simp'r negari. p̄t tñ distingui ne aliq̄s vi/deat' suā multitudinē ignorare ⁊ clare videat' q̄liter in vtroq; sensu sit fal/sum. ¶ Sciendū tertio. ꝙ antiq̄ alit' distinguūt illd̄ sophisma. Et dicūt ꝙ ibi p̄t eē cōpositio vl' diuisio ꝼm ꝙ negatio inclusa in hoc signo nihil pōt ferri ad copulā ⁊ sic ē cōposita. vl' ad illd̄ ꝑticipiū vidēs ⁊ sic ē diuisa vñ si illd̄ signū nihil sit acci casus dicta solutio ē iprobāda q᷑ vt pꝫ ꝑ regulā positā i textu. negatio iclusa in h̄ signo nihil qñ ē acci casus nō p̄t ferri ad co/pulā cū distributio in ipo inclusa nō p̄cedat p̄dicatū. Sꝫ qñ est nti casus tūc ex quo vis negatōis fertur in p̄dicatū ita etiaꝫ ꝼm hoc videt' ꝙ ipsum sophis. potest distingui sed tñ vt dictū est in solutōe p̄cedenti illa distinctio nō soluit sophis. q᷑ in vtroq; sensu ipm ē falsum. ¶ Sciendū q̄rto ꝙ autor soluit dictū sophisma ꝼm eius ꝯriā opinionē dicēs. ꝙ dictū sophisma sit

simplr falsum. Et ad pbatōnem respōdet q̄ fm fallaciā figure dictōnis
peccat.s.arguēdo a pluribꝫ determinatꝫ ad vnā determinatā respectu hu
ius termini vidēs. tn̄ in ista solutōe opꝫ supponere q̄ illud signū nihil po
situm in ꝯñte sit acci casus ⁊ nō possit distribuere istū terminū videns po
situ in ꝯñte cū argueref a pluribꝫ determinatis ad vnā determinatā. ⁊ sic
esset bona inductio ⁊ sp sicut ꝯñs esset falsum ita ⁊ añs. deberet em̄ sic in
ferri ista res nō vidēs est aliq̄d vidēs ⁊ ista etiā nō vidēs est aliq̄d videns
⁊c. g̃ nihil videns est aliq̄d vidēs. mō oēs p̄misse ille sunt false sicut ⁊ ꝯñs
Aliter sic soluit in textu dicēs. q̄ ibi ē fallacia accñtis. q2 in p̄missis attri
buif oibꝫ suppositis videre hoc qd̄ est nihil videns fm se acceptū. ⁊ fm q̄
nō vniunf in hoc qd̄ est nihil vidēs ¶ Cōtra p̄dicta arguif p̄mo sic. oīne
signū distributiuū debet aliq̄d fcare scꝫ distributōem subiecti inquantū
subiectū. sꝫ hoc signū nihil nullā rē fcat imo dt negatōnem cuiuslibet rei.
g̃ nō est signū distributiuū. Scd̄o sic. Nihil fcat qñq3 vlr ⁊ etiā fcat
terminū cōem susceptiuū distributōis ei⁹. g̃ ē equocū ⁊ p ꝯñs sophisma
debet distingui. Tertio sic vt iā dictū est. nihil fcat terminū distributi
onē ei⁹ recipientē. g̃ cū hic solū determinaf de signis distributiuis ⁊ nō de
terminis distributiuis. Jō de eo hic nihil esset determinandū. Quarto
arguif ꝯtra regulā positā in textu q̄ est distributio ĩportata p signū nega
tiuum tm̄ ferf ad subiectū ꝓ pōis nō aūt negatio. g̃ ꝯtra regulā. Quin
to arguif. Distributio facta p hoc signū nihil ferf in p̄dicatū materiale.
negatio aūt solū ferf supra copulā ⁊ nō solū supra p̄dicatū materiale g̃ cō
tra regulā. ☞ Ad p̄mū dr. q̄ lꝫ hoc signū nihil nō fcet aliquā rē positi
ue fcat tn̄ aliquā rē p̄uatiue ⁊ negatiue. ⁊ h̄ sufficit ad signū distributiuū
Ad scd̄m dr. q̄ hoc signū nihil fcat illa duo tn̄ fcat illa p modū vnius
iō nō est equocū Ad tertiū dr. q̄ hic solū determinaf de hoc signo nihil
inquantū distributiuū ⁊ solū incidētalr ostendif q̄ importat terminū re
cipientē distributōem ei⁹ Ad q̄rtū dr q̄ in signo vli negatiuo duplex ē
virt⁹ distribuēdi. Quedā em̄ ē q̄ ꝯuenit ipi signo inquātū fcat vlr. ⁊ ita
tm̄ ferf ad sbbiectū Alia ē virt⁹ distribuēdi signi q̄ ꝯuenit sibi ex ꝯseque
ti ratōe negatōis quā includit ⁊ de illa intelligif regula. Ad q̄ntū dr.
q̄ licꝫ negatio p̄mo ⁊ p se solum ferf in copulam tn̄ ex ꝯsequenti bñ fertur
ad p̄dicatum materiale. ipam distribuendo.

Sequif de signis distributiuis duorum ⁊ talia sunt
neuter ⁊ vterq3. ⁊ differūt a p̄dictis. q2 omīs nullus
et similia distribuunt ꝓ omnibus indiuiduis termi
ni cōmunis. sed vterq3 ⁊ neuter distribuunt solum pro duo
bus p demonstratōem. vt vterq3 istorū neuter istorū. Circa
p̄dicta querif de hoc sophismate. Ab vtroq3 istorū enuncia
tum est verū. posito q̄ sortes dicat deum esse. plato vero di
cat hoīem esse aīal. ⁊ ambo dicāt simul hoīem esse asinum.
et illi duo demonstrenf p hoc pnomē istorū. pbatio. A sorte
enūciatum est verum a platone enunciatum est verum. g̃ ab

vtroq; istorũ enũciatũ est verũ Cõtra ab vtroq; enunciatuȝ est verũ. sed nihil enũciatũ ē ab vtroq; istorũ nisi hoiem esse asinũ. ergo hoiem esse asinum est verũ. qđ est falsum So lutio ꝓma est vera. ⁊ ꝓbatio peccat ꝫm fallaciã accñtis. sicut habeť ab Aresto. hec ꝓpositio poniť esse vera Oĩm ꝯtrario rum eadẽ ē disciplina. ⁊ tñ nulla ꝑticularis disciplina ē oĩm ꝯtrariorũ. ſȝ disciplina cõiter sumpta Vñ hic ē fallacia acci/ dẽtis oĩm ꝯtrariorũ eadẽ ē disciplina nisi hec vł illa ⁊ sic de aliȷs. ğ oĩm ꝯtrariorũ hec eadẽ ē disciplina vł ista qđ ē falsuȝ. Silr̃ hic hõ ē spẽs ſȝ nullus ē hõ nisi sortes vł plato. ⁊ sic de aliȷs. Et sic ē fallacia accñtis in ꝓposito. q² hec dictio enũcia tũ ē ⁊ hec dictio verũ teneť ꝓ ipo in cõi. ⁊ sic ab vtroq; ipoꝝ enũciatũ ē verũ. vñ enũciatũ ē verũ. vñ enunciatũ nõ teneť ꝓ ꝑticulari enũciato ab vtroq;. vñ ꝑticulare enũciatũ ab vtro q; accidit enũciato in cõi. sicut ꝑticulare inferius accidit suo suꝑiori ⁊ verũ assignať vtriq; inesse. Et appellať superi⁹ hic oĩne qđ ē mai⁹ siue essentiale siue accidẽtale. Quidã tñ di/ cunt ꝙ ꝓma est falsa. ⁊ dicũt ꝙ enunciatũ accipiť ꝓ ꝑticulari enũciatio ab vtroq; ⁊ silr̃ verũ ꝓ ꝑticulari Et ꝓbatio peccat ꝫm fallãȝ figure dcõis a pluribꝰ determiatꝭ ad vnã determia tã hui⁹ termini enũciatũ ⁊ hui⁹ termini verũ. ſȝ ꝓma solutio melior ē ⁊ subtilior Seq̄ť de h̄ signo neuť qđ ꝫcat idẽ qđ vter q; cũ negatõe sibi opposita. vñ sicut null⁹ de se hȝ distributi oneȝ ⁊ negatõem silr̃ ⁊ neuter. ſȝ neuter est distributiuũ duorũ tm̃. Itẽ q̄riť de hoc sophis. neutrũ oculũ habẽdo tu potes vi dere. ꝓbatio. dextrũ oculũ nõ hãbẽdo tu potes videre sinistꝝ oculũ nõ habẽdo tu potes videre. ğ ꝓma ē vera Cõtra. neu trũ oculũ habẽdo tu potes videre. ğ neutrũ oculũ habẽs vel dũ neutrũ oculũ hñs tu potes videre qđ falsum ē. ꝯñtia ptȝ. q² gerũdia terminata in do hñt resolui ꝑ dũ. vł ꝑ si. vł ꝑ q². ſȝ vtroq; mõ ē falsa. ğ ꝓma ē falsa. Solutio ꝓma ē falsa. ꝓbatõ peccat ꝫm fallaciã accñtis. q² posse videre ꝯuenit ꝑtibꝰ ꝫm se scȝ ꝓut sunt diuise. ſȝ nõ ꝯuenit eis ꝓut sunt vnite in suo toto vñ hic ptȝ ꝑ ꝓmã regulã cũ ad ꝑtes sequať totuȝ. vt potestas videndi cõuenit ꝑtibus ⁊ nõ toti. ideo si partes inferanť de toto ibi est fallacia accidentis.

Postq̃ autor determinauit de signis distributiuis pluriũ. hic ꝯñr de
terminat de signis distributiuis duoꝝ. Cuius ordinis rõ est. q2 distribu-
tio dr̃ quasi vni⁹ ad plura facta pticipatio diuisim. et sic q̃to aliq̇d ad plu
ra distribuit̃ tanto pfectiori modo ꝯuenit sibi nomẽ distributõis. Ideo
p̃us determiat̃ de signis distributiuis pluriũ q̃ de signis distributis duo
rum ☞ Sciendũ pͥmo ꝙ sicut se hñt oĩs ⁊ nullus sic se hȝ vter et neuter
Sicut em̃ nullus icludit oĩs cũ negatõe postposita ⁊ sic vȝ tãtũ sicut oĩs
ita neuter vȝ tm̃ sicut vter cũ negatione postposita. Unde neuter idẽ ẽ ꝙ
vter nõ. sed tñ drñt hmõi signa inter se. q2 oĩs ⁊ nullus. sunt distributiua
pluriũ. sȝ vter ⁊ neuter sunt distributiua duoꝝ. Unde neuter ꝯuenit etiã
cũ hoc signo nihil qd̃ distribuit terĩm cõem sequẽtẽ tã mediate q̃ imedia
te. ita silr̃ neuter Sciẽdum scd̃o. ꝙ circa hoc signũ vterq̃ autor mouet
tale sophisma. supposito ꝙ sortes dicat deũ esse et plato. dicat hoiem esse
aial. et ambo simul dicãt hoĩem esse asinũ. Querit̃ tũc de veritate huius
sophis. an ab vtroq̃ enũciatũ sit verũ ⁊ probatio ⁊ improbatio satis patẽt
in textu autor soluit sophisma dicens ꝙ est verũ ⁊ peccat probatio penes
fallaciã accñtis. sicut hec. hõ est spẽs. sȝ nõ est aliquis hõ. i. sortes. vel pla-
to qui sit spẽs. Ibi em̃ spẽs vere ꝯuenit hoĩ. ⁊ hoc ꝙ infert̃. hõ de sorte cre
ditur ꝙ debeat inferri de ipso sorte. Silr̃ cũ dr̃ in probatione sophismatis
ab vtroq̃ enũciatũ est verũ. sed enũciatum est ab vtroq̃ istoꝝ hoĩem esse
asinũ. igitur hoc est verũ Uerũ em̃ est in enũciatione in cõi non aũt in ista
vel illa necessario ¶ Sciẽdum tertio. ꝙ autor ꝯuenienter ponit vnã aliaȝ
solutõem antiquoꝝ dicentiũ. ꝙ sophisma est simplr̃ falsum ⁊ ꝙ probatio
peccat ſm fallãam figure dictõis arguendo a ptib9 determiatis ad vnam
determinatã rõne huius termi verũ. ⁊ etiã rõne huius termĩ enũciatũ. sed
vt dicit autor in textu pͥma solutio est melior ⁊ subtilior. Ideo dd̃m est ꝙ
enũciatũ in premissis hȝ suppõem determinatã. sed in ꝯclusione supponit
simplr̃. non tamen sic ꝙ ibi nullo mõ stat pro inferiorib9. sed q2 nõ stat pro
inferiori determinato. rõne cuius posset reddi locutio vera. ¶ Sciendum
quarto ꝙ circa hoc signũ neuter autor mouet tale sophisma neutrũ oculũ
hñdo tu potes videre. Cuius probatio et improbatio patent in textu. de
inde soluit ipm̃ dicens. ꝙ ipm̃ est simpliciter falsum. Et ad probatõem dr̃
ꝙ peccat ꝯtra fallaciã accñtis. Uidere em̃ ꝯuenit ptibus scȝ dextro ocu
lo ⁊ sinistro p se acceptis. ideo qñ aliq̇s non habet oculum sinistrũ adhuc
potest per dextrũ et ecõtra. Et propter hoc infert de ipsis ſm ꝙ stãt sub
hoc toto neutrũ oculum hñdo et vt sic ipis nõ cõuenit. et iõ ibi est fallacia
accñtis Debet em̃ sic argui. nec dextrũ oculum habẽdo nec sinistrũ potes
videre. et tunc erit falsum sicu et añs. ¶ Cõtra pͣdicta arguit̃ pͥmo sic.
non ponũtur aliqua distributiua trium vel quatuor. ergo non debent po
ni distributiua duorum Scd̃o arguit̃ sic. signũ vniuersale variatur so-
lum ſm variatõem termini cui adiũgitur. vt dictũ est prius de hoc signo
nullus. ergo vter ⁊ neuter apposita terminis hñtib9 plura supposita q̃ duo
distribuunt pro pluribꝫ. g̃ ⁊c. Tertio sic. si neuter esset signũ iste eẽnt cõ
tradictorie neuter hõ currit ⁊ alt̃ hõ currit. g̃ nõ possȝ simul eẽ vere qd̃ fal
sum est. vt faciliter probaretur. ergo neuter nõ est signũ distributiuum
Quarto sic. si terminus enũciatum in istis premissis ⁊ probatõib9 pri-

mi sophismatis supponeret determinate ꝛ in ꝯclusione simpl'r seq̃ret ꝙ fallacia figure dc̃onis cõmitteret arguendo a suppõe ꝑsonali ad suppõem simplicem. et sic ꝓbatio ṗmi sophismatis essent neganda. ꝛ per ꝯñs sophisma esset verũ. Quinto ar. ꝯtra scd̃m sophisma q꞉ in ꝓbatione eius arguit a ꝑtibꝫ in q̃ntitate ad suũ totuʒ. ḡ est bonus locus dialeticus. ꝛ ꝑ ꝯñs nõ peccat ꝯtra fallaciã accñtis. ☞ Ad ṗmuʒ dicit. negat ꝯña. q꞉ ista signa oĩs nullus sufficienter distribuũt ꝓ tribꝫ aut ꝓ quatuor. sed nõ ꝓprie ꝓ duobꝫ. q꞉ de duobus nõ dicimus oẽs. ideo ꝯueniẽter ponũtur aliq̃ signa distributiua duoꝝ. Ad secũdũ dr̃. ꝙ nõ est sile de istis duobꝫ signis et de alijs. q꞉ alia signa distributiua fuerũt ĩposita sic ꝙ possunt distribuere adequate terminũ ꝓ oĩbꝫ suis suppositis. sed ista duo signa vter et neuter fuerunt imposita vt distribuerent solũ pro duobꝫ. Ad tertiũ dicit. ꝙ si capiat alter indeterminate. sic ꝙ posset supponere pro alijs q̃ distributis per ly neuter. sic iste ꝓpõ nes pñt ambe esse vere nec sunt ꝯtradictorie Sed si alter ꝑcat ꝑticionẽ vel ꝑtem eius qd̓ distribuitur ꝑ neuter. sic dicte ꝓpositiones sunt dicte cõtradictorie nec vt sic pñt esse simul vere. Ad q̃rtuʒ dicitur. ꝙ duplex est suppõ simplex. Quedã eñ est que ꝯuenit termĩo cui repugnat stare ꝓ suppositis. ꝛ arguendo a tali suppõne simplici ad ꝑsonalem nõ bñ arguit. Alia est suppõ simplex que conuenit alicui termino cui termino cui non repugnat stare pro suppositis indeterminatis ꝛ arguendo a suppõne ꝑsonali ad simplicem hoc modo acceptã vel ecõtra nõ est fallacia figure dictionis Ad q̇ntũ dicit. ꝙ in dicta ꝓpõne arguit a ꝑtibꝫ in q̃ntitate ad suum totũ respectu ꝑtium ponẽtium differẽtiã inter ꝑtes et totum. ideo probatio peccat ꝑm fallaciã accidẽtis.

Habito de signis distributiuis ꝑtiũ subiectiuaꝝ. Cõsequenter querit vtrũ negatio habeat vim distribuẽdi siue cõfundẽdi. Et dr̃ ꝙ sic. q꞉ aresto. in ṗmo perihermenias dt̃ ꝙ ille ꝯtradicũt hõ est iust⁹ hõ nõ est iustus. ḡ altera ẽ vniuersalis cũ subijciat terminus cõis. sʒ nõ nisi hec nõ hõ ẽ iustus. ḡ ille terminus hõ distribuit. sed nõ est ibi aliquid a quo distribuit nisi negatio. ḡ distribuit a negatione. Cõtra si negatio habeat vi ꝯfundẽdi. ḡ sicut ista ẽ incõgrua oĩs sor. currit. sil'r hec. nõ sor. currit. qd̓ ẽ falsum. q꞉ q̃uis signum distributiuũ nõ possit addi termino singulari. tñ negatio bñ pt̃ addi Item vbicũq꞉ ẽ distributio ibi est terminus cõis sumptus vl'r. ḡ oportet ꝙ ibi sit dictio ꝑcãs qm̃ vl'r sʒ signuʒ vl'e ꝑcat qm̃ vl'r tm̃mõ. negatio vero nõ. ḡ nõ hʒ vim distribuendi qd̓ cõcedimus dicẽtes. ꝙ negatio nõ ꝯfundit sʒ negat hoc qd̓ post se inuenit. Vñ cũ adiũgit termĩo cõi negat ipm̃ sed ad negatõem supioris seq̃tur negatio cuiuslibet inferioris. eo ꝙ destructo supiori destruit qd̓libet eius inferi⁹ ḡ ne

gatio nō ꝯfundit sꝫ negat qđ post se inuenit siue sit vl'e vl' ꝑti
culare. Sol'o aūt ptꝫ ad hoc qđ obijcit̄. qꝛ hec est vl'is nō hō
est iustus, hoc nō ē ꝓpter naturā distributōis exn̄tis in nega
tōne sed hoc ē qꝛ neget̄ hō in cōi. quo remoto remouet̄ qđlibꝫ
eius inferius Item solet poni quedā distributio aptitudinis
vt oīs hō timet in mari. i. aptus natus ē timere in mari. Iteꝫ
solet poni distributō accōmoda. vt celuꝫ tegit oīa p̄ter seipm
et deus creauit oīa alia a se sed ista duo genera distributio-
nis nō sunt ita ꝓpria vt alia

Postq̄ꝫ autor determinauit de signis distributiuis ꝑtiū subiectiuaruꝫ
Hic ꝯn̄r determīat de negatōe. videlicet vtꝝ negatio habeat vim distri-
buendi. Cuius ordis rō est. qꝛ in isto tractatu autor p̄ncipal'r intēdit de-
terminare de signis distributiuis ꝑtiū subiectiuaꝝ. Et qꝛ negatio ꝓpe
nō distribuit Iō p̄us determinatū est de signis distributiuis ꝑtiū subiecti
uaꝝ q̄ꝫ de negatōne. Et qꝛ cū negatio ꝑ accn̄s distribuit ꝓ ꝑtibꝫ subiecti-
uis. iō īmediate post signa distributiua ꝑtiū subiectiuaꝝ determīat de ipa
negatōe anq̄ꝫ de distributiuis ꝓ ꝑtibꝫ integralibꝫ ¶ Sciēdum p̄mo. ꝙ
negatio p̄t capi dupl'r. Uno° ꝓ orōne negatiua. ꝛ isto° nō sumit̄ h. Alio
mō ꝓ instr̄o negandi siue ꝓ signo negatiuo. cuiusmōi est hoc aduerbiū nō
et hoc mō capit̄ adhuc dupl'r. Uno° negatiue siue negant̄. ꝛ h est qñ ad-
dit̄ termino ꝑ appōem. sic ꝙ nō intrat ꝯpōem cū dcōne cui adiūgit̄. Alio°
capit̄ infinitāter. ꝛ sic ꝯponit̄ et facit vnā dcōem cū termīo cui adiūgit̄. vt
nōhō. ꝛ de negatōe negante solū est ad ꝓpositū ¶ Sciendū scđo. ꝙ autor
in tex. arguit ad vtrāqꝫ ꝑtē dicte q̄stionis qua q̄rebat̄ in p̄ncipio ꝯtinuati
onis. Utꝝ negatio habet vim seu ꝟtutē distribuendi. vt ptꝫ in tex. Sed
ꝓ solutōe q̄stionis est aduertēdū ꝙ aliq̄d p̄t habere vim distribuendi du-
pliciter. Uno° primo et ꝑ se. scđo ꝑ accn̄s et ex ꝯn̄ti. tūc rn̄det̄ ꝙ negatio
nō hꝫ ꝟtutē distribuendi p̄mo et ꝑ se. vtꝫ per duas rōnes textus. qꝛ sic nō
posset addi termino singulari. et qꝛ etiam nō ꝑcat qm̄ vl'r. tn̄ negatio bene
hꝫ ꝟtutē distribuēdi ꝑ accn̄s. qꝛ p̄mo ꝛ ꝑ se negat formā importatā ꝑ ter
minū. q̄ si sit cōis ꝑ abnegatōem eius seq̄tur negatio inferioꝝ ei⁹. et sic sub
tali ꝟbo poterit subsumptio fieri et sic destruit ꝑ accn̄s. Si ꝟo addat̄ ter-
mino singulari. qꝛ ille ꝑcat formā indiuiduatā ad ei⁹ negatōem nō sequit̄
negatio alicuius inferioris. iō nō distribuit. ꝛ ita nō p̄t ipm distribuere

Sciendū tertio ꝙ autor ponit aliquā distributōnem que dꝛ aptitudi-
nis. vt oīs homo timet in mari nō est sensus. ꝙ oīs hō actu timet in mari
sed qꝛ oīs hō aptus na tus est timere in mari. Et dꝛ distributio aptitudi
nis. ideo qꝛ non solum aptitudinaliter ꝯuenit subiecto. sed etiā qꝛ aptum
natū est cōuenire supposit; subiecti ꝑm suā naturā. vn̄ si hō eēt in mari ꝑm
suā naturā esset nat⁹ timere et si nō timeret eēt ꝯtra naturā ei⁹ Sciēdū
quarto. ꝙ autor in textu ponit aliā distinctōem q̄ dꝛ distributio accōmo-
data. q̄ termin⁹ nō distribuit̄ ꝓ oībꝫ suis suppositis simpl'r adeq̄te. sꝫ accō
modate ꝓ alijs a se. vt celū tegit oīa. et sil'r solet dici ꝙ est distributio accō
modata cū dꝛ dyalectica viam habet ad oīm methado p̄ncipia.

¶ Contra p̄dicta arguit̄ primo sic. prius dictum est in textu. q̄ hoc signū
nullus rōne negationis quā includit. habet ꝟtutem distribuendi predica
tum. ergo negatio hꝫ virtutem distribuendi Scd̄o sic Cū dr̄ homo nō
est asinus sub illo termino asinus potest fieri descensus. ergo distribuitur
et nonnisi per negationem. ergo negatio habet vim distribuendi Ter/
tio arguit̄. Distributio est multiplicatio termini cōis facta per signū vni
uersale. ergo negatio nō distribuit ex ꝯñti cum nō sit signū vl'e Quar/
to aguit̄. vnius rei est tm̄ vnicus actus. sed negationis actus est negare. g̊
non potest distribuere. Quinto sic. Dictū est q̄ hoc signū oīs distri/
buit terminū cōem pro oīb; suis supposits. ergo cū dicitur celū tegit oīa ibi
nihil accōmodat̄ accn̄tr. ꝛ sic non est ponenda distributio accōmodata.

Ad primuꝫ dicit̄. q̄ negatio nō habet ꝟtutem distribuēdi p̄mo ꝛ ꝑ se
et quo ad hoc bñ ꝓbant ista argumēta nihilominus bñ distruit ꝑ accn̄s.
simili modo dd̄m est ad secūdū et tertiū Ad quartū dicit̄. q̄ negatiōis
est vnicus actus ꝓprius p̄mo ꝛ per se sibi ꝯueniēs est q̇ est negare. habet
tñ aliū ꝑ accn̄s sibi ꝯuenientē q̇ ē distribuere Ad q̇ntuꝫ dr̄ q̄ hoc signū
omnis ex natura sua distribuit terminū cōem. pro oībus suis suppositis. sꝫ
tñ in aliq̇b; orōnib; determinatis s̄m cōem vsum a sua distributiōe exclu
dit̄ vnum suppositū. vt patet in exemplo textus. et q̄ꝛ illa genera distribu
tionū nō sunt ita ꝓpria ideo posterius de ip̄is determinauit

SEquitur de hoc signo totus quod est distributiuū ꝑ
tium integraliter. vt hic totus sortes est albus. Est
eñ sensus sortes s̄m q̄ꝫlibet sui ꝑtem est alb;. ad quā
sequitur quelibꝫ pars sortis est alba Probatio in hac totus
sortes ē albus sortes subijcitur albedini s̄m sex partes eius
nō s̄m se sed ꝓut sunt in suo toto siue sub forma totius. ergo
nō subijciunt̄ albedini nisi per totū. et sic ꝑ prius seq̄tur hec.
sortes s̄m q̄ꝫlibet ꝑtē sui est alb; et postea illa q̄libet ꝑs sortis
ē alba Itē in hac tot⁹ sor. ē alb⁹ tot⁹ subijcit̄ albedini ī rcitu
dine. ꝑtes aūt in obliquitate. q̄ꝛ in eo qd̄ est totum ꝑtes intel/
ligunt̄ in obliquis et in eo qd̄ est ꝑs totum sumitur oblique
qd̄ patet per diuisionē eius qd̄ est totus. vt domus ex parie/
te tecto et fundamento. ꝛ sortes est ex ꝑtib;. ergo illud qd̄ est
totum dat intelligere ꝑtes obliquas. ergo ad hāc totus sor/
tes est alb;. īmediate seq̄tur hec. sortes s̄m q̄ꝫlibet sui ꝑteꝫ est
alb;. ꝛ immediate sequit̄ ista quelibet pars sortis est alba Itē
ad idem. illud qd̄ est pars non habet esse nisi ab eo. quod est
totum. quia non habet perfectionem nisi ab eo ergo nō sub/
ijcitur alicui nisi ꝑ totū. ergo totū prius subijcit̄. ergo ad hāc
totus sortes est alb; īmediate sequit̄ sortes s̄m q̄ꝫlibet sui ꝑtē

est albus. et mediate quelibet ps sortis est alba Circa p̄dicta
querit̄ de hoc sophismate totus sortes ē minor sorte. pbatio
quelibet pars sortis est minor sorte ꝛ sortes ſm q̄zlibet sui ptē
est minor sorte. ergo totus sortes est minor sorte. Cōtra to/
tus sortes est minor sorte. ergo sortes est minor sorte. Solu
tio p̄ma est vera scz hec totus sortes est minor sorte. ꝛ pbatio
peccat ſm fallaciā accn̄tis. qꝛ in ista tot⁹ sortes est minor sor
te p̄dicatum attribuit̄ ptibus q̄bus vere ꝯuenit. sorti aūt nō
ꝯuenit. ꝛ ideo hec simpl'r ē falsa. sortes ē minor sorte. ꝛ iō siue
ptes inferant esse minorem sorte de toto. siue de sorte erit fal
lacia accidētis p vnam regulam supradictā. Unde totus sor
tes est res subiecta ꝛ sortes accidit ei. ꝛ esse minor sorte assi/
gnat̄ vtriq; inee̅ Etiam pbatio peccat ſm q̄d ad simpl'r. quia
ista totus sortes est minor sorte. nō ponit sortem ſm se. sz ſm
suas pteu. ꝛ ideo ponit sortem ſm q̄d esse minorē sorte. ita cū
simpl'r inferat̄. ergo sortes est minor sorte. peccat em̄ ſm quid
ad simpl'r sicut sortes ſm pedem est minor sorte. Item in qui
busdā sequit̄. totus sortes. ergo sortes. vt totus sortes est al/
bus. ergo sortes est albus. ꝛ in q̄busdam nō queritur in qui
bus est ꝛ in q̄bus nō. Dicendū ꝙ sunt quedā accidētia q̄ in/
differēter ꝯueniunt pti ꝛ toti. vt sunt albus ꝛ niger. calidum
frigidū. augeri. minui. ꝛ in talibus bene seq̄tur. totus sortes
ergo sortes. alia sunt accidētia q̄ ꝯueniunt ptibus ꝛ nō toti.
et ecōuerso toti ꝛ nō ptibus. vt totalitas. minoritas. parui/
tas. ꝛ in talibus nō seq̄tur. totus sortes. ergo sortes.

Postq̄ꝫ autor determinauit in p̄cedenti pte de signis distributiuis pti
um subiectiuaꝝ ꝛc. hic ꝯn̄r determiuat de hoc signo totus qđ est signuz
distributiuū ptiū integraliū Cuius ordinis ratio est. qꝛ ordo signoꝝ distri
butiuoꝝ sumit̄ ex ordine illoꝝ q̄ distribuunt̄ seu p q̄bus distribuunt. Et
qꝛ signa distributiua de q̄bus determinatū est distribuūt p ptibꝫ subiectī
uis ꝛ formalibꝫ. ista vero de q̄bus iam determinandū est p ptibꝫ integra
libꝫ ꝛ materialibꝫ ꝛ forma p̄cedit materiā iō p̄us determinatū est de hoc
signo oīs nullus ꝛc. q̄ꝫ de hoc signo totus. ¶ Sciendū p̄mo. ꝙ hec dictō
totus potest capi dupl'r. vno mō cathegreumatice ꝛ ſcatiue. ꝛ sic est dictō
p se aliq̄d ſcans ꝛ idem est qđ pfect⁹ vel integer. Alio mō pt capi sinca
thegreumatice put scz a se nō ſcat rem aliquā subijcibilē vl' p̄dicabilē sz
solū distributōem termini distribuibilis in ptes integrales. ꝛ hoc mō de
ipo est ad ꝓpositū p̄mo mō. ¶ Sciendu; scđo. ꝙ vt dicit autor in textu
ad istam ꝓpositōem totus sortes est albus nō immediate sequit̄ ista. que

libet pars sortis est alba. sed ista sortes ꝯm ꝗlibet eius partem est albus. Cuius in textu tres assignat causas. Prima cum dicitur totus sortes est albus sortes ꝯm se subiicitur albedini partes ꝯm se non subiiciuntur sed vt stant sub forma totius. ergo ad istam totus sortes est albus. prius seq̄tur ista sortes ꝯm ꝗlibet eius ꝑtem est albꝰ ⁊ ex ꝯñti seq̄tur ista q̄libet ꝑs sortis est alba vbi albedo attribuit̄ ꝑtibꝰ sortis ꝑ se sumptis. ¶ Sciendum tertio. ꝙ autor illud ꝓbat alia ratõe que talis est. qꝛ cum dr̄ totꝰ sortes est albꝰ. totũ subiicit̄ albedini in recto ꝑtes aũt in obliquo. Et cũ partes hñt modũ materie respectu totiꝰ ⁊ ip̄m cõponãt integraliter ⁊ materialr̄ albꝰ nõ p̄dicat̄ de toto in recto qꝛ includũtur in ip̄o nisi in obliquo Ideo ad istam totus sortes est albus immediate seq̄tur ista sortes ꝯm ꝗlibet ꝑtem est albꝰ. In qua ꝑtes subiiciunt̄ ⁊ in obliquo sicut ꝯtinebant̄ in toto ⁊ ex ꝯñti seq̄tur ista q̄libet ꝑs sortis est alba in qua ꝑtes subiiciuntur in recto. deinde ponit tertiã ratõem q̄ satis pꝫ in textu. Causa autẽ quare istud ꝓbat est ista vt melius intelligat̄ ꝓbatio sophistica q̄ ponitur in textu ad habendũ maiorẽ noticiam de natura huiꝰ signi totus. ¶ Sciendum quarto. ꝙ autor in textu mouet tale sophisma. scꝫ totus sortes est minor sorte. Cuius ꝓbatio ⁊ improbatio satis patẽt in textu. deinde soluit ip̄m dicens ꝙ est verꝫ. Et ad ꝓbatõem cũ arguit̄ sortes nõ est minor sorte. ergo totus sortes nõ est minor sorte. dr̄ ꝙ ꝓbatio peccat ꝯm accidẽs qꝛ esse minorẽ sorte in añte attribuit̄ ꝑtibꝰ sortis diuisim acceptis q̄bꝰ p̄mo ꝯuenit sed ex ꝯñti attribuit̄ sorti nõ distributo cui nõ ꝯuenit: deinde ponit aliã solutõnem dicens. ꝙ sophisma peccat contra fallaciam ꝯm quid ad simplr̄. ac si argueret̄. sortes est minor ꝯm pedem sorte. ergo sortes ē minor sorte. Unde q̄libet ꝑs sortꝭ diuisim sumpta addita sorti diminuit rationẽ sortis in ordine ad hoc attributũ qd̄ est esse minorẽ sorte. specialiter circa hoc signũ totus autor mouet vnã questionẽ cuius solutio clare pꝫ in textu. ¶ Cõtra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic. nõ ponunt̄ signa ꝑticularia distributiua ꝑtiũ integraliũ. ergo nec debẽt poni vl̄ia. Scd̄o. totuꝫ integrale actualiter includit oẽs suas ꝑtes. g̊ ad hoc nõ req̄rit̄ signũ vniuersale Tertio. dr̄ tota albedo. ⁊ tñ albedo nõ habꝫ ꝑtes integrales. g̊ hoc signum totus nõ solũ distribuit ꝓ ꝑtibꝰ integralibꝰ. Quarto. ista pt̄ esse vera. totus sortes est albus. supposito ꝙ pes nõ sit albꝰ. ergo nõ distribuit ꝓ oibus ꝑtibꝰ integralibꝰ. Quinto. ꝑtes sunt p̄ores toto. g̊ nihil inest toti nisi ꝑ ꝑtes. g̊ male dr̄ in textu ꝙ albedo p̄us toti attribuit̄. scd̄o ꝑtibꝰ ꝯm ꝙ ꝯtinent̄ in toto. ⁊ tertio ip̄is ꝯm se acceptis. ☞ Ad p̄mũ dr̄. ꝙ ad hoc ꝙ aliq̄d p̄dicet̄ de toto integrali sꝫ requirit̄ ꝙ ꝯueniat alicui eius ꝑti p̄ncipali. ⁊ ideo nõ req̄runt̄ signa ꝑticularia distributiua ꝑtiũ integraliuꝫ sic aũt nõ est de terminis distributiuis totius vl̄is ⁊ ꝑtiũ subiectiuarum.

Ad scd̄m dr̄. ꝙ lꝫ totũ integrale actualr̄ includat oẽs ꝑtes integrales ratoe cuius ad positõem totius integralis req̄ritur positio cuiuslibet eius ꝑtis. tñ ad hoc ꝙ aliq̄d dicat̄ inesse toti integrali nõ sufficit ip̄m inesse alicui ꝑti ⁊ ideo req̄rit̄ signũ distribuẽs ip̄m ꝓ oibꝰ suis ꝑtibꝰ. Ad tertiuꝫ dr̄. ꝙ lꝫ albedo ꝑ se nõ hꝫ ꝑtes integrales tñ ꝑ accñs. ratõe sui subiecti bñ hꝫ ꝑtes integrales. ⁊ ratõe illius sibi addit̄ hoc signũ totus. Ad quartum dr̄. duplices sunt ꝑtes integrales. Quedã sunt p̄ncipales. s. q̄ de ne-

cessitate requirunt ad esse totius. et pro omnibus talibus distribuit hoc signum totus. Alie autem sunt minus principales que solum requirunt ad bene esse ipsius pro talibus non distribuit totus. Ad quantum dicitur licet secundum naturam rei albedo non insit toti nisi per partes. tamen supposito quod insit toti per hoc potest inferri quod insit partibus secundum quod continentur in toto prius quam insit partibus secundum se acceptis.

Sequitur de signis distributivis accidentium. Inter que primo dicendum est de signis distributivis qualitatis. Dicitur autem signum distributivum qualitatis quod distribuit res se habentes per modum qualitatis. ut qualelibet cuius particulare est aliqualibet. Sed si tunc obiicitur quod accidens multiplicetur multiplicato subiecto. ergo cum signa distributiva substantie distribuant sive multiplicent subiectum oportet quod multiplicent sive distribuant ipsum accidens. ergo signa distributiva accidentium superfluunt. Ad hoc dicendum est quod duplex est multiplicatio accidentis. quia quedam est multiplicatio secundum numerum. et hoc fit per signum distributivum substantie. ut omnis homo albus currit. Alia est multiplicatio secundum speciem. et hec fit per signa distributiva accidentis. ut qualelibet currit. id est res habens qualemcunque qualitatem currit. Circa predicta queritur de hoc sophismate. Quodlibet qualelibet de quolibet tali scit ipsum esse tale quale ipsum est. posito quod sortes sciat gramaticam logicam et rethoricam. et plato et cicero similiter et sciant se habere eas. et sunt alii tres homines quorum unus sciat logicam alter gramaticam. et alius rethoricam. et isti nesciant se habere eas. et de aliis nihil sciant et alii sciant de se et de istis. et non sunt plures homines neque plures qualitates. probatio. hoc qualelibet de quolibet tali scit ipsum esse tale quale ipsum est et sic de secundo et tertio. et non sunt plura qualelibet ergo quodlibet qualelibet de quolibet tali scit ipsum esse tale quale ipsum est. Contra quodlibet qualelibet etc. ergo quodlibet gramaticum de quolibet tali scit ipsum esse tale quale ipsum est. Solutio prima est vera et improbatio peccat secundum fallaciam consequentis ab inferiori ad superius cum distributione superioris. quia qualelibet supponit tantum pro tribus. scilicet pro tribus primis. sed gramaticus supponit pro eisdem et etiam pro aliquo qui habet gramaticam tantum. sic gramaticum est in plus quam qualelibet Unde si apponatur signum universale distributivum sic quodlibet qualelibet etc. ergo quodlibet gramaticum sit consequens.

vt hec oĩs homo. ergo om̃e aĩal. ⁊ sic in vltimo de quolibet
qualelibet. ğ de quolibet grãmatico cũ dr̃ de q̃libet tali

Postq̃ autor determinauit de signis distributiuis substãtie ⁊ etiã de
negatõe. hic ɔñr determinat de signis distributiuis accñtiũ. Cui⁹ rõ ordi
nis ẽ. q: sicut se hʒ substãtia ad accñs. sic se hʒ signũ distributiuũ substan
tie ad signũ distributiuũ accñtiũ. sʒ subãtia p̃cedit accñs. ğ signũ distribu
tiuũ substãtie p̃cedit signũ distributiuũ accñtꝭ. ¶ Sciẽdũ p̃mo ꝙ signũ
distributiuũ accñtis ẽ illud qđ distribuit rẽ ꝑ modũ accñtis siue ꝑ modũ
alteri adiacẽtis. vt cũ dr̃ q̃liscũq̃ sit hõ ip̃e currit. siue hõ sit alb⁹ siue niger
ip̃e currit. Et dr̃ notãter ꝙ signũ distributiuũ accñtꝭ ẽ illud qđ distribuit
rẽ se habentẽ ꝑ modũ accñtꝭ q: indifferẽter oẽm rẽ adiectiue designataꝫ
distribuit siue fuerit substãtie siue accñtꝭ. ¶ Sciendũ scđo ꝙ cũ dr̃ signũ
distributiuũ accñtꝭ q̃litatꝭ distribuit rẽ habentẽ q̃litatẽ vt q̃lis quale ibi
nõ debʒ ꝓprie capi. vt ẽ denoĩatiuũ q̃litatꝭ ꝓprie dicte sʒ debʒ capi genera
liter vt ẽ denoĩatiuũ cuiuslibʒ rei se hñtis ꝑ modũ qualitatꝭ siue ꝑ modũ
determinãtꝭ ⁊ ɔtrahẽtꝭ siue talis res ꝭm veritatẽ fuerit substãtia vl' accñs
aliqđ. Vñ substãtia bñ denotat vl' ꝭcat ꝑ modũ q̃litatis. vt cũ dr̃ corpo
reũ rõnale ⁊c̃. Sʒ qualitas ⁊ q̃ñtitas inter p̃dicamẽta accñtiũ sunt p̃ncipa
liora ⁊ hñt modos p̃dicãdi distinctos. iõ in ip̃is repiunꝭ signa distributi
ua a se inuicẽ distincta magisq̃ in aliȷs p̃dicamẽtꝭ. ¶ Sciendũ tertio ꝙ
lʒ eadẽ signa distributina distribuãt substãtiã ꝭm numeꝝ nõ tñ ꝭm spẽꝫ
Cui⁹ rõ ẽ. q: accidẽtia recipiũt vnitatẽ numeralẽ ⁊ et iã multitudinẽ per
coꝝ subiecta Jõ ꝭm nũeꝝ signoꝝ distributiuoꝝ subẽ multiplicãꝭ nũeral'r
signa distributia accñtꝭ sicut accñtia ml'tiplicãꝭ ꝑ sua subiecta sʒ accñtia
hñt vnitatẽ specificã in ꝓprio gñe ꝑ aliqđ sui generꝭ. iõ ad hoc ꝙ ꝭm spẽꝫ
distinguanꝭ requiruuꝭ signa distributiua distincta a signis distributiuis
substãtie. ¶ Sciendũ quarto ꝙ illud signum qualelibet includit termi-
num recipienteꝫ eius distributõem. Tantũ em̃ valet qualelibet sicut res
habens q̃ñlibet qualitatẽ ibi qualitas est distribuens ⁊ adhuc vltra hoc
includit subiectũ illius qualitatis quod distribuiꝭ. Et q: illud subiectuꝫ
p̃cedit virtutẽ signi distributiui vt in eius expositõe pʒ. Jdeo ꝑ ip̃m non
distribuiꝭ. ⁊ ideo p̃t addi aliud signũ distributiuũ cui⁹ distributio cadit
sup̱ subiectũ. vt dicẽdo qualelibet ẽ q̃libet res habẽs qualitatẽ. Vñ circa
hoc signũ qualelibet autor mouet vnũ sophisma in textu. cui⁹ probatio ⁊
improbatio cũ eius solutõe patẽt in textu. ¶ Cõtra p̃dicta arguiꝭ p̃mo
sic. quãtitas p̃cedit qualitatẽ. ğ p̃us debuit determinare de signis distri-
butiuis q̃ñtitatis q̃ qualitatis. Scđo sic. qualelibet distribuit rẽ ꝭcatã
ꝑ modũ substãtie vt pʒ in ei⁹ expõe. qualelibet em̃ valet. i. res hñs quali-
bet q̃litatẽ. q̃ñtitas ãt ꝭcaꝭ ꝑ modũ substãtie cũ sit abstractũ. ğ nõ ẽ signũ
distributiuũ accñtꝭ. Tertio sic cũ dr̃. oĩs hõ ẽ alb⁹. ille termin⁹ alb⁹ nõ di-
stribuiꝭ material'r ꝑ hoc signũ oĩs. ğ male dr̃ in textu. ꝙ accñtia material'r
distribuanꝭ ad distributõeꝫ subiecti Quarto ar. accñs adiectĩe designa
tum bene distribuiꝭ ꝭm spẽm ꝑ signũ distributiuũ substantie. vt dicendo
om̃e coloratũ vl' q̃đlibet coloratũ. ğ nõ req̃runꝭ signa distributiua accñtiũ

Quarto arguit᷑. oē signū distributm̄ cū termino cōi debet ꝑcare ꝓpōe ex
vlem. sic aūt nō est de isto signo q̄lelibet. vt patet in expōne. facit em̄ ꝓpo
sitōnē indiffinitam. ergo nō est signū vl'e. ☞ Ad p̄muz dicit᷑. ꝙ q̄ꝫtitas
ꝑm ordinē generatōis bn̄ p̄cedit qualitatē. tn̄ qualitas p̄cedit q̄ꝫtitatē ꝑm
viam ꝑfectōis. Et silr̄ dōm est de signis distributiuis q̄ꝫtitatis. Ad
secūdū dr̄. ꝙ qualitas importata per hoc signū qualelibet inq̄ꝫtum ꝑcatur
per hoc signū adiectiue ꝑ modū adiacentis alteri distribuitur. et licet ī ex/
ponēdo ipꝫ signū ꝑcet᷑ adiectie. h̄ est q2 distribuit᷑ ꝑ signū distributm̄ sbe.
Ad tertiū dicit᷑. ꝙ ille terminus alb9. nō distribuit᷑ materialiter ꝓpter h̄
q2 nō ponit᷑ a ꝑte subiecti Si aūt poneret᷑ a ꝑte subiecti tūc distribueretur
ex ꝯñti. vt dicendo oīs homo alb9 currit Ad q̄ntū dicit᷑. ꝙ licet accn̄tia
adiectiue. designata. aliqn̄ ꝑm spēm distribuaut᷑ ꝑ signa distributiua sub
stantie. hoc tn̄ est inq̄ꝫtum substātiuant᷑ in neutro genere ꞇ nō inq̄ꝫtū adie
ctiue sumūtur Ad q̄ntuz dr̄ ꝙ exponētes illi9 signi distributiui q̄lelibꝫ
hn̄t duplex subiectū. Qōdam est subiectū enūciatōnis. s. res ꞇ rōne illius
est in diffinita. q2 non distribuit᷑. Aliud est subiectū distributiōis. s. accn̄s
qualitatis. et ex ꝑte illius posset dici vl'is. q2 illud distribuitur.

Sequit᷑ de signis distributiuis q̄ꝫtitatis et sunt illa
que distribunt se habentes ad modum q̄ꝫtitatis. vt
quotienscūq3 q̄ꝫtūcūq3. Et ꝑm hoc teq̄rit᷑ de hoc so/
phismate quotienscūq3 fuisti parisius totiens fuisti hō. Pro
batio. vna vice fuisti parisi9 ꞇ illa vice fuisti hō. alia vice fuisti
parisius et illa vice fuisti hō ꞇ sic de alijs. g̊ quotiēscūq3 fuisti
parisius totiēs fuisti hō. Improbatio. quotiēscūq3 fuisti pa/
risius totiēs fuisti hō. sꝫ bis fuisti parisius. g̊ bis fuisti hō. qđ
falsum est. q2 hec dictio bis īportat interruptōnem eius cui
adiungit᷑. sed actus eēndi hoīem nō fuit interruptus in te
Solutio prima est falsa. Ad ꝓbatōem āt rn̄dendū est ꝑ inter
emptōem. q2 scđa ꝑs copulatiue est falsa. s. illa vice fuisti. hō
q̄a adhuc nulla vice fuisti hō. eo ꝙ nōdum vita fuit termina
ta. vt iterum inciperes viuere. et postea terminaret᷑ quod tn̄
req̄rit᷑ ad hoc vt bis fuisses hō. sicut bis incipit᷑ cursus ꞇ bis
teriat᷑ ad h̄ ꙗ aliq̄s bis currat. Et nota ꙗ bis nō īportat iter
ruptōem tꝑis sꝫ tm̄ actus illius cui adiūgit᷑. Ad terminū āt
seq̄t᷑ interruptio. Si āt formaret᷑ sic ꝑalogism9 q̄ñcūq3 fuisti
parisius fuisti hō. sꝫ bis fuisti parisi9. g̊ bis fuisti hō. p̄ma est
vera et improbatio peccat ꝑm fallatiā figure dictōnis ex mu
tatōe p̄dicamēti. q2 q̄ñcūq3 est in p̄dicamēto q̄ñ et bis in p̄di
camēto. q̄ꝫtitatis. q2 est de genere q̄ntitatis discrete
Hocq3 autor determinauit de signis distributiuis qualitatis Hic con

Tractatus duodecimus

sequēter determinat de signis distributiuis q̄titatis. ꝛ postea de infinito.
Cuius rō est. qꝛ q̄titas hꝫ se ad infinitū sicut subiectū ad suū ꝓpriā passio
nem. ꝛ subiectū ē prius sua passione. iō ꝑus de signis distributiuis q̄tita
tis determiat q̄ de infinito ☞ Sciendū ꝑmo ꝙ si signa distributiua
q̄titatis dicūtur illa q̄ distribuūt rē hn̄tē se ꝑ modū mēsure. vt quotiēscū/
q̄. q̄ñcūq̄. vñ illa signa includūt terminū recipiētē eoꝝ distributiōeꝫ sicut
dictū est de hoc signo q̄lelibet. Cū eñ dꝛ q̄tūcūqꝫ currit. sensus ē. res ha/
bens quālibet q̄titatē currit. ꝛ qꝛ res adiectiue ꝓcata cuiuscunqꝫ ꝑnti fue
rit hꝫ modū q̄litatis vel q̄titatis Jdeo autoꝛ. solū determiat de signis di
stributiuis eaꝝ. Sciēdū scdo. ꝙ h̄ signū q̄tiēscūqꝫ est distributiṁ nūeri
qꝛ est q̄titas discreta. vñ ꝑtes nō sunt ad inuicē ꝯposite nec copulate per
aliquē terīm cōem sꝫ sunt ab inuicem seꝑate. iō res distincta ꝑ hoc signuꝫ
quotienscūqꝫ dꝫ habere ꝑtes distinctas ab inuicē. Silr̄ illa dictio totiens
cū sit relatṁ nūeri vt dcm̄ est dꝫ referre rē non hn̄tē ꝑtes ad inuicē ꝯiūctas
sꝫ distinctas ꝛ discretas inter cuiꝰ ꝑtes nō p̄t esse intruptio sic ꝙ post inter
ruptōem ꝑtes reiterārur in eodē subiecto. iō illud relatṁ totiꝰ nō p̄t ꝯue
nienter addi huic qđ est eē hoīem. ꝛ iō hec est fl̄ā. q̄tiēscūqꝫ fuisti ꝑisiꝰ totiēs
fuisti hō Sciendū tertio ꝙ lꝫ illud signū q̄tiēscūqꝫ sit distributṁ nūeri
qꝛ est q̄titas discreta ꝛ tp̄s ꝫm se ꝛ ꝫm suā subām sit ꝯtinuū. tñ hoc signū
totiēs q̄tiēscūqꝫ ex ꝯñti distribuit tp̄s nō inq̄tū ꝯtinuū sꝫ cū denotat in
terruptiōeꝫ illius cui addiť distribuit tp̄s inq̄tū. s. in tp̄e ꝛ in motu accipi
unť ꝑtes. ꝛ qꝛ oīs actus ꝛ motus mēsuranť tp̄e ex ꝯñti illud signū quotiē
cūqꝫ distribuit actū ꝛ motū q̄ fit in tp̄e. vt dđo q̄tiēscūqꝫ fuisti parisiꝰ to/
tiēs fuisti albꝰ. ¶ Sciendū q̄rto. ꝙ autoꝛ mouet tale sophisma in textu. q̄ti
enscūqꝫ fuisti parisius totiēs fuisti albꝰ Cuiꝰ ꝓbatio ꝛ iꝓbatio patēt in
in tex. deinde ip̄m soluit dicēs qđ est simpl'r fl̄m. Et ad ꝓbatōnem rñdet
autoꝛ ꝙ maioꝛ est falsa. s. ꝛ illa vice fuisti hō et illa vice fuisti hō. Ex q̄ patꝫ
qꝛ actus essendi in se nō fuit coꝛruptus. qđ tñ opoꝛteret ad hoc ꝙ ista essꝫ
vera illa vice fuisti hō ꝛ illa vice fuisti hō lꝫ ei hoc qđ est illa ꝛ illa vice ꝑmo
et ꝑ se nō impedit interruptōeꝫ tñ denotat terminū actus cui adiūgiť Ad
terminū aūt seq̄tur interruptio. deinde ponit ꝓbatōem sophismatis cum
eius solutōne q̄ patēt in textu. ¶ Cōtra ꝑdicta arguiť ꝑmo sic. oē acci/
dens distribuiť ad distributōem substātie eius. sꝫ q̄titas est accñs. g̊ non
reiteranť signa distributiua q̄titatis. alia a signis distributiuis substātie.
Scđo ar. oē qđ ꝓcať adiectiue hꝫ modū q̄lis. ꝛ ꝑtur in q̄le. vtꝫ in li. ꝑdica
biliū. g̊ nō sunt aliq̄ signa distributiua q̄titatꝭ sꝫ solū q̄litatꝭ Tertio ar.
in oī actu q̄ subijciť tp̄i p̄t esse coꝛruptio. sꝫ iste actus qui est eē hoīem sub
ijciť tp̄i. g̊ in eo p̄t esse interruptio. g̊ ꝑ quotiēscūqꝫ iste actus q̄ est eē pari
sius vl' ꝯsilis p̄t haberi distributio Quarto ar. signū q̄tiēscūqꝫ est distri
butṁ nūeri q̄ est q̄titas discreta nō est signū distributṁ tp̄is qđ ē ꝯtinuū
Quinto ar. ꝯtra sophisma. vna vice fuisti parisius. g̊ vna vice fuisti hō
vel nō homo. nō est dđm ꝙ fuisti nō hō. ergo illa vice fuisti hō ¶ Ad ꝑmū
dꝛ. ꝙ q̄titas p̄t dupl'r cōsiderari. Uno modo ꝫm numerū. et hoc modo
distribuitur per signum distributiuum substātie. Secūdo modo ꝫm spe
ciem et sic non ꝛc. Ad secūdū dicitur. ꝙ quale potest dupliciter accipi.
Uno modo ꝓ omi illo qđ ꝓcat ꝑ modū adiacentis siue inherentis alteri.

et illo modo q̄titas bñ ꝑcat ꝑ modū qualis. Alio modo accipit̄ quale magis spēaliter ꝑ illo qđ ꝑcat ꝑ modū mēsure. ꝛ illo modo nō ꝑcat ꝑ modum qualis simpl'r Ad tertiū d̄r q̄ duplex p̄t esse interruptio in aliquo actu Uno modo sic. vt ille actus terminet̄ ꝛ possit reiterari in eodem subiecto in nūero in quo prius erat. Et hoc modo iste actus qui est esse hoīem nō interrūpitur. Alio° in aliquo actu p̄t esse interruptio sic q̄ ille actus posset pluries in eodem subiecto in nūero reiterari et terminari. et isto° in isto actu qui est eē parisius p̄t esse interruptio et in talib⁹ actib⁹ bñ p̄t addi illđ signū quotienscūq3. ꝛ illud relatīm. s. totiens. Ad quartū dicit̄. q̄ l3 hoc signū quotiēscūq3 p̄mo ꝛ per se sit distributīm nūeri tñ ex ꝯñti est distributiuum tp̄is inq̄tum tp̄s habet modū nūeri et ꝑm q̄ in ip̄o mediante motu repiunt̄ ꝑtes distincte Ad q̄ntū d̄r. q̄ q̄3 diu fuisti parisius viuus hō fuisti ꝛ ꝯtinuus. tñ sub hoc q̄ est vna vice non est concedendū. q̄ tūc fuisti pisius illa vice ꝛ alia vice. q2 tūc actus essendi hoīem fuisset interruptus.

Sequit̄ de infinito qđ q̄nq3 modis d̄r. Primo modo d̄r infinitū qđ nō p̄t ꝑtrāsiri. vt vox d̄r inuisibilis eo q̄ nō est apta nata videri. Alio modo d̄r infinitū qđ h3 trāsitum īꝑfectū. eo q̄ nōdū est terminatū tñ aptū natū est termiari. vt dū aliq̄s trāsit spaciū et nōdū ꝑuenit ad suū finē. Tertio mō d̄r infinitū ꝑm appōem. vt nūerus augmētabilis est in infinitū appōne vnitatis vl' alterius nūeri Quarto mō d̄r infinitū ꝑm diuisionē. vt cōtinuum. oīe autē continuum diuisibile est in infinitum Uñ sic diffinit̄ ab aresto. in iiij. phisicorū. Cōtinuū est diuisibile in sp̄ diuisibilia Alio mō d̄r infinitū vtroq3 mō sc3 ꝑ appōem et diuisionē. vt tp̄s. cū eīm tp̄s sit ꝯtinuū ēīn diuisibile infinitū indiuisione. et cū post vnum tp̄s veniat aliud tp̄s sic ꝑ appōem vnius tp̄is ad aliud est infinitū. Et quo ad has tres vltimas ꝑcatōnes diffinit̄ sic infinitū Infinitū est cuius q̄titatē accipientib⁹ sp̄ est aliq̄d extra sumere. vt si post vltimā ꝑtem linee accipiat̄ alia ꝛ post alterā tertia. ꝛ nunq̄3 possit attingere terminus eius. iō liuea d̄r infinita Solet āt poni q̄ īfinitū q̄nq3 sumit̄ ꝑ termīo cōi. ꝛ tūc ista ꝑpō infinita sunt finita eq̄ualet huic. aliq̄ infinita sunt finita. Q̄nq3 sumit̄ ꝑ signo distributīo ꝛ tūc illa eq̄pollet huic quo ad distributōem q̄libet pl'a sunt finita. Et pbat̄ sic Uno pl'a sunt finita duob⁹ pl'a sunt finita trib⁹ pl'a sunt finita ꝛ cij̄s ꝑ q̄libet pl'a sunt finita. et sic d̄r facere īterscalarē distributōe3 vl' interruptā vl' discōtinuā. q2 hec dcō pl'a in p̄ma ꝑpōe supponit ꝑ duob⁹. ꝛ deinceps in scd̄a ꝑ trib⁹. ꝛ sic gradatī ad sca

lariter ascēdēdo. ⁊ sic ista oratio quolibet plura facit distribu
tionē interscalarē. qꝛ ꝓ alijs supponit hoc qđ dico quolibet
et ꝓ alijs hoc qđ dico plura ꝭm nūerū ascendēdo vt dictū est
Circa p̄dicta q̄rit̃ de hoc sophismate infinita sunt finita. Pro
batio duo sunt finita. tria sunt finita ⁊ sic in infinitū. ergo in
finita sunt finita Improbatio. ibi p̄tur oppositū de opposito
ergo locutio est īpossibilis. p̄t etiā sic ꝓbari. q̄libet plura sunt
finita. ḡ infinita sunt finita Quidā distinguūt eo ꝙ infinitū
est equocū ad infinitū q̄ ad nos ⁊ ad infinitū simpliciter Vñ
si sumat̃ infinitū quo ad nos ꝑma pōt esse vera ⁊ nō p̄t oppo
sitū de opposito. qꝛ infinite quo ad nos sunt stelle ⁊ arene ma
ris. q̄ nō sunt infinite simpl'r. Si aūt sumatur infinitū simpl'r
est simpl'r falsa et p̄tur oppositū de opposito Alij āt disting/
uūt eo ꝙ infinitū p̄t esse terminus cōis. et sic ꝑma ē falsa. vel
potest esse terminus sincathegreumaticus importās in se di
stributōem sicut dictū est. et sic ponūt eā esse verā. sed neutra
istarū solutionū valet. qꝛ si remoueat̃ vtraqꝫ distributio ⁊ su/
mat̃ infinitū simpl'r et ꝭm ꝙ est terminus cōis adhuc rema/
net ꝓbatio et īprobatio hui⁹ sophismatis Vñ dictū ē ꝙ pri
ma simpl'r est falsa. et ꝓbatio peccat ꝭm q̄d ad simpl'r. qꝛ infi
nitū appōe est infinitū quodāmodo et nō simpl'r Vñ cū acci
pit ꝑtes nūeri ꝭm appōem. vt duo tria nō accipit infinitum
simpl'r. sed quodāmodo siue ꝭm quid et ideo nō potest ex his
inferre infinitum simpliciter

Postq̄ autor determinauit de signis distributiuis Hic ꝯn̄r ex quo in
finitū insequit̃ q̄ātitatē determinat de ipo circa ipm mouēdo vnū sophis/
ma. Et qꝛ oē multiplex īdistictū parit ꝯfusionē. Et hec dcō īfinitū sit mul
tiplex. iō ꝑmo ponit multiplicitatē ei⁹. ponēdo q̄nqꝫ mōs ipi⁹ ¶ Sciēdū
ꝑmo. ꝙ infinitū ꝑmo d̄r qđ nō est aptū natū ꝑtrāsiri sicut pūctus vl' vni/
tas. ⁊ h̄ mō vox d̄r īfinita q̄ ad visū qꝛ nō est apta nata videri neqꝫ ē de ge
nere visibiliū. Scđo mō d̄r infinitū qđ nō posset a nobis ꝑtrāsiri. est tn̄ ꝑ
se aptū natū ꝑtrāsiri sicut ꝓfunditas maris. Tertio° d̄r aliq̄d infinitum
ꝭm appōem. vt nūerus cū q̄nqꝫ alicui nūero addat̃ vnitas sꝑ adhuc ma/
ior p̄t fieri nūerus ꝑ appōem alterius vnitatis ⁊ sic sꝑ vlterius ascēdendo.
Quarto modo d̄r infinitū ꝭm diuisionē. sicut linea est diuisibilis in infini
tum. et sic repit̃ in oī magnitudine Quinto d̄r in infinitū vtroqꝫ mō. s. ꝭm
appōem ⁊ diuisionē ⁊ sic p̄t repiri in tp̄e ¶ Sciēdū scđo. ꝙ illoꝝ q̄nqꝫ mo
doꝝ sic p̄t h̄ri sufficiētia. qꝛ oē infinitū est īꝑtrāsibile. vel ergo est īꝑtrāsibi
le negatiue sic ꝙ negat̃ tam act⁹ q̄ȝ potētia ꝑtrāsibilitatis. et sic est ꝑmus
modus. vel est infinitum ⁊ īꝑtransibile ꝓuatiue, sic ꝙ negetur actus imꝑ/

trāsibilitatis.sed relinqtur potentia ad vlteriorē infinitatiōem. et hoc est
dupliciter.vel de se aptnm natum est ꝑtransiri z finiri.z sic est secūd⁹ mo
dus.vel ꝑt solum ꝑtrāsiri z infinitari imꝑfecte. z hoc tripliciter.vel hoc fit
ꝑ appōem sic est tertius modus.vel per diuisionē.sic est quartus modus
vel vtroq₃ modo simul.z sic est qntus modus. ¶ Sciēdū tertio. ꝓ illo so-
phismate qđ innuitur in textu.ꝙ infinitum potest capi dupl'r. vno modo
vt ꝑcat q̄ntitatē rei subiecte vel predicate.vt dicēdo. numerus est infinit⁹
et sic illa ꝓpō que est sophisma.s.infinita sunt finita equiualet huic. aliquā
infinita sunt finita. z hoc modo potest sic ꝓbari.duo sunt finita z tria sunt
finita z sic in infinitum.ergo infinita sunt finita. Alio modo capitur infi-
nitum sincathego. vt dicendo.infiniti hoīes currūt.z sic dicit dispōem sub
iecti z sic illa infinita sunt finita equalet huic q̄ntum ad districtributōnem
quelibet plura sunt finita. z hoc modo sophis.sic probat demrātis duob₉
vnū est dicere illa plura sunt finita trib₉ plura sunt finita. ḡ qlib₃ pl'a sunt
finita. vt dicit textus.ibi est distributio vt scalarū. q₂ in scala ascendimus
ꝑm gradū.sic in ꝓpōne ṗma supponit ꝓ duob₉.in scđa pro trib₉. deinde sꝑ
gradatim z scalatim ascendendo. Improbat autē sic sophis. Ibi p̄dicat
oppositū de opposito.ergo est falsum ¶ Sciendū q̄rto.ꝙ quidā soluūt ip₃
sophis.ꝑ distributōem. Nam infinitum dicit vno modo quo ad nos.sicut
gutte maris z stelle sunt infinite Alio modo dicit infinitum simpl'r et ꝑm
naturā z tūc dicūt ꝙ si capiat primo modo.sc₃ pro infinito quo ad nos so-
phisma est verū nec predicat oppositum de opposito. q₂ illud qđ est infini-
tum quo ad nos a ꝑte rei est finitum.sed si capiatur infinitum pro infinito
simpliciter sophis.est falsum. Alij autē soluūt dicentes ꝙ si infinitū capiat
pro termino cōi z cathego.tunc sophis.est falsu₃. Si vero capit sincathe.
tūc est verū.sed vt đr Pe.hys.nulla illaꝝ solonū est sufficiēs. q₂ si capitur
infinitum simpl'r pro termino cōi manet probatio z improbatio. Iō au-
toꝛ aliter soluit dicēs ipsum simpliciter esse falsum. Et ad ꝓbatōem đr ꝙ
peccat ꝑm fallaciā ꝑm quid ad simplicitēr. q₂ procedit ab infinito ꝑm ap-
positōem qđ est infinitum ꝑm quid ad infinitum simpliciter et in actu.
Cōtra p̄dicta arguit ṗmo sic. de infinito determinatur in phia natu
rali.ergo de ipō hic nō debet determinari. Secūdo arguit. de nō ente
nō potest esse scia.sed infinitū est nō ens.ergo de ipō nō potest esse scientia
Tertio arguit.ꝯtra vltimos tres modos ꝙ in illis trib₉ modis infini-
tum sumi negatiue nō sit dōm.ideo sumit priuatiue vt priuat actum solū
quod etiam non dicendu₃ est.q₂ nūerus et tempus sunt actu finita. ḡ isti
tres modi sunt insufficienter positi Quarto arguit.oē corpus est actu fini
tum.ergo male exēplificat in scđo modo de ꝓfunditate maris Quinto.li
nea z corpus sunt infinita cū oē corpus sit diuisibile in infinitū. z tamen
non sunt actu infinita.q₂ nō est dandū infinitum actu.ergo infinita sunt fi
nita.z ꝑ ꝯñs sophis.verū ¶ Ad primū đr.ꝙ in phia naturali determi-
natur de infinito inq̄ntum est q̄dam ꝓprietas rerū naturaliū. hic aūt deter
minatur de ipso inq̄ntum habet ꝯuenientiam cū signis distributiuis q̄nti-
tatis. Ad secūdum dicit.ꝙ infinitum nō est ens actu. tñ bñ est ens in
potentia.licet etiam de nō ente non possit scia haberi positiue tñ bene pri
uatiue. Ad tertiū dicit.ꝙ licet infinitas mōtis z q̄libet aliud sit actu

finitũ. tamẽ quo ad nos est impertrãsibile ⁊ infinitũ Ad quartũ dr̃. ꝙ in
fini. trib⁹ vltimis modis dr̃ finitũ priuatiue. sic ꝙ negat ⁊ ꝓuat actũ ꝯple
tum finitatis ⁊ pertrãsibilitatis ⁊ manet in potentia ad vlteriorẽ determĩ
natõem seu infinitatõem. ⁊ sic infinitũ illis tribus modis est infinitũ non
actu sed potentia Ad q̇ntũ dr̃. ꝙ ꝯñа nõ valet. q̃ ibi est fallacia ꝺm q̇d
ad simpl'r. ꝓceditur eñ de infinito ꝺm potentiã diuisionis qđ est infinitũ
ꝺm quid ad infi. simpl'r. Et hec distri. dicta sufficiant

PRopositio exponibilis est ꝓpõ habens sensũ obscu
rum expõne indigentẽ ꝓpter aliqđ sincathegr̃. in ea
positũ ĩplicite vel explicite. vt tm̃ hõ est aĩal. sortes incipit eẽ
alb⁹ ⁊cẽꝭ. Pro quo sciendũ ꝙ ea que faciunt ꝓpõem exponi
bilem sunt in multiplici drñа. q̃ quedã sunt signa exclusiua.
vt tm̃ solũ. ⁊ sic de aliꝭ. quedã exceptiua. vt nisi ꝑterq̃. q̃dã
reduplicatiua. vt inq̃tũ ꝺm q̇d. quedã importãt inceptiõem
et desitõem. vt incipit desinit. quedã ꝓuatõem finis. vt infini
tum. q̃dã importãt excessum. vt ꝯpatiui et suꝑlatiui gradus
q̃dã vero ĩportãt distinctõem. vt differt aliud ab. q̃dã ĩportãt
spẽalẽ modũ distributõis. vt totus q̃libet. Unde illa ꝓpõ
de differt reddit̃ obscura et indiget expõne. iđ dicũtur facere
ꝓpõnem exponibilẽ quare de ipis per ordinẽ videndũ est. et
prius de signis exclusiuis.

Iste ẽ septimus tractatus huius libri ꝑuoꝝ logicaliũ pet. hys. In quo
postq̃ determinauit de termino distribuibili cui⁹ ꝓprietas est distributio
Hic ꝯñr determinat de exponibilib⁹. Cuius ordinis rõ est. q̃ distributio
est propꝫetas ꝯñs ꝺcatũ actuale distribuibiliũ. expõ vero magis ꝯcernit si
gnificatõem actualẽ. vt patebit in ꝓcessu ¶ Sciendum ꝓmo. ꝙ sicut ter
minus distribuibilis est subiectũ ꝓncipale attributõis ꝑcedẽtiũ tractat⁹
sic ꝓpõ exponibilis est subiectũ huius tractatus hꝫ ei oẽs ꝯditõnes subie
ti attributõis. q̃ est qđdã vl'e nõ quidẽ reale ſꝫ intẽtionale Et hꝫ ꝑtes et
ꝓprietates. q̃ ipa cathego. ⁊ hypo. vl'is ꝑticularis indiffinita ⁊ singulare
affirmatiua. negatiua eius ꝑtes sunt ⁊ expõ est ꝓꝑetas eius. Sciendũ
secũdo. ꝙ expõ ꝑt capi duob⁹ modis. Uno mõ ꝓ quadã manifestatõe sen
suali a qua sumit̃ syll's expositorius ⁊ sic solet diffiniri Expositio ẽ mani
festatio quo ad sensum accipiens aliqua duo vni et eidẽ numero ꝯuenire.
Et illo mõ nõ capit̃ hic. q̃ sic est vna spẽs argumẽtatõis reductiue ꝯten
ta sub syllõ. licet nõ sit verus syll's. q̃ nõ fit in aliquo mõ alicuius figure.

Alio modo capit̃ expõ vt est manifestatio magis clarẽ ⁊ ꝯgrue explicãs
s̃catõem alicuius ꝓpõnis hñtis sensuꝫ obscurũ qui ꝑ illã ꝓpõnem exp̃mit̃
et s̃cat̃. et isto modo capit̃ in ꝓposito ¶ Sciẽdum tertio. ꝙ autor in textu
sic diffinit ꝓpõnem exponibilẽ. est ꝓpõ habẽs sensum obscurũ expõe indi-
gentẽ ꝓpter aliqđ sincathe. explicite vel implicite in ea positum. vt dđo tm̃
hõ currit. in qua diffinitõe ponit̃ ꝓpõ loco gñis nõ quidẽ ꝙ sit verũ genus
qꝛ scđe intentões nõ sunt in aliquo p̃uto. ideo in ipis nec reperiũt̃ vera ge-
nera nec vere spẽs. sꝫ qꝛ hꝫ modũ generis ⁊ residuũ ponit̃ loco drñe. ⁊ per
hoc differt ab alijs sex ꝓprietatibꝫ terminoꝝ p̃dictoꝝ ⁊ etiã a ꝓpõne nõ
exponibili que habet sensum lucidũ et clarũ. Vñ qꝛ suppõ relatio ãplia-
tio appellatio restrictio ⁊ distribtio sunt ꝓprietates terminoꝝ incõplexoꝝ
Expõ vero est ꝓprietas termini ꝯplexi q̃ tñ sibi ꝯuenit ab aliq̃ incõplexo.
vtputa ab aliquo sincathegoremate incluso. ideo magister Pe. hys. p̃us
posuit alios sex tractatus. ⁊ cõsequẽter determinat de expositõibꝫ termi-
noꝝ. qꝛ sicut incõplexum s̃m naturam p̃cedit cõplexum. sic passio termi-
ni incõplexi precedit passionẽ termini complexi. Sciendum quarto. ꝙ
ea que faciunt propõem exponibilem sunt in multiplici differẽtia Quedã
eñ sunt exceptiua. vt preter nisi preterꝙ quedam exclusiua. vt tm̃ solum.
quedaꝫ reduplicatiua. vt inquantum s̃m quod vt sic. quedã vero importãt
inceptionem vel desitionẽ. vt incipit desinit. quedã priuationẽ. vt infinitũ
quedam excessum. vt cõparatiuus et suplatiuus gradus. quedã distinctio-
nem. vt differũt aliud. quedã vero important specialem modũ distribuẽ-
di. vt totus quilibet. et ista sufficiunt reddere propositionẽ exponibilem.
vt patet per earum sufficientiã que talis est. Quia oĩe illud ꝙ facit ꝓposi-
tõnem exponibilẽ de sua natura facit diuersitatẽ seu drãm aut nõ. Si pri-
mo mõ. sic sunt ea q̃ includũt diuisionẽ. vt differũt aliud. si secundo modo
hoc est dupliciter. vel importãt spẽalem modũ distribuendi ex significatio-
ne propria vel virtute negatõnis in ipis incluse. Si p̃mũ. sic sunt totꝰ qua-
libet. Si scđm sic sunt cõparatiui ⁊ suplatiui gradus qui cum excessu di-
stributionẽ importãt. si vero nõ importãt specialem modum distribuen-
di hoc est dupliciter. aut dicũt rem in fieri aut in facto esse. si in fieri sic sunt
ea q̃ importãt inceptõem. Et qꝛ vnũ oppositoꝝ dat intelligere reliquũ
ideo ꝑ ista intelligimus ea que importãt desitõem. Si autẽ in facto esse:
hoc est dupliciter. aut carẽt fine aut nõ Si p̃mũ sic sꝫ ea q̃ ꝓuatõem finis
importãt vt infinitũ. Si nõ carẽt hº est dupl'r. qꝛ vel denotãt aliq̃d alteri
ꝯiũgi. ⁊ sic sunt reduplicatiua aut nõ. et hoc dupl'r. qꝛ vel excludũt ab aliq̃
actu vnũ. ⁊ sic sunt exceptiua aut plura ꝯtẽta sub aliqua distributõe. ⁊ sic
sunt signa exclusiua ☞ Contra p̃dicta arguit̃ p̃mo sic. de ꝓpõne expo-
nibili nõ est scia. g̃ de ipa nõ dꝫ fieri spẽalis tractatꝰ. qꝛ cũ scia sit entis rea-
lis. iõ obiectũ dꝫ eẽ reale. qꝛ vt vult aresto. Scia secãt̃ queadmodũ ⁊ res
de q̃bꝫ sunt Sed ꝓpõ exponibilis nõ est ens reale. g̃ de ea nõ habet̃ scia
Scđo sic. expõ est vna spẽs argumẽtatõis. sꝫ de spẽbꝫ argumẽtatõnis de-
terminatur in noua logica. ergo male determinat̃ hic de istis Tertio sic.
nulla est ꝓpõ exponibilis. ergo hic male diffinitur. Añs ꝓbat̃. qꝛ exponibi-
lis est ꝓprietas termini Terminꝰ ei vt dꝛ p̃mo p̃oꝝ est in quẽ resoluit̃ ꝓpõ
vt in subiectuꝫ ⁊ de quo p̃dicatur apposito esse vel diuiso non esse.

Quarto sic. alique sunt propões exponibiles in quibus nulla ponunt
syncathe. ergo male dicit in diffinitõe pter aliqd syncathe. in eo positum.
Quinto sic. omnis diuisio debet esse bimẽbris. sz diuisio eoꝝ q faciũt p
posit [illegible] exponibilem nõ est bimẽbris. ergo nõ est bona ¶ Ad pmũ dr.
q licet oĩs scia sit entis realis. qr est habit⁹ qualificatiuus anime tamẽ nõ
oportet q obiectum eius sp sit reale sed sufficit q habeat aliqd fundamẽ
tum in re. Ad secũdũ dr. q expõ a qua sumit syll's exposit orius bñ est
spẽs argumentatõis. z de illa nõ est ad ppositum. vt ptz in scdo notabili.
Ad tertium dr. q hic capit expõ put attribuitur ppõnib z nõ termi-
nis. qr propositio est illud qd exponit. capit eĩ expõ primo pos pro resolu
tione que conuenit terminis tanq̃ illi in quod fit resolutio Ad quartu
dr. q nulle sunt propões exponibiles in quib non ponitur sincathe. forma
liter vel equiualenter. Ad qntum dicitur. licet diuisio generis in drãs
debeat esse bimẽbris tñ diuisio multiplicis vel equiuoci non debet eẽ bi-
mẽbris cuiusmodi est pñs diuisio.

S Igna exclusiua sunt illa que ex significatione sua ex
clusionẽ importãt et a qb propõ reddit exclusiua. vt
sunt dictões. tm̃ solũ dũtaxat et silia Hec aũt signa
qñq exponũtur grã alietatis. qñq vero gratia pluralitatis.
qñq ponũtur in orõne sine negatõne precedẽti vel sñte. qñ-
q vero cum negatõne. De istis aũt tales dantur regule Pri
ma est ppõ exclusiua sine negatõne exponitur per copulati-
uaz affirma. cui⁹ pma ps est piacẽs exclusiue. et scda ps est
negatiua importãs negationẽ pti de oĩb aliis a subiecto. vt
tm̃ hõ est risibilis. i. hõ est risibilis. et nihil aliud ab homine
est risibile Tantũ apli dei sunt duodecim. i. apli dei sunt. xii.
et nõ plures q̃. xii. Scda regula exclusiua huius generis in
fert copulatiuam cõpositã ex duab exponentib. et quãlibet
earũ seorsum z nõ ecõuerso Tertia regula est. ab exclusiua af
firmatiua de terminis trãspositis est bona ɔña. si fiat exclu-
sio gratia alietatis et ecõtra. vt bene seqtur tm̃ aĩal est homo
ergo omnis hõ est aĩal et ecõtra. Quarta regula q exclusiua
cõtradictoria prioris exponit p disiũctiuã affirmatiuã de p-
tib cõtradicẽtib copulatiue. vt ista non tm̃ hõ currit. nulli⁹
hõ currit. vel aliud ab hoĩe currit. patet ex virtute cõtradicti
onis. vt patet qualiter in eis valet ɔña. Quinta regula exclu
siua in qua ponitur sola negatio sequens exclusionẽ. exponit
p vnã copulatiuã cuius prima pars est negatiua piacẽs. se-
cũda est affir. in qua predicatum affir. enũciatur de quolibet

alio a subiecto. vt tantū accidens nō est substantia. id est accidens nō est substantia. Ex hoc patet qualiter eius contradictoria sit exponenda.

Postq̄ autor determinauit de ꝓpositōe exponibili in cōi ꝛ de signis que reddunt ꝓpositōem exponibilē ponēdo diffininitōez. ꝛ enumerādo duplicia sincathe. saltem sincathe. eq̄pollentia in faciēdo ꝓpōem exponibilem. hic pn̄r determinat de signis exclusiuis de q̄b⁊ pmisit se p̄mo determinatur. p̄mo sic dicēs. Signa exclusiua sunt q̄ in sua s̄catōe exclusionē iportant ꝛ a q̄b⁊ ꝓpositio reddit̄ exclusiua. Et d̄r notāter q̄ in sua s̄catōe exclusionē iportāt ꝛ nō q̄ s̄cāt exclusionē. q̄ signa exclusiua nō dicunt̄ exclusiua. eo q̄ s̄cent exclusionē. s3 q̄ exercent eā. vt tm̄ solum dicunt̄ dictōes exclusiue ab exclusione exercita. sicut securis d̄r inscissura ab incisione exercita ꝛ nō ab incisione significata q̄ securis nō s̄cat incisionem s3 exerceat ipsam. ¶ Sciendū p̄mo. q̄ exclusio dupl'r intelligit̄. sc3 vt concepta ꝛ exercita. Exclusio ꝯcepta s̄cat̄ p illud nomē exclusio. Exclusio vero exercita. exercitatōe generali designat̄ p hoc nomē exclusio. ꝛ p has dictiōes solu3 tm̄ intelligit̄ exclusio exercita. exercitatōne speciali. sic3 eq̄tatio s̄cat̄ vt ꝯcepta p hoc nomē eq̄tatio ꝛ p hoc verbū eq̄to s̄cat̄ vt exercita. vt cum aliq̄s exercet eq̄tatōnem eq̄tādo. ¶ Sciendū scd̄o. q̄ hec signa exclusiua qn̄q3 exponunt̄ grā alietat3. vt tm̄ hō ē aīal. qn̄q3 grā pluralitat3 vt tm̄ decem sunt p̄dicamēta. qn̄q3 ponunt̄ sine negatōne. vt tm̄ aīal rōnale ē hō. qn̄q3 cū negatōe p̄cedente exclusionē. vt nō tm̄ aīal currit. qn̄q3 vero cū negatione sequēte signū exclusiuū. vt tm̄ aīal nō currit. qn̄q3 vero cu3 negatōne p̄posita ꝛ postposita. vt nō tm̄ aīal nō ē substātia. q̄ ꝯtradicit illi in q̄ solū postponit̄ negatio. Unde aliter exponit̄ illa ꝓpositio q̄ ponit̄ cū negatōne sequēte signū exclusiuum ꝛ aliter illa in qua ponit̄ negatio p̄cedens exclusionem. ꝛ aliter sua ꝯtradictoria. vt p3 in regulis hic statim. ¶ Scienum etertio. q̄ ꝓpositio exclusiua sine negatōe sumpta exponit̄ per copulatiua3 affir. cui⁹ p̄ma ps ē p̄iacens exclu. Et scd̄a ps ē nega. iportās negatōe3 p̄dicati de om̄ib⁊ aliȷ̄s a subiecto. vt tm̄ hō currit. i. hō currit ꝛ nihil aliud ab hoīe currit. Uel sic s̄m aliquos. tm̄ hō currit. i. null⁹ hō nō currit. Un̄ p̄iacēs ꝓpositōis exclusiue est ꝓpositio sumpta sine dictiōe exclusiua cui p̄t addi signū exclusiuū. Un̄ ista ꝓpositio. hō currit. ē p̄iacens illius. tantum hō currit. vn̄ ad exclusionē quattuor req̄rūnt̄. s. id qd̄ excludit̄. illud a quo excludit̄. illud respectu cuius excludit̄ ꝛ ip̄e act⁹ excludendi. vn̄ cū d̄r sol⁹ hō currit. oīa alia aīalia ab hoīe excludunt̄. hō ē illd̄ qd̄ excludit̄ ꝛ cursus ē id respectu cui⁹ excludit̄. Et ista dictio sol⁹ iportat actū excludēdi. Nā ꝓpositio exclusiua infert copulatiuā cōpositā ex duab⁊ cōponētib⁊. ꝛ quālibet eaꝝ seorsum ꝛ nō equal'r. vt bn̄ seq̄tur tm̄ hō currit. i. hō currit ꝛ nihil aliud ab hoīe currit. Et bn̄ seq̄tur. tm̄ aīal currit: g̃ nihil aliud ab aīali currit. Infert etiā exclusiuā affirmatiuā terminis trāspositis vt bn̄ seq̄t̄. tm̄ aīal ē hō. g̃ oīs hō ē oīal. ¶ Sciendū quarto. q̄ ꝓpositio exclusiua cōtradictoria p̄me est in qua ponit̄ negatio p̄cedēs exclusionē ꝛ exponit̄ p disiunctiuā affir. cōpositā ex p̄tib⁊ ꝯtradicētib⁊ p̄tib⁊ p̄oris copulatiē. vt ista nō tm̄ hō currit q̄ sic exponit̄ hō currit vl' aliq̄d aliud ab hoīe currit Un̄

ꝑtes copulatiue affirmatiue dicunt̄ ꝯtradicere ꝑtib⁊ disiūctiue negatiue.
vt iste due ꝯtradicūt. hō currit ⁊ nihil aliud ab hoīe currit. ⁊ iste null⁹ hō
currit. vl̄ aliqd̄ aliud ab hoīe currit. q⁊ sunt de ꝑtib⁊ ꝯtradicētib⁊. Sʒ ꝓpo
sitio exclusiua in q̄ ponit̄ sola negatio seq̄ns exclusionē exponit̄ ꝑ vnā co/
pulatiuā. cui⁹ vna ꝑs ē nega. p̄iacēs ⁊ alia affir. in q̄ p̄dicatū affirmatiue
enūciat̄ de quolibet alio. vt tm̄ accn̄s nō ē substātia. i. accn̄s nō ē substātia
et oē aliud ab accn̄te ē suba. ⁊ sua ꝯtradictoria ē illa in q̄ p̄ponit̄ ⁊ postpo/
nit̄ negatio signo exclusiuo ⁊ exponit̄ ꝑ disiūctiuā ꝯpositā ex ꝑtib⁊ ꝯtradi
centib⁊ ꝑtib⁊ p̄oris copulatiue. vt ista tm̄ accn̄s nō ē substātia. sic exponit̄
Accn̄s nō ē suba ⁊ oē aliud ab accn̄te ē substātia. ¶ Cōtra p̄dicta argu
itur p̄mo sic. ꝑ signa exclusiua nō intelligit̄ exclusio exercitata. igit̄ ꝯtra ea
q̄ dicta sunt in p̄mo notabili. Añs ꝑʒ q⁊ exercitata exclusio nō ꝑcat̄ ꝑ illa
signa. Nō nihil intelligit̄ ꝑ aliq̄d nisi ꝑ ipm ꝑcet̄ cū ꝑcare sit intellectū rei
ꝯstituere. Scd̄o sic. oē qd̄ exponit̄ grā alietat̄ p̄t exponi grā pluralita/
tis. ḡ male d⁊ ꝙ signa exclusiua qn̄qȝ excludūt grā pluralitat̄. ⁊ qn̄qȝ grā
alietat̄. Tertio sic. Ista ē ꝓpō exclusiua sine negatōe. tm̄ pat̄ i diuis ē
essentia diuina. ⁊ tn̄ nō exponit̄ ꝑ copulatiuā affirmatiuā cui⁹ p̄ma ꝑs sit
p̄iacēs exclusiue. ⁊ scd̄a ꝑs sit nega. iportās negatōeȝ p̄dicati de oib⁊ alijs
a subiecto. q⁊ nō seq̄tur. tm̄ pat̄ in diuinis ē essentia diuina. igit̄ pat̄ ē essen/
tia diuina nihil aliō a patre ē essentia diuina. q⁊ exponētes sunt ꝟe ⁊ expo/
sita falsa. Quarto sic. nō seq̄t̄. tm̄ aīal ē hō ḡ aīal ē hō. ⁊ nihil aliud ab
aīali ē hō. ⁊ tn̄ arguit̄ ab exposita ad suas exponētes. igit̄ ⁊c̄. Oñ nō seq̄t̄
ꝑʒ q⁊ bn̄ seq̄t̄ oīs hō ē aīal. ḡ tm̄ aīal ē hō. ab vl̄i affir. ad suā exclusiuā i ter/
minis trāspositꝭ. ⁊ tn̄ ꝯn̄s ē falsuȝ q⁊ bn̄ seq̄t̄. ḡ nihil aliud ab aīali ē hō. q⁊
nihil ⁊ nō idē eq̄pollēt ⁊ vltra. vl̄ nō idē est hō. ḡ qd̄libet idē aīali ē hō. q⁊
qd̄libet ⁊ nihil aliō eq̄pollēt ꝑ p̄mā regulā eq̄pollētiaꝝ ⁊ vltra. qd̄libȝ idē
aīali ē hō. ḡ qd̄libet aīal ē hō. qd̄ ē manifeste falsuȝ. ⁊ ꝑ ꝯn̄s illa ad quā se
q̄bat̄. scȝ nihil aliō ab aīali ē hō ē falsa. Quīto sic. nō seq̄t̄. tm̄ aīlia sunt
sensibilia. ḡ oīa sensibilia sunt aīalia. q⁊ añs ē veꝝ ⁊ ꝯn̄s ē falsum. q⁊ lapi/
des sunt sensibiles ⁊ tn̄ nō sunt aīalia. ☞ Ad p̄mū d⁊. ꝙ ad hoc ꝙ aliq̄
dictio det intelligere aliō nō opȝ ꝙ ꝑcet ipm. sȝ q⁊ signa exclusiua ꝯsignifi/
cant exclusionē exercitatā. iō etiā dāt intelligere eā Ad scd̄m d⁊. ꝙ licȝ
illō qd̄ exponit̄ grā alietat̄ etiā possit exponi grā pluralitatis vt ista. tm̄
aīalia rōnalia sunt risibilia. tn̄ ꝓpō q̄ ē exponibil̄ grā pluralitatis nō sꝑ ex
poni p̄t grā alietat̄ Ad tertiū d⁊ ꝙ illa ꝑm ꝓpriū sensuȝ ē falsa. q⁊ hec dcō
tm̄ mag̃ respicit formale subiecti qȝ materiale. formale āt p̄ris ē paterni/
tas materiale. essentia diuina p̄mo mō sic dȝ exponi. tm̄ pat̄ in diuinis est
essentia diuina. igit̄ pat̄ in diuinis ē essentia diuina ⁊ null⁹ ali⁹ a patre ⁊
sic excludit̄ fili⁹ ⁊ spūssanct⁹ sic ē falsa sicut ⁊ exponētes. Scd̄o mō sic ex/
ponit̄ tm̄ pater. i. essentia diuina mediāte generatōe actiua fundās pater
nitatē ē essentia diuina. igit̄ tm̄ illud qd̄ ē essentia diuina vel absolutū i di/
uinis est essentia diuina ⁊ nihil aliud. ⁊ sic filius ⁊ spūssanct⁹ nō excludunt̄
nec ē vera. Ad quartū d⁊ ꝙ bn̄ sequunt̄ oēs ⁊ ꝯcedunt̄ dēpta illa. nihil
nō idem aīali est hō. ḡ qd̄libet aīal est hō. q⁊ lȝ nihil nō idē ⁊ qd̄libet equi
polleant nō tn̄ nihil nō idē aīali ⁊ qd̄libet ideȝ aīali eq̄pollent ꝓpter duas
causas. Prima ē. q⁊ cū d⁊. nihil nō idē aīali ē hō. q̄be negatōes nō ferun

tur ad istã copulã est. Modo regule eq̃pollẽtiaꝝ debẽt intelligi qñ negatio inclusa in signo ⁊ alia postposita ferunt̃ ad eandẽ copulã. Scd̃a cã est q̃r ille due negatões nõ sunt eiusdem subiecti. ꝑme em̃ negatõis subiectũ ẽ ens idẽ aĩali. subiectũ vero alterius est ens nõ idem aĩali. sed eq̃pollẽtes req̃runt vnũ subiectum. vñ eq̃pollens istius nihil nõ idẽ aĩali est [illegible]õ ẽ illa q̃libet nõ idẽ aĩali nõ est hõ. ⁊ ille sunt eiusdem subiecti ⁊ p̃dicati. ⁊ sunt ambe vere ⁊ negatiue. aliaꝝ aũt vna ẽ affirmatiua alia negatiua. Ad q̃ntum dr̃. q̃ si sensibile capiat̃ vniuoce in ambab;. tũc ꝯña ẽ bona. ⁊ sicut añs ẽ veꝝ ita ⁊ ꝯñs. sed si capiat̃ sensibile eq̃uoce in illis. scz in exclusiua ꝓ sensibili actiue. ⁊ in vniuersali in terminis transpositis ꝓ sensibili passiue sic nõ valet cõsequentia. modo regula debet intelligi q̃ ab exclusiua affirmatiua ad vniuersalem affirmatiuam de terminis transpositis est bona consequentia. si fiat exclusio gratia alietatis. ⁊ termini teneant̃ vniuoce.

SEquit̃ de signis exceptiuis. dicunt̃ aũt exceptiua q̃ ſcãt exceptõem alicui⁹ ꝯtenti sub aliq̃ distributo. vt p̃ter p̃terq̃ ⁊ sic de aliis. De q̃b; tales dant̃ regule. Prima ẽ q̃ oĩs exceptio fit a toto in quãtitate. Est ãt totũ in quãtitate termin⁹ cõis sumpt⁹ cum signo vl'i. vt oĩs hõ p̃ter sor. currit. Scd̃a regula ẽ. q̃ dictio exceptiua nõ ĩpedita facit terminũ cõem supra quẽ cadit ĩmediate supponere simpliciter. vt oĩe aĩal p̃ter hoĩem ẽ irratõnale. Tertia regula. vniuersalis affirmatiua exceptiua exponitur copulatiue per tres exponẽtes cathego. quarũ ꝑma affirmat vl'e p̃dicatũ de subiecto sumptũ ad aliud ab. ⁊ in scd̃a affirmat̃ terminus a quo fit exceptio. vt hic oẽ aĩal p̃ter hoĩem est irratõnale. id ẽ oĩe aĩal aliud ab homine est irratõnale. homo est aĩal. ⁊ hõ nõ est irratõnalis. Quarta regula est. vniuersalis negatiua exceptiua exponit̃ copulatiue ꝑ tres exponẽtes in quarũ prima p̃dicatum negat̃ de subiecto sumpto cum aliud ab. In scd̃a affirmat̃ subiectum de termino qui excipitur. In tertia affirmatur vniuersale predicatuz de termino excepto. vt hic nullum animal p̃ter hominem est risibile. exponitur sic. nullum animal aliud ab homine est risibile. homo est animal et omnis homo est risibilis. Ex istis patz qualiter in istis exceptiuis valeant ꝯsequentie ab exponentibus ad expositaz vel econtra. quare eodem modo dicendũ est de ipis sicut de copulatiuis quibus exponũtur ⁊c̃.

Postq̃ autor determinauit de signis exclusiuis. hic ꝯñr determinat de exceptiuis. Et ratio ordinis est. q̃r dictões exclusiue excludunt ab aliquo actu plura supposita aut plures earum partes. Dictõnes autẽ exceptiue

solum̄ excludūt respectu alicuius actu ꝯtenti sub distributo. ⁊ ideo patet
ordo. ¶ Sciendū pͥmo ꝙ autoꝛ in textu diffinit dictões exceptiuas di
cens. Dictiones exceptiue sunt q̄ ꝑcant exceptõnem alicuius ꝯtenti sub
distributo. vt p̄ter nisi ⁊ sic de alijs. ⁊ ponit̄ ibi que loco generis est em̄ re
latiuum̄ dans intelligere suum an̄s qđ est sincathegreuma. ⁊ h₃ modū ge
neris respectu dictõnis exceptiue ⁊ totum residuū ponit̄ ad differētiā om
niū alioꝝ sincathegreu. reddentiū ꝓpositõem exponibilē quoꝝ nullū ꝑcat
exceptõem alicuius ꝯtenti sub distributo. ¶ Sciendū scđo. vt đt autoꝛ
in textu. Omis acceptio fit a toto in quātitate. Cuius ratio est. qꝛ op₃ ꝙ
illđ qđ vere excipit̄ sit ꝑs actu ꝯtēta sub eo a quo excipit̄. ⁊ qꝛ solū ꝑtes ipi
us totius in quātitate sunt actual'r ꝯtente in suo toto. ⁊ nō ꝑtes alioꝝ to
torum nisi habeāt reductõem ad totū in quātitate. ergo exceptio fit a to
to in quātitate. Ex istis possumus colligere ꝙ ad hoc ꝙ aliq̄d excipiatur
duo req̄runt̄. Primo ꝙ illud sit ꝑs illius a quo excipitur. Et scđo ꝙ sit in
eo a quo excipit̄ ꝑm actū. ⁊ qꝛ ꝑtes subiectiue ⁊ etiā ꝑtes totius in mō nō
sunt ꝑm actū in suo toto. ideo nō pn̄t accipi a suis tot᷒. ¶ Sciendū tertio
ꝙ ꝓpositio exceptiua affirmatiua exponit̄ copulatiue ꝑ duas exponētes si
cut satis pt₃ in textu. ⁊ si in eo p̄ter in termino a quo fit exceptio deb₃ mu
tari in alio. Vn̄ ad exceptõem quattuoꝛ req̄runt̄. s. excipiēs ⁊ est duplex. s.
pͥncipale vt intellectus. ⁊ instrumētale vt dictio exceptiua. Scđo termi
nus exceptus. Tertio terminus a quo excipit̄. ⁊ quarto termius respe
ctu cuius fit exceptio ⁊ terminus exceptus virtute dictõis exceptiue non
impedite supponit simpl'r. oēs vero alij termini ꝓpositõnis affirmatiue eo
dem modo supponunt sicut i p̄iacēti. Sed exceptiua negatiua ꝯtradicto
ria pͥme exponit̄ disiunctiue ⁊ ꝑ ꝑtes ꝯtradicētes ꝑtib᷒ ꝓpositõis copulatī
ue. vt pat₃ ꝑ naturā ꝯtradictõis. ¶ Sciendū quarto ꝙ vl'is negatiua ex
ceptiua exponit̄ copulatiue ꝑ tres ꝓpositõnes sicut clare deducit̄ in textu.
Sed sua ꝯtradictoria exponit̄ disiunctiue ꝑ ꝑtes ꝯtradicētes ꝑtib᷒ ꝓpo
sitõnis copulatiue. vt ista nō nullū aīal p̄ter hoīem currit. exponit̄ sic. aliqđ
aīal aliud ab hoīe currit. vel aliquis homo currit. ¶ Cōtra p̄dicta argu
itur pͥmo sic. Preter est dictio exceptiua ⁊ tn̄ nō ꝑcat exceptõem. Probat̄
qꝛ in ista ꝓpositõne. tu debes docere. xx. scholares preter duos iuuenes vbi
p̄ter nō ꝑcat exceptõem. Nam sensus illius ꝓpositõis est. tu debes docere
xx. scolares cum duob᷒ iuuenib᷒. Scđo sic. exceptio fit a toto integrali.
vt dicēdo sortes est in archa p̄ter pedem. ergo male dicit̄ in textu ꝙ omis
exceptio fit a toto in quātitate Tertio sic. exceptio fit a toto vl'i. vt oēs
hoīes ratiocinant̄ p̄ter soꝛ. q̄ est stultus Quarto sic. Terminus except᷒
nō semꝑ supponit simpl'r. ergo male dicit̄ in textu. ꝙ dictio exceptiua facit
terminū cōem supra quem cadit stare simpl'r. An̄s pt₃ qꝛ terminns exce
ptus ratõe alicuius actus excipitur. Modo actus ⁊ oꝑatões sunt singu
lariū ⁊ suppositoꝝ. vt in ꝓhemio metaphi. đꝛ. ideo terminus exceptus sup
ponit ꝑsonal'r ꝓ suppositis. ⁊ nō simpl'r ꝓ natura. Quinto sic. ilia ē ꝓpo
sitio exceptiua. nullus homo p̄ter asinum currit. ⁊ tamē illud quod excipit̄
nō ꝯtinetur in illo a quo excipitur. ergo ille ꝯditões ad hoc ꝙ aliq̄d exci
piat̄ nō sunt bone. ☞ Ad pͥmum đꝛ. ꝙ qn̄ p̄ter accipit̄ exceptiue sꝑ fa
cit ꝓpositõem exceptiuā. sed nō tenet̄ semꝑ exceptiue. imo qn̄q₃ negatiue.

vt ego scribo p̄ter te.i.sine te.qn̄q3 abstractiue. vt decez p̄ter duo sꝫ octo
id est remotis duob9 a decem manēt octo. Et qn̄q3 associatiue. vt tu de/
bes docere. viginti scholares preter duos iuuenes.i.duob9 iuuenib9.
Ad secūdum dicit̄.ꝙ verū est ꝙ per totum in quātitate mgr̄ pe.hys.in/
telligit etiā totum integrale.sicut satis apparebit in suis cathe. vbi exp̄sse
dicit.ꝙ exceptio fit a toto in q̄ntitate ⁊ a toto integrali Ad tertiū dicit̄.
ꝙ ibi non est vera exceptio sed potius abusus Ad quartuz dicit̄.ꝙ licz
terminus supponēs simpliciter supponat pro re vniuersali.tamē hoc est ꝑ
habitudinē quam habet ad supposita.⁊ vbicūq3 sic supponit pro supposi/
tis indeterminatis. Ad q̄ntum dicit̄.ꝙ ad hoc ꝙ aliqua dictio sit vere
exceptiua.tā ex ꝑte rei q̄3 ex ꝑte modi enūciādi requirit̄ ꝙ qđ illud excipit̄
sit pars actu cōtenta sub illo a quo excipitur sicut patuit in secundo nota/
bili.et melius patet in syncathego.

Equit̄ de reduplicatiuis dictionib9 dicunt̄ aūt redu
plicatiue dictōnes que importāt rōem ƒm quā aliq̄d
alteri attribuitur. vt inq̄ztum ƒm qđ ea ratōne q̄ est
similis. de quibus tales dantur regule. Prima est.ꝙ redupli
catiua presupponit aliquod p̄dicatū inesse alicui subiecto et
denotat illud supra quod cadit īmediate esse causaz illius in
herentie. Secūda regula est dictio reduplicatiua sꝑ fert̄ ad
predicatū.sed nunq̄3 reduplicat ip̄m. Tertia regula. dictio re
duplicatiua exponit̄ copulatiue ꝑ quatuor exponētes affir/
matiuas quatuor prima affirmat p̄dicatū p̄ncipale de subie
cto. scđa affirmat reduplicatū de subiecto. tertia affirmat pre
dicatuz principale de reduplicato vniuersali. quarta est vna
causalis in cuius antecedente ponit̄ dictio supra quā cadit re
duplicatio de aliq̄ trāscendenti. et in consequēte predicatum
principale affirmat̄ de relatiuo illius trāscēdentis. vt homo
inq̄ztum rationalis est flebilis.i.homo est flebilis ⁊ homo est
rōnalis et om̄e rōnale est flebile. Quarta regula est ꝓpositio
reduplicatiua in qua ponit̄ negatio post dictōem reduplica/
tiuā exponit̄ copulatiue ꝑ quatuor exponētes. quarū p̄ma ne
gat predicatū de subiecto p̄ncipali. secūda affirmat redupli
catum de eodem. tertia negat vniuersaliter predicatū p̄nci/
pale de reduplicato. quarta est vna causalis in cuius antece/
dente p̄dicatū reduplicatū de vno trāscendēti affir. ⁊ in cōse
quēte negatur predicatū de relatiuo illius trāscēdētis. vt hō
inq̄ztum rōnalis non est rudibilis.i.nullus homo est rudibi
lis. et oīs homo est rationalis et nullum rationale est rudibi

Tractatus decimustertius

le.et quia aliquod est rationale ipm non est rudibile. Ex isto
patet per legem contradicto.qualiter sunt exponēde contra/
dictorie istarum Patet etiam ꝙ iu istis valet cõformiter cõ/
sequeutia sicut in prioribus

Postq̃ au.superius determinauit de signis exceptiuis. Nic ꝯn̄r de/
terminat de signis reduplicatiuis. Cuius ordinis ratio est.q₂ dcõnes re/
duplicatiue denotant attributõem sicut apparebit in diffinitõne earū Sȝ
dictõnes exceptiue importāt sepatõem ꝛ remotiõem,modo attributio et
remotio sunt opposita que iuxta se posita mag̃ elucescūt.ideo patet ordo
¶ Sciendū primo.ꝙ autor diffinit in textu dcõnes reduplicatiuas di
cens.ꝙ ille dcõnes dicūtur reduplicatiue q̄ importāt rõem ẜm quā aliq̃d
attribuit alteri.ꝛ subintelligit sincathegr̃.illi⁹ generis.vt sensus sit. Redu
plicatia sunt sincathg̊.q̄ importāt rõem ꝛc. Totū vero residuū ponit ad
drām sincathegreumatū. q̊ꝛ nulli cõuenit rõ ẜm quā aliq̃d alteri attribu
tur. Unde dcõnes reduplicatiue sunt aduerbiū vel aggregatū ex prepo
sitõne ꝛ suo casuali. vt sunt ille inq̃ztū ẜm ꝙ.ea rõne ꝛ ab istis dcõnibꝫ ꝓ/
positio dr̄ reduplicatiua ¶ Sciendū secūdo.ꝙ vt dr̄ in tex.dcõ reduplica/
tiua p̄supponit aliqđ p̄tum inesse alicui subiecto.et denotat illud scȝ sup
qđ cadit esse cām illius inherentie, Unde reduplicatio cõiter sic diffinit.
Est additio q̄dā iterata supra extremū enūciatõnis denotans cām inhe
rentie p̄ti in subiecto. Unde in ꝓpõne reduplicatiua quatuor sunt.s. subie
ctum p̄ncipale p̄dicatuȝ p̄ncipale.reduplicatū et dcõ reduplicatiua. Un̄
in hac ꝓpõne oīe aīal est substantia inq̃ztum aīal p̄mū animal est p̄ncipa
le subiectū.substantia est predicatum p̄ncipale.inq̃ztum est dictio redupli
catiua.ꝛ scd̄m aīal est illud supra qđ cadit dcõ reduplicatiua. et est redu/
plicatum Sciendū tertio.ꝙ vt dicit albertus distributio ꝛ reduplica/
tio opposito modo se habēt. q₂ distributio incipit a subiecto. diuidēdo ei⁹
ptes ꝛ teriando eas in p̄dicato.reduplicatio est ꝓprietas inchoans a p̄di/
cato.ꝛ terminās in subiecto. Dcõ nanq̧ reduplica. vt dicit tex.sꝑ refertur
ad p̄dicatū sȝ nõ reduplicat ipm. Un̄ reduplicatiua affir.exponit ꝑ vnam
copulatiuā habētez quatuor ꝓpõnes affir.ꝛ reduplicatia in qua ponit ne/
gatio post dictõez reduplica.sil'r exponit ꝑ quatuor exponētes sicut autor
ad lõgū deducit in textu. ¶ Sciendū q̄rto.ꝙ copulatiua ꝛ disiūctiua de
ꝑtibꝫ ꝯtradicentibꝫ ꝯtradicūt.iõ reduplicatiua affir.exponit copulatie ꝑ
quatuor exponētes seu ꝓpões affir. sic reduplicatiua ei ꝯdictoria exponit
disiūctiue ꝑ q̄tuor exponētes seu ꝓpõnes nega.vel negatie ꝯdicentibꝫ. Et
ꝯformiter ꝑt dici de ꝯtradictoria reduplicatiua in qua negatio ponit post
dictõem reduplicatiuā videlicet ꝙ exponit disiūctiue ꝑ ꝓpõnes ꝯdicētes
ꝓpõnibꝫ sue ꝯtradictorie.exēpla sunt facilia vt p₂ intuenti ☞ Cõtra
p̄dicta arguit p̄mo sic. Nulla est ꝓpõ reduplicatiua.g̃ ꝛc. Aῆs p₂.q₂ re/
duplicatio sꝑ reduplicat subiectū.ꝛ sic debet dici de reduplicato extremo
et nõ reduplicata ꝓpõ Scd̄o.in ista ꝓpõe cognosco sorte inq̃ztū hõ. po/
nit dcõ reduplicatiua ꝛ tñ nõ est reduplicatiua ꝓpõ.igit nõ ois ꝓpõ in qua
ponit dcõ reduplicatiua ē ꝓpõ reduplicatiua. Tertio.hec est reduplica

tiua. oīs hō ē aīal inq̄ꝫtū hō ꝛ tñ hō sup̱ quē cadit reduplicatō nō ē cā p̄dicati scꝫ aīalis. sꝫ ecō tra. igitꝰ reduplicatio nō denotat cām inherentie p̄ri in subiecto. Quarto sic. dōo soꝛ. scribit inq̄ꝫtū p̄t ibi est redupli. inq̄ꝫtuꝫ p̄t q̄ nō est cā inherētie p̄ri in subiecto. ḡ male dꝛ in scōo notabili ꝙ redu. denotat cām inherētie p̄ri ī subiecto. Quinto. reduplicatiua affir. exponitꝰ copulatiue p̱ q̄tuoꝛ affirmatiuas. ḡ eiꝰ ꝯdictoria dꝫ silr̄ exponi p̱ q̄tuoꝛ ꝓpositōes affirmatiuas. qꝛ oppositoꝝ eadē est disciplina. ḡ male dꝛ in q̄rto notabili ꝙ exponitꝰ disiūctiue. ¶ Ad primū dꝛ. ꝙ lꝫ oīs reduplica. ꝓpō videatꝰ eē de r̄duplicato extrēo. s. de reduplicato subiecto. nihilominꝰ qꝛ talis reduplicatio fertꝰ sup̄ p̄dicatū. tota ꝓpō reduplicata dꝛ rōne sue p̱tis. s. rōne subiecti reduplicati sup̱ qō cadit reduplicatio. Ad scōm dꝛ. ꝙ ibi inq̄ꝫtū nō tenetꝰ reduplicatie. sꝫ magis specificatiue. ita ꝙ sensus est cognosco soꝛ. inq̄ꝫtū hō. i. ea rōne q̄ est hō. Ad tertium dꝛ. ꝙ in tertio notabili nō dꝛ. ꝙ illud sup̄ qō cadit reduplicatio sit cā p̄dicati. sꝫ dūtaxat sit cā iherentie p̄ri in subiecto. Vō licet hō nō sit cā aīalis q̄ ad eē. est tñ cā inherētie p̄dicati in subiecto. Ad q̄rtū dꝛ. ꝙ duplex est redupli. q̄dā est rei ſm inherētiā alteriꝰ ad ip̄m ꝛ talꝰ cā nō inherētie. vt hō ē aīal inq̄ꝫtū hō. Alia ē reduplicatio mōi inherēdi. vt soꝛ. scribit inq̄ꝫtū p̄t. ꝛ de p̄ma ītelligitꝰ p̄ncipaliter. Ad q̄ntū dꝛ. ꝙ disiūctia et copulatiua de p̱tib; ꝯdicētib; ꝯdicūt. iō sic reduplicatiua exponitꝰ p̱ copulatiuā affir. ita redu. q̄ est ꝯdictoria eius exponitꝰ p̱ disiūc. de p̱tib; ꝯdicētib;. ꝛ qꝛ ꝯdictio in copulatiuis sicut in oīb; alijs hypoteticis p̄t dari ferēdo negatōem ad copulā p̄ncipalē totius hypotetice vl̄ p̄ponēdo negatōem toti ꝓpōni ita redupli. ꝯdictorie reduplicatie affir. bñ p̄t exponi p̱ copulā ꝯdicētē copulatiue. sꝫ qꝛ vsitatꝰ est p̄mus modus dādi ꝯdictōem in copulatiuis. ideo dicit autoꝛ ꝙ meliꝰ exponitꝰ p̱ disiūctiuā q̄ꝫ copulatiuam.

Sequitꝰ de incipit ꝛ desinit. Pro quoꝝ expositione notandum est ꝙ rerum quedā sunt quaꝝ acquiritur totum esse simul in instanti. vt homo vel binarius siue hoc sit mediāte aliqua mutatōne successiua precedente. vt in productiōe naturali. siue hec sit sine aliq̄ alteratōe p̄cedēte vt in creatōe āgeli. q̄dā āt sunt q̄ꝝ eē acq̄ritꝰ successiue ꝛ p̱s post p̱tē vt sunt res nature p̱manētis. q̄ꝝ denoīatio dependet a dn̄io ꝯtrarij sup̄ ꝯtrariū. sicut albū nigrū frigidū ꝛ cadidum et etiā res nature successiue. Etiā aliquarū rerū esse dep̱ditur totū silr̄ in instanti. aliqua aūt dep̱ditꝰ successiue. et ſm has dr̄ias quatuoꝛ dātur regule. Prima regula est ꝓpōes de incipit in reb; quaꝝ esse silr̄ acq̄ritꝰ exponūtur p̱ vnū copulatiuā cuius p̄ma p̱s ē affir. de p̄nti. scōa negatiā de p̄terito. vt nūc hō incipit. i. hō nūc est ꝛ imediate añ hoc nō fuit. Scōa regula. ꝓpōes de incipit in reb; quarū esse acq̄ritꝰ successiue exponūtꝰ p̱ vnā copulatiuā. cuiꝰ p̄ma p̱s copulatīe. ē negatiua de

Tractatus decimustertius

presenti. secũda est affirma. de futuro. vt hic sortes incipit eẽ
albꝰ. sortes nõ est albus. et imediate post hoc erit albꝰ. Ter/
tia regula propositõnes de desinit rerũ quarũ esse, simul de
pdiĉ. exponitur per vnaꝫ copulatiuam cuius prima pars de
affirma. de pñti. et secũda est negatio de futuro. vt sortes de/
sinit esse homo. i. sortes nunc est homo. et imediate post hoc
non erit homo. Quarta regula est propositiones de desinit
quarum in rebꝰ successiuis. esse dependitur successiue exponũ
tur copulatiue per nega. de presenti et alteram affirma. de
de preterito. vt hic sortes desinit esse albus. i. sortes nunc est
albꝰ. et imediate ante hoc fuit albus Ex istis patet quomo
do contradictorie istarum sunt exponende. et quomodo in
ipsis valet consequentia

Postq̃ autor. determinauit de dictõnibꝰ reduplicatiuis. Hic ꝯsequen/
ter determinat de illis duobꝰ ꝟbis incipit ⁊ desinit Cuiuis ratio est quia
exponibilitas propõnis reduplicatiue fundatur supra principium materi
ale ipsius scꝫ supra subiectum. est em̃ reduplicatio forma subiecti. sed expo
nibilitas de incipit et desinit magis se tenet ex pte principij formalis q̃ ex
pte principij materialis ideo patet oratio ¶ Sciendũ primo ꝙ vt dicit
autor in textu. quedã sunt res quarum esse acquirit̃ simul. et sunt res per
manentes. Quedam vero sunt quarũ esse acquirit̃ successiue ⁊ pars post
ptem. vt sunt quarũ denoĩatio depẽdet a dñio sup cõtrarium. sicut albuꝫ
et calidum. Etiam quedam sunt successiue. vt motus et tempus. Unde
res pmanẽtes et successiue quatuor modis differũt. Primo ꝙ esse rerum
pmanentium est totum simul. sed esse rerũ successiuatũ non est simul sꝫ in
successione. Secũdo differũt. qꝛ partes rerum pmanentiũ sunt omnes si/
mul ptes rerũ successiuarũ non sunt omnes simul. sed vna post aliã. Ter
tio differũt sicut causa et effectus. res em̃ pmanentes sunt cause rerũ suc/
cessiuarum. sed pmanentiora ẽm naturaꝫ priora sunt successiua posteriora.
Quarto. qꝛ res pmanẽtes sunt in se determinate. sed res successiue nõ ha
bent in se terminos vt motus ẽm suũ propriũ esse est successiuus ⁊ nõ ha
bet terminũ sed terminat̃ ad res pmanentes. vt alteratio ad qualitatem
et augmẽtatio ad q̃titatem. Sciendum scdo. ꝙ res pmanẽtes habent
primũ instans sui esse non autem successiue ideo in pmanẽtibus datur pri
mum instans quo ad inceptionem. sicut verũ est dicere. ista res est. ⁊ ime/
diate ante hoc non fuit. Rei autẽ successiue datur vltimũ instans non esse
quo ad inceptionẽ. vt ista res non est et imediate post hoc erit ¶ Sciendũ
tertio. ꝙ ista duo verba incipit ⁊ desinit important inceptõnem ⁊ desitio/
nem. sed desitio ⁊ inceptio nõ sunt nisi in terminis initialibꝰ ⁊ finalibꝰ rex
et cum vltra terminũ finalem nihil est dare. et ante terminũ initialem etiã
nihil est dare. eo ꝙ tota res inter illos terminos clauditur. ideo hoc ꝟbuꝫ
desinit quod dicit terminũ finalem rei prius dat intelligere presens et pñr

ꝓuatōem sui termini. ꝛ hoc q̄dem in ꝑmanētibꝫ. Sed in successiuis ꝑ priꝰ ponit futuꝝ determinatū ad p̄sens tempus. ꝛ posteriꝰ dat intelligere priuationē p̄sentis. Sꝫ incipit qđ d̄t terminū initialē dat intelligere p̄sens et ꝓuationē p̄teriti. ꝛ hoc in rebꝫ ꝑmanētibꝫ. Sed in successiuis prius ponit futuꝝ determinatū ad p̄sens. ꝛ ꝑ posterius p̄teritum. q꞉ res successiue nō sunt in ꝓncipio sicut sunt res ꝑmanētes sed sunt post ip̄m ꝓncipiū. ¶ Sciendū quarto ꝙ ista duo verba incipit ꝛ desinit adiunguntꝛ rebꝫ ꝑmanētibus ꝛ successiuis q̄ differūt specie. q꞉ ibi sunt rōnes sp̄ē differētes. eo ꝙ dicunt motū q̄ capit sp̄ēm a suis terminis. ꝛ potissime a termino ad quem. Et q꞉ alia ratio est hoꝝ verboꝝ incipit ꝛ desinit cū adiungitꝛ rebus ꝑmanentibꝫ ꝛ successiuis sicut ꝓus patuit. iō ꝓpōnes de incipit ꝛ desinit aliter exponuntꝛ in rebꝫ ꝑmanentibꝫ. q̄ȝ in rebꝫ successiuis. q꞉ in rebꝫ ꝑmanētibus affirmatiua de incipit exponitꝛ ꝑ copulatiuā cuiꝰ vna ꝑs ē affirmatiua de p̄n̄ti. ꝛ alia negatiua de p̄terito. vt ista hō incipit eē. sic exponitꝛ. hō nūc ē et immediate an̄ hoc nō fuit. Sꝫ in rebꝫ successiuis exponitꝛ ꝑ vnā copulatiuam. cuiꝰ vna ꝑs ē negatiua de p̄n̄ti. ꝛ alia affirmatiua de futuro. vt hō incipit eē albꝫ. sic exponitꝛ. hō nūc nō ē albꝫ ꝛ imediate post h̄ erit albꝫ. Et suo mō dōm ē de ꝓpōe de desinit sicut in textu satis claret. Nagatiue ꝓpo de incipit ꝛ desinit exponuntꝛ ꝑ copulatiuas ꝯpositas ex ꝑtibꝫ oppositꝭ copulatiuis ꝑ quas exponunt affir. ¶ Cōtra p̄dicta arguitꝛ ꝓmo sic. motꝰ celi ē cā istoꝝ inferioꝝ q̄ vt in pluribꝫ sunt ꝑmanētia. ḡ ꝑmanētia nō sunt cāe successiuoꝝ. tenꝫ ꝯn̄a. q꞉ ideꝫ nō ē cā ꝛ effectꝰ eiusdē. Scđo. cuiuslibet rei ē terminꝰ itrinsecꝰ. ḡ male d̄r ꝙ res successiue nō h̄n̄t terminos ad q̄ terminātur. Tertio incipit ꝛ desinit sunt eiusdē rōis in ꝑmanētibꝫ et successiuis. ꝓbatꝛ. q꞉ incipit ꝛ desinit sp̄ iportāt inceptiōem ꝛ dessitōem q̄ ē ipaꝝ rō. Quarto. ꝑmanētia nō d̄n̄t a successiuis. ḡ eodē mō debēt exponi ꝓpōnes de incipit ꝛ desinit. Añs ꝓbatꝛ. q꞉ albū ꝛ nigrū sunt ꝑmanētia. q꞉ postq̄ȝ sunt remanēt in eē ꝛ sunt succes. q꞉ esse eoꝝ succesſ acq̄ritur Quinto. posito casu. sortes incipit eē. tūc ista ē falsa. sor. nūc ē ꝛ imediate an̄ hoc nō fuit. q꞉ altera ꝑs copulatiue fuit vera. s. sortes nūc ē. lꝫ ꝓpō de p̄n̄ti vera ponit affir. de p̄terito ꝛ futuro veras. ex q̄ p̄n̄s ē finis p̄teriti et inceptio futuri. ☞ Ad ꝓmū d̄r. ꝙ lꝫ aliq̄ successiua sint cā ꝑmanentiū sicut motꝰ celestꝭ ē cā ꝑmanētiū hic inferius exn̄tiū. tn̄ simplr̄ loquēdo ꝛ a toto gn̄e ꝑma. sunt cāe suc. Ad scđm d̄r lꝫ cuiuslibet rei ꝑma. ē terminus intrinsecꝰ ꝭm essentiā. tn̄ in pluribꝫ nō ē terminꝰ intrinsecꝰ ꝭm eē sicut motꝰ ꝭm suū esse successiuꝰ nō hꝫ terminū ad quē intra se. sicut iste motꝰ q̄ ē alteratio terminatꝛ ad qualitatē Ad tertiū d̄r. lꝫ icipit ꝛ desinit sint eiusdē rōis generalis in ꝑma. ꝛ succes. q꞉ sp̄ iportāt inceptōem ꝛ desitōem tn̄ nō sunt eiusde rōis sp̄ealis sicut tactū est in ꝓncipio quarti notabil' q̄re aliter exponuntꝛ de incipit ꝛ desinit ꝛ in ꝑma. ꝛ succes. Ad quartū d̄r. ꝙ capiendo. succes. ꝓ eo ꝙ qn̄ fit. est ꝛ quādo factum ē nō ē. sic idē nō ē succ. et ꝑma. Sꝫ si capiatꝛ successiuū. ꝓ eo cuius esse succes. acq̄ritꝛ sic aliqđ p̄t eē ꝑma. ꝛ succes. sicut tactū ē in ꝓncipio ꝓmi notabil' nō tn̄ de tali ꝑma. ē hic ad ꝓpositū. q꞉ hic capitꝛ res ꝑma. ꝓ illo cuiꝰ esse acq̄itur in instanti. Ad q̄ntum dicitur licꝫ idem nunc materialiter sit finis p̄teriti ꝛ initium futuri nō tamen idem formaliter. ꝛ ideo nō oportet ꝙ affirmatꝛ de p̄senti semper

ponat affirmatiuā veram de preterito ⁊ futuro.

SEquit̄ de infinito cuiꝰ q̄dā solēt assignari distīctōes. Prima ē. ꝙ infinitū q̄nqꝫ modis sumit̄. vno mō negatiue. ⁊ illō̄ ē qō̄ nō est finitū nec aptū natū finiri. vt punctꝰ vel deꝰ. alio mō ꝑuatiue ⁊ ē illud qō̄ nō ē finitū sꝫ aptum natū ē finiri. vt motꝰ nondū ꝑfectꝰ ē infinitꝰ ⁊ illō̄ ē triplex. scꝫ infinitū ꝑ appositōēꝫ vt numerꝰ infinitū ꝑ diuisionē vt ꝯtinuū. ⁊ infinitū ꝑ appositōem ⁊ diuisionē siŀ sicut ē tēpꝰ. Scō̄a diuisio est de infi. q̄ distinguunt̄ oēs modi p̄cedētes qō̄ aliud dr̄ infi. in actu qō̄ ē quātū nō determinatū. aliud est infi. in potētia. aliō̄ dr̄ infinitū q̄ ad nos tm̄ ⁊ nō ꝺm rē Tertia distinctio ē ꝙ infi. capit̄ vno mō ꝺcatiue vt ē terminꝰ cōis. ⁊ sic ꝺcat q̄litatē rei subiecte. vel p̄dicate vt cū dr̄ motꝰ est infi. Alio mō sumit̄ sincathegreu. nō put dt̄ q̄litatē rei subiecte vŀ p̄dicate. sꝫ q̄liter se hꝫ subiectū in ordine ad p̄dicatū ⁊ sic nō ē terminꝰ cōis sꝫ ē dispositio subiecti ⁊ signum distri. ⁊ de his dant̄ tres regule. Prima regula ē. infi. sincathe. captū positū in subiecto facit terminū sequentē se stare ꝯfuse tm̄. vt h̄ infiniti hoīes erūt. hoīes supponit ꝯfuse nō tm̄ mobiŀr Scō̄a regula. ꝓpō de infi. sincathe. capto exponit̄ ꝑ vnā copulatiuā. cuius ꝑma ps affirmat p̄dicatū de subiecto. sumpto sub aliq̄ q̄litate ꝯtinua vŀ discreta ⁊ alia negat p̄dicatū ineē tali subiecto ꝺm determiatā q̄ztitatē vt ista īfiniti hoīes currūt exponit̄ aliq̄ hoīs currūt ⁊ nō tot q̄n pl'es duob⁹ vŀ tribus. vŀ sic aliq̄ hoīes currūt ⁊ qō̄libꝫ pl'es. Tertia regula. ꝓpō de infi. capta ꝺcatīe exponit̄ ꝑ vnā copulatiuā. cuiꝰ ꝑma ps affirmat q̄ztitatē de subiecto. ⁊ scō̄a ps negat terminū illiꝰ q̄ztitatꝭ. vt hec linea ē infi. i. linea ē q̄zta ⁊ nō hꝫ terminū sue q̄ztitatis. ⁊ h̄ si infi. sit in p̄dicato. sed si sit ī subiecto ꝑma affirmat p̄dicatum de subiecto quāto. ⁊ scō̄a negat terminū illius quātiatis. vt hic aliquod corpus infi. ē albū. i. aliqō̄ corpꝰ albū est quātuꝫ et ideo nō hꝫ verū sue quātitatis Et opꝫ negare terminū illius quantitatis ꝺm ꝙ dicitur infinitum. ita ꝙ si sit infinitum negandꝰ est terminus quantitatis actualis. sed si in potentia ita ꝙ sit infinitum ꝺm quantitatem potentionalem ⁊ non ꝺm actualem negandus est terminꝰ quantitatis potētionaŀ ⁊ nō actuaŀ siue sit īfinitū ꝺm appositōēꝫ vŀ ꝺm diuisionē

Postq̄ autor supius deter. de incipit et desinit. hic ꝯn̄r vult determi-
nare de infinito. Et ratio ordinis est. q2 desinit positiue ꝑcat finē rei. ex eo
ꝙ ꝑcat desitōem eius. Infinitum vero designat priuatiue finē rei. eo ꝙ ꝑt
carentiā finis. sicut patet ex vi noīs. Infinitū em̄ dicit ab in qd̄ est nō. ꝛ in
finitum quasi sine fine. sed habitus precedit ꝑuatōem. ideo patz ordo.
¶ Sciendum ꝑmo. ꝙ vt d̄r p. tertio phisicoꝝ. infinitū q̇nq̄ modis d̄r Pri
mo mō dicit negatiue scz qd̄ nō p̄t ptrāsiri ꝛ sic vox d̄r infinita respectu vi
sus. Secūdo mō d̄r infinitū qd̄ q̄tū est de se pōt ptrāsiri. nō tn̄ ab hoie ꝓ
pter impedimētū. ꝛ sic ꝓfunditas maris d̄r qd̄daz infinitū. Tertio modo
dicit infinitum ꝓpter eius trāsitū incōsummabilē rōe extensionis. vt si eēt
aliqua magnitudo non habens terminos illa diceretur infinitū. Quarto
dicit infi. ꝑm diuisionē vt in magnitudinib. Quinto dicitur p appōem. vt
in nūero. aut in vtroq̄. vt in tpe ¶ Sciēdū scd̄o. ꝙ Pe. his. illos q̇nq̄ mo
dos in duos reducit quorū ꝑmus est. ꝙ infi. q̄nq̄ sumitur nega. ꝛ est illud
quod est infinitū nec aptū natū est finiri. vt punctus vel deus. Alio mō
capit ꝑuatiue ꝛ est illud qd̄ nō est finitum aptū natū tn̄ est finiri. vt mot9
et tale est triplex. scz infi. p appōem. vt nūerus q2 dato q[illegible] nūero ad
huc potest dari maior. ꝛ infinitum per diuisionē t[illegible]
to quocūq̄ ꝯtinuo illud est diuisibile in īfini. di[illegible]
tatis p appositōem et diuisionem vt tps. q2 tem[illegible]
discreti. q2 est nūerus motus. Scd̄a distincti[illegible]
oēs modi precedentes est. q2 qd̄dā dicit infi[illegible]
[illegible]m. vt magnitudo carēs terminis Aliud e[illegible]
[illegible] maris. Sciendū tertio. ꝙ vt dicit in t[illegible]
sumit duob9 modis. Uno modo ꝑcatiue ꝛ cat[illegible]
nus ꝑcans quātitatē rei. vt cū d̄r mūdus est in[illegible]
tiuū. Alio mō capit sincathe. nō ꝓut d̄t quātita[illegible]
subiectū in ordine ad p̄dicatū ꝛ sic ē nomē adiect[illegible]
lem. s3 dispositōem subiecti. ꝛ est signū distributiu[illegible]
facit terminū cōem sequentē stare ꝯfuse. nō tn̄ mo[illegible]
libet suo supposito. nō tn̄ valz sub eo descēsus. ¶
infi. cathegreumatice capto etiā exponit p vnā co[illegible]
affirmat p̄dicatū de subiecto sumpto ꝓ aliq̄ ꝯtinuo v[illegible]
gat p̄dicatū incē tali subiecto ꝑm determiatā q̄titatē. vt isti [illegible]
currūt. sic exponit. aliq̄ hoies currūt ꝛ nō tot q̇n plures currūt. [illegible]
infi. ꝑcatiue capto exponunt p vnam copulatiuam cuius ꝑma [illegible]
mat p̄dicatum de subiecto. ꝛ scd̄a negat terminum quantitatis.
nea est infinita. exponitur sic. linea est quanta ꝛ nō habz terminū [illegible]
titatis. ꝛ hoc modo intelligendum est si infinitum sit positum in [illegible]
Si aūt sit in subiecto positū tūc exponit p vnam copulatiuā cuius [illegible]
ps affirmat p̄dicatū de subiecto quanto. ꝛ scd̄a terminum illius quan
tatis. vt hic aliquod corpus infinitum est album. sic exponit. aliquo[illegible]
p9 ē albū. ꝛ idem corp9 nō habz terminum terminuz sue quātitat[illegible]
negari terminū illius quātitatis. ꝑm ꝙ d̄r infi. ita ꝙ si sit infinitu[illegible]
tu. tunc negandus est terminus quātitatis actualis. ꝛ si est infin[illegible]
tentia negat terminū quantitatis potentialis. ex q̇b9 oīb9 patz [illegible]

signū capiat cathegreumatice siue sincathe. sp reddit ꝓpōnem exponibilē.
¶ Cōtra p̄dicta arguit pmo sic. qd hz positōem in ꝯtinuo est infinitū in
potentia sed punctū hz positōem in ꝯtinuo igit ḡ male dictuz est ꝙ pun-
ctū sit infinitum negatiue. sed punctus est quodā infinitum ꝛ p ꝯsequēs
male exemplificatū est de puncto. punct⁹ est infinitus nega. q2 nō est fini-
tus nec aptus natus finiri   Scdo sola signa vl'ia ꝛ negatōnes ꝯfundūt
sed infinitū nō est signū vl'e nec negatio. igit nō facit terminū ꝯfuse stare.
Tertio infinitū nō est apprehensibile. q2 intellectus ꝛ natura abhorrēt
infinitū. ḡ ꝓpositio de infi. nō est exponibilis.   Quarto hec est ꝓpsoitio
de infi. quātitas est infi. tū nō est exponibilis. ḡ ans ptz. q2 infi. est passio
quātitatis. mō posito subiecto ponit ꝛ passio eius q2 ꝯsequunt se ꝛ ꝯuer-
tuntur. ꝛ sic posita quantitate ponit infinitū qd est passio ei⁹.   Quinto.
hec nō est exponibilis. linea est infi ergo male exponit. ans ptz in textu. q2
in ea nō est aliqd sincathegreu. qd reqrit ad expositōem ☞ Ad pmū dr
qd oē illud qd hz positōem in ꝯtinuo tanꝗ ps quatitatiua eius est fi-
[...]tū potentia. q2 nullū est ꝯtinuū qn habeat extrema. s3
[...]tōem in ꝯtinuo tanꝗ ps ei⁹ essentialis cuiusmo
[...] dr ꝙ infinitū includit negatōem ratōe cui⁹ cō
[...]ab autore in textu dr signum distributiuum
[...]natura abhorrent infinitū in actu nō in po-
[...]endit infinitū tanꝗ ens puatiuū p opposi-
[...]uartū. l3 posito subiecto ponit passio sub-
[...]ere suā passionē ꝛ iō quātitas nō dat i[...]
[...]elligere posteri⁹ quare illa ꝓpositio nō[...]
[...] in p̄dicta oratōe teneat cathegreumatice
[...]eu. ꝛ iō facit ꝓpōem exponibilem.
[...]tis ꝛ suplatiuis; de qbus tales dant re
[...]ppositio hn̄s cōpatiuū ppriē captū ꝛ
[...]onit affir. p tres exponētes. quaꝝ pri
[...]e re excedēte respectu rei excesse. vt h
[...]. sortes ē albus ꝛ asin⁹ ē albus ꝛ sortes
[...]sin⁹. vel negādo equalitatē forme rei ex-
[...] excedentis. vt sortes ē albus ꝛ asin⁹ ē albus. et
[...]eque albus sicut sortes. De superlatiuo aūt alia
[...]q talis ē. Suplatiu⁹ distribuit terminū cōem se
[...]cat rē excesseam. vt leo ē fortissimus aīaliū. ibi aīal
[...]t. Tertia regula. suplatiu⁹ ppriē tent⁹ denotat rem
[...]n ꝯuenire rei excedēti. pz q2 hec ē impropria. leo ē for
[...] lincū. Quarta regula. ppositio de suplatiuo ppriē
[...]onit copulatiue p tres exponētes quarū pma affir
[...]iuū de re excedente. scda affirmat idez de re excessa
[...]vl'r excessum de re excessa p respectū ad rem exce-

Petri hyi

dentem. vt hec rosa est pulcerrima
et oīs flos est pulcher. et nullus flo
exponēs debet esse aliqua affirmās de
respectum ad rem excessam acceptā vl
crior oīm florū Et oēs ꝓpōnes de maxi
suꝑlatiuis his duobꝫ modis pn̄t exponi
gtūs importās rē excessam. sed si nō pon
mitti tertia exponēs vt hec. sor. est fortis
est fortis et nullus hō est fortior ipo Et c
sꝑ habēt exponi ꝑ disiunctiuas de ꝑtibꝫ
Postq̄ȝ au. determinauit de infi. ꝯn̄r determin
Cuius ordinis rō est. q2 infinitū iportat quē
nis. et sic patet ordo. ¶ Sciendum pmo. q
tenent. vno° ꝓprie. alio° abusiue siue iꝓpr
tenētur ꝓpe qn̄ illud qd ꝯꝑat. ⁊ illd cui
cōꝑant. vt plato est fortior iohāne. vel plato
et ioannes ꝑticipāt in fortitudine. Sed te
et id qd ꝯꝑatur nō ꝑticipāt in ꝓprietate ſm
modis. Primo mō qn̄ ponit ꝯꝑatiuus
positiui. vt dd̄o. iste est senior. ibi senior po
est senior. i. senex. Scd̄o. qn̄ ponit illud
ꝯꝑatio. sȝ illud cui ꝯꝑatur. vt dd̄o deus
ꝯꝑatiuus et suꝑlatiuus tenentur improprijs
nec res excessa ꝑticipat qualitatem in qua
melior adulterio. ibi ꝯꝑatiuus et suꝑlatiu
positiuū oppositū suo ꝓprio positiuo. vt ibi
¶ Sciēdū scd̄o q ad excessum ꝯꝑatōnis i
runt. Primū est excedēs. seu illud qd ꝯꝑat
seu in qno fit ꝯꝑatio. Tertium est illud cui cō
eo in quo fit ꝯꝑatio. verbi gratia. vt sor. est fort
dens. vel id qd ꝯꝑat. vt hō est excessum siue id
fortissimus q̄ dicit fortitudinē ⁊ excessum fortitu
ꝯꝑatio ⁊ est excessus in eo in quo fit ꝯꝑatio. q2 sor. habet
eam in excessu respectu aliorū hoīm ¶ Sciendū tertio.
ꝓprie capto ⁊ non abusiue exponitur copulatiue ꝑ tres
tes. quarū pma affirmat. positm̄ de re excedente. scd̄a af
cessa. et tertium affirmat excessum et formā ſm quam fu
cessu importato vel designato de re excedēte respectu re
tec est albior asino. sic exponitur. sor. est albus et asinus
est magis albꝫ q̄ȝ asinus Et hoc intelligendū est. si cōp
sȝ si albior tenetur nega. debet exponi per negationem
rei excesse respectu excedentis. vt sor. est albus. et asinu
nō est eque albꝫ sicut sor. Posset etiam exponi ꝓpositi

albior platone.i.sortes est magis albus
ū est exponēdo cōparatiuum ꝙ terminus
buatur in exponēte ¶ Sciendū quarto.ꝙ
sam sequēs suꝑlatiuum supponit cōfuse di-
us aīalium.aīal ibi distribuitur Unde pro-
ni affirmatiue.ꝛ nega. sicut ipe cōꝑatiuus.et
ponitur copulatiue.ꝑ tres ꝓpōnes.quarū pri-
ccedente.secunda affirmat eundē de re excessa
re excedente ꝑ respectum ad formā in qua fit
cherrimus florū exponitur sic negatiue.rosa est
ulcher.ꝛ nullus flos est pulchrior rosa Et dicit
ue non ex eo ꝙ super ipsum fertur negatio.si-
errimus.sed dicitur teneri negatiue. ex eo ꝙ
onis negatur de re excessa respectu rei exce
rlatiuo tento affirmati.debet exponi copu
arū pma affirmatur positiuus de re exce-
de re excessa.ꝛ tertia affirmat rez excessaz
espectum ad rem excessam.vt ista rosa est
ic affirmatiue.rosa est pulchra.ꝛ omnis
or omni flore.Et dicit suꝑlatiuus teneri
ā fit cōꝑatio affirmatur de re excedente
ista que dicta sunt debēt intelligi de pro
onit genitiu9 pluralis nūeriq3 si po[illegible]
xponi per duas exponentes ꝛ debe[illegible]
ortissim9 sic exponit. sortes est fo[illegible] et
tam de suꝑlatiuo ꝙ̄ de ꝯꝑatiuo debet
cōtradicentibus partibus copulatiue
ra ꝑdicta arguit primo sic. cōparatiuus
egreumatice.ergo nō reddūt propositio
equentia per diffinitione[illegible] proposi[illegible]nis
actatus positam Secūdo arguit sic.ista
melior adulterio.ꝛ tamen non exponitur co-
s.quarum prima affirmet positiuum de re ex
de re excessa.et tertia affirmet excessum de re ex-
rei excesse.quia tunc sic exponeret fornicatio est bo
bonum.ꝛ fornicatio est magis bona ꝙ̄ adulterium.
ri q3 exposita est vera et exponentes false.
ur sic.ista est de suꝑlatiuo.leo est fortissimus lincum et
ꝑm modum dictum in quarto notabili.e[illegible] ipe non
¶ Quarto arguit sic.ista est de superlatiuo affirmati-
herrimus florum.ergo male exponitur tanꝙ̄ de s[illegible]
sito. ¶ Quinto arguitur sic.ista est de suꝑlati[illegible]
sanctissimus.ꝛ tamē non potest exponi aliquo pre-
textu positorum.ergo quarta regula est insuffici-
pmo.quia non potest exponi per tres exponentes.
t.nec potest exponi affirmatiue per duas. quia nō

sequitur Thomas est beatus. ideo est sanctior omni alio eo ꝙ plures fue
runt sanctiores eo. nec etiam negatiue. quia nõ sequitur Thomas est san
ctus. ergo nullus est sanctior eo. ergo ⁊c. ⁊ superlatiuus non sine
¶ Ad primum dicitur. ꝙ licet compar cathegreumatibus ra
sincathegreumata. sufficit tamẽ ꝙ equipoli ũdum dicitur. ꝙ ille
tione alicuius proprietatis in eis incluse tum est in secundo
comparatiuus non tenetur proprie sed ab i. Unde ista potest
notabili. modo de eo sic accepto non datur ista est de
exponi sicut prius exposita est. ¶ Ad terti m
perlatiuo abusiue accepto de quo hic non
nes iste non conceduntur nec a grammatic
grue ¶ Ad quartum dicitur. ꝙ ista pot
ue ⁊ negatiue sumpto. quia si forma ſm qu
re excessa respectu rei excedentis. tunc ten
de re excedente respectu rei excesse. tunc tene
¶ Ad quintum dicitur. ꝙ superlatiu
magis abusiue ſm modum dictum in no
bi similis sic exponi. Thomas ẽ sanctissim
ctus. sic ꝙ non inquirant plures exponent
illa expositione magister Petrus hyspanu

SEquitur de differt ali
tur regule Prima est
ab conueniunt tantũ e
metaphisice. nec non e
idem vel diuersum est. Secund
rectus ab istis dictionibus medi
si distribu ilis. licet non prius. ⁊
aliud impedimẽtum Tertia regu
matiua de differt exponitur copulati
quarũ prima affirmat hoc verbũ est d
da affirmatur idem. idem de eo a q
vnum illorum de alio. vt homo diff t ab asino. asinu
et homo est. ⁊ homo nõ est asinus. Quarta regula negati
ua de differt debet exponi p vnam disiunctiuam de ptibus
cõtradicentibus. vt sortes non differt ab asino. id est sortes
non est. vel asinus non est vel sortes non est asinus. Se
q signo totus. Pro quo sciendum. ꝙ hoc si
gnum potest capi tribus modis. Uno modo vniuersali
ter pro omni eo quod habet partes vnde componitur.
Secũdo modo capitur magis proprie pro illo ꝙ ex omnibꝫ

suib ptis est perfectū. sicut domus dicitur tota qn̄ est perfec
ta. et istis duob mo... capit cathegreumatice. Tertio mo
do capitur syne... matice. prout includit signū distri/
butiuum. vt h... tes est albus. et sic non dicit quale
subiectum... ter se habeat in ordine ad predica/
tum. Scd... expōibilē de quo dant tales regule
Prima est... it terminū cui adiungitur pro qua/
... as sor. est albus. i. quelibet pars sor
... positio de toto exponitur p vnam
... ly sm q̄zlibet sui ptem. vt tot9 sor.
... q̄zlibet sui partem est minor sorte.
... ictōnes q̄ztūlibet. qualelibet non
... ponibilem. sed faciūt proprie di
... is qualelibet. sed cōtrahūt spēm
... i. vt q̄ztūlibet distribuit pro quā
... tate. et valet cōsequentia in istis

... patiuo z suplatiuo qūo exponūtur
... z de hoc signo diuersum. et finalir
... iiat de exponentib de differt z al... et
... iud solū zueniūt entib. q2 d2. x. metha.
... le est. Totum vero attribui pt tam enti
... o. ¶ Sciendū primo. q ad expōnem
... ta reqrunt. sc3 illud qd differt z verbū...
... quo differt. vt est in ista. homo differt ab
... et asinus illud a quo differt. z illud verbu3
... a. Unde ppō affir. de differt exponitur co...
... arū pma affirmat hoc est de eo qd verum
... o qd differt. In tertia negatur vnū illorum
... asino sic exponit. homo est asinus. est. hō nō
... exponit p disiūctiuam de ptib contradicentibus
... negatiue ... non differt ab asino sic exponit. sor. non est. vel asi/
...atiue. vt iste sortes nō differt ab asino sic exponit. sor. non est. vel asi/
...s non est. vel sortes est asinus ¶ Sciendū scdo. q hoc signū totus pōt
...pi dupl'r. Uno° cathegreumatice. z hoc dupl'r. vno modo cōiter p omi
...o qd habet ptes. Alio modo capitur magis pprie pro omni illo qd sm
...mes ptes suas est pfectum. ita q totum illo modo idem est qd pfectum
Alio modo capitur sincathegreumatice. sc3 vt includit signū distributiuū
...am. vt hic totus sor. est albus. et hoc modo totū sic sumptum non dicit
...ale sit subiectum sed qualiter se habeat subiectum ad predicatum. et
... modo reddit propositionem exponibilem

Petri hyspa

¶ Sciēdum tertio. q hoc signū totus si
buit terminū cui adiūgitur non pro ptib
integralibus subiecti. ꝛ sic ꝓpō in qua pon
et equiualenter est vniuersalis. nā includi
sortes est alb valet intātum quelibet ps se
propositio affirmatiua de hoc signo totus e
trāsmutando in hoc qđ dicit̃ ꝺm q̄titatem
minor est sorte. sic exponit̃. sortes ꝺm q̄libet
est verū dūmodo hoc signū totus tenetur pn
tenet̃ ptim cathegreumatice ꝛ ptim syncathe
tiue hipothetice. vt ista tota aīa intellectiua est
rie. i. nihil ipsius est qđ nō sit in ipsa. ☞ Co
Differt. aliud. diuersum conueniunt nō ent
falsuz Añs patet. q chimera est aliud ab aure
aliud esse in imaginatione q̄ȝ aureus mons. et t

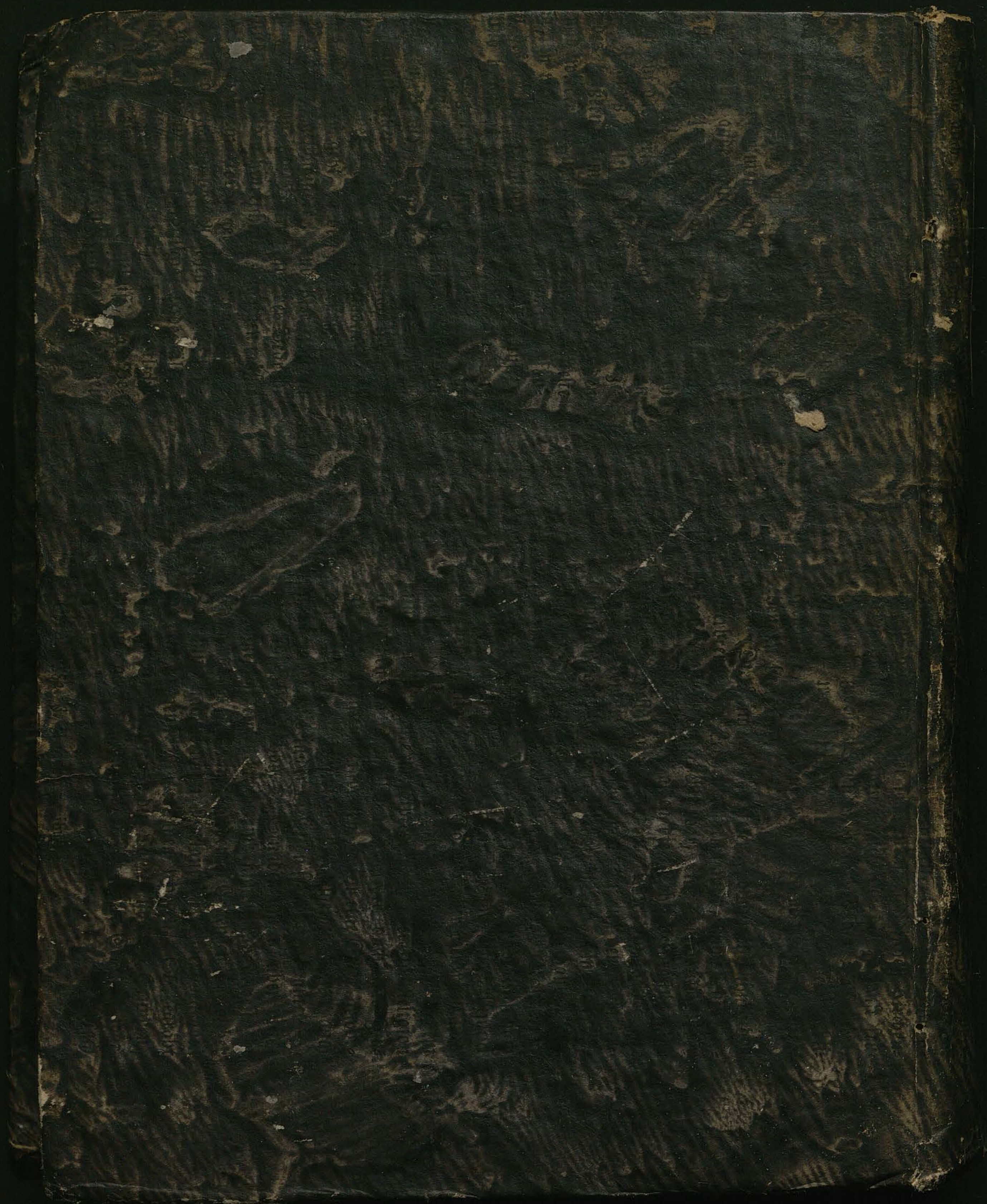
Secūdo. frustra fit per plura quod potest f
tiones affirmatiue de differt possunt expo
p ꝓpōnem cathegoricā affirmatiuam. de
fert ab asino sufficienter sic exponitur. hom
nulle sunt ꝓpositiones negatiue de differt.
ponendi eas. Añs patet. q si aliqua esse
onali. sortes non differt ab homine. sed
e eodem. q bene sequitur non dif
mine. Quarto materia sortis
t . . tes est minor sorte. male exponit
minor sorte. quia posito q exposita sit vera
tamen false exponeretur. q exponētes essen
q̄ȝ libet reddūt propositionem exponibilem
entionē. ergo est diminutus. Añs pate
lelibet. et qu a ipsa sic exponitur res habens
☞ Ad pm z dicit̃. q licet in non entibus
et diuersum n imaginationem. quia non
in nō entib non repitur idem ꝛ diuersum in
ens non dicitur idē vel diuersum enti. nec ec
tur q non om es ꝓpōnes affirmatiue de di iuaz
de materia r mota nec ecōuerso ipse negatiue. nter
possunt p obari per illas de materia remota. Ad tertiū dicit̃. q omēs
proposi ones negatiue de differt virtualiter sunt de eodem. non tamē for
m liter sȝ tn̄ formaliter sunt assumpte de differt. Ad quartum dicit̃. q
ibi totus distribuit pro ptib integralib ꝛ non pro partibus essentialibus
cu smodi est materia sortis respectu sortis Ad q̄ntū dicit̃. q hec signa
q libet q̄tūlibet non faciūt proprie ꝓpōem exponibilem sed faciunt
d tributōnem absolutaȝ sicut omnis ꝛ quilibet. vt quātūlibet distribuit
o q̄titate cōtinua. et tm̄ valet sicut res hñs oēm q̄titatem continuā
libet distribuit ꝓ q̄litate et tm̄. valet sicut res hñs oēm qualitatē

decimustertius

eterminat de illis distributiuis de qb
nēdo. et licz multa sint reddētia ꝓposi
n sunt. qꝛ tamē ista qb fit ꝓpositio expo
onēdū. Jdeo de ipis solum determiāt
ꝓpōnem exponibilem reddētia. ꝛ hec
de oībꝫ septem tractatibꝫ dicta sufficiā
beatissima genitrice intacta. sit benedi
um. Amen.

herrima ac summe necessaria v
versoris super tractatus magistri
ūdez summa diligentia iterū atqꝫ
Jn florentissimo ꝛ nūc demum
m Henricū Quentell Ciuē Co
mō nono.

Finiunt Notatā pulcherrima ac
summe necessaria venerabilis magistri
Joannis versoris super tractatus magistri
Petri Hispani cum textū eorūdeq summ
ma diligentia iterū atqꝫ iterum perlecta
et correctā In florentissimo et nunc de-
mum impressa per honestum virum
Henricum Quentell Ciuē Colonienserm
Anno octuagesimo nono.
cf. Hain Ludov. Repertorium
bibliographicum V. II
p. 1. N. 8692.

Tensor
Petrus Hisp.
1489